

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkeszi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	---

Megjelenik minden szombaton.

Beköszöntő és célkitűzés.

Az új esztendő ez első számával új szerkesztői irányítással kezdi meg életénck XV-ik évfolyamát a *Ref. Egyház és Iskola*.

Azonban sem az új év. sem az új évfolyam, sem az új szerkesztői irányítás nem jelent változást abban a programmban, amelyet e lap megindulása óta hűségesen igyekezett szolgálni. A célkitűzés is ugyanaz marad, amit az eddigi szerkesztők magukénak vallottak

A valóságban lehát nem történik egyéb, mint hogy azt a zászlót, amelyet e lap megindításával ez előtt 14 évvel nagynevű elődöm, Réz László kibontott épen ezen a helyen, ahonnan most e sorokat ref. közönségünkhöz kibocsátom és becsülettel hordozott porsátora összeroppanásáig és becsülettel, áldott eredményekkel hordoztak az utána következő szerkesztő munkások: főhatóságunk most az én kezembe adta s nekem kell azt tovább vinnem. Az elődeim által elért sikereket e munkatéren nem ígérhetem, mert ez nem tőlem függ, de a hűséget a nekem adott erők mértéke szerint én is merem ígérni, a többi az Isten kezében van.

Egy kifejezetten református egyházi lap programja és célkitűzése nem is lehet más, mint *Református Anyaszentegyházunk hű szolgálata, érdekeinek védelme és munkálása és ezzel az Anyaszentegyház felséges instrumentumán keresztül az Isten országa építése, az Isten dicsőségének e földi*

világban való felragyogtatása az állami és társadalmi keretekben élő egyének és közösségek boldogítására.

Azt jelenti ez, hogy e lap a maga eszközével, a nyomtatott betűk seregeivel segítségére menjen, állandóan rendelkezésére álljon az egyháznak abban, hogy az egyház égi megbízatásának megfelelőhessen, azaz keblére gyűjtse az embereket, irányítsa tekintetüket a magasabb világ javai meglátására, nevelje őket az Isten országa polgárává, építse bele őket élő kövekként ama láthatatlan Egvházba, amelynek e földi egyház csak halvány vetülete, de mégis minél igazabb képmása tartozik lenni.

Tud-e egy lap az egyháznak ebben a munkájában segítségére lenni? Talál-e munkamezőt, amelyen munkálkodhatik?

Ha a lehetőségeket a segítségre elszámolni akarnánk, bizony kifogynánk az időből, az a munkamező pedig, amely ma előtte kitárul, szinte a végtelenbe nyúlik.

Nem mondunk lehetetlent, ha azt állítjuk, hogy annak az egyháznak, amely a mai életviszonyok között nélkülözni kénytelen a sajtó eszközeit, már eleve le kell mondania arról, hogy magasztos feladatát megoldhassa, vagy teljes mértékben szolgálni tudja.

Amikor hatalmas, tömegeket uraló és mozgató szellemi áranilatok félelmetes mérkőzése folyik évtizedek óta, amelyek következtében megroppant az egész eddigi világrend, összeomlottak a megszokott életkere-

tek, szinte szemeink láttára változik el teljesen a világ régi arculata, amikor egy soha nem látott anyagi és szellemi válságban vergődik a világ s amikor ezek a valóságos világnézettel kiegyenlíthetetlen ellentétben álló áramlatok a sajtópropaganda oly félelmes eszközeivel és méreteivel vonulnak fel a küzdelemre, hogy a leghatalmasabb államokban is gondot ad az azok ellen való védelem — gondoljunk a bolsevizmus félelmetes világpropagandájára —: vajjon mi reménye lehet a sikerre a sajtó modern eszközeit teljesen nélkülöző testületeknek, amelyek közé sorozhatók az egyházak elsősorban, mint amelyek csak a legújabb időkben ébredtek ennek tudatára, a mikor már az események régen túlcaptak rajtuk s innen ered az a kétségtelen tény, hogy az egyházak befolyása a legutóbbi évtizedek történelmi eseményeire, vagy a mai világ szellemi életének alakulására a legminimálisabb akár a világháború kitörését és lefolyását, akár a háború utáni idők forradalmi zürzavarát vegyük tekintetbe.

Életérdeke az egyháznak, hogy ezzel a körülménnyel számot vessenek s mulasztásaikat pótolják, hogy legalább akkorra tudjanak erőteljesen megszólalni, amikor majd a kiábrándult és csalódásokba belefáradt világ megóhajtja az igazság szabadságát.

Ha a különböző egyházaknak életérdeke a sajtó eszközeinek komolyan számításba vétele, a ref. egyháznak meg egyenesen legbelsőbb lényegéből folyó életparancsa, mint amelyet következetes, aktív bibliai keresztyénsége kötelez a leghősiesebb erőfeszítésre arra nézve, hogy ez a világ Isten törvényei szerint alakuljon, amelynek szavának kell lenni a világ szellemi és anyagi élete alakításában a legnagyobb sorsdöntő kérdésekben épűgy, mint a legapróbb gyakorlati életjelenségekben, amely tekintetben csakugyan bámulatos eredmények kísérték a ref. egyházak munkáját a történelem különféle korszakaiban.

Mindezek régen köztudomású dolgok ugyan, de adandó alkalommal újból és újból el kell mondanunk a mi ref. olvasóközönségünk előtt, hogy ezek fontossága beleégyjen a köztudatba, hogy mindent tegyenek meg az arra illetékesek az ezen a

téren nálunk uralkodó katasztrófálisan veszedelmes állapotok orvoslására.

Mert ha általánosan életszükséglet egyházainkban a sajtó eszközeinek a legteljesebb mértékben felhasználása, nem kivétel ez alól a szovenszkói és ruszinszkói ref. egyház sem, amelynek helyzetét súlyosbitja az az új helyzet is, amelybe belejutott a nagy világháború után, amikor teljesen új közösségbe kellett tömörülnie és az új viszonyoknak teljesen megfelelően még ma sem tudott berendezkedni, tehát megoldásra váró kérdései nemcsak az általános világhelyzet következményei, hanem égető kérdések özöne vár sürgős elintézését, amelyek új helyzetnek másfélévtizedes tapasztalataiból adódnak.

A mi egyházunkban a mai viszonyok között a jól megalapozott, a helyzet magaslatán álló, a minden szellemi munkás által támogatott, az erőket tömörítő és okosan felhasználó, a külföldi általános és belső szűkebb egyházi helyzetről tájékoztató s így a közvéleményt reális alapon alakító és vezető, a törvényes rendet és a százados tapasztalatokon kialakult egyházi életformákat védelmező egyházi lap az életet és megmaradást jelenti a dicstelen halállal, a széthullással, az élet szinteréről való elkalodással szemben.

Részletesen talán felesleges is az itt elmondottakat indokolni, mert előnyei teljesen kézenfekvők.

Tagadhatná-e pl. valaki, hogy ha a szellemi erőket sikerülne teljesen e lap köré tömöríteni és minden erőt munkába állítani, micsoda mérhetetlen gazdagodást jelentene ez az egyetemes egyház szegényes szellemi életében, amely egyre jobban kezdi érezni a régi szellemi forrásoktól való elszakításának következményeit.

Mennyi tévedéstől szabadítaná meg egyházi közvéleményünket az alapos tájékozottság a külföldi református egyházi élet eseményeiről, amikor sajnos tapasztaljuk, hogy közönségünk túlnyomó nagyrésze az itthoni egyházi állapotokról sem bir helyes és pontos ismeretekkel, nincs tisztában a szükségünkkel, a rendelkezésre álló erőforrásokkal és az elérhető lehetőségekkel. Innen erednek az optimista tervezések, légvárépítések, vagy a pessimizmus teljes mozdulatlan-sága. Új intézmények emlegetése többes

számban, amikor a régiek is a tönk szélén állanak, új lapalapítások még ma is, amikor nyilvánvaló, hogy az eddigiek is nehezen élnek anyagilag is, szellemi tartalom tekintetében is.

Micsoda hordereje lenne egy olyan egészséges közvélemény kialakításának, amely maga volna a törvényes rend legfőbb őrizője? . . . Hogy söpörtetnék a semmisségbe a rendetlenségek, fegyelmetlenségek tűzrelvő halmaza, amely sokkal nagyobb akadály még a Lélek szárnyalásának is, mint első tekintetre gondolják egyesek.

Mennyi áldást jelentene, ha lapunk bő szemelvényeket adhatna az újabb tudományos és gyakorlati művekből, amikor köz tudomású, hogy egyre ritkul azon lelkészek száma, akik még könyvekre is tudnak áldozni, ellenben egyre több lesz azoknak a száma, akiknek egyedüli szellemi tápláléka ez a lap, mert többre nem telik.

Mennyi okulást eredményezne az is, ha a lap hirszolgálatra bővebb, alaposabb volna. Ha többet hallhatna a Kelet a Nyugatról és viszont. Mindez feltétlenül jó ha-

tással lenne egy bizonyos lelki egység kialakulására, amelynek pedig még az országhatárokon túl is össze kellene kapcsolnia az egyhiten levő testvéreket és saját nemtörődömségünk miatt még itthon is alig tudnak a hitfelek egymásról.

Tovább nem folytatom. Ennyi is bőven elég a látni akarónak arra, hogy mit jelent ma egy lap az egyház életében világviszonylatban is, szűkebb értelemben is. A szerkesztő hűséget ígért a rábizottakban e cikk elején s azt meg is tartja s erejét teljes készséggel bocsátja a nagy feladat szolgálatába, de igazi siker akkor következne be, ha mindenki segítségére jönne a munkában cikkével, tanácsával, észrevételeivel, tapasztalatainak közlésével, vagy legalább vidéke híreivel. Ha valaki csak egyetlen homokszemet visz is az építéshez, azzal is erősebbek lesznek egyházunk védőfalai, amelyeknek építése és védelme szent kötelességünk.

Ezt várják tőlünk az emberek és ezt bizta reánk Isten!

Szőke István.

Megnyitó beszéd

a Dunáninneri egyházkerület közgyűlésén.

Elmondotta: Dr. Szilassy Béla egyházkerületi főgondnok.

Alig mulott el több mint egy hete annak, amikor a politikai feszültség olyan magas fokra hágott, hogy egy meg nem fontolt szó, mint a szikra a lőporos hordót, lángra lobbanthatta volna Európát. Az angol felelősségérzet és higgadt bölcsesség elfojtotta a szikrát és Európa fellelegezhetett. A viharfelhők azonban meg nem oszlottak el, még itt gomolyognak felettünk, csak a pillanatnyi veszedelem hárult el fejkünk felől. Európa keresztényekhez illően ünnepeiheti meg a karácsonyt.

Hátat kell mondanunk kegyelmes Istenünknek azért, mert nem engedte meg, hogy nemzetünk egésze nehéz megpróbáltatásokba sodortassék. A nemzetek közötti viszálynak már vannak áldozatai, a Délszláviából kiutasított fajtestvéreink, kik a földönfutók keserves otihontalanságával néznek bizonytalan jövőjük elé. Hogy vannak-e közöttük reformátusok, azt bizonyosan nem tudjuk, de bizonyosan tudjuk azt, hogy magyarok, közülünk valók. Beleképzeltethetjük magunkat a többi jugoszláviai magyar lelkivilágába is. Úgy érzem, testvéri kötelességünk ottani hittestvéreinket mélyeséges szeretetünkről és részvételünkről biztosítani és ezért arra kérem a közgyűlést, hogy ezen érzelmeinkről tudósítani a jugoszláviai református egyház vezetését el ne mulasszuk: vigasztaló szavaink áldást hozók lehetnek számukra.

— Az új világrendért változatlan erővel küzd egymással a demokrácia és a kialakulófélben lévő új nemzeti eszme. Úgy látszik, hogy a *nemzeti eszme, friss erejével és lendületével Európában felülkerekedőben van*, még olyan államokban is, amelyeket a demokratikus gondolkodás ősi bástyáinak ismerünk. Itt nálunk is izmosodik, mind csehek, mint németek között. Ezen mozgalmak hajtóereje annak felismerésében rejlik, hogy a liberális demokrácia gazdasági struktúrája nem tudja a felnövekvő néptömegek tisztességes megélhetését biztosítani. A *dolgozók tömegeit a magánérdekeknek kiszolgáltató gazdasági rend helyébe valami másnak kell jönnie*, mert azok a korlátozások, amelyeket az új szociális gondoskodás e gazdasági rendszeren keresztülvisz, nem elég hatályosak az alapvető hibák kiküszöbölésére. A nemzeti eszmény még nem mindenütt forrott ki a maga teljes tisztaságában, több felé még a forradalmi szenvedélyesség salakja terheli, egy azonban mindenütt világos: az egész népnek szolgálni és megélhetést, boldogulást biztosítani a nemzet minden tagjának. A kapitalizmus nemzetközi részét ellenfelüknek tekintik és az adja magyarázatát többé kevésbé antiszemita színezetüknek.

A nacionalizmus ellentéte a római katolikus egyházzal ennek internacionalizmusában rejlik; a né-

met protestáns egyházak nehézségei is talán bizonyos mértékig abban találják magyarázatukat, hogy a protestantizmus a liberalizmus időszakában nagy haladást tett a nemzet feletti, általános keresztényiség felé és ennek arányában a népek nemzeti sajátosságaival való kapcsolatai meglazultak.

Már pedig a protestantizmusnak ereje abban van, hogy képes teljesen hozzásimulni azon nemzetek jelleméhez, gondolkodásmódjához, amelyek körében érvényesíteni akarja Jézus tanítását. Így minden nemzet kehelében a protestantizmus más és más sajátosságú egyházat formált ki.

— A nemzeti eszmény új kialakulásának idején a protestantizmus feladata az, hogy lelkeségével segítségére siessen a vajudó nemzetnek, vegyen aktív részt a mozgalom szellemiségének kialakításában és magasztos eszményeit érvényesítse, irányítólag folyjon bele a munkába. Mert arról van szó, hogy egy más fejlettebb, humánusabb, szociálisabb világrendet kell teremteni. Az internacionális eszmékől kiábránduló emberiség a nemzeti szolidaritásból várja a jobb jövő kialakítását. Egyházainknak mint a fejlődés, a haladás munkásainak ki kell venni részüket ebben az irányban is. Vonatkozik ez a mi ref. egyházainkra a határon innen és a határon túl egyaránt. A lelki ébredés, a lelki szomjúság, csak úgy mint külföldön, a mi népünknel — és merem mondani, hogy különösen intelligens ifjúságunknál — jelentkezik, tehát ki kell elégitenünk.

— Az angolszász keresztényiség a maga fejlettebb viszonyai között az úgynevezett Oxford-mozgalmat termelte ki arra, hogy a tiszta lelkiéletű keresztényiséget elterjeszthesse az egyszerű embertől a legmagasabb intelligenciaminden társadalmi rétegében. A mozgalom tisztán angolszász kezdeményezés és jellegű és bár vannak hívei más nemzetek fiai között is, nemzeti sajátos vonásai

miatt valószínűleg leginkább az angolszászok között fog hódítani. Nekünk magyaroknak hasonló mozgalmunk a Soli Deo Gloria, azonos célú az oxfordmozgalommal, de tisztán magyar talajból nőtt ki. Ez a mozgalom nem tudott olyan nagy lendületet venni, mint az angol, valószínűleg azért, mert nem volt annyi bátor, meggyőződéses és felelősséget érző propagátora, mint amannak. Ebben talán hibásak vagyunk mindannyian, akik a magyar református intelligenciához számítjuk magunkat. De nehogy félreértésre adjak alkalmat, nem a mozgalom terjesztésére gondolok, hanem a mozgalom igazi céljának szolgálatára. Ez pedig semmi egyéb, mint az őskeresztényiség visszaállítása a mai modern világban. Élni a keresztény életet minden hivatásában, belevinni a napi élet minden megnyilvánulásába. Nem felekezetieskedni, nem vitázni és ellentéteket szítani, hanem Krisztus békéjét terjeszteni azok között az emberek között, akik között élünk. Az egyház feladata tehát abból áll, hogy a prédikatori tevékenységet felváltsa a hittérítő munkájával. Egyházunk idők folyamán fejlődött öncélúságának látszatát le kell vetni, hogy a maradéknélküli nemzeti szolgálatot vállalhassuk. A magyar református egyháznak egész szellemiségével és lelki fegyverzetével oda kell állani a nemzeti jövő kialakítására irányuló szellemi mozgalom irányítói közé, megmutatván, hogy a reá bízott talentumokat forogni tudja és nem ássa el azokat. Az emberiség válságának idején a nemzetek fennmaradása vagy eltűnése függ attól, hogy az ideálok kialakítására a nemzetek legjobb erőiket felhasználják-e, avagy üres jelszavakra építik-e jövőjüket. A magyar jövőt abban az ígértben szeretném megalapozva látni, hogy „Keressétek az Isten országát és annak igazságát és akkor mindezek megadatnak nektek“.

A kárpátaljai ref. egyházkerület közgyűlése.

Egyházi életünk eseményei, az egyházkerület területén kívül és belül történt személyi változások, anyagi és szervezeti momentumok, előhaladásaink és foglalkozásaink a közgyűlés asztalán való meg tárgyalás útján kerülnek homloktérbe és a szétosztott gyülekezeti pontokról a legemberibb közelségbe.

A jogosult kritika mind alaposabban és mind részletesebben veszi honckés alá az egyházi adminisztrációnak ezt az alakját és kutatja, hogy mennyiben felel meg hivatásának.

1. A bírálók egy része azzal a gyanúval kíséri a közgyűléseken előterjesztett összefoglaló hivatalos jelentéseket, hogy gyülekezeteink anyagi és lelkirajzát szépitve, vagy túlozva nem a valóságnak megfelelően tárják szemünk elé. Itt meg gondolhatnák a bírálók, hogy az illető referensek a rendelkezésükre bocsátott és igazaknak tartott adatokból dolgoznak!

Tovább menve eljutnak ahoz az általánosan hangoztatott kifogáshoz, hogy mit érnek bármily

gazdag tárgysorozatú gyűléseink is, ha az ott elhangzott összefogható jelentések, az elfogadott határozatok, szabályok, javaslatok, tanácsok és ítéletek nem jutnak a gyülekezeteink tudomására. Az újabb idők gyakorlata szerint nem jelennek meg a jegyzőkönyvek — vagy csak későn. A körlevelekben is csak későn vagy hiányosan közölnetnek a rendelkezések stb.

2. Vannak bírálók, akik a fentiekkel ellentétben, ha nem is egészen feleslegesnek, de túlméretezettnek tartják az egyházi adminisztrációt. Nem szavaznak meg a jegyzőkönyvek kinyomtatásának költségeit és soknak tartják a gyűlések kiadásait, viszont szűkmarkúaknak a költségvetéseket a belmisszióra vonatkozó tételeknél. Azt mondják, hogy az igazgatási költségek jó részét a lélekre építőbbnek lehetne felhasználni. Az éltető kúfők így betemetődnek. Nem kisebb ember mint Dr. Balthazár is úgy nyilatkozott egyszer, hogy a hit nálunk nagyon intézményes életet él.

Magam, mint a belmisszió alázatos mun-

kása, ehhez a megállapításhoz azzal a feltétellel járulok hozzá, hogy — amennyiben gyülekezetünk a hívő lelkek társasága, társaséletét élnie kell, benne a jó rendet, külső életének igazgatását biztosítani kell, keressünk tehát megfelelő megoldást, de nem a belső, a lelki élet építőmunkájának rovására.

3. Azt a kifogást is hangoztatják küzgyöléseink ellen, hogy még mindig túlságosan „hivatalosak.” Kevés tárgyalási pont van, amelyik kimondottan a lelkiélet eseményeivel foglalkozik. A belmissziós munkaágak sokszor semmi szerephez nem jutnak benne. Következik ez abból a jelenségből, hogy hiveink nagy részének az egyházhoz való viszonyát az adózási és választási mozgalmak, viszályok és perek jellemzik. És mutatják az elhanyagolt templomok, könnyelműen feladott iskolák, az elpusztult eklézsiák, az élettelen paróchiák és az elképesztő fegyelmik sorai is . . . („Kiáltó szó.”)

Ezeknek a kritikai véleményeknek szemszögéből vizsgálva a dolgot — ezúttal figyelmen kívül hagyva, hogy mennyiben tartjuk helytállóknak azokat a véleményeket — a kárpátaljai ref. egyházkerület m. év december 6-án tartott rendes közgyűlését és adminisztrációját is elmarasztalhatom egy-két pontban.

Mi sem látunk mostanában, vagy igen elkesve nyomtatott jegyzőkönyveket, nem kaptunk meg minden kihirdetésre kész rendeletet, amint-hogy sajnálkozva és erkölcsi kárral nélkülözzük a reverzális szabályrendeletet, nincs továbbá fegyelmi szabályzatunk és bizony-bizony igen kevésé honorálja költségvetésünk a missziói igényléseket. Másfelől kidomborodó erénye közgyűlésünknek, hogy nemcsak behatóan foglalkozott a lelkiélet eseményeivel, hanem a belmisszió kérdését úgyszólván a tárgyalás középpontjává emelte. Nemcsak kerületi missziói lelkészi állást tart fenn és követel annak betöltőjétől alapos beszámoló jelentést, hanem többi (pl. tanügyi) referátumában is elsőhelyen szerepelteti a lelki építőmunka kérdését és — ami a legfőbb — a főgondnoki megnyitó és a püspöki jelentés is legfontosabb ügynek tartja és részleteiben is homlokterbe hozza a belmissziót.

Idők jele, hogy a főgondnoki megnyitóbeszéd — hála érte *Dr. Polchy István* főgondnokunknak — spirituálékat is nyújt. A püspöki jelentés is át

van itatva ennek a kérdésnek a fontosságától. Különbösen is pompás rajza volt az egyházkerület lelki és anyagi állapotának; igazi szakértelemről, hozzáértésről és mindenre kiterjedő figyelemről tanuskodik.

Megtudjuk belőle, hogy milyen szeretettel és féltő aggodalommal ajánlja a gyülekezetek figyelmébe a felállítandó ref. tanítóképző-intézet ügyét, milyen sokat tanulmányozta a biztosító társaságokkal kötendő szerződés ügyét, ezzel kapcsolatban az önbiztosítás bonyolult (ezelőtt még soha úgy fel nem derített) kérdését — s hiven megjelölte az itt bizonyára kifejlődő ezutáni vita anyagát. (E körül bizony lesz még harc.)

Megtudjuk belőle bajainkat is: a Kálvinyomda nehéz helyzetét — amit a pénzügyi bizottság is tárgyalt — a közigazgatási hátralékos járulékok súlyos ügyét, tanítóink, iskoláink válságát stb. Főpásztorunk újja rajta van ütődünkön.

Mindkét elnöki megnyilatkozásban a legmelegebb részvétellel történt a megemlékezés halottainkról is, az egyetemes egyházat, közelebbről a mi kerületünket ért személyi veszteségekről is.

A különböző segély-kérvények, díjlevelek, adásvétel és egyéb adminisztratív ügyek elintézése után kimondotta közgyűlésünk a reformáció lényének saját napján, október 31-én való általános megünneplését. Határozott a tanítói fizetések egyöntetűvé tétele tárgyában való felirat ügyében, a hitoktató lelkészi állások szervezése, fegyelmi szabályrendelet alkotása és több közérdekű kérdés tárgyában.

A személyi változások, tisztségek betöltése kérdésében a következő intézkedések történtek: Tudomásul vette, hogy a presbyteriumok egyházkerületi lelkészi aljegyzői állásra *Lajos Sándor* fancsikai lelkészre adták szavazataikat és őt — az esküt bevevén — állásába beiktatta. Zsinati lelkészi képviselőnek *Bary Gyula* nagyberegai, pót-képviselőnek *Szutor Jenő* beregszászi és végül kerületi t. ü. előadónak — az elhunyt *Komjáthy István* nagygejőci lelkész atyánkfia helyébe — *Dr. Sárkány Lajos* királyházi lelkészt választotta meg.

Befejezésül az elnökséget melegen ünnepelte a közgyűlés, amelynek jellemzésül szolgáljon még annak a körülménynek a megemlézése, hogy a bírósági ügyek igen megapadtak. Hála Istennek! Folytatása következék! *Dr. Sárkány Lajos.*

A beretkei árvaházból.

Mindig kedves volt itt a karácsony. Hiszen karácsonyig a legkisebb árva is mindig megtanulja, hogy ki az a Jézus, aki őt a szomorú árvaságból kiemelte. A mi árváink nem is Jézuskát várják, aki kicsi és kevés ideig tartó örömet hoz, hanem az erős, nagy Jézust, aki ebbe az önző, széthúzó világba is hatalmas belevinni a maga forró szívét és képes megtölteni az öröm teljességével. Ők előre tudták, hogy Jézus angyalai, akik ide máskor is

sokszor bejönnek, bizonyosan eljönnek hozzájuk ajándékaikkal karácsonykor is. Nem olyan szárnyas angyalok, amilyeneket a gyermek elképzelt, hanem valóságos angyalok, Isten követői, emberek, akiknek van szive és szívükben szánó, könnyörülő, adni tudó érzés a Jézus szivéből. Ez a bizonyosság ragyogott a szemükben és ez tette meg bájosabbá a mosólygásukat már hetekkel karácsony előtt. Még csak az izgatta a kicsi szívüket, hogy vajjon mi lesz a ráadás ahhoz a nagy jószághoz, amely itt nekik meleg otthont, gondtalan, boldog gyer-

mek éveket ad. Mikor aztán felgyűlt a csillagszórókkal megrakott karácsonyfa és rácsapott mindenki, mint a sas, a maga kedves ajándékára s volt táncz, taps, kaczagás, olyan szívükből, olyan boldogan énekeltek:

Krisztus Uruknak áldott születésén

Angyali verset mondjunk szent ünnepén. . . .

Végül leborulva a karácsonyfa körül, köszönetet mondtak Isten jóságáért és imákoztak azokért a jó angyalokért, akik boldog karácsonyt csináltak nekik, a legkisebbeknek.

Hozza vagyunk szokva, hogy karácsonyra sok ajándékot kapunk. De ez a karácsony sokkal gazdagabb volt, mint ahogy elképzelni tudtuk. Volt cukor, dió, alma, sütemény és sok más kedves ajándék és ezeken felül, ami a legkedvesebb és leghasznosabb: minden gyermeknek egy öltözet új ruha. Ezt a nagyon értékes és szükséges dolgot Huba Miklós tornaljai járásfőnököknek és az ő kedves nejeiknek köszönhetjük Isten után. Az ő meleg szívük több mint 900 szegény gyermeket öltöztetett fel karácsonykor, személyesen végezve az ezzel járó, sok időt és fáradságot igénybevevő munkát. Amikor ertesítették, hogy gondoltak a mi árvainkra is, mi nem mertünk többre, csak 5—6 olyan árva felruházására számítani, akiknek már egészen rossz a ruhájuk. De amikor ők megtudták, hogy a többieké is rossz, a járásfőnök azt mondta, hadd kapjon mind a 22 fiú. De ha a lányok nem kapnak, akkor nem lesz teljes az öröm, jegyezte meg a járásfőnök. És hogy legyen teljes az öröm kapott új ruhát mind a 32 árva. És teljes lett az öröm. A szívünk megtelt valami karácsonyi boldog könnyezéssel, az ő tejükö pedig akkor ragyogott a legfényesebb glória, amikor karácsony estén 32 árva harmatos szive kinyílt Isten felé és azért imádkozott, hogy áldja meg őket. Ez a járásfőnök szlovák, mi pedig magyarok vagyunk, de szlováknak és magyarnak, ha van Krisztusa, egy a Krisztusa. Hallelujá! Ő a legerősebb összekötő kapocs, mert szeretet. Ahol Isten szeretet, emberszeretet van, ma is megnyílik ott az ég és angyalai jelenéseknek lehetünk tanúi. Erre hadd mondjam el még: Karácsony este egy kis fiúcska ment karácsonyt köszönteni. Sápadt és rongyos, a szomszéd faluból jött. Megajándékozták és megkérdezték, mit vacsorázott. Semmit, felelt a gyermek, szegények vagyunk. Arra a gondolatra, hogy még mindig vannak, akiknek karácsonykor sincsen vacsorájuk, a járásfőnöknek nagyon szomorú lett és amikor minden elcsendesült, a kedves, de fárasztó este elmúlt, amikor egészen egymásé lehettek, a járásfőnöknek azt mondta az urának: ha azt akarod, hogy nagyon boldog karácsonyom legyen, nézd meg azt a szegény családot. És karácsony első napján a tornaljai járásfőnöknek az a szomszéd falu volt a temploma. Nemcsak azt az egy családot látogatta meg, hanem minden szegény családot meglátogatott. A járásfőnök szlovák, a falu, amely tanúja a sok karácsonyi öröme, amit maga után hagyott, magyar. Óh, ha minden úrnak megnyílt

szeme volna a Krisztus követésére! Megértést, békét, jobb jövőt, amelyből Isten dicsősége árad, csak jó akarat hozhat. A világnak szüksége van néhány zseniális emberre is, de különösen olyan emberek millióira van szüksége, akik nagyon tudnak szeretni.

Munkácsról is jött egy pár új fényes kis czizma. A három és fél éves Lenkei Lajcsi azonnal fel is húzta és nagyon komolyan kijelentette: Jézus küldte Jő!

Mindazoknak, akik karácsonyi ajándékaikkal kis árvainkról megemlékeztek, szívből mondunk ezúton is forró köszönetet s minden partfogónknak Isten gazdag áldását könyörgjük az újévre.

December havi pénzadományok az árvaház részére: Járasi hivatal Tornalja 1000 kor., Kőszeghy Gábor Tornagörgő 50 k., Vasárnapi iskolások Beregszász 320 kor., Érsekújvári egyház 50 kor., Özv. Gálfi Gézáne Ekecs 200 kor., Ref. egyház Eperjes 400 kor., Ref. egyház Magyarböd 94 50 kor., Háger Lajosné Losonc 21 kor., Kárpátaljai egyházkerület 1000 kor., Felsőszecsei egyház 310 kor., Halabóri lánykör 30 kor., Hubói lánykör 20 kor., Sörös Lilla és Zsuzsa Losonc 100 kor., Bejei iskolás gyerekek 20 kor., Zsipi egyház 26 60 kor., Vajkóci egyház 120 kor., Kovács Istvan Apácaszakállas 30 kor., Oborini iskolás gyerekek 13 50 kor., Minaji egyház 165 kor., Csécsi egyház 100 kor., Nagygéresi egyház 32 kor., Csernok Ferenc Csiz 20 kor., Id. Kádas Józsefné Eszeny 25 kor., Tatár nővérek Kaszony 50 kor., Váry Bertalan Beregszász 100 kor., Özv. László Kálmánné Nagykapos 200 kor., Bejei hivek 103 kor., Bettes Miklós 100 kor., Kovács László dr. Rimaszombat 100 k., Nagyszalánczi hivek 409 kor., Slovák hitelbank Tornalja 10 kor., Pelsőci egyház 204 kor., Szege Jenőné Nagyszőlős 25 k., Zsatsovitsné Béky Etelka Solivár 20 kor., Szücs Árpád Szűtor 50 kor., Özv. G. Bacsó Jánosné R. Simonyi 20 kor., Simonyi egyház 80 kor., Nagy Margit Léva 61 40 kor., Szernyei asszonykör 60 kor., Kaszonyi egyház 112 60 kor., Bagaméry Ilona Turócszentmárton 20 kor., Balog András Simonyi 20 kor., Huszti egyház 100 kor., Várady Gyuláné Léva 50 kor., Dávid János Nagybégány 50 kor., Dapsy fiúk Szkaros 40 kor., Hőnyi Lajosné Nagysalló 25 k., Szepesy Katica és Vince Zsuzsika 10 kor., Horkay Erzsébet N. Tarkány 50 kor., dr. Magda Sándor püspök 300 kor., Magyar Jánosné úján a lévai rendszeres adakozók külön a karácsonyfára küldtek 129 kor., Szolyvai hivek 825 kor., Séra János Hardicsa 1254 kor.

Természetbeni adományokat külték decemberben: Szernyei asszonykör, Nagydobronyi hivek, Prešovi Kálvinská Jed., Tekeházai asszonyok, Magyarbódi hivek, Eperjesi ref. nőegylet, Lévai Gyuláné Bótrágy, Csapi hivek, Gaál család Kaszony, Fróhmán Jenőné Sabinov, Keresztrúy Józsefné Nagygéres Ref. iskola I.-III. oszt. növendékei Sók, Szolyvai hivek, Tornallyay Margit, Hubay Irma, Bodzássy Jolánka Varga Andrásné Beretke, Kovács Sándorné Beregszász, Hegyi János Hegybeneéte.

Bácsy Gyula.

HIVATALOS RÉSZ.

Kivonat.

A szlovenszkói és kárpátaljai Egyetemes Református Egyház Konvetjének Losoncon, 1934. évi június 27-én tartott ülése jegyzőkönyvéből.

131. sz. „Dr. Magda Sándor, a hivatalos lap eddigi szerkesztője, püspökké választván, tekintettel nagy munkakörére a lap további szerkesztéséről lemond és kéri a Konventet, hogy a lap szerkesztéséről gondoskodni méltóztassék“.

„Az egyetemes Konvent elismerését és köszönetét fejezi ki dr. Magda Sándor püspök úrnak azokért a hasznos és áldásos szolgálatokért, miket nehéz és megpróbáltatásokban gazdag időkben egyéb munkái mellett hivatalos lapunk szerkesztésében is kifejtett. Felkéri, ne hagyja el végleg egyházunk hivatalos lapját, hanem vállalja továbbra is a főszerkesztői tisztséget. Egyben felelős szerkesztőnek Szőke Istvánt, főmunkatársnak pedig Kőmivess Sándort egyhangúlag megválasztja“.

A kivonat hitelül:

Búcs, 1934. dec. 27.

Soós Károly

esperes, konv. jegyző.

E határozat lapunk jelen számának megjelenésével lett valósággá.

E határozatnak a volt szerkesztőre, Dr. Magda Sándor jelenlegi főszerkesztőre vonatkozó része után semmi szükségét nem látom annak, hogy a további szerkesztői munkát tőle átvevő új szerkesztő méltassa az ő sok és áldásos eredményekben gazdag munkáját, amelyet 10 éven át pedáns pontossággal végzett, mert ezt az idézett jkvi pontban az Egyetemes Konvent magas testülete végezte el és a lapnak az ő vezetése alatt megfutott évei, folyton emelkedő pályája igazolja minden szónál erőteljesebben. Köszönettel legfőképpen azért tartozik neki az új szerkesztő, hogy főszerkesztői minőségben megmaradt a lap élén és gazdag tapasztalatokra támaszkodó bölcs tanácsait és irányítását így bátrabban kérheti és jogosabban várhatja az új és tapasztalatlanabb munkás.

Szívesen és szeretettel köszöntöm Kőmivess Sándort, mint a lap főmunkatársát. Neve és a lapnál végzett eddigi munkássága garancia arra, hogy tudása, nagy gyakorlati érzéke ezután is gazdagon fog gyümölcsözni a lap számára s azon keresztül olvasó közönségünk épülésére.

Az Úr áldása legyen a szerkesztőség jószándéku munkálkodásán!

Rozsnyó 1935. jan. 5-én.

Szőke István
felelős szerkesztő.

Hirek:

Dr. Antal Géza a magyarországi dunántúli egyházkerület püspöke jan. 1-én elhunyt. A tudós püspök elhunyt nagy veszteséget jelent, nemcsak egyházkerületének, hanem az egész magyar ref. egyház egyetemének is. Munkái becsülést szereztek nevének és egyházának külföldön is. Különösen sokat tett a ref. egyház külföldi kapcsolatai kimélyítésére és erősítésére főként Hollandiában. Járt Amerikában is hosszabb ideig tanyulmányuton.

Temetése jan. 2-án ment végbe Pápán a magyar ref. egyház és az egész magyar közélet részvételének impozáns méretű megnyilatkozása mellett. A temetési szertartást Dr. Ravasz László püspök, Medgyaszay Vince és Oléh Sándor végezte.

Tóth Sándor sajókeszii lelkész a múlt évi dec. 19-én elhunyt hosszú betegség után, 46 éves korában. Temetése szülőfalujában, Csizben ment végbe a gömöri papság és közönség nagy részvételével. A megboldogult lelkész egy csendesen visszavonultan, de hűségesen munkálkodó szolgálója volt az Úrnak. A fellütnést nem kereste, de gyülekezeteit példás rendben pásztorolta, és sok nehézség között is szép eredményeket ért el, noha nehéz és kényes helyzeteken kellett kettős gyülekezetét átvezetnie. A gömöri lelkésztestvérek igaz testvéri érzéssel siratták meg benne a hű barátot és megbízható, becsületes munkatársat és igaz részvétellel fordulnak árván maradt családjá felé. Az Úr kegyelme virasszon az elköltözött felett s az Ó vigasztalása gyógyítsa meg az utána fájó sebeket.

A Független Amerikai Magyar Református Egyház, amely törvényes formák között 1924. dec. 9—10-én Duquesne-ben alakult meg múltév decemberében ünnepelte fennállásának 10 éves jubileumát. Ebből az alkalomból a Magyar Egyház c. folyóiratának jubileumi számában Borsy Kerekes György főszerkesztő tollából többek között a következőket olvashatjuk: „Ez a tíz év nem európai tíz esztendő. Amerikai És ez egy kicsit nagyon nagy különbség. Ott ahol évszazados alapítású, jól megépített, anyagiakban is körülbástyázott egyházközsegek alkotják az Egyházat; ott ahol a lelkipásztori status és stallum egyházi és világi törvényekkel körülsvényezett kertjében szinte magától is terem a föld: tíz esztendő mosolygósan kevés idő is lehet. Itt? Ahol az utat is vágni kell; ahol a házat fundamentumtól kezdve kell építeni; ahol a törvényt is magunknak kell megalkotni s ahol annak betartására a jó léleken kívül nincs más végrehajtó erő: itt tiszteletet parancsol s ünnepet kürtölni méltó ez az idő-darabka is. Mert itt minden esztendő keserves verejték árán hozhatta csak meg a maga termését és biztosíthatta a jövőre eltehető vetőmagot“.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÓMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**
Rožňava, ref. lelké-szi hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leges reklamációk ide
küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Százados fordulók tanuságai.

A gömöri lelkészek 1935. évi január 10-iki tornaljai értekezletén
elmondotta: *Szöke István* értekezletti elnök

Allítsuk meg néhány percre a gyorsan futó idő óramutatóját s megállva magunk is az élet rohanásában, egy újév kezdetén nézzünk vissza a ködbevesző multba.

Ma még igen könnyű a visszanezés, hiszen csak néhány napja léptük át az újév határmesgyéjét s időnk óramutatója még csak néhány rövid napot jelez az új, ismeretlen esztendőből és gondolataink még akaratlanul is visszafelé szálldosnak a közelmúlt év örvendetes és szomorú emlékeihez.

Most azonban nézzünk messzebb a közelmúlt eseményeinél s gondolatban évszázados területeken keresztülvágva, álljunk meg ez órában olyan kimagasló eseményeknél, amelyeknek kétszázados fordulóján haladtunk át a lefolyt 1934-ik évben és kétszázados fordulójához érkezünk el a kezdődő 1935-ikben.

Tegyük meg ezt a multnak kijáró tisztességtételért és a belőle folyó tanuságok segítségével a magunk lelkének építéseért.

* * *

Három olyan eseményről beszélhetünk a kétszázados multban, amely elhatározó fontossága a magyar protestáns egyházak történetében s amelynek következményei elérnek napjainkig. Egyik a *II. Carolina resolúció*, mely megjelenik 1734 okt. 20-án.

A másik a *bodrogkereszturi konvent* 1734 nov. 5-én. A harmadik, amely már a két első nagyszabású esemény következménye, a tiszáninneri ref. egyházkerület szerveztének a többi kerületek szervezetéhez való illeszkedése, mely 1735 jan. 6-án történik meg, amikor első superintendenssé választják Szentgyörgyi Sámuel rimaszombati lelkészt, akit ugyanazon év márc. 4-én iktatnak be hivatalába a hernádnémetii egyházkerületi gyűlésen, amikor is a hernádnémetii templom piacán szőnyegre térdelve mondotta el az esküt „jobb kezében a magyar bibliát, bal kezében a helvét hitvallást tartva“.

E legutóbbi eseménynek is van az egész egyetemes reformátusságra nézve jelentősége, de a dolog természeténél fogva legközelebből a tiszáninneri egyházkerületet érinti s még közelebből a gömöri egyházmegyét, mint amelynek területén működött, mint a hatalmas borsod-gömöri traktus esperese, az a Szentgyörgyi Sámuel, akit az a kitüntetés ért, hogy a tiszáninneri egyházkerületnek első püspöke lehetett.

Ezért tartja kedves kötelességének a gömöri lelkésztestület, hogy a nevezetes fordulóponton ennek az eseménynek az emléket összejövételén felújítsa.

Az 1734. évre eső két nevezetes eseményre emlékezés szükséges viszont azért,

mert azok emennek olyan előzményei, amelyek nélkül ez meg nem érthető és jelentősége ki nem domborítható.

Mit jelentett egyházaink életében a *II. Carolina resolúció*?

Lezárodását a katolikus ellenfél teljes győzelmével, a protestantizmus teljes vereségével annak a hosszú küzdelemnek, amely a két vallás között a gyászévtized óta az 1681. és 1687. évi törvényeken, a Lipótféle explanáción át folyik a protestantizmus részéről azért, hogy a régi törvényes jogok számára biztosíttassanak úgy, amint azokat magában foglalják az 1606-iki, 1622-iki és 1645-iki békekötések és az ezeket becikkelyező törvénycikkek, a katolicizmus részéről viszont azért, hogy a protestantizmust a békekötések által szerzett előnyöktől megfosszák, a törvényes alapokról letaszítsák a fejedelmi kegy ingadozó talajára s ezzel létét, fennállását lehetetlenné tegyék.

Ez látszik valóra válni a *III. Károly*-féle két resolúcióban, amelyekben megvan fosztva a protestantizmus mindkét alakja a haladásnak, fejlődésnek minden lehetőségétől, sőt a katolikus papság gyámsága alá vetve, önkormányzatának gyakorolhatóságától. Csak halódnia lehetett, de igazán élnie nem. Pontosan csak annyi lehetőséget hagytak ezek a rendeletek a számára, amennyi elég arra, hogy egyszerre ne következzék be erőszakos halála, de belátható időn túl viszont teljesen lehetetlen legyen számára az élet.

Csak morzsája a kegyelemnek a *II. resolúciónak* azon rendelkezése, hogy megengedi a protestáns felekezetek mindenikének, hogy 4—4 superintendenst választhatnak, akiknek joga azonban csak az egyház hivatalnokainak erkölcsi életére és tanítására terjedhet ki, de minden egyéb korlátozása az előbbi megszorító rendeleteknek érvényben marad.

És az önállóságnak ezen a meghagyott tenyérnyi helyén úgy berendezkedik az élni akaró protestantizmus, hogy kibírja a bekövetkező hosszú elnyomást addig, amíg jön a szabadabb áramlat. Itt valóban bekövetkezett a régi mondás igazsága: Qui habet tempus, habet vitam. Oly szívóssággal használták ki minden parányi életlehe-

tőséget, amíg a halódás egyszer életre változott.

Ebben a szívós, nagy áldozatokat és önmegtágadást kívánó emésztő küzdelemben szerez magának a világi elem egyházunk megmentésében és fenntartásában hallhatatlan érdemeket. Amikor letaszítva a törvényes alapról, nem vivhatja a harcot az egyház egyeteme, csak egyes kiváló, bátor és tekintélyes világi ember és pap a saját tekintélyével és személyi súlyával. A Ráday Pálok, Kenessey Istvánok stb. kora ez.

Ez a helyzet teszi lehetővé azt, hogy a szóbanforgó resolúció megjelenése után két héttel már együtt van az egyházért küzdő világi emberek konventje Bodrogkeresztúron s a reális helyzettel számotvetve, haladéktalanul intézkednek minden formális gyűlés nélkül a resolúció által nyújtott lehetőségeket kihasználni s ennek az összefövetelnek intézkedésével kezdődik meg a magyar protestáns egyházak alkotmányába való intézményes bevonulása a világi rendnek, amikor kimondják a kerületekbe a főgondnokoknak, az egyházmegyékbe a segédgondnokoknak választását, sőt ezt a választást is elvégzik az egyes testületek számára. A veszedelem nagy volt, az idő sietésre intett, az engedélyezett superintendenciák száma az összetört, megszaggatott protestantizmus mindkét ágában megfelelt a tényleges helyzetnek, tehát semmi ok nem ajánlotta a gyors szervezkedés halogatását.

És hogy mennyire az volt a valóság és közmegegyező, hogy a tekintélyes világi elem vállain nyugszik az egyház sorsa, léte, legekíatásában az mutatja, hogy a minden eddigi szokást negligáló bodrogkeresztúri konvent rendelkezései átmentek az életbe jóformán minden ellenmondás nélkül. Az akkori tényleges helyzetben ezt mindenki természetesnek vette. A világi és papi elem ellentéte akkor tört ki, amikor a világi elem később túlment a határokon s közel járt ahhoz, hogy egyeduralmat szerezzen magának az egyházban.

Ennek a nem törvényes keretek között tartott gyűlésnek lett az eredménye az is, amit addig elérni nem tudtak, hogy a tiszáninneri kerület egy hónap múlva püspököt választott magának s végeszakadt.

annak az állapotnak, amely ezt a kerületet különleges szervezetben tartotta a maga esperesi szövetségével, amely feltétlenül károsan hatott a magyarföldön élő protestantizmus szervezetének egységes kiépülésére, amely állapotot már az 1646-iki szatmárnémeti nemzeti zsinat is helytelenített s már akkor ráhatározták a kerületre a püspökválasztás kötelességét, de amely kötelesség alól még az öreg Rákóczy György akaratával szemben is kibujt, noha az erősebb szerveztség előnyeit volt alkalma a kerületnek tapasztalni, amikor a Tolnai Dali János puritán mozgalmával szemben csak a többi egyházkerületek segítségével tudott győzedelmeskedni, főként ennek hatása a szatmárnémeti zsinat említett határozata is.

A reformátusság egyeteme szempontjából azért bir jelentőséggel a tiszáninneni kerületnek ez a lépése, mert ezzel egy nagy akadály harult el azon utból, amelyen elindultak egyházaink, mihelyt szabadabb mozgást nyerhettek. a ma is érvényben levő egyházalkotmány kiépítése felé, amely sok idő trulva ugyan, de mégis elért oda, hogy az 1881. évi debreceni zsinaton országos egyháznál lehetett beszélni, mely az addig ötfelé hullott erőket legalább nagyjában egységbe tudta tömöríteni.

Mit ért volna az az üldözések és az elnyomás idején, ha legalább egy-egy országrész reformátussága meg lett volna jól szervezve?! Ha az erők tömörítve, az egyház vidékek, mint egységes tömb, fogadhatták volna az ellenfél támadásait?!

Az üldözések idején való sok vérvesztésünknek egyik jelentős oka az, hogy egyházaink hamarabb harcra kényszerültek, mint a szervezkedést végrehajthatták volna, amelyre a később elkövetkezett viszonyok között sem idő, sem lehetőség nem volt s az újabb nemzedékek meg belenőttek az egyház szervezetének félbenmaradt alakulataiba s megszokták azokat sok hátrányuk és veszedelmeik dacára is.

Igy maradt a régi magyar területek, ref. egyházi életének mindvégig gyenge oldala a szervezet lazasága, sőt nemcsak gyenge oldala, hanem nyitott, vérző sebe, amelyen át temérdek drága vér elfolyt az idők folyamán, sőt elfolyik még ma is,

aminek kétségtelen jelei akár mindennap láthatók ma is, amikor arról van szó, hogy az egyház egyetemének valami közös cél érdekében meg kell mozdulni s akár szellemi, akár anyagi erőket tömöríteni.

A tiszáninneni kerület 167 év sok próbáltatása után hajtotta végre szervezkedését úgy, amint azt annak idején az ő képviselői által is aláírt 1567. évi debreceni zsinat végzése megállapítja a püspöki hivatalra vonatkozólag.

* * *

Futólagos szemlénket bevégeztünk a kétszázéves mult kimagasló eseményei fellett egyházunk életének folyamatában s most forduljunk a jelen és a jövő eseményei felé, hadd menjen tovább a titokzatos idő óramutatója.

Van-e okunk a jövő felől való aggodalomra? . . .

A mult tanuságainak birtokában nincs okunk. Ha ismerjük egyházunk multbeli küzdelmeit, sok hányattatását s az azokban való megállani tudását, azt mondhatjuk, hogy a jövő nekünk meglepetést alig hozhat.

Hogy egyházunk küzdelemre teremtett, az kétségtelen tény. Másként nem is élhet. Strukturájának minden porcikája arra van teremtve, hogy viharláló legyen, de a legvadabb viharban is tudja hordozni, és hirdetni Istennek égi üzenetét.

Jegyezzünk meg jól, hogy életkereteit maga az élet teremtette, alakította úgy amint ma van s azokban bizvást elvégezhethetjük a ránk váró feladatokat s ha szervezetünk ma is egyik gyenge oldala egyházi életünknek, igyekezzünk azt kipótolni a magunk fegyelmezésével, közös ügyeinknek minden partikuláris és egyéni érdektől mentes hű szolgálatával, az erőket összefogni hivatott szervek továbbépítésével. Ha nincs meg e téren minden, aminek meg kellene lenni, annál inkább becsüljük meg azt, ami megvan. Védő bástyák azok s jól felfogott érdekünk parancsolja, hogy e védő bástyáknak legyünk hű őrizői és építők, védelmezői.

És pedig együtt a hithű, buzgó áldozatkész világi elemmel, mint régen. Mindent kövessünk el arra, hogy a világ testvérek is teljesen otthon legyenek azoki

ban a keretekben, azoknak minden munkájában, tisztában legyenek minden problémával, ne csak beszálló vendégek legyenek ott ünnepélyes alkalmakkor.

Micsoda mérhetetlenül fontos a kálvini egyházalkotmányának az a rendelkezése, amely a világi elemnek helyet biztosít az egyház munkáiban: fényesen hirdeti a mi egyházunk története csak abban a korban is, amelyről most emlékezés történt.

De ebből az a nagy feladat is hárul az egyházra, hogy hódítsa meg magának a világi elemet s neveljen magának belőlük olyan tábort, amely a keresztet is felvegye érte, ha kell, mint régen.

Ezek a tanuságok ragyognak félnk a kétszázados multból és ilyen köteleességek írónak lelkiismeretünk elé.

Minden nemzedék megmérettetik és megítéltetik az utódok által is, Isten által is!

Felsőzemplén református egyházközségei a XVI., XVII., XVIII. században.

— Adalékok. —

XX.

... „Darotius Heros Georgius” ...

A nagytoronyai református templom cintermének padlójában egy 194 cm. hosszú s 86 cm. széles *sírkőlap* van, elmosódott-lekoptatott felirattal, melynek értelmét ma már kibetűzni nem lehet. Az egyház birtokában levő legrégebbi anyakönyv egyik alábbi feljegyzése azonban elég világosságot derít a titokzatos sírkőlapra, melynek iratát az 1791-ben ott működött prédikátor lemásolta: — „1791. d(ie) 14 Mai. A templomba levő koporsókövön ezek olvashatók ki: *Hic tumalatus olim fuerat Darotius Heros Georgius in vita nomine dictus erat. Hic pietate gravis moribus modestia . . . gaudeat aether . . . et fruitur ipse poli . . . Obiit Anno Domini 1581 cetatis suae 63*“

Magyarul: „Itt lett elföldelve egy hős, ki életében a Daróczy György nevet viselte. Jámorsággal, szigorú erkölcsökkel, szerénységgel ékeskedett világéletében, most maga átveszi jutalmát. Meghalt az Úr 1581-ik évében 63 éves korában.”

A velem közlött adatok szerint a sírkövön címer vagy más alak nincs kivésve, csak egy pár elmosódott régi latin *nagybetű* látszik azon. A felirat lehát *majuszkulás*, ami abban a korban mászkatlan. A templomokban való temetkezés körzékori katolikus szokás volt, de átvette ezt a reformáció is, és csak a felvilágosodás szüntette meg teljesen egészségügyi okokra hivatkozva. Az újabb középkori temetkezések általán sokkal egyszerűbb módon történtek, mint a legrégebbiek. „Feltöbntötták a templom padozatát s abba egy hossz-négyszög sírhelyet ástak s a hullát, melyet előbb fakoporsóba zártak, egyszerű, minden díszítés nélküli márványlapokból képezett koporsóba tették bele s ezt azután egy szintén díszítés nélküli kő-lappal fedték be. Azonban, hogy mégis nyoma legyen annak, hogy ki hol nyugszik: a templom padozatával egyszínvonalba feliratok 1. dombormű-vekkal ékített kő, vagy érclapokat helyeztek, melyeket *sírlapnak* (lapis funeralis auricalcius) nevezünk.” (Czobor B)

Ilyen *sírlappal*, (lapis funeralissal), van dolgunk a jelen esetben is. Ebből a körülményből

azonban nem lehet arra következtetni, hogy a templomba eltemetett egyének különös érdemei vannak az illető akár katolikus, akár ref. egyház körül, hanem csak arra, hogy az elhunyt *tektintélyes* személyiség volt.

Daróczy György vallási hovatartozandósága abból a körülményből dönthető el, hogy *Nagytoronya* község 1530 körül reformált volt-e vagy sem?! S ez a kérdés már el van döntve! S még akkor is megálapításunk helyt álló, ha a község anyásítása (egyházi önállósága) 1579 ben következett be! De ugyan ki volt *Daróczy György*?

A genealógia három nemzetségbeli *Daróczy* családot ismer: 1) az Örs, 2) az Ákos, 3) a *Gutkeled* nemzetségbelit. Az újabb kutatások azonban elvetik a két első nemzetségből való leszármazást, *Királydaróczy Daróczy Zoltán* magyar genealógus szerint. „Egyedül a *Gutkeled* nemzetségből való leszármazás bizonyítható okmányilag.” Nevezett a „*Turul*” című tudományos folyóirat 1905 20—26. számaiban szóról-szóra ezeket mondja: „határozottan azt kell állítanom, hogy az összes eddig különböző nemzetségből származtatott *Daróczy*ak, mind ezen (t. i. *Gutkeled*) nemzetségből származnak”.

A *Daróczy* család 3 ágra oszlik: a *nagytoronyaira*, *nagyszeretvaira* és a *nagydaróczy-deregyőire*. Bennünket természetesen a *nagytoronyai* ág érdekel, melynek őse *Pál* (1489—1516), felesége *Guthy Anna*. Az a kérdés azonban, hogy a nagytoronyai templomban nyugvó „*Darotius Heros Georgius*” miként illesztnetó bele a *Daróczy Zoltán* által kimutatott *Daróczy* család „*nagythoronyai*” ágába? A „*Turul*” jelzett számában leközölt „*III. a Daróczy család nagythoronyai ága*” már az első pillantásra is kétkedéssel töltött el engem pontosságát illetőleg. Az évszámok körül mindha hibák volnának. . . .

E családfában mindössze két *György* szerepel: *Pál* fia *György* (1511—1528, † 1549 előtt), kinek felesége: *Kaponyás Katalin* (1539—1563), a másik: ennek a *Györgynek* fia *György* ki *Nagy-*

thoronyai György név alatt szerepel (1549—1578) s kinek felesége: *Henszelöczy Ilona* (1569).

A nagytoronyai templomban porladó „Georgius Heros” aligha azonos avval a Daróczyval, ki 1549 előtt hányt el s kinek neje Kaponyás Katalin volt. A személyazonosságnak legnagyobb valószínűsége a családjában jelzett *Nagythoronyai Györgyhöz* vezet. Erre enged következtetni Daróczy Zoltán: „*Adatok a Daróczyak történetéhez*” (Turul 1905) című közleményének következő pár sora is: „A Nagydaróczi Daróczyak első ismert őse Simon volt, ki 1516—1528 körül élt, hihetőleg közeli rokonságban állott a Nagythoronyai Daróczyakkal, mit abból következtettek, hogy 1578-ban a leleszi konvent előtt Daróczy Simon fia György özvegye Bilkey Anna, most Gulácsi István neje, egyességet köt Daróczy Pál fia György fiaival *Györggyel és Jánossal* Darócz helységben lévő birtokrészeire, 1580-ban pedig *Daróczy György*, János és László testvérek óvást tesznek, ugyancsak a leleszi konvent előtt. Daróczy Szerafin ellen birtokrészeik elfoglalása ellen.” Ez a Daróczy György, alias Nagythoronyai György, kinek felesége *Henszelöczy Ilona* volt, azonos „*Darotius Heros Georgiussal*” kinek porrézeit földi az a bizonyos homokkőből készített, elkoptatott lapis funeralis a nagytoronyai ref. templom cintermében!...

S ha e tény megfelel a történelmi valóságnak, s miért ne felelne meg? akkor a családfában alapos *évszám revíziót* kell keresztül vinni!...

Először is helytelen *Nagythoronyai György* (Darotius Heros Georgius) halálzási dátuma: 1578! most a sirlap hiteles szava szerint az elhalálozás éve: 1581. S mivel „*Heros*”-unk 63 éves korában pihentette le fejét az örök álmra, következőképpen helytelen a családfában feltüntetett *születési évszám* is: 1549.

Téves apjának *Györgynek*, születési évszáma is (1511—1528, ennek bizonytalansága kivethető a családfa jegyzéséből is! Az 1598-iki összeírás Daróczy Pál özvegyét, mint részbirtokost említi fel a zempléni Kácsádon. Több községben is felmerül e család neve, de lényeges évszám különbséggel. A családfa évszámainak átjegyzése tehát kézen fekvő szükségesség.)

A sirkőlapra vésett „*heros*” (hős) epithetont a XVI. század véres-harcos jellegéből eredményezetttem, mely kardforgatásra kényszerítette nemcsak a *Daróczyakat*, hanem mindazokat is, kiket a királyi kegy érdemeik elismeréséül czimmerrel s nemességgel tüntetett ki.

Egyébként „*Darotius Heros Georgius*”-ról többet mondani, mint a mennyit a sirkőlap elárul, nem tudunk. Élettörténetét mindmáig homály fedi.

Meg kell jegyezni, hogy a deregnyői *Daróczyak* a *Gutkeled* nemből származnak s nem az *Ákos* nemzetségből, Deregnyő csak 1600-ban lett *Daróczy* birtok s a „*deregnyői*” előnévvel csak 1602-ben találkozunk e családban.

Haraszty Károly.

A belmisszió problémája.

(Válasz X.-nek.)

Tagadatlan örömet éreztem, amikor L. J. e. ker. előadó belmissziói jelentésének már mindkettőnk által idézett mondatát olvastam. — Hogy miért? Mert abban nem aktából (felterjesztésből) született határozatot, hanem a hivatalos vezetőség közvellen tapasztalatát és meggyőződését láttam, amit rövidesen tett fog követni. Örvendtem továbbá azért, mert ebben a mondatban már szinte láttam az eddigi talán még várakozó állásponton lévő, legilletékesebb belmissziói munkásoknak is a megmozdulását, az indulását, hogy ne külön-külön, tétovázva, hanem együttesen, egységes programmal, egymás lelkesítésével, támogatásával és tanácsolásával haladjanak es dolgozzanak a szent cél érdekében. — Örvendtem azért, mert *csodát* vártam és várok — a szó teljes értelemben — nem ugyan a *lelkészek kurzusától*, stb. hanem Isten Lelkétől, a lelkészek megmozdulásán keresztül! Nem tehetek róla: fanatikus vagyok. Hiszek lehetlennék látszó dolgok lehetőségében, — nagyon természetesen: a Lélek ereje által. A lelkészek testvéri találkozását (kurzust, stb.) a mennyei szél-fúvás sodrába való kiállásnak tartom s nem a Lélek megölésének.

Nem kisebb örömet éreztem azonban, mikor hiv. lapunk 1934. dec. 23-iki számában X. sorait (reflexiót) olvastam. Végre akadt valaki, aki igénytelen soraimat válaszra érdemesítette! Az a legkisebb baj, hogy félreértés van a dologban.

Felvetődött annak a kérdése, illetve gondolata is, hogy talán nem ismerem (nem olvastam) az E. Konvent idevonatkozó 1932. évi: 66 sz. határozatát, amely alulról lett felterjesztve. — Ha szerénytelen akarnék lenni: e határozat születésére vonatkozólag is tudnék közelebbi részleteket mondani már t. i. a legalsó fokon: az egyházmegyei lelkészértekezleten. Így csak annyit, hogy már megszületése előtt ismertem. Tehát a „példa” jelen esetben rosszul „mutat” — Sertésnek ne essek: ilyenek vagyunk mi. Ha valamiről szó kerül, rögtön rámutatunk a jegyzőkönyvre, mondván: ide nézz világ! — nekünk már ilyen határozatunk van — papíron. Ne a papirosokra mutogassunk, hanem arról beszéljünk, hogy megvalósítottuk-e, végrehajtottuk-e a határozatot?! Mire e sorok napvilágot látnak: 1935-öt irnak, de még tudtommal az a határozat csak határozat maradt. Van nekünk már annyi határozatunk, hogy legalább két nemzedéknek elég lenne.

Állításaimat mindenben fenntartom, — anynyival inkább, mert a cáfolatnak szánt ellenvéleményekuek, többes számuk dacára is, van egy fogyatékoságuk: hiányzik a bizonyító erejük, — sőt azok (t. i. állításaim) erősítésre utalok előbbi cikkeimre, különösen hiv. lapunk 1931. nov. 15-iki számában: „*Lelkipásztori sors*” cím alatt megjelenetre, melyben a Kálvin Szemléből is idéztem.

hogy gyöngye szavaimat erősítem. Továbbá Révész I. szavaira hivatkozhatok, aki az 1928/29. belm. utmutatóban a következőket mondja: „már, fegyalább is a lelkipásztorok . . . között — Istennek hala — talán egyellenegy sincs, aki ne kívánná, ne sürgetné őszintén, sőt talán csinálni is ne akarná azt a belmissziót, — de másfelől talán kettő sincs, aki egyforma véleményen volna a belmisszió lényegéről, céljáról, módszeréről és eszközeiről“. S ezt *chaotikus állapotnak* nevezi. — Az igaz, hogy azóta már a magyarországi Zsinat külön törvényeket iktatott be a belmisszió — s az már érvényben is van —, de abban nincsenek fentiek tisztázva. Föltétlen haladás van azóta, de csak az önelégültség és az önteltség állíthatja, hogy minden rendben van, semmi kívánni-való nincsen, és főképpen, hogy nincsen szükség a lelkészek konferenciájára, továbbképző-tanfolyamára, stb. — Az utóbbi években néhány ORLE-konferencián volt szerencsém résztvenni, s az ott hallottak, tapasztaltak, stb. meggyőztek arról, hogy a kérdés nincs megoldva maradék nélkül, 100%-ban, — vagyis mindenben megerősítik állításaimat. Beszéljük őszintén és világosan: ha nálunk is minden rendben van (elvi gyakorlati kérdések, stb.), akkor miért van az, hogy egyik helyen hallani se akarnak a belmisszióról, míg a másik helyen annyira mennek, hogy a gyermekeket térdepeltetve taníttják imádkozni, stb. ? ! ?

Hogy „mesterség“-e a belmisszió, vagy hasonló hozzá? — sajnos itten nem hivatkozhatok nagyobb tekintélyre, mint Ravasz L., akinek a neve e téren, a mi viszonylatainkban, — azt hiszem — vezető márka. — Abban bizonyára egyetértünk, hogy a belmisszió egyik legfontosabb ága: az ifjúsági probléma. Nos, erre vonatkozólag mondja R. L. 1934. évi püspöki jelentésében („Ref. Élet“ 1934. Xil. 8. sz.) a következőket: „Ne törődjenek bele (t. i. az egyházmegyei hatóságok), hogy valahol a munka megszűnik; tárják fel az okát, miért szűnt meg s kövessenek el mindent, hogy újra kezdődjék (t. i. az ifjúsági munka) Az egyházmegyénk godoskodjanak a vezetők *képzéséről* rendszeres *vezetőképző tanfolyamok rendezése által*. Téli és nyári taborok rendezésével, iratterjesztők beállításával, ahol már elbírja a munka, külön ifjúsági s. lelkész alkalmazásával kell táplálni és fejleszteni a munkát. Több olyan egyházmegyénk van, ahol már az ifjúsági munka nemcsak megkívánna, hanem el is tartana egy egyházmegyei titkárt. Az ilyen titkárt *szakképzett-ségben kell részesíteni*. Ma már a szervező titkárság módszeres és bonyolult munka, amelyre *szakiskolákban kell készülni épp úgy mint a tanításra, kertészkedésre, vagy földművelésre. A lelki munka specializálódása azt is jelenti, hogy az egyes munkákra különleges képzettségű és gyakorlati szakemberek kerüljenek*“.

Ami pedig a „szabást“ illeti („fogást“, „fortélyt“ stb. X. vouultatta fel) erre nézve szintén R. L. mondja, a női munkákkal kapcsolatban (Ref. Élet:

dec. 15. sz.) „Ennek a munkának *egységesen kell megindulnia és lezárnia* Lejárt az a korszaka a ref. egyház történetének, ahol egyenként való igen áldott kezdeményezések végezték el azt a munkát, amit magának az anyaszentegyháznak kell elvégeznie“. — „Egy kis füzetet fog kiadni (az E. Konvet) arról a kérdéssel *hogyan kell gyülekezeti női munkát csinálni?* Ebben megvan a *receptje* az egésznek . . . Benne lesz egy *programm*, úgy hogy abból egészen nyugodtan indulhat . . .“ — Igaz, mi is kaptunk már útra-valót, de az egyáltalában nem helyettesíti a lelkészi közös értekezéseket . . .

Remélem, megegyezünk abban, hogy nem csupán vitatkozni, szót szaporítani a célunk, hanem *tetteket* akarunk, — különben tegyük le a tollat, mert meddő vitákkal nem használunk az időt különösen. Ha még a jóakaratot is nélkülözi.

A kérdés tengelye az, hogy van-e egyáltalán szükség a lelkészi konferenciákra, tanfolyamra, stb. vagy nincs? — Az már más (részlet) kérdés, hogy mit adhat és mit várhatunk tőle. Egyelőre ne bocsátkozzunk jóslásokba, jövődö-módásokba . . . Lehet és szabad tőle *sokat* várni, s nem lehetetlen, hogy még *többet* is ad, mint amennyit vártunk tőle — Isten Lelkének csodatevő ereje által! — Nagyon szomorú, sőt egyenesen kétségbeesítő lenne, ha a pünköshti szél mindenütt fujna, csupán a lelkészi konferenciákon nem . . . r — a.

X válasza.

Teljes tévedésben van — r — a az én reflexiómban (1934. évi 52 sz.) mondottak lényege leír.

Ennek lényege ugyanis az, hogy valamiképpen fel ne üljenek a belmissziói munkások annak a téves véleménynek, hogy amíg egy-egy kurzuson erről a munkáról valami csodálatosan új dolgokat nem hallanak, valami eddig ismeretlen mesterséget el nem sajátítanak, addig nem végezhetnek eredményes munkát, mert ez az állítás nagyon alkalmas, főként a kezdő munkásoknak a munkától való visszariasztására, vagy nagyon tetszetős takaró a munkától vonakodók tétlenségének a leplezésére, amikor tapasztaljuk, hogy az esetek túlnyomó többségében épen ezt az érvel szügezük szembe a nem dolgozók a munkára buzdítók érveivel, holott már ebben semmi igazság nincs, mert annyi irányító munka, segédkönyv, kész anyag áll rendelkezésre, hogy batran az ekeszarvára veheti a kezét az, aki szántani és vetni akar.

Az is megdönthetetlen igazság, hogy az ezen munkához szükséges tájékozódást és ismereteket kinek-kinek *személyes munkával* kell megszereznie és szakadattan kemény munkával táplálnia és ez alól nem mentesít semmiféle kurzus és összejövetel, amely csak a feladat nagyságára nyitogathatja meg a szemét a résztvevőknek, buzdítást adhat, eszközt mutathat, de a melyeket megint az egyéneknek kell felfogniok, megfogadniok, beszerezniök, alkalmazásba venniök és megtanulniok saját *személyes munkáikkal*. Ha ez be nem következik,

akkor semmit nem ér a legszebb előadásokat nyújtó kurzus sem.

A kurzusoktól olyan csodáknak a várása, amilyenekről —r— a ir első cikkében, a kurzusok hitelének teljes tönkretételét jelentené arra nézve, aki oda ilyen csodavárással menne, mert — bizony mondom tapasztalatból — ezt a várakozást nem tudja soha beváltani sok egyéb áldott hatása nélkül sem.

Az is igaz, hogy minden ilyen összejövétel a már azelőtt is munkát végző emberekre igazán áldásos. Különbö a tapasztalat mutatja, hogy a konferenciák résztvevői is 90%-ban a munkát végzők soraihoz kerülnek ki. Az O. R. L. E. monstrekonferenciái, amelyeket —r— a említ, egészen más lapra tartoznak, noha azokra is áll a fentebb elmondott állítás.

A Ravasz Lászlótól vett idézet nem találó, mert az ifjúsági munkákat szervező titkárság dolgairól szól, de egészen más dolog az egyes gyülekezetekben munkálkodó lelkipásztor belmissziói munkája. Ez az idézet végkép nem találó.

A többi idézetek igazságát nem vonom kétségbe, nem is állítottam az ellenkezőt, de azt állítom, hogy mindezek nem akadályai annak, hogy azonnal munkába álljon minden munkás. Főként az egyszerűbb összetételű gyülekezeti munkavégzésében igazán tizedrangú dolog az, hogy tisztázva van-e már a nagy elvi kérdéseknek minden vonatkozása. Azt majd elvégzik az arra hivatott, az élen járó vezetők, arra nem kell várni a munkavégzésében és megindításánál.

Végezetre leszögezem, hogy semmiféle lelkesítő összejövételnek nem vagyok ellensége, sőt azokat nagyon is üdvös jelenségeknek tartom és az azokon nyert indítások és áldások részletezésében a cikk keretében nem bocsátkozhatom, csak a túlzott várakozásoktól óvakodjunk épen a kurzusok és összejövetelek lejárata veszedelmének elkerülése céljából és meg kellett írnom ezeket azért, hogy a problémának —r— a szerinti beállításából az ellenkező eredmény ne jöjjön ki, mint amit ő maga is elérni akart.

H I R E K:

Olvasóinkhoz.

Mai számunkhoz postai bejizetési lapot mellékelünk. Szeretettel kérjük az előjizetési díjnak mielőbbi beküldését, mert a késedelmes bejizetések a lapnak tetemes anyagi kárt okoznak, sőt egyszermásszor a megjelenését is veszélyeztetik. Ne okozzon elkerülhető veszteséget senki amúgy is gyöngye anyagi alapokon álló lapunknak pontatlanságával. Akik az 1935 évi előjizetéseiket már beküldötték a nagy-

kaposi Duna-bank utján, azok a bejizetési lapot tekintsék tárgytalannak. Együttal tudomására adjuk olvasóinknak azt is, hogy a lap első és jelen számának késését annak átköltözésével járó postai technikai akadályok okozták, amelyek — remélhetőleg — hamarosan kiküszöbölhetőek lesznek.

— A theologiai és középiskolai internátus javára legutóbbi nyugtázásunk óta a következő befizetések történtek: Ref. presbitérium Berehynagybereg 180 K., N. N. 150 K., 1934 II. félévi kamat 1859 K. Egyenleg az internátus javára az 1935 év jan. 1-én: 99249 K. Ismételtén szeretettel felkérjük az 1000 K.-ás adományt megajánlókat, akik önként vállalt kötelezettségüknek részben, vagy egészben nem tettek eleget, hogy mulasztásukat mielőbb pótolni sziveskedjenek. Befizetési lapot készséggel küld a nagykaposi lelkesítő hivatal.

— **Sürgetés.** A főlisztetelű konventi elnökség utasítására újból kérem és sürgetem Apácaszakállas, Búcs, Csallóközarányos, Csicsó, (Kolozs néma), Csilizradvány, Csúz (Komáromcehi, Kolta, Jászfalu), (Benkepatony), Dunamocs, Dunaradványi (csak a lélekszám) Kamocsa, (Nagyvalkház, Szentmihály), Komáron (Izsa), Kulcsod, Lakszakallas, Magyarsók (Szelőce), Martos (Imely), Megyerics, Nagymad, Nagymegyer (Izsap), Nemesócsa, Nyitra (Ésekújvár) Ogyalla (csak lélekszám) (Bagota), Ruttka, Somorja, Pelsőc, Finkóc, Ujdávidháza, Tivadarfalva anya, illetve leányegyházak lelkesítői, hogy egyházközségük következő pontos adatait haladéktalanul küldjék be alulírothoz: 1. Mennyi az anya, illetve leányegyházközség lélekszáma? 2. Mily összegre van biztosítva az egyházközség ingó és ingatlan vagyona? 3. Mennyi biztosítási díjat fizet az egyház évente? 4. Mennyi tűzkártérítést kapott az utolsó 10 év alatt? 5. Az azt megelőző 10 év alatt? Szeretettel szolgáljuk Kömives Sándor. (Ref. lelkesítő hivatal, Vaján—Vajany p. V. Kapușany.)

— **A braziliai nemzetgyűlés** minden tagját megajándékozta a Brit és Külföldi Bibliatársulat egy-egy újtestamentummal, megajándékozhatná a Népszövetség tagjait is.

— **Értesítés.** Az U. S. E. tagjait tisztelettel értesítem, hogy a járulékok befizetésére az alapszabály szerint engedélyezett 3 hónapi halasztás február 10-vel lejár. Aki tehát hátralékos tartozását addig nem rendezi tagsági jogosultságot elveszti és tartozása per útján hajlandó be. Kérem azért, hogy kötelezettségének mindenki eleget tegyen. A beküldendő járulékokhoz késedelmi kamat címén 100 koronánként 2 havi (120 K.) késedelmi kamat is csatolandó. *Ügyvezető.*

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkesi hí- vatál. Kéziratok, előfize- tések, hirdetések és eset- leges reklamációk ide- küldendők.</p>
---	---	---

Megjelenik minden szombaton.

Ifjúságunk és az internátus.

Tulajdonképpen így kellene írnom: intelligens ifjúságunk és a pozsonyi internátus, mivel ez az intézmény értelmiségünknek ezt a rétegét kívánja szeretettel és áldozattal szolgálni. Igen, mindkettő: szeretet és áldozat jelenkezik ebben a műben, szögezzük le. Együttal azt is állapítsuk meg, hogy ez az internátus egyetemes egyházunk egyik rendkívül fontos ügye, — az ifjúság miatt. A vezető atyák felelősségük teljes tudatában érezték és látták azt a kötelességet, amely az ifjúság irányában kényszerítő, mint az atyák oldaláról a fiak felé és érdekében történő tett. Mult év őszéig szó és írás gyakran esett ebben a tárgyban; bevallom: sok és szép keresztyén szó és írás. Most itt a tett, amelyet sokan vártak és amely kellő és ígéretes időben jött. Egyházunk vezetői és tagjai érzik a tettben jelentkező áldásos munkateret, ezt igazolja a dunáninnyi egyházkerületünk 1934. évi december hó 18. és 19. napjain tartott gyűlésében az internátus ügyében hozott döntése, amely magában is nagy és nemes pártolása ennek a keresztyén ügynek.

Az internátus kérdése ifjúságunkat érinti elsősorban. Azt az ifjúságot, amely választás és döntés előtt áll, amely keresztyén segítségre jobban rászorul, mint bármikor. Ezt az ifjúságot szeretni kell, egyedül és mindég szeretni, ha meg akarjuk nyerni és tartani. De a szeretet ne csak szó, ne csak írás legyen, hanem ilyen tett, mint ez

az internátus, mert a fiatalságot ma, de ma különösen a tettek vezetik, érdeklik és tettek szerint tájékozódik és csatlakozik le. — Ifjúságunk értelmiségi része a holnap vezetője, anyagi és szellemi támogatásra szoruló és szükségnek kiszolgáltatott. Erről a fiatalságról való elfeledkezés: a holnapunk semibevevése. Hiszem és vallom, hogy ezt minden keresztyén szív tisztán tudja azzal, hogy ez a fiatalság, amely igazságot és kenyeret vár, a mai igazságot és kenyeret nyújtó szeretetért jövőnkben hűséggel, áldozattal, és szeretettel fizet. — Még egyet itt: ifjúságunk segítésére adott és áldozott pénz a legjobban kamatozó, melyet a szeretet tart számon és fizet vissza.

Az internátus azonban nemcsak fiatalságunk életkönnyítését jelenti, hanem azt is, hogy egyházi ügy, méghozzá nagyfontosságú. Ezért nem egy-két áldozni tudó, cselekvő keresztyént, nem is a pozsonyi egyház, vagy pár nyugati egyházmege, vagy egyik-másik egyházkerületünk, hanem egyetemes református egyházunk ügye. Így egyházunk hitének, reménységének és szeretetének kérdése ez az új intézmény. Alkalom a református egyházas keresztyénség nevelő ráhatása számára. Ki ne értene meg ezt a jelentőséget és ki ne használná fel ezt az alkalmat? Mert közösség számára nevelni csak közösségben lehet. Ezenkívül: más szemmel nézi egyházát az a fiatal értelmiség, mely az Egyház asztaláról evett, hajlékában lelt otthont

és érezte az Egyház természetéből kiáradó szeretet melegségét. Új és keresztyén utánpótlás ügye az internátus.

A pozsonyi Református-keresztyén Diákinternátus és Diákmenza, amely egyetemes egyházunk egységes szeretetére és áldozatára számít, alapítói és vezetői áldozatos hite és munkája folytán működik s kivételt nem ismerő gondoskodással és segíteni akarással fogja fel ifjúságunk ügyét. Keresztyén, ezért igazán emberies cselekvés a kevésbé emberséges mában, amely megérdemli, hogy sokat gondoljunk rá és gondol-

kozzunk felőle. Végül befejezősül egyet: karácsony előtt az internátus gyűjtőiveket küldött ki, számítva egyházunk élőhitű tagjainak karácsonyi adományaira. Szorultságos, szegényes helyzetünkben se feledkezzünk el erről az intézményünkről, amely ifjúságunkat gondozza és segíyezi a krisztusi szeretet jegyében. Új esztendőnkben gondoljunk szeretetadományainkkal, ifjúságunk érdekében erre az új intézményünkre, hogy munkáját minél tovább és szélesebb keretek közt fejthesse ki.

Narancsik Imre.

A dunáninni ref. egyházkerület közgyűlése.

A dunáninni református egyházkerület 1934 december hó 19-én Pozsonyban a református egyház tanácstermében tartotta évi rendes közgyűlését Balogh Elemér püspök és Dr. Szilassy Béla egyházkerületi főgondnok elnöke alatt. A gyűlésen az alkotó tagok csaknem teljes számban megjelentek.

Főgondnok úrnak hiv. lapunkban megjelent megnyitó beszéde után Gyalóky László egyházkerületi főjegyző terjesztette elő az új kerületi tisztviselők választásáról szóló jegyzőkönyvet, mit a közgyűlés tudomásul vett. Eszerint egyházkerületi lelkészi aljegyzővé megválasztott Czegléd Pál, a barsi egyházmegye esperese; egyházkerületi lelkészi tanácsbírákká pedig: Gyalóky László főjegyző és Csiba Imre dunamocsi lelkész, kik a hivatalos esküt a gyűlés színe előtt letették. A közgyűlés a kerületi ügyészi tisztségre Dr. Kiss Jenő ógvallai, helyettes ügyészi tisztségre pedig Dr. Tóth Sándor lévai ügyvédet választotta meg.

Patay Károly volt barsi esperes búcsúlevelének tárgyalása kapcsán a kerületi közgyűlés Patay Károlynak, mint a kerület hosszú időn át alkotó tagjának, sőt a kerületté való szervezkedés mozgatójának évek hosszú során kifejtett sokirányú tevékenységéért érdemeit jegyzőkönyvében megörökítette. Ugy szintén feljegyezte jegyzőkönyvében Akúcs Lajos nagypeszeki lelkész érdemeit is, ki betegségére való hivatkozással a kerületi tanácsbírói tisztségről s a pénzügyi bizottsági tisztségről, illetve számvevőségről lemondott. Az így megüresedett tanácsbírói tisztségre a közgyűlés a szavazást elrendelte. Egyházkerületi lelkészi számvevői

tisztségre pedig Szinay Sándor nagyölvédi lelkész választja meg.

A püspöki jelentést a közgyűlés általános-ságban tudomásul vette. Elfogadta a pénzügyi és tanügyi bizottságok jelentéseit, az 1933. évi kerületi számadást s megállapította az 1935. évi költségvetést. Dr. Gaál Gyula a pénzügyi bizottság elnöki tiszteréről lemondván, a közgyűlés a pénzügyi bizottság elnökévé Fülöp Zsigmond urat választja meg. A ker. tanügyi bizottság elnökévé Czegléd Pál esperes választotta meg.

A konfirmáció oktatás kimélyítésének és eredményesebbé tételének okából a közgyűlés nagyfontosságú határozatot hozott. Kimondta ugyanis, hogy jövőre a kerület minden gyülekezetében a konfirmációi előkészítő oktatás *kettő* évig tart s minden gyülekezetben a heidelbergi káté használandó konfirmációi káté gyanánt.

A kiskoszmályi „Béthel“ árvaháznak az egyetemes református egyházhoz való jogviszonya tárgyában a közte és a barsi ref. egyházmegye között létrejött „Megállapodás“-t a kerület jóváhagyta s végleges jóváhagyás végett a Konventre felterjesztette.

Majd a barsi és komáromi egyházmegyék felterjesztéseit tárgyalta le a kerület s általános jellegű feliratait terjesztette fel a Konventhez. Ilyen általános jellegű felterjesztések voltak: kánonaink szentesítésének megsürgetése, tanfelügyelőségek adminisztratív rendeleteinek magyar nyelven való közzétevése, adócsökkentési segélyek 100%-ban minden feltételtől mentesen való kiutalványozása, lonsonci theológia rendes intézetté való kiépítése,

új énekes könyvekkel szemben való kívánalmak, református tanítóképző felállítására, népiskolai rendtartás kiadása.

A közgyűlés a nem rendszeresített káplán-tartó helyeken működő segédlelkészek fizetését teljes ellátáson és a temetési stólán kívül havi 100 koronában állapította meg.

Még alapító leveleket, díjleveleket, szerződés-

seket erősített meg a közgyűlés, segélykérvényeket terjesztett fel az egyetemes Konventre.

A közgyűlés gondos előkészítésben és szakavatott előterjesztésben a 34 pontból álló tárgysorozatot déli 1 órára letárgyalta.

Feljegyzésre méltó az a tény is, hogy egyetlen bírósági ügy sem volt.

Dr. Agyagássy Sándor.

A pálóczi Horváth-család multjából. . . .

Irta: Haraszy Károly.

Szopori Nagy Imre, a had. lev. tag, aki „*H. pálóczi Horváth család naplójá*”-t (1622—1790) leközölte, a „Memoriale” előszavában a következőket írja: „A pálóczi Horváthok firul-fira, ágról ágra leírják — (t. i. a Memoriale-ban) — családjuk beltörténetét; a XVII. és XVIII. századból egy magyar nemes család belétele tárul föl a naplóból előttünk, mindegyik tagjában az egyszerű életmódu és azért vagyonában gyarapodó gondos házi gazdát, hazáját szerető honpolgárt, a becsület útján érdemeket szerzett megyei tiszviselőt ismerjük föl; . . .” — A pálóczi Horváthok családfájukat a XVI. század közepéig egész pontosan fel tudjuk vezetni. A család első törzse „*Nicolaus Horváth de Stancsics*”-nak írja magát, míg ennek fia, *I. György* „*Szauliz*”-nak írja családi nevét. „A Stancsics Horváthok közül *Márk*, Zrínyi Miklós előtt Szigetvár parancsnoka volt, utódjai Szepes vármegyében nevezetes birtokok uraivá lőnek.” A *Máriássy-család* levéltára az utóbbi hitelt érdemlően bizonyítja is: „1563-ban a szepesi káptalan Bathory András országbíró idéző parancsára Svábi Istvánt *Stansyth Horváth Gergely* ellen megidézi.” (291. szám). — „1570. ápr. 25. A szepesi káptalan előtt Görgödi Görgei Kristóf szepesi alispán *Horváth Márk fiát Gergelyt* a szepesmegyei Svábócz birtok elfoglalásától eltiltja”. (314. sz.) — „1570. A szepesi káptalan előtt Görgödi Kristóf szepesi alispán, *Máriássy Pál* a maga és az előbb felsorolt Svabovszkyak nevében tiltakozik az ellen, hogy *Horváth Márk fia Gergely* Svábfalvát elfoglalja.” (316. sz.)

„1571. A szepesi káptalan I. Miksa király 1571-ben kelt idéző parancsára jelenti, hogy a Svábi István és *Horváth „sive Stansyth” Gergely* közti perben a feleket megidézte”. (318. sz.)

(A per számai 1517-ig nyúlnak vissza, a midőn t. i. néhai Svábi Gáspár a szepesmegyei Sváb birtokot 2000 forintért Varkócs Kristóf késmárki városkapitánynak és gyermekeinek Gáspárnak, Menyhértnek, Györgynek, Margitnak és Borbálának eladta, a kikről *Horváth „aliter Stansyth” Márk*ra, annak halála után fiára *Gergelyre* szállt. A per voltaképen azért támadt, mert Svábi Gáspár fivére beleegyezése nélkül a birtokot el nem idegeníthette.)

A XVI. század közepe táján tehát szepesi birtokosok a *Horváthok*, kik a dombos Dunántulról, illetőleg Horváthországból telepedtek át a felvidékre a törökök mindnagyobb előnyomulása elől. A márkusfalvi *Máriássy*-levéltár okmányai hozzávetőlegesen világosságot derítenek arra a kérdésre is, melyre a pálóczi Horváthok „*Naplója*” és elég szegényes levéltára nem nyújt pontos adatot, hogy *Márk* mikor volt *Szigetvár* kapitánya annak císte, 1565. előtt? Az adatok nyomán *Márk* szigetvári kapitányságát 1563 előttre kell fixirozoznunk. A ténybeli megállapítás pontosabb lerögzítésében fontos okmányként kezelhetjük *Miksa* király Bécsben 1572. nov. hó 14-én keltezett s báró *gersei Petheő János*hoz intézett okiratát, melyben, a kiváló család érdemei felsorolásával, címerbővítésben részesíti a *gersei Petheő*ket. Ebben az okiratban így ír *Miksa* király *br. gersei Petheő János*ról: „. . . utóbb midőn a törökök *Szigetvárt* csatoltak, a többi vezérek közül ügyes elmésségével tapasztalt jártasságával annyira kiünt, hogy az előző parancsnokává tételt, akiknek serény vigyázásától függ a hadsereg üdve és biztossága és a labortelepítés reá bízott — a reábizott földadatot hűségesen és szerencsésen oldván meg. És visszaszorítván a törököket, midőn eközben néhai nagyságos *Horváth, másképpen Ztansich Márk szigeti kapitány megbetegedett, a várból kiment*, akkor is ugyanezen *Petew János*, az ellenség ostromától megrongált és félig lerombolt vár helyreállításának gondjait tétozás nélkül elvállalá és költséget nem kimélve, addig viselé, miglen a török bellér bég és budai basa, nagy hadseregükkel semmire sem mehetvén, elvonultak. Utóbb kómáromi várkapitányá tétetvén, a törökök portyázásaitól annak egész vidékét megvédelmelte. . . .”

Br. gersei Petheő János III. 1552-ben volt kómáromi várkapitány, az előtte való években tehát mint *Sztancsics Horváth Márk* szigetvári kapitány alantas főtisztje s későbbben közvetlen utóda a vár újjáépítője — s védelmezőjeként szerepelt ugyancsak *Szigetvár*ott.

A királyi okirat arról is megemlékszik, hogy *III. Petheő János* „mások előtt szinte egyedül vállalá el a *kassai* kapitányság kemény és vész-

terhes feladatát... abban az időben, amikor néhai dicsőült atyja ellen „feltámadott néhai *Bebek Ferenc* és fia *György*,” kik *Izabella*, illetve *János Zsigmond* pártiak lettek.

Bebek Ferenc a krasznahorkai vár jeles tulajdonú, bátor és kemény ura még 1528-ban *Ferdinánd* pártját követte s koronás uráért karddal is vitézkedett évekig, — később azonban *Zápolyához* nyargalt át, úgyhogy 1556-ban többrendbeli erőszakoskodása miatt az országgyűlés színe elé idéztelezt meg fiával együtt, melyre azonban nem jelentek meg s épp azért száműzettek több másokkal, kik *Izabellának* s fiának *János Zsigmondnak*, *Zápolya* egyetlen magzatának pártját követték, sőt minden megbékélhetési kilátást konokul elnyomtak.

(Folyt. köv.)

I R O D A L O M.

Makkai Sándor: Sárga vihar.

Két kötet. Génius kiadása. Ára 10 pengő.

Nem régen jelent meg *Makkai Sándor* kolozsvári református püspök „*Táltoskirály*” című történelmi regénye, mely úgy az olvasó közönség széles rétege, mint a hivatalos irodalomkritika részéről a legnagyobb elismeréssel és dicsérettel fogadtatott.

Már a *Táltoskirály* megjelenésekor számolni lehetett azzal, hogy a nagynevű püspök az abban szereplő történelmi személyeknek az életét és a munkásságát egy újabb regényben folytatni fogja s hogy ez a folytatás legalább is olyan nagyszerű irodalmi értéket fog jelenteni, mint a *Táltoskirály*.

A legnagyobb örömmel kell megállapítanunk, hogy a karácsonyi könyvpiacon megjelent két kötetes „*Sárga vihar*” nemcsak folytatása *Makkai Táltoskirály* című regényének, hanem olyan páratlan irodalmi esemény, amelyre méltán büszke lehet a magyar alkotó szellem s benne az életrevaló erdélyi kisebbségi magyar lélek és kálvinistaság.

A *Sárga vihar* a magyar nép egyik legtragikusabb (mert sok volt) százada, a XIII. századba vezet el minket, amikor Magyarország határain megjelennek a mongol seregek s a mohi pusztáról a csatát veszített IV. Béla csak legbensőbb híveinek megható önfeláldozásával tudja nagynehézen megmenteni szomorú életét. A regényben leírását kapjuk annak a képzeletet felülmuló kegyetlenségnek, mellyel a mongol hordák a védtelen országot kiöldösték és elpusztították. A nagy nyomorúság, Frigyes osztrák herceg ármánykodása nem törik meg a király hitét s amikor a tatár seregek egyetlen parancsszóra kitakarodnak az országból: az elpusztított ország földjén megjelenik a soha nem csüggedő, építő és hívő király.

Ezt a mindenki által annyira ismert történelmi keretet olyan páratlan és csodálatos művészettel

és lüktető étellel tölti ki *Makkai*, hogy a regényét a háború utáni magyar szépirodalom egyik legnagyobb alkotásának kell tekintenünk. Szinte meg-elevenedik előttünk az egész kor, az akkori magyar élet egyrészről szilaj hevességével, könnyelmű hanyavetiségével, szertelen és logikátlan csodavárá-sával, másrészről a kevesek felörlődésével, szívós kitartásával, szorgos munkálkodásával és határozott önbizalmával.

A *Sárga vihar* több mint történelmi regény. Ahogyan felvonul előttünk IV. Béla király korának a gondolkozása, az alakjai, a vezérek, vitézek és a köznép, úgy érezzük, hogy *Makkai* ebben a könyvében a magyar lélek nagy kettőségére s az ebből fakadó tragikumára mutat reá elsősorban. Arra a tragikumra, amely ma is és minden időben jellemezte a magyart, amit *Ugron érsek* nagy bécsületességgel és őszinteséggel képviselt az egyik oldalán. Ez a szilaj, álmokra építő, rendszertelen lobogó lelkesedés, amely olyan kemény leckét kapott a mohi pusztán, de amely még se volt elég, mert a mohácsi mezőn ugyanaz a fékezhetetlen szilajság kergeti a török ágyuk torkába a maroknyi és türelmetlen, csak a lelkesedésre és nem a valósággra építő magyar sereget. Ez a magyar lélek egyik legmélyebb vonása lesz láthatóvá *Kossuth* és *Széchenyi* „harcában” a XIX. században. A másik oldalon ugyanennek a magyar léleknek jelentkezik az ellentétes vonása, amely leszáll az álomparipáról és a realitásokat veszi, nem fitymálja le az ellenfél erejét, de mindent elkövet, hogy a magáét a legmagasabb fokra felfokozza. Ezt a leckét IV. Béla király és hűséges, rokonszenves nádora: *Tomaj Dénes* képviselik. Utóbbinak a vonásaiban sok olyat találunk, ami *Tisza Istvánra*, a XX. század *Tomaj Dénesére* emlékeztet minket.

Ebből a pár felvetett szemponthól is láthatjuk, hogy a mai magyarság is megdöbbenő módon ismer reá magára ebben a regényben. Ugy látom, hogy *Makkai* ezt már előre nemcsak tudta, de akarta is! Azért a legnagyobb köszönettel tartozunk neki, különösen mi kisebbségi magyarok, akik a történelem megítéléséhez és a magunk megismeréséhez kisebbségi helyzetünknel fogva nagyon sok új látást nyertünk.

Olvassa el ezt a könyvet minden református lelkész és tanító, mert jobban ismeri meg belőle a magyarság hibáit és erényeit, mint bármi másból, mert *Makkai* még a bűneiben is szereti ezt a népet és világosan látja a boldogabb jövődönek az utját.

Keves könyv volt reám olyan hatással, mint ez a regény, amelynek az eseményein egy próféta-i lélek feddése, korholása, biztatása és vigasztalása zúg át. Olvassuk, adjuk oda az ifjúságunknak, hogy tanulják meg belőle a magyar lélek régi hibáit és örök erényeit. Terjesszük ezt a könyvet, mert rólunk szól ez, mert nekünk van írva és a miénk!

Rimaszombat

Varga Imre.

„Igazság és élet“

Folyóirat a lelképásztori és nevelői munka számára.

Szerkesztők: Dr. Révész Imre, Dr. Soós Béla, Dr. Szabó Zoltán,
Dr. Vasady Béla.

Feloldás szerkesztő és kiadó: Dr. Vasady Béla, Debrecen.

— Tájékoztató. —

Tisztelettel hozom tudomására mindazon lelkésztestvéreimnek, akik általam a Dr. Vasady Béla debreceni egyetemi tanár szerkesztésében megjelent: „Igazság és Élet“ című folyóiratot megrendelték, hogy ennek első számát a posta január 14-én meghozta. Akik tehát nem kapták volna még meg, egy külföldi levelező lapon reklamálják meg a szerkesztő címén: Debrecen, Közponfi egyetem. Költség és időkinélés szempontjából ide irjanak azok is, akik mutatószámot óhajtanak előbb kapni. A modern lelképásztori és nevelői munka számára olyan nélkülözhetetlen és minden kívánalmat kielégítő eszköz és segédforrás, hogy a munkáját komolyan és lelkiismeretesen végezni akaró lelképásztor nem is nélkülözheti. Megfelel nemcsak a hogyan, de a mit kérdésre is. Addig is, míg hivatalosok által megirt bírálat méltatna, nagyvonalakban ismertetni óhajtom az első füzet tartalmát. „A pásztor a Pásztor előtt“ címen Kálvin rendező soros kicsinységünket Isten előtt megrázó erővel éreztető imádságát közli. Utána „Isten hatalmas keze alatt“ címen Ravasz László elmélkedését. A „Beköszöntő“ c. alatt a szerkesztő a folyóirat keletkezését és célját ismerteti, majd „Rovatokról“ számol be. Dr. Erdős Károly az „Alázatosság“ címén gyakorlati bibliamagyarázatot nyújt. „Theológia, világnézet, művelődés“ című rovatban a folyóirat címeről nyújt magas színvonalú és építő kálvinista hitéről tanuskodó értekezést a szerkesztő. Dr. Szabó Zoltán sárospataki teológiai tanár a „Lelkigondozás, beljésszítés és evangélizáció“ gyakran használt és összekevert fogalmait tisztázza. Ugyancsak ő tisztázza a „vasárnapi iskola és vallásitanítás“ szűrtén sokszor összekevert fogalmait. Egyébként három vasárnapi iskolai előkészítést közöl Dr. Soós Béla debreceni lelképásztor s egy gyermek-istenészleleti beszédvázlatot Darányi Lajos sárospataki lelkész tollából. Egyházunk küzdelmes századaiból: galárájaink eddig kelletlen és tudományosan fel nem dolgozott életéből sorozatos gyöngyszemeket mutat be és továbbiakat ígér Dr. Révész Imre egyetemi tanár. Első közleménye arra a kérdésre felel meg „Jól tették-e, hogy megjelentek törvénytelen bíráik előtt“, a másik a „Hitvallók imádságát“ közli, amelyet naponként együtt mondtak el. Ilyés Endre „Munkába nem állított segítő-társaink“ címen ismerteti azokat az alkalmakat és lehetőségeket, amelyek munkatársakat adnak az építő és nevelő munkában a lelképásztoroknak. Bezárja a füzet tartalmát az „Irodalmi szemle“, mely a magyar református egyházi sajtó legújabb termékeit ismerteti.

Akik e folyóirat szükségességét elismerik, azok 5 Pengő évi előfizetésüknek külföldi posta-

utalványon való beküldésével (4 Pengő. a belföldi előfizetési ár) biztosíthatják annak életét és további ébresztő és építő munkáját lelképásztorok között.

Tisztelettel hozom tudomására lelkésztestvéreimnek továbbá azt is, hogy a Sárospatakon múlt év szeptember első napjaiban lefolyt lelkész továbbképző tanfolyam előadási anyaga az „Igehirdetésről“ könyv alakban megjelent és az 650 Kc.+1 Kc. portó áron az alulírott lelkészi hivatalnál megkapható. A majdnem százlapra terjedő füzet a következő öt teológiai tanár értékes munkáját tartalmazza: Dr. Szabó Zoltán: Igehirdetésünk revíziója. Dr. Mátyás Ernő: Az exegezis jelentősége az igehirdetésben. Dr. Zsirus József: Az exegezis jelentősége az igehirdetésben (különös tekintettel az őtestamentumi kijelentésre). Dr. Vasady Béla: Igehirdetés és dogmatika. Dr. Újszászy Kálmán: A szellem életének modern megnyilvánulásai és az igehirdetés c. előadásokat. Ma amikor az igehirdetés válsága is nehezíti szomorú állapotban lévő egyházi közéletünket, alig van munka, melyet nagyobb lelki haszonnal forgathatna a lelképásztor, mint ennek az öt derék és lelkes fiatal sárospataki tanárnak e tárgy köréből elmondott megállapításait és e csekély árban megszerzhető füzet elterjedése nagyban hozzájárulna igehirdetésünknek az elmúlt századok színvonalára való újra felemeléséhez.

Szén-Abaujszina 1935. jan. 15.

Lengyel József

e. ker. m. előadó.

H I R E K:

— A losonci egyházból. Azért is figyelemmel kell kísérnünk e gyülekezet életét, mert a theologia mellett maga a gyülekezet is gyakorló iskolája jövő generációnak.

Leánykörében, nőegyletében, férfi és ifjúsági körében, valamint bibliai iskolájában, rendszeresen intenzív belmissziói munka folyik, amelyekben a teológiai szeminárium hallgatói is részt vesznek aktívan a mértékelt megütd felolvasásaikkal és előadásaikkal, ének és zeneszámokkal.

Az elmúlt adventi hetek mindenik vasárnapján egy-egy gyülekezeti szerv rendezett vallásos estélyt az egész gyülekezet számára. Az első ilyen estély a nőegylet rendezésében folyt le dec. 9-én a célszerűen megrenovált és megnagyobbított teológiai előadó termekben, amelyen közreműködtek Szöke István és Dr. Muzsnay László, a theológián akkor bentműködő előadók is. Előbbi Szenci Molnár Albertől tartott előadást, utóbbi a biblia magyarázatos záró áhitatot tartotta. Közreműködtek ezen az estélyen is, a többiekben is a leánykör és a theológia növendékei szavallataikkal, a theológia énekkara, zenekara, valamint a Kövy Árpád által vezetett vegyeskar magas színvonalú teljesítményekkel a gyülekezet tagjainak meleg érdeklődése és nagyszámúban való felsereglése mellett.

Ez az este szép bevezetése volt a masnapi, dec. 10-iki kegyeletos gesztusnak, amikor a losonci gyülekezet es a theologia növendékei Sörös Béla lelkész es theológiai igazgató vezetése alatt a ref. temetőbe vonultak ki a 10 évvel ezelőtt elhalt Dr. Szilassy Aladár sírjához, amelyet a theologus ifjúság megkoszorozott.

Itt Sörös Béla elevenítette meg a hallgatóság előtt az elhunyt nagy ember emlékét, rámutatva arra a ma már az egész magyar reformátusság számára gazdag aratást ígérő magvető munkára, amelyet Dr. Szilassy Aladár végzett szóval, tollal, tettel, amely áldott munka eredményeképpen ma egy megújult lelkű es arcú ref. egyház áll előttünk, amely munka a ref. egyház legújabbkori történetében a Dr. Szilassy Aladár nevét elmulhatatlanná teszi. A beszéd a lelkekbe markolt, mert igazán lélekből fakadt, hiszen Sörös Béla egész ifjúkorától kezdve közvetlen szemlélője es résztvevője is volt annak a hősi munkának, amelyet Szilassy Aladár megindított es haláláig végzett, közvetlen tanuja sok olyan lélekemelő mozzanatnak, amely a világ előtt rejtve maradt, csak áldott következményei láthatók es kamatoznak ma a magyar református világ központjában es egyebütt is. A lelki mezőkön dolgozni kívánó ifjúság előtt nem szabad ismeretlenül maradnia a Szilassy Aladár alakjának, aki mintaképe volt annak a világi embernek, akiket világi papnak szokott nevezni a szóhasználat. Az ő alakja világosan iratolja azt a szerepkört is, amelyet a ref. intelligencianak el kell foglalnia egyházunkban, ha lelket igazán megéri a evangélium szellője.

Külön lapot érdemelne a losonci ref. negyven munkája a charitatív működése terén. Betegek látogatása, szegények gyámoltása, számbavétele, a segélyezés lebonyolítása. Legnagyobbrészt a segélyezés eszközeinek létrehozása is az ő szorgalmuk es leleményességük eredménye, amely munkájuknak nem egy szükségbe jutott theologus érezte már játékony hatását.

Mindezek azt is mutatják, hogy a theologia ifjúságának képzése avatott kezekben van es amely ifjúbán fogékonyság van a gyakorlati belmissziói munkák iránt, van alkalma mindezeket a valóságban is meglátni es van alkalma ezekben kellő jártasságot szerezni, de meg kötelessége is a tevőleges részvétel mindenkiben.

— **A pozsonyi ref. ker. Internátusból.** Az intézetben 24 bentlakó növendék van, a menzán összesen 45 tanuló étkezik. A múlt év végén 41 közép- es főiskolás kapott lakást es részben vagy egészben kosztot. A növendékek legnagyobb része 10—100 %-os kedvezményben részesül, azonban az ellenőrző bizottság a kedvezmények megszorítását szükségesnek tartja. December 1-éig nyújtott segélyek összege 5370 K.-t tett ki. A növendékek a fizetésekkel késedelmesek, amit a nehéz gazdasági helyzet indokol. A legutóbbi dunáninneni egyházkerületi közgyűlés is foglalkozott az internátus kérdéssel, elismerését nyilvánította a pozsonyi egyházközségnek es a vezetőségnek

az eddig végzett úttörő munkáért es az intézmény továbbvezetésére felkérte a presbiteriumot. Évi segélyként a pénztár helyzetének esetleges figyelembe vételével 5000 koronát szavazott meg. Vajha a többi kerület is hasonlóképpen támogatná az onnan idekerülő ifjúságot. — A karácsony alkalmával szétküldött gyűjtőivek még nem érkeztek vissza. Felkéri ezért a R. I. M. vezetősége az egyes egyházközségeket, hogy az ivatek az internátusba (Edl u. 9), a befolyt pénzeket pedig csekken beküldeni sziveskedjenek. Együttal pedig a vezetőség az intézmény további támogatását kéri az új esztendőben is, még fokozottabb mértékben, hogy a növekvő igényeknek a pozsonyi egyház még jobban megfelelhessen. *Az intézetben eddig egyetlen egy helybéli sem részesül semmi segélyben, csak hogy a vidékieket támogathassuk!* A múlt év végén az internátusban lakók es étkezők megoszlása ez volt: a dunáninneni kerületből 20, a tiszáninneniből 12, a kárpátaljaiból 9 ifjú, mely körülmény világosan mutatja a segélyezés egyetemes jellegét s így joggal várható az egyetemes jellegű támogatás is.

— **A bratislavai pozsonyi reformátusker. Diákinternátusba es Menzára** való felvesztelhez a kérvényeket legkésőbb február 1-ig kell beadni a R. I. M. elnöksége utján a pozsonyi ref. egyházközség presbiteriumához. A kérvényhez csatolni kell: az eddigi tanulmányi eredményt igazoló iskolai bizonyítványt a tantestület ajánló sorával, a család sociális helyzetét feltüntető es a R. I. M. irodájában (Edl u. 9) 2 kor. portó ellenében kapható *személyi kimutatást*, az intézeti orvos bizonylatát, nyilatkozatot arról, hogy ki vállalja a szükséges összegek kifizetését es igazolványt arról, hogy eddigi fizetési kötelezettségének teljesen eleget tett. Felvehető: középiskolások (V—VIII.), tanítónövendékek es főiskolai hallgatók. Az I. félévre adott kedvezmények a rendtartás szerint jan. 31-ével megszűnnek es újból kérelmezendők. A díjak előre fizetendők. Bővebb információval szolgál a ref. ker. lelkészi hivatal, Széplak u. 12 (telefon 32-74) vagy a R. I. M. irodája. A felvételnél nemzeti különbség nem tétetik, a férőhelyhez képest más vallásúak is felvehetőek. A pályázók kötelesek alávetni magukat a házi rendtartás összes szabályainak.

— **Karácsonyi gyermekelőadás Serkében.** A serkei ref. népiskola alsó tagozatának növendékei 1934. december 29, 30, 31-én igen szépen sikerült előadást rendeztek, melynek programján kizárólag vallásos tartalmú es karácsonyi vonatkozású számok szerepeltek. Előadtak 3 szindarabot a következő címek alatt: „Jó tettért, jót várj!“, „Az eltévedt gyermekek.“ „A három király.“ Továbbá elhangozott vagy 20 karácsonyi költemény a darab szövegéhez simúlva számos „Hozsanna“ „Hal-lelujah“ es köziszentiszteleti alkalmi ének. Mind igen precíz betanítással s egységes leadással. A szindarabokban szereplő kicsiny tanulók tőlük nem várt ügyességgel alakították a nekik kiosztott szerepeket s ez az előadás nemcsak lelkük építésére szolgált, de ezen kívül szoktatta őket a nyilvános-

ság előtt való hátor fellépésre, társadalmi előzékeny-ségre s a köteles illemszabályoknak pontos betartására.

Vallásos-est volt, de ezenkívül nagy nevelői értékkel is bírt.

Az estély sikere Böszörményi Sarolta tanítónő érdeme, ki ennek a szép előadásnak megrendezésével bebizonyította azt, hogy tanítói nemes és szép hivatását hűséggel és teljes odaadással akarja betölteni, nevelven a gondjaira bízott kicsinyeket mély vallásosságra, a jó és szép követésére, emberbecsülésre és szeretetre.

— **A budapesti januári konferencia.** Több oldalról megnyilvánult érdeklődésre közöljük, hogy az évek óta tartatni szokott budapesti úgynevezett „januári konferencia“ az idén március hó 21, 22-re halasztatott, miután akkor az összes résztvevők részére kivétel nélkül 50% os vasúti díjkedvezményt lehet biztosítani. A konferencia részletes programját később közöljük.

— **Az eszenyi református egyház** a halálozás folytán megüresedett lelkészi állásra f. hó 6-án tartott közgyűlésében *Balogh Sándor* minaji ref. lelkészt választotta meg lelkészévé. Isten áldása legyen a gyülekezet választásán.

— **A Molnár Mária** hazaútazási költségeinek összegyűjtésére megindított akció sikeresen halad előre. A huszti ref. lelkészi hivatalnál tett kilométerjegyek rendeléséből már eddig 6000 km. út költségei vannak fedezve. Jegyek továbbra is rendelhetők a ref. lelkészi hivatalnál Chust-Husztón.

— **Kétszáz éves** fordulója a jelen év annak, hogy a tiszáninneri egyházkerület első püspökét megválasztotta. E nevezetes jubileum megünneplésére lelkesen készül a magyarországi tiszáninneri egyházkerület. Kilátás van arra, hogy az Országos Ref. Lelkészegyesület és a Püspöki Szövetség ez éven gyűléseiket Sárospatakon tartják meg. Ez esetben a jubiláris ünnepet ezekkel a gyűlésekkel kapcsolatosan tartják meg. Az egyházkerület történetének megírásárai *Dr. Marton János* sárospataki theol. tanár bizott meg.

— **Az egyik francia egyházi lap** idézi *Doumergue* Emil szavait a vörös nyomorúságról: „Iszonyú az éhség Oroszországban, némely helyen az apa megeszi gyermekét. Elgondolhatjuk azt is, hogy milyen örömmel és önzetlen átérzéssel mehet a munka, ha a bolsevik kormány vörös katonái töltött fegyverrel ügyelnek az ültetésre, magvetésre, aratásra és a gabona behordására.“ A leningrádi-múzeum egyik hivatalnoknője Svájcban előadást tartott a népboldogításról. Ekkor mondta, hogy Szovjetországban a jegyrendszer van életben. Az egész népességet négy kategóriára osztották fel. Az elsőbe tartoznak a katonák és munkások, 800 gramm kenyér illeti meg őket naponként, minden hónapban kapnak egy kgr. cukrot, fél kgr. zsírt, vagy margarint és hetenként 400 gram húst. A második kategória magába fog-

lalja az alkalmazottakat, akiknek 400 gr. kenyér jut napjában, 1 kgr. cukor havonként és egy héten 280 gr. hús. A harmadikba tartozóknak 200 gr. kenyér és 150 gr. hús jut. A negyediknek csak kenyere van, de az sem minden nap. Ezenkívül még vannak olyanok, akik kívül estek e kategóriákon, akiknek semmihez sincs joguk, akiket „megfosztottaknak“ neveznek.

— **Sürgetés.** Az U. S. E. tagdíjhátralékosait megsürgetem, hogy tartozásaikat mielőbb fizessék be. Miatán az alapszabályban kikötött három hónap már február 10 vel lejár, a késlekedők tagsági jogosultságukat és a segélyre való igényüket veszítik el. Ugyancsak kérem, hogy a járulékokkal együtt a nov. dec és január hónapra 100 koronánként esedékes 180 Ké. késedelmi kamatot is küldjék be. Szeretettel szolgáljuk.

Kömives Sándor ügyvezető

SEGÉDLELKÉSZT keresek február 1-től, állandó káplántartó helyre. Esetleg nem kongruás csehszlovák állampolgárok is jelentkezhetnek, Ref. Lelkészi Hivatal Nagydobrony, Podk. Kus.

Gönczy Pál
ref. lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

A református Egyház Egyetemes Konventjének Elnöksége.

47/1935. szám. Pozsony, 1935. I. 16. *Körlevél!* Fontos. A Dunáninneri Református Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű Lelkészi Hivatalának.

Nyomatékosan figyelmeztetem egyházfőhatóságom alá eső lelkész-testvéreimet, hogy az államsegély sekk-szelvényeit hónapról-hónapra gondosan őrizték meg. Az országos hivatal ugyanis csak legritkább esetekben hajlandó igazolni azt, hogy a lelkészek egy-egy évben mennyi államsegélyt kaptak és ebből mennyi esik a különböző levonásokra. Ennek a kimutatásnak megszerzési módja az, hogy rendes szolgálati úton a bratislavai országos hivatalhoz öt koronás okmánybéllyel ellátott beadványt intéz az illető és csatolván kérvényéhez még külön nyolckoronás okmánybéllyet, kéri kongruájának kimutatását. Tekintetbe véve, hogy ez az eljárás költséges és hosszadalmas, újra kérem lelkésztestvéreimet, hogy saját jól fel-fogott érdekükben őrizték meg államsegélysekk-szelvényeiket, amelyek együtt a fenti bizonyítvánnyal egyenlők.

Szeretettel szolgáljuk:

Balogh Elemér
püspök.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	---

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Egyházunk és a világiak.

Amióta a reformáció proklamálta az egyetemes papság nagy bibliai elvét, azóta minden protestáns felekezetben életbevágóan nagy fontosságú kérdés az, hogy a világi elem milyen viszonyban van az egyházzal, milyen az a szerepkör, amelyet az illető felekezet keretében elfoglal.

Ha az egyház nem üdvközvetítő intézmény, ha a papság nem eltörölhetetlen jelleggel bíró szent rend, amely a mennyei javakat a laikus elem részére közvetíti, mert csak „egy a közbenjáró Isten és ember között” és kiki önmaga ad számot ő magáról; ha az egyház a hívők gyülekezete, mi pedig mindnyájan „választott nemzetség, királyi papság, szent nép” vagyunk: ebből logikusan következett és következik minden időben, hogy az egyháznak munkájában részt kell vennie a lelki és anyagi mezőn is egyaránt a világi elemnek is, érvényesülnie kell az egyház minden ügyeinek intézésében egyformán a szoros értelemben vett lelkészi munkát végző papsággal, amelyet a világi testvérektől csak az különböztet meg, hogy szolgálata erre irányuló képzettsége alapján a gyülekezet megbízásából kifolyólag az istentiszteleti cselekmények végzésére is kiterjed.

És ez a reformáció nyomán kialakult protestáns felekezetekben be is következett minden nemzet kebelében, bár az egyházhoz való viszonya a világi elemnek, az abban birt jogköre nemzetenként, országonként más és más nemcsak a reformáció különféle ágai-

nak dogmatikai meggyőződéséből kifolyólag, hanem az illető nemzet politikai, gazdasági művelődési és egyéb viszonyai kényszerítő hatása alatt is.

Kétségtelen tényként szögezhetjük le azt is immár 400 esztendő tanúságaira támaszkodva, hogy ennek a bibliai elvnek az életben való megvalósítása s a világi elem által képviselt erőknek az egyház céljaira igénybevétele gazdag áldások forrása lett az egyházak számára s ezzel hatalmas lépésekkel vitte előre a megvalósulás felé Istennek azt az országát, amikor a vallás erői az élet minden részében valósággá válva minden foglalkozású embert odakapcsolnak az oda-felvaló célok szolgálatára.

Ennek az igazságnak különösen is beszédes bizonyága a régi Habsburg-monarchia területén kialakult magyar protestáns egyházak négyszázados életfolyamata.

Ki bírná felértékelni azt a pártfogást, küzdelmet fegyverrel, szóval egyaránt, irányítást, az áidozatok tengerét, amelyet a világi elemnek a protestáns egyházi életbe való aktiv bekapcsolódása jelentett mindjárt a kezdet kezdetétől a további századokon át egészen a legújabb időkig?! . . . Amikor azt látjuk, hogy mindez nem szünetel soha még akkor sem, amikor jogilag tulajdonképpen nem is lehetséges a világi elem egyházi munkája, kivéve Erdély különleges viszonyait. A nagy teljesítmény nem *de jure*, hanem *de facto* vala egészen addig az idő-

pontig, amelyet az 1734. évi bodrogkereszturi konvent jelez.

A világi elemnek ez a nagy teljesítménye azonban csak úgy volt lehetséges, hogy az egyházzal, a lelki élettel való összeköttetése is nem *de jure*, hanem *de facto* vala, az erős öntudatos hitben gyökerezett, nemcsak az Isten igéjével naponként való táplálkozásban, a vértanúságig emelkedő hithűségben és áldozatkészségben mutatkozott fel a legfelsőbb társadalmi osztályokig, hanem abban is, hogy az egyházi és hitéletnek minden problémájával tisztában volt a buzgó világi elem is egészen a tudományos teológiai problémákig és a nagy kérdések eldöntéséhez teljes tudással szólhatott. Való igaz, hogy az öreg Rákóczy György két fia 1637 aug. 15-én a konfirmáció alkalmával négyszáznál több bibliai verset idéz pontosan, nem is szólva a kisebbik, zseniális tehetségű Zsigmondról, aki 1640-ben utolsó vizsgája alkalmával azzal ejti bámulatba a hallgatókat, hogy ötezer felolvasott bibliai helyről tudta megmondani, hogy a biblia melyik könyvének melyik részéből való. Lorántffy Zsuzsánna tudományos munkáját még a pápai udvarban is elismeréssel emlegetik, Ráday Pál teológiát végez, imádságokat, énekeket ír szorongatott hitfelei lelki táplálására és így tovább, szinte végelethetetlen sorozatban.

Csak az egyházuk és vallásuk által nyert áldások ismerete és értékelni tudása adhatott nekik olyan meggyőződést, amely a végső erőfeszítésre is képesítette őket és nem a hagyományokhoz való kegyes ragaszkodás és az „illendőség” követelményei.

Ma nem így van: ez nyilvánvaló! A mai reális helyzet a világi elemnek az egyházhoz való viszonyában egyes kivételektől eltekintve megfordítottja a réginek: inkább *de jure*, mint *de facto*.

Ez állapot létrejövetelének okainak fetárása külön tanulmányt igényelne, ezért itt csak annyit említek meg, hogy ez is egyik következménye egyházunk elnyomott helyzete alatti kénytelen tétlenségének, amely alatt idők és alkalmak futottak el felettünk és tőlünk kihasználatlanul és sok bajaink között pótolni máig sem bírta egyházunk. A régi ütések egyik vérző sebé ez is egyházunk testén,

amely azonban sürgős gyógyításra vár, mert elvérzésre vezethet.

A mentési akciónak kétirányúnak kell lennie. Egyrészt a ma élő világi elemet — s itt mindig első sorban az intelligens világiakra gondolok — megtartani az egyház számára és közelebb vinni ahhoz, hogy ott szellemi értékeit ma is érvényesíthesse, hiszen működési köre amúgyis napról-napra szűkebb, ellenben az egyházi téren nagy és magasztos munkakör áll rendelkezésére, amelyen keresztül a legtöbb és legértékesebb lelki kincseket adhatja társadalmának, fájának egyaránt. Felhívni figyelmét egyházi sajtónk által is arra a hősi erőfeszítésre, amit egyházunk végez, azokra a nagy kérdésekre, amelyeknek megoldásán annyit emésztődik, de amelyről — tapasztalatból mondom — sok jóindulatú világi emberünk is oly keveset tud, hiszen ezt a hivatalos lapot is mindössze 53 olvassa az elhívott világi vezetőket is beleszámítva. Másrészt az új nemzedékre rá kell tennünk a kezünket, oda kell adni a lelkünket is, mert mihamar egy új világi nemzedék jelenik meg a szintéren, amelynek nagyobb része az egyházzal már *de jure* összeköttetésről sem akar tudni, amelynek talán sok nélkülözéssel teljes tanulói pályája alatt sem a vezető, sem a segítő kezét nem látta és érezte igazán. Nem látszik lehetetlennek az a veszedelem sem, hogy régi intelligenciák elfogyva, nem bírja egyházunk odavaló világi emberekkel betölteni a magasabb egyházi testületek egyik-másik igen fontos állását s egyik alapvető reformatori elvét lesz kénytelen feladni. Ma semmi sem lehetetlen.

Ezért tartom nagy fontosságúnak azt a megmozdulást, amely a pozsonyi diákinternátust és menzát létrehozta, mint amelyen keresztül a vezető és segítő kéz eszméjét egyházunk a legeredményesebben valósíthatja meg, ahol védelmet adhat és segítséget nyújthat a jövő intelligens generációnak, amely védelem és segítség teljesen bizonyosan meghozza a maga áldásos gyümölcsét, mert ha egy fejlődésben levő ifjú abban a fogékony korban irányítást kap, ha szükségeiben segítséget nyerhet, akkor soha nem felejt el, hogy az ő egyháza élő valóság és hatalom is, amelynek keze messzire

ér és felemelni is tud és ennek érdemes a munkásai között állani. Ma csak az ilyen beszédnek van foganata, ami különben megint csak a régi-régi példa követése, amikor az iskolákat úgy hívták és joggal, hogy:

Alma Mater.

E nagyfontosságú kérdést ajánlom mindazok figyelmébe, akik egyházunk jövőjét szívéükön viselik.

Sz. I.

Jelentés

a Molnár Mária kilométer jegyakciónk jelenlegi helyzetéről.

Amikor először olvastam a „Hajnalban“ arról a mozgalomról, melynek célja a Molnár Mária hazahozatala s olvastam, hogy milyen elmés módon, kilométerjegyek kibocsátása és eladása által akarják összehozni a szükséges 15000 ékoronát, megéreztem, hogy ebből a munkából nekünk, csehszlovákiai magyar reformátusoknak se szabad kimaradnunk. Itt most nincs helyén az elvi vitatkozás a külmiszió helyessége és szükségessége felett, hanem oda kell állni a magyarországi testvéreink mellé s egyesült erővel lehetővé kell tenni, hogy az a magyar református nő, aki 7 éven át egészségét, életét kockára téve, hirdette a sötétségben élő pogányoknak az Igét és terjesztette az Evangélium világosságát, hazajöhessen megérdemelt szabadságára. Ez a magyar reformátusság becsületügye s szolidaritásának egyik próbája.

Mégis aggodalmaskodással hoztattam meg az első 600 kilométer-jegy, mert semmi biztosítékom nem volt arra nézve, hogy feltudom-e e jegyeket valóban útiköltségre váltani. Hiszen a mi népünk jóformán még csak hirből se ismeri a külmisziót, az Egyház hivatalosan még nem foglalkozott e kérdéssel s a lelkészek nagy része inkább ellene, mint mellette foglalt eddig állást.

Isten azonban nagyon megszegyenített ebben a kishitűségemben és aggodalmaskodásomban. *Még meg se jöttek a jegyek, már is elkelték az utolsóig!* Közben ugyanis körzeti ifjúsági konferenciánk volt Királyházán, ahol többek között felemlítettem nagy bátortalanul a külmiszió ügyét is és ismertettem a Molnár Mária hazahozatalát elősegítő kilométerpénz akciót s mily nagy volt az örömöm, amidőn néhány percen belül a jelenlevő egyletek lelkes örömmel magukra vállalták mind a 600 kilométerjegyet. (Azóta már be is küldték az árát.)

Hazaérve azonnal rendeltem még 900 jegyet, de néhány nap alatt az is elfogyott, aztán még 600-at, majd 500-at, amelyek még mindig nem bírták fedezni a keresletet, úgyhogy újból és újból kellett még rendelnünk. Pedig sokan jegy nélkül is elküldték adományukat.

A legtöbb helyről azzal a megjegyzéssel küldték be az adományokat, hogy nagy örömet találtak e munkában, a hívek lelkesen fogadták az akciót, amely reményen felül sikerült.

Kiderült, hogy Isten akarata volt ez. Ő indította fel a szíveket az adakozásra s a külmiszióval való foglalkozásra. Ez pedig örvendetes jelenség, mert a külmiszió mindenféle egyházi munkának a csúcspontja s Isten csak a kiválasztottakat ajándékozta meg e munkával és megbizással. Ahol megindul a külmiszió, ahol tudnak örömmel és szívesen imádkozni és áldozni érte, ott megindulnak és útban vannak Istennek újabb áldásai és jutalmi is. Ezért mondom, hogy örvendetes és biztató jelenség az, hogy a Magyar Református Külmisziói Szövetség felhívása nálunk Csehszlovákiában élénk visszhangra talált.

Reméljük, hogy az akció sikerülni is fog, Molnár Mária hazajön s majd bennünket is meg fog látogatni, ami még inkább meg fogja erősíteni a mi most kezdődő külmisziói munkánkat.

Ezúttal szeretnék beszámolni az eddigi adományokról a beérkezés sorrendje szerint. A 10 koronánál kisebb adományokat egy összegben nyugtázom. Nagyberég 12·50 k, Csongor 15 k, Kisjegőc 10 k, Izsnyéte 10 k, Bakcsy Gyula 10 k, Nagy-Iday Ferenc 20 k, Zápszony 10 k, Visk 10 k, Ujlak 20 k, Bulcsú 15 k, Rákos 10 k. Beszter 43 k, Sóki leánykör 190 k, Tornaljai leánykör 25 k, Deáki bibliakör 48·80 k, Demjén János Bártfa 20 k, Vaján 50

k, Nagy-Kapos 22·50 k, Szabó Erzsébet Pozba 10 k, Nagyszöllős 77 k, Fancsika 12 k, Garamvezekény 20 k, Nagyszalánc 26·50 k, Dr. Szilassy Béla Losonc 500 k, Batta Pál Feled 20 k, Papp Mária Mezőkaszony 10 k, Szürte 30 k, Patasi bibliakör 100 k, Técső 50 k, Királyháza 75 k, Tekeháza 25 k, Deregyő 50 k, Nagypalád 10 k, Bályu 151 k, Nagydobrony 10 k, Gódeyháza 40 k, Huszt 200 k, özv. Komjáthy Istvánné Nagygejőc 20 k, Horkay István 10 k. Kisebb adományok 50 k.

Ez eddig összesen 1993·30 k. Ehhez jön még 675 k „kinnlevőség“, amelyik febr. 1-re bizonyosan be fog folyni. Így a Molnár Mária részére eddig eladott jegyek árának és az adományoknak végösszege 2668 k, amely összeg febr. 1-ig remélhetőleg még növekedni fog. Ezen kívül mások is foglalkoznak jegyek eladásával. Így tudom, hogy Munkácson a Bertók Erzsike akciójából kifolyólag 500 km. kelt el, Lengyel József lelkésztestvérem 1000 km.-t terjesztett el stb. Érdekes volna a végén ezeket az összegeket összeadni, hogy mennyivel is járult a csehszlovákiai ref. egyház a Molnár Mária utiköltségéhez. Vagyis mennyi készség és képesség volna bennünk a külmiszió állandó és rendszeres támogatására.

Itt, ezen a ponton kell nekünk is bekapcsolódnunk a külmiszióba. Nem szabad a most fellobbanó lángot kialudni hagyni. Akik most hozzájárultak a Molnár Mária szabadságra jöveteléhez, azoknak lehetővé kell tenni most már azt is, hogy szabadságának lejárta után vissza is tudjon menni munkamezejére s tudja tovább is végezni megkezdett munkáját. Sőt a munkásoknak szaporodniok is kell. Kérnünk kell azért az aratás Urát, hogy küldjön még munkásokat az Ő aratásába. Meg kell tanulnunk csendes óráinkban, gyülekezeti összejöveteleinken, de templomi istentiszteleteink alkalmával is rendszeresen imádkozni a külmiszióért s névszerint a magyar református hittérítőkért.

Meg kell rendelnünk, olvasnunk és másokkal is olvastatnunk kell a „Hajnalt“, a külmisziói füzeteket, prédikációinkban is rá rá kell mutatnunk e munka nagy fontosságára. Végül, mint ahogy azt a kárpátaljai kerület közgyűlése már kimondta, ki kell tenni vasárnap délutánonként a külmisziói perselyt, hogy ha cseppekben is, de induljon meg a külmiszióra való adakozás erecskéje,

hogy folyammá dagadjon majd a jövőben. Gyermekeinket, az új nemzedéket már a miszió szellemében kell nevelnünk. Lehet-e kételkednünk abban, hogy mindez áldására, épülésére, virágzására fog válni Anyaszentegyházunknak, melynek élete, fejlődése, szebb, boldogabb jövője mindnyájunk szívügye kell hogy legyen?!

Szabad-e a Krisztus misziói parancsát és annak teljesítését azzal az álokoskodással és naiv kifogással félretennünk, hogy a *külmiszióra csak akkor kerülhet a sor, ha már a belmiszióval végeztünk?* Az Ő világmegváltó tervének, akarásának, elrendelésének lebecsülésével, megtagadásával nem magát Krisztust tagadjuk-e meg? Vajjon nem a legnagyobb önzés és szeretetlenség-e nem törődni azokkal, akik Krisztus halála és feltámadása után 2000 esztendővel is a Krisztus előtti korok pogányságában élnek? És vajjon valóban világosságban élünk és járunk-e, ha életünk-ből, keresztyénségünk-ből, Egyházunkból egy sugárka se jut el a pogányok sötétségébe?

Aki tudja, hallja, hogy a mohamedánok éppen napjainkban micsoda erőfeszítéseket tesznek vallásuk elterjesztésére s a keresztyénség legyűrésére (a közel jövőben Budán mohamedán egyetemet akarnak felállítani!), az tudja, érzi, hogy nincs egy pillanatnyi időnk se tétlenül vesztegetni és várni, hogy Isten majd nélkülünk is megdicsőítse nevét és hozza el az Ő országát.

Ezúttal hívom fel azokat, akik Kárpátalja területén örömmel fogadnák gyülekezetükben a Molnár Mária esetleges látogatását, hogy ebbeli kívánságukat jelentsék be nálam, hogy jöelöre biztosíthassuk azt, természetesen amennyiben lehetséges volna. Hasonlóképpen kérem szíves jelentkezésüket azoknak is, akik egyházkerületünk területén hajlandók volnának egy állandó külmisziói ima és munkaközösségbe tömörülni, hogy egyesült erővel egységes irányítás és vezetés mellett annál többet tehessünk a külmiszióért Isten dicsőségére, Egyházunk javára.

Krisztus már régóta várja, hogy mikor gyűlnak lángra a Kárpátok alján is a magyar református szívek Érette, várja a te feleletedet is a folyton hangzó hívásra: itt vagyok küldj el engemet!

Huszt 1935. január 18.

Szabó Béla.

A pálóczi Horváth-család multjából. . . .

Irta: *Haraszty Károly.*

III. Pethő János 1558-ban volt kassai várkapitány s e tisztsége közben rendeltetett le *Stancsics Horváth Márk* szigeti várparancsnok segítségére, hol az eddig lanyhán küzdő török 1555-óta ismét erélyesebben lépett fel. Ez időben volt *Stancsics Horváth Márk* Szigetvár kapitánya s viselhetett e tisztséget esetleg még négy évig, amikor betegeskedése miatt kénytelen volt búcsút venni a világi élettől és *Szepességre* vonulva a *Varkócs-családtól* örökölt vagy vett svábi birtokán éledgett. Annyi bizonyos, hogy *H. Márk*, az egykori szigeti várkapitány 1563-ban már nem élt, — a szepesi káptalan ez évben kiadott idézését, mely a svábi (svábóci) perben adatott ki, már fia, *Gergely* veszi át.

A *Stancsics-Horváthok* eredetéről és szepességi otthagásokról, sőt arról is, hogy e családnak *Sárosban* is éltek tagjai, bizonyosságot tesz *Tóth Sándor*: „*Sáros vármegye monografiája*”-ja is, melynek I. kötetében ezeket olvasom: „A vármegye összes nemesi családjai” című fejezetében: „*Horváth-Stancsics Boldizsár de Gradecz 1635, 1746, 1776. (Horváthországi család 1556. A prot. ág kihalt. Szepes m.)*.”

A *Stancsics Horváthok* 1586-ban jelennek meg *Pálócson*, ahol dobóruszkai *Dobó Ferenc*, volt lévai várkapitány és harsai főispán „nemzetes *Szantiz Horvát Miklósnak* és nejének *Marczali Zsófiának*” udvarházat adott „jure perennali”, — „melyre consensus regiust is hozatott, legitimo modostatualtata is benne sine ulla contradicione”.

A Horváth család pálóczi betelepítője tehát *Dobó István* egri hős fia, *Ferencz* volt. A család ettől a községtől vette fel s ettől az időtől használja a: *pálóczi* új nemesi előnevet.

A pálóczi Horváth család XVII.-XVIII. századbeli történetét a család „*Napló*”-ja (*Memoriale*) részletes pontossággal tárgyalja egészen *VII. György* gyermekeiig, kik közül *Simon* és *Mária* — (sz. 1792; † 1860, — sz. 1790; † 1867) — örököltette meg nevét a magyar református egyház történelmi évkönyveiben el nem halványodó ragyogással. A család attól az időtől kezdve, ahogy letelepedett *Pálócson*, mint erős református szerepel a történelmi idők nagy folyamatában. Sőt minden valószínűség szerint már mint ilyenek éltek a *Szepességen* és *Sárosban* is, sőt talán a *Dobó Ferencz* binokában levő lévai vár kapitányságban is, kinek igen kedves embere lehetett a *Pálócra* letelepített „*Szantiz Horvát Miklós*”. Ezért is hozta magával egyik hatalmas uradalmának, a dobóruszkainak . . . szomszédságába!

Kellő óvatossággal kell vennünk tehát *Tóth Sándor*: „*Sáros vármegye monografiájá*”-ban olvasható s a Horváth-Stancsicsokra vonatkozó ama kitételét: „A prot. ág kihalt” — mert ez az ág de facto nem halt ki, csupán *Ungba* költözött s *Felvidékről*, ahol megtelebélésedve jelentős

szerepet vitt az egyházi és világi közélet terén a XVII.-XIX.-ik századokban.

(*János* 1627. *Bethlen Gábor*, majd 1649. *Rákóczy György*, fejedelem titkára; — *Ádám* ismert költő; — *Pál* ungi követ, alispán 1790; — *Máriát* és *Simont* már említettük; — *VII. György* ungi egyh. megyei gondnok 1785.)

Csak abban az esetben bír némi hitelességgel *Tóth Sándor* megállapítása, ha azt strikte azokra a prot. Stancsics Horváthokra vonatkoztatja, kik *Szepességen* és *Sárosban* maradván — idővel ott kihaltak. E megállapítás általánosítva — falsum!

A pálóczi Horváthok általában véve ma is reformátusok, részben kivéve a *mogyorósi ágat*, mely a XIX. század közepe táján nagyon érdekes körülmények között *katholizált*.

A pálóczi Horváth család a XVIII. században sarjait eresztett *Mogyoróson* is, amely kisebb birtok urává lett az egyébként is merőn nemes kisközségben. E sarjnak egyik leszármazottja *IX. H. György*, kinek felesége ns. *Olchváry Mária* (Irma) volt (1862), korán teljes árvaságra jutott. Az apátlan, anyátlan *IX. Györgyöt* egy róm. kath. püspök neveltette ki, aki a róm. kath. vallásra való áttérítéséről is gondoskodott. Ez a róm. kath. püspök a szentéletű *Hám János* (1827—1857) szatmári egyházfő lehetett, kiről egyik életrajz írója így nyilatkozik: „Nagy buzgóságot fejtett ki a püspök a katolikus egyházon kívül lévőknek az igaz hitre való visszatérítésében, . . . a megtért szülők gyermekeinek kath. szellemben való nevelésére és ingyenes ellátására konviklust alapított.”

S az is nagyon valószínű, hogy *Hám* püspök figyeimét a teljesen árva *IX. Horváth Györgyre* a pálóczi születésű, tehát a szomszédfalusi, *Bugyis András*, későbbi ungi főesperes, ungvári plébános hívta fel.

Az így katolikusá lett *IX. Horváth György* azonban ref. nőt vett feleségül, ns. *Olchváry Mária Irmát*. Az e házasságból született gyermekek nemők szerint követték a szülők vallásait. *Vilma*, *Zsuzsánna*, *Matiid*, *Gizella*, *Irma* ref. vallásúak lettek, fiúk: *Vincze*, mint katolikus, továbbfolytatója lett a már apjában katolikusá lett *mogyorósi ágnak*, sarjának. *Vincze* II.-ik felesége ns. *Pápay Mária* mogyorósi születésű ref. vallású nő volt. *Vincze* két fia, *István* és *Mihály*, szintén katolikusok voltak. *Mihály* mint beszütercebányai törvényszéki tanácselnök 1920-ban agglégény sorban halt meg. *István* feleségül vette a nagyszeretvái születésű s ref. vallású somlyói *Szilágyi Zsuzsannát*. E házasságból két élő gyermek maradt, a kath. vallású *Géza*, pályáni földbirtokos, kinek felesége *Kerekes Márta* (róm. kath.), és *Mária*, ki ref. vallású s jelenleg, mint *Mattyasovszky Kálmán* máltai lovag, Zemplén vm. tb. főjegyzőjének felesége *Sátorajuhelyben* él. Mind a két házasság, gyermektelen. Legalább is a mai napig az, . . .

s így már előre veti árnyékát a mogyorósi katolikus ág teljes kihalásának valószínűsége.

Igen ám, de e kihalt kath. ágnek még egy más érdekessége is van, mely vissza irányuló törekvésével a mogyorósi eredetileg is *ref. ág újjáéledését* eredményezte!...

Vincze első feleségétől u. i. két fiúgyermek született, *Lajos* és *Béla*, kik szintén róm. katolikusok voltak. Az utóbittól nem maradt fiutód. Ellenben *Lajos* fiat hagyott hátra, *Mihályt*, kinek a *ref.* vallású *Galgóczy*-leánnyal kötött házasságából öt fiú s két leány született, kik mindnyájan *reformátussá* lettek az apának a *ref.* egyház javára adott *reverzálija* következtében. *Vinczének első* feleségétől leszármazott dédunokái tehát a mogyorósi eredeti *ref. ág* újjáélesztői és tovább terjesztői lettek. A *Vincze második* feleségétől leszármazott katolikus sarj már az unokákban kivész...
* * *

A pálóczi Horváth család *czimere*: két mezős paizsban ötágú nemesi koronából kétféleképpen ágaskodó balra néző arany oroszlán, dupla far kal, kilógó veres nyelvvel. Az oroszlán bal lábában almát, jobb lábában kivont ezüst kardot tart. A paizs fölött nyitott katonai sisakon ötágú nemesi koronából két lábbon ágaskodó balra néző oroszlán. A sisakon aranyérem függ. A paizs körüli takaró jobb felől: vörös ezüst, balfelől: arany kék.

Lelkészerkezetlet Gömörben.

Tornalján január 10-én tartott értekezletünkre az alkotó tagoknak háromnegyed része jött el, ami szinteljokatlanul nagy érdeklődést mutat. Az érdeklődést bizonyára a tárgysorozatnak két igen fontos pontja váltotta ki, amelyek közül az egyik a tanítók igazgatói pótlékának, a másik pedig az országos lelkészi nyugdíjintézetnek közérdeklődésre méltán számot tartó ügye.

A 90-ik szoltár eléneklése és Szöke István elnökünk imádsága után az elnöki megnyitó beszédet hallgattuk meg, amely egyházunk multjának ama nagyjelentőségű eseményeit idézte emlékeztünkbe, amelyeknek kétszázados fordulóján most haladtunk át. Ugyanis október 20.-án, november 5-én és január 6-án mult 200 éve annak, hogy a II. Carolina resolutio megjelent, a bodrogkereszturi konvent megtartott s ezek következményeképpen Szentgyörgyi Sámuel rimaszombati lelkész a tiszáninneri egyházkerület első superintendensévé, első püspökévé választatott. Különösen ez az utóbbi esemény az, amely egyetemes egyháztörténelmi jelentősége mellett legközelebről a gömöri *ref.* egyházmegeyét érinti s ezért tatja a gömöri lelkésztétellet kedves kötelességének, hogy ennek emlékét felújítsa. Az egykor nemcsak kiterjedésére, hanem erkölcsi értékére nézve is nagy tekintélyű gömöri traktus szép multját hirdeti ez is, de egyuttal elkötelez bennünket, késő utódokat arra, hogy igyekezzünk a nagy multhoz méltóvá tenni a jövőt.

Különben a multnak most felidézett másik két emléke is arra int bennünket, hogy küzdelemre vagyunk hivatva. Azonban életkereteinket maga a gyakorlati élet teremtette meg s ezek között, mint híven őrzött védbástyák között, bizvást helyt állhatunk.

Seres Zoltán kövecsesi lelkész ismertette azt a javaslatot, amelyet az egyházmegeyi elnökségből, valamint a lelkészegyesület és tanítógyesület képviselőiből álló bizottság dolgozott ki az igazgatói pótlék kérdésének rendezése tárgyában. Bár e javaslat a tanítóóság 1929 előtti követelesének törlését és a jövőre nézve nagy engedelményeket tartalmaz, mindazonáltal a lelkészerkezetlet annak a gyakorlatban való keresztülvitelét — legalább is abban a formában — lehetetlennek találta, egyrészt a tanítói állások kategóriákba osztása által követező igazságtalanság, másrészt a kompromisszumban levő hátrány miatt. Ellenben úgy véli megoldhatónak a dolgot, hogy az u. n. tanügyi tanácsadó 184. lapján levő s ily értelmű kijelentést figyelembe véve, minden iskolaszék kérje a minisztériumtól tanítója számára az ig. pótlékot is, mint államsegélyt s amennyiben e kérését a minisztérium visszautasítaná, fellebbezen a legfelsőbb bírósághoz. S addig is, mig fellebbezésének ügye eldől, a tárgyat javaslat alapján megállapodván, tanítójának adjon e cimen, de fizetési *előlegképpen*, egy megállapodás szerinti összeget.

Varga Imre előadja hivatalos lapunkban már többször szóvá tett, de hallgattással mellőzött ama javaslatát, hogy az 1928. évi pozsonyi zsinat határozata értelmében egyetemes konventünk szüntesse meg a régi országos nyugdíjintézetet, miután a nyugdíjról 1926 óta állami törvény gondoskodik és tekintettel a lelkészi, de különösen az özvegyi nyugdíj alacsony voltára, a megszüntetendő nyugdíjintézet helyett létesítsen „Országos református-lelkészi lakbéralapot“. A járulékok a lelkészek és egyházak részéről ugyanazok maradnának, mint a mai nyugdíjintézeti járulékok. A javaslat nem felejtkezik el, természetesen, az állami nyugdíj nélkül tengődő nyugdíjasainkról s első sorban ezeket kívánja segíteni, még pedig elvi tekintetben az állami nyugdíj mérvéig, amennyiben pedig ezt az összeget az alap nem bírná, a teljesítőképesség hataraig. Segélyben részesülnének azok a szolgálatban levő lelkészek is, akik valamilyen ok miatt államsegélyt nem kapnak. Az ezután megmaradó összeg az állami nyugdíjat élvező nyugdíjas lelkészek s özvegyek között lakbérsegély címen volna fölosztandó. Miután az állami nyugdíj nélkül élő lelkészek és lelkészözvegyek száma egyre fogy, az évi lakbérsegély állandóan nőni fog s pár év mulva a nyugdíjas lelkészeknél évi 3500—4000, lelkészözvegyeknél 1750—2000 koronát érhet el évenként. A jelenlevő nyugdíjintézeti igazgató, Kövér Árpád tornaljai lelkész, a javaslatnak elvben nem mond ellent, de nyugdíjintézetünk mai állapotáról számokkal, még pedig a hátralékokat jelentő igen nagy számokkal

támoga
dalma
szép le
lett, me
ban bi
kei is
pontos
reval ó
lalkozz
előtt is
barátai
előtt is
lalások
tisztázt
lően n
A
lelkész
értekez
kérjűk
egyete
mely e
szünni
egyhá
helyez
rüljűk
na pját
I
egy in
véget

ker.
telhez
beadni
sége u
terium
tanuln
a tant
helyez
és Me
lenébe
intézet
ki vá
igazol
gének
(V—)
A [di]
szolga
(telefe
Menz
nem
is fel
guka

megy
ref.
lelkés

támogatott, szomorú helyzetképet írva le, aggodalmait fejezi ki afelett, hogy vajjon e fölvetett szép terv a köteleességteljesítés mai mértéke mellett, megvalósítható-e. Lelkészértekezletünk azonban bizik abban, hogy e tervbe a magunk érdekei is bekapcsolva lévén, a fizetési-kötelezettség pontos teljesítésére ez is ösztönözni fog. Az eltervező tervet érdemesnek találtuk arra, hogy foglalkozzunk vele az egyházmegyei gyűlés színe előtt is. Nagyon szívesen vennék azonban e terv barátai, ha, ez ügyben az egyházi közvélemény előtt is történnének akár pro, akár kontra felszólalások, hogy eképpen az esetleges ellenvetések tisztáztnának és a gyakorlati kivitel módja kelően megvitatható lenne.

Az indítványok során Kövér Árpád tornaljai lelkész terjesztett be határozati javaslatot, melyet értekezletünk magáévá is tett s mely szerint felkérjük felettes egyházi hatóságainkat s azok útján egyetemes konventünket, hogy azon jogával élve, mely szerint megállapíthatja iskoláinkban az iskolai szünnapokat s ünnepnapokat, a hősök emléknapját egyházi iskoláinkban nov. 2-ről egy más napra helyezze át, hogy eképpen még a látszatát is elkerüljük annak, mintha mi a katolikusok halottak napját szintén megünnepelnénk.

Két másik indítvány elfogadása után s még egy indítványnak módosítása után értekezletünk véget ért.
(K. T. I.)

H I R E K:

— **A bratislavai-pozsonyi református ker. Diákinternátusba és Menzára való felvételhez a kérvényeket legkésőbb február 1-ig kell beadni a Református Internátus és Menza elnöksége útján a pozsonyi ref. egyházközség presbyteriumához. A kérvényhez csatolni kell: az eddigi tanulmányi eredményt igazoló iskolai bizonyítványt a tantestület ajánló soraival, a család szociális helyzetet feltüntető és a Református Internátus és Menza irodájában (Edl u. 9) 2 kor portó ellenében kapható személyi kimutatást, az intézeti orvos bizonylatát, nyilatkozatot arról, hogy ki vállalja a szükséges összegek kifizetését és igazolványt arról, hogy eddigi fizetési kötelezettségének teljesen eleget tett. Felvehető: középiskolások (V—VIII), tanítónövendékek és főiskolai hallgatók. A díjak előre fizetendőek. Bővebb információval szolgál a ref. ker. lelkészi hivatal, Széplak u. 12 (telefon 32-74), vagy a Református Internátus és Menza irodája. A felvételnél nemzeti különbség nem tétetik, a férőhelyhez képest más vallásúak is felvehetőek. A pályázók kötelesek alávetni magukat a házi rendtartás összes szabályainak.**

HIVATALOS RÉSZ.

— **Pályázat.** A felsőzempléni ref. egyházmegyébe kebelezett Nagyráska (Veľké Raškove) ref. egyházközség távozás folytán megüresedett, lelkészi állására pályázat hirdettetik. Javadalom: 1.)

Szántó föld 11 kat. h. 493° öl, melyből 2 magyar hold legelőnek használtatik. 2) Rét 8 kat. h. 114° öl, melyet az egyház hívei egyszer lekaszálni tartoznak, vagy ennek helyi értékét fizetik pénzben. 3.) 4 darab marhalegeltetési jog a falusi közös legelőn és 4 darab marhalegeltetési jog a „Kis erdő” legelőn. 4) 15 szekér fa beszállítva, vagy ennek piaci folyó ára. 5.) 6 köböl búza és 6 köböl gabona tiszta szemes élet, vagy ennek piaci ára. 6.) Mindenik — bármennyi földbirtokkal rendelkező gazda fejenként egy-egy cugos napot dolgozik, vagy ennek mindenkori helyi értékét fizeti. 7.) A földbirtokkal rendelkező gazdák $\frac{2}{3}$ -ada évenként 1—1 csirkét fizet. 8.) A földbirtokkal rendelkező hívek családonként 2—2 gyalognapot dolgoznak, vagy ennek helyi értékét fizetik pénzben. 9.) A temető be nem vetett részének használata. 10.) 4 darab sertéslegeltetési jog. Személyi adón kívül az adókat az egyház fizeti. A lelkészi helyi javadalom a II-ik lustrumra 2708 kor. 60 fillerre van értékelve. Az istentisztelet nyelve magyar. Pályázhatnak: Állampolgársággal és törvényeink szerint kellő minősítvennyel bíró egyének, ezen hirdetésnek hivatalos egyházi lapunkban való első megjelenésétől számított 3 het alatt. A pályázati kérvények kellő okmányokkal felszerelve a felsőzempléni ref. esperesi hivatalba Malé Ozcovce — Kisazar, P. p. Sečovce, XX. Župa küldendőek. Az állás 1935. április 1-én foglalandó el.

Dr. Magda Sándor, püspök.

— **Pályázat.** A felsőzempléni ref. egyházmegyébe kebelezett Magyarizsép (Uhorský Žipov) egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Javadalom a régi díjlevél szerint: 1.) Az anyaegyházban 26 kat h. és 1073° öl szántó föld. 2) 800° öl rét. 3.) Cselejben (leány e.) 3 magyar. hold föld és legelő illetmény. 4.) Az anya és leányegyházakból 6 köböl 2 véka búza, 16 köböl rozs és 5 kor. 32 fillér pénz. 5.) A közalaphól 70 kor. 6.) Stóla a kerületi szabályrendelet szerint. Mindennemű adót a lelkész tartozik fizetni. Az újabban kiállított díjlevél szerint csak 10 köböl rozs és 5 köböl búza van fizetesként a lelkész részére biztosítva s ha ez a csonkulás egyházhatalóságilag is jóváhagyatik: a lelkész több rokoninát az egyháztól nem követelhet. A lelkész kötelezései: Az anyaegyházban két vasárnap egymásután, a cseleji leányegyházban pedig 3-ik vasárnap istentisztelet tartása. Ezeken kívül a törvényekben, szabályrendeletekben s a felsőbb hatóságok által hozott határozatokban megkivánt papi teendőik végzése. Az istentisztelet nyelve magyar és szlovák. Az állás 1935. április 1-én foglalandó el. Pályázási határidő: a hirdetésnek hivatalos lapunkban való első megjelenésétől számított három hét. Pályázhatnak: Állampolgársággal és törvényeink szerint kellő minősítvennyel bíró egyének. A pályázati kérvények a felsőzempléni ref. esperesi hivatalba: Malé Ozcovce — Kisazar p. p. Sečovce, XX. Župa küldendőek.

Dr. Magda Sándor, püspök.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
 Egész évre . 70 korona
 Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
 szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÖMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:**
 Rožňava, ref. lelkeszi hi-
 vatal. Kéziratok, előfize-
 tések, hirdetések és eset-
 leges reklamációk ide
 küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

A reformátusság a népek jövője szolgálatában.

A reformáció kálvini irányának történelme egész folyamatában szembeszökő jellemvonása az az aktív lendület, amellyel hozzáfogott bármely nemzet életében az összes függő kérdéseknek az Isten Igéje útmutatása szerint való megoldásához társadalmi, gazdasági, politikai tekintetben egyaránt s tények bizonyítják, hogy ahol erői szabadon érvényesülhettek, ezeket a kérdéseket meg is oldotta, aminek következménye az általa befolyásolt és vezetett nemzeteknek az anyagi és szellemi fejlődésben való hatalmas méretű előhaladása lett. Ez a körülmény csak ott nem következett be, ahol lekötötte a kálvinizmus erőit a külső elnyomás s az élete ellen törő hatalmakkal szemben való védekezés, de mihelyt a legkisebb lehetőség nyílt, az ilyen helyeken is azonnal megjelenik ez az erő a romok eltakarításának és a jövő építésének konstruktív munkájában.

Ezt kétségbevonhatatlan jelek mutatják ma is az egyes nemzetek reformátusságának életében.

Világosan erre mutatnak a többek között a magyarországi ref. egyháznak azok a mai megmozdulásai is, amelyek hivatalos gyűlésekben, vezető emberek megnyilatkozásában, az egyházi sajtóban már a nagy nyilvánosság előtt folynak olyan kérdések megoldása érdekében, amelyeknek az elgáncsolása a multban kétségkívül ellentétben

állott a kálvinizmus értelmezése szerinti Istenige követelményeivel s amelyek éppen ezért nagy akadályt vetettek a nemzet egészséges fejlődése elé, amely tényről nekünk is érdemes megemlékeznünk.

Tesszük ezt annak az előrebocsátásával, hogy ezzel nem akarunk a magyarországi reformátusság célkitűzéseibe beleavatkozni, azt semmiféle irányban befolyásolni, csupán tényeket szögezzünk le a magunk számára és annak az igazolására, hogy a kálvinizmusnak nagy vitalitása, mely az emberi és nemzeti élet minden kérdésének igazságos megoldására törekedett, a magyarság mai életében is jelentkezik s hiszszük, hogy áldása nemsokára elhozza azoknak a gondolatoknak a megvalósulását, amikért ma a harc megindult.

A kisebbségi helyzet szemszögéből szólunk hozzá azokhoz a kérdésekhez, amelyekért a magyarországi ref. egyház sikra szállt. Mi, akik benne élünk a nagy átalakulások történelmi sodrában, akik magunkon tapasztaljuk a magyar faj erényeinek és történelmi tévedéseinek következményeit, — igaz örömmel vesszük tudomásul, hogy a magyarországi reformátusságnak van már annyi ereje és bátorsága, hogy a nemzeti vagyoni igazságtalan megosztásának megszüntetéséért felemeli szavát s követeli a földreformot, a telepítést, az egyke erkölcsi és szociális okainak megszüntetését s ezek

által annak a szerencsétlen elméletnek az elvetését, hogy a nemzeti közösség kebelén belül egy jelentéktelen kisebbség a többség rovására, sőt kárára indokolatlan előnyöket élvezzen.

A magyarországi református egyház ezeknek a követelésével semmi mást nem tesz, csak az Igéből folyó kötelezettségét végzi, mert végeznie kell. A történelem számos példát ad arra, hogy a magyar faj útját szakszor befolyásolták azok a mágnások, akik sem lelkiileg, sem pedig fajilag nem tartoztak a nemzet testéhez. A magyar református egyház szinte négyszáz esztendő óta állandóan érezte annak az uralomnak igazságtalan elnyomását, mely a nemzeti vagyion jelentékeny részét szolgálalkú hűbéreseinek és idegen bérenceinek juttatta. Jól tudták, hogy az anyagilag legyengített magyarság célkitűzéseik szolgálatába könnyebben beállítható.

A magyar református egyház nagyjelentőségű lépése pontosan beillik abba a munkába, amelyet a kálvinizmus a nemzet egyetemének a szolgálatában mindenütt és minden időben végzett. Amint a múltban türelmmel, kitartással és határozottsággal küzdött a lelkiismereti és vallási szabadságért, éppen úgy kell ma is harcolnia azért, hogy az isteni és az emberi törvényekbe ütköző igazságtalan vagyionmegosztás helyett jöjjön a nagy nemzeti vagyionnak olyan birtoklása, amelyben minden dolgos kéznek és embernek meglegyen az élethez való joga és boldogulásának a lehetősége.

Ha a magyarországi református egyház ezeknek a követelésében meg nem lankad, ha sem megtévesztő ígérek, sem fenyegetések nem fogják eltéríteni arról az útról, amelyre most rálépett, olyan munkát végez a jövő építésében, amiért évszázadokon keresztül milliók fogják hálával emlegetni a kezdeményezők nevét.

Nem a városaiban, a párezer kiváltságosaiban él a nemzet, hanem ott, ahol dolgos, szorgalmas emberek a maguk házában, a maguk földjén a munka boldog végzésével és a föld őszinte szeretetével élnek. Mindent mondó példa erre a kisebbségi helyzet, amelyben csak ott életképes és jövőképes egy-egy nemzetiség, ahol a maga földjét maga munkálja és azt hálalig menő hűséggel szereti és védi.

A múlt és jelen halálosan komoly intéseivel nagy kötelezettséget ró az őrállókra s így a magyarság legnagyobb őrállójára: a református egyházra is. Boldog öröm tölti el szívünket, mikor látjuk, hogy a magyarországi reformátusságnak minden püspöke egyéniségének és hivatalának teljes súlyával áll oda a nemzeti közvélemény elé s kéri, követeli ezeknek a kérdéseknek igazságos és gyors megoldását. Köszöntjük a magyar reformátusság új nemzedékét, a fiatalságot, amelynek a szívéből feltörték és amelyben visszhangot találtak ezek a gondolatok. Legyenek ők annak az igazságnak megvalósítói, amelyért a magyar kálvinizmus évszázadok óta küzd, amelyért érdemes és kell is küzdeni. Boldog, megelégedett és igazságos nemzet lesz ott, ahol ezek a gondolatok testet öltenek.

Amikor a kisebbségi magyar reformátusság boldog örömmel s nagy megnyugvással veszi tudomásul a magyar reformátusságnak ezt a történelmi jelentőségű lépését, egyben kívánja is, hogy a megindulásból minél előbb célhozérés legyen.

Ime a református keresztyén szellem a jövő kiépítése szolgálatában! . . .

Mint a múltban, úgy ma is tud biztos célt kitűzni, a munkára tud ösztönző erő lenni, mert az örök Ige alapján áll és annak irányítása mellett dolgozik.

Varga Imre.

Egy pár gondolat az egyházlátogatásról.

Régebbi időkben január vége, vagy a februári napokban elindult egyházlátogatási körúttjára a nagy *canonica visitatio*, hogy személyesen győződjék meg az egyes egyházak

erkölcsi és anyagi állapotáról, meglátogassa az egyházak veteményes kertjeit, az iskolákat, összeszedje az egyház részéről járó köteles járulékokat és az egyházi közintézményekre

szánt adományokat. (Ez utóbbi kettőt oly tökéletesen, hogy egyházaink régebbi adminisztrációja a hátralékot nem ismerte!) Mind ezekről tartós diósgyőri meritett papirostra felvett jegyzőkönyvek tárgyalása képezte a tavaszi egyházmegyei közgyűlések egyik legjelentősebb, de egyúttal legérdekesebb anyagát is. Az eklézsiáknak, benne a panaszos feleknek sok ügyes-bajos dolgát házilag, atyailag elintézte, úgy, hogy a partialis gyűléseknek a bírósági anyag tárgyalásában sokkal ritkábban volt része, mint jelenben. A Pál-napi vizsga a kis falusi iskolákban a végső ítélet rettegett napja volt úgy az iskolákra, mint az iskolamesterekre nézve, de bizony sokszor kellett tartania a hátát az ott tapasztalt hiányokért és mulasztásokért az érdemes presbitériumnak élén is a lelkipásztor urammal. Az egyházlátogatás volt a multban az egyházi közgazgatásnak az a szeme, amellyel el tudta érni, hogy mindenek ékesen és szép renddel folytak határain belül. Véleménye parancs, parancsa fellebbezhetetlen volt, hiszen csak legritkább esetben nem hagyta helyben az egyházmegyei közgyűlés, amely teljhatalommal küldte ki őt.

Kérdésbe tehetjük, miért került ez a valóban szükségszerű intézmény a lejárt tekintélyek muzeumába, amikor az egyházközseink közéletében dülő egyenetlenkedések, lelkész és tanító között gyakori viszálykodások, az egyház javaival való sokszor előforduló hűtlen sáfarkodások százaszorosan szükségessé tennék, hogy a jelenben méginkább töltse be azt a feladatát, hogy a könnyebb közlekedés eszközeivel feleslegessé tegye az aktáknak azt a nagy tömegét, amelyekbe eredménytelenül belefűl egyházaink közgazgatása. Az egyes eklézsiákban nő a fejetlenség, zül- lenek a pásztor gondviselésére bizott lelkek, nincs, aki kérdőre vonja a sáfárokat, nincs, aki segítségére siessen a lelkipásztornak tusa- kodása közben és kivédje nehéz óráiban.

A felelet rá kétségkívül az, hogy ezt a régi és nagyon is bevált apostoli intézményt nem bővítettük, fejlesztettük, hogy a modern- kor követelményeinek is meg tudjon felelni s feladata magaslatán álljon egyházunk közgazgatásában ma is, amikor a körülmények az emberek gondolkodása lényegesen meg- változtak. Konzervativizmusunk és kényelem-

szertetünk folytán lett belőle egy külső, sok- szor költséges keret a lélek erőinek a meg- mutatása nélkül. Hogy mivé lett a gyakorlat- ban, hadd mutassam be a saját egyházmegyé- m joggyakorlatában ezt az intézményt: elindul a nagytiszteletű egyházlátogatás május vagy június szép verőfényes, szélcsendes napjainak egyikén, az előre értesített egyházakba. Az évi számadásokat az esperesi körlevél már régen beparancsolta a számvevőszékhez, annak a tagjai odahaza csendben ássák bele magukat a különböző rendszerű számadások labirintusaiba s végzik el sokszor a hibás összeadás számtani műveletének lelket éppen nem emelő munkáját. Számadások felülviz- gálatától tehát fel van mentve a nagy- t. vis- tátió. Ott lenne az iskola, a belejáró növen- dékek tanulmányi előhaladásának a megviz- galása, de hát ezt még szakavatottabban fogja elvégezni az az iskolalátogatás, amelynek egyik tagja tanító, de még azért is, mert ez a bi- zottság tisztán ezzel az ügykörrel foglalkozik. Szeretne talán az egyházlátogatás az egyház közönségével is találkozni, hogy közölje azo- kat a lelki ajándékokat, amelyekről terhesen jön missziói útjára, de hát ebben az időben hétköznapon be lehet-e gyűjteni a templomok falai közé azt a hangyasereget, amely a hosszú tél után

*„Tiszti szerint munkára mégyen,
Szántóföldre, rétre, kertbe, szőlőbe,
És ott munkálkodik mind estéiglen.“*

(CIV. Zs).

Úgyhogy a legjobb akarat szerint sem tud mással, mint a közönséges köznapreggeli istentiszteletre bekényszerített iskolássereggel és azok mindenkori látogatóival egy pár nyug- dijba került öreg és özvegy emberrel talál- kozni. Vivmánynak lehet tekinteni, ha a szá- moltató presbiteri gyűlés határozatképes. Itt aztán előkerül az egyházlátogatási jegyzőkönyv blankettája és annak üres rovatai legtöbbször az *igen* és a *nem* szócskával iratnak tele, vagy pedig egyéb konvencionális felelet frázisok- kal, közösen óvakodva minden a valódi, sokszor szomorú állapotot feltűntető tárgyi- lagos megállapításoktól. Nem anekdóta, ha- nem megtörtént, hogy amely gyülekezetben sohasem járnak templomba, erre a kérdésre, hogy tartatik-e hétköznap reggel istentisztelet: ez az óvatos és szomorú valóságot elkenő fe-

lelet iratott be a jelenlevők közös beleegyezésével: „szokás szerint“.

Ilyen lelkiismerettel kitöltve az egész jegyzőkönyv kitölthető pontjait, jelen válságos időben szokatlanul dús ebéd elfogyasztása után, melynek árát a többnyire szegény egyház téríti meg a lelkipásztornak, tovább megy a *canonica visitatio* a másik faluba.

De ha a régi, mindenkorban bevált egyházlátogatási keretet új feladatok keresésével és megoldásával akarjuk megtölteni, ha nemcsak minket, kálvinista prédikátorokat jellemző harsogó hangon szavaljuk el meggyőződéstenül: „Nekem az én életem se nem drága, csakhogy elvégezhessem az én futásomat,“ akkor már legkésőbb február hóban útnak indul a *canonica visitatio* (könnyebben teheti mint régen, mert ma már kitört ablakú, fűtetlen vendégszobákkal nem igen találkozik), amikor a gyülekezet tagjai tűz mellé, házba szorulva, minden rendkívüli, nem közönséges esemény iránt könnyen reagál a lelki érdeklődésre; amikor a gyülekezetben az ifjúsági munkák, családi istentiszteletek, vallásos esték úgyszólván teljes gözzel folynak, tehát a lelkipásztori nevelői munka aratási időszakában, valóban kedves és várvavárt vendége lesz a gyülekezetnek a *canonica visitatio*, hogy a lelkésznek ezt az egyháztársadalmi munkáját ne csak felülvizsgálja és ellenőrizze, hanem nehézségei között testvéri szívvél is segítségére legyen.

A napszállatkori megérkezés után nemsokára megkondul a templomba hívó harang s napidolgát nyugodtan elvégző lakosság siet a kivilágított templomba, ahol az egyik vizitátor bibliamagyarázatával és imádságával, a másik egyházi közéletünk mostani állapotának, — lelkész és tanítóképző intézetünk fontosságának, árvaházaink életének, magyar református külmiszióink mibenlétének, — misziónáriunsaink nevének, munkáinak, vagy dicsőséges multunk valamelyik megrázó és lélekemelő mozzanatának az ismertetésével szerezzük meg nekik azokat az alkalmakat, amelyekért imádkozni, munkálkodni és adakozniok lehet.

Ennek a vallásos estének a keretében mutatják be ifjaink azokat az eredményeket, amelyekre az ősz és tél folyamán összejeveleiken készülgettek; szavaltat, énekkar, sza-

valókoros stb. Úgy, hogy ez a vallásos este közelíti meg legjobban a gyülekezet tagjainak activ részvételével azt az ideális állapotot, amikor: „Az egész népnek öröme lésson“. Nem felejtjük el hirdetni, hogy másnap reggel pontosan 8 órakor kezdődik az istentisztelet, amelyre az egész gyülekezet, különösen a presbitérium teljes számban való megjelenésre köteleztetik. Az ekkori igehirdetés aztán az örökkévalóság mértéke alá állítja a gyülekezet életében észlelt hiányosságokat és elismerésre méltó jelenségeket, megmutatja a célt, amely felé haladnia kell, hogy valóban Krisztus testvére legyen az itt letelepedett gyülekezet.

De a vallásos este végével, mely a helybeli lelkész imádságával rekesztetik be, még nem érne véget a *visitatio* napi munkája. A gyülekezeti otthonban, az ifjak és a hajadonok meglátogatása következne munkálkodásuk számonkérése, bizodalmas beszélgetés során figyelmük s érdeklődésük minél erőteljesebb felköltése „az egy szükséges dolog“ iránt és csak ezután ülne le az egyszerű, a mindennapitól nem bővebb estéli étkezéshez, amelynek keretében a házi istentisztelettel éppen a lelkész családja körében a napi munka a legméltóbban volna bevégezhető.

A már említett másnapreggeli istentiszteleten, melyen az igehirdetés tartalmát befolyásolja az egyháznak az előző este megismert állapota, a szülők és a presbitérium jelenlétében folyik le a gyermekek vallásvizsgálata, énekelgetése, esetleg bemutatattatik a vasárnapiiskola módszere. Utána tartatnék a számoltató presbiteri gyűlés, mely a legszigorúbb tárgyilagossággal hívja fel számadásra a sáfárokat, sokszor az egész presbitériumot és pontos hűséggel jegyeznék fel az észlelt állapotot, megállapítva a pótlásra váró hiányosságokat, melyeknek véghezvitelét a következő *canonica visitatio* őrizné ellen.

Az így lefolytatott 24 órás *canonica visitatio* látható üdvös nyomot hagy a gyülekezet tagjainak a szívében, a mi fő, visszatérne annak apostoli tekintélye és a mi szintén nem mellékes, sok, már otthon közmegnyugvásra és nem fogcsikorgatással elintéztett bírósági ügy nem kerülne az egyház mege zöld asztalára.

Igy értelmezve és teljesítve a *canonica visitatiót*, nem lesz az könnyű foglalkozás,

mert nem közönséges testi és lelki erőt kíván a véghezvitele, de az bizonyos, hogy az üldözések korszakában a sokszor vezetőiktől megfosztott gyülekezetek lelkében az igaz Isten oltáraihoz való hűséget, az egymás iránt való testvéri szolidaritást épen úgy a helyesen gyakorolt egyházlátogatás tartotta fenn, mint a jelen vallástalan, hitetlen, vagy legalább is az anyaszentegyház iránt közömbös korban ez az egyedüli hatásos kormányzói módszer

és gyógyító kúra, mint ezt a Ravasz László püspök dunamelléki, különösen baranyai és Farkas István miskolci püspök egyházlátogatási munkájának nem közönséges, de egyenesen feltűnő sikere mutatja.

Egyházunk kívánatos megújodása, jövője attól függ, hogy a lelkierő milyen mértékével végezzük a *canonica visitatiót!*

Egy régi visitátor.

Lelkészerőkezlet a kárpátaljai ungi egyházmegyében.

Január hó 24-én tartották ez évben első értekezletüket a kárpátaljai ungi ref. egyházmegye lelkészei Kisdobronyban. Az értekezlet a ref. iskolában tartott gyülekezeti istentisztelettel kezdődött, melyen Balogh Sándor minaji lelkész, egyesületi elnök prédikált az Efézusi levél VI. 11—18. versei alapján. Az apostol által felsorolt lelki fegyverek boldog bizonyosságot és biztosságot nyújtanak minden keresztyénnek abban a tudatban, hogy nincs több igazság, csak egy: a Krisztus. Nincs más békesség, csak a krisztusi békeség. „A gonosznak minden tüzes nyila“ ellen nincs más oltalmunk, csak a hitünk. Az idvesség sisakjában boldogan állsz őrt, mert tudod, hogy meg lesz verejtékhullásod jutalma, hogy nem hiába tűrsz, szolgálsz és szeretsz, mert boldog vagy abban a tudatban, hogy Isten gyermeke és az idvesség birtokosa vagy.

A gyülekezet éneke után Papp Géza ungtarnóci lelkész tartott előadást az egyházzól. Bárhogyan vélekednek ellenségeink az egyházzól, az mégis a Krisztus teste. Éppen ezért az egyháznak folytonosan fejlődni, növekedni kell, mert a megállás halált, pusztulást rejt magában. Egyháztagságunk Kálvin János által előnkbe irt négy feltételének csak úgy felelhetünk meg: I. Ha az Ige nemcsak felénk, de szívből is árad; II. Ha az úrasztalához készület után, hittel, bűnbánó lélekkel járunk; III. Ha tudunk visszaadni Krisztus kicsinyeinek abból, amit Istentől kaptunk; IV. Ha fegyelmezett, példás, komoly keresztyén életünk feleslegessé teszi az egyházfegyelmet.

A mindvégig lebilincselő előadás után Nagy Gy. Irénke énekelt új énekeskönyvünk

egyik legszebb énekét: „Ki jársz a fénylő csillagok felett.“ A mély átérzéssel előadott ének után Etelka, nagydobronyi diakonissza testvér beszélt a szeretetmunkáról, mellyel nemcsak hitet ébreszthetünk másokban, hanem megszépíthetjük életüket is. Könnyekre fakasztó szavai után Ruszka Elek szalókai lelkész mondott bensőséges imát s áldást a gyülekezetre, mely közének hangjai mellett lélekben meggazdagodva és megbékélve tért meg otthonába.

Istentisztelet után vette kezdetét a tulajdoképpeni lelkészerőkezlet. Balogh Sándor egyesületi elnök megnyitójában egyházmegyénk példa nélkül álló és pótolhatatlan veszteségeiről emlékezett, melyek három lelkész testvérünknek rövid egymásutánban történt elhunytával érték kicsiny egyházmegyénket. Néhai Komjáthy István nagygejőci, Szabó István eszenyi és Dr. Móczár József korlát-helmeci lelkészek áldott emlékének kegyelet, néma felállással áldozott az értekezlet s kimondotta, hogy érdemeiket jegyzőkönyvileg megörökíti. Tárczy Dániel helybeli lelkész „Gyülekezetem lelki tüköre“ című előadása követte az elnöki megnyitót. A lelkipásztori munka sok-sok nehézségét és akadályát ismertük meg, illetve hallottuk azok legyőzését a komoly, tervszerű és intézményes belmissziói munka s Isten Lelkének segítségével által. Kísérje továbbra is Isten áldása a lelkipásztor munkáját és a gyülekezet életét.

Az elhangzott indítványok során Nagy Sándor kisgejőci lelkész, egyházmegyei főjegyző a közegyházi járulékok beszolgáltatása terén észlelhető hanyagságról szólott, melynek nem kis részben oka azonban a gyülekezetek le-

romlott anyagi helyzete, hiveinek szegénysége is. Többek hozzászólása után értekezlet elhatározza, hogy a nyugdíjintézeti járulékok befizetése s a befizetésekkel szemben támasztható jogigények tekintetében felsőbb egyházi hatóságaink részéről megnyugtató választ kér. Kéri továbbá értekezlet, hogy a kárpátaljai egyházkerület adócsökkentési államsegélye a paritás elve alapján legyen szétosztva s kifizetve a gyülekezeteknek. Értve ez alatt az eddigi sérelemnek megszüntetését, hogy kerületünk egyházközségei a szlovenszkói kerületek egyházközségeivel szemben mélyebben leszállított arányban részesültek a közegyház, illetve egyetemes konvent részére kiutalt adócsökkentési államsegélyekből.

Értekezlet után helybeli lelkész szeretettel és gazdagon ellátott vendégei voltunk s egymás látásán örvendezve, a lelkipásztori szolidaritásban megerősödve mondtunk búcsút egymásnak és Tárczy Dániel lelkész társunk vendégszerető hajlékának. Olyan áldásos legyen az értekezlet eredménye, amilyen békeséges, szeretetteljes és emelkedett szellemű volt annak lefolyása!

Gönczy Pál, e. jegyző.

H I R E K:

A kárpátaljai egyházkerület gyásza.

Rojkó Alfréd nyug. alezredes, az egyházkerület tanácsbírája január 10.-én 60 éves korában Tiszaujlakon elhunyt. Nagy vesztesége ez az egész magyarságnak, egyetemes egyházunknak, de a család mellett elsősorban a kerület fájtalja, hogy nincs többé a páratlanul derék terfiú, a jellemes, egész ember! Ritkán előforduló szerencsés mértékben egyesültek benne a különböző emberi jellemvonások, a melyek csak fölfelé emelik az isten gyermeket Hős és szigorú katona, aki a kijelölt poszton rendíthetetlenül megáll, de invenciózus a katonai felsőbb vezetés tudományában is. Tántoríthatatlan voltát puritán jellemét megmutatja a kerület legfőbb perosztói székében is, a becsületességet, tisztaságot és igazságot képviseli és szigorúsággal párosítja Közéleti jelentőségének, katonai és egyházi férfiúi erényeinek forrása az a szerető emberi szív, amely őt hű férjé, jó testvérré, természetkedvelő emberré és igazi barátá tette. Hitben és hűségben gazdag vallásos lélek, minden körülmények között örömmel és alázattal engedelmességet. Ez volt életének boldog titka! Temetése egyszerűséggel, de páratlan részvétellel, rokonainak,

tisztelőinek nagyszámú jelenlétében folyt le. A háznál Szabó Béla huszti, Kiss István helybeli lelkészek, a sirnál Isaák Imre m.ugocsei esperes végezték a szolgálatot, kértek és mondtak vigasztalást. Esperes atyánk fia a kerület nevében is búcsúztatta. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

— **Az egyetemes konventi elnökség** által megbízott Tornaiyay Zoltán egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt jan. 22-én folytak le Losoncon a lelkészi pót- és nosztrifikációs vizsgák. A lelkészi pótvizsgát sikerrel letette *Balla István* nagygyéresi s. lelkész, a nosztrifikációs vizsgát szintén sikerrel állották ki *Székely Dezső* lévai s. lelkész, aki theol. tanulmányait a genfi egyetem theol. fakultásán végezte, továbbá *Lelkes Ferenc* bátorkeszii és *Kalitza László* zsigárdi lelkészek. Előbbi egyháztanból, a belföldi prot. egyházak történelméből és szlovák nyelvből, utóbbiak egyháztanból tettek vizsgát.

— **Lelkészeiktatás Nagypeszeken.** Lélekemelő, szívet gyönyörködtető, impozáns lelkészeiktatási ünnepélyben volt része Nagypeszék és Tergénye református egyházközségei hiveinek 1935. január 20-án.

Ekkor iktatták be ugyanis állásába a még múlt év nov. 22.-én meghívás útján megválasztott Patay Gyula garamsallói s.-lelkészt.

Az új lelkész működési helyére 25 szánkón és kocsin elhelyezkedett ünnepélyes kíséret ment el január 14-én az egyházközségek gondnokainak, névszerint Kristóf János és Szunyogh Lajos vezetésével. A gondnokok szívből fakadó szavakkal hívták meg új lelkészüket egyházközségeikbe, úgy mond: „Ahol mindenki szeretettel várja”.

A megérkezést a harangok bugása hirdette. Már a falu szélétől négy fehér ruhába öltözött leányka szallagot öltve a lovak zablájába, vezették lassú menetben az érkezőket a lelkészlak bejáratáig, ahol díszes diadalkapu alatt, dacára a téli hidegnek, a két falu apraja-nagyja összegyülekezett az új lelkész fogadására. A diadalkapunál a négy leányka kedves szavakkal köszöntötte és virágokkal ajándékozta meg az új lelkészt. Ezután Tóth Lajos presbiter megható szavakban tolmácsolta a hívek ragaszkodó szeretetét. Majd a lelkész megköszönte a megnyilatkozó szeretetet, kifejezte, hogy a közszolgája óhajt lenni a lelkek javainak, minden erejével, tehetségével.

A megnyilatkozó bizalomnak ezen előpróbája után január 20-án következett az ünnepélyes lelkészeiktatás. A nagy templomot vallásfelekezeti különbség nélkül a két közseg és számos idegen, mintegy 600 főnyi tömege teljesen megtöltötte. Az ünnepélyes beiktatást, mint egyházmegyei megbízottak Csekey János tanácsbíró jelenlétében Varanay Sándor alsófegyverneki lelkész, tanácsbíró végezte. Szavaiban intette az új lelkészt, hogy fegyvere minden utáiban, cselekedeteiben az Evangélium igazsága legyen. Soha ne térjen le ez utról, mert a Hit, Remény és Szeretet ösvénye vezet

Krisztushoz. — Majd utána, mialatt az új lelkész felment a szószékbe a kiváló hangtehetségéről ismert Kékly Lajosné urnő sólóéneke emelte szárnyra a lelkeket. Ezután az új lelkész megtartotta beköszönő beszédét Róm. I.: 16 alapján s ennek végeztével a presbitérium élén Raczgha Károly presbiter mondott szíves üdvözlő beszédet.

A beiktatás utáni közebéden elhangzott pohár köszöntők is mind a szeretet megnyilatkozásai voltak részint az új lelkész iránt, részint a nyugalomba vonult volt lelkész, Akúcs Lajos egyházmegyei főjegyző iránt.

A szeretet virága nyílt ott ki a téli hidegben is, ezért találtak egymásra a szívek.

— **Felhívás.** Azok a lelkésztestvérek, akik a múltban is általam rendelték meg a „Fecskét” és a „Hajnal” s hozzám küldték be előfizetési díjaikat, ezt most is megtehetik. Kérem is őket, hogy tegyék meg, ne maradjon hátralekban közülünk senki. Mindkét lap olyan jó szolgálatot tesz vasárnapi iskolai és külmisziói munkánkban, hogy megérdemli tőlünk az előfizetési díj pontos beküldését.

A „Fecske” előfizetési díja egy évre 5 pengő, a „Hajnal”-é 2 pengő.

Szabó Béla.

— **A bratislavai-pozsonyi ref. keresztyén Diákinternátus és Menza részére beérkezett szeretetadományok:** Karácsonyi gyűjtőiben adakoztak a következő egyházközségek: Garamsalló 50 Ké, Garamlók 90 Ké, Nagyölvéd 100 Ké, Alistál 22 Ké, Apácaszakállás 417 Ké, Csilizpatas 50 Ké, Diósförgepatony 90 Ké, Felsőgellér 3760 Ké, Kamocsa 40 Ké, Kisújfalu 50 Ké, Komárom 100 Ké, Nagymegyer 200 Ké, Negyed 100 Ké, Nyitra 40 Ké, Réte 100 Ké, Abaujszina 50 Ké, Nagyszalanc 5620 Ké, Szadéló 1930 Ké, Legenye 29 Ké, Rozsnyó 401 Ké, Minaj 50 Ké összesen 21 egyházközség. Az egyházközségekhez kiment gyűjtőívek száma: 215 **Különadakozások:** Somorja az 1934 évi költségvetésben: 1000 Ké, (somorjai növendék nincsen!), Pozsony 6000 Ké, Érsekújvári ref. egyház 100 Ké, Böjthe János ny. ig. tanító Izsza 200 Ké, Ref. egyház Marcellháza 5150 Ké. **A növendékek gyűjtőjében:** Bittó Pál 295 Ké, Farkas Antal 55 Ké, Fabianffy Erzsébet 50 Ké, Fél Pál 25 Ké, Kálócy Ibolya 275 Ké, Kóczián Margit 20 Ké, Stancel Ferenc 245 Ké, Szabó Gizella 15 Ké. Az áldozatos szíveknek a szegény tanulóknak nevében köszönetet mond a Református Internátus és Menza vezetősége. **Együttal felkérjük az egyes lelkészi hivatalokat, hogy rend kedvéért a fel nem használt gyűjtőíveket is Edl u. 9. szám alá visszaküldeni szíveskedjenek.**

— **A Budapesten megjelenő „Református Étet”** írói, élükön Ravasz László püspökkel, több napos konferenciát rendeztek Debrecenben a múlt év novemberében. A konferencia hatásáról a debreceni egyháztagok számolnak be. Egy ügyvéd ezt írja: „A konferencia óta nagyot változtam.

Alázatosabb, megértőbb lettem. Megalakítjuk Debrecenben a református ügyvédek gyülekezetét, a R. Ü. Gy.-et. Hisszük, hogy ez a debreceni R. Ü. Gy. terebélyes fává lombosodik. — A törvényszéki elnök írja: „A meghallgatott felvilágosításokat, utmutatásokat, biztatásokat, buzdításokat nemcsak befogadtuk, hanem meg is tartjuk.” — Az egyetemi tanár megállapítja, hogy a konferencia: „a város intelligens közönségeinek egészét foglalkoztatja, Krisztusra és a református egyház munkája felé figyelmezteti.” — A postafőigazgató szerint a konferencia hatása alatt tudatára ébredtek annak: „hogy milyen súlyos kötelességek hárulnak a ref. intelligenciára.” — A kereskedő bizonyosságot tesz arról, hogy „a konferencia hatása alatt többekben megfogamzott az az elhatározás, hogy a Krisztushoz vivő uton haladókat kövessék.” Csak az iparosok és földbirtokosok nyilatkozata hiányzik — eddig.

— **„Zsidók a modern világban”** című művében Arthur Ruppin felsorolt adata szerint a Krisztus előtti első században 4 és 5 millió közt járt a zsidók száma. A középkor nagyon leaszott a zsidóságot, a XV. század végén érte el a mélypontot. Ekkor újból szaporodásnak indult. A XVIII. század végén már 2 és fél millió zsidó élt a világon. 1930-ban a statisztika már 16 milliót mutat ki. 130 év alatt 640%-os szaporulat! 1880-ban kezdődött a nagy zsidó népvándorlás keletről nyugatra 1880 és 1933 között 4 millió zsidó hagyta el keletről Európát és költözött át Amerikába, vagy a nyugateurópai államokba. Ez a nagy előretörés lett az alapja az antiszemita mozgalom új erőrekelésének.

— **A debreceni református egyház presbitériuma** megtiltotta, hogy bármiféle egyházi nevet viselő intézmény, református jelszó alatt, táncmulatságot rendezzen.

Szerkesztői üzenetek.

—r.—a. Bi. A belmisszió problémája felett folytatott eszmecserét befejezzük. Egyrészt azért, mert a beküldött cikk semmi újat nem mond, ami a dolog lényegére tartozik, másrészt és főként azért, mert az —r.—a. és X. telfogása között lényegileg ellentét nincs. A belmissziói munkának és a lelkészi kurzusoknak, összefüvetlen k mindketten hívei. Arnyalati különbség mindössze annyi, hogy —r.—a. fontosabbnak tartja előbb a problémák megoldását valamennyi vonatkozásában, X. pedig a munka azonnali felvetelét sürgeti, mert már van bőven irányítás, segédeszköz s a még megoldásra váró kérdések már nem lehetnek akadályai a céltudatos és sikeres munkának, noha az ilyen kérdések teljes tisztázása is fontos.

K. L. Jönni fog. Aktualitását értéke, sikere nem vesztette el. V. Z. Sz. Ps. Jönni fognak H. L. Zürich, B. P. Edinburg Cikkeikre sor kerül **Nyomorgó lelkész.** A cikk lényegét alkalmazdán szöve teszem, de így névtelenül nem közöltem Zs. L. A jó tanácsokért sok köszönet. A cikket várom, a könyvismertetés is jön rövidesen.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkézi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	---

Megjelenik minden szombaton.

A protestantizmus előnyomulása.

A lehangoló jelek között, amelyeket ma látnunk kell egyházaink életében, Istennek hála — vannak olyanok is, amelyek hatalmas erővel hirdetik, bizonyítják, hogy előnyomulásról is beszélhetünk, amelyek ma is beszélő bizonyosságok az evangéliumi igazságok átütő, hódító ereje mellett.

Nagyon érdemes nekünk, ezeket a jeleket számontartani, a rájuk figyelés erőforrást jelent. Különösen sokat jelent ez akkor, ha tekintetbe vesszük azt a körülményt, hogy az utóbbi évtizedek sok megpróbáltatásai közepette már annyira csak a védelemre rendezkedtünk be, hogy ez már egyházunk jövője érdekében nemcsak kívánatos nem lehet, hanem egyenesen veszedelmes.

Az igazság, hacsak nem méltatlanok a hordozói, hódítani vágyik. Becsületes úton, a lélek fegyvereivel van is joga rá. Hogy az igazság, amelynek mi vagyunk elhívott szóvivői, képes erre, arra kívánok rámutatni azzal, hogy felhívom a figyelmet a mai időknek a mi szempontunkból nagyon jelentős két jelenségére.

A „*Le Christianisme an XX.-e siècle*” — emlékezik meg róla, hogy a nálunk is legalább névszerint ismert Adolf Keller, Schuschnigg kancellárnál járt az osztrák protestánsok érdekében. Az utóbbi időben ugyanis nagyobb tömegek vonzódnak a protestáns egyház felé ott is. Egyesek 20000-re teszik azoknak a számát, akik újabban az eddig kicsiny és gyenge osztrák protestáns egyházban

akarnak elhelyezkedni. Közülök kb. 7000 a katolikusoktól, a többi csekély kivételtől eltekintve, a felekezetenküli marxisták közül jött. Azok a körök, amelyeknek nem kedves a protestantizmusnak ez a nagy arányú megerősödése, úgy szeretik feltüntetni a mozgalmat, mint amelyet csak politikai rúgók hajtanak. És dacára a protestánsok jogait és vallásszabadságát biztosító törvényeknek, az áttérni akarók csaknem a középkorha illő zaklatásnak vannak kitéve, amelyek között ott szerepel még az is, hogy az áttérni szándékozókat vizsgálatnak vetik alá elmebeli épségük tekintetében, hogy így a megszegyenyítő zaklatásokkal is útjába álljanak az áttéréseknek. E miatt járt ott Adolf Keller és hír szerint garanciákat is kapott az osztrák kancellártól. A protestantizmus öntudatoságának, országhatárokon áttörő szolidaritásának látható bizonyossága azonban az, hogy megjelenik a segítség messziről is és az eredmény az, hogy a XVII. század korabeli viszonyokat nem lehet visszavarázsolni még akkor sem, ha egy-egy államban az erőviszonyok alakulása erre lehetőséget látszik is nyújtani.

Az Ausztriában folyó áttérési mozgalom erősségét és komoly voltát mutatja az a jelenség, hogy az addigi protestáns egyházi keretek és szervek nem bírják befogadni a hirtelen megnövekedett tömegeket. Kevés a templom és kevés a lelkész. Most a külföldi protestánsok indulnak segítségükre.

Örölnünk kell rajta, hogy az osztrák példa is arra tanít: a nyomorúságoktól lekötözött teste, sokszor hatalmasabban járja át a Lélek ereje.

A másik jelenség Olaszországban ad sejtéseket a jövőre nézve. A múlt év júniusában nagy könyvvásár volt Rómában. A „Britt és Külföldi Bibliatársulat” is kért magának benne árusító helyet. Először elutasították, végül is miniszteri közbelépéssel sikerült helyet kapnia. Nagyon érdemes volt. Valósággal megostromolták jó és rossz akarók. Jellemző sikerére, hogy azzal a kéréssel is fordultak a bibliaárusítás vezetőjéhez, hogy engedje meg elárusító helyiségében katolikus műveknek, köztük Gasparri munkáinak az árulását is. Ennél kellemetlenebb volt az, hogy megkísérelték a helyiséget tüzzel elpusztítani. Későbbi napokban rendőrséggel kellett őriztetni a helyet. Maga a nagy katolikus hivatalos lap, az *Osservatore Romano* vezette a főtámadást: „Amit ott kínálnak az olaszoknak, amerikai hazugságok, biblikus csalások” — írta. — „Aki meglátogatja ezt a „barakkot” és bib-

liát vásárol, protestáns propagandát csinál” — figyelmeztetett máshelyen.

Mindez csak arra volt jó, hogy még inkább felkeltse a figyelmet olyanoknál is, akik talán enélkül közömbösen viselkedtek volna s a biblia körül támadt harc örvedetes végeredményeképen Lucentóban és Via Passallacquában két új protestáns egyház keletkezett.

Amikor a sajtó örökösen a katholicizmus győzelmes előnyomulásáról számol be a protestantizmus rovására és valósággal ontja az efféle ellenőrizhetetlen és — bátran hozzátelhetjük — erősen nagyított, vagy alapelküli híreket csak azért, hogy minél inkább belevigye a köztudatba a protestantizmus gyengülésének gondolatát, amely célnak készséggel hódol az itteni világi sajtó is: nagyon jó az ilyen jelekre rámutatnunk annak bizonyosságára, hogy ha a protestantizmus hű marad a maga evangéliumi alapjaihoz, övé a jövő, „mert más fundamentumot senki nem vehet azonkívül, amely már vettetett, mely a Jézus Krisztus”.
Bacsó Gyula.

Lelkipásztorok továbbképzése.

Egyházunk belső életében a tanácstalanság lett úrrá és ez annál kapkodóbb, minél fojtóbban szorítja a hatalomra törő világnézetek erősödő térfoglalása. Ebben a szorongatott helyzetben ösztönösen érezzük, hogy egyházunkat, mely a kálvini világnézet hordozója, csak egy új, gyökeres reformáció mentheti át a jövőre számottevő tényezőjeként. Az is helyes ösztönös megérzés, hogy ezt reformatio in capite kell elkezdni. Míg a napok nem voltak ily gonoszak: a diagnózis is jámborabb és felületesebb volt. Azt hittük, hogy többoldalú, modernebb és intenzívebb pastoriációval élére kerülhetünk a nagy versenynek. Kétségkívül ez is egyik nélkülözhetetlen fegyvere a késedelmet nem tűrhető kálvini frontba-lépésnek, azonban ez csak szekundér és természetes következménye lenne annak a feltételnek, hogy egy új református papi típus vehesse fel a küzdelmet, még pedig az a típus, amelyik szellemi magasabb-rendűségének bizonyos tuda-

tában és birtokában, kiforrott kálvini világnézettel és öntudattal lendül harcra modern pastoriáció csapásain az anyaszentegyház sikeres és diadalmas reformációjáért.

Most, amikor a tiszáninneri egyházkerületi belmissziói előadói jelentése kapcsán diszkusszió tárgyává lett a lelkipásztori továbbképzés kérdése: én is mondani szeretnék valami megszívlelendőt nyíltan és szokimondóan.

Hány meg hány jóindulatú elgondolás került már felszínre és emelkedett szinte a csalhatatlanság magasságáig, amelyek mind kimenteni akarták hajónkat az örvényes vizekről? De közben a való élet napjától elolvadtak az ikaruszi szárnyak. Most ismét született egy tipp: lelkipásztori továbbképző tanfolyamokon kell elkezdni az egyházmentés nagy munkáját. Tetszetős és ígéretes elgondolás. De úgy, ahogy mi elgondoljuk s amint ezt a hivatalos lapban megindult polemia is sejteti: ez sem ígérkezik többnek egy csillogó

reklámnál, amely ha kiváltja az irányadó körök tetszését — már pedig valószínűleg kiváltja, mint ahogy sokkal vérszegényebb elgondolások is szentesítést nyertek már a mi nagy kapkodásunkban — meg kaphatjuk a nyílt parancsot, hogy a lelkész urak turnusonként kötelesek bevonulni szellemi fegyvergyakorlatra. S ezeknek a kurzusoknak eredménye lesz: egy kis valami, de semmi esetre sem fog elindulni onnan egyházunk új reformációja.

Felteszem a kérdést, hogy azokon a bizonyos lelkipásztori továbbképző tanfolyamokon miben is képeznénk magunkat? Felelet: agilis és sokoldalú gyülekezeti-munka vezetésében! Célunk a belmisszió népszerűsítése! Ez is szükséges. De ezt kurzusok rendezésével soh'sem érhetjük el. Kurzusokra csak mesterembereket bocsájthatunk ki. — Egyetlen instruktorként a lélek, akitől kapjuk az elhivatás öntudatát és felkelti a felelősségérzetet. A lelkigondozás feladatai annyira speciálisak, differenciáltak és individuálisak, amelyekre kurzusokon felkészülni lehetetlen. Szinte már látom e kurzusokat: élükön az instruktorkal, a specialistákkal. Az egyik a leánykör vezetésében doktor; a másik prófétai hévvel magasztalja a biblia- és zoltárversenyek egyházmentő fontosságát; a harmadik arra oktatja öszülő falusi kollégáit, hogy hogyan kell az ifjúsággal keresztyéni módon játszani, stb. És már előre megállapíthatom, hogy legtalálébban az a javíthatatlan ellenzéki találja fején a szeget, aki a közebeden így destruál: „Itt sem dől el a kálvinista egyház sorsa!” A helyes lelkigondozás módszereit és eszközeit kurzusokon elsajátítani ép oly kevéssé lehet, mint ahogy a helyes lelkigondozás fokmérője nem az, hogy ki hányféle belmissziói „fogással” fortélyoskodik, hanem az, hogy ki milyen rendszerben és színvonalon tartja hivei lelkét. Röviden összegezve: a lelkipásztori továbbképző tanfolyamok propagálói ezeken a kurzusokon lelkes belmisszióáriusokat akarnak képezni.

De kérdem, lehetséges-e ez az egy szükséges dolog nélkül és lehetséges-e egyáltalában ilyen kurzusokat rendezni? Egy gyönyörű, két-három hétre szóló programot össze lehetne állítani, de a papokat bevonultatni rá lehetetlen lenne. Akadályozó körülmények:

gyülekezet, család, gazdálkodás, pénz, stb., amelyeket nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Mégis nyomatékkal hangsúlyozom, hogy lelkészi karunk továbbképzésére sürgetőleg szükség van. Valóban ez az egyetlen vész-kijárat. De a hálót a mélyre kell vetni, vagyis a munkát a komoly theologiai tudományosság terén kell megkezdeni. Fájdalmas jelenség és minden lemaradottságunk kórokozója, hogy a ma lelkipásztorai hátborzongatások között gondolnak a theologiai tudományokra, melyeket egyszer s végérvényesen sikerült az iskola padjai között hagyni. És legyen szabad őszintén kimondani azt, ami annyiszor kikiváncozott már belőlem, valahányszor a gyakorlati lelkipásztorkodás bajnokainak és szakértőinek áradozásait és feddőzéseit hallgatom, hogy — tisztelet a nagyoknak és kivételeknek — ezek azok, akiknek fejükbe nem fér már semmi az elméletből, annyira megteltek a gyakorlati tudománnyal. Tulajdonképpen pedig csak egy üres trükk a komoly tudományok elleni védekezésre. Nagyon könnyű fajsúlyú gyakorlati munka az, melyhez elég négy évi elméleti theologiai kiképzés és nagyon pópaszerű foglalkozás, amelyre ez idő alatt elméletileg el lehet készülni.

A lelkipásztori továbbképzés milyenségét az a tény determinálja, hogy mi igehirdetők vagyunk, vagyis olyan tudomány művelői és hirdetői, amelyben tökéletessé sohasem lehetünk. Csak Krisztus volt, kiben az Ige testté lett. Ezményképünk is csak ő lehet s ezt a célt megközelíteni csak a folytonos, komoly és tudományos önképzéssel lehetséges. Ezért a közmondás: „A jó pap holtig tanul!” Az Igét megragadni (biblica), öntudatos és rendszeres ismeretté tenni (dogmatica), az így sajátunkká lett Igét önmagunkból kivetíteni, hogy másoknak átadni tudjuk (homiletika, catechetica, psychologia), a hitelvünké és világnézetünké lett Igét megvédelmezni (apologetica) stb. mindezt tudomány, theologia, a legmagasabb tudomány, mater scientiarum. Győzni csak ezeknek birtokában lehet és nem a gyökértelen s épen ezért mesterségszerű ügyeskedéssel. Varázsereje és hódítóképesége csak a szellemi felsőbbségnek van. Apáink azért nyerhettek harcot, mert tudományuk erősebb és magasabbrendű volt, mint ellenfeleiké. —

Tudós prédikátorok voltak. S itt maradtunk mi le. Ma a gyülekezeti, ú. n. belmissziós tevékenységünk kétségkívül intenzivebb és szélesebb körű, mint pl. harcos ellenfelünké, a katolicizmusé, sőt nem egy fogást már a fűrgelábú szektáktól is átvettünk. Elhanyagoltuk azonban a tudományok művelését s így történhetik meg, hogy a katolicizmus ma már a tudomány fegyverét is mellünknek szegezi, amit pedig a multban nem lett volna bátorsága megtenni.

(Folyt. köv.)

Az egyházlátogatás kérdése.

„Egy régi vizitátor“ „egy pár gondolatát az egyházlátogatásról“ (hiv. lap. II. 2-iki sz.) bizonyára valamennyien nagy érdeklődéssel olvastuk, mint nagyon is fontos és aktuális problémát. Érezzük, hogy azokat a sorokat a legteljesebb jóakarattal és egyházunk sorsa feletti aggodással vezette. S olvasásakor „uni solo“ felsóhajtottunk: bárcsak úgy volna (és olyan volna) az egyházlátogatás is, mint „régén“ volt!! De, sajnos, nem úgy van. És nyomban megállapíthatjuk, hogy nem a vizitátorokban van a hiba, — hiszen most is ugyanazzal a szándékkal és igyekezettel indulnak és fáradoznak, mint „régén“, — hanem a megváltozott, megromlott, viszonyokban, körülményekben.

Régente az egyházlátogatás lehetett „az egyedüli hatásos kormányzó módszer és gyógyító kura“ s elhisszük, hogy a kanonika vizitáció „véleménye parancs, parancsa fellebbezhetetlen volt“ s „az eklézsiáknak, benne a panaszos feleknek sok ügyes-bajos dolgot házilag, atyailag elintézte“, — de megállapíthatjuk és kimondhatjuk, hogy ma, sajnos, ezeket úgy nem végezheti el. Egyszerűen kívánni sem lehet tőle.

Régente mindent megtehetett és elintézhetett, — és hozzátehetjük, hogy nem rosszul és felületesen, — mert a vizitációnak a bölcsessége mellett: *tekintélye* is volt s ez utóbbi talán az elsónél is lényegesebb volt. Ma az egyházlátogatásnak legfeljebb a bölcsessége van meg, ami — tapasztalhatjuk — legtöbbször nem elegendő a vitás ügyek közmegelegedésre való elintézéséhez.

Elméletileg nagyon szép programot lehet a kanonika vizitációnak összeállítani, de hogyan végezhetne, illetve intézhetne el mindent helyszínen a „régí“ módon, mikor manapság sem az egyházmegyei, sem az egyházkerületi közgyűlések bölcsessége nem tudja a legtöbb vitás ügyet közmegelegedésre elintézni. (Gondoljunk csak a dühöngő templomi székpekre, igazgatói perekre, hátralék-ügyekre, lelkeszi állások betöltésére, stb. Ha egy gyülekezet megmakacsolja magát s díjlevelet akar csonkítani, tehetetlen vele szemben az egész egyházhatósági apparátus. Renitenskedők pedig, sajnos, minden gyülekezetben vannak többes számban.)

Manapság nincsen meg a tekintély-tisztelet a politikai hatóságokkal szemben sem, és hiányzik az egyházi hatóságokkal szemben is. (Tisztelet a ritka kivételnek!) — Hogyan merjünk akkor olyan igényt támasztani az egyházlátogatással szemben, mint régente volt!!

Erre is áll: a régiek elmultak, ime, újjá (mássá) lett minden, — sajnos, nem a Pál apostol értelmezése szerint, hanem fordítva. Valamint ez is érvényes ma is: „Legyetek azért *okosak* . . .“ (Mt. 10: 16.) és: *Mindent megpróbáljatok*; ami jó, azt megtartsátok!“ (I. Thess. 5: 21.) — az evangélium, illetőleg az apostoli levél értelmében. É kettőben benne van az is, hogy amin változtatni kell, azon okosan változtassatok, módosítsatok, stb.

Általánosságban azt látjuk és tapasztaljuk, hogy a kanonika vizitációnak jelenlegi formájában minden évben való gyakorlása nem éri meg a reá fordított fáradságot és költséget, kevés kivételtől eltekintve. Egyszerűen: statisztikai adatokat gyűjtő bizottsággá alakult át, amit sokkal egyszerűbben, gyorsabban és olcsóbban el lehetne végezni más formában. Legfeljebb: panaszokat vesz fel, de úgy is minden ügyet az egyházmegyei közgyűlés intéz el, ha ugyan el tudja intézni.

Mindez azonban nem azt mutatja és igazolja, hogy az egyházlátogatásra nincsen szükség s hogy azt töröljük el, hanem azt, hogy *módosítsunk* rajta, a változott viszonyoknak megfelelőleg. Ha minden évben van: legyen *fél-napos*, kisebb programmal, — az egyházak nehéz anyagi helyzetére való tekintettel, *költségkímélés céljából!!*, s ha azt akarjuk, hogy ünnepélyesebb alkalom legyen egyházaink

illetőleg gyülekezeteink életében, akkor legyen *két-évenként*, nagy, mindenre igazán kiterjedő programmal. De így semmiesetre se maradjon, ahogyan most van, s ahogyan régi vizitátortársunk is olyan találóan leírta. *M. Gy.*

IRODALOM.

„A Diadalmas Élet“.

Krisztus a XX. században Irta Muraközy Gyula.
Megrendelhető: Be t n l e n k ö i y v k . Bpest. IX. Kálvintér 8 sz

Régóta éreztük a hiányát egy olyan magyar nyelven megírt, határozottan református irányú könyvnek, amely modern korunk összes nagy lelki problémáit és kérdéseit felöleli és megadja rá református szempontból az egyetlen lehetséges feleletet. Világi intelligenciánk szempontjából is rendkívül égető volt a kérdés, mert nagyon fájdalmasan tapasztaltuk azt, hogy nagy részük névlegesen hozzátartozott ugyan születésénél fogva ref. egyházunkhoz, de az egyetemi évek óta a hitellenség különböző irányzatai, a történelmi materialista, a természettudományos világnézet elhódította őket, így azután a gondolkodásuk, életberendezésük homlokegyenest eilenkezett a ref. keresztyénséggel. Ezért szól nekik ez a könyv. De rendkívül nagy ajándék nekünk és falun élő lelkipásztoroknak, mert hiszen nem áll a rendelkezésünkre nagy hatalmas könyvtár és amint modern korunk újabb és újabb problémákat vet fel, olyan tanácstalanul állunk, mert nem tudjuk hamarjában, mi is a ref. keresztyénség felelete erre a kérdésre. Épen ezért rendkívül örülnünk kell annak, hogy jött egy lelkipásztor, akiben csodálatos szépen harmoniába olvad a nyugateurópai színvonalon álló református teológus, az univerzális képzettségű tudós és az író.

Az XX. század ref. intelligens emberének összes kérdéseit s problémáit végigtárgyalja e hatalmas mű, de nem mint laikus, felületes, műkedvelő író, aki a nagy problémakon egy-egy szellemes mondással egyszerűen tovasiklik, hanem belemélyed, a legnehezebb dogmatikai és világnézeti kérdéseket teljes alapossgal megtárgyalja s mindenről beszél, ami a szellemi s lelkiéletet élő mai intelligens ember előtt fontos, de mindezt olyan élvezetes, lenyűgöző módon teszi, hogy míg a hitet erősíti, a tudást kimélyíti, esztétikai élvezetet is nyújt. Hogyha az ember kezébe veszi e könyvet, annyira magával ragadja, hogy nem tudja letenni, míg végig nem olvasta. Muraközynek meg-

van az az Isten-adta csodálatos tehetsége, hogy rendkívül jól s élvezetesen tud szemléltetni s mes-tere az illusztrációnak. Mikor a legnagyobb problémákat tárgyalja, egy-egy illusztrációval olyan szépen megvilágítja s érthetővé teszi a kérdést. Mikor tanít és lelkiileg épít, ugyanakkor gyönyörködtet is. Épen ezért ezt a könyvet nem elég csak átolvasni, ezt át kell tanulni. Nagyon alkalmas arra, hogy lelkészek baráti köreinek összejövetelén, körzeti lelkészgyűléseken egy-egy fejezetét együttesen is megbeszélés és tanulmányozás tárgyává tegyék. Mert ez a 344 oldalas könyv egy egész könyvtárt pótol, minden szellemi s lelki életet élő lelkipásztor testvérnek szeretettel ajánlom figyelmébe, talán még a mindennapi kenyérnél is fontosabb a számunkra.

Mi szlovenszkói magyar ref. lelkészek innen távolról is megköszönjük Muraközy Gyulának, hogy ezt az értékes könyvet nekünk is írta, hogy mi is felvehessük a harcot a hitellenséggel, a szektákkal s a nálunk is egyre jobban erősödő, türelmetlen jezsuita szellemmel. *Zsemlye Lajos.*

Móricz Zsigmond: ERDÉLY

Történelmi regénytrilógia.

Tündérkert, Nagy fejedelem, A nap árnyéka.

ATHENAEUM — kiadás 1935. 904 lap 5 Pengő. (30 k.)

Még el sem ült az a nagy vita, mely különösen Bethlen Gábor fejedelem történelmi szerepét illetően a történelmi ártértékelés munkájában Szekfü Gyula és ellenfelei között megindult s imé a vita indítást ad regényirodalmunknak is.

Tudjuk, hogy a történetírók között már több éve heves vita folyik a tekintetben, hogy a magyarság életérdekeinek és biztos jövődjének a szempontjából, melyik művelődési és politikai életforma a helyesebb? — a nyugati orientációjú, katolikus, Habsburg irány, vagy pedig a keleti, kálvinista, ugynevezett erdélyi irányú életforma, mely a nyugati iránnyal szemben függetlenségre törekszik s melynek klasszikus képviselői voltak a nagy református erdélyi fejedelmek.

Hogy ez a kérdés mennyire nemcsak a múltnak a problémája, hanem belenyúl a mának és a jövődjének a formálásába is, — világosan kitűnik abból, hogy a magyar szellemi élet minden megnyilatkozási ága foglalkozik vele. Ilyen a szép-irodalom is.

Móricz Zsigmond, ki fiatalabb éveiben sokszor hajlott a naturalismus felé s a régi irodalmi izlésen felnőtt nemzedéknél ezzel sokszor keltett megütközést, ebben a regénytrilógiájában olyat ad, ami minden dicséretet megérdemel. Írásában sok helyen feltűnik az élet nyers valóságában, de

ez már csak eszköz a történelmi helyzet vagy pedig a szereplő személyek jellemzésénél és sehol sem irodalmi, vagy pláne regénycél. A trilógiának az a célja, hogy benne a nagy történelmi kor legfőbb alakjának: Bethlen Gábornak s a többieknek a lelkiségét adja. Bámulatba ejt minket mindenekfelett az a nagy történelmi ismeret és a legkisebb társadalmi kérdésnek és helyzetnek az a precizitása, amivel a trilógián keresztül Móríc Zsigmond minket végig vezet.

A Tündérkertben (átdolgozott alakja egy korábban ily címen megjelent regényének) a szerencsétlen sorsú és természetű Báthory Gábor alakját és korát mutatja be az író. Rövid ideig tartó fejedelemsége (1608—1613) szerencsétlen természete miatt Erdélyre a megpróbáltatások sorozatát hozta. Szenvedélyes természetének, önbírálat nélküli nagyravágásának s ezekből fakadó meggondolatlan lépéseinek nem tudott ellenállni az akkor már feltűnő, puritán, nagy jellem: Bethlen Gábor sem, aki is Báthory Gábor szenvedélyes dühe elől menekülni kényszerül.

A trilógia második részében, a nagy fejedelemben Bethlen Gábor áll az események s így a regény középpontjában is. Látjuk a nagy fejedelmet a német udvar és a török porta között vívódni Erdély és általa a magyarság jobb sorsáért. Látjuk a kancellária hivatalában, amint naponta megír sajátkezűleg 40—50 levelet s közben a legapróbb gazdasági kérdésekre is kiterjed a figyelme. Fajlovakat hozat, kovácsokat képezet ki, gyümölcstermelést honosít meg Erdély lankás részein. Két év alatt minden, a sok átvonuló idegen hadak által, lercmbolt kastély és parasztház újra épül, a közigazgatás az önzés, a sikkasztás, a fegyelmellenség és a rendetlenség szennyétől megtisztul, a hadak új ruhát, fegyvert és ami a legfontosabb, bámulatot fegyelmet kapnak. A Báthory Gábor szétduzt, leszegényedett s a rablók prédájára odadozott Erdélye Bethlen Gábor alatt a rend, a jólét, a szorgalmas munka és a béke földje lesz.

A közélet azonban annyira lefoglalja a fejedelmet, hogy e miatt a nagylelkű Károlyi Zsuzsánna fejedelemszony gyakran panaszkodik, néha keserűen kifakad, aki jobban szeretné, ha férjével a közélettől elvonultan gazdaságukban csak egymásnak élnének. Ehhez járul még az is, hogy a fejedelemszony lelkében olykor-olykor fellobog a Báthory Annával szembeni féltékenységnek a tüze. A fejedelem nagy jellege s Báthory Anna ledér, kicsapongó és lezüllött élete végre ezt a tüzet is kioltja s a fejedelemszony nagy szeretettel írja a hadakkal járó szerelmes férjének kedves leveleit.

Móríc Zsigmond alapos tanulmányt végzett regényének megírása előtt. Csodálatos pontossággal s nagy művészi erővel rajzolja azt a kort még a nyelvében is. Ismeri a török és a német lelket s ezért tudja megérteni Bethlen Gáhort is s azt a történelemszemléletet általa, hogy a magyarságra a Habsburg orientáció sohasem hozott áldást s hogy a magyarságnak a Bethlen Gábor utján kell járni.

A történelmi keretet a művészi képzelet teljesen kitölti, de ez nem akadályoz, sőt még jobban elősegít abban, hogy Bethlen Gábor a magyar kálvinizmusnak ezt a nagy alakját még jobban megismerjük és megszeressük.

Rimaszombat.

Varga Imre.

H I R E K:

— Az egyháztársadalmi munka megindulásáról és mélyüléséről tanuszkodnak azok a megmozdulások, amelyeket alkalma van megfigyelni azoknak a belmissziói előadóknak, akik számontartják és részben vezetik is ezeket a megmozdulásokat egyrészt közvetlenül azokban való aktív részvétel által, részint közvetve a lelkészek buzditása és tájékoztatása által, vagy azzal, hogy e munkák vezetőit ellátják a megfelelő anyaggal, segédkönyvekkel. A gömöri belmissziói előadó ilyen haladást, mélyülést tapasztalt az egyes gyülekezetekbe való kiszállása alkalmával a *berzétei* és *szalóci* egyházban.

A *berzétei* egyházban folyó munka sikerét mutatja az a vallásos estély, amely a múlt év dec. 22-én folyt le a gyülekezet tagjainak nagyszámu részvételével s mindkét nemű ifjúság aktív közreműködése mellett. Az estély programját a gyülekezet közös éneklése mellett a belmissziói előadó előadása, a leányok és ifjak szavaltatai illetve énekszámok adták, amelyek mindvégig leköltötték a jelenlevők érdeklődését.

A *szalóci* egyház jan. 13-án tartott estélyén szolgálatot bizonyosságot emellett, hogy a téli nyugalom napjai nagyszerű alkalmak a lelki mezőkön való szántás- vetésre. Az estély programja hasonló keretek között mozgott itt is, mint Perzétén: azzal a különbséggel, hogy itt a férfi énekkar kifogástalan szereplése mellett egy kétszólamú leánykar is szerepelt. Kétségtelenül nagyfokú haladást konstatálhatott a belmissziói előadó az évek előtt ebben a gyülekezetben szerzett tapasztalataihoz viszonyítva akár a gyülekezet fegyelmelenségét, akár a szereplők teljesítményét vette tekintetbe. Nagyon meglátszott, hogy az ifjakkal a Kálvin-körben, a leányokkal a leánykörben intenzíven foglalkoznak.

Előhaladásnak kell elkönyvelnünk azt a tényt, hogy mindkét helyen buzgóan közreműködnek a munkában a tanítók, illetve tanítónők. Amott Bartal Erzsébet, emitt Tamás Gyula, sőt a távolabb állók között is egyre jobban ébred a felelősségérzet és a készség a szent munkában való aktív részvételre, ami már kétségtelen jele a gyülekezet közszelleme javulásának és a kívánatos irányban való fejlődésnek. Így mindkét helyen a lelkészek feleségei mint elsőrangú segítőtársak mellett Szalócson a leánykör vezetésében buzgólkodott Farkas Józsefné, Sonkoly Béláné és különösen Farkas Böske, aki a karénekeket is betanította és

febru
prec
a So
Az í
a sz
Hódás

kerül
mény
válas
zanac
képv
tag 1
Gábo
szám
csen

rálék
nem
csen
tetne

szér
leti r
rams
K., E
Mina
regsz
10 K
Kócs
tárka
kiseb
azaz

mára
jan.
meg
42-
nagy
ségr
érték
Dr S
közv
biter
Az e
a he
konf.
hogy
Mári
lebbi
lánko

Dr.
vagy
kötet
mány
thagy

precízen dirigálta, az énekek összehangosítása pedig a Sonkoly Endre nyugalmazott zenetanár munkája. Az időknek sok gonosz jele között a világiaknak a szent munkába való ez az önkéntes bekapcsolódása olyan jel, amely jobb jövővel biztat.

— **Szavazatbontás.** A tiszánineni egyházkerület közgyűlése által elrendelt szavazások eredménye: Kerületi papi jegyzőül *Kömives Sándor* választott meg 108 szavazattal, kerületi világi tanácsbíró lett *Dr. Batta Pál* 85, zsinati papi pótképviselő *Mesko Dezső* 88, zsinati világi rendes tag *Dr. Zehery István* 106, póttag pedig *Bodor Gábor* 86 szavazattal. A szavazó egyházközségek száma 129 és így pótshavazás elrendelésére nincsen szükség.

— **Az U. S. E. tagok figyelmébe.** A hátrálékosok levélbeli felszólítást kaptak, tehát aki nem kapott, az nem tartozik. A kiszámításba nincsen hiba, mert a könyvek nagyon pontosan vezetnek. Szeretettel szolgáljuk K. S.

— **Újabb adományok Molnár Mária részére.** Hercegh Ella 10 K., Lengyel József kerületi missziói lelkész eddigi gyűjtése 200 K., Garamszentgyörgyi bibliakör 10 K., Szakall János 10 K., Bácsy Gyula 20 K., Özv. Szabó Józsefné 10 K., Minaj 10 K., Tarnóc 10 K., Ungvár 185 K., Beregszász 150 K., Magyarsas 10 K., Foris Miklós 10 K., Párduc Rezső 10 K., Lütő Dezső 10 K., Kócsy Lajos 25 K., Csapi presbitérium 20 K., Kistárkányi leánykör 20 K., Király Zoltán 10 K., kisebb adományok 1150 K. Összesen 3714 K. azaz 6348 kilométer.

— **Körzeti presbiteri konferenciát** tartott máramaros-ugocsa egyházmegye agilis esperese jan. 31.-én Tiszaujlakon, ahol 57 presbiter jelent meg a környékről és febr. 1.-én Nagypaládon, ahol 42-en vettek részt. Tiszaujlakon Zsurky József nagypaládi lelkész hirdette az Igét a nagyközönségnek, majd az iskolában a zártkörű presbiteri értekezleten Isaák Imre esperes, Lajos Sándor, Dr. Sárkány Lajos és Szabó Béla lelkészek tartottak közvetlen előadásokat és megheszéléseket a presbiteri tisztról. Nagypaládon Isaák Imre prédikált. Az előadások ugyanazok voltak. Mindkét helyen a helybeli presbiterek látták el a vendégeket. A konferenciák egyik gyakorlati eredménye volt pl., hogy 27 presbiter megrendelte a Szeretetet s Molnár Mária részére is történtek adakozások. A legközelebbi ilyen körzeti konferencia Tekeházán és Sallánkon lesz a tervezet szerint.

— **Dr. Antal Géza püspök végrendelete.** Dr. Antal Géza püspök szabad rendelkezésére álló vagyonát, értékpapirjait, kétemeletes házat, 5000 kötetes könyvtárát a pápai ref. főiskolának hagyományozta, a pápai ref. egyháznak pedig földeket hagyott.

— **Tanyamisszió.** Érdekes és szép eredményekkel jár az az akció, amely az utóbbi dőkben indult meg a magyarországi tiszánineni egyházkerület területén fekvő Bodroghközben a régen elhanyagolt tanyák népének lelkipondozására, ahol kihasználva a pásztor nélküli állapotokat, a szekta veszedelem öltött nagyobb méreteket. Külön missziói lelkészt bíztak meg a tanyáknak és szorványainak gondozásával, aki még ügyesen szerkesztett, sokszorosított Híradót is ad ki az egyházhoz való öntudatos ragaszkodás fokozására. A tanyamisszió 14 tanyán folyik s 455 lélekből áll egy tanya gyülekezet. Ennek már van gyülekezeti háza is és most templomépítésre törekednek buzgó tagjai. Van a tanyaegyháznak kölcsönkönyvtára, iratterjesztése s megindult az akció a tanyai gyülekezet tagjainak ingen vallásos olvasnivalóval való ellátására. A tanyaegyház életrendülése a környező gyülekezetekre is jótékony hatással van. A mult karácsonykor már a többi tanyák népe is nagy számban sereglett a környéken levő egyházak templomaiba. Az eredmény az, hogy a szekták ellen védtelenül állott tanyákon ma egyetlen szektárius sincsen. Ugyancsak erősen dolgozik a tanyavilágban a sarospataki ref. egyház is. Így pl. karácsonykor 3 tanyán úrvacsoraosztással egybekötött istentisztelet volt, másik 3 tanyán istentisztelet és 5 tanyán a gyermekek részére karácsonyfa ünnepély. Szép és megnyugtató, a jövőre nézve bizalomgerjesztő jelek.

— **Romániában** az erdélyi területen működő tanárokat és tanítókat az elmúlt nyáron újabb román nyelvvizsgának vetették alá. Az erdélyi egyházkerületből vizsgára állítottak 72 tanárt és 199 tanítót. Előbbiekből sikerrel vizsgázott 25, utóbbiakból 77. A vizsga eredménye a tanintézeteket fenntartó egyházaknál és egyházi testületeknél nagy lehangoltságot okozott.

— **Úszó templom.** Amerikában, Hudsonöböl mentén elszórt halászfalvak gözhajót vásároltak s azt templommá alakították át. Az úszó-templom vasárnaponként 7 falu kikötőjében köt ki.

— **A „Times”,** a legjelentékenyebb angol napilap minden számában egy-egy bibliai igét közöl a címlapon és hetenként egyszer a lapban egy predikációt. Hasonlóképpen cselekszik még sok más angol napilap is. Bizonyíték ez is amellét, hogy milyen más az angol szigetvilág lelki atmoszférája, mint az európai kontinensé.

— **Oroszországról** írja az egyik lap, hogy bár a szovjetkormány mindent megtesz, hogy a népet eltiltsa Istentől és a bibliától, mégis vannak hívők, akik kitartanak és rendszeresen összejönnek istentiszteletre, sőt Belsőoroszországban az istentisztelet túlszűfoltak. Néhány ember van, aki Bibliái Intézetben volt s ezek, ha nem prédikálhatnak is, mégis az Élet kenyerét adják az éhezõ embereknek.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkézi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	--

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Vallás és nemzetiség.

A mai németországi, sőt már részben más országokon belüli megmozdulásokkal kapcsolatban is gyakran felmerül a kérdés: mi is tulajdonképpen a gyakorlatban a vallás és a nemzetiség, honnét származik egyik is és a másik is, micsoda viszony van a kettő között és a helyes viszony hogyan gyümölcsozódik egy nemzet vallási és nemzeti életében egyaránt!

A németországi állapot kissé zavarosan áll előttünk. Valahány embertől kérdezősködünk, amennyi könyvet elolvastunk, annyiféle választ kapunk. Egyet azonban egész bizonyossággal megállapíthatunk ezekből és pedig azt, hogy a német nép ma egy átmeneti időszakot él. Átmeneti időszakot, mely vallásának és nemzetiségének harmóniájára törekszik, értékelve mindkettőt, mint két nélkülözhetetlen fundamentumot az egyén és az egész nemzet életében egyaránt.

Mert honnét is származnak ezek? A felelet nagyon könnyű és egész természetes: Isten adta mindkettőt az emberiségnek mint két életforrást, mint két nélkülözhetetlen alapot, amelyre az egyén és az egyéneken keresztül a nemzet alapítja a maga életét. E két fundamentum nélkül minden emberi megmozdulás csak időszerű és bizonytalan. A hátunk mögött levő félszázad szellemi áramlatai a legjobb bizonyosságok. A szocialdemokratizmus, kommunizmus, bolsevizmus eszméi átfutották Európát. Sok helyütt felka-

varva a belbékét, az emberek lelkinyugalomát; de eredményt és örökkévalót nem tartalmazhattak magukban, mert egyiknek sem volt meg az az alapja, mely nélkülözhetetlen követelménye az emberiség minden életmegnyilvánulásának.

Mi most már e két életfundamentum között a helyes viszony? A skót nép élete megadja rá a feleletet. Helyes a viszony a kettő között: amikor a kettő egymást kiegészítve egymással teljes harmóniában haladva képezik a nemzet fundamentumát. Helytelen, amikor az egyik a másiknak abszolút figyelembe vétele nélkül akar érvényesülni és esetleg a másik elpusztítására törekszik. Helytelen azonban akkor is, amikor az egyik a maga maradiságával és orthodoxiájával természetellenesen a másik megbéklyozására igyekszik.

A németországi protestáns teológia a múlt század második felében csodálatos lendületet vett. Eddig hasonló példára nem is igen tudunk rámutatni a teológia történetében. Nemcsak a német nép, de az egész világ figyelmét magára vonta. És ez a hatalmas ugrás természetesen ki is lendítette abból a harmóniából, melyben addig állt és talán nem is egész természetesen magasan fölé emelte a nemzeti eszmének. A kettő között meglazult a harmónia és épen azért a kommunizmus számára annak idején termékeny talajnak mutatkozott. A német

nép intelligenciája azonban ezt is leküzdötte és ma éli a kiegyensúlyozódás átmeneti időszakát.

A néhány évvel ezelőtt lezajlott Spanyolországi és egyes délamerikai államok belső forrongásai pedig a másik feltevésre adják meg a feleletet. A protestantizmustól itt csaknem teljesen elszigetelt római egyház a maga fegyvereivel és orthodoxiájával szinte lehetetlenné tette a nemzeti élet fejlődését, a nemzeti életet is leszorítani és fejlődésében megakadályozni törekedett. Ez sikerült is egy bizonyos ideig, azonban végül, mint ahogyan be is kellett következnie, a nemzeti eszme és öndutat felszólalásával belső forradalomban végződött.

Sok-sok elméleti definícióját olvashattuk vagy hallhattuk már a vallás és nemzetiség fogalmának. A magja egyiknek sem lehet más, mint: Isten által adott két nélkülözhetetlen életforrás. Pld. ez a meghatározás: a vallás nem más, mint az embernek Istenhez való viszonya. Életforrás itt egész természetszerűleg az a viszony, amelyben az ember Istennel áll, amelyből mint for-

rásból táplálkozik az ő lelke. Vagy miért szeretjük és miért ragaszkodunk annyira ahhoz a nyelvhez, földhöz és törvényekhez, amelybe beleszülettünk? A gyakorlati élet is emellett tesz bizonyosságot. A skót, holland és még sok más nemzet nyugodt belső élete e két forrás harmóniáján nyugszik.

Muraközy Gyula találó hasonlaltal mutat rá e két életforrás feltétlen szükséges és egymást nélkülözhetetlen voltára. Megtudnánk e vajjon mondani, hogy egy virág honét kapja az életét, a földtől-e, vagy a naptól? Ha föld nem volna, elpusztulna, ha nap nem volna, akkor is elpusztulna. Két nélkülözhetetlen forrás ez az ő életére. És ez valóban így is van, azonban nem mellőzhetjük el a kettőnek egymáshoz való harmónikus viszonyát sem. Mert, ha tulnedves a föld, a virág elrothad, ha túl erősen süt a nap, kiszáritja a földet és a virág elpusztul. Virágjában marad, ha a nap sütése és a föld nedvessége egymással kiegyensúlyozott harmóniában marad.

Edinburgh.

Batta Pál

Lelkipásztorok továbbképzése.

(Folytatás.)

Szellemi pangásunknak éktelen bizonyítéka, hogy a cseh-szlovákiai magyar kálvinizmus 15 éves multja alatt nem termelt egyetlen tudományos értékű komoly teológiai tanulmányt, sőt még az elfogadható nivón alulit sem. A tudományoktól idegenkedésünk egyik bizonyítéka még az is, hogy a külföldi kálvinizmus gazdag tartalmu életéből is csak a gyakorlati munka felé fordul silány érdeklődésünk és nem akarjuk észrevenni, hogy az a heroikus gyülekezeti munka egy még lázasabb tevékenységű tudományos műhelyből lendül aktivizmusba. Külföldi tartózkodásom idején csodálatomnak ez a munka volt igazi tárgya. A külföldi kálvinizmust a világnézetek harcában versenyképessé a tudományos és elvi megalapozottság teszi. Ebből a küzdelemből mi is csak úgy menthetjük át értékeinket, ha református hitelvektől determinált és tudományos érvekkel alátámasztott elvi álláspontot foglalunk el nem-

csak a vallási, hanem a közéleti kérdésekben is és ilyen felkészültséggel nyulunk az apologetika fegyvereihez. Szakképzettség nélkül, csak holmi józan ész és ösztön sugallataival és eltanult gyakorlati fogásokkal, nemcsak teológiailag képzett ellenfeleinkkel, de az intelligensebb kételkedőkkel és raffináltabb futkározó atyafiakkal sem veheti fel a magyar ref. lelkipásztora a harcot. Nekünk csak egy fegyver adatott: a szellem fegyvere és győzni sem tudhatunk mással, csak hittől tüzesített és öntudatos sajátunkat képező argumentumokkal, amelyekkel megvédhetjük a kálvini világszemlélet felsőbbrendűségét.

Folytathatnám az érveket ad infinitum, de a részletkérdésekbe nem akarok mélyen belemerülni. Hadd sürgessem hát a lelkészi kálvinizmus tudományos továbbképzésének szükségességét anélkül, hogy a gyakorlati lelkipásztorkodás kellő fokra ne értékelném. De ez az első mert ez az alapvető és ez az elhanyagoltabb

És itt érintenem kell az egyetemes egyház mulasztását is. Míg a gyülekezeti munka intenzívebbé tétele érdekében szórványosan történtek intézményes lépések és elég sovány anyagi segélynyújtás, addig a lelkészi kar tudományos továbbképzésének szükségei elkerülték a hivatalos egyház figyelmét. Kurzusok rendezéséről természetesen itt sem lehet szó a már említett technikai és anyagi okok miatt, de segítségére siethetett volna az önképzés által való lelkészi továbbképzésnek, ami a mai reális lehetőségek között az egyedül kínálkozó és megragadandó mód.

E végből első tennivaló megfelelő fórumról való gondoskodás, amely megadná a tudományos munkálkodás lehetőségét s amelynek keretében tájékozást nyerhetnének a kálvinista-világ aktuális teológiai kérdéseiről, mint ahogy ezt Magyarországon megoldja a „Theologiai Szemle“.

Második kötelessége az anyaszentegyháznak az anyagi segélynyújtás. Ez alatt értem azt, hogy biztosítaná az egyetemes egyház kellő tudományos értékkel bíró munkák megjelentetését, hogy a szegénység ne kényszerítse és ne kárhóztassa az íróasztal börtönére azt, ami nem véka alá való. Továbbá anyagi segélynyújtás teológiai kitüntetések (pl. doktorátus, magántanári képesítés stb.) megszerzésére.

Harmadik: a tudományos és hitelvi érdekek szemelött tartásával fejlesztése a paróchiális könyvtárnak. A paróchiális könyvtár intézménye egy korszerű követelmény kielégítésére irányuló értékes kísérlet volt, de célt tévesztett akkor, amikor nemcsak, hogy nem református színezetű, hanem egyenesen keresztényellenes modern tendenciákkal telített dolgozatokat is akkreditált. Ezért hangsúlyozom a tudományos érdekek mellett a hitelvi érdekeket is.

Negyedik követelmény a teológiai kérdéseknek bevonulása a lelkészértekezleti gyűlésekre, sőt a megyei és kerületi gyűlésekre is. Nem értem, hogy miért volna ez lehetetlenség? A református előretörés dicső múltjában a traktus gyűléseknek és a konventeknek ezek a tudományos discussiók voltak a magvai. A külföldi kálvinisták ilyen synodusain ma is ezek a dominálók és nem az egyházkormányzati kérdések. Az elvtelenség

és a kárhóztos tanok csakis így küszöbölhetők ki. Mi már a bürokratizmusban is ki tudjuk élni magunkat!

A tudományos önképzés lehetőségeinek tárgyalásánál beszélhetnénk még a baráti körök alakításáról azzal a céllal, hogy a teológiai folyóiratoknak és könyveknek beszerzését a közös teherviselés megkönnyítene és lehetőbbé tenné.

Elvész a a nép, amely tudomány nélkül való! Mi pedig elsősorban!

Nagykövesd, 1935. január 2.

Keresztury László
ref. lelkész.

Felvilágosítás egy régi visitátor cikkéhez.

Különösen hangzik ez a cím, mert hiszen mindig a régiek, a tapasztaltabbak szokták a fiatalabbakat felvilágosítani olyan dolgokról, melyeket a fiatalabbak még nem tudnak, vagy kellő tapasztalatuk még nincs annak a dolognak a keresztülviteléhez. Magam is különösen érzem magamat, amikor a fenti címre esik tekintetem, de megnyugszom abban a tudatban, hogy az a régi visitátor világosított fel engem egy olyan dologról, amely már többször vita tárgyát képezte közöttünk, hogy t. i. a canonica visitáció az egyházak s egyes felek ügyes-bajos dolgát házilag elintézheti-e? A többség szerint az egyházlátogatóság azt nem intézheti s nem is intézi kevés kivétellel.

Ezek a megállapítások — szerintem — tökéletesen igazak, de nem azért, mert nem fejlesztettük, hanem azért, mert a régi szokásból a legfontosabbat, az esetleges felmerülő panaszokat nemhogy el nem intézzük, hanem a panaszos felet meghallgatatlanul, kicsinyes s helyt nem álló kifogásokkal elküldjük, pedig ezek elintézése volna a lényeg a külső formások mellett. Csoda-e, ha a nép szemében ilyen elbánás után költséges rossz? s a nép ajakán a „papi farsangolás“ nevet kapja?!

Nálunk nem úgy van, mint az a régi visitátor írja, hanem reggel istentisztelet, utána presbiteri gyűlés, ahol a számadás eredeti és másodpéldánya csoport-összegeit összehasonlítják, este vallásos estét tartanak, de mihaszna, ha — sokan — nem törődve a

nép panaszával, bírósághoz utalva őket, sokasították a bírósági aktákat s a fél terhét. Egy megtörtént eset megvilágosítja az elmondottakat.

Egy visitáció két napra szállt ki egy filiás egyházba, ahol a teendőit végezve, gyűlés alkalmával egy egyháztagnak panasszal ment a visitáció elé. A fővisitátor már a belépése után, anélkül, hogy meghallgatta volna, így szólt hozzá: „Ez zárt ülés (?), ez az ügy nem tartozik ide!” s intett, hogy hagyja el az üléstermet. Az illető panasszal élt az őt ért sértés ellen az egyházmegyei bíróságnál, amely az ügy előkészítése s tanúk kihallgatása nélkül panaszost elutasította a fellebbezés lehetőségére nélkül, azt mondva, hogy az ilyen ügy nem tartozik az egyházlátogatóság elé, az nem ér rá foglalkozni az ilyen ügygel.

Úgy gondolom, hogy ez az eset reá mutat arra, hogy az egyházlátogatás miért válik a nép előtt egyre szükségtelenebbé s miért nézi ellenséges szemmel a visitáció fogatának végig gördülését a falun.

Szerintem itt van a lesiklás legnagyobb oka, mert istentiszteletet, vallásos-estét s gyűlést tartani mindenki tud, de lélekhez szólni, a felzaklatott lelket megnyugtatni, a bajokat elsimitani csak igazi lélek tud s ezt kell tudni, vagy legalább akarni, különösen akkor, ha az egyházlátogatósághoz bizalommal közelít egy egyháztagnak, mint az egyházi felsőbbség képviselőjéhez. Itt töltheti meg az egyházlátogatóság a keretet belső tartalommal, a bizalmatlan lelket bizalommal.

Igazán hálával tartozom annak a régi visitátornak, aki ezt a kérdést felvetette s bár kemény, de igaz megállapításokat szűrt le az egyházlátogatás intézményéről. Az én véleményem ott tér el a régi visitátor véleményétől, hogy először nem bővíteni, hanem vissza kell vinni arra a régi útra, amelyen bölcs elődeink jártak s fel kell emelni az elesetteket, akik felénk kiáltanak s hozzánk jönnek segítségért.

Majd, ha nemcsak a keretet szélesítjük, hanem lesz lélek és erő is bennünk megtölteni igazi benső gazdagsággal a külső keretet, majd akkor újra elfoglalja az egyházlátogatás intézménye azt a régi és tiszteletteljesebb helyzetet, ahol őseink idejében állt.

Egy kis visitátor.

IRODALOM.

E. Reső Zoltán új verseskönyve.

Csipkebokor. Érsekújvár, 1934. 92 oldal.

Ez a pár sor csak ráutalás a költőre és költészetére, ezért nem bírálat vagy ismertetés akar lenni. Ráutalás, amely sorban leszögez pár személységi tényt ezzel a könyvvel kapcsolatban. Első ezek közül, hogy az irodalom a mai élet fontos vezető és irányító jelensége. Ez a megálapítás illik a lírára még akkor is, ha egyesek és bizonyos körök holt hírét költik. Mert a költészet lírai része él, valahogyan úgy, mint mélyen, hamubatakartan alul: a parázs. Itteni életünkre, mai keretén belül, kétszeresen ráillik ez, amit eddig mondtam. A számos, sok esetben diktált és mondva-csinált korkérdések alatt van a líra kérdése. Tudom: sokakat nem érdekel, de azt is tudom, hogy vannak még ma is versszerető emberek, akik miatt írt E. Reső Zoltán, akik miatt utalok erre a költőre és könyvére.

E. Reső Zoltán ugyanis költő. Előző könyve nyomán is le mertem volna ezt írni. De „A meleg kazánok” (Dunaszerdahely, 1931.) megjelenése óta részint a „Református Élet”-ben közölt versek, részint pedig a „Csipkebokor” költeményei csak megerősítik azt, hogy kisebbségi itteni református életünk E. Reső Zoltánban hivatott és talentumos poétára talált. Olyanra, aki Kersék János örökébe léphet, ha fejlődési útját továbbra is megtartja és tárgy kezelésében nem áll be szakadás vagy törés.

Az író a mostani huszéves generációnk egyik vezető tagja, szabad keresztyén személyiség, aki bátor hitvallással emel szót és foglal állást korunk eseményeivel szemben. Ebben a fiatal költőben nincsen egy iznyi megalkuvás sem, költészete a református keresztyén fiatalság írása, amelyben nincsen egy sor sem, amely a művészet hazug és erkölcsien öncélúságát szolgálná és hirdetné. Pedig gazdag, sokhangú ez a költészet: tárgya az élet, amelyet lát és amelybe illeszkedik. Bizony ezek a versek és költőjük az életre tekintők. Feljegyzésre méltó mindez? Nos, igen, mivel van vértelen, valóságtól menekülő költészet is, amely a formák elefántcsonttoronyába való zárkozó menekülés.

Tehát a formákról. A vers nem lehet, még szabadvers formájában sem, alakatlan. De ettől függetlenül a „Csipkebokor” 66 költeménye 66 formát mutat. Szokatlanul nagy alakkétség jellemző ereje a költőre s ha egyszer eljut arra a művészi magasságra, hogy a forma uralkodni tud a szélesmedrű nyelven és a sok mondanivalót szét és ki tudja választani, tökéletes fog alkotni. Ez a művelet nemcsak a lírikus hosszú harca, de egyúttal munkája is, amelynek eredményeként jönnek létre műalkotásai, melyek tökéletességükön kívül még etikai magvat is tartalmaznak. Értékel-

jünk? Akkor értéket kell keresni ebben a verseskötnyvben. S találunk is. Őszinte, nincsen benne hamis érzelem, egyetemes, mert köre az életünké, igaz, mert nem akarja a tévedést vagy a tévesztést. Mi van a fiatalságból ebben a könyvben? Önvallomás, amely öröm s több, mint vallásos érdeklődés, amikor így ír: „Látom magam-fajtákat:.. Csak Krisztust, Krisztust várnak.“ Ez az eszkatologus váradalom feszül a könyvben, nem mondom, hogy teljesen tisztult hanggal és formában, de benne van olykor kifejezett, máskor meg kifejezettlen módon. A reménység költészete ez, amely a holnap felé tekintő, ahonnét megérkezik a Messias megint. Új érték ez a költészet, amely megértést és megbecsülést érdemel, hiszen a miénk mindenképen. S ki ne szeretné a sajátját, különösen pedig akkor, ha ennyire miénk, mint E. Rész Zoltán és költészete? Református Irodalmi Társaságunknak, amelynek feladata, hogy kezébe vegye a református itteni irodalom irányítását, az lenne a szerepe, hogy anyagi, szellemi es erkölcsi támogatásban részesítené valamiképen ezt a költőt. Mert megérdemli és kell különben is kulturánk miatt. Addig pedig, amíg ez történik, akik szeretik az igazi irodalmat, vegyék meg és vegyék kezökbe ezt a verseskötnyvet. Keveseknek íródott s kevesekhez szól, ezért lett sokszorosan a miénk és ezért kell szeretni.

Narancsik Imre.

Élet és álom.

Eredeti magyar népmesék. Szerkesztette Fėja Géza.
Kazinczy-kiadás. 1934. 232 lap.

Ismeretes, hogy a Kazinczy könyv- és lapkiadó szövetkezet azt a nemes célt tűzte maga elé, hogy a csehszlovákiai magyarság életében határozott kulturprogramot valósít meg, elsősorban irodalmi művek megjelenítésével. Az eddig megjelent könyvei között azonban volt nagyon sok olyan, amelyet kár volt kiadni, mert egyrészt irodalmi értékük nagyon kevés, másrésztől némely kiadványának silány szelleme egyáltalán nem illeszthető be abba a kulturprogramba, amelyet a nagy Kazinczy nevével viselő társaság magáénak vall.

Ez oknál fogva örömmel kell üdvözölnünk azt az elhatározást, mely az itteni sokszor gyenge irodalmi alkotások helyett olyan művet juttat el a csehszlovákiai magyarság asztalára, amelynek művelődéstörténeti becse és irodalmi értéke vitán felül áll.

A liberáliszmus emlőin táplált irodalom ma az egész világon kiélte és kiírta magát; nagy eszmék és indíttatások nélkül zsákutcába jutott s az emberiség jelenlegi teremő szellemei ösztönösen megértették már azt, hogy az irodalom mai krízisét csak az oldhatja meg, ha megtelítkezik a népi

télek és természetességével és tisztaságával. A népiesség és a népi lélek felé való vágyakozás ma már nemcsak az irodalomban, hanem a zenében és az emberi szellem más megnyilatkozási terén is nyilvánvalóan látható.

Ennek a szomjúságnak a jele ez a munka is, melyet Fėja Géza, a neves esztéta és irodalompolitikus nagy körültekintéssel és lelkiismeretességgel állított össze. A között 24 népmese az eddigi magyar népmese gyűjtemények színejavát adja. Összeválogatásuknál azok a szempontok érvnyesültek, amelyeket Fėja Géza előszavában is érint t. i. a népiesség eredetisége és a művészi szempont.

A magyar nép ősi természete, képzelő erejének nagyvonalúsága, tiszta erkölcsi felfogása, a gyengék iránti rokonszenve, költészetének drámaisága, kerekdedsége és világossága valamennyi mesében megtalálható, de különösen a „Szép Palkó“, „Mátyás király aranyszőrű báránya“, „A kis kon-dás“ címűekben.

Csak tartson ki a Kazinczy Szövetkezet ezen az úton és akkor nagy szolgálatot tesz a magyar művelődésnek.

Varga Imre.

H I R E K:

Értesítés.

A „Református Sion“ előfizetőit ez úton sajnálattal értesitem, hogy a folyóiratot — legalább is egy időre — kénytelen vagyok beszüntetni az előfizetési díjakból fennálló hátrálékok miatt. (Több, mint 12.000 Kč.)

A nyomda, hol a „Református Sion“ nyomtatott, fizetésképtelenné vált és a tulajdonos fel-szólított, hogy nála fenn lévő tartozásomat haladéktalanul rendezzem, mert kenyere sincsen. Miután felhívásaim a folyóiratban kevés sikerrel jártak, nehéz helyzetbe jutottam és kénytelen voltam ügyvéd útján szólíttatni fel a hátrálékos előfizetőket tartozásuk rendezésére. Különbiséget a több és kevesebb összeggel tartozó előfizetők közt azért nem tehettem, mert a kinn levő hátrálékok egész összegére sürgősen szükségem van, hogy a nyomdával a pert elkerüljem. Az elhalálozások miatt úgy is tetemes összeget kell leírnom. Az 1935. évre küldött előfizetéseket vissza fogom küldeni.

Soós Károly s. k.

a „Református Sion“, szerkesztője.

— **Személyi hír.** Lapunk egyik tudósítójának alkalma volt egyházkerületünk első püspökét, a 80 éves P. Czinké Istvánt otthonában, Miskolcon meglátogatni. A teljes szellemi erejében levő patriárcha, dacára nagy és mély, kettős gyászának, u. i. feleségét és nemrégén egyik vejét, Czinyéry Barna miskolci leánygimnáziumi igazgatót veszítette el, — állandóan tevékeny szellemi életet él. A 150 zsoltár összes verseinek mai költői nyelven való visszaadását elvégezte, odaajándékozta a Szeretetszövetségnek s ennek kiadásában olcsó áron megszerezheti majd a ref. olvasó közönség. Élénken érdeklődött élelünk folyása, megoldott és megoldatlan kérdéseink felől, látszott rajta, hogy boldogulásunk most is szívügye!

— **A pozsonyi ref. keresztyén Diákinternátus és Menza részére beérkezett szeretet-adományok. II. Kimutatás.** Karácsonyi gyűjtőíven adakoztak a következő egyházközségek: Ipolypásztó 243 k€, Garabvezekény 50 k€, Batorkeszi 30 k€, Nagykeszi 62 05 k€, Garbócbogdány 23 20 k€, Petőszínye 15 k€, Málcza 127 40 k€, Feled 125 k€, Kistrát 61 50 k€, Técső 60 k€, Nagykapos 210 k€, Különadakozások: Tornallyay Zoltán egyh. ker. főgondnok Tornalja 1000 k€, Abaujtonai egyházmegye 200 k€, Reform. Ifjúsági Kör Kassa 50 k€, Dr. Szamák Gusztáv ev. kórházi főorvos Bratislava 100 k€, Konventi segély I. és II. részlet. Az áldozatos szíveknek a szegény tanulók nevében köszönetet mond a R. I. M. vezetősége. Együttal felkérjük az egyes lelkészi hivatalokat, hogy rend kedvéért a fel nem használt gyűjtőleveket is Édl u. 9. szám alá visszaküldeni sziveskedjenek

— **A kolozsvári férfiszövetség,** melynek élén Tárcza Bertalan áll, mint ügyvezető elnök, élénk tevékenységet folytat. Hetenként látogatott bibliárákat tart minden hétfőn este s azonkívül szép sikerű templomi ünnepélyeket rendez. Összejöveteleit az egyházközségtől bérbevett helyiségekben tartja, amelyeket céljainak megfelelően átalakított úgy, hogy most már megfelelő nagyságú terme is van az összejövetelek, előadások, ünnepélyek tartására. A múlt éven dec. 23-án már itt rendezte meg a férfiszövetség a karácsonyfa ünnepélyt is, amely alkalommal jelentékeny segélyeket osztott ki. Ez alkalommal László Dezső kollégiumi vallásnár tartott alkalmi beszédet.

— **Férfiszövetségi ünnepély.** A nagyenyedi férfiszövetség, mely Cseffó Sándor tanítóképzőintézeti igazgató lelkes és céltudatos vezetésével komoly és eredményes munkát végez, január 19—20-án felemelő hatású összejöveteleket tartott. Az összejöveteleken, ünnepélyeken részt vett a férfiszövetség meghívására Vásárhelyi János püspökhelyettes, aki szolgálatait három különböző időben és helyen végezte. Január 19-én este a Ref. Otthonban összegyűlt férfiak között a „Férfiak az egyházban“ c. előadásában arra mutatott rá, hogy gyakorlatilag mit kell tennünk, ha azt akarjuk, hogy a mi életünk

az aktiv, cselekvő keresztyénség folytonos kifejezője lehessen. Január hó 20-án, vasárnap délelőtt a templomi istentiszteleten prédikált. Vasárnap délután fél 5 órakor az Iparos Önképzőkör színháztermét zsufolóságig megtöltő közönség előtt előadást tartott.

— **A szathmári egyházközség ünnepe.** A múlt év novemberében a szathmári egyházközség felemelő ünnepségek keretében szentelte fel nagy áldozattal megújított szép templomát, az úgynevezett „láncos templomot“. A hatalmas szathmári gyülekezet örömnepében az egész vidék reformátussága osztozott s a város közönsége is felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül meleg rokonszenvvel kísérte az ünnepeket. A felszentelést Sulyok István püspök végezte, aki az ünnepi istentisztelet keretében mélyen megragadó prédikációt és lélekemelő felszentelő imát mondott. A felszentelés napján d. u. 6 órakor gazdag programmal templomi ünnepélyt tartottak, amelynek keretében Papp József mármaroszigeti lelkész, Sárközi Lajos szatmárnémetii lelkész és Kürthy Károly halmii lelkész szolgáltak. Este 9 órakor a Városi Színházban volt nagyszabású kultúr-estély, amelyen Vásárhelyi János püspökhelyettes alkalmi előadást tartott, Dónáth László lelkész pedig egyik kedves novelláját olvasta fel. Úgy az ünnepi istentisztelet, mint a templomi ünnepély és kultúr-estély alkalmával az egyesített egyházi énekkarok, mint a kollégiumi énekkar és zenekar, valamint a városi műkedvelőkből alakított zenekar kitűnően előadott zene és énekszámokkal működött közre. Magálapítható volt az ünnepély alkalmával is, ami egyébként is köztudomású, hogy a derék szathmári lelkészek, Boros Jenő, Debreceni István és Sárközi Lajos szatmárnémetii lelkész hűvekkel és egymással szép egyetértésben valóban hűséges munkát végeznek s mindent megtesznek, hogy ez a nagymúltú egyházközség a mostani nehéz időkben is szép multjához méltóan tudja betölteni hivatását s valóban hegyen épített város legyen a vidék reformátussága számára is.

— **A debreceni kollégiumi tápintézetben** étkező egyetemi ifjak közös akarattal két vacsorájuk egyenértékét, mely 54 pengő 36 fillért tett ki, jótékony célra ajánlották fel. Aki ismeri a mai egyetemi ifjúság szociális viszonyait, az kellőképen tudja méltányolni és értékelni ezt az áldozatot. Az az ifjúság azt a két estét valósággal megbőjtölte. Adománya igazi keresztyéni áldozat. Mikor az ifjúság nagy nélkülözések között tanul, akkor is segítő kezet nyújt és adományozni akar azoknak, akiket magánál is szegényebbeknek lát. Megnyugtató tudat, hogy a 400 éves kollégium értékes hagyományai és szellemisége ma is működnek az ifjúság lelkében.

— **A debreceni református egyházban** az 1934. esztendőben 1660 gyermek kereszttellett meg. Eltemettetett 1734. Házasságra lépett 534 pár,

akik közül vegyesvallású volt 119 pár. Lélekszám 72,329.

— **Bibliai múzeum** nyílt meg Budapesten az Izabella utcában, mely szemléltető és művészi képekben mutatja be a Biblia egyes fejezeteit. E múzeum első és egyetlen a világon. A múzeum megszervezője és vezetője vitéz Csia Lajos vallás- és művelődésügyi miniszter, lelkész.

— **A francia reformátusok** 1935-ben nagy-szabású ünnepséget szándékoznak rendezni abból az alkalomból, hogy Kálvin Janos 1535 augusztusában írta meg az Institutio előszavát, melyben művét I. Ferenc francia királynak ajánlja. Ebből az alkalomból a világ egyik legnagyobb könyvtára, a párisi Nemzeti Könyvtár, március közepétől április közepéig kiállítást rendez Kálvin és a francia reformáció címen. A Nemzeti Könyvtár e munkájában a Francia Protestáns Történelmi Társulat, — amelynek múzeuma és könyvtára egyike a hasonló célú gyűjtemények legteljesebbikének — is támogatja. A kiállításon kívül kongresszus lesz, melyen francia és külföldi tudósok és írók tartanak majd előadást Kálvinról és a kálvini irányú reformációról.

— **A moszkvai „Istentelenek Ligája“** a középiskolai tanulókhöz igen fontos körkérdest intézett. Ezekre kellett megfelelni: Hisz-e Istenben? Imádkozik-e? látogatja-e a templomot? A feleletek nem voltak kielégítőek az istentelen liga számára, amennyiben 600 tanuló a következő feleleteket adta:

Nem hisznek Istenben	352 (58,2%)
Hisznek Istenben	257 (41,8%)
Imádkoznak	209 (34,5%)
Látogatják a templomot	194 (31,5%)

A liga elhatározta, hogy tekintettel erre a nem várt eredményre, fokozott mértékben kell propagálni az istentelenség eszméit.

HIVATALOS RÉSZ.

Dunáninneni Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

112—1935. szám. Körlevél.
Nagyon fontos!

A Dunáninneni Református Egyházkerület valamennyi Nagyf. Esperesi és Lelkészi Hivatalának.

Az itteni országos hivatal f. év január hó 26-áról kelt 29,053 (6) 1935. sz. átíratára pontos mihez tartás végett közlöm lelkész társaimmal az alábbiakat. Konkrét esetből megállapítást nyert, hogy egyik magaskorú lelkészt (86 éves) egyházi főhatósága nyugdíjazta anélkül, hogy a lelkész teljes munkaképtelenségét igazolta volna. Az országos hivatal ennek alapján beszüntette ugyan a lelkész államszegélyének folyósítását az 1928-ból kelt 124. sz. kormányrendelet 21. §. 3. bekezdése értelmében anélkül, hogy elismerhette volna a lelkész

nyugdíjjogosultságát. Az idezett kormányrendelet 32. §-a értelmében ugyanis nyugdíjra csak akkor van joga a lelkésznek, ha teljesen képtelen a lelkészi funkció végzésére. Ezt a munkaképtelenséget köteles igazolni harmincöt évnyi szolgálat és a hatvanadik életéve után is annak a járásnak járási orvosi bizonyítványával, amelyben az illető lelkész utóljára működött.

Tekintettel a fenti esetre, hogy ehhez hasonlók elő ne fordulhassanak, anélkül, hogy az itteni országos hivatal bekívánna nyúlni az egyes törvényes jogába a lelkészek nyugdíjazását illetően, — figyelmezteti az egyházi főhatóságokat, hogy addig ne helyezték nyugdíjba a lelkészeket, amíg nyugdíjjogosultságuk meg nem állapított, illetve az idezett kormányrendelet 32. §-ban foglaltaknak eleget nem tettek.

Az ügy érdekében az iratokat, nevezetesen a rendszeres felbélyegezett kérvényt a nyugdíjilletmények elismerése és folyósítása iránt az itteni országos hivatalnak *kellő időben* kell benyújtani, tehát olyan időpontban, hogy a nyugdíj arra az időre, amikor a lelkész nyugdíjba vonul, folyósítható lehessen.

A beadványban jelölni kell azt a napot is, amellyel a lelkész aktív szolgálatából elbocsátatott (a kormányrendelet 35. §-a). Például, hogyha a lelkészt 1935 március 31-vel el kell bocsátani, amiről a lelkész és az országos hivatal *kellő időben* értesítendő.

Midőn a fentieket pontos betartás céljából közlöm, vagyok szeretettel keresztyén szolgáljuk:

Balogh Elemér
püspök.

— **Pályázat.** A máramarosugocsnai ref. egyházmegyébe kebeleztet tivadarfalvai (Fedorovo-i) egyházközség tavozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Javadalom: díjlevél szerint 1. tiszta búza 15 köböl, 2. szemes tengeri 10 köböl, 3. szántóföld 7 köbölös, 4. legeltetési jog 1 dűb, 5. lakás melléképületekkel és kerttel, 6. törvényes államszegély (a lejáró lustrumba a helyi javadalom levonások után 2109 koronára volt értékelve orsz. hivatal által), 7. stóla egyh. ker. szab. rendelet szerint. Kongruáért egyházközség felelősséget nem vállal. Beruházás címen volt lelkésznek az új lelkész megtéríteni tartozik lucernásért 100 K-t, három holdas búzavetésre vonatkozólag pedig kötelesek egymás között megegyezni. A lelkész kötelességei: a zsinati törvényben megjelölt lelkészi teendők és a belmissziói munkák odaadó és erőteljes végzése. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Pályázatok határideje: e hirdetésnek az egyházi hivatalos lapban leendő megjelenésétől számított három hét. A törvény előírásai szerint felszerelt pályázati kérvények „Ref. esperesi hivatal, Táčovó-Técső” címre küldendők.

Munkács, 1935 febr. 8.

Bertók Béla
püspök.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: S Z Ő K E I S T V Á N . Főmunkatárs: K Ő M I V E S S Á N D O R .</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. telkési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	---	---

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

A ref. tanítóképzői járulékok befizetése.

Nincs örvedetesebb és biztatóbb jele az élniakarásnak, mint az „építő munka”. A nyugvás, a „holnap” tétlen várása, a tehetlenség beismerése, az alkalmazkodó bele-törődés a „lesz ahogy lesz”-be s éltünk mások által való vezetetésébe, . . . már nem az életnek, de a satnyulásnak, pusztulásnak s a gyászos elmulásnak előhírnökei.

Azért kell örülni, ha látunk megmozdulást! És lehet bizni, remélni egy jobb jövőben, ha a falak és a bástyák épülnek akkor is, midőn a „má”-nak kenyere sem biztos a kezünkben. *Hiszen a bizonytalan „má”-ban kell dolgoznunk a biztosabb „jövő”-ért!*

Nem lehet senki annyira elfogult a mi népünkkel szemben, hogy azt merné róla megállapítani, hogy pusztulásra van kárhoz-tatva, mert nem akar élni. Lehetnek gondok, lehetnek bajok, lehetnek visszasságok, amelyek letörnek ambíciókat s kételkedést, pillanatnyi csalódást váltanak ki, de aki nem-csak a „má”-t nézi, hanem a multból viszi tekintetét a jelenen keresztül a jövő felé, meg kell látnia a már eddig is elért eredményeket, az „építő munkát”, amely ha lassan, talán sokszor meg-meg állva, de mégis csak halad, halad és újból halad!

Nézzük csak mi magunkat, árván lesza-kadt anyaszentegyházunkat. Milyen sorsban maradtunk itt magunkra s 15 küzdelmes év viszontagságai között mennyire tudtunk ki-

vergődni az elsülyedés hinárjaiból? . . . És ne mondja senki előre, hogy még ma is ezer a bajunk s az ingoványból még most sem kerültünk a szilárd élet talajára. *Mert mégis csak nagy különbség van a mai és a 15 év előtti állapotaink között.*

Az elszakadáskor még a legtöbb egy-házmegye szervezete is megsérült s egyedül csak az egyes gyülekezetekből egymásfelé ható vonzerő volt az, amely összetartott ben-nünket. Sem kerületi, sem egyetemes egy-házi szervezetünk nem volt s összes közegy-házi intézményeinktől megfosztattunk. Mint megtépett, megbénult árva madarak vergőd-tünk a döbbenet perceiben. S jó soká tartott, mig magunkra találtunk.

És azóta 15 nehéz esztendő telt el felettünk.

15 év e'ég hosszú idő ahoz, hogy él-niakarását kimutathassa egy nép. Ide szakadt egyházunk meg is mutatta, hogy élni akar. Talpra állt s amint tudatára ébredt helyzeté-nek, híven követte a bölcs tanítást: *„Segíts magadon s az Isten is megsegít!”*

Kevesen voltunk és gyengék voltunk! Sok bajjal, sok gonddal terhelték! Néha erőt vett rajtunk a félelem, máskor a kishitűség környékezett . . . De mindezek dacára voltak Istentől nyert pillanataink s eközben fakadt nemes gondolataink, eszméink, amelyek tette serkentettek. Néha csak egy-egy hívő lélek-ben lobbant fel a tűz, hogy azután lelkes csapatok kövessék az isteni szikrát, máskor

pedig a hivek buzgósága készítette cselekvésre a hivatottakat. . . .

Létrejött a kerületi és egyetemes egyházi szervezetünk s az életet, jövőt jelentő közintézményeink is szinte csodamódra, a semmiből teremődtek elő egymás után. És *van ma már teológiai szemináriumunk, két árvaházunk, diákinternátusunk s a tanítóképzőnk most van kialakulóban.*

Ezek az eredmények az élniakarásnak olyan biztos jelei, hogy értékét semmiképen sem kisebbíthetik az itt-ott mutatkozó fogyatékoságok, vagy hiányok. Nem lehet kishitű senki azért, ha néha a felbuzdulást a napi gondok kerékbekötik, vagy ha példaadás, lelkesítés és lélekmunkálás nélkül áldozatkészség nem jelentkezik. Az „Istennek népe“ nagy dologra képes, csak legyenek igaz, áldozatos vezetők! . . .

Milyen szép, milyen felemelő az a buzgóság, az az áldozatkészség is, amit gyülekezeteink a ref. tanítóképző felállításánál kinyilvánítottak. *Önként vállalták magukra az évi és személyenkénti 50 fill. járulékokat,* hogy gyermekeik hitét, nyelvét, magyarságát és iskoláink szellemét, református és magyar voltát biztosíthassák azok által a tanítók által, akiket a ref. tanítóképző fog rendelkezésükre bocsájtani.

És ez a buzgóság nemcsak szalmaláng, hanem már is ékes cselekedetekkel tesz magáról tanubizonyságot. Mert alig mentek szét a járulékok befizetését kérő felhívások, *a tényleges befizetések is azonnal megkezdődtek* és nap-nap mellett örvendősen szaporodnak. Illese ezért hálás köszönet a példás gyülekezeteket!

A befizetésekkel kapcsolatban azonban szükségét látom egy fontos felvilágosítás közlésének.

Többen fordultak hozzám azon kéréssel, nem lehetne-e a személyenként megállapított 50 filléres járulékon valahogy úgy változtatni, hogy a tehetősebbek többet fizetnének, a szegények pedig kevesebbet, mert az egyenlő fizetés elve nem igazságos.

A kérdés közérdekű és az ügy javát is szolgálja a jóindulatú felvilágosítás. Közlöm tehát a helyes tényállást:

Az Egyetemes Konvent a tanítóképzői járulékokat (éppen úgy mint a teológiai

járulékokat is) *nem az egyes egyháztagokra, személyekre, hanem az egyes „gyülekezetekre“ vetette ki* — lélekszám arányában. Vagyis nem úgy értelmezendő a kivétel, hogy egy 200 lelket számláló gyülekezet minden személyére egyénenként 50 fill. évi járulékot vetett ki az Egyetemes Konvent, hanem úgy, hogy a „gyülekezet“ köteles évenként 100 Kč. tanítóképzői járulékot befizetni az intézet fenntartására. A „gyülekezet“ feladata és kötelessége tehát arról gondoskodni, hogy ezen járulékra bizonyos fedezet állítassék be évi költségvetésébe. Ha a gyülekezet adóztatás útján kíván a fedezetről gondoskodni, nagyon természetes, hogy ez a megadóztatás nem lehet más mint progresszív, amit legkönnyebben a rendes egyházi adónak arányos felemelésével lehet biztosítani. Mert tényleg *semmi esetre sem lenne igazságos, ha valamelyik gyülekezet egyenlő mértékben róná ki az 50 fillérket a gyülekezet szegény és jómódú tagjai között.* Meg lehet ezt érteni mindenkivel és ügyes, tapasztalt vezetés mellett nem hiszem, hogy valahol is e miatt nézeteltérések vagy zavarok támadnának.

Legjobb természetesen az, ha ezen járulékok biztosításához nem kell közvetlenül az adópréshez nyúlni!

De hát hol van ilyen gazdag gyülekezet? . . . mondhatják sokan.

Nem is a „kész“ meglévőre gondolok, hanem arra az alapra, amin összes közegyházi intézményeinknek épülnie kellene: az önkéntes közadakozásra! Hála Isten, már itt is nagyon szép példák állanak előttünk és a belmisszióknak nem lehet hálásabb feladata, mint e tekintetben mennél szebb eredményeket létrehozni.

Vannak már hiveink között szép számban, akik a „jó“-t magáért a „jó“-ért teszik. De sokan bizony szívesen veszik, ha áldozatkészségükért kapnak valami ellesszoigáltatást; ha mást nem, hát egy jó szót, egy szép beszédet vagy verset, éneket, tanulságos, építő szindarabot, stb. . . . Hát adjunk nekik! A vallásos esék, felolvasások, stb. *annyi alkalmat adnak az adakozás felkeltésére, hogy nemcsak a tanítóképző 50 fillérei, de a teológia, árvaházak és internátusjáruléka is fedezhetők volnának be-*

lőle, csak ne sajnáljunk munkát és fáradságot.

Mindennek az a nyitja, hogy meg kell találni az utat az emberek lelkéhez. Ha anyagiakban szűkölködünk is, de lelkiekben szegényeknek nem mondhatjuk magunkat. Csak hozzá kell férkőzni a „lelkek“ nemes kincseihez!!

Közintézményeket csupán anyagi fun-

damentumokra építeni hasonlatos a homokra épített házhoz, amelyet elhord a szél és eldönt a vihar. *Csak az a közintézmény szilárd és tartós, amely „lelkeken“ épül!!..* A ref. tanítóképzőt „lelkeken“ kell felépíteni, de azokat a lelkeket nekünk kell megszerezni!

Patay Károly

konv. tanügyi b. elnök.

Szerény hozzászólás az egyházlátogatás kérdéséhez.

Hogy az egyházlátogatás kérdése égető kérdése egyházunknak, amely már az eleveig ért, bizonyítja a hozzászólásoknak szokatlanul nagy száma. Valahogy mindenki érzi, hogy nagy mulasztás volt már jóval előbb fel nem vetni azt a problémát, de úgy látszik senki sem akart ehhez a kelevényhez hozzányulni, várt, hogy talán magától kifakad. Pedig a modern orvosi tudomány szerint a sikeres és gyors gyógyulásnak a keléseknél az operálókés az egyedüli biztos szere. Azért hálásak vagyunk *Egy régi vizitátor*nak, ha egy kissé óvatosan és nem nagyon mélyen, de belevágott a daganatba.

Úgy *Egy régi vizitátor*, mint M. Gy. megállapítják, hogy a vizitáció már jóideje üres csigahéj, amelyből az élő mag kihalt. S hogy az egyházlátogatásnak nincs meg az a régi tekintélye, amellyel hajdan rendelkezett s kezdődő, vagy meglevő bajokat orvosolt a gyülekezetben, bölcs tanácsával tudott utat mutatni bonyolult kérdésekben. Miért? M. Gy. megállapítja: azért, mert az idők változtak meg s nem a vizitátorok. Szerény véleményem itt tér el M. Gy.-tól. Nem általánosítok, mert az általánosítás mindig igazságtalan, de úgy látom, hogy igenis a vizitátorok változtak meg s azért lett a vizitáció „statisztikai adatgyűjtő bizottság“-gá s „papi farsangolás“-sá. Mert a tekintélyt nem a megromlott viszonyok rabolták el, hanem csökkenni kezdett akkor, amikor a gyülekezet tapasztalta sok esetben, hogy maga az egyházlátogatás is megváltozott.

A külszin, több egyházlátogató küldöttségénél úgy mutatott, mintha nála nem is a gyülekezet testi és lelki arcának megismerése lenne a fődolog, hanem egyéb körülmények

egészen a napidij felvételéig és a kedélyes elpoharazásig.

A nép éles szeme meglátja a vizitáció minden ballépését s még egy kicsinek látszó pontatlanságért is kemény ítélettel sujt, mert a „papi farsangolás“ számlájára írja mindezeket, de csodálkozhatunk-e rajta, ha a nép itt-ott gúnyosan emlegeti a „szent vizitációt“, amikor olyan esetek is fordultak elő, hogy a délután 5 órára bejelentett vizitáló küldöttséget este 10 óráig kellett várni a presbiteriumnak étlen-szomjan?!... Igényelhet-e tekintélyt az a vizitáció, amelyik csak az egyházi kasszát könnyítette meg a maga napidijának felvételével, de lelki kincseket egyáltalában nem hagyott helyette?!...

A mai állapot cáfolhatatlan felelet ezekre a kérdésekre.

És nem felesleges megterhelése-e a gyülekezeteknek az az állapot, amikor 1—1 vizitáció a maga fogatán járja végig a maga körébe eső egyházakat drága fuvardijak felszámítása mellett akkor, amikor ez ma már teljesen elkerülhető akár azáltal, hogy kihasználják a mai közlekedési eszközöket, akár úgy, hogy egyik egyház átszállítja a küldöttséget a másikba, amely keresztülvihető csaknem költségmentesen.

A vizitációnak a mai viszonyokhoz nem illő stílusát kell megváltoztatni s ezzel a nagy jelentőségű funkcióval kizárólag az arra alkalmas egyéneket kell megbízni és azonnal visszaáll annak tekintélye és munkája áldásokat terem.

Két dolog azonnal bevezethető és bevezetendő!

Egyik az, hogy a vizitáció ellátása a legegyszerűbb, puritán keretekben mozogjon,

hogy a farsangi italos lakomáknak még az árnyéka se érje, aminek egyebek mellett az a jó eredménye is meglesz, hogy a presbiteriumoknak ilyenkor sok helyen szokásos „áldomásai” is teljesen eltörölhetők és az erkölcsi haszon mellett megvan ez új gyakorlat szerint az anyagi haszon is a költségek nagymérvű kevesbedésével.

A másik az, hogy a vizitáció a gyülekezetektől semmiféle napidíjat ne szedjen. Készkiadásainak fedezésére kapjon az egyházmegye pénztárából minden egyházlátogató 100—100 K-át 1—1 látogatási egész körútra s az egyházlátogatást ne tekintse alkalomnak mellékjövedelem szerzésére, hanem olyan megbízatásnak, amelyet felelősségének érzetében „*félelemmel és rettegéssel*” végez el legjobb tudása és tehetsége szerint.

Hogyan?... Azt nagyon helyesen írta le *Egy régi vizitátor*. A súlypont tehát nem a külsőn, de a belsően, nem a vevésen, de az adáson volna. Reám egy püspöki vizitációról szóló tudósításban annak a szegény, zsellér embernek a vallomása gyakorolta a legmélyebb benyomást, aki az ő egyszerű hajlékát meglátogató püspöknek ragyogó arcával mondotta: „Főtiszteletű uram, az én házamnak még ilyen öröme nem volt, mintha

az Isten angyala szállt volna be hozzám, amikor átlépte házam küszöbét. Az én házamba még nem volt egyszer sem az én lelkipásztorom”. Ha a meglátogatott egyházakban egy-egy szükségben, szomorúságban, vagy betegségben levő atyafi hajlékát is felkeresné a vizitáció, valóban angyali szerepet töltené be s sokszor talán egész életre szóló hatást gyakorolna egy-egy szomorú lélekre.

Amikor minden járás vizitátorai elvégeznék látogatásaikat, az esperes és egyházmegyei gondnok elnöklété alatt bizalmas értekezletre gyülnének össze, ahol minden szépitgetés nélkül, őszintén előtárnák az észlelt hibákat, fogyatkozásokat. Így lehetne lassan gyógyítani az erőtlenégeket s betegségeket.

Nagyon kívánatos lenne, ha minden egyházmegye lelkészértekezlete foglalkoznék ezzel a nagyon fontos kérdéssel és életrevaló eszméiket az egyházmegye útján a kerületre terjesztenék, hadd születne meg az egységes, a mai viszonyoknak megfelelő egyházlátogatás.

A vizitációt nem lejártni, felesleges teherré, hanem modern lelkifegyverré kell tenni, úgy visszatér annak ismét régi tekintélye és áldásos hatása ismét érezhető lesz egyházunk szikkadt mezőin. (m. d.)

Téli táborozás.

A magyarországi Ker. Ifjúsági Egyesület (K. I. E.) f. év január 19-én este 7 órától kezdve január 25-én este 7 óráig, tehát hat teljes napon át tartotta II. vezetőképző tanfolyamát és téli táborozását a miskolci ref. gyülekezet vendégszeretetében. Erre Borsod, Abaujtorna, Zemplén gyülekezeteiből 2—2 megfelelő ifjút hívott meg a rendezőség, főleg azon helyekről, ahol még nincs ifjúsági munka, vagy ahol már van, de a vezetésben sok tekintetben tájékozatlanok. A miskolci K. I. E. egyesületi házában össze is jött 67 ifjú, nem számítva azokat, akik a közeli falvakból minden reggel bejöttek és minden este hazamentek.

Ez a téli táborozás, illetve nevelőmunka minálunk még ismeretlen, nem lesz azért felesleges annak programját ismertetni, hogy t. i. mivel töltötték el a megjelentek a 6 napot.

Január 19-én este 6 órakor megnyitó áhítatot zoltáréneklés után Dr. Enyedy Andor, egyik miskolci lelkipásztor, konventi belmissziói előadó tartott a János ev. 8:12. alapján, azt fejtegetve, hogy az ifjúsági munka vezetője akkor lesz igazán vezetővé, ha ő maga is vezetetté lesz. Ha Krisztust választja vezetőjének. Sikere akkor lesz, ha hőiesen, lendülettel, elszántan veti magát e munkába. Utána szeretetvendégséget rendeztek a miskolci gazda-ifjak, mint házigazdák, személyesen hordták fel a citromos teát s kekszet, melynek fogyasztása közben történt a bemutatkozás olyan formában, hogy felálltak az ifjak sorban, megmondva nevüket, pár szóban ismertették, mennyire haladt falujukban a K. I. E. munka. Utána a lefekvés idejéig közös ismerkedés, barátkozás.

Dobos Károly konventi ifjúsági lelkész

vezetése mellett a bibliaköri vezetők elkészültek a vasárnap reggel 8 órai bibliaköri vezetésre, melynek tárgya: „Az ifjú és Krisztus“ volt.

Vasárnap délelőtt a bibliakörök végeztével testületileg vonultak be a Kossuth-utcai templomba a részökre fenntartott padokba. Az ígehirdetést Dobos Károly végezte. Ebéd után a gazdakör helyiségeiben a miskolci mindkét nemű földmives ifjúság bevonásával egy „kellemes vasárnap délután“ bemutatása következett, majd $\frac{1}{2}$ 6—7 óráig ifjúsági műsoros estély ugyanitt, ahol nemcsak a helybeli K. I. E. tagjai adtak elő 1 egyfelvonásos kis színművet a vasárnap megszentelése érdekében, de az összesereglett ifjak közül is néhányan bemutatták szavaló, vagy éneklő képességüket. Ezen az ünnepélyen megnyitó beszédet Farkas István püspök, a miskolci egyház lelkésze, záróbeszédet s imát pedig Kovács Péter hajduböszörményi földmives ifjú, ifjúsági titkár tartott. Vacsora után énektanítás, majd készülés a vasárnap reggeli bibliaórára, melynek tárgya: „Az ifjú és a házasság.“ A többi napokon a bibliaköri órák tárgyai: „Az ifjú és teste,“ „Az ifjú és nemzete,“ „Isten munkatársai“ voltak.

A harmadik nap reggelétől kezdve a bibliaórákat az előbb említett témákról már magok az ifjak vezették, mégpedig úgy, hogy az önként jelentkezőkkel előtte való este Dobos Károly konventi ifjúsági lelkész foglalkozott és az eddigi hivatásos vezetők a reggeli bibliaköri órákon csendes megfigyelőkké váltak. A bibliaórák után előadások voltak. Egy világhírűvé lett földmives ifjú: Williams György története, a magyar K. I. E. mozgalom története, azután ifjúsági munkák programja vetített képekkel, mely utóbbit Kovács Péter földmives ifjú tartotta. Az önképzés módjairól pedig Balázs György vallás-tanár tartott előadást.

Az előadások után mindennap tanulmányi kirándulás volt a tanszermúzeum, üvegyár, diósgyőri-vasgyár, városi tejgazdaság, az avasi őskori kulturtelepek megnézésére. A kirándulások után a két imádság közt közösen elfogyasztott egyszerű, de izletes ebéd következett, amelyet a miskolci K. I. E. tagjai főztek és szolgáltak fel.

Ebéd után a gazdakör tágas helyiségeiben

szórakozás volt d. u. 4 óráig, ezeken tanulták a különböző társas-játékokat: malom, sakk, barátok harca, lottó, ping-pong készítésének és a velök való játszásának a módját. Négy órától vacsoráig pedig a kotta ismertetése és tanulása folyt, mégpedig olyan boszorkányos ügyességgel, hogy az első óra lefolyása után a LXXXI-ik zsoltárt már hangjegyek szerint közösen énekeltek le az ifjak. Ezeken a délutáni órákon folyt a nótatanítás és tanulás, a szavaló kurzusok alakítása, betanításának a bemutatása, úgy hogy csütörtökön este 7 órakor a gyülekezeti teremben a nagyszámú hallgatóság előtt, ez az ifjúság már az itt megtanult és begyakorolt ének- és szavalókórus darabokkal tudott a nagyszámú közönségnek magasszinvonalú estély keretében szívet-lelket gyönyörködtető programszámokat előadni. Ennek a fényét különben emelte a miskolci 3-ik lelképásztor Pósa Péter alsóborsódi esperes bibliaolvasása és alkalmi imádsága, valamint Meller Lajos táborig fősperesnek az ifjúsági munka szükségességéről tartott emlékeztető előadása. Kovács Péter hajduböszörményi földmives ifjú szintén tartott ez alkalommal buzdító beszédet. Az ifjak és a közönség közös énekével záródott le ez az elfelejtethetetlen ünnepély.

A közös vacsorák után mindig folyt beszámoló azokról a munkákról, amelyek az illető ifjú egyházában folynak, amely jó gyakorlatnak bizonyult az ifjú szabad előadói képességének a fejlesztésére. Esténként folytatódott ének- és nótatanulás. Ez alkalommal kikölcsönzött rádió is mulattatta az alváshoz készülődő, jókedvtől sűgárzó és tréfalkozó ifjúságot.

Pénteken este $\frac{1}{2}$ 8—9-ig egy mintaszereztetvédségben volt az ifjaknak egymástól való elbúcsúzása, amely feledhetetlen élmény volt az azon résztvevők számára. Az „Isten velünk viszontlátásra“ kezdetű szép ének eléneklése után Dobos Károly tartott a vele 6 napon át tartó folytonos együttlét után lélekben összenőtt ifjúságnak bucsúbeszédet arról, hogy ha hazamennek falujukba s egyedül lesznek is, egy egész elleséges világgal szemben is maradjanak meg bizonyoságtevőknek amaz egyedüli értékes és tiszta ifjú élet mellett, melynek az előzét itt megtapasztalni Isten kegyelméből érdemesek voltak.

Az ifjak közül is többen, nem tudván ellenállni a szívek őszintén feltörő érzelmeinek, minden mesterkéeltség nélküli, nem előre betanult, de a pillanatnyi hatás alatt őszinte, meleg, egyszerű, keresetlen szavakkal köszönték meg a velük való foglalkozást. (Igy és ilyenekről még nem beszélt az életben velünk senki.) Megköszönték miskolci testvéreiknek a vendégszeretetét, egymásnak pedig azt a testvéri közösséget, amely életöknek legszebb emléke marad és a hálaadás énekével váltak el egymástól, hogy reggelre kelve szétszolanak, vivén magokkal egy egész életre szóló szent megbizatsáznak az édes kö-

telezettségét, amelynek elvégzésére itt önként rátették az életöket.

* * *

Az volt a sajnálatos jelenség csupán, hogy egy pár állásnélküli segédlelkész és tanítón kívül 2—3 lelkipásztor jelent meg futóvendégként a láthatáron. Akik útmutatást, methodust követelnek, távollétükkel tündököltek. Bizonyára ők fognak legjobban csodálkozni — egyúttal méltatlankodni — ha ez a nevelői munka nélkülök fogja megkezdeni elindulását, esetleg saját egyházközségükben. —l.—f.

Az alsózempléni ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése.

Az alsózempléni ref. egyházmegye folyó hó 11-én tartotta rendes közgyűlését Királyhelmecen, az egyházmegyei lelkészi kar, valamint a világi és tanítói alkotó-tagok és az egyes egyházak kiküldötteinek teljes számú részvételével, az újonnan megválasztott egyházmegyei tisztikar beiktatása s egy néhány függő kérdés elintézése céljából. A gyűlést Keresztury József esperes imája nyitotta meg és vezette a jelen élet mélységeiben, siktoraiiban bukdácsoló és jajjongó lelkeket a megtartás, vigasztalás és bátorítás örök forrásához: Istenhez, aki szent Fiát úgy adta érettünk, hogy fáradt fejét nem volt hol lehajtania, tépett köntösét pedig az érettünk hulló vére tette biborvörössé. Imája alatt megteltek a szívek Isten lelkének közelségéből áradó fénnel, reménységgel s új indítást nyertek Isten dicsőségének alázatos szolgálataira. Az ima s Zombory Géza gondnok megnyitó beszéde után kezdetét vette a tárgysorozat egyes pontjainak letárgyalása. Felolvastattott a szavazatbontó bizottság jelentése, mely szerint, az egyházmegye által elrendelt új tisztikar választására az összes egyházak részéről befutott szavazatok eredménye alapján, esperes lett újból: Keresztury József nagygyéresi lelkész, gondnok: Zombory Géza főszolgabíró, lelkészi jegyző: Virág Béla királyhelmeci lelkész, világi jegyző: Czigányi György földbirtokos, lelkészi tanácsbíró: Adorjány Győző kisgyéresi lelkész s Rozgonyi Sándor örösi lelkész, világi tanácsbíró: Dr.

Kiss László ügyvéd s Dr. Deák István orvos, tanító-képviselő: Gönczy Sándor nagygyéresi tanító s Orosz József kisgyéresi tanító. A választást az egyházmegyei gyűlés tudomásul vette s egyben megválasztotta ügyészéül újlag: Dr. Kiss Bálint ügyvédet, pénztárnokká: Virág Béla királyhelmeci lelkészt, tanügyi bizottsági elnökké: Adorjány Győző lelkészt s Gönczy Sándor tanítót, számvevőszéki elnökké: Rozgonyi Sándor lelkészt s Dr. Kiss László ügyvédet, missziói előadóvá: Keresztury László lelkészt, nyugdíj és közalapi bizottsági tagokul: Keresztury László és Adorjány Győző lelkészeket. Dr. Deák István világi tanácsbíró állásáról leköszönt s így az egyházmegyei gyűlés ezen állás betöltésére új szavazást rendelt el.

A tárgysorozat folyamán szigorú intézkedést hozott a közgyűlés az egyes egyházak részéről mindezideig be nem fizetett egyházmegyei, kerületi, közalapi, nyugdíjintézeti s theológiai járulékok behajtása, valamint a bacsikai elemi iskola nem eléggé kielégítő tanítási eredménye tárgyában. Foglalkozott az abaújtornai egyházmegye világi tanácsbírája által összeállított s véleményadás céljából az egyházmegyeinek megküldött zárszámadás és vagyonleltárminta kérdésével s ama véleményének kifejezésre juttatásával, hogy különösen a mai, súlyos, anyagi válságokkal telített időnkben, amikor éppen anyagi kérdések kezdik komor arcukat villóztatni, égetően szükségessé vált egy rendszeres, könnyen áttekinthető, de e-

mellett az egyház tényleges anyagi és vagyoni helyzetét, szükségletét és fedezetét, bevételeit és kiadásait teljes egészében megvilágító, egyházi törvényeink s a pénzügyi jogszokások követelményeinek szemszögét is magában foglaló, ilyen irányú nyomtatvány megteremtése. Közgyűlésünk úgy határozott, hogy a megbirálandó nyomtatványokat áttanulmányozás és javaslatétel köteleztetésével: Virág Béla és Keresztury László lelkészekből álló bizottságnak osztja ki.

Kiemelkedő határozata volt a közgyűlésnek az, hogy a jövőben végzendő egyházlátogatás minden esetben missziói-esték rendezésével kapcsoltsák össze, részben a belmissziói munkák erősítése céljából, részben azért, hogy a gyülekezeteknek alkalom adassék Isten Igéjén keresztül Istennel való találkozásra, részben pedig, hogy az egész gyülekezet érezhesse az egyházkormányzó ténykedések simogató, de ha kell, fegyelmező kezét.

Hosszasan időzött a közgyűlés azoknak az irányelveknek lefektetésénél, amelyek az aktuális adócsökkentési segély új megállapítása céljából kitöltendő költségvetés összeállításánál veendő figyelembe.

A közgyűlés befejezésével abban a boldog reménységben távoztunk a tanácskozások asztalától, hogy Isten örökkévaló akaratából Isten nagy ügyének zászlótartóivá, heroldjaivá üttettünk s ezzel a kötelezettséssel megyünk, megyünk, bár tépett a ruhánk, szívünk mélyéből tör elő a sóhajunk, tulfekete és nehéz a keresztünk, . . . mégis megyünk az új ég és új föld felé, Isten dicsőségének diadalma felé, amikor a hűség, az áldozat, a szolgálat és kötelességteljesítés útját járjuk.

V. B.

H I R E K:

— Az egyetemes konvent által a fiatal reformátusok Bethlen Gábor mozgalma szervezésével és vezetésével megbízott Narancsik Imre pozsonyi püspöki titkár febr. 17-én Rozsnyót látogatta meg szervező körútjában. A délelőtti istentiszteleten igehirdetésében mutatott rá a gyülekezet előtt az ifjúságnak, a jövő gyülekezetének életbevágóan fontos problémájára, amely probléma csak úgy oldódik meg megnyugtató módon az ifjúságra is, a gyülekezetekre is, ha Krisztus lesz a

vezér, ha tud az ifjúság és vele a gyülekezet: vigyázni és imádkozni.

Az istentisztelet után a gyülekezeti otthonban az ifjúság előtt ismertette a Bethlen Gábor mozgalmat, amelynek célja az ifjúságot az egyház kereteiben és eszközeivel a Krisztushoz vezetni, ahoz a kősziklához, amelyen az ifjú lelki világa olyan biztosan épülhet fel, hogy összeomlás azt nem érheti. Minden más alapon felepített élet előbb-később a csalódásba, kiábrándulásba torkollik és az egyén lelkivilága összeomlik. Az ifjunak döntenie kell, hogy melyik alapra épít. Boldog csak úgy lehet, ha a Krisztusra épít.

Beszéde hatásos volt és biztosan hisszük, hogy hatása maradandó lesz.

Febr. 18-án Rimaszombatban végezte ezt a roppant jelentőségű munkát az ottani középiskolai ifjúság között hasonló keretben, céllal és eredménnyel.

Isten áldása kísérfje a jövőt építő munkájában!

— A máramaros-ugocsai egyházmegyében újabban febr. 12-én Técsőn, 13-án Visken és 14-én Tekeházán volt az esperes és a missziói lelkészek vezetése mellett presbiteri konferencia. Ez utóbbi helyen a környékről bejött 38 presbiter a gyülekezet vendégelte meg magyar szerzetessel. A 3 konferencián 28 presbiter rendelte meg a Szeretetet. A legközelebbi ilyen presbiteri körzeti konferencia Salánkon lesz.

A kárpátaljai kerületben a szokásos nyári konferencia ez évben valószínűleg Visken lesz.

— Újabb adományok Molnár Mária részére. Cseka Adolf 10 K., özv. László Kálmáné 25 K., Halábor 20 K., Sallay Gyula 15 K., Bótrágy 20 K., Kisdobrony 10 K., Borzsova 10 K., Beregujfalu 100 K., Tiszaujlak 25 K., Dercen 30 K., Beregardó 20 K., Nagybérgány 10 K., Stark Rózsa 30 K., Gömörbarka 10 K., kisebb adományok 42 K.

Az eddig hozzám küldött adományok összege: 3102.80 K., amely 6205 kilométernek felel meg. Ehhez jön a Munkácson gyűjtött 1000 kilométer, így e két gyűjtés eredménye 72.5 kilométer.

Szeretettel kérem azokat, akik köztársaságunk területén szintén gyűjtöttek e célra, hogy gyűjtésük vagy adományuk összegét közöljék velem, hogy a végső eredmény megállapítható legyen.

Chust.

Szabó Béla

— Eladó 2 órh. 100 ives gondnoki számadó főkönyv erős félvázon kötésben, teljesen új, érintetlen állapotban darabonként 46 K. és árban a feleli lelkészi hivatal újján. A számadó könyvek a gömöri egyházmegyei számadási szabályrendelet előírásai szerint készültek.

Mindenkinek szüksége lehet a gabonaszonopolium ismertetésére.

Ára 7.50 Ké.

Megrendelhető a Prágai Magyar Hírlapnál, Praha II, Panská 12.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkesítési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	--

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Kérelem a theologiai szeminárium előadóihoz.

Hivatalos lapunk f. évi 6–7. számaiban röviden érintettem, hogy szellemi sekélységünk szomorú bizonyága, miszerint a magyarországi és erdélyi, lendülettel feltámadt és igéretesen ivelő tudományos magyar theologiai irodalom mellett leszakíttatásunk ideje óta mi a semminél is kevesebbet termeltünk és létezésünkről még egy szerény keretek között mozgó tudományos színezetű theologiai folyóirat sem tanuskodik. Rámutattam arra, hogy tudományos theologiai képzés és továbbképzés nélkül elvi alapon mozgó, eredményes gyakorlati lelkipásztorkodás sem lehetséges, csupán elvtelen, szintelen, a világnézeti áramlatok között n e g l a p u l t, vagy ezeknek szelétől szétvert dillettáns pópászkodás. Rámutattam arra, hogy ezt a hiányt egyetemes egyházunknak intézményes, tehát erkölcsi és anyagi segítségnyújtással eltüntetni létkérdése. Most pedig azt kell még megmondanom, hogy a meglévő, a gyülekezetek nehéz áldozathozása által fenntartott és e célra rendelt intézménynek, t. i. a theologiai szemináriumnak pedig hivatali, hivatási és becsületbeli ügye. Érzem azt, hogy ennek a problémának felvétele, ha ezt általánosságban az egyetemhez intézve teszem, mint ahogy történni szokott: csupán kiáltó és elhaló szó marad egyházi életünk pusztájában. Épen ezért — a mult mulasztásainak szemrehányása nélkül — egy szűkebb csoporthoz, azokhoz a kiválasztottakhoz szólok most, kiknek hivatalból hivatása a tudó-

mányok közöttünk való mivélése s akikre nemcsak a „tanuló theologusok“, hanem a „gyakorló theologusok“ képzése is elsősorban bízott. Tudom, hogy a hiányt ők is érzik; hiszem, hogy a követelmények nagyságához szükséges felkészültségük és erejük megfelelő s így remélhetjük, hogy lelkiismereti és szellemi disponáltságuk tettekre váltódik.

Nem attól félek, hogy a jövő egyháztörténetírója a magyar ref. egyház (heretikus korszakánál a szlovenszkói és kárpátaljai egyház alkotásaira nem fog tudni hivatkozni; nem attól félek, hogy a jövő részéről mienk lesz a harmadik, az egy talentumos szolga feletti ítélet; hanem attól a szegénytől félek, hogy már a jelenben katasztrófális beigazolást nyer, miszerint itt egy jellemében deformálódott papság él református név és igény alatt. És legyen szabad fájdalmasan elkönyvelnem, hogy ezt az ítéletet én — és mindnyájan — már hallom valahányszor a református villági intelligenciában nélkülözött utánpótlás felett kesergünk, mert e nélkülözhetetlen társadalmi osztály tartózkodásának lelki rugója a mi imponáló szellemi magasabbrendűségünk hiánya.

Köszönet és hála a hivatalos lap eddigi irányítóinak, kik készséggel adtak helyt a theologiai kérdésekkel gyámoltalanul foglalkozni akaró cikkecskéknak, jöllehet ez a lap misszióján kívül esik, de az is csak szegénységünk bizonyága, hogy t. i. től-

lünk alkalom mellett is csak ennyi és ilyen tellett.

Ha én, mint gyakorló lelkész, egyházi költségvetést idejében nem készítek, vagy intenzív egyháztársadalmi munkát nem végzek: fegyelmet kapok, legalább is érdemlek. Ad analogiam: kiknek kezébe felelősség terhe mellett a tudomány gyertyája adatott s ezt a szeminárium vékája alatt tartják, hogy mi, a sötétben ülők ne láthassuk — a kérdést és feleletet elhallgatom.

Nem ítélni akarok, mert magam is hűtlen sáfár vagyok és az Úr ítéletét érzem mindnyájunk felett. Hanem kérni akarok.

Tiszteletteljes kérésünk és jogos igényünk egyetemes egyházunk szellemi központjában, a losonci szemináriumban dolgozó előadó urakhoz, hogy a reájuk bízott és általuk munkált teológiai tudományokat

az általuk legmegfelelőbbnek tartott módon egyházunk közkincsévé tenni sziveskedjenek. Kérjük és igényeljük továbbá, hogy addig is, az az haladéktalanul irányításukkal jelentessenek meg egy teológiai folyóiratot, amely tudományos alapon és nívón a gyakorlati érdekekre tekintettel tárgyalja a teológiai kérdéseket, amely első forgatása lenne a begyepesedett falusi és városi (igen városi) paróchiáknak a tudomány ekéjével való feltöréséhez és amely alkalmas fórum lenne a gyakorló lelkészek ily irányú munkakifejtéséhez is.

A bizalommal őket ajándékoztuk meg, az irányítást tőlük várjuk és az elismerés s köszönet babériját is az ő fejükön akarjuk látni!

Nagykövesd.

Keresztury László
ref. lelkész.

Belmissziói jelentés.*

A kárpátaljai egyházkerület közgyűlésében előterjesztette Szabó Béla kerületi belmissziói előadó.

(Folytatás)

Új lépést jelentett egyházkerületünk missziói munkájában a Máramaros-Ugocsa-i egyházmegyének nov. 18-án Nagyszőllyősen tartott konferenciája, amelyben presbitertestvéreink lelkesen elhatározták, hogy ezentúl minden esztendőben összejönnek hasonló konferenciára, hogy ilyen módon is gyarapodhassanak az ismeretben és buzgóságban, kimondták továbbá azt is, hogy a következő 5 esztendő alatt minden kebelbeli presbiter szereltessek fel a presbiter számára nélkülözhetetlen segédkönyvekkel. Ezzel egy csapással az iratterjesztésünkön is nagyot lendíthetnénk. És ugyan ráférne, mert bizony most csak pang az, pedig az élő szó mellett nagy szüksége van a belmisszióknak a sajtó támogatására és az iratterjesztés kifejlesztésére is.

Arra a kérdésre, hogy milyen vallásos lapok járnak a gyülekezetbe, igen szomorú feleletet adnak lelkipásztor testvéreink. A legtöbb gyülekezetbe egyáltalán nem jár vallásos lap, a 79 gyülekezetből 22-be még a Szeretet sem jár. A jelentések szerint az egész kerületbe a Szeretet 423 példányban jár, az Örömhír gyermeklapból 44 példány, a „Fecske“ vas. isk. lapból 11., a „Hajnal“ külmissziói folyóiratról 18, a „Ref. Ifjú“-ból 27,

*A jelentés I. része a lap 1934 évi 53. számában.

„Kiss Tükör“-ből 13, a „Ref. Világszemle“-ből 6, a „Református Leány“-ból 2. Jellemző, hogy amelyik gyülekezetbe nem jár vallásos lap, ott nem is folyik semmiféle missziói munka s viszont ahol van valami komoly munka a gyülekezetben, az meglátszik a lapok járatásán is.

Itt kell megemlítenem a „Szeretelnaptár“ ügyét is. Azt a szintén szomorú tény, hogy lelkipásztoraink ezt sem karolják fel úgy, amint kellene és ahogy meg is érdemelné. Ne feledjük el, hogy református naptár kiadása és terjesztése szintén misszió és így egyenesen kötelességünk is minden lehető megtenni abban az irányban, hogy református népünk kizárólag abból a kenyérből táplálkozzék, amelyet vezetői szerető gondoskodással és áldozattal éppen az ő számára sütöttek. Legalább is tizszer annyi református naptárnak kellene elfogyni kerületünkben, mint amennyi évenként elfogy s mint amennyiért a lelkipásztorok be is küldik az eladott naptárak árát a kiadónak. Azért nem lehet eléggé dicsérni a márm.-ugocsa esperes úr bátor, kezdeményező lépését ezen a téren, aki a napokban kiadott körlevelében mintegy kötelességévé teszi a lelkészeknek a naptár terjesztését s jelentést kér minden lelkésztől, hogy hány „Szeretet“ naptárt árusított el a gyülekeze-

tében és hogy beküldte-e az eladott példányok árát. Kérje fel közgyűlésünk az esperes urakat, hogy az iratterjesztésünkre, közelebbről a Szeretet-naptár és Szeretet-naptár kellő pártolására is hívják fel a presbiteriumok figyelmét. Ha másutt nem, hát a naptárterjesztésen kell elkezdni és gyakorolni az iratterjesztés rendkívül fontos munkáját, hogy legalább ezzel ellensúlyozzuk a szekták óriási propagandáját.

A belmissziói munka második csoportjába tartozik a *szereket-munka*: árvaházunk állandó támogatása és a gyülekezet szegényeiről való rendszeres gondoskodás.

Beretekei árvaházunknak kerületünk gyülekezetei az elmúlt években a természetbeni adományokon kívül összesen 18237 K.-át juttattak. Ebből Bereg 6205 K.-at, Már.-Ugocsa 8707 K.-át, Ung 2433 K.-át küldött. Külön ki kell emelnem az adományozó gyülekezetek közül Beregszászt 2488 K.-val, Munkácsot 1861 K.-val, Husztot 1827 K.-val, Técsöt 1259 K.-val, Nagyszőlőst 1178 K.-val és Ungvárt 1010 K. adományával.

Ezzel szemben Beregben 22, Már.-Ugocsában 7 gyülekezet semmit sem juttatott 1933-ban a beretekei árváknak. Legyen szabad ezt a tényt is az esperes urak szíves figyelmébe ajánlanunk. Már.-Ugocsában tudom, hogy a kanonika vizitáció újabban azt is megvizsgálja, hogy megtartották-e a gyülekezetben a kijelölt érvanapot s beküldte-e az egyházközség köteles adományát, lélekszám után számítva évente legalább 10 fillért Beretekének. Ungban az egyházmegyei pénztár szedi és küldi be ezt a köteles árvaházi adományt.

Az egyházközségek szegényeiről rendszerint csak ott történik gondoskodás, ahol asszony vagy leánykőri működik. Kiemelendő e téren Beregszász, Munkács, Nagyszőlős, Ungvár, Királyhíza munkája. A szegénygondozás rendszeressé és eredményessé tételére vonatkozólag kerületünk már elrendelte, hogy minden egyházközségben végre kell hajtani egyházi törvényünknek azt a szakaszát, mely a szegénygondnok beállítása felől intézkedik. Most már csak az a fontos, hogy az esperes urak szíveskedjenek utánanézni, hogy ez meg is történjék, a szegénygondnok valóban munkába álljanak s a gyűjtésről s az adományok kiosztásáról rendszeres könyvet vezessenek s az eredményről év végén elszámoljanak a presbiterium előtt.

A belmissziói munkának egyik legbiztosabb fokmérője éppen az adakozás s a könyörülő szeretet jókedvű gyakorlása, erre aztán már igazán

nem mondhatja senki, ha még olyan ellensége is a belmisszióknak, hogy nincs rá szükség.

De nem mondhatja a *külmisszióról* sem, amely látszólag improduktív munka és csak teher-tételt jelent a gyülekezetre és a hivekre nézve, de csak látszólag, mert valójában szárny az, melynek segítségével a külmissziót végző egyén és egyház a magasba emelkedhetik, közelebb Krisztushoz, minden élet és erő forrásához. Semminek sincs olyan felüldítő, megújító, életmentő hatása, még a vallásos estének se, mint éppen a külmisszióknak. Jól tudta ezt az erdélyi egyházkerület is, nem is beszélve magyarországi testvéreinkről, amikor kiküldte egyik lelképásztorát Mandzsuriába s megindította az egyetemes és állandó gyűjtést a fenntartására, sőt újabb misszionáriusok kiküldésére. Úgy látszik, a mi számunkra is közeledik már az alkalom és lehetőség, hogy bekapcsolódhassunk a magyar ref. külmisszió munkájába. Ez a lehetőség valószínűleg a Molnár Mária hozzánkjövetele lesz, ígretünk van ugyanis arra vonatkozólag, hogy szabadsága alatt kerületünket is meg fogja látogatni, feltéve természetesen, ha kivesszük mi is a részünket a haza és visszautazásának költségéből. E célból már meg is indult a gyűjtés nálunk is, a Magyar Ref. Külmisszió Szöv. által kibocsátott u. n. kilométerjegyek árusítása, amelyből előreláthatólag 2000 km. útiköltségét fogjuk tudni fedezni a 30.000-ból.

Tavalyi közgyűlésünk kimondotta, hogy ahol lehet, be kell vezetni a vasárnapdélutáni perselyezést, melynek összege teljes egészében a külmisszió javára fordítandó. Most ezzel kapcsolatban arra kérem a közgyűlésünket, hogy hatalmazza fel, bizza meg a lelkészeket, hogy ennek a perselypénznek a terhére rendeljék meg a „Hajnal” c. külmissziói folyóiratot s a megmaradt összeget küldjék be minden év végén a kerületi pénztárba. A „Hajnal”-ra, ennek külmissziói cikkeire, hirdásaira feltétlenül szükségünk van, hogy ezek alapján állandóan tájékozódhassunk és gyülekezeteinket is tájékoztathassuk a külmisszió munkájáról, jelenlegi helyzetéről és célkitűzéseiről. Enélkül a magvetés és propaganda nélkül a külmisszió sohasem fog tudni meghonosodni nálunk.

Külmisszióra az elmúlt évben 5 gyülekezetünk összesen 196 K.-át adott. Mondanom sem kell, hogy ez túlságosan kis összeg akkor, amikor nyugati ref. testvéreink milliókat áldoznak évente az Evangélium terjesztésére. Csak kuriozusként említem meg ezzel kapcsolatban azt a tényt, hogy

kerületünk határozata szerint ez év január 1-től kitettem gyülekezetemben vasárnapdélutánonként a külmiszió számára a perselyt s dec. 1-ig kellő propaganda mellett 170 Kc. gyűlt össze benne. Áll tehát erre is az apostol bölcs tanácsa: „Mindeneket megpróbáljatok s ami jó, azt megtartsátok“.

Szerettem volna még beszámolni a ref. napról s a tekeházai leányköri vezetők tanfolyamáról, sajnos azonban egyiket sem tarthattuk meg, hanem mindkettőt jövő tavaszra halasztottuk el.

Igyekeztem egyénileg is mindent megtenni, ami telt tőlem a misszió érdekében. Résztvettem a budapesti januári theologiai konferencián, ugyancsak az ott tartott O. R. L. E. gyűlésen és az országos ref. kiállításon. Azzal a gondolattal és vágygal jöttem haza ez utóbbiról, hogy vajha mi is össze tudnánk állítani egyszer egy ilyen tanulságos, felemelő kiállítást. Ezenkívül jártam Őrszentmiklóson a Ref. Szoc. Misszió intézetében, hol kerületünkbeli jelenleg 2 leányköri tag van kiképezetés végett. Valamikor még nagy hasznára lehetnek missziói munkánknak.

Szivesen elmentem mindenhol, ahova lelkesítésvéreim meghívtak missziói nap tartására, mint pld. Gátára, Dercenbe, Beregardóba, Bulcsuba, Aszélyba, Nagyszőlőstre, Királyházára, Tekeházára, Técsőre és máshova.

Befejezésül hadd szóljak még arról a reményünkről, hogy a ránk következő nyáron szeretnénk Zányka fürdőtelepen diákjaink számára üdülő tábort létesíteni. E célból szeretnénk ott egy deszkabarakot építeni, amelyben lelkészek számára is tarthatnánk tanfolyamokat, konferenciákat. Minden attól függ, hogy tudunk-e erősen akarni és kiharítani. Ennek forrása pedig a Krisztus és Egyházunk iránti igaz szeretetünk. „Szeressük őt, mert ő előbb szeretett minket!“

A Keresztyén Szövetségi Világmozgalom

9. világkonferenciája Budapesten.

A világ 45 országában megszervezett 4 milliónyi tagot számláló hatalmas evangéliumi mozgalom, a Keresztyén Szövetségi Mozgalom augusztus 2-7 re hívta össze Budapestre a 9. világkonferenciáját. A hatalmas arányu berlini, 1930-ban tartott világgyűlésen 16 000 ember vett részt és 43 nemzet képviselői jelentek meg. A 8. londoni világgyűlésen az előadók sorában szerepeltek Mac Donald mostani angol miniszterelnök és Lloyd George. E két adat is megmutat valamit abból, milyen óriási jelentősége van ezeknek a világkon-

ferenciáknak, milyen messze kinőnek e napok a vendéglátó egyházak hétköznapijai közül.

Az 1930-ban Budapesten járt Poling Dániel dr. new yorki ref. lelkész, a Világszövetség jelenlegi elnöke éles szemmel átlátta, milyen fontos stratégiai helyzete van a magyar és a környező országbeli protestántizmusnak az evangélium Kelet felé való terjedése szempontjából. A vezér szeme ezért választotta ki Budapesten, hogy itt seregeljen össze a nagy találkozóra minden nemzet és faj CE szövetségese e zászló alatt: „Krisztusért és az egyházért“.

Amerikából a mozgalom történetében eddig legnagyobb delegációt akarják áthozni, pedig Berlinben is 800 volt az amerikai résztvevők száma. A kétezernyi hatalmas külföldi sereg a világ minden részéből és minden fajából jön majd össze. Spanyol és Olaszország evangéliumi keresztyénei ép úgy ott lesznek, mint a messze Kelet képviselői eljönnek Kinából, Japánból, Koreából, Indiából.

A világkonferencia rendezősege legnagyobb örömmel számít arra, hogy evangéliumi hitű testvéreink a Magyarországot környező államokból nagy seregben fognak eljönni erre a nagy találkozóra. A világgyűlés hatalmas erőinek ki kell áradni mindenfelé, egyházaink életét mindenütt megteremkenyíti majd azoknak a nagy keresztyén személyiségeknek a bizonyágtétele, akik szólanı fognak a budapesti világkonferencián.

A részvételi díjat a Világszövetség 10 pengőben állapította meg, ezért kapnak a résztvevők konferenciái program- és énekeskönyvet, jelvényt és esetleg ingyen tömegszállást. A magyar vasutak 33% os kedvezményt engedélyeztek a konferencia igazolt tagjai részére.

A Világszövetség elnöksége a konferenciára a következő meghívót bocsátotta ki:

MEGHÍVÁS

minden ország CE szövetségeseihez a 9. világkonferenciára, Budapestre.

Mindenekelőtt szívbéli üdvözlöt. A magyar CE szövetség nevében mi, a világszövetség elnöksége, a csatlakozott nemzeti CE szövetségek és minden ország CE szövetségesei, kibocsátjuk meghívásunkat a budapesti (Magyarország) 1935 augusztus 2-7-ig tartandó 9. Keresztyén Szövetségi világkonferenciára.

Annak nevében akarunk összegyűlni, aki ezt mondta: „Arról ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok“. Mi, a világ CE szövetségesei, szeretnénk elő bizonyosságot tenni arról, hogy a „Krisztus keresztesvitézei“ vagyunk, midőn az evangélizációért, a keresztyén nevelésért, a keresztyén polgari kötelességekért és a keresztyén testvériségért harcolunk. Ezen az óriási munkamezőn sürgető szükségekkel állunk szemben. Az idők kényszere ösztönöz bennünket, hogy a keresztyénség erőivel hassuk át a szociális rendet és egy új keresztyén világot épít-

sünk fel. Korunk ifjúsága számára igen nagy fontossága lesz annak, hogy a célok elérésére egyesülünk.

A gyűlés jelmondata ez lesz:

„Jöjjen el a te országod!”

A világggyűlés programjának a CE szövetségek bizonyoságtétele és szolgálata minden részét át kell ölelni.

A magyar CE szövetségesek a mi közös Urunk nevében szeretettel hívnak meg hennünket és megnyitják szívüket, házaikat. A nemzeti s világgazdasági nehézségek között nagy kegyelem, hogy előállhatunk ezekkel a tervekkel. Az egyes részletekről felvilágosításokat adnak: Vandersall B. Stanley titkár, Boston, USA, Európa számára Wetzig Károly, Woltersdorf bei Erkner, Mark, vagy Sallay István, Budapest, VIII., Gyulai Pál, utca 9.

Végül felhívjuk minden nemzet, nyelv és faj négy milliónyi szövetségesét és kérünk minden evangéliumi egyházat, egyesüljenek velünk abban az imádságban, hogy ez a világggyűlés gazdag gyümölcsök hordozója lehessen.

Boston, Mass.

Daniel A. Poling
elnök.

Problémáink.

Közteherviselés.

(Egyházunk vezetőségének szives figyelmébe.)

Egyházi közterheink az utóbbi időben rohamosan, sőt ijesztő mértékben megszapordtak. Talán még a nagyobb és tehetősebb egyházak előjáróságának is egyre több gondot okoz a járulékok előteremtése. Nem is szólva arról, hogy számos olyan egyházunk is van, ahol egyáltalán nem elegendő ellenérték az a tudat, hogy a közegyházi járulékok nemes célra fizettetnek, hogy azokból életünket, jövőnket biztosító intézmények létesítenek, illetve tartatnak fenn. Nem pedig azért, mert ez egyházaink egy idő óta elkezdett harcot folytatnak az *anyagilag megélhetésért*. Ezek az egyházak már azt a kérdést hánytorgatják, hogy melyik lesz jobb, ha keserves adófilléreinkből a közintézmények élnek a mi rovásunkra s mi pusztulunk, veszünk, vagy pedig: a közintézmények rovására mi tengetjük ugyahogy életünket?!? Mert az is nyilvánvaló, hogy az egyes egyházak elsovadása, pusztulása sem jelent előnyt és hasznot az egyetemes egyháznak és közintézményeinknek. Vannak egyházak, amelyek nemcsak, hogy közterheket nem képesek viselni, hanem méltán és joggal elvárhatnák az egyetemes egyház anyagi *támogatását*.

Azok az egyházak, ahol minden helyi szükséglet, a tisztviselők fizetésétől az utolsó szögig *kivetésből* fedeztetik, vagyis, ahol teljesen ki van merítve a hívek teherbíró képessége, sőt sokhelyt túl van terhelve. Lelekiismereti kötelességemnek tartottam ezt egyházunk bölcs vezetőségének szives figyelmébe ajánlani, az igazság érdekében, ha esetleg nem lett volna erről tudomása.

Az egyetemes konvent tanügyi bizottsági elnökének egy cikke jelent meg hivatalos lapunk f. évi 8. számában, a ref. tanítóképzői járulékok befizetésére vonatkozólag, mellyel a közérdeket és az *igazságot* kívánta szolgálni. S ebben azt ajánlja, hogy ne nyuljunk az adópréshez, hanem önkéntes adakozásból hozzuk össze a kivetett összegét. Legyen szabad itt teljes tisztelettel és szeretettel rámutatnom arra, kérdés formájában, hogy hogyan lehetséges olyan egyházakban önkéntes adakozásból százakat előteremteni, ahol az egész évi perselypénz 40—50 kor., de viszont a pénzbeli egyházi adó évente súlyos ezrekre rug?! Ott, ahol a gyülekezet egyik része munkanélküli napszámos, akiknek nincsen meg a mindennapi kenyere, a másik része pedig adóssággal tulterhelt kis- és törpebirtokos s az egyháznak sem közcélokra, sem a tisztviselők javadalmazására nincsen jövedelmet hozó ingatlana, hasznos joga stb.

Legyen szabad rámutatnom, hogy nemcsak az *„nem lenne igazságos, ha valamelyik gyülekezet egyenlő mértékben róna ki az 50 filléreket a gyülekezet szegény és jómódu tagjai között”*, hanem irreális és igazságtalan, méltánytalan a járulékok kivetésénél csupán a *lélekszámot* venni alapul, mert megtörténhet az az óriási aránytalanság, hogy teljesen vagyontalan egyház szegénysorsu gyülekezetére több közegyházi teher, járulék esik, mint egy vagyonos egyház jómódu gyülekezetére. Ezt pedig igazságnak, különösen krisztusi igazságnak egyáltalán nem nevezhetjük. Még akkor sem igazságos ez, ha a nagy többség akaratán, illetve elhatározásán alapszik is. Mert esetleg kedvezőbb anyagi viszonyok között élő *keresztyén többségnek* semmi esetre sem lehet az akarata, vagy célja a gyöngye kisebbség megölése, — még a legnemesebb ügy érdekében sem! Sőt ellenkezőleg . . .

Teljes tisztelettel javaslom azért, hogy illetékes tényezőink és hatóságaink a közegyházi teherviselésnél, a járulékok kivetésénél, vegyék figyelembe az egyes egyházak (gyülekezetek) teherbíróképességét. Vagyis a lélekszám mellett irattassék össze az egyházak közcélakat szolgáló vagyona (földbirtok, stb) és hasznos joga és minden közegyházi járulék kivétési alapja *felerészben: lélekszám s felerészben: egyházi vagyon* legyen, ami leginkább megközelíti a krisztusi igazságot és a méltányosságot.

M. Gy.

Nyugdíjazás és nyugdíj.

Misem természetesebb mint az, hogy e kettő között a legszorosabb junktimnak kellene lenni; pedig sajnos — amint a lapunkban közzétett püspöki körlevélből láthatjuk — e kérdésnél bizonytalanság és rendezetlenséggel találkozunk. Lelkészi státusunk 1926. óta akár kongruás, akár nem: állami nyugdíjkötelekbe tartozik, de a nyugdíjazás, illetve nyugdíjba lépés s annak bejelentése és a nyugdíj *tényleges folyósítása* között nincs meg a szoros junktim, az egyidejűség, ami ugyancsak nehéz helyzet és létkérdés elé állítja azt, aki javadalmától megválva csupán a nyugdíjára támaszkodik. A nyugdíjazási eljárás folyamatba tétele az egyházi hatóság jogköréhez tartozik, onnan kerül aztán állami ügykezelés alá s ha kongruás az illető: igen gyors tempóban megtörténik a kongruájának *beszüntetése*, hanem aztán várhat hónapokig, vagy ha valami lényegtelen formalitás bukkan fel, akár egy évig is, amíg nyugdíját folyósítják és kézbesítetik!

Ez az állapot a legkeservesebb helyzetbe dönti az illető, egyházi javadalmát és kongruáját már elvesztett, de nyugdíjat még nem élvező lelkészt. Mindent el kell követnie egyházunk legfőbb vezetőségének, hogy ez a tarthatatlan állapot megszűnjön és helyette jöjjön az az észszerű, igazságos és humánus eljárás, amidőn a kongrua-illetményt beszüntetik, ugyanakkor folyósítják a nyugdíjat s ne tegyék ki kínzó kétségeknek, sanyarú nélkülözésnek azt, aki kizárólag a nyugdíjára van utalva. Rendeztessék tehát a nyugdíjazási eljárás mindenkit megnyugtató, humánus, existenciát biztosító módon s ne várakoz-

tassák a javadalmát élvezni megszűnt lelkészt a nyugdíjára. Ez az emberies és igazságos követelmény és rend.

S. L.

A Ref. Sion beszüntetése.

Nem „*eső után köpenyeg*”-et emlegetek vagy ajánlok, hanem csak egy *memento-t* kívánok leszögezni főleg két vonatkozásban, midőn a Ref Sion kényszerű beszüntetését hozta köztudomásra a szerkesztője. A nagyösszegű előfizetési hátrálékoknak aligha a „*gazdasági krízis*”, vagy a pénztelenség az okozója, mert akinek ilyesmire nincs költsége, az egyszerűen nem jelentkezik előfizetőnek, aki pedig jelentkezett *önként*: lennie kell annyi kötelességérzetének és belátásának, hogy azért, amit kap, vagy kapott, be is szolgáltatja pontosan a díjat s ha netalán beleúnt, vagy pedig nem telik többé rá: bejelentni visszalépését.

Itt azonban nem lehet azt mondani, hogy „*tertium nondatur*”, mert valószínű, hogy fennforog egy harmadik eshetőség is és pedig a szerkesztőnek túlságos optimizmusa, vagy mondjuk előzékenysége azon részben, hogy a folyóiratot olyanoknak is küldözgette, akik csak úgy *hallgatólag* lettek *előfizetőkké*, vagyis elfogadták a meg nem rendelt példány számokat, de a díjbefizetést épp úgy elmulasztották, mint annak bejelentését, hogy nem reflektálnak a lapra. De mulasztást követett el a szerkesztő is, amikor a díjfizetést elmulasztóknak küldözgette állandóan a példányokat. A nagyösszegű hátrálék csakis e kölcsönös közömbösség és mulasztás folyamánya lehet.

A másik megjegyzésem pedig az, amit általánosságban helytelenitenünk és megrónunk kell, hogy amikor létezik egyházi alapítású sajtóüzem (Kálvin nyomda), miért történik az az eléggé el nem ítélhető eljárás, hogy egyházi lapjaink, folyóirataink legnagyobb részben, a közgyűlések jegyzőkönyvei, anyakönyvi, vagyonkezelési, adminisztrációs úrlapok, tankönyvek, irodalmi művek nem a saját nyomdánkából kerülnek ki?? Hát nem testvérietlen, széthuzó eljárás és mulasztás ez? A Ref. Sionnak sem lenne annyi hátrálék követelése bizonyára, ha a Kálvin nyomdával lett volna viszonya. Némi erkölcsi pressziót

jelentett volna az illetőkre az, hogy az egyházi jellegű sajtó életigényét respektálni kell!

Mikor ébredünk már egyszer annak a tudatára, hogy ez a széthúzás és közömbösség anyagilag nagy károsodást jelent, erkölcsileg pedig súlyosan dehonosztáló!! S. L.

H I R E K:

— **FIGYELMEZTETÉS.** Akik a tiszáninneri egyházkerületben minden lelkészi hivatalhoz megküldött „Belmisiói vezérkönyv“ árát (10 Ké) még máigsem küldötték be az egyházkerületi pénztárba, most már haladéktalanul tegyenek eleget fizetési kötelezettségüknek, mert ellenkező esetben az illető lelkészek a fegyelmi büntetést el nem kerülők. A könyv ára az egyházkerületi pénztár (Tornalja) címére küldendő a könyvhöz csatolt befizetési lapon.

— **A feketeadói leány és asszonykőr védnöksége** alatt Nagy Gáspár tanító rendezésében Géczy István, népszínművét: „Amit az erdő mesél“ adta elő a feketeadói ifjuság szép anyagi és erkölcsi sikerrel.

— **A Church of Scotland Continental and Church Relations Committee** febr. 19-én hozta össze a Skóciában tanyulmányukat folytató kontinensbéli és tengertúli dominiumok studenseit. A skóciái négy College külföldi hallgatói erre a napra valamennyien Edinburghba gyülekeztek. A kedves és értékes összejöveteien az egyes nemzeteknek és egyházaknak egy-egy studente beszélt, amelyekből talán a legvilágosabban tűnt ki a skót egyháznak viszonyzatlan jósága minden ref. egyházzal szemben. Az összejövetel vezetője és rendezője Dr. Webster a Church of Scotland titkára volt, aki szeretettel emlékezett meg a magyar ref. egyházzal és a jelenlévő studensekről. A különböző College-okból hat magyar nemzetiségű student jött össze beleszámítva a Free Church stipendiumát élvező két magyar stipendiumost is. Az összes magyar ref. egyházak nevében Péter János budapesti kálvintéri s. lelkész köszönte meg a Church of Scotland irántunk tanúsított jóindulatát. A testvér cseh-morva prot. egyházat Vilém Jelínek Břeclava-i s. lelkész képviselte. A magyar ref. egyházból Péter János és Kenéz Sándor (Magyarország), Szűcs János és Gyenge Áron (Transylvánia), Kovács József és Batta Pál (Slovákia) voltak jelen.

— **Amerikai hagyományos szokás.** Amikor az amerikai Egyesült Államok új elnöke elfoglalja hivatalát, egy saját maga által választott textus alapján ünnepélyes beszédet tart a „Fehér házban“. Itt közöljük a textusokat, melyeket Grand óta a jelenlegi elnökök választottak. Grandt (Ésaia 2, 3), Hayes (Zsolt. 118. 11—13), Garfield (Péld. 21, 1),

Arthur (Zsolt. 31, 1—3), Cleveland (Zsolt. 102. 4—10), Harrison (Zsolt. 121, 1—6), Mac Kinley (Péld. 16, 20—21.), Roosevelt (Jakab 1. 22—23), Taft (1 Kir. 3, 9—11.), Wilson (119 Zsolt. 43—48.), Wilson (46 Zsolt.), Harding (Mikeás 6, 8), Coolidge (1 János 1.), Hoover (Péld. 29, 18), Roosevelt (1 Kor. 13, 13). Amikor az országok közötti és az emberek közötti békében a szeretet a legkevesebb, alig választhatótt volna Roosevelt saját maga és polgártársai számára közelebb eső textust.

Az Egyesült Államok néger egyházainak száma 1866—1900 között 700-ról 4200-ra, tagjainak száma pedig 600 ezerről 5 millió 200 ezerre emelkedett.

— **Mexikóban** Puebla állam határozatot hozott, hogy 50.000 személyre csak egy katolikus papnak szabad szolgálatot teljesíteni, a mexikói kormány pedig az egész Mexikó területére kiadott rendeletével eltörölte a karácsonyt. Ez a két megdöbbenő hír egyuttal felelet arra is, hogy vajjon a protestantizmus által életre kelt szabadabb gondolkodás-e az oka a legújabb idők vallás- és egyházellenes tendenciájának. Mexikó a protestantizmustól mentesen a katolicizmus vezetése alatt ért el odáig, hogy ime az államhatalom fejszét a keresztyénség fájának gyökerére vetette.

— **Szomorú statisztika.** A „Hilfskomitee zur Linderung der U'eltnat“ közli, hogy 1933-ban a világon 2.400.000 ember halt meg éhhalállal. A nyomoruság miatt 1.200.000 ember lett öngyilkos. Ugyanekkor az árak stabilizálása érdekében 568.000 vagon gabonát, 144.000 vagon rizst, 267.000 zsák kávé, 2.560.000 kg. cukrot semmisítettek meg és 423.000 vagon gabonát használtak fel tüzelésre. A megsemmisített élelmiszerekkel az éhínségtől elpusztultak 67%-át meg lehetett volna menteni. Ime a nagy tudomány, modern emberiség nyomorusága és teljes tehetetlensége!

— **Mandzsúriában a keresztyén misszió** sokat szenvedett a japán betöréstől és az ezt követő rablóvilágtól. Az azelőtt fennálló 100 külső állomás helyett ma csak alig 50 áll még fenn. A lakosság jó része a biztosabbnak hitt városokba menekült.

— **Elszászban** a lutheránus egyházban 206 lelkészi és 4 segédlelkészi állással szemben ez idő szerint 156 lelkész, 14 helyettes lelkész és s. lelkész működik. A református egyházban 41 lelkész és 10 helyettes és segédlelkész teljesít szolgálatot. Ezek a lelkészek is különböző intézményeknél (kórház, menház stb.) is teljesítenek szolgálatot. Ennek a kis egyháznak (206 parochia!) 29 vallásos folyóirata van. Idegen állampolgárok azonban nehezen kapnak engedélyt lelkészi működésre.

— **Római katolikus statisztika** szerint Svédország 6 millió lakosa közül 4000 római katolikus, akik 10 gyülekezetbe tartoznak és 21 lelkészük van. Norvégiában 42 lelkész esik a mindössze csak 3000 lelket számláló róm. katolikus-ságra. Finnországban 1800, Dániában 25.000 róm. katolikus él.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egypetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . . . 70 korona
Félévre 35 korona
**Hirdetések díjszabás
szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÖMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**
Rožňava, ref. lelkészi hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leges reklamációk ide
küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

A konfirmációi oktatás.

Ebben a tárgyban hivatalos lapunk har-
madik számának hiradása szerint a Dunánin-
neni ref. egyházkerület közgyűlése hozott
egy nagyfontosságú határozatot, amikor ki-
mondta, hogy jövőben a konfirmációs ok-
tatás két évig tart és mindenütt a Heidel-
bergi Káté használandó konfirmációi káté
gyanánt

Hálás tisztelettel köszöntjük annak a
vezérkarnak hivatásuk magaslatán álló tag-
jait, akik ezt a határozatot meghozták —
bizonyosságául annak, hogy az élet parancs-
szavát meghallották és azt teljesíteni és
teljesíteni is igyekeznek. Nem lehet kétsé-
ges egy pillanatig sem, hogy ezt a döntő
fontosságú és a bajok orvoslásának gyöke-
réig lenyúló nemes példaadást a többi egy-
házkerületek is követni fogják. Devalvalo-
dott erkölcsi és hitéletünk roncsai felett
keseregve, tekintetünk mindig a multba vész,
amikor a gyülekezeti élet valutáris értékét
a jótettekben bővelkedő hit aranvfedezéke
biztosította s látva ezt a dús gyümölcsözés,
fájón sóhajgatjuk: Hja, nem úgy van már,
mint régen volt. Nos, legyen hát úgy, mint
régen volt! Hiszen apáink, annak a százsz or,
is visszasírt multnak hithűségben és áldoza-
tosságban fénylő példái a Heidelbergi Ká-
ténak a biblia tanítására nehezedő hitgaz-
ságain és emlíni nevelkedtek föl és tudtak
bizonyágtévő életet élni. Legyen hát úgy,
mint régen volt s akkor az ősök példáját
követve talán kitudjuk emelni egyházunk

zörgő szekerét a kátyúból és talán sikerül
lerakni egy olyan jelen alapköveit, melyet
tükrül vesznek majd maguk elé unokáink.

A parancs elhangzott, de lesz-e foga-
natja? Szomorú tapasztalatok készítenek
erre a kishittiségre valló és kétségesskedő
kérdésnek feltevésére, mert sok-sok jobb
sorsra érdemes határozat lett már füstbe
ment terv az agyonhallgatás és nem törő-
dőség miatt. Megtudja-e mozgatni ez a
határozat azoknak a közkatónáknak táborát,
akik még ma is csöndes pipaszó mellett
intézik el a belmissziót, nem is annyira a
hozzá nem értés, mint a munkatöbblet
miatt? Amikor az arra hivatottak több esz-
tendei követelése és számonkérése dacára
is akadnak még, akik bibliaolvasás nélkül
végzik a köznapreggeli istentiszteletet, bi-
zony a legvérmesebb remény is lelohad
ennek a határozatnak végrehajtása és sorsa
felől, mely szintén teherként a csöndes pa-
róchiák berkein belül.

Pedig megéri a fáradságot, hogy a
parancs teljesítve legyen. Megéri elsősorban
annak, aki a határozatot végrehajtja és kon-
firmándusaink oktatását a Heidelbergi Ká-
téval kezében fogja végezni. Csak az tudja,
aki már ezt több éven keresztül gyakorolta,
hogy mekkora erőssége egy lelkipásztornak,
ha ismeri ezen hitvallási könyvünket s ha
a gyermeksereg vagy gyülekezet előtt ma-
gyarázva már jónéhányszor keresztülragta
magát rajta. Látóköre tisztul, hite öntuda-

tosabb lesz, ami predikációinak tartalmán érezteti elsősorban jótékony hatását. Olvas-tam valahol, hogy a régi vizitátorok abban a visszasírt időben még a Heidelbergi Ká-téből is tettek fel kérdéseket a parochusok előtt s ha úgy lenne ma is, mint régen volt, nem festené-e meg a tudatlanság szégyen pirja arcunkat?

Mi az egyetemes papság elvén állunk és nem tömeggel, de öntudatra ébredt hi-vővel operálunk, aki magának áll vagy esik. Erre azonban nevelni kell a lelkeket és a konfirmációi oktatás kínálkozik itt, mint egyik nagyon kedvező terep. A konfir-mációs oktatás háziiskola, melyből nem csak kegyes bárányokat, de alkalmas segéd-erőket is képezhet magának a Krisztus nyá-jának pásztora. Itt lehet és kell megértetni ifjainkkal, hogy a kálvinizmus elkötelezés a több hitre, mélyebb szeretetre és nagyobb áldozatosságra. A gondos kéz itt mutathatja be a történelmi kálvinizmust, a vérzivatar-ban küzdő egyház szellemi és lelki fegyver-zetét, mely egyformán elégséges volt a hit-valló élet megbizonyítására a börtönben is, máglyán is, vagy a munkaműhelyek aszta-lánál is. Feltárhatja a gyülekezeti élet egész arcvonalát, melynek csatarendjében ott vér-zik a martir, buzdít és tanít a pásztor, épít az áldozatos kéz és végzik a jótékony-ság szeretet munkáját a Dorkák és Tábiták. S ennek a lelkihadjáratnak ma legalkalma-

sabb dinstreglamája a Heidelbergi Káté, annak logikusan egymásba kapcsolódó kér-dései és feleletei, hogy indításokat adjanak és parancsokat oszt gassanak. Nagy hozzá-értést, komoly elmélyülést és felkészültséget igényel ez a vezető részéről. időtartamban pedig legalább két évet.

Kemény munka biz ez, de hát élet csak ott van, ahol munka folyik. A téli hidegbe fagyott természet. vagy a kihült kohó omla-dozó fala a halált jelképezik. Élet a tavasz, élet a zakatoló gép, füstölő gyárkémény és a barázdát hasogató ekevas, mert kenyeret ad és életkedvre pezsdít. Hogy örül, ujjong a sok éhező család apraja-nagyja, amikor a jelzőcsengettyük újra megszólalnak és mun-kára hívják a munkanélküliek csüggedt se-regét. Élet a gyülekezeti munka is és pedig annál elevenebb, gyümölcsözőbb élet, minél több munkaágot kapcsolt be az avatott kéz a lelki élet munkamezejébe. mert az is ke-nyeret terem, mennyei kenyeret, a pásztor számára pedig a hiveivel való lelkibékesség mellett terem biztos és jószívvvel adott földi kenyeret.

A konfirmációs oktatásnak két eszten-dőre való beállítása munkára hívó harang-szó és mi várjuk, hogy ez a parancs a többi őrhelyeken is megkonduljon és közös munka-táborba szólítson.

Koncsol János.

Oxford vagy Gruppenbewegung Norvégiában.

Eigil Lehmann norvég lelkész elbeszélése után.

A Gruppenbewegung, 1934. augusztus 9-én kezdődött oekumenikus konferenciája a schweizi Thunban a még eddig iránta nem érdeklődőknek, vagy esetleg lekicsinylőknek is megmutatta, hogy az ifjú mozgalom ma már világmozgalommá nőtt, hiszen konfe-renciáján Európa országainak kiküldöttjei mellett, a többi világrészek országainak ki-küldöttjei is nagy számmal részt vettek s a *Frank Büchmann* amerikai lutheránus lel-kész munkássága után elterjedt mozgalom megmutatta, hogy azt a réteget is sikerült áthatnia, ahoz a réteghez is sikerült közelebb vinnie az evangéliumot, a Krisztus által min-

den emberhez szóló *isteni üzenetet*, amelyet eddig az a legkevésbé érintett meg, hogy *a felső tízezrek rétegét is sikerült meg-nyernie.*

E cikk keretében a mozgalom részletes vázolásától eltekintek, csupán pár mondattal jelzem a mozgalom főbb gondolatait, melyek praktikummá lévén, a megragadó erőt gyakorolták és gyakorolják mindenütt, akik a moz-galommal érintkezésbe jönnek. Ezek a főbb gondolatok: „*A személyes megbeszélések*“ (Charing), mely által az egymásiránti bizal-mat keresik, annak akadályát igyekeznek elhárítani, mely akadályt a speciális bűnök-

ben látják. Nevezhetnénk személyes bünvalomásnak is.

Megkövetelik a naponkénti „csendes órát“ (*quiet time*), imával, bibliaolvasással, abban elmélyedéssel és a gondolatok feljegyzésével összekötve. Minden döntésben a szentlélek vezetéséért imádkoznak (*guidence*), mely vezetés adhat csak helyes útmutatást. Céljuk a tisztaság, tisztesség, önzetlenség és szeretet. A felekezeti különbség nem lehet válaszfal. Nem akarnak egymástól elhalászni lelkeket, hanem akit megnyertek, azt saját egyházában való tevékenységre szólítják fel. Összejöveteleik vidámak, de ez a vidámság a keresztyénség vidámsága, a lélek vidámsága, melyben könnyebbé lesz az *Ige magvetése*.

Bámulatos sikereket ért el e mozgalom mindenfelé s bámulatos hódítása, megragadó és lenyűgöző ereje talán a legszembeszökőbb Norvégiában, hol a 2^{1/2} millió lutheránus lakosságot, melynek lelke különben is a vallásos megújhódásra fogékony, csaknem hetek alatt hódította meg. Pár hét alatt minden rétegét áthatotta, az alsó paraszt osztálytól, a legfelsőbb rétegegig. Ezt a gyors terjedést mondotta el *Eigil Lehmann* egyik magányos beszélgetésünk alkalmával, amikor csodálatomat fejeztem ki a mozgalom Norvégiában hamar elért nagy eredménye fölött.

Első magvetője norvég földön *Sverre Norborg* lelkész, aki 1933-ban, miután Oxfordból hazatér, hol a már megerősödött mozgalmat tanulmányozza, kiadja „*Oxford Gruppe — En eiendømmelig verdensvekelse*“ című könyvét.

Szélesebb rétegben való elterjedése az elmúlt évre esik, amikor *Carl Joachim Hambro* a norvég népszövetségi kiküldött, Genfben érintkezésbe jön a mozgalommal és megragadva annak szellemétől elhatározza, hogy Norvégiában is igyekszik meghonosítani. *Büchmann*t, aki „*team*“-jával európai utazáson járt, a különböző országokban mozgalmát megismertetése és népszerűsítése végett, arra indítja, hogy még az 1934. évben menjen el Norvégiába. Felkeresésére 1934. október végén *Büchmann* már a Norvégia szívében fekvő *Höbsjör*-ben megtartja az első ülést. Egy héten keresztül özönlének az emberek. Maga a világi sajtó a legnagyobb érdeklődéssel pro és contra figyeli a mozgalmat és

nemsokára általános feltűnést kelt, amikor Norvégia nagy szerepet játszó személyei a mozgalom tagjainak vallják magukat a nyilvánosság előtt is. *Ronald Fangen* író, *Ramm* redaktor, *Mowinkel* theol. professzor és mások.

Büchmann és teamja november elején *Oslóba* vonul át. Munkáját nyilvános üléssel kezdi meg a norvég fővárosban, majd kisebb csoportoknak tart üléseket, hivatás és népklasszisok szerint. Befejezi *oslo*i munkáját a szokásos privát házaknál tartott *Hausparty*-kal, vagy házimegbeszélésekkel. Hatásuk itt is bámulatos s hírük már mindenütt megelőzi érkezésüket. Norvégiában már akkor mindenütt az Oxford vagy Gruppenbewegungról beszélnek. A híres költő *Björnstjerne Björnson* fia *Björnsz Björn*-sohnt, amikor megtartott színházigazgatói jubileumán újságírók interjувolják, nem beszél másról, mint órákhosszat az Oxford mozgalomról. *Ramm* napilapja a „*Tidens Tegn*“ valóságos építő lappá lesz.

A városból vidékre tesz kirándulást *Büchmann*. Az *Osló* és *Bergen* között fekvő *Geiló*-ban, majd *Voss*-ban csodálatosan tapasztalja, hogy az egyszerű falusi néplélek jobban elő van készítve és inkább ismeretes a bibliával.

Innen az állomás *Bergen* és azon keresztül *Osló* megint. Innen kelt útra a befejezett munka után a team és *Büchmann* maga is, hogy folytassák másutt a világot átfogó mozgalom építését.

Norvégia ma ezt az alig pár hónapos mozgalmát, az egyik legnagyobb mozgalomnak tekinti, mely csak volt kebelén évszázadok óta. *Büchmann* szerint vallásos téren Európa fenye lehet Norvégia, mert népe fogékony és elő van készítve a vallásos áramlatokra, sokkal inkább mint Európa nagy szerepet játszó nyugati államai.

Ma már az ellenző újságok hangjai is elnémultak s csak itt-ott hallatszik egynek-egynek hangja, mely az eddig sokat hangoztatott vádat még oda-oda kiáltja, hogy a mozgalom csak egy felületes amerikai mozgalom, hangja visszhang nélkül hal el s a támadokból lassan szószólók lesznek, szószólói a nagy mozgalomnak, mely az Isten országáért munkál.

Zürich.

Hadházy Lajos

A lelkészi továbbképzés kérdéséhez.

K. L. a hivatalos lap f. évi 6. és 7-ik számaiban általános érdeklődést igénylő problémákat szellőztetett. De mintha nem vette volna figyelembe a való tényeket, a reális helyzetet, adottságokat. Már pedig ilyen nagy horderejű kérdések tárgyalásánál, illetve azok megvalósításánál, keresztülvitelénél semmiestre sem mellőzhetjük. Légyvár-építés, délibábkergetés sohasem volt okos és helyes politika, — legkevésbé az ma. — Az igazi prófétai és apostoli lelkület azt is diktálja, sőt egyenesen parancsolja, hogy vegyük számon a lehetőségeket és komolyan számoljunk azaz a ténnyel, hogy *átmeneti*, sulyos, válságos korszakban élünk. Hangsúlyozni kívánom, hogy a belmisszió problémáját, mint a lelkészi továbbképzés egyik tényezőjét, szigorúan *tudományos alapon* véltem és vélem kezelni, továbbá, hogy minden munka és megmozdulás alapjául az *egy szükséges dolgot* feltételezem.

Ezeknek előrebocsátása után, nézzük a felvetett kérdések néhány pontját. Először is a tudományos teológiai munkák (itteni) teljes hiányát s ezzel kapcsolatban a közegyház anyagi segélynyújtását ilyen célra és teológiai kitüntetések megszerzésére. Ez elsősorban: *külföldi stipendiumokat* élvezett, kiváltságos, előnyös helyzetben lévő lelkészeket érinti, akik bizonyára reagálnak is a kihívásra. Most csak annyit, hogy tudományos értékű és jellegű munkát, tanulmányt, tudományos segédeszközök (könyvtár, stb.) nélkül nemcsak megírni, hanem még elképzelni is bajos dolog egy kicsit. Tudományos segédeszközöket pedig sokkal könnyebb (sőt talán egyedül lehetséges) beszerezni a távoli, az igazi külföldről, mint a szomszédos „külföld“-ről. Ezt pedig csak a külföldi viszonyokkal (tudományos irodalom, stb.) ismerősek tehetik meg, éppen ezért kiváltságosak. (Mellesleg megjegyezve, nagyon szívesen, örömmel fogadtuk volna az élvezett stipendiumok és a befektetett tanulmányúti fáradságok gyümölcseképen a hiányzó tudományos munkák megjelenését és bizonyára előfizetését, megrendelések is történtek volna rájuk, — közérdekű és használható művekre gon-

dolok — kellő tájékoztatás után.)

De hogyan lehet arra még csak gondolni is, hogy az itteni egyetemes egyház adja, illetve adassa ki az ilyen tanulmányokat, melyeknek különben nem vonom kétségbe az értékességét. (!!) Az a közegyház, amelyik nem rendelkezik anyagiakkal, csupán a gyülekezetek bizonytalanná válni kezdő adóival s meglévő intézményeit sem bírja jóformán fenntartani. Csak egy mód volna: a gyülekezetek újabb megadóztatása. De ez az öngyilkossággal lenne egyenlő, mert legtöbb gyülekezetünk már most sem bírja a terheket. Lehet akkor nekünk garmadával „tudományos“ stb. irodalmunk, könyvtárunk, ha nem lesz gyülekezetünk!! Lehetünk doktorok, magántanárok stb., ha az anyagi élet kétszerkettőjét sem tudjuk s egy másik — nemkevésbé fontos — szigorlaton gyülekezetünk is, meg mi magunk is megbuktunk! A teológiai kitüntésekről különben az volt eddig a tudomásom, hogy azok a tudományos munkásságnak a vele, illetve utánjárói, minden segélynyújtás nélkül. A hivatalos egyház egy segítséget nyújthat — s ezt nyújtja is mindenkinek — t. i. a hivatalos lapot, a tudományos cikkek, dolgozatok számára, melyeket bizony eddig nagyon nélkülözött. Lehetetlennek tartom, hogy az Egyetemes Egyház Vezetősége ne bővitené némileg a lapot, ha szűknek bizonyulna az ilyen tanulmányok befogadására. S ha a közegyház esetleg ezt nem tehetné meg, akkor minekünk, lelkészeknek volna kötelességünk. Csak jöjjenek elő az „íróasztalok börtönéből!“

Nézzük még a teológiai kérdéseknek az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűléseken való tárgyalását. A törpe egyházmegyékben ez lehetséges, de másutt áligha. Ott valószínűleg két (2) évben sem igényel a köz (adminisztratív) ügyek intézése egy tárgyalási napot, míg pl. egy nagyobb (rendes) egyházmegyében évente kétszer is van közgyűlés, de napvilágon ritkán ér véget. Talán még akkor sem, ha évente négyszer volna. Ha még bevisszük a teológiai kérdéseket, vitákat is a sokszor pereskedő falusi atyafiak nagy örömére, akkor évente legalább nyolcszor kellene gyűlést tartani s nem egy, hanem két-naposakat. S ez már nem lelkészi továbbképzés lenne. Ezek a kérdések momentán a lelkészekre tartoznak s lelkészi gyűléseken van helyük.

Végül: nem jó mindig a külföldi viszonyokat nézni s külföldi szemmel kritizálni az itthoni viszonyokat. Éppen úgy, mint ahogy nem jó a falunak mindig a várost majmolni, utánozni. — Van városi élet is, ahol lehet lakcipőben korzózni, de van külön falusi élet is, ahol csizmában kell a sarat uszni. — Van nyugodt, boldog, előrehaladott „külföldi“ élet is, de van nyugtalan, boldogtalan és hátramaradt itthoni élet is, amellyel számolni kell. Lassan haladhatunk a *külföld* után s talán valamikor utól is érjük azt, de átültetni, máról-holnapra megváltoztatni akarni az életet: kissé merész és komolytalan vállalkozás.

M. Gy.

H I R E K:

— **Püspökválasztás.** A magyarországi dunántúli egyházkerületben *Medgyaszay Vincze* lepsényi lelkész, mezőföldi esperes, egyházkerületi főjegyző választott meg püspökké az Antal Géza örökebe. Vele a ref. lelkészi kar egyik legtekintélyesebb, legnépszerűbb és érdemekben leggazdagabb alakja került a vezéri helyre. 1868-ban született s amióta 1891-ben lelkészi működését megkezdte, különböző gyülekezetben szolgálva, mindenütt hű sáfárnak bizonyult s munkássága nyomán mélyült a hitélet, ujjáépültek az általa vezetett és kormányzott egyházak külsőleg is. A munkásságát kísérő fényes eredmények következménye volt a feléje forduló közbizalom, amely egymásután hívta el és állította azokba a pozíciókba, amelyekben munkássága szélesebb köröket is gazdagított és gazdagított is. A Dr. Antal Géza betegeskedése idején már az egész egyházkerület ügyeinek a vezetése és intézése az ő kezeiben van. Bárhova állította a közbizalom, mindenütt lelkiismeretes és rátermett munkásnak bizonyult.

Még irodalmi téren is sikeres munkás. Az 1926-ban „Vihar után — alkonyat felé“ cím alatt megjelent verses kötete nagy tetszést aratott.

Isten gazdag áldása kísérje uj és nagy felelősséget járó munkatérén!

— ón —

— **Írásbeli dolgozatok tételei az 1935 év folyamán tartandó II. lelkészképesítő vizsgálatra.**

Boross Kornél részére: „**Ethikai elvek érvényesítése a keresztyén ember társadalomszemléletében.**“ Értékezés. Prédikáció: Eféz. V. 21. „Az Isten uralma alatt.“ Bibliamagyarázat: 5 szabadon választott textus alapján.

Izsák József részére: „A vasárnapi iskola célja, módszere és hatása s egy évi tervezete párhuzamosan a városi és falusi gyermek hitéletének

irányítására.“ Értékezés. Prédikáció: I. Kor. XV. 22, 23. „A Krisztus primátusa“ Bibliamagyarázat: 5 szabadon választott textus alapján.

Kapczy Tamás részére: „A szocialis munka elvei és ezeknek gyakorlati keresztyén vezetése a ref. gyülekezetekben.“ Értékezés. Prédikáció: II. Kor. IX. 8–11. „A kegyelemben való meggazdagodás.“ Biblia magyarázat: 5 szabadon választott textus alapján

Lengyel Pál részére értékezés újabban kijelölve nincs. Prédikáció: II. Thess. III. 5. „A kegyelem vezetése.“ Biblia magyarázat: 5 szabadon választott textus alapján.

Papp István részére: „A református falu lélektana, valamint ennek erkölcsi, gazdasági és szocialis szempontból megadott rajza.“ Értékezés. Prédikáció: Zsid. XII. 7. „A fenytő szeretet.“ Biblia magyarázat: 5 szabadon választott textus alapján.

Szászák Bertalan részére: „A református segédlelkész munkaköre, ebben való szabadsága és korlátozottsága egyházi jogi, hitmilletikai és pastoriális tekintetben.“ Értékezés. Prédikáció: I. Thess. V. 12–15. „Az építő törekvés“ Bibliamagyarázat: 5 szabadon választott textus alapján.

Vass József részére: „A kegyelemben való élet belső szemlélete, megkonstruálása különös figyelemmel a lelkiélet fejlődési menetére, segítő eszközeire s ezeknek az igehirdetésen való érvényesítésére.“ Értékezés. Prédikáció: Példabeszédek XVIII. 21. „A nyelv hatalma és gyümölcse.“ Biblia magyarázat: 5 szabadon választott textus alapján.

Vizváry László részére: „Az egyház belső építése, ennek alkalmi, eszközei s a jelenre és a jövőre néző feladatai.“ Értékezés. Prédikáció: Zsid. XIII. 14–17. „Az előre néző pásztor és a nyája.“ Bibliamagyarázat: 5 szabadon választott textus alapján.

A biblia magyarázatok közül egy a szinoptikusokból, egy János evangéliumból, egy az apostolok cselekedeteiből, a további kettő pedig két különböző apostoli levélből lesz szabadon választandó.

Az értékezés gépirással, vagy olvasható kézírással befűzve, vagy kötve a források megnevezését nyújtó jegyzékkel s a rendszert feltáró tartalom jegyzékkel 1935 május hó 22-éig lesz a losonci ref. lelkészi hivatalhoz beküldendő. Ez a határidő az egyetemes konvent idevonatkozó határozata szerint esetleg június hó 15-ig ki fog terjesztetni. A határidő kitolasa attól függ, hogy a második lelkészképesítő vizsgálat időpontját az egyetemes konvent mikorra jelöli meg.

— **Újabb adományok Molnár Mária részére:** Szernye 15 Ké., Pinkóc 10 Ké., Csapi leánykör 20 Ké., Rimaszombat 170 Ké., Dolha 10 Ké., Farkasdi női bibliakör 250 Ké., Harmac 10 Ké., Keresztury Józsefné 20 Ké., Dr. Illyefalvi Vitéz Aladar 50 Ké., Blaho Béláné 5 Ké., Özv. Réz Lászlóné 5 Ké. Összesen 565 Ké. Az eddigi gyűjtés eredménye 3667-80 Ké.

— „A Bratislavai-pozsonyi ref. keresztyén Diákinternátus és Menza“ részére beérkezett szeretet adományok. III. Kimutatás. Karácsonyi gyűjtőíven adakoztak a következő egyházközségek: Bori 50 Ké, Pozba 210 Ké., Hubó 1250 Ké., Magyarsók 100 Ké., Tusa 10 Ké., Nagyszelmenc 175 Ké., Deáki 15650 Ké., Csúz 30 Ké., Madar 55 Ké., Asztély 34 Ké., Alsószecse 150 Ké., Székely Béla ref. tanító gyűjtése Alsószecse 10150 Ké. Az áldozatos sziveknek a szegény tanulók nevében köszönetet mond a R. I. M. vezetősége. Együttal ismét felkérjük az egyes lelkészi hivatalokat, hogy rend kedvéért a fel nem használt gyűjtőíveket is Edl u. 9 sz. alá visszaküldeni sziveskedjenek.

— „A pozsonyi ref. ker. Internátus és Menza“ támogatására vonatkozólag a komáromi egyházmegye a most közzétett közgyűlési jegyzőkönyv 36. pontja szerint elhatározta, hogy az egyházmegye erejéhez képest szívesen siet az intézmény támogatására és ezért minden egyház köteles évenként annyi 10—10 koronát az egyházmegyei pénztárba beszolgáltatni, ahány lelkészi, segédlelkészi, illetve tanítói, vagy kántori állást fenntart és ilyenek szolgálatát igénybe veszi. Együttal felhívta a gyülekezetek előljáróságát, különösen a Pozsonyhoz közeledőket, hogy évenként, amikor a Mindenható megadja áldását az aratás gyümölcsében, mint valaha a pápai Alma Maternek, adják meg most a pozsonyi diákmenzának az Isten kegyelméből jutott ajándékot. — A komáromi egyházmegyeinek 43 anyja és 8 leányegyháza van; a felvett 45 növendék közül 20 a komáromi egyházmegyéből való és pedig: 2 teljes fizető bennlakó, 7 kedvezményes bennlakó, 1 ingyenes bennlakó, 6 ingyenes menzás, 2 kedvezményes menzás és 2 teljes fizető menzás. — A karácsonyi gyűjtés eddigi eredménye ebből az egyházmegyéből! 241350 Ké.

— **Halálozások.** A régi magyar református nemesek sora napról-napra ritkul. Nemrégiben temették el Morván *Lehotay Pál* testvérünket, nagy fájdalommal. Február 23-an pedig a nagyszertvári ősi templom harangjai szólaltak meg, hogy megszirassák a református egyház egyik legnagyobb pártfogóját *Szentimrey Ferencet*. Temetése február 26-án ment végbe a nagyszámu rokonság s az egész környék nagy részvéte mellett. A temetési szertartást Nyitray Lajos nagyszertvári és Nyitray Dezső tusai lelkészek végezték.

— **Szavazatbontás.** Az alsózempléni egyházmegyében a Dr. Deák István lemondásával megüresedett világi tanácsbírói állásra beadott szavazatok felbontattak s megállapítást nyert, hogy világi tanácsbíróvá: Czigányi Géza uradalmi főnővér választott meg.

— **A bibliában** valószínűségi számítás szerint a Jehova és az Úr szó 6855-ször fordul elő, a biblia 1189 fejezetet, 31.192 verset, 773.692 szót 3.566.480 betűt tartalmaz.

HIVATALOS RÉSZ.

A Szlovenszkói Tiszáninneri Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

Körlevél

valamennyi kebelbeli Nl. esperesi és lelkészi hivatalhoz!

Több gyülekezetből a püspöki hivatalhoz beküldött jelentés arra enged következtetni, hogy sok lelkész nem olvassa az egyházkerület jegyzőkönyveit s így nem vesz tudomást az azokban foglalt határozatokról, vagy ha igen, nem gondoskodik gyülekezetében a határozatok becsületes végrehajtásáról. Egyházkerületünk 88/1932. sz. határozatával jóváhagyta az ungi egyházmegye által beterjesztett ama „Szabályrendeletet“, amely a gyülekezeti tagok egyháziatlan és a hitűségbe ütköző cselekményeinek és mulasztásainak kárhóztatása céljából készítettet s egyben annak érvényét az egész egyházkerületre kiterjesztette. E Szabályrendelet egész terjedelmében megjelent az egyházi hivatalos lap 1932. évi szept. 11-iki 37. sz.-ban, tehát minden lelkésznek tudomást kellett vennie annak 5. és 6. §-iaról, melyek szerint „nem saját gyülekezetéhez tartozó egyháztagot a lelkész a maga saját gyülekezetében az úrvacsorai szent jegyekben csak az esetben részesíthet, ha az illetékes lelkésztől írásbeli tanusítványt mutat fel, hogy nem áll az úrvacsorától való eltiltás kárhóztatása alatt, avagy ha kétségtelen tudomása van a lelkésznek arról, hogy az illető nem áll ily kárhóztatás alatt“. A 6. §. szerint az a lelkész, aki e tekintetben nem jár el lelkiismeretesen, fegyelmi vétségét követ el.

Mint hogy tudomásomra jutott, hogy több lelkész egyházkerületünk fent említett határozatának becsületes végrehajtása tekintetében mulasztásokat követett el, elrendelem: 1. hogy a gyülekezeti tagok egyháziatlan és a hitűségbe ütköző cselekményeinek és mulasztásainak kárhóztatásáról szóló Szabályrendelet e körlevélnek a hivatalos laphoz való megjelenését követő Vasárnapon, a délelőtti istentiszteleten, minden gyülekezetben egész terjedelmében a szószékről kihirdetessék. 2. A lelkészek az úrvacsora kihirdetésénél minden esetben figyelmeztessék a híveket, hogy más gyülekezet tagjainak az úrvacsora csak az esetben szolgáltassák ki, ha az illetők lelkészeiktől írásbeli tanusítványt mutatnak fel, amely igazolja, hogy az úrvacsorától eltillva nincsenek.

Felkérem az Esperes urakat, hogy az egyházlátogató küldöttségek útján ellenőrizzék, hogy e körlevél rendelkezéseinek elégtételt-e az egyes gyülekezetekben s ha tudomásukra jut, hogy valamely gyülekezet lelkésze az úrvacsora kiszolgáltatásánál nem alkalmazkodik szigorúan a Szabály-

rendelet 5. §-nak rendelkezéséhez: az illető ellen a fegyelmi eljárást megindítani el ne mulasszák. A gyülekezeti tagok fegyelmezése csak az esetben lehet hatékony és eredményes, ha a megtorló intézkedések az egész vonalon egyöntetűen alkalmazásba vétetnek. Egy anyaszentegyházunk létét fenyegető rákfenének (reverzális) kiirtásáról lévén szó: a fegyelmező eszközök becsületes alkalmazását illetőleg minden lelkipásztor nemcsak hatóságai, hanem lelkiismerete előtt is felelős.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor
püspök. ✓

Az Egyetemes Konvent pénztári hivatalától.

75/1935. szám.

Általános irányelvek az államsegély-elszámolással kapcsolatos nyugták kiállítására vonatkozólag.

I. Az adócsökkentési segély nyugták mindenkor II. fokú okmánybélyeggel láthatók el, a bélyegek átírandók, az összegek számmal és betűvel kitüntetendők s a keltezésnek mindenkor egyezni kell az esedékesség évével. (A kifizetésre kerülő 1934-évi államsegélynyugták tehát 1934-évi kelettel láthatók el, mintha az egyházi előjáróság a nyugtát kifizetés végeit még a múlt évben terjesztette volna be, csak a kifizetés történe most. (Az adósegélynyugtákat az egyházi előjáróság: lelkész és gondnok írja alá és az egyház pecsétjével ellátja.

II. Az egyházmegyék közigazgatási segélyét az egyházmegye pénztára hivatalos bélyegtelen nyugtával számolja el a konventi pénztárral szemben, az állammal szemben pedig annyi, az előírásoknak megfelelő nyugtát csatol be, amennyi a segélyösszeget fedezi. Itt is szem előtt tartandó az, hogy a nyugták mindig az esedékesség évére vonatkozzanak s a dátum is egyezzen. Legcélsezerűbb a tisztviselők tiszteletdíjára kifizetett összegek nyugtaikat beterjeszteni.

III. A kerületi közigazgatási segélyek elszámolásánál a következők veendőek figyelembe:

a) Személyi kiadások nyugtáinál: a fenti előírások érvényesek.

b) Dologi kiadásoknál: 1. Minden nyugta lehetőleg számlával egészítendő ki. (Itt is fontos a bélyeg!). Minden okmányból tűnjön ki a legnagyobb részletességgel, hogy az összeg mi címen, mire fizettetett ki. Minden nyugta keltezése az esedékesség évére vonatkozzék s a kiegyenlítés is fel legyen tüntetve. (Szaldírozás!)

2. Forgalmiadó az 1924-évi 156. sz. kor-

mányrendelet 10. §-a alapján nem számítható fel, az e címen kifizetett összeget az állami számvétség törli. Hasonlóképen nem jogosult a számla, vagy nyugta kiállítója a bélyegdíjat felszámítani, ez az ő törvénytábla kötelessége.

3. Villanyáram és gázzámláknál, minden nyilvános, vagy közvetett árverésen kiadott szállítás és munka nyugtáján az összeg nagyságára való tekintet nélkül, továbbá a szabad kézből árverés nélkül kiadott szállításnál 5000 koronán felül, valamint az egyéb árverés nélkül foganatosított munkánál 10000 koronán felül a nyugtabélyegen kívül 2% szerződési illeték is lerovás alá kerül.

4. Mindenkor a szállítók, munkateljesítők nyugtái terjesztendők be. Posta, táviradidíjknál a szelvények. Harmadik személyek nyugtái kiadásaiuk megtérítéséről nehézséget okoznak.

5. Útiszámlákhoz részletezést kell mellékelni a nyugtán, amelyben fel kell tüntetni a felszámított vasuti költség ellenőrizhetése érdekében a kiindulási és az érkezési állomást, kocsifuvardij felszámítása esetén a lakóhely távolságát kilométerekben a kiindulási állomástól. Napidíj a kerületek elnökségi tagjainál legfeljebb 80, másoknál 60 korona. Vasuti díjként II. oszt. menetjegy, 250 Km-en túl gyorsvonati pótlék is számítható fel. Kocsifuvardij Km-ként 2 Kč.

6. Az államsegély elszámoláshoz beadott okmányokon feltüntetendő az erre hivatott személy (püspök, esperes, vagy számvévszéki elnök, esetleg számvévs) utalványozása. Ez vonatkozik az egyházmegyék nyugtáira is.

IV. A közalapi missziói segély nyugtákon a személyi járandóságok címén felvett összegeknél feltüntetendő a cél: missziói utazások fedezése, hasonlóképen az egyházaknak juttatott összegeknél is a nyugtákba beveendő az, hogy az egyház az összeget mire fordította.

*

Mély tisztelettel felkérem a Főtiszteletű Püspöki, a Nagytiszteletű Esperesi, Lelkészi és Pénztári Hivatalokat, hogy a fenti irányelvek betartására — a ma is fennálló nehézségek lehető kikerülése céljából — figyelemmel lenni sziveskedjenek.

Kiváló tisztelettel vagyok

Hodoson, 1935 II. 28.

kész szolgáljuk:

Vágó Ede

konventi pénztáros.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
 Egész évre . . . 70 korona
 Félévre 35 korona
**Hirdetések díjszabás
 szerint.**

Főszerkesztő:
 Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
 SZÖKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
 KÖMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:**
 Rožňava, ref. lelkeszi hi-
 vatal. Kéziratok, előfize-
 tések, hirdetések és eset-
 leges reklamációk ide
 küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Provokáció és felvilágosítás.

Érdeklődéssel olvastam Keresztury László folytatásos cikkét e lap f. évi 6. és 7. számában a lelkipásztorok továbbképzéséről. Ugyiszintén a 9. számban a teológiai szeminárium előadóihoz intézett kérelmét is. Ez utóbbira feleletet adni, igazabban *felvilágosító* válasszal szolgálni, hivatalos kötelességemnek tartom. Előre kell bocsátanom, hogy ezt a „Kérelem“ *provokálására* teszem. Nem szivesen. A teológiai szeminárium előadói kara mindedig csendben, nyugodtan, de rendszeresen és céltudatosan dolgozott. Az a tudományos felkészültség, amit így növendékeinek nyújtani tudott, eddig — nagy átlagban — mindenütt elismeréssel találkozott. Ezt nemcsak a lelkészképesítő vizsgák ellenőrizték hivatalosan, hanem azok a külföldi főiskolák is, melyeken az innen időszaként kiküldött növendékeink megfordultak s a magasabb évfolyamokon végzett tanulmányaikra vonatkozó osztályzataikban beszámolót adtak. Nyugodt lelkiismerettel állithatom tehát, hogy azon a helyen, ahol a teológiai szeminárium előadói *megbízatásuk* szerint munkába állítottak, hűséggel és eredményesen munkálkodtak.

Pedig nagyon nehéz viszonyok között

teljesítették ezt a kötelességüket. Most a tizedik esztendő végén szólunk csak róla, — provokációra és még most sem *kockázatok* nélkül. Helyzetünket nem lehet hasonlítani sem a magyarországi, sem az erdélyi reformátusságéhoz. Amott évszázados tudományos központtá nőttek a főiskolák. Megfelelő felszereléssel, nagy történelmi tradícióval, kezületenként majdnem egységes szellemmel, a nemzeti kultúra nagyerejű alátámasztásával, szabad külföldi összeköttetésekkel, meglevő gazdag könyvtárral, amit minden év a szükségletnek megfelelően gyarapított, állandó tanári karral, amelyiknek mindegyike a saját szakját művelhette. Emitt egy 1895-ben felállított, egyetemmel összekapcsolt, modern teológiai fakultás s az erdélyi református egyházkerület ez által már megújított szelleme és egységes összefogása fogadta az új, idők változását a termékeny erdélyi magyarság nagy kulturfölényével és ősi szívósságával, de meg az egyetemi kapcsolat gazdasági alátámasztásával is. Szerencsésebb területi beosztással is.

Nálunk több kerület más-más szellemben neveltjei verődtek össze, összefogás nélkül. Területileg hosszú sávban. A lokálpatriotiz-

mus széthuzó elmaradottságával. Az egymást megérteni nem tudás, de nem is akarás elzárkozottságával. Egymásra utaltságunk még közös egyházi törvényhozás idején sem érik ki. Tipikusan szanaszét közigazgatunk. A gyanu és bizalmatlanság légkörében pusztulunk. Az egységre törekvő és erőt jelentő egyházpolitikának alapvonalait több oldalú megbízatásom során nekem kellett megvonom az illetékes fórumok előtt. Így a törvény előkészítő munkálat egyeztetésénél. A poprádi konvent után a kormánnyal való megbékélésnél. Az információs tárgyalások háromszoros megismétlésénél. A pozsonyi második zsinati ülészakon. A belső építés elvi, jogi és gyakorlati kérdéseinél. Nem utolsó sorban a lelkészképzés tekintetében. Ilyen körülmények között sok fájdalmas tapasztalásra tettem szert, de okulásra is. *Nemcsak az elméletekkel, hanem a realitásokkal is számolni kell.* Nem kell megijedni tőlük, de dolgozni közöttük céltudatosan. Még akkor is, ha a barátok az ellenséggel szövetkeznek. Így a khaoszban is megszülethetik és megmaradhat az egységes látás. Ez a realitásokkal való komoly leszámolás a teológiában is új szempontokat teremt. Elméletekben, elvekben és a gyakorlatban egyaránt. A mi elismerően jóakaratu provokálónk a tudományos teológiai képzés és továbbképzés érdekében olyan követelményekkel áll elő, melyek kapcsán a realitásokkal ugyancsak számolni kell. Végezzük tehát nyiltan, röviden, őszintén:

1. Az egyetemes református egyház konventje *intézményt* nem alapított. Hivatali beállítást nem végzett. Hanem személy szerint adott megbízatást teljes jogu meghatalmazással e sorok írójának arra, hogy a lelkészképzés megkezdését és szellemi vezetését a legjobb belátása és felelőssége mellett vegye kezébe és azt Losoncon, mint ennek a gyülekezetnek lelkésze, az egyetemes konvent közvetlen felügyelete alatt önállóan intézze.

Ez a szokatlan nagy megbízatás kimondhatatlan *felelősséget* jelent Isten és emberek előtt. Azonban állandóan lekötő munkát is. 2. A lelkészképző „szeminárium“ nevet kapott. Ennek előadóit nem a konvent nevezte és nevezi ki, hanem a szeminárium vezetője választja időről-időre azok közül, kikben az arra való képességet, az egységes látást és a tudományos felkészültséget felismeri. Ennek megvan sok nagy előnye, de vannak hátrányai is. Előnye az egységes szellem. Harmonikus munka. Az egyes tárgyakból az egyfolytában való készülés. A két és fél havi előadási idő alatt a növendékek napról napra való együttthaladása a készületben. Az előadók is lelkészek, rendszeren elég otthoni gyülekezeti, vagy sokszor közéleti munkával terhelték, mert hiszen a lelkiismeretes munkájuk fedte fel és igazolta őket. Ez szintén előny. Az élet realitárait látják. Az elveiket bennük kipróbálják. A szeminárium az életre nevel. De mikor jut egy ilyen munkás ember arra, hogy mindennapos előrehaladó tanulmányait úgy dolgozza fel, hogy azt a nyilvánosság elé adja, — tudományos kérdések szakemberei elé? Elég, ha lépést tud tartani a tudományok fejlődésével s ott helyt áll, ahova rendeltetett.

Ezt sem végezhetette közülök mindenki az egyházi hatósága beavatkozása, sőt egyenes meggátlása nélkül. Meg kellett válni egyeseknek az előadói tevékenységüktől, mert az élet, — a nagy hatalmu esperes — két és fél hónapi időre nem engedhette őket.

Az előadók tehát ily okból is cserélődnek. A teológiai szeminárium szabad irányítása azonban minden alkalommal módot nyújt arra, hogy benne az egységes látás és továbbhaladás sértetlen maradjon.

3. Számolni kell a mai viszonyokkal is. Milyen nehéz modern szakkönyvtár nélkül, könyvbehozatali tilalom mellett, kinek-kinek csak a saját könyvei használatával a nivón állani! Egyenesen megdöbbenő, hogy milyen

könyveket tartanak vissza a vámhivataloknál . . .

4. Azt, hogy első tiz évünk keveset termelt — mert valamit mégis csak termelt — ki fogja pótolni a következők sora, amikor azok, akik itt látni, gondolkodni és cselekedni tanultak, kiviszik oda, ahova az előadók éppen az ő képzésük miatt el nem jutottak. Van okunk arra, hogy ne nézzünk reményvesztetten a jövőbe. Emberekben csatlódhatunk, de a Krisztus majd csak igazol bennünket.

5. Gondot fordítunk arra, hogy minden segédlelkész úgy kerüljön ki, hogy az angol theologiai irodalom termékeit szótárral olvasni tudja. A továbbkézésnek ez is egyik útja.

6. Elvi útmutatást kapnak. Elvek gyakorlatba való átvitelén előadóikkal együtt maguk is dolgoznak. Ilyen célzattal másfelé is munkálkodnak.

7. Egyik theologia sem nevel szaktudósokat, de mindenütt — nálunk is — megvan az az igyekezet, hogy a lehetőség szerint mindenki a kedvenc tárgyaival többet foglalkoztassék. Kérem megfigyelni a kiosztott írásbeli dolgozatokat!

8. A továbbkézésnek egyedüli módja, hogy arra lehetőséget nyújtunk. Ez is hiábavaló annak, aki nem akarja. Az pedig, hogy itt egy theologiai szaklap kiadassék: merész kívánság. Magyarországon is megszűnt a Theológiai Szemle. Megszűnt a nemolvasás miatt. Pedig hasznos volt a szolgálata.

Senki sem kívánná jobban a theologiai tudományos szaklapot, mint mi magunk, hiszen óriási nyereség volna a belkörü munkánkban és ha a növendékeink kezébe adhatnánk, de azzal, hogy cseppenként pótoljuk s adagoljuk az orvosságot, eltelik az időnk a heti 25—30, vagy még több órában. Itt a süritett óraszámok két és fél hónap alatt végeztetik egy előadóval a többi theologiak

egy előadójának egész évre tartozó munkáját. De csak erre az időre fizetjük meg a munkáját. Azt is csak szerényen. Amennyire telik.

9. Miből telik? Pusztá realitást adok. Az egyetemes konvent már két éven keresztül nem utalta egyetlen fillérét annak, ami a határozata szerint fizetendő volna.

A mi fegyelmivel kedveskedő lelkész-társunk által említett nagy anyagi áldozata a gyülekezeteknek — nem a hivek hibája folytán — az 1933. évre összesen 15.000 Kč-n alul maradt. Mondja meg minden reális ember, hogyan lehet ilyen körülmények között „jogos igényekkel“ provokálni minket?

10. Most csak izelítőt adtam a fennálló gátakról. Sokat elhallgattam. Azt azonban még hozzá kell tennem, hogy egy kis utána nézéssel már most is meg lehet találni a könyvesboltokban azoknak a Magyarországról többszörösen behívott előadóknak munkáit, kik ott szabadon dolgozhatnak. Itt is megteszünk e tekintetben is mindent, ami a mi különleges viszonyaink között megtehető. A napokban hagyta el a sajtót Szőke István kézirat gyanánt nyomott studiuma is.

Elismerem, hogy a provokálás jó akaratból származott. Sajnálom, hogy nem adhatam reá a kérelem szerinti kedvező választ, csak a szomorú felvilágosítást nyújtó realitásokat. Az életet azonban úgy kell vennünk — ha tudományos megállapításokat végzünk — ahogy van. Ehhez kell mérnünk az igényeinket csakúgy, mint a vállalkozásunkat. *Hitünk és eszményeink* azonban felette állanak a realitásoknak. De a valóságok világában *termékenyítően* hatunk. Ezért bizom abban, hogy a provokáció és a felvilágosítás elősegíthetnek valamit, a nagy zürzavarban: *az egységesen látást.*

Sörös Béla.

Az egyházi alkalmazottak feljelentése a világi bíróságok előtt egyháziak által!

Talán nem időszerűtlen, ha egyszer az egyházi bíraskodás féltett kérdéseit is pertraktáljuk. Az alábbi eset egyenesen a közvélemény megítélése alá tartozik, mert félő, hogy ilyen esetek könnyen megismétlődhetnek. Egyházi évkönyveink a bírósági eseteket nevek közlése mellett tradicionálisan állandóan hozzák, (hogy helyes-e, nem helyes-e, erről majd máskor), azért úgy vélem, nem sértem meg a hivatali titkot, ha a következő esettel a hivatalos nyilvánosság előtt foglalkozom.

Egy bírósági ügy elintézésénél megállapított, hogy egyházi részről feljelentették a tanítót a világi bíróság előtt iskolapénzek elsikkasztása miatt, mely cselekményért az I. fokú büntető járásbíróság a tanítót elítélte, a II. fok azonban felmentette, kimondván, hogy az egyházzal szemben elszámolási viszonyról van szó, tehát sikkasztásról szó sem lehet.

Ugyancsak ezen ügyben az iratokból kitért, hogy a tanítót egyházi részről a világi bíróság előtt templomi perselytörés miatt feljelentették, azonban az államügyészség a nyomozást megszüntette, sőt állítólag a lelkészt a tanító terhére elkövetett hatóságelötti rágalmazás miatt az alaptalan feljelentéssel kapcsolatban el is ítelték volna.

Végül ugyanezen ügyben konstatáltatott, hogy egy könyvesboltos a tanító által megvett és a tanulóknak tovább eladott könyvek inkasszált és be nem vételezett árának meg nem fizetése miatt fegyelmi feljelentéssel élt az esperesnél, akinek intézkedését azonban nem volt türelme kivárni és így a könyvesboltos a világi bíróságnál bünvádi feljelentést tett sikkasztás miatt; a büntetőjárásbíróság egyházi személyek, mint tanuk meghallgatása után a tanítót bűnösnek mondta ki és a jogban járatlan, ügyvéd által nem képviselt tanító ez ellen nem fellebbezván, az ítélet jogerős lett. (Időközben előkerült a bizonyíték, hogy csupán kihitelezett és nem bizományi könyvekről volt szó!)

Én *egyházi fegyelmi* szempontból megengedhetetlennek tartom, hogy az egyház

belső ügyei *előzetesen* világi bíróság előtt tárgyalassanak és a tulajdonképeni fegyelmi bírósághoz csak a világi bíraskodás befejezte után kerüljenek. Minden személyes tekintet nélkül, egész objektíven mondom, a konkrét esetet nem tekintve, hogy — szerény nézetem szerint — egyházunk tekintélyének és egyházi bíraskodásunk jó hírnevének rombolását jelentené, ha egyházi részről bárki is az egyházi fegyelmi vizsgálat eredményét be nem várva, az esetet a világi bíróság előtt jelenti fel, mert ezzel — úgy gondolom — mintegy nyomást gyakorolnak az egyházi bíraskodás menetére. Az egyházi bíraskodás esetleges indokolt vagy indokolatlan lassúsága nem ok arra, hogy bárki is a világi bíróság útján gyorsítsa meg valódi vagy vélt igazának elérését az egyházi ügyekben, hanem *ezeket az ügyeket elsősorban az egyházi bíróságoknak kell bejelenteni és velük letárgyalatni.*

Egyházkormányzati szempontból fontos volna, hogy az egyházközségeknek vezetőségei az egyházi ügyekből kifolyólag az egyház alkalmazottai ellen általában csak az egyházi felettes hatóság tudtával és beleegyezésével telessenek akár polgári, akár büntetőbírósági eljárást a világi hatóság előtt folyamatba, amit ha megtenni elmulasztanak, az egyházi jó rend és belső békesség megbontásáért volnának felelősségre vonhatók. *A fegyelmi eljárás célja épen az, hogy az egyházi ügyekben járatos, ahoz értő hivatalos és hivatott közegek által az igazságnak és méltányosságnak megfelelően az egyetemes egyházi közérdeket is szem előtt tartó intézkedések és ítélkezések történhessenek.*

Az egyház magasabb érdeke azt követeli, hogy egyes egyházközségeknek, vagy előljárósági tagoknak pillanatnyi felhevüléséből, vagy személyes ellenszenvből eredő ilyen határozatai egyházunk valamelyik központi szerve által már átszűrt vélemény és engedély alapján legyenek vihethők a világi bíróság elé, ami nyilván csak akkor fog megtörténni, hogyha az egyházi védelmi intézkedések elegendőknek nem mutatkoznának az illető felettes központi egyházi szerv előtt.

Erre való tekintettel az erre hivatott egyházi szervek által határozatilag kimondandónak tartanám: „hogy az egyházközségek, vagy egyházi alkalmazottak az egyházi alkalmazottak ellen (lelkész, segédlelkész, tanító, kántor stb.) az egyházi érintkezésből és hivatalukból felmerülő, fegyelmiileg is üldözendő, vagy egyházközigazgatásilag is eldönthető vitás eseteket csak akkor terjeszthetik a világi bíróság elé akár polgári, akár büntető úton, hogyha eziránt az egyházmegye elnöksége, vagy pedig az egyházkerület elnöksége előzetes beleegyezését nyilvánította, mindig szem előtt tartván az egyház egyetemese és magasabb érdekeit. Ilyen beleegyezés nélkül megtett panaszok esetén az illető egyházi közeg az egyházi törvények V. t.-c. 34. §-nak 1—4. pontjaiban megírt fegyelmi cselekmény alapján fegyelmi eljárásnak teheti ki magát, amennyiben eljárásával az egyházi jó rend és békesség megbontását, vagy veszélyeztetését, illetve egyházi tekintélylealacsonyítását okozta. Amennyiben a világi büntető törvénykönyv szerint a bűnvádi eljárás megindításához az u. n. magánindítvány is szükséges a munkaadó részéről, ezt az engedélyt az egyházközség előjárósága az egyházmegye elnökségének hozzájárulásával illetve jóváhagyásával adhatja meg.“

Azt hiszem, hogy a fenti, vagy hasonló értelmű átszövegezett határozattal utját állónak annak, hogy a vázoltam eset világi bíróság előtt megismétlődhessék egyházunk ellenségeinek bizonyára nem kis örömeire.

Ez az elvi jelentőségű határozat nem csorbitja meg az egyházközségeknek és azok előjáróságainak törvényekben lefektetett jogait és nem korlátozza semmiképen sem a világi állami alkotmánytörvények által mindenki részére biztosított panaszjogot, hanem csak összhangot akar teremteni ezen biztosított alapjogok gyakorlása és az egyház magasabb érdekei között. Ez utóbbi érdekeknek hivatott magyarázója és megállapítója az egyházi felsőbbség: az egyházmegyék, vagy az egyházkerületek vezetőségei. Ha ezek is jónak, célszerűnek és megokoltnak tartják a világi hatóságok előtt való panaszlást, akkor meg van majdnem a teljes biztosíték arra, hogy az egyház magasabb érdekei valóban nem fognak sérelmet szenvedni a világi

hatóság előtt való előzetes tárgyalás során és egyházi közegeink nem lesznek kitéve esetleg téves világi ítélezéseknek.

Dr. Salamon X. F.

IRODALOM.

A teológia korfordulója.

(Ferdinand Kattenbusch: Zeitenwende auch in der Theologie. Giessen, 1934. 80 oldal.)

A hallei Luther-egyetem nyolcvankét éves tanárának búcsúműve ez a közismert német szaktudással és alapossgal írt tanulmány. A vele való foglalkozás rendkívül széleskörű ismeretgyarapodással jár, mivel a hittudományi német eredmények és események legmélyére lát és ezt írja meg. Összegező tanulmány arról, amit a reformáció ősi földje és népe 1926-tól kezdve alkotott a hittudomány terén. Ha elolvassod ezt a tanulmányt, megdöbben adatgazdagsága, hite, amely a kérdések világos látásához és körvonalazásához vezet. A mű inaga kiegészítő második kötete a „Die deutsche evangelische Theologie seit Schleiermacher. Ihre Schäden und ihre Leistungen“-nek (A német evangélikus hittudomány S. óta. Veszteségei és eredményei. VI. kiadás. Giessen 1934), de önállóan is élvezhető s tan érdekesebb, mint az első rész, mivel a közvetlen-közel teológiáját tárgyalja. Ami pedig a hittudományi kérdések felbukkanását illeti, tán a reformáció óta egyik korszak sem volt ennyire terhes problémák szerint. Kattenbusch tanulmányának különös érdekességet és értéket az ad, hogy szakavatott szemmel figyeli a korfordulót és így jegyzi fel jellemzőit.

Melyek a korforduló jellemző jelenségei? Általában úgy találja, hogy 1926-tal következett be ez az irányváltozás, a döntő-év azonban a nemzeti átalakulásé: 1933. Ebben az előzővel ellentétes új életérzés diadalmaskodott és az emberi lét értékeinek átkapcsolása következett be, de olyan hatalmas és gyors módon, hogy szinte hihetetlen ez a változás. Ez a gyorsaság a forradalmi fejlődéssel magyarázható: döntésben élünk, amikor eltávolodunk a tegnaptól és a holnap építése kezdődött meg. Ebben pedig megszűnt a gondolkodás értékének túlzott becsülése, háttérbe szorult a technika és az egyén. A nemzetköziség és a szociális kérdések helyett a faj, a nép és a vezető gondolata érdekel ma mindenkit. A hittudományban korfordulót jelent a német nemzeti szocializmus, mivel

új mozgalmat hívott életre, amely nemcsak külön egyházpolitikai törekvés, hanem új hittudomány. Ennek a mozgalomnak gyűjtő neve: „német keresztyének”. Törekvése ennek az új csoportosulásnak az, hogy az egyház úgy viselkedjék és legyen, mint a „német” egyházhoz illik. A német nép kérdéseire a keresztyén választ a német egyháztól várják és óhajtják a „német keresztyének”. Mivel pedig keresztyén letről van szó, a „német keresztyének” hittudományának fő tárgyai elsősorban az erkölcstan körében található meg: az erkölcs eszméje, a család problémái, a népiség, az állam, a hatalom, az egyház munkássága az, amelyet ez a hittudomány igyekszik tisztázni. (Asmussen, Schairer, Stäpel és mások.)

Kattenbusch tanulmánya, miután megrajzolta az általános helyzetképet a fentiekben, a németországi evangéliumi egyház és hittudománya állapotát ismerletti 1926-tól 1934-ig, ezzel az évvel azonban nem foglalkozik már. Tanulmányának ez a második, B. fele (16 oldaltól a 74-ig) öt részben tárgyalja a német protestáns egyház és teológiájának állapotát. A hittudomány általános fejlődésében kritikai irányító szerep a dialektikus teológiáé és a „német keresztyének”-é. A második rész a rendszeres teologia jelenét vizsgálja, amelyben feltűnő, hogy egyes hittudósok, hogyan menekülnek a hittudományból át a bölcseletbe (H. Mandel, K. Leese, K. Bornhausen.) Ez után a vallásbölcselet, majd a hit és a történet s a hitnek megfelelő világnézet megalapozásának művelőit ismerletti. Az idealizmus felé hajló hittudósokkal való foglalkozás után a mostani rendszeres teologia főképviseleire tér ki (R. Otto, K. Heim és K. Barth), majd a további vezetők munkásságáról emlékezik meg. (Wobbermin, Stange, O. Piper, Gogarten, Brunner, P. Althaus, A. Schweitzer és mások.)

A tanulmány utolsó részében, miután letárgyalta a „német keresztyének” hittudományának kérdését, kijelöli a német nemzet feladatát, mint Luther nemzetéét, a teologia terén. Kattenbusch úgy látja és azt írja, hogy a németeknek, mint a reformáció nemzetének, legelőször kell felfognia és komolyan vennie a keresztyén nép és Isten népének döntő szerepét, amely Krisztus személyének és az Evangéliumnak elismerése és hívése, a reformáció mintája szerint. — Fajom és egyházam számára ebben a tanulásban van az élet, a szabadulás és a boldogság reménye. Bárcsak megtalálánk, hinnénk és cselekednénk. —

Narancsik Imre.

H I R E K:

— „*SPINÓZA BENEDEK ÉLETE ÉS BÖLCSELETE*” c. filozófia-doktori értekezéséből *fenmaradt néhány példány. Érdeklődőknek 25 Ké. beküldése ellenében portómentesen megküldöm.*

Dr. Nagy Lojos ref. lelkész, Malá Běhaň, p. p. Velka Běhaň. Podkarpatska Rus.

— „*HITEHAGYOTT*” címmel egy *prédikációt óhajtanék kiadni, melyről Nt. Soós Károly esperes úr bírálata az, hogy kitűnő hatással élt mondható. Ára 5 korona. Ha kellő számú előfizető jelentkezik, esetleg olcsóbb is.*

Patay Miklós ref. lelkész. Kisölvéd

— **Dr. Brunner Emil** a nagy hírű zürichi teológiai professzor a Ker. Ifjúsági Egyesületek Szövetségének meghívására meglátogatta a magyar református nevezetesebb központokat s mindenütt előadásokat is tartott. Utjában Pógyor Lajos K. I. E. titkár kísérte. Márc. 5-én Pápán, 6-án Sopronban, 8-án Budapesten tartott előadást a teológusok részére, Ezenkívül az utóbbi helyen előadást tartott a lelkészeknek: „A modern kor igényei a lelkipásztorral s a lelkipásztor állásfoglalása a modern korrall szemben” c. alatt. Márc. 9-én a pesti ref. presbitereknek tartott előadást, 10-én prédikált a holdutcai német templomban, ugyanazon nap estéjén előadást tartott a csoportmozgalomról. Márc. 11-én már Sárospatakon volt, 13-án a debreceni ref. egyház és tudományegyetem fogadta, 14—16-ig az erdélyi ref. lelkészek konferenciáján működött közre.

— **Vallásos est Técsőn.** A rendes vallásos esték keretén felülemelkedő vallásos estét rendezett a „Técsői Református Ifjúság” a „Leánykörrel” karöltve március 9-én a „Korona” nagytermében. A XC. Zsoltár eléneklése után, Isaák Imre espereslelkész Filippi 4: 4 alapján beszélt az ifjúsági munka fontosságáról, kitérve annak kulturális vonatkozásaira is. Hangsúlyozta a lelki és a kulturális oldal elválaszthatatlanságát. Majd a gyülekezet figyelmébe és pártfogásába ajánlotta az ifjúság törekvéseit és célkitűzéseit. „Csak üres rép”, szavalt: Rozsi Irma leányköri tag. U. ina a „Vegyeskar” énekelt: „Mondé fáradt vándor, hol jársz kelsz.” „A próféta imája”, szavalt: Katona János ifjúsági köri tag. A „Legényfurfang” című 3 felvonásos népszínművet előadta az ifjúság, mely elmés fordulataival s a falusi életet és szokásokat hiven tükröző mivoltával, valamint szép kiállításával, nagy sikert ért el. A szereplők, kivétel nélkül nagyon szépen játszottak. „Harangszó”, szavalt: Géczy István, ifjúsági köri tag. „Az öreg zsoltáros”, szavalt: Kovács Piroska leányköri tag. „Oh ne félj, ne rettegj én veled vagyok”, énekelt a „Vegyeskar”. A vallásos est Vass József segédlelkész szavaival ért véget, ki örömet fejezte ki a megjelent hívek nagyszáma felett, ami azt mutatja, hogy a gyülekezet szeretetteljes figyelemmel

és megértéssel kíséri az ifjak munkáját. Hiszen nem is lehet másként, mert az ifjak vannak hivatalva arra, hogy az apák után ők legyenek hűséges gyermekei a Krisztus egyháznak. A gyülekezet fennállva énekelte: „Mindig velem Uram, mindig velem!” A vallásos estének műsorát Vass József helybeli segédlelkész készítette elő. Az önkéntes adományokból befolyt tiszta jövedelem 450 Ké. volt, mely az ifjusági kör céljaira lesz fordítva.

— **A debreceni ref. Ispotály** fennállásának és megszakítás nélküli működésének 406-ik évfordulója alkalmából emlékünnepelet rendeztek az Ispotály templomban, amelyen az Igét Maklár Károly debreceni lelkész, egyházkerületi főjegyző hirdette, az Ispotály alapítójáról és kegyes jóléteiről pedig Molnár Ferenc ispotályi lelkész emlékezett meg.

— **A debreceni presbitérium** határozattal mondotta ki, hogy az u. n. „homokkerti” templomot felépítteti s az építési költségekre 40.000 pengőt engedélyezett, amelyet a templomépítési alapból, gyűjtésből és a közszükségleti pénztárból hoz össze. Ezzel a határozattal egy 30 év óta folyó akció célja ér a megvalósuláshoz. Ugyancsak a presbitérium a kerckestelepi templom kibővítéséhez 5.000 P.-vel járult.

— **Az erdélyi ref. leányszövetség** 94 helyi csoportban 2112 taggal működik. A szövetség az 1933—34. munkaév folyamán 7 körzeti konferenciát, 2 nyári evangelizáló konferenciát és egy vezetőképző összejövetelt rendezett.

— **A budapesti ref. theol. Akadémia** igazgatósa közli, hogy a márc. 21—22-re halasztott u. n. „januári konferencia”, közbejött akadályok miatt elmarad.

— **Egy földműves család ifjusági alapítványa.** Hosszu évek óta betegeskedett Kosdon Csizmadia Lajos hittestvérünk. Halála előtt 800 pengős alapítványt tett, melyet testvérei később 1000 pengőre pótoltak ki. Alapítványom célja különösképpen az ifjuság vallásos nevelése s a szegénysorsuaknak a tanulásban való segítése — mondta az alapítólevél. — Milyen csodálatos. Egy földműves család, amelyik megérezte, hogy Krisztusnak az ifjusági munkában segítségre van szüksége.

— **A theológiai tanárok évi konferenciája** ez évben Budapesten volt február 22. és 23. napján. Résztvett rajta négy pápai, két sárospataki, három debreceni professzor, képviselve volt két professzorral Kolozsvár, eggyel Losonc, ott voltak az összes budapestiek. A konferencia elnöke dr. Sebestyén Jenő budapesti igazgató volt. A konferencián, amely minden ülészakát énekléssel, bibliorvasással és imádkozással kezdte, két tudományos előadás hangzott el. Az egyiket B. Pap István „A református keresztyénség és az egyház,” a

másikat Dr. Török István „A református keresztyénség és az állam” címmel tartotta. Mindkét előadáshoz értékes hozzászólások hangzottak el. A konferencián jelen volt és tanácskozásaiban is résztvett Dr. Ravasz László püspök, aki előtt a konferencia tiszteletadását Dr. Kallay Kálmán debreceni hittudományi kari dékán; lelkészképzőintézeti igazgató tolmácsolta.

HIVATALOS RÉSZ.

78—1935. sz.

Pályázat

a korlátelmecezi ref. egyház lelkészi állására.

A Kárpátaljai ungi (Podk.-Rus) református egyházmegyébe bekebelezett korlátelmecezi, halálozás folytán megüresedett lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Az állás javadalma: 1) Négy szobás lakás, istálló, kocsiszin, sertésöl, csür. 2) A 317. sz. telekkönyvi betétben foglalt ingatlanok hasznélvezete u. m. Szántó 10 kat. hold; Ret 5 kat. hold 1038⁰ öl; Ház, udvar és kert 1 kat. hold 500⁰ öl. Ez ingatlanok után az összes állami egyenes adót az egyház fizeti. Megjegyzés: Az elhalt lelkész a 10 kat. hold szántóföldet kiadta bérbe 6 évre, magyar holdanként 117 kg buzaert, melyet a bérlő tartozik az ungvári raktárba szállítani s ha ott a búza nem üti meg az l. oszt. minőséget, a bérlő tartozik a sajátjából kiegészíteni a bérbeadónak. Lelkészváltás esetén a bérlet három évig tart, a bérlet kezdete 1934 szept. 15. 3) 15 köből búza, 10 köből gabona természetben. 4) 5 öl fa beszállítva. 5) 8 drb. legeltetési jog. 6) Készpénz az egyház pénztárából 68 kor. 7) Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. Az állás, amely 9000 kor.-ig 6213 kor.-aval van kiegészítve, 1935 jun. 1-en elfoglalandó. A pályázati kérvények csehszlovák állampolgársági bizonyítvánnyal, lelkészi oklevéllel stb. a pályázati hirdetésménynek hivatalos egyházi lapunkban való megjelenésétől számított három hét alatt adandók be a kárpátaljai ungi ref. egyházmegye esperesi hivatalához, Ungvár-Užhorod.

Bertók Béla
püspök

Szerkesztői üzenetek.

„Hol a hiba?“, „A skót ref. egyház belmissziója és mi.“, „Az adócsökkentési segélyek revíziója“, „A rebellis Stancsics-Horváthok“, „A természeti theológia felújítása.“, „A dialektikus theológia vitája.“ c. cikkek, problémák és könyvismertetések sorban jönni fognak, amint a rendelkezésre álló hely engedi s amint a beküldött cikkek tartalmának aktualitása követeli.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
 Egész évre . 70 korona
 Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
 szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZÓKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÓMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:**
 Rožňava, ref. lelkészi hi-
 vatal. Kéziratok, előfize-
 tések, hirdetések és eset-
 leges reklamációk ide
 küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

„A külmisszió missziója itthon.”

Az utóbbi két évtizedben egyre több szó esik a magyar ref. egyházi közéletben a külmisszióról. Ez a régebben jóformán ismeretlen gondolat egyre jobban kezd általánossá válni, sőt legújabban látható eredményeket szülni. Már van „Magyar Református Külmissziói Szövetség”, evangélikus testvéreinknél „Evangélikus Misszióegyesület”. S ezek az egyesületek komoly munkát végeznek a missziói gondolat erősítésében, tettekre váltásában. Tény, hogy ma már vannak magyar ref. külmissziói munkások, akiknek eltartását már a református társadalom vállalni tudja. Erdély a múlt éven küldötte ki a maga külmissziói munkását s különösen mostanában a Molnár Mária hazautazásával kapcsolatban nálunk is szinte felfokozódott a figyelem a külmisszió gondolata iránt, sőt ez a figyelem meglepő összegű önkéntes adományt is eredményezett e célra.

Mint minden súlyosabb gondolatnak, ennek is vannak azonban ellenzői, illetve inkább olyanok, akik egészen tiszteletreméltó okokból nem tartják kívánatosnak, hogy a magyar reformátusságnak oly sokfelől és szorongató szükségétől ostromolt anyagi ereje és áldozatkészsége még a külmisszióért való törődéssel és áldozattal is megterheltessek s esetleg a távoli — bár tiszteletreméltó — célok szolgálata miatt itthoni életszükségletek elhanyagoltassanak.

Úgy mondják, hogy a múlt százados küzdelmeiben összetört és a mai megpróbáltatott állapotában élethalálharcra kényszerített reformátusságnak legelső és minden erejét igénybevevő missziói feladata a lelki és anyagi téren szenvedett veszteségek pótlása és a saját egyháza életlehetőségének biztosítása. Olyan nagy missziói feladat ez, hogy ennek betöltése bizonyosan igénybeveszi a ma élők nemzedék minden lelki és anyagi erejét annyira, hogy távolabbi célok szolgálatára gondolni sem lehet anélkül, hogy ez a hozzá közelebb eső érdek kárt ne szenvedne.

Mi vezeti hát a külmissziót propagáló lelkes apostolokat, hogy mindezek dacára is olyan igazi szent hévvel dolgoznak a külmisszió érdekében? . . .

Erre a súlyos kérdésre ad feleletet a sárospataki teológián a közelmúltban a fenti cím alatt elhangzott egyik előadás, amely vázlatosan ezeket tartalmazta:

Mi a haszna a külmisszióknak a falusi lelkipásztor számára? Van-e missziója a külmisszióknak itthon?

A külmissziói munka első haszna a lelkipásztorra: *látását szélesíti és a szívét gazdagítja.* Ismeritek az életnek azt a törvényét, hogy soha sincs benne megállás. Az anyaszentegyház élete sohasem áll egy helyben. A lelkipásztori élet is vagy tágul,

növekszik és szélesedik, vagy szűkül és elnyomorodik. A szeretet örök törvénye, hogy *mélységben és szélességben* egyszerre kell növekednie. A szeretet nem lesz mélyebb, hanem inkább sekélyebb, ha megpróbálsz minél kevesebbekre korlátozni. A szolgálataunk nem lesz gyümölcsözőbb, hanem a lassú poshadás veszedelme fenyegeti, ha nincs összeköttetésben az élő víznek azzal a hatalmas forrásával, amelyik meg akarja termékenyíteni az egész világot. Miért kell a szívünknek égni attól a vágytól, hogy az egész világ Krisztusé legyen? Azért, mert amelyik pillanatban erről lemondunk, lemondunk a saját gyülekezetünkről is és lemondunk a családunkról is. Vagy Krisztusé az egész világ, vagy nem lesz Krisztusé az a kicsiny nyáj se, amelyik reánk bízott.

Nézzünk fel egy pillanatig Jézusra. Egyszerre feltisztul a látásunk. Ő látta az egész szomjazó, beteg és bűnös világot és ennek az egész világnak a Megváltója akart lenni. És ugyanezzel a pillantásával látta Símont a halászt, látta Jerikó kapujában a vakot és látta a fügefán az égőszemű Zakeust. Missziói munkát, krisztusi munkát soha senki sem csinálhat másként. Aki házat akar építeni, annak a szeme előtt van az egész háznak a képe, de az ablakot nem a levegőbe rakja, hanem ismeri minden téglának és ablakdeszkának a helyét. Csak nagy szívű ember lehet jó lelkipásztor. *Csak messze néző ember láthatja élesen a közeli feladatokat.* Nincs semmi ezen a világon, ami a lelkipásztort messzebb néző és nagyobb szívű emberré teheti, mint Krisztus dicsőséges hadjárata az egész világ meghódításáért.

Második haszna a külmisszióknak: mérhetetlenül *megtermékenyíti az igehirdetést.* Nem arra az egy vasárnapra gondolok, amit évente a külmissziói célokra jelölt ki a konvent. Inkább arra, hogy az igehirdetésünket átjárja a misszió friss és úde árja. Igehirdetésünk eredményességénél nem utolsó szempont, hogy érdekes és életteli legyen. Alig van valami, ami ezt a két igényt jobban kielégíthetné, mint a külmisszió. Nagyszerű alkalom arra, hogy embereink a pogányokban ráismerjenek — magukra. Nagyszerű alkalom, hogy a számukra már megszokott igének az átütő erejét és életfor-

máló hatását meglássák a külmisszióban.

Harmadik nagy kiáradó áldása a külmisszióknak, hogy *vigasztalás és erőforrás a lelkipásztori elhagyatottságban.* Egy kis faluban éveken vagy évtizedeken át a leghűségesebb lélek számára is kemény kísértés az egyedülvalóság. Sokszor roskasztóan megnöveli ennek a kísértésnek súlyát munkánk látszólagos eredménytelensége. Alig lehet biztatóbb társaságot találni a Bibliánk mellett, mint a misszió hőseit. Emlékezem rá, hogy évekig szolgáltam egy kis gyülekezetben s felejthetetlen óra volt számomra, mikor Egede János életéről olvastam valamit. Tizenöt esztendő telt el Grönlandban úgy, hogy egyetlen lelket sem tudott megnyerni. Azután egyszerre mutatkozni kezdett a gyermekek közt végzett munkájának a gyümölcse. Eljött az idő, mikor százakat keresztelt meg. Az az evangélium, amelyik át tudta törni és fel tudta melegíteni jéggé fagyott szívű eskimóknak a lelkét, itt nálunk sem maradhat hatástalan.

Hadd tegyem ehhez még hozzá, hogy a külmisszió munkájával való komoly foglalkozás megtaníthat bennünket arra, hogy látzateredmények hajszolásától óvakodjunk. Nagy titka a lelkipásztori szolgálatnak, hogy tudjunk várni reménységgel és imádsággal a szolgálatunk igazi gyümölcseire.

A külmisszió végül megtanítja a lelkipásztort az *áldozat törvényére.* Szemléltető oktatást kapunk arról, amit talán elméletben tudtunk, de ami nem könnyen válik életté és gyakorlattá bennünk, hogy Isten mindig odaadja a jót a rosszért. Előtte ez a mély igazság akkor vált a legvilágosabbá, mikor Doepke Frigyes — kinek a mi Molnár Máriánk a „segédlelkése“ — egy este előadást tartott a Tutaj utcában. Amint hallgattam nagy értelmi erőt és tiszta elmét sugárzó mondatait s ahogy feltárult előttem félig állati sorban élő vadak közt eltöltött életének sok kemény küzdelme, valahogy szíven markolt az a gondolat, hogy érdemes-e ilyen sugárzó elméjű és nagy szívű embert Istennek áldozatul adni mánuszi pápuáért? Nyilvánvaló a felelet, hogy érdemes volt és nyilvánvaló a felelet, hogy Isten mindig ezzel a módszerrel dolgozott. Érdemes volt az emberi szellem egyik legnagyobb alak-

ját, a tudós és gazdag szívű Pál apostolt a korinthusi kikötőváros söpredékéért feláldozni? Egy lépés innen még s előttünk áll Isten minden titkának és szentségének örök kinyilatkoztatása: a Megfeszített. Érdemes volt az egyetlen és áldott Fiút feláldozni olyan emberekért, mint te és én?

Az áldozat öröme és természetességét sugározza a külmiszió. Livingstone így ír: „Az emberek emlegetik, hogy milyen nagy áldozatokat hoztam, mikor életem nagy részét Afrika rengetegeiben töltöttem el. Pedig szó sem lehet áldozatról. Inkább azt kellene mondani, hogy kiváltság volt.”

Akiket a Krisztus szerelme szorongat, azok gyakorolják, de nem érzik az áldozat törvényét. Az áldozat számukra kiváltság. És a református egyháznak misszionárius lelkű lelkipásztorokra van szüksége. „Belmissziót” nem lehet végezni külmiszió nélkül. Egyszerűen azért, mert *csak egy* miszió van. „A mező a világ.” „Menjetek és tegyetek tanítványokká minden népet.”

Csak egy dolgot arról, hogy mi a külmiszió misziója a gyülekezetre nézve. Mindaz, amit eddig elmondtam, nemcsak a lelkipásztorra, hanem magára a gyülekezetre is vonatkozik. Csak azt ne higgyétek el soha, hogy az egyszerű magyar falusi embert nem érdekli a külmiszió. Hosszu időn át tartotta magát az a minden babonánál ostobább babona, hogy a magyar olyan ázsiai faj, mely mélyebb vallásos életre nem alkalmas és a számára minden ugynevezett pietizmus idegen és természet-

ellenes, de a mély, tiszta és erőteljes ker. élet egyáltalában nem idegen a magyar lélek számára. Ha ezt mi nem tanuljuk meg, majd megtanítják nekünk baptisták és nazarénusok és keserves szemléltető oktatást fognak nyújtani arról, milyen mély buzgóságra és határtalan odaadásra képes a magyar ember.

Befejezésül még egy dolgot akarok hangsúlyozni. Mi olyan egyházi élet keretei közé állítatunk be, ahol évszázados, történelmileg kialakult határok vesznek körül. Mikor voltak nagy lelkipásztorok és forró hitű gyülekezetek? Amikor hódító uton volt a Krisztus evangéliuma. A szűk felekezeti határok közé zárt és birtok állományát őrző ker. egyház rettenetesen szenved ennek a látszólagos biztonságnak a hátrányait. Mi adhatja meg nekünk a szabad és harcra, tehát fejlődő és élő egyház pótolhatatlan előnyeit? Mi óvhat meg bennünket az állóviznek attól a természetes kísértésétől, hogy poshadás következzen be? Isten nyitott egy kiváltságosképpen való utat: a külmisziót. Minden betokosodás és lomhaság ellen örök izgató anyag és állandó kihívás a nagy misziói parancs. Amelyik egyház élni akar, nem kapcsolhatja ki magát abból a hódító hadjáratból, ami a Krisztus egyházának életelme. És ezért termékeny lelkipásztori életet és jó gyülekezeti munkát senki sem végezhet kisebb látókörrrel és szűkebb szívvel, mint amekkorát Jézus Krisztus nyitott előttünk.

Egy fontos rendelet az egyházi házasságkötés ügyében.

A csehszlovák házassági törvény kimondja, hogy vegyesvallásuak egyházi házasságkötése esetében a kihirdetést mindkét fél lelkészének el kell végeznie, máskülönben a házasság meg nem köthető. (12. §. I. bekezdés 3. mondata.)

Ha valamelyik felekezet lelkésze a kihirdetést megtagadja, amihez egyébként joga van, csak a kihirdetés alól való felmentés esetében lehet házasságot kötni, vagy előbb polgári házasságkötésre kell utasítani a házasságra lépő feleket.

Hogyan viselkedtek ezen törvénnyel szemben az egyes vallásfelekezetek lelkészei?

A református lelkészek hűségesen követték a törvény utasításait, mert semmi okuk nem volt és hajlamuk sem soha a törvény hézagai között való bujkálásra, nem lévén soha titkos hátsó gondolataik.

Nem úgy azonban a katolikus oldalon!

Ha a ref. és kath. házasságkötők a ref. lelkésznel szándékoztak megkötni a házasságot, a ref. lelkész kihirdetési kérését visszautasították pápai rendeletre hivatkozva. Ha ilyen

esetben a ref. lelkész polgári házasságkötésre utasította a feleket, az ettől esetleg huzódozó házasulókat a kath. lelkész, természetesen a törvény által érvénytelennek mondott reverzális kicsikarása mellett, összeadta a ref. lelkész hirdetése nélkül is és anélkül, hogy a felek előbb polgári házasságot kötöttek volna, vagy a kihirdetés alól felmentést nyertek volna.

Ez pedig úgy történt, hogy a házasulókat a polgári házasságkötésnél szokásos módon kihirdették az állami anyakövezetők által s megkötötték a házasságot ezen hirdetést igazoló irat és a saját hirdetésük alapján s az így, a törvény megkerülésével megkötött egyházi házasságot az állami anyakönyvi felügyelő hatóság is jóváhagyta.

Sokáig csodálkozva és értelmetlenül voltunk kénytelenek nézni ezt a gyakorlatot, itt-ott egyházaink érzékeny veszteségével, amíg lassanként rájöttünk mi is e dolog nyitjára s kénytelen-kelletlen az így eltanult módszerrel védekeztünk, noha láttuk, hogy ez nem áll összhangban az állami házassági törvényes rendelkezések intenciójával.

Ugylátszik azonban, hogy végre évek mulva az állami illetékes hatóságok mégis felfigyeltek ezen állapot fonákságára s ennek folyománya az országos hivatalnak 1934. március 29-én kelt 63.190/7/1934. sz. körrendelete, mely közli a belügyminisztériumnak 1934. március 1-én kelt, e tárgyban kiadott 37.213/1934—8. sz. végzését.

Állapotunkra jellemző, hogy ezt a rendeletet sem kapták meg a lelkészek általánosságban, sem hivatalos lapunkban nem volt leköszölve. Én pl. csak egész véletlenül bukkantam rá e kétségtelenül fontos rendeletre, amelyet most magyar fordításban itt leközlök:

„A XXXI/1894. t.-c. hatályba lépésével, a 148. §. 2. bekezdése alapján érvényüket veszítették a házasság régi jogszabályai, amelyekhez az LIII/1868. t.-c. 9—11. §-ai is tartoznak, amelyek a különböző keresztyén felekezeti jegyesek egyházi kihirdetésénél az eljárást szabályozzák, ha valamelyik lelkész a kihirdetést megtagadta.“

„Az így érvénytelenített előírások csak úgy lehetnének érvényesek, ha a későbbi törvénnyel világosan volna meghatározva. De ez eddig nem történt meg. A 320/1919. törvény ezt a dolgot nem rendezi.“

„Ha tehát némely illetékes lelkész Szlovensz-

kón, vagy Podkarpatská Rusban különböző vallású jegyeseknél, egyházi kihirdetését valami okból, — az állam által el nem ismertből is, — megtagadta, nem szabad őt törvényes eszközök hiányában a kihirdetésre kényszeríteni, *sem pedig a megtagadott egyházi kihirdetéseket polgári kihirdetésekkel pótolni.*“

„Ha a jegyesek mindaméltt egyházi és nem polgári házasságot akarnak kötni, ezt Szlovensz-kón, vagy Podkarpatská Rusban csak úgy tehetik meg, ha a jegyesek közül az egyik, előirt módon a másik jegyesnek a vallásába átlép s azzal a kihirdetés szükségességét az eredetileg illetékes lelkészénél eltávolítja, vagy pedig, ha a kihirdetés alól felmentetnek a 320/1919. törvény 7. §-a alapján.“

„Ezen körrendelettel részben hatálytalanítottak az 1930. január 13-án kelt 7000/9/1930. számú körrendelet III. pontjának utolsóelőtti (4) bekezdése (vagyis az a rész, mely előírja, hogy némely lelkészek a jegyesek különböző vallású egyházi házassága kihirdetésének megtagadása esetében, valamint a kihirdetés megtételéről szóló bizonyítvány kiadásának megtagadása esetében (elbocsátó) a jegyesek a kihirdetés alóli teljes felmentést kérhetik)“

Ezen körrendelet megjelent a „Krajinský Vestník“ 1934. évi 12. számában. Milyen kívánatos lenne, ha ilyen fontos rendeleteket nem csak véletlenségből ismernénk meg mi lelkészek, hanem arról minden esetben idejében szerezni tudomást!

Milyen világos leckéket kapunk pedig szinte napról-napra a katolikus egyház szervezettségétől és még sem okulunk. Ha egy, a kath. egyházat érdeklő rendelet megjelenik, hihetetlen rövid idő alatt már a kezében van minden lelkésznek a szükséges magyarázattal és határozott utasítással. Egyházi felettes hatóságainktól ilyeneket is várunk!

Csontos László.

Zenezertári felszerelést a tanítóképzőnek!

Benne vagyunk a tanítóképző felállítására és megnyitásának esztendejében. A sok tervezgetés, előkészület után talán csak nem vetődik, vagy vetetik valami akadály a megvalósulás elé, noha itt is számolnunk kell a közismert példabeszéd mementójával, miszerint: „Minden kezdet nehéz“. Éppen ezért többet kell tennünk az életre hívás és a további életképesség érdekében, mint amennyit a konvenci határozat a fenntartási terheket viselő gyülekezetektől megkövetel. Egyháztársadalmi úton, önkéntes áldozatokkal is sokat tehetünk, ha elgondoljuk ezen nélkülözhetetlen intézménynek fontos-

ságát, hivatását s hogy a várakozásoknak megfelelően: azt a külső, köteles mértéken felüli támogatásnak is elő kell mozdítani.

A református tanítóképzőnek nemcsak jó tanítókat, de kiváló kántorokat is kell nevelni, képezni! Ennek egyik előfeltétele pedig az, hogy legyen jól felszerelt zeneszeretára, különféle hangszerei: egy kisebb méretű pedálos orgona, zongora, néhány harmonium, hegedű, czimbalom, fuvola, tárogató stb., hogy a növendékek kedvet kapjanak többoldalú zenei kiképzéshez, begyakorláshoz. Ezen hangszerek nagyobb részét egyesek ajándékozása, a költségebbeket pedig közadakozás útján lenne nobilis dolog összegyűjteni s az intézet megnyitásakor rendelkezésre bocsátani. Ha egyetemes egyházunk minden lelkésze és tanítója a tanév kezdetéig havonként csak 5 Ké át felajánlana és pontosan befizetne e célra: ezzel biztosítható lenne az intézetnek jelzett felszerelése. Az intézet kiszemelt székhelyén levő egyházközségünk pénztára bizonyára vállalná azt a csekély teendőt, hogy a beérkező adományokat valamelyik helyi pénzügyintézetnél betétként kezelte, lelkészi hivatala pedig a természetben felajánlott ajándékozásokat előjegyezne.

Ajánlott megszívlelésre és felkarolásra ezen elgondolásomat.

Nyitra.

Sedivy László.

IRODALOM.

Az Újtestamentom szent iratai.

I. Máté evangéliuma.

Fordította és magyarázta: Karner Károly.

A ker. Igazság kiadása. Sopron 1935. 216 lap.

A magyar evangéliumi egyházak teológiai tájékozottsága és érdeklődése nem mondható minden korban kielégítőnek. A teológia elméleti és gyakorlati kérdései egyetlen más korban sem állottak annyira az érdeklődés középpontjában, mint a reformáció századában, a XVI. században. A reformáció a bibliai tudományok művelésére halátralan lehetőségeket adott s ezeket a lehetőségeket a XVI. század magyar keresztyénsége ki is használta. Dacára a közismert nehézségeknek, száz számra jelennek meg magyar nyelven azok a könyvek, amelyek nemcsak polemikus formában taglalják a reformációt, hanem amelyek kimondottan keresztyén tudományos igénnyel és jelentőséggel lettek a protestánsizmus közkinccsév.

A teológiai tudományos kérdések iránti ez az őszönös és nagy tevékenységű érdeklődés a későbbi századokban alábbhagyott leginkább azért, mert az egyház erejét a pusztá életben való megmaradásért folytatott megkapó küzdelem foglalta le.

Azt mondhatjuk, hogy ez volt a helyzet egészen a legújabb korig. A magyar református és evangélikus egyházban századokon át úgy nőtt fel a lelkészgeneráció, hogy nem ápolta olyan intenzitással a teológia nagy kérdéseit, ahogyan azt a reformáció korában elkezdte.

Örvendetes jelenség, hogy ez az állapot néhány nagynevű és profétai lelkű vezető egyéniség kezdeményezésére ma már megszűnőben van. Az eddigi jelekből ítélve pl. nemsokára megfog szünni az a sajnálatos állapot, hogy lelkipásztoraink a Szentírás magyarázatánál a természetes észbeli adottságokon kívül semmi más fegyverrel nem rendelkeztek, mert nem voltak és még ma sincsenek magyar nyelvű kommentárjaink, amelyek nélkül az Ige komoly hirdetésére lelkiismeretesen nem tudunk elkészülni. Az a sokszor hangoztatott álláspont ugyanis, hogy elegendő a lélek buzgósága és nem fontos a tudományos képzettség — tudjuk hová vezet: a szekták kialakulására úgy az egyházon kívül, mint azon belül.

Az egyház munkájának legfontosabb és legelsoőbb alkotó része az Ige hirdetése nemcsak a templomban, hanem a kisebb közösségekben, családokban, iskolában, stb. Ezt a munkát a lelkipásztor és a tanító csak akkor tudja megfelelő módon elvégezni, ha ő maga is tisztában van azzal a tanítással, amelynek az elvezetésére elindul. Ez pedig nemcsak a személyes hitet kívánja meg a lelkipásztortól, hanem az Ige hasogatásához szükséges értelembeli előkészületet is, ami egy részletes és építő irányzatú kommentár nélkül nem valósítható meg. Hiszen a teológiai képzettség a lelkipásztori évek mulásával nem hogy fokozódna, hanem napról-napra csökken. A továbbképzés lehetőségének ismeretes hiánya ártalmára van azután az egyház legfontosabb tevékenységének, az igehirdetésnek is.

Az idegen nyelvű kommentárok közül pár németet kivéve az angol nyelvűek a használhatóbbak, mivel azokban a lelki építés tendenciája sokkal inkább érvényesül, mint a sokszor csak önmagáért való és a filológiában felemészthető német nyelvűekben.

Már az eddig megjelent Máté-féle magyar kommentárokból (Kecskeméthy, Lencz, Pongrácz) érvényre jutott az az elv, hogy a magyarázatban nemcsak grammatikát és filológiát kell adni, hanem érvényre kell juttatni mindenütt és mindenkor az Igét.

Meg kell állapítanunk, hogy Karner Károly munkájában ez a követelmény teljes kielégítést talál. Mellőzi a tudományos kérdések kritikai tár-

gyalását, mivel ezzel nem szolgálná a maga elé tűzött célt.

Munkájának legnagyobb részét természetesen a szövegmagyarázat foglalja el, amit nagy lelkiismeretességgel és dicséretreméltó egységre törekvéssel végez.

A bevezetésben ismerteti a Máté evangéliumára vonatkozó eddigi kutatások mai eredményét, majd művének végén, a függelékben a gyermekeségi történetet, Jézus csodáit, a példázatokat, az Isten Fiát, az Ember Fiát magyarázza s legvégül irodalmi tájékoztatót ad, amely korántsem teljes, de magában foglalja mindazokat a munkákat, amelyek az egyes felmerült kérdésekkel való részletesebb foglalkozásnál szükségesek.

Egy két helyet kivéve, ami yen pl. 26: 26-29, hol minket a szerzőtől dogmatikai elvek választal, Máté evangéliumának magyarázata nagyon alkalmas arra, hogy azt nagy haszonnal forgassuk. A könnyebb helyeken gyorsan halad, de mihelyt egy nehezebb bibliai vershez ér, részletes magyarázatot nyújt s ahol a kérdést nem tudja teljesen megoldani, azt ott elismerésre méltó őszinteséggel nyitva hagyja.

A munka stílusa könnyed s nemcsak lelkipásztorok forgathatják nagy haszonnal, hanem minden keresztyén ember, akinek lelki tápláléka Istennek az Igéje.

A magyar nyelvű keresztyén tudományos irodalom jelentős gyarapodását jelenti ez a munka.

Varga Imre.

H I R E K:

— A losonci ref. theol. szeminárium hallgatóinak legáció választása az 1935-ik évi husvétii ünnepekre. Szudy Nándor Komárom. Forgón Pál Farkas, Negyed. Tömösközy Ferenc Sók, Zsigárd, Deáki. Bodon Aladár Beregszász. Bőd István Léva. Káposztás László Rimaszombat. Magda Barna Kassa, Bárca. Kuzma Barna Nagygéres. Csatlós Sándor Csar, Salamon, Ásvány. Csomár Géza Királyhelmech. Dr. Takács Béla Battyu. Szoboszlav Miklós Pelsőcz, Horka, Paskaháza. Zsudek István Munkács. Szabó Antal Nagyberreg. Mikes László Kismánya. Mitro István Ungvár. Abary István Muzsaly. Mikula László Nagyida. Selmeczy Árpád Zseliz. Gönczy Miklós Nagyszőlős. Kiss Károly Nagydobrony. Szabó Gyula Ráska, Abara. Pán Zoltán Nagygejőcz, Kisgejőcz. Korlát-helmech. Barra Zoltán Mezőkaszony. Brányik Sándor Kamocsa. Dévay József Beregsom, Csonkapapi.

Fekets Emil Réte, Jóka, Somorja. Nagy Jenő Pozba, Mohi, Lök. Nagy Sándor Serke, Simonyi. Kemenyik József Rimaszécs. Lenkey Lajos Hanva. Runya. Ábrahám Kornél Nemesócsa. Horváth Zsigmond Nagysalló. Tömösközy László Nagymegyer. Böszörményi László Nagykapos Nagy István Alsószecse. Molnár Dániel Nemesradnót. Sedivy Zoltán Tornalja, Beje. Rácz László Bucs, Bátorkeszi. Erőss Pál Nagybéány, Kisbéány. Hajdu Dezső Visk. Héderváry Dezső Balog. Nagy Zoltán Jánosi. Pálfala Urbán Károly Eszeny, Szalóka. Szaniszló-Endre Barkaszó. Tuba István Harmac, Martonfalva. Kiss Lajos Beregdéda, Bulcsu. Bajusz Gyula Dercezen. Miskolczy Béla Szepsi. Budaváry Géza Pokorágy, Zeherie. Csenda Lajos Madar, Perbete, Csuz. Kovács Lehel Ipolyásztó. Tuba László Felced. Virág István Tornagörgő, Szádelő. Virágh Vincze Bátka, Zsíp. Tarjányi Dénes Fűzesgyarmat. Dobó Dezső Palágy, Nagyszelmenc. Tóth Mihály Ógyalla, Martos, Imely. Jagyutt István Gömörskáros. Molnár Lorand Beregrákos, Kajdanó.

— Két amerikai misszionárius mártírhalála. Hír szerint kínai banditák a Tsingtek városa közelében levő missziói házból a múlt év december 7-én elrabolták John C. Stam amerikai misszionárust, feleségét és két hónapos kisleányát, majd azon költött vád alapján, hogy a misszionárius beleártotta magát a kínai politikába, őt és feleségét rettentő kínzások után lefejezték. A kisleányt a gyilkosság után több nappal találták meg egy elhagyott házban. Figyelemreméltó, hogy a kivégzés előtt egy kínai keresztyén kereskedő térdenalva könyörgött a banditáknak a misszionáriusok életéért, de hiába.

— Tizenöt keresztyén missziói templomot gyújtott fel Amami Oshima szigetének japán lakossága, mivel az ott működő kanadai misszionáriusokat a japán hatóságok Nagy-Britannia javára elkövetett kémkedéssel vádolták meg és eljárást indítottak ellenük.

— Az új mexikói nevelés. A Madero-féle forradalom évfordulóját fényes külsőségek között ünnepelte meg az új mexikói forradalmi irányzat Guadalajara városában. A felvonulásban kb. 15000 ember vett részt. A felvonulás élén öles táblákat vittek a következő felirásokkal: „A papság rabszolgákat, a szociálizmus embereket nevel!” „Rontsd le a templomokat, hogy iskolákat építhess!” „A szociálizmus az igazi fegyver, a fanatizmus és a babonáság ellen!” „Anyá, gyermeked szabad a szociálista iskolában, de rabszoiga a felekezeti iskolában!” „Expulsando al cura Mexico se cura!” Ez az utóbbi szójáték azt jelenti, hogy a papok kiűzésével Mexico meggyógyítja önmagát. Ugyanekkor a város katolikusságának nagyrésze elhatározta, hogy a szociálista iskolákat bojkottálni fogja.

HIVATALOS RÉSZ.

A Dunáninneri Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

180/1935. sz. Bratislava-Pozsony, 1935. III. 14.

Körlevél.

Nagyon fontos!

A Dunáninneri és a Tiszáninneri Református Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi Hivatalának.

Az itteni országos hivatal f. év február 27-ről kelt 54 571/6/1935. sz. átiratára, konkrét esetből kifolyóan keresem meg két egyházkerületünk valamennyi Nagytiszteletű Esperesi Hivatalát, hogy minden egyes esetben, mikor rendszeresített s.-lelkészi helyről a segédlelkészeket nem rendszeresített helyre osztják be szolgálattételre, ezt a kihelyezést előre kell kérni az iskolai és nemzetművelődésügyi minisztérium itteni referátusától. Nyomatékosan figyelmeztetem az összes Nagytiszteletű Esperesi Hivatalokat, hogyha a fenti állami kultuszhatóság kihelyezési engedélyezése nélkül helyezik át a s.-lelkészeket rendszeresített szolgálati helyről nem rendszeresítettre, *anyagilag* felelősek nemcsak az esetleg így elveszett államsegélyért, hanem azért a veszteségért is, amely az illető segédlelkésznél a szolgálati idő megszakadása révén keletkezett.

Felhívom tehát a fenti két egyházkerület esperesi hivatalainak figyelmét arra, hogy rendszeresített helyről nem rendszeresítettre a segédlelkészt csak abban az esetben helyezték át, hogyha a fenti kihelyezési engedélyt az állami kultuszhatóságtól már előre megkapták.

A fentieket valamennyi Esperesi Hivatal figyelmébe ajánlom és maradok szeretettel keresztényen szolgáljuk:

Balogh Elemér
püspök, konventi lelkészelnök.

A Dunáninneri Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

181/1935. sz. Bratislava-Pozsony, 1935 III. 15.

Körlevél.

Fontos!

A Dunáninneri Református Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű Lelkészi Hivatalának.

Az itteni iskolaügyi és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusának f. évi március hó 5-ről kelt 12 964/34—IV. sz. átiratára, illetve az iskolai és nemzetművelődésügyi minisztérium 1934. év november 30-ról kelt 144.535/34—VI/1. sz. döntésére, felhívom egyházfőhatóságom alá eső összes Nagytiszteletű Lelkészi Hivatalokat, hogy amennyiben régebb, mint a 19. század II. feléből eredő templomok és templomi berendezések javításáról, átalakításáról van szó, akár a legkisebb mértékben is, mint műemléket kell tekinteni s eszerint kell feltétlenül előzően meg tárgyalni az ügyet a szlo-

venszkói műemlékvédő referátussal (Referát na ochranu pamiatok na Slovensku v Bratislave).

A fenti intézkedésre azért van szükség, hogy műemlékeink szakszerű megóvásában részesüljenek, amelyre a fenti műemlékvédő hivatal rendelt. Kérem tehát egyházkerületem Lelkészi Hivatalait a fentiek tudomásulvételére és pontos betartására.

Balogh Elemér
püspök.

A Szlovenszkói Tiszáninneri Ref. Egyházkerület Püspöki Hivatala.

156/1935. sz. Nagykapos, 1935 márc. 19.

Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkészi hivatalnak!

A csehszlovák Vöröskereszt Egyesület Elnöksége 1935 február 26-iki 4139/Tisk.-Z. sz. átiratában a következő kérést intézte az itteni hivatalhoz: „Ref. püspöki hivatalnak Nagykapos. A csehszlovák Vöröskereszt évenként húsvéti Békenapot hirdet, amelynek fő gondolata, hogy megszűnjön a pártoskodó egyenetlenkedés és a húsvéti ünnepek igazi béke és szeretet napjai legyenek. Húsvét előtti szombaton a világháború áldozatainak emlékére és tiszteletére 2 perces gyász-szünetet hirdet déli 12 óra előtt az egész Köztársaságban s ezzel kezdődik a Vöröskereszt háromnapos békéje.

A Vöröskereszt évenként bizonyos jeligét választ, felkelti a nagy nyilvánosság figyelmét és a gyűlések százain, — amely gyűléseket a Vöröskereszt ezekben a napokban szokott rendezni, — erről a jeligéről beszélnek. — Az idén a Vöröskereszt „a jó sajtó“ jelszót választotta, mert tudatában van annak a nevelő feladatnak, amit a jó sajtó a nemzet életében jelent. Ez alatt azt az erkölcsileg tiszta sajtót gondolja, amely olvasó táborát nemes gondolkozásra vezeti, amely igazságosan informál, nem keres lázító szenzációkat, de támogatja az eredményes munkát és a jó szándéku emberek kölcsönös megértését.

Van szerencsénk erre az akcióra figyelmét felhívni azzal a kéréssel, szíveskednék az egyházi lapban, vagy más módon a lelkeszi karnak a figyelmébe ajánlani, hogy a húsvéti ünnepek előtt egy beszédben a nemes könyvek és folyóiratok nagy jelentőségét domborítsák ki, továbbá hogy felszólítsák a híveket az említett két perc szünet betartására a világháborúban elesettek emikére és a háromnapos béke megtartására.

Abban a reményben, hogy szíveskedik velünk közölni, mennyiben sikerült e kérésünknek eleget tenni: a legszívesebben köszöntjük eddigi közreműködését a húsvéti békenap megtartása érdekében.

Dr. A. G. Masaryk elnöknő s. k. Mudr. VI. Bazik s. k. h. elnök.“

A csehszlovák Vöröskereszt Elnöksége kérésének teljesítését szívesen ajánlom Lelkésztársaim figyelmébe.

Atyafiui szeretettel:
Dr. Magda Sándor
püspök.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . . 70 korona Félévre . . . 35 korona</p> <p>Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR.</p> <p>Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN.</p> <p>Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelké-zi hi- vatal. Kéziratok, el- fize- tések, hirdetések és ese- leges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	--

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Az adócsökkentési segélyek revíziója.

Az adócsökkentési segély eredetét és lényegét illetően a régebbi egyházi generáció előtt ismeretes dolog, hogy az állam irányában fennálló és támasztható igényeink érvényesítése, érdekeink védelme céljából szervezett „Közös protestáns bizottság” meg-megújított sürgetésére az 1906. évben a vallás és közoktatásügyi miniszter 48848/1906. sz. leiratában kötelező ígéretet tett arra nézve, hogy egy tekintélyesebb összegű évi segélyt fog biztosítani törvényhozási úton a protestáns egyházak számára azon rendelkezéssel, hogy abból azon egyházközségek nyerjenek támogatást, amelyekben az *állandó szükségletek* fedezése oly teherrel nehezedik az egyháztagokra, hogy az felülhaladja lényegesen állami adójuk 10%-át. Ezen 10%-on felüli teher csökkentésére folyósított az adósegély lélekszám szerinti arányban a ref. egyház részére 2 millió 100 ezer, az ág. ev. egyház részére pedig 1 millió 900 ezer kor. összegben. Az egyházközségek közötti felosztást az egyetemes konvent kebelében szervezett „Adóügyi bizottság” útján eszközölte s így vette kezdetét 1908-ban ez a segélyezés. Történt oly megállapodás is az államkormányval, miszerint 10 évenként revízió alá fog vétetni ez a segélyezés s a változott viszonyok és előállható újabb és indokolt szükség esetén a segély emeltetni is fog.

Ez a revíziós terminus 1918-ban a világ-

háború során előállott nehéz körülmények, majd a bekövetkezett államfordulat miatt elmaradt; a minden vonalon, téren és viszonylatban beállott árdrágulás, illetve a pénz vásárló erejének 6–8 szoros legyengülése természetesen az egyházközségek háztartásában is súlyos helyzetet idézett elő, amit azután méginkább megnehezített az az eljárás, mely szerint az új államkormány e segélyt a ref. egyházaktól az 1919–20. években teljesen megvonta azon indokolással, hogy a ref. egyház késlekedett az új államszervezetbe beleilleszkedni, alkotmányát, törvényeit a változott viszonyokhoz módosítani, képviselői által a hűségi fogadalmat letenni, noha tudva levő dolog, hogy az ág. ev. egyház is csak 1921-ben tartotta első alkotmányozó zsinatát Trencsénteplicen és mégis megkapta nem csak a rendes segélyeket, de azon felül is tekintélyes összegeket a mitőlünk megtagadott járandóságokból, amint ezt b. e. Péter Mihály az állami zárszámadásokból kimutatta.

Az 1921. évben már kifizette az állam e segélyeket, mégpedig külön-külön egyházközségenként az államfordulat előtt megállapított összegekben s az adóhivatalok útján; ezzel elismerte az egyházaknak azokhoz való igényét az eredeti összegekben. Így történt az 1922–23. években is. 1924-ben csak az I. félévi illetményt fizették ki az adóhivatalok, 1925–26-ban már egy fillért sem, azontúl

pedig az 1927. évtől ez ideig évről-évre megcsonkítva különböző és változó összegekben. A visszatartott segélyösszegek egyik-másik egyháznál már tekintélyes nagyságra növekedtek úgy, hogy bizony sok, a terhek alatt roskadozó egyházunk volna megmenthető a reá váró pusztulástól, ha a jobb belátás felülkerekedésével ezek a segélyek kifizettetének. Az én egyházamnál pl. a régi mérték szerint eredetileg megállapított segélyösszeget véve alapul minden valorizáció nélkül 23,343·65 Kē-*ra rug a lefolyt 16 év alatt a visszatartott összeg.*

Most tehát, amidőn segélyigényeink már két ízben 1918 és 1928-ban elmaradt revíziója felé legalább papiroson bizonyos lépések történtek, amire a nemrég szétküldött s a normálköltésvetés feltüntetésére szolgáló kérdőívek és utasítások következtetni engednek: időszerű és kívánatos, hogy e fontos kérdéshez és mindahoz, ami ezzel összefüggésbe hozható: hozzászóljunk, igényeinket, várakozásunkat nyilvánosságra hozzuk és annak a bizottságnak, amely ezen ügyben tárgyalni fog a kormánykörökkel: figyelmébe ajánlhatjuk, mert kár volna elhallgatni azt, amivel igényeinket indokolni, alátámasztani tudjuk! Alkamat veszek tehát, hogy az ügyre vonatkozó elgondolásaimat nyilvánosságra hozzam.

I. Elengedhetlen követelménynek tartom, hogy a tárgyalások során az 1919–20, majd a későbbi években mindezideig visszatartott, avagy megcsonkított segélyösszegek kifizetését bizottságunk szorgalmazza s a sérelem orvoslását szerzett jogunkra, a kormánykörök részéről elhangzott, az alkotmánylevélbe is belefoglalt kijelentésre való hivatkozással kisorsogassa, legalább is az államfordulat előtti összegben, rámutatva itt különösen arra, hogy tulajdonkép *valorizált* összegben volna reá igényünk!!

II. Ami pedig a *jövőt* illeti e segélyre nézve: itt már határozottan követni kell a *valorizáció* keresztülvitelét, hiszen úgy az államigazgatás, mint a közélet minden terén és ágazatában, bevételek és kiadások, szükségletek és fedezetek, vétel és eladás, beszerzés, értékesítés, fizetések, adók, illetékek posta, vasuti tarifák, szóval minden elképzelhető viszonylatban a háború, illetve állam-

fordulat előtti aranykorona átszámított, mindenütt mindenki javára és terhére újabb valutára, vagyis *valorizáltatott*, ezen az indokon történt a kongruának is 1600 Kē-ról 9000 korvaló felemelése s a korpótléknak is hasonló átszámítása. Jogos igény tehát, hogy az adócsökkentési segélynél is ez keresztülvitessék. Egyházaink, alkalmazottjaink, hiveink jól tudjuk, hogy mily súlyos adóterheket viselnek. Az államfordulat előtt pl. egyházunk ingatlana után 367 Kē. adót fizettünk, ma ugyanazon ingatlan után 8000 Kē-t meghalad az adóterhünk. Hiveink polgári adója többet tesz ki 200,000 koronánál. Van tehát miből valorizálni az adócsökkentési segélyünket: csak legyen egy kis igazság és belátás.

III. Lehetnek, sőt vannak egyházaink, melyekben a régiekhez képest újabb szükségletek is állottak elő, ha mást nem említünk is, csak az iskolák fejlesztésével kapcsolatos kényszerű építkezések kölcsönterheit; ezeknek ellensúlyozására is indokolt a segélyek felemelése. A róm. kath. egyház szerencsésen megúsza a földreformot, megtarthatta óriási vagyonát, hivei alig ismerik azt, hogy mi is az az „*egyházi adó*“. Nem lehet közömbös az államra az, hogy polgárainak egy része mentesüljön az ilyen terhektől, a másik rész pedig roskadozzon és összeroskadjon alatta!

IV. Időközben előállott szükségletek közé volnának sorozandók a segédlelkészek ellátmányai mindazon egyházainkban, amelyekben a szisztematizációt pusztán formai okokból, a vonatkozó miniszteri rendeletnek szinte célzatosan korlátozó §-aira hivatkozással tagadják meg. Ezeket a szempontokat feltétlenül bele kell vinni majd a tárgyalásokba s apellálni az eddig elszenvedett mellőzés, károsodás, sérelmekre és a jogosan várt jobb belátás, orvoslás, igazságos és egyenlő elbánnásra.

Úgy éreztem, hogy ezeket el kellett mondanom, de kívánatosnak látnám, ha ezzel a nagy jelentőségű ügygel mások is foglalkoznának és hozzászólnának, hogy az kellő megvilágításba kerülve, az egységes közvéleményre támaszkodva foghatna hozzá egyetemes egyházunk vezetősége a kérdésnek reánk nézve kedvező megoldásához.

Nyitra.

Sedivy László.

A természeti theológia felújítása.

(D. Emil Brunner D. D.: Natur und Gnade. Zum Gespräch mit Karl Barth Tübingen, 1934. 44 oldal.)

Ismeretes, hogy a tudomány terén különösen manapság, mennyire szétváltnak az egyes munkaútak. Először, a kezdetnél még egybeesők, pár év múlva az irány eltérő, de még mindég nem jelentős, ismét pár év múlva már a nem szakember is látja a törekvések széttartó voltát, amely szakadáshoz, vitához és harchoz vezet. Ez általában a mai protestáns hittudomány jelentős, értékes, korszerű, együtt legkomolyabb iskolájának, a dialektikus theológiának helyzetképe. Akiknek kapcsolatuk volt és van a német hittudománnyal, a mában szivszorongással figyeljük azt a harcot, amelyet ennek a theológiai iránynak vezetői vívnak egymással. Nem lehet titkolni és tagadni, hogy a harc hozzátartozik az élethez, de azt sem lehet tagadni és titkolni, hogy az élet több, mint csupán harc. Két tény állapítható meg az újreformációs theológia mai helyzeténél. Az egyik: a válság hittudománya képviselőiben krízisbe került. Ez a széttört egység, az iskola megbontása, a szembekerülés és a harc, amely már személyek ellen indul meg, maga a krízis. Ki tagadhatja, ki titkolhatja? A másik meg: a reformációs hittudomány széthullása és a vezetők egymás elleni szóbeli és írásos harca, legalább egyrészt, benne van a theológia módszerében, amely a megosztást az élethez valóknak vallja. Dehát ez nem lehet mentség, ahogy nem mentség a reformációnak három részre való hasadása sem. Hogy ez a harc, amely 1932-ben kezdődött meg a három vezető theológus közt, kinek az elszigetelődéséhez vezet? Ma még nem állapítható meg. Ki marad magára: Barth, Brunner, vagy Gogarten? Egyelőre még folyik a küzdelem és olyan közélről, mint ma és mi vagyunk, nagyon nehéz döntő bizonyossággal beszélni róla. Tudom, hogy eredményes ez a vita, mert végre tisztulás és tisztogatás lesz. Szerepek, elvek, igazságok, álláspontok tisztázódnak, de csak idővel. Még csak ennyit, hogy ez a theológiai harc nagyon jelentős, a reformáció óta tán a legdöntőbb. Érdemes azért figyelemmel kísérni s egyes harci fázisokat, amelyeknek jelző és kifejező írásai egy vonalba tartoznak a reformációs kor enmő szerzeményeivel. Ilyen jelenlegi hittudományi hely-

zetet vitában kifejező a zürichi egyetem közismert tanárának: Brunnernek vitatanulmánya: „Természet és kegyelem. Karl Barthtal való gondolatcseréhez. stb“.

Ez a háromivnyi tanulmány mindég akadémiai komoly színvonalon mozgón arra válasz, hogy Barth Brunner, aki 1933-ig legszűkebb munkaköréhez tartozott, újthomizmus, újprotestantizmus és a semhideg-semmeleg közvetítéssel vádolta meg négy esetben is. Ezzel összefüggésben le kell szögeznünk, hogy Brunner a merev elutasítás és heves támadás ellenére, Barth munkásságáról elismeréssel szól. Nem támad, nem védekezik, hanem előterjeszt. Elismeri ellenfelének végzett feladatát és eredményeit. Pedig ez nagy dolog. Brunner bevallja Barth történelmi szerepét a theológiánkban: neki sikerült az, amit sem M. Kähler, sem A. Schlatter, a biblicisták, nem tudtak megtenni, vagyishogy visszaszerelte a hittudomány tárgyát. Mindez azért sikerült neki, mert személyiségének iskolálatkötő „szellemi suly“-a volt, amellyel sikerült a közelmúlt hittudományi arcvonalát áttörnie. Hat-hét év alatt Barth megváltoztatta a protestáns hittudomány képét, amidőn kérdések, tárgyak, törekvések kerültek előtérbe, más szóval: nem a „felvilágosodás tárgyai, hanem magának a Bibliának a témája“.

A harc, amely Barth és Brunner közt tart, abban leli magyarázatát, hogy Barth elveti, Brunner viszont elfogadja és műveli a természeti theológiát. A kérdés ismertetésénél tisztáznom kell a természet (natura) reformációs hittudományi jelentését. Mivel ennek az ügynek fontossága az, hogy teljes vagy részleges reformációs legyen-e az új és a harc elcsittulása után kialakuló protestáns hittudomány. A természet reformációs hittudományi értelmében, tárgyas-isteni jelentésében: „amit Isten alkotásának tartós kijelentési hatalmasságban kölcsönzött, saját lényének vonásai, amelyeket benne kifejezett és megismerésre adott“. „De természetnek nevezhetjük azt is, amit a bűnös ember belőle ismerve-nemismerve csinál, ép-úgy, mint saját emberi természetére való tekintettel annak nevezheti azt, amit Isten képmásaként lényegébe helyezett, széttörhetetle-

nül, de a bűn által mégis állandóan elhomályosult. Vagy azt, amit az ember bűn révén sajátmagából alkot". Isten azonban az embert, aki egyrészt a természetbe tartozik, nem hagyta magára a bűnben, hanem segítségére van. Ez a segítő isteni közeledés a kegyelem, mint teremtésben megnyilvánuló, majd mint megtartó vagy egyetemes s legvégül: üdvözítő kegyelem, amelynek legközelebb és legközvetlenebb formája: Jézus Krisztus. A kegyelem körei minden ember életére kiterjednek s így tartoznak ebbe a történelmi-társadalmi életműveletek, mint a teremtési és a fenntartási rend által megszabottak.

A reformáció, így Kálvin fogalmazásában a természet tartalma szerint az „eredeti teremtést” jelenti, ebben tér el a sztoikus nyelvhasználatától s ezért használja a gyakorta ismétlődő *natura docet* és *natura dictat* kifejezést, amely a teremtésben nyilvánvaló isteni akaratra, mint normálóra gondolást jelzi. Brunner különben több, mint száz helyet sorol fel Kálvin műveiből G. Gloede tanítványa kiadatlan műve nyomán (*Theologia naturalis bei Calvin*), amelyekkel igazolja, hogy a reformátori hittudományban mennyire fontos helyet foglal el a természet és ezzel a természeti theologia.

A legjellemzőbb hely ezek közül az, ahol arra mutat, hogy képlegesen a természetben csak Isten kezét és lábnyomát ismerhetjük meg, de nem a szívét. Kálvin munkássága, tehát a reformációs theologia értelmében, kifejezetten egyenlő a *lex naturae*, tartalma szerint, a *lex scripta*-val. A *lex naturae* Isten akarata ugyanis, amely a teremtésben mutatkozik meg. A *lex scripta* pedig érthetővé teszi a *lex naturae* elhalványult írásait. A theologia naturalis-ban fontos helyü az ember intenképősége, amely alaki értelme szerint a *humanum* gyűjtőfogalmával fejezhető ki, vagyis mindazon jellemző jegyek összességét foglalja magába, amelyekkel az ember minden más teremtménytől megkülönböztethető. Ez tovább abban nyilvánul meg, hogy jöllehet az ember bűnös, mindég és kivétel nélkül, mégis megtartja felelősségét s mint személyiségnek igei képessége van. Anyagi értelme szerint viszont az *imago Dei* bennünk a bűn folytán teljesen elveszett, mivel Isten akarata szerint az ember, mint személy

személyszerűségét a szeretetben való életben nyeri, de épen ez veszett el a bűn eredményeként. A bűn miatt az ember „nem személyszerű, hanem személyellenes személy”. Ebből következik, hogy az ember bűnössége ellenére is a teremtés „koronája”, — mert megmaradt benne az *imago* egy része, amely minden teremtmény, helyesebben teremtési teremtmény fölé emeli, vagy élére állítja, ez az isteni szikra bennünk: a halhatatlan lélek, a lelkiismeret, az igazságutáni vágy, törekvés az igaz után. Ezek alapján elfogadható, mint a reformáció hittudományában kifejezetten meglevő elv: „az ember számára megmaradt *imago* személyi értelmében a theológiai naturalis alapelve, azaz a természetben levő olyan istenismeret, amelyet az ember megszerezhet, az Írásban és Jézus Krisztusban levő Kijelentés kivételével”.

(Folyt. köv.)

Narancsik Imre.

„Darotius Heros Georgius” nyomában.

„Heros“-unk életrajzát ugyancsak belepte a mult avarja. Nem engedi egykönnyen megzavartatni siri álmát... Pedig közelitünk feléje s nincs messze az idő, hogy teljes hősi vertezetében, emberi mivoltában szemtől-szembe álljon velünk!

A sátoraljaujhelyi vármegyei levéltár Proth. A. Nro. 2 aktacsomó 345-ik oldalának második bekezdése alatt a következő bejegyzés olvasható az Úrnak 1573 évéből: „*Nobilis Georgius Daroczy fecit contra se citare Nobilem Joannem Móré provisorem et officialem Magnifici Francisci Homonnay in Possessione Toronya ratione actus potentiarum, medio providi Mathiae Zeles coloni eiusdem domini Magnifici in eadem Toronya residentis per Nobilem Mathiam Azary iudicium, ut provisor suos idem Joannes Móré, providos Georgius Nagy et Jancsi statuat in iudicio prius Mathei in Terebes habetur redditus pede. eto...*” vagyis magyarul: „Nemes Daróczy György idézteti maga ellen Nemes Móré Jánost, Nagyságos Homonnay Ferenc jószágigazgatóját és tisztjét Toronya faluban erőszakos tény miatt előrelátó Zeles Mátyás ugyanezen Nagyságos úrnak jobbagya útján, aki Toronyán lakik nemes Azary Mátyás szolgabíró útján, hogy ugyanezen Móré János az övéit előrelátó Nagy Györgyöt és Jancsit állítsa elő a bíróság elé

az előbbi Mátyás Terebesre gyalog visszatérvén stb. . . ."

Ebből világosan a következők állapíthatók meg: Nemes Daróczy György Toronyán erőszakosságot szenvedett el Homonnay Ferenc embereitől és ezért Móré János a nagy úr jószágkormányzóját perbeidézi azzal, hogy embereit állítsa elő a bíróság elé. Az idézést Azary Mátyás szolgabíró Zeles Máté útján küldi ki, aki gyalog Terebesre visszatér (Eszerint tehát Móré János jószágigazgató Terebesen lakott).

Nagy kár, hogy a leleszi levéltár *Szabó Adorján* prem. kanonok, levéltáros Kassára való elköltözése miatt, jelenleg zárva van. E levéltárban igen sok okirat van, melyek a *Daróczyakkal* foglalkoznak. Hősünkre vonatkozólag a *Homonnayak*, *Dobók*, *Csicseryek* családi levéltárai is nyújthatnának bővebb felvilágosítást.*

H. K.

*E lap f. évi 2. számában közölt adat kiegészítése.

Brunner Emil

zürichi teológiai professzor, magyarországi és erdélyi látogatásáról lapunk egyik utóbbi számában mi is megemlékeztünk. A látogatása alkalmával tartott előadásai értékes és maradandó nyomokat vágtak azokon a helyeken, amelyeken megfordult. Bizonyára érdekelni fogja lapunk olvasóit is, ha néhány szóban bemutatjuk őt és munkálkodásának irányát, lényegét.

Brunner Emilt általában úgy ismerik, mint a Barth Károly által megindított dialektikai teológia, vagy krízis teológia egyik legkiválóbb képviselőjét. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Brunner Emil a barthi teológiát fenntartás nélkül elfogadná és működése csupán a Barth Károly által megvilágított igazságok fejtegetéséből és továbbfejlesztéséből állna. Saját bevallása szerint döntő hatásokat nyert Barth-tól, de ugyanakkor nem tagadja meg saját teológiai egyéniségét sem és így például legutóbbi műve a „Natur und Grande” már annyira eltér a barthi irányelvektől, hogy Barth maga a leghevesebben támadta ezt a munkát. A barthi iskolaatol való eltérést jelentette az utóbbi időben az is, hogy Brunner az u. n. oxfordi csoportmozgalomról más nézetet vallott. Teológiai működésének főjelentősége azonban abban áll, hogy a barthi iskola által újból napfényre hozott igazságokat a teológia szakembereinek szűkkörén túl a teológiai problémák iránt érdeklődő emberek szélesebb rétegei számára is érthetővé tudta tenni. Brunner Emil Barth Károlytól eltérőleg a világos és megragadó okfejtés művésze. A barthi eszmék nemzetközi népszerűsítésének munkájában nagy segítségére van neki az, hogy ismeri nem-

csak a német, hanem a holland és az angolszász keresztyénség lelkivilágát is. A New York-i Union Theological Seminary „fellow”-ja volt több éven át és ekkor alkalmá nyílt az amerikai keresztyénséget alaposan megismerni. Ez magyarázza meg amerikai előadókörútjának nagy sikerét. Amde ép így ismerik őt Skóciában, Hollandiában és más protestáns országokban is. Az edinburghi teológia nemrégiben disz doktorátussal tüntette ki őt. Főművének a „Der Mittler” c. könyvét tekintik, bár a többi műve is nagy jelentőségű nemcsak abból a szempontból, hogy a barthi iskola irányelveit a nem szakemberek által is érthető formában tárgyalja, hanem azért is, mert Brunner mély érzékkel bír az élet gyakorlati kérdései iránt és sohasem enged a krízis-teológusokat fenyegető állandó kísértésnek, hogy az elméletek megközelíthetetlen régióiban kalandozzék és mondanivalóit csak a teológusok szűk köre számára érthető orákulumok formájába öltöztesse. Ő volt az, aki először fejtette ki a dialektika teológia etikai implikációit „Das Gebot und die Ordnungen” c. könyvében és minden további művében megtalálhatjuk ezt az egységeseen gyakorlalt hangsúlyt.

Lapunk jövő számában előadásából szemelvényeket fogunk közölni, hogy annál többet lássunk és ismerjünk meg a mai tudományos teológia problémáiból és egy ma élő világhíres teológusnak a „ma” világa nagy kérdései megoldására irányuló elgondolásaiból.

H I R E K:

— A Kálvin nyomda izléses kiállításában jelent meg az 1934. évi konventi ülés jegyzőkönyve, melyet bizonyára mindenki nagy érdeklődéssel forgat, azok is, akik ezen a konventi ülésén végighallgatták Sörös Béla konventi előadó referációját, melyet a maguk nemében urólérhetetlenek. Ennek bizonyítására elegendő annak a felelőltése, hogy ez a jegyzőkönyv nagyon csekély kivételtől eltekintve — Sörös Béla pontosan és nagyszerűen kidolgozott jelentéseiből és határozati erőre emelt javaslataiból áll, aki ezzel a munkájával is bebizonyította, hogy különösen az életbevágóan fontos egyházpolitikai kérdésekben az egyetemes egyház az ő nagy tudását és mindenre kiterjedő összefogó erejét nem nélkülözheti. V.

— **Uj könyv.** Mikos Lajos: „Csak Jézust egyedül” című, evangéliumi beszédek tartalmazó könyve szép kiállításban megjelent. Elevenen megírt képekben Jézus szépsége, diadalmas ereje, megújító szeretete, foglyúl ejtő hatalma szólal meg e könyvben lévő 21 prédikáció minden sorában.

Megrendelhető a szerzőnél a pénz előleges beküldésével Dad, Komárom m. Magyarország, vagy csehszlovákiai megbízottjánál: Ref. Lelkészi Hivatal Léva-Levice, címen. Ára 2 pengő 80 f. vagy 14 Kt.

— **A Bratislavai-Pozsonyi ref. keresztyén Diákinternátus és Menza részére beérkezett szeretetadományok. IV. Kimutatás.** Karacsonyi gyűjtődiven adakoztak a következő egyházközségek: *Pelsőc* 500 Ké., *Magyarböd* 71-30 Ké., *Kiskálna* 50 Ké., *Jánosi* 20 Ké. Különadakozások: Ref. női bibliakör *Farkasd* 150 Ké. *Nagy Nándor* földbirtokos, komáromi egyházmegyei gondnok *Nemesócsa* 1000 Ké. Az áldozatos szíveknek a szegény tanulók nevében köszönetet mond a R. I. M. vezetősége. Egvuttal felkéri a vezetőség az egyes lelkesítő hivatalokat, hogy rend kedvéért a fel nem használt gyűjtő iverket is Édl u. 9 sz. alá visszaküldeni sziveskedjenek.

— **Ítélet a „Szent Jobb“ perben.** Szabó István volt miskolci, jelenleg budapesti hitoktató lelkész az első „Szent Jobb“-per után egy kritikai tanulmányt írt „A Szent Jobb kalandos története“ címmel. Noha ebben a tanulmányban tudományos alapon, adatok nyomán írja le az ereklye történetét, ide-oda hurcoltatását, mégis izgatást láttak benne s a debreceni törvényszék az író egy hónapi fogházra ítélte. Az ügy fellebbezés folytán a debreceni ítéletábla elé került, amely ez év márc. 13-án hozott benne ítéletet. Az ítélet helybenhagyta az elsőfoku ítéletet azzal a különbséggel, hogy nem két, hanem három rendbeli izgatás vétésében mondta a bűnösnek a cikkírót, az ítélet végrehajtását azonban felfüggesztette. Az ügyész súlyosbításért, a vádlott a bűnösség megállapítása miatt fellebbezett. Érdeklődéssel várjuk a Kuria ítéletét ebben a XX. században már szokatlan perben.

— **Theológiai konferencia.** Az erdélyi reformátusok marosvásárhelyi konferenciája márc. 13—16 között ment végbe sok maradandó áldásra reményt adó jelek mellett. Nagy dolog már az is, hogy tekintettel az ottani különlegesen nehéz viszonyokra 150-nél több volt a résztvevők száma, Erdély legkülönbözőbb vidékeiről. A konferencián Brunner professzor is résztvett. A konferencia vezetői és tulnyomó részben előadói is a theol. professzorok voltak, a felvetett problémák megtárgyalásához azonban nagyszámu és értékes felszólalások történtek a lelkészek, sőt az intelligens világi résztvevők köréből is.

Maksay Albert a *Jelenések Könyvéről* beszélt. „A *Jelenések Könyve* igazolja, hogy ezt a világot az Isten világához a reménység, Isten világához ezt a világot Isten akarata kapcsolja“. — Dr. Nagy Géza III. Károly tragikus korát mutatta be Erdélyben. Nagy adók nyomorúságai, a jezsuitizmus erőszakosságai, a templomfoglalások, a szörnyű pestis, a katonai hatóságok túlkapásai a legnehezebb korszakká tették azt az időt. — Tavasz Sándor: *Faj, nép, nemzet* etikai értelmezése címen beszélt: „A faj csak biológiai fogalom, a nép társadalmi, a nemzet etikai: történelmi fogalom. A fajiságba beleszületik az ember. A nép reális életközösség. A nemzet ideális életközösség“.

— Dr. Gönczy Lajos arról beszélt: **Ma hogyan prédikáljunk?** „Nagy nehézség az, hogy a hallgató ma mindent szimbólumnak tekint. A prédikáció az Isten és nem az ember szolgálatában áll. Az *Én* bizonyoságtétele *Róla*, függetlenül *Tőled*“. — Dr. Imre Lajos a belmissziói es iskolai viszonyokról beszélt: „A két munkának nemcsak egymással, hanem az egyház lényegével is kapcsolatban kell lennie. A felekezeti iskola hatása nem az anyagtól, hanem az átadó szellemtől függ“. — Pálffy Károly a lelkészek együttműködéséről, Bak József a presbiterek neveléséről, báró Kemény János lelkész a lelkipásztorok közéleti etikájáról beszélt. — Brunner Emil a Szentlélekről tartott előadást: „Az ember életének három dimenziója van, mult, jelen és jövő. A Szentlélek három elválaszthatatlan dimenziója a hit, szeretet, remény. A hit alapja Isten megtörtént Igéje. A szeretet a hit láthatósága. A keresztyén reménység a Szentlélek által látja meg, hogy amit Isten elkezdett, véghez is akarja vinni“. — A másik előadásban Brunner az oxfordi mozgalomról beszélt: „Ez a mozgalom az egyetemes papság toborzása. Bizonyítja, hogy a legtöbb embernél az út nem a Bibliától indul el, hanem a Bibliához vezet“.

— **A „Magyar Református Külmissziói Szövetség“ és az Ágostai Hitvallásu Ev. Misszióegyesület** a budapesti Deaktéri ev. templomban közös ünnepélyt rendezett a nemrégiben Khinában elhunyt misszionáriusnőnek, Kunst Irénnek emlékére. Ez a közössége a két felekezetnek annál is inkább helyénvaló volt, mert Kunst Irént mindkettő magáénak vallhatta és vallotta is. Ugy volt valóban, amint ő maga írta egyik legutóbbi levelében, amelynek néhány sorában egész élete benne van: „Németországban születtem, Magyarország lett a hazám; evangélikusnak születtem, a református egyházban születtem újjá; Afrikába készültem, Isten Khinába vezetett“. Az emlékünnepély előadói voltak ev. részről: *Dr. Molnár Gyula* táblabíró, az Ev. Misszióegyesület elnöke, *Gáncs Aladár*, a Misszióegyesület titkára; ref. részről: özv. *Dr. Misley Sándorné*, *Dr. Csia Sándor* főorvos, a Ref. Külmissziói Szövetség alelnökei és *Dr. Viktor János* lelkész a Szövetség ügyvezető alelnöke. Bevezető imádságot mondott *Dr. Raffay Sándor* ev. püspök, bibliát magyarázott *Turóczy Zoltán* győri ev. lelkész, befejező imádságot és áldást mondott *Dr. Ravasz László* ref. püspök. Az előadások végigvezették a hallgatóságot Kunst Irén életének eseményein s bemutatták önfeláldozó munkájának jelentőségét s megállapodtak abban is, hogy a két szövetség közösen ad ki egy emlékkönyvet s benne az elhunyt részletes életrajzát. Az egyes előadások között a budapesti fásori református és evangélikus énekkar énekelt.

— **Az amerikai rádiótársaság** minden héten 15 percet ad a missziótársaságoknak, hogy a misszionáriusok beszámolhassanak tapasztalataikról.

— **Dr. Révész Imre** debreceni egyetemi tanárt, a kiváló egyháztörténészt szorgalmas és eredményes munkásságának elismerésül a Corvin-koszorúval tüntették ki. Kitüntetésére ref. egyházunk becsületének is öregbedésére szolgál s mindenütt osztatlan örömet váltott ki.

— **Debrecenben** megalakult a református ügyvédek bibliaköre.

— **Insbruck** evangélikus lelkészét, *D. Mahner* Lajost, az esküdtségi bíróság szenátusa, az *Evangel. Gemeindeblatt für Nordtirol* c. egyházi lap 1934 júniusi számában megjelent „Egyházi helyzet Tirolban” c. cikke miatt kétheti szigorított fogházra és választási jogának kétévi felfüggesztésére ítélte. Az inkriminált cikkben Mahner lelkész, két insbrucki evangélikus lelkész vallástanítási engedélyének jogtalan megvonása miatt tiltakozva azt írta, hogy: „Azt kérdezzük, hogy miképpen egyeztetheti össze egy magát keresztyénnek nevező kormány ezt a jogtalanságot keresztyén lelkiismeretével?” Azt is megírta Mahner lelkész a cikkben, hogy a szövetségi rendőrség telefonon azt követelte tőle, hogy prédikációinak textusát előzetesen jelentse be. Az esküdtszék szerint a cikk kimerítette „a hivatalos rendelkezés lebecsmérlése” vétségét.

— **Kurdisztán** ősi multú nesztorianus asszír keresztyénei hamarosan eltűnnek a keresztyén népek sorából. A világháború alatt a törököktől való félelem miatt Irakba menekültek, de itt sem találtak nyugalmat, mert Irak önállósulása után az asszír telepek faji és vallási elnyomására törekedett a nemzeti kormány. A mohamedánokkal való feszült viszony miatt három évvel ezelőtt mintegy 1000 asszír keresztyént lemészároltak. A szegénység, éhség és a tél állandóan tizedeli az alig 35.000 főnyi csoportot. A népszövetség már bizottságot küldött ki, hogy hazát szerezzen számukra, de egy ország sem hajlandó őket befogadni. A nesztorianus kurdisztáni kolostorokban második és harmadik századból származó ősi kéziratokat őriztek és Jézus utolsó szavainak nesztorianus változatát is itt találta meg egy angol tudós.

HIVATALOS RÉSZ.

A Református Egyház Egyetemes Konventjének Elnöksége.

139/1935. sz. Bratislava-Pozsony, 1935 III. 27-én

Körlevél!

Fontos!

A szlovenszkói és podkarpatszkaruszi egyetemes református egyház területén élő és működő, dok-

tori címmel bíró lelkészeknek, teológiai előadónak!

Az iskolaügyi és népművelődési minisztérium 1934 XII 28-ról kelt 29931/34—IV. számú rendeletére a pozsonyi Országos Hivatal 18078/6—1935 sz. alatt intézkedést tett a doktori címek jogtalan használata megakadályozására.

Ennek értelmében hivatalomon keresztül felhívja mindazon lelkészeket és teológiai előadókat, akik doktori címmel bírnak, hogy legrövidebb idő alatt hivatalom közvetítésével betérjessék eredetiben, vagy hiteles másolatban doktori diplomájukat átnevezés céljából. Technikai okok miatt a beszozálltatás határidejét április 10-ben jelölöm meg.

Azon lelkészek, akik a prevrat után idegen egyetemen szereztek doktori címet, mellékeljék okmányaikat arról is, ha Csehszlovákiában diplomájuk nosztrifikálva volt.

Az eredetiben betérjesztett diplomákat betekintés után a tulajdonosok visszakapják.

Egyúttal tudatja az Országos Hivatal, hogy azok az egyének, akik a doktori címet az államfordulat után szereztek meg valamelyik külföldi egyetemen és akiknek a diplomája itt nem lett nosztrifikálva, nincsenek feljogosítva, hogy Csehszlovákiában doktori címet használhassanak.

Szeretettel keresztyén szolgáljuk

Balogh Elemér

püspök, konventi lelkészelnök.

A Szlovenszkói Tiszáninneri Ref. Egyházkezelő Püspöki Hivatala.

203/1935. sz. Nagykapos, 1935 márc. 27.

Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkeszi hivatalnak!

A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusának 1935 márc. 5-én kelt 12364/34—IV. sz. átiratára, illetve az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium 1934 nov. 30-án kelt 144535/34—VI/1 sz. határozatára felhívom valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkeszi hivatalokat, hogy amennyiben régiebb, mint a 19. század II. feléből eredő templomok és templomi berendezések javításáról, átalakításáról van szó, akár a legkisebb mértékben is, mint műemléket kell tekinteni s eszerint kell feltétlenül előzően megtárgyalni az ügyet a referátus illetékes védő osztályával. (Referát na ochranu pamiatok na Slovensku v Bratislave).

A fenti intézkedésre azért van szükség, hogy műemlékeink szakszerű megóvásában részesüljenek és ezért kérem a Nt. Esperesi és Lelkeszi hivatalokat a fentiek tudomásulvételére és pontos betartására.

Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor

püspök.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÓMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**
Rožňava, ref. lelkészi hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leges reklamációk ide-
küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Jelek a multból.

Ismét egy évfordulóhoz jutottunk, amely mellett nem lehet szóvalánul elhaladnunk, akármennyire hajt is a XX. század rohanó élettempója.

Az 1735-ik év április 8-áról a rodostói bujdosók krónikása, Mikes Kelemen ezt írja a 112-ik levelében: „A mitől tartottunk, abban már benne vagyunk. Az Isten árvaságra téve bennünket és kivéve ma közülünk a mi édes urunkat és atyánkat három óra után reggel. Ma nagypéntek lévén, mind a mennyei, mind a földi atyáinknak halálokat kell siratnunk. Az Isten mára halasztotta halálát urunknak azért, hogy megszentelje halálának áldozatját annak érdemével, aki ma meghalt érettünk. Amicsoda életet élt és amicsoda halála volt, hiszem, hogy megmondották neki: Ma velem léssz a Paradicsomban!”

„Hullassuk bőséggel könyveinket, mert a keserűségnek ködje valósággal reánk szállott. De ne azt a jó atyánkat sirassuk, mert őtet az Isten annyi szenvedései után a mennyei lakadalomban vitte, ahol a gyönyörűségnek és örömnök poharából itatja, hanem mi magunkat sirassuk, kik nagy árvaságra jutottunk. Ki sem lehet mondani, micsoda nagy sirás és keserűség vagyott itt mi közöttünk“.

E szavakban adja tudtul a hűséges krónikás minden idők egyik legeszményibb

szabadsághősének, II. Rákóczi Ferencnek halálát, amelynek a jelen év ápr. 8-án 200 éves fordulóján haladunk át. Egy olyan évfordulón, amelyről jogosan írhatjuk le és mondhatjuk el, hogy: „a gondolatok megsokasodnak.“

A megsokasodott gondolatok mindenkének e helyen hangot adnunk nem lehet és fölösleges is, hiszen az események ismerősek, a „ma“ ködös látásában eligazodás okáért azonban szükséges bizonyos tényeket hangsúlyoznunk és megjegyeznünk.

A letűnt korok eseményeit számontartó ember gyakran találja magát szembe ezekkel a nagy eseményekről beszélő évfordulókkal és ha igazán tud olvasni nemcsak a régi, megfakult írásokban, hanem az eseményekben is, ha megtudja ragadni a lelkét azokban: felismeri bennök azokat a drága tanuságokat, amelyeknek figyelembevétele, vagy figyelmen kívül hagyása sok esetben dönt egy-egy nagy közösség jövődjé felett. Amely nép okulni tud és akar: emelkedik, vagy legalább erőit helyes célok szolgálatába tudja állítani s így a viharokkal szemben is ellenálló. Amelyiken nem fog a tanítás, még a mult eseményeinek szinte kézzelfogható tanítása sem, annak bukni kell, vagy legalább is újból és újból szenvedni korábbi botlásainak következményeit. A nagy történelmi események az apostol

szerint „példaképen estek“ és „megirattak a mi tanúságunkra“. Ez megfellebbezhetően igazság.

Mi, akik hiszünk abban, hogy a világ kormányát az élő Isten vezeti, a történelmi eseményekben Isten kezének írását látjuk az élet tábláján és jelenünk, jövődönk függ tőle, hogy tudjuk-e, akarjuk-e azt az írást olvasni.

Ezért kell nekünk emlékeznünk. És pedig úgy emlékezünk, hogy emlékeink erőt és világosságot jelentsenek a „ma“ küzdő és ködben tapogatózó embere számára.

Az az élet, amelynek lángja 200 évvel ezelőtt e napon aludt el, példamutató világosság a mai sivár, anyagias kornak arra, hogy a nagy eszmékért hozott áldozat

századokon át nemzedékeket lelkesít és táplál.

A nagy, nemes eszmék önzetlen szolgálata vállvetett munkára képesíti a különféle nemzetiségű és vallásu embereket. Forrasztó erő az. A „Pro Deo et Libertate“ szolgálata ilyen összekapcsoló erő volt. Ennek a valóságát mutatja a 200 évvel ezelőtt elhunyt fejedelem pecsétje és felirata. Közös oltáron lobogó tűz körül 3 emberalak ezen felirással: „*Concurrunt, ut alant*“, összejönnek, hogy élesszék.

A különböző emberek által közösen táplált oltártűz adna tiszta világosságot a mai idők éjszakájában is.

N.

A skót ref. egyház és a mi helyzetünk.

A mi cseh-szlovákiai református egyházunknak a közelmúlt és jelen időben gyakori és nagyon fontos kérdése a belmisszió mibenléte. A sikeres kezdeményezés és munkálkodás úgy, hogy az kétségtelen eredményekre vezethessen egyházunk belső és külső életében egyaránt.

A skót református egyház belső munkájából azonban a mi viszonyainkhoz nehéz segítséget nyújtani. Nehéz egyrészt azért, mert tkp. ez a fogalom: belmisszió (home mission), a maga szó szerinti formájában a skót egyházban nem is létezik. Másrészt azért, mert az itteni egyházi munka már régen túl van a kezdeményezésen, — megállapodott határozott irányu. Bár vannak összefogó egyesületek, előadások; az alap a belső gyülekezeti munka, melyet a lekipásztor, a lekipásztor vezetésével a presbiterek és az erre kiképzett vezetők, tanítók végeznek.

Épen azért általánosak az ú. n. presbiteri kurzusok, melyeken a presbiterek megkapják a szükséges kiképzést. Bibliai ismeret, egyháztörténeti ismeretek és gyakorlati ismeretek követeltetnek meg. Az így kiképzett presbiterek a lekipásztor gyakorló munkájában kitűnő segítőtársak. Hasonlóképpen képezik a vasárnapi iskolai tanítókat. Megvan itt is a szükséges anyag, melynek elvégzése után a vezetők önállóan taníthatják a gyer-

mekeket a vasárnapi iskolában. És ugyancsak a diakonusok számára is.

Az ifjuság nevelésére különösképen nagy gondot fordítanak. Minden gyülekezetben hetenként a vasárnapi iskolában jön össze az iskolás ifjuság, az egész fiatal generáció, akikkel a vasárnapi iskolai tanítók foglalkoznak. Ne értsünk azonban itt a mi fogalmaink szerint szó szerinti tanítást, csupán foglalkozást. Ez rendszerint egy kellemes és kedves összejövetel, melyen alkalmi vallásos énekeket énekelnek a gyermekek, majd a tanító a Szentírásból beszél hozzájuk, itt-ott megkérdezi őket, de mindez az ő nyelvükön, fiatal gondolkodásukhoz és lelkületükhöz alkalmazkodva történik. Sőt feladatokat is kapnak, azonban ezek sem terhesek, de annál inkább gyakorlatiak és hasznosak. Igen sok gyülekezetben ezenkívül még vasárnap délelőtt külön istentiszteletek is vannak, melyekre még az egész apró gyermekeket is elvihetik a szülők, akik örömmel és mosolygós arccal hallgatják a nyelvükön hirdetett Igét.

A felnőtt ifjúsággal az istentiszteleteken kívül a bibliaórákon és különböző gyülekezeti összejöveteleken nyílik alkalom a foglalkozásra. És hogy mennyire komoly és alapos ez a munka, az életben való forgolódásuk tesz róla bizonyosságot. Nem egy összejövete-

len vettem részt egyetemi hallgatók és egyéb foglalkozású fiatal emberek társaságában, ahol a különböző tárgyú előadások, vagy épen szórakozások után előkerült a Szentírás. Egész természetes, hogy az ifjuságnak ily módon való nevelése biztos alap az egyház virágzó életéhez. A felnőttek továbbképzéséről is gondoskodva van. A gyülekezeten kívül a lelkipásztor végzi ezt különböző tárgyú és célú előadásaival, de tkp. egész életével.

Ez körülbelül nagy vonalakban a skót belső egyházi munka. Nem elmélet és nem is kezdeményezés. Hosszú idők leszűrt eredménye, amely ma azonban már természetes tartozéka a skót egyházas életnek. De egyszermind egy biztató támasz a mi számunkra, sőt a maga nagy vonalaiban lehet némi útmutatás is. Az élet és az ebből leszűrt tapasztalat a legbiztosabb és legvilágosabb figyelmeztetés és útmutatás. Nagyon sok szép elmélet látott már napvilágot a mi református egyházunkban is, de összeomlott rögtön, amikor a valóságos élettel kellett szembenéznie. És talán semmi sincs oly szoros kapcsolatban az élettel, mint a belmisszió, mondhatnám így is: nem más mint maga az élet. Eredmény legalább is akkor várható tőle, ha a kettő egyé lesz, ha egymást kiegészítik és egymást formálják. Az életnek magának kell kiformálnia a belmissziót, hogy aztán a misszió formálhassa az életet.

Amint a fentiekből is látható, minden egyházi munkának a középpontjában a lelkipásztor áll. A lelkipásztor indít, tanít, vezet. Nélküle egyházában munka, erősödés, előbbrehaladás el nem képzelhető. Tőle és lelkiismeretétől függ tehát, mondhatni csaknem teljes mértékben a gyülekezet virágzó élete, avagy csupán vegetálása. A felsőbb egyházi hatóságok azonban befolyásolhatják a munkát, ha másként nem, a lelkiismereten keresztül. De nem is hiszem, hogy lenne egyetlen ref. lelkész is a mi egyetemes egyházunkban, akinek nem első lelkiismereti kérdése lenne egyházának szolgálata gyülekezetén keresztül. A „belmisszió“ elnevezés azonban a mi gyülekezeteinkben sok lelkipásztor számára egészen újnak és idegennek hangzik. És ez nem is csodálható. A régebbi időben nálunk ez nem használtatott, a teológiai tanulmányok alkalmával a tanuló ifjuságot

a teológiákon nem vezették, nem nevelték bele a gyülekezeti alapos munkába, mert elégnek gondolták az istentiszteletek lelkiismeretes megtartását. Ez a nemzedék tehát nem nevelődött bele, így egész természetes a kezdés is nehezebben megy. Az ifjú generáció azonban már szinte beleszületett, legalább is teológiai tanulmányait tekintve, nem ismeretlen és idegen számára és világosan látja, hogy ma már alapos munka nélkül virágzó egyházi élet el nem képzelhető.

A kifejezésben: „belmisszió“, nincs semmi félelmetes, de nincs a tartalmában semmi olyan sem, amelynek lelkiismeretes elvégzésére minden lelkipásztor elegendő erővel ne rendelkezne. Egyszerű belátása annak, hogy az idők megváltoztak. Munkára, nagyon sok és lelkiismeretes munkára van szükség, hogy egyházunk existenciáját biztosítsuk. És ez feltétlen kötelességünk is, mert az idő és a körülmények megkívánják tőlünk. Az istentiszteleteken kívül is dolgoznunk kell a gyülekezetben és ezt a munkát nevezzük belmisszióknak.

Mi legyen ez a munka? Hogyan végezzük ezt? Erre a körülmények, vagyis maga az élet adja meg a legbiztosabb feleletet. És az életnek ezt a feleletét kell rendszerezni és általános gyülekezeti munkává tenni. Már az első pillanatra is két munkamező kezd kialakulni; az első az egyes gyülekezeteken belüli, másik az átfogó, az egyetemes egyház által végzendő azon munka, amely körülményeinél fogva csak egységesen végezhető. Ide tartozik a felügyelet gyakorlása is.

A gyülekezeti belmisszió, vagyis a gyülekezeteken belüli munkának középpontjában a lelkipásztor áll. Tehát a lelkipásztornak kell elsősorban alkalmazkodnia az élet követelményeihez és dolgoznia a gyülekezet és ezen keresztül az Egyetemes Egyház érdekében. A belmissziói munkának itt feltétlen követelménye a gyermekekkel és az ifjúsággal való alapos és állandó foglalkozás. Sok szép elméletet hallhattunk vagy olvashattunk már, a valóság azonban, hogy ref. gyermekeinknek és ifjúságunknak egyházas nevelése nem felel meg a követelményeknek. A gyermekekkel való 6—8—10 hetes foglalkozás a konfirmáció alkalmával a mai viszonyok között nagyon kevés. A vallás órák inkább ismer-

reték átadására szolgálnak, mint a gyermekek vallásos nevelésére. Itt van tehát a legelső és legfontosabb gyülekezeten belüli munka. A gyermekekkel következetesen foglalkozni, vallásos nevelésüket lelkiismereti kérdéssé tenni, mert tkp. ez az alapja minden további lépésnek. Ha én a gyülekezet ifjúságát vallásossá, az egyház iránti szeretetre neveltem, megvan az alap, melyre támaszkodhatok további munkámban. És ez a mi egyházunkban nagyon hiányzik ma. Mindezekelőtt tehát a gyermekek vallásos életre való nevelése egy elkötelezett és egész természetes munka kell, hogy legyen minden lelkipásztor számára.

És most következik a gyülekezeten belüli további munka: az ifjúsággal, leányokkal, férfiakkal, asszonyokkal. És itt előjön a sok-sok eszköz, mellyel minden lelkipásztor kell, hogy rendelkezék. A Biblia magyarázata, vonatkozásai a praktikus életre, a mindennapi élet egy-egy szükséges kérdésének megvilágítása, a helyes ref. vélemény megadása, a vallásos életben való gyakorlati továbbképzés és még sok minden más és egész természetes eszközök, melyek minden lelkipásztornak nyilván rendelkezésére állanak.

Meggyőződésem szerint ez a lényege a gyülekezeteken belüli belmisszióknak, melyre

vonatkozólag a vezetőség hivatott megadni az általános tervet, elkötelezni minden gyülekezetben a komoly munkát és szigorú felügyeletet gyakorolni fölötté.

Egy igen fontos lépés azonban még hátra van: az intelligens ifjúsággal való foglalkozás. A mai állapotunk ebből a szempontból különleges. Intelligens ifjúságunk a gyülekezeteken kívül esik. Azok a cseh városok, melyekben tanulmányaikat folytatják, nem rendelkeznek ref. magyar gyülekezetekkel és lelkészekkel sem. Már ismerünk több megmozdulást, melyek az ő lelki szükségleteik kielégítésére és egyházas nevelésükre törekedtek, azonban mindezek csak rövid ideig tartó felbuzdulások voltak. Ma is ott állunk, hogy intelligens ifjúságunk nélkülözi az egyházzal való összeköttetést. Ennek a kérdésnek sikeres és feltétlen mielőbbi megoldása az Egyetemes Egyháznak, azaz vezetőinek a feladata. Ez egy belmissziói feladat, de már nem egy-egy gyülekezet, hanem az egész Egyetemes Egyház keretében és közvetlen vezetésével. Itt egy olyan megoldást kell adnia az Egyetemes Egyháznak, amely biztosítja lelkileg, szellemileg és anyagilag egyaránt ezt a különösképpen lényeges, az Egyház legelsőrendű érdekében történő munkát.

Edinburgh.

Batta Pál.

A természeti teológia felújítása.

(Folytatás.)

Brunner úgy találja, hogy Kálvin erkölcstanában jelentős a teológia naturalis; az ordinationes Dei vagy creationis ugyanis, ahová a házasság és az állam tartozik, mint Isten rendelte intézmények, ha különböző értelemmel is ugyan, de Isten megtartó kegyelme alá tartoznak. Sőt úgy látja és igazolja, hogy Kálvin etikájában, amit a házasságról és az államról mond, mind a természeti hittudományból származó. Természetes azonban, hogy Kálvin nem magában veszi a természeti teológiát, hanem az ehhez tartozó az államban jelentkező megtartói rendet és az egyházban képviselt megváltói rendet Krisztusban való egységben tekinti együtt, de „mindkettő nemcsak egymástól eltérő műveletet, hanem teljes más törvényt is jelöl“.

A teológia naturalis fenti tanításait Barth egészében elveti és részint római katolikusnak tekinti (neothomismusként), részint pedig, különösen az imago-val kapcsolatban a felvilágosodásba gyökerező újprotestantizmusnak. Ha mérlegeljük a fenti elveket, elsősorban, ami igazságkeresésünkönél számunkra vezető: az Ige szerint, akkor meg kell állapítanunk, hogy a reformátori hittudományban csakugyan megvan és fontos szerephez jutott a teológia naturalis. Csakhogy ez egyedül még nem reformátori és egyáltalán nem egyenlő az Ige hittudományával. Továbbá, mert megvan a reformátori teológiában a természeti hittudomány, le kell szögeznünk, hogy ez teljesen más, mint a római katolikus természeti teológia. A római katolicizmus

természeti hittudománya független, önmagában levő, értelemre támaszkodó és szerinte kiépített rendszer, amely nem dialektikus, a reformációs theológia naturalis meg: függ a theológia revelata-tól, alája tartozó s benne beszél a hit, ezenkívül dialektikus. A reformációs és a római katholicizmus által képviselt természeti hittudományban csak a nevek egyeznek, viszont határozottan más van az elnevezés mögött mindkét részről. Ez a külső hasonlóság épen azért nem lehet ok arra, hogy a hittudomány mai formái közül kizárjuk ezt és elítéljük a művelőit.

A természeti hittudomány szerepe jelentős. Erkölcsstanban például ez adja a jelleget s azt állítja Brunner, ahogy felfedezhető, hogy a keresztyén ethika kezdetétől a felvilágosodásig azokban a kérdésekben, amelyek a közösség életével függnek össze, mérvadók a teremtési rendeletek, sőt a 19. században is megtalálható ez azoknál a hittudósoknál, akik az Igéhez és a reformációhoz tértek vissza (v. Oettingen, Vilmar az evangélikus, Bavink és Kuyper a holland kálvinista theológusok részéről). Ennek az elvnek legtisztább kifejeződése azonban magának Brunnernek nagy erkölcsstana (Das Gebot und die Ordnungen. Entwurf einer protestantisch-theologischen Ethik. II. Aufl. XII. és 696. old. Tübingen, 1933.). De a természeti hittudomány nemcsak az etikában jut szerephez, hanem a hittanban, a gyakorlati theológiában, az igehirdetés, a lelkigondozás, a bizonyágtétel, a nevelés közben is.

Valahol mégis hiba történt a természeti hittudomány alkalmazása kapcsán. Igen súlyos és a római katholicizmusban még ma is gyakorolt tévedés, az istenbizonyítékoknak a kételkedőkkel vagy hitetlenekkel való hitvédelmi felhasználása. A reformációs természeti hittudomány egészében elveti az istenbizonyítékok apologetikai szerepeltetését, de megtartja és műveli a ráutaló beszélgetést, amely tulajdonképen „útkészítés“ az Ige és igehirdetés számára. Ezzel még azonban nem állítja senki sem azt, hogy a theológia naturalis középponti fontosságú a hittudomány egyik vagy másik idézett ágában. Ezt nem, ellenben igaz, hogy van szerepe mindegyikben és mindég, amennyiben a művelő és munkássága reformációs, tehát igeszerű.

Brunner a befejező oldalon szóról-szóra így beszél: „Az Egyház a theológia naturalis hosszabb időre szóló elvetését époly kevéssé viseli el, mint a hamis használatát. Theológiai nemzedékünk feladata az, hogy az igazi theológia naturalis-hoz visszataláljon. S ennél meggyőződése, hogy ez Barth tagadásától távol és Kálvin tanításához közel van. Hogyha már korábban tudakozódtunk volna ennél a mesternél, nem keletkezik köztünk, tanítványok közt, ilyen harc“.

A természeti theológia felújítása reformációs értelmében, a fentiek után és szerint, korszerű, szükséges, újreformációs feladat. Magában azonban csak félfeladat és csonka munka. A reformációs hittudományt mindenestül kell az új theológus nemzedéknek művelnie reformációs teljesvoltáért. A theológia naturalis megtartása, továbbépítése ezért helyes irányban elengedhetetlen, de részlet munka. Elhanyagolása: mulasztás; elismeréséhez és igaz irányu munkálásához viszont, valljuk be, — csak a kijelentési hittudományon keresztül vezet az út.

Narancsik Imre.

I R O D A L O M.

Lic. Wilhelm Möller: Einleitung in das Alte Testament. Zwickau, 1934. Verlag von Johannes Herrmann. XVI:301 lap. Ára vászonkötésben 14.50 Márka.

Möller azon kevesek közé tartozik, kik csodálatraméltó elszántsággal, minden erejükkel, sőt erejükön felül is igyekeznek védelmezni és igazolni az Ószövetségre vonatkozó *hagyományos felfogást*. Jelen munkának is ez a határozott és kimondott célja. Sikra száll a kritika, különösen pedig a *wellhausen* irány ellen, mely az Ószövetséget szerteszét darabolta, jó részében idegen hatásokra vezette vissza s a hagyományos nézeteket megcáfolva elvetette.

Möller feldolgozásának végső eredményei a következők: A *Pentateuchos* (Mózes 5 könyve) egységes alkotás, a különböző kritikai forrásokra (Jahvista, Elóhista, Deuteronomista, Papi író) való széttagolás tarthatatlan. Szerző Mózes. Legvalószínűbb feltevés, hogy a Mózes haláláról szóló befejező részt Józsué, vagy valamelyik kortársa írta. (68. l.) *Józsué könyve* szintén egységes s ha itt-ott vannak is későbbi hozzáadások, azok a későbbi hivatalos redaktortól származnak (67. l.). A *Birák könyve* szorosan összefügg Józsué könyvével. Forrásai voltak. *Sámuel könyvei* is különböző forrásokra vezethetők vissza. Ugyazintén a *Királyok*

könyvei is. A próféták állították össze, Ésaiás, Jeremiás stb. s így fokozatosan teljesedett egészszé. Erősen védelmébe veszi a kritikai széttagoltsággal szemben a prófétai könyveket. Azok egységét és hitelességét minden lehető adattal igyekszik igazolni és támogatni. Hogy csak a legfeltűnőbbeket említsük: Ésaiás könyvét egységesnek tartja, elvetve a Deutero- és Tritó-Ésaiás megkülönböztetéseket. Dániel könyvét egységesnek bizonyítja s teljes egészében magától Dánieltől származtatja a Kr. e. VI. századból. Ugyanezen szempontok és törekvések érvényesülnek minden egyes könyvnél. Végül nyújtja a kánon történetét s ennek keretében részletesen foglalkozik az Ószövetséggel, mint Isten igéjével.

A könyv kétségtelenül egyike a legérdekeesebbeknek, már azért is, mert a lehetetlen megoldására, a hagyomány igazolására vállalkozott. Módszere tudományos s igen gazdag adathalmazzal dolgozik. Ha nem is érthetünk egyet vele, sok eszmélető megjegyzése, bizonyítása teljes elismerést érdemel. Német részről különösen sok dicséretben részesült, sőt angol kritikák is elismerőleg nyilatkoztak róla. De a kritikusok külön véleménye is megvan mindkét helyen ezzel szemben. Az általános örömmel fogadás német részről igen érthető. A szélsőségek vivják egymással a harcot. Egyik rész elveti az Ószövetséget, a másik pedig betűszerint ragaszkodik hozzá. Egységes, megbízható, iránytszabó tudományos munka és szellem nincs nálunk sem. Az ószövetségi tudomány éppúgy csödbe jutott, mint általában a teológia. Pedig van kivezető út. De ez nem a wellhauseni kritika, sem nem a merev orthodoxia, még nem is barthi spekuláció útja.

Azok számára, kik tisztán igyekeznek meglátni az ószövetségi problémákat és szeretik a megoldásokat, a feleleteket, kétségtelenül *nagy szolgálatot tesz* a Möller bevezetése Megrendelhető Bern. *Liebisch*, Leipzig, Kurprinzstrasse 6. címén, vagy bármely német könyvkereskedésből.

Dr. Módis László.

H I R E K:

— **ÉRTESÍTÉS.** A szloveszkói ungi egyházmegye Lelkész és Tanító Egyesületének t. tagjait szeretettel értesitem, hogy ápril. hó 11-én, Nagykaposon, d. e. 10 órai kezdettel értekezletet tartunk. *Ujlaky Sándor* elnök.

— **Egy levél, mely önmagáért beszél:** „Szepsi, 1935 márc. 9. Nagytiszteletű Lelkész Úr! Méltányolva azon magasztos célt, hogy a borsii ősrégi templomot a megsemmisüléstől megmentésük, készséggel járulok hozzá szerény munkámmal.

Magyar kötelesség ez! A midőn a kívánt kérdőívek kinyomtatását díjmentesen felajánlom, abban a reményben teszem, hogy ajánlatom másokat is serkenteni fog e nemes törekvésben.

A nyomtatványokat pár nap múlva postán megküldöm b. címére.

Midőn Istennek áldó kegyelmét kérem munkájukra, maradtam szolgálatukra, alázatos hivatott: *Tóth István*“.

A borsii ref. egyház műtörténeti beccsel bíró ősrégi templomát óhajtja ujjaépítés által a megsemmisüléstől az utókor számára megmenteni. E végből kérdőíveket bocsát az egyes gyülekezetekhez.

Ezeknek a kérdőíveknek és a kísérő levélnek ingyen való kinyomtatását vállalta *Tóth István* szepsii könyvnyomdász és könyvkereskedő.

A borsii ref. egyház hivatalos lapunkban is hálás köszönettel nyugtazza ez értékes ajánlatot és adományt, amelynek becsét nagyban felfokozza az abban rejlő példazadó és serkentő nemes felbuzdulás.

— **Vallásos estély Nagykaposon.** A nagykaposi gyülekezetben a márc. hó 31-én d. u. 6 órakor tartott vallásos estéllyel zárultak le a téli evangélizációs munkák, nemcsak a különböző gyülekezeti szervek, hanem az egész gyülekezet meleg érdeklődése mellett. Az estélyt gyülekezeti ének nyitotta meg (89. dics. 1—2 v.), amelynek elénekélése után *Erdélyi Mihály* ungyarádi lelkész tartott nagy figyelemmel hallgatott bibliamagyarázatot a Jelenések könyvéből vett textus alapján. A lelkek megújulásának szükségességét hangsúlyozta a gyülekezeti evangélizációs munkákkal kapcsolatban. *Gencsy Béla* e. m. belmissziói előadó hosszabb szabadelődásban hívta fel a figyelmet a belmissziói munkák fontosságára s azoknak a gyülekezetet s egyeseket regeneráló hatásaira. Az egybegyűltek áhitatát nagyban emelte az egyházi énekkar az „Égi Atyánk“ kezdetű darab előadásával, de még inkább a vegyeskar, amely a „Szállj szívünkbe“ kezdetű darabot adta elő. Mindkét karnak kifogásalan szép éneke a karvezér *Pápay István* nagykaposi ref. tanító érdeme, aki nagy odaadással és sok munkával buzgolkodott egész télen át a két énekkar betanításában. A hallgatóság bizonyos tehetett amellet, hogy fáradozása nem volt hiábavaló. Két szavalt is elhangzott közben: *Simon Böske* leánykori és *Kocsányi Albert* ifjúsági egyesületi tag részéről, mindketten teljes átérzéssel adtak elő egy-egy vallásos költeményt. Az estélyt a gyülekezet lelkésze rekesztette be rövid összefoglaló beszéddel és imádsággal.

A nagykaposi gyülekezetben a tél folyamán az összes gyülekezeti szervek élénk működést fejtettek ki. A leányok és asszonyok bibliakörét maga a lelkész vezette a hetenkénti összejöveteleken, az ifjúsági egyesületben és a vasárnapi iskolában *Gööz Ferenc* s. lelkész-püspöki titkár munkálkodott, az énekkarokat *Pápay István* tanító oktatta. Ugyanő és felesége fejtettek ki dicséretreméltó buzgóságot a teastélyek és egyéb jótékony-célú összejövetelek megrendezésében. Az asszonykör és leánykör a szociális munkákban, a gyülekezet szegényeinek megsegítésében is teljesítette nemes hivatását. De mindezekért egyedül Istené a dicsőség!

— „Az ószövetségi vallás történeti rendszere“ címen litografált formában új studiumot jelentet meg a losonci theológia Önképzőköre. A studiumot *Dr. Módis László* ószövetségi előadó állította össze. Mivel a studium rövid átfogó képet nyújt az ószövetségi vallásról, azonkívül új szempontokat is ad és a gyakorló lelkipásztorok számára is hatalmas segédeszköz, az Önképzőkör megrendelőinek is szívesen megküldi. Ára 15 Kč. Megrendelések *Csallós Sándor* teológus, önképzőköri könyvtáros Lucenec, Nagybég u. 18. címére küldendők. — Ugyanitt megrendelhető *Dr. Módis László*: Rövid bibliai héber nyelvtan c. könyve is. Ára 30 Kč.

— **Adományok** Molnár Mária utiköltségének fedezésére: özv. Kori Ilóssyné Losonc 5 Kč, N. N. Losonc 5 Kč.

— **A canterbury érsektől az országos főrabbiig** minden egyház és vallásos közösség képviselve volt azon az előkelő összejövetelen, melyet a velszi herceg rendezett meg a londoni Saint James palotában. Itt a közigazgatási főrangú tisztviselők és az egyházak képviselői előtt javasolta, hogy az uralkodó 25 éves jubileuma alkalmával a nemzet ne szobor, palota, vagy szeretetintézmény felállításával, hanem egy nagy nemzeti adománnyal fejezze ki hódolatát királya iránt, amely összeg az utolsó fillérig az ifjúsági munkák céljait fogja szolgálni. Nem új szervezet létesítésére gondol, hanem a régi és bevált elsőrangú munkák: az ifjúsági klubok, a cserkészmozgalom és a *Keresztény Ifjúsági Egyesületek* terjesztésére és felélesztésére. Mert ma mindenkit kell, hogy érdekeljen az ifjúság kérdése s *ez az ifjúság ma szükségben van*, mondotta a herceg.

Az angol nép ünnepe lehet. Van pénze és adakozó szíve az ifjúsági munkákra, hogy még külföldi szegény testvérmozgalmakat is támogathat belőle. S „a nagy angol család“ fejének, az uralkodónak szeretete most mégis az ifjúsági munkák felé fordul s amikor az ünnepeztetés külső dicsőségét megengedhetné magának, egy királyi gesztussal a fejlődés legkiváltságosabb testi, lelki és erkölcsi korszakában járó ifjúságnak siet segítségére. Az ilyen dolgok is rávilágítanak arra, hogy miért emelkedett az angol nemzet a világ vezető nemzetévé. Sokkal kisebb és szegényebb népeknél, amelyeknek talán a holnapjuk sem biztos, egymást éri a sok költséges ünnepeztetés 5—10—15 évenként is oly formában, hogy abból semmiféle maradandó haszna nincs. A nagy népek fiaitól első sorban az ilyen gesztusokat kellene megtanulnunk.

— **A CE világszövetség** megbízásából Budapesten tartózkodott Kelly James európai elnök. A budapesti rendező-bizottsággal megbeszélte a világkonferencia programját, az egyes tárgyak előadóinak személyét. A világkonferenciának néger és kínai előadója is lesz. Rendkívül fontosnak tartaná Kelly, hogy Budapest protestáns társadalmá-

nagyszámú magánszállást ajánljon fel a konferencia vendégeinek, mint ahogyan azokban a fővárosokban, ahol eddig ülésezett a világkonferencia, így történt.

— **A 9. budapesti CE világkonferencia programja.** Augusztus 2-án este 7 órakor: Megnyitó gyűtés: A Kormányzó, a kormány, Budapest székesfőváros, a református és evangélikus egyház, a szabadegyházak, az evangéliumi ifjúsági mozgalmak üdvözlete. Válaszol Dr. Kelly James. Bezáró beszéd: Jöjjön el a Te országod a Keresztény Szövetségek által. Tartja Dr. Poling Dániel, a világszövetség elnöke. Augusztus 3-án 9.10 órakor: Áhítat: Az Isten országa. 10.30-kor: Csoportos megbeszélések: 1. A Keresztény Szövetségi alapelvek. 2. A Keresztény Szövetség és az egyház. 16 órakor konferenciái gyűlés: A jelen vallási helyzet. Felszólalnak: Amerika, Nagybritannia, Európai kontinens, közel és távol Kelet képviselői. Zászlókibontó gyűlés: Az egész világ bizonygátétele. (Az összes nemzetek delegációinak bemutatkozása.) Augusztus 4-én délelőtt templomi istentiszteletek. 15 órakor utcai felvonulás a Vértőre és evangélizálás. 19.30-kor zeneünnepély a Zeneművészeti főiskolán. Augusztus 5-én áhítat: Jöjjön el a Te országod a személyes életben. 10.30-kor csoportos gyűlések: A gyermek-, serdülő- és felnőtt szövetségek; A CE az evangélizációban; A CE a külmiszióban. 16 órakor urvacsora. 19.30-kor nyilvános gyűlés: 1. Krisztus a mi Királyunk. 2. Krisztus királysága. Augusztus 6-án: Hajókirándulás Visegrádra. 19.30-kor nyilvános gyűlés: Jöjjön el a Te országod a közéletben. 2. Jöjjön el a Te országod az egész világon. Augusztus 7-én 9.10-kor: Áhítat: Jöjjön el a Te országod a családi életben. 10.30-kor. A Keresztény Szövetségi Világunió tanácskozása. 16 órakor: Hálaadó összejövetel. 19 órakor: Zárógyűlés.

MORAVIA.

Férfi, fiú és gyermekruhák a legnagyobb választékban kaphatók.

Külön női osztály. Szigorúan szabott árak.

Košice, Štefaniková ul. 27.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkeszi hi- vatal. Kéziratok, előfize- tések, hirdetések és eset- leges reklamációk ide küldendők.</p>
--	---	--

Megjelenik minden szombaton.

Útban a Golgotha felé.

A virágvasárnapi hozsánnák és üdv-
rivalgások nem téveszthetik meg azoknak
a lelkét, akik már maguk is megjárták az
élet kálváriás útjait.

Nagyon jól tudják azt, hogy a milyen
könnyen és olcsón kijár az ünnepeltetés, az
elismerés és hódolat, olyan gyorsan követ-
kezik utána a kiábrándulás, az elfordulás,
az elpártolás.

Ma még virágot, a tavasz viruló ékes-
ségét szórják útainkba, de holnap már a
tövis sebzi meg a lábainkat.

Virágvasárnapot nagypéntektől csak egy
cseppnyi idő választja el, de ez a néhány
rövidke csepp, világesemények és korszak-
fordulók ütközője lehet. Aminthogy ez volt
Jézus földi életében is.

Az Élet fejedelme szintén nem a virág-
vasárnapot követő napokon lépett a gol-
gothai útra, mert ennek a tudata Benne élt
már elindulásakor, hiszen önként vállalta
magára a megváltás feladatát. A Golgotha
keresztje sötétlett felé életének minden
mozzanatára anélkül, hogy a maga sugárzó
életét árnyékba vonta volna. Sőt minél kö-
zelebb jut a nagy célhoz, a kereszthez,
annál jobban kimagaslik, kiemelkedik, kinő
abból a keretből, amelybe az evangéliumok
írói állítják be.

Mi emberek — ha kereszthordozásról,
elvallalt nehéz feladatok végrehajtásáról, az
élet és a kötelesség által reánk rótt terhek
elviseléséről van szó — már a gondolatát-
tól is megremegünk a felsötétlő keresztnek.
Jézus megy bátran, diadalmasan, egy foly-
tonosan felfelé ivelő pályán, meg nem szé-
ditve, el sem kápráztatva az előtte meg-
hódolók hozsánná kiáltásától, ünnepelteté-
sétől — virág- és tövisözönön keresztül
célegyenesen a kereszt és ezentúl az örökké-
valóság felé.

Nekünk is — akik a Krisztusnak nyom-
dokaiban járunk — ezt a kiegyensúlyozott
lelket kell hordoznunk előretörő pályánkon.
Ez a lelkelet óv meg bennünket mind a
két szélsőségtől, a tömegsikeren felbuzduló
elbizakodottságtól és a kiábrándulások, a
csalódások nyomában fellépő elkedvetlene-
déstől, elernyedéstől, lethargiákba süllyedéstől.
Krisztus életprogrammjának, célkitűzéseinek
világos meglátása és átérzése adja a lélek-
nek azt a kiegyensúlyozódását, amelyet a
virágvasárnap tündöklő színei nem kápráz-
tatnak el, de a nagypénteki szín sötétisé-
gében is megtalálja és meglátja a világosságot,
az Életre vezető bizonyosságokat.

Kövy Árpád.

A négyszázéves Institutio.

Kálvin János alapvető főművét az Institutio religionis christianae-t, amit magyarra a „Keresztyén vallás rendszeré“-vel fordítottak, 1534-ben kezdte megírni Angoulême városában. Első kiadása 1536-ban jelent meg Bâselben. Azonban az I. Ferenc francia királynak szóló és a munka elején levő ajánlás, amellyel Kálvin a király jóindulatát akarta megnyerni, 1535. augusztus 23-iki dátummal van ellátva. Bár a munka a szerző átdolgozásában ismételten megjelent, mégis ezt az évet választották a francia protestánsok és általában a francia közvélemény, hogy a nagy mű megalkotásának 400 éves fordulóját és vele Kálvin nagy szellemét ünnepeljék. Ez év egész március hónapjában a francia Nemzeti Könyvtár kiállítást rendezett Kálvin munkáiból. A kiállítás megnyitása a közoktatásügyi miniszter, a tudományos világ és a protestáns élet előkelőségeinek jelenlétében történt.

Ez alkalomból Lefranc Abel professzor az Académie des Inscriptions et Belles Lettres elnöke, hódoló sorokat írt a kiállítás katalógusa számára, ebből közlünk egy részt.

„A kiállítás egész természetesen, írja a professzor, a „Keresztyén vallás rendszeré“ hívja fel a nagyközönség figyelmét, felmutatván annak egymásután következő formáit. Egyedül, mint a mi (francia) nyelvünk történetének lényeges dátumára emlékeztetünk azzal, hogy e mű első francia fordítása 1541-ben jelent meg Genfben. Vakmerőség-e vajjon ez alkalomból feltenni azt a kérdést, hogy találunk-e egész irodalmunkban még egy munkát, amely összehasonlítható lenne a nagy Kálvinéval arányainak mindenre való kiterjedése és részeinek összekapcsolása által épenugy, mint a terv egysége és nagyszerűsége tekintetében?

Megállapíthatjuk, hogy a francia reformáció feje, e könyve által páratlan alkotást valósított meg . . . és én nem tudom, micsoda belső szenvedély az, amely élteti kezdettől végéig ezt a hatalmas fejtegetést, egész addig a fokig, hogy azt valóságos drámává, grandiózus tragédiák egy fajtájává tegye, amelyhez az ember és az örök üdve szolgáltatnak megható tárgyat.

Az Isten ismerete, az Ő nagysága és ellentétképen az Ádám vétke által megrott ember erkölcsi nyomora, ime ez a tétel; a Jézus Krisztus által való megváltás képezi, — ha kifejezhetjük így magunkat, — a bonyodalmat; a kegyelem, a hit és az örökkévaló kiválasztás alkotja a csomópontot; végül az egyház feladatának és azoknak a külső eszközöknek a kifejtése, amelyeket Isten felhasznál azért, hogy minket Fiához hívjon és Benne megtartson, elvezet e rendkívüli, egyszerre emberi és emberfeletti dráma természetes megoldásához.“

Nyilvánvaló ez idézett részből is, hogy azt nem egyházi ember, hanem a szépirodalom professzora írta. De az is kitűnik, hogy milyen nagyra tartják, mint irodalmi alkotást is Kálvin főművét és hogy világiak is mennyire megbecsülik annak vallásos értékét.

Vajjon nálunk, a kálvinista elhivatottak közül hányan ismerik igazán? Mai nehéz harcunkban hányan használják szinte kimeríthetetlen arzenálját? A jubiláris években, a magunk érdekében is jó lenne nagyobb figyelmet szentelni neki. Bármennyire nehéz munka, még teológiai végzett embereknek is, illő és hasznos dolog pótolni nagyon sok mulasztásunkat, amely — sajnos — igaz, eltekintve néhány kivételtől.

A 400-ik éve jár annak, hogy Kálvin János felajánlotta művét a francia királynak és égő szívvvel elindította az Isten igaz dicsőségeért vívott küzdelembe azt a munkát, amely épannyira páratlanul éles elmével, mint lenyüggözően bátor lélekkel van megírva és amelyben Kálvin szavaival élve, olyan nagy dologról van szó: „mi módon álljon meg e földön Isten dicsőségének sértetlensége, hogyan tartsa meg Isten igazsága a maga méltóságát és hogyan maradjon meg közöttünk sértetlenül és állandóan Krisztus ország-lása?“

Nehéz időknek „kálvinista“ papja, ismét csak Kálvin szavait használva: „e dolog méltó arra, hogy meghallgasd és megismerd.“

Bacsó Gyula.

A „rebellis“ Stancsics-Horváthok.

Irta: Haraszty Károly.

A horvátországi eredetű s a XVI. században a Szepességre felszakadt *Stancsicsok* ága századokon keresztül megőrizte és használta ősi nemesi előnevét: „*de Gradecz*“. Az eredeti *Stancsics* családnévhez hozzácsatolt *Horvát* (Horváth) név valószínűleg ragaszték, mely eredeti helyüket, illetve nemzetiségüket van hivatva jelezni. Az *Ungba* (Pálócra) áttelepített *Stancsics Horváthok* szaktítottak az ősi előnévvel, illetve azt elhagyva, felvették új lakóhelyükről az új nemesi előnevet: *pálóczi*. Az ungiakról lekopott az idegenhangzásu *Stancsics* ősi és valódi családnév is s helyét elfoglalta a ragaszték (megkülönböztető) név s ezért van az, hogy ma már csak *pálóczi Horváthokról* hallunk beszélni országszerte . . .

Ez a névmetamorfózis nem ritka a magyar történelemben. De az is igaz, hogy az így megmagyarosodott idegen családok, ugyancsak hozzá nőttek a magyar rőghöz. Testükkel-lelkükkel szolgálták a magyar szabadság zászlaját mindenkor és mindenhol. Így a *Stancsics Horváthok* is . . . a Szepességen és Ungban egyaránt! . . .

Karddal a kezében küzdött egykor *Márk*, az ő s *Stancsics* Szigetvárbán s e szabadságért pezsdülő katonavér forrt fel száz évvel később hasonnevű leszármazottjában s annak *Gergely* nevű fiában is, kik kemény magyar koponyájukkal az 1671-iki *Zrinyi—Nádasdy*-féle felkelés előkészítésében nem kis mértékben vehettek részt.

A Máriássy család márkusfalvi levéltárának dicsőségesen szomorú aktái bőséges bizonyítékokat nyújtanak a *Stancsics Horváthok* „rebellismusáról“, mely növelte ugyan a család feje fölött az izzólángu honszerelemnek glóriáját, de ugyanannyival csökkentette anyagi existenciájának biztonságát is.

Már az a körülmény is, hogy a családot a barátságnak gyengéd kötelékei fűzték hozzá a Máriássyakhhoz, until elég volt arra, hogy a Habsburgok előtt gyanus színben tűnjenek fel. És azután a *Stancsics Horváthok protestáns* hite is szálla volt a bécsi udvar szemében. A bécsi kamarilla nem hitt, nem volt képes hinni — szerintük — a rebellióra állandóan kész protestáns nemesség királyhűségében.

A szepességi „rebellisek“ élén *Máriássy Imre* és családtagjai állottak. A bécsi udvar legalább is így látta ezt. Az volt a gyanu *Máriássy Imre* el-

len, mely későbbben konkrét váddá is sűrűsödött de bebizonyítva kevésbé lett, hogy amikor *Máriássy Imre* Szepesmegye alispánja volt, mint alispán bizonyos pénzeket a felkelés céljaira I. Rákóczy Ferenc kezére játszott. „A vád, helyesebben gyanu az, hogy *Máriássy* egyetértett a felkelőkkel, mert kuriájában, *Márkusfalván* vendégeskedett *Petróczy István* és az első felkelésben sem ártatlan, ekkor ugyanis, mint alispán részt vett valamelyik (a stubnyai, sárospataki vagy murányi) értekezleten, magával vivén a megye pénzeit lovasok felfogadása céljából. („*Informatio de rebellione generosi domini Sigismundi Hollo*“ Országos Levéltár: N. R. A. 1724/49. Keltezte: 1673. febr. 4. Kassa.) „A tanukihallgatások előszabott kérdései közül a harmadik az volt, hogy vajjon *Palocsay, Máriássy Imre, Horváth Márk* és *Kapi Gábor* ott voltak-e a felkelők táborában?“ . . .

A szepesi káptalan által felvett vizsgálati jegyzőkönyv tanuvallomásai között a 20-ik tanu Szerdahelyi András tizlándsás széki alispán vallja: „*Tentorium mutus dederat Emericus Mariassy Petroczio in castris Tököly res suas Marcus Horváth et Emericus Mariassy in civitate Lencsovia asservabat, hic in certo suo diversorio vel hospitio, alter domi suae.*“

Egyidőben a szepesi káptalannal, az egr káptalan is kihallgatásokat foganatosított ez ügyben Lőcsén. (1673. március 6.) A 30-ik tanu, Jelenik András vallja: „*. . . Marcus Horváth tandem cum ad castra (rebellium) venit ibidemque ex equo descendens cum Nicolao Görgey, Emerico Mariassy, Joanne Horanszky, Joanne et Andrea Székel, Paulo Berzeviczi, Gregorio Horváth (qui an sponte vel coacte illuc venirent ignorat) iam cum uno, iam cum altero tractabat, quid autem tractaverit ignorat. Scit, quod comitissae Vesseliniane comitivam dederint redeunti in Poloniam.*“ . .

Magyarul: „*Horváth Márk* miután a táborba — t. i. a rebellisekébe — megérkezett, leszállván lováról, *Görgey Miklóssal, Máriássy Imrével, Horánszky Jánossal, Székely Andrással, Berzeviczy Pállal* és *Horváth Gergellyel*, — kik jószántukból, vagy kényszerítve jöttek-e ide, nem tudja, hol egyikkel, hol másikkal beszélgetett, hogy miről tárgyaltak nem tudja. Tudja, hogy gr. *Wesselényi* nének, ki Lengyelországból érkezett vissza, kíséretet adott.“ — Itt *Wesselényi László* feleségéről van szó!.

A Habsburgok szemében a puszta gyanu is olyan volt, mint a végre hajtott cselekedet, — tehát alkalmas arra, hogy valakit tönkre tegyenek,

koldusbotra és hóhérkézbe juttassanak. Így történt az most is. Noha a „vádak“ alig voltak bebizonnyitva, a szepesi kamara 1673. aug. 15-én Kolosváry Istvánhoz és társához rendeletet intézett, megparancsolván nekik, hogy Máriaássy Imre és Horváth Stancsics Márk „*tanquam manifestissimum rebellium*“ javai lefoglaltassanak.

1673. szept. 2-án a szepesi kamara jelenti a magyar udvari kamarának, hogy Máriaássy Imre és Horváth Stansith Márk javait „*occupari curavimus*“ . . .

Máriaássy Imre ingó javait 1674.-ben visszakapja 1674. jun. 25-én a kamara jelenti: „*bona mobilia eidem restituta fuerint.*“

Az *ingatlanokat* azonban csak leányai kapták vissza 1690 ápril 18-án. Azokat is csak hosszas felfolyamodások és költekezések után . . . A Thököly szabadságharca idejében a Máriaássyak ismét a Habsburgok ellen küzdenek s a család létének alapja ismét kritikus pillanatok elé érkezett. E „*rebellis*“ elpártolásra a királyi felelet ismét: a vagyonekobzás, . . . s özvegy Máriaássy Ferencné Horváth Imre löcsei házában huzza meg magát, mely házat a vagyonilag egyaránt lecsuszott Horváth sarjtól 200 forintért birt zálogban Máriaássy Ferenc. A két „*rebellis*“ család életutja hogy összefonódik a régi, patinás magyarságu Szepességen már a XVI—XVII ik században, . . . hogy a rákövetkező idők viharaiiban ismét csak egysorban küzdenek a magyar föld szabadságáért! . . .

*

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

Charles Dickens: Urunk élete.

Fordította: D. Gutí Erzsébet, a könyvdiszketek rajzolta
Madaras László. Budapest, 1934. 106. old.

Charles Dickens (1812—1870) a realizmus kifejezett költője, mivel épen a valóságra irányulóan volt szeme és szíve, illő, valamint természetes, hogy Jézus Krisztus életét megírta. Keresztyén, ezért különös könyv ez, amelynek nem az ad különösséget, hogycsak 1933-ban hozzák nyilvánosságra, hanem ez és egyedül ez, hogy az európai szellem egyik legnagyobb írója milyen alázatos, milyen egyszerűen, milyen hittel hajol meg Jézus Krisztus előtt, aki számára Fővalóság. Ilyenkor azután elkerülhetetlen a realizmus, amely belső magatartás és állandó életforma az ember s a költészet számára.

Ennek a könyvnek a megértéséhez hozzátar-

tozik, hogy tudjuk, Dickens gyermekei számára ebben írja át Jézus Krisztus életét az Evangélium alapján. De hogyan írja át, az a művészet, az a melegség, az a közvetlenség szinte utólérhető. Tizenegy fejezetből áll a munka és hozzácsatlakozik az esti imádság, amely az irás illő záradéka. Életében nem engedte kiadni ezt az alkotást Dickens, mivel úgy fogta fel, hogy személyn és családi belső ügy, amelyet nem akart a nyilvánosság elé adni. Nyolcvanöt év telt a megírása óta s most, amikor meghalt az utolsó fia is, közkinccsé tesz ezt a hagyatékot. A szó tiszta értelmében: közkinccsé, mert kevés kincsesebb értékű irást kaptunk mostanában, mint épen ezt, Dickensét.

Miért kell róla megemlékeznünk? Mert mi, akik az Evangéliumért és az Evangéliumból élünk, ebben az írásban megtaláljuk Krisztus alakját a valóságnak megfelelően. Ha vasárnapi iskolában, vagy gyermekistentiszteletnél segédkönyvre van szükségünk, ennél jobbat, nemesebbet, sikeresebbet nem tudok ajánlani. Dickens könyvében a gyermek lelkivilágához közelhozott Krisztus, az igazi Krisztus, közvetlenül jelenik meg és él az Evangélium síkján. Kivánt, szép, mély, bölcs könyv ez, méltó a megbecsülésre és használatra.

Narancsik I.

—

Hegedüs Loránt:

Kossuth Lajos, legendák hőse.

A világháboru után a bécsi császári levéltárak megnyitottak a magyar történelírók előtt is, ami természetsszerűleg jelentékenyen befolyásolta a történelírás témakörét s újabb adatszolgáltatások által új szempontjait is.

Hegedüs Loránt könyve életrajz és történelem együtt, illetve ezeknél is több: dráma, melynek gyors fordulatai, eddig még nem ismert cselekményei állandó feszültségben tartják az olvasót. A szerző által tervezett trilógia második köteteként jelent meg e könyv. (Széchenyi István életének és éjszakájának regénye — Kossuth Lajos, legendák hőse és a heigért harmadik kötet: A két Andrassy és a két Tisza).

A Kossuth kérdésnek a magyar nyelvű, de meg a más nyelvű irodalomban igen előkelő helye van. — A Kossuth irodalom egy egész könyvtárt tesz ki, hiszen a XIX. századnak nemzetközi szempontból is egyik legtehetségesebb és legjelentősebb alakja volt Kossuth, akinek a nagyságát és zsenialitását csak most, a világháboru lezajlása után tudjuk megfelelő módon megismerni és értékelni. A világháboru utáni történeli irodalomban Kossuth újszempontru megismeréséhez Angyal Dávid, Asztalos Miklós, Hajnal István, H. Kiss Géza, Jánossy Dénes, Kastner, Masaryk, Rapaics, Paléologue, Szekfü és Viszota járultak hozzá jelentős mértékben.

Hegedüs Loránt lelkiismeretes és szinte aprólékos tanulmányt végzett. Bejárta mindazokat a helyeket, ahol Kossuth megfordult s összeszedte azokat az adatokat, amelyeknek felhasználásával

a Kossuth kérdés: tárgyilagosan és alaposan meg lehet oldani.

A könyv tizenhat fejezetben megy végig Kossuth Lajos életén s nagy gondot fordít arra, hogy az újabb napvilágra került történeti adatok mindenütt ott legyenek, ahol ismereteink ezideig hiányosak voltak. Kossuth életében nemcsak a dunavölgyi magyarság szélesedik ki, hanem Hegedüs Loránt ösztönös indítással kiszélesíti az egész kérdésanyagot világtörténeti horizontra s már 1848/49-ben a közelgő világháború földalatti morálját érzi, hallja. Könyvének ez az egészen újszempontu felfogása egészen indokolt, világos és meggyőző. Szinte lenyűgözi az olvasót az adatok éles és súlyos felsorakoztatása után ott, amikor arról szól, hogy a magyarság problémája, élet és halál kérdése már 1848/49-ben is csak egyik függvénye volt az európai és az emberi nagy kérdéseknek s hogy a Habsburg császári és az orosz cári ház utja már akkor végzetesen elvált, amikor az orosz hadsereg 1849-ben megjelent, de különösen amikor Görgey a Habsburgok megszállásának véget vetésére az oroszok előtt lerakja a fegyvert.

Az egész könyv feszítő erejét és a robbanásig túlfűtött légkört természetesen Kossuth páratlan egyénisége adja, aki 92 éves korában még az íróasztala mellett dolgozik elpusztíthatatlan erővel és öntudattal. Benne látja Hegedüs Loránt a magyar vitalitás megtestülését, aki önerejéből Istentől nyert különös és szinte emberi mértéket meghaladó képességeit nemzetének és a szabadság szent ügyének a szolgálatába állította s akinek az ereje a szenvedések, a katasztrófák idején szinte féltelmetesen megnövekedett.

Hegedüs Loránt, ki legújabb irodalmi alkotásával a magyarság életkérdéseinek az alapos megtárgyalását végzi, ezzel a munkával is nagy szolgálatot tett. Megtanít a magunk megismerésére. Megismerjük általa nemcsak sokszor végzetes tévedéseinket, hibáinkat és gyengeségünket, hanem erőnyeinket, amelyeket gazdagítanunk és növelnünk kell.

A magyarság helyzetét és jövőjét akkor látjuk helyesen, ha beállítjuk azt a Gondviselés tervébe. Minden emberi próbálkozások, kudarcok és kísérletezések dacára is Isten vezet a történelmet s benne a népek életét!

Varga Imre.

A debreceni református főiskola nagy-könyvtára írásban és képből. Összeállította: Dr. Varga Zsigmond könyvtárigazgató. Debrecen, 1934 I. kötet III. 228 lap. nagy 8°, II. kötet 103 lap, 4°. A két kötet ára 25 — P.

Meglepő erővel hat ez a két szép kötet, amely hosszú évek alapos, önfeláldozó munkájának és a könyvtár odaadó, önzetlen szeretetének gyümölcse.

Az I. kötet a könyvtár általános (3—14. l.), majd a fontosabb könyvtári értékcsoportok (14—19. l.) leírását adja. Ezek után jön a 46 kódex (19—22 l.) és a 141 incunabulum (1469—1500

között kelt nyomtatvány) felsorolása (23—32. l.) Majd a híres Aldus, Junta, Stephanus, Plantin, Elzevir és Tóthfalusi Kis Miklós nyomtatványait számlálja fel a mű (32—69. l.) Különösen meglepő, hogy az 1500 Elzevir-kiadvány közül megvan 501 mű 509 darabban, ezek között 25 magyar szerzőtől eredő értekezés. Méltán figyelmet érdemel az unikumok jegyzéke és ismertetése (69—86 l.). Érdekes tudni, hogy a Régi Magyar Könyvtárból, tehát az 1711-ig magyar íróktól származó művekből van 1247 mű 1273 darabban. Ezek közül azoknak névjegyzéke, amelyek legfeljebb csak öt példányban ismeretesek, 47 lapot tesz ki (92—138. l.) A magyar vonatkozású külföldi nyomtatványaink (Hungarica) időrendes jegyzékét (138—144. l.) a reformáció eredeti irodalmának időrendi felsorolása követi (145—156. l.), amiből megállapítható, hogy elsőrangú választék áll rendelkezésre a reformátorok műveinek és a reformációra vonatkozó irodalomnak első eredeti kiadásából. Bemutatja még a kötet a híres bibliakiadások, ritka és híres művek, illusztrált művek és metszetgyűjtemény, valamint az 1848—49. szabadságharcra vonatkozó emlékek gyűjteményének jegyzékét (156—220. l.) Kedvesen egészül ki a könyvtárról szerzett ismeretünk a híres emberek birtokából való könyvek és a fontosabb reliquiák jegyzékével.

A könyvnek kiemelkedő értéke az, hogy eddig nem ismert, csak sejtett kincsek óriási garmadáját tárja fel szinte káprázlatos módon Lenyűgöző erővel hontakozik ki előttünk a negyszázados múlt hangyszorgalmának gyűjtése, a századok vérvivatai között való megőrzés hűsége és mindezek nyomán az a felbecsülhetetlen kincs, amelyhez hasonló a világvárosok könyvtárait kivéve, nincs.

A mű II. kötet az I. kötet legjellegzetesebb és legérdekesebb darabjait mutatja be fényképmásolatban úgy, hogy ez a mű szakembereknek éppoly kedves, mint amilyen tanulságos iskolai, pedagógiai szempontból.

Mivel ez a kiváló mű méltán tart számot internacionális érdeklődésre, azért a magyar magyarázó és ismertető szöveget nyomon kíséri mindenütt a rövidebb, de világos és folyékony német ismertetés.

Az egész művön Dr. Varga Zsigmond könyvtárigazgató mesteri szerkesztése, vegtelen türelme, széleskörű szakismerete tündöklök.

H I R E K:

— Internátussal egybekötött német tan nyelvű evang. polgári leányiskola és német egyéves női kereskedelmi tanfolyam Spišská Nová Vesén. Az internátus különösen alkalmas olyan leányoknak, kik a német és szlovák nyelvet akarják elsajátítani. Magánórákban a francia és

angol nyelv, a zeneiskolában zongora és hegedű tanulható. A város a Magas Tátra közelében fekszik és éghajlata igen alkalmas fejlődésben levő leányoknak. Az internátusban a felügyelet és ellátás elsőrendű. Naponta ötszöri étkezés. Az ellátási díj havi 300 korona Mivel ez az egyetlen német evangélikus internátus Szlovenszskón és Ruszinszskón, különösen a lelkész urak, de minden szülő szíves figyelmébe is ajánljuk, ki falun lakik és gyermekét nyugodtan jó helyre akarja adni. Prospektussal és mindenemű felvilágosítással mindenkor szívesen szolgál az *evang. polg. iskola igazgatósága, Spišská Nová Ves.*

— **A párisi Kálvin-napok.** Az 1935. év a Kálvinizmus történetében nevezetes forduló: négy-száz esztendeje, hogy Kálvin megírta az *Instituciót*. A francia protestánsok a mult heti párisi emléknapokon adtak hálát Istennek azokért az áldásokért, amelyeket ez a mű — s vele Kálvin egész munkássága is — a protestántizmusnak jelentett és jelent. A centennáris ünnep nemzetközi jellegű volt s a zarándokok felkeresték az emlékezésnek azt a házát is, amely Kálvin szülőháza helyén épült a háború után.

A párisi prot. theol. fakultáson több napig tartó, nemzetközi jellegű tudományos konferencia volt. A főbb előadók Choisy, Strohl, Courvoisier-Patry és Schmidt voltak. A konferencia lelke Lecerf, a kálvinista dogmatika kitűnő modern képviselője, akit ma számos tanítvány vesz körül, s vallja, hogy Kálvin istenismeretének fenköltisége, az Iras előtti engedelmes meghódolása ma új színben és határozott, maradandó értékében áll szemünk előtt. De még azok is, akik nincsenek egy táborban az „elszánt neokálvinisták”-kal, hálával áldoztak a reformáció nagyjai emlékének a közös áhitatok alkalmával.

Áhitatkeltő volt az a kiállítás is, amelyet a Bibliothèque Nationale-ban rendeztek a 16. század protestántizmusának könyveiből, kézírataiból és metszeteiből. Ime néhány fontosabb adalék. 1529-ből Lambert „Somme chrétienne”-je, Olivétan bibliafordítása, Luther munkáinak eredeti kiadásai. Kálvin munkáinak gyűjteménye az egész Kálvint visszaidézi a szemlélő lelke elé: a biblikus theologust, az alkotó lángész, a hajthatatlan polemikust, a szívós egyházszerzőt. A kiállítás látogatója önkéntelenül is megáll az *Institució* első kiadása előtt, s meghatottan szemléli a huszonhét éves ifjú munkáját, amely a református gondolkodás időálló nagy „summa”-ja. A kiállított művekből végig lehet kísérni Kálvin egész életét diakkorától haláláig, meg lehet látni műveinek földrajzi kiterjedését és a szellemi hatósugarát. Coligny admirális levelei és családi imádságos könyve (ma a holland királyné tulajdona) felidézik a francia protestáns vértanuk emlékét s a francia protestántizmus tragédiáját.

A kiállítás katalógusa — *Cordei J. és Pannier J.* munkája — értékes kalauza lesz mindazoknak, akiket irodalmi, történeti vagy vallásos érdeklődésük Kálvin és a francia protestántizmus felé fordít.

— **A sárospataki ref. főiskola ifjúsági egyletének meghívására Nyirő József**, a hirneves erdélyi író, meglátogatta Sárospatakot márc. 14—17-én. Ez alkalommal jubilált az 50 év óta fennálló Ifjúsági Közlöny is. Felolvasást tartott a márc. 15-iki esti ünnepélyen a nagyközönség számára, a következő napon pedig az ifjúság számára. A látogatásról szóló beszámolók szerint látogatása sok áldást jelentett az öt hallgató nagyközönségnek is, meg az ifjúságnak is.

Nevezetes esemény a főiskola életében a *Makkai Sándor*, volt pataki theol. professzor, erdélyi püspök és jeles író márc. 23-án történt látogatása, akit szintén az ifjúságnak és a tanári karnak együttes hívása vitt Sárospatakra. Szeretettel, lelkesen, ünnepélyesen fogadták s ugyanazon napon tartotta meg előadását a theológiai, gimnáziumi tanári kar és ifjúság jelenlétében. Gondolatait 3 kérdés körül csoportosította: Milyen a magyar szellemi élet és kultúra Erdélyben. Hogyan lehet ezt fenntartani és mit tehetnek a magyarországiak Erdélyért. Előadását nemcsak a logika csillogása és a problémakörök érdekes kifejtése jellemezte, hanem mindenütt előmlött rajtuk a profétizmus ereje. Az ifjúság nevében *Novotny Gyula* theol. elnök köszönte meg az értékes előadást.

— **Makkai püspök Sárospatakról Debrecenbe** ment s ott tartózkodott márc. 25—27. napjain, hogy megismerje az ottani ref. intézményeket. A Debrecenbe érkező püspököt az állomáson küldött-ég fogadta, melyet dr. Vásáry István polgármester, egyházi főgondnok vezetett. Makkai Sándor debreceni tartózkodásával kapcsolatban a Debreceni Csokonai Kör tudományos szakosztálya március 26-án, d. e. 12 órakor a Kollégium disztermében felolvasó ülést tartott. Megnyitó beszédet mondott dr. Sz. Kun Béla egyetemi tanár, szakosztályi elnök. Makkai püspök itt „Új szellem az iskolában” címmel tartott előadást. Délután öt órakor a Kosuth-u. templomban volt vallásos ünnepély. A püspök beszéde iránt oly nagy érdeklődés nyilvánult meg, hogy sokan nem fértek be a templomba. Itt bibliát olvasott, imádkozott, a vendég püspököt üdvözölte Maklary Károly lelkipásztor, egyházkerületi főjegyző. Itt a püspök az „Evangelium igazi értelme” címen tartott nagyértékű előadást. Szerdán d. e. az egyetemet és a hittudományi kart látogatta meg. Szerdán d. u. a református intézmények és kultúregyesületek rendezésében a Déri-múzeumban tartott előadást „Az igazi műveltség”-ről. Itt bevezetőt mondott dr. Ady Lajos tankerületi főigazgató. Dr. Makkai Sándor március 28-án már Budapesten a Magyar Keresztyén Leányegyesületek Nemzeti Szövetsége által rendezett művészi estén tartott előadást.

Nagy jelentőségű tények ezek. A nagy egyéniséget személyes bizonyágtétele maradandó hatá-
su és annak mindig építő ereje van.

— **A vilmányi egyház gondnoka Szilágyi István** és neje, **Kovács Mária** 30 000 Kor. értékű orgonát építettek egyházuknak. Az anyagiás gondolkozás világában áldozatkészségre lelkesítő, be-
szédes példa.

— **A nagy szegénységgel küzdő carai (Erdély) egyház** a múlt éven 14.000 lej költséggel omladozófélben levő kántori lakását újjáépítette. Az összegből az egyház főgondnoka, gróf Bethlen Balázs 8000 lejt vallalt mágra és fizetett ki. Ez a szép tett is önmagáért beszél.

— **Húsz szeretetintézmény.** A magyar ref. egyházban néhány évvel ezelőtt alakult meg az Országos Református Szeretetszövetség, amely zászló-
járja a társadalmi nyomor intézményes leküzdését tűzte. Azok közé a kevésszámú egyesületek közé tartozott, amelyek kifelé keveset beszéltek, befelé annál többet dolgoztak. És az eredmény nem maradt el. „Szeretetszövetség” című lapjuk most megjelent számában olvassuk, hogy a Szövetség tagjai meghaladják az 50.000-et s rövid három év alatt húsz új intézményt alapított, rendezett be és tart fenn a Szövetség. Hejőpáiban három, Berettyóújfaluban kettő, Földesen, Kisújszálláson Siklóson, Kiskunhalason, Újlőrincfalván, Szikszón, Hajdúböszörményben egy-egy árvaháza van. Derecskén és Fehérgyarmaton aggmenházat, ugyan-
csak az utóbbi helyen szülőotthont is tart fenn. Az intézei apoltakon kívül özvegy édesanyáknál 120 árva segélyez rendszeresen, örökbe fogadni akaró szülők és árvák között állandóan közvetít, az arra rászorultakat jogsegélyben részesíti. Filléres sajtó szolgálata behálózza az egész országot: *segítetek* című naptára 60.000 példányban forog közkezen, *Szeretetszövetség* című értesítőjének némelyik számából 200.000... Fénylő jelei ezek a reformátusság életerejének, mely ime legyőzi a nehéz viszonyok tenger akadályát is.

— **Gonzales**, a hősi korát élő spanyol protestantizmus egyik vezére fogja Budapestre vezetni a spanyol delegációt. Az olasz valdensiek is készülnek a világkonferenciára és a most nagyon szorongatott ausztriai protestantizmus képviselői is ott lesznek. Ezekben ad a budapesti világgyűlés az evangélium ügyének.

— **Ref. nőszövetségi gyűlés.** Erdélyben az enyedi ref. egyházmegye 37 nőszövetségi tagozata márc. 7-én Tordán tartotta meg közgyűlését. Biró Lajos esperes imádsága után Bethlen Mária grófnő elnöknő adott számot a szövetségek múlt évi munkájáról. Ezután Nagy Miklósné olvasta fel titkári jelentését, mely szerint a 2100 tagot számláló 37 tagozat kebelén belül 19 bibliakör, 13 leányszövetség és 39 vasárnapi iskola műkö-

dött a múlt évben és 293.000 lei folyt be, amelyet egyházi kulturális és jótékony célra használtak fel. Ezután Bethlen Bálintné grófnő elnöklete alatt meg-
ejtették a választást újabb 3 évre, amelyben a régi vezetőséget bízták meg továbbra is az ügyek vitelével. Dr. Nagy Géza theol. tanár imádságával és Bethlen Mária záróbeszédével fejeződött be a gyűlés. Utána a ref. kulturházban szeretetvendégség volt. amelynek műsorán Szefeddin Szefket bej. költeményeivel, Póczyné Kiss Klára előadással, Papp Andor ref. lelkész és neje zongora és hegedűjátékokkal működtek közre.

— **TÁJÉKOZTATÁS a hajdúböszörményi Kálvineum fiúinternátusba** való felvételre az 1935/36. iskolai évre. Az Országos Református Lelkészegyesület tulajdonát képező Kálvineum fiúinternátusba a jövő iskolai évre *ingyenes, kedvezményes és fizetési* helyekre felvesznek olyan tanulókat, kik tanulmányaikat a hajdúböszörményi ref. Bocskay-gimnáziumban úhajtják folytatni. Ingyenes helyekre csak református lelkész, vagy ref. kántor-árvaakat vesznek fel. Földijas, vagy kedvezményes helyekre — kivétel esetekben, — más tanulók is felvétetnek, akiknek példás magaviseletükön kívül, jeles, vagy jó előmenetelük van. Fizetési helyekre vallásra való tekintet nélkül felvesznek gimnáziumi tanulókat. Az ingyenes helyre folyamodók a Kálvineum igazgatótanácsához intézett kérvényei, — melyhez csatolni kell a felvételt kívánó növendék iskolai, hatósági bizonyítványán kívül az illető lelkészek bizonyítványaitis, — legkésőbb *július 5-ig küldendők* be a Kálvineum igazgatósága címére, míg a fizetési helyekre az iskolai bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeket *augusztus 1-ig* kell beküldeni a fenti címre. Fizetési tanulók ellátási díjba évi 500 P-t felvételi és orvosi díjba 50 P-t, szappandíjba 5 P-t tartoznak fizetni, négy részletben, vagy külön engedély mellett havonként. A tényleges szolgálatban lévő református lelkészek, tanítók és énekvezérek gyermekei 450 P évi elatási díjat tartoznak fizetni a mellékdíjakon kívül. Az intézet régebbi növendékei csak a tanulmányi értesítőjüket tartoznak bemutatni. A gimnáziumban az V-VIII. osztályokba járó növendékek a görög, vagy a francia nyelvet tanulhatják. Lelkészárvák a görög nyelvet kötelesek tanulni. Bővebb felvilágosítást és tájékoztatást kívánatra készséggel küld a Kálvineum fiúinternátus *igazgatósága*.

MORAVIA.

Férfi, fiú és gyermekruhák a legnagyobb választékban kaphatók.

Külön női osztály. Szigorúan szabott árak.

Košice, Štefaniková ul. 27.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkézi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	---

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

A győzelmes Király.

Hogyha figyelő szemmel nézzük a ma életét, lehetetlen észre nem vennünk, hogy mennyi nyomoruság, gond, bánat és szenvedés van ezen a világon. Annyi sok derékbátort élet, annyi sok életkereszt, úgy ránehezedik az emberi vállakra a megélhetés gondja! Annyi sok szép álmot megcsufol az élet! És ebben a szenvedésekkel teljes világban, olyan közel van egymáshoz a bölcső és a koporsó, alig egy lépés a távolság élet és halál között. Ma még mosolygunk, holnap már talán könnyes a szemünk. Ma még álmodunk a boldog jövődőről, holnap már összetört reményeket siratunk. Milyen gyorsan oda lesz az emberi élet, a halál szeme mindig rajtunk pihen és talán nem is gondoljuk, már ki is nyújtotta felénk a kezét

Mert nem tudjuk, hogy mikor jön el s hogyan jön el hozzánk, éppen ezért mindig bizonytalanságban tart. Ugy félünk tőle, nem is szeretünk rágondolni. Azzal még megbékülnénk, hogy a nekünk idegenek lefizetik a halál adóját, de az ellen mindig lázongunk, hogyha a mieink közül szólít el valakit, vagy éppen mellénk lép oda. A kegyetlen rémet látjuk benne, akinek nincsen szive. A féltelmek királyának tartjuk, a legdrágábbat veszi el tőlünk, amit mi emberek mindnyájan annyira szeretünk: a földi életünket.

Mennyire meglep bennünket, hogy Jézus mindig olyan nyugodtan áll a halállal szemben. Nem fél tőle, pedig hányszor találkozott és állott vele szemben. Mikor betegeket hoztak hozzá, a halál már kinyújtotta utánuk a kezét, Jézusnak mégis volt hatalma kiragadni őket a halál kezéből. Nem félt akkor sem, mikor Őt akarta hatalmába keríteni. Mikor lelkileg előkészült már reá és bizonyossá lett Isten akaratáról, olyan nyugodtan megy szembe a halállal, pedig elmenekülhetett volna tőle. Ő olyan természetesnek, magától értetődőnek találja a földi halált, mert Ő az egyedüli, aki el meri saját magáról mondani: Én vagyok a feltámadás és az élet! A halál megett is Isten kezét látja, tudja róla, hogy még az is Istennek szolgál, Isten erősebb, mint a halál. Mert az egyedüli, aki ezt a vallomást teszi: Én és az Atya egy vagyunk, ezért egészen természetes, hogy a halálnak nem is lehetett hatalma fölötte. Nagypéntek után következnie kellett husvétnak, a látszólagos vereség után a győzelmes föltámadásnak.

A mai modern ember semmivel szemben sem áll olyan kételkedéssel, mint a Krisztus föltámadásával. Érthetetlennek tartja, elfogadhatatlannak, mert az eszével akarja megérteni, tévedéseknek kitétt véges emberi értelmével. Pedig a Krisztus föltámadása az Evangélium központi tétele. Fundamentuma

az egész keresztyénségnek. Hogyha kihagyjuk belőle, összedől a keresztyénség egész épülete. Mi református keresztyének nem engedjük félrevezettetni magunkat modern korunk hitetlen tudósaitól, hanem alázatos lélekkel elfogadjuk az Evangélium tanításait a husvéti diadalról. Mi számunkra a Biblia Isten szava, üzenete, Ő pedig soha senkit félre nem vezet. Hálás hittel szívünkre öleljük azért a Jézus föltámadásáról szóló üzenetet, mint drága kincsünket, amely egyéni életünknek is támaszpontja és erőssége. Hisszük a Krisztus feltámadását, mert Ő ezt előre nyíltan s határozottan megmondotta. Lehet-e kételkedni az Ő szavaiban? A föltámadás lehangosabb bizonyítéka az isteni fiúságának is, ezzel bizonyítja be isteni küldetését, hogy Ő a megígért Messiás. Nálunk a halál egészen természetes dolog, Jézusnál természetellenes lett volna, mert Isten testté lett Fiának holtteteme nem maradhatott a sírban. Akkor Isten nem lenne igazságos. Jézusnak a halálig való hűségére azzal felelt volna, hogy Őt a sírban hagyja? Ezzel megcsufolta volna a Jézus hitét, aki fölnt a kereszten is Isten a'yai kezébe ajánlotta magát.

A föltámasztás Isten felelete volt Jézus alázatos hűségére és engedelmisségére. Ezzel mutatta meg Isten, hogy elfogadta az Ő áldozatát, helyettes elégtételét, megbékült a bűnös emberrel, az isteni megsértett igazságnak elégtételt. A Krisztus föltámadása ezért bir döntő jelentőséggel a mi emberi

életünk számára is. Drága üzenet nékünk arról, hogy van bűnbocsánat és van kegyelem. Isten a csodák nyelvén mondja el nékünk, hogy az Ő szive hazavár, mert nagyon szeret. Nem a halálunkat akarja, hanem az életünket, nem kárhozatra, hanem üdvösségre teremtett.

A husvéti tény életünk legbiztosabb erőssége. Ez tart meg a szenvedések között, ez törli le a könnyeinket, ebből meritünk bátorságot a keresztek súlya alatt, ezért érdemes a Krisztust követni, az Igéjét szeretni, az országát terjeszteni. Van értelme a jóságnak és a hűségnek, mert Krisztus a halálon diadalmaskodó Király. Ő hozott hirt az övéire várakozó üdvösségről.

A középkorban úgy gondolták az emberek, hogy a világ a gibraltári szorossal véget ér, azontul csak a nagy végtelen tenger van. Fölrást helyeztek el oda latin szöveggel: „Non plus ultra!“ (Nincs tovább a világ.) Azután jött Kolumbus, a vakmerő, bátor hajós, nekivágott a végtelen Oceánnak és fölfedezte Amerikát. Erre az emberek letörölték a fölrásból az első szót és csak ez maradt ott: „Plus ultra!“ (Tovább van a világ!) Husvét ugyanezt jelenti nékünk. A halálon diadalt veti Király, Jézus bátran hirdeti: látható földi világunkon túl van Isten örökkévaló világa. Ő a kapu ebbe a világba.

Hisz-e Benne?! Ezen fordul meg az üdvösséged!

Zsemlye Lajos.

A református theologia feladata a jelenkorban.

Részletek Dr. BRUNNER EMIL zürichi theol. professzornak a magyar ref. theológiai akadémiákon tartott előadásából.

Első tétel: A theologia feladata minden időben ugyanaz, nevezetesen: bibliafordítás.

Mindegyik tudományt a tárgya határozza meg. Targyától függ a tudomány. Mi a theológiának a tárgya? Erre a kérdésre két klasszikus felelet van. Az egyik a skolasztikának a felelete. E szerint a theológiának a tárgya Isten. A skolasztika szerint tehát a theologia Istenről való tudomány; ez már pusztán elvi szempontból is legkézenfekvőbb felelet. Mint ahogy a geológiának a tárgya

a föld, a fiziologiának a fűzisz, épen úgy magától értetődik, hogy a theológiának a tárgya a Theosz, az Isten.

De rögtön felmerül a kérdés, hogy vajjon Isten lehet-e tárgya valamely tudománynak; vajjon az ember veheti-e úgy Istent, mint a geologia veheti a földet, vagy a természet tudós a természetet? Vajjon az Isten olyan tárgy-e, amit az ember megismerés útján hatalmába kerithet? Hogyha igaz az — már pedig igaz —, hogy Isten lélek és élet, mindenek ura, akkor ő nem lehet tárgy, hanem

alany, feloldhatatlanul és megmásíthatatlanul alany. Akkor pedig szó sem lehet arról, hogy az ember Istent megismerés útján hatalmába keritheti. A szubjektumot, az alanyt mi másképp nem ismerhetjük meg, csak úgy, hogy a szubjektum önmagát ismerteti meg velünk.

Isten abszolút szubjektum; épen ezért őt csak azon a módon lehet megismerni, hogy ez az Isten, az abszolút szubjektum megismerteti magát velünk és ez a megismerés az ige által történik. Így eljutottunk ahhoz a tételhez, hogy a theologia nem más, mint az Isten igéjéről szóló tan, vagy tudomány.

Eddig az egyik felfogást tárgyaltuk: a skolasztika felfogását.

A másik felfogás azt tanítja, hogy a theologia nem más, mint a hitről szóló tan, vagy tudomány, tehát a hit a tárgya és nem Isten. Itt az a megindoklás, hogy minden tudománynak valamely tárgyra kell vonatkoznia és a theológiánál nem lehet más a tárgy, mint a hit. Isten maga nem tárgy, nem adottság, azonban a hit adott dolog, tehát a theologia a hitről szóló tudomány. Schleiermacher határozza meg így a theologia feladatát és az ő nyomain járva a XIX. század theológiája is. Ez a meghatározás azonban nem megy vissza a reformátorokra, nem azok tanításán alapul, hanem Kantból táplálkozik. Kantnak ugyanis az volt a jelszava, hagyjuk a dolgokat és vizsgáljuk magát a szubjektumot, a megismerő alanyt. Mindazonáltal ez a feladatmeghatározás Scheiermachernél mégsem egészen kantiánus. A kanti állásfoglalás szerint ugyanis a transzcendálás a fizikai dolgok fölé a tiszta ész által nem lehetséges.

Mint ahogyan a skolasztikának mégis van valami igazsága abban, hogy a theologia tárgya Isten, épen úgy ennek a Scheiermacher-féle modernizmusnak is van valamiféle igazságmomentuma: kétségtelen, hogy a theo-

giában tényleg hitről van szó. Nevezetesen a theológiának sem a hit voltaképen a tárgya, azonban a hit megelőzi a theologiai munkásságot és a theologiai megismerés nem más, mint számotadás arról, ami a hitben történik. A theologia meghatározása tehát a következő: a theologia nem más, mint a hitben végbemenő és a hitből kibontakozó ismeret, istenismeret, még pedig Istennek igéjében való megismerése.

Mi azonban Istennek igéje? Erre az egyház, a hit kettős feladatot ad. Istennek az igéje elsősorban is a Jézus Krisztus. Az újtestamentumnak ugyanis épen az az üdvüzenete, hogy Jézus Krisztusban az ige testet öltött. Az Ó- és Újtestamentum között az a különbség, hogy az Ótestamentumban beszélnek Istenről, az Újtestamentumban pedig a Krisztus személyében maga a beszélő Isten a jelenlévő; az egyház második felelete: az Isten igéje nem más, mint a Biblia. De a Biblia nem ugyanabban az értelemben Isten igéje, mint ahogyan Jézus Krisztus a testet öltött ige. A Biblia nem maga az ige, nem az igével azonos, hanem bizonyágtétel az igéről. A Biblia annyiban Istennek igéje, amennyiben abban maga Jézus Krisztus szólal meg, amennyiben abból ő beszél hozzánk, mint ahogyan Luther mondja: a Jézus Krisztus ura és királya a Szentírásnak.

Hogyha azt mondtam az első tételben, hogy a theologia nem más, mint bibliafordítás, akkor még egy szót kell ehhez a tételhez függesztenem és mondanom kell valamit arról, hogy fordítás. A Biblia és a történeti Jézus valami multbeli. Le kell győzni azt a történeti távlatot, azt a 19 századot, ami a Biblia, illetve Jézus Krisztus személye között van. Ami akkor történt és ami akkor elhangzott, annak ma kell történnie és ma kell elhangzania, jelenvalónak kell lennie. Ezért kell a Bibliát lefordítani. Hogy ez potosabban mit jelent, azt egy későbbi tételnek a kapcsán magyarázom meg. (Folyt. köv.)

A róm. kath. egyház helyzete a latinnyelvű államokban.

A Cănoni Törvénytár megjelenése óta (1916), mely a világháború végén, a népek gyűlöletének és az ebből fakadó vérontásnak

borzalmaihoz hozzá kívánta csatolni a vallási gyűlölködés izgalmait is, kulturharc indult meg az egész világon. Igaz, hogy volta-

képpen ez a vallási harc az ellenreformáció óta sohasem szűnt meg teljesen, legfeljebb a lelki világosság nyomása alatt időnként enyhült. De míg a protestáns országokban a róm. katolicizmus lép fel támadólag, addig a róm. kath. és gör. keleti többségű országokban, ő ellenük indult meg olyan zivataros támadás, amely egyenesen nem megreformálásukra, hanem megsemmisítésükre tör. Legélesebb a harc a róm. kath. egyház ellen, a spanyolnyelvű államokban, ahol pedig az inkvizíció századokon keresztül megakadályozta és elfojtotta az evangéliumi világosság és szeretet lámpáját. Az oroszországi eseményekről most nem óhajtok megemlékezni, csupán annyit jegyzek meg, hogy sokkal eredménytelenebb a szovjet harca a gör. keleti egyház ellen, mint a Spanyol országokban a hitetlenség harca, a róm. kath. egyház ellen. Legelsőbben is lássuk az anyaországot: *Spanyolországban* a reformáció első félszázadában nemcsak V. Károly német környezetében, hanem a spanyol főurak és papok körében is nagy volt a rokonszenv a reformáció iránt és a spanyol reformáció kiirtása II. Fülöp királynak és inkvizitorainak legborzalmasabb tettei közé tartozik. Spanyolországban a legújabb időkig éppen úgy, mint Mexikóban, amelyet már klerikális és bigott spanyol hatalom hódított meg és tényszerűen benszülötteit a keresztényen vallásra, legújabb időkig tilos volt a Biblia-terjesztés és a protestáns istentisztelet, mégis ebben a két államban folyik most a legelsőzáró háború, a róm. kath. egyház és intézményei, a zárdák, a szerzetesek és az apácák ellen. Nem lehet bennünket protestánsokat gyanúsítani sem azzal, hogy mi indítottuk volna meg ezt az antiklerikális folyamatot, de folyik az ott teljes erővel. Magyarországon kívül egyedül Spanyolországban és Mexikóban maradtak meg 1848. után, az ellenreformáció uralkodói által adományozott sokezernyi holdak a női és férfi szerzetrendek és püspökségek birtokában. Azonban az 1930. évi szabadságharc itt óriási változásokat hozott. A királyi család elűzése után, a köztársasági kormány lefoglalta az egyház rengeteg vagyonát és szétosztotta a teljesen koldus, földnélküli spanyol népesség között. Az utóbbi választásokon a kath. néppárt jutott ugyan be többségben a parlamentbe, azonban ez a

párt titalkozott ellene, mintha a királyságot és a középkori állapotokat vissza akarná hozni és a közhangulatra legjellemzőbb, hogy az elmúlt évben két véres zendülés is volt: az asturiai és a catalán. Mindkettő a papok, templomok és kolostorok ellen erőszakos cselekményekre ragadtatta a tömeget. Gyűjtogatások és gyilkosságok kísérték a lázadásokat. Ne csodálkozzunk rajta, ha a spanyol nép nincs megelégedve a róm. kath. egyház által nyújtott kulturjavakkal, hiszen a lakosságnak 1930-ban csak 40%-a tudott írni és olvasni, amiért a tudatlanságban tartott nép a klérust okolja, mert 400 év óta az egész közoktatás az ő kezeikben volt. Ma már az iskolákat kivették a befolyásuk alól és négy év alatt az írni-olvasni tudás 20%-kal emelkedett.

Mexikóban az egyházellenes mozgalom 1850 óta tart. Már az 1857. évi alkotmány kimondotta az egyházi javak állami tulajdonba való vételét, azonban a folyton tartó és váltakozó szerencséivel folyó polgárháborúk miatt ezt csak 1920-ban tudták teljes erővel keresztülvinni. Azóta elkeseredett harc folyik a kath. egyház ellen és újabban, fájdalom, minden egyház és minden vallásos hit ellen. A képviselőház legközelebb kimondotta, hogy az összes kath. érsekeket és püspököket ki kell az országból utasítani; négy klerikális ujságot betiltottak és 70 templomot bezárattak.

A képviselőház azzal vádolja a klérust és annak ujságjait, hogy az állam szociálistikus tervei ellen izgat és azok megvalósításának akadályozásáért a klérus a felelős. Ismételten fegyveres összetűzésre került a sor egyfelől az egyház-pártolók, jobbadán főiskolai hallgatók, másfelől a kormányt támogatók között, kik nagyjából parasztok és munkások, de intelligens vezetőik vannak. Nagyon sok esetben a papoknak menekülni kellett a nép haragja elől. Oaxaka érseke azzal okolta meg az országból való kényszerű kivándorlását, hogy a kormány a klérus tagjaitól, a belföldi honosságot megragadta és mint a Vatikán tagjait, tehát mind külföldieket kezeli őket. A törvényhozó testület elé olyan antiklerikális törvényjavaslatokat készülnek benyújtani, amelyek szerint Mexikóban minden kath. templomot be kell zárni és a kath.

istenitiszteleket meg kell tiltani. Tudjuk pedig, hogy Rodriguez elnök névleg maga is katolikus és hogy eddig ott az egyház sokmilliónyi hold föld és az ezzel járó előjogok felett rendelkezett és minden protestáns istentiszteletet kegyetlen hatalommal elnyomott, megállapíthatjuk, hogy a klerikalizmus tulzó és gyűlöletet szító uralkodása által önmagából termelte ki az ellenszenvet (Frankfurter Zeitung 34. október 10).

1934. január 1-én korlátozták a kath. papok létszámát, ma már alig van kath. templom, vagy kolostor nyitva. Mexikónak három nagy pártja: a munkás párt, a paraszt párt és a kommunisták programmba vették a vallásszabadság eltörlését. Az állam jelenlegi elnöke Cárdenás Lázár tábornok, akit 1934. július 1-én iktattak hivatalába, a következő programot adta: Az egyház befolyását az iskolákra meg kell szüntetni. Az állam az iskolákat hat év alatt teljesen hatalmába keríti és a munkásosztály felszabadítását keresztülviszi.

Mikor 1857-ben az állam kimondotta az egyházi javak szekularizálását, egyúttal elrendelte számos kolostor megszüntetését és egyházi rendek eltörlését. Habsburgi Miksa császárnak, I. Ferencz József öccsének kísérlete a klerikális pártra támaszkodva, az antiklerikális rezsimnek a megbuktatása lett volna, de ez Queretáróban az ő főbelövésével 1867. június 19-én szerencsétlen véget ért.

Mikor Carranza elnök, 1914–20-ig kormányzott és a világháboruban megőrizte Mexikó semlegességét, 1917-ben új alkotmányt hozatott a Cortezzel; ebben az 1857. évi alkotmány rendelkezésének szigorú keresztülvitelét tűzte ki célul. Herrero tábornok csapatai 1920-ban felkoncolták Carranzát és párthiveit, azonban ő is csak két esztendeig tudta tartani magát és 1922-ben Obregon lett az elnök, akit 1926-ban váltott fel Calles. Azóta az antiklerikális áramlat egyre erősödik.

Calles a vallástanítás szabályainak megváltoztatását tűzte ki 1926-ban céljául, erre kitört a kulturharc. 1929-ben ügylátszott, mintha fegyverszünetet kötnének a Vatikánnal, de ez is csak két évig tartott. 1931-ben Veracruz államban klerikális mozgolódás támadt, azonban kudarcra végződve, az állam a papok polgárjogát eltörölte és az egyházi javak elkobzását végleg keresztülvitte. Rod-

riguez elnök az összes templomok bezáratásával fenyegetőzött, sok állam pedig az áldozó papok létszámát korlátozta. Meretlos szövetséges állam kimondotta, hogy minden 75.000 lélekre eshetik egy pap, tehát összesen az egész államban csak hat lehet. Sonóra államban négy kath. és egy evangélikus templomot konfiskáltak és az istentiszteletet betiltották. Pasquale érseket elfogták, mert a templomon kívül misézett. (Frankfurter Zeitung aug. 10 és 22.). Cuernavacaban, Borelos mexikói szövetséges államban 1934. dec. 12-én, szerdán reggelre virradóra ledöntötték és szétzúzták a Guadelupi szűz Mária szobrot, mely 1772-ben állíttatott fel. A vallásos lakosság nagyon izgatott lett, mert a szobor ábrázolója szűz Mária, Mexikó védasszonya gyanánt tiszteltetett. Campeche állam mult év november havában törvényileg kimondotta, hogy a papoknak meg kell nőszülniök és a papok számát 85.000 lélek után háromban állapították meg. Las Kansasban a szentképeket a templomból kihordták és a hatóságok azokat megégették (Frankf. Zeitg. 1934. X. 19–20). A vallásellenes mozgalom a kisszámú evangélikusok ellen is fordult. A szociálisiztikus izgatás következtében Guaymasban az ev. templomot lefoglalták és átadták a munkások és parasztok ujonnan alakult szakszervezetének.

De nemcsak Mexikóban erősödik az antiklerikális irányzat, hanem az összes latinnyelvű kath. délamerikai államokban. *Peru*, hol 1913-ban José Prado elnök kimondotta a vallásszabadságot, törvényhozása kimondotta, hogy a házasságok felbonthatók, erre a limai érsek tiltakozással élt és az istentiszteletek tartását beszüntette; sem harangozni, sem misézni, sőt még a templomokat kinyitni sem szabad. Azonban a törvényhozás nem változtatta meg a maga véleményét.

Ecuadorban teljes vallásszabadság van és pár év előtt szintén kimondották, hogy a házasságok elválaszthatók, ami kulturharcra vezetett. De a törvény csak életben maradt. *Chilében* Balmaceda elnök az iskolákat már 1886-ban államosította és emiatt ellentétbe került a papsággal, jelenleg is antiklerikális uralom van. *Boliviában* 1922-ben a lakosság 85%-a volt analfabéta, az államvallás róm. kath.

Braziliában az államvallás szintén róm.

kath. 1922-ben egyes államokban az irni-olvasni nemtudók száma 44—90%-ig változott. Itt ujabban egy teljesen önálló válalásalakulat terjed a katonai és tisztviselő körökben, amelynek a neve „Az emberiség vallása.“ Célja a katholicizmus letörése.

Argentínában az elnöknek róm. kath.-nak kell lenni, azonban államvallás nincs. Buenos-Airesben, az ország fővárosában tartották a múlt évben a mise világkongresszust, állítólag 1,000.000 hívő részvételével. Bangha páter, aki szintén résztvett, maga állapítja meg, hogy Délamerika egyes vidékein az embereknek $\frac{1}{3}$ része ma sincs megkeresztelve. A hivatalos statisztika szerint a 10,000.000 lakos között, 230.000 ma is pogány.

Ime 400 év alatt így tudta a klerikalizmus szerzeteseivel, apácáival, áldozópapjainak ezreivel a keresztyén vallást elterjeszteni és megszilárdítani; de eltiltotta az evangélium olvasását, megakadályozta izgatásaival a protestáns lelkészek működését és lehetetlenné tette az igazi evangéliumi Igehirdetést. Tessék összehasonlítani Dél-Amerika népeinek életét, Észak-Amerika fejlődésével, holott Dél-Amerika nem szegényebb, hanem még talán gazdagabb természeti kincsekben. Azonban vegyük tudomásul, akik ezzel a kérdéssel foglalkoznak, hogy Brazília és Argentina fejlődése akkor kezdődött, mióta Európa és Észak-Amerika protestáns mérnökei, tanárai, gyárosai oda lementek, megengedték a szabad vallásgyakorlat kimondásával az ő tudományos és gazdasági működésüket és akkor tessék azt megmondani, hogy hol van az a nagy konzerváló erő, amellyel állítólag a kath. egyház a délamerikai államok rendjét fenntartotta és civilizációját lehetővé tette. Igen, míg a háta mögött állt a fegyveres erő és a sok összeharácsolt vagyon és ennek segélyével lehet az embereket, ha másképp nem megy, inkvizitorikus eszközökkel tudatlanságban és szolgaságban tartani! Legutóbb derült ki, hogy Braziliában és Afrika némely részein a rabszolgaság intézménye még mindig fennáll, hol szigorúbb, hol enyhébb alakban, igaz, a püspökök és a pápák ma is irnak az ember szellemi és testi felszabadításáról pásztorleveleket, ezek azonban porhintések a világ szemébe.

Ime a róm. kath. egyház sokat dicsőített

államalkotói és építő ereje a tiszta kath. államokban!

Szükségesnek láttam ezekre rámutatni, mikor még sok protestáns ember is hisz hazug hangzatos jelszavaknak, hogy lássunk tiszta szemmel. Emberi életet építő erő, nem a külső vallásosság és kultusz, hanem a lelkét erősítő és világosító Ige, az ennek engedelmeskedő, Isten örök törvényeit kereső emberi akarat és az embereket Isten országának tagságára segítő evangéliumi szabadság. Nem a kiábrázolt Krisztus, aki előtt térdet hajtunk, hanem az élő Krisztus, akinek engedelmeskedünk, akit hiszünk és követünk.

Görömbei Péter.

A „rebellis“ Stancsics-Horváthok.

Irta: *Haraszty Károly.*

(Folytatás.)

Mélyen bent járunk, sőt már kifelé készülődünk a XVII-ik század viharvert évtizedeiből, amikor *III. páloői Horváth György* uram, a szepességi „rebellis“ Stancsics-Horváthok Ungha szakadt prot. ágának leszármazottja, *páloői udvarházában* lúdtollal a következőket röjja a családi „*Memoriale*“ lapjaira: „... Anno (1692) eodem die 6. junii installáltatott méltóságos egri püspök Fenesi György uram ő nagysága által ő felsége Donatiója mellett méltóságos gróf székesi Bercsény Miklós uram ő nagysága Unghvárt az virágos kertben szép solennitással nemes Ungh vármegye főispánságában, ... deposito clara voce juramento. ... — az nagykaposiban (t. i. járásban) penig engemet méltatlan szolgáját tevén *szolgabírónak* az n. vármegye sok mentségeim után ...“

III. H. György tehát az izzó temperamentumu Bercsényi hatáskörébe kerül! ... Lelke mélyén még mocnása sem észlelhető a „rebellióra“ való készségnek. Királytisztelete és hűsége ősrégi magyar virtus ... „Eodem anno (1699) pro die 15. februarii — írja naplójában — kegyelmes urunk ő felsége az nemes vármegyéket az felséges József erczherczog fia, magyarországi király lakodalmára Bécsben, az egész nemes vármegyéket becsülettel convocáltatta, mely lakodalmi solennitásnak terminussa extendáltatott azután pro 22. ejusdem. *Adja Isten legyen édes hazánknak öröme*“ ...

III. H. György érintkezése Bercsényivel napról-napra közvetlenebb lesz. 1699. és 1701. korá

tavasán Bercsényitől „acquirálja“ 2000 rh. forintért a ráki; 3000 rh. forintért a remetei birtokreszt. . . de úgy látszik, hogy a Bercsényi—Rákóczy-féle tervezetésekről még semmi tudomása sincs. S ezt ki is lehet érezni naplójának következő soraiból is: „Ezen (1701.) esztendőben 18. április insperate general Solari az ő felsége parancsolatja mellett a fejedelmet Rákóczi Ferenczet Sároset, Szirmay István uramat nagy auctoritású és emlékezetes ítélőmestert diákjával Sárosival arestum alatt behozták Eperjesre és ottan szoros arestum alatt lévén, végre Kassára, onnan die 16. maji Buda felé vitték Vay Ádám urammal. . . — *Valamely új machinatióval vádoltatnak, de valóságosan okát nem tudhatni*“ . . . III. Horváth György a magyar politikai életnek e lappangó titkát a szeptemberi (1701. szept. 19.) ungvári vármegyei generális gyűlésen tudta meg teljes bizonyossággal, . . . az melyben declaráltatott, miképen istennek bölcs gondviseléséből kivilágosodott volna némely magyar uraknak természet szerint való kegyelmes királyunk ellen *rebelliót* koholó szándékok . . . Isten ő felsége maga tudja, mindezek után mik következnek . . .“ Bercsényi Lengyelországba való menekülése és a fejedelem fogsága mély nyomokat hagyott a magyarság lelkében. Kétség és szomorúság ült meg a magyar földet, . . . melynek figyelme a „németujhelyi árestomban“ sinylődő fejedelmi rab felé irányult. A fejedelem váratlan szökésének hire villámgyorsan terjedt el Ungban is. . .

III. Horváth György naplójában a következő sorok olvashatók: „Die 3. decembris 1701. Unghvart t. n. vármegyének gyűlése lévén, az holott publikáltatott kegyelmes urunk ő felsége parancsolatja, az melyben parancsoltatott: hogy mivel méltóságos fejedelem Rákóczy Ferencz németujhelyi árestombából, az várban lévő tiszteteket az fejedelem asszony corruppálván, valami új lájtinánál elszaladott rájtár ruhában és utját vette Nisider felé, onnét Morva szélire Slesián végig Baraszló felé és onnan Danzka, tovább pedig maga a jó Isten tudja mind utját mind dolgát mint leszen, csak *ne lenne az haza gonoszára*“ . . .

A belterjesen gazdálkodó vagyonához, sokszor igazán csak „hét szilvafájához“ késhegyig ragaszkodó s azt gyarapítani akaró, nyugalmas csendet és békét óhajtó, de emellett a vármegye ügyeivel is foglalkozó vidéki nemesnek tipikus lélektükre ragyog ki e sorokból, melyekben, mint fókuszban, egymásmellett és egymásért izzik a magyar faj hagyományos királyhűsége és szabad

hazájaért mindent feláldozni tudó honszerelme. Lojális koronás királyával szemben, de alkotmányos szabadságáért kész ezembeszállani vele is, hogy teljesen magáénak vallja őt, minden cselekedetében és uralkodói elhatározásában.

A magyar faj „rebellismusa“, ha szabad ezt a szót használnunk — mindég a koronásfő és országának javát célozta s ezért volt világéiében „jogász nép“, hősieen, elszántan odaadó, „verekedni tudó, de mindig-mindig békülékeny.

Az okos gazda s hazájaért aggodó, királyát tisztelő szemmel-szívvvel látja és észleli III. Horváth György is, kinek vagyona ugyancsak nem túlméretezett, az idők vajudasát . . . „Ezen esztendőben (1702.) az úr isten az pénznek kimondhatatlan szükit, mindenféle életnek, bornak, marhának és egyéb oeconomiai állapotoknak olcsóságát attá, úgy hogy sok helyeken egy véka szép buza hat poltura, rozs 3 polturan járt, 15 és 16 ft. egy pár jármos középszerű ökör, az bornak az főhelyeken az Hegyallyán 10 és 9 for. mi tájunkon őt for. s négyen.“ — írja panaszkodva a kuriás nemes úr. Minden békétlenséget eredményező erőszakos politikai, pláne fegyveres megmozdulást nehezen szívvvel el s amennyire lehet, távol óhajítja magát tartani a veszedelemtől. III. Horváth György óvatosságában még a szárnyra kelő kurucz eszméssel sem tud kezdetben megbarátkozni. *Esze Tamásék* kezdeményezését komolyan elítéli. „Ebben az esztendőben (1703.) circa medium maji *Kis Albert* és *Esze Tamás* nevű *tolvaj emberek* nemes Beregh vármegyében, Lengyelországban az felső esztendőben elbujdosott Rákóczy és Bercsény uramék nevek alatt hadat gyűjtöttek és ebből rut tumultus támadott ugyanazon urak zászlói és passusi lévén nálok. Mostanában u. m. die 20. junii hallatik, hogy jönnek nagy haddal Magyarországra“ . . .

A két nagy eszme: királyhűség és hazaszeretet, bírokra kél lelkében s pillanatra az előbbi győz benne . . . Ellentáll a kuruczságnak s emiatt bevádolják a fejedelem előtt „mintha Unghvár várát az német commendással erősbén és főképen“ ő tartotta volna s emiatt jószágait a fejedelem lefoglaltatta s hiába volt minden öngigazolása a fejedelem előtt . . . „Szégyen vallva, re infecta jöttem vissza Eger alól“ — írja memoriális sorait III. Horváth György, kinek ungvári házait, majorját, csürét *Vajda Jakab* a kurucvitézekkel elhanyatta és tüzre hordatta.

Az ország mindjobban lángba kezdett borulni; — Rákóczy pártja nőttön-nőtt s a hadi sze-

rencse babért hintett mindenfele, a merre kuruc járt. . . .

Az önmagával tusakodó *III. Horváth György* lelkében száz harang zsongta-bongta az ígéket, melyeket egykoron Saul is hallott: „nehéz néked az ösztön ellen rugódoznod!“. . . ., a kuructáborokban fölvisitó töröksipok és az esti homályba szertefolyó tárogatók bús hangja egyre közelebb hívta — hívogatta — a tétovázót Rákóczy-Bercsényi búvköréhez. . . De eme eszmei lelkesültségen kívül, még más oka is volt, hogy közeledjék a kurucok tábora felé. S ez az ok, anyagi helyzete volt. Birtokai u. i. a nagy Bercsényi vármegyéjében feküdtek s akkor tehette rá a kezét a kurucság, amikor csak akarta. Ily exponált helyzetben kénytelen is volt meghallani a kuruc tábor hívogató szózatát. . . . Ő maga írja „Napló“-jában: „Anno 1704. circa finem augusti Szeged alatt jószágomat obtineálván elfoglaltam és viszont kezdtem pusztá kézzel oeconomisálni, egyszeri szántásban az mit vethettem s házaimat is valamentire felépítettem.“ — Majd így folytatja: „Anno 1704 circa 10 decembris felmentem az *méltóságos generális szolgálatjára*. . . . Azután in anno 1705. circa 3 et 4. . . Léván tanálván az méltóságos generális Bercsényi Miklós uramat ő nagyságát, onnét negyednap mulva ő nagyságával mentem Érsek—Ujvár felé a holott az elszállott hadakat egybe gyűjtvén, az Vág mentén Tardoskeddinél találtuk. — Engem pedig méltatatlan voltomat nem tekintetvén circa 26 januarii anno eodem *hofmesterének* tön Nyitra városában“. . . . Im a „*rebellis*“ Stancsics-Horváthok XVIII-ik században Ungban élő egyik leszármazottja ismét csak a — *rebellisek* táborában! . . .

Vér nem válik vízzé! . . .

Februárius havában megbetegszik *III. Horváth György* s Szombathelyi István lévai lakásán fekszik két hónapnál is tovább. Beteggyéből felépülvén „az méltóságos generális uram ő nagysága *bagázsijához*“ rendeltetett Nagytapolcsányba, majd ápr. 6-án *hadbírónak* lett kinevezve, havi 36 rhenus forint tisztséssel. A szécsényi gyűlésben *II. Rákóczy Ferenc* vezérő fejedelemmé, Bercsényi pedig „magyarországi főgenerálisnak” deklaráltatott. . . . „Az kamarák helyelt oeconomiai dichastérium és abban 12 consiliarius választatott, praeses pedig *Klobusiczky Ferenc* uram“ lett, *III. Horváth György* „azon consiliumban *pro consiliario*“ lett megválasztva. Ezen „comitiumok” székít *Beszterczén* rendelték.“ Alig foglalta el azon-

ban *III. Horváth György* új tisztségét, rá egy hónapra Nagyszombatba rendelték: „Nagy-Szombathban hivatattam — írja naplójában —, az holott is *Bezzegh Gábor* halála után *generális fizető mesternek* 4. martii anni 1706. tétettem Nitrán, az hadi cassát Pozsony vármegye viceispánja *Sipeky Mihály* uram és nitrai commendáns *Ebeczky Sámuel* uram assignálták.“

A szabadságharc szerencsétlen lezajlása után (1711.) *III. Horváth György* a király hűségére leesküdött s így amnesztiában részesült. A tábori életet felváltotta a gazdálkodás ezernyi más gondjába, melyet még csak nehezebbé tett egész életét megmérgezve második feleségének, *Monaky Erzsébetnek*, erkölcstelen, kikapós természetű, mely rettenetes gyászba borította a puritán erkölcsű *pálóczi Horváth* családot.

(Folyt. köv.)

Problémáink.

Ami legjobban hiányzik lapjainkból az: a hírek. Itteni egyházi életünknek kisebb nagyobb eseményei, amelyek pedig leginkább érdekelnének bennünket. Végtelenül elszomorító jelenség az, amikor a messzebb fekvő gyülekezetek dolgairól a politikai napilapból vagy a külföldi újságokból szerezhetünk tudomást, a mi lapunk meg ezek közlése helyett angliai, meg amerikai hírekkel van tele — más lapok híradásai nyomán, mert hát valami hírt csak kell közölni.

Ezen a nagy hiányosságon feltétlenül segíteni kell! És nem is olyan nehéz segíteni rajta.

Természetes, hogy elsősorban nem a szerkesztőtől várjuk a baj orvoslását, mert hiszen senki sem az a néhány munkatárs nem gyárt-hatják a híreket. Magukra az olvasókra vár ez a hivatás, hogy a körükben előforduló eseményeket papírra vetve küldjék be a szerkesztőségbe, ahol a szerkesztő összeválogatva, sorrendbe rakja őket, hogy általuk a lapja érdekessé, változatossá váljon. De mit csináljon szegény szerkesztő, ha nem jönnek a hírek, ha senki se törődik azzal, hogy amiről ő hallott, vagy tud, azt más is megtudhassa. Így kénytelen idegen híreket közölni, amelyek minket minden nagy jelentőségük mellett is csak másodsorban érdekelnek.

Szerintem nemcsak az emberi kíváncsiság kielégítése, de a misszió szempontjából is nagyon sürgős és fontos volna a rendszeres hírszolgálat megszervezése. Rendkívül nevelő és biztató hatása van ugyanis ránk annak, ha ismerjük távolabb élő ref. testvéreink és gyülekezeteink életét, munkáját, terveit és sikereit. Azért a híreket, a gyülekezetek, egyházi hatóságaink tevékenységéről szóló tudósításokat, beszámolókat sohasem nélkülözheti

hivatalos lapunk s nem pótolhatják ezeket a leg-szebb cikkek sem.

De hogyan lehetne a hirszolgálatot megszervezni?

Az bizonyos, hogy ha mindenkit fogunk kérni, hogy híreket küldjön be, senki se fogja azt megtenni azt gondolván, hogy a másik már megtette, vagy majd megteszi.

Szerintem minden egyházmegyében az esperes uraknak volna a vezető tisztükkel együtt járó kötelességük, hogy mint akik a legtöbbet tudnak kebelbeli gyülekezeteik dolgairól, rendszeresen tudósítsák, vagy tudósíttassák a lapot ezekről. Nekik nem kellene keresgélni, vagy mesterségesen csinálni a híreket.

Az egyházmegyei, kerületi és konventi hírek beküldésében a jegyzői karnak is nagy szerepe volna a püspök és a konventi elnök urak e nemű munkája mellett.

Tudom, hogy úgy az esperes, mint a püspök urak nagyon el vannak foglalva, de a hirszolgálat oly eminens érdeke Egyházunknak, hogy legalább a fontosabb eseményeknek egy-két mondatban való közlését alázattal kérnék és hálás szeretettel fogadnánk tőlük.

Ugyanerre kérnék a missziói előadókat is és természetesen a többi lelkésztestvéreinket is, akiknél történik a közérdeklődésre igényt tartó esemény.

Sz. B.

I R O D A L O M.

Nagy József: *Kálvin és a művészetek.*
Kolozsvár 1934. 94 oldal.

A kálvini irányú keresztyénség az Institutio megjelenésének jubileuma előtt áll. Párisban és Genfben kiállítás és széleskörű ünnepségek keretében fognak megemlékezni mindarról, amit a kálvinizmus az Egyház megreformálásában és az emberiség történetében alkotott.

A Barth Károly által megindított és életre-hívott reformatori teológia újra a teológia köz-ponti kérdése lett s a mai idők teológusát fel-tétlen döntésre kényszeríti. Kálvin teológiájának háttározottságával és irásszerűségével erősen fog-lalkoztatja a mostani szellemi élet zürzavarában a teológusokat. A kálvinizmus nemcsak az egy-házban teremtett új helyzetet, hanem programot adott az élet minden megnyilatkozási területén is. A másik oldalról sokszor hangzott el vád, hogy Kálvin s a kálvinizmus művészetellenes. Ezt a kérdést igen élesen világította meg Doumergue Emil, kinek tanulmánya magyar nyelven is meg-jelent a Kálvinista Könyvtár kiadásában s Révész Imre fordításában (*Művészet és érzelm Kálvin-nál és a kálvinizmusban* 1922).

Nagy József munkája tulajdonképpen kiegészítése Doumergue művének, ki csak a zenével és a festészettel összefüggő vádakát és kérdéseket boncolgatja, ezzel szemben Nagy József teljességre

őrekszik. Ismerteti a francia művészetet Kálvin idejében, majd műve első felében ismerteti Kál-vinnak az egyházi s a másodikban a profán művészetekkel szemben elfoglalt álláspontját, igen helyesen legtöbbször magát Kálvint szólaltatva meg. Kálvin munkáiból vett számtalan idézettel ismereti azt, hogy Kálvin hogyan vélekedett az egyházban a képzőművészetekről, a zenéről, ének-ről és prédikációról. Megdőlve látjuk azt a min-dig hangoztatott vádat, hogy a kálvinizmus művé-szetellenes. A profán művészeteknél ismerteti a zene, tánc, szobrászat, festészet kérdését s az utób-ival Rembrandt művészetét, akiben a kálvini teológia festőjét látja. Végül az irodalom és a színház kálvini megítélése kerül sorra.

A lelkiismeretes felkeresett idézetek s az azokhoz kapcsolt észrevételek mindenkit meggyőz-hetnek arról, hogy nem volt az életnek olyan kérdése, amihez Kálvin a maga korában hozzá ne szólt volna. Ebben a tekintetben Kálvin pél-dat adott a református keresztyénségnek arra, hogy az Igének van mondanivalója minden korban és mindenütt s hogy nincsen egyetlen olyan kérdése sem az életnek, amire a keresztyén ember az Ige alapján világos és határozott feleletet adni nem tudna, hogy az egyháznak nem kell ugyan a világ hívságos dolgaiba elegyedni, azonban minden dolgot az Isten törvénye szerint kell megítélni s a megismert igazságot nem szabad elhallgatni, hanem hirdetni kell azt még a szenvedések árán is.

Ideírom még, mint vádat és okolást azt, amit Nagy József Dr. Emilie Schild tollából közöl. Utóbbi az elberfeldi ref. egyház orgonistája, ki Psalter-Choralbuch címen 1931-ben jeles művet adott ki, mely a „kálvini zsoltárok felújítási moz-galmának“ volt egyik alapja. A kálvinista zsoltá-roknak ez a kitűnő ismerője írja többek között: „... a református dallamok jellegét tudományo-san tanulmányoztam és ezeket könyvem közre-bocsátásakor megtisztítottam mindattól a stilista-lanságtól, amellyel ezeket (az eredeti kálvini szol-tárokat) a későbbi századok egész napjainkig megcsufították... a magyar református Kántor-könyv kiadói azonban a melódiák ritmikus folyá-sát teljesen kiforgatták. Az élő dallamfolyamot holtta merevítették. Azt a format, amelyet Német-országban a reformátusok kifejezéstelen éneklő-modorában ismertünk és épen ezért céltudatos munkával és erős küzdelem után végre le is tud-tunk győzni, most egyszerre csak a magyar refor-mátus Kántorkönyvben látjuk magunk előtt.“ (88 lap.)

Éneklésünk legtöbbször tenyleg olyan, hogy annak alapján komolyan meglehet vádolni min-ket a művészetellenességgel, de ennek nem a kálvinizmus, hanem mi kálvinisták vagyunk az okai.

Varga Imre.

A Heidelbergi Káté

hatodik átnézett kiadása megjelent. A tiszántuli református egyházkerület megbízásából fordította

és jelen alakjában sajtó alá rendezte *Erdős József*, a teológia doctora és professzora, aki a csonkitaltan, teljes és őseinktől kegyeletesen *őreg Káté* névvel megírt hitvallási könyvet elsőben még 1884-ben tette közzé, Lugoson nyomtatott kiadványában. Eszerint a mostani hatodik kiadás újszólván félszázados jubiláris kiadásnak tekinthető.

Az *őreg Káté* jelenlegi kiadása, az előző kiadásoktól annyiban különbözik, hogy a történelmi bevezetése és az irodalmi tájékoztatója részletesebb (1—25 lap); a kátészöveg fordítása szabatosabb, a szentírásbeli bizonyságok az átdolgozott magyar bibliafordítás szövegéből valók; továbbá az egész mű beosztása, jegyzetekkel ellátása korszerűbb, és úgy a tanítás, mint a templomi magyarázás és iskolai használat szempontjából megfelelőbb, mint az előző kiadások voltak. A stílusa oly világos, érthető, mintha közvetlenül, eredetileg magyar nyelven írta volna a fordító. Többé már nem lehet azt mondani, hogy a heidelbergi káténk, a jó őreg káténk, nehezen érthető nyelven van megírva. Megérti és megtanulja könnyen az iskolás gyermek, a konfirmáns növendék, az ifjúság; értelemmel, áldásos módon olvashatják hitők erősítésére, hitvallási öntudatuk szilárdítására, épülésre, jobbulásra, vigasztalásul, bátorításul, buzdításul, a felnőttek, öregek egyaránt. Értsük meg mindnyájan, mit jelent a *hitvallásos*, öntudatos reformátusság, amelynek védő bástyája volt a múltban, hatalmas szellemi, lelki, erkölcsi fegyvertára és kincsés bányája a jelenben és tántoríthatatlan kalauza a jövőben a mi őreg Káténk, a mi heidelbergi Káténk, amely az egyetlen református keresztyén egyház hitvallása.

A mű megjelenését szívből üdvözljük és méltó, buzgó terjesztését ajánljuk lelkészeink, presbitereink, tanítóink, egyháztagjaink pártoló figyelmébe.

H I R E K:

— **A szlovenszkói-ungri Lelkés- és Tanítóegyesület** szokásos havi összejövetelét f. hó 11-én tartotta Nagykaposon a ref. iskola helyiségében. A XC. zsolt. 1. versének eléneklése után *Ujlaky Sándor* egyesületi elnök buzgó imádságban emelte Istenhez lelkünket. Imádságának vezető motivuma volt a 200 éves szomorú évforduló, ami or vége szakadt a bujdosó Rákóczy fejedelem tragikus életének. A szent emlékezés lángja lobogott szívünk oltáráról abban az imában Istenünk s halhatatlan dicső hősünk szelleme felé.

A komoly és őszinte meghatottság tüze újabb lápot nyert azonban a lélekkel írott dolgozaton keresztül, amelyet az elnök kérelmére *Haraszty Károly* testvérünk készített s olvasott fel II. Rákóczy Ferencről s amelyet értéke s aktuálitása folytán

értekezletünk lelkes egyhangúsággal hivatalos lapunk közeli számában leközöndőnek ítélte. Helyes történelmi érzékkel és megvilágításban tárja elénk ebben a dolgozatban Haraszty a nagyságos Fejedelm glóriás alakját, tragikus életét, eszméinek az utókorra tett hatását s szomorú bukásának tanulságait. (Ez emlékiratot lapunk mostani, vagy legközelebbi számában hozzuk Szerk.) Az önzetlen áldozathozás Krisztus Urunk után legnagyobb hőiséhez csak akkor lesz méltó emlékezésünk, ha magyar történelmünk ez egyedülálló alakjának nemcsak csodálói, bámulói, de életeszmenyeinek, példaadásának követői igyekszünk lenni.

Dr. Magda Sánaor püspök hívta fel ezután az értekezlet tagjainak figyelmét a Ref. Biztosítási Iroda ügyének s általában a biztosításnak intenzívebb felkarolására, közelmúltban e tárgyban szétküldött körlevelek mellett most előszóval is rámutatva azokra a nagyfontosságú anyagi és erkölcsi előnyökre, amelyek a fokozottabb figyelem és buzgókodás nyomán Egyetemes Egyházunkra származnának abból, ha *egyetlen református embernek sem volna másutt, csak Irodánknál elemi és életbiztosítása.*

Kisebb és belkörü adminisztrációs ügyek megbeszélése után az értekezlet véget ért.

— **Püspökbeiktatás Pápán.** Április 10-én volt Medgyasszay Vincének, a magyarországi dunántúli egyházkerület ujonnan választott püspökének beiktatása. Az ünnepségre érkező Balthazár Dezső, Ravasz László, Farkas István ref. és Kapi Béla ev. püspököket, továbbá Lázár Andor és Darányi Kálmán minisztereket a vármegye, a város, az egyház és az iskolák képviselői ünnepélyesen fogadták. A beiktatási szertartást Balthazár Dezső debreceni püspök, konvienti elnök végezte. Beszédét Mt. 20: 27—28. versek alapján építette fel. A világ — mondotta — az elsőbbséget a nagyobb uraságban, az aranytrón csillogásában látja és nem a keresztben, amelyen a legnagyobb szolgálat feszítettik meg: *a bűnök szolgálata.* Az egyik korlátozottságot jelent, a másik felszabadulást. Az igazi szolgálat egyetlen törvénye: Krisztusnak fel kell emeltetnie, nekem megalázkodásomban alászállanom.

Medgyasszay Vince I. Kor. 2: 2. alapján hirdette a ígét. A válságban vergődő világnak csak egyetlen szabadulási lehetősége van, amelyet nem a világ bölcsei, hanem csak Krisztus adhat meg. Krisztus az igazi program, az örökkévaló reformátor.

A beiktatás után a ref. főiskola disztermében folytatott közgyűlésen olvasta fel az új püspök programbeszédét, amelyben az evangélizáló szolgálatot jelölte meg és emelte ki, mint olyan utat, amelyen minden politikától távol az Isten nagyobb

dicsőségére akarja végezni elhivatásával járó feladatait.

Ezután az egyházak és intézmények üdvözlései következtek, amelyek során Kapi Béla püspök az egyetemes evangélikus egyház üdvözlését tolmácsolta, Németh József apátplébános pedig Rott Nándor megyés püspök nevében beszélt.

— **A dunántúli egyházkerületben** a mezőföldi egyházmegyében a Medgyasszay Vince püspökké választásával megüresedett esperesi tisztségre *Vargha Kálmán* kálozi lelkész választott meg. Ezzel a dunántúli egyházkerületnek egyik legértékesebb tagja nyert megérdemelt kitüntetést és hivatott ei egy nagy felelősséggel járó őrhelyre.

— **Halálozás.** Folyó évi április hó 8-án meghalt Hontvarsányban özv. Pető Mihályné szül. Fornay Róza 80 éves korában. A gyászháznál végzett szertartás után a lévai ref. temetőben helyezték örök nyugalomra. A megboldogultban Pető Sándor hontvarsányi lelkészársunk jószágos édesanyját vesztette el. Nyugodjék békében!

— **Joó Miklós** volt beregrákosi, legutóbb nagyvisnyói lelkész életének 52-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Mint táborig lelkész végigküzdötte a világháborút s több kitüntetésben részesült.

— **Birosági gyűlés.** A Dunáninnen ref. egyházkerület időszakai bírósága Balogh Elemér püspök és Dr. Szilassy Béla főgondnok elnöksége alatt folyó évi április hó 10-én Léván, a ref. egyház tanácstermében ülést tartott, amikor fellebbezett fegyelmi és közigazgatási ügyeket tárgyalta.

— **Siremlék leleplezés.** Dr. Kerséy Jánosnak, a melegsivü költőnek és egyházmegyei gondnoknak hamvai a lévai ref. temetőben pihennek. A sirja fölé emeit és a magyarság kegyeletét hirdető siremlék leleplezése folyó évi június hó 2-án fog megtörténni. A siremlék-bizottság az ünnepi beszéd tartására Balogh Elemér püspök urat kérte fel.

— **A somi gyülekezet** Rózsa Lajos munkácsi káplánt, az *eszenyi* gyülekezet Balogh Sándor minaji lelkészt, egyházmegyei missziói előadót választotta meg lelkészéül.

— **A máramaros-ugocsi egyházmegye** az Isaák Imre vezetése mellett ápr. 8-án tartotta meg hetedik körzeti presbiteri konferenciáját Salánkon, ahol egyben bensőségteljes Rákóczy ünnepély is volt. II. Rákóczi Ferenc ugyanis 1711 feb. 11—18-án itt tartotta utolsó országgyűlését, ahol átadta Károlyinak a főhatalmat, maga pedig elindult bujdosó útjára. A várii és salánki hívei egész a határig kísérték el. Ennek emlékeztét a salánki kurucok mai ivadékai a református templomban emléktáblával örökítették meg. Az emléktáblát Isaák Imre esperes avatta fel remek beszédével. A presbiteri gyűlésen 38-an vettek részt közülök s többen megrendelték a „Szeretetet”. (Kívánatos volna, hogy minden presbiter járassa ezt a vallásos

néplapunkat). Dr. Lárkány Lajos, Lajos Sándor és Szabo Béla tartottak előadást.

— **A salánki gyülekezet** most akarja immár kicsinek bizonyuló és romladozó templomát is megújítani. Ezért gyűjtési akciót indított meg. E helyen is a testvérek szives jóindulatába ajánljuk kérelmüket. Horkay Lajos új lelkészük hatalmas erővel küzd a nagymultu, de jelenleg nehéz sorsban élő gyülekezetnek az anyagi és lelki felvirágoztatása érdekében.

— **A nagyszöllősi gyülekezet** március 7-én iktatta be lelkész állásába Horkay Barna volt munkácsi segédlelkészt. A beiktatási szertartást Isaák Imre esperes végezte.

— **Konventi ülés.** Mint értesülünk, az Egyetemes Konvent folyó évi közgyűlését majus hó utolsó napjaiban fogja Kassán megtartani.

— **Molnár Mária** részére adakoztak: Kigyós 30 Ké., Nagydobrony 56 Ké., Szolyva 15 Ké., Gálocs 12 Ké., kisebb adományok 9 Ké.

— **Lapbetiltás.** Az osztrák kormány több év. lap megjelenését betiltotta. Így járt a Der Säemann című lap is csak azért, mert minden megjegyzés nélkül lekötött három kath. imát. Többek között azt is, melyben Dolfusshoz fohászkodnak. A lap kiadóját, Ulrich lelkészt 300 silting pénzbüntetésre, vagy 14 napi elzárásra ítélték.

— **Sulyok Istvánné,** Tatár Vilma a királyhágómelléki egyházkerület püspökének felesége 73. évében elhunyt. Áldozatos jótékonyága, buzgó hívő nő volt, kinek halálát férjén, gyermekein és unokáin kívül a nagyváradi gyülekezet és az egész királyhágómelléki egyházkerület gyászolja.

— **Mexikói kormány** elrendelte, hogy minden 50 éven aluli kath. pap köteles megnősülni.

— **Új bibliafordítás előtt állunk.** A Brit és Külföldi Bibliatársulathoz sok kérés érkezett, hogy a ma élő magyar nyelven adja ki a bibliát. A tarsulat a sokfelől érkezett kérésnek engedve, hajlandó az új bibliakiadásra, bár ez 30—40 000 pengőjébe kerül. A fordítás elkészítésével Czegléd Sándor ceglédi református lekipásztort és Raffay Sándor ev. püspököt, a két ismert bibliafordítót bizta meg. Az újszövetség fordításánál az alapmunka Czegléd Sándornak a már megjelent fordítása, melyet ő ismét átnézett, felhasználva a szövegmagyarázati kutatások újabb eredményeit is. Az így átjavított fordítás már Raffay püspök kezében van, aki a maga új-szövetség fordítása alapján összeveti ezt az eredetivel. Majd a bibliafordító bizottság elé kerül a szöveg, amely bizottság az Egyetemes Konvent és az Evangélikus Egyház által felkért szakprofesszorokból áll. Így az újszövetség a jövő tavaszra már nyomásra készen áll. Közben folyik az ó-testamentum fordítása is. Czegléd Sándor az ószövetségből lefordította a Zsoltárokat, Birák könyvét, Énekek énekét, Jeremiás siralmait és a kisprófétákat.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	---

Megjelenik minden szombaton.

A református theologia feladata a jelenkorban.

Részletek Dr. BRUNNER EMIL zürichi theol. professzornak a magyar ref. theologiai akadémiákon tartott előadásaitól.

Második tétel: A theologia feladata a bibliafordítás; épen ez a feladatmeghatározás a reformátori theologia jellemzője.

Mint ahogy a katolikus egyház a keresztyén hívőt nem közvetlenül Jézus Krisztussal, hanem a pappal állítja szembe, ennek megfelelően, a Bibliával sem közvetlenül kapcsolja, hanem a hívő és a Biblia közé oda állítja a dogmát. Ezért a katolikus hit nem bibliahit, hanem dogmahit s ezért a katolikus theologia sem biblikus theologia, hanem dogma-theologia. A dogmával szemben a katolikus egyháznak nincs semmiféle kritikára lehetősége; a dogmát nem kritizálhatja, hanem egyszerűen csak magyarázhatja. A dogma a normák normája. Maga a dogma a hit tárgya. A római egyház és a róm kath. vallás dogma-vallás. Ennek rendkívül fontos következménye van.

A katolikus hit ugyanis épen azért személytelen, mert az Isten személye és a hívő személye között ott áll középen a személytelen dogma. A reformátori hit pedig személyes hit, közvetlen személyes vonatkozás egy ma is élő személyhez: Jézus Krisztushoz. Ebből az következik, hogy a theologia kritikai tan, még a dogmákra vonatkozóan is kritikai tan, sőt azt is mondhatjuk, hogy a Bibliára vonatkozóan is kritikai munkát végez, mert azt kell kutatnia, hogy a Biblia milyen értelemben Jézus Krisztus?

A reformátori tan nem dogma, sőt ez a tan minden hitvallással és egyházi dogmával szembehelyezi, mint *kritikai instanciát*, a Bibliát. De a reformátori tan nem áll meg ezen a ponton, hanem maga is mint kritikai instancia helyezkedik szembe a Bibliával, mint emberi művel. A keresztyén ugyanis nem a Bibliában hisz, hanem hisz a Bibliában levő és megszólaló Isten igéjében, hisz Jézusban, mint az „Isten beszélő személyében“. Helyes Luthernek az a kritikai megállapítása, hogy a Bibliában az az apostoli, ami Krisztushoz hajt bennünket. Ebben a mondásban pedig ne valami olyan idegen kritikai megállapítást, idegen kritikai elvet lássunk, amit a Biblia területén kívül találtak ki és kívülről vittek bele a Bibliába, hanem amely elv megtalálható magában a Szentírásban és ott mint valami titkos, eleven belső mozgás ma is megmutatkozik és kifejlődésre jut.

Harmadik tétel: Különösképen érvényes ez a feladatmeghatározás a református egyház területén, ahol a hitvallások az Írásnak alárendeltek és nem kanonikus érvényűek a reformátorok iratai sem.

Énnekem eszemágában sincs az, hogy szüklátóköri konfesszionális theológiát műveljek. Én nem bírom a dolgot másképpen elképzelni, mint úgy, hogy Luther és Kálvin nagy egységet alkotnak; épen ez a felfogás az igazi kálvinista felfogás. A konfesszionális

ellentétek kiélezését a protestantizmus nagy veszedelmének, kárának és megromlásának tartom. Isten azáltal, hogy több reformátort adott nekünk, arra emlékeztet, hogy egyiknek a felfogása sem tökéletes önmagában. Ez az észrevétel azonban nem készlet arra, hogy unionista legyek. Az első, aki velem az evangéliumot megértette, Luther volt és nem Kálvin. Azóta azonban rájöttem, hogy mégis Kálvin az, akinek átfogóbb irásismérete van.

Kétségtelen tény, hogy a Bibliára vonatkozó felfogás, az íráselv a lutheránus és a kálvinista egyházban azonos. De mégis a református hitvallások jellemzője, hogy ehhez a közös íráselvhez szigorubbán ragaszkodnak s az Írást jobban érvényesítik. A református gondolkodás képviseli a nagy távlatot, a bibliai totalitást, azért tudott minden időben mélyrehatóbban érvényesülni. De ebből nem akarunk magunknak református konfesszionálizmust alkotni. Minden konfesszionálizmus végeredményben róm. kath. gondolat. A lutheránus egyházban lehet olyan irányzatot

találni, amely kanonizálja a hitvallásos iratokat. Mi nem akarunk semmiféle hitvallásos orthodoxyát. Nem akarunk sem lutheránus, sem kálvinista orthodoxyát elismerni. Az ilyen kísérletekkel szemben éppen ma kell elhangzania a reformátori jelszónak: vissza a forrásokhoz, — források alatt értve a Bibliát. — Vissza magához a Krisztushoz. Épen a mai németországi helyzet mutatja, hogy a hitvallásos frontot mennyire gyengíti s ezért milyen veszedelmes a konfesszionális ellentét oktalan kiélezése és ez az ellentétkiékezés a két protestáns egyházban az intő példák ellenére is itt is, ott is újra meg újra megnyilvánul. Azt hiszem Schlatter Adolfnak a figyelmeztetése, hogy mi csak utmutatókat találunk a reformátorokban, nagyon helyes épen ma, amikor a reformátori gondolatoknak a renaissanceához érkeztünk el. Mi körülbelül a reformátori skolasztika tüzpontjában állunk. De mint ahogy a tomisztikus skolasztikát elhárítottuk, el kell háritanunk a reformátori skolasztikát is.

(Folyt. köv.)

Református diákjóléti egyesület szervezése.

A múlt évben létesített internátusunk ideiglenesen, mint a bratislavai-pozsonyi egyházközség intézménye jött létre, mert a sűrűség mellett más megoldási lehetőség nem volt. Egy év megfelelő tapasztalatai igazolják a szervezők azon eredeti helyes álláspontját, hogy az intézmény a vidék érdekeit szolgálván, kell tehát, hogy a vidék vegye ki szervezését az anyagi felelősségből és a munkából, amely ma kizárólag Pozsonyt terheli. Az eredeti elgondolás szerint nem is annyira kizárólagosan egyházi intézményt, hanem inkább a hivatalos egyház által támogatott *egyház-társadalmi alakulatot* kell létrehozni, amely a hivatalos egyház ellenőrzése, felügyelete és irányítása mellett működik.

Ezt a témát most nyilvános diszkusszió alá bocsátanám.

A létesítendő alakulat ugyanis egy egyháztársadalmi egyesület volna, amelynek célja a református ifjuság erkölcsi és anyagi jólétét elősegíteni, megvédeni és fenntartani. „Ifju-

sági gondozási alap“ teremtése társadalmi úton. Szükségességéről és célszerűségéről írni, azt hiszem, teljesen felesleges, mert mindenki tudja és átérzi, hogy a vezetők kiképzése, nevelése és ezek megtartása elsőrangú egyházi és társadalmi érdek. Ez azonban nem jelenti, hogy az egyházi társadalom egyéb értékes (földműves, iparos, kereskedő) ifjúságának jövője és irányítása figyelmünket elkerülte volna.

Ez az egyesület egyházi és világi hatósági jóvahagyás alá eső külön alapszabályokkal dolgozna. Az egyesületben alapító és rendes tagként szerepelne a hivatalos egyház is a maga testületeivel (konvent, kerületek, egyházmegyék és egyházközségek), mint jogi személyekkel, továbbá az egyház lelkészi és világi vezetői, funkcionáriusai, presbiterei, mint akiknek minden jöbőben példaképen kell élőljárni. Pártoló tagjai volnának bármely felekezet tagjai, akik nemes céljainkat támogatni kívánnák rendszeres évi hozzájárulással. Nem akarom és nem tudom

szülők gyermekei egyenlő támogatására alkalul. Ez a *nyílt, tudatos munka nem sérthet semmilyen egyéb egységet* (pl. nemzeti, társadalmi osztály stb.), mert mi csak szétforgácsolt erőinket egyesíteni és a régóta nélkülözött református egységet akarjuk megtartani, megszervezni, ifjúságunkat megvédeni és irányítani az „actio reformatorem” keretében. Szerintem ez a református egység, mint egyháztársadalmi tényező, mindenkinek felett kell, hogy álljon és azért mindenki által támogatandó. Igen szívesen látnók tehát, ha az egyes társadalmi *részek* (pártok, egyesületek stb.) támogatnák ezt a református társadalmi egységet, illetve ennek létesítésére törekvő mozgalmat.

Nagyon kérem mindazokat akik az ügy iránt érdeklődést tanúsítanak, hogy b. észrevételeiket velem közölni szívesek volnának, amely írásbeli ankét eredményéről hivatalos lapunk hasábjain részletesen be fogok számolni. A hivatalos lap terjedelme olyan szűk, hogy hosszabb felszólalások nem közölhetők,* viszont súlyt helyeznénk arra, ha lelkészeink és tanítóink, vidéki intelligenciánk hozzászólásukkal gyarapítanak e nagy fontosságú szervezkedés előkészítő anyagát.

Az egyesület megalakítása május közepén történnék meg, úgy, hogy a hó végén összeülő konvent elé már az egyesület alapszabályai is elő volnának terjeszthetők, jóváhagyás és felülbírálás végett.

Somorja

Dr. Salamon X. F.

*) A hozzászólásoknak készséggel teret nyitunk Szerk.

A „rebellis” Stancsics-Horváthok.

Irtá: *Haraszty Károly.*

(Folytatás.)

Az ellenreformáció és az udvari politika hatása alatt III. Horváth György hitet cserél s róm. katolikussá lesz, csak hogy biztosítsa életének nyugalmát. A „rebellis kuruc” visszavonul családi odujába s lojális magatartásával semmi okot nem szolgáltat arra, hogy a bécsi udvar szemfüleseinek figyelmét hátrányosan magára terelje. Naplójába lelkes sorokat ír Károly császár és király pozsonyi megkoronáztatásáról: „Circa 20 maji (1712.) nagy solennitással az király koronázatja Pozsonyban véghez ment, azon alkalmatossággal nagy dicső-

ségesen köszöntvén az ország ő felségét, ezen pusztá országot ajánlották kegyelmes directiója alá: ellenben ő felsége is nagy kegyelmes resolutiójával és peroratiójával igen szépen megvigasztalta az országot és nem kicsiny reménységet nyujtott kegyelmes országlásáru. Ezen gyűlésben mind maga az felséges császár és király, mind az miniszteri, kik receptusok valának Magyarországbán, mind magyar ruhában ültenek, úgy az német ruhájú magyarok is igen nagy pompával és fényességgel.”

Az otthonnak várt nyugodalma azonban nem következett be... III. Horváth Györgyre tragikus vég várakozott. Második felesége, Monaki Erzsébet, bűnös szerelmi viszonyt kezdett egy Tarnóczi Ferencz nevű „inpartirizált t. Karaffa regementyebeli lajtinánttal,“-kit „sok izben nógatta arra, hogy ölné avagy öletné meg” férjét. A Solymoson elszállásolt hadnagy, ki folyton Ungvárott tekergett, végtére is hajlott a gonosz nő felbujtására, s Lengyel Miska nevű lovászával meggyilkoltatta III. Horváth Györgyöt. Az ungvári jezsuita templomban temették el... „Koporsója volt bevonva veres karmazin szín salittal gazdagon ezüst szegekkel és betükkal fel ékesítve; selyem czimer volt 40. — papiros is 60; kik a fáklyákat tartották hatan ritu romano-catholicorum földig feketében voltanak mind régi tős gyökeres örökös nemes emberek voltak; akik vitték a testet hasonlóképen megélemedett öreg rendű örökös nemes emberek voltak; nagy concursussal isten megékesítette; két gazda hasonlóképen, kik a vendégeket excipiálták, úgy mint Haraszti Imre és Bot András uraimék földig feketében voltak, a latere állottak, lehajlott tővel általa acquiráltatott kilenc egész faluknak bírjai és egyéb gondviselők; az háznál mintegy oratori tisztet viselvén predikáltatott Korbélyi Ferencz nevű jezsuita; a jezsuiták templomában pedig (a holott sirban is tetetett a férfiak utolsó két széki alatt) predikállott Polányi György uram unghvári plebánus... — Fekszik szegény két koporsóban... — Inscriptiója pedig bötüik ez: Perillustris ac Gnosus Dnus Gerorgius Horváth de Palócz Kottuum Abauj, Borsod, et Ungvarien-sium primarius Tabulae Juárie assessor obiit die 13. mensis Aprilis 1719. Aetatis suae 53. és eltemtetett 2. Julii Anno ejusdem 1719.”

(Halála után a család tagjai visszatértek a ref. vallásra.)

A II. Rákóczy Ferencz szabadságharcában résztvett *pálóczy Horváth-ág* találkozik a vérmezején régi szepesi bajtársaival, a *Máriássyakkal* is,

magamat túltenni azon a meggyőződéses hiten, hogy a rendkívüli fontosság tudatában egyszer, végre-valahára mégis csak megmozdulnak, különösen, ha ezeknek a hivatottaknak: a lelkészeknek és tanítóknak hozzátartozói érezni fogják az alma mater posoniensa áldásos működését.

Az egyesület, mint öncélú gazdasági intézmény, kénytelen-kelletlen a gazdasági üzleti elvek szerint köteles létét biztosítani és ezért elsősorban a tagdíjakra volna ráutalva. Az alapítói hozzájárulások, amelyekkel az egyesület törzsvagyona (berendezés, leltár-bővítés, építési alap létesítése, amortizációs részletek stb.) volna dotálva, személyenként 2.000 koronát tenne ki, aminek ellenében az alapítóknak ezen áldozatukért az első öt évben bizonyos előjogok biztosítatnának. A rendes tagdíjak szolgálnának az üzemi költségek (személyzet, adók, anyagbeszerzés stb.) fedezetére és személyenként 20—30 koronát tennének ki. Ezek biztosítanák a növendékek fizetményeivel együtt az intézmény részét. Pártoló tagok 10—15 koronát fizetnének az egyesület céljainak támogatására és bármely felekezet tagjai lehetnének.

A taglétszám fokozása végett az országos egyesület fontosabb helyeken (Komárom, Léva, Losonc, Rimaszombat, Kassa, Beregszász, Munkács, Nagyszőlős), későbbben fiókokat is létesíthetne.

Ez a létesítendő egyesület kézbevenné a pozsonyi református főiskolások és többi diákokon kívül a prágai és a brünni református tanulóifjuság *központi nyilvántartását* a hivatalos egyház támogatásával; ez a szervezet — karöltve a többi diákjóléti társadalmi szervezetekkel, mint azok egyenrangú és egyenértékű munkatársa és kiegészítő szerve — aktív segítséggel lépne fel ott, ahol kell. Első, főcélja volna persze a pozsonyi internátus támogatása és fenntartása, esetleg átvétele, a középiskolai gócpontokon ilyenfajta intézmények létesítése, elősegítése és ahol már van — annak támogatása, továbbá tandíj, könyvbeszerzési és ruházati segélyek nyújtása, menzasegélyek megszerzése és nyújtása és Pozsonyban internátus épület emelése vagy megfelelő ingatlan szerzése.

Nagy és hatalmas egyházsociális program, amelynek megvalósításához a beszer-

vezésen kívül a szervezet törzsvezérkarának *állandó, szívós, kitartó* működése szükségeltetik, amelynél az egyéni kereseti szempontok teljesen figyelmen kívül maradnak. A tisztikar maga főleg Pozsonyban és a vidéken lakó intelligenciából fog kikerülni és itt számítok főleg a fiatalabb lelkész és tanító generációra, valamint a fiatalabb intelligenciára általában, akiknek közvetve vagy közvetlenül az intézményben részük is lehet. Nagyon fontos, hogy több évre akadjon 4—5 olyan intelligens, lelkes személy, akár lelkészi, akár világi, akik a gépezetet *önzetlenül*, nagy ügybuzgalommal, *tiszta kézzel* és őszinte szociális igazságszeretettel viszik előre, mert az egész intézmény sorsa éppen ezeknek az elveknek megvalósításától függ.

Az egyesület *székhelye* természetesen véglegesen *Pozsony* volna, mert a főintézmény az internátus már itt van és itt van a szlovenszkói és podkarpatszkaruszi ifjuság részére a legtöbb tanulási lehetőség.

Az egyesület neve: „Kálvin otthon“ egyesület lehetne.

A vidéki társadalomnak feladatai közé tartoznék a tagokul való jelentkezés, a tagdíjak pontos megfizetése és az *anyagilag tehetősebb református ifjuságnak az egyesület intézményeibe való bekapcsolása*, hogy így a szellemileg kiváló, egyházi társadalmunknak értékes, de anyagilag kevésbé tehető ifjuságunkat támogathassuk és jövő pályájukra előkészíthessük. Az internátusba való irányítás szerintem mindnyájunknak erkölcsi kötelessége egyrészt azért, hogy fizető tagok által az intézményt fenntarthassuk (ugyanis a fizető tagok az internátusban teljes ellenértéket kapnak, tehát nem ajándékoznak semmit), másrészt, mert ekként az igazi keresztyén kollektív munka részesei leszünk, *megalapítjuk a kölcsönösen biztosító keresztyén szeretet-társaságot* és így az egyesülésünk tényével segítünk egymás terheinek hordozásában. Ez a rendszeres munka 10—15 éven keresztül folytatva egyháztársadalmunkat egy egész új gondolkodású ifjusággal fogja megajándékozni.

Az egyesülés a református egyháztársadalom *nyílt munkája*, minden titkos társadalmi vagy politikai mellékcél nélkül, tehát a legkülönbözőbb pártállású és nemzetiségű

kikkel későbbben komasági s majd a szepességi ág révén a legszorosabb vérségi viszonyba kerül. *IV. Horváth György* Julianna leányának keresztanyja Szentmiklóssy Zsuzsánna, férjezett márkusfalvi Máriássy Istvánné. (1751. márc. 4.) *Máriássy Andrásnak*, a későbbi bárónak és tábornoknak (szül.: 1756, † 1846.) anyja *gradecki Stancsics-Horváth Mária* volt.

*

— 1935-öt irunk!... Utam gyakran elvezet a szomszédos *Pálócra*. Keresem a *pálóczi Horváthok* ősi udvarházát, bölcsőjét... Nyomat sem találok!... Úgy eltűnt, mint a délibáb, mellyel csak ideig-óráig játszik a puszta csalfa tündére, ... pedig ezzel századokig játszik, nem az életpuszta bohó tündére, hanem a komor történelem keze. Szeretefoszlott annak emléke is, mint a bölcsődalé, mely ott zsongott az első *pálóczi Horváth-gyerekek* selymes takarója felett... Ma már nem él *Pálócson* egy *Horváth* sem. De különben is a *pálóczi Horváthok* családi centruma idővel átvándorolt *Pinkócra*. *Pálócson* szűk lett a hely „két dudás” részére... A hatalomban és vagyonban sokkal erősebb *Hadik-Barkóczyak* kiszorították a „csárdából” a kisebb „dudást”, — a *Horváthokat*, kik azután részint *Ungvárott*, részint *Bátfán*, *Mogyoróson*, de legfőként *Pinkócson* telepedtek le s különösen ez utóbbi helyen lettek terjedelmesebb birtokok uraivá. Pár évvel ezelőtt még meglehetősen ép állapotban állott a híres, emeletes p. *Horváth kastély*; .. gyönyörű parkjában öles átmérőjű diszfák sutogtak a régi dicsőségről; — a virágos csalitokból tucatnyi csalogány melódiázott a holdfényes csendes éjszakába... Ma mint halál koponya vigyorog bele a rozzant, törtablaku kastély a sárguló élethatárba; ... „új szelek nyögetik az ősz magyar fákat”; ... rommá lett itt minden!... Szomorúan besürvedett!... Az *esthományban* nyikorogva tovább dőcögő paraszt szekere felé a *pinkóczi istenháza* tornya harangjának hanghulláma hozza az enyhe fuvallat. *Pálóczi Horváth Mária* kisharangja imádkozik bele a tücsök ciripeléstől hangos éjszakába: *Bim-bam, ... bim-bam... s ezután csend lesz. Csend... csend...*

I R O D A L O M.

Denis Saurat: A vallások története.

Cserépfalvi kiadás Bp. 1935. Fordította: ? 376 oldal.

Saurat a londoni egyetem ismert nevű tanára, ki különösen „*Milton és a keresztyén ma-*

terializmus”, valamint „*Irodalom és okkultizmus*” című munkáival tűnt ki, az előttünk fekvő könyvben a vallások történetét igyekszik visszaadni. Mindjárt az elején meg kell állapítanunk, hogy ebben a munkájában a kérdést nem sikerült megoldania. Nem különösen azért, mert a vallástörténetnek ma már annyira szerteágazó problémája van, hogy azt egy ilyen rövid munkában lelkismeretesen megoldani lehetetlen. Nem kapunk kielégítő feleletet a vallásos élet egyetemes tanbeli, hitéleti és kultikus megnyilatkozásaira, illetve az ezzel összefüggő kérdésekre. Az egész könyvön inkább csak az a szándék vonul végig, hogy a különböző vallások tanításait az eredeti forrásokból vett példákkal illusztrálja, de még ez sem jut teljességre mindenütt, különösen a keresztyénséggel kapcsolatban. Ennek megítélésében *Saurat* még mindig ott van, ahol a baloldali német teológia szélsőséges és igaztalan dogmatizmusában megfeneklett.

Könyvének legértékesebb része kétségtelenül az, amikor az egyiptomiak vallásáról, továbbá a hinduizmusról és buddhizmusról szól. Az egyiptomiaknál *Moret*, *Maspero* és *Erman* megállapításain tulmegy s elfogadja *Rey* tételét, mely szerint az egész ókorban az egyiptomiak között volt legfejlettebb a tudományos szellem. *Mezopotámia*, a perzsák és a görögök, valamint a rómaiak vallásánál csupán a jelenlegi német, illetve francia tudományos álláspont ismertetésére szorítkozik, de annál nagyobb elevenséggel kezdi a hinduizmus ismertetését. Itt is elsősorban a francia és angol nyelvű kutatásokra épít (*Marshall*, *Otramar* stb.) s teljesen mellőzi a németeket, mint pl. *Hillebrandt*, *Oldenberg*, *A. Ludwig Deussen*, *Grabe*, *Schubring* és *Glaser* idevonatkozó nagyszerű részlettanulmányait.

Ugyanezt mondhatjuk a buddhizmus ismertetésére is, amelynél szintén csak a francia és angol nyelvű forrásokra támaszkodik, — elannyira, hogy a német nyelvű vallástörténeti tudományok ez a nyilvánvaló negligálása szinte kínosan hat.

Ezektől eltekintve megvannak a könyvnek a kétségtelen értékei. Nekünk magyaroknak jóleső érzés megállapítani, hogy *Varga Zsigmond* nem régen megjelent vallástörténete a nagy népek tudományos vallástörténeti munkáival és eredményeivel való összehasonlításban is az első helyen áll.

Varga Imre.

Dr. Jancsó Béla:

Égészségügyi tanácsadó az erdélyi magyar nép számára.

Cluj—Kolozsvár 1934. 68 lap.

Az erdélyi magyarság sokszor és sokféleképpen adta már tanujelét életrealitásának és tetteire. Az előttünk fekvő kis könyv a népegészségügy széles és meglehetősen elhanyagolt kérdéséről akarja tisztázni, illetve a népegészségügy iránt az érdeklődést nemcsak felkölteni, hanem

annak szolgálatában elveket és gyakorlati útmutatásokat is adni. A könyv a széles néprétegnek van írva igen könnyen érthető, népies nyelven, de a benne elmondottakra elsősorban azoknak kell figyelni, akikre a falusi nép anyagi és lelki életének a vezetése rábízott. Ebben a tekintetben Dr. Jancsó Béla könyve igen régi mulasztást igyekszik pótolni. Meg kell állapítanunk, hogy ezt a feladatát — figyelembe véve részint a rendelkezésére álló korlátozott területet, valamint a kérdés eddigi elhanyagolt voltát — a szerző, ki maga is gyakorló orvos, ügyesen oldotta meg.

Könyvének elején az egészséges élet két fontos kellékéről: a táplálkozásról és a lakásról ad igen megszívlelendő és hasznos utasításokat, majd a ragályos betegségek különböző válfajairól ad rövid tanítást. Ismerteti mindenekelőtt a fertőtlenítést, illetve ezzel összefüggőleg az elkülönítést és a védőoltást is, mert csak ez a három adja az igazi és észszerű védekezést és védelmet. A különféle élősdiek közül a legfontosabbakat sorolja fel, mint amelyek a nálunk előforduló veszedelmes betegségek leggyakoribb terjesztői. A vörheny, kanyaró, torokgyík, szamárköhögés, járványos gyermekbénulás, az influenza, a különféle himlők, kolera, tifuszok, vérhas, váltóláz, trachoma és merevgörccs találó ismertetése és felismertetése után kitér még azokra az állati betegségekre, amelyeket emberek is megkaphatnak.

Ezek után a leggyakoribb népbetegségek ismertetése következik, mint pl. vérhaj, tödővész, rák s mindaz, ami a szeszes italok mértéktelen használatából az emberi szervezetre és az utódokra az átöröklés útján származik.

Az anya és a csecsemő cím alatt a kérdésre vonatkozó rövid és világos s emellett teljesen korszerű útmutatásokat ad. Amit a csecsemő gondozásról mond, az teljes mértékben megegyezik azokkal a nagyszerű újításokkal, amelyeket a modern orvostudomány a csecsemőgondozás tekintetében létrehozott s amelyeknek a gyakorlása által az édesanyáknak negyedannyi gondja és munkája van a gyermeknevelés körül s emellett a gyermek is (természetesen ha különben egészséges szervezetű), már a születéstől fogva szigorú, de a gyermek egészségének minden tekintetben használó rendszerben nő fel.

A könyv a balesetekkel összefüggő első segélynyújtás módjait írja meg le.

Ez az egészségügyi tanácsadó nem az orvos munkakörébe való belekontárkodás, sőt inkább az orvos munkájának tervszerű megkönnyítése. Minden komoly betegségnél az orvoshoz utasítja a beteget. Fő érdeme inkább abban van, hogy a mindennapi életben leginkább előforduló fertőző és népbetegségek elleni védekezésre s az egészség megőrzésének mindenki által betartható feltételeire felhívja a falu vezetőinek s magának a falusi népnek is a figyelmét. Ezt a feladatot ügyesen és okosan oldja meg.

Ez a könyv és a benne érintett súlyos

kérdések jelentősége igazolja Sörös Béla nevelési rendszerét, aki a teológiára jövevű gyakorló orvosokat hív meg, hogy azok ott az ifjúság előtt e könyvben is érintett népbetegségekről s a falu egészségügyeiről általában szóljanak s hogy ezekkel a feladatokkal szemben az ifjúság felelősségét, érdeklődési körét és munkakészségét felébresszék.

A népegészségügy szeretetteljes szolgálatában a református papnak kellene előljárni!

Varga Imre.

H I R E K:

— **Tanári képzés.** Szabó Erszébet pozsbai ref. tanítónő és Szobi Endre zalabai ref. tanító polgári iskolai tanári képzést szereztek. Gratulálunk.

— **Egyházlátogatás Barsban.** Czegledy Pál esperes, Dr. Agyagácssy Sándor főjegyzővel az egyházlátogatás nagy munkáját folyó évi május hó 2-ikától — június hó 4-ig terjedő időben fogja végezni. Az erre vonatkozó értesítések az egyes gyülekezetekhez kiküldettek. Kísérje Isten áldása munkájukat.

— **Uzapanyit-Tamási papját,** Szúk Gyulát súlyos csapás érte nagyműveltségű, szelíd, kedves modorú, gondos, munkás neje halálával. A megboldogult a valódi papnak egyik legkiválóbbja volt. Három kiváló derék fiút nevelt. Az uzapanyiti iskolás leányokat a női kézimunkára sok éven át díjtalanul tanította. Férjének támasza, gyermekeinek őrző anyja volt. Tanítóinak, egyházi népeinek segítője, szives tanácsadója. Mindazoknak, akik ismerték, osztatlan tisztelét, szeretetét bírta. Nemes lelkét, midőn az Úr magához szólította óhajtjuk, hogy áldás és béke lengjen sirja fölött. Temetése e hó 20-án volt.

— **Tanító választás.** A hontvarsányi ref. egyház előjárósága a tanév elejétől üresedésben volt kántor-tanítói állásba meghívás folytán Márton Gyulát választotta meg, kiben értékes munkaerőt nyert a gyülekezet, melynek körében működését már meg is kezdette.

— **Vallásos estély Rozsnyón.** A virágvasárnap estéjén tartott vallásos ünnepéllyel zárult Rozsnyón a szokás szerint ősztől kezdődő egyháztársadalmi munka. Az estély a gyülekezeti otthonban folyt le a szokott programmal és keretek között. A lelkész előadásában rámutatott arra, hogy a különféle férfi és női gyülekezeti szervekre, milyen szerep és feladat vár ma az egyházépítésben és abban, hogy az egyház igazi élő egyház legyen, amelynek minden tagja tehetségéhez mérten kivegye a részét abból a munkából, amelyet a mai viszonyok között a lelkek összetartásában, táplálásában, vezetésében és a szociális misszióban el kell az egyháznak végeznie, ha az élet alakításában tényező akar lenni, ha hivatása magaslatán akar

állani. Az estély emelkedett hangulatát előmozdították a leánykör tagjainak szavalatai (Penger Gizi és Kató) és páros énekei (Kőrössy Gizi és Magda). Ez alkalommal kerültek kiállításra azok a kézimunkák is, amelyeket a bibliaórák előtt és után készítettek a női és leánykörtagok 1200 K. értékben, amelynek értékesítése adja meg az alapot a különben nehéz anyagi helyzetben élő gyülekezetnek a jövő téli szociális munkához a szegények támogatásában. A helyzethez mértén meglepő eredményben nagy érdeme van Vizváry László s. lelkesnek, aki mindenik gyülekezeti szerv munkájában igazi lelkesedéssel dolgozott. Az elmúlt őszi és tél belmissziói munkájának érdekessége az, hogy az őszi és adventi estélyeket a Rozsnyói két prot. egyház közösen tartotta a „Protestáns Egylet” célra kitűnően alkalmas nagytermében, amikor az estélyeken felváltva szerepeltek a ref. és ev. lelkes és világi előadók (Smid I., Vargha S., Kuszy E., Fábry V., Greck L. és Szóke I. két ízben) és a két leánykör szavalógárdája, valamint a két vegyeskar együttese. Jó példa és utmutatás ez arra is, hogy miképpen kell az evangélium harcosainak megtalálni egymást a közös értékek védelmében különösen az ilyen pontokon, ahol a nagy anyagi és tömegelővel rendelkező kath. akció félelmetes nyomása minden pillanatban érzik. Az erők megfelelő tömörítése azoknak megsokszorosítását jelenti és bizonyosabbá teszi a győzelmet.

— **A Skót Misszió** budapesti vezető lelkesze, Calder János 4 évi munkálkodás után ápr. 19-én eltávozott. Helyére az edinburghi bizottság Knight Györgyöt választotta meg, aki virágvasárnapján foglalta el állását. Beköszönése az aznapi délelőtti angolnyelvű istentiszteleten ment végbe a Skót Misszió nagytermében. Hivatalába édesatyja, Dr. Knight Frank iktatta be, aki a Skót Nemzeti Bibliaterjesztő Társulat főtitkára. A magyar ref. egyház és az evangéliumi egyesületek képviselői ugyanazon nap estéjén a magyar istentisztelet végzetével üdvözölték az ifjú lelkeszt. Dr. Ravasz László a dunamelléki egyházkerület és a budapesti egyházmegye nevében szólt és beszédében kívánta, hogy a Skót-Misszió, amint a múltban, úgy ezután is Jákob kutja legyen az evangélium után sóvárgó lelkek számára. Knight György theologiai tanulmányait Glasgowban végezte.

— **A legnagyobb református szórvány Braziliában** van, ahol 60 ezer magyar ember él elszórtan s ebből a számból 20—30 ezer a reformátusokra esik. Ez a néhány tizezer lélek csaknem akkora területen él mint Európa.

— **„A német hitmozgalom gyökeresen eltér a keresztyénségtől”** — írja a német hitmozgalom vezetői irodájának egy nyilatkozata. — „Mi tiszteljük a Názáreti személyét, azonban teljes erőnkkel küzdünk ama kísérlet ellen, hogy Őt a német nép vallásos vezetőjévé tegyék. A német hit és a keresztyénség összetétele soha nem lesz valóságga.”

— **Az új magyar biblia** kiadása 30—40 ezer pengőbe kerül a Brit és Külföldi Bibliatársulatnak és mégis hajlandó azt kiadni. Ez a jelenség is megérdemli a feljegyzést és tudomásvételt — Isten iránti hálával.

— A 130 éves multa visszatekintő **Brit és Külföldi Bibliatársulat** 1933-ban 10,933.203 bibliát adott el 667 nyelven. Ugyanazon évben 11 új fordítás is készült, melyből 9 Afrikára, egy Európára, egy Oceániára esik. Elkészült a biblia afrikai fordítása is, melyet Délafrika hivatalos nyelvében írtak. A társulat bevétele 374.792 font volt, mintegy 45 millió Kc.

— **Nagyértékű könyvadományt** kapott a szatmári főgimnázium Filep Imre nagybányai volt főgimnáziumi tanártól, aki 500 kötetből álló szép és kiválóan értékes könyvtárát végrendeletében hagyta a szatmári főgimnáziumnak. Követésre méltó példa.

— **Szegedi Kis István** reformátornak egy ismeretlen arcképét találta meg Molnár János monori lelkes egy budapesti antiquarium történeti arcképcsomójában. Műtörténeti meghatározás szerint egy XVIII. századbeli szász művész munkája.

— **A Soli Deo Gloria Szövetség** virágvasárnapi konferenciája mintegy ezer ref. diák és diákleány részvételével folyt le. A konferenciát vasárnap délelőtt ünnepi istentisztelet vezette be. Este a Kálvin-téri templomban Szentpéteri Kun Béla dr. debreceni egyetemi tanár tartott előadást „Keresztyénség törvény nélkül” címen. Hétfőn folyt le a Salétrom-utcai ref. templomban a konferencia legfőbb pontjának, a „Kisebbségek küldetése” kérdésének megbeszélése. Vitez Berde Károly pécsi egyetemi tanár megnyitója után Németh László tartott előadást erről a kérdéstről. Hétfőn este Enyedy Andor miskolci lelkes ugyan csak a Salétrom-utcai templomban tartotta meg előadását „Keresztyénség evangélium nélkül” címmel. A konferencia záróünnepélye kedden este 5 órakor volt a Józsefvárosi templomban. Dr. Ravasz László „Keresztyénség élet nélkül” címen szólt az összegyűlt ifjakhoz.

HIVATALOS RÉSZ.

— Pályázati határidő meghosszabbítás.

A federovoi-tivadarfalvai ref. lelkesi állásra hivatalos lapunkban az ez évi 7-ik (febr. 16-iki) számban meghirdetett pályázat határideje 1935. május 20-ig meghosszabbítottatik azzal, hogy megfelelő pályázónak kongruába be nem számítható alapítványi pótléket helyez kilátásba az egyházközség. Pályázati kérvényeket ref. esperesi hivatal Táčovo—Técső címre kell küldeni.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	--	---

Megjelenik minden szombaton.

A református theologia feladata a jelenkorban.

Részletek Dr. BRUNNER EMIL zürichi theol. professzornak a magyar ref. theologiai akadémiákon tartott előadásából.

Hatodik tétel: A theologiai munka, vagyis a bibliafordítás nem egy négyszázéves tan konzerválása, hanem a modern racionalista korszellemmel való vitatkozás hevében a Biblia igéjének a megértése.

A vitatkozáshoz tartozik először is a tudományos ismeretek elismerése és felhasználása, épen így hozzátartozik a modern gondolkodással való küzdelem is, amennyiben ez a modern gondolkodás a hitnek pótléka akar lenni. E tekintetben minden korának megvan a maga sajátos theologiai küzdelme. A bűnös embernek a jellemző vonásai ugyan mindenkor azonosak maradnak, de ezek a vonások mégis mindenkor új formát mutatnak. Mi a mai modern embernek hirdetjük az evangéliumot, épen azért nem tehetjük azt, hogy egy régi theológiát egyszerűen felelevenítsünk. Természetesen a reformátorok nekünk mégis útmutatók. De már maga az a tény, hogy mi több reformátort és bennük többféle útmutatót kaptunk, arra utal bennünket, hogy nem lehet a reformátori theológiát egyszerűen felújítani, hanem nekünk magunknak kell önálló theologiai munkát folytatnunk. Luther és Kálvin elvégezték a maguk theologiai munkáját a saját koruk számára, ők azonban nem dolgozhatnak helyettünk és a mi számunkra. Ők a maguk korának az evangélium-ellenesei ellen küzdöttek; a maguk korának az esz-

közeivel, a maguk ellenségei ellen. Az evangéliumnak ellenségei ma nem ugyanazok, mint akkor, ma mibennünk rejlik az evangélium-ellenesség. A mi szituációkra jellemző egy egészen új tény. Ez az új tény az úgynevezett szekulárizmus, vagy más néven a racionalizmus. Luthernek sohasem volt vitája olyan gondolkodó emberrel, aki Istent tagadta. Kálvin meg mindjárt az Institutio elején azt mondja, hogy Isten létezése minden vitán felül álló. A mai ember számára azonban már nem az a vitás, hogy Isten kegyelmes, vagy haragvó-e, hanem az, hogy létezik-e egyáltalában Isten. Ez a reformátorok idején nem volt aktuális kérdés, sőt egyáltalán kérdés sem volt. A mi fő frontunk épen ezért ma már nem a katholicizmussal szembeni front, hanem a korszellemmel való küzdelem frontja. Ezt az új helyzetet három példán szemléltetni fogom.

Első példa: a teremtés.

A bibliai teremtés-gondolat ma szemben találja magát a természettudományi fejlődésemeléttel. Itt a fejlődésemelétről nem mint tudományos hipotézisről beszélünk, hanem mint filozófiai tanról, mint evolucionizmus néven ismert világnézetről. Minden fajta, tehát mind a naturalista, mind az ideálista fejlődéseméletnek közös jellemzője az egyelvűség, a monizmus. A monizmusban az ember személytelen és személyi viszony nél-

kül való, épen ezért monista elgondolás szerint ember és ember között, amennyiben viszony lehetséges, az a viszony csak felelőtlen lehet. Nekünk az adott helyzetben a teremtésgondolatot úgy kell kifejtenuk, hogy a fejtegetésünkből nyilvánvaló legyen az, hogy nem személytelen viszonyról van szó, hanem a személyes Istennel az emberi személyiség áll szemben és épen ezért az ember ezen a személyes viszonyon belül felelős Istennel és az embertársakkal szemben. Hogyha mi egyszerűen a kálvini teremtésgondolatot felelevenítjük, akkor épen ez a mozzanat fog hiányozni belőle. Kálvin nem utal a *személyes vonatkozásra* olyan határozottan, mint amilyen határozott utalásra nekünk ma szükségünk van, épen ezért egy egyszerű Kálvin-repristinatio nem szólana a mai emberhez.

Egy másik példa: a bűn.

A modern embernek meg van az a törekvése, hogy a bűnt — akár idealista, akár naturalista értelmezéssel veszi — valami ártatlan dolognak mondja. Az első esetben, az idealizmus értelmezése szerint az ember voltaképpen Isten. A másik értelmezés szerint — a naturalizmus értelmezése szerint — pedig az ember voltaképpen állat. De sem mint Isten, sem mint állat nem lehet bűnös, mert sem az Isten, sem az állat nem bűnös. Ezzel szemben a keresztyén bűnfogalmat úgy kell formuláznunk, vagy megragadnunk, hogy épen ezt az idealista, vagy naturalista monizmust mutassa fel elöttünk, mint a bűnnek a jelenkori formáját. A tulajdonképeni bűn az önistenítés és az ön-lebecsülés és azt kell mondanunk ennél a pontnál, hogy az eredendő bűnre vonatkozó hivatalos egyháztan,

bár a helyes dolgot véli, de nem a mai kör számára mondja. A régi eredendő-bűn tan felelevenítése által mi a naturalizmusnak a karjaiba esünk. Minekünk a bibliai personalizmus elvét az eredendő bűn tanában is keresztülvezetnünk és érvényesítenünk kell.

Harmadik példa: az eschatologia (a végső dolgok tana).

A keresztyén váradalmak helyett a modern ember, vagy ideális értelemben optimista, vagy naturalis értelemben pesszimista, de mindkét felfogás megegyezik abban, hogy figyelmen kívül hagyja az istenhitet és monisztikus. Ezzel szemben hirdetni kell a keresztyén felfogásnak a pesszimizmusát, azt a pesszimizmust, amely erre a világra tekintettel pesszimista és hangsúlyoznunk kell a keresztyén optimizmust, amely a túlvilági életre tekintettel optimista. Így nekünk rá kell mutatnunk a hamis ellentétre: a hamis pessimizmusra és a hamis optimizmusra és hamis voltukat le kell lepleznünk. Az idealisztikus monizmus nem látja a bűnt. A gonoszt és a naturalista monizmus nem látja az istenképiséget az emberen. Mindkettő az elbizakodottságnak vagy pedig a kétségbeesésnek a jele, csak ez a kétségbeesés és ez a túlnagy bizalom más és más formában mutatkozik mindkettőnél. Csak amennyiben a mai modern ember tévtanait szemünk előtt látjuk, annyiban tudunk aktuális teológiát tanítani. Ez pedig azt jelenti, hogy csak így, ebben az esetben tudjuk mi az evangéliumot úgy hirdetni, hogy az eltalálja és megfogja a mai modern embert.

(Folyt. köv.)

A dialektikus theologia vitája.

Lehetünk a német nemzeti szocializmussal ellentétes álláponon, de annyit mégis el kell ismernünk, hogy a reformáció óta egyetlen esemény, amely hittudományi változást hozott, különösen a német protestáns theológiában, az 1933-as német belső politikai fordulat. Ez a politikai változás, amely hittudományi szempontból figyelemreméltó, sőt fontos, új kérdéseket, megoldásokat, vallásos mozgalmat jelent. Mostani célom: a

dialektikus theologia állásfoglalását ismertetem a németországi jelenségekkel és a feltörő nemzeti hittudománnyal szemben. Ezért nem bírálok sem a politikai, sem a vallásos mozgalmi törekvéseket, sőt az új német nemzeti hittudományt sem. Bevezetőül annyit ellenben kénytelen vagyok megállapítani, hogy Barth vitája az új német hittudományon belül teljesen elszigetelődött, szinte a legszűkebb baráti és tanítványi körre olvadtan,

jelentőségét egyre vesztí. Megjegyzem még, hogy ez a vita, amelyet itt ismertetek, a dialektikus hittudomány természete miatt: hitvita, mivel más nem is lehet. Ezért emlékeztet a reformáció vitairódalmának klaszszikus műveire hangja, tartalma, alakja szerint.

Ismertetésemben arra a kiadványsorozatra térek ki, amely Barth és Thurneysen szerkesztésében „Theologische Existenz heute“ c. alatt 1933/4. években jelent meg. Ez a tiz számú szorozat, címét Barth első, önállóan megjelent vitairatából kapta (Theologische Existenz heute! — Hittudományi létezés ma! München, 1933. 40 old.), amely egyúttal a sorozat első füzete. Ebben a tiz füzetben keresztyén komolysággal vádol és vitáz az a hittudomány, amely a reformáció örökségét tiszteli és tisztán akarja érvényesíteni Isten Igéjét, hogy pedig ez az utóbbi törekvés mennyire sikerül, ma mondanom bajos, holnaphoz tartozik ugyanis. Mivel a mai reformációs hittudomány belső megértését ez a sorozat lényegesen segíti elő, ezért értékes a vele való foglalkozás.

1. A sorozat tárgyat jelölő első füzete Barth írása, ahogy pár sorral előbb már feltüntettem, melyet 1933 június 25-én fejezett be. Hangsúlyozza benne, hogy a hittudományt és csak hittudományt kíván művelni, ezért nem a helyzethez, hanem az ügghöz szól, amelyet a mostani német hittudomány fordulata képvisel. A hittudományi létezés: „létezésünk az Egyházban, még hozzá, mint az Egyház hivatott igehirdetői és tanítói.“ Ahol a Szentírás a tanító, ott van hittudományi létezés és ahol theologiai létezés van, ott keletkezhet az Egyház életéből egyházi reform. „A hittudományi létezés nem köthető ezért politikai eseményekhez, bármilyen nagyfontosságúak is azok.“ A hittudományi létezés feladása: a birodalmi püspök méltóságának és munkakörének kijelölése, aki egyházi, lelki „vezető“. Igen, csak hogy az Egyháznak megvan a „Vezető“-je s ez: Jézus Krisztus. „Ahol ezt felfogják, hogy Ő, még hozzá egyedül Ő a Vezető, ott van theologiai létezés“. A hittudományi létezés semibevétele nemcsak a birodalmi püspök kérdése, hanem a „Német Keresztyének Hitmozgalma“ is, amely az Evangéliumot a „Harmadik Birodalom-“ban kívánja hirdetni,

a jövő egyháza pedig: „a német keresztyének egyháza, azaz, az árja fajú keresztyéneké“. Bart hevesen tiltakozik az ilyen tanítások ellen, hangja a keresztyén elfogódás magasságába emelkedik: „Amondó vagyok, hogy az evangéliumi egyház inkább parányi csoport legyen és a katakombákba menjen, sem hogy ezekkel a tanokkal, még távolról is akár, békét kössön“. Úgy találja és hirdeti, hogy az Egyház feladata: saját körén belül Isten szabad és tiszta Igéjének parancsát és ígérését közvetíteni. A Krisztusban és a Szentírásban megjelent Kijelentés hirdetése az Egyház feladata, a német nép számára is. Az Egyháznak ezért nem a népet, hanem Isten Igéjét kell szolgálnia, az államban igaz, de nem az állam *szellemében* és az állam *alatt*. Az Egyház hitvallásában egyedül mérvadó a Szentírás, ahogy az Egyházhoz való tartozás felett nem a vér és a faj, hanem a Szentlélek és a keresztség szentsége dönt. De Barthnak ez a műve nemcsak a „Német Keresztyének Hitmozgalmá-“t, hanem a „Fiatál Reformátori Mozgalom“ hiteit, (sorrendjében: Heim, Gogarten, v. Tiling, Jacobi, Lilje, Brunstäd, Knak, Lütger Ritter, G. Schulz, Schreiner, W. Stählin és Künneth) is megtámadja, mint a régi közvetítő hittudomány örököseit. Mégsem meddő harcra van szükség, hanem a régi jelszó megvalósítására: imádkozz és dolgozz. Ige és hitvallás kell. „Ahol hitvallás van, ott küzd az egy és szent Egyház a tévedéssel, ebben pedig nem marad alul. Ahol ellenben „mozgalmak“ vannak akár legjobb véleményvel és tekintettel, tévedés és szekta jelentkezik, hacsak távolról is. A Szentléleknek nincsen szüksége mozgalmakra. S a legtöbb mozgalmat valószínűen az ördög találta ki.

Ma jobban kell, mint tegnap, védeni hittudományi létezésünket, amely nem öncél. A német népnek és államnak Isten Igéjét kell szolgálnia, amely az államnak és Egyháznak határt szab és életet biztosít. Az üdvösséget az Egyháznak kell hirdetnie, a theologusnak erre kell gondolnia és ezt védenie.

2. K. Barth: *Für die Freiheit des Evangeliums*: (Az Evangélium szabadságáért. 1933. 16 oldal,) nem más, mint Bonnban 1933 július 22-én tartott beszéde helyel-

közze való kiegészítéssel. A beszédet Barth az egyházi választásokat megelőző este tartotta s kifejti benne, hogy a választás hitvallási művelet. Az Evangélium szabadsága meg az Evangélium hallgatását jelenti, amely „új születés, melyet nem mi magunk eszközölünk, amely „felülről“, magától az Evangéliumtól szükségképen történik“. Ennek a szabadságnak helye viszont az evangéliumi Egyház, amelyben mindennek ezért a szabadságért kell lennie. Az Evangélium szabadságát nem a nemzeti szociálista állam fenyegeti, Barth szerint, hanem az Egyház maga a hibás, amikor államegyház akar lenni. Az Evangélium szabadságát két arcvonatról éri a támadás: egyik nyílt, ez a „Német Keresztyének Hitmozgalma“, a másik titkos a „Német Evangéliumi Egyház“ részéről. Az Evangélium szabadságát megtöri, hogy a Szentírásen kívül a nemzeti forradalmat és a német nép történetét isteni Kijelentésnek tekintik a „Német Keresztyének“. Az elmúlt századok egyházának nagy tehetetlensége onnan ered, hogy nem tartotta meg a keresztyén Egyház az Evangélium szabadságát, amely alapjában annyi, hogy tud egy Úrról, akié és Aki az övé.

3. K. Barth: *Reformation als Ent-scheidung*: (Reformáció mint döntés. 1933. 24 old.), azt az előadást tartalmazza, amelyet 1933. október 30-án a berlini zene-akadémián tartott. A reformátorok különösképen nem műveltségi, nem politikai, vagy nemzeti küldetést vállaltak, hanem a keresztyén igazságok tiszta tanaiért való munkát és harcot. A reformáció meg a döntés „és ott csak ott van a reformáció egyháza, ahol döntés van“. Ez a döntés a keresztyén hitre mutató és „Istenért, mint az ember Uráért történik“. Így alakul ki a Szentírásról, az eredendő bűnről, a megigazulásról és az eleveelrendelésről szóló reformátori tan, amely a reformáció sajátos irányát jelöli. Ezzel szemben a mai evangéliumi Egyházban uralkodó újprotestántizmus szakítás a reformációval, emberi ügy, a reformáció ellenben Isten munkája, amint Kálvin maga is megállapítja V. Károlyhoz intézett iratában: Az Egyház reformációja Isten műve és az emberi reménykedéstől és véleményétől ép annyira független, mint a holtak feltámasztása vagy más efféle csoda.

4. K. Barth: *Lutherjeier 1933*. (1933-as Luther-ünneplés, 1933. 21 old.) két első cikke különböző napilapokban megjelent, Luther személyével és munkájával foglalkozó. Ebben megállapítja előbb, hogy Luther gyakorlati, egyszerűséget munkáló excentrikus és bizonyosságot nyert ember, aki „a Szentírás doktora“— tanár. Luther személyisége azért igazában a keresztyén egyház tanítójaé, „akit az ember bajosan ünnepelhet másként, mint úgy, hogy hallgatja őt. Vagy sokkal inkább: amennyiben az ember azt hallgatja, amit ő maga hallgatott és ezért mondania kellett“. Luther tudománya pedig, amelyről a második cikk szól, annyi, hogy ez a tudomány Istené és ezért az Egyházé, benne bizalom van és nem kétely, nem kockázat, hanem mélyből jövő boldog reménység. A füzet harmadik és negyedik közleménye részint az u. n. „rengsdorfi tételek“-kel szembeni ellentételeket foglalja magában, részint az egyházi tiltakozást foglalja hat alapvető pontba. Az előzőnél megállapítja, hogy a „rengsdorfi tételek“-ben nem hittudomány, hanem gnozisz van, a német keresztyének tanításaiban pedig, ahogy az utóbbi leszögezi: az 1700-tól feltűnő újprotestántizmus jelentkezik, mint az evangéliumi egyház romlása.

5. K. Barth: *Die Kirche Jesu Christi* (A Jézus Krisztus egyháza. 1934. 24 old.) első közleménye az az egyházi beszéd, amelyet 1933. december 10-én tartott a bonni vártemplomban egyetemi istentiszteleten. Ezzel kapcsolatban az előszóban mindjárt leszögezi, hogy a mai protestántizmus nyomorusága: a „téma-prédikáció“, amely gyakorlati alkalmazása az újprotestántizmusban jelentkező szentirási és természeti hittudománynak. A mai németországi egyházi állapotok nem a német egyház esetleges tévedéseit fejezik ki, hanem az „egyetemes keresztyén egyház közös bajá“-t. Ebből kivezető, hogy a mai egyház megtalálja az igazi Egyház Urát: Jézus Krisztust; imádkozni kell, hogy az Egyház ismereté és hitvallásé lehessen. Imádság által világosodik meg, hogy Isten Igéjéből született az Egyház, amely Krisztusé. „Ha halljuk, hogy van imádság, amely sokat tett, akkor bizonyosan miénk Isten Igéje“. A füzet második részében egy német braziliai lelkésszel történő írásos érintkezésben azt

állapítja meg, hogy a lelkészt egyházi és nemzeti munkájában a lelkészi jellege vezesse, hogy a földi datum-ot ne azonítsa a mennyei dandum-mal. (Folyt. köv.) *Narancsik Imre.*

Nyílt levél a Szerkesztőhöz.

Kedves Szerkesztő Úr!

Semmi más, mint magyar ref. egyházunk földi sorsa iránt nyughatatlankodó szeretet készített arra, hogy itt, a nyilvánosság előtt 3 kérdésre kérjek akár a Szerkesztő urtól, akár az illetékesektől megnyugtató választ.

1. Március egyik vasárnap délelőttjén a kassai rádióban elhangzott az első cseh-szlovák nyelvű ref. predikáció. Kérdem, mikor fogja ezt követni a magyar nyelvű predikáció, mert talán ilyen nyelvű reformátusok is vannak a republikában? . . Van-e, lesz-e gondja erre egyházi hatóságunknak? . . .

2. Hir szerint közel jövőben választások lesznek, melyeken ref. lelkipásztorok nevei is megjelennek a különböző választói cédulákon. Anélkül, hogy kétségbe vonnám a ref. lelkészek, mint állampolgárok ebbeli jogait és kötelezettségeit, megkérdem: az illetékes egyházi hatóságaiknak bejelentik-e nevezett lelkészek előzőleg e lépésüket, illetve kikérik-e annak jóváhagyását? . . Milyen garanciát nyújtanak arra, hogy politikai elfoglaltságuk miatt anyaszentegyházunk érdekei gyülekezetükben nem fognak fogyatkozást szenvedni? . . E kérdés feltételére s egyházi hatóságunk preventív intézkedésére azért is szükség van, mert az egyszerű, prófétáktól örökölt ref. palástra a politikai küzdelmek idején hull rá leghamarább a jellemet is bepiszkoló sár.

3. ik kérdésem rokon a másodikkal. Egyházi törvényünk (I. t. c. 143. §. g. pontja) eltiltja lelkészeinket minden olyan hivatalos órákhoz kötött mellékfoglalkozástól, mely „hivatalos teendői végzésében akadályul szolgálhat“ és ezekhez egyházmegyei hozzájárulást nem tudnak felmutatni. Mégis van több lelkészünk, akik minden engedély kikérése nélkül a hét egy, vagy több napján szögre akasztják a lelkészi iroda kulcsát s mennek napibiztosnak egyik-másik bankba. Mire vár-

nak az illetékes esperesek, hogy ezek ellen hivatalból megindítsák a fegyelmi vizsgálatot? . . .

Ha Szerkesztő úr a megnyugtató választ e 3 kérdésemre megadja, özönével fogom küldeni a többit is.

Tisztelettel

egy világi.

A szerkesztő válasza.

Legelőször a 2-ik kérdést veszem, amely napjainkban legaktuálisabb.

Kétségtelen, hogy a lelkészeknek is megvan a jogosultságuk mindazon jogok gyakorolhatására, amelyek őket, mint állampolgárokat megilletik, azon keretek között, amelyeket megvonnak számukra az egyházi törvények, amelyek viszont azt célozzák, hogy a lelkészi állás tisztessége és a szent hivatásához illő méltósága minél teljesebb mértékben megóvassék és védve legyen. Ha tehát a közbizalom az arra érdemeseket a parlamenti munkára hívja el, az imént említett tényező figyelembevételével, erre a munkára a lelkészek is vállalkozhatnak, sőt a mai helyzetet tekintve, ezt vállalniuk is kell. Ma már világosan olyanok az idők, hogy az egész keresztyén világnézet mindenestől komoly veszedelembé jutott s nyíltan, vagy leplezve élethalálharcot viv fennmaradásaért a nagyon sokféle eszközzel támadó ellenséges hatalmakkal szemben. Életszükség, hogy az egyházak reprezentánsai is munkára vessék a kezüket mindazon mezőkön, ahol az Isten dicsősségeért küzdő egyházak munkáját elősegíthetik. Miért kellene tehát elzárkozniuk épen azon helyektől, amelyeken a népek földi sorsát akarják intézni?! . . . A legkivánatosabb épen az volna, hogy az Isten igéjének a tisztító szele zugna végig a politika mocsárgázt lehelő vidékein is.

A nagy hollandus ref. pap, theologus Kuyper dr. pályájára és annak eredményeire nézzünk, aki pedig nem is a régmúltban, de a holland történelemnek egészen közelmúltjában volt hatalmas tényező, kinek karriérje egészen rövidre fogva ez: „egy falusi pap, megragadtatva az Úr lelke által, hazájában a legelső theologussá, politikussá, tudóssá és publicistává növi ki magát s mint ilyen, miniszterelnökké lesz“. Az 1907. évben, 70-ik születése napján általános vélemény volt még

ellenfelei előtt is, hogy új politikát és új politikai alapelveket vitt be Hollandia közéletébe.

A kívánatos hatás és siker alapja azonban az, hogy erre a munkamezőre odavaló emberek jussanak, akik ott is 100%-ig az Isten igéje hirdetői és szolgálói és bizonyágtevői legyenek, amint illik a Kálvin nyomain járó lelkészekhez, akinek reformációja nemcsak vallásfelekezetet teremtett, hanem *életelvet*, amely az élet minden mozzanatában érvényes, a templomi szószéken is, meg a parlamentek levegőjében is, a méltósággal járó kísértések között is. Ne a „pártfegyelem“, „a pártérdek“, a „párttaktika“ legyen a zsinórmérték, hanem az evangélium. Így egészen bizonyosan nem hull sár a prófétai palástra a politika mezején sem.

Természetesen az is alapkövetelmény, hogy egy-egy lelkésznek ezen más természetű munkamezőre elhivatása esetén sem szabad gyülekezetének a legkisebb mértékben sem hiányt szenvedni a lelkiekben, mert a képviselőiséget vállaló lelkész elsősorban mégis csak lelkipásztorra tartozik lenni gyülekezetének. Erre nézve garancia egy lelkésznél okvetlenül feltételezett hivatásérzet, felelősség és kötelességtudás és esküjéhez hiven az egyházhűség és garancia az egyházi felettes hatóság ilyen irányú gondoskodása, éber felügyelete és ha kell, fegyelmező keze. Egyik nagy reformátorunk szerint: „Isten nem rókafarkat adott a fejedelmek kezébe, hanem kardot“, amiből az is következik, hogy az élen álló vezetőknek nemcsak joga, hanem kötelessége is a kezükbe adott fegyelmező vesszőnek megsuhogtatása szükség esetén . . az egyházi élet területén is.

És ugyanez áll a 3-ik kérdésre is.

Ha tényleg fordulhatnak elő a kérdésben hivatkozott esetek, tudomásul kell adni azokat az illetékes hatóságoknak, hogy az egyházi élet arculatján éktelenkedő ilyen kiütések leoperáltassanak. Óriási felelősséget és súlyos kötelezettséget rak az őrállók vállaira az a parancs, hogy „az anyaszentegyházban mindennek ékesen és szép renddel legyenek“. Itt azonban megint szükséges az is, hogy az ilyen esetek tudomására adassanak az illetékes hatóságoknak, mert a legélesebb szemű őrálló szemei sem láthatnak mindent és kezei sem érhetnek mindenüvé. Toldjuk meg a hivatalos őrállók kezét, segítsük a látását azzal, hogy az

efféle jelenségekre hívjuk fel a figyelmüket, amire kötelez is bennünket az „egyházunk földi sorsa iránt nyughatatlankodó szeretet.“, Mert ha látjuk a hibát, de nem igyekszünk annak kiküszöbölésére, magunk is felelősek vagyunk annak nagyranövéséért s a belőlük esetleg kiáradó sok kárért.

A magyar nyelvű rádiós ref. istentiszteletek komoly kérdése bizonyára foglalkoztatta már illetékes vezetőinket s ha eddig meg nem valósult itt nálunk, annak egészen bizonyosan nyomós okai vannak. Csak úgy futólag végig gondolva is e kérdést, azonnal szembe tűnik az a tény, hogy ennek kifogástalan megoldásához és megvalósításához sok tényezőnek kedvező összetalálkozása szükséges.

Elengedhetetlen az igehirdetést esetről-esetre végező gárda megszervezése úgy, hogy a mai színvonalon mozgó prédikációkat adó munka soha el ne akadjon s az a lelkek építése mellett tisztességére szolgáljon ref. egyházunknak is. Szükséges a jó templom és templomba járó, jól éneklő gyülekezet, hozzágondolva a kifogástalan orgonaszót, amely viszont megkívánja a jó orgonát és jó orgonistát, mert elgondolható, hogy az ürességtől kongó templom, meg a művészietlen éneklés és orgonaszó még a rádión is keresztülérzik és kinosan hat és pedig olyan helyeken is, ahová el sem érnek gondolataink. Kell, hogy az illető gyülekezet és lelkésze beleegyezzen a gyakran váltakozó igehirdetők szereplésébe és esetleg a rádió miatt az istentiszteletek idejének megváltoztatásába stb. Mert ehhez a kérdéshez is csak úgy szabad hozzányulnunk, ha minden érdekelt fél épülhet belőle és mindeniknek gazdagodására szolgál, akkor, amikor a budapesti rádió át Isten kegyelméből való nagy igehirdetőket hallgathatunk, minden tekintetben mintaszerűen folyó istentiszteletek keretében, amelyeknek színvonalát mi semmiképpen nem fogjuk birni elérni sok-sok, itt részletezni felesleges okok miatt.

Természetesen más a helyzet akkor, ha csak a rádió mikrofonjába beleolvasandó prédikációkról van szó. Ez esetben viszont kifizetőbb volna, ha nem kötnénk magunkat a prédikációkhoz, hanem más, könnyebb, szabadabb formájú hitépítő előadásokra, illetve felolvasásokra gondolnánk.

A levélben felvetett problémákra ezek

az én megjegyzéseim. Az érintett gondolatok egyéb vonatkozásaira nyilatkozzanak az illetékes vezérférfiak, amennyiben szükségesnek látják, sőt szóljanak hozzá azok — lelkésziek és világiak —, akiknek e tekintetben mondanivalóik vannak, mert a felvetett gondolatoknak minél több oldalú megvilágítása az eszmék tisztulását, a közszellem egészséges irányba fejlesztését eredményezi és nagy lelki haszonnal jár.

H I R E K:

Dr. Ravasz László ref. és Geduly Henrik ev. püspökök az I. oszt. érdemkeresztel tüntették ki a hitélet terén kifejtett érdemeikért. Mint tudósok, szónokok, egyházkormányzók, mint hiány nélküli erkölcsi fajsúlyu emberek egyaránt részlegáltak a kitüntetésre. *Ravasz László* a magyar ref. egyháznak ma legjelentősebb személyisége. A magyar nyelvű ref. egyházak karakterét országa határain túl is az ő szelleme határozza meg. Hatása messze elér az egyházi élet keretein túl és meglátszik felekezeti különbség nélkül mindenütt a szellemi életet élők társadalmában. Tudományos, esztétikai, irodalmi művei ma már formáló tényezői a közéletnek mindenütt, ahol magyarul beszélnek. Ezzel a két kitüntetéssel az államfő helyreállította a történelmi igazság mérlegét — jegyzi meg az Orsz. Ref. Lelkészegyesület lapja. Minden református embernek Isten iránti hálával kell gondolni azokra a lelki ajándékokra, amelyeket általa adott egyházunknak. Amíg Isten ilyen személyiségeket ajándékoz a ref. egyháznak, az addig nem veszhet el akármennyire próbáltatik is, mert ez azt mutatja, hogy vele még célja van Istennek, még tart e világban való missziója.

— Nyilvános nyugtázás és köszönet.

A borsii ősrégi templom renoválása végett az egyházakhoz küldött kérvényekre eddig a következő adakozások történtek: Garamszentgyörgy: 200 K., Radnót: 20 K., Deáki: 68 K., Madar: 50 K., Páskaháza: 22-55 K., Zsigárd: 50 K., Abaujszina: 137-20 K., Nagyida: 55 K., Csap: 23-70 K., Korláthelmecz: 19-45 K., Komárom: 50 K., Csicsér: 100-50 K., Rimasimonyi és Darnya: 100 K., Diósförgepatony: 10 K., Abaujnádasd: 30 K., Kiskálna: 20 K., Réte: 33-30 K., Magyarsók: 45-50 K., Nagyálma: 25 K., Borzsova: 70 K., Kajdanó: 20 K., Barkaszó: 120 K. Az eddigi kegyes adakozások összege: 1270-20 K.

A borsii egyház mély háláját és meghatott köszönetét fejezi ki e helyen is a reményeit meghaladó lelkes támogatásért, szeretetteljes adomá-

nyokért úgy az adakozó gyülekezeteknek, mint e gyülekezetek lelkészeinek, kiknek jóindulatú buzgókodása lehetővé tette az eddigi szép eredmények elérését.

— **A legényei ref. egyházközség ifjusága** a husvét második estéjén rendezett színelőadása jövedelmét javításra szoruló temploma építési költségeinek fedezésére ajánlotta fel. A maroknyi gyülekezet minden eszközzel ezen célja megvalósítására törekszik.

— **Lelkészbeiktatás Csarnahón.** A felső-zempléni egyházmegyéhez tartozó *Csarnahó* ref. egyházközség március hó 5-én egyhangú meghívás útján Balla István nagygéresi s. lelkészt választotta meg a Jarmy Béla eltávozásával megüresedett lelkészi állásba. Ünnepeles beiktatása Virágvasárnapján ment vegbe Papp István legényei lelkész és Papp Dezső egyházmegyei tanácsbíró kiküldöttek jelenlétében. Bevonulása az egyházközségbe diadalmenet volt. A lelkes egyházközség száz teritékes ebédet adott az új lelkész tiszteletére. A helybeli tanító családja, a tanítónő, valamint az egyház előjárósága vallvetve iáradozott az ünnepség minél sikeresebb rendezésén, amely csakugyan lélekemelő és impozáns lefolyású volt. Adja Isten, hogy az a szeretet, mely ez ünnepségen megmutatkozott, maradjon meg mindvégig az új lelkész és a gyülekezet között, hogy ez vessen alapot a jövő építő munkájának!

HIVATALOS RÉSZ.

Dunáninneri Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

253/1935 szám

Bratislava — Pozsony, 1935. IV. 25.

K ö r l e v é l.

A Dunáninneri Református Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű Lelkeszi Hivatalának.

Az itteni rendőrigazgatóság elnökségének f. év április hó 16-ról kelt 3765/1935. prez. sz. átiratára tudatom, hogy az utóbbi időben előfordult, hogy némely esetben a köztársasági elnök úr, a nemzetgyűlés elnökei és a kormány tagjai nevét jelentették egyes szülők keresztszülő gyanánt az illetékes hivataloknál. Felkérem, egyházfőhatóságom alá tartozó lelkészi hivatalainkat, hogy minden hasonló esetben, mielőtt a bejegyzéseket fogantatosítanák, a fenti rendőrségi átiratra való hivatkozással kérjék a kérdéses államferfi irásbeli, hiteles és kifejezett beleegyezését a komasághoz.

Midőn ezt tudatom, vagyok szeretettel keresztlyén szolgáljuk:

Balogh Elemér püspök.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruzsinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felölös szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkézi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	--	--

Megjelenik minden szombaton.

A református theologia feladata a jelenkorban.

Részletek Fr. BRUNNER EMIL zürichi theol. professzornak a magyar ref. theologiai akadémián tartott előadásaiból.

Hetedik tétel: Mint ahogy az evangélium és az egyházi igehirdetés harcot jelent, épen úgy az Isten igéje és a bűnös emberi értelem közötti harc maga az igazi theologia is. Tehát a bibliafordítás, mint a theologia feladata ebben áll: tegye képessé az evangélium hirdetőjét arra, hogy a mai emberhez mai módon beszéljen és a modern embert épen ott keresse és fogja meg, ahol az valóban van.

Ez a korra való vonatkoztatás, a theológiának ez az aktualizálása éppen a theologia és az egyházi igehirdetés egymás mellé állításából tűnik ki. A prédikációnak semmi más feladata sincs, mint hogy a Biblia üdv-üzenetét megismételje. De, ha a prédikáció egyszerű recitáció, akkor a feladatának nem felel meg, akkor még semmit sem végzett. És ha nem más, mint ennek a bibliai üdv-üzenetnek puszta exegézise, még akkor sem végezte el feladatát. Az igazi prédikáció a hallgató lelkével és a hallgató lelkéért való harc, mint ahogyan Pál mondotta. A prédikáció annak a feladatnak engedelmes elvégzése, hogy a *Krisztus számára* foglyul ejtse az embereket. A prédikáció tehát párviadal az emberi értelem és az isteni üdv-üzenet között és épen ezért: harc az Isten és az ördög között. Minden igazi prédikáció exorcizmus. Aki ma egyszerűen egy kálvini prédikációt mondana el, az az ördögöket nem üzné

ki vele, annak ellenére, hogy Kálvin azzal a prédikációval csakugyan ördögöket tudott üzni. Miért van ez a különbség? Azért, mert a mai ember nem a négyszáz év előtti ember. Az ördög azonban ugyanaz. De ennek az ördögnek a fegyverzete ma már egészen modern. Az ördög is lépést tart a haladással. Épen ezért a theologusnak és a prédikátornak meg kell ismerkednie az ördög modern fegyverzetével. Ehhez azonban szüksége van a mai prédikátornak theologiai műveltségre. Épen a theologia feladata az, hogy megértesse a prédikátorral az ördög mai fegyverzetét.

A theologia nem maga az az egzisztenciális harc, amelyről az imént szó volt. A theologia az itt és most jelenvaló emberrel nem abban az értelemben foglalkozik, mint a prédikáció. A theologia általánosságban mozog, az általános korszellemmel viaskodik, a prédikáció meg eleven emberi egyéniségekkel. A különbséget azonban másképp is formulázhatjuk: a theologia a bűnös gondolkodással, a prédikáció pedig a bűnös akarrattal foglalkozik. Épen ezért nemcsak a prédikáció, hanem a theologia is szükségképpen vitázó (erisztkus). Nem azt mondom, hogy polémikus, hanem, hogy erisztkus és ezzel az új kifejezéssel, hogy erisztkus, ki akarom fejezni ennek a ténykedésnek negatív és pozitív mozzanatát egyaránt.

Nyolcadik tétel: A theologia nyomban

elfajul és theologizmussá válik, amint nem szolgálóleánya, hanem úrnője akar lenni az egyháznak. A theologiának, mint bibliafordításnak az legyen a gondja, hogy a Biblia igéjét az élet valóságába átfordítsa.

Már Zwingli óta jellemző sajáttsága a református theológiának, hogy a theológiát az egyháznak alárendeli. Egy mult századbeli egyháztörténész (Hengstenberg) a kálvinizmus és lutheránizmus közötti különbséget ezzel a mondattal fejezte ki: a lutheránizmusban az egyház egyik locusa a theológiának, a kálvinizmusban pedig a theologia egyik locusa az egyháznak. Ebben az értelemben akarok én kálvinista lenni. Nem hiszem, hogy ez a formulázás ma -- bár nagyon szellemes -- találó volna, de mégis, az igazságnak a magva benne van. Németországban például kiütözik az a veszedelmes törekvés, hogy a theologia az egyházban legfőbb dologgá váljék.

Honnan ered a theologizmus? Egy hamis viszony-meghatározásból, a hit és a theologia közti hamis viszony-meghatározásból. — A theologia előfeltételezi ugyan a hitet és az egyházat, de nem theologia az, amely létrehozta volna akár a hitet, akár az egyházat. Ahol a theologia a hitet nem előfeltételezheti, ahol a theológiának magának kellene a hitet létrehoznia, ott már baj van. A theologia nem konstitutív alkateleme az egyháznak, hanem kritikai szerepet tölt be ott. A theologia nem más, mint egyházi egészségügyi rendőrség, vagy élelmiszervizsgáló intézet. Arról kell gondoskodnia, hogy az egyház tana egészséges maradjon. Azonban nem szabad olyan messze mennünk a theologia határvonalának felállításában, hogy mondjuk egy gyermekével együtt imádkozó anya munkáját már theologiai munkának minősítsük. A theologia tudomány és nem praxis, a theologia elmélet és nem igehirdetés. A theologia nem más, mint egy csatatervnek az elkészítése, de nem maga az ütközet, amely a terv alapján folyik. Ezt a kartográfiát nem szabad magával a harccal összecserélni, de jó térképek és tervek nélkül szerencsés, győzelmes ütközetet nem lehet vivni. Theologiai munkásság nélkül sem az egyház, sem az egyház igehirdetői munkássága nem maradhat tiszta. De mindennek ellenére hangsúlyoznunk kell azt, hogy a

theológiának nem az a feladata az egyházban, hogy uralkodjék, hanem, hogy szolgáljon.

Ebből a megállapításból a theologiai tudományokra vonatkozólag is következtetést vonhatunk le és e tanulmányok értelmére is rámutathatunk. Theologus diákok theologiai munkásságának olyannak kell lennie, amely alárendeltetett az ő hitéletüknek. Ez az alárendeltség azonban nem azt jelenti, mintha a theologia kevésbé volna fontos, hanem azt fejezi ki, hogy a theologia szerepe a szolgálat. Van valami lelkigondozási kritériuma az igazi theológiának és ez különösen a Szentlélekről szóló tanban válik nyilvánvalóvá, mert itt, a Szentlélekről szóló részben magának a theologusnak a személyes tapasztalatai szolgálnak tárgyul mondanivalójához, épen ezért a Szentlélekről szóló tan az a hely, ahol minden theologus zavarba jön, ha nincs elegendő hitélete, mert itt a leghamarább jut kifejezésre az élő és a halott hit közötti különbség. Itt jut szóhoz az experientia, amiről a reformátorok beszélnek. Az az experientia, amely az oratio, tentatio és a meditatio mögött áll. Hogyha a Biblia azt tanítja, hogy az igazi hit a gyümölcsseiről ismerhető meg, akkor azt kell mondani, hogy az igazi tan is olyan, amit a gyümölcsseiről tudunk megismerni, vagy megbirálni. Hogyha azt mondják a theologusok, hogy nemcsak az életnedvek — amelyek mindenkor el vannak rejtve —, hanem a hitnek a gyümölcsei, vagyis a szeretetmunkák is rejtve vannak, ott már baj van. Épen ebben a vonatkozásban hivatkozhatunk jóleső érzéssel Kálvinra. Nem volt senki, aki nálanál határozottabban kifejezésre juttatta volna a bibliai tanoknak a teljességét ebben a vonatkozásban. A vigasztalás gondolatát, amely annyira dominál Luthernél, kiegészíti a harc gondolatával. Ő semmiféle fecsegés által nem engedte visszatartani magát és a sola gratia gondolata mellé odaiktatta a soli Deo gloria gondolatát, a kegyelem-tan mellé a cselekedetek tanát. Nem mintha ez a kettő különböző dolog lenne, sőt épen annak a kihangsúlyozására tette, hogy a sola gratia szükségképen kihat a cselekedetekre is. Isten úgy vezet bennünket a kegyelemben, hogy lépésről-lépésre megvilágítja utunkat a hit fel-fellobbanásában. (Nem a theológiában). Ezzel pedig minden theologiai önteltséggel

szemben védőgátat emelt. Épen az igazi theológiának az a jellemző vonása, hogy túltal önmagán arra, ami már nem theologia. Ráutal arra az engedelmességre, amely-

lyel mi is tartozunk annak az Istennek, aki Ura a theológiának és Ura önmagunknak is.

(Vége.)

A dialektikus theologia vitája.

6. *E. Wolf: Martin Luther, das Evangelium und die Religion* (L. M., az Evangelium és a vallás. 1934. 28 old.) 1933 október 25-én Kölnben tartott előadás. Lutherben magyarázó a felvilágosodás harcosát látják, aki az „ember autonómiájá“-nak hangsúlyozója. Ugyanolyan tévedés ez, mintha benne a népiséget szemléljük és a „német-protestáns“ jelleget emeljük ki. Nem is vallástörténeti Luther szerepe, amelynél a középkori skolasztika kiküszöbölőjét és a német misztika és a páli hitrendszer egybekapcsolóját látják benne. Luther más és több ezeknél, reformátor, akinek a vallása építően jelenti: „Isten van“. A természeti vallás istenképére vonatkozóan ezért mondja ki bátran az evangéliumi itéletet: figmentum és phantasma. Az Evangélium ugyanis valóság és itélet a természeti vallás felett. — Luther a kegyelem és hit theológusa, aki szembefordul a középkorral és korunkkal, amikor azt tanítja, hogy „a Krisztusban való hit, egyedül ez az első parancs teljesítése. „A lutheri élet és tan azért a sola fide coram Deo, egyedül hit által Isten előtt: „A hit Istennel cselekszik egyedül, ehhez semmiféle cselekvés sem jöhet, mivel a tettek egyedül az emberrel cselekvődnek.“

7. *K. Barth: Gottes Wille und unsere Wünsche* (Isten akarata és kívánságaink. 1934. 40 old.): előszavában közli Barth K. Fezerhez intézett kijelentését, amely a „német keresztyének“-nek szól: „Nekünk más hitünk van, nekünk más lelkünk van, nekünk más Istenünk van.“ A „német keresztyének“ hittudományát és egyházpolitikáját nem Luther vagy Kálvin iskolájából kell levezetni, hanem Schleiermacher, R. Rothe s W. Beyschlag munkásságából. A füzet első írása: „A jelenlegi német evangéliumi egyház reformatori hitvallásainak helyes megértésére vonatkozó magyarázat“ a Barmenban ülésű „szabad zsinat“-nak előadott

és ezáltal elfogadott öt pont, amelyet a németországi református szövetség egyetemes gyűlésében 1934. január 5-én szintén magáévá tett. Ez az öt pont Isten ígéje szerint tisztázza az Egyház jelenlegi helyzetét, a Szentírás-alattiságát, világban levő helyzetét, küldetését és alakját. A cimetadó második tanulmány arra utal, hogy Isten akarata Igéjében van meg, ha Isten akaratát keressük, akkor az Igéjét kell keresnünk. A mai egyházi viszonyokban az az egyszerű ismeret forog szóban, hogy Isten akarata kormányzó, kívánságaink pedig kezében vannak. A füzet utolsó cikke az ismert „Búcsu“, amely a Zwischen den Zeiten megszűnését jelezte.

8. *Ed. Thurneysen: Die Kraft der Geringen* (A kicsinyek ereje. 1934. 28 old.) három egyházi beszéd. Az első arról szól: („Hozsána — segits!“ Máté 21:12—16), hogy a hivatalos világtörténelemben és egyháztörténelemben a kicsinyek hangja és kiáltása a kellő és jelentős, mivel „Isten előtt kicsinynek kell az embernek lennie“. A második: („Az új kezdet“. Máté 18:1—9) meg: Istenben van az élet új kezdete, mert a kicsinyek ereje a bünbocsánat hatalma, amelyhez Krisztus hív. A harmadik: („Az Evangélium titka“. Ef. 6:18—20) tartalma az, hogy Isten él és Evangéliumának titka az igazsága; az Ige igazsága a titok, amely a keveseké és kicsinyeké.

9. *K. Barth: Offenbarung, Kirche, Theologie* (Kijelentés, Egyház hittudomány. 1934. 44 old.) előszavában vitáz Emanuel Hirsch-sel, aki a jelenlegi szellemi helyzetet, az úgynevezett „német órá“-t „Istennel való találkozás“-nak tekinti és Isten meg Krisztus „a történelem Ura“-ként jelenik meg művében (Die gegenwärtige geistige Lage im Spiegel philosophischer und theologischer Besinnung. — A jelenlegi szellemi helyzet bölcséleti és hittudományi ráeszmélés tükrében. 1934.) Egyház azonban csak ott van,

ahol Isten van és az Egyház „különösen pedig a német evangéliumi Egyház, az Isten egy Igéjéből él, amelyből és nem a másodikból ezen kívül, született“. A hittudományi helyzet jelszava, amely alá minden esemény, mint munka és harc besorozható: „Szentírás vagy 1933?“. A füzet három cikke az a három előadás, amelyet Barth a párisi szabad protestáns hittudományi fakultáson tartott 1934. április 10—12. napjain. Ezekből a polemikus írásokból tán ez a leggazdagabb tanulságos tartalom, mert a dialektikus hittudomány jellegzetes mondanivalói kerülnek benne sorra. A *kijelentés* fogalmához azonnal kapcsolja a bizonyosság és a hitvallás fogalmát, mint elengedhetetlent. A kijelentés ismerete bizonyosságot, egyszerűségi jelleget, Isten és az ember közti különbséget, a „távoli, idegen és szent Isten ismeretét“ jelenti. A Kijelentés tekintély, titok, legfelsőbbfoku ítélet az ember felett. „Mivel a Kijelentés Isten maga!“ Ezért a Kijelentésért kétszer vívott nagy harcot a keresztyén Egyház, először a IV. században a Szentháromság-tan tisztázásakor, másodsor a XVI. században, amikor a szabad kegyelem hitelvét védte meg a reformáció. A Kijelentés Isten uralkodásának, bünbocsánatának, megszentelésének és ígéretének művelete. A másik nagy kérdés az *Egyház-é*. A keresztyén Egyház nem üdvintézmény (római katolikus tan), nem vallásos társaság (modern protestáns elv), hanem? „Egy teszi az Egyházat egyedül Egyházzá, hogy az ember hallja, amit és mivel Isten hozzá beszélt“. Még közelebről: „Ahol a Szentírás beszél — és ahol az ember hallgatja — itt keletkezik és van Egyház“. Az Egyházra jellemző az Isten iránti hűség, amely a Szentírás iránti hűséggel egyenlő. Az Egyház nem emberé, hanem Jézus Krisztusé, jegyei az alázat és a szolgálat, az Egyház engedelmisségben él. A hittudomány: „előfeltétele a Kijelentés, Istennek Magának a cselekvése Igéjében és Lelke által“. „A hittudomány az egyházi liturgiában, azaz ebben az imádó hirdetésben, vagy hirdető imádságban, amelynél az Egyház Istent hallja, meghatározott művelet“. Közelebbi értelemben a hittudomány: „az Egyháznak mindig újra szükséges és parancsolt önvizsgálata az Isten Igéjének mértéke szerint“. A hittudomány ezért kifejezett módon és mindig egyházi s

amennyiben egyházi, Ige-theologia lehet, ez jelzi szabadságát, amely Istentől ered, egyuttal kötöttváltat, eszerint nem történeti tudomány, mivel Isten Kijelentésére s csak erre való engedelmes és aláztat hallgatás. Emberi ügy a theologia, az Ige szolgálata, „az Egyház kritikai önszmélése alapjára és eredetére“. A hittudomány, mindegyik ága szerint, egyházi ügy, tehát nem pusztán a hittudósok, tanárok, lelkészek vagy egyháztagnak dolga, ezért az egyház minden tagja felelős az Egyház hitudományáért.

10. K. Barth: *Der gute Hirte* (: A jó pásztor. 1934. 24 old.) bevezetőjében azt szögezi le, hogy Isten azért engedi meg az eretnekséget, hogy Egyháza az igazságot annál jobban megismerje és kitartson mellette. A füzet a párisi Rue Blanche-i evangéliumi-lutheránus Krisztustemplomban, 1934. ápr. 15-én mondott egyházi beszédet és három nappal későbbi időpontban tartott református konvent előtti bibliamagyarázatot foglalja magában. Mindkét írás a jó pásztorról szól, (igéik: János 10: 12—13 és 14—16). Aki véd, gazdag, erős és élő, hü, „Aki úgy cselekszik, mint valódi Urunk és védőnk; szabadulásunk a végső veszélyben, hogy az övé vagyunk“. Jézus Krisztus a Jó Pásztor, ezt a kijelentést azonban csak akkor hallhatjuk, hogyha Egyház vagyunk s ebből a hallgatásból ered minden cselekedet és az engedelmisség. Isten szeretet és Fia szeretetből adja életét az övéiért, akiket ismer és akik ismerik Őt, ez Isten titka és ahol ez tudott, ott van Egyház.

Ime a dialektikus vita arculata.

Kétségen kívül gazdag, érdekes mindegyik vitairás. De az elkeseredésignőtt páthosz, amely a tiszta theologia művelésének szükségesváltat hangoztatja, nem hittudományi elefántcsonttoronyba való zárkozáshoz vezet? Az Evangélium bennünket keresztyéneket az életben hagy meg és az életbe parancsol. Lehet és szabad ezzel ellentétesen cselekednünk? Nyilvánvaló, hogy ez a vita, amennyiben tisztulást, építést szolgál: helyenvaló és kellően keresztyén. Ma nem dönthető el az eredménye; ma csak az biztos, hogy tudnunk kell erről, mert a protestantizmus jellegzetes hittételeiről és életéről szól.

Narancsik Imre.

(Vége.)

Amit akarunk és — amit tehetünk.

Azt nagyon jól tudjuk mindannyian, hogy mit akarunk. Röviden: azt akarjuk, hogy csehszlovákiai református egyházi életünk úgy egyetemes vonatkozásaiban mint részleteiben, úgy a külső mint a belső követelményeket illetően életképessé építtessék ki. Szükségünk van tehát a közintézményekre. Azért akarunk theológiát, tanítóképzőt, internátusokat, árvaházakat, szeretetintézményeket és még sok egyebet, ami alkalmas eszközül szolgálhat a ref. keresztyén életforma megtestesítéséhez. De azt is akarjuk — és ezt még fokozottabban kell akarnunk, hogy a belső, lelki építés munkája legyen minél erőteljesebb és tökéletesebb. Ezt az utóbbit célozza a belmisszió.

A fentebb vázolt célok elérésére irányulnak azok a tiszteletreméltó törekvések, amelyeket sokféle formában láthatunk megnyilvánulni. Ilyen a ref. tanítóképző kérdése is.

Az vita tárgyát nem képezheti, hogy midezekre szükségünk van. Hiszen ez nem egyéb, mint egyházi életünk lombosodása. Minden fa olyan mértékben lombosodik, amilyen mértékben táplálni tudja a gyökere. *Olyan mértékben fejleszthetjük mi is egyházi közéletünket, amilyen mértékben azt a gyökerek, vagyis az egyes gyülekezetek táplálni tudják.*

És itt lépünk át a kérdés gyakorlati oldalára!

Mert vannak olyan gyülekezeteink, amelyek régen elértek a teherbírás legvégső határáig. Ezek — sajnos — már régen csak „non possumus“-sal felelhetnek az újabb és újabb közterhekre. Ezek azok, amelyek legtöbbet veszítettek, mert jövedelmük nagyobb része az adócsökkentési segélyen nyugodott. Ez pedig összeomlott és csak izelítő maradt meg belőle. Ezek a gyülekezetek azok, amelyeknek érdekében szót emelek, mert olyan rokkanttá nyomorodtak a teher alatt, hogy szavuk nem hallatszik és igazán csak az érti meg őket, aki megdöbbenve hallgatja egyre ritkuló szivdobbanásukat. Ezek között van az én gyülekezetem is, amelynek viszonyait kifejező konkrét adatait a tisztább látás kedvéért közlöm. Megjegyzem előre

azt is, hogy nincs szándékom számokkal dobálkozni, mert kívánatra igazolhatom hittelesen minden adat valódiságát.

Összehasonlítva tehát a nemesoroszi egyház háború előtti és mai állapotát, a következő képet nyerjük:

I. Háború előtti jövedelem mai pénzértékben:

a) ingatlanokból cca	2900 Kē
b) egyházi adóból cca	4800 „
c) adócsökkentési segélyből,	
mely volt a háború előtt 1100 k.,	
ennek nyolcszorosa	8800 „
	<u>összesen 16.500 Kē</u>

II. A mai jövedelem:

a) ingatlanokból	2900 Kē
b) egyházi adóból	4800 „
c) adócsökkentési segélyből	325 „
	<u>8.025 Kē</u>

A háború előtti jövedelem szerényen biztosította az egyház existenciáját. Az adócsökkentési segély elsorvadása folytán ez a jövedelem ma 52%-al csökkent. A régi állandó kiadásokhoz jött az újabb állandó kiadások egész sora. Ezenkívül az egyházat mintegy 16.000 Kē adósság terheli.

Íme egy konkrét példa a sok kis egyház közül!

Lehet-e ezekre újabb és újabb terhet rakni? Lehet-e nyugodt lelkiismerettel fegyel-mivel fenyegetni ezeknek előljáróit, ha minden követelménynek nem tudnak eleget tenni?

Megjegyzem, hogy fenti egyházban az adókulcs is túl magas. Magyar holdankint: 8 liter buza és 9 liter árpa, tehát 17 liter, de ezt még jobban súlyosbitja az úrvacsorázók után fizetendő 15 liter buza.

Lehet-e ilyen szituációban egy egyházat kifogástalanul vezetni?

Célom az, hogy a kis egyházak problémájának a legnagyobb tisztelettel, de egyben a legnagyobb határozottsággal is helyet és időt kérjek fórumainkon.

Megafonja akarok lenni ezeknek a teher alatt roskadozó, halkpanaszú gazdasági rokkantjainknak. Mert kinek, minek és miért lesz szükség több közintézményre, ha ezeket figyelmen kívül hagyjuk és elsorvadni engedjük?!

Ezek a kis egyházak a mi Leoni-

dászaik! Túlerővel küzdenek, de küzdenek, pedig napról-napra több sebet kapnak és kevesebb reményre ébrednek. Bátran és büszkén emelek szót érdekükben. Hőssieségük: Egyetemes Egyházunk disze, mint ahogy Leonidasz hősiessége: Hellasz dicsősége volt!

Nemesoroszi

Szücs Lajos.

H I R E K:

„A Bratislavai-Pozsonyi ref. keresztyén Diákinternátus és Menza részére beérkezett szeretetadományok. V. Kimutatás. Karácsonyi gyűjtőiben adakoztak a következő egyházközségek: Szepsi 214.50, Berzété 70, Abaujvárad 20, Felsőszecse 100, Nagyida 25 Ké. Az áldozatos szíveknek a szegény tanulók nevében hálás köszönetet mond a RIM. vezetősége. Együttal felkérjük az egyes lelkészi hivatalokat, hogy a rend kedvéért a fel nem használt gyűjtőveket is Édl u. 9. sz. alá visszaküldeni sziveskedjenek.

— **Lelkészválasztások és beiktatások.** A *csicséri* református gyülekezet lelkészi állására Gaál István kassai segédlelkészt hívta meg az egyházközség tagjainak egyhangú óhajta. A beiktatást március 31-én végezték: Kömives Sándor egyházmegyei főjegyző és Koncz Gyula világi főjegyző, egyházmegyei megbízottak.

A *nagyráskai* lelkészi állásba Kalitza Dénes megválasztott lelkészt április 28-án iktatta be Szakal László kistráskai lelkész és Papp Dezső tanácsbíró.

A *garbócbogdányi* református gyülekezet március 31-én iktatta be új lelkészét, Séra László volt szomori lelkészt arra a kálvinista őrhelyre, ahol néhai Kiss Lajos 40 évig szolgálta az Urat próféta hűséggel, szilárd és rendíthetetlen következetességgel. Az érkező lelkészt Dula József, Kocsis János gondnokok üdvözölték, az iskolás gyermekek virágcsokrokkal köszöntötték, a gyülekezet nevében a templomban pedig Kónya Imre üdvözölte. Az új lelkész az I. Kor. 3. 2. alapján hirdette, hogy bár újabbak a szavai, új, modern köntösbe vannak öltöztetve a kifejezései, de a célja ugyanaz mint a régieké: *A Krisztus hirdetése* „mert más fundamentumot senki sem vehet azonkívül, amely vettetett, mely a Jézus Krisztus.”

A templomi ünnepélyt meghitt és meglepő hangú közebed követte, hol felcsendültek a régi szép kálvinista zsoltárok is, az új lelkész édesapja, Séra János kezdeményezésére.

A gyülekezet 1929-ben 40 000 Ké költséggel renoválta templomát s vett új harangot, 1934-ben néhai Kiss Lajos 40 éves garbócbogdányi lelkészségének jubileumára egy 8000 Ké értékű beton alapon álló csúrt építtetett, most pedig 15.000 Ké költséggel paróchiáját renováltatja meg, hogy újra

felvértezve magát, éljen az új lelkésszel, bátran és merészen nézzen szembe az új idők viharával, kísértéseivel s ezen a kálvinista őrhelyen szolgálja ebben a világban is az Isten dicsőségét.

A *nagygyeji* gyülekezet lelkészi állására Patoky Menyhért, ungvári segédlelkész választotta meg a gyülekezet egyhangú meghívásával. Beiktatása május 12-én volt.

— **A minaji** gyülekezet lelkészválasztása egyhangú meghívással nem sikerült. Az állás betöltése pályázat útján fog megtörténni.

— **A nagykaposi ifjusági egyesület** nagy erkölcsi és szép anyagi sikerrel két izben is előadta a „Noszty fiu esete” c. színművet. Mind a két esetben zsúfolt ház előtt.

— **Az ungi egyházmegyében** Nagy Géza vajkóci és Kömives Sándor vajáni lelkészek választották meg papi tanácsbírák a gyülekezetek egyhangú kívánsága szerint.

— **A ladamóci ref. egyházban** Nagycsütörtök este véget értek a vallásos estélyek. Láto-gatottak voltak; különösen az édesanyákat, a leányokat és a fiatal legényeket és az iskolás gyermekeket vonzották ezek az estélyek. Dobos Sándor lelkész minden egyes alkalommal bibliamagyarázatot tartott: Birák XI. 34—36, Királyok II. könyve V. 3, János II. r. 1—12, Királyok I. könyve X. 6—7, Példabeszédek könyve XIV r. 12, Mózes I. könyve III. részének 1 verse alapján. Minden alkalommal gyülekezeti ének után imádságban járultunk a mi megtartó égi Atyánkhoz, kérvén mindenekre elégséges kegyelmét. Lelkész szabadelőadást tartott három izben: Szenci Molnár Albertről, Károli Gáspárról és a babonáról. Kovács Zsigmond felekezeti tanító felolvasott Dr. Makkai Sándor: „Az Élet Fejedelme” című vallásos elbeszéléseket tartalmazó munkájából. A jelen voltak látható érdeklődéssel hallgatták. Hurka László községi iskolai tanító ószhangzatos énekarabokra tanította be az iskolás növendékeket s ezekkel és a betanított szavatokkal telte vonzóbbá és változatosabbá az estélyek műsorát. Külön kell megemlíteni Kovács Zsigmondné Ónagyságát, aki férjének se-gítségére sietvén, ott volt mindig Ecsedy Aladár: „Az irgalmas samaritánus” evangéliumi szindarab (10 képben 28 szereplővel) betanításánál, elvállalván a maszkírozás felettébb nehéz munkáját. Nagyon ötletesen, úgyszólván tökéletesen oldotta meg feladatát, úgy, hogy ez az evangéliumi szindarab a szereplők lelkében is, a hallgatók lelkében is maradandó emléket hagyott hátra s mindenestre több volt az erkölcsi értéke, mint igen sok nem is a mi fiatalságunknak való „modern”, értéknélküli kacagtató szerelmi tákolmány. Gyermekestentisztelet is tartatott: Példabeszédek VI r. 16—20 versei alapján.

— **Halálozás.** Folyó évi április hó 26-án meghalt Nagyodon özv. Székely Dezsőné szül. Kiss Etelka, volt alsószecsei ref. tanító özvegye, 85 éves korában. 28-án temették el nagyrészvét mellett. A magas kort élt kegyes nő nyugodjék békében!

— **Ifjúsági barakk Kiskoszmályon.** A komáromi ref. tanuló ifjúság Tóth Kálmán segédlelkész vezetése mellett elhatározta, hogy a kiskoszmályi ref. árvaház telken barakkot épít, ahol a nyári konferenciákat tartják és egyuttal üdülő helyül is fog számukra szolgálni. Úgy értesülünk, hogy a barakk felépítéséhez szükséges pénz: közel négyezer KČ együtt van és rövidesen hozzá kezdenek annak építéséhez, hogy készen legyen, mire a nyári szünidő beköszönt. A kiskoszmályi árvaház, valamint a község fekvése ott a Garam partján, erdőktől, szőlőktől, hegyektől szegélyezve, a legjobb hatással lesznek lelki és testi üdülést kereső tanuló ifjúságunkra. Örömmel üdvözljük ifjúságunk nemes törekvését, lelkes elhatározását is felhívjuk mindenki figyelmét annak támogatására.

— **A nagykálnai körzeti konferenciáról.** A barsi ref. egyházmegye nyugati felében lakó lelkészek, tanítók és gyülekezeti tagok részére és hitéletének fejlesztésére, az egyházmegyei belmissziói bizottság irányítása mellett, Nagykálna központtal, élénk érdeklődés mellett, körzeti konferenciák tartottak és tartatnak. Folyó évi jan. havában az istentiszteletéről, február havában az urvacsoráról, március havában az imádság áldásáról és most legutóbb: május hó 1-én a bibliáról és annak építő erejéről folytak a megbeszélések. Mindegyik összejövetel a templomban tartott reggeli istentisztelettel vette kezdetét. Az istentiszteletek buzgóságát nagyban emelték a nagykálnai ref. iskolások kétszólamu énekei Rác János praerors vezetése mellett. A május 1-én tartott összejövetelen 19 községből 110-en jelentek meg. A konferenciák vezetője: Veress László alsóváradi ref. lelkész. A következő összejövetel 1935. június hó 26-ikára tüzetelt ki.

— **Konferencia a kiskoszmályi árvaházban.** A kiskoszmályi ref. árvaházban minden évben szokott tartatni konferencia: gyülekezeti tagok részére, külön lelkészek és tanítók részére, külön ifjúság részére, külön a vasárnapi iskolások részére. Ez utóbbiak ki-ded csapata most Virágvasárnap ünnepén volt együtt. Nagy érdeklődés kíséri mindig a gyülekezeti tagok részére kitűzött konferenciát, mely a folyó évben, az árvaház falai között, május hó 22 és 23-ik napjain lesz megtartva. Az előkészületek most vannak folyamatban az egyházmegyei belmissziói bizottság kidolgozásában. A konferencia mindkét napon biblia körök összejövetelével és reggeli áhitattal fogja kezdetét venni. Legyen Istennek áldása a komoly lelki munkán.

— **Gondnokválasztás.** A lévai ref. egyház megüresedett első gondnoki tiszttségére a gyülekezet választó tagjai lelkesedéssel és nagytisztelettel Csekey János egyházmegyei vil. tanácsbíró, ny. gazdatisztet választották meg, kinek hithűsége és egyházas buzgósága nagy nyereséget jelent a fejlődés magas fokán álló lévai egyháznak. Legyen segítségére egyházépítő munkáiban a jó Isten!

— **Bibliafordítás.** Amint az erdélyi Református Szemle írja, Dr. Kecskeméthy István kolozsvári theol. tanár bibliafordítása közel áll a teljes befejezéshez. Teljesen készen van az egész ótestamentom egészen önálló, minden eddigi bibliafordítástól független fordítása, készen van az újtestamentom fordítása is a római levélig s bár az utóbbi időben súlyos betegség támadta meg a tudós professzort, remélhető, hogy a hátralévő munkát is elvégzi s akkor bibliafordítása teljesen egyöntetű, egész lesz. A mult év végén már a skót bibliaterjesztő társaság érdeklődött is fordítása iránt. Dr. Tavaszy Sándor Kecskeméthy fordítását művészinak mondja s tanártársai el vannak határozva arra, hogy még külföldi bibliatársaságok támogatása nélkül is kiadják. Kívánatos, hogy a brit bibliaterjesztő társaság által megbízott magyarországi bibliafordítók ne hagyják figyelmen kívül a Kecskeméthy dr. munkáját, különösen pedig az ószövetség fordítását, mert nagyon kevés a hivatott ótestamentum-fordító.

— **A Kórus és Kántus találkozói.** A magyarországi két régi híres ref. főiskola ifjúságának érdekes testvéri találkozója jött szokasba néhány év óta. A sarospataki főiskolai kórus és a debreceni kollégiumi kántus minden éven közösen rendez hangversenyt egyik évben Sarospatakon, másik évben Debrecenben. Ez évben május 4-én Debrecenben volt a közös hangverseny, ameyen a kórus és kántus önálló és közös számain kívül más ének és zenedarabok is szerepeltek. Megbecsülendő minden mozzanat, amely az egyház alkotó elemeinek összetartását erősíti.

— **A pápai ref. főiskola** segélyezésére az amerikai egyesült presbiterianus egyház 755 84 dollárt küldött.

Hogy a keresztyén egyház vértanui iránt való tisztelet mily mélyen gyökerezik a magyar református népünk szívében, azt sok példával lehetne megbizonyítani. De most csak egyetlenegy kézzelfogható bizonyosságra szoritkozunk. Szikszay György, a Keresztyén Tanítások nagynevű írója, akit a református nép életére gyakorolt nagy és dicsőséges hatásaiért méltán állithatunk Károli Gáspár és Senczi Molnár Albert mellé, mikor egyházi hivatalától s tisztel állásától megfosztva Debrecenben az ispotálybeli templomban volt egyházi szolga, 1799-ben hatalmas könyvet irt ezen a címen: „Mártirok oszlopa, melyet az olyan drága személyeknek emlékezetekre és tisztességekre, kik az Ur Krisztusért kint és halált szenvedtek és a keresztyén vallás igazságát véreikkel megpecsételték, — a régi hitteles íráskok maradványaiból összerakott, felemelt Szikszai György“, Ez a könyv immár másfélszázad óta kedves könyve a magyar református népnek. Utolsó kiadását Kádár Imre rendezte Karcagon az 1900. évben.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÓMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**
Rožňava, ref. lelkesi hi-
vatal. Kéziratok, el-fize-
tések, hirdetések és eset-
leges reklamációk ide
küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Evangelikus egyházpolitika.

A csehtestvér egyház hivatalos lapjának a „Český Bratr”-nak legutóbbi számában hiradást olvasunk arról, hogy a szlovenszkói evangélikus egyház vezető funkcionáriusai s az evangélikus politikusok márczius hó elején Pozsonyban két napos értekezletet tartottak, amelyen kidolgozták az evangélikus egyház követendő egyházpolitikai irányzatát, úgy a közeli jövőt, mint pedig a távolabbi célokat illetőleg.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen, sőt egyenesen kötelességszerű, hogy erről az akcióról mi is megemlékezzünk, részint azért, mert az ott tárgyalt és nyilvánosságra hozott problémák református egyházunkat is egészen közeliről érdeklik, részint pedig azért, mert az egyházra nézve sohasem lehet közömbös az a politikai irányzat, amely az állam belső és külső irányításában jelentkezik.

Az említett értekezlet mindenek előtt azt hangoztatta, hogy Krisztus evangéliuma nemcsak a hitnek, hanem az igaz életnek is a forrása s hogy így a közéletnek s ezzel együtt az állami életnek is Krisztus törvényei alatt kell lenni. Ez a törvény pedig az igaz és tökéletes keresztyén szeretetben van. Az államnak az a feladata az értekezlet szerint, hogy mindenütt az igazságot szolgálja, a gyengét védje az erőssel szemben s hogy polgárai jólétét, megelégedését és békéjét mindenkire kiterjesztő-

leg munkálja. Az egyház kész együttműködni ezekben az állammal, segítségére lenni, de ennek az az első és elengedhetetlen előfeltétele, hogy teljes szabadsága, igazi autonómiája, a többi egyházakkal teljes egyenlősége legyen, amelyhez hozzájárul az állam szükséges védelme és támogatása. Az értekezlet abban a reménységben van, hogy az evangélikus egyház és az állam közti viszony a közel jövőben a kívánatos jóakarat jegyében teljesen rendeződik s mert tudatában van annak, hogy az állami kormányzatot sok és más irányú elfoglaltság is leköti, azért az egyházpolitikai problémák közül csak a következők gyors teljesítését kéri a kormánytól: az iskolaügyi minisztériumban külön evangélikus ügyosztály létesítését, a nagypénteknek s okt. 31-nek az ünnep- és emléknapok közé való felvételét, a vegyes vallású házasságok körüli sok visszaélés s a róm. kat. egyház erőszakosságainak törvényhozás útján való megszüntetését, a generális konventnek az iskolai kérdésekben benyújtott memorandumának elintézését, az országos iskolatanácsban az ev. egyház képviselőtét, a tanítói díjlevelek új értékelését, az egyházi és állami tanítók teljes egyenjogusítását, a tanítói nyugdíj-járulék leszállítását, az igazgatói díjnak az állam által való fizetését, hitoktatói állások rendszeresítését, a vallásoktatásban az állam fokozatabb segítségét, két egyházi

tanítóképző intézet létesítését, az egyházi iskoláknak a szanálási alaphól törvényhozás útján való megsegítését. Kívánja továbbá 15 új lelkészi állás rendszeresítését s általában az új állások rendszeresítésének a lehetőségét, a lelkészek katonai szolgálatának beszámítását, az állampolgárságot nyert lelkészek ügyének revízióját s legfőképpen a szolgálati évek beszámítását, az állampolgárságcsökkentésének megszüntetését, illetve azok valorizálását, a nyugati kerület adósságának szanálását, az egyház kulturális és szociális munkájának „közálladalmi költségekből” való fedezését, illetve támogatását, a valláserkölcsi, nevelési, iskolai, egyházi és közéleti, valamint házassági törvények megalkotásánál pedig az egyház közreműködését, stb.

Az értekezlet nyomatékosan felhívta az ev. vallású politikusokat, különösen a lelkészeket, hogy ezeknek a kívánságoknak adjanak hangot politikai pártjaikban s hogy mindent kövessenek el ezek megvalósításáért.

Az értekezleten elhangzott kívánságoknak nyilvánvalóan az a célja, hogy a szlovenszkói ev. egyház pozícióját minden vonalon megerősítse.

Amint látjuk, ezeknek a kívánságoknak legnagyobb része olyan, mely a mi egyházunkat

is egészen közelről érinti, különösen ami az államhoz való rendezetlen viszonyunkat illeti. Bár a református egyház egyáltalán nincsen abban a helyzetben, hogy kérésének olyan nyomatékot tudjon adni, mint azt az evangélikus egyház teszi, mégis meg lehet az a reménységünk, hogy ha az itt ismertetett kívánságok megvalósításra kerülnek, legalább az általánosabb természetűek, akkor annak református egyházunk is némi hasznát fogja látni. Sajnos, egyházunk helyzete olyan, hogy vannak kérdések, amelyekben rávagyunk utalva az állami segítségre. Sok csalódásunk után még mindig lehet némi reménységünk arra, hogy az állam kormányzatában végre felülkerekedik az az irányzat, mely az egyházakban rejlő nagy erkölcsi erőt megbecsüli és támogatja. Csak sajnálnunk lehet, hogy a mindig hátsó gondolatokat kereső illetékeseket a református egyház eddigi becsületes, nyílt és lojális magatartása nem győzhette meg arról, hogy ez az egyház érdemes a jóakarató megsegítésre, különösen akkor és ott, amikor egyéneknek és családoknak az existenciájáról van szó.

Egyházunknak, nélkülöző lelkészeinknek és özvegyeinknek azonban a keresztek alatt is reménységben kell élni!

Varga Imre.

Részletek

ISAÁK IMRE máramarosugocsai esperes időszaki jelentéséből és azzal kapcsolatban hozott határozatokból.

Nagyf. és Nagys. Egyházmegyei Közgyűlés!

Jaj lenne nekünk, őrállóknak és látóknak, ha észre nem vennénk, hogy a minket körülvevő világ forrong, átformálódásban van és el akar indulni valamerre. Individuálizmus és kollektívizmus, nacionalizmus és internacionálizmus, magántulajdon és kommunizmus soha élesebben nem állottak szemben, mint a mi emberöltőnk alatt s hogy hová dől el a harc, az ránk nézve nem lehet közömbös sem lelkiségünknel, sem hivatásuknál fogva.

Láthatjuk a nagy lélekvásárt, hallhatjuk a varázslókat és prófétákat, akik a ködöntű hegyek csúcsairól prédikálnak, amelyek felé csak el kell indulni s már is megtölt-

heti az ember az erszényét szinarannyal, a lelkét eszményekkel. Hogy ki közülök a varázsló és ki a próféta, azt könnyű felismerni, csak mérlegre kell helyezni tanaikat. Mind lelkiségünk, mind hivatásunk ismeri az egyetlen és páratlan értékmerőt, amely alá oda kell állítani korunk szellemiségét és gazdasági elveit. Az az értékmérő a mi Urunk Jézus Krisztus, aki az isteni kijelentésben, az Igében elénkbeadta a zsinórmértéket, amelyet alkalmaznunk kell önmagunk és világunk értékeinek lemérésénél. Minden tanítás, amely megegyezik az evangéliummal és így a lélek javát munkálja, legyen a miénk. Minden tanítás, amely lelki vagy testi, szellemi vagy anyagi bálványt akarna ránk kényszeríteni,

elvetendő.

Valamikor talán megengedhette magának a református közélet s talán a hivatalos egyház is azt a vétkesen könnyelmű lukszust, hogy a parókhíák és kuriák kellemes és biztos kényelméből, csendes pipaszó közben elmerengjen a kívül tomboló vihar zugásán. Ma, aki a Krisztusé, emésztő felelősségérzettel köteles beleállni a harcba és pedig az élre! Mi az élre hivatattunk. Mi vezetők vagyunk. Nekünk nem menni kell csak, hanem vezetni a jövő sugárzó hegycsucsa felé. Nekünk az átformálódó világ nagy indulásánál ott kell lennünk és pedig teljes felszereléssel, mint hegyászok kalauzainak a csucsra induláskor. Más talán még nem is sejti, mi már látjuk a hegyóriásokat, amelyek felé visszük népünket. És a hegyóriások fölő, egészen az égig nőve látnunk kell a legszebb, legfenségesebb és legerősebb csucsot, egész életünk minden gazdaságát jelentő Krisztusunkat, akihez a tudomány, művelődés, hit, szeretet hegycsucsain feltörve juthatunk csak el a rámbizottakkal együtt. Szükséges, hogy ezeket a hegyóriásokat okvetlenül ismerjük, bejárjuk személyesen, csak így tudunk a legmagasabb csucshoz, Krisztushoz vezérlő kalauzok lenni. Olvasni, tanulni, lépést tartani a theologiai és világi tudomány fejlődésével elengedhetetlen kötelezettség mindünknek. Csak kiragadott példa és emlékeztetés legyen, ha rámutatok a Kálvin: „Institutio religionis christianae“ — „A keresztyén vallás rendszere“ című művére, amelynek a jövő évben lesz a 400-ik megjelenési évfordulója. Be jó lesz elővenni a parókhialis könyvtárból, amelybe oly nagy áldozatok árán két kötetben fel van véve és áttanulmányozni újra! Az öngazdagodáson kívül egy-két évad vallásos estéihez nyerünk bő tárgyat az átolvasgatás útján. De a megjelenő új művek és folyóiratok stb. iránt is érdeklődnünk kell, hogy a felszerelésünk, szellemi arzenálunk a felfelé irányuló vezetéshez legalább kielégítő legyen.

Nem bírom elég nyomatékkal hangsúlyozni, hogy a *ma* tőlünk teljes lelkimunkát követel s attól függ anyaszentegyházunk, nemzetünk és a magunk egyéni és családi élete, boldogulása, előrehaladása, mennyire él bennünk a munkára sarkalló felelősségtudat.

Vehette észre a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés minden tagja, hogy ezt az életelvet törvénné tenni egyházmegyénkben főtörvényem s hadd kérjem és hadd kötelezzem itt lelkésztársaimat s velük együtt a Krisztusban testvér világi atyámfiait is arra, hogy álljanak az élen bátran, mikor ezt a mi jobbsorsra érdemes református magyar népünket akarjuk Isten országa javára megnyerni és a lelkiélet csucsára, a Jézus Krisztus golgotai keresztségéhez elvezérelni.

Azért esszük mi, lelkipásztorok és tanítók, az egyház kenyerét, azért nyerjük az oltárról a megélhetésünket és azért oltatott belénk lelki és szellemi kincsünk, karizmánk szerinti gazdagsága, hogy teljes lelkünkől és teljes erőnkől szolgáljunk a hitben gyengébb, az élet utvesztőin botorkáló testvéreinknek és hogy végezzük a vezetésünk alá adott egyházközség szellemi, lelki és anyagi életének virágzása érdekében a rámbizott igehirdetői, nevelői, belmissziói és adminisztrációi munkát igaz hűséggel, nem mint béresek, restségben találtatva, fanyalogva, sőt zugolódva, hanem, mint Isten munkatársai és sáfarai, örömmel, pontosággal és lelkiismeretességgel.

Szeretném, ha egyházmegyénk lelkészi és tanítói kara ezt átérezve igyekeznék a máramaros-ugocsi egyházmegyét az „irigyelt egyházmegye“ kitüntető jelzőjével ékesítetté tenni s világi alkotó tagjainkkal, kivált pedig tisztársaimmal együtt odahatni, hogy első legyünk a szolgálatban, a pontosságban, a rendben és fegyelemben s ami a fő, a lelki munkák végezésében. Kérem, mondja ki egyházmegyénk, hogy ez irányu munkámban egy szívvel-lélekkel támogatni fog s az ígéretes kezdetet az előrejutásban teljes erővel megsegíti.

Isten nemcsak reformátusokká, hanem magyarokká is teremtett bennünket. Évszázadok változatos szerencséjü harcai között megállottunk hűségesen nemzeti eszményeink mellett különösen mi, reformátusok, felejtethetetlen és fel nem becsülhető szolgálatokkal igyekeztünk emelni és gazdagítani a magyar becsület és a magyar jellem kincsesházának értékeit. Éppen százszázalékos magyar voltunkból folyik, hogy a második századforduló alkalmával nem haladhatunk el e hivatalos ténykedés közepette sem a kegyeletes

és hálás megemlékezés babérkoszorujának letévése nélkül a II. Rákóczi Ferenc fejedelem 1735. április 8-án Rodostóban történt elhalálzásának nemzeti jelentőségű eseménye mellett. Nem lehet gyűlésünk tárgya a nagy fejedelem történeti alakjának, jelentőségének és hősi jellemének elemzése, mert időnk kiszabott, de mi, máramarosiak és ugocsaiai büszkén emlegetjük meg ez alkalommal és írjuk fel egyházmegyénk jegyzőkönyvébe történelmünk ama tényeit, amelyek szerint a II. Rákóczi Ferenc szabadságharcában területileg is, áldozathozatalban is ott lehettünk az elsők között. A tiszaujlaki rév, ahol Esze Tamás kurucai elindítják a rongyos gárdát a szabadságharcba, a dolhai találkozó, ahonét Rákóczi zászlait elkiséri népünk nemzeti és felekezeti különbség nélkül a hosszú hadra, a huszti vár, ahol a sebzett oroszán a vesztett csaták után a további tennivalók felett töpreng, a salánki utolsó gyűlés, ahol elkezdődik a zászló letörése és a fejedelem csendes bucsuzása hazájától és népétől, mind mind a dicsőséges és felemelő mult nagy emlékei ránknézve, mert a mi egyházmegyénk mai területén játszódtak le. Javaslom, hogy a II. Rákóczi Ferenc halálának kétszázados évfordulója emlékét jegyzőkönyvünkben örökítsük meg. Aki katolikus létére tudott a protestantizmusért küzdeni, aki hatalmas és gazdag vagyon ura létére tudott a szegény nép lelki és gazdasági javáért harcolni, aki konzervatív főuri rangja dacára tudott művelődésért lángholni és áldozni, aki először mondta ki a haza fogalmát úgy, hogy abba nemes és jobbagy, szegény és gazdag, magyar, szlovák, német, ruszin és román egyformán beletartozik, aki tehát igazán és a szó valódi értelmében protestáns vonásokat hordott jellemében, méltó a mi ilyen formában megnyilatkozó hódolatunkra!

Meg kell emlékeznem nyugalombavonulása alkalmából id. Sárkány Lajos feketeadói lelkész társunkról, aki 61 éves lekipásztori munka életörölő fáradalmai után megérdemelt nyugdíjba vonul. Úgy áll előttem ez az aggasztán, mint az örök ifjú szellem megtestesítője, aki mindig friss, mindig szellemes, akkor is, mikor mint az egyházmegye tanácsbírája és esperes helyettese a zöld asztalnál járul hozzá az egyházépítéshez, akkor is, amikor mint lel-

kész igyekszik az Úr szolgálatában égő lelkesedéssel munkálni a lelkek Istenhez fordulását, akkor is, mikor fehérasztali vidám pohárköszöntőivel kacagtatja meg a társaságot és akkor is, amikor a szószéken kívüli társadalmi, szociális és kulturtényezőként vezeti a rábizottakat a szellemösvényein. Hogy az utóbbi esztendőknél a testi dekadencia nyomást gyakorolt lelkiállapotára és gyülekezetében elfoglalt pozíciójára, ez csak a kiöregedő református lekipásztori sors tragikumára és figyelmeztetésére számunkra, hogy aki teheti, idejekorán vonuljon el a megszolgált nyugdíjra, ami kevés ugyan, de nyugalommal jár az élvezése és véget vet az elaggott pásztorok elleni akciókból fakadó keserűségeknek.

Id. Sárkány Lajost, lelkészi karunk nesztorát, egyházmegyénk közgyűlése nevében szeretettel s az elismerés zászlajának előtte való meghajtásával üdvözlöm hat évtizedet betöltő érdemdús lekipásztori szolgálataiért s hálát adok Istennek, hogy a miénk. Kivánom neki Istentől, hogy nyugdíját csendes és boldog öregség szép alkonyi verőfényében sokáig élvezze! Bejelentem, hogy nyugdíjbavonulását 1935 október 1-től kezdődő hatállyal monddta ki egyházmegyénk nyugdíjbizottsága.

Szomoruan jelentem be egy ifju élet kidöltét, ifj. Tar Zoltán feketepataki kíségitő tanítónk halálát. Egyházmegyénk világi főjegyzője, édes atyja, id. Tar Zoltán benne egyetlen fiát gyászolja. Iránta és családja, valamint az özvegyé vált ifj. Tar Zoltánné iránt egyházmegyénk igaz részvétellel van, aminek jegyzőkönyvi kivonatban ad kifejezést. Isten adjon vigasztalást a gyászbaborult családnak, az elköltözött ifju pedig pihenjen a boldog feltámadás reménysége alatt.

Paládi Mihály szőlősgyulai presbiter testvérünk ebben az évben töltötte be presbiteri tisztének 35-ik évfordulóját. Az „első presbiter“ jelzővel gyülekezete által kitüntetett, mindenkor hű és templomos, bölcs és jó presbitert egyházmegyénknek kitüntetést ajánlom s javaslok, hogy az erről szóló okirat az egyházlátogatás alkalmával a gyülekezetben tartandó istentisztelet keretében adassék át neki.

Örömmel teszek jelentést egyházmegyénknek az Ujlakon, Nagypaládon, Técsön, Visken, Tekeházán és Salánkon megtartott

népes és lelkes presbiteri konferenciáinkról, amelyeken Szabó Béla, Sárkány Lajos miszsiói lelkészek, Lajos Sándor főjegyzőnk voltak készséges munkatársaim. Remélem, hogy a 60 példányban megrendelt Szeretet ujságon kívül minden tekintetben áldásossá válnak ezek a nagyon közvetlen konferenciák, amelyeken — tapasztalatom szerint — a presbiter testvérek teljesen átadják magukat úgy az Ige, mint az előadások jótékony hatásának. A bevált, szeretetmunkára és aktív presbiterségre sarkalló konferenciákat folytatni kívánom és pedig az előre kidolgozott program szerint.

Részvettem Técsőn, Ujlakon és Salánkon a Rákóczi halála évfordulója alkalmából rendezett ünnepélyeken mint igehirdető és szónok. Nagy lelkielmény volt számomra magyar testvéreim méltóságteljes ünneplése.

Egyetemes Konventünk a közalapi hátrálékok behajtása ügyében fegyelmi terhe alatt kötelezett el a szigorú végrehajtásra, az esperesekre háritotta ezenfelül az egyházi hivatalos lap árának, a lelkész- és tanítóképzőintézetek járulékaiknak behajtását is. A konventi intézkedéseknek csak akkor tehetnek *szeliden* eleget, ha egyházközségeink s azok előjárói megértve e rendelkezés súlyosságát, igyekeznek kötelezettségeiknek eleget tenni s nem kényszerítenek engem arra, hogy teljes szigorral járjak el a mulasztókkal szemben. Jöjjön a tett, nehogy az én részemről kerüljön tette a sor.

Ha lelkész vagy gondnok magánvagyonát foglalják le a végrehajtók valamelyik egyházközség adótartozása fejében, az ellen kellő jogorvoslattal (kifogással) kell élni. Hasonló esetből kifolyólag eljártam az adóhivatalnál, írásban is tiltakozást jelentettem be s ígéretet kaptam arra, hogy a lelkész magánvagyonát nem fogják többé háborgatni hasonló alkalmakkor.

Közgyűlés az esperesi időszakit jelentést tudomásul veszi, annak nagy gondossággal és figyelemmel, egyben iránytszabó lendülettel és gondolatokkal történt megkészítéséért elismerését és köszönetét fejezi ki, a jelentésben foglaltakra pedig a következő határozatokat hozza:

Esperesünknek egyházmegyénk és egyházközségeink fellendítésére irányuló elgondolásait és munkásságát közgyűlésünk örömmel fogadja, helyesli s ezirányu tevékenységében egy szívvel-lélekkel támogatja.

A II. Rákóczi Ferenc halálának kétszázados évfordulója alkalmából egyházmegyénk a nagy fejedelem emikének kegyelettel hódol.

Id. Sárkány Lajost közgyűlésünk áldáskívánással bocsájta el 1935. októker 1-éről a megérdemelt nyugdíjba s elietere, melynek javát egyházmegyénk és a feketeadói egyházközség oltarán cgette el, Isten kegyelmét kéri.

Paladi M. hály 35 év óta hűséges szállósgyulai presbiter érdemeit közgyűlés jegyzőkönyvében megörökíti s őt diszoklevéllel kitüntetni az esperes által ajánlott módon elrendeli.

Közgyűlésünk bensőséges örömmel és megelégedéssel vesz tudomást esperesünknek a presbiteri konferenciák rendezése, elgondolása és kivitele körüli fontos munkájáról. azoknak tartását helyesli, rájuk Isten áldását kéri, esperesünknek és lelkes munkatársainak enemu törekvéséért köszönetet mond.

A különböző járulékokkal hátralékos egyházközségek és egyházközségi tisztviselők szigoruan utasítainak hátralékaik betizetésére s az esperes csak nagyon méltánylást érdemlő esetekben jogosítanak fel halasztás adására. A tehetősebb egyházközségek, vagy éppen remítensek ellen köteles az esperes a legszigorubbán eljárni. Egyházmegyénk jó hírnevet rontja az, aki hanyagságával feigylőni engedti a különböző járulékokat s ha ilyent tapasztaina az esperes, fegyelmi eljárás megindításatol se tartozkodjék a jó rend érdekében.

A lelkész, vagy mas egyházi tisztviselő magánvagyonának az egyházközség adótartozásába történt lefoglalása körüli esperesi eljárás helyeslőleg tudomásul szolgál, az ahhoz való alkalmazkodás pedig elrendeltetik.

Esperes időszakit jelentésének általános érdetekel bíró pontjai minden lelkészi hivatalhoz körlevél formájában küldessenek meg s azok a presbitériumban felolvasandók. Az egész esperesi jelentés jegyzőkönyvve vétetik.

A király uralkodik.

Fényben és örömben uszott május 6-ikán Nagy-Britannia népe. A világ leghatalmasabb nemzete ünnepelte uralkodóját, V. György királyt es feleségét uralkodásuk 25 éves jubileuma alkalmából. Az egész nemzet osztatlan lelkesedéssel adott kifejezést szeretetének. Már hetekkel a jubileumi nap előtt mozivásznak és plakátok tömegei hirdették a király kivanságát: az ünnepeltesen begyűlt pénzüsszegeknek nemes célra való fordításat. Így lesz eszközzé az emberek ünnepeltesése Isten kezében. Így lesz egy uralkodó közvetítője Isten akaratának. A szó igazi értelmében így lesz egy király valóban uralkodóvá.

A jubileum napja az őszinte szeretet leghűbb kifejezője volt. A mar néhány nappal előtte kivilágított várak és középületek jelezték a nemzet nagy ünnepének közeledését. Az ujságok és mo-

zivásznak hozták a királyi család képét, hireikben az ünnepeltetés egyöntetűségét. Nem volt főváros, város, község ünnepi külső és érzés nélkül. Talán ember sem, aki ne érezte volna a jogos és méltó ünneplést. Mindenki örömmel és lelkesedéssel várta a jubileumi ünnepnap reggelét. Agyulövések jelezték a kora reggeli órában a nap jelentőségét. A városok embertömegekkel teltek meg. Tizezrek és tizezrek tolongtak az utcákon, hogy részeseivé lehessenek a méltó ünneplésnek. A templomok, középépületek, nyílt terek embertömegekkel telítve hirdették, hogy Nagy-Britannia népe vaiami különös ünneplésnek a részese. Az esti homály rakéta fényözőne impozánsan fejezte be a dicsőséges uralkodás 25 esztendejét.

Közvetlenül egy földi ember megünneplése volt. Egy uralkodónak, aki hosszú idő óta vezet az ő népét. Vig és szomorú napokon át hűen az őrhelyen áll. Osztozik az ő népének örömeiben, bánatában. Egész életével, tetteivel amellel kíván bizonyosságot tenni, hogy szereti az ő nemzetét. Szózata az ő legdrágább népéhez bizonyosságot tesz arról. Amint eddigi életét, úgy további napjait is nemzete boldogulásáért szándékozik áldozni. Az ünnepeltetést is eszközül használja nemzete jövőjének érdekében. Népén keresztül Isten ügyét látja szolgálni még az ünneplésben is.

Bármennyire lelketlen és gonosz is a mai világ, az értékeket még is megtudja látni és becsülni. De vajjon, ha szétnézünk a világban, akadunk e hasonló uralkodókra? Keresztyén lelkületeket keresünk, akik életüket, vagyonukat, nemzetünk iránti szeretetüket egyaránt Isten ajándékának tekintik! Nem élnek vissza hatalmukkal, nem zsarnokoskodnak, nem kegyetlenkednek a szegény emberekkel —, de mindenütt az értékeket keresik, azt jutalmazták, a gonosztságot, istentelenséget pedig szigorúan dorgálják. Igen sok V. Györgyre lenne még szükségünk az emberiségért, Isten ügyéért. Királyra, aki előtt a legnagyobb nemzetek is őszinte tisztelettel hódolnak, mert érzik benne a küldetés erejét. Isten akaratát, amely munkálkodik rajtuk keresztül. Mert uralkodni sokféleképpen lehet, de igazán csak Istennel, mert Ő a Király, Aki mindenekfelett uralkodik.

Edinburgh.

Batta Pál.

A Presbiteri Világszövetség 8-ik kontinentális konferenciája.

A Presbiteri Világszövetség keleti szekciójának edinburghi titkársága értesítette Egyetemes Egyházunkat arról, hogy a Szövetség 8-ik kontinentális konferenciája ez év szeptember 4—9-ig fog megtartatni Csehszlovákiában, Podebradyban. Amikor a titkárság a Szlovákiai és Kárpátaljai Református

Egyházat a konferenciára szeretettel meghívta, egyben azt is tudatta, hogy egyházunk négy delegátussal képviseltetheti magát a konferencián. E sorok írója azonnal felhívta a konventi Elnökség figyelmét erre a jó alkalomra, amelyen Egyetemes Egyházunk máris végre bekapcsolódhat kiküldöttei útján az európai presbiteri egyházak testvériségébe s megpróbálhatja a kiemelkedést elszigetelt helyzetéből. Ez eddig főleg anyagi nehézségeken mulott, most azonban, amikor a konferencia államunk területén fog lefolyni ez az ok nem lehet akadály. A folyó hó végén összeülő konventi ülésnek okvetlenül meg kell választani a hivatalos delegátusokat s ezek mellett jó volna, ha minél számosabban jelennék meg a konferencián, dokumentálva a Csehszlovákiában élő magyar reformátusok létezését és élni akarását. A „The Presbyterian Register“-nek, a Világszövetség közlönyének májusi száma már közli a konferencia program-tervezetét s jöllehet az előadók még nincsenek benne kijelölve, a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot. A program nagy vonásokban a következő:

Szept. 4. (szerda) D. u. A delegátusok érkezése és üdvözlése. Megnyitó istentisztelet s az elnök megnyitó beszéde. Este: A reformáció Csehországban s jelentés a mai helyzetről.

Szept. 5. (csütörtök) D. e. Jelentés a többi szláv egyházakról (Ukrajna, Lengyelország, Litvánia stb.). Jelentés a magyar egyházról. Vita. Este: A presbiterianizmus és más egyházak. 1. Anglikán, 2. Lutheránus.

Szept. 6. (péntek) D. e. Jelentés a németországi, holland, svájci egyházakról. Vita. Jelentés a brit és amerikai egyházakról. Este: „A kálvinizmus újraébredése“.

Szept. 7. (szombat) D. e. Jelentés a francia, olasz és spanyol egyházakról. Vita. „A presbiterianizmus és a Hit és Rend mozgalma“. Dé l u t á n : „A modern egyház a modern államban“.

Szept. 8. (vasárnap) D. e. A delegátusok felhívásai. Este: Nyilvános gyűlés. „A modern demokrácia gyökere a reformált egyházak fölveiben“ és „A biblia a ma világában“.

Szept. 9. (hétfő) D. e. Speciális kérdések. A közös hírről. Vita. Este: Vita a következő kérdésekről: „Hogyan erősíthetik egymást egyházaink?“ Köszönetek. Az elnök bezáróbeszéde. Záró istentisztelet.

Ez a gazdag program kezkesedik arról, hogy a konferencia termékenyítő és áldásos lesz mindazokra nézve, akiket a világprotestantizmus nagy kérdései érdekelnek. (Ms.)

H I R E K:

Elválasztott legációk az 1935. évi pünkösdi ünnepekre.

Bodon Aladár . . .	Rimaszombat.
Forgon Pál . . .	Kassa
Tömösközy Ferenc . . .	Farkasd. Negyed.
Böd István . . .	Beregszász.
Szudy Nándor . . .	Bátyu, Bótrágy.
Káposztás László . . .	Pelsőcz.
Magda Barna . . .	Nagybereg.
Kuzma Barna . . .	Léva.
Molnár Loránd . . .	Nagyszőlős.
Csomár Géza . . .	Pozba, Mohi, Lök.
Csatlós Sándor . . .	Kisgéres, Nagygéres, Örös.
Dr. Takács Béla . . .	Csap, Ásvány, Salamon.
Szoboszlai Miklós . . .	Ungvár.
Zsudel István . . .	Sók, Zsigárd, Deáki.
Szabó Antal . . .	Királyhelmeccs.
Mitró István . . .	Nagydobrony.
Mikula László . . .	Munkács.
Barra Zoltán . . .	Muzsaly, Borzsova.
Kiss Károly . . .	Nagykapos.
Selmecezy Arpad . . .	Kismánya.
Lenkey Lajos . . .	Serke, Simonyi.
Abary István . . .	Nagyvida, Szeszta.
Mikes László . . .	Mezőkaszony.
Dévay József . . .	Dercen.
Nagy Sándor . . .	Beregsom.
Kemenyik József . . .	Kamocsa.
Fekets Emil . . .	Aranyos, Ócsa.
Gönczy Miklós . . .	Visk.
Bán Zoltán . . .	Rimaszécs.
Nagy Jenő . . .	Zseliz.
Brányik Sándor . . .	Tornalja, Beje.
Szabó Gyula . . .	Kisráska, Nagyráska, Abara.
Bajusz Gyula . . .	Nagygejőcz.
Héderváry Dezső . . .	Hanva, Runya, Csiz.
Urbán Károly . . .	Nagysalló.
Ábrahám Kornél . . .	Nagygyeher.
Hajdu Dezső . . .	Barkaszd, Szernye.
Tömösközy László . . .	Szecse, Várad.
Böszörményi László . . .	Csicser, Vaján, Iske, Bés.
Eröss Pál . . .	Feled, Kisfalud.
Budaváry Géza . . .	Bücs, Bátorkeszi, Kisujfalu.
Molnár Dániel . . .	Zehereje, Pokorágy.
Virágh Vince . . .	Alistál, Mad, Padány.
Rácz László . . .	Garamszentgyörgy.
Nagy István . . .	Ógyalla.
Szaniszló Endre . . .	Kisbégány, Nagybégány.
Dobó Dezső . . .	Jánosi, Pálfala.
Tóth Mihály . . .	Madar, Perhete, Csúz.
Tuba Dezső . . .	Balog, Uzapanyt.
Tuba László . . .	Nemesiadnót, Iványi.
Kiss Lajos . . .	Palágy, Szelmenc.
Kovács Lehel . . .	Nemeshodos.
Virág István . . .	Harmacz, Mártonfala.
Csanda Lajos . . .	Ipolypásztó.
Nagy Zoltán . . .	Gömörskáros.
Tarjányi Dénes . . .	Tornagyörgő.

Horváth Zsigmond . Fegyvernek.
Sedivy Zoltán . . . Berzete.
Miskolczy Béla . . . Beregdéda, Bulcsu.

— Püspöki látogatás az alsózempléni egyházmegyében. Dr. Magda Sándor püspök és Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok, Keresztury József esperes kíséretében generális vizitációt tartottak az alsózempléni egyházmegyében. Tekintve azt, hogy mindössze öt nap állott rendelkezésre a 16 anya, leány és fiókegyház meglátogatására: a munka fizikailag is igen erős feladat elé állította a kerület elnökségét. Mégis bírni kellett a tempót, naponta 3—4 egyház meglátogatását, hogy a költségek a minimumra szoríttassanak.

A látogatás sorrendje a következő volt: május 6-án Ágcsernyő, Kistárkány, Nagytárkány; május 7-én Lelesz, Bacska, Bodrogmező, Királyhelmeccs; május 8-án Véke, Bodrogszentes, Perbenyik; május 9-én Kisgéres, Nagygéres, Örös; május 10-én Szomotor, Kiskövesd, Nagykövesd. A programmon kívül a püspök és a főgondnok meglátogatták a bélyi református híveket is, akiknek dicsegetéreméltó buzgóságát nem tudja lefokozni a súlyos gazdasági helyzet s Isten segítségével nemsokára templom fog épülni a község által adományozott telken a maroknyi gyülekezet áldozatkészsege folytán. A püspök a szíves fogadtatást megköszönve nem mulasztotta el lelkesítő szavakat intézni a felépítendő templom helyén összegyülekezett hívekhez s további kitartásra buzdítani őket.

Bár püspökünknek határozott kívánsága az volt, hogy a meglátogatandó gyülekezetek mellőzzék a külső ünneplésnek szokott megnyilatkozásait, hogy mennél több idő jusson a látogatás komoly feladatainak elvégzésére, mégsem lehetett megakadályozni az őszinte tisztelet és szeretetből fakadó ünnepélyes fogadtatásokat az egyes gyülekezetek részéről. A püspök az összes anya-társleány- és fiókegyházakban igehirdetéssel vezette be a látogatás munkáját s a főgondnokkal együtt alapos vizsgálat alá vették a gyülekezeteket a hitélet, az erkölcsiség s anyagi helyzetre való tekintettel. A templomok mindenütt megteltek s a látogatás nem csupán a presbitérium, hanem az egész gyülekezet részvételével folyt le a templomban. Így sok félreértést sikerült eloszlatni s a megbéküics jegyében újabb lendületet adni az egyházi életnek. Sajnos a nagytárkányi szakadást már nem sikerült megakadályozni, illetőleg az elszakadottak visszahozni. Annyira elmérgesedett már ott a helyzet s olyan mélyreható ellentétek osztottak meg a gyülekezet tagjait, hogy legtanácsosabb egyelőre nyugodtan hagyni őket. Az isteni kegyelemért és segítségért kell imádkoznunk, hogy tegye jóvá azt, amit az emberek elrontottak s ami az emberi bölcsesség és jó akarat ma helyrehozni nem képes.

A látogatás szemmel látható eredményeit különben majd a jövő fogja megmutatni az egyes gyülekezetek életében; a szerzett tapasztalatokról pedig a püspöki jelentés fog beszámolni annak idején.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruzsinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
Hirdetések díjszabás szerint.

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÓMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Rožňava, ref. lelkeszi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Az iskola és az élet.

Irta s a komáromi ref. egyházmegyei Tanítótestület közgyűlésén május hó 11-én, Ógyallán felolvasta
Atkárnyé Osztyényi Mária.

Hogy rövid felolvasásomnak a fenti címet adtam. annak oka az, hogy nem régen szem- és fültanuja voltam egy olyan esetnek, amikor egy idősebb egyén egy fiatalabbat oktatót a jövőre nézve s oktatását így fejezte be egy kézlegyintéssel: „Majd az élet megtanít!”

Ha ezen a mondáson elmélkedünk és lényegébe belenézünk, belemélyedünk, kell, hogy gondolatokat ébresszen bennünk.

Most, hogy abban a helyzetben kerültem, hogy itt kell ülnöm és értekezniem kell ezen a gyűlésen, célszerűnek tartom erről a tul egyszerűnek látszó szólás-mondásról egyet s mást elmondani.

Tagadhatatlan, hogy amikor először hallottuk, vagy halljuk ezt a mondást — majd az élet megtanít —, olyan érzés vesz rajtunk erőt, mint amikor valakinek okvetlen egy bizonyos cél felé kell mennie, de a nagy ködben tájékozódni nem tud. És mégis mennie kell. Igen, az életben haladunk előre, vagy csak hisszük, hogy előre, de a jövődőt és a célt ködfátyol takarja előttünk. Mi csak megyünk, megyünk, de sokszor rettegünk, hogy vajjon a helyes uton vagyunk-e? Ha aztán valaki tapasztalatlansága, vagy ismerethiánya miatt kárt vall, gonykacaj kíséri, vagy megfeddik s még jóakaróknak nevezhetők azok, akik más ta-

nács hiján azt mondják: „Majd az élet megtanít!”

Igaz az, hogy az élet csakugyan nagy tanítómaster, de sokszor — látszólag — nem pontos egymásutánban és a mi gyarló belátásunk szerint nem következetesen osztogatja tanításait. Bizony gyakran megtörténik, hogy némely ember csak élete végén jut el oda, hogy okulhat, hogy rájön arra, amit kellett volna tudnia és hogyan kellett volna tennie, hogy az a sok kár ne érte volna —, de már késő.

Az ilyen értelemben sokat hangoztatott „életiskola“ büntető és végrehajtó hatalomnak látszik, mely nem is annyira tanít, mint vesszőz.

Ilyen értelemben az „életiskola“ „kísérleti iskolának“ látszik, ahol a „jószerencse“ a dilettáns preceptor.

Az élet pedig sokkal nagyobb, szentebb és nehezebb, mintsem kísérletezgetni lehesen vele. Én, mint tanító, úgy érzem, hogy az életet már előre tanulni és tanítani kell, hogy ne legyen egy félelmetes ködtenger a nekiinduló ifju nemzedék előtt. Vagy ne legyen olyan, mint a hirtelen mélyülő víz, amelyben a tapasztalatlan vesztébe rohan.

Mi, tanítók, Istentől rendelve, abban a magasztos és kiváltságos helyzetben vagyunk, hogy emberek, lelkek, életek sorsa

bizott reánk, hogy alapot adjunk a reánk-bizottak életében ahoz, ami vértzet, fegyver, kenyérkereső eszköz lesz a jövő generáció kezében abban a harcban, amelynek a neve: élet —, amely harc a földszinén, a vizen, a levegőben, a földalatt, mindenütt folyik a teremtett világban, ahová vagy a tudományszomj, vagy a kenyérkeresés gondja, vagy egyéb kényszer juttatja az embert.

Ime, ez mégis csak másképpen hangzik, mint a felületesen odavetett — „majd az élet megtanít“.

Mi, tanítók érezzük legjobban ennek a mondásnak a tarthatatlanságát. Nem lehetséges és nem szabad egy-egy ifju lelket ilyen felületes mondással feltarisznyázni az életre! Ilyet csak olyan valaki mondhat, aki már megcsömörlött az élettől, vagy saját tudatlansága és tapasztalatlansága folytán kárt vallott és most szeretné, — irigységből —, hogy más is folyton tuskébe lépjen az életuton.

Tanítótestvérek! Gondolkodtunk-e azon, hogy nekünk szent kötelességünk tanulni az életművészetet és mint tanítómestert, megelőzni és már előre figyelmeztetni a reánk-bizott generációt: — „Vigyázz, mert az élet csak utóbb tanít, de előbb üt!“

Mi tehát a teendőnk?

Hogy erre felelhessünk, legelőbb is azt kell tisztáznunk, mi az élet?

Erre a kérdésre a feleletet, úgy süriteném össze: „Az élet tudást kíván!“

Ha így áll a dolog, mi akkor a kötelességed lelkiismeretes tanító? Ugy-e ez: Megszerezni minden lehetőséget arra, hogy az életet szép összhangban, harmonikusan tudjuk leélni, sőt a szorgalommal szerzett tudományt és tapasztalatot közölni a reánk-bizottakkal. Mert melyik tanító az, akinek nem kell egy kicsit orvosnak, mérnöknek, papnak, ügyvédnek, sőt alkalmi szónoknak, színésznek stb. lennie, ha a közjó úgy kívánja? Egyszóval, hadakozni, mindennap harcolni kell a szellem fegyverével az életet megrontó tudatlanság és sűrű sötétség ellen.

Önként adódik most már a kérdés, mi a helyes ut a jövő generációnak az „életre“ nevelésénél? Nem kell sokat gondolkoznunk ezen a kérdésen. Neveljünk tagokat, de nem élősködő parazitákat, az

emberiség, az egyetemes emberiség számára a cselekvő iskola segítségével, ahol a kis gyermek, a serdülő tanuló nem csupán elvont, elméleti fejtegetéseket, vagy hiányos, mozaikszerű képeket lát a világból, illetve életből, de megtestesítve látja mindennap magát a való életet a cselekvő iskola mindennapi életében.

Az intelligens, sokat olvasott és magát önművelő tanító ebben a nehéz harcban is feltétlenül megtalálja a helyes és célravezető utat az összes iskolai tantárgyak keretében, ha nem akar a fellegek között járni, de tisztán látó szemekkel figyel és nézi a mindennapi életet. Egyről azonban nem szabad megfeledkezni. Ezt a figyelemreméltó dolgot ebben találok: „Emberé a munka, Istené az áldás!“ Gyarló emberi törekvés lenne részünkről, ha lelket építő munkánk közt megfeledkeznénk a legfőbből: Istenről!

Nemcsak ész, de szivembereket is kell nevelnünk a reánk-bizottakból, akik a hideg és számító ész mellett meleg és érző szívet is hordanak keblükben és Isten iránt törhetetlen hitet a mai hitetlen világban. A cselekvő iskola tehát dolgozzon vallás-erkölcsi alapon! Ha ezt elmulasztanánk, vagy készakarva elfeledkeznénk az Egyedülvalóról, úgy bármennyire felvérteznénk is a tudás vértjével a kezeink alól kikerülő ifju nemzedéket, csak félemberek lehetnének, mert hiányozna belőlük valami, a legfontosabb rész, a remény és megnyugvás érzete.

Lelkileg kiegyensúlyozott egyéneket kell nevelnünk a cselekvő iskolában. Olyan egyéneket, akik nem várják a szerencsésüket, mint a sült galambot, de mindent megtesznek, küzdenek, fáradnak, mialatt igénybe veszik mindazt, amit a cselekvő iskola révén tanultak.

A lelki egyensúly aranyérmének ez az egyik oldala.

Az élet göröngyös utjain gyakran nehéz a járás. Sokszor kell verejtékező homlokunkat megtörölni egy-egy fárasztó munka után, de mindezt elfeledjük, ha fáradságunkat siker koronázza. De a siker is olyan, mint a fehér holló! Legtöbb esetben más-ként történik, mint ahogy kiterveztük. Sőt a csapást életünkben csapás érheti. Itt jön az érem másik oldala! Olyan egyéneket

neveljünk a cselekvő iskolában, akik nem esnek kétségbe akkor, ha törekvésük meddő lenne is. Röviden összefoglalva most már az elmondottakat:

Neveljünk céltudatosan, a mai életnek megfelelő, nem fellegjáró, de gyakorlati embereket, akik a mai rohanó életlűktetésben sem szédülnek el, hanem meglátják a helyes életutat. A népiskolai tantárgyak között egy sincs olyan, amellyel ez az elv keresztülvihető ne lenne. Együttal neveljünk abban a tudatban, hogy a küzdés és fáradság

sokszor eredménytelen emberi számitás szerint. Ilyenkor végződjön a hideg számitó ész munkája és kezdődjön az, amit a valóserkölcsi alapon működő iskola csepeggett az emberpalánta lelkébe: „Bizalom Istenben még a csapások között is!”

Igy nevelünk mi, tanítók, cselekvő iskolánkban kétféle polgárt egy emberben: értékes, hű odaadó, munkás, lelkiismeretes, melegsziü egyéneket a társadalomnak és lelkeket Isten országának!

A tiszteletes asszony.

Nevezik néhol tisztelendő, nagy tisztelütü vagy esetleg főtisztelütü asszonynak is, de leginkább és legáltalánosabban tiszteletes asszonynak hívják. Azonban bármelyiket tekintjük is ezek közül az elnevezések közül, mindeniknél azt látjuk, hogy a református papné fogalma és a református lelkész hivatása között szoros kapcsolat áll fenn. Majdnem azt mondhatnók, hogy a nyelv logikája ugyanolyan papi jelleget és minőséget tulajdonit a papnénak, mint magának a lelkésznek. De vajjon jogosan-e? Ha erre a kérdésre a feleletet az életből keressük, akkor az (elég szép számmal található felemelő) igenlő példák mellett nagyon sok nemleges feleletet is találunk. Ami nem is csoda, hiszen a lelkész négy elméleti és két gyakorlati éven át készült magasztos hivatásának a teljesítésére, a papné pedig egyszerüen csak úgy beházásodott: nem lehet tőle még csak kívánni se, hogy ugyanolyan vagy legalább is hasonló képességgel és ambicióval lászson a közös hivatás teendőinek elvégzéséhez, mint férje, hiszen hiányzik nála az előismeret és képesítés.

A reformáció egyházai, amikor a papnéban segitőtársat állítottak a lelkész mellé, megfeledeztek ennek a segitőtársnak a megfelelő kiképezéséről. Pedig szinte egymással versenyezve, bámulatos önfeláldozással és áldozatkészséggel állították fel egymás után a különböző típusu iskolákat, de egy speciális papnéképző iskolára egyikük se gondolt. Talán épen a tudományok és az iskolák iránt való önzetlen rajongásból feledkeztek meg egy ilyen öncélu iskolának a felállításáról, holott

erre Luthernek a példája, aki Bóra Katalin személyében egy volt apácát, tehát egyházi életpályára speciálisan képzett nőt vett feleségül, határozott utmutatással szolgálhatott volna. A református egyház mint mindenben, úgy ezen a téren is a legliberálisabb felfogást vallotta. Az 1906-iki Egyházi Törvények idevonatkozólag pl. csak azt a kivánalmat állították fel, hogy a „lelkészek feleségül református, vagy ágostai hitvallásu nőt vegyenek“. Igy történhetett aztán meg, hogy ismertünk nem egy tiszteletes asszonyt, aki közvetlenül esküvő előtt lett reformátussá, azelőtt katolikus vagy, épen zsidó volt. Hogy az ilyen papné azt a vallást, amelyben nevelkedett, soha el nem felejtette és hogy a református vallásba a maga valójában soha bele nem élte magát, az csak magától értetődik. Általában abból a körülményből, hogy a fiatal, tájékozatlan és tapasztalatlan lelkészek minden különösebb irányítás nélkül szabadon választhatták hitvestársukat, nagyon sok egyenetlen papi házasság, családi, papi tragédia keletkezett, ami nem egy esetben magának a gyülekezetnek is tragédiája lett.

Tény és való, hogy a tiszteletes asszony hivatása, amilyen magasztos és tiszteletreméltó, épen olyan nehéz is. Öneki csakugyan be kell váltani a házassági eskü eme szavait: „hüségese segitőtársa leszek“. Csakis az a jó papné, aki férjének, a lelkipásztorának minden dolgában, küzdelmeiben és gondjaiban hüségese segitőtársa. Az most már a kérdés: micsoda képesítés, minő lelki világ szükséges ahhoz, hogy egy nő ennek a feladatnak meg tudjon felelni?

Úgy körülbelül ötven évvel ezelőtt a református papok főleg arra törekedtek, hogy feleségük lehetőleg művelt uri nő legyen, aki legalább a négy polgárit elvégezte. Ezeknek a papnéknak aztán többnyire az volt a legfőbb ambíciója, hogy minél nagyobb uri dámát játszanak. A divat terén, főként a kalapviselésben a jegyzőnével, meg a doktornéval versenyeztek, a tanítónét már számba se vették, azt maguknál sokkal alacsonyabb rendűnek tartották. A népet meg egyenesen lenézték, megvetették, a vele való érintkezést kerülték, amiből nem egyszer súlyos kellemetlenségek fakadtak, amelyek a lelkész helyzetét a gyülekezettel szemben nagyon sokszor megnehezítették. Bizonyos, hogy azok a tiszteletes asszonyok, akik a papné uri-dáma jellegére fektették a fősúlyt, csak a legritkább esetben voltak férjüknek hűséges segítőtársai, nagyon kevés volt az közülük, aki férjének evangelizáló, egyházépítő munkáját egyáltalán megértette, méltányolta volna s abból az őt megillető részt kivette volna.

Épen ezért, mintegy ellenhatásként támadt az utóbbi évtizedek alatt a fiatalabb lelkészgeneráció tagjai között az a törekvés, hogy a tiszteletes asszonyt a népből, lehetőleg gyülekezetük tagjai közül és ott is többnyire a földmives családok leányai közül válasszák. Ennek a választásnak minden esetre megvan a maga előnye, amelyek között kétségkívül a legfontosabb az, hogy az ilyen beházasodás révén a lelkésznek megvan az élő kontaktusa a gyülekezetével, ami a közös működésre szilárd alapot nyújthat. Azonban erről a házasságról se lehetne elmondani, hogy ez az ideális papi házasság volna, mert ennél is merülhetnek és merültek is már fel nehézségek, mint pl. a hitvestársak közötti nagy műveltségi differencia. Meg aztán azáltal, hogy a lelkész hitvestársát egy egyszerű, mondjuk: földmives családból választja, még egyáltalán nem biztos, hogy az ilyen, a népből való tiszteletes asszony a szegények gondozásában, a betegek látogatásában, leánykörök, nőegyletek, bibliakörök vezetésében, a gyülekezethez tartozó lelkek nevelésében, azoknak Jézus Krisztushoz való vezérlésében alkalmas segítőtársa lesz-e férjének, a lelképásztornak? Mert a mai tiszteletes asszonynak ilyennek kell lenni. Az uri-dáma-papnék kora lejárt és ma

már az sem elegendő, ha papné jó gazdaasszony. Az általános műveltség se vezet sikerhez: a papné képzettségének speciálisnak kell lenni. *Ha a lelkész az Ur szolgálója, akkor a papné az Ur szolgálója kell, hogy legyen.* Ez a kor követelménye. Tapasztalati tény pl., hogy ma már belmisszió nélkül gyülekezetet építeni nem lehet, sőt még fenntartani se. Másfelől azonban az is bizonyos, hogy a lelkész a belmisszió munkáit egyedül nem véggezheti, ebben segítőtársakra van szüksége. De vajjon ki lehetne a lelkésznek legalkalmasabb és leghivebb segítőtársa, mint a tiszteletes asszony? De ha a lelkésznek 8 gimnázium után, 4 éven át elméleti s két éven át gyakorlati tanulmányokat kell végeznie, hogy magasztos hivatásának a betöltésére magát kellőképpen előkészítse, bizonyos, hogy az ő segítőtársának, a tiszteletes asszonynak is életpályája megkezdése előtt erre bizonyos mértékben elő kell készülnie, ha azt akarja, hogy jövődő férje feladatát megértse és azt majdan hivatásbeli teendőinek a végzésében ne gátolja, hanem segítse és támogassa.

Ezek után azt hiszem, elérkeztünk ahhoz a ponthoz, amikor ezen rövid értekezés főtételét már kimondhatjuk, amelyik ekképen hangzik: *Amint az anyaszentegyháznak szüksége van papnevelő iskolákra, épenúgy szüksége van papnéképző intézetekre is.* Bizonyos, hogy ma az tesz legnagyobb jót az egyházzal, aki ezt az új iskola típusát meg meri és meg tudja valósítani. Mi itt a helyhez mérten csak rövid vázlatot adunk arról, hogy egyáltalán miképpen gondoljuk el ennek az intézetnek a megszervezését. Az intézet címe: *Hit és szolgálat iskolája* s három osztályból, vagyis három évfolyamból áll. Az első évfolyam tárgyai többnyire történetiek lennének, mint pl.: egyháztörténet, biblia, énekeskönyv, ének és zene. A második évfolyam tárgyai elméletiek, mint pl.: Heidelbergi Káté, Második Helvét Hitvallás, belmisszió, külmiszió elmélete és hősei, lélektan, neveléstan, ének, zene. A harmadik évfolyam tárgyai gyakorlatiak: a belmisszió munkái, építőirodalom, egészségügy, egyházzervezettség, háztartástan, ének, zene stb. Az első évfolyamra felvehető az olyan református hajadonok, akik négy középiskolai (polgári, gimnázium stb.) osztályt végeztek. A növendékek az is

kolai év végén vizsgát tesznek és a következő évfolyamra csak azok iratkozhatnak be, akik az iskolai év folyamán és a vizsgán kellő eredményt mutattak fel. Ezt az iskola tipust mindenik egyházkerület megszervezi, vagy valamelyik meglévő iskoláját ilyen értelemben átalakítja és addig is, míg a zsinat a papné-képző intézetet törvénybe iktatná, az egyházkerületek az 1906-os E. T. I. t. c. 143. §. D. (e.) pontját szabályrendeletileg ekképen módosítja: „a lelkészek feleségül csak olyan református nőt vehetnek, aki a református vallásban született és nevelkedett s aki a „Hit és szolgálat iskoláját“ elvégezte“. Ami az intézet növendékei részére is garanciát nyújt arra nézve, hogy nem hiába végzik a tanfolyamot. De egyébként nekik teljes szabadság adatik arra nézve, hogy nem csak lelkészhez, hanem máshoz is férjhez mehetnek. Vesztíteni ebben az esetben sem fognak semmit, mert viszont a „Hit és szolgálat iskolája“ arra fog törekedni, hogy növendékei az életben jó háziasszonyok és református egyházunknak öntudatos tagjai legyenek.

Lehetséges, hogy ez az új iskola típus és különösen az ezzel kapcsolatos s a lelkészek házasságára vonatkozó törvénytervezet egyesek előtt az egyéni szabadság korlátozásának a színében fog feltűnni. Ámde elvégre minden törvény és jogszabály vajjon nem az egyéni szabadság korlátozása-e? Pedig ezekre mégis csak szükség van, mert ezek által rendeződik valamennyire az emberi élet. Különben is ez a szabadkorlátozás leginkább csak az ifju lelkészeket érintené. Ők pedig hamarosan be fogják látni, hogy ez a jogfosztás az anyaszentegyháznak is, nekik is csak előnyükre fog válni. Az újabb papi nemzedék már más mentalitással kerül ki az életbe, mint a régi. Ők nem uraskodni, hanem szolgálni akarnak. Ők már előre tudják, hogy életük az evangéliumért való harcban és küzdelemben fog állani és ha az anyaszentegyház ebben a küzdelemben egy megértő és kitartó munkatársat állít melléjük, ezért hálásak lehetnek. A papi munka sikertelenségének oka legtöbbször a pap egyedülvalósága. Az elhagyott kis falu sivár kietlenségében nincs senki, aki őt megértse, repülni vágyó lelkének szárnyait kintartásra buzdítsa, terveiben, munkáiban, küzdelmeiben támogassa. Hiszen a

legtöbb tiszteletes asszony férjében nem a papot, Isten országának a hivatott munkását, hanem csak a kenyérkeresőt látja. Épen az az intenciója ennek az iskola- és törvénytervezetnek, hogy a lelkész hitvestársának olyan kiképzést adjon, hogy az *ezentul férjének nemcsak felesége, hanem falun, vagy városban vele együtt szenvedő és küzdő munkatársa is legyen.* És azt hisszük, hogy ez ellen az eljövendő tiszteletes asszonyoknak se lesz semmi kifogásuk. Hiszen ők is könnyű szerrel be fogják látni, hogy aki az alkalmazottainak kenyeret ad, annak jogában áll az alkalmazottak életére és kiképzésére is felügyelni. Már pedig az anyaszentegyház kenyeret ad nemcsak a tiszteletes urnak, hanem a tiszteletes asszonynak is.

Dr. Nagy Lajos.

H I R E K:

— A szlovenszkói és kárpátaljai ref. egyház Egyetemes Konventje május 21—24-én tartotta ez évi gyűlését Kassán. Május 21—22-én a különféle bizottságok ülészetek, a rendes évi közgyűlés 23-án volt. 24-én volt a losonci theol. szemináriumot végzett hallgatók I. lelkészképző vizsgája ugyancsak Kassán, az esti órákban pedig a vizsgát letett s. lelkészek ünnepélyes kibocsátása. A losonci gyülekezet május 19-én bucsuzott tőlük, amikor az egyházközség részéről Dr. Illyefalvy Aladár, a nőegylet és leánykör részéről azok megbízottjai szóltak hozzájuk, az ifjak nevében pedig Bőd István szénior mondott köszönő választ.

— Egyházmegyei közgyűlés Máramaros-ugocsában. A máramarosugocsi református egyházmegye tavaszi rendes közgyűlésén Isaák Imre esperes és Nagy Iday Ferencz egyházmegyei gondnok elnöklete alatt meghallgatták az esperes gondos és iránytszó jelentését, melyben az esperes erőteljes lelkimunkára serkentette a lelkészeket és az egyház világi vezetőit. Megemlékezett II. Rákóczi Ferenc halálának kétszázados évfordulójáról is és lendületes szavakban méltatta az egyházmegye mostani területének szerepét a Rákóczi szabadságharcában. Az esperesi jelentés Rákócziról szóló részletét az egyházmegye állva hallgatta végig kegyelele kifejezéseképpen. Elbucsuztatta az esperes a nyugalombavonuló s 61 esztendő óta lelkészkedő id. Sárkány Lajos feketeadói lelképásztort, a lelkészi kar nesztorát, akit meleg szavakkal méltatott érdemeiért. A közgyűlés nagy elismeréssel fogadta az esperes akcióját, mellyel a presbiterek öntudatosá tételére terén fáradozik. A feketeadói egyházközségnek az iskolatügyben hozott határozatát, mellyel azt az

államnak akarta átadni, megsemmisítette a közgyűlés, mert az anyagi alap a tanítói állás és az iskola fenntartás tekintetében megvan az egyházközségben. Adminisztrációs természetű ügyek után egyházi bíraskodási ügyeket tárgyalt a közgyűlés. Az esperesi jelentés fontosabb részeit lapunk legutóbbi számában hozta.

— Ref. tanítók közgyűlése Ógyallán.

A komáromi ref. egyházmegye Tanítótestülete f. hó 11-én tartotta meg Györffy Lajos madari ig. tanító elnökle mellett évi rendes közgyűlését, melyen tiszteletbeli elnökein, Soós Károly esperes, Dr. Kenessey Kálmán csillagász és Kovács Alajoson kívül megjelentek Galambos Zoltán egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök, komáromi, Dukon Béla perbetei, Nagy Sándor ógyallai és Tóth Zsigmond madai lelkészek, a helyi vezetőjegyző, a helyi áll. iskola képviselői, a járási tanítóegyesület képviselőjében Vírnik János elnök s mintegy 80 ref. tanító és nő.

Könnyekig megható volt, amikor a gyűlés napirendjének tárgyalása előtt az elnök Kovács Alajost, országos vezérünket üdvözölte. A meleg, szeretetből fakadó szavak könnyekig hatották meg nemcsak az ősz vezért, de a hallgatóságot is különösen akkor, amikor a ragaszkodás és hálás nagyrabecsüléssel szeretetének külső jele gyanánt a Tanítótestület nevében Györffy elnök [az emléktárgyat átnyújtotta. Kovács Alajos könnyes szemmel mondott újabb hálára lekötő szent fogadalmat és köszönetet az ünneplésért.

Ezután a közgyűlés egy bizottság vezetésére felkérte Soós Károly esperes és Kovács Alajos tb. elnököket, mellyel autóbuszon Nagymenyere utaztak, hogy ott Vizváry Dezső nyug. ig. tanító temetésén résztvegyenek s a komáromi ref. egyházmegyei tanítóegyesület nevében a legőszintébb részvételt tolmácsolják.

A közgyűlés folyt tovább, melyen Atkárnyé Osztyényi Mária tartott kedves, lebilincselő felolvasást: „Az iskola és az élet“ címen. Majd Dr. Kenessey Kálmán szabadelőadását a legnagyobb lelki gyönyörűséggel hallgatta végig a tanítóegyesület, hogy azután a bírálóbizottság nevében bíráló Ivány Károly ig. tanító humoros bírálatában gyönyörködjen, amely a beérkezett pályamunkák közül ketőt ajánlott jutalmazásra: I. díjra Györffy Lajos, II. díjra Nemcsik Béla munkáját.

Ezután Dr. Kenessey Kálmán vezetésével s vig adomáival kísért előadásával a közgyűlés az obszervatóriumot tekintette meg.

Végezetül, a bankett előtt tisztujítás volt, amely a vezetőségbe változást nem hozott. A majdnem 70 terítékes banketten kedves és vig pohárköszöntőket mondtak: Dr. Kenessey Kálmán, Kovács Alajos, Tóth Zsigmond, a vezetőjegyző és Györffy Lajos.

— A kiskoszmályi konferencia programja. A kiskoszmályi „Béthel“ ref. árvaházban, az egyházmegyei belmissziói bizottság vezetése mellett, a szokásos évi nagy konferencia folyó évi

május hó 22 és 23-án volt megtartva a következő műsor mellett:

Május 22-én, szerdán: délelőtt 8— $\frac{1}{2}$ 10 óráig csoportos bibliakörök; $\frac{1}{2}$ 10—10 óráig közös reggeli istenítisztelet; 10—12 óráig megtárgyalásra került: „Milyen átváltozáson kell keresztül mennie a keresztyén embernek?“ (Mi az átváltozás; hitem, imádságom, barátaim, szórakozásom, olvasmányaim az átváltozás előtt és után.) 12—2 óráig ebéd idő. 2—4 óráig külön összejövetel férfiak, legények, asszonyok és leányok részére baráti beszélgetés céljából; 4—5 óráig szabad idő, ismerkedés, séta; 5—7 óráig válaszok az írásban beadott kérdésekre; 7—8 óráig vacsora; 8—10 óráig külmissziói estély. Május 23-án, csütörtökön: délelőtt 8— $\frac{1}{2}$ 10 óráig csoportos bibliakörök; $\frac{1}{2}$ 10—10 óráig közös reggeli istenítisztelet; 10—12 óráig az előző napitéma folytatása: pénzem, életcéljaim, hétköznapijaim, ünnepeim az átváltozás előtt és után; hogyan jön létre az átváltozás?! 12—2 óráig ebéd idő; 2—3 óráig válaszok az újabb kérdésekre; 3—4 óráig búcsú összejövetel. Vasárnapi iskolás gyermekek részére a konferencia tartama alatt külön volt az összejövetel.

— Rövid beszámoló a benkepatonyi ref. filiális egyház belmissziói munkájáról. Mint minden egyházi évben, úgy az idén is hetenként kétszer énekesték voltak a téli hónapokban. Minden alkalommal bibliamagyarázat, egyházi tárgy felolvasások, egyházi énektanulás töltötték be az estét. Karácsony első ünnepén templomi műsoros estélyt rendeztek az énekesték látogatói. Január 8-án megalakult: „A benkepatonyi ref. egyház Kálvin Szövetsége“. Rendezett két műsoros teaestélyt és nagypéntek estéjén templomi ünnepélyt. Az egyesület minden vasárnap este összejön az egyház iskolatermében, hol olvasással, bibliai kvartett s bibliai lotto-játékkal töltik el az időt. A következő egyházi, szövetkezeti stb. folyóiratok járnak az egyesületnek: Világszemle, Szeretet, Nagyszószony, Hanza szöv. ujság, Új Idők. A szövetség áldozócsütörtökön tarsas kirándulást rendez Dévénybe hajón. Egyházépítő munka mellett beszerzett a templomba hosszába és az urasztala körül futószőnyeget gyölkérből. A szövetségben a szellemi vezetés, a szavaltok, énekszámok, karénekek bemutatása Antal Árpádnak, az egyház rektorának kezében volt. A Kálvin Szövetség az egyház védelme, támogatása alatt áll. Hisszük, hogy Isten segítségére lesz gyarló gyermekeinek és erőtelenségüket erőre viszi a Kálvin Szövetség munkájában!

— Az Evangéliumi Egyesületek Egyetemközi Szövetségének konferenciája, Swanwick (derby-i grófság, Anglia). ápr. 9—15-ig. Résztvevők száma: 300. A konferencia érdekessége és fontossága volt, hogy első ízben találkozott itt az összes brit egyetemek evangéliumi egyesületeinek ifjusága. A résztvevők közül legtöbben angolok, skótok, welsiek, irek és dominiumi hallgatók, kevesebb számban francia, német, lengyel, svájci,

finn, svéd, norvég, lett, görög, belga és magyar kiküldöttek voltak. A két legkiemelkedőbb előadás: Rev. A. Hallen: A külföldi evangéliumi mozgalmak és Dr. M. Lloyd-Jones: A hatékony bizonyosságtevés címen volt. A konferencia tagjai a legkülönbébb protestáns, sőt katolikus felekezetekhez tartoztak, de érezni lehetett azt a keresztyén szeretetet megvalósítani igyekvő szellemet, amely egy szeretetközösségbe akarja egybekapcsolni mindazokat, akik bár különféle nemzetiségűek és vallásuk, de egy Atyának a gyermekei lévén egy közös szeretetközösségbe tartoznak.

— **Nemzetközi Ifjúsági konferencia, Leeds** (Yorkshire, Anglia), ápr. 23—29-ig. Résztevők száma kb. 100. Az egyházak együttműködését szolgáló nemzetközi világszövetség leedsi konferenciáján 16 külföldi (nem brit) nemzetnek a képviselői vettek részt. A konferencia tárgya: „Kiut a Chaosból — politikai, gazdasági, vallási és erkölcsi szempontból“. A megbeszélések a világbeke és a teljes lefegyverzés jegyében folytak. Megállapítást nyert az is, hogy a versaillesi és a trianoni szerződések nem hoztak a szó komoly értelmében vett békét: a nemzetek egymást megértését. Sok tekintetben eredményesen munkálkodhatna egy komoly és keresztyén népszövetség, melyben minden nemzet, — nemcsak a győzők — hathatósan képviseltetné magát. Végeredményben több és jobb keresztyénység kell a világnak.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

347/1935 sz. Nagykapos, 1935. máj. 16.

Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi hivatalnak!

A magyarországi ref. egyetemes konvent elnöksége 2375/1935. sz. alatt arról értesíti az itteni hivatalt, hogy a Nagyecsed községben (Szatmár vármegye) 1898. évi márc. hó 4-ik napján született Biró Gyula ez idő szerint nagyecsed-i segédlelkész részére a Tiszántúli Egyházkerület lelkész/képesítő bizottsága által 1930. év febr. hó 5-én 80/1930. sz. alatt kiállított második lelkész/képesítő bizonyítvány állítólag elveszett s azért ezt a fennnevezett hatóság a másodlat kiadása után érvénytelennek nyilvánította.

Atyafiui szeretettel:
Dr. Magda Sándor püspök.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

328/1935. sz. Nagykapos, 1935. máj. 21.

Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!

A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi min. Referátusa 1935. máj. 2-iki 47. 352 (35—1) P. sz. átiratában arról értesíti az itteni hivatalt, hogy

az iskolás gyermekek meggondolatlansága és könnyelműsége következtében úgy a városokban, mint a falvakon állandóan emelkedik az utcai balesetek száma,

Ezen gyakori esetek következtében a szlovenszkói gyermek-gondozók sem tudnak olyan szociális tevékenységet kifejteni, amelyetőlük a mai kor követel, mert ezeknek a balesettel sújtott gyermekeknek a gondozása és ápolása a fentemlített egyesületek pénztárának teljesítő képességét meghaladja.

A fentebbi okok arra a meggondolásra kényszerítik a Referátust, hogy nyomatékosan figyelmeztessék az iskolák igazgatóit, miszerint kiváló gondot fordítsanak arra, hogy szakszerű és rendszeres oktatásban részesíthessék a tanuló ifjúság, életük biztonsága, illetve a balesetek elkerülése érdekében. Az ilyen irányú oktatásra a tantestület tagjai használják fel a beszéd és értelemgyakorlati és torna órákat, amelyeken elméleti és gyakorlati utmutatásokat adhatnak az utcák forgalma következtében fenyegető veszélyek elkerülésére.

Ezzel egyidejűleg felhívom a népiskolák igazgatóságainak a figyelmét, hogy ebben a nevelői munkában a Jánoska-féle forgalmi ábrák — amelyek az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium által 47879/31. sz. alatt jóváhagyattak és a tanítási segédeszközök közé való felvetelre rendeltettek, — nagy segítségül szolgálhatnak.

A Referátus fenti körlevelét a kebelbeli iskolák igazgatóságainak szíves figyelmébe ajánlva, maradtam

atyafiui szeretettel:
Dr. Magda Sándor püspök.

PÁLYÁZAT

a kárpátaljai ungi egyházmegyébe kebelezett minaji lelkészi állásra. Javadalma: 1., 2 kat. hold 453° ö l b e l s ő s é g a r a j t a l e v ő l a k ő h á z e s g a z d a s á g i é p ű l e t e k k e l. 2., 27 kat. hold szántóföld két tagban. 3., A b e l s ő s é g é s s z á n t ó f ö l d e k a d ó j á t l e l k é s z f i z e t i. 4., A k e t e r g é n y i e g y i k r e f. t e m e t ő f ű v é n e k h a s z n á l a t a. 5., A t e r m é s z e t b e n i s z o l g á l t a t á s o k p ó t l á s á r a a f i z e t e t t á l l a m i e g y e n e s a d ó k u t á n k i v e t e t t 10°/_o-o s e g y h á z i a d ó é s s z e m é l y i a d ó k é n t a v a g y o n n a l b i r ó k r é s z é r ő l a z E T.-b e n m e g á l l a p i t o t t ö s s z e g, a v a g y o n t a l a n o k t ő l p e d i g c s a l á d o n k é n t 5 k o r., á t l a g b a n 1187·83 k o r. 6., S t ó l a a z e g y h á z k e r ű l e t i s z a b á l y r e n d e l e t s z e r i n t. (I l. l u s t r u m r a m e g á l l a p i t o t t á l l a m i k o n g r u a 9000 k o r- i g 5940 k o r.) M e g v á l a s z t a n d ó l e l k é s z t a r t o z i k a z e l ő d n e k a s z á n t ó f ö l d e k e n e s z k ö z ö l t b e f e t k e t é s e k (t r á g y a, v e t ő m a g, m u n k á l t a t á s, g y ű m ö l c s f á k) é r t é k é t a v o n a t k o z ó s z a b á l y r e n d e l e t é r t e l m é b e n m e g t é r i e n i. A z á l l á s a v á l a s z t á s j o g e r ő r e e m e l k e d é s e u t á n a z o n n a l e l f o g l a l a n d ó. P á l y á z a t i k é r v é n y e k a k á r p á t a l j a i u n g i e g y h á z m e g y e e s p e r e s i h i v a t a l á h o z (U z h o r o d — U n g v á r) a m e g j e l e n é s t ő l s z á m i t o t t 3 h é t a l a t t k ű l d e n d ő k.

Munkács, 1935. május 17.

Bertók Béla püspök

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KŐMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkézi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	---

Megjelenik minden szombaton.

BALOGH ELEMÉR

püspök, konventi lelkészelnök 40 éves lelkészi szolgálata emlékére.

Balogh Elemér püspök, konventi lelkészelnök negyvenéves pozsonyi lelkészi szolgálatát ünnepelte gyülekezete áldozócsütörtökön. Ez az ünneplés, valljuk be, nemcsak ezé a legnyugatibb gyülekezetünké, hanem egyetemes magyarságunkon belül mindannyiunké az ünnepelt személyisége és élete miatt, mivel hat éve lesz lassanként, hogy Balogh Elemér püspök Szilassy Béla dr. főgondnokkal egyetemes egyházunk élére került, mint konventi elnökség.

A szokott ünnepi nagyítás és tulzás távol legyen tőlünk, hiszen sem az ünnepléshez, sem hozzánk református keresztyénekhez nem illik. Mégis kell ma Róla írni a megemlékezés meleg, tiszteletteljes hangján, bárha nem szereti, ha Róla beszélnek, vagy írnak. Akik ismerjük, tudjuk, hogy szerény, puritán, ünnepeltetést nem kedvelő személyiség Balogh Elemér püspök, mégis midőn ünneplésében részt veszünk, Isten előtti felelősségünk és kötelességünk tudatában emlékezünk meg szeretettel, tisztelettel, elismeréssel a munka, a szeretet, a tudás és főképen: a hit emberéről.

Negyven éve lesz folyó év augusztus hó 1-én, hogy Pozsonyba jött és dolgozni kezdett nem lankadó hittel, reménységgel

és ez a jellemző az ünnepeltre: szeretettel. Ez a szolgálati hely nemcsak munkatér volt számára, hanem egyuttal küzdés helye; ez a kettősség: a munka és küzdelem, a keresztyén munka és küzdelem edzi nemessé, megértővé, egyre lelkebbé őt időben az Örökkévalóság felé. Ez a szolgálati hely három különböző faj és kultúra érintkezési terén: nagy és nehéz feladatok elé állította a lelkészt, aki szokatlan nagy felkészültséggel és rátermettséggel kezdett hivatásához. Meggyőződése volt, hogy őrhelyen áll és vigyáznia kell. Elhivatása mindég tudott és tudatos előtte és ez vezette egyre előbbre, amikor nem is kereste a kitüntetést. Így szolgál immár negyven éve pozsonyi munkahelyén, másfél évtizede így vezeti a Dunáninnen Református Egyházkerület ügyeit elnöktársával Szilassy Béla dr. főgondnokkal legnagyobb egyetértésben és keresztyén jóakarattal, mint a „humanitas Christiana“ képviselője. De egyben igyekszik szolgálni egyetemes egyházunknak is 1929. őszétől kezdve, hogy átvette a konventi lelkészelnői tisztséggel járó felelősséget és terhet.

Negyven éves szolgálati idő: szép, különösen akkor, ha olyan sikereket mutat, mint Balogh püspöké. Egész ember egész

élete. Sok látás, sok tapasztalat, sok tudás és sok próba. De mondjuk, ki életére és személyiségére a végső és belső meghatározót: pectus facit theologum. Ha keressük, ezt találjuk meg Nála. A szív embere, aki ismeri az értelem értékét, mégis, mégis meggyőződése, hogy szeretettel lehet legtöbbre jutni. Szolgálatát akármelyik részét vesszük, személyisége ezt az evangéliumszerűséget tükrözi tisztán, töretlenül és teljesen. Ezért nem ismeri a személyes hasznát, hanem csak a köz ügyét, csak a mások érdekét szolgálja, miközben a szeretet szabályát

tartja szem előtt, mint a református keresztyén erkölcsstan fölvet. Így lesz egyházának és egyetemes egyházunknak első szolgája, miközben Isten szolgája.

Ma azért hódoló szívvel köszöntjük őt és köszönjük irgalmas és bölcs Istenünknek, hogy nekünk adta. Hálás megemlékezésben egyek Előtte egyháza és egyházunk nagyjai s kicsinyei, vezetői és vezetettjei, miközben szemlélik életében és életünkben a Gondviselés gazdagságát és csak ezt. Ennek az ünnepelésnek ez az igazi értelme, értéke és tartalma.

N. I.

Az Egyetemes Konvent gyűlése.

A szlovenszkói és kárpátaljai ref. egyház egyetemes konventje f. évi ülését május hó 23-ik napján tartotta Kassán, Balogh Elemér püspök és Dr. Szilassy Béla főgondnok elnöklete alatt.

Május 22-én folyt a konvent különböző bizottságainak ülésézése, amelyeken a reggeltől napestig folyó munkával dolgozták fel a bizottságok a reszortjukba tartozó anyagot úgy, hogy a másnapi közgyűlésnek sikerülhetett az elébe kerülő nagy és jelentős munkát egy nap alatt elvégezni.

A 23-án reggel 9 órakor kezdődő közgyűlést Balogh Elemér püspök-elnök segedelmekérő, áhítatos imádsága vezette be, amelyben az égi segedelmet kérte és azt az emberinél nagyobb bölcsességet a nehéz problémák megoldásához, hogy a végzett munka valóban az anyaszentegyház épülésére és Isten dicsőségére szolgáljon.

Dr. Szilassy Béla főgondnok megnyitó beszédében megemlékezik arról, hogy ez esztendő a 40 éves fordulójára annak, amikor a konvent püspök-elnöke lelkészi működését a pozsonyi ref. gyülekezetben megkezdette, amelyet azóta 4 évtizeden át nagy buzgósággal és sikeresen folytat, aminek legékesebb tanujele az a fejlődés, amely ezeken az évtizedeken a pozsonyi gyülekezet életében bekövetkezett, amelyet még a mai idők viszonyosságai sem tudtak megakasztani. A konvent tagjainak együttérzésével kívánt működésére további sikert és áldást, testi-lelki erőt a szent szolgálatra.

A legteljesebb elismerés hangján emlékezik meg továbbá arról a heorikus munkáról a losonci theologiai szeminárium megalakulásának 10 éves fordulóján, amelyet Sörös Béla, mint az intézet igazgatója, szinte emberi erőt felülhaladó tevékenységével egy évtized óta kifejtett, amellyel elérte azt, hogy immár az onnan kikerült tanítványok seregének eredményes munkája hirdeti a gyülekezetekben, hogy küzdelme nem volt hiábavaló, mert lelkes és képzett munkásokat tudott az élet csatasorába állítani s főként rajta mult, hogy az egyetemes egyház reménysége, amelyet a theologia felállításához fűzött annak felállítása idején, nem szégyenült meg. Amikor az egyetemes konvent nevében ezért neki köszönetet mond, egyuttal óhajtja, hogy az a képesség, amely benne Isten ajándékából oly nagy mértékben kamatozik egyetemes egyházunk javára, maradjon meg teljes épségben és erejében minél tovább.

Bejelenti, hogy a kassai katonai parancsnokság az egyetemes konventnek üdvözlét küldötte ezen ülésézése alkalmából, amelyet az elnökség előtt Kovács Dániel katonai lelkész tolmácsolt.

Tájékoztatót ad a továbbiakban egyházi törvényeinkről, amely ügyben sajnálattal állapítja meg a teljes stagnálást. Ez az ügy egyetlen lépést sem haladt előre. A minisztériumhoz benyújtott törvények kiadattak a pozsonyi referátusnak, ahol megrekedtek. A kormánynál való intervencióra kedvező ígéretet kapott ugyan, de valójában azóta sem történt semmi.

Ezután Balogh Elemér püspök-elnök teszi meg jelentését rámutatva az utra, amelyen a világ mai recsegő-ropogó állapotában egyházunknak járnia kell, hogy a világ világossága lehessen, vezetője lehessen a zürzavarban zászlója alatt tömörülő embereknek kifelé, a megoldás felé arra az egyetlen alapra, amelyen kívül nem vettett más fundamentum, az evangélium világossága mellett a Krisztusra, aki ma és mindörökké ugyanaz.

Megemlékezik arról, hogy köztársaságunk elnöke ez éven megérte 85. születése napját s indítványára a közgyűlés táviratban üdvözölte az államfőt. Kegyeletes szavakkal parentálta el az elhunyt Bernáth Zoltán és Dr. Sutka István konventi tagokat, akiknek emléke jegyzőkönyvileg megörökítettet. Táviratban fejezi ki részvétét a közgyűlés az épen akkor érkezett hír hatása alatt Lukács Géza volt konventi világi elnöknek abban a gyászban, amely őt neje elvesztésével érte. Megemlékezik az ideális szabadsághősről, Rákóczi Ferencről halála kétszázéves fordulója alkalmából, akinek emléke Kassa városában, hamvainak jelenlegi nyugvóhelyén még nagyobb erővel ragadja meg az embereket, hiszen nyugvóhelyén kívül is oly sok jel beszél róla abban a városban. Erőteljesen emeli ki a fejedelemnek egyik legszebb jellemvonását, a türelmet a nemzetiségek és különféle vallásfelekezetek iránt, amely tekintetben a mai kor előtt is például szolgálhat. Felolvassa a Rákóczi ónodi országgyűlésen elmondott beszédének azt a szakaszát, amelyben kioktatja a türelmességről a „kálvinista religio szabad mótusa“ ellen zúgolódó Bercsényit és kemény szavakkal mutat rá a jезsuiták sokféle aknamunkájára, amellyel a felekezetek között békétlenséget keltenek, vizályt szítanak és tömérdek kárt, veszedelmet okoznak s minden államnak kárára vannak s ezért az országokból való kiűzésüket tartja kívánatosnak: „Menjenek a sült pogányok közé, azokat térítsék a keresztyén hitre, ha oly serény és buzgó férfiak“. Nekünk, reformátusoknak, akik annyit szenvedtünk a nemzetiségi és felekezeti türelmetlenségtől több századon keresztül, százszoros okunk van ünnepelni a felekezeti és nemzetiségi béke hirdetőjét.

Közli a Presbiteri Világszövetség meg-

hívóját az e nyáron Podebradyban tartandó gyűlésre, amelyre a konvent kiküldi az egyetemes egyház 3 püspökét és Sörös Béla theologiai igazgatót.

Ezzel kapcsolatban rámutatva a külföldi hittestvérekkel való összeköttetés nagy jelentőségére, felhatalmazást kér arra, hogy a régi összeköttetés szárait újra megkereshesse az anglikán protestantizmusnak u. n. evangéliumi ágával (Evangelical Party), amelynek pártfogása sokat jelentett a múltban nekünk, de akikkel az összeköttetés Sinai Miklós óta megszakadt, pedig támogatásuk nagy jelentőségű volt egyházunknak egyik-másik nagyon nehéz korszakában. Az ő támogatásuk mentette meg a nagyenyedi és az eperjesi kollégiumokat, a gályarabok közül kiszabadulásuk után hozójuk menekült négy, akiket az anglikán püspökök körleveleikben ajánlgattak hiveik szeretetébe és támogatásába és csakugyan nagy szíveséggel fogadták őket mindenféle eltartóik voltak, amíg hazájukba visszatérhettek. A hajdani gályarabból katholikussá lett Otrokocsi Fóris Ferenc támadó munkáját egy anglikán pap cáfolta meg stb. Egyetemes konvent készséggel adja meg a felhatalmazást arra, hogy püspök-elnök eddigi munkáját ez irányban tovább folytassa, mert ennek előnyei ma is kézzelfogható jó eredményeket szülnek.

Bejelenti, hogy a Zemská Banka az egyházaknak olyan formában is folyósít kölcsönöket, aminél nem vagyonna kebelezik be a kölcsönvett összeget, hanem visszamenőleges 5 éves adókimutatásra folyósítják 20 éves törlesztésre olcsó kamat mellett. Így már sikerült kölcsönt folyósíttatnia több szükségben vergődő egyháznak. (Egyiknek-másiknak 100—200 ezer K-át is.) Ezt a körülményt ma érdemes tudomásul venni és megfontolás tárgyává tenni, amikor a nagyobb kölcsönhöz jutásnak szinte legyőzhetetlen akadályai vannak.

(Folyt. köv.)

A beregi református egyházmegye

május hó 16-án tartotta meg tavaszi közgyűlését Beregszászban, az egyház tanácstermében nagy érdeklődés mellett Bary Gyula esperes és Székely Benedek e. m. gondnok elnökle-

tével. Esperes bensőséges imával nyitván meg a gyűlést, napirend előtti felszólalás keretében behatóan foglalkozott közgyűlés a „Ká l v i n” nyomda ügyével. Mint ismeretes, a gazdasági dekonjunktúra és a hivatalos egyház különböző szervei, alkatelemci tevékeny pártolásának hiánya, az egyetemes egyház nagy kincsének, értékének indolens elhanyagolása miatt a szép reményekkel indult vállalat régóta anyagi nehézségekkel küzd. Eleinte a b e r e g i egyházmegye önálló vállalatként működő nyomdát pár évvel ezelőtt a k á r p á t a l j a i egyházkerület vette kezelésébe. Ennek a tranzakciónak lebonyolítása nemcsak az egyházmegyének az üzembe fektetett tőkéjét emésztette fel, hanem magánszemélyeket is, — elsősorban az egyházi közéletben vezető szerepet viselő lelkészeket és világiakat, — érzékeny anyagi veszteséggel sujtott. Joggal s jóhiszeműleg kérték tehát a közgyűléstől, — mely a nyomda ügyvitelét reájuk bizta —, hogy veszteségeik kárpótlására a módot és lehetőséget nemcsak keresse, hanem meg is találja. Az egyházkerületi közgyűlés, mikor a nyomdát megvette, kilátásba helyezte eme veszteségek visszatérítését is, kedvező üzletmenet esetén, — bár azért garanciát nem vállalt. Ám a jó üzletmenet, a rentábilis gazdálkodás ideje a nyomdánál még mindig nem érkezett el s fájdalommal kell leírnom, ügylátszik, sohasem fog elérkezni. Mert nem elég csak határozatokkal támogatni a jó, sőt jobb ügyet, ehhez feltétlenül tettek szükségesek! S vajjon ki támogassa az itteni református egyház egyetlen nyomdáját, ki rendeljen abban nyomtatványokat, ki adja hozzá nyomásra lapjait, ki karolja fel, ha maga a református egyház, ha mi magunk nem cselekedszük ezt?.. Mi kárpátaljaiak már úgy látjuk, hogy szinte felesleges belekiáltani az egyházi közvéleménybe az ismert jelszót, mert a konzulok maholnap csak romokat fognak látni s tönkrement jószándéku embereket, akik biztak a református öntudat felébredésében, az összefogás erejében, akik minden ellenkező, keserű tapasztalat ellenére fanatizmussal hittek abban, hogy az itt élő reformátusságnak s az egyház különböző intézményeink összhangzó pártfogását a nyomda ügye ki fogja váltani!! Csálódta s a szép reményeken és terveken felül a prominens egyéniségek közül 14-en fejen-

ként 8.000 koronát fizettek rá erre a bizalmukra, közöttük olyan szegény emberek is, akiknek, ha ezt az összeget meg kell fizetniök, úgy ez egyenlő lesz rájuk nézve a teljes tönkrejutással. Minden félreértés elkerülése végett kijelentem, hogy nem vagyok a 14 között, külön anyagi érdekeltségem ebben a szomorú ügyben nincs, de beszámolómban nem hallgathatom el ezt a kinos tárgyat akkor, amikor közgyűlésünk tárgyalási idejének felét ennek pertraktálása foglalta el és töltötte ki. De még azért is szólnom kell erről, mert tudomásul kell venni egyszer az egyházi közvéleménynek is, hogyan pusztulnak el drága értékek, a lelki élet síkjában is jelentős alkotások a közöny ködös, sűrű levegőjében. A kárpátaljai egyházkerület s a kebelbeli egyházmegyék és egyházközségek, valahogy meg fogják találni a kárpótlás módját, de örökre bent marad és fájni fog e fájdalmas csalódás ütötte sebben a közönynek az a tövise, amit az egyetemes egyház alkotó részeinek nemtörődöm viselkedése tört abba bele.

Miután elcsillapultak a fent ismertetett ügy tárgyalása közben felviharzott indulatok, a gyűlés a tárgysorozat rendjén tovább folyt, bár érthetően nyomott hangulat mellett, annál is inkább, mert nagyon kevés örvendetes, annál több aggodalmat keltő ügy került szónyegre. Esperes jelentéséből megtudtuk, hogy egyházaink jelentős része szinte átláthatatlan anyagi zavarokkal, nehézségekkel küzd, sőt a kisbégányi és gáti egyházközségeket csak a tehetetlenség törvénye s a gondviselő Istennek valamilyen kifürkészhetetlen gondviselése s akarata tartja még ideig-óráig felszinen, mert maguk az egyháztalagok ugyan már teljesen elfelejtkezni látszanak a küzdő egyház szomorú állapotáról. Az utóbbi egyház ügyének tárgyalásakor kimondotta közgyűlés, hogy a gáti egyház autonómiáját felfüggeszti, az ügyek vitelét teljhatalmu megbízottra ruházza, sőt ha az egyház szellemi s anyagi állapota ez intézkedés következtében sem javul meg kielégítő módon, anyaegyházi jellegétől megfosztva filiásítja. Ugyancsak esperes jelentése ismertette a felekezeti népoktatás lassu, de fokozatos s állandósulnak látszó elsovadását Kárpátalján. Az a kiáltóan különböző eljárás, mely szerint ép a köztársaság legszegényebb keleti végén élő s iskolát fenntartó

egyházaktól 4908 korona alapfizetés biztosítását kívánja meg tanítói állásonként az állami tanfelügyeleti hatóság, — megásta itteni református felekezeti népoktatásunk sirját. Ennek következtében iskoláink nemhogy szaporodnának, nemhogy új tanítói állások szervezhetnének, de az idők kényszere s a 4908 korona alapfizetés megkövetelése iskolákat zárat be, szervezett tanítói állások betöltését teszi lehetetlenné, sőt sokhelyütt az egyház összvágyonát fenyegeti végpusztulással. És hiába minden kilincselés, minden jalkiáltás, segítség, szabadulás sehonnan nem jön. Nem csoda, ha az iskolafenntartó egyházak egy-egy tanítójuk lemondásával, vagy nyugalombavonulásával nem töltik be a megüresedett állást, mert az eltávozott tanító nem ritkán 20 — 30.000 koronás követelésének kiegyenlítésére sokszor 10 évi vakancia is kevésnek bizonyul. És ebben a szomorú s csüggesztő helyzetben azon sem szabad csodálkozni, ha a tanítóképző intézeti járulék ügyének tárgyalásánál az a közhangulat alakult ki: mire nekünk tanítóképző, szegény, küzdő, magunkra hagyott kárpátaljaiaknak, hiszen mire abból tanítók kerülhetnek ki az iskolák elárvult katedráira, itt nálunk már irmagának sem lesz található református iskola —, nem is szólva arról, hogy épen az iskola ügynek ilyen állása miatt is, de egyéb anyagi természetű zavarok miatt is teljességgel képtelenek újabb terhet viselni, habár felbuzdulásukban önként vállalták is azt. Mindenestre meggondolandó, tanácsos-e a fundamentumában megrendült, roskadozó épületre újabb emeletet huzni az alapoknak kellő megerősítése nélkül??..

Esperesi jelentés kegyelettel emlékezett meg Toldy Ignác ügyvéd, volt egyházmegyei tanácsbíró és ügyész elhunytáról. Nyugodalmat és derűs alkonyatot kér közgyűlés Mizsák Péter somi lelkész, egyházkerületi tanácsbíró, konventi és zsinati tag és Csáfordi Ferenc csetfalvai lelkész, egyházmegyei tanácsbírónak nyugalomba vonulásuk alkalmából.

Számvevőszék s missziói bizottság jelentései, egyes egyházak különböző, felsőhatósági jóváhagyást igénylő határozatai, Becz Aranka rákosi tanítónő eskütétele, Jármay Béla hetenyi lelkésznek állásában megerősítése s más kisebb jelentőségű ügyek képezték még

a közgyűlés tárgyait, melyeknek letárgyalása után közgyűlés ^{3/4}1 órakor véget ért. Délután bírósági ülés volt, mely késő estéli órákig tartott.

Györke István.

H I R E K:

— **Alapvizsgai tételek.** A theol. szeminárium igazgatója a konventnek előterjesztette az 1935. év folyamán tartandó theologiai alapvizsgálatra egyénekenként kijelölt írásbeli dolgozatok tételeit:

1. *Abary István:* A jezsuiták szerepe az egyháztörténelemben. 2. *Bán Zoltán:* A kispróféták egyénekenként való megvilágítása izagogikai és biblikai szempontból. 3. *Barra Zoltán:* A keresztyénység felvétele, elterjedése és jelentősége Magyarországon az Árpádok korában. 4. *Brányik Sándor:* Az ellenreformáció Magyarországon. 5. *Dévay József:* Jézus beszédei s azoknak közlése a négy evangéliumban. 6. *Fekets Emil:* A magyar vallás-szabadság érdekében támadt felkelések leírása, jellemzése és értékelése. 7. *Gönczy Miklós:* Az ujszövetség szociális tanításai. 8. *Kemenyik József:* Eschatologia az ujszövetségben. 9. *Kiss Károly:* Az ujszövetség apokrifus iratainak tartalma, ezek jellemzése és értékelése. 10. *Lenkey Lajos:* Eschatologia a prófétai irodalomban. 11. *Mikula László:* A magyar vallásügyi békék, állami és egyházi vonatkozásban. 12. *Mitró István:* A nagy próféták egyénekenkénti hatásának és jelentőségének megvilágítása s irataikban a prófétizmus fejlődésének szabatos feltüntetése. 13. *Nagy Jenő:* A magyar nép jellege, lelke és magatartása a reformáció korában. 14. *Nagy Sándor:* A levitizmus befolyása az ótestamentum könyveiben. 15. *Selmeczi Árpád:* A kálvinizmus elterjedése, hatása Európában. 16. *Szabó Antal:* A teremtés mythosza a különböző népeknél s ezeknek a Genézis előterjesztésével való összehasonlítása. 17. *Szoboszló Miklós:* A perzsa vallás s a parzizmus hatása a zsidóságra s ezzel kapcsolatban a keresztyénségre. 18. *Dr. Takács Béla:* A keresztyénység befolyása az európai jogfejlődésre. 19. *Zsúdel István:* Budha, Mohamed és Krisztus hatása az emberiség életében hitélet, jellemképzés és a szociális evolúció szempontjából. 20. *Mikes László:* Kultuszhelyek és épületek a különböző vallások körében s ezek jellemzése és méltatása technikai és liturgiai szempontokból.

A második lelkészképesítő vizsgára, mely október hó első felében fog megtartatni, a második félév folyamán jelentkezett s ebben az időben első lelkészképesítő vizsgát tenni szándékozó Molnár Loránd részére írásbeli dolgozatul kijelöltetett: Értekezés: „A magyarországi református egyház belmissziói munkásságának irányelvei s ezek alapján indult tevékenységei, valamint a szomszéd államok területéhez kapcsolt — elszakított reformátusság

külön indult belmissziói munkái s ezeknek a régi törzs munkáival való egybevetése és értékelése". Bibliamagvarázat: Luk XII. 54—59. és még három szabadon választott textus alapján.

— **Anyáknapja Csicszerben.** Isten szabadége alatt a templom kertjében rendezte meg a csicséri ref. gyülekezet az anyáknapját május második vasárnapján. Nagyszámu ünneplő közönség gyűlt össze, még a más vallásuak közül is. A vasárnapi iskolás gyerekek énekkara két ízben szerepelt Szakall Elek tanító vezetésével. Előadták kedvesen és tetszéssel: Fönn a csillagok felett, Árva madár, Édesanyám is volt nékem című énekeket. Négy vasárnapi iskolás: Erdélyi Margit, Erdélyi Sárika, Lengyel Anna, Tóth László az Örömhír ujságban közölt anyáknapi kis gyermekdarabot játszották el közvetlenséggel és a szülők öröme. Többen szavaltak alkalmi költeményeket: Erdélyi Erzsébet, Erdélyi Zoltán, Palágyi István, Szűcs Sándor és Tóth János. Bár mind ügyesen és sikerrel szavaltak, de Erdélyi Erzsébet oly hatással, hogy dicséretére vált volna még egy városi szavalónak is, pedig Tompa Mihály: A félkezű koldus című hosszú és nehéz költeményét adta elő. A lelkipásztor, Gaál István előadást tartott a szülők kötelességeiről, vezette az ujonnan alakult vagyeskart, mely mindenki meglegedésére énekelte el a Halleluja egyik énekét. A leánykör tagjai közül: Krányik Emma, Peres Julia, Sipos Piroska és Szabó Julia egy alkalmi jelenet — „Utban a boldogság felé" — előadásával gyönyörködtették a közönséget és egyben komoly utmutatást is adva, hogy az édesanya ajándékozza meg gyermekét és tanítsa az egyetlen és igazi „menetrendre", mely a boldogság felé visz: a Bibliára. „Kádár Kata" székely népballadát a lelkipásztor feldolgozásában és betanításában a szavalókórus adta elő, majd Gaál István lelkipásztor záró szavai után a gyülekezet elénekelte egyházunknak, lelki édesanyáknak énekét: Térj magadhoz drága Sion és a mennyei Atyában való hitünknek kifejezésére fenséges zsoltárunkat: Te benned bízunk eleitől fogva. Az ünnep végezetével beborult az égbolt, az édesanyák könnyeire, melyet az ünnepély hatása alatt hullottak — felelt Isten is könnyeivel: az áldott esővel, mellyel megöntözte a földet, hogy az édesanyák kenyeret adhassanak majd éhes gyermekeiknek.

— **Nyilvános nyugtázás és köszönet.** A vágfarkasdi (komáromi egyházmegye) ref. egyház a borsii ref. templom renoválására 1330 csehszlovák koronát küldött. A kegyes adakozók nevei és az adakozások összege: 1. Ref. egyház pénztára 500 K., 2. Husvétii ünnepi perselypénz 170 K., 3. Czizmadia István presbiter 20 K., 4. Czizmadia Károly presbiter 30 K., 5. Tóth Lajos 10 K., 6. Ifj. Szórád Károly 5 K., 7. Anda József 20 K., 8. Szűcs Károly presbiter 40 K., 9. Fogyasztási szövetkezet 100 K., 10. Anda Károly és társai gőzmalma 50 K., 11. Anda Károly presbiter, szöv. elnök 20 K., 12. Polgár Imre presbiter 50 K., 13. Takács Istvánné, szül. Polgár Krisztina 20 K.,

14. Anda Károly (Körös) presbiter 15 K., 15. Kovács Ferenc 10 K., 16. Kovács Károly 10 K., 17. Özv. Iván Lajosné 10 K., 18. Pál József presbiter 40 K., 19. Deák Lajos presbiter 35 K., 20. Kürthy Dániel presbiter 25 K., 21. Ivány Zsigmond presbiter 20 K., 22. Molnár Károly presbiter 20 K., 23. Kovács Ferenc presbiter 25 K., 24. Szűcs István 25 K., 25. Nagy Károly presbiter 60 K.

Mélységes hála és köszönet a vágfarkasdi gyülekezetnek, melynek nagyszerű ténye több, mint kegyes adakozás. Ez az a szent tűz, amelyhez oldott sarúval, meghajtott fővel s a hitatos lélekkel kell járulnunk. A szent tűz, amelyben Isten lelke lakozik; amely kilobbant egykor Péter apóstol ajkain, hogy lángra gyujtson egyszerre 3000 lelket; a szent tűz, mely a martirhalál kinjai között is Isten dicsőítő éneket zendít a vértanuk százezreinek ajkain.

A pünködsdi lélek, mely csodákat tesz, mely gazdasági válságon, földi gondokon és halandó érdekeken túl sebesebben zugó szélnek zendülésével ragadja, emeli Isten képmását égi magasságokba, az Örökkévaló színe elé. — Áldassék érette az Ur szent neve!

— **Lelkészbeiktatás Nagygejőcön.** Jelezte már a Ref. Egyház és Iskoia május 12-iki számában, hogy aznap iktatja be a nagygejőci egyház *Komjáthy István* halálával megüresedett lelkészi állásába *Pataky Menyhért* ungvári s. lelkészt, akit a gyülekezet egyhangú bizalma hívott el e szép multu és nagy jövőjű egyházközség élére. E napra a község ünnepi díszbe öltözött, hogy a fogadtatás szép külsőségeivel is kifejezésre juttassa nemcsak a református, hanem a másvallásu lakosság is azt a szeretetet, amellyel az új lelkészt várja. Délután 9 órakor indult az Ungvárról autóval érkező lelkész elé a falu útjusa, fiúk lóháton, leányok magyar ruhában, virágokkal díszített fogattal a község határáig, ahol elhangzottak az első üdvözlő szavak. Majd a község háza előtt felállított diadalkapu alatt a községi előljárási s a különböző felekezetek megbízottai üdvözölték az érkezőt. A lelkészi lakáson pedig a presbitérium tagjai várták s köszöntötték az új lelkipásztort s ugyanitt mondott köszönetet az ungvári egyház kebelében végzett szép munkájáért az ottani nőegylet nevében Kalmár Mariánné urnő s kért áldást itteni munkájára. Ezután vette kezdetét a hivatalos beiktatási ünnepély a virágokkal ékes s zsufolásig megtelt templomban, ahol is az egyházmegye nevében Nagy Sándor kisgejőci lelkész és Fodor Béla e. m. főjegyzők végezték a hivatalos funkciót. Beiktatott lelkész tartalmas s irányt szabó beköszönő beszédében a gyülekezet bizalmába és szeretetébe ajánlotta magát s viszont bizalmat és szeretetet ígért hűveinek cserébe. Valóban szép és Istennek tetsző csere volna s kívánjuk mi is, hogy valósuljon meg lelkipásztor és gyülekezet életében ez a boldog kölcsönösség.

A beiktatási ünnepély végeztével meleg hangulatu s kedélyes bankett volt a református isko-

lában, melyen részt vett a hivatalos vendégeken kívül az Ungvárról érkezett szépszámu kíséret is, mintegy igazolva, hogy a gejőci egyház új lelkésze előbbi szolgálati helyén meg tudta nyerni híveinek szívét és szeretetét. Isten, aki nemcsak virágokat teremt, hanem gyümölcsöket is érlel gazdag kegyelme szerint, küldje áldását e szépen kezdődő lelkési pályára s a nagygejőci gyülekezetre.

— **Halálozás.** Kövecsesi *Lukács Géza* volt egyet. konvinti vil. elnök, tiszai egyházkerületi t. b. főgondnok neje szül. nemes *Marton Lenke* életének 72-ik évében május 21-én Rimaszombatban elhunyt. Egyetemes egyházunk egyik legnehezebb időszakában a kormányrudnál állott nagyjérdemű vezérférfiának nagy gyászában és fájdalomában erőt, vigasztalást kívánunk.

— **Internátussal egybekötött német tan nyelvű evang. polgári leányiskola és német egyéves női kereskedelmi tanfolyam Spišská Nová Vesén.** Az internátus különösen alkalmas olyan leányoknak, kik a német és szlovák nyelvet akarják elsajátítani. Magánórákban a francia és angol nyelv, a zeneiskolában zongora és hegedű tanulható. A város a Magas Tátra közelében fekszik és éghajlata igen alkalmas fejlődésben levő leányoknak. Az internátusban a felügyelet és ellátás elsőrendű. Naponta ötszöri ékezés. Az ellátási díj havi 300 korona. Mivel ez az egyetlen német evangélikus internátus Szlovenszkon és Ruszinszkon, különösen a lelkészek, de minden szülő szíves figyelmébe ajánljuk, ki falun lakik és gyermekét nyugodtan jó helyre akarja adni. Prospektussal és mindennemű felvilágosítással mindenkor szívesen szolgál az evang. polg. iskola igazgató-sága, Spišská Nová Ves—Igló.

— **A „Szeretet“ olvasókönyv** újabb, IV—V. évfolyamu kötetéről öröndetes hírt közölhetünk gyülekezeteink előljáróival és iskoláink vezetőivel. Ugyanis az iskolai minisztérium engedélyezte az olvasókönyv ezen kötetét is, sőt már javában folynak az előállítás munkálatai a beregszászi Kálvin-nyomdában. Minden reményünk megvan arra, hogy az értékes tartalommal bíró munka, csinos és izléses kiállításban is fog napvilágot látni. Nagy reménnyel tekintünk ezen kötet megjelenése elé már csak azért is, mert a bírálók véleménye szerint mindenben méltó lesz az annyira bevált és közszereplőnek örvendő első kötethez, sőt az egybehangzó megállapítás szerint gazdagabb tartalmi és mélyebb erkölcsi igazságai által nevelő hatása hatványozottabb értéket képvisel. A két kötet úgy tartalmi, mint nevelési szempontból szoros kapcsolatban áll egymással, ezen újabb kötet használatbavétele tehát nagy nyeresége lesz iskoláinknak és kivált gyermekeinknek! Nagy hiányt fog megszüntetni az új kötet megjelenése, de egyben parancsoló szükség-szerűséggel fog bezörgetni minden iskolánk aajtaján, ahová még ezideig nem nyert bebocsátást. Szeretnénk hinni, hogy a jövő tanévtől kezdve nem is lesz egy iskolánk sem, ahol a „Szeretet“ olvasókönyv ne találna meleg otthonra!

HIVATALOS RÉSZ.

A Dunáninenni Ref. Egyházkerület Püspöki Hivatala. 290/1935. sz. Bratislava-Pozsony, 1935. V. 25.

A Dunáninenni Református Egyházkerület Valamennyi Tekintetes Iskolaiigazgatóságának!

Az itteni iskolai referátus f. év május hó 2-ről kelt 47.352/35/1/P. sz. átiratára, mint I/39. sz. körlevélre pontos betartás kérelmével közlöm az alábbiakat: A Szlovenszkoí Társadalmi és Társadalomegészségügyi egyesületek Országos Szövetsége jelentette az iskolai referátusnak, hogy évről-évre szaporodik városon és vidéken egyformán az iskolás fiatalság uccai baleseteinek száma. Ez részint az uccai közlekedés fejlődésével függ össze, másrészt azonban az iskolás fiatalság gondatlanságára, könnyelműségére, az ilyenirányú iskolai tanítás és nevelés elégtelenségére vezethető vissza, továbbá a gyermekek felügyelet nélkül való hagyásából származó. Az iskolás fiatalság uccai balesetének eredménye aztán meglátszik a család táplálkozásán, ruházkodásán, mivel a gyógyítás a családtól pénzt von el. De a fenti szövetség munkáját is megbénítja az iskolás gyermekek gyakori uccai balesete oly annyira, hogy a jelen kornak megfelelően nem tudja kellőképen kifejtetni társadalmi munkáját, mivel ezek a balesetek sokba kerülnek.

Felkéri a fenti szövetség az iskolai referátust, hogy fiatalságunk önvédelmét és védekezését segítse elő olyan módon, hogy szólítsa fel körlevélben egyrészt a tanítókat, másrészt a szülőket, hogy a nevelésben, ill. tanításban legyenek tekintettel a fiatalság védelmére az uccai balesetekkel kapcsolatban, s közöljék a fiatalsággal az uccai közlekedés előírásait.

Az iskolai referátus a fenti körlevélben, hivatalomon keresztül szólítja fel egyházfőhatóságom alá tartozó iskolák tanítókat, hogy a polgári erkölcsstan óráiban gyakrabban magyarázzák el az önvédekezés szabályait közlekedés közben az uccán és torna órák idején gyakoroltassák a tanuló fiatalsággal az uccai közlekedést. Ezt a nevelést szolgálják ezenkívül még a Jánoska-féle szemléltető képek, melyeket az iskolai és nemzeti művelődésügyi minisztérium a kötelező iskolai taneszközök közé sorozott.

Midőn ezt tudatom, kérem az összes egyházkerületem kötelékébe tartozó Lelkész Urakat is, hogy amennyiben gyülekezeteikhez tartozó iskolának hivatalos lapunk nem jár, ezt a körlevelet az illető tantestületi tagokkal tudassák.

Szeretettel keresztyén szolgáljuk:

Balogh Elemér püspök.

— **A VAMOSLADÁNYI** ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet az üresedésben levő II. véglegesített tanítói (női) állásra. Helyi javadalom 1620 kč. A megválasztott tanító köteles a reá bizott osztályt vezetni és a női kézimunkát külön díjazás nélkül tanítani. Pályázatok július 4-ig „Ref. Esperesi Hivatal S a I o v okr. Želiezovce“ címre küldendők. Az állás szept. 1-én elfoglalandó.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:

Egész évre . . . 70 korona

Félévre . . . 35 korona

Hirdetések díjszabás
szerint.

Főszerkesztő:

Dr. MAGDA SÁNDOR.

Felelős szerkesztő:

SZŐKE ISTVÁN.

Főmunkatárs:

KÖMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:

Rožňava, ref. lelkészi hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leges reklamációk ide
küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Pünkösöd és a mai kor embere.

Gyülekezetünk tagjainak nagy része olyan zavarban van pünkösöd tényével és ünnepével, nem tud mit kezdeni vele. Olyan érthetetlen előtte és semmit sem mond neki. Mert a lelki életet nem élő ember szereti megfosztani a keresztyén ünnepeket az üdv-történeti jelentőségüktől, így azután karácsonyt megteszi kedvesen szép szentimentális hangulatu családi ünnepnek, nagypéntekben a mulandóságot látja, az emberi élet bizonytalan voltát, husvétot a tavasz ünne-
pévé teszi, a megújulás tényét látja benne. De nem tudja, hogy mit kezdjen pünkösöddel?! Csak halvány emlék a számára és abban áll pünkösöd ünneplése, hogy följutja annak a kegyelemben gazdag időnek, az első pünkösödnek eseményeit. Maga elé tárja annak a kornak lelki gazdagságát. Elmereng azon, hogy milyen csodálatos volt az, ami ott Jeruzsálemben az első pünkösöd alkal-
mával végbement: a tanítványok megteltek Szentlélekkel és bátran indultak el a világ meghódítására.

Egyházi életünk elsekélyesedésének, társadalmi életünk sok meghasonlásának az oka, hogy a mai kor embere a maga nagy többségében nem tapasztalta meg és nem élte át a belső világában az első pünkösöd csodáját: a lelki átformálódást, Isten Lelkének urrá léételét az emberi lélek felett. Az első pünkösöd alkalmával a nagy tömeg, midőn reá tekintett a tanítványokra, rögtön

észrevette, hogy itt valami történt, valami egészen új jelenséggel és ténnyel állanak szemben: emberi lelkek teljes megváltozá-
sával. Mert gyülekezeteink tagjainak nagyobb része nem tud beszámolni az életében vég-
bement ilyen gyökeres és teljes változásról és nem tapasztalta meg Isten Lelkének ujjá-
szülő hatalmát, ezért nem érti meg pünkösö-
döt. Reá csak megalázó hatással van, azt mutatja s arra figyelmezteti ami hiányzik belőle. Mutatja azt az óriási ellentétet, amely közte és az első keresztyének között van. Ezért nem szereti s ezért nem tudja ünne-
pelni gyülekezetünk tagjainak többsége a pünkösödöt. Reá világít korunk lelki szegény-
ségére. Ott az ember Isten szolgálatában áll, most a világ szolgálatában. Az első pün-
kösödben látjuk, milyen sokra képes a lelkileg ujjá lett ember Istennel, a mai kor élete mutatja, milyen nyomorult az ember élete Isten nélkül. Az első keresztyén gyülekeze-
tek szeretettől áthatott élete azt hirdeti, mi-
lyen széppé tudja tenni az ember a világot, mai kor élete a gyűlölködésével, szeretet-
lenségével, társadalmi osztályok, nemzetek közti egyenetlenkedésével azt mutatja, hogy milyen nyomorulttá teszi az ember saját életét.

Az evangélium nagy hindu hirdetőjé-
nek Sundár Singnek életrajzírója említi egy helyen, hogy Tibetben hittérítői útja alkalmával a Krisztus e nagy bizonyágtevője

fáradtan leült az egyik folyó partjára. A folyóból kezébe vett, aztán kettétört egy nagyobb kavicsot, amely kívülről teljesen vizes volt, hiszen a folyó vize időtlen idők óta ott görgette a mélységben — belülről pedig teljesen száraz. Sundár Sing ekkor önkénytelenül az európai keresztyénségre gondolt: hatástalanságának, elsekélyesedésének legfőbb oka, hogy az európai embert századokon át körülvette a keresztyénség, de nem ért a szívéig, a nagy tömeg lelkét érintetlenül hagyta.

Amíg ez így lesz, addig nem változik meg a modern társadalom rettenetes zilált képe, de nem változik meg református gyülekezeteink élete sem. A magyar református köztudatból az utóbbi évtizedekben kimaradt az Evangélium szíve: a lelki megváltozás szükségessége. Bár bizonyos, hogy az ujjászületés Isten szabad kegyelmi ténye, tőle indul ki, de az egyes léleknek kérti

kell azt, készíteni kell magát, az emberi lelket Isten Lelkének hatása alá kell kitenni. Modern korunkban ez a magyar ref. egyház legnagyobb hivatása: a Bibliát visszaadni a hívek kezébe s reá nevelni az ima életre. Mert az Ige olvasása közben világosítja meg Isten Lelke az embert, hogy belássa a maga elvetett bűnös állapotát, de meglássa a szabadulás útját is Krisztusban, benne személyes Megváltóját ismerje föl. A bűnös embert csak Isten Lelke vezetheti el az üdvözítő hitre, amely számára egy teljesen megváltozott új életnek kezdetévé lesz. És az egyes emberi életek megváltozása magával hozza a világ megváltozását is.

Megtapasztaltad e már a saját életedben Isten Lelkének ujjáformáló hatalmát?! Ha még nem, kezeidet összekulcsolva a lázatosan kérd: „Jöjj el én hozzám is szíveket átformáló, lelkeket ujjászülő Szentlélek Isten!”

Zsemlye Lajos.

Néhány kép az európai protestantizmus mai helyzetéről.

A mai válságos idő, amely nemcsak gazdaságilag, de sok tekintetben lelkileg és erkölcsileg is megingatta nemcsak Európa, de az egész világ külső és belső felépítését, önkénytelenül is meg-megállit időnként, — széttekintésre késztet, hogy vajjon hogyan is állunk ma, hol és mennyiben fenyeget veszély, hogy tisztábban lássunk a védekezésben, vagy épen még ma vizsgálódásunkkal megnyugtassuk legalább egy időre lelkünket. A protestáns egyházak a világháború utáni zűrzavarban erős próbának voltak kitéve. Első helyen a magyar és német. Mindkettő kiállotta, többé-kevésbé életre kelt, sőt néhány év múlva örvendetes előrehaladás látszott. Néhány évvel ezelőtt azonban a gazdasági válságban újabb és veszedelmesebb ellenség került előtérbe, mely kisebb, vagy nagyobb mértékben érinti a világ minden protestáns egyházának életét. A német protestantizmus az új nemzeti mozgalomban kétszeres próbának van kitéve.

A Magyar Református Egyházban benne élünk, úgy gondolom — ha nem tévedek — ismerjük is. Legalább nagy vonalaiban tudunk nehézségeiről, küzdelmeiről me-

lyeket viv napról-napra. Részletesen foglalkozni vele most itt nagyon hosszadalmas lenne, de nem is célunk. A mi számunkra a saját egyházunkkal való foglalkozás mindennapi kérdésünk.

Az összes protestáns egyházak között ma is a legeredményesebb munkát folytató, a válságot talán legkevésbé érző és legmélyebb lelkiéletet élő egyház a *Skót Református Egyház*. Mai életéről már sokat hallhattunk, vagy olvashattunk. A reformátuságnak bástyája. Erejéhez mértén dolgozik, sőt segíti a többi református egyházakat is. Az összes többi református egyházak előtt biztató példaként áll ma is. Ha erről az egyházzal beszélünk, öröm tölti meg lelkünket. A kálvini elvek a skót nép életének alappillérei. Istent szolgálják életükkel, vagyonukkal egyaránt. A skót ref. egyház további munkája és jövője így biztosítottnak látszik.

A Holland Református Egyház második erősségként rögtön a skót egyház nyomában van.

Érdeklődésünket ma legnagyobb mértékben a *Német Protestáns Egyházak* vonják magukra. A harmadik birodalom megalaku-

lásától a német protestantizmus a megelőző időszakhoz viszonyítva lényegesen új helyzetet kapott. Az erős nemzeti eszmének győzelme és törekvései természetesen nem hagyták érintetlenül a protestantizmust sem. Pártok keletkeztek az egyháznak a nemzethez és az államhoz való viszony, elméletek variálása körül. Ma 3 nagy pártról (mozgalomról) beszélhetünk: 1. a *confessionális* párt, 2. a *nemzeti egyházi* párt (vagy a német keresztények mozgalma), 3. a *pogány mozgalom*.

1. *A confessionális párt* képviseli az őskereszténység és a protestantizmus szellemét. Ragaszkodik a kereszténység hagyományaihoz, a teljes Szentíráshoz, a hitvallásokhoz. Elve a szabad egyház szabad államban, szemben a nemzeti egyházi párttal. Az egyházat Krisztus testének, Isten ügye földi eszközének tekinti. Kizárni kíván belőle minden momentumot, amely nem kizárólag Istent látszik szolgálni. Nem csatlakozik a nemzeti eszme szolgálatába. Számuk nagy, de mivel a most uralmon lévő nemzeti eszme gondolatával nem azonosítják magukat, jelentőségük kevés. Legismertebb képviselőjük Barth Károly.

2. *A nemzeti egyházi párt* (a német keresztények mozgalma), amint elnevezése is mutatja a nemzeti gondolat alapján nyugszik. Az egységes nemzeti eszme alapján nemzeti német keresztény egyházat kíván. A nemzeti gondolat mellett így az egyházi is összekötő kapcsul szolgál. A Szentírás első részét az ótestamentumot, mint amely nem alkalmas a nemzeti eszme szolgálatára, elveti. A nemzeti szocializmus több gondolatát átveszi és szolgálja. Főalakjuk Müller birodalmi püspök. Eszméiben még nem egészen biztos és megállapodott, ezért különösen újabban egy része erősen keveredik a kereszténység szempontjából nagyon veszedelmes pogány párttal.

3. *A pogány mozgalom* a német filozófia idealizmusán alapszik. Lényege a régi német istenek felújítására való törekvés. „Mi nem hihetünk és nem tudhatunk semmit a transcendentális Istenről, aki nagyon messze van tőlünk“. A Szentírást mint isteni Igét elveti. Jelszava: Térjünk vissza Eckhart középkori misticizmusához. E filozófia alapján minden népnek, törzsnek stb. külön isteneknek kell lenniök. Így volt ez régen, sőt

a Szentírásban is mily élesen elkülönül egymástól az ótestamentum Jahvéja az újtestamentum Istenétől. Ott a szigorú és büntető, hatalmas személy, itt a megbocsátó Atya. Az istenek imádása mindig a népek szerint változott. Támadják a kereszténységet, mint amely hirdeti ugyan a szeretetet és egyetértést, de nem cselekszi. Előveszik minden gyengeségét (különösen a róm. kath. egyházat), szembeállítják az ellentmondó pontokat, a kriticizmus eredményeit stb. és bizonyítják, hogy a kereszténység a múlt század második felében elhagyta a Bibliát. Nézzük a politikát, az u. n. keresztény emberek politikáját, van-e abban megértés, szeretet? Mert különben csak képmutatásról beszélhetünk. Ha Krisztusról semmi biztosat nem tudunk, hogyan alapíthatunk rá? Ha Pál apostol theológiája, amint a múlt század keresztény tudósai által beállított — élesen szemben áll Krisztussal, melyiknek hihetünk a valóságban és végül hogyan fogadhatjuk el és tarthatjuk meg mindkettőt! Ilyen és hasonló pontokban támadják a kereszténységet gyakorlatilag és elméletileg egyaránt. Egyetlen megoldás szerintük: visszatérés a régi nemzeti hagyományokhoz és istenekhez. Ismert alakjuk Rosenberg.

Ma még a pogány párt hívei kisebbségben vannak ugyan, számuk azonban állandóan növekszik, befolyásuk pedig már most is igen erős. A *confessionális* párt erősen küzd ellenük, hogy milyen eredménnyel, a jövő fogja megbizonyítani. Az bizonyos, hogy a német protestantizmus ma veszedelmesen kritikus ponton áll. A német nemzet vezetőinek álláspontja még nem nyílt ebben a kérdésben. Hitler segíti ugyan az egyházi mozgalmakat s enyhíti a támadásokat, végső és határozott álláspontot azonban még nem foglalt el.

Az Itáliai Waldens Egyház és a többi kis olasz protestáns egyházak száma a 42 millió lelket számláló olasz lakosságból összesen kb. 100.000. A Waldens egyház maga kb. 50.000 lelket számlál. A világ legöregebb protestáns egyháza. Nevét Wald Pétertől vette. Most legnagyobb részben északi Olaszországban laknak. A történelem folyamán nagy üldözéseknek voltak kitéve, melyeket hősiességgel átküzdöttek. Rómában kollégiumuk

van a papok képzésére. A pápa 1929-ben a római egyház számára akarta kisajátítani a kis kollégiumot, azonban nem sikerült neki. A kollégium felállítása előtt Franciaországból és Svájcból kaptak predikátorokat, akik francia nyelven hirdették nekik az Igét. A francia nyelvet az egész kis egyház annyira átvette, hogy még ma is két vasárnapon keresztül francia az igehirdetési nyelv s csak minden harmadik vasárnap használják az olaszt. Szegénységük ellenére is nagyon szép és eredményes missziót végeznek. Már Amerikában és Svájcban is vannak gyülekezeteik. A római egyház részéről még ma is állandó zaklatásnak vannak kitéve, Mussolini azonban, az állam jelenlegi vezetője, jóakarattal és megértéssel viseltetik irántuk.

A francia protestánsok Franciaországnak csupán 2%-át teszik ki. Az egész egyház egy szövetséget alkot és így képviselteti magát az állammal szemben. 1934-előtt 3 részből tevődött össze: az orthodoxok, a liberálisok és a régi szabad egyház hiveiből. A múlt évi konvent azonban egy hitvallást készítetett el, melyet az orthodoxok és a liberálisok egyaránt elfogadtak. A régi szabad egyház még ugyan külön áll, valószínű azonban, hogy rövidesen csatlakozni fog. Helyzetük ma is nagyon nehéz, bár a mai politikai vezetőség nem áll a római egyház oldalán sem.

A Görög Evangéliumi Egyház egészen ujkeletű. Kb. 80 évvel ezelőtt amerikai misszionáriusok kezdték meg a protestantizmus terjesztését Görögországban. A görög nacio-

nalizmus azonban megtörte és szinte eredménytelenné tette munkájukat. A protestantizmus első nagy munkálója a görög Dr. Kalopofacis volt, akiknek hatása alatt csakhamar 4 protestáns gyülekezet szerveződik meg. Az erősebb protestáns mozgalom 1922. után indul meg. Mai számuk kb. 7.000, kik csodálatos lelkesedéssel végzik a misszió munkáját. Az orthodox egyház még ma is erősen harcol ellenük. Maga az állam is üldözi őket, sőt 3 évvel ezelőtt az evangéliumi hitvallás miatt fogságba vetések is történtek.

És még tovább is mehetnék vizsgálódásunkban a többi európai protestáns egyházak között és bizonyosan találunk érdekességeket a további eseteknél is részben nyugtalanítókat, részben megnyugtatókat. Így pl. figyelemreméltó *a svájci protestantizmus* helyzete, ahol a protestáns egyházak életében ugyan lelkileg elmélyülés érezhető, a protestáns kantonokban számbelileg mégis apadnak, ugyanakkor azonban a róm. kath. kantonokban szaporodnak. A kb. 300.000 lelket számláló *cseh-morva testvérek egyháza* évről-évre szaporodik.

Tény az, hogy a protestáns egyházak ma súlyos megpróbáltatásoknak vannak kitéve. Ha azonban valóban Isten lelke munkálkodik rajtuk keresztül — bár ha meg is érzik az idők változásait — el nem pusztulhatnak. Az örökkévalóságra hivatott dolgok Isten által pecsételtetnek meg és a különböző próbáltatásokból csak erősödést merithetnek.

Edinburgh.

Batta Pál.

Hozzászólás a diákjóléti egyesület kérdéséhez

Hivatalos lapunk 17-ik számában anyaszentegyházunk egyik kiváló fia, Dr. Salamon X. Ferenc egy nagyon életrevaló eszmével állt elő: teremtsünk önkéntes teher vállalással olyan „ifjusági gondozási alap“-ot, amelynek az volna a célja, hogy anyagi nehézségekkel küzdő diákjainkat tanulmányaik folytatásában segítse; elsősorban Pozsonyban, de lehetőség szerint más diákközpontokon is a meglevő internátust bővitse s díjakat alapítson, diákmenzákön kedvezményes, sőt egészen ingyenes helyeket teremtsen szegény, de tehetséges jógyekezeti diákjaink számára.

Ez az eszme nem most pattant ki Pallas Athene-ként a cikkíró ur fejéből, már régen hordja ezt lelkében s már évekkel ezelőtt meggyőzte a dunáninnyi egyházkerületet egy Pozsonyban felállítandó ref. internátus szükségességéről, amely elvben hozzá is járult egy ilyen intézmény felállításához.

Ennek idestova 7 éve, épen elég idő ahoz, hogy egy nagy eszme, akármilyen élet-erős is máskülönben, belefuljon a közöny tengerébe, ahogy nálunk már annyi sokat ért ez a sors. Azonban Dr. Salamon X. Ferenc szívósságának, agilitásának, de minde-

nekfelett népét és egyházát szerető szívének köszönhető (az 1934. évi konventi jegyzőkönyv lapjai beszélnek erről), hogy a diákmenza a pozsonyi ref. egyház és az egyetemes konvent megértő támogatása mellett 1934. október 1-én Pozsonyban megnyilt.

A mustármag kikelt, azonban árnyékot és gyümölcsöt adó fává csak úgy serdülhet, ha annak gyökerét az áldozatkészségnek, ha nem is folyója, de legalább patakja fogja öntözni.

Nagyon világos számfejtéssel mutatja ki Dr. Salamon X. Ferenc, hogy körülbelül mennyi állandó segítséggel kellene hozzájárulni a kerületeknek, egyházmegyéknek és egyházaknak az ifjusági gondozási alaphoz, hogy az elvégezhesse egyházépítő, nemes hivatását. Azt hiszem, hogy mindenki előtt nyilvánvaló az, miszerint református egyházunk jövőjének alakulására igen nagy hatással lesz, tudunk-e diákjóléti intézményt fenntartani, tudunk-e egyházához ragaszkodó, azért tenni, áldozni kész református intelligenciát nevelni?

Nemzeti és református szempontból felbecsülhetetlen értéket jelentett az például, hogy a sárospataki főiskola a szegények iskolája tudott lenni.

Azok az alapítványok, amelyeket fénylő lelkek tettek, amelyeknek emlőjén annyi sok derék lelkipásztor, tanár, tanító s másféle tanult ember nőtt fel, voltak azok a patakok, amelyeknek nyomában az egyház és nemzet mezején üde tenyészlet fakadt.

Még nagyobb szükségünk volna itt nekünk arra, hogy lenne legnagyobb diákvárosunkban egy olyan terített asztalunk, amelyről szegénysorsu diákjaink tápláltatást nyerhetnének s olyan internátusunk, ahová nemcsak fiainkat, de leányainkat is nyugodt lélekkel adhatnánk.

Csak hogy amikor arról van szó, hogy valamely parancsoló szükségünk kielégítést nyerjen, mindjárt szegénységünkkel, tulterheltségünkkel hozakodunk elő. Nem látjuk be, hogy a mi tehetetlenségünknek ugyanaz az oka, ami volt a holdkóros gyermeket meggyógyítani nem tudó tanítványoknak, — a hitetlenség.

Miért tengnek szeretetintézményeink, miért nem tud egyházunk szociális munkát végezni kellő mértékben? „A ti hitetlenségetek miatt“ vág a mi szívünkre Jézus vádoló szava. „Mert bizony mondom néktek: Ha akkora hitetek volna, mint a mustármag, azt mondanátok ennek a hegynek: Menj innen amoda, és elmenne; és semmi sem volna lehetetlen néktek“. (Máté 17: 20.)

Ki merem mondani, hogy csak az az egyház vonakodik egyetemes egyházi célt szolgáló teher hordozásától, amely egyháznak a lelkipásztora akár közönyösségből, akár kényelemszeretetből nem propagálja egyházi intézményeink istápolását. Példa erre a külmiszió és az árvaházak, vagy építkező szegény egyházak megsegítése. Szinte előre meglehet mondani egyházmegyénként, hogy mely egyházak fognak adakozni a kiküldött gyűjtőivre.

Ha átfogja érezni minden lelkipásztor, azok is, akik közvetlenül nincsenek is érdekelve, hogy egyházunknak milyen nagy érdeke fűződik az ifjusági gondozási alap létesítéséhez s hogy egyházunk jövőjéért mindnyájan felelősek vagyunk s megállunk egykor nemcsak a történelem, de Isten ítélőszéke előtt is, akkor állni fog a diákmenza és internátus nem parancsszóra, kényszerítésből, de a lélek ereje által. Mert a betű megöl, a lélek meglevenit.

(m. d.)

Az Egyetemes Konvent gyűlése.

(Folytatás.)

Közgyűlés a megalakulás után meghallgatja és tárgyalás alá veszi a különféle testületek és bizottságok jelentéseit, valamint az egyes egyházkerületek által felterjesztett ügyeket. Megnyugvással veszi tudomásul Sörös

Béla theol. igazgató jelentését a theológiáról és határozatot hoz a be nem fizetett járulékok behajtására, hogy az anyagi nehézségek ne álljanak a lelkészképzés fontos munkájának útjában merev akadályként. A pénzügyi bizott-

ság jelentéséből megdöbbenéssel értesül a közgyűlés az államsegélynek ismét nagymérvű csökkenéséről, ami miatt sok kiadási tételét a konvent nagy mértékben redukálni kénytelen a közérdek nyilvánvaló hátrányára. Kénytelen jelentős mértékben redukálni a szegény egyházaknak juttatni szokott segélyeket, valamint az intézetek, árvaházak segélyeit, sőt a közalapnak és a nyugdíjintézetnek adni szokott segélyt teljes mértékben törölni, amelyeknek működését másfelől nagy mértékben akadályozza, sőt csaknem lehetetlenné teszik a hátralékos nagy összegek, amelyek eddig a közalaphoz 90.000 Kč-nál, a nyugdíjintézetnél 300.000 Kč-nál többet jelentenek, mely utóbbi intézetnél a hátralékokból 200.000 Kč. a lelkészek tartozása. Határozatba ment itt is a hátralékoknak erélyes behajtása.

Az egyházkerületek által felterjesztett ügyek közül a tanítók igazgatói pótlékának államsegélyből való fedezése kieszközlésére az elnökség a kormány illetékes szerveinél személyes közbenjárásra kéretett fel, valamint egyes egyházak sérelmeinek orvoslására, mindenekfelett a kongrua-törvény sérelmes intézkedéseinek lehető kiküszöbölésére, amely munkánál esetleg kapcsolat keresendő más felekezetek hatóságaival is. Az adósegélynek nagymérvű elapadása ügyében memorandum szerkesztését mondta ki a konvent, amelynek elkészítésével s ez ügynek a kormány előtt teljes tisztázása céljából Sörös Béla bizatott meg. Kimondotta a konvent a még hiányzó jegyzőkönyvek közzétételének szükségességét, a konventi iroda olyan átszervezésének ügyét pedig, amelyet a tiszai kerület javasol, az állandó bizottság elé utalta, valamint az énekes könyv újból való kiadásának ügyét és árának megállapítását, elárusítása módját. Ugyancsak ennek a hatáskörébe utaltatott a dunai kerület felterjesztésében Agyagássy Sándor dr.-nak olyan értelmű indítványa, miszerint tétessék lehetővé, hogy az évenként kiadandó naptárt minden adófizető egyháztag ingyen megkaphassa.

Nagy érdeklődéssel hallgatta meg a közgyűlés Dr. Salamon X. Ferenc jelentését a pozsonyi diákmenza és internátusról s azért az ügybuzgalomért és odaadó fáradozásért, amelylyel Dr. Salamon X. Ferenc ezt a nagy jelentőségű ügyet már évek óta szolgálja, teljes elis-

merését fejezi ki neki a konvent és az ügyet minden lehető támogatásban részesíteni kívánja.

Ugyancsak nagy elismerésben részesíti a Kőmives Sándor nagy körültekintéssel és hozzáértéssel szerkesztett tervezetét is egy új közalap létesítésére, amelyért neki köszönete mellett 300 Kč. tiszteletdíjat is megállapít a közgyűlés.

A tanügyi bizottság jelentése is tudomásul vétetik s a szükséges határozatokat meghozza a konvent az iskolai nyomtatványok ügyében, az érdemfokozatoknak az állami iskolákban használatban lévő elnevezésekkel egységrehozatala érdekében, Kálvin János arképének az iskolákban való kötelező kifizetése, az új betűk használata, a tanítói és kántori javadalmak szétválasztása, valamint az elemi és középiskolai tankönyvek kiadása ügyében. Így elfogadja és az iskolákba bevezetendőnek mondja ki a Konkoly István elemi iskolai vallástani könyvét, a Nagy Sándor olvasókönyvének II. most megjelent részét, a Szabó Béla konfirmációi kátéját, a középiskolák számára alkalmas egyháztörténelem megírásával pedig Szőke Istvánt bizza meg. Elfogadja és egységesen kötelezőnek nyilvánítja a dunamelléki kerület által felterjesztett népiskolai szabályrendeletet, amelyet a konventi jegyzőkönyv függeléke gyanánt kiad és minden egyháznak megküldetni rendel. Ellenben nem teszi általánosan kötelezővé a dunamelléki kerületnek a 2 éves konfirmációi oktatásra vonatkozó javaslatát, sem azt, hogy az oktatás anyaga a Heidelbergi Káté legyen, egyrészt a káté anyagának a konfirmandus gyermekek átlagának értelméhez viszonyítva nehéz mi-voltáért, másrészt, mert a 2 évtolyamra terjedő oktatás nehezen volna bevezethető a mai népiskolai tanrend mellett. Áll ez különösen egyik-másik városi gyülekezetre, ahol a különféle iskolák növendékeinek hittanórái ma is nagy nehézségek között oszthatók be úgy, hogy a hitoktatók eredményes munkát végez-hessenek. A kátének eredeti alakja azért is elkerülhető, mert a konvet által most kiadásra kerülő Szabó Béla-féle konfirmációi káté teljesen annak alapján készült. Ennek a gyakorlatban való kiprobálását ajánlatos bevárni.

A tanügyi bizottság jelentésének keretében kerül tárgyalás alá a ref. tanítóképző

nagyjelentőségű ügye is. Hosszabb vita után névszerinti szavazással — 12 szavazattal 4 ellenében — határozattá lett, hogy a ref. tanítóképző 1935. szeptember 1-én Komáromban megnyittassék. Azonnal megválasztja a közgyűlés az intézet igazgatójává Nagy Sándor felsőszecsei ref. igazgatótanítót, volt pápai tanítóképzőintézeti tanárt. Megválasztja az igazgatótanácsot is és megbizsa a további szükséges lépések megtételével.

A konvent bírósága két fegyelmi ügygel is foglalkozott, amelynek egyike a sok port felvert Dusza-ügy volt, amelyben a tiszai kerületnek az I. foku bíróság felmentő ítélete ellen beadott fellebbezése végzésileg visszautasított azon ügyészi vélemény alapján, hogy az egyházkerületnek nem volt joga fellebbezni. Így az I. foku bíróság felmentő ítélete jogerőssé vált.

Csak így futólag érintve is azt a sok nagyjelentőségű ügyet, amelyben egyetemes konventünknek döntenie kellett, világosan látszik, hogy egyházunk sorsdöntő időköt él és hatóságai a jövődökhöz alapvető munkát végeznek, tehát felsőbb hatóságaink vállain óriási felelősség nyugszik, lelkiismeretök állandóan nehéz választaton áll. Imádkozunk azért, hogy Isten adja atyáink lelkébe a maga lelkének világosságát, hogy a problémák rengetegében is biztosan tudjanak tájékozódni s arra a kösziklaalapra építsék egyházunk jövőjét, amelyet sem az eső, sem az árvizek, sem a szelek el nem rombolhatnak. (Máté 7 : 24—25.)

(Vége.)

Balogh Elemér

püspök, konventi lelkészelnök ünneplése.

Balogh Elemér püspök, konventi lelkészelnök negyvenéves pozsonyi lelkészi szolgálatának évfordulóját áldozócsütörtök délutánján, öt órától kezdve belsőséges módon ünnepelte meg gyülekezete, egyetemes egyházunk és városa. Elismerő meghajlás volt ebben az ünneplésben a keresztyén életesszményért küzdő és munkálkodó lelkész előtt. Az egész város, felekezeti, társadalmi és faji különbség nélkül vett részt az ünneplésben s ezzel ismerte el a reformációs igazságok, elvek és munkák kellő korszerűségét és ko-

molyvoltát, amelyeket Balogh Elemér élete és személye képviselt. Az ünneplés templomi ünnepélllyel kezdődött, melyben Parais Árpád somorjai lelkész imádkozott. Az ünnepi szószéki szónok Soós Károly, a komáromi egyházmegye esperese volt, aki költői és bölcseleti szépségű beszédben méltatta Balogh püspök négy évtizedes lelkipásztori munkáját és küzdelmét, az I. János 4 : 19. alapján. Kifejtette, hogy ez a lelkészi élet folytonos emelkedés a magasság felé, munkában és küzdelemben való emelkedés. Most a csucson van a püspök, mint ember és mint lelkész. S itt a hűvös légkörben körülfogja őt az emberek és ami a nagy öröm: Isten meleg szeretete.

Az ünnepevényben közreműködött Tóth Károly karnagy vezetésével a református tanítóképzősök vegyeskara három énekkel. A szószéki szolgálatok után következtek az ünneplések. Előbb a gyülekezet részéről köszöntötte Balogh Elemér püspököt Salamon X. Ferenc közjegyző, főgondnok. Rámutatott, hogy ez az ünneplés kettős, mert négy évtizede, hogy a pozsonyi ref. egyház anyaegyház lett s ugyancsak ennyi ideje, hogy a gyülekezet első lelkipásztora mai ügykörében dolgozik. A gyülekezet részéről köszöntötte még az ősz püspököt Schätzler Gyuláné a Református Leánykör, Marton Istvánné a volt tanítványai és Bittó Pál az internátusi ifjuság nevében. A gyülekezeti belső ünneplés után jöttek a külső köszöntések.

Az Országos Hivatal és főnöke nevében Dr. Obercián János kormánytanácsos üdvözölte a jubilánst, kiemelve, hogy a köztársaság jövője szempontjából szükséges a keresztyén egyházak éltető erkölcsi igazsága. Majd Dr. Orbán Gábor a Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság, Mollner János tanár pedig az állami német reálgimnázium nevében köszöntötte a püspököt. Ezután Osuský Sámuel István dr. a nyugati ág. hitv. ev. egyházkerület püspöke gyülekezete és egyházkerülete nevében szól, midőn kifejtette, hogy a két testvéregyház jelenét és jövőjét egyedül csak a reformációhoz való hűségük biztosíthatja. Pröhle Henrik dr. a helybeli ág. hitv. ev. német-magyar gyülekezet nevében üdvözölte közvetlen, szívélyes szavakkal az ünneplést püspököt és méltatta azt a négy évtizedre terjedő megér-

tésre és kölcsönös szeretetre mutató munkát, melyet egymást segítve a pozsonyi két protestáns egyház fejtett ki, főképpen Balogh Elemér szellemisége hatásaként. A neolog izraelita hitközség nevében Fornheim Zsigmond ünnepi beszéde zárta le az ünneplést, amelyben Isten áldását kérte a humánus és nemesgondolkodású lelkészre. A templomi ünnepély zárórésze gyanánt az ünneplést püspök válaszolt minden egyes jókivánatra. Félórás beszédben tett vallomást az Evangélium mellett s hitvallása a mai kúsza korban tiszta állásfoglalás volt Isten országa érdekében.

A templomi ünnepély után, amely a nagy nyilvánosság részére rendeződött, negyed nyolctól szeretetvendégség kezdődött a gyülekezet számára a Református Keresztyén Diák-internátus és Menza helyiségeiben. Itt a Református Leánykör nevében Zéman Vilma titkár köszöntötte Balogh püspököt őszinte örömmel és kedves keresztyén közvetlenséggel. A püspök itt is válaszolt az üdvözlésre, amidőn megcsillogtatta messze földön ismert keresztyén humorát. A szeretetvendégség befejezte után fél kilenckor, este, a Carlton szálló külön termében hetvenszemélyes társasvacSORA volt, amellyel zárult Balogh Elemér püspök ünneplése.

Az ünneplés teljessége kedvéért fel kell sorolnom a szereplőkön kívül a megjelent egyházi ünneplőket: a helybeli presbitérium ott volt teljes számban Salamón X. Ferenc főgondnok vezetésével, ugyancsak megjelent a helyi ág. hitv. ev. gyülekezet mindegyik lelkész: Schmidt Károly Jenő dr., Okályi Adolf, Rátz Vilmos, Adamis Gyula. Ezekon kívül: Végh Ferenc kanonok, az Orsolya tanítóképzőintézet igazgatója, Kalda őrnagy katonai lelkész, mint az országos katonai parancsnokság kiküldötte, Nemes Kálmán egyh.-ker. pénztáros, Fizély Ödön somorjai ág. hitv. ev. lelkész és mások a környékbéli református lelkészek soraiból. A világiak közül: Nagy Nándor földbirtokos, a komáromi egyházmegye gondnoka, Tóthkárolyi Lajos egyh.-ker. tanácsbíró, Baranyai Dezső vezető járásbíró, főgondnok, Bartok László dr. m. kir. konzul, Ballo Gyula kormánytanácsos, az iskolai referátus főnöke, Bálent Jenő dr. a városi főjegyzői hivatal, Dr. Vasek Antal főbiztos, a város kiküldötte, Stunda István

országgyűlési képviselő, Ludwig Károly ág. hitv. ev. gondnok, Kontsek György tartománygyűlési képviselő, Dr. Spengler Jenő tanácsos, Dr. Mészáros György gimn. tanár, Dr. Szilárd Marcell ügyvéd, Dr. Arkauer István hírlap szerkesztő és még mások számosan jelentek meg.

Ez az ünnepi ünneplés, amelyben a pozsonyi református gyülekezet és egyetemes egyházunk, valamint Pozsony városa vett részt, méltó volt a szeretet emberéhez, akit Balogh Elemér püspök képvisel. Az ünneplés a diadalmas szeretet gyarkorlójának szólt, aki Istent ezzel és ezért szolgálja hűséggel, hittel és odaadással.

N. I.

*

Üdvözlő-beszéd.

BALOGH ELEMÉR püspök, konventi lelkészelnök lelkészi szolgálatának negyvenedik évfordulóján rendezett ünnepélyen elmondotta: *Tóthkárolyi Lajos* nyug. táblabíró, egyházkerületi tanácsbíró.

„Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr!”

„Egy emberöltőt meghaladó lelkészi áldásos munkálkodásainak nem zárókövét elhelyezni, hanem lelkünkben életünk fogytáig tündöklő emlékoszlopot emelni sereglettünk össze helyből és messi tájakról egyaránt.”

„Érzem, tudom: az én tehetségem eltörpült ama lelki nagyságához és faji, felekezeti szempontok fölé magasra emelkedő emberszeretetéhez képest, hogy istenadta, csodálatbaejtő tulajdonságainak méltó aposztrofálását megmerhetném kísérelni.”

„Azt azonban biztos meggyőződéssel merem hangsúlyozni, hogy mindnyájunkat, akik ünnepelni összejöttünk, mindnyájunkat a tiszteletnek kikristályosodott érzülete hozott most ebbe a káprázatosan szép városba.”

„Bennem és hiszem, hogy rajtam kívül még sok ezernyi embertársamban a szívet a legmélyesébb hála dobogtatja annak elgondolására, hogy teljes szellemi és testi erejében érthette meg ezt a napot az a férfiu, aki évtizedek óta lankadatlan önzetlenségével szinte pazarolta lelkének kincseit másoknak jóvoltáért és aki soha nem szűnő fáradozással segítette elő másoknak boldogulását.”

„Méltóságos Uram!”

„Három évtized múlt el már, amióta ismerjük egymást. Csekélységemnek jellemét alaposan méltóztatik tudni, Elhárítom magamról a legszemnyibb gondolatát is annak a netán valakiben ébredő feltételezésnek, mintha az elmondottakat kegykeresés fakasztotta volna ajkaimról, mert erre sohasem volt és sohasem lesz senkinek szüksége Méltóságoddal szemben! Hiszen a jézusi eszmével átitatott lelke mindig olyan volt és nem is

tudna egyéb lenni sem egyházi, sem társadalmi téren, mint az északisark delejes árama az iránytűre; vagyis lelke a szeretetnek szentesugárzó erejével igyekszik vonzani a hullámkörébe jutott lelkeket az idvességszerző magasságok felé."

„Adja Isten, hogy még nagyon sokáig érezzessük lelkének ezt az áldást árasztó kisugárzását!”

Problémáink.

Az egyház és a választások.

A választások lezajlottak és most az egyház szempontjából mérlegeljük az eredményt. Ez az eredmény az itteni magyar kálvinista egyház szempontjából: negatív.

Kezdjük mindjárt a korteshadjáratoknál. Gyűlés gyűlés után, reggel 8-tól este 10-ig. Különösen vasárnap. Heteken keresztül hiába szólt a harang, mert a hívek egyben párttagok is és illik a szónokot meghallgatni. És itt nem képezett kivételt még a legultramontánabb párt sem, az is csak vasárnap tartotta a fő összejöveteleit. Így maga az állam lép elsősorban az ünneprontók közé akkor, amikor a vasárnap megszentelését nem tartja szem előtt. Hiszen már a pusztá tény, hogy a választás is vasárnap volt, hány hívőt vont el az istentisztelettől?

De legszomorubb a mérleg az itteni magyar reformátusokra magában a választásokban. Eddig egy egyházkerületi főgondnok és egy ref. lelkész vett részt a törvényhozás munkájában a többi ref. vallású képviselő és szenátor mellett. Ez a tény megnyugtatóra szolgált! Azonban az új választásoknál ezeket olyan helyen jelölték, hogy mindenki tudhatta, hogy be nem kerülhetnek! Ebben a tényben az itteni reformátusság lenézését látjuk. Hát nincsen a magyar református lelkészi karban, avagy világi vezetőink között egyetlen arravaló ember sem, hogy egy ilyen nagy szervezet, mint a mi egyházunk, egyetlen képviselőt sem kapott azon a helyen, ahol nagyon gyakran súlyos sérelmeinket kell orvosoltatni? Az itteni magyar reformátusság hűségese kitarzott és kitar a magyarság pártjai mellett, teszi ezt önzellen fajszeretetből és akkor, amidőn megingathatatlanul másfél évtized óta szállítja a szavazatok 50 százalékát, még annyit sem érdemel meg, hogy igazságos ügyei védelmére egy szakembert, aki ért a mi egyházi közéletünkhöz, választhasson be a parlamentbe? A magyarság pártjai listáján bejutott több kimondott ultramontán érzésű egyén, bejutott két német (bár közíudomásu, hogy a német szavazatokat Henlein pártja kapta), sőt még zsidó törvényhozó felvételét is javasolták Kassán, csak arra nem volt senkinek gondja, hogy a magyar reformátusság szavazataival a református egyház hivatalnok is bejusson! Kell, hogy ez a szomorú tény intő példa legyen a jövőben a számunkra,

különösen akkor, amikor a lapjaink is kezdenek teljesen a klérikalizmus szolgálatába hajolni. (Legutóbbi tendenciózus beállításban közölte, hogy az agrárpárt a II. skrutiniumban csak lutherán egyéneket küldött a parlamentbe!)

És — last but not least — ilyenkor választásoknál biztosokul a ref. tanítói karból is jelölnek egyéneket. Ez ellen nem volna kifogásunk, ha nem vasárnapra esne a választás és az a tanító egyben nem lenne kántor is. Kérem: megkérdezt-e valaha és valahol egyetlen politikai hatóság is akár presbitériumot, akár lelkészt, hogy a gyülekezet kántorának biztos ki nevezését engedélyezi-e? Kért-e valaha is egyetlen kántortanító engedélyt arra akár presbitériumtól, akár lelkésztől, hogy mint biztos mentessék fel a vasárnapi kántori teendők alól. Avagy kapott-e az esperesi hivatal ebben az irányban valaha megkeresést? Ilyenformán a tanítóinkkal a politikai hatóság (jegyző) úgy disponál, amint neki jól esik!

Garamvölgyi Károly.

H I R E K:

— **A theologiai és középiskolai internátus** javára legutóbbi nyugtázásunk óta a következő befizetések történtek: Református egyház Ásvány 100 k., Szücs István esperes 500 k., Szobonya István lelkész Győrke 500 k. Egyenleg az internátus javára 1935 jun. 1-én: 100 324 k. Sajnos vannak, akik teljesen megfeledeztek ígéretükről, pedig az internátus felépítése sürgős volna különösen a lelkészképzésre való tekintettel.

— **A ref. tanítóképző Igazgató Tanácsának** szűkebb kiküldött bizottsága f. év május 31-én tartotta meg első gyűlését Komáromban. Mindenek előtt elhatározta a megnyitás tényének gyülekezeteinkkel és a nagy nyilvánossággal való közlését és megállapította a kibocsájtandó felvételi hirdetmény szövegét. Az intézet elhelyezésére nézve elfogadta a komáromi ref. egyház vezetőségének azon nagylelkű ajánlatát, amely szerint a tanítóképző rendelkezésére bocsájtják a volt püspöki lakásnak egész épületét, ahol nemcsak a tanítás céljaira szolgáló helyiségek, hanem az igazgató lakás is elhelyezést nyerhet. Örömmel töltötte el a bizottságot és halálal fogadhatja egész egyetemes egyházunk is ezt a tényt, mert ez fényesen bizonyítja, hogy a komáromi gyülekezet mily nagy szeretettel és jóindulattal fogadja be körébe a ref. tanítóképzőt és minden igyekezetével azon van, hogy az intézet áldásos működését zavartalanul megkezdhesse.

— **Felvétel a komáromi ref. magyartan nyelvű tanítóképző-intézetbe.** A szlovenszkoí és kárpátaljai egyetemes ref. egyház Komáromban egy magyartannyelvű tanítóképző-intézetet állít fel és azt f. év szept. 1-én megnyitja. Az intézetbe elsősorban ref. vallású tanulók vétetnek fel. A most megnyíló I. oszt. ba telvétetnek nemre való

különbség nélkül olyan 15. életévüket betöltött (6 hónapot meg nem haladó) koreredély kérhető), egészséges szervezetű növendékek, akik a polgári iskolát, vagy valamelyik középiskola négy alsó osztályát elvégezték és a megkívánt felvételi vizsgát sikeresen kiállják. A felvételért a tanítóképző Igazgató Tanácsához kell folyamodni f. év július 1-i határidővel. A kellően felbélyegzett kérvényhez melléklendő: 1. a jelentkező tanuló szül. anyakönyvi kivonata, 2. állampolgársági bizonyítványa, 3. az előképzettséget igazoló legutóbbi iskolai bizonyítványok (félévi és évvégi), 4. hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a jelentkező a tanítói pályára testileg alkalmas, 5. egyházközségi, vagy pol. hatósági bizonyítvány a szülők vagyoni helyzetéről, foglalkozásáról és családi állapotáról, 6. a helyi lelkészi hivatal bizonyítványa a jelentkező vallásos életéről, 7. egyházi vagy hatósági erkölcsi bizonyítvány azon tanulókról részére, akik a f. évben iskolát nem látogattak. Az így felszerelt kérvények: „Ref. tanítóképző igazgatósága Hornia Seč, p. Kálna” címre küldendők s esetleges egyéb felvilágosítások is itt szerezhetők be válaszbélyeg csatolása mellett. Az évi tandíj ref. vallású tanulóknál 600 Kč, beiratási díj 50 Kč, gyógyalap 50 Kč, könyvtárra 20 Kč. A növendékek lakásáról és ellátásáról az igazgatóság gondoskodik. A felvételi vizsga idejéről és módjáról a jelentkezők külön értesítést kapnak. *Igazgatóság.*

— **Felhívás.** A ref. tanítóképző-intézet keres egy ref. vallású magyar — szlovák, vagy szlovák — történelem — földrajz szakos középiskolai tanárt, vagy polgári iskolai szaktanítót. Közlebbi felvilágosítás kérhető az intézet igazgatóságánál (Hornia Seč, p. Kálna).

— **Internátussal egybekötött német tan nyelvű evang. polgári leányiskola és német egyéves női kereskedelmi tanfolyam Spišská Nová Vesén.** Az internátus különösen alkalmas olyan leányoknak, kik a német és szlovák nyelvet akarják elsajátítani. Magánórákban a francia és angol nyelv, a zeneiskolában zongora és hegedű tanulható. A város a Magas Tátra közelében fekszik és éghajlata igen alkalmas fejlődésben levő leányoknak. Az internátusban a felügyelet és ellátás elsőrendű. Naponta ötszöri étkezés. Az ellátási díj havi 300 korona. Mivel ez az egyetlen német evangélikus internátus Szlovénzskón és Ruszinszskón, különösen a lelkészek, de minden szülő szíves figyelmébe is ajánljuk, ki falun lakik és gyermekét nyugodtan jó helyre akarja adni. Propektussal és mindennemű felvilágosítással mindenkor szívesen szolgál az *evang. polg. iskola igazgatósága, Spišská Nová Ves — Igló.*

— **Tájékoztató.** A szlovénzskói magyar református ifjak Timótheus Szövetsége f. évi aug. 8-18 ig üdülő konferenciát, aug. 18-25-ig pedig hitmélyítő konferenciát rendez Kiskoszmályon (Léva mellett).

Az üdülő konferencia célja, hogy az egész évi munkában megfáradtának testi és lelki fel-

üdülést nyújtson. Ezért ezen a konferencián csak napi 2-3 óra előadás és megbeszélés, szóval kötött program lesz, míg a nap többi részét kirándulás, fürdés és egyéb szabad foglalkozás tölti ki. Részt vehetnek rajta fiúk és felnőtt férfiak, leányok és nők nem. A megbeszélések tárgyát Anyaszentegyházunk főbb tanításai képezik az Apostoli Hitvallás alapján.

A hitmélyítő konferencia arra szolgál, hogy a résztvevők egymás lelki tapasztalatait kicseréljék, egymás hite által erősödjenek, a vágyódó lelkék találkozzanak Krisztussal. Ezért ezen a konferencián igyekezzünk az időt minél jobban kihasználni. Aki ide elszándékozik jönni, kérjük, hogy komolyan készüljön a konferenciára, imádkozzon azért, hogy a konferencia minél jobban elérje kitűzött célját.

A napi program a következő: 8-10. Bibliakörök. Aranymondások megbeszélése. 10-12. Előadások és megbeszélések a Miatyánkról. 12-2. Ebéd, pihenés. 2-3. Énektanulás. 3-4 Szabad idő. 4-6. A mi munkánk. Ifjúsági munkánk elvi, módszertani és szervezeti kérdéseinek megbeszélése. 6-7. Akikre nem volt méltó a világ. Nagy hívők életének ismertetése a bel- és külmiszió területéről. Három este tábortűz is lesz.

A konferencia színhelye Kiskoszmály, Lévatól 10 km-nyire a Garam mellett közvetlenül a hegyek aljában. Ideális hely nyári táborozásra és konferenciázásra. A résztvevők a barakban nyereket elszállásolást teljesen díjtalanul. Az élelmezésért azonban mindenkinek fizetni kell, amennyi anyagi viszonyaitól telik. Meghatározott összeget nem állapítunk meg, hogy a szegényebbek is részt vehessenek a konferencián. Tájékoztatásul közöljük, hogy a napi ellátás 6—8 K-ba fog kerülni. Jelentkezéskor mindenki jelezze azt is, mennyit tud fizetni. Ingyenes résztvevőt csak kivételes esetben veszünk föl.

A jelentkezést a következő címre kell küldeni: Tóth Kálmán ref. s. lelkész, Komárno, Csehszlovákia. A részletes programot később közöljük.

— **2000 fiatalember megy Debrecenbe,** a négy évenként rendezendő K. I. E. (YMCA) Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetségének ez évi augusztus 15-19-én tartandó Nemzeti Konferenciájára. Ezzel a konferenciával kapcsolatosan az egész országra kiterjedő kerékpáros csillagutrát szervez. Így akarja megkönnyíteni az ifjúság részvételét a konferencián. Ezen az alkalmon országos ifjúsági atletikai és asztali tenniszversenyt rendez. A konferenciára vonatkozó minden felvilágosítást a KIE- központ nyújt. Budapest, VIII. Horánszky u. 26.

— **Nemzetközi földműves ifjúsági konferencia Kecskeméten.** Folyó év szeptember 2. és 7. között Magyarországon rendezi meg a K. I. E. (YMCA) Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége földműves ifjúsági vezetők nemzetközi konferenciáját. Ez a konferencia a világ földműves ifjúságának legégetőbb lelki, szociális, és szellemi problémája tárgyalását s azok orvoslását tűzte ki célul.

— **A Budapestre utazóknak**, ha nincs hozzártározójuk legtanácsosabb a K. I. E. központhoz fordulni, ahol kényelmes turistaszálló, étkezde, egyesületi helyiségek állanak rendelkezésre. Minden fiatalember ügyes — bajos dolgában szíves készséggel szolgál. Budapest VIII. Horánszky u. 26.

— **Nyári tábor az ifjuság szolgálatára.** A dunavecsei szigeten a K. I. E. mozgalom ifjusági üdülőtábort épít, ahova az üdülésre rászoruló fiatalembereknek százait viszi. A tábor a nyár folyamán megnyílik. Minden érdeklődő fiatalember a központhoz, (Budapest, Horánszky u. 26) forduljon.

— **A Presbiteri Világszövetség Ifjusági osztályának konferenciája**, Pitcorthie house, Kilconquhar (Skócia), ápr. 26—30-ig. Résztvevők száma: 70. Csaknem az összes presbiteri egyházak képviselve voltak. Cél: az összes presbiteri egyházak közötti barátság megartása és erősítése. A konferencia a testvéri egyetértés jegyében folyt le. Habár az egyes presbiteri egyházak között vannak is kisebb külső eltérések, — lényegileg egyek. Szükséges a komoly összefogás, egymás támogatása, mert az egymás közötti egyenetlenkedés nagyon súlyos külső és belső veszedelmeket vonhat maga után. Az összes presbiteri egyházak az Isten országának építésén munkálkodnak, ez a munka azonban csak akkor lesz komoly és őszinte, ha egymás segítségéről nem feledkezünk meg. Kiemelkedőbb előadások a következők: Rev. W. T. Elmslie: A mi presbiteri örökségünk; Rev. prof. W. R. Forrester: A presbiterianizmus, az Egyház és az Állam; Rev. R. A. Finlayson: A ma problémái. Mindhárom előadás a felvetett kérdéseknek legkiválóbb megoldását adta. Az előadásokat csoport megbeszélések követték, ahol mindenkinek alkalma nyílt saját véleményét megadva megjegyzéseit a felvetett tárgyhöz fűzni. A konferencia vezetője: Rev. W. H. Hamilton, a presbiteri világszövetség titkára volt.

— **Uj ref. templom Debrecenben.** A debreceni ref. egyház az ötezer lelket számláló homokkerti egyházrész számára 40 ezer pengő költséggel új templomot épített. Az alapkö ünnepélyes letétele ápr. 21-én történt nagy és buzgó közönség jelenlétében. Az ünnepélyen Kalas Ferencz egyházrész lelkész, Dr. Juhász Nagy Sándor egyházi főjegyző, Dr. Erdős József kollégiumi és egyházkerületi ügyész, az egyházrész gondnoka működtek közre. A templom felépülését ez egyházrész hiveinek egy emberöltő óta élő vágya jut teljesedésre.

— **A tiszánineni egyházkerület vezetőse** jun. 12-én konferenciát rendez Görömböly-Tapolczán, egy sok természeti szépségekkel megáldott fürdőhelyen. A konferencia szellemi tartalmát a hit nagy kérdései szolgáltatják. Az előadók vegyesen lelkésziek és világiak a következő tárgyszorozatot szerint: 1. Bibliamagyarzatot tart Farkas István püspök. 2. A konferenciát megnyitja Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok. 3. „Hit és haza” címen előadást tart Lukács Béla

országgyűlési képviselő 4. „Hit és vallás” címen Svingor Jenő egyházkerületi beümissziói előadó. 5. „Hit és nevelés” címen Kolumbán Lajos tanfelügyelő. 6. „Hit és élet” címen Enyedy Andor konventi missziói előadó. 7. Befejező imádságot mond Pósa Péter esperes.

— **Istentagadó országok.** Ismeretes, hogy Oroszországban állami támogatásban részesül az istentagadók propagandája. Mikor a minap egyik orosz népbiztos felköszöntötte az angol királyt, köszöntőjét azzal végezte: „Isten éltessen!” Egyik német államférfi erre csodálkozással kérdezte: mi köze az orosz államférfinek a Istenhez? — Másik istentagadó ország Mexikó, itt is kötelező a férfiaknak a vörös ing, a nőknek a vörös bluz viselése. Mindezek ellenére a vallásgyakorlat mindkét országban folyik, ha titokban is. A régi állami egyházak helyett mindkét országban terjedőben a protestantizmus, mely a tiszta evangéliumot viszi a szomjazó lelkeknek.

HIVATALOS RÉSZ.

— **PÁLYÁZAT.** A *jastrebi* (Magyarsas) ref. kántortanítói állásra. Fizetése: 1., 4 köből 3 véka roz. 2., 6 kat. hold 746^q szántóföld, melynek adóját az egyház fizeti. 3., 2 öl kemény tűzifa beszállítva. 4., Stóla az egyházkerületi szabályzat szerint. 5., 2 szoba, konyha, kamara melléképülettel. 6., Törvényes államsegély. Köteleessége: a mindennapi iskolások tanítása. Lelkész akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés. Énekkar vezetése. Az iskolai tanítás nyelv szlovák, a templomi szolgálaté szlovák-magyar. Kizárólag csakis kvalifikált ref., esetleg ág. ev., férfi és nő tanítók egyaránt pályázhatnak. Kellőleg felszerelt s állampolgársági okmányt is melléklő kérvények 1935. július 4-ig a *jastrebi* (p. p. Ujlak pri Trebišove) ref. lelkészi hivatalhoz küldendők.

— **PÁLYÁZAT.** Az *áji* ref. előkönyörgő-organista-kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Készpénz 108—Kč. 2., 20 (husz) köből gabona. 3., 2 (kettő) köből buza. 4., 20 (husz) m³ fa. 5., Természetleni lakás 2 szoba, konyha, melléképületekkel és kerttel. 6., Stóla az egyházkerületi határozat szerint. Államsegély kérvényezve lesz. Köteleesség: I—VIII. osztály tanítása, vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak oklevéllel és állampolgársággal bíró tanítók. Az iskolai referátus rendelete szerint felszerelt kérvények 1935. július 15-ig Ref. Lelkészi Hivatal *Zadiel* p. p. Turna n/Bodvou küldendők.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:

Egész évre . . . 70 korona
Félévre . . . 35 korona

Hirdetések díjszabás
szerint.

Főszerkesztő:

Dr. MAGDA SÁNDOR.

Felelős szerkesztő:

SZŐKE ISTVÁN.

Főmunkatárs:

KÓMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:

Rožňava, ref. lelkési hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leges reklamációk ide
küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

A református tanítóképző.

A református tanítóképző-intézet megszületett!

Egyetemes Konventünk május 22—23-án tartott kassai gyűlésén végérvényesen határozott a tanítóképző felállításáról és megnyitásáról. Kimondotta, hogy a ref. tanítóképző-intézetet Komáromban állítja fel és azt már a f. év szeptember 1-én megnyitja.

Midőn ezt a nagyjelentőségű és örvendetes eseményt híveink nagy nyilvánosságával közöljük, mindenekelőtt a köszönet, hála és elismerés érzelmeit kell kifejezésre juttatnunk gyülekezeteinkkel szemben, mert egyedül az ő hűségüknek, komoly előrelátásuknak és áldozatkészségüknek köszönhetjük, hogy lerakhattuk anyaszentegyházunknak egyik szilárd oszlopát a ref. tanítóképző-intézet létesítése és megnyitása által.

Nem akarunk visszatekinteni arra a hosszú utra, amely a ref. tanítóképző megvalósulásáig vezetett, de le kell szögeznünk, hogy iskoláink léte, a vallásos nevelés biztosítása és anyaszentegyházunk fontos érdekei (kántorképzés, előkönyörgő szolgálat, belmissziós munka, stb. stb.) elháríthatatlannul követelték azt az áldozatos cselekedetet, mely a ref. tanítóképzőt létrehozta.

Gyülekezeteink iskoláink fenntartásáért, gyermekeink vallásos neveléséért óriási áldozatokat hoznak. Még a mai nehéz gazdasági viszonyok között is megtesznek mindent, hogy iskoláink külső dologi kiadásait

fedezhessék, hogy egyházunk veteményes kertjei külsőleg tiszták és ékesek legyenek... De mit ér az ékesség, a lélek, a szellem sötétsége mellett?! Nem fontosabb-e a hit tiszta fényessége, a lélek ragyogása, mint a ruházat? A kertész, mint a kert és a tanító személye, mint az iskola épülete?!.. Ezért fáradoztunk annyit a tanítóképző felállításáért s ezért kellett áldozatos lélekkel, de bizó hittel új terheket venni vállainkra. De bizunk benne, hogy a nemes elhatározás meg fogja kétszerezni erőnket s egy jobb jövő reménye és anyaszentegyházunk felvirágzása sokszorosan vissza fogja fizetni az áldozatokat...

A ref. tanítóképző tehát megkezdte reményteljes működését. Nagy és nemes feladatokat kell betöltenie s működése nyomán áldásnak és Krisztus-i boldogságnak kell fakadni! Hisszük, hogy minden jószándék és törekvés meglesz a vezetőkben, hogy az intézet magasztos hivatását betölthesse. Azonban, amint az életrekeltésnél gyülekezeteink megértése és áldozatos lelke adta meg a döntő szót, úgy tanítóképzőnk életénél is ott kell állni a gondviselő és hiven örökös atyai szeretetnek.

Öleljék azért gyülekezeteink szeretettel keblükre újszülött gyermeküket: a ref. tanítóképzőt és gyámolítsák továbbra is lelkes támogatásukkal! A vele szemben tartozó kötelességüknek pontosan és hiven tegyenek

eleget! Hallják meg kérő szavát, ha kér és vegyék örömmel mint ajándékot, ha majd munkáját odateszi gyülekezeteink asztalára.

Az Isten áldó kegyelme örködjön a szülőkön: gyülekezeteinken és a gyermekeken: a ref. tanítóképző-intézetten! V. N.

A pozsonyi református internátus és menza kérdése.

A „Magyar Ujság“ f. évi május 25-iki számában csaknem egy egész oldalra terjedő közleményben tárgyalta annak a 6 diáknak az esetét, akiket a pozsonyi ref. internátus vezetősége eltávolított az intézetből s a közleményt azzal fejezi be, hogy „hat magyar diák, köztük két vizsga előtt álló tanítójelölt drasztikus módon történt kilakoltatása nem a legkedvezőbb színben tünteti fel egy magyar intézmény ügyvezetését.“

E szavakból kicsendül az a vád a vezetőség ellen, hogy túlzott szigorúsággal járt el és indokolatlanul sujtott olyan keményen, noha előzőleg leközli a cikk az internátus egyik vezetőjének a nyilatkozatát is, amelyből kiviláglik, hogy a vezetőségnek azt a lépést meg kellett tennie, ha azt nem akarta, hogy a rend teljesen felboruljon és az intézet anyagi válságba kerüljön.

Hogy az internátus vezetősége kénytelen volt 6 növendéket kizárni, ez magábanvéve szomorú jelenség, amelyet azonban teljesen indokoltá tett az, hogy a 6 növendék sem az internátusi díjat megfizetni, sem pedig annak elengedését kérelmezni nem volt hajlandó. Hogy a kizártak közül egy-két növendék közvetlenül vizsga előtt áll, ez nem az internátus vezetőségének túlzott szigorát, hanem az illető növendékeknél a megfelelő komolyság hiányát bizonyítja. De ez az esemény mindenesetre egy újabb indok ahhoz, hogy az internátus fenntartása és zavartalan fejlődése érdekében a kérdéshez hozzászóljunk, mert ezen események bizonyos szervezeti hiányokra is mutatnak, amelyeket a nemes ügy érdekében mielőbb pótolni kell.

A szervezeti hibát abban látom, hogy az internátus és menza kizárólag az egyház-községe és hívők készpénzbeli támogatására van utalva, holott megfelelően megszervezett természetbeni adományokkal bizonyára hathatós támogatást érhetnénk el, mely a pénz előteremtésével járó gondokat jelentékenyen csökkenthetné. Rámutatok néhány alum-

neum és menza létesítésére, melyeket annak idején ugyszólván minden anyagi eszköz nélkül valósítottak meg azáltal, hogy természetbeni adományokra szőlították fel a közönséget. A közönség egész éven át bőven ellátta a menza éléskamráját s ugyszólván csak az ételek elkészítésének költsége volt fedezendő, amit aránylagosan felosztva készséggel is viselt minden menzatag. Kívánatos volna, nézetem szerint, hogy a pozsonyi református diákmenza vezetősége foglalkozzék ezzel a kérdéssel is és bizonyára találni fog nem egy hittestvért, ki — ha a mai gazdasági viszonyok mellett nincs is módjában a menzát pénzzel támogatni, — szívesen ad évente egynéhány kilogramm babot, lencsét, vaját és zsirt, sőt egy-egy birkát, baromfit is juttatna annak.

A lakás, fűtés és világítás költségvetésileg előre fedezhető és az üzem zavartalan menete biztosítható volna azáltal is, hogy a református menzába felvett növendékeknél ne elégedjünk meg az illető növendék kérelmével, hanem minden esetben kívánjunk meg azok szüleinek, vagy gyámjának megfelelő szövegezésű kötelező nyilatkozatát is.

Egy pozsonyi református.

Baráti összejövetel Felsőzemlénben.

Igy szólt az a meghívó, mely június 2—3-án összegyűjtötte egyházmegyénk lelkes és tanítókarának hivatalosait a kis mihályii testvér gyülekezet vendégszerető körébe, illetőleg csillagtornyos templomának enyhelyébe — baráti kézfogásra és a lelkek vezérlő Urával való találkozásra. És összejövetelünk csakugyan az volt, szomjas lelkek letelepedése a Krisztus lábainál a hit és szeretet jegyében. Azok a „választottak“, akiket elvezérelt oda a Lélek, tettek tanubizonyágot róla.

Június 2-án vallásos délután keretében először a vendéglátó gyülekezetnek igyekeztünk

lelki ajándékot adni, mely a 117-ik dicséret szárnyaló dallamánál, majd Dobos Sándor egyházmegyei főjegyző imádkozásának hangjainál és bizonyosságtevő prédikálásánál (Neh. 9 : 6) kereste a „fénylő csillagok felett“ járó Isten közelségét, akié egyedül a dicsőség, a mienk csak a hódoló imádat és engedelmesség. Szószéki szolgálat után a hivatalos elfoglaltsága miatt csak később érkezett Böszörményi Sándor egyházmegyei belmissziói előadó helyett Koncsol János deregnyői lelkész jelentette be összeövetelünk célját : „Isten igéjével és Szentlelkével írni a szívek hústábláira, hogy a hit tüzetől átforrósodott lelkek ajánló levelek lehessenek egykor őrállóiknak“ és felkérte Szőke István egyházkerületi főjegyzőt Szcenci Molnár Albertről szóló előadásának megtartására. Másfélszáz km-t utazott Istennek ez az „áldott embere“, aki majdnem egy teljes órán keresztül bilincselte le hallgatóságát keresetlen szavakkal előadott történelmi ismertetésével. Bizony nem hiába tette meg ezt a hosszú utat. Csak most töprenghetünk felette, mit is köszönjünk meg neki: széles látókörű történelmi tudását-e, melyet megmegcsillogtatott, hangjának behizelgő meleg csengését-e, mely a szemekbe könnyeket csalogatott, mert ott önfeledten csüngtünk ajkán, mint a gyümölcs a fán és érlelődött bennünk a csendes fogadkozás, hogy ezen túl még jobban szívünkhöz szorítjuk az énekes könyvet és a bibliát. Vallásos ünnepélyünket négy leánykának kedves, szívhez szóló szavalata, Lengyel József bezáró beszéde és a „Nem hagyjuk el a bibliát“ című közismert Hozsánna énekünk fejezte be.

Templomozás után mi kaptunk Lengyel Józseftől ajándékot előbb az Ref. Keresztény Ifjúsági Egyesületi munka gyakorlati bemutatójából, majd pedig elméleti utmutatásából. Amikor az ifjúsággal való foglalkozásának „mesterfogásait“ és az I. Kor. 19 : 19—21. verseinek ötletes megvilágítását láttuk és hallottuk, irigykedve néztünk reá, de ő bizonyára meg fogja bocsátani nekünk ezt a kis „bünt“, ha irigykedésünk sarkantyú lesz sokaknak hasonló munkálkodásra.

Másnap ismét a templomban találkoztunk, ahol Ef. 4 : 20—24. alapján Koncsol János végezte a reggeli áhitatot — Istennek tetsző bevezetésül azokhoz a gyarló emberi

erőnket messze meghaladó előadásokhoz, melyekben hitünk fundamentális igazságainak megvilágítását próbálgatták lelkésztestvéreink. Az „Isten eleve elrendeléséről“ Papp István legendái, a „Szentháromság“-ról Erdélyi Zoltán bodzásujlaki és a „Féltámadás“-ról Séra János hardicsai lelkész értekezett. Szédtű magasságokban és mélységekben jártunk és itt és ott is titkok áthatolhatatlan falaiba ütköztünk, mely mögött emberi ész által megfoghatatlan tökéletességben él a dicsőséges Isten. A „látás“ nem a mienk, csak a „ki-jelentett“ dolgok és legfeljebb a jószándéku igyekezet. Az osztatlan érdeklődés és a bizonyosságtevő hozzászólások igazolták, hogy a jószándék megvolt.

A velünk mindeddig hűségesen kitartó gyülekezetet most már elbocsátottuk, hogy szűk baráti körben egy kis „utavalót“ is kapjunk „hitből-hitbe“ Lengyel Józseftől. Ezekiel 33 : 7—9, 11. alapján ezt is megkaptuk, mint testvér a testvértől. Kidomborodott előttünk teljes méltóságában az „őrállók“ tiszte, kötelessége és óriás felelőssége. Soha sem felejtjük el. De hálát adni sem, hogy kerületi belmissziói előadónk, ez a „szerszám“ Isten kezében még mindig csiszolódik és egyre fényesebb, engedelmebb. Csak törekenyebb ne lenne még nagyon sokáig.

Befejezésül felmosolyog szívünkben kedvesen és vonzón Böszörményi Sándor lelkész képe, aki összeövetelünket megrendezte és mint moderátor bölcsen vezette. A gyülekezet lelkipásztorának Kajdy Menyhértnek és hűséges munkatársának Kiss Dezső tanítónak képe, akik a házigazdai tisztet vállalták és a gyülekezeté, melynek csillagtornyos temploma árnyékában „otthon“-ra találtunk. Legyenek Istentől áldottak érette. k-l.

A templomi éneklés.

Pályadíjnyertes értekezés.

Irta: Györffy Lajos ref. igazgató tanító, a komáromi ref. egyházmegyei tanítótestület elnöke.

Szent könyvünk, a Biblia, nemes egyszerűséggel mutatja be előttünk az egyszerű pásztorfiút, a hárfás, dalos-énekes zsoltárváltót, Dávidot, amint nem csupán hőstetteinek, de főleg klasszikus ének-költészetének az egész zsidó népre kiható erejénél fogva emelkedik fel egészen a királyi trónig! Az ő és prófétatársainak költészete úján jut el

Izrael az ókori műveltségnek arra a magaslatára, ahonnan nagy nevelői hatását még a jelen kor keresztény népeivel is érezteti.

Ilyen hasonló pedagógiai hatás megnyilvánulását látjuk az ókor egy másik nagy műveltségű nemzeténél is, a görögénél. Sőt ennek a népnek az énekművészetén keresztül szerzett nemesedése még szembeötlőbb, mert a görögök az éneket, mint nagyon fontos nevelő eszközt, az állam szolgálataiba állították. Nem is volt sem az ókorban, sem a középkorban még egy nép, vagy nemzet, amely a dalköltészetet, az énekművészetet annyi megbecsülésben részesítette volna, mint a görög!

Polybios, a görögök egyik nagy történetírója írja, hogy Arkádia lakosai a legrégebb idők óta kezdve híresek voltak jóságukról, nemes tulajdonságaikról, szép erkölcsöikről, míg egyetlen arkádiai város lakói, a cinoethaiak éppen ellenkező tulajdonságokról tettek tanubizonyságot. Rosszindulatúak, kegyetlenkedők, vadak és erkölcsretlenek voltak. Ezeket a rossz tulajdonságokat Polybios azzal magyarázza meg, hogy ez mind azért fejlődött ki éppen Cinoetha lakosai között, mert ott a legszigorúbban eltiltották ugy az ének, mint bármiféle zenének a gyakorlását!

Az énekek a lélekre ható hatalmas hatását a legelső görög bölcselők és pedagógusok a legkomolyabban hirdették s többször be is bizonyították. Így bizonyította be Sólon, aki egy elég: a eléneklésével annyira fel tudta lelkesíteni az athéni katonákat, hogy ennek hatása alatt megújították és diadalmasan be is fejezték a macedóni háborút. A híres spártaiak később ugyancsak egy ének csodálatos hatása alatt vívtak győzelmes harcot a messinaiak ellen. Pythagoras az erkölcsi világrend, Aristoteles filozófiai, Plátó pedig pedagógiai szempontok szerint foglalkozott az énekekkel és ezzel kapcsolatosan a zenével.

Konfucse az egyes országok erkölcsének kifejezését látja annak az országnak énekében, zenéjében.

Tsun, Kina egyik császára, még az ókorban kifakadt az egyes elfajult ének és zene ellen és ki mondja: „A zene legyen magyarázója a költeménynek, legyen egyszerű és természetes, mert az üres és léha, hiúságot tartalmazó muzsika elpuhit s az ily ének megvetésre méltó!”

Hogy dalos-énekes nemzet volt Árpád népe is, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy nemzetünknel az idők folyamán már annyira kifejlődött az énekkultusz, hogy a nép között egy teljesen külön álló kasztot képztek a „regősök”, „lantosok”, „hegedősök” és „kobzosok”. Krónikásaink közül Kézai Simon, bár a tudós gögijével megveti a hegedősök énekét, még is ezekből a „csacska” énekekből meríti majdnem összes történelmi tudását. A krónika szerint a hét vezér énekeket írat hősai tetteiről s azokat jellemképzés céljából a nép között énekelletti. Az augsburgi „gyászmagyarok” sátorról sátorra járván, gyászenékek zengedezése közben panaszojják el a csata végzetes kimenetelét.

Ez a dus énekművészet nem szűnik meg a kereszténység terjedésével sem, sőt diadalmenetben vonul be az első keresztény templomokba, ahol nagyon sokáig a görög hatás érezhető rajta. Az ifjú kereszténység a különböző himnuszokat a görög mintára éneklé s négy-öt húru hangszeren kíséri. Istenitiszteletek alkalmával a széphangu ifjú, vagy leány hangja ragadja magával a hivatást viszi az ének nyomán felfakadó buzgó érzéseiket az áhitat égi szárnyain közelebb az Istenhez. A gyülekezeti éneklést még nem ismerték, csak amikor az árjaktól sajátitanak el egy-két zsoltárt. A gyülekezeti éneklés szabad ritmusa olyan felemelőleg hat a buzgóságtól, vallásosságtól megittasult keresztényekre, hogy a legnagyobb üldözések elrémítő idején, az ezer és ezer veszély között a templomná szentelt földalatti katakombákban, barlangokban is, ha néha pompán-csendesen, de mindig a lelkeket magával ragadóan szállt, szállt az Isten dicsérő, magasztaló, lelkeket megszentelő zsoltosma fel, fel a magasságok hatalmas Urához, a jóságos Atyához, a mindeneket megtartó, teremtő Istenhez! A keresztény istenitiszteletekben dominálni kezdett a gyülekezeti éneke. Ebben az időben kerültek be a gyülekezeti éneket kísérő erősebb hangú hangszerek, melyek különböző szerkezetű sipokból, hegedűszerű vonós hangszerekből és dobokból állottak. A westminsteri apátság még ma is őrzi a 10—12. századból hátramaradt faragványokat, amelyek gyóntató-székeken, valamint templomi karos padokon voltak művészien kifaragva. Közöttük egyik érdekesség egy láncravert, düledtszemű dudáifújó kutya! Nem célunk most annak a fejtegetése, hogy mit óhajtottak ezzel kifejezni, azt azonban annál jobban megállapíthatjuk, hogy a templomi énekkísérekhez milyen hangszereik voltak, mert a többi faragvány zenélő szerzeteseket, néhány pedig angyalokat ábrázol. A Cirencesteri Szt. János templom freskói a 10. századból dokumentálják, hogy a gyülekezeti éneklés el volt terjedve, amelyet kétágu sipokkal és hegedűszerű vonós hangszerrel kísérték. Így vonult be a templomokba az ének mellé a kísérő hangszer, amely csakhamar nem a csendes kísérő, hanem a vezető szerepet tölti be!

A német hittérítők voltak az elsők, akik a zene és énekművészetnek a templomba való meghonosodása ellen felemelték tiltakozó szavukat, akik ezekben pogány szokások majmolását, világias, megbotránkozató dolgot véltek látni. A viszálykodások megkezdődtek, azonban az éneket és zenét a templomokból már száműzni nem lehetett! Az egyházi vezetők mindig nagyobb és nagyobb része a zeneművészetnek állt a pártjára s azt a maga céljai szerint igyekezett módosítani. Volt idő a keresztény egyházban, amikor a templomok annyira behódoltak az ének- és zeneművészet kultiválóinak, hogy az Isten-háza valódi értelemben vett rendeltetését sehog sem lehetett volna kihámozni! Ebben az időben virágzott fel a templomi énekművészet a leghatalmasabban, sajnos azonban, hogy a gyű-

lekezeti éneklés terhére.

Ennek a diadalmasan fellobogó ének és zenekultusznak volt a következménye az istenítiszteletek megváltozása, amikor a gyülekezeti éneklést száműzték a templomból. Érdekes és jellemző, hogy voltak keresztyén templomok, kolostorok, mint pl. a Sinai hegyi kolostor is, ahová a zeneművészet beférközni nem tudott, ahol a szerzetesek éppen úgy, mint hiveik, a gyülekezeti éneklés mellett maradtak meg. Ritka volt az a nagyobb helység, vagy város, ahol a „széphangú“ papok és kántorok egy pár éhező utcai muzsikussal bővülve a saját maguk számára ki ne sajátították volna a templomi istenítiszteletet. Programok születtek meg, nagyzenekulturájú előadásokat tartottak a templomokban s mindezt a jámbor hivek legnagyobb „lelki gyönyörűségére“ és az előadók, — nem pedig az Isten — nagyobb dicsőségére!

A zene és énekkultusz kezdte az embereket megmételtyezni. Éket vert az istenítiszteletekbe. Szépsége annyira érzéken hatott, hogy Augustinus, akit könnyekig magánkívül ragadott, a legnagyobb vesztélyt látta benne és mindent megtett, hogy az ősi zoltáros szokást visszaállítsa. Hieronymus „ördögien érzéki“ hatást látott a templomi éneklésnek ebben a formájában, aki minden írásában és beszédében azt hangoztatta, hogy az Isten nem a nyakerek megpattanásában és a hangszálak szakadásában megnyilvánuló „bőmhöléssel“, „ordítózással“ kell imádni, hanem lélekben és igazságban! (Storck: Geschichte der Musik.) Ebből és János diakonus hátrahagyott írásából tudjuk meg, hogy a templomi éneklés mennyire el lehetett fájulva. János diakonus így ír: ... „Az ő nyers, menydörgéshez hasonló hangjuk képtelen kedves modulációra, mert az ő iváshoz szokott száraz toruk azokat a hajlításokat, amelyeket egy finom és kedves dallam megkíván, semmiesetre sem képes kihozni, sőt visszataszító érzést kikényszerítő hangjuk inkább egy magasról leguruló teherkocsi zörgéséhez hasonló, mint énekhez s mint ilyen, nem-hogy vallásos érzést, de mindig undorodást vált ki minden jó keresztyén szívéből“. Ennek batása alatt a Szt. Gallenben lévő kolostor apátja, Schuberger Anselmus az ő fennhatósága alatti templomokból egyszersmindenkorra kitiltja „az alpesi lakók jódlizását, a nők sikolyos éneklését és a különböző vadállatok ordítózását utánzó hangokat“.

Itt kell megemlítenem, hogy Cäzarius arlesi püspök, (502—543) máglyahalállal fenyegeti meg azokat a nőket, akik a templomokban sátáni „szelmi“ dalokat, vagy gúnydalokat énekelni merészelnek. A provencai Agdeban tartott zsinat is foglalkozott ezzel a kérdéssel. A 650-ben tartott chalonsi zsinat szintén megerősíti ezt s halálbüntetést szab ki azokra, akik a templomokban kéj-dalokat, gúnydalokat énekelni merészelnek istenítiszteletek alatt.

Nagy Károly 789. március 23-iki kelettel a legszigorubban megtiltja az apácáknak, hogy az istenítisztelet alatt a templomban, vagy a templom

közvetlen közelében a felkapott „világi sanszono-
kat“ dalolgassák!

A 12. században a legrettenetesebb módon parodizálják a misét s a templomokban „ivómisét“ (Trinkermesse) s más szörnyűségeket tartanak; a komoly lelkészt istenítisztelet, illetve mise tartása közben, különösen a nők, tréfás és mulattató dalokkal kísérték. A 13. században itt-ott még botrányosabbá vált az istenítiszteletek énekügye. A templomokban sok helyen már maguk a papok is együtt énekeltek a néppel a Goliárd féle gúnydalokat, a „Missa de potaturibus“-t, az „Officium lusorum“-ot. Paródiák születtek Márk és Lukács evangéliumára s a sátn vezette a népet a teljes lelki megsemmisülésbe. (Wright: Reliquiae antiquae, London és Schmeller: Carmina burana, Stuttgart)

XXII. János pápa 1324-ben a legélesebb hangon kikelt a templomi éneklés megsemmisítői ellen.

A XIV. században bontakozik ki a „római chorál“ éneklese, majd a kontrapontos négyszólam valóságos forradalmat csinál a templomi éneklésben! Ekkor születtek meg a kánonok, amelyek előadásában művészi tökélyre tettek szert az egyes templomok hivatásos énekesei. Ilyenek voltak a rák-kánon, tükkör-kánon, egyiket visszajáról, illetve a végéről kellett egyiknek elkezdenie, a másiknál csak a sorok voltak felváltva elől, vagy végén kezdendők.

A XV. században már újra annyira kifejlődik a templomi éneklés, hogy szinte színháziassá válik a sok szólózással s a különböző hangszereken előadott könnyű fajsúlyú darabok interpretálásával. Erasmus írja, hogy az egyház alig bírja fizetni a sok haszontalan léhűtő zsoldját, akiket az orgonisták, zenekarvezetők és szolisták a templomi ének és zene számára az egyház szolgálatába felfogadnak.

Mint további bizonyítékot s történelmi tényl emlitem meg a neitesheimi Cornelius Agrippa éles kritikáját, amely „Von Unsicherheit und Eitelkeit aller Wissenschaften und Künste“ c. könyvében a következőképen hangzik: „Manapság a templomi éneklés és zene olyan zabolátlanságot és nagyfokú rendetlenséget árul el, hogy az ember a misetextussal a hangszerek útján frivol dalocskákat is hall egyszerre és az istenítiszteletekhez súlyos pénzekért szerződötett haszontalan énekese az ő énekeikkel nem a jelenlevők épülését és lelki emelkedettségét munkálják, hanem a legszélsőbb érzékiességet hívják elő. Undor fog el, mikor állati hangokat utánognak, mikor a gyermekek nyeritenek a diskantban, mások bőgnek a tenorban, ismét mások vonítanak a kontrapontban, bégetnek vagy hóbölnnek az altban és morognak a basszusban. Tülsok hangot hallunk, de szöveget egy szót sem!“

A humanisták közül Franco Cirill püspök fakad ki a kibírhatalan éneklés ellen, amelyben a „Kyriet“ a „Glóriá“-tól megkülömböztetni nem lehet, pedig az egyik bünbánd zsolozsma, míg a másik örömeinek! Amellett, mint írja, — „ordita-

nak, vonítanak, jajgatnak, sikoltoznak úgy, hogy a hallgató jámbor keresztyén inkább gondol egy januári macskára, mint egy májusi gyöngyvirágra."

Sirleto kardinális a pápának így ír: „Amikor kevéssel ezelőtt monsignore Acciaiolóval San Salvador di Laurában voltam, fültanujának kellett lennem annak, hogy a templomban közismert népies motivumokat énekelt, míg az orgona valamilyen táncot muzsikált. Monsignore Acciaiolóval erre a szörnyűségre azt gondoltuk, hogy itt olyan szegény lelkek vannak, akiknek ez is mennyei örömeiket nyújt."

A középkorban, ahol az egyházi élet különösen Olaszországban helynyult az emberek hétköznapi gondolatvilágába is, amikor kifejlődésnek indult a hierarchia, amikor minden teltnek, cselekedetnek vallásos mezt akartak adni s amikor az emberiség is már teljesen rabjává lett a megszokott vallásos életnek, akkor kezdte éppen legnagyobb szükségét érezni valami világi izü dolognak, amely éppen ellentéte kellett, hogy legyen annak, ami őt rabságban tartotta. Ilyen lélekből származtak a különböző templomi ünnepélyek, amelyek annyira megbotránkoztatták a jobb érzésű híveket. Ilyen volt a templomban megtartott „Narrenfest“-bolond-ünnep, a „szamáruünnep“ és a gyermek-ünnep. Röviden szólók róluk, hiszen kapcsolatos a templomi énekléssel ez is.

Karácsony és Ujév között tartották a bolond-ünnepet. Mindenki szerzetesi és apáca-ruhába öltözött, némelyek ministránsoknak, papoknak, püspököknek maszkirozták magukat s így jöttek össze a templomban, amelyet erre az alkalomra táncteremmé díszítettek. Az oltár asztallá lett, amelyen a legjobb italok foglaltak helyet, a kisoltár körül kártyázók ültek hangos kiabálással. Egyesek ittak és hahotáztak, mások gunydalokat énekeltek és táncoltak, a papok a kóruson kugliztak, amellyel az „Isten haragját“ akarták utánozni. Tömjén helyett tollat és bőrdarabokat égettek. Rettenetes fül-siketítő lárma, bűz, istentelen beszéd és „cselekedet“ volt a templomban, ahol az őriöngő tömeg „bolond-ünnepet“ tartott. Amikor a templomban már kitombolták magukat, csak akkor vonultak ki az utcákra, hogy ott folytassák eszeveszett játékukat. A sensi templomban még ma is őrzik egy ilyen ünnepnek a leírását.

Hasonlóan játszódtott le a szamáruünnep is, csak hogy a féktelen nép ilyenkor egy szépen fel-díszített szamarat is vezetett a templomba, hogy előtte hajbókolva hódolatát nyilvánítsa állítólag azért, mert szamárháton vonult be az Ur Jézus Krisztus Jeruzsálembe, valamint azon menekült Egyiptomba s végül, mert megszólalt és beszélt Bálámmal.

Másnapra a templomot kitakarították s a kijózanodott nép a legnagyobb vallásos buzgósággal sietett a templomba, hogy vezekeljen, — így ír Mattheson a Kirchliche Musik-ban.

Ez a fonák helyzet eltompította ugyan az Istenhez vágyó lélek áhíthatát, talán el is kábitotta kissé

az élő hitét, de nem nyomhatta el teljesen. Amint maga az egyház rájött arra, hogy mennyire eltért az ő valódi hivatásának a betöltésétől és felismerve a veszélyt, a kicsapongó, világias színezetű éneket és zenét száműzte és komolyan kezdett foglalkozni a nép lelki életével.

Ezt azonban nagyban szorgalmazta maga a reformáció. (Folyt. köv.)

H I R E K:

— **Diákkonferencia Kassán.** Jun. 19-én veszi kezdetét. Délután 1/26 órakor bibliakörök. Este 6 órai kezdettel vallásos estély a templomban, amikor megtörténik a bibliakörök munkájának összefoglalása Ján. 4: 24 alapján. A konferenciát megnyitja *Dr. Magda Sándor* püspök és egyháztörténelmi vonatkozású előadást tart *Szőke István* egyházkerületi főjegyző.

Jun. 20-án d e. 1/29 órakor bibliakörök. Jan. 15: 1—12. alapján, 9 órakor a templomban összefoglalás. Előadást tart az összes diákoknak *Dr. Magda Sándor* püspök: „A legnagyobb hatalom“ címmel. Ez után párhuzamos előadások lesznek. Az alsó osztályosok számára *Orémus Endre*: „Szülőim, tanítóim, barátaim“ címmel, a felső osztályosoknak *Pcpp József*: „Van-e szabadakarat és erkölcsi felelősség?“ címmel ad elő, amely után hozzászólások következnek.

Délután kirándulás a Bankóra, ahol előadást tart *Böszörményi Sándor*: „Mosolyébresztés“ címmel. Este táborítuz.

— **Vallásos este.** Bensőségteljes vallásos estét tartott a kisbégányi Rei. Ifjusági Egylet a Leánykörrel karöltve junius 2-án, amikor ez a két egyesület, az áldozócsütörtökön konfirmált ifjakat és hajadonokat ünnepélyes keretek között vette fel tagjai sorába. *Dr. Nagy Lajos* lelkész bibliamagyarazata után a konfirmált lányokat Domokos Mariska, a Leánykör elnöke formás beszéddel üdvözölte és a Leánykör nevében megajándékozta őket egy-egy imádságos könyvvel. A konfirmált fiukat Turóczy Sándor, az Ifjusági Egylet elnöke köszöntötte fel és az Ifj. Egylet ajándéka képen átadott mindenküknek egy-egy imádságos könyvet, a Kövy Árpád által szerkesztett Református Siont. A konfirmációi emléklapok kiosztása után szavaltatok következtek. Vallásos költeményeket adtak elő: Horváth Ilka, Orosz Béla, Orosz Ilona, Turóczy Margit, Orosz Mária, Gazdag Mária, Turóczy Géza, Kovács Béla, Péter Ferencz, Komári Zsigmond, Kozár Vincze, Zsoldos Béla és Komári Géza.

Ezzel a vallásos estével bezárult a vallásos esték tavaszi sorozata. Ősszel azonban újra kezdjük és folytatjuk azokat, hogy ezek által is szolgáljuk Isten dicsőségét és elősegítsük az Ő szent országának a lelkekben való terjedését.

— **Felvétel a komáromi ref. magyartan-nyelvű tanítóképző-intézetbe.** A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes ref. egyház Komáromban egy magyartan nyelvű tanítóképző-intézetet állít fel és azt f. év szept. 1-én megnyitja. Az intézetbe elsősorban ref. vallású tanulók vétetnek fel. A most megnyíló I. oszt.-ba felvétetnek nemre való különbség nélkül olyan 15. életévüket betöltött (6 hónapot meg nem haladó korengedély kérhető), egészséges szervezetű növendékek, akik a polgári iskolát, vagy valamelyik középiskola négy alsó osztályát elvégezték és a megkívánt felvételi vizsgát sikeresen kiállják. A felvételt a tanítóképző igazgató Tanácsához kell folyamodni f. év július 1-i határidővel. A kellően felbélyegzett kérvényhez melléklendő: 1. a jelentkező tanuló szül. anyakönyvi kivonata, 2. állampolgársági bizonyítványa, 3. az előképzettséget igazoló legutóbbi iskolai bizonyítványok (felévi és évvégi). 4. hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a jelentkező a tanítói pályára testileg alkalmas, 5. egyházközségi, vagy pol. hatósági bizonyítvány a szülők vagyoni helyzetéről, foglalkozásáról és családi állapotáról, 6. a helyi lelkeszi hivatal bizonyítványa a jelentkező vallásos életéről, 7. egyházi vagy hatósági erkölcsi bizonyítvány azon tanulók részére, akik a f. évben iskolát nem látogattak. Az így felszerelt kérvények: „Ref. tanítóképző igazgatósága Hornia Seč, p. Kálna” címre küldendő, s esetleges egyéb felvilágosítások is itt szerezhetők be válaszbélyeg csatolása mellett. Az évi tandíj ref. vallású tanulóknál 600 Kč, beiratási díj 50 Kč, gyógyalap 50 Kč, könyvtarra 20 Kč. A növendékek lakásáról és ellátásáról az igazgatóság gondoskodik. A felvételi vizsga idejéről és módjáról a jelentkezők külön értesítést kapnak.

Igazgatóság.

— **Felhívás.** A ref. tanítóképző-intézet keres egy ref. vallású magyar — szlovák, vagy szlovák — történelem — földrajz szakos középiskolai tanárt, vagy polgári iskolai szaktanítót. Közelebbi felvilágosítás kérhető az intézet igazgatóságánál (Hornia Seč, p. Kálna).

— **Felvétel a pozsonyi református diák-internátusba.** Az egyetemes református egyház konventi elnökségének felügyelete és ellenőrzése mellett működő pozsonyi református diakinternátus és menza a 1935/1936. iskolai évre felvesz középiskolai, tanítóképző-intézeti és főiskolai növendékeket és pedig fiukat és leányokat egyaránt. A fiú internátus Édl utca 9. szám alatt, a női internátus Széplak utca 12. szám alatt fog működni. Ellátási díj havi 400 korona. Felvételi kérvények 1935 július hó 3-ig adandók be a R. I. M. elnökségéhez, Édl utca 9. szám alatt. Bővebb felvilágosításokat az elnökség nyújt 3 korona portó beküldése ellenében.

A kedvezmények iránt a kérvények ugyan ezen határidőig adandók be felszerelve a személyi kimutatással és a szükséges okiratokkal.

— **A modori evang. egyházkerületi internátussal egybekötött polgári leányiskolába és az egy-**

éves továbbképző tanfolyamra az 1935/36 tanévre felvesznek növendékeket. A magyarajku leányoknak jó alkalom nyílik a szlovák nyelv elsajátítására. Közelebbit az igazgatóság. Modor—Modra.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tisztáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

412/1935. sz. Nagykapos, 1935. jun. 11.
Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi hivatalnak és Iskolaszéki Elnökségnek!

Az iskola és nemzetművelődésügyi min. Referátusa Bratiszlava 1935 jún. 4-én kelt 52 635 (35—1) P. sz. alatt az elemi és a polgári iskolai igazgatóságokhoz intézett I. (46 sz.) alábbi körlevelét közli az itteni hivattal további intézkedés céljából.

„Az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium 1935 máj 9-én kelt 52 022 (35—1) I. sz. végzése alapján, valamint az 1933 ápr. 12-én kelt 40. 659—1 sz. határozata értelmében (Vestnik XV. évf. 81. old.) figyelmeztetem valamennyi szlovenszkói elemi és polgári iskolai igazgatóságot, hogy a tanuló ifjuságnak nyilvános összejöveteleken, gyűléseken, felvonulásokon való részvetele tiltva van. Tilos továbbá a tanuló ifjuságnak részt venni politikai egyesületekben, körökben és a politikai sajtó terjesztésénél sem szabad igénybe venni. Miniszter helyett: Ballo s. k.”

A referatus fenti körlevelét tudomásul vétel és az elemi és polgári iskolai igazgatóság értesítése céljából közlöm.

Atyafiai szeretettel:
Dr. Magda Sándor, püspök.

A református egyetemes konvent pénztárától.

K. 150/1935. szám. Hodos, 1935 VI. 11.

A főtiszteletű Püspöki, a nagytiszteletű Esperesi, egyházmegyei Pénztári és a Lelkeszi hivatalokat, valamint a tosonci teológiai szeminárium nagytiszteletű Igazgatóságát

a legmélyebb tisztelettel fekérem arra, hogy az itteni hivatal K. 142/935. sz. soraival kéri s az 1934. évi államsegély elszámolásra vonatkozó okmányait az előírások betartása mellett a *lehető legrövidebb idő alatt* ide beküldeni ne terheltesenek, hogy az egész államsegély elszámolása mielőbb betérjeszthető legyen.

Ugyanis a konventi elnök, főtiszteletű Balogh Elemér püspök úr vett értesítése szerint, amennyiben az 1934. évi államsegély elszámolása a legrövidebb időn belül meg nem történik, nem számíthat Egyetemes Egyházunk a f. évi államsegély folyósítására.

Kéréssem mielőbbi teljesítését kérve, vagyok kiváló tiszteletem jelentésével

kész szolgáljuk:
Vágó Ede, konventi pénztáros.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:

Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona

Hirdetések díjszabás
szerint.

Főszerkesztő:

Dr. MAGDA SÁNDOR.

Felelős szerkesztő:

SZŐKE ISTVÁN.

Főmunkatárs:

KŐMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Rožňava, ref. lelké-zi hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leges reklamációk ide
küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

A jegyzőkönyvek missziója.

Amikor ezelőtt néhány hónappal megkaptuk az 1934. évi egyetemes konvent jegyzőkönyvét, az mindenfelé osztatlan örömet és megnyugvást keltett.

A tiszáninneri kerület gyülekezetei valamivel később kapták kézhez az 1934. évben tartott két egyházkerületi gyűlésük közös jegyzőkönyvét, sőt az egyházkerület elnöksége nagyon helyesen, mintegy kedves meglepetésül kinyomatta az 1920. és 1921. években tartott 3 egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyveit és ugyanazon időben, amelyek a nagy összeonulás után az itteni egyházak szervezkedésének kezdeteiről adnak képet, előttünk sok ismeretlen dolgot tárnak fel.

Ha végiglapozzuk ezeket a jegyzőkönyveket és szemlét tartunk azon a hatalmas anyagon, amely azokban fel van dolgozva, úgy érzi magát az ember, mintha egy hegycsucsra ment volna fel s valami jótékony szellő elsodorta volna azt a ködöt, amely a kilátást köröskörül megakadályozta és most *sejtés* helyett *látunk*. Szétnézhetünk jobbra, balra, hátra, sőt előre is egyházi életünk mezőin.

Különösen az egyházi élet és kormányzás központjaitól távolélő és elszigetelt, tájékozatlan lelkipásztorokra jelentenek ezek nagy mértékű gazdagodást, a látókör kiszélesedését és jelentenek helyes tájékozódást, ami a jelen és a jövő életirány helyes beállításának elengedhetetlen feltétele.

Ha ezekre gondolunk, azonnal világossá és érthetővé lesz az a cím, amely e cikk élén áll és az abban foglalt igazság, hogy a különféle egyházi testületek jegyzőkönyveinek is van missziója és pedig fontos, komoly missziója.

Ezt azért kell ma hangsúlyoznunk, mert van olyan vélemény is, amely a különféle jegyzőkönyvek és az adminisztrációhoz szükséges egyéb könyvek jelentőségét lebecsüli, az azok szerkesztésére, vezetésére fordított gondot, fáradságot, az előállításukra kiadott pénzt feleslegesnek, hiábavalónak tartja és azt mondja, hogy mindaz a szellemi és anyagi erő, amely ezeknek előállításánál elhasználandó, más területen sokkal célszerűbben volna felhasználható.

Ez a felfogás érthető annyiban, amennyiben visszahatásként jelentkezik azokra a közelmúlt egyházi állapotokra, amikor ref. egyházi életünket imminensen fenyegette az a veszedelem, hogy teljesen belemeveredik a rideg és puszta adminisztrációba, de tulló a célon, amikor mintegy teljesen feleslegesnek mond minden adminisztrációt és feleslegesnek azokat az eszközöket, amelyek feltétlenül szükségesek az egészséges és a jó rendet védő és akaró egyházigazgatáshoz, ami pedig nem elhanyagolható tényező még lélektől hajtott mindennapi valóságos, eleven egyházi élet szempontjából sem.

Egyesek valósággal vesszőparipának

használják — ha szabad úgy szólanom — a „Lélek“ szót és sok gyarló rendetlenséget ezzel akarnak elűzni, szinte kompromittálják ezt a nagy és szent fogalmat, holott egészen természetes, hogy az isteni Lélek is sikeresebben, könnyebben, nagyobb eredménnyel bír hatni a mi gyarló emberi világunkban. ha a megfelelő keretekben áramlik felénk, vagy jobban mondva, ha mi a lelki és testi sajátságainknak megfelelően megszervezve fogadhatjuk annak áramlását, amely mint a szél fúj, de „nem tudjuk honnan jő és hová megy“. Nem véletlen az, hogy a Szentlélek kitöltése után azonnal megalakul az anyaszentegyház. Így kell annak ma is lenni! Egyik a másikkal! Az egészséges testszervezetben a lélek egyensúlya és szabad szárnyalása is sokkal jogosabban remélhető.

Ez a körülmény figyelembevételével különösen a reformáció egyházaira bír nagy jelentőséggel.

A reformáció egyházai ugyanis valamennyien kihangsúlyozták az egyéniség jelentőségét, jogait és szabadságát s amíg ez elvi alapjuknak megfelelően nagyszerű egyéniségeket neveltek és adtak, meg adnak ma is a világnak, addig másfelől tagadhatatlan az, hogy ugyanezen elvi alap következménye szervezett központi hatóságainak kevés joga és hatalma, amelynek következtében sokkal nehezebb az erőknél tömörítése, egységes cél szolgálatába való állítása és célszerű felhasználása.

Innen a nagy jelentősége minden olyan eszköznek, amely ezt a hiányosságot különösen ma, az erők mindenirányú megszervezésének korszakában némileg pótolja. azaz, hogy helyes meglátást adva a szélszortan levő, sokszor rendszertelen guerilla háborút vivő erőknek, azokat szabad elhatározásukból egységes irányba indíthatja, tömörítheti s ezáltal megsokszorozhatja.

De van a sok egyéb mellett más szempont is.

„Verba volant, scripta manent“ — mondja a latin közmondás. Elrepülnek nemcsak a szavak, hanem az azokat kimondó emberek is és ha feljegyzések nincsenek, pár évtized alatt nagy sorsdöntő események emléke is kikopik nyomtalanul az emléke-

zetből s azután következik egy-egy nemzedéknek, egy-egy nemzedék vezetőinek igaztalan megítélése, esetleg hősi küzdelmet vívott nagy embereknek utólagos elítélése is a tudatlanság miatt.

All ez különösen azokra a válságos időszakokra, amikor a nagy horderejű események valósággal egymásra torlódnak s a gyors egymásutánban jövő események emléke az azokban szereplő emberekben is összekuszálódik s innen van, hogy itteni egyházunk szervezkedésének kezdeteire tőlük is sok tekintetben egymásnak ellentmondó, bizonytalan feleleteket kapunk a mindössze másfél évtizeddel ezelőtt történt eseményekről. És mi lenne meg mindezekből később?!...

Egy olyan keserves hézag a történet folyamatában, amelynek annyiszor állítják megoldhatatlan feladatok elé a történetírók a viharos századok kutatásában, amikor csak tapogatózásokra és gyenge dereku találgatásokra vagyunk utalva, nagy kárára nemcsak a tudománynak, hanem a ma élő egyház nem egy fontos érdekének is.

Egy-egy korban egyházunk életének a képét csak feljegyzésekből rekonstruálhatjuk. Ha ilyenek nincsenek, a létezésünket is kétségbevonhatják, amire a mai viszonyok között a római oldalról nem hiányzik a hajlandóság az u. n. „szellemtörténeti“ átértékelés segítségével. A régi időben meg el is követték ezt a falsumot, amikor pl az I. Lipót alatti Kollonics-rendszer teljes kifejlődése után a többek közt arra is hivatkoztak a protestánsok iránt érdeklődő külföld előtt, hogy protestánsok már nincsenek is Magyarországon.

Oka van annak, hogy elődeink oly nagy gondot fordítottak a protocollumokra, hogy amint a gümöri levéltárban a maga korában országos hírével Maklári Pap Lajos utasításában olvassuk, még a jó és színt megartó tinta elkészítésének módját is elmondja a jegyzőknek, utasítást ad a papir minémiségére, a jegyzőkönyvek beosztására, eltartására is.

A mi dolgunk már könnyebb, de éppen ezért ki kell használnunk azt a nagy előnyt, hogy nem kell a nehezen hozzáférhető levéltárakban kutatnunk, hanem a különféle

egyházi közösségek jegyzőkönyvei állandóan rendelkezésre állanak kinyomatva tájékoztatóra, okulásra.

Vigyázzunk azért s ne ítéljünk könnyelműen a jegyzőkönyvek ügyében sem, Szerkesszük azokat továbbra is pontosan, figyelemmel úgy, hogy mindig hü mutatója legyen az az illető egyházi közösség élet-nívójának. Tegyük közzé azokat, különösen a magasabb egyházi testületek jegyzőkönyveit, hogy a távolabb élő közönség is láthassa egyháza életének képét nagyobb távlatból is az egységes gondolkodás előmozdítására, az egy testhez tartozás tudatának erősítésére, ha kell, ellenőrzésre, a bajok ellen való védekezésre is.

Minden eszközt meg kell ragadnunk ma, ami e széthulló világban összetartó, konzerváló erő épen azért, mert faji adottságaink is nagymértékben hajlamossá tesznek bennünket a divergens mozgásokra egyházi téren is, ami erőfecsérlést s végeredményben teljes elporlódást jelent.

A jegyzőkönyvek írói és szerkesztői sokkal jelentősebb munkát végeznek, mint ahogy az első tekintetre látszik, egyházi hatóságainknak pedig csak köszönettel tarthatunk a jegyzőkönyvek közzétételéért.

Van a jegyzőkönyvnek is missziója!

Sz.

A templomi éneklés.

Palyadijnyertes értekezés.

Irtá: Györfly Lajos ref. igazgató tanító, a komáromi ref. egyházmegyei tanítótestület elnöke.

(Folytatás).

A reformáció kezdetén a templomi éneklés magán hordozta még a katolicizmus bélyegét. A nép még énekelni nem tudta az egymásután születő új énekeket, a régi himnuszoktól és közhasználatban levő latin nyelvű zsoltároktól pedig már irtózott. Ebben a nagy szükségben, míg Luther Márton maga is számos éneket adott át a népnek, addig a katolikus főurak mulattatására s különösen I. Ferenc király udvarának felajánlva ültette át francia nyelvre parodikus nyelvezettel és céllal Marot Kelemen francia költő a zsoltárok nagy részét. Marot (1495—1544.) sok kiváló sanszont, rondót, balladát és epigrammát írt. Az ő könnyű verselése, előadásának irónikus jellege rendkívüli módon jellemzik a francia epikát ebben a korban, amely La Fontaines verses elbeszélésével éri el

csúcspontját. Marot Kelemen elismerten kiváló költő, szellemes író volt, mégis az ő zsoltárfordítása korára csodálatosképen hatott. Száraznak, nehézkesnek és erőtelennek kritizáltak. Mégis, az énekeket nélkülözö reformáció hívei, elsősorban Kalvin János követői, ezeket a paródiának szánt zsoltárokat fogadták el és vezették be az isten-tiszteleti énekeikül. 1539 ben az első harminc zsoltárfordítást, mint mulattató dalokat I. Ferenc királynak ajánlotta fel Marot s az udvar a legnagyobb örömmel fogadta és a király közvetlen környezetében a trónörökösrel, főhercegekkel és főhercegnőkkel egyetemben az akkori divatos táncdalokra, — mint a Courante, Sarabande, Bourrée, Menuette és Gaillard zenéje, — énekelte és táncolta! Nagyon nehéz lett volna megállapítani, hogy a felség és fenséges kísérete a világi zenéje, vagy pedig egyházas komoly hangja miatt kedvelte-e meg annyira a zsoltárok ilyen eiferdített éneklését. Annak a kornak a szelleme hozta ezt így magával!

Megemlítésre méltó, hogy a francia udvarban tartózkodó navarrai királyi pár egymásnak a XXXVIII zsoltárt énekelgette, a francia trónörökös, aki nagy vadász hírében állt, állandóan, mint kedvenc dalát a XLII. zsoltárt fújta: „Comme le cerf fuit du côté de l'eau . . .“

Hogy ezt teljes gúnynak venni dacára mind ezeknek még sem lehet, bizonyítja az, hogy Benivieni Girolamo, egy neves olasz költő, akinek versei a legfinomabb izlésről tanuskodnak, táncdallamokra templomi énekeket komponált s azokat Florencben a karnevál tartalma alatt a Szt. Márk temploma előtt állandóan énekeltetette. Benivieni valószínűleg ezekkel az énekekkel, melyre a nép jobban felfigyelt, figyelmeztetni akarta a világi élvezetek mocsarában fetregő bűnös népet az Isten igazságosságára és ítéletére.

Valamivel később Bourgoin páter Párisban hasonlóan járt el.

A gúnyolódás ellen szól még az is, hogy a német protestánsok részére Hamburgban Dr. Heinrich Knaust adott ki egy énekeskönyvet, amelyben a vidám népdalokra jámbor és kegyes énekeket szerkesztett.

A zsoltárok elvilágiasodása ellen a legjobbkor lépett közbe Goudinell, aki azokat valódi templomi stílusban megzenésítette. Ezeknek a zsoltárok templomi éneklése olyan rendkívüli módon és gyorsan terjedt, hogy a Thonan féle Párisban kiadott Curiosités musicales azt írja: „Ennek a csodálatos es rendkívüli eredménynek, — (a zsoltárénekes kálvinizmusnak), — az a magyarázata, hogy a zsoltárok mint paródiák a királyi udvar kedvenc táncdalaivá lettek s eredetileg is arra voltak formálva és szánva.“

A Kálvin által behozott gyülekezeti zsoltáréneklés a legnagyobb népszerűsége tett szert. Áhitattal, benső buzgósággal szállt az ima énekszárnyán a Mindenhatóhoz s magával ragadta a lelkeket. Itt domborodott ki a templomi éneklés valódi szépsége, amikor a gyülekezet nem, egy-

más túlharsogásával, hanem csendes magabaszálással a szavak értelmében, szíve szerint ritmizálta az énekeket. Templomaink megteltek buzgó, áhitatos, istenfélő néppel, akik csodálatosan alakultak át máról holnapra a gunyoros, bűnös elveszettségéből Istenhez tért, alázatos, bűnbánó hívő keresztvényé.

Hogy mennyire magával ragadta a népet az új vallás s annak templomi gyakorlása, azt legjobban bizonyítja az az ellene megindult hajsza és harc, amelyet a katolikus főpapság egyes uralkodókkal egyetértve megindított. Egy híres pamphletista, Orléani Lajos írását idézem: „Beszélnem kell a Dávid hárfájáról, amely, mióta a háretikusok kezébe került, olyan siralmas és borzadalmas hangokat játszik, amelyekből Dávid lelkületére ráismerni nem lehet. Már körülbelül egy év óta, mióta Európa ezt a bolond, boszorkányos muzsikát bevette, vajjon hol van a békesség? Hova nem vitt ez tüzet, vért vagy háborút? Milyen rettenetes változásokat idézett elő, milyen borzalmas akkordokat hívott elő és milyen képtelen hangokon énekelt a vallás köpenyege alatt? Az összes szent dolgaink elfeledtetésével bennünket az istentelenség posványába akar vezetni! Harmóniája abban áll, hogy szétrombolja az egyes államok harmónikus életét s hogy mindent a legrettenesebb rendetlenségbe és kusza össze-visszaságba taszítson! Felforgatta a szolgák urakkal szemben tartozó engedelmisségét, a népek királyával, uralkodójával szembeni alárendeltségét! Szédulta a nő férje iránt érzett szerelmét és megsemmisítette a gyermekek szülőikkel szemben viselendő tiszteletét! Ez a „szégyen-kultusz“ az, amely a rossz erkölcsök magjait a nép között elhintette, terjesztette s ő, egyedül csak ő hívta és kényszerítette elő ezt a rettenetest, ezt a háborus készséget, amelyben a Krisztus keresztvényése halálát leli. Dávid eme hamis hárfájának dala halotti zsolozsma, varjúkárogás és békabrekegés. Zenéje fegyversörgés és agyudörgés. Olvashattatok a szent könyvben, hogy Dávid hárfáját az ördög ragadta el; nohát, most az ördög közénk dobta... Mig a mi egyházunk játszott rajta, addig az összes európai királyságok boldogan táncoltak csodás zenéje mellett, de most a pokol mélységéből előhozott hárfá, — meglássátok, — abból a posványból, amelybe már belevitt annyi sok népet, egyenesen a kárhozat borzalmaiba fogja őket vezetni!“ .. stb. (Curiosités musicales.)

Orléani Lajos Dávid hárfáját emlegeti híres pamphletjében, ami mi mást jelentene, mint a gyülekezet csodálatos, mindenkit magával ragadó, buzgóság szárnyain a magasság felé törő templomi énekét? El is lehet képzelni, hogy a két, három szólamú s alig egy-pár ember és gyerek által előadott s már fentebb tulajdon kath. papjaik, püspökeik által lekritizált éneklésükkel szemben, milyen más, milyen szívét megdobogtató, leiket felemelő volt az az ének, amely egyszerre egy nagy tömeg torkából, a legtermészetesebb érzelem szárnyain

vitte az emberi lélek vágyódását, kívánságát az Isten trónja elé!

Sztárai Mihály, nagy reformátorunk de sok gyülekezetet hozott át a református hitre, amikor felcsendült csodaszép hangján valamelyik örök-szép zsoltárunk!

A reformáció teljes kibontakozásától napjainkig a gyülekezeti, illetve a templomi éneklés nem nagyon sokban változott. Az elv ugyanaz maradt, ami az egész templomi éneklés gerincét képezi: vegye ki a gyülekezet is a maga részét az istenitiszteletről.

A XIX századig a református templomokban alig egy-két helyen fordul elő orgona. A kávinista konzervatívizmus hangos tiltakozását fejezte ki sok helyen az orgona beállítása ellen, amiben némi igaza van. A református ember nagyon szeret énekelni. A katolikusoké a zene, miénk az ének. Énekeinkben kétszeresen imádkozunk egyszerre, mert a szöveggel is, hanggal is imádjuk és dicsérjük az Istent. Ezért nem szereti a református ember az orgonát, mert annak hangjai elvonják figyelmét a saját hangjától s a szöveg érzékelésétől.

Hogy pedig a saját hangját dominálóan hallja, torkaszakadtából ordít, ami a szép éneklés legnagyobb megrágyenyítésére megy.

Igen sok kántornak elborul és elsötétül a lelke, ha arra gondol, hogy gyülekezeteinkben a templomi éneklés milyen sajátos módon megy végbe. Alig, hogy valamely éneket megkezdi, a jobb „hangnak“ mint a héja rácsapnak és elvéve a kántortól, viszik, csavargatják, kanyargatják holmi „hehentésekkel“, „hajlígtatásokkal“ megcsufítják, hogy alig akad ember, aki azután az éneknek valódi szövegét, sokszor dallamát is ki tudná hámozni. Ezekben a szerencsétlen egyházakban, ahol ilyen éneklés van „szokásban“, a jobb sorsra érdemes kántornak valóságos pokol az élete. Hiába próbálkozik meg 40—50 tagú énekkarral és 200 begyakorolt gyerekekkel megváltoztatni a gyülekezeti éneklés rettenetes módját, fiasokot vall, mert az „öregek“ a maguk maradiságából nem hajlandók engedni s ilyenkor, hogy botránnyá ne fajuljon a templomi éneklés, a kántor a maga táborával, az „okosabb enged“ hamis jelszava mögé rejtőzve, csendesen meghátrál. Ennek a könyöklő-kántorságnak átka az, hogy a kántor rendszeren nem bír megbirkózni a sok nyers és erős hanggal s így kénytelen feladni a küzdelmet. A templomi megrágyenyítő éneklés pedig marad változatlanul a „szépen éneklő gyülekezet“ torkában.

Ivanka Sámuelnek igaza van, amikor azt írja: „Nem oly szent érzelem, nem oly mély vonzalom és Isten iránti szeretet serkenti korunkban (1864) éneklésre a gyülekezeti tagokat, mint amely hálás tisztelet, mint amely erős bizalom és teljes ragaszkodás buzdítja e végett egykor a tűzhalmok szerencsétlen áldozatait; mert most az énekelőadásban csak szolgál alárendelt készséget, emelkedettség nélküli merev szokást, izléstelen és visszataszító modort és kevés ihlettséget észlelünk,

melyek miatt távolról se mondhatjuk jelen éneklésünket az istenitisztelel magas fogalmával meg-egyeztethető éneklésnek“.

Igaza van! Torkunkszakadtából történő éneklésünk nem méltó az istenitisztelel kereteibe!

Mi itt a tennivaló? Hozzuk be az orgonát minden templomunkba? Segit-e az rajtunk? Nem! Tapasztalatom bizonyítja, hogy nem, jóllehet már 1908-tól kedvezve orgona mellett énekel az egyik gyülekezet, a kanyargatás még mindig megvan egy-két éneklésben, a csendes éneklést pedig egyáltalán nem ismerik.

Másutt a gyülekezet civis nép, nem ordít, kotta szerint énekelget, de az orgona annál hangosabb. A kántor az octávák, superoctáv, mixtura vagy tutti változata nélkül el sem tudja képzelni a gyülekezeti éneklést, talán azért, mert ő szerencsésebbnek érzi magát „könyöklő-kántor“ — társainál, mert ő tényleg „vezeti“ az éneklést! Ebben a faluban egy pár év múlva szintén ordítani fognak a templomban s nem kell csodálkoznunk rajta.

Vannak normálisan, szépen éneklő gyülekezeteink, ahol nem az orgona a minden, mert orgona nélkül, a temetések alkalmával a könnyes meghatottságig szépen, lágyan énekelnek. *Itt a nevelés dominál.* Már az iskolából viszik magukkal a szép-éneklésre való szoktatásnak áldott gyümölcsseit. Az iskolában kell kezdődnie, az énekek csodálatos nevelői hatását felhasználva, a szép-éneklés tanítását s ha nem sajnáljuk tőle időnket s a küzdelmet, amit ez bizonyára magával hord, meglátjuk, hogy kísérletezésünk nem volt hiábavaló. Az orgonák forszírozása csak a kántor munkáját könnyíti meg, de a szépéneklésre vonatkozólag nem sokat hat! Egy rikácsolóan éneklő hangos gyülekezetet az orgona viola, brácsa, bourdon, salicionál vagy hárfa változatai nem fognak csendesebb éneklésre szoktatni, hanem nem hallva az orgonát kellően, az ének elcsavargatásához fog vezetni. A tulhangos mixtúra és oktávok, vagy a tutti kapcsolása pedig csak nagyobb ordításra fogja serkenteni a torkát nem kimélő, énekelni oly nagyon szerető népünket!

Ne a gyermekek hangos éneke gyönyörködtesen bennünket, hanem a piano éneklés különböző kifejező árnyalatai s ezzel annyira hozzászoktatjuk már a gyermekeket a szép, érzelmet kifejező énekléshez, hogy annak kifelé való nevelői hatását a gyermekek szülőin is pár év alatt a legnagyobb gyönyörűségünkre konstatálhatjuk.

A durva daróc alatt is nagy, nemes szivek dobognak, kikristályosodott értékek vannak. A mi templomi éneklésünkben is nagyon sok az érték. Egyszer egy katolikus író látogatott meg s bűnbánati hét lévén, a reggeli könyörgésre is elkísért. Közvetlenül Nagypéntek előtt voltunk s a templom megtelt a hívek nagy seregével. Az első bűnbánati éneklésünket énekeltek s nemcsak a hangok, hanem a lelkek is felülemelkedtek a hétköznapiság bajain, amikor énekeltek:

„Mert meg nem igazulhat előtted lelkem...“

Istenitisztelel után azt mondta a barátom:

— Most már már megértem a kálvinizmus erejét.

— Hogy érted ezt? — kérdeztem

— A ti erőtök, testvér, az éneklésekben van!

(Vége)

Problémáink.

„Közönyösség, vagy kényelemszeretet“?!

Hiv. lapunk junius 8-iki sz.-ban „(m. d.)“ alájegyzéssel egy cikk jelent meg, melyben a cikk írója a diákjóléti egyesület kérdéséhez hozzászólva, — nyilván téves és hiányos információk alapján, — közönyösséggel és kényelemszeretettel vádolja meg azon egyházak lelkipásztorait, mely egyházak „vonakodnak egyetemes egyházi célt szolgáló teher hordozásától.“

Miután itt általánosságban kimondott súlyos vádról van szó, melynek elhallgatása talán egy nagyon kemény és igaztalan ítélet elfogadását jelentené, a magam nevében szeretettel, de a leghatározottabban vagyok kénytelen visszautasítani az általánosítást, mivel szükség esetén bizonyítani tudom a cikkben foglalt vád ellenkezőjét.

Ezzel kapcsolatban nem hallgathatom el következő gondolataimat:

1. Szeretettel óhajtanám megkérdezni „m. d.“ testvéreimet — amennyiben lelkipásztor, — hogy szolgált-e már olyan gyülekezetben, ahol minden egyházi és iskolai kiadás (teher) *kivetésből* fedeztetik s van-e helyes fogalma a munkanélküliség rettentő átkáról?

2. Helytelen tulbecsülése az a lelkipásztor munkabíró erejének és teljesítő képességének, ha tőle tétetik függővé az egyház, ill. gyülekezet *anyagi* élete is és ő a felelős az anyagi kötelezettségekért is.

3. Konkrétumok alapján leghelyesebb ez ügyet hivatalos utra terelni általánosítások helyett s a lefolytatott vizsgálatok felelnének arra a kérdésre, hogy közönyösségről, vagy kényelemszeretetről van-e szó?

4. Illetékes tényezőink által megszivlelendő az evangéliumnak a torony-építésre vonatkozó célzása (Luk. 14: 28—30.), továbbá a beregi e. m. közgyűléséről szóló referáda (VI. 1. sz.), melyek felébresztenek álmainkból s megmutatják, hogy mit jelentenek gyülekezeteink nagylelkű megajánlásai is, melyek a többieket is illuzóriusokká teszik.

M. Gy.

H I R E K:

— **Halálozás.** Folyó évi junius hó 15-én hajnali 3 órakor, életének 68-ik évében váratlanul meghalt *Varcnnay Sándor* alsófegyverneki lelkész. A barsi ref. egyházmegye lelkészi testületének

egyik magasan kiemelkedő tagja volt a megboldogult; első a kötelesség teljesítésben és első a lelképásztorot ékesítő: szeretetben. Negyven évet meghaladó lelkészi pályájából 33 évet az alsófegyverneki gyülekezet körében töltött el, amelynek hűséges vezére, jóban-rosszban mindig gyülekezetével érzett lelki atyja volt. Isten adta kiváló tehetségeit az egyházmegye is igénybe vette, melynek egyidőben aljegyzője, elele végéig pedig tanácsbírája volt. E tisztségben éles ítélőképességével a legnehezebb ügyeknél is mindig megtalálta a megoldási módot. Szívének jóságával és nagy szeretetével vett körül mindent és mindenkit. Hosszabb időn át a lelkészi gyámoldának pénztárnoka, majd a lelkészi testületnek elnöke is volt. Temetése folyó hó 12-én délután történt, olyan nagy részvét mellett, amelyen csak kivételes esetekben szokott megnyilvánulni. A gyászszertartást a háznál Czeglédy Pál esperes, a sírnál pedig Papp József egyházmegyei aljegyző végezték. A lelkészkar csaknem teljes számban jelen volt; nagy számmal voltak a tanítói karból is, ezzel is jelezve a veszteséget, mely Varannay Sándor halálával érte nemcsak az alsófegyverneki gyülekezetet, hanem a barsi ref. egyházmegyét is.

Béke és áldás lengjen sirja fölött!

Emlékezte legyen áldott!

— **A barsi egyházmegye ez évi rendes közgyűlését f. évi július 9-én tartja Léván.** A közgyűlést előkészítő bizottsági ülések (tanügyi, missziói, számvéviszéki stb.) ugyanott július 2-án lesznek. A közgyűléshez szülő beadványok június 27-ig küldendők az esperesi hivatalhoz.

— **Felvétel a pozsonyi református diák-internátusba.** Az egyetemes református egyház konventi elnökségének felügyelete és ellenőrzése mellett működő pozsonyi református diákinternátus és menza a 1935/1936. iskolai évre felvesz középiskolai, tanítóképző-intézeti és főiskolai növendékeket és pedig fiukat és leányokat egyaránt. A fiú internátus Édl utca 9. szám alatt, a női internátus Széplak utca 12. szám alatt fog működni. Ellátási díj havi 400 korona. Felvételi kérvények 1935 július hó 3-ig adandók be a R. I. M. elnökségéhez, Édl utca 9. szám alatt. Bővebb felvilágosításokat az elnökség nyújt 3 korona portó beküldése ellenében.

A kedvezmények iránt a kérvények ugyanezen határidőig adandók be felszerelve a személyi kimutatással és a szükséges okiratokkal.

— **Ref. tanítói gyűlés.** A barsi ref. egyházmegye tanítósaága folyó évi június hó 12-én tartotta évi gyűlését élénk érdeklődés mellett. Megjelent a gyűlésen Czeglédy Pál esperes is. Elnöki megnyitó után, mely egy év munkáiról számolt be és irányt szabott a jövőre, Réthy Lajos garamvezekényi tanító: „Tapasztalatok az új írás tanításáról” címen értekezett. A tanítói gyámolda ügyeit Székely Béla alsószecsei tanító, pénztárnok adta elő. Molnár István kisóvári tanító: „A tanító társadalmi feladatai” címen tartott felolvasást, rá-

mutatván arra, hogy a tanító iskolánkívüli munkálkodásával miként munkálhatja népünk javát és gyarapodását szellemi és anyagi téren. Majd azon indítványok tételtek meg, melyek felterjesztettek az egyházmegyei közgyűlés elé.

— **Az Akadémikus Imca** jun. 30 — jul. 13-ig a kilencedik konferenciáját tartja meg Pře-loučban, illetve a tőle 12 percnnyire fekvő Sláviky szigeten Dr. Hromádka Józsefnek, a prágai Husz-fakultás professzorának vezetése alatt. A konferencia központi gondolata: *Új program a fiatal intelligencia számára*. Amint írják is: „Ez éven különösen arra törekszünk, hogy kimutassuk mennyire elévültek már a régi programok és jel-szavak és fel akarjuk világosítani a fiatal intelligenciát a mi kulturális, személyi és közéletünk új programjáról”. A konferencia két részre oszlik: először lesz jun 30 — jul. 6. a középiskolások számára és azután jul. 6 — jul. 13. a főiskolások és tanítók számára.

A középiskolásokén a következő témák kerülnek előadásra: Jún. 30. Megnyitás: Az akadémiai szabadság és a rá való előkészület. Júl. 1. Kejzlar: A tudomány, mint a diákok ideálja. Júl. 2. Valenta: Diák a demokráciában. Este: Símisa: Diákok és az ifjuság Oroszországban. Júl. 3. Dr. Hromádka: A fiatal intelligencia belső élete. Júl. 4. Dr. Fraenkl: A haladó és dekadens irodalom. Este: Dr. Kohák: Mit jelent ma Masarykot követni? Júl. 5. Pechoč: Nemzetileg vagy nemzetközileg? A Népszövetség ideája. Júl. 6. Dr. Plecháč: A diák élet új programja. (Az esti előadások tá-bortüz mellett lesznek.

A főiskolások és tanítók konferenciájának előadásai: Júl. 6. Este 8 órakor a konferenciát megnyitja Dr. Hromádka. Júl. 7. Dr. Rádl: Hit az észben és a haladásban. Az istentiszteletet Dr. Hájek végzi: Centrum securitatis. Júl. 8. Dr. Uher: Komenský és a mai aktuális pedagógiai kérdéseink. (A tanítók és professorok csoportjának megbeszélését Dr. Kozák prof., képviselő vezeti.) Júl. 9. Dr. Dérer miniszter: Az intelligencia kötelezettsége a németekkel való együttműködést illetőleg. Júl. 10. Mr. Ethan Colton (New York): A világ új társadalmi rendet kíván. M. d' Espine (Gena): Krisztus ügye a mai Európában. Júl. 11. Dr. Mathesius: A világi irodalom szétesése és az író hivatása a demokráciában. Júl. 12. Dr. Hromádka: Cseh reformációs válasz a világ válságra. Este befejezése a konferenciának. Táborozás. Júl. 13. Megnyitás a táborozásnak.

A konferenciák napirendje: 1/27-kor kelés és testgyakorlatok. 1/28-kor reggeli. 8—9. reggeli istentisztelet. 9-kor előadás. 10—12 csoport megbeszélések. 1/21-kor ebéd. 1—6. játék, fürdés, sport, versenyek, kirándulások. 7-kor vacsora. 8-kor esti áhitat.

A konferenciára mindenkit szívesen hívnak, aki a napi 15 Kč ellátási díjat megfizeti. Az elszállásolás kinek-kinek kívánsága szerint magán-lakásokban, intézetekben és táborban lesz. A diákok-

nak 50%-os, másoknak 33%-os vasuti kedvezményt biztosítanak. Jelentkezni lehet: Akad. Imca. Praha II. Na Poříčí 12. címen.

— **A Magyar Ker. Leányegyesületek Szövetsége** f. évi jún. 28 — júl. 1. országos konferenciát és közgyűlést tart Miskolcon a következő gazdag programmal: Június 28-án este 7 órakor: Megnyitó szeretetvendégség. 1. Megnyitó beszéd: Dr. Ravasz Lászlóné alelnök. 2. Üdvözlések. 3. „A mandragórák illatoznak.” Bibliamagyarázat: Dr. Enyedy Andor lelkész. 29-én d. e. 1/29 órakor: Áhitat. (És felele Jézus...) Vezeti: Nádházy Bertalan lelkész. 9 órakor: „Két asszony örö! egy malomban.” Előadás, tartja: Szántó Róbert lelkész. 1/211 órakor: Konferencia. Tárnya: „Nehéz dolog ma lannak lenni.” A ma reménytelensége. Előadás, tartja: dr. Pataky Mária m. kir. tanfelügyelő. Felszólalások D. u. 5 órakor: Konferencia. A tegnap ígéréte. Előadás, tartja: Dr. Karácsony Sándor tanár. „Örülök, hogy megszomrodtatok.” Bibliamagyarázat: Svingor Jenő lelkész. 30-án d. e. 10 órakor: Istentisztelet. Ref. istentisztelet az avasi templomban. Prédikál: Pósa Péter esperes. Evang. istentisztelet az evangélikus templomban. Prédikál: Duszik Lajos főesperes. D. e. 1/212 órakor: Közgyűlés. D. u. 4 órakor: Konferencia. A holnap reménysége. Előadás, tartja: Dr. Czanik Eszter tanár. „Köszöntsétek Priscillát.” Bibliamagyarázat: Sebestyén Andor lelkész. Este 8 órakor: Nyilvános estély. Megnyitó beszédet mond: Farkas István püspök. „Áldott a sok kéz.” Előadás, tartja: Dr. Ravasz László püspök. Művészi számok (külön program szerint.) Július 1-én d. e. 1/29 órakor: Áhitat. („És monda Jézus.”) Vezeti: Sztéhlo Gábor lelkész. 9—4-ig: Kirándulás Tapolcára. Fürdés, csanakázás, séta. Ebéd a Leányüdülőben. D. u. 5 órakor: Konferencia. A holnap bizonyossága. Előadás, tartja: Bereczky Albert lelkész. „Márta, Márta!” Bibliamagyarázat, tartja: Szabó József lelkész. Este 1/29: Zárógyűlés. A konferencia helye a ref. gyülekezeti terem, a közgyűlés és az estély helye a Zenepalota. Elszállásolásról (nagyreszt intézetekben) és ellátásról a konferencia rendezősége gondoskodik. A konferencián való részvétel díja — szállás, étkezés péntek estétől kedd reggelig, jelvény, belépődíjak és tapolcai kirándulás — 13 P. Részvételre csak előre a M. K. L. N. Sz. központjában (Budapest, IV., Váci-u. 78—80. II. 7.) a részvételi díj beküldésével lehet jelentkezni. Fentiekén kívül konferenciái előadásokra napi belépőjegy váltható a helyszínen. Ára naponként 1 pengő. A konferencia végeztével a következő közös kirándulások vannak tervbe véve: Júl 2-án Lillafüredre; júl. 3-án Aggtelekre, vagy Szentlélekre, a Bükk hegység legszebb pontjára.

— **Kérelem.** A kishégányi ref. egyház presbitériuma felkéri mindazon egyházakat, amelyek az 1917-től 1928-ig terjedő években a kishégányi ref. templom építésére adakoztak, sziveskedjenek adományaik pontos összegét a kishégányi ref. lelkész hiatalal közölni.

— **A harcok Istentelenek Szövetségének** hivatalos lapja, a Besboschnik (Az istentelen) idei januári számában a következő mondat van: „Szovjetország az egyetlen ország, amely az emberiség történetében először vette fel a megalkuvást nem ismerő harcot a vallás ellen.”

HIVATALOS RÉSZ.

Dunáninnyi Református Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

Bratislava-Pozsony, 1935. VI. 14.

Körlevél.

A Dunáninnyi Református Egyházkerület Valamennyi Tekintetes Iskolai Igazgatóságának!

Az itteni iskolaügyi referátus f. év június hó 4-ről 52.635/35—1/P. sz. alatt, mint az 1/46. sz. körlevélben utal az iskolai és nemzetnevelési minisztérium f. év május hó 9-ről kelt 52.022/35—1/1. sz. végzésére s az 1933. április hó 12-ről kelt 40.659—1. számura (L.: a Věstník XV. 81. old.-t), amely szerint a tanuló fiataloknak tilos résztvenni bármilyen politikai párt, egyesület, szövetség vagy egyesület gyűlésein, összejövetelein, felvonulásán és táboraiban, ezenkívül nem szabad az iskolás fiatalokat politikai sajtó terjesztésére felhasználni.

Midőn a fenti átirat intézkedését ismeretem, kérem az illetékes egyházfőhatóságom alá tartozó iskoláink igazgatóit és tanítóit, hogy ezt legpontosabban tartsák be.

Balogh Elemér, püspök.

A református egyetemes konvent pénztárától.

K. 150/1935. szám.

Hódos, 1935. VI. 11.

A főtitizteletű Püspöki, a nagytizteletű Esperesi, egyházmegyei Pénztári és a Lelkészi hivatalokat, valamint a losonci theologiai szeminárium nagytizteletű Igazgatóságát

a legmélyebb tisztelettel felkérem arra hogy az itteni hivatal K. 142/935. sz. soraival kért s az 1934. évi államsegély elszámolásra vonatkozó okmányait az előírások betartása mellett a lehető legrövidebb idő alatt ide beküldeni ne terheltesenek, hogy az egész államsegély elszámolása mielőbb beterjeszthető legyen.

Ugyanis a konventi elnök, főtitizteletű Balogh Elemér püspök úr vett értesítése szerint, amennyiben az 1934. évi államsegély elszámolása a legrövidebb időn belül meg nem történik, nem számíthat Egyetemes Egyházunk a f. évi államsegély folyosítására.

Kérésem mielőbb teljesítést kérve, vagyok kiváló tiszteletem jelentésével

kész szolgáljuk:

Vágó Ede, konventi pénztáros.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felölős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkeszi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	---	--

Megjelenik minden szombaton.

Az egyházfegyelem kiépitése felé.

Több mind két évtizede már annak, hogy a ref. egyház hivatalos és nem hivatalos köreiben egyre többször esik szó az egyházfegyelem kérdéséről. És pedig a kérdés körüli eszmecserek intenzitásában is, terjedelemben is egyre növekedő irányzatot mutatnak úgy, hogy ma az egyházfegyelem problémája már nem csak tudományos elemfuttatás, amely a gyakorlati egyházi élettel gyenge összefüggésben áll, hanem olyan sürgősen megoldandó feladat, amely csontig belevág a gyakorlati, mindennapi egyházi életbe s amelynek színvallásra kell bírnia a sem hév, sem hideg egyháztagokat is.

Az egyházfegyelem szükségességéről vitatkozni már nem érdemes azok után a megállapítások után, amelyek ebben a kérdésben a közelmúltban és ma is határokon innen és túl a ref. egyházi sajtóban és más fórumokon napvilágot láttak és látnak, elhangzottak és újból elhangzanak egy-egy, a fegyelem hiányára kirívóan rávilágító, megdöbbentő eset kapcsán. Csak arról lehet szó, hogy hol kezdjük, hogyan kezdjük, milyen mértékben és határig gyakoroljuk, mert akárhová tekintünk, a fegyelmezés hiánya mindenütt szembeszökő. Az pedig bizonyos, hogy tiszta munkát, melytől komoly eredmény várható, csak úgy végezhetünk, ha lenyulunk a baj gyökeréig, radikálisan. Továbbá az is bizonyos, hogy fegyelmezést csak az gyakorolhat — akár

egyénről, akár testületről van szó —, aki maga is megtartja teljes mértékben a reá érvényes előírásokat, hogy amikor ítéletre kerül a sor, az ítélő ne legyen maga is ítéltetésre méltó, mert az mindenképp felett áll, hogy: „Orvos! Gyógyítsd meg magadat!”

Ugy gondolom, hogy nem járunk messze az igazságtól akkor, ha egyrészt ennek a körülménynek tudjuk be a tétovázást, amelyet a fegyelmezésnek a gyakorlati életbe való bevezetése körül tapasztalunk hivatalos és nem hivatalos körökben egyaránt, annak dacára, hogy döbbenetes esetek intenek e tekintetben a minél előbbi határozott cselekvésre.

A másik gátló körülmény az egyházfegyelem határozott alkalmazásánál az a semmi féket nem szívelő, szabados „libertinus” gondolkozás, amely a múlt századi liberálistizmus degenerált csökevényeképpen még mindig itt kísért az egyházi közéletben is és fel-felüti fejét az „egyéni meggyőződés sérthetlensége” és több efféle jelszavak alatt, amely a lelkiismereti szabadságot a minden féket, erkölcsi féket is elvető szabadosság-nak, az egyház és hit minden elárulására való jogosságnak fogta fel és nehezen akarja megérteni, hogy miért nem tölhet be pl. egy gyermekeit más felekezetnek eligért (reverzalist adó) „egyháztag” vezető egyházi pozíciót, nem akarja megérteni, hogy a protestantizmus egyházai is a hiten alapulnak

és a kálvinizmus is legelső sorban: *vallás* és nem kulturprogram, se nem politikai párt és így tovább.

Ennek a mentálitásnak kiáltó példája legújabbán annak a debreceni ref. tanfelügyelőnek esete, aki a reverzális miatt kérdőre vonatva a presbitérium által, a vallásszabadságra hivatkozva utasította vissza a presbitérium fellépését, mint „a magánügyeibe való illetéktelen és jogtalan beavatkozást”, holott a „vallásszabadság” inkább azt jelenti ez esetben, hogy aki elárulta az egyházat, ne akarjon abban tovább sátorozni, esetleg gyujtogatni, hanem vonja le a következményeket és hagyja ott elárult egyházát, ellenkező esetben pedig az arra hivatott testület mutassa meg neki a kifelé vezető ajtót.

Szokatlan lépés ez és a prot. türelmes-séggel ellenkező gyakorlatról van szó?... Nem! Inkább egy régen, századokon át használt és jól bevált fegyver újrafelvételéről, önvédelemről akkor, amikor az ellenfél kése állandóan a szívéket keresi. Az önyilkosság: bűn, az önvédelem: kötelesség! Ez volt mindig és ma is ennek kell lennie a kálvinizmus egyházfegyelmének, amint-hogy ebben a jegyben is indul a római oldal nyílt támadása dacára is.

Illesse elismerés a szlovenszkói tisztánbeli egyházkerület közgyűlését, amikor félretéve és megunva a sok tétlenkedést és kesergést a bajokon, az ungi egyházmegye egyházfegyelmi szabályzatát az egész kerületre nézve kötelezővé tette.

De illesse elismerés méginkább a kerület püspökét, aki néhány héttel ezelőtt a szabályrendelet kihirdetését minden templomban elrendelte és annak végrehajtását a pásztorok kötelességévé tette s ezzel az erélyes gesztussal a fegyelem kiépítését megkezdte. Az a felbolydulás, amely e lépést kísérte, mutatja, hogy az intézkedés az elevenre tapintott. A hívek tömege megérthette, hogy neki ilyen kötelességei is vannak egyházával szemben, a pásztoroknak tisztában kell lenniök, hogy vannak kötelességek, amelyeket végre kell hajtaniok még „egyéni kellemtelenségeik” árán is.

Az első lépés megtörtént, kell jönnie a többinek is, amíg a kálvinista egyházfegyelem lomtárba dobott fegyvere — amelyet ellenségeink forgatnak ma győzelmesen ellenünk — újból avatott kezekben lesz és végzi azt a munkát, amit Kálvin szerint is végeznie kell az anyaszentegyház védelmére.

A mai idők gonosz jelei intenek, sőt kényszerítenek erre. Sz.

Válasz a ref. internátus ügyében „egy pozsonyi reformátusnak”.

Érdekes tünetnek tartom, hogy Pozsonyból Rozsnyóra kell írni, hogy a pozsonyi ref. internátus jövőjét biztosító és „szervezeti hibát” kiküszöbölő indítványt olvashassunk és hozzá még névtelenség alá rejtőzve. A névtelen cikkirónak felajánlom a teljes betekintést a R. I. M. összes jegyzőkönyveibe és meg fogja látni, hogy a naturáliák nyújtásának kérdése foglalkoztatta a R. I. M. végrehajtó bizottságát, sőt még kompetensebb helyről is elhangzott felhívás: *a komáromi egyházmegye közgyűléséből*, amennyiben az összes egyházközségeket felszólította a közgyűlés, hogy mint azelőtt a pápai alma maternak, úgy most a pozsonyi internátusnak adják meg azt, ami az Úr Isten kegyelméből *aratás után* megadható. Tehát a névtelen cikkiró nem hoz fel új gondolatot. A komáromi egyházme-

gye határozatát annak idején közöltem is a hivatalos lapban, sőt a konvent legutóbbi ülésén referáltam is róla.

Ennek folytán *nem beszélhetünk szervezeti hibáról*, mert ez ebben a vonatkozásban nincsen meg, mert a *vezetőség igen is foglalkozott és foglalkozik is a természetbeli adományok gyűjtésének gondolatával*. Sőt ezen a helyen hívom fel a névtelen cikkirót, hogy *vállalja* ennek a továbbvitelét, mert most már sikerrel, illetve nagyobb sikerrel léphetne fel, mint tavaly október végén, amikor már megfelelő idő és fizikai lehetőség ki volt zárva a gyűjtés sikeres keresztülvitelére.

A pozsonyi hivektől kaptunk némi természetbeni adományt, de a vidéktől beígért tojások, sertések stb. csak szép ígért ma-

radt. A legközelebbi vidék Somorja 1.000 K-val derekasan kivette a részét a támogatásból. A többi vidék 50—80 koronával. A pozsonyiaktól nem lehet kívánni természetbelieket, mert ezek nem őstermelők, hanem kétkezők munkájából élő iparosok, munkások, kereskedők és latejnerék, akik *maguk is pénzért* veszik a terményeket. Nem csoda ilyen körülmények között, hogy amikor év elején ingyen ebédet és vacsorát kértünk az internátus megnyitásáig egy tanítónőjelölt részére, mindössze egy szegény sorsu özvegy-asszony jelentkezett, akit nem is volt szabad megterhelnünk, hanem más valakinél helyeztük el a támogatásra méltó szegény leányt.

Nem lehet szervezeti hibáról beszélni abban a tekintetben sem, hogy *a felvételnél a szükséges okmányokat nem szerezték volna be.* A „pozsonyi reformátusnak“ kell tudnia, hogy az internátus házi gondtartását minden belépő növendék és törvényes képviselője *írásban veszi* tudomásul és annak betartására magát kötelezi. De mit ér a legjobb szabály, ha nem tartják be és mit ér az az aláírott szerződés, amit a felek nem respektálnak, mert azt hiszik, hogy a pozsonyiaknak kötelességük a vidéki ifjúságot eltartani, *„mert hiszen azért vannak az alapítványok“.* Ámde áldozatkész püspökünk és jómagam 10 éven keresztül nem azért gyűjtögettünk és vezettük az közigazgatási pereket az alapítványok megmentéseért, hogy a fizetésre kötelezettséget vállalt növendékek *helyett* az alapítványi tőkéket felemésszük. Aki kedvezménytel jött hozzánk, az a kedvezményét megkapta, *de aki fizetést vállalt, az fizessen és ne igyekezzék kibujni a kötelezettség alól.* A becsületesség is ezt kívánja, de még inkább az egymás terheinek áldozatkész kölcsönös viselése, mert csakis ez létesítette és tartja fenn az internátust és nem a Magyar Ujság idézett cikke.

Ami a Magyar Ujság cikkét illeti, azt a szerkesztőség távollétünkben (Kassán voltunk a koventen) hozta és jegyző urunk nyilatkozata nem utasította vissza elég élesen az alaptalan vádaskodást. Szeretettel kérdem, *bűn volt-e,* vagy szervezeti hiba, a nem fizető növendékeket *február 15. helyett május 15-ig megtérni,* táplálni és szállást adni, amikor már husvétkor tudták, hogy vissza-

térésre joguk sincsen, de mégis visszatértek. Azt hiszem, hogy ez nem bűn és nem szervezeti hiba és *az ügyvezetésre,* amelyért alulírott ügyvezető elnök felel, — igazán *csak jó és nem kedvezőtlen fényt vethet.* Kérdem továbbá *lehet-e tulszigorról beszélni,* ha ismételt személyes és hirdetményi felszólítás után a presbitériumnak május 1-re kiadott utasítását *csak május 15-én* hajtottuk végre és akkor is csak azért a megtörtént formában, mert a *renitens növendékek erőszakosan visszamaradtak ott, ahol már husvét óta nem lett volna szabad tartózkodniok.* Azt hiszem, hogy ez nem tulszigor, ez nem is szigor, ez egy elnéző türelmes eljárás, ami folytatódott az eltávozás után, mert 6 közül hárman szépen visszakéredztek . . . *A presbitérium még június elsején jóváhagyta a vezetőség eljárását és a cikk felett napirendre tért . . .* Mire szükséges tehát a pozsonyi névtelen reformátusnak folytatni a Magyar Ujság cikkét június 15-én, amikor a kassai konventi ülésen is megemlést nyert a nemfizetők eltávolítása és a június 1-i presbiteri gyűlés az ügyet végleg befejezte? Bármennyire is igyekszem a cikkbe a jóindulatot beleolvasni, azért a választott formát nem egészen szerencsésnek tartom. Egyébként a „pozsonyi reformátusnak“ módjában áll a R. I. M.-et illető összes egészséges indítványait az adminisztratív szervekhez: presbitérium, végrehajtó bizottság, R. I. M. elnökség, stb. előterjeszteni a támadó cikkel való minden *látszólagos* kapcsolat nélkül. Okulá sul b. figyelmébe ajánlom az Esti Ujságnak június 16. és 18-iki számában a zsidó menzáról irt cikkeit összehasonlítás és megítélés végett.

Hangsúlyozom, hogy nekünk lelkes, tisztekező, nem gáncsoskodó munkatársak kellenek és áldozatkész tettek, mert ez a kettő a további biztosítéka a Ref. Internátus és Menza fennmaradásának. Megállapítom még, hogy a Ref. Internátus és Menza szilárd alapokon nyugszik és ezt intenzív munkánkkal mégjobban meg fogjuk erősíteni minden kicsinyes kritikával szemben is. A „pozsonyi református“ testvért pedig szívesen látjuk a munkában — tettekkel!

Dr. Salamon X. F.,

a R. I. M. ügyvezető elnöke.

Egyházmegyei közgyűlés Gömörben.

A gömöri ref. egyházmegye június hó 3-án Tornalján tartotta meg tavaszi rendes közgyűlését a gyűlést alkotó tagoknak igen nagy érdeklődése mellett. Közgyűlést megelőzően a renoválás előtt álló ősrégi templomban reggeli istenisztelet tartatott, melyen Samu István rimaszombati s. lelkész bensőségesen imádkozott.

Istenisztelet után a közgyűlés tagjai a városháza nagy termébe mentek át, hol Ablonczy Pál h. esperes költői szárnyalású, szívből jövő imájával és Dr. Zehery István egyházmegyei gondnok aktuális dolgokról szóló lendületes megnyitó beszédével vette kezdetét a közgyűlés. Napirend előtt h. esperes felolvastatja egyházkerületünk elnökségének leiratát, mely szerint az egyetemes konvent birósága azon ügyési vélemény alapján, hogy egyházkerületünknek nem volt joga fellebbezni, egyházkerületünk fellebbezését elutasította, ennél fogva a kárpátaljai egyházkerület delegált biróságának Dusza János esperest felmentő ítélete jogerőssé vált, mire Ablonczy Pál h. esperes az esperesi hivatali jelvényt Dusza János esperesnek közgyűlés előtt átadja, ki azt át is veszi, de ugyanakkor — régebben tett nyilatkozata értelmében — az esperesi hivataltól való lemondását a közgyűlésnek bejelenti. Erre közgyűlés a lemondás folytán megüresedett esperesi állásra a szavazást E. T. I. A. cz. 56. §. d. pontja alapján július 5-iki határidővel elrendeli. Ablonczy Pál h. esperes és Dr. Zehery István egyházmegyei gondnok ezután a megállapított program szerint a gyűlést tovább vezetik.

A szavazatbontó bizottság jelentése alapján Báthory Andor rimaszombati gimnáziumi tanár, világi tanácsbíróvá választatván, a hivatalos esküt a közgyűlés színe előtt leteszi s helyét — a legjobb kivánságok mellett — a tanácskozás zöld asztalánál elfoglalja.

Egyházkerületi közgyűlésre rendes tagokul lelkészi részről Lenkey Lajos papi fő- és Baraxa Lajos papi aljegyzőket, világi részről Boross Zoltán és Söldos Árpád világi tanácsbírákat küldi ki a közgyűlés.

Ezek után Ablonczy Pál h. esperes olvasta fel terjedelmes és egyházi élet minden

ágára kiterjedő nagy körültekintéssel megírt esperesi jelentését, melyben az aktuális eseményekről szólva kegyeletes szavakkal méltatja a „vezérlő fejedelem“ II. Rákóczi Ferenc érdemeit és történelmi nagyságát halála 200 éves fordulóján, amely részét a jelentésnek a közgyűlés a nagy férfiú iránti hódolata és tisztelete kifejezéseül állva hallgatott végig. Az esperesi jelentésben vannak lehangoló sötét pontok, melyek a mai idők szomorú eseményeit tükröztetik vissza, de vannak bizalomra keltő, vigasztalást nyújtó részletek is. A hitűségnek és áldozatkészségnek ragyogó példája a többi egyházak elé állítja követésképpen a giczei kis szegény egyházat, mely áldozatos szeretetével előbb templomának költséges renoválása, majd abba kb. 24.000 Kc-ás új orgonájának beállítása után, — most második tantermének ugyancsak önerejéből való felépítéséhez fogott. Kiemeli a feledi egyházat, hol az egyház hivei — megértvén a reájuk szakadt nehéz nagy időket, melynek szennyos hullámai az egyházat a lét és nem lét kérdései elé állították, be akarván bizonyítani, hogy a nagy Isten dicsőségére élni és egyházukat virágoztatni akarják — a felépítendő lelkészlakra 14.000 Kc-át adományoztak s a lelkészlak építése már befejezés előtt áll; a rimaszombati egyházat, hol a kegyes adakozások összege 32.523.65 Kc-át tettek ki; a mezőtelkesi kis egyházat, amely három év alatt 14.000 Kc adósságot fizetett ki önerejéből; a néhány száz lelket számláló roznyci egyházat, hol Isten dicsőségére 570 Kc-t, építkezésekre 3000 Kc-t, perselypénzül 1500 Kc-t adtak a hivek és 5000 Kc. értékben közmunkát teljesítettek. Ezen itt felsorolt s még több más egyházakban is élő hiveink szívéből nem halt ki hát az áldozatkészség a nagy világi nyomorúságok idején sem s ezek büszke öntudattal állhatnak meg Isten ítélőszéke előtt!

Gyuraj Dezsőné, szül. Kázmér Margit Horkára, Molnár József Jénébe tanítókül beerősítették, Pályi Rózsának Vályba és Simon Gyulának Berzétére tanítókül való megválasztását megerősítette a közgyűlés.

A gyámintézeti választmány és számvevőszék jelentéseit tudomásul vette s utóbinak javaslatait elfogadta. Vály és Mihályfalva iskola-fenntartói jogáról való lemond-

dását nem fogadta el, hanem annak megtartása érdekében egy bizottságot küld ki a két egyházba. Kálósa, Balogiványi és Feled adókulcsának megváltoztatását engedélyezte, illetve azt megerősítette. Több egyház kérelmét elintézte és a lelkészértekezlet indítványait magáévá téve, az egyházkerületre felterjesztette.

A 44 pontból álló tárgysorozat a gyűlés napjáig beadott sok fontos egyéb felterjesztésekkel együtt este $\frac{1}{48}$ órára letárgyaltatott, mely után még bírósági ügyek következtek volna, amelyeket azonban a közgyűlés időszaki bíróság elé utalt, mivel a tárgyalásra nem voltak kellően előkészítve.

Baraxa Lajos, lelkészi aljegyző.

Lelkészertekezlet a barsi egyházmegyében

A barsi ref. egyházmegye lelkészei folyó évi junius hó 19-én tartották évi rendes gyűlésüket Léván, melyen a kebelbeli lelkészek csaknem teljes számban megjelentek. Az 54-ik dicséret első versének eléneklése után *Czeplédy Pál* esperes imája vitte a lelkéket a jó Isten elé, kérve áldását a tanácskozásra és a végzendő munkára. *Szabó S. Zsigmond* bajkai lelkész, értekezleti elnök, megnyitójában a vezér bölcs, irányító, mindenre kiterjedő szavait hallatta, felhíván lelkésztársai figyelmét mindazon munkákra, melyek felelősségteljes hivatásuk tágos mezején reájuk várakoznak és amelyeket végezni, szívesen hordani a Krisztusért, egy pillanatig is meg ne restüljenek. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg a pár nappal előbb meghalt *Varannay Sándorról*, ki hosszú időn át szerető-szívű elnöke volt a lelkészi értekezletnek és ügybuzgó pénztárnoka a lelkészi gyámoldának. *Akúcs Lajos* volt nagypeszeki lelkészt nyugalomba vonulása, *Tóth Imre* garamlöki és *Patay Gyula* nagypeszeki lelkészeket helyük elfoglalása alkalmával üdvözölte meleg szeretettel. *Balogh Elemér* püspököt 40 éves lelkészi jubileuma alkalmából nagytisztelete kifejezésével köszöntötte. A nagy szabadsághős *II. Rákóczi Ferencz* halálának 200 éves fordulójáról is megemlékezett az elnöki megnyitó. Határozatba; ment,

hogy erről vallásos est keretében minden gyülekezetben, ahol eddig nem történt volna meg, megemlékezés történjék.

A lelkészgyámolda ügyeit, valamint a gyámoldai és egyesületi pénztár 1934. évi számadását *Papp József* pénztárnok ismertette. Ő tartott előadást a tőke — kamat segélyek ügyéről s azok állásáról. E nagy fontosságú függőben lévő kérdésre felhívta az érdekeltek figyelmét; a gyűlés pedig az egyházmegyei közgyűlés utján felterjesztést intéz felsőbb egyházi hatóságainkhoz ezen ügynek minél előbbi likvidálására nézve. Damoklesi kardként lebeg sok egyházunk felett; felettből kívánatos, hogy magasabb egyházi testületeink a kérdés kedvező megoldása által megmentsék egyházainkat szorongatott helyzetükből.

Soós Endre nagyodi lelkész: „A belmissziói munkák egységesítése“ címen tartott tartalmas és értékes felolvasást. Egyházmegyénk területén már most is eleven belmissziói élet és munka folyik. Ezek egységesítése a vezetők főtörekvését képezte eddig is. Hogy ez másként történjék és történhessék, — arra szolgált utmutatóul a felolvasás, valamint a sok, gyakorlati példákkal alátámasztott hozzászólás is.

Veress László alsóváradi lelkész „Konfirmáció előkészítése és konfirmációi ünnep“ címen olvasott fel, rámutatva a konfirmációra való előkészítés nagy jelentőségére, ugyisintén a konfirmációi ünnepnek minél ünnepélyesebbé való tételére. Itt is sok hozzászólás történt és határozatba ment, hogy a konfirmációra való előkészítés az egész tanév folyamán tartson, anyaegyházakban, sőt a hol lehetséges a leányegyházakban is a lelkészek által teljesítendő; a ránk jövő szept. 1-től megkezdendő a két éves konfirmációi oktatás. Az ünnepélyes konfirmálás a délelőtti istentisztelet keretében végzendő. A konfirmálás egyöntetű lefolyása és ünnepélyessé tételére nézve esperes kéretett fel direktiva adására.

Konta Károly kiskálnai lelkész: „A reverzális“ címmel tartott felolvasást. A reverzális kérdése az 1933-ik évben különösen, de azóta is sokat foglalkoztatta egyházaink vezetőit. Több hozzászólás hangzott el az egyházi hivatalos lap hasábjain is. Egyetemes konventünk 1933. évi március hó 29-én és 30-án

Pozsonyban tartott gyűlésében egy egyetemes érvényű szabályrendeletet alkotott és léptetett életbe, melynek címe: „Szabályrendelet a gyülekezeti egyházfegyelemről.“ E szabályrendeletet is magában foglaló konventi jegyzőkönyv — sajnos — még máig sincs kinyomatva. Az egyházi hivatalos lap 1933. évi május hó 7-iki 19-ik számában jelent meg. De azóta gondoltunk-e annak a kihirdetésére, ennek folytán az életbeléptetésére és a benne foglaltak alapján való cselekvésre?! Lelkeszi gyűlésünkön határozatba ment annak az egyházmegye egész területén egyöntetű kihirdetése és életbeléptetése, amire vonatkozólag felterjesztést intéz az egyházmegyei közgyűléshez.

Több belső körű indítványnak és előterjesztésnek megbeszélése után énekléssel és esperes urunk hálaadó fohászával gyűlésünk véget ért. Adja Isten, hogy a hozott határozatok megvalósulhassanak és nyomukban áldás fakadjon, mely szolgálja anyaszentegyházunk erősödését.

A kassai diákkonferencia.

A kassai középiskolások immár 4-ik konferenciája a már szokottá vált és bevált napokon, junius hó 19-ikén délután 6 órakor kezdődött a ref. templomban és tartott 20-ikán is. E konferencia jelentőségét az illetékesek közül legelsőnek *Dr. Magda Sándor* püspök urunk ismerte fel, aki ugy ezen, mint a tavalyin személyesen is megjelent s értékes előadásával: „A legnagyobb hatalom“ címmel annak jelentőségét nagy mértékben emelte. Fogadására a kisebb fiu és leánydiákok kicsiny csapatja az állomásra is kivonult s egy pár szóval üdvözölték és a lelkészlakon levő szállására kísérték.

Este 6 órakor vallásos ünnepély volt, melyen nemcsak a konferencia tagjai, de a gyülekezet is szép számmal vett részt. Elnöki megnyitójában püspök urunk a ref. intelligencia nevelésének fontosságát hangsúlyozta. *Szőke István* rozsnói lelkész, egyházkerületi papi főjegyző: „A reformáció jogosultsága“ címen tartotta meg értékes előadását. Elmondotta, hogy szükség volt rá a multban, azért hozta elő az isteni gondviselés és kimutatta történeti tényekkel, mostani körülményeink feltárásával, a nagy katolikus akció tényei-

nek ismertetésével, hogy jogosult az a jelenben is. *Szőke István* készséggel jön minden éven a konferencia színvonalának emelésére, értékes előadásai mindig maradandó nyomokat szokott hátrahagyni a hallgatóság lelkében. Erre a mostani előadására is nagy szükség volt, mikor minél többen kezdik észrevenni, hogy „a mi régi ellenségünk, háborog velünk“ s sietteti a nagy leszámolás idejét. Előadása alkalmas volt arra, hogy a lágymeleg, sem hév, sem hideg reformátusokat eszmélkedésre indítsa. Nívósan szerepelt a kassai ref. egyház ifjuságának vegyes kara *Forgon Pál*, az új segédlelkész vezérlése alatt, *Blinczer Erzsébet* sólőénekének szépsége, kit ugyancsak nevezett segédlelkész kísért orgonán, minden hallgatóját elragadtásra birt. E napon az igehirdetés Ján. 4 : 24. alapján az Isten helyes imádásáról szólott *Séra László* garbócbogdányi ifju lelkézpásztor által.

Másnapon, 20-ikán reggel 8 órakor bibliakörökre oszolva, a Ján. 15 : 1—8. verseiben foglalt örökszép parabolát taglaltuk ifjaink előtt, melynek hatalmas gondolatait azután *Meskó Dezső* nagyidai lelkipásztor igyekezett élővé tenni a gyülekezet lelkében. Utána *Dr. Magda Sándor* püspökünk tartotta meg hatalmas előadását: „A legnagyobb hatalom“-ról, mely szerinte nem a tudomány, vagyon, földi előnyök, de a megfeszített, feltámadott Krisztus evangéliuma. Előadásának szónoki hatását fokozta az az őszinte kijelentése, hogy ő is megjárva a kísértések mélységeit és magasságait, saját egyéni hitében is ezt a hatalmat tartja világos, megváltó, legnagyobb hatalomnak. Előadása után a konferencia tagjai két részre oszolva, a kisebbeknek *Orémus Endre* magyarbódi lelkipásztor tartott előadást: „Szüleink, testvéreink, barátaink“ címmel a templomban; a felsős gimnazistáknak a ref. otthonban *Papp József* nagyszalánci lelkipásztor: „A szabadakaratról s az egyéni felelősségről“. Ugy az előadó, mint a hozzászólók a filozofiai és theologiai útvesztők labirintusát megjárva, a biblia mellett foglaltak határozottan állást, mint amely egyedül képes megnyugtatni, választ adni nem a kutató észnek, de az üdvességét kereső léleknek; megegyezvén mindnyájan abban: a titkok az Úréi — azok megoldását magának tartotta fenn, — miénk csak a kijelen-

tett dolgok valósága!

Egy ifju köszönő szava s imádsága zárta be a konferenciát.

A délutáni szokott bankói kirándulást az órákig tartó zápor elmosta, a melyre pedig „Mosolyébresztés“ című előadásával készen állott *Böszörményi Sándor* homonnai lelkipásztor, egyházkerületi tanácsbíró. E helyett a bizodalmas beszélgetés a konferencia vezetői között egy Kassán felállítandó református internátus módozatait hányta — vette meg. Kitünt, hogy nincs is sok akadály, ha a kész akarat megvolna Pál apostol szerint, gyermekeink ref. légkörben nevelkedhetnének, azonfelül a nemsokára jelentkező káplánbőség alatt egy-kettőnek tisztességes megélhetést is tudnánk biztosítani, mint a középiskolai ifjuság természetes vezetőinek. A gondolat, a terv mielőbbi kivitele a legilletékesebb kezekbe lett letéve. Őszintén várjuk, kívánjuk annak mielőbbi valóra válását, mely életrealitásunknak, hiánya pedig élehetetlenségünknek lesz egyik világos bizonyítéka.

l. f.

H I R E K:

— **Templomavatási ünnepély.** A töhölí ref. leányegyház templomát kívül-belül renováltatta, a torony süvegét pedig újból építtette 10 000 kor. költséggel, amit egyházi póttadóval fedeznek. Folyó évi junius hó 16-án volt a renovált templom felavatási ünnepélye, melyen megjelent az egyházmegye elnöksége: esperes és gondnok. A felavató beszédet *Czeglédy Pál* esperes végezte: tartalmas és a lelkeket lehitincselő beszédében ref. templomaink jelentőségét fejtegette. Az ünnepi igéket *Papp József* kissárói lelkész, egyházmegyei aljegyző hirdette, kinek ékesszólással előadott, az alkalmoszerűséghez méltóan felépített beszéde nagy hatással volt az ünnepet ülő gyülekezetre. *Tóth Imre* garamlöki lelkész, mint a gyülekezet lelkésze, konfirmált és az úrvacsorát osztotta ki. Szálljon Istennek áldása a megújított templomra és az áldozatkész gyülekezetre, mely ott a végeken hittél énekel: „Szeretem és áldom az Úr Istent!“

— **Lelkészeiktatás Eszenyben.** Ünnepélyes keretek között iktatták be az eszenyi református egyházköztség halálózás folytán megüresedett lelkészi állásába *Egry Ferenc* egyházmegyei gondnok és *Nagy Sándor* egyházmegyei főjegyző, a kárpátaljai ref. egyházmegye kiküldöttei f. hó 16-án az

egyház meghívás utján megválasztott új lelkészét: *Balogh Sándor* volt minaji lelkészt, tanácsbíró. Az érdeklődő és áhítatos közönséggel zsufolásig megtelt templomban *Nagy Sándor* egyházmegyei főjegyző költői szépségű, gondolatokban gazdag beszédben szólott a gyülekezet s az új lelkész előtt a lelkészi hivatás magasztos céljairól, szeretettel beajánlván őket egymásnak s átrnyujtván az új lelkésznek hivatása isteni eszközt: a bibliát, felkérte őt beköszöntő beszédének megtartására. Közének és buzgó imádság után *Máté 11: 8—11.* alapján tett íleget az új lelkész a feihivásnak s az igazság őszinteségével és az atérzés lendületével előadott tartalmas beszédében tett hitvallást Isten dicsősége és a gyülekezet üdvének szolgálata mellett s fogadást arra, hogy nem anyagi javainak növelése. vagy a maga dicsőségének keresése. hanem az Ur utjainak egyengetése lesz életének célja és munkájának iránya. Istentisztelet végeztével a templomelőtti téren sorakozott fel a gyülekezet, aki részéről *Báthory Benjámín* köszöntötte a templomból kilépő lelkészt. Keresetlen szavakkal köszöntötte az új lelkészt a gyülekezet és *Eszeny* község nevében s kérte munkáját, irányítását a közügyek számára, amit az új lelkész válaszában meg is ígért. A presbitérium ülése következett ezután, melyen az új lelkész átvette hivatalát s annak végeztével az iskolába vonultak át a szépszámu vendégekkel együtt, ahol a lelkész szívesen látott vendégei voltak. Ebéd közben *Egry Ferenc* egyházm. gondnok adott kifejezést a frigykötés felett érzett örömeinek, szeretettel kérve Isten áldását lelkészre és gyülekezetre. *Nagy Sándor* egyházmegyei főjegyző mondott még megleghangu köszöntőt, amely után nemsokára ismét megszólaltak a harangok, hogy a testi eledelekkel dusan megrakott asztalok mellől az Ur házának lelki táplálékaihoz térjen meg az ünneplésben részt vett vendégsereg. Az eszenyi református egyházköztségnek azt kívánjuk, hogy szép és virágzó korszak köszöntsön reá e szép nappal Isten lelkének munkája révén. az új lelkésztől pedig azt kívánjuk, hogy eddigi példaadó életével és közismert munkásságával a szélesebb munkamezőn is azzal a hűséggel forgolódjék, mely előbbi órhelyén oly szeretetté és tiszteltté tette őt az emberek s hitünk szerint méltóvá és kedvessé Isten előtt erre az ítéletre és helybenhagyásra: „Jól vagyok jó és hű szolgám!“

— **Iskolai kiállítás.** A harsi ref. egyházmegye tanügyi bizottsága folyó évi július hó 9-én, Léván az egyházmegyei közgyűléssel kapcsolatban iskolai kiállítást rendez, melynek anyagát: a szépírási és fogalmazási munkák, rajz, fiu és leány kézimunkák fogják képezni. Iskoláinkban — mondja az erre vonatkozó esperesi felhívás, — nagyon sok rejtett kincs van, mely tanítói karunk hűséges munkáját, református népoktatásunk fejlettségét, magas nivóját dokumentálja.

— **Helyreigazítás.** Mult számunk vezércikkében a 2-ik bekezdés 8-ik sorában levő és helyett is olvasandó.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkesi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	---	---

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Az Egyház ujjaszületése.

I.

(Emil Brunner: Um die Erneuerung der Kirche Ein Wort an alle, die sie lieb haben.
Bern – Leipzig, 1934. 60 old.)

A berni és lipcsei „Gotthelf“ kiadónál Brunnernek hét kisebb terjedelmű írása jelent meg eddig, a harmincas években. Ellentétben másutt kiadott műveivel, amelyek korszakalkotó jelentőséggel, terjedelmesen tárgyalják az egyes hittudományi kérdéseket, dialektikus szempont szerint, szaktudósok számára, ezekben az írásokban a keresztyén élet gyakorlati kérdései vetődnek fel és tisztázódnak röviden és mindenki előtt érthetően. Így kerül sorra hittudományi munkásságának ismertetése, korunk helyzete, gazdasági állapotunk és a reformátori küldetés, az állam problémája, az urvacsoara és a nép igazi jelentése. Ebben, a hét kiadvány közül legnagyobb tartalmu füzetben (Az Egyház megújulásáért. Beszéd mindazokhoz, akik szeretik. stb.) az Egyházzól szól, amelynek megújulását várja és kívánja reformációs értelmezés szerint.

A füzet első előadása az 1934. május 28-án tartott: „Az Egyház, mint a jelen kérdése és feladata“. Azzal a megállapítással kezdődik, hogy az Egyház kérdése a protestáns hittudomány sajátos benemfejezett problémája. Ez a benemfejezettség nyilvánul meg a német protestánsizmus mostani válságában, mivel még ma is nagy a bizonytalanság, hogy mi tulajdonképpen a protestáns, vagy reformációs egyházfogalom. A reformáció megtar-

totta és felújította az Igére alapított egyházfogalmat, eszerint az Egyház: „Communio sanctorum“ az apostoli hitvallás értelmében, „coetus electorum“, ha az isteni kiválasztásban levő értelmét vesszük és „corpus Christi“, amikor a Megváltó és megváltottak személyes kapcsolatát emeli ki.

Az Egyháznak ezt a három, alapjában egyetmondó meghatározását kívülről és belülről időszerint öt irányu támadás igyekszik szétörni. Ezek a következők: 1. a papuralmi és papirendi (az Egyház a hívőkkel szemben önálló, üdvintézmény), 2. orthodox-intellektuálista (az Egyház alapja, igazsága, élete az Isten Igéje s Egyház ott van, „ahol az Evangéliumot helyesen tanítják“), 3. pietista (Egyházhoz azok tartoznak, akik átmentek a megtérésen s ezt hitük és cselekedetük igazolja; a cselekedetek hangsúlyozása miatt farizeizmushoz vezet, a szó eredeti jelentésében), 4. egyéni spirituálista (az Egyház nem közösség, hanem egyesekből áll, akiknek döntése a hit) s végül 5. a theokratikus-utópista irány (Isten királysága még nem érkezett el, ellenben az Egyházban a megvalósulás folyamatában van).

Az Egyház igazi gondolatának széttrésére irányuló támadásokon kívül tisztázni kell az Egyház kettős formájának eszméjét:

a látható és láthatatlan egyházat. Ez a tan Ágoston óta van meg a keresztyénségben, hogy az Egyház egy nagyobb lelki kör, amelyen, mint történelmi tapasztalható intézményen belül, egy kisebb, nem látható közösségi kör: a láthatatlan Egyház helyezkedik el. Az Evangélium ezzel szemben, állítja Brunner, sehol sem említi a „corpus-permixtum“-szerű Egyházat, ellenben igenis az Ekklezia: Jézus Krisztus gyülekezete és teste, az „elhívott szentek“ közössége. Ebben az értelemben csak egyetlen Egyház van. Ez az egyetlen Egyház azonban látható, de csak a hívő számára és láthatatlan azoknak, akik nem hisznek. Így tehát az Egyház teljes egészében láthatatlan a hitetlen előtt, de látható, tapasztalható a hívő részéről, amikor Isten Igéjének írásos, élő szóbeli alakjában felfoghatóvá és a szentségekben kiábrázolt lesz. Brunner állítása: „A látható Egyház az igazi Egyház, csak amennyiben ez látható, igazi“. Tagjai aktuáliter csak azok, akik ujjászülettek és potenciáliter, akik majd ujjászületnek.

Ezzel az Egyháznak új meghatározását kell keresni és találni. Melanchtonnal ellentétben, a reformáció tulajdonképeni vezetőivel egyezően állítja: „Az igaz Egyház csak ott van s ez mindenütt ott van, ahol Jézus Krisztus Igéjében és Lelkével jelenik meg“. A reformációs Egyház követelménye, Luther értelmezése szerint, hetes: az Ige igaz hirdetése, a tiszta tan, a helyes szentségkiszolgáltatás, az

igehirdetői tisztség, az istentisztelet, az egyház fegyelem s végül a Krisztusért való szenvedés.

A reformátorok közül Luther ugyan szabad hitvalló egyházat akart alkotni, de megtartja a népegyház, vagy birodalmi egyház fogalmát. Kálvin és Zwingli viszont, kimondhatjuk: „A hitvallási és népegyház egységét“ teremtette meg az egyházi fegyelem szigorával.

Ezzel mába fordulhatunk. Korunk jellemzője a tökéletes „szekularizmus“, amikor a keresztyén Egyházzal szemben a nemkeresztyén világ áll, tényleg úgy, mint a III. században. De nemcsak külső szekularizmus veszélyezteti az Egyházat, hanem ennél sokkal nagyobb baj tenyegeti a belső szekularizmus alakjában, amely a felvilágosodás óta férközött az Egyházba. Ezért az Egyház első fontos feladata, hogy „ujra Egyház legyen“. Rá kell eszmélniök azoknak, akik felelősek az Evangélium terjedéséért, Isten Igéjére, az Egyház lényegére, valamint feladatára. Hogy Isten Igéje újra megértett és ható legyen az emberek közt, tantsztaságot és gyakorlatot jelent. Itt fejeződik ki az Egyház másik feladata: népmissziót kell gyakorolnia, amely a keresztyén hívő világ lelki mozgósítása, mert „Krisztus Egyháza missziós Egyház“ és „igaz Egyház és igaz keresztyénség csak ott van, ahol az Egyház és a keresztyének toborzó ereje és misszionáló akarata a nép egészére irányul.“

Narancsik Imre.

Egy nagyjelentőségű végzés az iskolai igazgatói díjak ügyében.

Alig van olyan ügye a szlovenszkói és ruszinszkói ref. egyházi életnek, mely az iskolákat fenntartó egyházakban annyi nyugtalan-ságot, izgalmat, a tanítók és egyházi testületek között annyi viszálykodást okozott volna, mint a 104/1926-os törvénnyel megállapított iskolai igazgatói pótdíj.

Egyesek az iskolafenntartó egyházak autonom jogainak végzetes megsemmülését látják abban a tényben, hogy rájuk minden megkérdezés nélkül újabb terhek szakadtak s ezzel az egyházak és tanítók fizetési viszonyait világosan szabályozó díjlevelek (hiványok) érvényessége megszűnt. Mások azért tartják a törvény követelményeit végzetesnek, mert az iskolafenntartási terhek alatt

roskadozó egyházak újabb terheket viselni már nem bírnak és úgy érzik, hogy választaniok kell az anyagi romlásba rohanás és az iskolák elvesztése között.

Itt-ott már perek folytak és hatósági végzések hoztak az igazgatói pótdíj körül felmerült vitákban, de a határozott, világos tisztázása ennek az ügynek még mindig késik.

Az alábbi közlemény olyannak látszik, amely nagy mértékben irányításul szolgálhat s ezért, közérdekű voltára tekintettel, hozzuk e helyen annak bizonyosságul is, hogy ez a probléma nemcsak a református, hanem a többi iskolafenntartó egyházakat is első helyen foglalkoztatja.

A Szlov. Kat. Tanügyi Tanács Közlö-

nyének, a Tanügynek 1935. június 20-iki számában a következő egyházi rendeletet olvashatjuk:

40.

Az igazgatói járulék behajtása.

A bratiszlavai országos hivatal 1935. április 17-én 105. 153/6/935. szám alatt a nemállami iskolák igazgatói járulékainak behajtása tárgyában végzést adott ki. A végzés elvi jelentőségű és ezért egész terjedelmében közöljük:

„A bratiszlavai országos hivatal a i róm. kath. iskolaszék fellebbezés folytán felülvizsgálta a i járási hivatal végzését, amellyel elismerte a kérelmezőnek az igazgatói tiszteletdíjra 1931—1934-ig támasztott jogigényét és ennek folytán a következő végzést hozza:

A i járási hivatal végzését megváltoztatja és a i róm. kath. népiskola fenntartóját felmenti attól, hogy a kérelmezőnek az igazgatói tiszteletdíjat kifizesse.

Indokolás: Így kellett határozni, minthogy a 104/1926. számú törvény 15. §-ában az „iskolaigazgató“ megnevezés csak mint személyi jelző gondolható el és az idézett tanítói törvény csak azon tanítóknak akar igazgatói tiszteletdíjat nyújtani, akik jogilag és tényleg az iskolák igazgatói.

Az igazgatói tiszteletdíj megítélésénél tehát az idézett törvény 15. §-a értelmében döntő jelentőségű az a körülmény, vajjon az igazgatói tiszteletdíjra igényt emelő tanerő jogi tekintetben tényleges igazgatója az iskolának.

Az adott esetben azonban a kérelmező semmiképp sem volt az iskola igazgatója, hanem csak az igazgatói teendőket végezte, amely ténykedés önmagában nem elegendő még a tiszteletdíjra való igény megszerzéséhez és ezért jogtalanul volt részére megállapítva az igazgatói tiszteletdíj a járási hivatal megfellebbezett végzésében, amely végzést a fentiek alapján meg kellett változtatni és az iskolafenntartót felmenteni attól, hogy a kérelmezőnek az igazgatói tiszteletdíjat fizesse.

Tekintettel a fent vázolt jogi helyzetre s ezen végzés indokaira, szükségtelen volt a fellebbezés többi ellenvetésével foglalkozni.

Ezen végzés végleges“.

Történnek esetek, hogy egyes iskolaigazgatók igazgatói tiszteletdíjat követelnek a multra is 1926. január 1-től visszamenőleg, tehát azon naptól kezdődőleg, amikor a

104/1926. sz. törvény érvénybe lépett. Az igazgatói tiszteletdíjat illetően rámutatunk itt a Kat. Tanügyi Tanács 1933. november 24-én hozott határozatára, amely főhatóságaink által megerősítésben részesült s ki van hirdetve a Tanügyek V. évf. 3. számában 13. sz. rendelet 10. pontja alatt (18. old.) Különben az igazgatói tiszteletdíjnak 1926. január 1-től való igénylése ellenkezik a 104/1926. sz. törvény 30. §-ának 7. bekezdésével is.

Néhány megjegyzés

„A tiszteletes asszony“ c. cikkre.

Amikor a hivatalos lap 21-ik számában megjelent a fenti című cikk, vártam és biztosra vettem, hogy nem marad válasz és hozzászólás nélkül. Várakozásomban csalódtam. Elmúlt a cikk megjelenése óta több, mint egy hónap s mindenki hallgat róla. Pedig az is bizonyos, hogy a hozzászólást váró nemcsak magam voltam egyedül, hanem többen voltak olyanok az ismerőseim között is, de bizonyára azok között is, akiket személyesen nem ismerek és velők személyesen nem érintkezhetem.

Azt elismerem, hogy a cikk írója olyan dolgot vitt az olvasó közönség elé, amely ilyen formában az egyházi lap hasábjain új, noha nemcsak az egyházakkal közelebbi viszonyban állók körében, hanem a távolabb élők között is minden időben beszéd tárgyát képezte, különösen valami feltűnőbb eset kapcsán, amely jobb, vagy rosszabb oldalára mutatott rá annak a viszonyak, amely a lelkész és élettársa, vagy gyülekezete között fennáll.

Teljes mértékben elismerem azt, amit a cikkíró ír annak a hivatásnak a fontosságáról, amely egy lelkész oldalán álló nőre várakozik és sok szomorú következményét láttam már annak én is, amikor a lelkész mellett nem állott olyan feleség, aki neki „hüségese segítőtársa“ lehetett volna, de abban már erősen kételkedem, hogy az ilyen helyzetből eredő bajokon segíteni tudna a *„Hit és szolgálat iskolája“* akármilyen ideálisan gondoljuk is el annak működését.

Mert vajjon mi tesz valakit hivatását átérző, jó papnévá?... .

Bizony első sorban nem az iskolai végzettsége, hanem az arravaló lelkülete, természete. Mindenesetre nagy jelentőségű dolog az, hogy valaki hogyan van ellátva a tudás fegyvereivel és eszközeivel, de ha nincs meg az arravalósága, ezeket sohasem fogja igazi lelkesedéssel a szent hivatás szolgálatába állítani.

Épenugy, mint az éveken át tudományos képzésben részesült lelkész. Ahány anynyiféle. Egyik valóságos próféta, csakugyan élete sem drága, csak teljesíthesse kötelességét, a másik csak olyan, mintha napszám-munkát végző kényszermunkás volna, pedig talán épen ez az utóbbi végezte szebb eredmennyel iskoláit.

Hogy a papné „egyszerűen csak ugy beleházasodik“ az állásába, az bizony ugy van, hiszen a lelkeket összekapcsoló kötelékeket nem lehet parancsszóra kötni, de a „beleházasodás“ veszedelmeit első sorban a lelkészek küszöbölhetik ki azzal, ha nagy és szent hivatásuk tudatában a lehető leggondosabban járnak el élettársuk kiválasztásánál. Ha valakinek, ugy a lelkésznek kell megfigyelni és megszivlelni az intést: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne esetek!“ És azt is, hogy: „A test és vér nem örökölheti az Isten országát.“ Megvagyok győződve, hogy ilyen óvatosság mellett az innen eredő bajok 90 százaléka elesnék.

Nem birom elhinni, hogy azok a nagy reformátorok, akik csodái voltak a világnak, csak egyszerűen megfélemedtek volna egy papnéképző iskoláról és egy olyan törvény hozásáról, amely a lelkészeket kötelezte volna az ezen intézet növendékei közé házasodásra.

Bizonyára tudták ők, hogy miért nem kötelezték a szabadságra elhívott embert ismét a szolgaság igájába e tekintetben sem.

Elvitázhatatlan, hogy ha a lelkipásztor élettársát a lelkiismeretét is megkérdezve választotta meg, az a papné lehet és lesz is „az *Ur szolgálója*“, ha férje is *igazi szolgálója az Urnak*, aki első sorban a maga élettársának lesz Krisztushoz vezető mestere tanításával is, de főképen élete példájával a családi élet minden viszonylatában. Nincs és nem is lesz olyan papnéképző intézet, amelyik annyit adhatna a papnénak, mint a férje, ha az Isten kegyelméből való lelkipásztor és ha megszivleli a fogékony lelkü, tanulni vá-

gyó asszonyhoz szóló apostoli utasítást, akik, ha „tanulni akarnak valamit, kérdezzék meg otthon a férjüket.“ (I. Kor. 14:35.) Ha nincs meg a pásztori elhivatás érzete és kötelességtudás a lelkészben legközvetlenebb környezete, így felesége iránt legelsősorban és ha nincs meg a szükséges lelkület és fogékonyság ez utóbbiban ama magasabb világ dolgai iránt, ez teljes bizonyossággal hiábavalóvá teszi mindazt az ismeretanyagot, amit egy ilyen egyén a *Hit és szolgálat iskolájában* magába szedett, talán egyedül a biztosabb férjhezmenés reménységétől ösztönözve.

Nem a szaktudományt kicsinylem és becsülöm le, mert a tudás mint mindenütt, ezen a téren is szükséges és áldásos, de egy hivatását átérző, kellő műveltséggel bíró papné egy hivatása magaslatán álló férj oldalán mindazt az ismeretanyagot elsajátíthatja, amely tananyagként fel van sorolva a *Hit és szolgálat iskolája* tanulói számára. Hogy pedig az ezek elsajátításához szükséges előképzettség és szellemi színvonal meglegyen, arra nézve a lelkészek tehetnek legtöbbet — ismétlem — az élettárs kiválasztásánál s ha ők e fontos lépésüknél megfélemednek a szükséges óvatosságról, az szomorú bizonyítéka annak is, hogy nem érzik át hivatásuk magasztos voltát és nem látják a rájuk váró feladatok nagyságát és az a nagy szakadék, amely az ilyen papi házastársak között tátong értelmi és lelki világukban, az esetek túlnyomó többségében keservesen megboszulja magát s ezt a hibát nem bírja kiköszörülni az esetleges földi vagyon semmiféle tömege sem.

Igaz, hogy ezen a bajon segíteni akar a papnéképző iskola gondolatának felvetője a lelkészek házasságkötési szabadságának korlátozásával, de azt lehetetlennek tartom, hogy a reformáció után 400 évvel szolgáltatson példát egyházunk arra, hogy a jelenlegi fiatal lelkészi gárda méltatlan és érdemtelen arra az emberi jogra, hogy élettársát maga válassza meg szabadon.

Szerény nézetem szerint, ha már ilyen irányu iskolázást akarnak, végezzék ezt a tényleges papnék között és számára akár kötelezően is. Ez biztosabb és könnyebben megvalósítható, főként, ha a lelkészek megfelelő anyagról gondoskodnak az ilyen kurzusok számára.

Nem fejezhetem be cikkemet anélkül, hogy rá ne mutassak a cikkírónak egy, a régi papnékat bántó és megítélő, súlyos tévedésére, amikor az 50 év előtti időkben az „uri-dáma-papné“ dolgairól szól, akiknek „az volt a legfőbb ambíciójuk, hogy a kalapdivat téren“ másokkal versenyezzenek.

Hát ha volt is talán abban a korban egy-két igen ritka kivételképen ilyen papné is, ezek dolgainak általánosítása valósággal bűn azon régi papnék nagy tömegével szemben, akik halálig hűségesen hordozták férjük mellett az élet terheit, példát mutatva népüknek az egyszerű szegénységben való kitartásra, szorgalomra, éjjel-nappali töredésre, hogy szükös jövedelmükből családjuk az emberek előtt külsőleg is tisztességben álljon és a gyermekek is felneveltesse. A divatban való versengéstől már az a tiszt szegénység is visszatartotta őket, amely minden időben állandó kísérője volt a ref. egyháznak és azzal együtt a ref. paróchiáknak. Vagy talán hazugság és üres láрма lett volna elődeinknek minden írása és beszéde a puritán egyszerűségről és szegénységről?...

Bizony nem így volt. Már magam is jól visszaemlékezem az 50 év előtti időkre, de sokat tudok az anyám elbeszéléseiből is, — aki szintén papné volt — ahoz, hogy kimondjam, miszerint azok a lekicsinyelt régi papnék hősi munkát végeztek egy olyan korban is, amikor még nem is ismerték a *kongrua* szót s ha a mai utódok úgy megállják a helyüket, mint anyáink, nem lesz okuk szégyenkezni és egyházunk a lelkiekben sem nevezheti magát kárvallottnak.

Egy nagy szembeszökő különbség a régi és új nemzedék között az, hogy a régiek úgy tudtak dolgozni, tünni, lemondani, jótékonykodni, a gyülekezet angyalai lenni, hogy arról a világ keveset tudott, ma pedig mind gyakrabban csap ki még a buzgónak látszó belmissziói munkákból is a reklámiz, a nagyvilágnak való magamutogatás. Nem minden „lélek és igazság“, amit a buzgónak látszó, gyülekezeti munkát végző nők mutatnak, amire pl. élesen rávilágít annak az ifjú papnénak nyilatkozata, aki fázik az anyaság gondolatától, mint amely elakasztaná őt a gyülekezeti munkában. Erről e nyilatkozat után felesleges többet mondani.

Bocsánatot kérek az olvasóközönségtől, hogy mint a tollforgatáshoz nem szokott nő, a hiv. lapban megszólalni mertem, de úgy éreztem, hogy ezeket ez alkalommal el kellett mondanom.

Sok papné nevében is:

Egy idősebb papné.

Problémáink.

Lelkészcímzés reformja.

Ez is egy a sok égető problémáink közül. Az elfogulatlan szemlélő megállapíthatja, hogy nem egy törekvő életnek, nem egy virágzó gyülekezetnek az elavult választási rendszer volt a sirásója. Valaki tanul az iskolában, minden idejét, szorgalmát, utolsó filléreit arra fordítja, hogy minél jobban kiképezze magát. Az alatt az idő alatt egy másik csak kénytelen-kelletlen végzi dolgait és mikor bukda-csolva elvégzi az iskolát, beül a legjobb gyülekezetbe, míg a másik Simándyként nyomorog egy életen keresztül, reményét, ambícióját megöli az a tudat, hogy szinte lehetetlen valaha is jobb gyülekezetbe kerülnie. Nagyon sok összeroncsolt életnek ez a titka. Telve a levegő körülöttünk a szerencsétlen hajótöröttek S. O. S. jeleivel, csak nincsen, aki meghallgassa, nincsen, aki segítségére siessen. S közben virágzó gyülekezetek sorvadnak el, értékes emberi életek mennek tönkre!

S mindezen a lehetetlen állapoton egy kis jóakarattal segíteni lehetne. Nekünk nem a módunkban a kath. kinevezési módszert bevezetni, bár sokan ez után sóvárognak. Valljuk be, hogy nagyon sok előnye van ennek a módszernek. Nyilvánvaló, hogy a vezetők jobb emberismerettel rendelkeznek, mint az egyszerű falusi nép és a megfelelő embert küldhetik a megfelelő helyre. Meri vannak tunyaságra hajló gyülekezetek; mármint mi történik, ha az ilyen gyülekezetbe hasonló vezető kerül? Vagy vannak reprezentáló gyülekezetek, hová szegény embernek vétek menni, mert elbukik. Viszont vannak veszélyeztetett pontok, ahol nem mindegy, hogy ki vezet a hivatást. És mi ezeket a nagy érdekeket figyelemre sem méltatjuk, mert nem méltathatjuk a mai rendszer mellett. Arról pedig szinte felesleges beszélni, hogy az utóbbi időben mennyire elszaporodott a visszaélések száma, melyek egy-egy választást megelőznek. Ennek bizonyítására elég legyen a fellebbezésre rámutatni, mely majd minden választást kísér. Ezek a választások a megölő a papi tekintélynek és a további lelkesítő munkáknak.

Én az alábbiakban egy új lehetőségre hívom fel lelkészársaim figyelmét, mely nem egyéb, mint a két módszer egyesítése. Először is eltörölném a meghívás útján való választást. Látszólag még ez a legveszélytelenebb módszer, de talán a legtöbb visszaélésre ad alkalmat. Pl. egy lelkes-

nek, tanítónak vagy épen a falu más emberének lelkész veje, vagy rokona van, aki a faluban, illetve a gyülekezetben tetszés szerinti agitációt fejthet ki ennek érdekében, míg a többi meg sem mozdulhat. Hol itt a demokratikus eljárás? Hogyan tudjon a többi versenyző (akik elé még más akadályok is tornyosulnak) ennyi előnyt behozni? Sehogyan!

Ezzel szemben milyen egyszerű lenne az a választási mód, ha a gyülekezeteknek meghagynák a szabad választási jogát, de némi korlátozással. A gyülekezet a pályázók közül választhatna hármat, akiket felterjesztene az esperesi hivatalhoz. Itt egy külön lelkészválasztó bizottság szigorúan zárt értekezleten megállapítaná, hogy a három jelölt közül melyiket tartja alkalmasnak a gyülekezet lelképásztorául és azt kinevezné. Így a kortéziának egyszersmindenkorra elejét lehetne venni, mert az a jelölt nem itatna, etetne és vesztegetne olyanokat, akiknek végső fokon nincsen beleszólásuk a választásba.

Sokaknak az lesz az ellenvetése ez ellen a tervezet ellen, hogy így a lelkész már állása elfoglalásakor bizonyos ellenszenvvel fog találkozni, mely megnehezíti a további munkáját. Hát a mai választás mellett vajjon száz százalékos a nép bizalma? Hiszen még az egyhangú meghívás után is néhány hónapra már elfordul a gyülekezet a lelkészétől, viszont a kinevezett plébánosok többségét, ha nem is szereti meg azonnal, megszokja idővel és meg is szereti, ha az kötelességteljesítő, hű pásztor.

Látjuk tehát, hogy ez a választási tervezet magában egyesíti a régi előnyeit anélkül, hogy a hátrányait is kénytelen lenne elfogadni. Erdemes ezen gondolkodni, hiszen meg kell ragadnunk minden alkalmat, mely a gyülekezeteink lelkiéletet emeli.

Garamvölgyi Károly.

I R O D A L O M.

Dr. Vértesi Frigyes:

A főbb misztikus rendszerek lélektana.

(Budapest, 1933. 272 old.)

Az író a pécsi, püspöki hittudományi főiskolán a bölcsélet rendes tanára. Ez mindent magyaráz és megértet a könyv célját, tartalmát, elveit illetően. Vértesi műve négy misztikus rendszert vizsgál. Első a karmelitarend reformálójáról: Terézről (1515—1582.) szól, akiben a „kereszténydogmatikus istenátélés“-t szemléli, miközben tudományosnak látszó kételkedéssel torpan meg az összegezésnél: „Lélektanilag lehetséges, hogy Szent Teréz különböző misztikus átélései az ő geniális fantáziájának túlélénk tevékenységéből erednek.“ Nagy Terézről szóló I. rész után (13—85. old.) a hittételeket tekintve nem vevő, de monotheisztikus misztikus rendszertípussal foglalkozik (II. rész

87—120. old.), amelynek képviselőjét Emmanuel Swedenborgban (1688—1772.) találja meg. Ez a fáradt tanult ember misztikája. A III. rész (121—147. old.) R. Waldo Trine pantheisztikus misztikáját ismerteti. Erről az Emerson-tanítványról, akit „misztikus szalon-filozófus“-nak nevez, tud és mond legkevesebbet a tárgyalta között. Még azt is elfelejti leszögezni, hogy Trineben a modern eudémonizmus képviselőjét kell látnunk.

Vértesi könyvének IV. része (1861—1925.), az anthropológia megalkotójával foglalkozik. Megállapítja rá: „Önámított, bomlott pszichéjű megtevesztője volt a hasonló adottságu hiszékeny embertársainak.“ A könyv elé az Isten-problémáról rövid, ígéhirdetői hangú bevezetés és záradékul, V. rész gyanánt: „Misztikus élmény és érzéki csalódás“ címmel összegezés csatlakozik (241—250. old.), melynek megoldása az Előszóban kimondott ilyenformán: „Le kell redukálni... a misztikus hajlamot arra a mértékre, amely a kielégíthetőség határain belül van, s ez: a titokzatosan megsejtett Istent ésszel keresni és szeretettel átölelni.“

Ennek az írásnak korszerű a tárgyválasztása, mivel a misztikus és a misztika ma mindenkét érdekel. Kár azonban egyrészt, hogy állásfoglalását, a hangsúlyozott lélektani tárgyilagosság ellenére hiteltvi elfogódottsága színezi, másrészt, hogy nem tudja tartani a tudományos hangot, amellyel műve meggyőző erő és tekintélyt nyerhetne.

Narancsik Imre.

H I R E K:

— **Soli Deo Gloria** — konferenciák, Balatonszárszón. Kezdődnek jun. 25-én és tartanak aug. 27-ig, 7—10—14 napig az egyes fiu vagy leánycsoportoknak. Részletes programot a következő számunkban hozunk.

— **Nyári egyetem.** Ez éven már a 9-ik tanfolyama nyílik meg. Debrecenben rendezik meg aug. 1—20-ig. Egyre nagyobb az érdeklődés iránta más országokban is. A múlt éven már 180 külföldi vett részt rajta s jóformán minden nemzet képviselve volt a hallgatók sorában. Nagyszerű alkalom nyílik itt az idegen nyelvek gyakorlására és külföldiekkel való megismerkedésre. Az e nyári tanfolyamon is ismert és neves előadók fognak közreműködni német, francia, angol, olasz és magyar nyelven. Az előadások d. e. 8—10-ig és d. u. 5—7-ig lesznek, hogy maradjon idő a gyönyörű nagyerdei strandon való furdözésre is. A hallgatóság a modern nagyerdei internátusban és magánvillákban nyer elhelyezést. A legújabb kutatásokat felölelő előadásorozatokat hangversenyek, modern nyelvleckék, szórakozási és sportolási alkalmak, továbbá kirándulások (Tokaj—Lillafüred—Eger—Mezőkövesd stb.) egészítik ki. A résztvevők vasuti és vízumkedvezményeket kaphatnak. Lakás és elsőrendű ellátás három hétre 50 P. Részletes fel-

világosítással szolgál a debreceni Nyári Egyetem titkársága, Debrecen 10.

— **Botrányba fúlt** a német hitmozgalomnak a Rheydt városában március 18-án tartott gyűlése. Amikor a szónok kijelentette, hogy „Isten és ember egy“, a hallgatóság, amely evangélikusokból és katolikusokból állt, rázendített az ősi egyházi énekre „Nagy Isten téged dicsérünk“, majd pedig a protestánsok énekére „Erős varunk nekünk az Isten“ és nem is hagyták abba az éneklést, amíg a gyűlést fel nem oszlatták.

HIVATALOS RÉSZ.

A református egyetemes konvent pénztárától.

Ad 150/1935 szám.

Hodos, 1935 jul. 1.

Valamennyi Nagytiszteletű Lelkeszi Hivatalt

félreértések elkerülése céljából tisztelettel értesitem, hogy a fenti szám alatt a hivatalos lap f. évi 24–25. számaiban közzétett soraim az 1934. évi (tehát most kifizetés alá kerülő) adócsökkentési államsegély nyugták mielőbbi betérjesztésére vonatkoztak. A legszigorúbban betartandók a nyugták kiállítására vonatkozó s ugyancsak a hiv. lap f. é. 10-ik számában közzétett általános irányelvek.

Az esperesi, illetve az egyházmegyei pénztári hivatalok által kikézbcsirett nyugtakat oda kell visszajuttatni, hogy azok kimutatás mellett az egyházmegyéek egyházközségeit illető összegek kifizetése céljából az itteni hivatalhoz küldesse-nek el.

A jelen sorok szives figyelembevételét kérvé, vagyok

kész szolgáljuk:

Vágó Ede, konventi pénztáros.

— **PÁLYÁZAT.** A *szalócai* ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet orgonista kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Lakás, kert. 2. Kézpénz az egyház pénztárából 2400 Ké. 3. Tíz q I. osztályu búza. 4. Kettő öl tűzifa beszállítva. 5. Kb. négy magyar hold föld. 6. Faiskolakert és gyümölcsös haszna. 7. Községtől fizetés jav. 240 Ké. 8. Tankötelesek után 1—1 Ké beirási díj. 9. Szabad legeltetési jog a saját állatai részére a községi legelőn. 10. Államsegély. Kötelessége: Egy tanerős osztatlan iskolában való tanítás, orgonázás. Ének tanítás, énekvezetés. Énekkar vezetése. Segédkezés az egyháztársadalmi munkában. Pályázhatnak állampolgársággal bíró okleveles, vagy tanítói érettségis ref. férfitanítók. Pályázati határidő 1935. július 27. Pályázat a *szalócai* ref. lelkészi hivatalba küldendő, p. *Eseň*. Podk. Rus.

— **PÁLYÁZAT.** A *černyardovi-feketeardói* (máramarosugoccai egyházmegyei) ref. egyházközség pályázatot hirdet megüresedett orgonista-kán-

tortanítói állásra. Javadalma az egyháztól: Kézpénz 1000.—K., szántóföld 9 kat. hold., búza 8 q., tengeri 2 és fél q., lakás 2 szobás tisztességes és kert. Stóla egyházkerületi szabályrendelet szerint. A helyi javadalom értéke 4908 —K. Az államtól megfelelő államsegély, amelyet az egyházközség kérelmez. Az állás véglegesített. Kötelesség: A IV-VIII, esetleg más osztályok valláserkölcsi szellemben tanítása, a templomban orgonával isteni tisztelet végzése, lelkész akadályoztatása esetén katedrai helyettesítése, a belmissziói munkában lelkes segédkezés. Pályázhatnak 1935. július 31-ig megfelelő képesítésű tanítók, akik állampolgárok. Ref. vagy ág. ev. vallásu pályázók kérvénye vehető csak figyelembe. Meg nem felelő képesítésű egyének nem jelentkezése esetén nem teljes képesítésű egyének is megválaszthatók ideiglenes minőségben kísegítő tanítokul. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők *Černý Ardoeba*. Orvos, patika helyben, vasúti állomása van, vásártartó hely.

— **PÁLYÁZAT.** A *nagytoronyoi* ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet okleveles tanító hiánya miatt kántortanítói állásra. Javadalom: 1. 7 katr. 431 négyszögöl szántóföld. 2. Ké. 88.—kézpénz. 3. 16 szekér tűzifa, melyből a tanító az iskolát is tartozik fűteni. 4. Lakás, kert. 5. Stóla. 6. Államsegély. A javadalom Ké 2484-re van értékelve. Kötelessége: a növendékek tanítása, kántoriteendőek végzése, kanonikus órákon és minden harmadik vasárnap délelőtt az istenitisztelet végzése. Tanítási nyelv magyar. Az állás szept. 1-en elfoglalandó. A felszerelt pályázati kérvények július 29-ig a lelkészi hivatalhoz adandók be *Velká Toroňa* p. p. *Čergov*.

— **PÁLYÁZAT.** A *perbeti* ref. egyháznál megüresedett II-ik tanítói állásra. Javadalom az egyháztól: 624 Ké, kézpénz, 336 Ké. lakbér és 20 Ké kertiletmény. Az államtól a fizetési osztály és fokozatnak megfelelő államsegély. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, lelkész és kántortanító akadályoztatása esetén azok helyettesítése, az összes egyháztársadalmi munkában segédkezés. Tanítványait vasárnap, ünnepnap délelőtt és délután és a hétköznapi reggeli istenitiszteletekre a templomba személyesen felvezeti. Ifjusági és leánykört, énekkart vezet, vallásos estéken közreműködik és a belmissziói munkában segédkezik. Tanítási nyelv: magyar. Pályázhatnak ref. vallásu csehszlovák állampolgársággal bíró férfitanítók. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények 1935. július 31-ig küldendők a *ref. lelkészi hivatalhoz Perbete* (okr. Stará Dala.)

— **Eladó** teljesen jó állapotban lévő bőrfedeles fekete kocs, továbbá bőrstrángos kocs, löszerszám dupla hajtószárral, olcsó áron. Érdeklődni lehet a Ref. lelkészi hivatalban V. Kapusány-Nagykaposon.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkesi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	--	--

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Az Egyház ujjaszületése.

II.

(Emil Brunner: Um die Erneuerung der Kirche. Ein Wort an alle, die sie lieb haben. Bern – Leipzig, 1934. 60 old.)

A második tanulmány az Oxfordi Csoportmozgalommal foglalkozik: *A csoportmozgalom, mint az Egyházhoz intézett kérdés.* A csoportmozgalom az Egyház szükségéből ered és magyarázható. Ez a szükség pedig úgy fogható fel, hogy az Egyház igehirdetését nem hallgatják az emberek, de ezzel az örömhirt sem hallják. Szükségmegoldás a mozgalom, amelyet az a Lélek eszközöl, aki az Egyházat élteni. Másoldalról nézve az ébredési mozgalmaktól annyiban különbözik a csoportmozgalom, hogy ez az egyéni lelkigondozásból nőtt ki. A reformáció jelentősége az, hogy Luther felujtja az Egyházban az általános papság elvét, amely „általános missziói jog és missziói kötelesség” s míg a lelkész az igehirdetést végzi, a hívő „elmondja, hogy Krisztus mit ajándékozott neki.” Ehhez az elbeszéléséhez nem elégséges egy ember, hanem csoport kell, amely közösséget alkot. A közösség kialakulásánál tevékeny szerep jut a nyilvános megbeszélésnek, amely szorosabbra huzza az egyes tagok közti kapcsolatot. A közösség, miközben a keresztyén élet egyes kérdéseivel foglalkozik, a gyakorlat helye és eszköze.

A csoportmozgalom azonban nem áll meg ennyinél, hanem gyakorolja az imádságot, amely a csendből fakad. Ezen kívül a

bűnvallást nyilvános formájában alkalmazza, amely engedelmességhez és hithez vezet. S ma, midőn legnagyobb panasz és kifogás a keresztyénség ellen az, hogy az élet ujlása érdekében keveset tesz, a csoportmozgalom életujulást kíván és körén belül ezt jelez.

Az Oxfordi Csoportmozgalom Nyugatról származik, az angolszász keresztyénségből, ezért vannak jellegzetességei, különösen tanterén, amelyek idegenek az európai protestántizmus számára. Mégis figyelni és tanulni kell tőle, mert ez a csoportmozgalom az Egyházon belül marad, az Egyházat akarja feléleszteni, miközben elfogadja az Egyház tanait és ezeket igyekszik tettben termékennyé tenni. A mozgalom tehát azt célozza, hogy azokat az embereket, akik az Egyháztól, Igétől távolélnak hitetlenül, visszavigye az Egyházba. Az Egyház ezért nem utasíthatja el büszkén a mozgalom munkáját, eszközeit és célját, hanem csak jobbal helyettesítheti, amivel feleslegessé teszi.

Igen, vannak az Oxfordi Csoportmozgalom ellen emelt kifogások egyházi hittudományi részről, amelyek közül nagyon komoly az, hogy Isten Igéje és királysága iránti érdeklődésünk egyoldaluan az emberre és az ember vallásos fejlődésének eseményeire, meg személyiségének alakjára vivődik át. A feléledt Egyház élete feleslegessé teszi a kifogá-

sokat, amikor átveszi a mozgalom munkáját, erre kell gondolni és ezért kell dolgozni minden hivatalosnak és választottnak.

A keresztyén Egyháznak nemcsak tanító feladata van, hanem cselekvő is; ha egyszer az európai keresztyénség felfedezte a tant, a Nyugat: a gyakorlatot. S ma itt jön a kierkegaard-i megoldás: az Egyháznak az életujulás miatt újra a „keresztyénségben való gyakorlat“ kell. Ennél azonban ugyanugy, mint a tani kérdéseknél mindég vissza kell térnünk az Evangéliumban adott feleletekhez.

A füzet harmadik része az Ef. 2: 19—22. versei alapján, Zürichben, tavaly június 10-én tartott egyházi beszéd: *Isten cselédei*. Az Egyház és az Egyházra vonatkozó ismeret: titok, csoda, kegyelmi, roppant nagy ajándék s aki tudja ezt, már az Egyházhoz tartozik. Az Egyház ugyanis életmentő, megmentett emberekből alakult és alakul. Tehát az „Egyház Isten háza a barátságtalan világ közepette.“ Ahol a Szentlélek, vagyis hit jelenik meg, ott van Egyház. Az Egyházba való tartozás Krisztusban megjelent kegyelem, a Lélek vezetése, midőn hisszük, hogy „nem mi teremtjük, de mi alkotjuk az Egyházat.“ Isten építi ezt az Egyházat és mi keresztyének tevékenykedünk Lelke vezetésében hitünkkel és szeretetünkkel. Az Egyház él, mert benne szolgálunk, ez viszont: istentiszteletünk, vagyis imádságunk és hitünk. Ha ezek hiányoznak, az Egyház látogat és keresztyénségünk álkeresztyénség.

Sosem vagyunk befejezetten keresztyének, mindig újra azzá kell lennünk. De az Egyháznak is mindig újra Egyházzá kell lennie. A világ vár, a megújuló Egyházat és keresztyénséget várja anélkül, hogy tudatában lenne váradalmának. Ez a világ egyetlen váradalma, de egyedüli reményünk egyuttal. Vagy menthetetlenül elpusztulunk, vagy Krisztus Egyházának élő tagja leszünk. Harmadik választás nincsen.

Igy ír korunk egyik legnagyobb reformációs hittudósa. Számunkra szól és feladatunkul tüzi ki a megújult Egyházban való életet és az Egyház megújulásáért való munkát és küzdelmet. Nyilvánvaló, hogy nincsen más mentő munka, csak ez az egy, mert ez az Evangélium szerinti, egyenlőképen keresztyén tan és tett.

Narancsik Imre.

A vágvidéki lelkészi kör értekezlete.

A vágvidéki lelkészek jul. 3-án tartották meg értekezletüket *Negyeden*, amelyen egyházi életünk egyik-másik aktuális és fontos kérdését vitatták meg és igyekeztek eszméket tisztázni, a nagy kérdések várható következményeiről képet alkotni s ezzel mintegy előkészíteni magukat a jövő biztosítására szükséges céltudatos munkára és küzdelemre.

Az értekezletet reggel 9 órakor a negyedi ref. templomban tartott istentisztelet vezette be, amelyen *Czibor József* deákii lelkész szolgált. Az istentisztelet végeztével ugyancsak a templomban a gyülekezet jelenlétében mondotta el elnöki megnyitóját *Boross Kálmán* kamocsai lelkész, értekezleti elnök, melyben rámutatott arra, hogy mit akar kifejezni a vágvidéki lelkészi kar az értekezlet kitűzött tárgyai mellett azzal, hogy épen Negyedet választotta gyűlésezése helyéül. Elismerést, tiszteletadást akar kifejezni a negyedi áldozatkész és hithű gyülekezetnek, egyszerű, de őszinte, csendes ünneplést adni a gyülekezet 45 év óta működő lelkészének és lobogóját akarja meghajtani a nyugalomba távozó negyedi igazgató tanítónak, a magyar tanítóegyesületben sok megbecsülést kivívott, önzetlen, sikeres munkát végzett *Kovács Alajos* előtt.

Az elnöki megnyitó így hangzik:

*Kedves Lelkésztestvéreim!
Negyedi Ref. Gyülekezet!*

Egyik lelkésztársunk a napokban azt kérdezte levélben, hogy: „Miért Negyeden lesz az értekezlet?“

Erre én kérdés nélkül is meg akartam felelni. Van nekünk szlovenszkói és ruszinszkói magyar reformátusoknak két hegyen épített falusi gyülekezetünk. Egymástól csak kakaskukorékolásnyira vannak. Az egyik harmadfél, a másik negyedfél-ezer református lélekkal. E két gyülekezet: *Negyed* és *Vágfarkasd*. Ez utóbbiban a reformáció idejében őseink zsinatot is tartottak. Küzdelmes egyháztörténetünk tanulsága szerint Nagyszombat, Somorja, Érsekújvár és az egész Vágvidék reformátussága Pázmány Péter érseksége alatt szinte elképzelhetetlen erőszakkal voltak kitéve, hogy evangéliumi vallásuktól eltéríttessenek.

Negyed és *Vágfarkasd* évszázadok nehéz küzdelmei között is megőrizték hitüket s az áldozatos hithűség megmaradt náluk nemzetségről nemzetségre. Látván évről-évre az ő szívük szerint

való cselekedeteiket vallásos, kulturális és nemzetiségi érdekeink előmozdításában, mint legkisebbfokú egyházi csoportosulást, kaapat emelni hivatam egybe lelkésztestvéreimet *Negyedre* értekezletre.

A hü munkás jutalma a lelkiismeret helybenhagyásában van. S igaz, hogy mi lelkészek is bérért munkálkodó szolgák vagyunk, de vajjon nincsen-e különbség a családjukat, saját magukat állásukhoz méltólag ellátó szolgák között is lelkiismeretes munka tekintetében.

Sándor Benő negyedi lelkésztestvérem tanulóársam volt, pár évvel előbb lett rendes lelkész, mint én, tehát az Ur szölejében 45 év óta forgozódik. Ha most megtartanak még 10—15 éves jubileumokat is, vajjon nem természetes e, hogy ez alkalommal *Negyedre* hivatam értekezletünket? Egy emberöltőn át dolgozott hü munkásnak is tisztességét teszünk, amikor megjelentünk itt, mint az ő munkarársai.

De van még harmadik oka is annak, hogy miért *Negyedre* hivatam értekezletünket?

A történelem és földrajz tanulsága szerint vannak városok és falvak, melyek nevüket nagyhirű szülötteiktől, vagy benne munkálkodó szolgáiktól nyerték. Nem említem Názárethet, mely názárethi Jézusról lett örökhírűvé, de a bibliafordító Károli Gáspár nélkül Gönc lett volna-e még az elemi iskolás tanulók előtt is ismertessé? A Pozsonyhoz közel fekvő kisdud Szenc a zsoltafordító Molnár Albertnek örökemlékül adta volt iskolamesterének a szenci nevet.

Régi és új hazánkban minden magyar kultürember előtt ismeretes: *Kovács Alajosnak* és *Negyednek* neve, a két név szinte összeiorrott. Egyik mintegy bearanyozta cselekedeteivel a másikat.

Tőlünk emberektől az idő rohan, vagy jobban mondva, az időben végzett cselekedetek által az idő marad, de mi, porból teremtett emberek rohanunk el az időtől. Így történt *Kovács Alajos* negyedi ref. kántortanító barátunkkal is.

Negyedi és az ő cselekedeteinek emléke megmarad, de neki nyugalomba kell menni. Nem bucsubeszédet óhajtok hozzá intézni. Szerencsésebb ő sok százaknál és ezreknél, mert élete alkonya felé közelgetve nem megy el elhagyatottan, családalanul, hanem azok körébe megy, akiket mint tanítók apja *Negyeden* szívéhez forrasztott, megy a *Tanítók Háza* kezdő lépéseinek őrizésére.

Hogy további istenes, kulturális működéséhez Istenről áldást kérjünk, azért is hivatam jelen lelkészértekezletünket *Negyedre*.

Ezután az értekezlet lefolytatta és bevégezte munkáját a következő tárgysorozat szerint:

1. A komáromi egyházmegyei belmissziói szabályrendelet tervezet ismertetése: *Rácz Elemér* sóki lelkész által.

2. Ugyanez *Kalitza László* zsigardi lelkész előadásában.

3. Felekezeti tanítóink a belmissziói munkálatokban. Előadó: *Pap K. Árpád* vágfarkasdi lelkész.

4. Komáromi ref. tanítóképző-intézetünk hatása a gyülekezeti vallásos nevelésre. Előadó: *Czibor József* deákii lelkész.

Belmissziói munkánk egységesítése.

(A barsi ref. egyházmegye lelkészértekezleti gyűlésén előadta *Soós Endre* nagyodi ref. lelkész. 1935. június 19.)

A belmisszió szó sokak számára lelkési munkánk netovábbját jelenti, viszont sokakban visszás érzelmeket kelt. Ez a nagy különbség azért van, mert a belmissziót ahányan, annyiféleképen értelmezik. Pedig a szó értelme világos: Krisztus evangéliumát a szívekhez eljuttatni, nem a zulukaffer négerék között, hanem itthon, a mi gyülekezeteinkben. Aki reformátusnak született, még nem Krisztus tanítványa. Csak akkor lesz, ha megismerte s magáévá tette a krisztusi programot. Igaz, iskoláink tanítják a ref. vallást, de ha gyermekeink ott megtanulják, még nem biztos, hogy helyeslik is és cselekszik is. Utóvégre a tolvaj is tudja, hogy nem szabad lopni, mégis lop. A belmisszió tehát nem csak tanítás, hanem megkedveltetése az evangéliumnak s buzdítás annak cselekvésére. Mondhatná azonban valaki, hogy éppen ezt csinálja a lelkész minden istentisztelet alkalmával. Igaz, elismerem, de miért van akkor mégis, hogy egyházi életünk annyira pang, a templomlátogatás gyérül s a válás-erkölcsi élet... erről talán jobb nem is beszélni. Nem vonom kétségbe templomi szolgálataunk fontosságát, sőt ezt belmissziói munkánk kulminációs pontjának tekintem, de nem tartom elégségesnek. Az istentisztelet nem kezdete, nem is egyetlen lehetősége lelkipásztori tevékenységünknek, hanem betelözése. De ha nincs belmissziói munka, mit tetözünk be?

Tagadhatatlan, hogy egyházi állapotaink, különösen a világháboru óta nagyon leromlottak. A munkásosztály jó részét lekapcsolta a teljes hitelenség, atheizmus, az értékesebb részt — a hitbelileg érzékenyebbeket — mindinkább elhódítja tőlünk a sok különféle szekta, vegyes vallásu falvakban, városokban a reverzális erőitenit, az intelligencia jó részét nem érdekli a vallás s akik ragaszkodnak hozzá azok többje is csak az intézményhez ragaszkodik s nem a fundamentumhoz, a Krisztushoz. Nem céloom több kritikát gyakorolni — kritizálni könnyebb, mint építeni — de aki nem struccpoliirikus, az nem dugja fejét homokba, hanem tenni akar.

Jelen állapotok tarthatatlanságát látók és tenni akarók indították meg mindenfelé a belmissziót. A mindenfelé sajnos nem azt jelenti, hogy: mindenütt. Ezzel azonban nem egyeseket akarok semmittevőknek bélyegezni, erről szó sem lehet, hanem inkább a munka különbözőségére és szétszóródottságára akarok célozni. Vannak helyek

ahol nagyon szép belmissziói munka folyik s vannak, ahol a belmissziói munka kimerül egy valóságos, esetleg nem is ilyen tárgyú színdarab előadásában. Ezzel csak végtelmezt akartam aposztrofálni, mert ezeken belül a belmissziói munkának egész értékskálája áll fenn és éppen ez az, amit megszüntetni és egységessé tenni tartanék eminens érdekünknek. Bibliakör, ifjúsági egyesület, énekkar, vallásosest, stb., ahol csinálják, mindenütt a belmisszió akar ez lenni, de vajjon lehet-e ez egységesen építő a maga szétszóródottságában? Ennek a szétszóródottságnak veszélye van. A Szvatop'uk veszélyalábjába nagyszerűen példáz ide. Szétszórátottságunkat kitűnően tudják kihasználni a szekták. Egységben az erő. Nekünk együtt, közös célkitűzéssel s lehetőleg közös eszközökkel kellene dolgozni. Hogy csak egy példát említsek; a róm. kath. egyház a maga egységes célkitűzésével és gyakorlatával tud olyan sebeket ütni rajtunk a reverzálisok révén.

Belmissziói munkánk egységesítése érdekében a magam részéről az elsőnek és legfontosabbnak azt tartanám, ha gyülekezeteink mindegyikében megszervezetnék a bibliakör, illetőleg bevezetnék a bibliára, ifjúsági egyesület, leánykör s minden csak ez után következik.

Mint előbb is említettem, a templomi igehirdetésünk nem pótolja ezt. Az a szószék valahogy a hívek feje felett van s az onnan elröppenő szavak is elszállnak valahogy híveink feje felett. A bibliakör közvetlenebb, személyhezszólbóbb lehet s bizalmasabb beszélgetést eredményezhet. Sőt az az igazi bibliakör, amelyik nem merül ki a mi szónoklásunkkal, hanem lelki kérdéseink megbeszélőjévé válik. Az első bibliórán nem fognak híveink beszélni, még kérdezni sem talán, de ha lelkiismeretesen végezzük, egy esztendő mu va biztosan már nemcsak mi beszélünk ott s nemcsak a mi problémáink lesznek ott feltárva, hanem sok másoké is. Egy közvetlen bibliakör közelebb hozza a híveket lelkészükhöz, ami már magában érték s megismerteti velünk híveink lelki világát. A szószéki igehirdetést önmagában azért nem tartom elégségesnek, mert ott orvosságot akarunk adni nem ismert betegségekre. Táplálékot nem ismert éhségre. A bibliórán kinyílik a lélek s azt tudunk neki adni, ami éppen neki kell. Én a szószékről azokhoz tudok igazán szólani, akik bibliakörömmel tagjai. Ismerjük be, hogy bennünk nincs meg az a hevület, ami az apostolokban megvolt, hogy idegen emberre egyszeri beszéddel életátváltoztató hatást tudtak gyakorolni. Nekünk gyarló erőnk lassu munkát engedélyez, de ez a lassu munka ne a semmittevéssel legyen határos.

Ámde az ilyen közvetlen bibliárákkal szemben felmerednek az ellentétek. Tagadhatatlan, hogy gyülekezetünk minden tagja nem lesz a bibliakörnek is tagja. S ha előbb többen látogatják is, később ez a szám apadni fog. Igaz, hogy ez lesz a bensőségesebb, de lesz ecclesiola in ecclesia — mondják. De vajjon nem valamiféle vetülete e ez

a Kálvin által olyan gyönyörűen disztíngvált látható és láthatatlan egyháznak? Mivel azonban a láthatatlan egyház azért láthatatlan, mert külsőleg teljesen nem körülvonalazható, a bibliakörnek sem szabad ecclesiola in ecclesiává alakulni, de — és ez a vezetőtől függ — egy komoly maggá kell lennie a gyülekezetben, mely aztán lassan, fokozatosan növekszik s mind több tagot szív fel a gyülekezet tagjai közül.

Egy másik ellenvetés, hogy a bibliára gyülekezeteinket hívőkre és hitetlenekre osztja. Oszlja ott, ahol a vezető osztja. Tagadhatatlan, hogy a bibliakörnek megvan az a veszélye, hogy a tagok között kifejlődhetik könnyen bizonyos lelki gőg, ami inkább farizeizmus, mint hitben épülés, de itt megint csak a vezetőtől függ, hogy látszatomunkát akar-e végezni, vagy ami kevesebbet mutat ugyan, de a lelkekig ér le. S ha komoly, imádkozó hittel végzi teendőjét s ennek veszélyétől mindjárt első legkisebb megnyilvánulásakor szeretetteljes figyelmeztetéssel óv, ez a veszély önmagától kiküszöbölbödik. Ennek kiküszöbölésére legalkalmasabb mód, ha a vezető lelkész le tud szállni hívei közé, ha nem tartja magát kivételesen felettük álló lelki tekintélynek, ha velük együtt akar növekedni a hitben. Ne féltsük ettől a papi tekintélyt. Alázatosságunkkal nem fogjuk ezt elveszíteni, sőt ezzel szerezhető meg igazán. Ha a vezetőjében az a hívő egy alázatos, szerény, Isten engedelmes szolgáját látja, akkor nem meri azt a batorságot venni, hogy magát a farizeusi gőg magaslatára emelje. De éppen ezért szükséges, hogy ezt a munkát maga a lelkész vezesse, kezdje és irányítsa. Ma már számtalan gyülekezetben van bibliakör, amely lelkész kitér ennek vezetése elől, ott előbb vagy utóbb meg lesz ez a lelkész nélkül is s ott aztán lesz lelki gőg s lesz ecclesiola in ecclesia. Ott aztán lesz bőséges martalék a szektának és a kóbor lovagoknak.

Önkéntelen fog felvetődni minden bibliakörben a megtérésnek a gondolata. Legyen résen a vezető lelkész, hogy itt sem ő, sem a hívek el ne galoppirozzák magukat. A megtérés gondolatával egyáltalán nem foglalkozni épp oly nagy mulasztás, mint amilyen nagy fogyatékoság divattá tenni azt. Voltak és vannak kivételes egyének, Pál, Augustinus, akik részesültek az isteni kegyelem oly mértékében, mely szinte máról holnapra mássá tette életüket, de ez nem lehet sablón. A többség fokról-fokra épül a hitben, mint ahogy a gyermek évek alatt nő emberré. S ez utóbbi semmivel sem kisebb értékű az előbbinél. S ez olyan dolog, amit nemcsak nekünk kell szemünk előtt tartani, de szem előtt kell tartani a bibliakörrel is, nehogy mellékvágányra jussunk s ezzel mindent elrontsunk.

A bibliakör tartásánál a magam részéről fontosnak tartom, hogy ott ne prédikációt mondjunk el, hanem legyen az inkább beszélgetés. Aktiv tagok kellene nekünk, mert a passzív tagokkal jutottunk oda, ahol vagyunk. A hallgatást már megszokták és megtűnték híveink. Ezért olyan

kevés az eredménye szószéki szolgálatunknak. Lehet úgy, hogy bevezetőt mondok, de amiből természetesen fakadnak a hozzászólások, vagy lehet az egész beszélgetés. De teljesen elhibázott, ha mindig csak én beszélek. Rendkívül fontos, hogy ezek a beszélgetések a példákat a mi életünkben vegyék. Szépek az illusztrációk a történelemből, egy ideig tetszenek is, de azután meguntak lesznek, de ha a mi mindennapi életünk a beszéd tárgya az evangélium megvilágításában, mindjárt nagyobb érdeklődést kelt, beszédesebbek lesznek híveink s megértik azt, amit nagyon elfelejtettek már, hogy az evangélium nemcsak szép beszéd, amit meg kell hallgatni s aztán nincs tovább, hanem élet. Szabályozója s irányítója a hétköznapi életünknek is nemcsak a vasárnapnak. Megértik, hogy a Jézus tanítása mennyire reális, mennyire a mi viszonyainknak szól s minket tanácsol.

Nem megvetendő dolog, sőt rendkívül fontos, ha bibliaköri tagjainkat valami munkába be is tudjuk kapcsolni. Melyik falu az, ahol nem volna beteg, aki gyámolra szorul? Rá kell venni a tagokat, hogy menjenek el meglátogatni, segíteni. Mindenütt vannak szegények. Megszervezni velük, ha milyen kis mértékben is a szegénygondozást. S ha más nem adódik, van árvaházunk kettő is, gyűjtsenek nekik, fonjanak, szőjjenek, ha milyen keveset is. A vezető leleményességétől függ, hogy mit csináltasson velük, de valamit feltétlenül csináltasson velük, hogy lassák meg: a Jézus tetteket kíván.

Ahol megvan a lehetőség, be kell rendezni erre a célra egy otthont. Egy kis különálló, egyszerű szoba elegendő, sőt jobb erre egy nagy teremnél. Otthonuk legyen ez. Egy kis család alakul itt ki, mely mivel az egyháznak köszöni létét, az egyháznak lesz hálás érte. Ennyit a bibliakörrel.

(Folyt. köv.)

H I R E K:

— **Esperesválasztás Gömörben.** Lapunk 27-ik számában az egyházmegyei közgyűlésről szóló tudósítás jelezte, hogy szavazás rendeltetett el a Dusza János lemondásával megüresedett esperesi állás betöltésére. Az egyházak szavazatait jul. 6-án vette számba a szavazatbontó bizottság, melynek eredménye szerint 22 szavazattal *Ablonczy Pál* hanvai lelkész, eddigi h. esperes választatott meg esperessé. Megválasztása őszinte örömet és megnyugvást kelt mindazok előtt, akik a gömri egyházmegyének — e nagy és szép multtal bíró egyházmegyének — életét az utóbbi évek izgalmas eseményeit látva, félve és aggodalmakkal figyelték. Az *Ablonczy Pál* puritán becsületessége, minden utógondolat nélküli jóakarata, békeszerete s az a szeretet, mely alakját körülveszi, biztosíték arra, hogy a gömri egyházmegye életében a viharos idők után az alkotó munka nyugodt évei

következnek. Erre nézve bizonyosság másfelől az a 2 év, amelyet mint h. esperes vitt át az egyházmegye élén, amely idő alatt az egyházmegye területén lángoló veszedelmes tüzek lokalizáltak, sőt végkép kialudtak. Az az áldozat, amelyet *Ablonczy Pál* meghozott e nehéz és felelősségteljes állás terheinek vállalásával még egészségi állapota veszélyeztetésével is: bizonyosan megtermi a jó gyümölcsöt arra, hogy Gömörben ismét a régi tenyben ragyogjon minden az egyházi élet területén az Isten dicsőségére. Az elhívott munkásnak nagy munkájához adjon Isten bölcsességet, erőt, hosszú időt!

— **Masaryk népnevelési intézet.** Ma már sem a bizonyítvány, sem a protekció nem segít. Főleges számmal van iskolázott és kevés számmal gyakorlatilag kiképzett emberünk. Intelligenciánkban hiányzik a vállalkozó szellem, az áttörő erő és a gyakorlati élet helyes szemlélése, mivel csak egyoldalúlag vagyunk nevelve. Sokan összetörnek, ha kilépnek a nyilvános életbe. Bizonyosága ennek az, hogy az állás nélküli intelligenciánk nagy része nem tud érvényesülni a protekciók és jó bizonyítványok dacára sem. És ez nemcsak a mi körünk bűne, hanem a mi magunké is, mivel nem tudunk és nem akarunk alkalmazkodni a reális élethez. Az akadémikus műveltségünk mellett ma már megkivántatik tőlünk, hogy legyenek adminisztrációs képességeink és gyakorlati ismereteink is, mint idegen nyelvek, gépirás, gyorsírás és hasonlók. Tanulja meg mindezt és meglátja, hogy a gyakorlati életben könnyebben fog érvényesülni. A prágai házi tanítás ilyen előkészítést nyújt az írásbeli kurzusaival. Címe: *Masaryk népnevelési intézet — Masarykuv lidovychovny ústav. Praha XII.*

— **A Keresztyén Szövetségi Világkonferenciára,** mely augusztus 2—7-ig Budapesten lesz, már 20 nemzet képviselői jelentették be részvételüket. Az ausztráliai kiküldött már uton van. Jun. 27-én indultak a délafrikaiak. Nagy az érdeklődés mindenfelé és mindig nő azok száma, akik semmiképen nem akarják elmulasztani a világkonferencian való részvétel nagy alkalmát. A konferencia rendezőbizottsága 20 000 példányban kiadta a világkonferencia teljes programját. Megküldi mindenkinek készséggel, aki kéri. Igénylések a következő címre küldendők: 9. Keresztyén Szövetségi Világkonferencia rendezőbizottsága, Budapest, VIII., Gyulai Pál utca 9. Akik esetleg csak egy napra, vagy két napra tudnak elutazni Budapestre a Világkonferenciára, azok számára napijegy is áll rendelkezésre. Ára naponként 1.— pengő. Akik csak rövid időre akarnak a világkonferenciára menni, azoknak legajánlatosabb a szombat és a vasárnap. A részvétel előzetes bejelentése feltétlenül szükséges. A konferencia gazdag programjából az alábbi kiemelkedő pontokat kívánjuk jelezni:

A jelenlegi vallási helyzetről három beszámoló előadás fog szólni és pedig a Távol Keletről Chow A. T. Y. a khinai C. E. szövetség titkára. A Közel Keletről Farid Audi názárethi lelkész a palesztinai C. E. bizottság elnöke, az európai konti-

nensről pedig Koály Jakab dr. az európai C. E. Unio elnöke fog értekezni, Nagybritanniáról Bullock Tamás a brit C. E. Unio elnöke, Amerikáról pedig Stanley B. Vandersall világszövetségi titkár fog beszámolni. Ezen nagyobb keretű előadásokon kívül az egyes nemzetek képviselői országuk zászlajával vonulva föl rövid pár perces közlést adnak le az országukban folyó C. E. munkáról. A közbeeső vasárnap délelőtt szokás szerint a külföldi lelkészek hirdetik az igét a prot. templomokban, míg délután a Vérmezőn szabadtéri evangélizálás, este pedig ünnepi hangverseny lesz a zeneakadémián.

Az urvacsorai istentiszteleten dr. Poling Dániel a C. E. Világunio elnöke hirdeti az igét és Dr. Ravasz László püspök végzi az ágendát. A gyűlések színhelye délelőttönként a külföldiek részére a zeneakadémián, a magyarok részére a fővárosi vigadóban lesz, ugyanott lesznek a délutáni ülések is, míg az esti nyilvános gyűlések a városi színházban tartatnak. Utóbbiakra a belépés díjlan. A konferenciái részvételi díj 10 pengő, családjegy legalább 3 tagu családnak 5—5 pengő, ebben benne van a jelvény, program és énekeskönyv, valamint kisebb igényű résztvevőknek, akik lepedőt, pokrócot és kispárnát visznek magukkal ingyen tömeg szállás is. Napi étkezés a gyűlések közelében ebéd és vacsora 220 pengőért kapható. A konferencia résztvevői félárban, vagyis 220 pengőért szerezhetik meg utólag Budapesten az utlevélvizumot. Magyar valuta beszerzésére ajánlatos pengőcsekkek vásárlása a Magyar Országos Központi Takarékpénztár után, melynek összeköttetése van az összes európai országok fővárosának legelső bankintézetével. A magyar vasúti vonalakon 33%-os kedvezményt nyújtanak a résztvevőknek.

— **Soli Deo Gloria konferenciák és táborok Balatonszárszón.** A főiskolások konferenciája jun. 25 — jul. 2. között zajlott le, valamint a vezetőképző konferencia jul. 2—9. között, továbbá a középiskolás fiuké jun. 18—25. napjain. Aug. 13—19. napjain lesz a középiskolás leányok konferenciája, melynek költsége utiköltségen kívül 10 P. jul. 15—29. között lesz az alsós fiuk konferenciája és táborozása. A 14 napi költség 25 P. Aug. 1—7. illetve 10. között ugyanez a leányok számára 25 P. költséggel. Tanítóképzősök tábora jul. 12—17. Leánytábor aug. 1—13-ig 25 P. költséggel. Ezekon kívül konferenciák lesznek a különböző csoportok vezetői képzésére úgy, hogy a balatonszárszói telep augusztus végéig állandóan meg van szállva az egyes csoportok táboraitól. Konferenciák lesznek a más vidéken levő egyes gyülekezetekben is azok számára, akik valami ok miatt Balatonszárszóra eljutni nem tudnak. Így *Tápiószelén, Mátrafüreden, Debreczenben, Makón* részint fiuk, részint leányok, részint pedig általában a felnőtt közönség számára. A konferenciák előadói a különféle ifjúsági és gyülekezeti munkákban jártas, megfelelő szaktudással rendelkező, vagy az ifjúsági kérdést szívükön viselő neves, közéleti tevékenységükről ismert lelkészek és vilá-

giak, férfiak és nők, akiknek közreműködése kezeség a konferenciák megfelelő szellemi nivója és építő ereje mellett. Ime néhány név a sok közül: Dr. Ravasz László, Dr. Sebestyén Jenő, Dr. Sebestyén Andor, Szabó Imre, Dr. Buday Gergely, Dr. Fónyad Dezső, Dr. Incze Gábor, Dr. Mitrovics Gyula, Dr. Muzsnay László, Makkay Miklós, Papp Kálmán Jenő, Dr. Dancsházy Sándor, Papp Ferencz, Dr. Kiss Sándor, Dr. Rugonfalvi Kiss István, Dr. Joó Tibor, Dr. Halasy Nagy József, Berkes József, Dr. Soós Béla, Dr. Soós Ernő, Dr. Imre Sándor, Vámosy Katalin, Boros Krisztina, Z. Kiss Sándor, Morvay István, Dobos Sándor, Burian László, Kovács Lászlóné, Morvay Istvánné, Soós Ilona, Osváth Eteika, Kecskeméthy Ilona, Nagy Erzsébet, Bódis Ilona, Dcbay Sándorné, Papp Béláné, Papp Béla, Eöri Szabó Dezső, Bolemányi Margit, Szabó István, Paczolay György, Csanádyné Nemes Irma, Dr. Kádár Mihály, Dr. Makkay Sándorné, Monori Kovács Ferencz, Bereczky Albert, Besseney Zénó, Dr. Matolcsy Mátyás, Ecsedy Adár, Kovács Péter, Torday Lenke, Pálmay Lenke, Dr. Enyedy Andor, Dr. Horkay László, Árokláthy Béla stb.

Mindegyik konferenciára előre kell jelentkezni a konferencia előtt legalább 10 nappal s a költségből 4 pengőt beküldeni s akkor kiki megkapja a kedvezményes vasúti jegyet is. Cim: Református diákok Soli Deo Gloria Szövetsége Budapest, IX. Üllői ut 25. I.

— **Biztató adatok.** A magyar Országos Kef. Szeretetszövetség mostanában megjelent értesítője szerint a Szeretetszövetség rendszeresen gondozottjainak, árváknak, aggoknak, rokkantaknak a száma meghaladja a 400-at. Megkezdődött egy új, 40 személyes aggménház építése *Kabán*, mely ősszel már meg is nyílik. Uj szeretetház nyílik meg ősszel *Hajduszoboszlón* is. Uj árvaházat nyit a szövetség ősszel *Hajduböszörményben, Kunhegyesen és Földesen*. Ez utóbbi helyen nyomorék gyermekotthont is tervez, ahol a nyomorék gyermekek megtanulják a cipésmesterséget. Felemelő jel, hogy az épületeket adományozás után kapta a Szeretetszövetség ilyen célokra. Ugyancsak árvaházi célokra ingatlanokat kapott a szövetség *Kunmadarason és Hajduhadházon*, egyelőre azonban hasznélvezettel megterhelve. A Szeretetszövetség vagyonmérlege szerint a szövetség vagyona már meghaladja a 160.000 pengőt, intézeteinek száma pedig eléri a 20-at.

— **A magyarországi tiszáninneri ref. egyházkerület** megalakulásának 200 éves fordulója emlékére jubileumi diszközgyűlést tart aug. 22-én Sárospatakon Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok elnöklete alatt. A diszközgyűlésen ünnepi beszédet tart Dr. Marton János theol. tanár, határozati javaslatot tesz Dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző. Este a Mudrányteremben a Pataki Diákok Országos Szövetsége rendez műsoros estét.

— **A magyarországi ref. egyházban** ezentul a theológiát végzett nőkre nézve kötelező lesz

a II. lelkészképesítő vizsga letétele is, amely előtt a 2 gyakorlati évet is ki kell tölteniök a megfelelő gyakorlati munkában, amely belmissziói, diakonissza intézeti, szociális és népjóléti tevékenységben áll.

— **A mexikói vallásüldözésekről** a „The Christian Science Monitor“ c. amerikai keresztyén napilap febr. 25-iki száma ezeket mondja: „Aki Mexikót ismeri, az tudja, hogy az ottani prot. csoportokat csak kevésbé érintik a kormányzatnak azok az intézkedései, amelyeket a róm. kath. vallás ellen életbe léptetett és azt is tudja, hogy a kormánytól függő egyének vallásellenes magatartása gyakran csupán az egyházi formalizmus ellenzését jelenti.“

HIVATALOS RÉSZ.

Az Országos

Református Egyházi Közalap előadójától.

K. 196/1935. szám.

Hodos, 1935. VII. 10.

Az Országos Református Egyházi Közalap végrehajtóbizottságának 1935. évi május hó 22-én Kassán tartott ülésében a segélyezésekre vonatkozólag a következő határozatokat hozta:

A missziói lelkészek es missziói egyházak segélyei a múlt évre megállapított összegben kerülnek kifizetésre, azonban a missziói lelkészek segélyei a folyó év II felére csak igazolt missziói jelentéseiknek a konventi elnökséghez beküldése es utalványozása után fizethetők ki.

Közalapi segélyt kapnak: 1. *Bélyi* egyház 5.000 Kč. 2. *Jókai* egyház 2.000 Kč. 3. *Dolhai* egyház 1.000 Kč. 4. *Tornaufalusi* egyház 1.000 Kč. 5. *Zselizi* egyház 1.000 Kč. 6. *Borsi-i* egyház 500 Kč. *Szöllőskei* egyház 500 Kč. *Czakói* egyház 100 Kč.

Az Egyházi Törvény rendelkezéseinek figyelembevételével kiállított s az illetékes esperes által megerősített, telekkönyvi bejegyzésre alkalmas okirat betérjesztése esetén kamatmentes, a felvétel évét követőleg 10 egyenlő évi részletben visszafizetendő kölcsönben részesülnek (nemfizetés esetén azonnali felmondás): a) *Horka-özöregyi* egyház 5.000 Kč. b) *Borsii* egyház 5.000 Kč. c) *Udvardi* egyház 5.000 Kč. d) *Görtvakisfaludi* egyház 4.000 Kč.

Mind e segélyek csak az 1935. évre vonatkoznak s különösen a kamatmentes kölcsönök csak az illetékes esperesek felelőssége es ellenőrzése mellett fizethetők ki s a kérvényben megjelölt célra használhatók fel.

Patay Miklós, kisölvédi lelkész 500 Kč. inségsegélyt, *Dr. Agyagássy Sándor*, garamvezei lelkész az oroszokai hitoktatás fuvartéitménye címen 200 Kč. segélyt kap.

A végrehajtóbizottság határozatait az Egyetemes Konvent 1935. évi május hó 23-án Kassán tartott gyűlése jóvahagyta es megerősítette.

A fentieket az érdekeltekkel azzal a tiszteletteljes kéressel közlöm, hogy okmányaikat (nyugta, kötelezvény stb.) a Közalap pénztárához (Hodos, p. p. V. Aboň, okr. Dun. Stréda) beküldeni sziveskedjenek, hogy a segélyeket a beérkezés es a közalapi pénztár teljesítőképessége szerint kézhezvehessék.

Kiváló tiszteletem jelentésével vagyok

kész szolgálattal:

Vágó Ede, közalapi előadó.

Pályázat intenátus vezetői állásokra.

A pozsonyi református keresztyén diákinternátus es menza elnöksége a presbitérium április 30-iki határozata értelmében pályázatot hirdet:

a) *fiu internátus vezetői* állására, amelyre pályázhatnak ref. (esetleg evangélikus) vallású, nőtlen középiskolai tanárok, illetőleg pedagógiai gyakorlattal bíró nőtlen ref. lelkészek, illetőleg segédlelkészek, akik kérvényükhöz csatolják: az espere-sileg láttamozandó erkölcsi bizonyítványt, vagyoni, családi es eddigi működésüket feltüntető okiratokat, curriculum vitae t, tanári vagy lelkészi képesítést, vagy eddigi főiskolai tanulmányokat igazoló bizonyítványokat (*a kántori képesítéssel bírók előnyben részesülnek.*)

b) *a női internátus vezetői* állására, amelyre az alkalmas ref. vagy ev. vallású pályázók kérvényükhöz csatolják: esperesileg láttamozott erkölcsi bizonyítványt, előző pedagógiai gyakorlatot, vagy egyéb működést feltüntető, családi es vagyoni viszonyokat igazoló es iskolai bizonyítványokat, curriculum vitae-t.

A pályázati kérvényben az igények is megjelölendők. Díjazás megállapodás szerint. Az eredeti okiratok helyett lelkészileg hitelesített másolat csatolható. *Pályázati határidő: 1935. aug. 1.* Az állás aug. 15-én elfoglalandó. A kérvény a presbitériumhoz címezve a bratislavai—pozsonyi ref. ker. lelkészi hivatalhoz adandó be.

Bratislava—Pozsony, 1935. július 9.

R. I. M. elnöksége.

PÁLYÁZATI HIRDETMENY.

A *patasi* ref. egyház pályázatot hirdet ujonnan szervezett III-ik tanítói állásra. Javadalom: az egyház pénztárából évi 1200 K. 350 K. lakbér, 20 K. kertpótlék. Államsegély kérvényezve. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, belmissziói munkában segédkezés, lelkész, vagy kántortanító akadályoztatása esetén azok helyettesítése. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak oklevéllel, állampolgársággal bíró ref. férfi tanítók. Pályázati kérvényeket 1935. augusztus 10-ig a ref. lelkészi hivatalhoz *Patás* (p. p. Balony) küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . . 35 korona</p> <p>Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR.</p> <p>Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN.</p> <p>Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	--	--

Megjelenik minden szombaton.

Az egyetemes egyházi névtár sürgős szükségessége.

A múlt hét egyik napján a dunameléki egyházkerületnek egyik idősebb, neves lelkésze keresett fel levelével, amelyben türelmetlenül veti fel a kérdést, hogy mi lesz már az egyházi névtárral? . . . Néhány szóval rámutat arra a lehetetlen állapotra, amelyben vagyunk ebben a tekintetben, amikor csak egy hevenyében összeállított névtár áll rendelkezésünkre, amely felett már elfutott egy egész évtized. Ha valamelyik lelkészt keressük, akivel esetleg fontos és sürgős dolgunk akadt, megesik, hogy napokig nem tudjuk kikutatni, hol és merre van, sőt az is megeshetik, hogy végképen sikertelen marad minden kísérletünk s annyit sem tudunk meg sok kérdezősködés után sem, miszerint az élők között van-e még a keresett egyén, vagy már régen egy más világ lakója. Vagy ha valamely aktuális egyházi ügyben szeretnénk, véleményt nyilvánítani, biztos adatok hiányában csak bizonytalan sejtelmekre támaszkodhatunk, vagy egyszerűen hallgatnunk kell, mert tájékozódás nélkül legfeljebb csak a levegőt hagogatja a legfényesebb elmefuttatás is.

Amíg a levélben felvetett gondolatot tűnődtem s kénytelen voltam annak teljes igazvoltát elismerni, következő napon a tiszáninneri egyházkerület egyik lelkészétől kaptam ebben az ügyben egy, a hivatalos lapba szánt cikket, amely a bajon azonnal segíteni akarván, konkrét javaslatot is ad

egy új névtár összeállítására, amelyet lapunk mai száma közöl is.

Ezek a gyors egymásutánban jött ösztönzések és sürgetések eléggé rámutatnak arra, hogy ez a gondolat teljesen megérett a megvalósításra és hogy ennek mielőbbi testbe öltöztetése tekintetében nincs különbség a véleményekben sem keleten, sem nyugaton, mert egy új és jó névtár megjelenítése egyetemes szükség és egyetemes óhaj.

Mert hogy ezzel a gondolattal nemcsak az említett két lelkész foglalkozik, de ugyanazon akadályokkal és keletlenséggel küzdenek egyszer-másszor mindazok, akik egyházunkkal valamiféle viszonyban állanak, sőt ugyanezen nehézségekbe ütköznek még egyházkormányzó hatóságaink is: az bizonyításra nem szorul.

Kimondhatjuk bátran, sőt ki is kell mondanunk, hogy egyházi névtárunk elavult, a mai kívánalmaknak meg nem felel és olyan kisméretű, amely még a megszerkesztése évében is csak épen a pillanatnyi szükségletet elégíthette ki úgy-ahogy, de nem arra készült, hogy éveken át egy nagy egyháztest rendes adminisztrációjának legyen egyik jelentős eszköze és az egyház köz és tanácsos rendjei és tagjai számára legyen egy olyan tájékoztató, amely lehetőleg hű képét adja egyházunknak egyetemes vonatkozásban is, az egyes egyházaknak is külön-külön, az egyházak szolgálatában álló

hivatalos személyeknek is szellemi és anyagi tekintetben egyaránt, sőt megmutassa azt a különbséget és eltolódást is, amelyet a nagy államváltozás vágott az egyházi életben a régi állapothoz viszonyítva ismétlem egyetemes vonatkozásban is, meg az egyes egyházak életében is valláserkölcsei, anyagi tekintetben, sőt a lélekszámra és esetleg a néprajzi eltolódásra való tekintetben is.

Az új névtárnak ilyennek kell lennie. És ha ilyen lesz, akkor minden áldozatot megér, mert az annyiszor emlegetett helyes tájékozódás, — ami elvitázhatatlanul szükséges az egységes látáshoz, öntudatos célkitűzéshez, mely a rendelkezésre álló erővel helyes arányban áll — egy hibátlan áttekintést nyújtó egyetemes névtár nélkül egyszerűen lehetetlen.

Mekkora sötétségben kell tapogatóznunk, ha egy-egy gyülekezet viszonyairól szeretnénk képet kapni és felütjük a jelenlegi névtárt. Annyi benne a már elavult adat, hogy emiatt még azt sem merjük biztosnak venni, ami pedig az elmúlt 10 év alatt sem változott. Találunk olyan egyházra (pl. Rimaszombat), ahol a lélekszámon kezdve végig egyetlen adat sem helytálló. És bizonyára ez nem egyedülálló jelenség.

Micsoda kellemetlenség eredhet abból a körülményből, hogy nem ismerjük a hivatalos helyneveket, amelyek a névtár összeállítására óta többször is változtak, sőt egyes helyeknél az összeállítás idején sem tartották szükségesnek felvenni a hivatalos helységneveket. Szinte csoda, hogy el nem kalódnak a hivatalos küldemények a hibás címzések következtében, amely körülmény pedig elgondolhatóan súlyos bonyodalmakra vezethetne az egyházkormányzásban és egyéb területeken is.

Milyen kellemetlen érzést váltott ki nálam az, amikor pár nappal ezelőtt a nagyenyedi Bethlen-kollégium igazgatója beszélgetés közben — iskolai ügyekről lévén szó — megkérdezte tőlem, hogy mennyi a ref. felekezeti iskolák száma és nem tudtam neki pontos feleletet adni, hiányos névtárunk pedig csak hosszantartó vallatás után adná meg a feleletet erre, mert statisztikai kimutatása sem az iskolákról, sem egyebekről nincs.

Milyen kellemetlen, amikor ez év elején a debreceni „Igazság és élet” szerkesztőjének kérését hónapok mulva sem tudtam teljesíteni arra vonatkozóan, hogy adjam meg neki a szlovenszki és ruszinszki egyházak teljes és pontos címtárát, hogy lapját minden lelkésznek megküldhesse. Hónapok nehéz munkájára volt szükség, amíg egyházaink hivatalos helyneveit és postáit a postahivatal segítségével össze lehetett állítani a hivatalos lap számára, amely helységnévtár azonban még mindig nem hibátlan, mivel a postahivatal névtára is ki van téve az avulásnak. E tekintetben is egy jó névtár tudna eligazítani legigazabban, amelyben az illető helyek lelkészeitől kapott kétségkívül hiteles adatok volna egybegyűjtve.

Tovább szükségtelen folytatnom.

Előttünk áll, egyetemes egyházunk gyakorlati életfolyamatában egy minduntalan kellemetlenkedő hiányosság, amely sürgős kielégítésre vár. A közlésre kerülő konkrét javaslat figyelembevételével gondolkozzunk azon, hogy a megoldás minél több oldalról megvilágítva és kiegészítve a lehető legcélszerűbb és legtökéletesebb legyen.

Sz. I.

Javaslat egy új névtár készítéséhez.

Az emberi élet manapság csupa lemondás. Nemcsak az egyes embert kényszerítik a parancsoló körülmények e nehéz dolog gyakorlására, hanem nagy erőt képviselő testületek is kénytelenek visszavonulni a „nem lehet” támadásával szemben. Mennyi sok mindenről mondott le egyházunk az

utolsó 6 év alatt, amelyekről azt hitte, élni sem lehet nélküle. De ez nem azt jelenti, hogy elernyedve, reményvesztetten ezután is lemondjunk mindenről, aminek elérése nehézségekbe ütközik, sőt minden erőnket megfeszítve arra kell törekednünk, hogy a hiányokat pótoljuk és egyházunkat erőssé, rugal-

massá és virágzóvá tegyük.

Egy hiány megszüntetését célozza az alábbi szerény javaslat. Azt hiszem mindnyájan éreztük már igen nagy hiányát egy megbízható, részletes, mindenre feleletet adó egyetemes névtárnak s úgy gondolom, hogy nemcsak egyéni véleményt fejezek ki amikor azt mondom, hogy az egyetemes névtár kiadását halasztani tovább nem lehet.

Sokan azt a kifogást emelték a névtár kiadása ellen, hogy még nem ismeretes a népszámlálás hiteles eredménye. Most az eredményt már meg lehet szerezni. De szerintem ez nem is szükséges falun, csak városon. Falun minden lelkiismeretes lelkipásztor ismeri hiveit családonként és egyenként úgy, hogy ha beül az íróasztalához, pontosan össze tudja számolni hiveit. Csak akarat és lelkiismeret kell, a lélekszám megállapítás menni fog. A többi adatok összeírása is pontos, lelkiismeretes munkát igényel s szomorú bizonyítvány volna számunkra, ha nem tudnánk, vagy nem akarnánk megfelelni ebbeli kötelességünknek.

Megjegyezni kívánom, hogy az abauj-tornai egyházmegyét felölelő névtár tervezetemet még 1932-ben készítettem, azt b. e. Idrányi Barna esperes, majd püspök ur jónak találta s terve volt az egész tiszáninneri egyházkerület számára egy kerületi névtár mintája gyanánt ajánlani. Az alább feltüntetett mutatóanyagban az adatok az 1932-iki állapotot tüntetik fel. Tehát kiragadok egy anyaegyházat, amelynek filiája is van, Abauj-torna 27 egyháza közül s bemutatom névtár tervemet.

26. *Tornagörgő.* Hrhov. Ae. 81 = 650. (1080 M = 1080). Au. m. u. p = H. tel. táv. u. v = Torna, Turňa n/B. Par. au. m = 05 km. *I. Története.* Évszámmal keletkezésének ideje meg nem állapítható. Azonban több adat bizonyítja, hogy mindjárt a reformáció kezdetén az egész község az újított hitre tért. Zemlényi Ferenc superintendens, Koszorus István vizitátor részére kiadott utasításának 2-ik pontjában mondja, hogy „Görgő és a szomszédos helységek 1687 előtt már száz és több esztendővel bírtak háborítás nélkül szabad vallás gyakorlattal“. A legsötétebb emlékü király I. Lipót alatt kezdődött Görgőre nézve is a kereszthordozás nehéz útja. 1687-ben minden egyházi épületeit s javait elveszti s 18 éven át magánházaknál tarthatnak csak istentiszteletet. 1705-ben Rákóczinak egy kuruc hadnagya felnyitotta a bezárt templomot s még az évben a

szécsényi konvent küldöttei hivatalosan visszaadják minden javait. De 1713-ban, épen nagypénteken, ismét kiforgatják az egyházat minden igaz jussából. 70 esztendő következett ezután, a babyloni fogság 70 esztendeje a gyülekezetre, jobb napok csak a türelmi rendelet után következnek reá. 1782-ben vármegyei kiküldöttek 101 családot, — 542 lélek — állapítván meg, a reformátusok kérték a templomépítés megengedését, amit meg is tettek a görgői, méhészi, barkai és lucskai reformátusok együttesen. 1783-ban már lelkészt hívnak, de templomot, paróchiát, iskolát csak 1784-ben építenek. 1795-ben készült el a lelkészi díjlevél s ebben az évben szakadt el Barka és Lucska, külön egyházzá alakulva. 1846-ig nevezetesebb esemény nem történt. Ekkor nagy csapás érte az egyházat, egy tűzvész alkalmával temploma és iskolája leégett. Még ugyanabban az évben felépül a templom, a mai boltíves formájában. 1852-ben a papszentelő kerületi gyűlés tiszteletére új templomi székekkel látják el a hívek a templomot. 1886-ban orgonát állítanak. 1907-ben felépül a második iskola s tanítói lakás. 1909-ben paróchia, s 1911-ben templom és torony renoválás következett. 1923-ban az elrekvirált harangok helyett újat öntet, 1924-ben a régi tanítói lakás helyébe újat épít az egyház, 1929-ben az énekharang épített magának díszes otthont, énektanulás, vallásos est s leánykör számára. Legrégibb anyakönyv 1783-ból való.

II. Vagyona. Templom palával, torony betonnal fedve, 2 harang, paróchia s melléképületek, 2 tanterem, 2 tanítói lakás melléképületekkel. 1. új kórus otthon. Föld: egyház hasz. 3·1013 kh. lelk. hasz. 15·0547 kh; tan. hasz. 6·0450 kh. *Alap.* 4213 kor. hit. szöveg, adósság: —.

III. Lelkipásztor. 8-ik, Kőszeghy Gábor, sz. 1888 aug. 14 Abaujsápon M. sl. Eger 2 év, R. l. 1915 T. görgő. H. jav. l. l. 7428 K. áll. p.

IV. Iskolája. Épült 1784; II. 1907, I. T. Törzsök István év. sz. é. 23, II. T. Szopkó Anna, sz. é. 4 T. ny. M. Isk. köt. 1919.-ben 91. 1932-ben 125, I. ny. 1919.-ben M, most M., sl. i. l. Gond. Hanesz Sándor.

V. Hitélet. Vall. e. 6. Kórus F. V. Leánykör = 24. Ö. A. 5 év = 3150 kor. Per. 5 év = 250. Urv. é. 5. év. át. = 1800. Vegy. ház. = 6. Mind. ref. = 4, nem. sz. = 1, más v. = 1. szekta —.

Méhész. Vöclár. Le. Lsz. 146. (m. 123. sl. 23.). u. p. u. tel. ut. va = Torna, Turňa n/B Au. m. H. Táv. az A. 5·2 km.

I. Története. Mindig Görgő filiája volt. 1789-ben folyamodott imaház építési engedélyért 102 lélek. 1790-ben az engedélyt megkapja. Ez év aug. 22-én az imaház kész, fel is avatják. 1795-ben tornyot építenek s abba harangot szereznek. 1912-ben iskolát épít.

II. Vagyona. Templom palával fedve, iskola, tanítói lakás. Föld egyh. hasz.: 1·1494. kh. adósság: 990. kor.

III. Iskolája: Épült 1912-ben. Tan. Rudnay

Béla k. s. t. t. ny. = M. T. köt. sz. 1919-ben = 10; Most = 15 Gondnok: Molnár István.

IV. Hitélet. Vall. e. = 2, ad. 5 év = 1200. kor. Per. 5 á = 72 kor. urv. 5 év = 125.

Magyarázat. Az egyház neve előtt levő szám (26) betűrendben a sorszámot mutatja. A magyar név után jön a szlovák hivatalos neve az egyháznak. Ae = anyaegyház; Öl = összeslélekszám a szórványokkal, fiók egyházzal együtt; a zárjelben levő alsó szám a politikai község lélekszáma, M = magyar ebből... a második szám mutatja.

Au. m = Autobusz megálló; u. p. = utolsó posta; H = helyben. tel, táv. u. v. = telefon, táviró, utolsó vasut állomása. Par. au. m. = Paróchia az autó megállótól.

Hogy az egyházak története mennyi sok buzdító, lelkesítő adatot foglal magában, az mindenki előtt ismeretes, azért röviden összefoglalva ismertetni kellene minden egyház multját is.

A II ik rovatra: *Vagyon*, szintén szükség van egy névtárnál; egy egyetemes névtárból tisztában lehetnénk, hol vannak jó módu, segíteni, áldozni tudó s hol segítségre szoruló egyházaink.

A III-ik rovatra is szükség van, mert az egyházak élete, fejlődése szorosan összefügg a lelkésznek munkájával. A rövidítések magyarázata: sz = született, M = Magyarországon, sl = segédlelkész volt, Rl. = rendes lelkész, H jav. I. I = Helyi javadalom értékelve az I lustrumra; áll. p = állampolgársága van.

A IV-ik rovatnál nagyfontosságú pl, hogy milyen volt a tanítási nyelv 1919. s milyenné lett 1932-ben. Fontos a tankötelesek számának az ismerete is egyke stb. szempontjából. Magyarázat. I. T = első tanító. év. énekvezér. sz. é = szolgálati éve; T. ny = tanítási nyelv. M = magyar. Isk. köt. 1919 = iskola kötelesek száma 1919 évben. sl. i. j = szlovák iskolába járt ref.

A *hitélet* rovat a lelki arckép felismerése szempontjából szükséges. Itten a magyarázat a következő: vall. e = vallásos est tartott egy éven keresztül; kórus F. V = Férfi, vegyes kórus; Ö. A, 5 év = összes adakozás istencicsőségére 5 éves átlagban. Per. 5 év = Persely öt éves átlaga; Urv. é. 5 év. át. = Urvacsorával élők 5 éves átlaga. Vegy. ház. = Vegyes házasság van a gyülekezetben; Mind ref. — a gyerekek a házasságból mind ref. vállalásuk; nem. sz = nemők szerint követik a szülők vallását; más v = a gyerekek mind a más vallást követik (Reverzális).

Természetesen minden egyházmegye adatai az első lapon részletesen fel volnának tüntetve (esperes, gondnok, tanácsbírák stb). Lehetne még egyházi térképet is készíteni, olyan formát, mint amilyen a Ref. Világszemlében található Abauj-tornáról. Egy ilyen részletes névtár nem kerülne többbe, mint egy egyházmegyei, vagy kerületi jegyzőkönyv s a jövődő szempontjából is volna olyan értéke, mint azoknak. A tiszáninneri egyházkerületben nem okozna nagy nehézséget az egyházak

történetének összeszedése, hiszen a generális vizitációra minden lelképásztornak meg kellett írnia egyháza történetét.

E szerény javaslatához hozzászólásokat, esetleg javítást, pótlást kérünk. (M. D.)

Belmissziói munkánk egységesítése.

(A barsi ref. egyházmegye lelkészértekezleti gyűlésén előadta Soós Endre nagyodi ref. lelkész. 1935. június 19.)

(Folytatás)

Sokak lelkében felmerül a kérdés, vajjon ha vállaljuk mind ezt a munkatöbbletet, meglesz-e ennek a kivánt eredménye? Érdemes-e egyáltalán az ilyen belmissziói tevékenykedés? Az orvos, mikor beteget gyógyít, nem számít arra, hogy a beteg azonnal meggyógyul. Sőt még akkor is rendel orvosságot, ha a gyógyulásra kevés a remény. Mi a lelki orvos szerepét töltjük be. Nem számíthatunk arra, hogy ma elkezdem a bibliaórák tartását s egy hónap múlva már kézzelfogható eredményeket fogok látni. Mert ha nem látok, akkor főlöszlegesen csinálni. Egyházaink és hiveink nem egy hónap, nem is egy év alatt sülyedtek oda, ahol vannak. Évtizedek sááni munkája működött. Hiu abránd volna máról holnapra szemmel látható eredményeket várni. Évtizedek kitartó és soha nem csüggedő munkája szükséges ahhoz, hogy a lelki munkás munkája eredményét láthassa. Csak ugy könnyelműen azt mondani, hogy nem érdemes, ugy sincs eredménye — ezzel magunk és hivatásunk felett mondtuk ki a halálos ítéletet. Aki kétségbe vonja, hogy munkánk eredményt érhet el, az a lelképásztor főlöszlegességét állítja. Az ne prédikáljon a szószékről sem, mert ha a több munkának vonja kétségbe eredményét, akkor a *kevesebbnek* — a csak szószéki igehirdetésnek — mi eredménye lehet. Már pedig ha semmi eredményt elérni nem tudunk, akkor igazán főlöszlegesekek vagyunk.

A bibliaóra mellett másik rendkívül fontos belmissziói tevékenységnek tartom a gyermekeinkkel való foglalkozást. Ez az, amit vasárnapi iskolának neveznek a belmisszióban. Nem céloim erről hosszabban beszélni, hiszen nálamnál sokkal szakavatottabb ember, kinek egy egész élet áll tapasztalatként e téren a háta mögöt — fog erről rövidesen előttünk beszélni. Csak pár gondolatot szeretnék ezzel kapcsolatban előterjeszteni. A vasárnapi iskola nem hitoktatás. Inkább egy egyszerű gyermeknek való istentisztelet. Ide nem egy mély előadás, vagy beszéd kell, hanem kedves, a gyermek lelkét megragadó, kedélyes és mégis vallás-erkölcsi értéket képviselő beszélgetés. Magam részéről nem is tartom fontosnak, hogy vasárnap tartassék. Én az iskolában pénteken, vagy szombaton szoktam tartani. Énekelünk, egy rövid imádság, a bibliából közösen elolvassuk az általam előkészített leckét, aztán kedélyesen elbeszélgetünk róla, nem felejtve el a gyermek előtt kihangsúlyozni annak komoly tartalmát, sőt azt egy ugynevezett

aranymondásban szószerint megtanuljuk még ott. Itt aztán fontos szerepe van az olyan illusztrációknak, melyek alkalmasak arra, hogy az Ige ne csak az értelmet foglalkoztassa, hanem az érzelmeken át az akaratra hasson és buzdító erejű legyen a jóra. Utána imádság, ének s be is van fejezve. Rendkívül fontos, hogy erre az órára a gyermek ne a kényszernek engedve, hanem jókedvűből jöjjön. Ép ezért kell nagyon kedvesen foglalkozni a gyermekkel, hogy ide szívesen járjon. Ha nem akarnak ide járni a gyermekek, az biztos jele annak, hogy nem jól csináljuk. De ha jól csináljuk, akkor majd ezekből a gyermekekből fog toborzódni később az az ifjúsági egyesület, vagy leánykör, amelyikkel öröm lesz foglalkozni s amely ifjúság nem szakad el lelkészetől, amikor kilep az iskola padjai közül.

Az ifjúsági és leánykörökről nem akarok részletesen beszélni, egyrészt mert ebben még nincs semmi tapasztalatom — kis gyülekezetem két lányával és három legényével nem sokat kezdhetek — másrészt mert az iskolások a vasárnapi iskolában, a nagyobbak pedig nagyon szépen beletalálják magukat a bibliakörbe. Am ahol a lélekszám nagyobb, az ifjúság számosabb, érdeimes és hasznos a velük való külön foglalkozás.

Am ezekhez a munkákhoz megfelelő anyagra is szükségünk van. Sőt az egységes munkához egységes anyagbeosztás volna a célirányos. Nem akarok olyan tervvel állni elő, mely hiu ábránd volna, hogy t. i. egyházmegyénk adjon ki egy belmissziói kalauzt, ez utóvégre a szellemi erőnkön kívül megfelelő anyagi erőforrást is feltételez, megszerezhető ez egyszerűbben és olcsóbban is. A magyarországi egyetemes református konvent minden évben kiad egy „Belmissziói utmutató“-t, aki csak akarja, mindenki megszerezheti s abban sok tapasztalattal rendelkező, szakavatott egyének tollából bőségesen kap anyagot a belmissziói mindennemű munka végzéséhez. Ami ott jó, biztosan nálunk is az lesz. Nem vagyok barátja annak, hogy egy jól bevált valamit elveszünk csak azért, mert nekünk új kell. E „Belmissziói utmutató“ ad bőséges anyagot bibliakörök, vasárnapi iskolák, ifjúsági munkákhoz, sőt vallásos estélyekre is.

Pár szót a vallásos estélyekről is. A vallásos est lényege is a hitben való épülés. Vallásos estét bibliamagyarázat nélkül elképzelni nem tudok. S ha van ott bibliamagyarázat, ez már maga megszabja, hogy minék van ott még helye. Szavalat, kar vagy szólóének, felolvasás, kell, hogy minden a bibliamagyarázathoz igazodjék. Nem tartalmi kapcsolatot sürgetek közöttük, de igen, hogy erkölcsi érték szempontjából a biblia mellett állhasanak. Frivol szavalat vagy ének, más világnézeti eszméket propagáló felolvasás, vagy előadás, mint ref. vallásunk tanítása, semmikép helyet nem foglalhat ott. Lehet benne vidámság, sőt esetleg humor is, de keresztyén vidámság és humor. Altalában a vallásos est legyen kellemes, könnyed, szórakoztató est, de amelyben mégis benne van, sőt kiüt a krisztusi eszme.

Itt tartom még fontosnak a külmisszióval való foglalkozást. Hadd tudják hűveink, hogy legalább is magyar és ref. részről, kik, hol és hogyan munkálkodnak. Igaz az a mondás, hogy a külmisszióval való foglalkozás mindenkor a belmissziói munka fokmérője. Olykor-olykor üdvös volna a perselyt is erre a célra kitenni. Ne legyen olyan szomorú hely egy sem, ahol a külmisszióval nem törődnek.

Előadásom elején az istentiszteletet, mint a belmisszió munkák betetőzését említettem. Elgondolásom és gyakorlatom szerint a vasárnapi prédikációnak, mintegy a hétközben végzett munkákból kell kinőni. A róm. kath. egyházban az istentisztelet fenségét a mise által igyekeznek fenntartani. Nekünk ugyanazt az Ige által kell elérni. A templomi igehirdetésnek ki lehet és ki kell térnie a bibliaórára, vasárnapi iskola és minden végzett munka anyagára, hadd lássa és tapasztalja gyermek és felnőtt, hogy minden ide folyik össze, mint folyó a tengerbe. Hogy felcsillan a gyermeki szem, mikor a szószékről megemlíteni hallja, amit ő már tud; hogy fonódik a lelkész köré a bibliakörösök figyelő tekintete, amikor a szószéki igehirdetésbe bekapcsolódottnak látja az ő bibliakori megbeszéléset. Így sem a bibliakör, sem a vasárnapi iskola, sem más szerv nem fog senkit a templomtól távoltartani, sőt ezek résztvevői kapcsolódnak igazán oda. A belmissziói munkák elleni az a kifogás, hogy a templomtól vezet el az embereket, mindenütt a gyakorlat által megmutatva dül meg, ahol a belmissziót komolyan és céltudatosan csinálják.

Még csak annyit a templomi igehirdetésről, hogy céltévesztett az, ha a régmúlt problémáit, pláne avult köntösben feszegeti. Az igehirdetés a ma problémáiról, a ma nyelvén szóljon, akkor nem fog a fejek felett elrepülni s legalább is gondolkodni fognak rajta. Régi kiváló igehirdetők lehettek a maguk korában kitűnőek, ma már, mint Tinódi Sebestyén énekei, legfeljebb a műértő előtt értékesek. Régi igazságok mai köntösben s a ma problémáira alkalmazva: ez a ma igehirdetése.

Az egységes munka érdekében rendkívül fontosnak tartanám, ha bizonyos időközökben akár a meglévő „Baráti Kör“-ök formájában időnként mi lelkészek összejönnénk. S ezt az összejövetelt nemcsak úgy gondolom, hogy ott egy bibliai szakasz vagy vers fölött elbeszélgetnénk, hanem megbeszéljünk belmissziói teendőinket és tapasztalatainkat. A belmisszió nálunk még gyermekcipőben jár, milyen üdvös volna, ha ami az egyik helyen nem válik be, nem próbálná utána valamennyi, de egymás tapasztalataiból leszűrhetnénk legalább is bizonyos vezérfonalakat.

Nem kevésbé fontosnak tartom, hogy hűveinket is — akár a kálnai havi konferenciák formájában — időnként mindenütt összehoznánk. Egy-más hitéből sokat épülhetnének s az egység ezzel is inkább megteremtetnék. Fontosnak tartanám, hogy egyházmegyénk területén a szükséghez mérten

több ilyen konferencia kör létesülne, amelyek egy-egy programmal működnének. Nézetem szerint a belmissziói megyei bizottságra hárulna ez a feladat: ezek megszervezése s a bizottság tagjainak kibővítése révén ezek programjának összeállítására. Ne merüljön ki a belmissziói bizottságunk tevékenysége csak annyiban, hogy összegyűjti az adatokat, hol milyen munka folyik, hogy az egyházmegyei gyűlésnek azokat bereferálhassa, hanem tegyen lépéseket e munka kiszélesítésére s szervezésére. Látogasson el gyülekezetekbe, ahol még nem folyik belmissziói munka s példamutatással, segítséggel legyen ott, ahol a szükség úgy kívánja. Legyen a belmissziói bizottság ne csak adminisztrációs hivatal, hanem munka megindító és szervező. Ha nem dolgozunk, lassan, de biztosan elveszünk.

Tartsa kötelességének belmissziói bizottságunk olyanokat meghívni, akik a belmisszió terén szerzett gazdag tapasztalataikkal s példamutatásukkal minket is emelni s tanítani tudnak. Dr. Viktor János elhívása a sor megkezdője s ne bevégezője legyen.*

(* Ez előadás megtartása utáni napra várta egyházmegyénk az előbb említett, hogy a vasárnapi iskoláról előtünk beszéljen, de sajnos a körülmények kitolták e kedves vendég meghallgathatóságát. Erre utaltam a vasárnapi iskoláról szóló bekezdésben.)

A barsi egyházmegye közgyűlése.

A Garam völgyének aranykalászokkal ékes rónaságán serényen folyt az aratás nagy munkája. Izzadva a nap hevében és verejtéket hullatva, ott fáradt és szorgalmatoskodott az Isten szabad ege alatt, az aratók végtelen sorában, az aratás áldásának elvételéért a mi kálvinista népünk is. Végezték kettőzött munkabírással a szántó-vető ember legnehezebb, de legszebb munkáját, Isten adományainak a nyár áldásának letakarítását.

Ugyanebben az időben, folyó évi július hó 9-én *Léván*, a ref. egyház tanácsstermében lelki aratásra, az egyházi élet mezején végzett munkákról való számadásra, tanácskozássra jöttek össze vezéreinknek: *Czeglédy Pál* esperesnek és *Dr. Nagy Béla* gondnoknak elnöklése alatt a barsi ref. egyházmegye lelkészei, tanítói és az egyházaik képviselői ugyszólván teljes számban. A 89-ik zsoltár első verseinek eléneklése vitte a sziveket, a lelki és testi aratás mezején fáradók szívét a jó Isten trónusához, hogy ott esperes urunknak ihletett ajkairól felszálló bensőséges imádsága nyomán letegyük a hálát, a köszönetet, a magasztalást.

Az alakulás megtörténte és a gyűlés megnyitása után a szavazatbontó bizottság jelentése olvastatott fel. Ezt követte a gyűlés legfőbb és legkiemelkedőbb pontja: az esperesi jelentés. Valóságos remekmű, irodalmi érték egyházmegyénk életében ez az esperesi jelentés. Magában foglalja egy év történetét és irányít mutat a jövő felé!

Esperesünknek semmi sem kerüli el figyelmét; észrevesz mindent és élénk állítja tanulsággal, figyelemztetésül!

Egyházmegyei főjegyző: *Dr. Agyagási Sándor* referálta az esperesi jelentést a nálá ismert alapos és bölcs átgondolással. Az esperesi jelentés egyes pontjaira hozott határozatok, valamint a közgyűlés egyéb határozatai közül kiemeljük a következőket:

Az esperesi jelentés nyomán közgyűlés kegyelettel hódolt a nagy szabadság hős II. *Rákóczi Ferencz* emlékének halála kétszázadik évfordulója alkalmából. *Rákóczi* — mondotta a jelentés — nemcsak a nemzetéért mindenét feláldozó nagy hazafi volt, hanem a legkeresztényebb magyarok egyike volt. Örök példát adott arra, hogy miként lehet valaki saját egyházának meggyőződéses híve és ugyanakkor az övétől eltérő egyházaknak is megbecsülője, védelmezője. Elrendelte a közgyűlés, hogy mindenik gyülekezetben az ősz folyamán egy vallásos est a nagy fejedelem emlékezetének szenteltessek.

Ref. egyházunknak egy másik nagy évfordulója a „*Pátens*“ visszavonásának (1860. május 13.) három negyed százada. Ez az évforduló az egyház családi ünnepe. Az autonómia ref. egyházunknak éltető levegője, legdrágább kincse. Ettől akarta a pátens egyházunkat megfosztani. Ezért emelték fel szavukat és tiltakoztak ellene az összes kerületek. — Kimondotta a közgyűlés, hogy a reformáció emlékűnepe minden gyülekezet által október 31-én tartandó meg templomi istentisztelet keretében és ugyanakkor megemlékezés történjék a pátens visszavonásának jelentős évfordulójáról. S még emlékezetesebbé akarván tenni az évfordulót — 300 koronás pályatételt tűz ki: „Református egyházunk autonómiaja és állami szuverenitás“ címmel. A pályázatban részt vehet az egyházmegye lelkészei és tanítói kara, ugyszintén a világiak is. Határidő: 1936. V. 31.

Megemlékezve arról, hogy a pozsonyi egyház folyó évi május 29-én ünnepelte Balogh Elemér püspök lelkipásztori szolgálatának 40 éves fordulóját, közgyűlés őszinte tisztelettel, ragaszkodással és szeretettel üdvözli a főpásztort, ki nemcsak a pozsonyi egyházé, hanem az egész egyetemes egyházé, sőt az egész magyarságé. Szerető szívével mindenki ügyét felkarolja és mindenkin segít.

Aggodalommal látja közgyűlés, hogy az évek óta megerősítésre váró egyházi törvények megerősítése még mindig késik; sok függő kérdés vár megoldásra a kongrua, adócsökkentési és közigazgatási állami segélyek, ugyszintén az állampolgársági ügyek terén is. Az adócsökkentési segélynek évről-évre való apasztása csaknem létükben támadja meg egyes egyházainkat. Egyházmegyénk érdekelt egyházközségei részére a békebeli években összesen évi 24.740 K^č 10 fill. adósegély lett megállapítva és folyósítva aranyértékben. Ezzel szemben az 1934. évre kiutaltatott 4602 K^č 80 fill. Micsoda károsodást szenved egyetemes egyházunk

és rajta keresztül az érdekelt egyházközségek! Ezen függő ügyekre vonatkozólag közgyűlés az egyházkerület útján felterjesztéssel él az egyetemes konventhez.

(Folyt. köv.)

H I R E K:

— **Értesítés!** *A szlovenszkói ungi egyházmegye Lelkész és Tanító Egyesületének t. tagjait szeretettel értesitem, hogy f. hó 23-án Nagykaposon, d. e. 10 órai kezdettel értekezletet tartunk.*
Ujlaki Sándor elnök.

— **Hírek a skót református egyházból.**
A nagy skót református egyház egyetemes gyűlése (General Assembly) ez évben is a szokott időben, május utolsóelőtti hetében folyt le Edinburghban. Az ez évi nagygyűlésnek különösebb jelentőséget kölcsönözött az a körülmény, hogy a király saját fiával, Kent hercegével képviseltette magát a gyűlésen. Nagy volt az atyák öröme e kitüntetésért annyival is inkább, mert a királyfi nemcsak atyja üzenetét olvasta fel a gyűlésen, hanem személyesen résztvett több szövetség meetingjén, amelyek a nagygyűléssel kapcsolatban külön összejöttek, aztán meglátogatta az egyháznak több nevelő és szociális intézményét s aktíve közreműködött egy építendő új templom alapkövetésénél.

A nagygyűlés első aktusa a Moderátor kinevezése volt s aztán a lelépő Moderátor, *Dr. P. D. Thomson* átadta hivatalát a jövő évre kijelölt *Dr. Marshall B. Lang*-nak. A különböző bizottságok jelentése s azok letárgyalása előtt külön esti ülésben adatott alkalom a testvér presbiteri egyházak kiküldött képviselőinek az Assembly üdvözlésére, akik nemcsak az anyaország területéről, hanem Amerikából, Kanadából, Újzéländből, Nyugatafrikából s a többi dominiumokból szép számmal jöttek el erre a nevezetes alkalomra. *Dr. Reid* mondott itt hatalmas beszédet az egyházak uniójának szükségességéről s hangsúlyozta, hogy a béke s a jobb szociális élet megőrzésének, illetve biztosításának nagy problémáit az egyházak csak szorosabb együttműködés, illetve a teljes egyesülés útján képesek megoldani.

Azt a hatalmas anyagot, amelyet az egyetemes gyűlés letárgyalt, nehéz volna egy rövid ismertetés keretébe összesűriteni s az ottani nagyszerű munka átértéséhez szükséges volna az olvasók részéről a skót református egyház viszonyainak, berendezkedésének közelebbi ismerete. Nem mulaszthatjuk el azonban megemlíteni, hogy mint az előző évi gyűléseken, most is előkerült külön ülés keretében a nők lelkészkedésének ügye. Meg kell jegyeznünk, hogy a skót egyház vezetői igen tapintatosan és nagy bölcseséggel kezelik ezt a kérdést. A nőknek az egyházban végzett munkáját a legnagyobb elismeréssel és dicsérrel illetik állandóan, de egyes politikával évről-évre el tudják odázní annak a követelésnek teljesítését, hogy a nőket a katedrára engedjék. Az ez évi gyűlés a theolo-

giai végzettségű *Mrs Margaret Murray, Miss Beatrice Bonnar*, aberdeeni theol. hallgató és *Miss Tweedie-Stodart*, leányszövetség elnöke szólaltak fel a nőknek lelkészekként való alkalmaztatása érdekében. Utánuk *E. D. Jarvis*, a glasgowi híres Wellington egyház lelkésze tartott előadást: „A nők és az egyház feladata” címen, amelynek végén annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a nők kiváló egyházi munkájának elismerése végre el fog háritani minden akadályt, amely mostanáig gátat emelt gyakorló lelkészekként való alkalmaztatásuk útjába. Mi azonban, ismerve a viszonyokat, azt hisszük, hogy sok idő fog még addig eltelni, amíg ez az óhajlás valósággá lesz.

Külön bizottság (Church and Nation Committee) foglalkozott a béke és lefegyverzés kérdésével igen nagy érdeklődés mellett. *Dr. Hutchison Cockburn* előadó ismertette a bonyolult politikai helyzetet s rámutatott a békét fenyegető veszedelmekre. Előadásának rezultátumaként leszögezte, hogy Krisztus evangéliumának vezetése mellett a háboru és béke kérdése könnyen megoldható s az egyháznak igazi feladata, hogy a népeket a béke útjára vezessék. *G. H. C. Macgregor* professzor és *Oliver Dryer* szólottak hozzá még a kérdéshez, mindketten bizonyosságot téve határozott pacifista álláspontjukról.

Regisztrálnunk kell egy pár örvendetes személyi hírt is, amelyek különösen azokat fogják érdekelni, akiknek közelebbi összeköttetésük van a skót református egyház vezető férfiival. *A. Martin* professzor nyugalomba vonulásával *W. A. Curtis* professzor, a Presbiteri Világszövetség keleti szekciójának elnöke bizatott meg az edinburghi New College igazgatásával. Sok magyar református lelkész, akiknek alkalmuk volt tanulmányaikat a New College-ban folytatni, hálásan emlékeznek vissza *Martin* professzorra s akik ismerjük *Curtis* professzornak a magyar diákok iránt érzett szeretetét, örömmel üdvözljük az új Principal-t, aki egyben az edinburghi egyetem theologiai fakultásának dékáni tisztét is viselni fogja. Meg kell emlékeznünk *W. T. Cairns* aberdeeni professzornak, a csehszlovákiai református egyház melegszívű barátjának kitüntetéséről is, akit az edinburghi egyetemen diszduktorrá avattak, *Žilka* prágai professzorral együtt. A volt aberdeeni magyar diákok közül bizonyára sokan fognak örülni annak a hírnek, hogy *G. D. Henderson* ottani professzort a glasgowi egyetem tüntette ki diszduktori oklevéllel.

Mi csehszlovákiai reformátusok örömmel és büszkeséggel figyeljük a testvér skót egyház életét és munkáit. Meg kell jegyeznünk, hogy ez az érdeklődés nem csupán egyoldalú, amennyiben a skót református egyház évi nagygyűlésein jelentés szokott elhangzani a mi egyházunk helyzetéről, munkáiról és küzdelmeiről. Aztán ujabban már minden évben alkalmat adnak egy végzett theologusunknak, hogy valamelyik egyetemük theol. fakultásán tanulmányait tovább folytathassa, így a testvéri kapcsolat mélyül és állandósul. (M. S.)

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . . . 70 korona Félévre 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	---

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Quo usque?!...

(Az „EVANJELICKÝ VÝCHOD“ felelős szerkesztőjének figyelmébe.)

Az „Evanjelický Východ“ című ev. belmissziói folyóirat f. évi június 6–7. számában *Emil Rapoš*-nak egy cikke ötlött szemembe, mely ezt a címet viseli: „Zo života slovenských kalvinov.“ (A szlovák kálvinisták életéből.)

Amikor a cikket átolvastam, előbb meglepődtem és felháborodtam, de utóbb arra a megnyugtató konkluzióra jutottam, hogy a közleményt egy, a ref. egyház itteni viszonyaival teljesen tájékozatlan ember írta s mint ilyen, valótlanágoktól hemzsező cikkel komolyabban foglalkozni nem érdemes, annyival is inkább, mert maga a cikkíró *Emil Rapoš* is úgy mutatja be magát a közlemény végén, mint aki *tapasztalatlan ifju*, tehát akinek nagyot mondani akarásán tul kell néznie a tárgyilagos szemnek, hiszen olyan színe van az egész közleménynek, mintha a szerzője csak azért csapott volna fel cikkírónak, hogy „aliquid dixisse videatur!“ ... Ezt látszik igazolni cikkének saját magára mondott az a kitétele: „v skusenostiach sice mladý“ ...

A cikkíróhoz ezeknélfogva nincs több szavam, de annál inkább szólanom kell — úgy érzem — az illető belmissziói folyóirat redaktorához, *Oskár Černák* eperjesi ev. lelkészhez, aki kell, hogy felelős legyen minden sorért, mely folyóiratában napvilágot lát épen azért, mert a felelős szerkesztői polc nagyon komoly dolog, szerintem olyan kathedra,

ahonnan sokaknak és messzire hangzik és hat a szó és az irás, és minden szónak mélyreható ereje lehet valamely ügyre nézve.

Meg kell hát mondanom a szerkesztő urnak, hogy a b. lapjában leközölt *Emil Rapoš*-féle cikk a szlovenszkói és ruszinszkói egyetemes ref. egyházra nézve sértő a maga egészében, mert gyanusításokkal van teletűzdelve s inkább a politikum látszik ki belőle, mint a gyógyító belmisszió. Kollekcója a tapasztalatlanságnak egy egyházas szellemű folyóirat kirakatában mindkét egyház higgadt bölcsességű s a felelősség sulya alatt görnyedő vezéreinek is méltó megbotránkozására.

A sok zavaros, helyt nem álló történelmi adat, eszme és elvkonglomerátumból csak egyet emelek ki, amely egyenesen leteríteni akarja és megvetetté tenni az itteni egész egyetemes ref. egyházat, amikor ezt mondja: „Štát nemôže potvrdiť proti štátnu ústavu maďarských kalvinov a ti zas nechcú schváliť slovenský seniorát, kým nedosiahnú schválenie svojej ústavy, aby na základe ústavy nemuseli potom dať Slovákom nič.“ (Szó szerint magyarul: „Az állam nem erősítheti meg a magyar kálvinisták *államellenes* alkotmányát és ezek megint nem akarják jóváhagyni a szlovák esperességet, (addig) míg el nem érik saját alkotmányuk jóváhagyását, hogy az alkotmány alapján ne kelljen (nekik) adni a szlovákoknak semmit.“)

Tisztelettel kérdezem hogy vajjon azonosítja-e magát a felelős szerkesztő ur az inkriminált cikk ezen kitételével?... Nagy örömmre szogálna, ha megnyugtató választ kapnék, mert e kitétel döböntő hangsulya inkább a cikk leközlésében van, mint a cikkíró tudatlanságán és felelőtlenségén. Ránk, reformátusokra az Emil Rapoš véleménye mikroszkopikus sullyal sem bír, az azonban már nem hagyhat közömbösen bennünket, ha egy komoly egyházi folyóirat hasábjairól ellenünk valótlán, gyanúsító állítások hangzanak a kritikátlan közönség közé, mint a bomlasztó bakteriumok és nyíltan *államellenesnek* nevezik azt a ref. egyházalkotmányt, amelyet egyházunk megbízottai a kormány kiküldötteivel annyiszor megtárgyaltak, annak minden szavát mindkét részről gondosan mérlegre téve.

Szokatlan jelenség az is, hogy egy belmissziói folyóirat hasábjain tárgyalnak egy másik felekezeti szervezeti, illetve kormányzati ügyéről, amely annak egészen belső ügye és hozzá még ilyen szokatlanul kemény, elítélő hangon és tendenciával. Ugyanaz a jelenség ez, mintha a ref. egyházi lapok valamelyike tárgyalna arról, hogy miért nincs meg még mai

napig sem az evangélikus magyar esperesség.

A segítséget nagyon szívesen vennék a testvéregyháztól, de a gyanúsításra és rosszkaratu, alaptalan elítélésre — véleményünk szerint — nem szolgáltunk rá. Nem rajtunk mulik különleges helyzetünk! Problémánk kibogozása sok-sok türelmet, bölcsességet, tapintatot és körültekintést igényel, melynél nem nagyon jöhet számba a pártpolitika, vagy bármi más alacsonyréptü politikum. Az egyház — egyház!... Az élet ezernyi szállal kapaszkodik az egyházba s viszont, — s ép azért e kölcsönös nagy életjog révén kiki higgadt megfontolást, az osztóigazságnak megfelelő kiegyenlítődést vár ez ügyben s nem még nagyobb konvulziókat és határvillongásokat, melyek a legprimitívebb életjogokat is megsemmisítve, csak az ököljog anarchizmusába fulladhatnak bele.

Ez meg nem lehet érdeke sem az egyháznak, sem az államnak! A mesterségesen felszított követeléseket a reális élet ugyanis megszokta nyesegetni, kár tehát ott éleszteni a gyűlölet tüzet a Rapoš-féle fujtatókkal, ahol egyébként csak a józan belátásnak lehet döntő szerepe és kívánt eredménye.

Haraszty Károly.

Protestánsok Velencében.

Ebben a nagy mesevárosban oly hamar elfelejti az ember az Istent. Hiszen az emberalkotta művészetnek olyan finoman agyonzsufolt sokasága toppan élénk Velencében, hogy a bámulatból ámulatba s az áhítatos élvezésből szinte a sok szépségbe való belepirulásba kényszerül az ember. Évszázadok ragyogó fényét, fényes dicsőségét és dicsőséges gazdagságát hirdetik azok a drága márvány és arany műkincsek, melyek Velencének nevét feljebb emelték a gondolás, szonátás, a poézis csókoltá meseszerűségeken. Már harmadszor vagyok Velencében, de mindig szebb, egyre ragyogóbb és folyton csak elkápráztatóbb. Ki gondolna a Doge-palota tövében Istenre, amikor a hivatalos magyarázók a lepantói tengeri győzelmet magyarazzák a Tintoretto, vagy Paolo Veroneze képeken át? Itten, mint egész Itáliában, meglehetősen templomtalán életet él a róm. katolikus nép.

Nekik a világhírű Márk-templom csak az aranyozatok utólérhetetlen csodája. A rengeteg pap által végzett érdekes és idegen istentiszteleteiken nincs annyi közönség, mint amennyi a végzendő szertartásra sem igen figyelő papok száma. Így hát a sok szép velencei templom csak úgy kong az ürességtől még a „főistentiszteleteken“ is. Egyik vasárnap végigjártam a legnagyobb templomokat s vagy 8—10 kisebbet is, de a folyó istentiszteleteken együtt nem láttam annyi imádkozó, az istentiszteleten résztvevő népet, mint egy közönséges vasárnap délelőtti istentiszteleten Komáromban. Ha a rengeteg idegen, angol, német, svájci, magyar, stb. nem látogatná műelvezet szempontjából a templomokat, akkor ugyancsak nem érné meg a sok fáradságot... Igaz a közmondás: „Minél közelebb Rómához, annál rosszabb római katolikus!“

Ilyen kettős (t. i. művészi és kihült róm. kath.) környezetben ki gondolt volna arra, hogy Velencében dolgozik az Isten Lelke? Az első vasárnapomat (eddig még sohasem voltam vasárnap itten) rászántam a „protestáns Velence“ felfedezésére. A szálloda igazgatója már pénteken többször próbált valami nyomra vezetni. Telefonált ide-oda, de nem ment. Ki tud Velencében a protestánsokról, pláne, én kimondottan „reformátusokat“ kerestem! Végre nagy boldogan jelenti ám az igazgató, hogy vasárnap reggel 9-kor „prot. mise“ és 10-kor prédikáció lesz... Az örömet ugyan nem igen fokozta az én csodálkozó arcom! De most váltig állította, hogy valóságos protestánsokkal találkozom ottan, így tehát családommal vasárnap jókor reggel elindultunk a Lidóról, hogy a „prot. misét“ megnézzük...

A királyi palotának nevezett gyönyörű épület mögött rá is találtunk az egyik kanális hidján a protestáns névre. De sehogysem tetszett a felírás. Kopogva a kapun végre szót érthettünk egy igen komoly, kedves férfival. Elmondotta, hogy methodisták missziói állomása ez vasárnap, de hétköznap is evangélizációs összejöveteleket tartanak. Nem sokan járnak el, most szerinte is felettébb vallástalan, közönyös ez a nép s aki érdeklődik is valami vallásos dolog iránt, az — szegény — formákba, kultuszba, mechanikus cselekményekbe veszik el (sok „Üdvözlég“, stb.). Rendkívül nehéz elvezetni őket a *személyes hitélet* szükségességének belátására. A „jobb katolikusok“ úgy vélekednek, hogy majd elvégzik a szükséges dolgokat (pl. halottakért a misét) a papok, hiszen erre valók, meg az egyház majd csak gondoskodik róluk... Így aztán igen nehéz a missziói munka Velencében. Azt mondja informátorom, hogy talán többet lehetne megtéríteni Rhodésziában, vagy a Polynesia valamelyik kicsike, abszolút műveletlen lakosú szigetén, mint a napfényben, dicsőségben és művészetben ragyogó Velencében...

De aki aztán kezébe veszi a Bibliát s iszik az ingyen kapott élet-vizéből, ez maga is misszionárius lesz. Néhány szóval szólott az ilyenek hűségéről, mindent feláldozni tudó hitéről... Kérdésemre, hogy szaporodnak-e a protestánsok?, kissé meglepődve nézett rám.

Megismételtette a kérdést... S ekkor láttam szemében csillogni azt a furcsa, fehér, forró fényt, amelyet a külföldön annyiszor figyelhetni meg istenfélő protestánsok, lelkészek, evangélizátorok szemében: amikor az Isten ügyéről, országáról, az Ige diadaláról, a protestáns jövőről volt szó. „Ötven év múlva Velencében 5 ilyen missziói állomásunknak kell lenni: Deo Volente“ — volt a válasza. „Ezt hiszem“. S láttam rajta, hogy nem azért beszél úgy, mert az evangélium hirdetéséből él. Igen nagyon kevéske fizetésből, ami emberileg még hozzá nem is biztos, élnek az evangélizátorok, a megtisztított keresztyénség hirdetői itt is, másutt is, élteti őket az a szemükben égő furcsa, fehér, forró fény!

Megtudtam tőle a többi protestáns munka címét s így elindultunk újabb keresésre a lagunák városában.

Persze, hogy a német államegyház is kinyújtja ide a kezét és szárnyát. Hiszen a német konzulátusok egyben a német istentiszteletek legfőbb megkövetelői. A régebbi német rezsim, a császári birodalom azzal tartotta meg főként a külföldre vetődött németet, hogy minden vasárnap összehozta őket a berlini központból fizetett lelkészek prédikációjára. A német Biblia, a német ima, a német testvériség s a német öntudat a külföldön is karöltve jártak a szétszórt németek között. Többfelé láttam közelebb és messzebb külföldön, hogy a németeket az egyház tartja össze. Ennek szárnyai alatt tartják meg legalább havonta egyszer a „Gesellige Abend“-jeiket, amikor még a thea ize is, meg az obligát „Kuchen“ is egészen német. Ilyenkor az Egyház, a lutheri Biblia, egy Bach-dallamú egyházi ének fejezte ki azt a magasabb összefüggőséget, amely nemcsak aranyhid az idegen és az otthon, a haza között, hanem a karvastagságnyi hajóköteleknél is erősebb aranykötél, mely a 80 milliós világ-némettséghez köti oda a kis csoportban, vagy egymagában élő németet. A 80 millióból egynek sem szabad elveszni! (S mi, magyarok, hány milliónyi nép vagyunk!... S mennyit hagyunk elveszni?...)

A németek istentiszteletét a világ minden táján megtalálhatni. Csak két nép és egyház van a világon, amelynek világmisszióját a szétszórt lelkekkel való megorganizált törő-

désen át is látni lehet s ez a két nép és egyház: az angol az anglikán istentisztelettel s a német a protestánsal. Hiszen nem mondok vele ujat, hogy sokkalta több a protestáns missziói állomások száma, mint a róm. katolikusoké és akárhány afrikai, ázsiai és ausztráliai kikötő, országrész van, ahol az angol, vagy a német protestáns misszió kivül az említetteknek rendes gyülekezetei is megtalálhatók. Sőt ma már több egészen róm. katolikus államban is (pl. Chile, Portugália) van protestáns missziói állomás. Közlebbről ismerem az argentiniai holland missziót, mely ma már ugy kiterjedt az oda költözött holland reformátusokra támaszkodva, hogy egyházmegyébe szerveződtek meg. (Milyen nagyszerű Apostol János magyar ref. lelkésznek ottani munkája is!) Róma utánozza ujabban még jobban a protestáns hitébredési módszereket, mert látja annak eredményeit.

Ez a mindenhova elérő német protestantizmus télen többször, nyáron 3 hetenként tartja istentiszteleteit Velencében. Pap itten nincsen, hanem a firenzei jár át ide. A magyarok — már amennyiben protestánsok és vágyódnak lelki testvérek iránt — itt a németekhez kapcsolódnak, aminthogy a Cairóban, Jeruzsálemben, vagy akár a Lissabonban tartózkodó magyarok is ezt az utat követik. Sajnálom, hogy nem vehettem részt Velencében német protestáns istentiszteleten, mert igen nagyon jól esett volna találkozhatni azon: istentisztelet után vágyódó magyar protestánsokkal... *Galambos Zoltán.*

(Folyt. köv.)

A barsi egyházmegye közgyűlése.

(Folytatás)

Örömmel emlékezik meg közgyűlés a losonci theológiáról s annak tíz éves, eredményekben gazdag munkájáról. Egyben szeretettel köszönti annak igazgatóját, *Sörös Béla* lelkészt, ki nagy odaadással és apostoli lelkülettel vezeli a theologia ügyeit. Melegen üdvözlí az előadói kart, a beszoigáló lelkészeket és világi egyéneket is. A theologia végleges kiépítésére vonatkozólag újból előterjesztést tesz a felsőbb egyházi hatóságokhoz és evéghől megújítja mult évi határozatát. E tárgyról elismeréssel konstatáltatott, hogy kebelbeli egyházaink az előirt theologiai járulékot pontosan fizetik és azok az egyházmegyei pénztár utján rendesen bekül-

detnek a theologia pénztárába. Ily címen az 1931. — 1934. évekre 40 552 K \check{c} 80 fill. lett az egyházmegyei pénztár által átutalva. A jövőben is eleget fogunk tenni kötelezettségünknek, de méltán elvárjuk, hogy egyetemes egyházunk minden gyülekezete teljesítse az előirt járulékok fizetését. Hogy a lelkési utánpótlásnál tultermelés ne legyen, javasolja közgyűlés, hogy jövőben a theologia első évfolyamára csak tíz, arra elhívott ifju vétessék fel.

Jóleső érzéssel vesz tudomást közgyűlésünk az egyetemes egyház másik nagy intézményének, a ref. tanítóképzőnek folyó évi szept. 1-én Komáromban történő megnyitásáról. Köszönetét nyilvánítja mindazok iránt, kik a szervezés nagy munkáját végezték. Egyben elrendeli, hogy az 1936 ik évtől kezdődőleg a képzői fenntartói járulékot a többi törvényes járulékokkal együtt az egyházmegyei pénztár utján fogja beszedeni és beszoigáltatni a képző pénztárába. Amely egyházak pedig a folyó évi járulékot még nem fizették be, azok szept. 20-ig tartoznak azt teljesíteni. A ref. tanítóképző tehát — Istennek legyen hála az eddigi segítségért is, — folyó évi szept. 1-én megnyitja kapuit. Minden kezdet nehéz; azért sok függ az elindulástól, a helyes ut megválasztásától. Bizonyára nagy a jelentkezők száma. Bizalommal vagyunk az igazgatótanács iránt, hogy ugy a mostani felvételnél, mint később is megtalálja módjat annak, hogy a ref. tanítóképző ne legyen menedékhelye az itt is, ott is, ugyszólván minden pályán próbálgatóknak, hanem csakis azok és olyanok vétesseiek fel, akik minden tekintetben alkalmasak arra, hogy ref. egyházunknak hűséges, lelkiismeretes, igazi kálvinista kántortanítói legyenek.

Elismerését fejezte ki közgyűlés az egyházmegye tanítósa iránt, kik hivatásukat buzgósággal, kálvinista hűséggel teljesítették. Örömmel alapítja meg, hogy az érsekújvári dalos ünnepélyen egyházmegyénk területéről három dalárda es pedig: az alsószecsei, garamsallói és ipolyvásztói ref. énekkarok vettek részt szép sikerrel. Köszönet ezért a dalárdáknak, de köszönet azok karmestereinek: *Székely Béla, Schmögner Zoltán és Menyhár János* kántortanítóknak. Felhivja közgyűlés a többi egyházközségeket is a követendő szép példára.

Örömet fejezi ki közgyűlés azon tárgy fölött, hogy egyházmegvének első tanügyi kiállítás a Léván, a gyűléssel kapcsolatban, értékes eredményt hozott. A ref. iskolában megrendezett kiállítás bizonyoságot tett iskoláink magas színvonaláról. A tanácskozás félórai időre fel lett függesztve és a megjelentek együtt nézték meg a szebbnél szebb dolgokat. A szépírási füzetek, fogalmazási dolgozatok, rajzok, fiu- és leánykézimunkák a legnagyobb dicséretet váltották ki. Köszönetét fejezi ki közgyűlés *Pekarik Vilmos* lévai ig. tanító iránt is, a kiállítás izléses és szakszerű megrendezéséért.

A kiskoszmályi „*Béthel*“ árvaház fokozatos fejlődéséről szóló jelentést közgyűlés megnyugvással és örömmel vette tudomásul. Ez évben az árvaház *Léván* egy fiókárvaházat is nyitott meg

abból a célból, hogy a jóelőmenetelt mutató árvákat középiskolákba járathassák. Az árvaház tiz hold földön maga is gazdálkodik. Jelenleg 30 személy tartozik kötelékébe. Jövőben az árvaház számadásai úgy terjesztendők be az egyházmegyei számvevőszékhez, mint akármelyik egyházközségé. Felhívja közgyűlés lelkészeket, tanítókat és egyházközségeket az árvaház segélyezésének felkarolására, különösen pedig az árvaházi vasárnap megtartására.

Az árvaházi ügyekkel kapcsolatban olvastott és tárgyalta közgyűlés azt az alapító levelet, mely szerint özv. *Sebestyén Ferencné* született *Gyallai Szabó Vilma*, volt garamlői ref. lelkész özvegye, férjének az árvaház céljaira tett: 4.500 K-ás alapítványát 10 000 K-ra egészítette ki. Közgyűlés mélyszéges köszönetét és háláját fejezte ki az alapítók szép és nemeslelkű adományáért.

Felterjesztéssel él közgyűlés a világi hatóságokhoz, hogy a vasárnapi munkaszünetet szigorítsák meg és büntető eljárással lépjenek fel annak megszegőivel szemben. Klmondja, hogy bünbánati heteken, szombaton, vasárnap és hétfőn házassági esketés nem tartható.

Elrendeli közgyűlés, hogy minden egyházközség temetőjére vonatkozólag temetkezési rendtartást köteles készíteni és temetőjében a felekezetenküliek részére külön helyet kijelölni.

Fájó szívvel és kegyeletes érzésekkel emlékezik meg közgyűlésünk az egyházmegye múlt évi halottairól: *Varannay Sándor* alsótegyverneki lelkész, tanácsbíróról; *Mészáros Mihály* és *Juhász Zoltán* tanácsbírókról. — Elismeréssel köszönti *Akúcs Lajos* volt nagyvezeki lelkészt nyugdíjba vonulása alkalmából. Az ő eredményes munkássága, több mint 40 éves lelképásztorkodása örök mintaképül fog szolgálni az utódoknak. Tisztelettel és elismeréssel adózik *Bacsá Lajos* szódói lelkésznek, félévszáz éves lelkészi jubileuma alkalmával. A tisztelet, köszönet és elismerés zászlaját nyújtja közgyűlés az egyes egyházközségek azon gondnokai és presbiterei felé, kik negyedszázadot meghaladó munkálkodásukkal hűségesen torgolódtak egyházaik körül.

Nagyobb építkezések történtek: *Füzesgyarmaton*, hol teljesen új, modern lelkészlak csináltattott 90.000 Ké. költséggel; *Vámosladányban* 30 000 Ké, *Kiskálnán* 20 000 Ké. *Töhölön* 10 000 Ké. költséggel a templomok renováltattak; *Ujlóton* 15.000 Ké. költséggel az iskola és tanítói lakas javítottatott. Mindezek a kiadások pótdadó által nyertek és nyerneked fedezetet. Közgyűlés úgy az építkezéseikért, valamint a sok kegyes adományért kifejezte köszönetét.

Leverő elgondolással állt meg közgyűlés azon tény mellett, hogy az egyházmegye gyülekezeteinek lélekszáma a múlt év óta 113-mal apadt. Felhívta közgyűlés az örallók figyelmét, hogy minden lehetőit tegyenek meg a pusztító betegség megszüntetésére.

Folyó évi szept. 30 iki határidővel közgyűlés

szavazást rendelt el egy egyházi és két világi tanácsbírói tisztség betöltésére.

A reverzálisok ügyében közgyűlés egyhangulag elfogadta a lelkészegyesületnek és a lévai ref. egyháznak felterjesztéseit és a következő határozatokat hozta:

a) Az egyetemes konvent által alkotott és 1933. márc 29 én és 30-án Pozsonyban tartott gyűlésében elfogadott szabályrendeletet, mely: „Szabályrendelet a gyülekezeti egyházfegyelemről” nevet visel, — az egyházmegye egész területén azonnal életbelépteti. Ahol annak a kihirdetése megtörtént, az életbeléptetés onnan számít.

b) Minden egyházközség presbitériuma tartozik ezen életbeléptetett szabályrendeletet 1935. szept. 1-ig letárgyalni, az erre vonatkozó jegyzőkönyvet az esperesi hivatalhoz beterjeszteni.

c) Az életbeléptetett és letárgyalt szabályrendelet minden év október utolsó vasárnapján a templomi szószékből a gyülekezet előtt kihirdetendő.

d) Aki egyházunk kárára reverzalist ad, az olyan egyházi előljáró nem lehet és egyházi tisztséget nem viselhet. Ugyan ez áll az olyanra is, ki egyházunk kárára történt vegyes házasságkötésnél valamilyen formában közreműködik.

e) Aki egyházunk kárára reverzalist ad, az semmi egyházi funkcióban nem részesíthető.

f) Egyházmegyénk egész területén egységes emléklap nyomtatandó ki és adandó a konfirmációk alkalmával.

g) Minden konfirmált egyháztagnak nevére szóló konfirmációi bizonyítvány adandó, melyet tartozik felmutatni, amikor nem illetékes egyházközségében, hanem egy másik egyházközségben akar urvacsorával élni. Közgyűlés megkeresi a többi egyházmegyéket is, hogy e határozatokat tegyék magukévá.

Tárgyalta közgyűlés a különböző segélykérvényeket. Ennek kapcsán felmerült a kisegyházak felsegítése, azok megmentése. A *nemesoroszi* egyház exsicienciája tette ezt a kérdést aktuálissá. Egyike kicsiny egyházainknak; szegény maga is, szegények az egyháztagok is. A legnagyobb egyházi adót fizetik. Templomot és iskolát, lelkészi és tanítói állásokat tart fenn. Békebeli adócsökkentési segélye volt: 1.125 Ké; mosi kap: 300 Ké-t. Közgyűlés úgy *Nemesoroszi* hathatós segélyezésére és ezáltal megmentésére, életképessé tételére, valamint a hozzá hasonló többi kis vergődő egyházak szanalására felkéri az egyetemes konventet.

Letárgyalta közgyűlés a különböző bizottságok, mégpedig: tanügyi, számvevőszéki, közalapi, nyugdíj, segélyalap, missziói és árvaházi bizottságok jelentéseit, továbbá egyházak felterjesztett adókulcsát, lelkészek s tanítók haszonbérleti szerződéseit. A kebelbeli tanítóegyesület azon felterjesztését, hogy az egyházmegyei jegyzőkönyvek a tanítói könyvtár részére is küldessenek meg, — közgyűlés elfogadta. A számvevőszék előterjesztésére közgyűlés kimondotta, hogy egységes nyomtatványokat készített az egyházmegye egész területére és annak

keresztülvezetésére bizottságot küldött ki. Kisebb egyházi ügyek kerültek még tárgyalásra, melyek elintézése után közgyűlés az esperes inájával ért véget. Délután bírósági gyűlés tartott, amikor is egy fegyelmi és három közigazgatási ügy került tárgyalásra és elintézésre.

Egy nivós és széles látkörű esperesi jelentés, mellette 40 pontból álló tárgysorozat képezte a barsi ref. egyházmegye közgyűlésének tárgyalási anyagát. A pontos előkészítés és az alkotó tagok fegyelmezettsége és figyelme folytán mindenen ékesen és szép renddel lefolytak. Fáradtságos, de építő munkát végzett a közgyűlés; építette és erősítette anyaszentegyházunk bástyáit.

Legyen érte dicsőség Istennek!

H I R E K:

— **Értesítés.** Több érdeklődő lelkész tájékoztatására közöljük, hogy *Szabó Béla* huszti ref. lelkésznek a Heidelbergi Káté alapján készített konfirmációi kateját, amelyet a jelen évi konvent elfogadott és egyetemes használatra kötelezővé tett: a beregszászi Kálvin-nyomda már munkába vette s az ez év őszén megjelenik és a jövő évi konfirmációi oktatás céljára rendelkezésre áll.

— **A kárpátaljai egyházkerületben** évenként rendezni szokott s már több ízben igen szép siker jegyében lezajlott *nyári ifjúsági konferencia* színhelye ezuttal *Bereg* egyházközség leend. (A község régi neve Nagyberég, jelenlegi hiv. elnevezése *Berehy*; posta, távirada, telefon, vasútállomás — a Berehovo-Kušnice-i vonalon — helyben. — helyben. A lelkészi (esperesi) hivattalal, mint előfizetővel, telefonon közvetlenül is lehet érintkezni.) A konferenciát előkészítő helyi presbiteriumtól és belhivatalnokoktól vett értesülés alapján közöljük a következő tájékoztatót. A konferencia ideje: 1935. augusztus hó 15. napjának d. e. 9 órájától augusztus hó 16. napjának déli 11 órájáig terjedő másfél nap. (A vasuton érkezőknek és elutazóknak u. i. a kedvezményes jegy felhasználása miatt legkésőbb 16-án déli 11 óra 51 p.-kor vonatra kell ülniök!) A beregi gyülekezet tagjai készséggel vállalták el a fent jelzett időre mintegy 260 ifjúsági résztvevőnek (85 fiu és 175 leánykörü tagnak), valamint 25—30 vezető egyénnek (lelkészek, tanítók stb.) szállással és élelemmel való ellátását, tehát egy éjszakai szállást és másfél napi ellátást minden résztvevő a gyülekezeti tagok vendégszeretetéből nyer. Felkéretnek a résztvenni szándékozók, hogy augusztus hó 5. (ötödik) napjáig érkezésük módjáról (vonaton, vagy fogattal), idejéről a beregi lelkészi hivattal értesíteni sziveskedjenek. Az ifjúsági és leánykörök kiküldötteinek jelentkezésével kapcsolatban pontosan megjelölendő, hogy hány fiu, hány leány fog megjelenni. Vasuton utazóknak legmegfelelőbb a Beregszászból reggel 8 óra 02 p.-kor induló, Beregre 8 óra 38 p.-kor érkező

mo'orvonat igénybevétele; az ezzel érkezőket az állomáson rendezők fogják várni s további elhelyezkedésükben utmutatást adnak, — a fogattal érkezők az iskola mellett leszállva, annak udvarán gyülekezzenek. Bibliát, énekes könyvet mindenki hozzon magával.

Szeretettel hívunk mindenkit, aki szíven hordozza anyaszentegyházunknak ügyét s már eddig is aktív munkása volt, vagy ezután szeretne azzá lenni a bel- és külmisszionak. Aki csak kíváncsiságból jönne, vagy csupán szórakozást keresne, az ne vegye el az illetékesebbek helyét. Minden helyi szervezet igyekezzék képviseltetni magát legalább egy kiküldöttel, aki nagyon rövid, de lelkiismeretes, pontos beszámolót fog tartani az otthon folyó köri munkáról. Egy-egy beszámoló egy percnél tovább nem tarthat. Ahonnan senki se jöhetne el, onnan a beszámolót írásban is be lehet küldeni. A konferenciának egyik érdekessége lesz a nagydobronyi leánykör kézimunkakiállítás, amelyre már előre felhívjuk az érdeklődők figyelmét. A kiállított tárgyakat meg is lehet venni, a befolyó jövedelem a szeretetmunka célját szolgálja. Érezzük meg, hogy Isten és református anyaszentegyházunk elvárja tőlünk, hogy keljünk fel és siesünk a sereggyűjtés napjára. Imádkozzunk Isten áldásáért úgy a vendéglátó érdemes helyi gyülekezetre, mint az egész konferenciára.

— **Felvétel a komáromi ref. tanítóképzőbe.** A ref. tanítóképzőnkbe a felvételi vizsgák július hó 16—18. napjain tartattak meg Komáromban. A jelentkezett 141 folyamodó közül a vizsgán megjelentek 108-an, 73 fiu és 35 leány. A vizsgálatok csoportokban folytak le és külön írásbeli és szóbeli vizsgálatok voltak. Az eredmények általában megfelelőek voltak, mert 81-en tettek sikeres vizsgálatot és csak 27 vizsgálat volt gyenge. Az Igazgató Tanácsnak nagy nehézséget okozott a 40 férőhely betöltése, mert nem csak a vizsga eredményeket kellett mérlegelni, hanem egész egyetemes egyházunk érdekeit, nevezetesen azt, hogy a felvételek a lehetőség szerint az egyes egyházkerületek érdekeit is kielégítsék. Ugy hisszük, hogy ez nagyrésztben sikerült is, mert a felvett 40 növendék közül: 9 a kárpátaljai egyházkerületből való, 12-en vannak a tiszáninneni egyházkerületből és 19-en a dunáninneniek. A felvételi értesítéseket a napokban küldi szét az intézet igazgatósága.

— **Az O. R. L. E. gyűlései Sárospatakon.** A magyarországi tiszáninneni egyházkerület abból az alkalomból, hogy egyházkerületté szervezkedésének kétszázéves jubileumát ünnepli, Sárospatakra hívta meg az Országos Ref. Lelkészegyházkerület, hogy konferenciáját, közgyűlését, kálvineumi ünnepélyét és az O. R. L. E.-tel kapcsolatos egyháztársadalmi szervezetek gyűlését aug. 22—27-ig ott rendezze meg. Az O. R. L. E. a meghívást elfogadta s a gyűlésekre a meghívóját már ki is bocsátotta, valamint közzétette e gyűlések gazdag tárgysorozatát is. Ebből kiemeljük a következőket: Aug. 22-én a tiszáninneni egyházkerület jubi-

leumi díszközgyűlése a f. hó 13-i lapszámban közölt programjait szerint. Ugyanezen napon d. e. az O. R. L. E. hivatalos tisztelgése a tisztánnenni egyházkerület jubileumi díszközgyűlésén, délután pedig az Országos Ref. Jóléti és Gazdasági társulat közgyűlése, a vallástánító lelkészek konferenciája, a segédlelkészek konferenciája és a ref. nők konferenciája.

Aug. 23-án az O. R. L. E. konferenciája, mely tart a következő nap is déli 1 óráig. Előadatok: Aktuális dátumok. *Dr. Miklós Ödön*. Sárospatak. *Dr. Márton János*. A német protestantizmus helyzete a múlt év óta. *Szabó Imre*. Reformátusok a föld kerekéségén. *Görömbei Péter*. A holland ref. egyházak helyzetképe és legsürgösebb problémái. *W. A. Dekker* holland lelkész magyar nyelvű előadása. Szükséges-e a polgári házasságról szóló törvény revíziója? *Dr. Hetessy Kálmán*. Miért ragaszkodjunk az ószövetséghez? ... A falusi lelkipásztor önművelése *Dr. Csíkés Sándor*. Segédlelkész-tultermelés kérdése. *Dr. Komjáthy Aladár*. A róm. kath. szellemű irodalmi és tudományos termelés feletti szemle az összeomlás óta. *Dr. Máthé Elek*. Konfirmációi oktatás. *Boda József*. Ifjúsági munka a falusi gyülekezetekben. *Dr. Kincses Endre*. Hogyan ünnepelheti meg egyházunk legméltóbban Kálvin Intituciójának 400 éves fordulóját. *Dr. Török István*. Presbiteri rendszerü-e a magyar ref. egyház? *Dr. Révész Imre*. Kívánatos-e, hogy a ref. lelkészek fizetése központilag, egyetemlegesen rendeztessék? *Maklár Károly*. Egyházak, iskolák, lelkészek anyagi sérelmei. *Szilágyi Béla*. Délután 3-kor az Orsz. Ref. Szeretetszövetség gyűlése, 5 órakor pedig az Orsz. Presbiteri Szövetség választmányának ülése.

Aug. 25-én a vasárnap délelőtti istenizsulet után, melyen az Igét *Medgyaszay Vincze* dunántuli püspök hirdeti, az Országos Ref. Presbiteri Szövetség hatodik nagygyűlése, amelyen egyebek mellett Rákóczi halalanak 200 éves fordulójáról emlékezik *Dr. Marton János* és Sárospatak üzenetét tolmácsolja az ország ref. népének *Farkasfalvi Ferka Géza* egyházkerületi főgondnok. Hitvalló presbiterok. Felszólalnak különféle társadalmi állású presbiterok. Délután vallásos műsoros ünnepély a kálvineumi árvaházak javára.

Aug. 26-án az O. R. L. E. közgyűlése. Délután a sárospataki temetőben nyugvó nagy emberek sírjainak megkoszoruzása, Sárospatak lánivalóinak megtekintése.

Aug 27-én kirándulás S. A. Ujhelyre a Dókus Ernő és Fejes Istvan sírjainak megkoszoruzása céljából és onnan tovább Széphalomra, a Kazinczy Ferenc lakóhelyére.

E konferenciákon csak azok vehetnek részt, akik aug. 10-ig a megszabott 6 pengő jelentkezési és 6 pengő ellátási díjat beküldik az „Országos Ref. Lelkészegyesület gyűlési irodája, Sárospatak” címre. Családiagok után a jelentkezési díj személyenként 3 pengő. E díjakat azoknak is meg kell fizetniök, akik esetleg rokoni körben kívánnak megszállani s

így az ingyen lakást és ellátást nem óhajták igénybe venni, mert az ünnepi étkezéseken a testvéri közöség megbizonyítására a részvétel kötelező mindenki számára. A jelentkezési díjak fejében mindenki megkapja a gyűlési jelvényt és a kedvezményes vasuti jegy váltására jogosító igazolványt, mely a kiindulási állomástól Sárospatakig szól és vissza.

— **Templom és iskolaszenteselés** a romániai galaci ref. szórványban. Ennek a kis egyháznak f. évi jun. 16-án szent és jövőt építő boldog ünnepe volt, amikor új templomát és iskoláját adta szent hivatásának. A szép ünnepélyen közreműködtek: *Tökés Ernő* óromániai bukaresti esperes, *Nagy Sándor* bukaresti lelkész, *Bognoczky Géza* bukovinai andrásfalvi lelkész, aki a csángó-magyar testvérek üdvözlését tolmácsolta, *Feleky József* brailai lelkész és *Dakó Lajos*, a galaci templom és iskolaépítő lelkész. Jelen voltak még: *Sándor József* szenátor, az óromániai egyházmegye gondnoka, aki az egyházkerület megbízásából 10 ezer lei adományt vitt, *Dr. Bakk Elek*, *Somay Domokos*, *Balogh Géza*, *Maksay György* világi vezetők és *Balogh Frigyesné* a nőszövetségek képviselőiben. Képviseletette magát a galaci német ev. egyház, az ottani orthodox püspökség, az örmény egyház, a zsidó egyházközség, a polgári és katonai hatóságok. A galaci ref. egyházat *Czelder Márton* miszsiói lelkész alapította 1863. júniusában. A jelenlegi templom és iskola 340 000 lei költséggel épült, amelyre még 60.000 lei adossága van az egyháznak.

— **Az erdélyi ref. egyházkerület** kiváló püspökét, *Dr. Makkay Sándort* a román király a legutóbbi királyi kitüntetések során a Vulturul Romaniei in gradul Comandor-ranggal tüntette ki.

HIVATALOS RÉSZ.

— **PÁLYÁZAT.** A *strážnei (örösi)* ref. egyház organista kántortanítói állására. Javadalom: 1. lakas, 2. 6 kat. hold szántó, 3. 11 kat. hold 940^q rét, 4. 3 drb. marhalegeltetés; földek után az adót az egyház fizeti: 5. 4—5 q. buza, 18—20 q. rozs díjlevél szerint. 6. Készpenz 78-80 Kč. 7. 22 m³ tűzifa beszállítva. 8. stóla. Államsegély. Az egyház javadalom az államsegélyhez 8412 Kč-ra van értékelve. Kötelessége a két tanerős iskolában a kijelölt osztályok tanítása. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Énekkarvezetés és minden egyházi és belmissziói munkában segédkezés. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak kvalifikált, ref. vallású férfi tanítók. Az iskolai referátus rendelete szerint felszerelt kérvények 1935. aug. 10-ig küldendők: Ref. Lelkészi Hivatal. *Strážne p. p. Velký-Gyreš* címre.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkeszi hi- vatal. Kéziratok, előfize- tések, hirdetések és eset- leges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	--

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Egyházunk és közintézményei.

Ha másfél évtized távlatából végigtekintünk azon az uton, amelyet a nagy világtörténelmi fordulat által teljesen új viszonyok és államkeretek közé sodort szlovenszkói és kárpátaljai ref. egyházunk megfutott: jogosan állapíthatjuk meg, hogy ez a másfél évtized nem ment el fölötte nyomtalanul s azt az utat nem futotta bizonytalanra és céltalanul.

Minden kezdet nehéz. Nehéz kezdet után, a sürgős megoldást követelő, életbevágó feladatok rengetegében vergődve és rajta átvergődve, ha némi ingadozás és bizonytalankodás után is, de mégis elindult egyházunk életfolyamata azon az uton s azon cél felé, hogy megteremtse azokat az életfeltételeket, amelyek képessé teszik a régi nagy egyháztestről lementszett részeket egy új, egységes egyházzá szerveződésre és képessé teszik a további önálló életre is.

A nagy világtörténelmi fordulat után, mihelyt egyházunk vezető tényezői az új helyzetben tájékozódni tudtak, megindult a szervezkedés munkája alulról felfelé az egész vonalon. És pedig nagyobb rázkódtatások nélkül. Ha itt-ott mutatkoznak is szembeszökő aránytalanságok a külső szervezkedés területén, mint pl. egyik-másik egyházmegye túlkicsiny volta szemben egy másik egyházmegyének 5—6-szoros nagyságával: ezek oly kis jelentőségű dolgok, hogy ezeket a hibákat hamarosan leköszörüli majd az új viszonyok között folyó élet megalkuvást nem tűrő követelménye.

Ha voltak is bizonytalankodások itt-ott az egyházpolitikában, azon a legkevésbé sem lehet csudálkozni, mert a jövőbelátás tehetősége nem adatott egyetlen földi embernek sem s ami ma, több mint 15 év után világosan áll előttünk, ugyanaz átláthatatlan ködbe volt burkolva még 15 évvel ezelőtt s amilyen könnyű ma már ítéletet mondani az akkori események felett, époly nehéz, vagy lehetetlen volt akkor az egyházkormányzás tényezőinek öntudatosan eltalálni minden tekintetben a leghelyesebb utat.

Annyi kétségtelen tény gyanánt megállapítható másfél évtized távlatából is, hogy egyházunk akkori felelős vezetői, ha szinte példátlan feladatok megoldása várt is reájuk, a legteltesebb jóakarattal, egyházunk javát akaró és jövőjét féltő gondnal igyekeztek a rájuk váró kötelességeknek megfelelni és Isten kegyelméből a végzett munka és a meghozott áldozatok nem voltak hiábavalók, mert a legelső sorban kitűzött célt, a szervezkedést és az új keretek között való berendezkedést elérhette egyházunk minden nagyobb baj, vagy végzetes kisiklás nélkül.

Mindez azonban — akármilyen nagy jelentőségű teljesítmény is — még csak a mindennapi élet parancsoló szükségletének a kielégítése volt. Itt megállni nem lehetett és nem volt szabad, ha élni akart egyházunk. Az élet egy pillanatra sem áll meg, hanem tovább halad és minden új nap új feladat elé állít.

Igy vetődött fel az utánpótlás gondolata a magunk erejéből az egész vonalon, ha nem akart egyházunk a régi egyháztest könnyen elseperhető függvénye lenni akkor, amikor a szétszakított részek közé áthághatatlan és mindinkább szélesbedő szakadékok vágtak az új országhatárok annak előre látott és nem látott mindenféle akadályával szellemi tekintetben is.

Ez a gondolat teremtette meg a teológiát, a régi mintájára a lelkészi nyugdíjintézetet, az új helyzetben másfél évtized alatt leszűrt tapasztalatok alapján a pozsonyi diákinternátust és menzát, legujabban pedig a ref. tanítóképző intézetet. Mindezeket pedig szépen egészítik ki a lendületbe jött lelki munkának áldott gyümölcsei: a beretkei és kiskoszmályi árvaház és a hír szerint a közeljövőben megnyíló kárpátaljai szeretetintézmény.

Ki tagadhatná, hogy mindezek elkerülhetetlenül szükséges alapfeltételei annak, hogy ref. egyházunk itt öntudatos, önálló, a maga lábán járó életet éljen és hivatásának az itteni speciális viszonyok között megfeleljen?!... Akár a teológiát, akár a diákinternátus eszméjét, akár a tanítóképző intézetet vegyük, elvitázhatatlan, hogy olyan szüksége van egyetemes egyházunknak mindezekre, akár a lélegzetvételtre, vagy a mindennapi kenyérre.

Theológiája adja a lelkészi utánpótlást s arról, hogy a jövő lelkésznevezéseket teljesen függetlenül ne maga az egyház tartsa a kezében: nagy veszedelem nélkül, jövőjének kockáztatása nélkül az egyház soha le nem mondhat semmiféle anyagi előnyökért sem. A maga speciális helyzetének és igényeinek megfelelő lelkésztipust az illető egyház csak maga termelhet ki. Ezt nem tudja szállítani a legmagasabb színvonalu külföldi intézet sem és egyetlen belföldi intézet sem, amelyben maradék nélkül nem az egyház minden más tényezőtől független befolyása érvényesül. Ha nem így lenne: az bajt jelentene. Itt más megoldás nem lehetséges hitelveink és egyházunk veszedelme nélkül.

Csaknem ugyanez a helyzet a tanítóképzésnél. Amíg egyházunk az iskolaügy tekintetében a régi nyomokon haladva ragaszkodik iskoláihoz, mert azokat továbbra is veteményes kertjeinek akarja látni, addig elvitázhatatlanul szükséges, hogy a vetemé-

nyes kertek munkásait maga képezze úgy, hogy ők elvégezzék a nagy áldozatokkal fenntartott iskolákban azt a munkát, amelyet joggal vár tőlük az áldozatot meghozó egyház.

És ki tagadhatná a diákinternátusok és menzáknak a jövőre kiható súlyos jelentőségét?!... Amikor a különféle vallásellenes világáramlatok olysokfelől kísértgetik a tanuló ifjúságot és mindenféle trükkökkel is igyekeznek őket, a jövő társadalma vezetőit, maguknak meghódítani?!... Amikor az itteni ref. egyházban az intelligens, egyházkormányzásra is hivatott elem nagymérvű megfigyatozásának konturjai már jól látszanak, sőt kezdjük a következményeket érezni is, amikor egy-egy világi vezető ember megürült helye csak kínos keresés után tölthető be, sőt itt-ott már lehetetlen is?!... Nem első-rangu életérdeke-e egyházunknak minden eszközt alkalmazásba venni arra nézve, hogy a jövő ref. intelligencia közül egy is el ne vesszen, hanem az egyháznak segítő és vezető kezét érezze lehetőleg egész tanuló pályáján annak legmagasabb pontjáig, hogy a szövődött szálak ne szakadozzanak szét az életbelépés pillanatában sem?!... Ez az áldozat is teljesen bizonyosan meghozza gyümölcsét az istápláló és nevelő egyház számára. Ezt jelenti egy jó helyen felállított és hivatásának megfelelő internátus.

Mindezek után megállapíthatjuk, hogy ma már csaknem teljesen és véglegesen készen vannak ref. egyházunknak azon kérései, amelyek között a jövőben élnie kell. Készen vannak azok az intézmények is nagy vonalakban, amelyek egyházunk önálló életének megmaradásához szükségesek. Most az a kötelesség és feladat vár az egyház egyetemére, a köz- és tanácsos rendekre, hogy ezeknek az intézményeknek működése el ne akadjon az anyagi feltételek hiánya miatt.

Nagy és nehéz feladat és kötelesség, de nem elbirhatatlan, ha az egyház hivatalosai, lelkésziek és világiak egylélekkel magukra veszik ezt a gondot és nem felejtik ezt a kötelességet. A szlovenszói és kárpátaljai reformátusság kétszáz ezer lelket meghaladó tömegében még a mai nehéz gazdasági helyzetben is van annyi erő, hogy a reá váró terheket megbirja, csak az elhivottak tegyenek meg mindent arra nézve, hogy a hivek tömegei

ebbe az egyházfenntartói munkába aktíve is bekapcsolódjanak, tájékozva legyenek mind ezekről.

Mindenekfelett pedig az egyház hivatalos őrállóinak legyen ez a gond és kötelesség éjjeli-nappali gondja és kötelessége alulról felfelé az egész vonalon. Ne legyen olyan egyházi testületi gyűlés, ahol mindezen intézményekről jelentés nem hangzik el és sorsuk biztosítása szóba nem kerül. Ilyen módon ismertté és népszerűvé is lesznek intézményeink a hívek tömege körében is és nem soha nem hallott, ismeretlen célú és jelentőségű célra kérjük az áldozatot, amikor ezek fenntartására híveink áldozatkészségéhez fordulunk.

Az egyházi testületek vezetőire vár tovább az a nagy feladat, hogy a legmesszebb menő takarékossgal, a rendelkezésre álló erők tömörítésével, legcélszerűbb felhasználásával lehetővé tegyék, hogy semmi el ne vesszen

céltalanul, hanem még a maradék kenyérdarabkák is összeszedessenek és felhasznál-tassanak. Rájuk vár e közintézmények által annak dokumentálása, hogy az erők egyesítésével még a nehéz időkben is milyen nagy eredmények érhetők el és ha ezen az uton tovább haladni tud egyházunk, nem félhet attól az egyre jobban közeledő időtől sem, amikor minden külső támaszt elveszítve, a maga erejéből lesz kénytelen megélni.

Meg kell értenie mindenkinek s egy pillanatra sem szabad elfelednie saját erőnk-ből megteremtett és fenntartott közintézményeink intelmét, amely azt mondja, hogy csak az igazán a miénk és csak annak a megmaradása biztos, amit a magunk hitéből fakadt áldozatkészség teremtett. Amíg ez a hit és áldozatkészség megvan bennünk, addig nem veszhetünk el, de ha ez meghal bennünk, semmiféle külső támasz meg nem tarthat.

Sz. I.

Protestánsok Velencében.

(Folytatás)

Mint említettem: a német protestantizmus mellett az angol igyekszik betakarni az egyház szárnyaival a messzire, vagy közelre elvetődött híveit. S az angol protestánsok közül is elsősorban az „anglikán” egyház. Velencében is rendes gyülekezeti központjuk van, templomszerű imaházzal s az istentiszteleteiket rendszeresen propagálják a nagy szállókban (ahova az ő utazó híveik jó része szállni szokott). Érdekesen hat az emberre, hogy pl. a híres „Danieli” szállóban a portás tudja az anglikán istentiszteletek idejét (mert a vasárnapra a szállóban maradó angol vendégek nagyobb része tudni akarja azt), viszont a világhírű „Frazi-templom” miséinek idejét nem tudja, pedig a portás is, meg Velence 99/0-a róm. katolikus. Ilyen az angol. Megköveteli, hogy az ő lelki dolgaiban is segítsen annyit, amennyit tud: még a portás is. Ez talán nem csupán angol öntudat, de van benne valami abból a hatalmas protestáns tradícióból is, amelyet az angolok lelki világában sokszor megcsodálhatni. Ugy jár-ke-l a tömjén füstös gyönyörű templomokban, mint aki autóról néz vissza a por-

baburkolt szegény vándorra. Az angoloktól tanulhatni meg talán legjobban azt az álláspontot, amelyet el kell foglaljunk Rómával szemben... 1923-ban egyik velencei szálló terraszán reggelizve a mellettem ülő öreg hollandussal beszélgettem. Egyszer csak átmenet nélkül sóhajt egyet s így szól: „De gyenge papjaink vannak az utóbbi 2 évszázadban!” „Miért”, kérdelem meglepődve. „Azért, hogy a velencei Márk- és Frazi templomokban még most sem prédikál protestáns pap”. S amint egyre csodálkozóbb kifejezése lett az arcomnak, így folytotta: „Na, igen, a XVI—XVII. században, ha ilyen szabadsága lett volna az Igének: már a Vatikánban is szabad folyása lenne az Isten Igéjének”. Akkor nem válaszoltam az öreg, nyugdíjas, klasszikus tanár kiszólására. De sokszor eszembe jutott... Milyen irtóztatóan szegény sokszor a mi magyar protestáns öntudatunk. Ez a mi hollandusunk, vagy az anglikán vendég nem nagyké-püségéből gondolkozik, nyilatkozik így, hanem vallja is ezt. Hiszi, hogy ez csak az idők kérdése. S így imádkozza is, hogy jöjjön el a Te országod! Ez az a protestantizmus, mely nem

ismer defenzív módszert. Az egyház külpolitikája szerinte: áthidalás, nem megalkuvás, lemondás, hanem legalább is annyira következetes és keresztülvitt offenzíva, mint, mondjuk a róm. katolikusoké az evangélikus testvérekkel szemben jelenleg Szlovenszkon (l. az ottani róm. kath. lapok megszervezett támadását).

De térjünk vissza a velencei protestánsokra. Amikor vasárnap reggel a methodistákról sok jó információt kaptam az itteni protestánsokra nézve: megtudtam a valdensok templomának címét is. A városnak éppen a másik részére kellett menni. Igen ám, de Velence tengerre épített város. Szárazföldön, hidakon és sikátorokon át sok helyet meg lehet közelíteni. De milyen kanyargással! Mert az utcák jórésze kanális, néhol jó mély is s keserűen-sós tengervízű. Igaz, hogy van itt vagy 400 szebbnél-szebb márványhid, de jaj az embernek, ha csak a térképre bizza magát. Az udvarias olaszok hozzászórtak a sok idegenhez s így ha nem is tud az ember irodalmi nyelven beszélni velük, megértik és segítenek. Így jutottunk el, ki tudja hány hidon, sikátoron, görbülésen és átjáron át a város egyik igen előkelő részébe, ahol a „Cavagius“ palotában, a „János és Pál templom“ környékén meg is találtuk azt. (Itt ugyanis az utcák, kanálisok neve mellett úgy tájékoztatják az idegent, hogy: ennek, vagy annak a templomnak környékén van az a hely, melyet keresünk. Mert templom, művész-tervező-építő alkotta hófehér carrarai márvány frontú templom annyi van Velencében is, hogy a város egyik részében egypár órai séta alatt végigcsodálhat az ember vagy 10—15-öt.) Szóval a Cavagius palotába értünk el. Valami egyházfi-félével beszélgetve megtudtuk az istentisztelet idejét. Jól esett itt is látni, hogy a külső formákban is keresik a valdensok a tiszta evangéliumi igehirdetés méltóságát. A palotának talán lovagterme volt az a szép helyiség, ahol az istentiszteletek tartanak. A templom új berendezésű, de két dolog meglátszik itt is rajta, miként azt én láttam a többi valdens templomon is. Először is az, hogy a művészetek e klasszikus hazájában a kálvinista irányú puritán valdensok is igyekeznek a talán néha kissé hideg fehér falak és disztelen templomok lehetőségeit felhasználni: ha nem is a felcico-

mázott művészi szépség, hanem a „hangulatos“, a „kellemes“ kifejezésére. A külföldi protestánsok s ezek között a határozottan puritánabb kálvinisták is erősen érzik a szükségét annak, hogy a templom ne négy fehér fal legyen, hanem fejezze ki a mai kort és legyen alkalmas a ma emberének. A XVI. században érthető és szükséges visszahatás volt a meszelt fal s a gyalult csupasz pad. A most kilépő új generáció, melyet a háború utáni mentalitásban neveltek megváltozott térképek és elhallgatott tradíciók és átértékelt pedagógia alapján: nem tudni, hogy nem fog-e e téren is hatással lenni az egyházi életre, ha ugyan egyáltalában aktívabb tényezője lesz az egyháznak, mint a most lelépő generáció.

A valdensok rugékonyságát és haladni tudását kell dicsérni abban, hogy a környezetből fel tudja használni azt, ami felhasználható, mert jó.

Igy a templomaik falain az irás egyes versei olvashatók: igen kellemes és finom izlésű betűkkel odafestve. A művészet legtöbbször szimbolizálva fejezi ki. Így náluk is ott van a bárány, olykor a hal, a kereszt a könyv (Biblia), a görög khi és ró, alfa és ómega betűk. A keményfa diszítésű urasztal és padok mind több, mint egyszerű asztalos munka: szerény és alázatos kifejezői annak, hogy az evangéliumot lehet szebb helyen is meghallgatni.

A másik hatás a róm. katholicizmus számlájára íródik a magyar református szemében. Azért mondom, hogy a mi szemünkben, mert az alább elsoroltakon még csak meg sem ütődik egy külföldi református. Ugyanis a valdens lelkész letérdelve imádkozik az urasztala előtt, mielőtt elkezdené az istentiszteletet. A templomban az egyik fal disze egy egyszerű, de szépen kidomborító háttéren fekvő kereszt. Fényes villágosság mellett is villanykandelláber használása az Ige olvasása alatt stb.

Galambos Zoltán.

(Folyt. köv.)

A szoros köteletség kényszerít, hogy ily keményen prédikáljak. Tetszik-e, nem tetszik-e, arról nem tehetek. Csak Istennek tessenek, akár tessenek másnak, akár ne: arról én bizony nem tehetek.

Tofeus Mihály. (1624—84.)

A lelkészválasztásról.

Kétségkívül aktuális problémát pendített meg Garamvölgyi Károly a hivatalos lap július 6-iki számában, amikor a lelkészválasztás reformjáról írt. Nagyon valószínű azonban, hogy az általa javasolt reform egyáltalán nem vezetne célhoz, a helyzetet egy cseppet se javítana, sőt — amennyiben az lehetséges, — azt még inkább elrontaná. Abból ugyanis, hogy a választás helyébe az egyházmegyei bizottság által való kinevezést tennők, semmi jó se származnék se a lelkészekre, se a gyülekezetekre nézve. A reformáció egyházai kivétel nélkül választás útján töltik be a lelkészi állást. Ha ebből kifolyólag történnék is itt-ott sérelmek, vagy visszaélések, ebből az egyetemes egyháznak még nincsen olyan nagy kára, mint aminővel egy általános reformációi elvnek a megsemmítése járna. Különbben a cikkíró maga is belátja, hogy a javaslat életbeléptetése nagy nehézségekbe ütköznék. Annyi bizonyos, hogy egyházaink nem szívesen mondanának le lelkészválasztási jogukról. Sőt valószínű, hogy egyáltalán nem is volnának hajlandók lemondani. Annak idején a reformáció rohamos elterjedésének egyik oka épen az volt, hogy a gyülekezetek a lelkészeket maguk választották. A szabadságnak erről a négyévszázados rendszeréről a katolikus izü kinevezésre való visszatérés olyan nagy mervű operációt jelentene, amibe a beteg semmi szín alatt se egyeznék bele.

A Garamvölgyi javaslata különben nem egyéb, mint a magyarországi legújabb lelkészválasztási eljárásnak a megfordítottja. Ott a pályázók közül az egyházmegyei bizottság jelöl ki hármát és a gyülekezetnek e három közül kell megválasztania a maga lelkészét. Ami mindenesetre helyesebb, mint a Garamvölgyi elgondolása, mert jobban megőrzi a szabad választás jellegét és színezetét. Ezenkívül a magyarországiak teljes mértékben favorizálják a meghívásos eljárást, amit Garamvölgyi perhorrescál. Holott az a körülmény, ha a meghívott lelkész a gyülekezet egyes tagjaihoz rokoni kapcsolatok fűzik, a lelkésznek is, a gyülekezetnek is csak előnyére válik. Hogy a korteskedés lehetősége sem a meghívásnál, sem a jelöléses választásnál nincsen teljes mértékben kizárva, ez nem olyan baj, mint ahogy egyesek gondolják. Ebből legfeljebb csak az illető gyülekezetnek lesz kára. Hiszen az már a választásnak a lényegéből következik, hogy tökéletes választási rendszert alkotni egyáltalán nem lehet. Amire nemcsak a lelkészválasztásnak és a politikai választásoknak a különféle rendszerei szolgáltatnak bizonyítékot, hanem maga a hétköznapi élet is. Lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy milyen nagy probléma ránk nézve a választás, ha pl. egy nagyobb üzletben, ahol megfelelő választék áll rendelkezésünkre, valami fontosabb tárgyat, pl. rádiót, vagy kerékpárt akarunk vásárolni. Sehogy se tudjuk magunkat elhatározni, hogy melyiket válasszuk. Szükségünk van valakire, aki egyiket, vagy másikat ajánlja. Sőt még akkor is, amikor már válasz-

tottunk és vásároltunk, még mindig él bennünk a kétség, hogy talán nem jól választottunk. Ilyenkor a legokosabban cselekszünk, ha kétségeinket szándékosan eloszlátjuk és igyekszünk magunkat megnyugtatni affelől, hogy a lehető legjobbat választottuk.

Természetesen egy jó kereskedő, aki ismeri az ő vevőközönségét és annak az érdeklődési körét, nagyban megkönnyítheti a választás munkáját azáltal, hogy osztályozza az árut és olyat tesz a vevő elé, amilyenre annak épen szüksége van. Ezáltal hamarabb megoldjuk a választás problémáját és mégis megmarad az a meggyőződésünk, hogy minagunk választottunk. Valami ilyesmit lehetne tenni a lelkészválasztással: osztályozni a választásra kerülő anyagot. Ez az osztályzás megvolt az egész XIX. századon át, csak a XX. század első tizedének minden téren tultengő liberálizmusa törölte azt el. Pár évtizeddel azelőtt kallódott el az egyházlegyelem is. És most vissza szeretnők ezt is hozni abban a legteljesebb mértékben, amint azt az elődök a XIX. század első felében gyakorolták. Így vissza kell hoznunk a pályázók osztályozását is. Nemcsak a választás simasága és tisztasága érdekében, hanem a gyülekezetek érdekében is. Régebben a választási osztályozásnak hármast alapja volt: a lelkészi díjlevél, a lelkész bizonyítványa és szolgálati ideje. A fiatal, kezdő pap az első osztályu paróchiára csak bizonyos szolgálati évek betöltése után pályázhatott. És még akkor is a jeles végzettségű pap hamarabb, mint az, akinek elégséges bizonyítványa volt. Ezek közül a feltételek közül a lelkészi bizonyítványt, mint nem abszolút értékűt, bátran elhagyhatjuk. Nem képez reális osztályozási alapot a paróchia jövedelme sem; célszerűbb lesz, ha ehelyett a gyülekezet lélekszámát fogadjuk el. Maradna fundamentum divisionis gyanánt a gyülekezet lélekszáma és a lelkész szolgálati ideje, illetőleg a kettőnek a kombinációja pl. ilyenformán: az ötszazon aluli lélekszámmal bíró gyülekezetbe pályázhatna, illetve választható lenne minden okleveles lelkész, aki az előirt kapláni éveket kitöltötte. Az ötszázon felüli, de ezren aluli lélekszámmal bíró gyülekezetbe pályázhatna, illetőleg választható lenne minden lelkész, aki mint paróchus lelkész öt teljes szolgálati évet ki tud mutatni. Az ezren felüli lélekszámú gyülekezetekbe pályázhatnának, illetőleg választhatók lennének a tíz szolgálati évvel bíró lelkészek.

Ez a választási rendszer amidőn osztályozná a pályázókat és kevesbitené azoknak a számát, ugyanakkor nagyobb garanciát nyújtana a választás lefolyásának a simasága és tisztasága felől is. Másfelől közreműködnék olyan irányban is, hogy minden ember elébb-utóbb a neki megfelelő helyre kerüljön, vagyis hogy minden gyülekezet megkapja a neki megfelelő embert. Végül pedig, — ami szintén megszívlelendő körülmény, — ennél a választási eljárásnál kellő méltánylással részesülne a lelkésznek a gyakorlati évek alatt szerzett tapasztalata is. Őszintén és bátran elmondhatjuk ugyanis,

hogy a papi prudenciának több mint a felét a gyakorlatban sajátítottuk el. A theologia legfeljebb csak az elérendő célt (Isten-ország) fixirozza előttünk, de a legfontosabbat, hogy t. i. az embereket miképen kell és miképen lehet az odavivő utra elvezérelni, ezt csak az életből, a saját tapasztalataiból tanulja meg a lelkész. A gyakorlat tehát egyetlen más életpályán se annyira fontos, mint a lelkészi pályán. És míg a gyakorlati éveket az előléptetésnél, magasabb rang- és fizetési osztályba való kinevezésnél minden más életpályán beszámítják: addig a jelenlegi lelkészválasztási rendszer a gyakorlati évekre egyáltalán nincsen tekintettel. Így történik meg aztán nem egyszer, hogy fiatal, tapasztalatlan lelkészek több ezer lelkes gyülekezetek élére kerülnek, ahol az egyház és a lelkek adminisztrációjában való járatlanságuk többször lett már pótolhatatlan károk és veszteségek okozójává. Az általunk javasolt választási rendszer azonban biztosítaná nemcsak a választások tisztább és simább lefolyását, hanem egyuttal a lelkészi életpálya fejlődését és a fölfelé ivelő élet tapasztalati kincseinek az értékelését is. *Dr. Nagy Lajos.*

H I R E K:

— **Halálozás.** Fájdalmas és mélyen megrázó veszteség érte a kiskoszmályi ref. leányegyházat. A múlt év októbere óta nagy buzgósággal és odaadó hűséggel munkálkodott ifju tanítója: *Tóth Ferencz*, 23 éves korában, váratlanul meghalt. A tanév befejezése után Ótátra-Füredre ment pár heti üdülésre. Ott érte utól a halál f. évi július 22-én váratlanul, hirtelen szegény szüleinek és testvéreinek mélyeséges fájdalmára, a kiskoszmályi gyülekezetnek, szeretett tanítványainak és minden ismerőseinek nagy megdöbbenésére. A kiskoszmályi „Béthel” árvaház is igen-igen fájjalja Tóth Ferenc elvesztését, mert a gyülekezeti és iskolai munkák mellett élő hittel és nagy szeretettel munkálta az árvaháznak minden ügyét. A szépen megindult helmissziói munkáknak egyik legbuzgóbb hive volt. Szép jövő állott előtte; szövögette is annak a terveit, de a jó Istennek kifürkészhetetlen akarata mást végzett fölöle. Legyen áldott nyugalma! Emléke élni fog sokaknak szívében!

— **Lelkészválasztás.** A folyó évi június hó 15-én elhalt Varannav Sándor alsófegyverneki ref. lelkész utódjául meghívás által *Nagy István* ipolypásztói segédlelkészt választotta meg az *alsófegyverneki* gyülekezet. A meghívó közgyűlés folyó évi július hó 25-én volt. Isten áldása kísérelje a megválasztott ifju lelkész életét és a gyülekezetben végzendő munkáját.

— **Felvétel a pozsonyi református diák-internátusba.** Az egyetemes református egyház konventi elnökségének felügyelete és ellenőrzése alatt működő pozsonyi református diákinternátus és menza az 1935/36. iskolai évre felvesz középiskolai, tanítóképzőintézeti és főiskolai növendéke-

ket és pedig fiukat és leányokat egyaránt. A fiu-internátus Edl utca 9. sz. alatt, a női-internátus Széplak utca 12. sz. alatt fog működni. Ellátási díj havi 400 korona. Felvételi kérvények 1935. aug. 15-ig adandók be a *Ref. Internátus és Menza* elnökségéhez, Edl utca 9. sz. alatt. Bővebb felvilágosítást az elnökség nyújt 3 korona portó bekládása ellenében.

A kedvezmények iránti kérvények ugyanazon határidőig adandók be felszerelve a személyi kimutatással és a szükséges okiratokkal.

— **Dr. Finkey Ferenc** volt sárospataki jogtanárt koronagyűzesszé nevezték ki. A kuria teljes ülésén iktatta be magas állásába a nagyevű tudóst és kitűnő büntetőjogászt. E kitüntetés osztatlan örömmel veszik tudomásul a kitűnő professzornak Szlovenszkon és Ruszinszkon élő nagyszámu ismerősei, tisztelői és volt tanítványai. A tiszáninni ref. egyházkerületnek évtizedek óta előkelő világi tisztséget viselő tagja volt.

— **A Ker. Ifjusági Egyesület (Y. M. C. A.)** aug. 15—19-i debreceni konferenciája, melyre 2000 ifju készül, seregszemléje les/ annak az ifju seregnek, amely Bibliával a kezében és szívében vallja, hogy a *jövő a jőzan, tisztaéletű, keményen dolgozni tudó, mindig reménykedő ifjuság kezében van.* „Világgá akarjuk kiáltani — írja a hívogató, — hogy nincs értelme és nincs jövője az olyan életnek, amelynek nem az élő Krisztus a fundamentuma. Bele akarjuk kiáltani a mai életbe, hogy még mindig és örökké Jézus Krisztus az Úr a világon. Meg akarjuk mondani mindenkinek, hogy Krisztus segítségével az ő Igéjének mértéke és tanítása szerint akarunk élni, olyan életet akarunk, amelyben Krisztus nemcsak szó, sápadt fogalom, hanem élő, személyes valóság.”

A konferencia programja:

Aug. 15-én. Megérkezés Budapestről vonaton 13.52 órakor, a kerékpáros csoport résztvevői este 7 órakor érkeznek. Este 8 órakor megnyitó áhítat. Aug. 16-án. 7 órakor: Csoportos bibliatanulmányozás. Téma: „*Oh én nyomorult ember!*” 9 órakor: Megnyitó Istentisztelet, üdvözlések. 11 órakor: Előadás: „*Magadra hagyott ifju — nem vagy egyedül.*” 2.30 órakor: Sport (atletikai és asztali tennisz) előmérkőzések. 8 órakor: Evangélizáló előadás: „*Át nem adott ifju életem átka.*” Aug. 17-én. 7 órakor: Csoportos bibliatanulmányozás. Téma: „*Kicsoda szabadít meg?*” 10 órakor: Előadás: „*Utravaló nélküli ifju — van utralalód.*” 2 órakor: Sport, döntők, bemutatók. 8 órakor: Fáklyás felvonulás. Aug. 18-án. 7 órakor: Csoportos bibliatanulmányozás. Téma: „*Lélek szerinti élet.*” 8.30 órakor: Előadás: „*Büntudat nélküli ifju — szállj magadba.*” 10 órakor: Istentisztelet, városban és környékén. 11.30 órakor: Népgyűlés. Téma: „*Harc a tiszta életért.*” 2 órakor: Környékmisszió, templomi ünnepélyek. 8 órakor: Evangélizációs előadás: „*Átadott ifju életem áldása.*” 9 órakor: Zárógyűlés. Aug. 19-én. KIE-nagygyűlés. (Csatlakozott egyesületek delegátusokat köldenek.) Ser-

dülő vezetők összejövetele. Tárgy: a KIE serdülő-munka jövője.

A konferencián résztvehet minden 16 évét betöltött ifju társadalmi és felekezeti különbség nélkül, minden férfi, aki szereti az ifjúságot és felelősséget érez a jövővel szemben, minden lelkipásztor, tanító, aki meg van győződve arról, hogy szent kötelessége az ifjúsággal való foglalkozás. — Részvételi díj 9 pengő. Ebben az összegben bennefoglaltatik a jelentkezési díj, a jelvény ára, a rendezési költségek, a fáklya ára, négy éjjeli szállás és három napi étkezés. Vasuti kedvezmény 33°/o-os. Érdekessége e konferenciának az országos kerékpáros csillagtúra megszervezése, mely két célt szolgál: egyrészt az utiköltség terhéől való megszabadítást, másrészt pedig az ifjúság számára lehetőséget nyújtani arra, hogy Magyarország legnagyobb részét átutazhassák. A kerékpáros túra megszervezésénél kötött menetrend van, hogy a vonalakon a csatlakozás lehetővé váljék. Minden vonalnak felelős vezetője van, aki gondoskodik a menetrend betartásáról s egyben felelős a résztvevőkért.

— **Bilkei Pap István** budapesti ref. theol. akadémiai tanár nyugalomba vonult. Kötelességét minden tekintetben hűségesen teljesítő ember volt egész működése alatt mint gyakorló lelkész is, mint a theológián a gyakorlati lelkészképzés mestere is és az egyházi közéletben is szóval, tollal, tettel soha nem lankadó buzgósággal.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

555/1935. sz. Nagykapos, 1935. jul. 27.

K ö r l e v é l.

Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalhoz!

Egyházközségeink anyagi helyzete a leromlás és pusztulás szomorú képét mutatja s ez a körülmény arra int, hogy mindent megtegyünk a további súlyedés elkerülése érdekében. A tapasztalat arról győzött meg, hogy anyagi helyzetünk leromlásának egyik főoka, még meglevő javaink kezelésénél a szükséges gondosság és lelkiismeretesség hiánya. Azokban a gyülekezetekben is, ahol az egyedüli jövedelmi forrás a gyülekezeti tagok évi egyházi adója, a legtöbb helyen ezeknek az adóknak kivetése, beszédese nyilvántartása körül hiányzik a kellő gond, pontosság és rendes könyvvezetés. Sok helyt a két-háromszáz éves gyakorlat divik ma is, az adókiivetés darabka papirokon történik, amelyeknek elrongyolódása és elkallódása maga után vonja a követelések egy részének elkallódását is.

Ismerve ezeket a szomorú állapotokat, elhatároztam, hogy az egyházi adók beszédese és rendesebb kezelése érdekében megteszem a szükséges lépéseket. E tekintetben az első követelmény, hogy minden egyházközségben a célnak megfelelő adókönyv legyen felfektetve s az rendesen vezetessék. Sikerült összeállítanom adókönyvi ivet olyan beosztással, amely világossága, könnyű áttekinthetősége folytán lényegesen meg fogja könnyíteni az egyházak lelkészeinek és gondnokainak munkáját. Ezekből az ivekből — az adófizetők számára — megfelelő mennyiség könyvalakba bekötve hosszú időre el fogja látni az egyes egyházközségek szükségletét. Ugyancsak gondoskodtam hasonló rovatozású adókiivetési ivekről (E. T. III. t. c. 19. §.), továbbá a már használatban lévő Zárszámadásnak megfelelő beosztású bevételi és kiadási költségvetési ivekről is (E. T. III. t. c. 6. §.). Ezekből a nyomtatványokból mintáveket küldtem az esperesi hivatalokhoz, ahol meg'ekintethők. Ugy az adókönyvi, mint az adókiivetési és költségvetési ivek egyenként 30 fillér árban megrendelhetők a püspöki hivatal utján

Felhivom az esperesi hivatalok utján az egyházközségek előjáróit, hogy a szükséges adókönyvi iveket beszerezni, bekötetni s rendesen vezetni el ne mulasszák, mert annak pontos vezetését az egyházlátogató bizottságok utján ellenőriztetni fogom. Csak a rend, pontosság, a bevételek lelkiismeretes kezelése s a kintlevőségek gondos nyilvántartása menthetik meg egyházközségeinket a mai nehéz viszonyok között a további anyagi súlyedéstől.

Atyafiuai szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

Református árvaháztól Beretke.

281/1935. Beretkén, 1935. júl. 22.

K ö r l e v é l.

Minden Lelkipásztor és Tanító Testvérhez.

Az egyetemes ref. konvent egyházi elnökének 342—1935 számú rendeletére közzé teszem, hogy a f. évi konventi gyűlés határozata alapján a Pálóczi Czinke-féle vallástani könyveket a jövőben a beretkei árvaház küldi szét.

Raktáron vannak a következő könyvek: 1. Ker. hit és ker. élet. Ára: Kč. 4. 2. Idvezítés története Kč. 6. 3. Krisztus anyaszentegyháza Kč. 3. 4. Imádságok, vallástételek Kč. 3. 5. Konfirmációs káté Kč. 2. 6. Vallástani tervezet Kč. 5.

Ezentul tehát a megrendeléseket ne a konventhez, hanem a beretkei árvaház igazgatóságához Beretka p. p. Gemerská Panita méltóztassanak küldeni.

A könyvek csak utánvétellel és költség felszámítással szállíthatók.

Szeretetteljes tisztelettel:

Bácsy Gyula árvaházi igazgató-lelkész.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: *Szöke István.*

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkeszi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	---

Megjelenik minden szombaton.

*Nagyiszteletű Lelkész Ur!
 Tekintetes Tanító Ur!
 Érdemes Egyházi Előljáróság!
 Kedves Atyámfiak!*

Az új iskolai év küszöbén állunk és egyházunk veteményes kertjei: iskoláink kapui újra kitárulnak, hogy befogadják gyermekeinket s neveljék őket az Istennek és embereknek egyaránt tetsző igaz, nemes életre. A mostani tanév kezdete reánk nézve azonban messze kiemelkedik a hétköznapi-ságból, mert most nyitja meg először egy olyan tanintézetünk kapuit, amelytől iskoláink jobb jövőjét, bennük az egyházas szellem megőrzését és gyülekezeteinkért hitűséggel dolgozó tanítóink utánpótlását, biztosítását várjuk. *Szeptember 1-én nyílik meg Komáromban a mi református tanítóképző-intézetünk!*

Kedves Atyámfiak!

A ti hitbuzgóságtok és áldozatkészségetek állította fel a ref. tanítóképzőt! Értetek, gyermekeitekért, iskoláinkért kíván dolgozni minden erejével! Azért az a szeretet, amely létrehozta e nagyjelentőségű intézetet, soha ki ne haljon szívetekből és támogatástokat soha meg ne vonjátok tőle! Egyetemes Konventünk által a minden gyülekezetre egyaránt kötelezőleg elrendelt évi járulékokat (személyenként és évenként 50 fillért, mindig a legutóbbi népszámlálás adatai szerint) pontosan szolgáltatassátok be és ne legyen egy gyülekezet sem, akivel szemben

a törvény kötelező erejét kelljen alkalmazni. Sőt akiket az Isten javaival jobban megáldott, azok ne nézzék csak a köteles részt, hanem adjanak jó szível többet is abból, amit nekik az Isten adott, nem feledvén el azt, hogy egy olyan fontos, nagyhatású intézményt támogatniuk, amely századokra van hivatva létünket, fennmaradásunkat biztosítani!

Tanítóképzőnk még csak ideiglenes hajlékot nyert Komáromban, de méltó szép épületet kell számára emelnünk. Azután fel is kell szerelnünk a szükséges tanszerekkel, hogy hivatásának mennél tökéletesebben megfelelhessen. A szegény tanulókat is kellene segíyezni, valami kedvezményt adni nekik a tandíjfizetésnél, élelmezésnél, ellátásuknál. És mindehez Kedves Atyámfiak áldozatos, jó, igaz kálvinista lelkekre van szükség, amelyet köztetek bizonyára meg is fogunk találni. Mert ebben a munkában mindenki segíthet, még az is, aki kimondottan pénzzel nem rendelkezik! Ugyanis itt a természetbeni adományok gyakorlására oly sokféle lehetőség nyílik, hogy szinte mindenki nyújthat valami kicsiny, de mégis hasznos segítséget. A konviktus részére termények, élelmek, a könyvtárakhoz, felszereléshez könyvek, képek, történelmi le-

letek, kitömött állatok, rovarok, növények, a környéken található ásványok, egy használt hangszer, harmónium, zongora, stb. mind-mind olyan dolgok, amelyeket a tanítóképző igen hálás szívvvel fog fogadni s aki adja, az pedig talán meg sem érzi!

Kérő szóval fordulunk tehát mindenkinek most, a ref. tanítóképző-intézet kapunyitása alkalmával. Kérünk, halljátok meg Kedves Atyámfiai, kérő szavunkat! Jó szí-

veteknek adományait juttassátok el a „Ref. tanítóképző-intézet Igazgatóságához Komárom—Komáromba“, vagy közvetlenül, vagy a lelkészi hivatalok útján. És mi minden adományért előre is hálás köszönetet mondunk. Sekklopokat és felvilágosításokat is készségesen küld az intézet Igazgatósága.

Az Isten áldó kegyelme legyen a gyülekezeteken és az áldozatos, hű lelkiken!

Kelt Komáromban, 1935. augusztus hó 2 án.

A ref. tanítóképző-intézet Igazgató Tanácsának nevében:

Nagy Sándor
igazgató

Patay Károly
elnök.

Protestánsok Velencében.

(Folytatás)

Hogy folyik le egy valdens istentisztelet? Mint az újabb ref. lithurgikus mozgalom eredményeként többfelé, úgy itt is a lelkész kezdi el az istentiszteletet. A mult közleményben említettem, hogy a lelképásztor kijön a „papi szobából“ (mely külföldön a legtöbb templom mellett megtalálható, ahol a lelkész az istentisztelet előtt háborítatlanul elmélkedhetik s ahol a lithurgiális ruhája is van) és a nyugati protestáns lelkészek papi-öltönyében (tévesen „Luther köpenynek“ mondják mi felénk) letérdel a templom egyik végén levő urasztala előtt. Kezére hajtott fejjel imádkozik, miként nálunk is a lelképásztor a mőzeszékbe lépéskor, hogy az Ur áldja meg a „szent gyülekezést“ s tegye rá nézve is lelkileg hasznossá az Igét. Ezután jön a valdenseknél az 1927-iki római zsinaton megállapított lithurgiális első része az istentiszteletnek. Látszik ezen, hogy hatással volt rá a német prot. államegyház istentiszteletének lithurgiális sorrendje. A lelkész az invocatióval kezdi. Erre a gyülekezet énekelve felel. Majd kisebb imák következnek, melyek között a bűnbánati ima is mutatja a valdensek teljes kálvinista voltát. Ezekre is egy-egy megfelelő dallamu és szövegű énekkel felel felállva a gyülekezet. Az énekek mély evangéliumi tartalmuak s mint az újításon átment újabb énekes könyveken (a mienket — sajnos — kivéve), ezen a valdens

énekeskönyvön is meglátszik a belmissziós, a modern evangéliumi, a külmissziós hatás. A dallamok kissé gördülékenyebbek, mint a mi dicséreteinkéi és igen szépek (Mendelssohn, Bach, stb.). Igen jól esett az is, hogy az első vasárnap a XLII. zsoltárt is énekeltek, persze ugyanazon dallammal, mint mi, csak fürgébben, élénkebben.

A bűnbánati ima után az Ige szavaival hirdette a lelkész a bocsánatot, az Ur igérete szerint, minden megtérő bűnösnek. Közben elénekeltük az egyik „derekas éneket“ végig. Majd az Ige olvasása jött. 10—20 verset olvasott fel először a Ószövetségből, majd az Evangéliumokból s ugyancsak a levelekből is. (Ezt szintén erős kálvinista vonásnak kell minősíteni, mert nálunk nem a pap, vagy a cselekmény akar hatást elérni, hanem engedjük az Istent munkálkodni. Aki az Ő Lelkével az Igén át dolgozik.) Az igeolvasást a második rendes ének követte összes verseivel (az énekek általában 3—5 versesek), melynek végén a lelkész felment a szószékre. Eddig az urasztala mögött állott.

Minálunk furcsálnák, de külföldön többfelé lehet látni, hogy a lelkész egy korty vizet iszik pl. prédikáció előtt. Hány derék magyar ref. lelkésznek okozna kisebb fizikai megerőltetést, ha nálunk is szokás volna ez!

A prédikációhoz nem olvasta fel a tex-

tust, hanem azzal kezdette, hogy a liturgi-
kus részben felolvasott bibliai részek mind
egy isteni üzenetet hirdettek (pl. az első va-
sárnap a „farizeusi igazság„ és a „hivő igaz-
ság“; a másikon a „megváltás“) s így ezen
részekből vezette le az isteni üzenetet. A pré-
dikáció — már amennyiben megértettem —
igen erősen evangéliumi értelemben vett hi-
vogató volt az élő hitre. A lelkész szépen
adta elő a beszédet, de miként a kerek vi-
lágban sehol sem, itt a valdensok között sem
találkoztam az előadás, az elmondás, az Ige
élőszóval való hirdetésének olyan elhívott
művészeivel, mint akárhány magyar refor-
mátus lelkész. A gyönyörű, daloló olasz nyelv,
a finoman simuló német, a pattogó, duru-
zsoló francia, a szónoklásra kevésbé alkal-
mas angol nyelveken gyönyörű beszédet mon-
danak el istenküldötte, istenáldotta szolgálói
az Igének, de ha egy magyar pap lángoló lel-
kének, gyönyörű magyar nyelvünkkel szépen
bánni tudó művészetének eolhárófáján enged-
nök azt a hallgatók elé, akkor talán több és
szebb és jobb lenne a hatás (bocsáttassék
meg ez az egyoldalúságom!). Talán csak ne-
kem, vagy nekünk, magyaroknak, tűnik ez
így fel! A magyar prédikálás finom pianissi-
mója és dörgő fortissimója talán csak nekünk
szép. De ez igaz, hogy szép.

Az egyházi beszédet rövid ima, majd a
„Miatyánk“ s az apostoli hitforma követte,
melyeket kis énekekkel kísért a gyülekezet.
Érdekes, hogy az énekek utolsó versének
végén az „Áment“ is éneklé a gyülekezet.

Megkapó jelenet volt az is, amikor az
utolsó éneklés alatt fatányért adogatott egy
férfi (talán presbiter) padról-padra, melybe
mindenki beletette az adományát. Most a
ref. istentiszteletnek egyik alkotó része az
adakozás. A fatányért végül az urasztalánál
álló lelkésznek adta át, miután maga is tett
bele s a lelképásztor szintén elhelyezte abba
az adományát. Ekkor következett az istentisz-
teletnek egyik legmegkapóbb része. A tányért
felemelte a lelkész, mintegy Isten felé nyuj-
totta, imádkozva ajánlva fel az Urnak s ál-
dását kérte az adományra és az adakozókra.
Előfordul ez másutt is, de legalább én még
ilyen meghatótnak nem találtam ezt sehol.
Kifejezte ez is azt, hogy a templomi adakozás
is a gyülekezet hálás szeretetének, gyümöl-

csöt termő hitének megmutatása az Ur előtt.
A szokásos megáldással s a liturgiális ének-
léssel fejeződött be az egy órás istentisztelet.

Itt is szokás, hogy a végén a hívek elbe-
szélgetnek a lelkésszel, feleségével (aki az is-
tentisztelet előtt maga adta oda több körü-
löttele ülő idegennek az énekeskönyvet s a
liturgiális részt tartalmazó könyvecskét). Így
tudtunk mi is beszélni a lelkészcsaláddal.
Olyan szeretettel fogadtak és tanácsoltak,
magyaráztak, hogy ebből is csak nőtt a val-
dens testvérek iránti nagybecsülésem.

A gyülekezetük kicsike itten. Jó 200
tagból áll. Evangélizációjuk van. A belmisz-
szió minden ága felhasználtatik. Nagy problé-
májuk a most felnövekedő generáció, amelyet
a bibliás családi környezet dacára is vonz
magához a világ. Az átutazó, itt katonáskodó,
errefelé szétszórt valdenseknek édes atyja akar
lenni a lelkész, aki kis gyülekezte dacára
is annyit dolgozik, hogy csak néha akad egy-
egy szabad délelőttje, vagy délutánja. Az
egész egyházi életen látszik az, hogy az Igé-
nek igyekeznek nemcsak hallgatói lenni, ha-
nem megtartói is.

A valdensekről általában, történetükről,
egyházi érdekességeikről, pl. a lelkészek fize-
tésének központosításáról, stb. biztosan so-
kat tudnak már hivatalos lapunk kedves ol-
vasói, így ezzel be is zárom ezt a „helyszini
közvetítést“, melyet igyekeztem olyan színe-
sen és mozaikszerűleg egymásmellé rakni,
mint ahogyan kaptam.

Valence.

Galambos Zoltán.

Az Abaujtonai egyházmegye anyagi viszonyai.*

Előadói jelentés az egyházmegyei közgyűlésen.

A számvitel korlátain belül leegyszerűsített,
de immár rendszerbe foglalt számadásaink végre-
tisztá képet nyújtanak egyházaink anyagi viszonyai-
ról. Feleletet adnak minden jelenünket és jövőnket
érdeklő kérdésre, sőt — sajnos — olyan kérdésekre
is, melyeknek feltevésére gondolni sem mertünk.
Minden számadás magán viseli, nemcsak a számadó
egész lelki világát, de annak az órának hangulatát
is, melyben számadását készítette. A sokszor lenézett
számoknak lelke van, a számok beszélnek s a szá-

*) Közöljük a mai viszonyok között mérhetetlen
fontosságú anyagi kérdésekben való tájékozódást mutató
minta gyanánt.

madó önönmagáról mond megfellebbezhetlen ítéletet.

Zárszámadásaink fejezetek és címek szerint mutatják a bevételeket és ugyancsak fejezetek szerint feltüntetik a kiadásokat. *Rendes viszonyok között* tehát multévi zárszámadásainkat a *jövő év költség-előirányzatának tekinthetjük*, mely most már a *várható bevételeket és a várható kiadásokat jelzi*. Ilyen módon feleslegessé teszi az eddig szokásos nyújtható-huzható költségvetéseket, annál inkább, mert *rendkívüli esetekre vonatkozólag* (építkezés, kölcsön felvétele, vagyonunk megterhelése, rendkívüli egyházi adó kivetése stb.) az egyházi törvények intézkednek.

Vagyoneletárunk összeírja minden ingó és ingatlan vagyonunkat, valamint terhünket is s megállapítja tényleges anyagi helyzetünket, melyből minden számadó láthatja s látnia kellene egyháznak anyagi állapotát.

Rendszeres és egységes számvitelünk alapján, megelőzve talán minden más egyházmegyét, most már második éve állíthattuk össze egész egyházmegyénk számadását, mely olyan világosan mutatja anyagi helyzetét, mintha egyetlen egyház volna. Így együtt látva az egészet, könnyebben kitapogathatjuk sebeinket, mert öröme igazán nincs okunk.

Egyházmegyénk bevételei:

- I. Pénztári maradvány a mult évről Ké. 46 371 47
 II. Adakozásból befolyt Ké. 65.561 85
 Megközelíti a tavalyi bevételt.
 III. Bevételeink ingatlanokból . . . Ké. 147.894 16
 Ké. 31.608 02 több, mint tavaly. Ezt a tekintélyes emelkedést leginkább a hátralékos földbirtékek behajtása magyarázza. Az egyházak javadalmazását szolgáló 316 hold föld jövedelme Ké. 116.215 01. Egy hold tehát átlagosan K. 368 — hasznot hajtott. Nagyon kevés!
 IV. Tőke, kamat, kölcsön címen befolyt Ké 93.765 57
 Ké. 3.161 01 kevesebb, mint tavaly, amit a hátralékos kamatok tesznek ki.
 V. Egyházi adó fejében bevételeink Ké. 79 846 69
 Ké. 27.465 01 több, mint tavaly. Behajtott hátralékokból és rendkívüli egyházi adókból származik.
 VI. Vegyesek fejezetén bevettünk Ké. 72 821 25
 Ké. 60 000 — Abaujvárad földel eladásából származó többlet, egyébként megközelíti a tavalyi bevételt.
 VII. Iskolafenntartás céljaira befolyt Ké. 40.267 10
 Megközelíti a tavalyi bevételeket.
 VIII. Átfutó tételek, adományokból, gyűjtésekből származó, hozzánk továbbítás végett juttatott összeg Ké. 13.528 30

Összes bevételeink Ké. 560 056 39

Ami egyuttal tényleges készpénz forgalmunkat jelenti. Ké. 128.137 70 több, mint tavaly.

Kiadásaink:

- I. Személyzeti kiadások készpénzben Ké 48.547 90
 Megközelíti a tavalyi összeget.
 II. Kormányzati költségek Ké. 32.854 55
 Egyházközség kormányzat címén

Ké. 9.277 20 több, mint tavaly.

III. Kegyeességi kiadások Ké. 16 308 66
 Ké. 8.630 94 kevesebb, mint tavaly.

IV. Dologi kiadások Ké. 37.618 46
 Ké. 19.392 09 több, mint tavaly. Ez a hatalmas különbség a gazdálkodási kiadásoknál mutatkozik, jöllehet a bevétel oldalon elért eredmény nem indokolja.

V. Építkezések, javítások, templomon, lelkészlakon és a melléképületeken (iskolák és tanítólakok nélkül) Ké. 58 119 99
 Az Ur házára fordított összeg Ké. 6 783 85, a parochiakat és melléképületeiket Ké. 51.336 14 illeti. Minden más kiadásukat megelőzően, évről-évre legsúlyosabb teherterhelésünk.

VI. Adók, illetékek, járulékok . . . Ké. 55 896 70
 A többlet a hátralékos adótartozások törlesztéséből származik.

VII. Tőkesítés, törlesztés Ké. 109.713 33
 Ké. 13.975 94 többlet az adósságok törlesztéséből ered.

VIII. Iskolafenntartásra Ké. 84 381 91
 Megközelíti a tavalyi kiadást. Ha levonjuk a bevétel oldalon befolyt Ké. 40 267 10, tényleges kiadásunk iskolafenntartásra Ké 44 114 81.

IX. Átfutó tételek, továbbított adományok, gyűjtések Ké. 11.108 80
 Pénztári maradvány Ké. 105 506 09

Az egyházak még mindig indokolatlanul tartanak ilyen magas összeget kamatozatlanul pénztáraikban.

Összes kiadásunk Ké. 560 056 39

Lélekszámunk 11 840. Tavaly 12.068. Egy év alatt 228 lélek veszteség.

Az érinthetetlennek minősített ingatlanok (földek, házak) tekintetbe vétele nélkül.

Vagyonunk:

Pénztári maradvány Ké. 105 506 09
 5 dollár Ké. 100 —
 El nem adott termények Ké. 6.366 30
 Egyházi adóhátralék követelésünk Ké. 24 269 85
 Értékpapírok Ké. 42.023 —
 Bankbetét (gyűmölcsötztetés végett) Ké. 53.195 05
 Alapok Ké. 104.598 04
 Alapítványok Ké. 6 099 30
 Adóssok Ké. 209 154 78

Összesen: Ké. 551.312 41

Teher:

Térítések (visszafizetendő bánatpénz stb.) Ké. 1.250 97
 Hitelezők Ké. 246 159 59
 Hátralékos tartozásunk (adók stb.) Ké. 37 393 60
 Tiszta vagyon Ké. 266.508 25

Összesen: Ké. 551 312 41

Íme: egész egyházmegyénk anyagi helyzete a számok megvesztegethetetlen tükrében, 1934. december 31-én.

Próbáljuk meg levonni a tanuságokat és a következtetéseket.

Lélekszámunk újból 228-al fogyott. Nem szabad többé e folyton ismétlődő jelenség mellett pusztá tudomásvétel után tovább mennünk. Meg kell tudnunk e nagymérvű pusztulás okát. Mi okozza ezt a természetes szaporulatot is elnyelő sorvadást?

Teherbíró képességünk:

Bevételünk egyházi adókból . . . Kč. 79.246 69
Egyháziadó hátrálékok Kč. 24.269 85

A számok szerint tehát minden negyedik adófizető egyháztagunk adós maradt az adójával.

Ha a fenti két számot összeadjuk Kč 104 116 54 jelzi azt az összeget, melyet adófizető egyháztagnak le kellett volna róniok. Miután a tapasztalat szerint a lélekszámnak körülbelül csak egy-ötöde az adófizető, a 11.840 lélek közül 2368 az adófizető. Esik tehát egy adófizetőre Kč. 44 — adó, lélekszám szerint Kč. 880. Ha a hitelezők követeléseiből, adóhátrálékokból, köteles tartozásokból és egyéb hátrálékos fizetési kötelezettségeinkből származó Kč. 284.804 16 adósságunkhoz hozzáadjuk a . . . Kč. 24.269 85 egyházi adóhátrálékot, akkor . . . Kč. 309.074 01 terheli egyházmegyénk tagjait. Fejenként Kč. 26 14

Áldozatkészségünk:

Isten dicsőségére, külön alapra és perselyből befolyt összesen Kč. 59.626 75
Lélekszám szerint Kč. 5.—. Ez az az összeg, melyet saját egyházunk céljaira fejenként várhatunk.

Az átfutó tételek fejezetén bevételezett adományokat, gyűjtéseket tekintve, melyeket egyházi intézmények, testvér egyházak, inségesek céljából juttattak hozzánk Kč. 13.528 30
összegeben, az áldozatkészség fejenként Kč. 1.—

Eladósodtunk.

Vagyonunk 1934. végén Kč. 551 312 41
Adósságunk Kč. 284,804 16

Tiszta vagyonunk Kč. 266.508 25
azaz vagyonunk több, mint 50%-a adóssággal van megterhelve.

A tavalyi tiszta vagyonnal . . . Kč. 215 122 94
szemben jelenkező többletből . . . Kč. 51 385 31
le kell vonnunk az 1933-ban meglevő, de számadásba nem állított értékpapirokat Kč. 40 898 —
ugy, hogy 1934 ben mindössze . . . Kč. 10.487 31
tényleges javulás mutatkozik.

Mit kellene tennünk?

Tudatára kell végre ébrednünk, annak a szomorú ténynek, hogy évről-évre fogyunk, hogy eladósodtunk s hogy gyülekezeteink eljutottak nemcsak a teherbírást, de az áldozatkészség végső határáig is.

Fokoznunk kellene bevételeinket és csökkentenünk kiadásainkat. Az egyházi földeket jobb feltételek mellett kellene bérbeadnunk; a saját kezelésünkben levő földek gazdálkodási kiadásait pedig csökkentenünk kell.

Be kell hajtánunk követeléseinket. Mert lehe-

tetlen állapot, hogy amíg a mi adósaink 6% kamattal is hátrálékban maradnak, az egyház adótartozása után 7, hitelezőinek 8% kamatot fizet. Lehetetlen, hogy kintlévő követeléseink mellett kölcsönt kell felvennünk és kamatot kell fizetnünk.

Az egyházi adót az egyházi törvények rendelkezése szerint negyedévenként kell beszédnünk, nem pedig behajtását lehetőleg karácsony előtt megpróbálnunk.

A hátrálékos tartozások és kamatok után késedelmi kamatot kell számítanunk.

Lehetetlen, hogy be nem hajtott egyházi adó címen ezreket kell leírnunk.

Mérsékelnünk kell különösen az egyházkormányzati, a gazdálkodási és — sajnos — a kegyességi kiadásokat is.

Az építkezéseket szüneteltetnünk kell. Le kellene fokoznunk olyan igényeinket, melyeket elhalsztanánk, vagy melyekről le is mondanánk, ha egyénenként saját pénzünkbe kerülnének.

Végül: nemcsak határozatokat kellene hoznunk, de végre kellene hajtattunk a tavalyi közgyűlésnek egymás megsegítését célzó határozatát.

Aki megértette a számok beszédét és megérti az idők szavát, — annak kár többet mondanom, aki nem érti meg, annak idézem Adyt:

*„Mi mindig, mindenről elkésünk,
Mi biztosan messziről jövünk,
Fáradt, szomorú a lépésünk.
Mi mindig, mindenről elkésünk.“*

Félek: el fogunk késni!...

Szövérfy Ferenc.
egyházmegyei vil. tanácsbíró.

I R O D A L O M.

Az erdélyi református egyház.

(Bíró Sandor és mások: A mi egyházunk. A Kiáltó Szó könyvel, 1. sz. Kolozsvár, 1934.)

Az erdélyi református tan két és a gyakorlat négy vezető munkása a fenti címmel ismerteti egyházukat. Ez a könyv érinti, sorrend szerint, az egyház fogalmát, szervezetét, az erdélyi református egyház statisztikáját, történetét, iskoláit, szeretetintézményeit, missziós munkáit, időszaki sajtóját és irodalmi társaságát (Károli Gáspár Társaság, 1929. pontosabban 1931).

Nagy s örvendetes számokkal találkoztam benne, amelyekből párat feljegyezek ismételve, ismeret céljából. A mostani Románia magyar reformátusainak száma 780.000. Ebből az erdélyi egyházkerületben kerek félmillió, a királyhágómelleki kerületben a maradék 280 000 lélek tartozik.

Van öt református ovodájuk, 470 elemi iskolájuk, amelyből azonban 88 nyilvánossági jog nélküli s 128-nak döntés alatt a nyilvánossági joga. Ezekben az iskolákban az 1932/33. iskolai évben 27.060 gyermek tanult, míg a tankötelesek

száma 71.982 volt. Ez az egyetemes református egyház 12 középiskolát, ebből hat főgimnáziumot tart fenn; az összes diákok száma 2 500 s a tanároké: 196. Van egy hittudományi főiskolája, amelyen a növendékek száma évenként 160—170 közt váltakozik.

A tulajdonképpeni cél irásomban, hogy számszerűen feljegyezzem az egyházépítő megmozdulásokat. Elismerésre és megjegyzésre méltó beszédek számok ezek. Ennek a református egyháznak 784 csoportban 549 vasárnapi iskolája van 626 vezetővel és 25 572 növendékkel, ifjúsági egyesületnek 3 966, leány szövetségnek 2 023, nőszövetségnek 25 000 és a férfiszövetségnek 6 147 tagja van.

Időszaki sajtójukra jellemző, hogy a több, mint húsz lap közül, csak kelet az államfordulat előtti, többi viszont utána keletkezett s él.

Jellemző számok ezek az élő egyházra. Bizonyíték az Evangélium örök és ujulástosztó ereje mellett.

Maga a könyv pedig örömet jelent számunkra, hogy erdélyi testvérek ennyire elől vannak. Mikor, ugyan mikor lehetünk mi ott, ahol ők járnak, midőn nem egy ilyen ismerető s öntudatosító könyvre, de még az egyházi adminisztráció szempontjából annyira szükséges egyetemes névtára sem telik nálunk. Valljuk be, szomorú és visszás helyzet, amikor központi hivatalainkban avult, pontatlan, tizenkétéves, napiármellékletül kiadott névtárpótlékkal kell még ma is dolgoznunk. Ez az erdélyi könyv azért legyen buzdító Egyetemes Névtárunk megvalósítása felé.

Narancsik Imre.

H I R E K:

— A szlovenszkói-ungri Lelkészi és Tanítóegyesület július 23-án tartotta értekezletét Nagykaposon a ref. iskolában. Az értekezletet *Ujlaki Sándor* egyesületi elnök lélekemelő és Istenhez vezető imádsággal nyitotta meg. Imádságának főgondolata: a vetés és aratás. Künn a természetben és a lélek mezején. Milyen szép és eredményes ma az első, milyen nehéz és sokszor eredménytelennek látszó a második, Istennek kegyelme azonban mindenre elégséges, széppé teszi a nehéz aratást is, erőt ad a lankadó munkásoknak is. Egyedül Övé legyen a dicsőség. *Gencsy Béla* belmissziói előadó jelenti, hogy *Molnár Mária* készül egyházmegyénket meglátogatni, hogy előadást tartson. Örömmel fogadjuk és várjuk. Készülünk arra is, hogy előadásának Nagykaposon egy műsoros vallásos est méltó keret legyen. *Körmives Sándor* tudatja az egyesülettel, hogy a lelkesítő adminisztrációs munka könnyebbé tételére *Heiman Vilmos* nagykaposi könyvkereskedőnél, költségvetési, adókielvási, adófelkötési nyomtatványokat készíttetett. Sikerült az olcsó árban is megegyeznie és pedig úgy, hogy 1 drb. 50 ívből álló adófelkötési beleértve, 20 ív adókielvási, 20 ív költségvetési és 150 drb. nyugta-nyomtatvány ösz-

szesen 40 Ké-ba kerül. Mivel az egyházmegyénkben az adófelkötési kötelező bevezetésére javaslat tétellett, az egyházmegye alkotó tagjainak a figyelmét erre különösen is felhívja. Több más kisebb ügy megbeszélése után az értekezlet a XC-ik zsoltár 1-ső versének eléneklésével véget ért.

Szeretetintézmény létesül a kárpátaljai egyházkerületben. Özv. *Atzél Lászlóné* szül. *Perényi Lujza* nagyszőlősi földbirtokosnő 29 kat. hold területű birtokát a rajta levő tanyai épületekkel együtt a kárpátaljai ref. egyházkerületnek ajándékozta „*Atzél Perényi Református Szeretet-Árvaház*” címet viselő árvaház céljára. A fejedelmi ajándékot adó Nagyasszonynak kívánsága szerint az árvaház már ez év őszén megnyílik, amenyiben a tanyai épületek, udvar és kert azonnal rendelkezésre áll az egyházkerületnek s az épületek megfelelő átalakítással 8—10 árva befogadására alkalmasak. A nehéz időkben ilven biztató jelek által figyelmeztet Isten a nagy és áldozatos szíveken át, hogy nem hagyott el bennünket, mert amikor egy-egy nemes szívben ilyen messze világító fényben lobban fel az áldozatkész-ég lángja, az távolvalóknak és közelieknek azt hirdeti, hogy van reménység a sötétség eloszlására, hogy közeledik egy jobb jövő hajnala.

— A komáromi ref. tanítóképző intézet igazgató tanácsa az intézet egyik tanári állására az 1935-36. iskolai évre *Dr. Deme Lajos* okleveles középiskolai tanárt hívta meg, aki a meghívást elfogadta s állását f. év szept. 1-én elfoglalja. Az intézet igazgatója és a meghívott tanár mellett a még szükséges tanórákat komáromi tanárok fogják ellátni, mint óraadók.

— A mátyfalvi leányegyház július 28-án adta át rendeltetésének renovált templomát és új tornyát. Az ünnepségen *Bertók Béla* püspök, *Isaák Imre* esperes és *Lajos Sándor* végezték a szent szolgálatokat.

— A *Kovács Alajos* nyugalomba vonulásával megüresedett *negyedi* kántortanítói állásra *Győrffy Lajos* madari tanító választott meg.

— **Előkötő-örög-kántor** kerestetik egyik ref. leányegyházba a következő díjazással: 1. Huszonegy (21) köből buza és rozs. 2. Fapénz családonként 1-60 Ké. és személypénz családonként 1 Ké. 3. 8 magyar hold föld haszonélvezete. 4. Temetési stóla 20 Ké. 5. Természetbeni lakás mellék-épületekkel. Jelenkérés a rendelkezésre álló okmányokkal a ref. püspöki hivatalba *Velké-Kapușany*—Nagykaposra küldendő.

— **Vincze Elek** balatonkiliti-i lelkipásztor, konvinti tag, zsinati képviselő, a külsősomogyi református egyházmegyének 15 éven át nagy buzgalommal szolgáló esperese hosszas, de Istenben megnyugvó lélekkel viselt betegség után 48 éves korában, július 28-án Budapesten elhunyt. Egész működését a kötelességtudás és odaadás jellemezte. Nagytudású ember volt és a magyar református Sion építéséhez nagyértékű irodalmi műkö-

désével is hozzájárult. Egyházi beszédeiben a nagy biblikus tudást páratlanul tudta egyesíteni a magyar nép lelkületét megragadó egyszerűséggel, egyenességgel és gyakorlatiassággal. Szigorú, erélyes ember volt. De mindenkit szeretett és őt is szerették. Távozása nagy vesztesége a magyar református egyházi életnek. Temetésén a Budapest-Kerepesi-uti köztemető halottasházában Dr. Ravasz László hirdette az Igét. Majd az elhunyt földi porhüvelyét Debrecenbe szállították és az ottani köztemetőben helyezték örök nyugalomra. „Élete Isten ügyéért égő egyházának szentelt áldozat volt, bár hamar kialudott, mégis sokat világított azért emléke áldott és feledhetetlen lesz mindenkor.”

— **Uj kedvezmény a sárospataki ref. főiskolában.** Sárospatak mindig híres volt arról, hogy iskolájában a szegénysorsu tanulók a lehető legnagyobb pártfogásra találtak, ha érdemesnek mutatták magukat az Alma Mater gondoskodására. Az angol-internátus felállításakor egyesek talán aggódtak, hogy a jövőben elveszítik Patak ezt a hagyományos szegénysegítő jellegét.

Mindjárt eltűnik azonban ez az aggodalom, ha átlapozzuk a múlt évi értesítőt, amelynek tanúsága szerint az 1933/34. iskolai évben különböző címeken 20 647 P. kedvezményt nyújtott a gimnázium tanulóinak. De a segítés módzatai még most is egyre nőnek. Így pl. az igazgatótanács legutóbb is olyan határozatot hozott, aminek eredményeképpen meglehetősen nélkülözött segítés válik lehetővé.

Eddig ugyanis az volt a szokás, hogy első gimnázisták a tanév első felében nem részesülhettek kedvezményben. Így azután sok olyan gyermek volt kénytelen elmaradni a középiskolából, tisztán anyagi nehézségek miatt, akik különben szellemi tekintetben kiválóak voltak. E hiány pótlására az igazgatótanács olyan alapot létesített, amelyből kiváló képességű, református vallású, első gimnáziumba lépő tanulók részesülnek kedvezményben, összesen mintegy 400 P-ig.

A gyermekek rátermettségének elbírálására a gimnázium tanári kara 1935 szeptember hó 2-án *lehetőségvizsgát* rendez, amelyen az elemi iskola anyagával kapcsolatos kérdések alapján fogja elbírálni a jelentkezők szellemi fejlettségét.

A **párisi magyar ref. egyház** a jelen év május 5-én ünnepelte fennállásának 10 éves jubileumát. Az ünnepély Páris egyik legszebb templomában, a Temple de l'Oratoire de Louvre-ban folyt le a közel 1 millió lelket számláló francia protestantizmusnak, a Federation Protestante de France elnökének, *Marc Boegner* lelkésznek elnöklése alatt, aki megrövidítve marokkói útját aznap érkezett vissza Marokkóból, csakhogy az ünnepélyen résztvehessen. Megjelentek az ünnepélyen a párisi protestáns theol. fakultás dékánja, *H. Mon-*

nier és professzorai, a szeminárium igazgatója: *G. Bouttier*, több párisi lelkész híveikkel együtt, a párisi kath. és izraelita misszió és az összes magyar egyesületek képviselői. A megjelenteket az Oratoire egyházközség nevében annak tiszteletbeli elnöke, a híres theol. professzor *Wilfred Monod* üdvözölte. *Marc Boegner* imája után és a magyar ref. énekar éneke után *Kulifay Imre* hirdette az Igét: Jel. 3:7—11. alapján. A magyarországi ref. egyetemes konvent elnöksége üdvözlő iratának felolvasása után *Marc Boegner*, *Merle d'Aubigné*, a Societé Centrale Evangelique elnöke, *Paul Gounelle* alelnök, akinek templomában a magyar istentiszteletek vannak és *Georges Benignus*, a S. C. Ev. igazgatója szólottak a magyar protestantizmussal való kapcsolataikról és tettek hitvallást a protestantizmusnak a Krisztusban való, emberi érdeken felülálló szolidaritásáról. Ezt fejezték ki a különböző nyelveken, de egy szívvvel, közös melódiával énekeket zsoltárok is. Köszönetet mondott a magyar követség képviselője is a francia protestantizmus vezetőinek többször megnyilvánult segítségével és magyar kitüntetések is nyújtottak a francia protestantizmus jelenlevő négy vezetőjének. Milyen közel tudnak egymáshoz jönni és lélekben együtt ünnepelni a különböző nemzetek fiai is akkor, amikor a szemek fölfelé tekintenek s az odafelvalókat keresik!

— **Az északamerikai egyházak** nagyrésze magáévá tette a Világ Naptár Szövetségnek a jelenlegi Gergely-féle naptár revíziójára vonatkozó javaslatát, amelynek lényege az, hogy az új naptár négy egyenlő negyedből álljon és a husvét időpontja ápr. 8-án rögzítettessék.

HIVATALOS RÉSZ.

— **PÁLYÁZAT.** A *Jablonovi-szádalmási* ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet a II. ideiglenes tanítói állásra. Javadalom az egyháztól évi 1200—Kč. készpénz, 300—Kč. lakbér, 20—Kč. kertválság. Államsegély kérvényezve lesz, de érte az egyház felelősséget nem vállal. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztály tanítása, belmissziói munkában segédkezés. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak okleveles férfitanítók. Nők csakis férfitanítók híján jöhetnek figyelembe. Pályázati kérvények 1935. augusztus hó 28-ig a ref. lelkészi hivatalhoz *Hrušov u. p. Jablonov n/Turnou* (Moldavai járás) küldendők. Az állás 1935 szept. 1-én foglalandó el.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	--

Megjelenik minden szombaton.

18.100 — — 4.141·80

Ugy rendelte a Mindenható, hogy lelképásztori tisztem hovatovább számokkal való foglalkozásá alakul át. Ezért amikor egyetemes egyházunk hivatalos lapjában a legkomolyabban óhajtók minden lelkészársamhoz szólni, foglalkozásomból önként folyik, hogy a mondanivalóm címét is számokban adom meg.

A cimben két számot állítok egymás mellé, mégpedig beszédes számokat! Mivel nem rejtvényt akarok feladni szórakozás gyanánt, hanem nagyon komoly problémát felvetni s az *illetékesek lelkiismereti kérdésévé tenni*, mindjárt meg is magyarázom a címet.

18.100 korona értékű nyugta fekszik előttem! A nyugták aláírói: 1. missziói lelkészek, akik azt a szerény térítmenyt kérik, amit az Egyetemes Konvent f. évi gyűlése az év első felében megtett missziói utazásaikkal kapcsolatban eszközölt készkiadásai fedezésére, a szórványokban lakó hivek között kiosztott hiterősítő nyomtatványok beszerzési költségeire stb. megszavazott; 2. közalapi segélyes egyházak előljárói, akik a megállapított járandóságot egyházuk fenntartására, esetleg adósságaik fedezésére, épületek tatarozási költségeire, sok esetben a lelkészi javadalom fedezésére kérik; 3. olyan egyházak előljárói, akik omladozó templomok, iskolák megjavítására kérték a segélyt s az Egyetemes Konvent meg is adta, hogy a gyermekei iránt

megértő szívvel viseltető Anyaszentegyház példáját megmutassa; 4. árvaházak vezetősége, aki éhező, mezitelen árvák ügyét isteni és emberi felhatalmazásból vette fel, hogy a szeretet erejét mutassa meg, a szeretet magjait hintse el a kicsinyek szívében, a köteles részt kéri az Anyaszentegyház intézményétől, a Közalaptól.

4.141·80 Kc van a közalap pénztárában s egy csomó levél az asztalomon, amelyek egyrésze szépen kéri az esedékes és megszavazott segélyt, másrésze pedig joggal követeli, hogy a végzett munka, az istenes szolgálat a megfelelő támogatásban részesüljön.

Jogos a kérés, jogos a követelés! De mit tehetek én, akinek az isteni mindenhatóság nem adatott meg s a jó szóval a kiáltó nyomort és a jogos követelést kiegyenlítani nem tudom. Sáfárságra hívtam el s csak rámbizott földiekből adhatok a szorult helyzetben levőknek. Nincs annyi bölcseségem, amelynek birtokában a kevés anyagi erőt a legjobb és a legsürgősebb célra adhatnám, tehát a tisztánlátás érdekében és a Mindenható dicsőségszolgálatára e fenti két számot minden Lelkésztársam és Anyaszentegyházunk Tanácsos Rendjében helytfoglaló Atyák szívére leteszem.

Hivatalos lapunk ez évi 31-iki számának vezércikkében a felelős szerkesztő a történésszemszögéből mutatott rá az elmúlt tizenöt esztendő alkotásaira s az alkotásokat az örálók kötelességszerű gondjába ajánlotta. A

fenti két beszédes szám egy, a multból átvett s nagyra hivatott intézmény haldoklására mutat. Az első arra mutat, hogy bizó reménység táplálta és táplálja az Egyetemes Egyház kormánya mellett álló Vezetőket, de a segélyreszorulókat is az intézménnyel szemben, hogy az erős és segítségre hajlandó. A második, mint szomoru cáfolat, a valóságot tünteti fel. Az intézménynek, az Országos Közalapnak a tehetetlenségét regisztrálja, amit az a közönyösség szült, amelyről az utóbbi évek konventi jegyzőkönyvei tanuskodnak s a melynek kiküszöbölésére — sajnos — csak elvértve történnek intézkedések. Felteszem a kérdést: mi lesz a sorsa a mi szlovenszkói és kárpátaljai ref. egyházunk életakarásából megszületett intézményeinek, ha a négyévtizedes Közalap ma a fenti két számban feltüntetett s a fizetésképtelenséghez közelálló helyzetben van? Mi lesz akkor, ha a szórványokban lakó hiveinket a felülről várt támogatás kimaradása miatt nem támogatván a hite-szerint való lelkipásztor, felszivja a környezet? Ha megszűnnek a ma támogatásra szoruló egyházak, hol fénylik majd a losonci szemináriumból kikerült ifju Timótheusok missziói lelke? Nem folytatom tovább...

18.100 — 4.141·80. Ez a két szám, mint égő zsarátnok szálljon e lap hasábjairól az ég négy tája felé s égessen minden Anyaszentegyházáért dobogó szívet, inditson tette minden gyülekezeti vezetőt, egyházmegyei funkcionáriust! A szomoru valóságba belesajdul szívek álljanak össze s tegyék lehetővé nem-

csak a 18.100 korona, de még ezután beérkezendő, együtt több, mint 100.000 korona összegü nyugták kiegyenlítését. Minden egyházközség egyenlitse ki felszólítás nélkül közalapi járulék-tartozását, hogy a Közalap is elegendet tehessen Istenünk dicsőségére magasztos hivatásának.

Amikor e sorokat írom, ide hallatszik a cséplőgépek zugása, amelyekből az a mag folyik — hála a Mindenhatónak —, amit az Atya adott, gyermekei táplálására, a jövő biztosítására. Az Anyaszentegyházunk drága magvetése azok a fillérek, amelyek a szélrózsa minden irányából a hivek testvéries érzésének földi megtestüléseiként a Közalap pénztárába futnak be, hogy általuk éltesse, megtartsa, erősítse azokat a szívéhez nőtt és megerőtlenült gyermekeit, akiket csak a testvéri szeretet karjai tarthatnak meg. Vetés nélkül nincs aratás! Legfeljebb megszégyenülő reménység!

Legyenek ezek a sorok válasz a sürgető levelekre, nyissák fel a szemeket, ébresszék fel az alvókat: szólaljanak meg a fenti két szám láttára az ajkak a szeretet szelid szavára, vagy emeljenek vesszőt a Hivatottak a hanyagokra, hogy mindenképen munkálván Anyaszentegyházunk érdekét, tünjön el még emlékezetünkben is a paradoxon, amit cimül tettem fel soraim elé! Istenünk érdemünkön felül megáldott minket, adott életre, magvetésre, adjuk meg a kötelesrészt az Ő dicsőségére.

Vágó Ede.

„A protestantizmus Középeurópában.”

A *Life and Work* augusztusi számában a fenti cím alatt jelent meg egy közlemény, amely a középeurópai protestáns egyházak helyzetéről tájékoztatja a skót református olvasó közönséget. A cikk írója (J. M. W.) nem más, mint *Macdonald Webster dr.*, akinek mint jó barátoknak a neve a legszelebb körben ismeretes a különböző államokban élő magyar reformátusok között.

Lapunk szük kerete nem engedi meg, hogy az egész közleményt reprodukáljuk — bármennyire tanulságos volna — de nem mulaszthatjuk el kiragadni abból a Csehországra,

Szlovenszkóra és Magyarországra vonatkozó részeket, mint a melyek bennünket közelebbről érdekelnek. Aztán az sem lehet közömbös ránk nézve, hogyan itélik meg távoli testvéreink egyházunk helyzetét.

A cikkiró mindenek előtt rámutat arra, hogy egyes tudósítások sötét színezése dacára sem olyan aggasztó a protestantizmus helyzete Középeurópában, amit azt sokan gondolják. Majd így folytatja: „Például a forradalom óta a csehtestvérek evangélikus egyháza Csehországban, Morvában és Sziléziában száz percenttel növekedett 15 év alatt.

Hogy ez az előretörés a csehek között újabban kissé visszaesett, az nem jelenti a megállást, mert több év alatt olyan nagy volt az áttértek száma, hogy időre van szükség, amíg az új tagokat az egyház teljesen abszorbeálni tudja. Az előretörés nem szűnt meg, ezt bizonyítja az a körülmény, hogy az elmúlt évben 1700 új tagot nyert az egyház, akiket részint a katolikusok, részint a felekezetenküliek közül hódított el. Ez az egyház ma már képes nemcsak fejlődni, hanem előretörni és kivenni részét a pogányok evangélizálásának munkájából is.

Szlovákiában, a köztársaság másik részében is az élet jeleit mutatják a protestáns egyházak. A szlovák és német nyelvű lutheránus egyházak több tekintetben inferioris helyzetben vannak ugyan, azonban a prágai kormány előtt nyomatékosan kifejezték a teljes szabadság, valódi autonómia és a felekezeti jogegyenlőségre vonatkozó követelésüket is ez mindenestre az öntudatos élet jele.

A magyar református egyház ugyanebben az országban — dacára annak, hogy a kormány annyi év óta még mindig nem hagyta jóvá alkotmányát — szintén a fejlődés és megerősödés útján halad előre. Erről tesz bizonyosságot a vasárnapi iskolák, bibliakörök, ifjúsági egyesületek, asszonyszövetségek számának állandó növekedése. Kétségtelenül biztató jel az is, hogy jöllehet ennek az egyháznak tíz évvel ezelőtt egyáltalán nem volt lehetősége a lelkészképzésre, megteremtette és fenntartja saját theologiai szemináriumát, amelybe az elmúlt iskolai évben nem kevesebb, mint 63 ifju iratkozott be.

Tul a határon, a magyarországi református egyházban nagy változások történtek. A háború előtt — beleértve Skóciát is — ez volt Európa legnépesebb presbiteri egyháza, azonban a békeszerződés négy részre darabolta, ebből három töredék, mint kisebbségi egyház él ugyanannyi országban. De az egyház az anyaországban ismét növekszik erőben. Az evangéliumi szellemű papság munkája, a különböző vallásos egyesületek és szövetségek az iskolák és kollégiumok, a lelkészek és világiak számára felállított otthonok, a propaganda a bel- és külmisszió érdekében: mind az igazi vallásos élet újraébredéséről tanuskodnak. Az utolsó évben 27.000 tag-

gal növekedett az egyház, úgy hogy most 1,813.500 lélek áll gondozása alatt."

Amint a reánk vonatkozó részből láthatjuk, skót testvéreink tájékozva vannak a mi itteni helyzetünkről, bajainkról és törekvéseinkről. Az a tudat, hogy távol élő hitestvéreink tudnak rólunk, figyelik életünket, imádkoznak érettünk: növelje erőnket a további nehéz küzdelmekre. (Ms.)

A lelkészválasztás kérdése.

Úgy látszik ez a kérdés is azok közé tartozik, amelyekről keveset beszél, de annál többet gondolkozik az egyházi közvélemény. Tízhat egy túlért kérdésről van szó. Mintha mindenki érezné, hogy itt mulasztás történt, hogy a mai rendszernek már a mulatnak kellene lenni! Hogy miért? Azt nagyon jól tudja mindenki, aki már látott lelkészválasztást, mert az nagyon jól látta a „szabadság” dühöngését. Nem is akarok foglalkozni a mai rendszer gyakorlati hibáival, mert annak alapos megvilágítása semmiképen sem lehetne épületes olvasmány itt a hivatalos lap hasábjain. A mai rendszerrel szemben — bár még elő tényező — már most is a halottakra vonatkozó elvet alkalmazza a közvélemény: „De mortibus nihil nisi bonum.”

Két cikk is jelent meg a közelmúltban hivatalos lapunkban erről a kérdésről. A mai rendszerről mind a kettő keveset szól, ellenben — nagyon helyesen — a kibontakozás útját keresik és terveket állítanak fel. Lehet vitatkozni arról, hogy melyik terv a helyesebb, mert a gyakorlatból még egyiket sem ismerhetjük. Megállapíthatjuk azonban azt, hogy a mai féktelenül garázdálkodó szabadságot szabályozni szükséges. Ezt kívánja elsősorban a gyülekezetek érdeke, de kívánja a lelkészi hivatás is minden számbajöhető szempontból.

Ha a választás szabályozásáról van szó, elkerülhetetlen a gyülekezetek és lelkészek osztályozása. Csak az a kérdés, hogy mi lehet a legrealisabb osztályozási alap?! Ezt lehetőleg úgy kell felállítani, hogy mind a kortézia, mind pedig a protekció érvényesülési lehetősége kiszoríttassék. Az osztályozásnál figyelembe veendő volna:

- a) a gyülekezet lélekszáma, javadalma,
- b) a lelkész szolgálati ideje.

I. Ezen az alapon a gyülekezetek három csoportba volnának oszthatók. Az elsőbe anyagilag és lélekszámban is leggyengébb, másodikba az erősebb és a harmadikba a legerősebbek. Az első csoportbeli gyülekezetekbe választható volna az a lelkész, akinek lelkészi oklevele és két kápláni szolgálati éve van; a másodikba az akinek öt szolgálati éve van; a harmadikba pedig az, akinek legalább tíz szolgálati éve van a papi vizsgától számítva.

II. A második választási mód szerint a szabad választást is élvezhetnék a gyülekezetek a következőképen. A második és harmadik csoportbeli gyülekezetekbe választható lenne az öt, illetve tíz évi szolgálattal nem bíró lelkész is, de csak úgy, ha az illető választó gyülekezet felajánlana az egyházmegyének annyiszor ezer koronát, ahányszor kevesebb a megválasztandó lelkész szolgálati éveinek száma az öt, illetve a tíz évnél. Pl. egy második csoportbeli gyülekezetbe választható lenne a lelkészi oklevéllel és a két kápláni szolgálattal bíró lelkész is azonnal, ha a gyülekezet 5000 Ké-t felajánlana, vagy a harmadik csoportbeli gyülekezetbe, ha az 10 000 Ké-t felajánlana. Minnél több lenne a jelölt szolgálati ideje, annál kevesebbet kellene felajánlania a választó gyülekezetnek. A módosabb gyülekezetekről lévén szó, alkalmuk lenne az őszinte ragaszkodást áldozattal is kifejezni.

A dolog másik oldala pedig az lenne, hogy az így felajánlott összeget az egyházmegye elnöksége az egyházmegye területén lévő, legkisebb lelkészi javadalommal rendelkező gyülekezetnek ajánlaná fel, mégpedig az illető gyülekezet lelkészi javadalmának növelésére, lehetőleg ingatlan vétele útján. Ebben az esetben az a gyülekezet, amelyik ragaszkodna az abszolút szabadsághoz, vagy kedvelt személyhez, előmozdítaná a lelkészi díjlevelek közötti különbségek kiegyenlítését.

Aki *szabadságot* akar, az tanulja meg az *egyenlőséget* és a *testvériséget*.

Biztosan legyen szabad remélni, hogy a már esedékes legközelebbi zsinatunk eleget tesz a közhajnak és a gyülekezetek érdekeinek azzal, hogy ezt a kérdést is rendezni fogja!

Szücs Lajos.

A Gyomor.

A napokban vettem a következő levelet: „Kérem k. Kartársamat arra, sziveskednék hozzáam megírni, hogy miféle ember az a Makovinyi Ferencz, akinek öniöl is van egy bizonyítványa. Másképen nem igazolta magát. Hozzáam június hó 26-án állított be, mint „szőlőmunkás“ azzal, hogy nagyon éhes, enni kér. Jólakott. És később a beszéd rendjén derült ki, hogy ő a Máté 20: 1—16. v. alapján értendő *szőlőmunkás*. Bizonyos mérvben a titokszertőség leplébe burkolódzott és kijelentésein egészen eligazodni nem tudtam. Ez okból vagyok kénytelen önhöz felvilágosításért fordulni! Amit ismételten is kérek!...”

Eddig a levél. Válaszom: ez az ur nálam sohasem járt, tehát levelet nem is adhattam neki. Nem tudom, volt-e hivatalos bélyegző a levélen? Ha volt, úgy a szélhámosság még súlyosabb.

Amiért én ezt az esetet nyilvánosságra hozom, annak mélyebbenfekvő oka van. Ez egy éhes ember volt talán, aki így akart jólakni. Sikerült is neki. Hanem az ajánlólevél körül baj van. A multkoriban jön hozzáam a szomszéd kollégám és tulságosan

érdeklődve kérdezi: „Volt-e nálad az Üdvhadsereg katonája?” A felelet: „Nem.” Ezután megtudom, hogy az illető innen is, onnan is bőven rendelkezett ajánlólevelekkel és ez alapon kollégám megengedte neki, hogy gyülekezetének tagjait meglátogassa. Emiatt egyesek felzúdultak, mert hiszen vannak lelkészeink és hivatalosan elismert utazó titkáraink, akiket ismerünk és akik leginkább csakis a lelkész utasításai szerint, vagy, ami még helyesebb, a lelkéssel együtt érintkeznek a hivekkel. Ezeknek az érkezéséről lelkészeink rendszerint megkapják az előzetes levélbeli értesítést és történik minden a hivatalos vezető beleegyezésével, tudtával ékesen és szép rendben. Így volt nálam is már nem egyszer a kiskoszmályi „Bethel“ árvaház egyik diakonisszája, a C. E. szövetségek egyik kiküldöttje és egyikük sem kért tőlem ajánlólevelet, mert az ajánlást természetesen hozták magukkal, mint Isten Lelkének ihletett evangéliumi munkásai és mert csakis oda mentek, ahol szives szeretettel már várták őket, nem azért, hogy jóllakjanak, hanem inkább, hogy ők vigyenek egy kis frissítőt a hiveknek, ami bizony nagyon elkél néha-napján. Ezt minden lekipásztor jól tudja, aki pár évet eltöltött egy és ugyanazon helyen. Az eredménye egy-egy ilyen látogatásnak néhány újabb érdeklődő szokott lenni. Tehát semmiesetre sem árt, hanem bizonyos jóval jár.

Sok lelkész ellenzi ezeket a látogatásokat. Megértem őket olyan esetek kapcsán, amind volt a fenti kartárs esete is. Ilyenből én sem kérek és személyemet illetőleg nem is kapok. Egyetlenegyszer próbálkozott meg a látogatással évekkal előbb egy millénista könyvtáros, de minekutánna beszéltem veie, elment a kedve, hogy mégegyszer felkeressen, sőt kifutott a gyülekezetemből, pedig igazán szeliden igyekeztem meggyőzni őt a kijelentés helyes értelméről, ramutatva a tudatos és üzleti célu elferdítésekre. A dolog úgy látszik gyomrára ment, mert ezóta nem láttam a falunkban. Egy szektáriánus prédikátor pedig két óra hosszat léven nálam, azzal ment a faluba, hogy ő milyen jóba van velem, hisz vendégem is volt. Többen is látták, mily soká időzött nálam. Így többé nem vagyok otthon számára. Azt nem akadályozhatjuk meg, hogy nélkülünk ezek a futkározó atyafiak hiveinket fel ne keressék, hiszen a személyi szabadságot nem korlátozhatjuk. Mindenki odamegy, ahová akar. De hiveinket felvilágosíthatjuk az ilyen látogatók céljairól. Ennél többet azután alig is tehetünk.

Hanem, hogy lelkészeknél való ilyen látogatások tudatos és hazug megtévesztéssel ne történjenek, arról igen is tehetünk. Ha nálam egy megbízható és a gyülekezet építésében segítő hivatalos kiküldött megjelenik és bejelenti, hogy célja volna egy másik gyülekezetnek a meglátogatása, ami esetleg annyira ad hoc történik, hogy a kiküldött központ nem értesíthette előre az illető lelkésztestvért, akkor a postán küldök neki levelet, de sohasem személyesen az illetőnek átadva, soha-

sem generális ajánlatot írva, hanem ad personam intézve soraimat az illető gyülekezet hivatalos fejéhez. Ennek a szükségessége még eddig, — hat éve vagyok e gyülekezetben, — egyszer sem fordult elő. Régtől figyelem a belmissziósnak nevezett belső egyházépítő munkákat, sokkal régebbtől, mint amióta hivatalosan lelkész lettem. Ha vannak e munkának hibái, sokszor származnak ilyen okból. Erre igazán elmondhatjuk, hogy ezt a mi gyomrunk nem veszi be. Az volna a hiba, ha bevonná. Ezek szélhámoskodások, csalások, visszaélések és léleklopások, amiket mi valóban nem támogatathatunk azzal, hogy egyszerűen elnézünk felettük és hagyjuk futni az „éhes, szegény embert“, sőt — mivel preventív intézkedéseink, megállapodásaink nincsenek, — egyenesen alkalmat szolgáltatunk talmi ajánlólevelek látására a becstelenségnek.

Ha már egyszer a gyomor címet adtam e közleményemnek, szeretnék egy másik nézőszögből is megemlékezni a „magyar gyomorról“, amelyet a külföld úgy ismer, hogy azt a rettenetes erős paprikát is szemkönnyezés nélkül beveszi. Tapasztalatom, hogy lelki értelemben vett gyomrunk is erős eledelre berendezett. Nemrégiben egy szomszédos lelkészi kör elhatározta, hogy havonta összejönnek azért, hogy a belmissziós kérdéseket, mint vasárnapi iskola, bibliakörök, stb. meg tárgyalgassák. Tehát nem egyéni kezdeményezésre, hanem most már hivatalosan, mint lelkészi kör akarnak a szemébe nézni a dolognak és tapasztalataik alapján mind behatóbban foglalkozni kívánnak a belső egyházépítő munkával. A napokban egyik, a körzethez tartozó kollégával összelátkoztam a városban és úgy futólag gratulálom ehhez az örvendetes haladáshoz. A válasz az volt, hogy: „... felesleges oly sokszor összejönni és annyira erőltetni a belmissziót. Hiába, a magyar gyomornak nem való az a külföldieskedés.“ Hát megkövetem szépen, amikor a magyar embernek elromlott a gyomra a sok jófajta magyaros eledeltől, akkor elment ugy-e Karlsbadba és bevette a forró Sprudelt? Aztán jó gyomra lett. Amikor lóra termett őseink rájöttek, hogy le kell szállniok a lóról, mert itt Európa gyomrában nem élhetnek tovább is úgy, mint azelőtt, bizony bevette a gyomruk a letelepedést és a békés munkát. Aztán mikor jönnek látszott a pogány vallást elvetni és fel kellett venniük a keresztyén vallást, épen a nyugati keresztyéniséget vették, nem pedig a keletit. És nem romlott el a gyomruk, hacsaknem azoké, akiket a sürgető szükség következtében karddal kellett kényszeríteni, hogy miattuk az egész magyarság el ne vesszen. Nézzük meg a reformációs ígihirdetést a nagy élet-halálharcok idejében. Micsoda kemény eledel az, amint egy Komáromi Csipkés, Debretzeni Ember Pál, Nádudvari Péter, Pápai Páriz Ferencz uraimék hasogatták az Igét! És a még ma is csaknem minden református keresztyén ember házában meglévő Szikszai hogyan imádkozik és követeli a minden napos lelki táplálkozást az Isten Igéjéből

otthon is, a gyülekezet közösségében is! Szinte álmélkodva nézhetjük, mit vett be akkor a magyar gyomor. De volt is akkor a jól tápláltságnak igazán csodálatos munkabírása is. Egyházak állottak elő, templomok és iskolák épültek, az egyének pedig gyarapodtak nemcsak a lelkiekben, hanem az anyagiakban is. Bezzeg azután, amint ránk jött a múlt század esztelen liberálistusa, az időjárás-prédikációk tömege, a természettudományosnak gunyolt felvilágosodás, az Irás-kritika és a többi *finom, modern eledel*, de nagyon is elgyengült a magyar reformátusság teste! A gyomor csak a finnyás eledeleket kereste, nem vagyunk szerzetesek, nem vagyunk a középkorban, a világban élünk, hát kormányozzon bennünket a világ! Aztán meg minek Istenről és az Ő dolgairól annyit beszélünk!? Hiszen kifogy a lelkész is, nem képes minden napon ujat adni a gyülekezetnek! — Majd: könnyű neked, mert tudsz németül, tudsz angolul, tudsz így, meg úgy, dehát mit csináljak én? Legálább adnátok ki magyarul is. Nincsen anyag. No jól van, akkor jön egy vállalkozó szellemű hivatalos férfiú és a régi módon, nyomtatott betűvel akar szolgálni és a részvétlenség megbénítja tervei kivitelében. Jön egy másik hivatalos férfiú, aki állandóan azt hirdeti uton-utfélen, alkalmas és alkalmatlan időben: nem a sok tudomány az, ami boldoggá teszi az embert, sem nem a világlátottság, hanem egyesegyedül az Istenben való békeség. Jön egy harmadik, aki évek óta azt kiáltja bele ebbe a mi világunkba: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az Istennek, Krisztusnak a Lelkével“ állhatunk meg és élhetünk meg! És itt van előttünk a negyedik, aki bizonyosságot tesz róla, hogy kereső lélek volt mindig, belemerült a tudományokba, végigvizsgálta a bölcseknek szellemi tornáit és az eredmény: Istennél van mindennek a kuféje, az életnek is; neki is oda kellett mennie az igazi kútfőhöz, hogy megtalálja azt, ami egész emberré tehet mindenkit, aki hisz Isten egyszülött Fiában! És így sorakoznak fel egymásután a többiek, anyaszentegyházunk keretén belül a hivatalosok.

Krisztus mindig egy és ugyanaz. Nem vetetett a változandóság alá. Nem árja, nem magyar, nem angol, nem német, nem szerezcsen, de mindenkor egy: az Élő Isten Fia! Ezzel tisztában kell lennünk és akkor nem féltjük a gyomrunkat. Eszerint kell végeznünk munkáinkat is és akkor nem fordulhat elő, hogy valaki az én nevemben megy el egy százötven kilométerre levő gyülekezet lelkészéhez, de nem történhet meg az sem, hogy lelkészek közt elhangozzék olyan kijelentés, hogy a minél gyakorabbi táplálkozás Isten Igéjével: nem való a magyar gyomornak. Akik pedig Kálvinra hivatkoznak, azoknak csak ennyit: *Kávin minden nap prédikált, imádkozott és nem fogyott ki soha a mondanivalókból.*

Marcelháza.

Tárnok Gyula.

I R O D A L O M.

Tankönyvismertetés.

Ha visszatekintünk egyetemes egyházunk másfélévtizedes népiskolai tankönyvirodalmára, azt igen sivárnak és meddőnek fogjuk találni. Az első tíz év alatt a kényszer-szükség szült három szerzőtől öt kötet vallástani kézikönyvet. Az utóbbi évek még szegényebbek voltak eredményekben, most csak egyetlen tankönyvünk jelent meg négy év alatt: a Nagy Sándor által szerkesztett „Szeretet“-olvasókönyv első kötete.

A jelen 1935-ik esztendő azonban bővebb eredménnyel biztat. Mert míg az elmúlt 15 év alatt egy kötet népiskolai tankönyv megjelenésére átlag 2 és fél esztendő esik; addig az 1935-ik év maga három tankönyvet produkál. Most van nyomás alatt a Kálvin nyomdában a *Konfirmációs káté, a Vallástani kézikönyv. A „Szeretet“-olvasókönyv második kötetének* első felvágatlan friss ivateit pedig épen most kaptam kézhez. A nyomdafesték még egész szépen mázolódik rajta. Végtelen megörültem tankönyvirodalmi aratásunk ez újabb zsegejének.

Azt mondja egyik példabeszédünk: „Hamar munka ritkán jó!“ E tankönyv szerkesztése nem volt hamar csinálva, tehát jónak kell lennie. A szerző ezelőtt 3 évvel ígéretet tett megírására, mikor első kötetét közreadta. A bírálók félévig bírálták. A tanügyi hatóság engedélyezésére is egy év kellett. Nem is csoda hát ilyen előzmények után, hogy a mű diszére válik úgy a szerzőnek, mint kálvinista egyházunk tankönyvirodalmának.

Az olvasmányok megválasztása és szerencsés összerakása nagy pedagógiai gyakorlati szaktudásra mutat. A legszárzabbnak gondolt téma is hangulatos eleven képből jelenik meg az olvasó előtt. Legtöbbje olyan mint egy finom novella, mint egy szép regény részlet. De emellett sohasem haladja felül a gyermek gondolatvilágát és értelmi fejlettségét. Ezért érdekes és vonzó nemcsak a tanuló, de a felnőtt olvasó számára is. Az olvasmányok gyönyörű, zengzetes, tömör, tőzsgyökeres magyar nyelven vannak írva. Hogyne, mikor Móra Ferenc, Mikszáth, Gárdonyi, Gál Mózes, Tömörkény István, Benedek Elek, Rákosi Jenő, Jakab Ödön, Szerényi Hugó, Szendy György, Szabolcska, Vargha Gyula, stb. irodalmi nagyságok írták azokat. Az ismeretközlő olvasmányok, különösen a természetrajz köréből, vonzó életképek. Az állatok, fák, bokrok, virágok megelevenednek. Maguk beszélnek táplálkozásukról, növekedésükről, szaporodásukról. Közvetlen, társalkodó formában tanítanak élettani ismeretekre, minden mondvacsínálás és mesterkélttség nélkül.

Tiszta református a könyv levegője, megfűszerezve biblikus zamattal. Minden lapjáról sugárzik az Isten, haza és emberszeretet, de sehohsem a magyar fajszeretet rovására. Jelentek meg álla-

munk területén alapos pedagógiai szaktudással szerkesztett magyar nyelvű olvasókönyvek, de a „Szeretet“-olvasókönyvet egyik sem mulja felül. Nekünk reformátusoknak e tankönyv más szempontból azért is értékesebb és becsesebb, mert a mi lelkünkben sarjadt és a mi földünkön termett. A szöveg közé alkalmazott képek finom, művészi izlésről tanuskodnak, amelleit, hogy egyszerűek és igen szemléletesek. A külső kiállításáról szólni még nem tudok, de remélem az is méltó lesz a könyv értékéhez. Azon meggyőződésben, hogy buzgó és érdemes tanítóink örömmel fogják a vezetésük alatt lévő iskolákban használatba venni, gyermekeink pedig nagy lelki haszonnal fogják olvasgatni, : tisztelettel köszöntöm a „Szeretet“-olvasókönyv második kötetét és annak kiváló szerkesztőjét.

Nagyszöllős.

Szabó Sándor ig. tanító.

H I R E K:

— **Értesítés.** A gömöri egyházmegye f. évi aug. 29-én tartja közgyűlését, amely egyuttal az esperessé megválasztott Ablonczy Pál hanvai lelkészt is beiktatja állásába. A gyűlés Hanván lesz, az új esperes gyülekezetében. Az egyházmegyei gyűlésre vonaton érkezőket a lénártfalvai vasúti állomáson kocsik várják s a távozókat is ilyen módon szállítja ki a gyülekezetet a vasúti állomásra. Minden más h iradással szemben, amely a gyűlés helyére és idejére nézve a különböző lapokban megjelent, egyedül ez a h iradás hiteles és a valósnak megfelelő.

— **Utépítő főiskolások.** A sárospataki főiskola theológus ifjusága jun. 20-tól kezdődőleg 6 héten át tartó munkatáborát szervezte, amelyben mintegy 56 ifju magára vállalta a Sárospatak és Sátorajhajhely határában épülő vármegyei ut egy szakaszának megépítését Dr. Szabó Zoltán és Dr. Ujszászy Kálmán theol. tanárok vezetése alatt. A munkatábor célja az önnevelés, áldozatos életű, munkás, edzett férfiak nevelése az élet számára. Megerősíteni a jövő lelkipásztorában a sorsközösség tudatát azokkal, akik azon a földön és azzal a földdel verejtekeznek. Megoldani akarja a munkatábor a lelkészképzés nagyon jelentős kérdését, a vakációs nevelést.

Az élet ebben a munkatáborban cserkész-táborszerű keretben, fegyelemben és beosztásban folyik. A testi munka ideje reggel 5 órától kezdve napi 7 óra. Komoly munka folyik ez idő alatt, mely földmunkákból és erdőirtásból áll. Nem sportról van szó, hanem rendszeres, nehéz, hasznos építőmunkáról a kijelölt utvonalon legnehezebb szakaszán, amelynek eredményét az ellenőrző, szakértő mérnökök kifogástalannak, sőt mintaszakaszak minősítették.

A munkaidő eltelte után a délutáni és esteli órákban a szellemi munka folyik, amelyben a leg-

nevesebb előadók is közreműködnek előadásaikkal. De mind a testi, mind a lelki munka az Ige vezetése és uralma alatt folyik. Ezért állapíthatta meg a végzett munkáról a vezető mérnök, hogy az az első utszakasz, amely káromkodás nélkül készült. Mert imádsággal készült. Az „ora et labora“ parancsának megtestestülése a munkatábor által megépített utszakasz.

A munkatábor diákjai a munkájukkal keresett pénzből élelmezik magukat, a többit pedig a vármegyei inszegalapnak juttatják.

Az ifjuságnak ez a merész és hasznos vállalkozása az egész sajtó osztatlan elismerését váltotta ki s bizonyára nem maradnak el annak messzeható áldásai.

— **Előkönyörgő-kántor** kerestetik egyik ref. leányegyházba a következő díjazással: 1. Huszonegy (21) köből buza és rozs. 2. Fapénz családonként 1 60 Ké. és személypénz családonként 1 Ké. 3. 8 magyar hold föld haszonélvezete. 4. Temetési stóla 20 Ké. 5. Természetbeni lakás melléképületekkel. Jelentkezések a rendelkezésre álló okmányokkal a ref. püspöki hivatalba Velké-Kápušiny — Nagykaposra küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

Az egyetemes konventi tanügyi bizottsági elnöktől.

Szives tudomásul és mihez tartás végett.

Egyetemes konventünk legközelebbi gyűlésében határozottan fegyelmi eljárás terhe alatt betiltotta az u. n. *kooperációs tanításokat*. Nem tartja megengedhetőnek és szívelhetőnek, hogy amikor s ahol nekünk vannak helyben református iskoláink, ahol gyermekeink a mi évszázados tradícióinknak megfelelő szellemben, hamisítatlan kálvinista keresztyén érzésben nevelődhetnek, hogy ott más jellegű iskolákban egészen más légkörben taníttassanak. Az e téren észlelhető, vagy felmerülő helytelenségek és visszasságok ellenőrzése és megtorlása az esperesi hivatalok jogkörébe utaltatott s az egyetemes konvent tanügyi bizottsága elnökségének tétetett kötelességévé az ezen tűrhetetlen visszasságok feletti felügyelet.

Ugyancsak kimondotta egyetemes konventünk a *Szeretet-olvasókönyvnek* minden iskolánkban kötelező használatát a második résszel együtt, mely szeptember 1-én már a nyomdából kikerülve, iskoláinknak rendelkezésére fog állani. Oly értékes, közismerten elsőrendű mű, egyetemes egyházunkra anyagilag is nagy jelentésű, hogy vétkes mulasztást követ el az az iskola, mely ezeknek bevezetését elodázza.

Vállástani tankönyveink terén is rendet kíván teremteni egyetemes konventünk. Kinyomatja a III-V. osztályok számára *Konkoly István* lelkész pályadíjnyertes hittani könyvet s a *Szabó Béla* lelkész értékes kátéját, melyek szeptemberre minden valószínűség szerint kinyomatva s a használatnak kötelezőleg átadhatók lesznek.

Középiszkolai tankönyveink a Magyarországon használtak lesznek. Behozataluk engedélyezve van. Használhatóságuk, bevezetésük engedélyezése iránt megtettük a szükséges lépéseket s megsürgetjük. Az egyháztörténelem behozatala nem engedélyeztetvén, annak megírására *Szöke István* rozsnyói lelkész, lapunk történelmi tudasu szerkesztője kérésre fel.

Ugyancsak nyomas alatt van az *egyetemes népiskolai rendtartás* is, melyhez az új tanév-től kezdődőleg mindannyiunknak alkalmazkodnunk kell.

Szükségesnek tartottam mindezeket az új tanév közelgetésével mihez tartás és tudomásulvétel végett közölni, hogy addig is, míg egyetemes konventünk jegyzőkönyve megjelennék, iskoláink e kérdésekben is tájékozást nyerjenek.

Bizonyosra vesszük, hogy legfőbb egyházhatóságunk, egyetemes konventünk rendelkezései megértesre és alkalmazkodásra találak.

Patay Károly

egyetemes konventi tanügyi bizottsági elnök.

— **PÁLYÁZAT.** A *csarnahói* ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet II-ik tanítói állásra. Javadalom az egyháztól: 1200 Ké évi fizetés, 360 Ké lakbér, 20 Ké kertvátság és törvényes államszegély. Pályázhatnak ref. vallásu, megfelelő képesítéssel bíró tanerők. A törvényes mellékletekkel felszerelt kérvények 1930. évi augusztus 30-ig adandók be a ref. lelkészi hivatalnak *Cernachovo, p. Ladmovce*. Tannyelv magyar.

— **PÁLYÁZAT.** A *feketepataki* ref. egyház pályázatot hirdet kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1. Lakás kerttel, mellékhelyiségekkel, 2. 3 hold szántó föld. 3. Havi 150 Ké készpénz. 4. Minden háztól egy élő csirke, (ház szám 120). 5. Az új temető haszonélvezete. 6. Stóla. Földek adóját az egyház fizeti. Pályázati határidő augusztus 30-ig. Állás választás után azonnal elfoglalandó. Vasútállomás helyben. Államszegély kérvényezve lesz, az eddigi tanító is kapta. Pályázhatnak oklevéllel bíró ref. vallásu tanerők, ilyenek hiányában az állás oklevél nélküliekkel is betöltetik. Pályázat a *feketepataki* ref. lelkészi hivatalhoz küldendő. *Černý Potok p. Sevluš.*

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výtlatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÖMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**
Rožňava, ref. lelki-zsi hi-
vatal. Kéziratok, előfize-
tések, hirdetések és eset-
leges reklamációk ide
küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Az állam és a törvény Gogartennél.

Gogarten neve már többször előfordult lapunkban. 1933. előtt a dialektikus hittudomány egyik vezető munkása, azóta pedig a német keresztyénekhez csatlakozott és fájának nemzeti irányu életfordulójában nyert máris jelentős szerepet. Azért, ha hittudományi munkásságából az államra és a törvényre vonatkozó, éppen a legtöbbet támadott részt veszem és ismertetem, ez az igazságért történik, amelyet ugyanugy kell akarunk, mint *Gogarten* teszi. Ennél a mostani ismertetésemnél a mindég időszerű igazságkeresés és igazság akarása munkaelvem. Ugyanakkor vitán kívüli, hogy az állam és a törvény a mai reformációs erkölcsstan két vitás, de elintézés alatti kérdése. A nacionalizmus nagy kérdéseire adott igazságfeleletek pedig a reformációval rokonságban levők. Mert csak ez lehet a ma kérdéseinek igaz és komoly módja a válaszadásban, melyet egyformán fedez fel az író és olvasó, már a reformációs értelemmel író és olvasó. Annyit még ehhez, hogy a látszólagos fejlődés ne vigyen tévedésbe senkit se, mivel nem fejlődési fokokat jelzek, hanem az igazság megközelítésének módját és eredményeit.

I.

Gogarten nem az 1933-as német belső politikai események hatására fordul az állam és törvény hittudományi tisztázáshoz. Ezelőtt, közel két évtizeddel találta meg ezt a tárgyat,

eredménye a „Die Tat“ 1915 áprilisi számában közölt tanulmánya, amelyben az állam, népiség és teremtés új tartalmát jelöli.

Ebben a tanulmányban *Fichte* és *Bonus* szelleme nyilvánul meg egyrészt az államfenntartásért, másrészt a mindenistenítés misztikumában. Így mondja, hogy az állam nemcsak a rossztól véd bennünket, hanem „pozitív értelemben dolgozik az emberek vallásos műveltségén“ (I. 24. old.). Ezt a munkát képviseli az iskola, a hadsereg, a politikai alakulatok, stb. Az állam elismerő igenlésében *Gogarten* szembefordul *Lagarde*-val és *Nietzsche*-vel, mert már ekkor látja, hogy az állam Isten teremtési rendjéből ered, továbbá, hogy számára, mint mindég, többet jelent a nép az államnál (I. 26. old.). A nép t. i. tartalom és az állam körülötte a keret.

II.

Az állam és a törvény pontosabb tisztázására a világháborús évek alkalmatlan idő voltak. Erre *Gogarten* dialektikus korszaka kellett, midőn módszert nyert, amely alkalmasabb az igazság felderítésére. Mi más lehetett ez, mint reformátori. Kutatja az állam és a vallás érintkező pontjait és hirdeti az állam hatalmát. Ez a hatalom kettős: a külső potestas és a belső auctoritas. Az első anyagi, a második szellemi hatalom (II. 390—1. old.). Más megfogalmazás szerint az állam létezéséhez hozzátartozik a jog és a hatalom, me-

lyek közül fontosabb a jog. Ebből következik az állam feladata, amely annyit jelent, hogy saját szabadsága mintájára köteles az állam polgárainak szabadságáért jótállni és polgárainak hivatásához, hivatalához és állapotához kapcsolt becsülete felett őrködni (V. 1934—204. old.). Az Isten teremtéséből származó állam feladata azért az, hogy uralmi igényét megvalósítsa alattvalóival szemben. Jog, hatalom, szabadság és uralkodói igény nélkül ugyanis nem lehet és nem maradhat fenn az állam.

Az államnak ezért van joga és hatalma alattvalóinak élete felett. „S ez az uralom, minthogy szellemi uralom, az embernek nemcsak ezt, vagy azt a szellemi tevékenységét érinti, hanem egész szellemi létezését, amennyiben ezt az államtól kapja.“ (II. 405. old.). Nem szabad azonban azt feltételeznünk, hogy ezzel az állam az Egyház helyét foglalhatja el, mivel Gogarten hittudománya az Egyház helyét és szerepét is jelöli, mikor megmondja, hogy az Egyház uralma az ember „örök létezésére, az örök halálra és az örök életre vonatkozik“ (u. ott). Az állam fogalma így bővül és gazdagodik meg a szabadelvű államfogalommal szemben a „totális állam“ felé. Még nem az, de rövidesen azzá válik.

Az állammal együttfontos a törvény. Más az emberi és más az isteni törvény. Az Isten törvénye: viva vox, dinamikus, élő akarat, benne nincsen kényszerítés, csak szeretet; a törvény az első, mint Isten törvénye, amely élő embert alkot. Az ember törvényénél, éppen az ember természete miatt minden homlokegyenest más. Ez a törvény holt akarat, sztatikus, kényszerítés van benne; első

itt az ember és az emberi, csak ez alkotja a törvényt, mint törvényhozó egyén, vagy közösség (IV. 487—490. old.). De a törvény teljes tartalmi tisztázásához még más is tartozik. Az, hogy „a törvény ténye, az isteni parancs ténye az emberek élete. Azt is mondhatom, az a valóság, hogy Isten Urunk, életünk, Ő teszi életünket. Isten teremt bennünket, amikor parancsol nekünk. Isten teremt minket, számunkra az élet tőle származik, amikor pedig parancsol s mi neki nem engedelmesskedünk, a halált nyerjük tőle“ (IV. 489. old.).

De hogyan tudjuk a törvénynek ezt a jelentését felfogni? Egyedül Krisztus által, tehát keresztyén módon, reformációs értelemben. Ebből a szemszögből világlik meg, hogy minden „törvény, amely a földön van, Istenre mutat és Isten mindenható akaratan alapszik, amellyel a világnak élő törvényt adott, melynek örök történéseiből él ez“ (IV. 502. old.). A törvény eszerint él és történik, folyamatosan történik. Cselekvés, Isten cselekvése van benne, mint akarata. Azért a törvényben uralkodó a személyes becsület feltétele, amellyel és amelyért van a törvény. Ennek megőrzése és védelme miatt, másként a „személyes existenciá“ért van a törvény, amelynek teljesítése Isten teremtési akarata. Ebben az emberi törvényben megadott az állam és a társadalom oldaláról az egyén létezése, mint földi existencia. Az állam és a társadalom törvénye éppen ezért nem igényelheti a mennyei létezés védelmét és adományozását (III. 56—7. old.).

Narancsik Imre.

(Folyt. köv.)

A beregi missziói konferencia.

Áldások közlésének és nyeresének alkalma, toborzás és sereggyűjtés, de seregszemle is volt e nyáron a kárpátaljai egyházkerület szokásos évi missziói konferenciája *Beregen*. Még mi is, állandó résztvevői ezeknek a konferenciáknak, akik már az előző években is Isten iránti hálával tapasztaltuk, hogy ez összejöveteleken résztvevők száma évről-évre fokozatos gyarapodást mutat s már ez a körülmény is biztat és

bátorít a munka lankadatlan folytatására, meglepetéssel láttuk e számban impozáns, lelkesedésben és kitartásban nem lankadó sereget, amely a konferencián megjelent s ott hullámszórt mindvégig a beregi templom falai között, a körülötte elterülő hatalmas téren s a község utcáin.

Augusztus 15-re volt kitűzve a konferencia kezdete s már korán reggel ünnepi szint öltött magára az egész község. Tiszta

utcák, rajta ünneplőbe öltözött testvérek s a közeli falvakból gyalog és kocsikon özönlik a résztvevők serege. Befut Beregszász felől a Borzsa-völgyi vonalon a 6 kocsiból álló különvonat, megtömve utolsó helyig, sőt még azon túl is a távolabbról érkezőkkel. Kilép *Bertók Béla* szeretett püspök urunk a vonatból, körülötte rögtön kör alakul s *Kopor Sándor* községi bíró köszönti az egész község nevében püspök urat és a konferencia minden résztvevőjét, örömmel ajánlja fel a beregiek vendégszeretetét s áldást kíván a ránk váró munkára. Püspök ur a tőle megszokott szívélyességgel s melegséggel adott válaszában kiemeli, hogy e hely, a beregi református egyház, mindenkor hegyen épült város volt s most is, e konferencia megrendezése által új fénysugarak gyulnak ki felette. A helybeli ifjusági egyesület és leánykör tagjai szállására vezetnek mindenkit, azaz csak vezetnének, de nem oly egyszerű a dolog. A jelentkezett résztvevőkön kívül, akiknek számára szállás van biztosítva, igen sok azoknak száma, akik egyáltalán nem jelentkeztek s most szállást kérnek. Megy ez is szépen, simán, mert a mi beregi testvéreink is érzik, hogy itt nagyjelentőségű esemény játszódik le s meg kell tenni mindent, ami lehetséges, sőt még a lehetetlent is meg kell kísérelni, de a konferenciának sikerülni kell. *Bary Gyula* esperes, beregi lelkész, *Asszonyi István* s.-lelkésszel, *Fóry József* és *Husztai József* tanítókkal s az ifjuság tagjainak segítségével fáradhatatlan utánjárással mindenkinek helyet szerez, aki erre igényt tart, elannyira, hogy ebben az ostromban végül is Bereg marad győztes, mert déltájban már megfordul a helyzet, beregi férfiak és asszonyok jönnek a paróchiára, olyanok, akik nem is kívántak vendéget fogadni és könnyes szemmel kérik, küldjünk hozzájuk is valakit, egyet, kettőt, ahányat akarunk, házuk, szívük kitárva áll a hittestvérek előtt. Ez volt a konferencia egyik igen kedves momentuma a résztvevők s nagy áldása a rendező gyülekezet számára, hogy ime bezárt ajtók nyitak fel s tárultak ki szélesen. És nagy tanítás ez mindnyájunk számára arról, hogy népünkben nem aludtak ki, legfeljebb rejtve szunnyadnak a régi erények s alkalom jöttével kivirágoznak és illatoznak, mint Istennek tetsző szent

virágok.

^{1/2}10 órakor megzendülnek a templomba hívó harangok, a templom percek alatt szorongásig telve annyira, hogy mikor püspök ur vezetésével a kb. 30 résztvevő lelkész a templomba bevonul, alig bír eljutni az ősi szép templom hajójának közepére. Utánunk bezárul a kör, innen kimenni már nem lehet, amíg a délelőtti program le nem folyik. S legalább még annyian maradtak kívül, a templom körüli fás, füves téren, mint amennyien bejuthattak. Égfelé szárnyalva zug az ének, majd *Horkay Lajos* salánki lelkész áhitatos szép imádságával együtt kérjük az Ország eljövételét. A helybeli férfikar precíz összhanggal énekli az „Áldások Istene“ kezdetű szép éneket, azután *Horkay Lajos* hirdeti az ígét Máté VI. 10. alapján, meggyőző erővel. Itt kapcsolódik be konferenciánk munkája a budapesti C. E. világkonferencia munkakörébe, lelki láncsor szeme leszünk, mert a közös cél, Isten országa megépítésének, megvalósításának szent célja összeforraszt bennünket az e célért imádkozó s munkálkodó összes testvéreinkkel.

Bertók Béla püspök ur megnyitja a konferenciát, összefoglalva kitűzi annak programját. *Bary Gyula* esperes, helyi lelkész üdvözli püspök urat s a konferencián résztvevőket, áldást kér a jó munkára. Ismerteti rövid előadásban *Bereg* község és egyház multját, jelenét. Megtudjuk, hogy a vendéglátó gyülekezet gyökerei küzdelmes és hősiess mult talajába vannak ágyazva. Hires-neves hely volt valamikor *Bereg*, királyok kedvenc vadászó s tartózkodási helye. Ősrégi település a község, nagyon régi okmányok *oppidumnak*, *civitásnak* nevezik. Ma is meglévő, de az idők folyamán sok alakításon átment temploma hátsó csucsivének találkozási pontjában elhelyezett zárókövön az 1405. évszám van bevésve, de egyes történetbuvárok szerint ez az évszám már egy átépítésnek az idejét jelzi s a templom valószínűleg ennél is régiebb. *Bereg* népe a reformációt, valószínűleg *Kálmán-csehi Sánta Márton* munkájának hatására korán befogadja s annak tanaihoz mindmáig hiven ragaszkodik. Ez időtájt keletkezik iskolája, amelyik mai állapotában *Kárpátalja* legnagyobb és legszebb felekezeti iskolája 6 rendszeresített tantervvel. A gyülekezet lélekszáma

ma kb. 2100, míg a község lakossága 2400 lélek körül van. Mindenesetre nagy lelki haszonnal járna az ismertetésnek nyomtatásban való megjelenése s innen is kérjük Bary Gyulát, adjon módot községe és egyháza történetének szélesebb körben való megismerésére, előadásának közzététele által.

A csütörtök d. e. program legfontosabb pontja következik, püspök ur ismerteti a „Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesülete“ (KRSE) megalakulását s célkitűzéseit. Nem vagyok felhatalmazva, de meg kellő hivatottságot sem érzek magamban arra, hogy előadását csak kivonatossan s nagy általánosságban is ismertessem, csupán annyit, hogy nagyvonalu, egyházunk jövő életét, fejlődését előre lendítő, hatalmas perspektívát nyitó elgondolás testbeöltözéséről van szó, amelyről püspök ur minden kebelbeli lelkészt külön körlevélben tájékoztatott s amelynek megvalósítására, a gyakorlati életbe való beépítésére minden lelkipásztor és más hivatott munkás munkaerejét és munkakészségét kérte és elvárja. Mi, akik hallottuk meggyőző érvelését, ott állottunk előadásának foglyulejtő pergőtűzében, lelkesen ajánlottuk fel munkánkat, erőnket, időnket s csekélyke anyagi javainkat is a cél megvalósítására s azt kérdezzük e helyről minden kárpátaljai öntudatos testvérünktől, elsősorban lelkipásztor társainktól: hát te, testvér velünk jössz-e? Jövőt építeni, értékeket menteni, élni, tenni van-e benned hit, jog és erő??. . . A d. e. munkát *Horkay Barna* nagyszöllősi lelkész imája zárja le, akivel együtt a mag meggyökerezését alázatos odaadással az örökkévaló kegyelemtől kérjük s a XC. zsoltár éneklése után ebéd időre szállásainkra térünk.

Ebéd után $\frac{1}{2}$ 3 órakor a 89. dics. 1. versének eléneklését *Nyitray Béla* bátyui lelkész magasztos imádsága követi, majd *Kovács Vilma* beregi leánykőri tag szavalja átérzéssel Reményik S.: „Az Ige“ c. szép költeményét, *Takács Edit* huszti és *Soós Irén* királyházi missziós testvérek duettben két szép éneket adnak elő vonzóan s lebilincselő kedvességgel, *Erdélyi Erzsébet* csicseri leánykőri tag Szigeti F.: „Prédikáció“ c. költeményét meglepő készséggel s tudással tolmácsolja. A d. u. program, mely az ifjuság kérdésével foglalkozott, sokat nyert *Dr. Nagy Lajos* kisé-

gányi h. lelkész előadásával: Egyházunk és az ifjusági kérdés. Az előadás valószínűleg nyomtatásban is meg fog jelenni, így részletes ismertetésével itt nem foglalkozom. Előadó igen biztos s mindvégig nyomon járó okfejtéssel mutatott rá arra, hogy a minden irányból ostromolt ifjusághoz elsősorban egyházunknak kell hozzáférkőznie és pedig már gyermekkorában a vasárnapi iskolában s nem szabad kiengedni kezei közül akkor sem, amikor már fölnevekedett. Előadásának befejezése drámai feszültségű erővel szólt közvetlenül az ifjusághoz: vagy elhelyezkedsz, ref. ifju, az egyház által számodra nyitott keretek között, az ifj. egyesületben, a leánykörben, vagy pedig tulajdon kezeddél ásd meg sirodát, de egyházad sirját is. Igen helyesen követeli, hogy az ifjusági munka ne merüljön ki szindarabok rendezésében, sőt teljesen ki kell küszöbölni a ref. egyházi munkából a színházasdit, mert ennek a munkának csak romboló hatása van s legtöbbször minden más komoly munka rovására csak ez megy az ifjusági egyesületben s így teljesen megüresíti annak tartalmát. *Lajos Sándor, Isaák Imre, Szabó Béla* és mások hozzászólása után végül püspök ur foglalja össze kialakult vélemény és követendő irányelvként: „*Színházat játszani*“ nem egyenlő „*ifjusági munkát végezni*“ fogalommal, sőt!! Református egyházi jellegű intézménynek, egyesületnek, társaságnak ezt a nevet: református, nem szabad olyan kulturálisnak nevezett munkával semmi körülmények között összekötni, mely munka a mai idők tisztának egyáltalán nem nevezhető szindarab és kabaré termékei előadásából áll. Van erre külön kulturális alakulat, társaság, ne kaszáljunk be annak szénájába, hanem fektessünk minden energiát a valóban református munka végzésébe. A magyar nyelv és irodalom ápolása, művelése is lehetséges a színházasdin kívül más módon és eszközökkel is.

Ugyancsak püspök ur bejelenti, hogy a belmissziói munka öntudatosabbá tétele, gyökérig való visszavitele s fundamentális felépítése szükségessé teszi a vasárnapi iskola intézményessé tételét. Indítványára konferencia megalakítja a vasárnapi iskolai szövetséget Kárpátalján, mely aztán csatlakozik a világszövetséghez. Püspök ur a közeljövőben köz-

pontilag fogja megkezdeni ezt az alapvető munkát mindenütt s alkalmas munkaerőket fog kerestetni annak intenzív végzésére.

Ifjusági egyesületek beszámolóí után *Kopor Albert* beregi ifj. egyleti tag szavalta el Reményik S.: „Kegyelem“ c. költeményét s ezután leánykörök számoltak be. Sok szép, megszívlelésre méltó tanulságot vehettünk ezekből a beszámolókból s tapasztaltuk a fokozatos fejlődést, mert ismét többen számoltak be a munkáról, mint tavaly. Ki kell emelnem külön is a nagydobronyi „Szeretet-szövetség“ beszámolóját, melynek 370 tagja értékes és nagyszerű munkát végzett *Lőrincz Etelka* diakonissza testvér odaadó irányítása mellett. A beszámolót igen kedves csengő versekben egyik asszony testvér írta és olvasta fel nagy hatással. Ez a szövetség a konferencia egész tartalma alatt kiállítást rendezett nagydobronyi sajátos kézimunkákból, melynek igen sok látogatója volt. Sajnos, lerongyolt anyagi helyzetünk s a kézimunkák meglehetősen drága volta miatt csak kevés talált vevőre. Külön érdekessége volt még ennek a délutánnak és az estének is 1—1 dobronyi kis fiu és leányka bátor éneke és szavala.

A beszámolók hatása alatt Dr. Nagy Lajos indítványára elhatározza a konferencia, hogy úgy a mostani beregi, mint a jövőben rendezendő konferenciák előadási anyagát s az egyes körök és egyletek beszámolóit Konferenciai évkönyvben kinyomatja s azt minden ifj. egyletnek és leánykörnek megküldi, de megküldi hivatalból azokba az egyházakba is, ahol még mindig nem folyik semmi hitébresztő munka, hogy ezek az évkönyvek is zörgessenek a megkeményedett szívek ajtaján. Utoljára *Bácsy Gyula*, a K. R. S. E. igazgatója kérte még ez intézmény támogatását, majd *Czirók Béla* bilkei lelkész közvetlen imádsága s a 118. dics. 7. versének éneklése után a hatalmas sereg $\frac{1}{4}$ 7 órakor szétoszlott, hogy rövid pihenő után ismét megtérjen az atyai hajlékba.

Este fél 8 órai kezdettel ugyanis különösen jól sikerült vallásos-este volt ugyancsak — a falusi viszonyokhoz képest fényesen kivilágított — s zsufolásig megtelt templomban. Hogy mennyi erő és szépség rejlik egy ilyen estében, azt leírni nem, csak ta-

pasztalni lehet. Gyülekezeti énekül a 114. dics. 1—2. verseit énekeltük, majd *Szabó Béla* szárnyaló lelkesültsége emelte fel szívünket imádság szárnyain Isten trónusáig. *Isaák Imre* técsői esperes-lelkész Beethoven: „Vezeklés“ c. szerzeményét interpretálta *Takács Gyula* huszti kántortanító simulékony orgonakiséretével. Nem új előttünk, de mindig lebilincselő *Isaák* egy-egy énekszólója. *Szabó Béla* magával ragadó közvetlenséggel, az egyéni élet mélységeibe világító fényvel, szinte mindenkihez külön szóló, minden lélekhez utat találó pszichológiai képességgel, a nagy tömeg abszolút figyelme mellett s a kivételes, Isten kegyelméből és ajándékából termett igehirdető profétizmusával hirdette az igét II. Mózes III. 1—12. alapján Mózes elhivatásáról. Irja be Isten hallgatói szívébe nem az igehirdető nevét, de a hirdetett Igét s annak elkötelező, hívó erejét. Gyülekezeti ének, a 114. dics. 4. vers, éneklése után *Buday Ella* nőmozgalmunk bátor előharcosának, Dr. *Buday Istvánnak* leánya Ady: „Imádság háboru után“ c. erőteljes költeményét hiánytalan művészettel s tökéletes átéléssel adta elő, majd a beregi vegyeskar énekelte szép harmóniával „Óh Ábrahám Ura“ kezdetű hozsánna éneket.

Fénypontja volt nemcsak az estének, de az egész konferenciának is hivatalos lapunk szerkesztőjének, *Szőke Istvánnak* előadása *Szenczi Molnár Albertről és koráról*. Nem én írom, aki ismeri előadó képességeit, hanem egy viszonyainkkal teljesen ismeretlen magyarországi tanárember, az ottani egyházi életnek meglehetősen alapos ismerője, mondotta: nem hittem volna, hogy ilyen alapos és mély tudásu, mégis közvetlen és tiszta, emelkedett magyarsággal szóló embereitek vannak. *Szőke István* előadói készsége s történelmi tudása nem tűr dicséretet, nem is dicséret akar lenni, csak ténymegállapítás csupán: a történelem lelkét így megragadni, történelmi multat a jelenbe így kivetíteni, a régmúlt idők nagy alakjainak küzdelmes életét így bekapcsolni a mai idők küzdő emberének lelkivilágába, már nem pusztán tudás és készség, Istentől adott charizma ez. Nagy kár, hogy az este 10 órakor induló vonattal többen akarván utazni, előadás befejezése előtt voltak kénytelenek elhagyni a

templomot s ezzel megzavarták az előadás folyamatosságát. Szívesen hallgattuk volna még órákig, — a nagy hőség dacára is, — előadását. Tanulhatott belőle az intelligens résztvevő s nem hallgatta lelki haszon nélkül a legegyszerűbb ember sem.

Fazekas Gábor VIII. o. gimn. tanuló Baja M.: „Ének a szeretetről“ c. költeményét rátermettséggel s hatásosan szavalta, majd a beregi férfikar énekelte: „Mennynek, földnek hatalmas nagy Istene“ c. énekét. A beregi karoknak minden szereplése jó, kifogástalan volt, de talán ezt a számot adták elő a legjobban, falusi gazdaemberektől szinte szokatlan finomsággal s mégis erőteljesen duzzadóan, kihozva a darab minden szépségét. *Tornyay János* tekeházi lelkész imájával adtunk hálát egy napi vezetésért és kegyelemért Istennek, az áldásokért, miket nyertünk s közösen énekeltek a 144. dics. 1—2. verseit s ezzel vallásos-esténk 10 óra tájban véget ért.

16-án reggel 7 órakor csoportos biblia-tanulmányozáson vettek részt a nők az iskolában, férfiak a templomban, majd a 7. dics. fennálló ének s a CV. Zsolt. 1—2. versei főének éneklése után imádkozott s ígét magyarázott *Szabó Béla* huszti lelkész Máté X. 32—33. alapján, a beregi vegyeskar pedig szokásosan jól s hatással adott elő egy énekszámot. E nap fő program-pontja *Simon Zsigmond* asztélyi lelkész előadása volt a külmisszióról. Végig vezetett előadása menetében a missziói parancs elhangzásától kezdődően a külmisszió fejlődési vonalán, beszámolt annak eredményeiről, ismertette a jövő lehetőségeit s szükségleteit, bővebben kiterjeszkedett a magyar reformátusság külmissziói tevékenységére. Célul tüzte ki az itteni református egyház elé is, vegye ki részét ebből a munkából s tegyen eleget Isten reá is vonatkozó, őt is kötelező hívó szavának, Krisztus parancsának: „Elmenvén, tegyetek tanítványokká minden népeket!“ A hozzászólások során *Szabó Béla* jelenti, hogy a *Molnár Mária* hazajövetelét célzó kilométer akcióban való részvételünk azzal a meglepő tanulsággal szolgált, itt közöttünk is megvan a külmissziói munka és tevékenység lehetősége, csak alkalmas időt és módot kell találni a munka megkezdésére. Ahol

erőteljesen propagálták a kilométer akciót, ott már a talaj alkalmas a további művelésre. Végül is püspök ur foglalja össze a megbeszélés eredményét: eljött az ideje, hogy a külmissziói munka barátai szövetségbe tömörüljenek s rendszeresen és céltudatosan végezzék Istentől nyert megbízásukat. A konferencia ki is mondja a külmissziói szövetség megalakulását s csatlakozásra szólítja fel a külmisszió minden barátját.

Majd elkövetkezik a konferenciák legszomorubb, záró aktusa. Felemelkedik elnöki székből püspök ur s mintegy marokba fogva a konferencia anyagát, röviden megegyeszer csomót köt a lelkünkre azokból a gondolatokból és tennivalókból, amelyekkel a konferencia foglalkozott. Áldást kért a további munkára, a vendéglátó gyülekezetre, a résztvevők seregére s a beregi emlékezetes és eredményekkel biztató konferenciát berekesztette.

Györke István ujfalu lelkész befejező áhitatában utravalóul felolvasta és magyarázta I. Timótheus I. 18. versét, imádsága után pedig könnyes szemmel énekelte az utolsó percekig kitaró gyülekezet a „Mindig velem Uram“ kezdetű megható énekünket.

A testvéri közösség felüdítő perceinek vége, vége az áldásokkal gazdag két szép napnak. Köszönet érte Beregnek, a gyülekezet hivatalosainak és minden tagjának, köszönet a megnyílt ajtóért, a megnyílt szívekért. Jön a további munka, jönnek a hétköznapi gondjai, vajjon jön-e a konferencia kérdésére tőled felelet? Megnyerte-e a szívedet e két napon magának Krisztus? Ki áll be seregébe, ki emeli magasra zászlaját, ki tesz eleget parancsának? Testvér, aki ez igénytelen sorokat olvasod, testvér, ha megfürödtél e napsugár fürdőben, sugározd tovább a fényt, a tisztaságot, engedd munkálni benned s rajtad keresztül Krisztust; testvér jöjj velünk!

—ke.

A kegyességre nézve nincs veszedelmesebb dolog, mint az, ha az ember emlékezetébe rég elkövetett jócselekedetét idézi vissza. Ez egyfelől restté tesz bennünket a növekedésben, másfelől gögre ingerel.

Augustinus.

Egy közgyűlési határozat visszhangja.

Hosszabb tudositást hozott lapunk a barsi ref. egyházmegye folyó évi július hó 9-én Léván tartott közgyűléséről. Sok nagy fontosságú határozata mellett széles körben élénk visszhangra talált az a határozata, mely a vasárnapi munkaszünetre vonatkozik. A Léván megjelenő „Bars“ című közmívelődési és társadalmi hetilap, mely az egész Garammentén nagy elterjedtségnek örvend, folyó évi július hó 21-iki számában „Az egyházmegye és a vasárnapi munka szünet“ cím alatt vezércikkében a következőket írja:

„A barsi református egyházmegye Léván tartott legutóbbi közgyűlésén foglalkozott a vasárnapi munkaszünet kérdésével, minek során elhatározta, hogy felterjesztéssel fordul a világi hatóságokhoz azíránt, hogy a vasárnapi munkaszünetet szigorítsák meg és a hatóságok egyforma szigorral lépjenek fel annak megszegőivel szemben.

Az egyházmegyei közgyűlés a vasárnap megszentelésében odáig ment, hogy eltiltotta a szombat, vasárnapi és hétfői napon az esketés s lakodalom tartását. Ennek a határozatnak meghozatalában azzal érvelt, hogyha ezeken a napokon esküvőt és lakodalmat tartanak az emberek, nem kerülhető el az, hogy vasárnap ne végezzenek a háztartásokban nagyobb munkákat a lakodalommal kapcsolatosan.

Az egyházmegye eme határozata vallási ügy, a vasárnapi nap vallási megtartásának és megszentelésének érdekében hozott egy tiszteletreméltó testület által s noha mai életünk felfogása szerint egy kis túlzás is látható benne, a magunk részéről annyira tiszteletben tartjuk azt a felfogást, amely életre hívta, hogy nem szándékozunk vitába elegyedni felette, csupán mint napjaink egyik jellemző tünetét s irányzatát említiük fel.

Az egyházmegye vallási szempontból, ama isteni parancsra való hivatkozással követeli a vasárnapi munkaszünet megszigorítását, amely a hetedik nap megszenteléséről szól. Mint vallási testületnek teljesen érthető eme felfogása. De előttünk, amidőn a vasárnapi munkaszünet megszigorítása kérésének a helyeslői sorához csatlakozunk, a vallásos felfogáson kívül még más szempontok is feltűnedeznek, nevezetesen az általános emberi és szociális szempontok is, amelyek a vallásin felül, mind a vasárnapi általános munkaszünet mellett szólnak és csodálatos dolog az, hogy bár a közvélemény mindnagyobb mértékben sorakozik fel a vasárnapi munkaszünet követelői mögött, köztársaságunkban mégis késik a vasárnapi munkaszünet intézményes szabályozása és a vasárnapi munkaszünetnek törvénybe iktatása.

Egyeseket megteveszt az pl., hogy Léván vasárnap zárva látja az üzletek nagy többségét.

Ez nem törvényes intézkedés, hanem a Kereskedelmi Csarnok önkéntes elhatározása s mint területi határozatnak, vinnak már hőven megszegői is, akikkel szemben a hitóság nem léphet fel, bár tagadhatatlan, hogy ezáltal megkárosítják azokat, akik zárva tartanak. A munkások, stb. vasárnapi munkaszünetét bérszerződések biztosítják, de gyakran látunk vasárnap pl. építkezési munkát is végezni, ami megbotránkosztató. Ami az üzletek vasárnapi zárvatartását illeti, ahány város, annyi szokás, ez is helytelen és a leghangosabban követeli a vasárnapi munkaszüneti törvény életbeléptetését.

Hajdan a céhek szigorú rendszabályokkal bírtak a vasárnapi munkaszünet megszegőivel szemben s abban a korban az teljesen elegendő is volt, de ma nagy mértékben érezzük az idevonatkozó törvény hiányát.

Most folyik Olaszországban az ottani katolikusok propagandája hasonló törvény érdekében. Egy plakátján eme akciónak a következő Maculey-idezet olvasható: „Mi angolok gazdagok lettünk, pedig mi vasárnap nem dolgozunk. A vasárnap megszentelése megáldott bennünket. Mi hisszük, hogyha az ember pihenteti a munkát, az Isten dolgozik az emberért. Mi hisszük, hogy az Isten gondol azokra az emberekre, akik vasárnap Őreá, az Istenre gondolnak. — Mi angolok gazdag állam vagyunk, mert a mi polgáraink évszázadokon keresztül megtartották a vasárnapnak megszentelését.”

A barsi ref. egyházmegye közgyűlését is bizonyára hasonló elgondolások vezérelték határozata meghozatalában. Nagy szimbolikus értelme van, kívánatos lenne, hogy akciója közelebb vigyen a vasárnapi általános munkaszünetről szóló törvény megvalósításához.

Itt volna az ideje annak, hogy egységes összefogással meg kellene valósítani azt, hogy a vasárnap az legyen, amivé rendeltetett: az Isten imádasának szent napja! K. K.

A lelkészválasztás kérdéséhez.

Örömmel és érdeklődéssel olvastam hivatalos lapunk f. évi 27-ik számában Garamvölgyi Károly: „Lelkészválasztás reformja“ cím alatt megjelent cikkét. Bátran és nyíltan, sőt amint látszik, kétségtelen hozzáértéssel sorolja fel azokat a hibákat, melyek kísérik a lelkészválasztás mostani rendszerét, ajánlatot is tesz annak kiküszöbölésére és egy igazságosabb módszer beállítására. A hivatalos lap 31-ik számában Dr. Nagy Lajos szól hozzá először, Garamvölgyi indítványát teljesen elvetve, újabb elveket próbál adni.

A hosszadalmasság elkerülése végett nem ismertetem külön a két cikk tartalmát, az olvasónak alkalma nyílik a fent megjelent számok alatt utánna nézni azok lényegének, csupán főbb pontjaiban veszem. Kétségtelen az, hogy a mostani

választások gyakori menete megbotránkoztatja a szemlélőt és úgy a gyülekezetre, mint egyetemes egyházunk erejére és tekintélyére csorbitólag hat. Egyetemes érdek kívánja a közbelépést és javítást. Ez nem is csoda. A világ kereke forog, emberek, szokások változnak, hagyományok elavulnak. A mi ref. egyházunk a haladás egyháza. Levetkőzzük tehát az előhaladásban gátló, vagy épen a mai, bizony előrehaladott világban még meglevő régi hagyományokat és mindez megy szinte észrevétlenül, itt-ott kisebb zakkanásokkal, de megy, mert mennie kell. Így született meg a belmisszió, így változott az igehirdetés, így kerül feledésbe a „székjog” és még sok minden más. Erőnk minél teljesebb és biztosabb kifejtése érdekében megteszük a szükséges változtatásokat és mindezeket úgy, hogy azok a mai élet kívánalmainak megfelelően minél erőteljesebben szolgálják a mi anyaszentegyházunkat és azon keresztül az Istennek dicsőségét.

Amint pedig a sokszoros tapasztalat mutatja, reformra van szükség a lelkészválasztás mikéntje terén is. Nagy Lajos azt mondja: „Annyi bizonyos, hogy egyházaink nem szívesen mondanának le lelkészválasztási jogukról.” A teljes lemondásról nem igen lenne szó, ezt az író sem így érti, mert a Garamvölgyi javaslatával kapcsolatban említi. Csupán reformról van szó tehát, melyet lehet, hogy nem vennének mindenütt szívesen, ami ugyan kérdéses is lehet, mert hiszen világiaink között is nagyon sokan vannak felvilágosodottak, akik szívesen veszik egyházunk előrehaladását és annak biztosabb munkáját.

A lelkészválasztás legmegszégyenítőbb jelensége egyetemes szempontból: a korteskedés annak minden káros következményeivel. Talán a régebbi multban, amikor a kortézia a politikai választásoknak megszabott, szinte elmaradhatatlan kísérője volt, nem volt annyira kirívó, ha ez a káros jelenség az egyházi választásoknál is felütötte fejét itt-ott kisebb-nagyobb mértékben, de ma már tűrhetetlen annyival inkább, mert az ilyen eseteknek szomorú következményei tapasztalhatók lépten-nyomon.

Nem meliözhetek egy eset rövid leírását, mely kirívó példája a még ma is létező kóros örökségnek, melynek részben szemtanuja is voltam. Színhely: egy magyarországi község, jó paróchia, a választás ideje kb. két és fél évvel ezelőttre esik. A 15 pályázó közül a kialakult vélemények alapján kettőnek van esélye, a pályázók legjobbjának és legrosszabbjának. Az első a magyarországi segédlelkészek legkiválóbbika, mint lelkész és mint tudós ember egyaránt. Címe, kitüntetései vannak több oldalról, országos viszonyban elismert és mindenki által egyaránt tiszteletben részesített. A második már kb. 15 éve egy grófi család ispánja lelkészi diplomával, mert mint s. lelkész sem tudott elhelyezkedni. A korteskedés az utóbbi oldalról szinte fogalmon felüli és sikerrel is járt. Majd jött a fellebbezés, elegyengetés és azóta a választás

már feledésbe is ment, csak a gyülekezet siratja a végleges eredményt. A gerinces teljes választók joggal, a leitatottak és lepénzeltek pedig jogtalanul ugyan, de szomorkodnak, mert a bor és pénz is elfogyott azóta, a megválasztott azonban ugyan-csak ott maradt, az egész gyülekezet és az egyetemes egyház ügyeink „építésére.” És sajnos sok más hasonló, ha épen nem is ennyire kirívó eset tartitja és erőlteti egyházunk életét. Nagy Lajos pedig ugyancsak érdekesen nyilatkozik e kérdéssel kapcsolatban alábbi kijelentésében: „Hogy a korteskedés lehetősége sem a meghívásnál, sem a jelöléses választásnál nincsen teljes mértékben kizárva, ez nem olyan baj, mint ahogy egyesek gondolják. Ebből legfeljebb csak az illető gyülekezetnek lesz kára.” Felette csodálkozom a dolgok ily irányu megoldásán, mely semmiképen sem református és mégkevésbé az előrehaladást szolgáló. Hogyan nevezhetünk egy hátmegetti lepénzelést vagy épen leitatást „nem olyan nagy bajnak”, amely mindenképen a becsület és igazság rovására megy? És mindebből „csak az illető gyülekezetnek lesz kára”? „Az a gyülekezet” vajjon nem az egyetemes egyháznak egy része, amely amiképen a testhez egy szervecskéje, szorosan hozzátartozik? Amelynek megsértése az egész testre kiható és következményei az egészen érezhetőek!

Itt szólok röviden a meghívás kérdéséről, melyet Garamvölgyi mellőzni kíván. Kétségtelenül fölmerül itt a rokonság kérdése. Nagy Lajos szerint: „Ha a meghívott lelkészt a gyülekezet egyes tagjaihoz rokoni kapcsolatok fűzik, a lelkésznek is, gyülekezetnek is csak előnyére válik.” Nem vitatom ezt a kérdést, bár az élet számtalanszor megcáfolja azt. De vajjon a rokonok korteskedése által sikerre vitt meghívás igazságos-e? Ha hagyjuk is a meghívásos választást, feltétlenül a legszigorubb elbírálásra és felügyeletre van szükség az igazság és az igazságért harcoló egyház megvédése érdekében. Valószínű, hogy tökéletes választási rendszert alkotni nem lehet, megközelítésére azonban vannak eszközeink, melyeknek mellőzése vétek és lépten-nyomon a maga káros következményeit vonja maga után.

A helyes választás példájára és annak sikeres megoldására egy nagyobb üzletben való vásárlás nehézségeit hozza fel Nagy Lajos, melynek következetességét a levont végső eredménnyel sehogyan se tudom egyeztetni. A példa eredménye szerint: „Az a jó kereskedő, aki osztályozza az árut és olyat tesz a vevő elé, amilyenre annak épen szüksége van.” A lelkészválasztás szerinte való végső követelményei nem igen vannak összefüggésben az osztályozott áruval. A lelkész egyetlen fundamentum divisionisa a választás eseténél Nagy Lajos javaslata szerint: a lelkész szolgálati ideje. Tehát az idő, amely már eltelt, ha pedig üzletben vásárolunk már csak inkább a legujabb, legmodernebb és ugyanakkor a legtartósabb tárgyakat választjuk.

Batta Pál.

(Folyt. köv.)

A szlovenszkói ungi ref. egyház- megye rendkívüli közgyűlése

Julius hó 30-án Nagykaposon, a ref. templomban ült össze, alkotó tagjainak nagyszámu érdeklődése mellett, hogy a visszaemlékezés gyászfátyolának föllebentésével kegyeletének s őszinte hálájának külsőleg is méltó kifejezést adjon azon kiváló és soha el nem muló érdemeket szerzett vezéregyéniségek iránt, kiket a végéremehetetlen bölcsességű Isten akarata az elmúlt év folyamán elszólitott az élők sorából, egyben egyházmegyénk tanácskozó zöld-asztala mellől is. *Dr. Sutka István* egyházmegyei és egyházkerületi ügyész, tanácsbíró, konventi és zsinati rendes tag, valamint *Bernáth Zoltán* egyházmegyei gondnok, konventi és zsinati tag egyénisége, az egyetemes egyház javára végzett munkássága annyira közismert, szélesterjedelmű, általánosan megbecsült s oly nagy értékű volt, hogy eltávozásuk csaknem pótolhatatlan irt hagyott maga után, a presbiteri tisztségtől kezdve föl egészen a zsinati tagságig. És bár minden fórumon még sokáig hiányozni fog egyházi közéletünk e két kiváló, jellegzetes egyénisége s tevékenységük, tanácsadásuk, puritán jellemük még sokszor fogja szóbeszéd tárgyát képezni; s bár egyre nyomasztóbban érzi református egyházunk a világi papjainkban való utánpotlás hiányát minden vonalon: mégis főként a szlovenszkói ungi egyházmegye az, ahol a legfájdalmasabb a veszteség érzete, mert ez volt elsősorban az a terrenum, ahol hűséggel, odaadással és nagy rátermettséggel végzett munkásságuk javarésze lefolyt. Ezért is szentelt emléküknök gyűlést egyházmegyénk nyilvánossága; ezért is méltók ők arra, hogy nevük és emléküik a késő utókor számára örökké fénylő betűkkel legyen megörökítve az egyházmegye jegyzőkönyvének lapjain.

A XC. zsoltár 1. 2. verseinek éneke s *Szücs István* esperes ur szívből fakadt, a meghatottságtól szívekhez találó imája vezette be a gyűlést. Megalakulás után előbb esperes, aztán *Kömives Sándor* főjegyző a visszaemlékezéstől meghatott, kegyeletes szavakkal méltatják az egyházmegye mult évben elhunyt két kimagasló funkcionáriusának *Dr. Sutka István* egyházmegyei ügyész és *Bernáth Zoltán* egyházmegyei gondnoknak érdemeit s az emléküknök kijáró tiszteletadással parentálják el őket. Főjegyző javaslatára fogalmazásában bővebb, egyhanguan helyeselt nekrológ kerül be gyűlésünk jegyzőkönyvébe, ezzel is — bár igen csekély részben — akarván leróni háláját egyházmegyénk az elhunyt nagyjai iránt.

Az „ad hoc“ gyűlés ezután egyhangu lelkesedéssel *Dr. Kiss Bálint* nagykaposi ügyvédet, helyettes egyházmegyei ügyészt választja meg *Dr. Sutka István* örökébe, jó reménységgel lévén eltelve eddig is tapasztalt ügybuzgósága, lelkes egyházszeretete iránt, ő benne találván és látván meg egyedül a méltó utódot. A *Bernáth Zoltán* halálá-

val megürült gondnoki állásra pedig a gyűlés aug. 20-iki terminussal rendel el szavazást; ugyancsak eddig adandó szavazat az új ügyész tanácsbírói helyének betöltésére is.

Néhány jelentéktelenebb alkalmilag elintézhető ügy szerepelt még a gyűlés tárgysorozatán, mint pl. a csicseri lelkészválasztás tudomásul vétele, a lelkészi állásnak *Gaál István* kassai segédlelkésszel történt betöltésének megerősítése. A mult gyűlés óta megejtett szavazás eredményeként publikáltatott, hogy az egyházmegyei két üres lelkészi tanácsbírói állásra *Nagy Géza* vajkócz—mátyóczy lelkész és *Kömives Sándor* vajáni lelkész, főjegyző választottak meg. Ugyancsak ez alkalommal vette ki a gyűlés *Juhász Imre* ungcsepelyi lelkész, előbb megválasztott lelkészi aljegyzőtől a hivatalos esküt, betegsége miatt akadályozva lévén a mult gyűléskor.

Végül 2 fegyelmi s több közigazgatási bírósági ügy is tárgyalást, illetve elintézését nyert. Az egyik fegyelmi ügyben marasztaló, a másikon felmentő ítélet hangzott. A közigazgatási ügyek is mind kedvezően intéztettek el. A déli 1 óra vetett véget a tárgyalásoknak, amely után egyszerű s rövid közebéd volt.

J. I.

Lelkészerőtekezlet Gömörben.

Lelkészegyesületünk augusztus 12-én tartotta meg ez évi második, (őszi) rendes közgyűlését *Szöke István* elnöklete alatt. Elnökünk megnyitó beszédjében az egyházfegyelem vajudó kérdésével foglalkozott, hangoztatván és a mult példáival bizonyítván, hogy a fegyelem mindenkor életkérdés volt, a mai időkben pedig már egyenesen parancs, élet-szükséglet. E széles történelmi látókörben széttekintő, százados mértékeket alkalmazó s az egyházfegyelem fontos kérdését, elkerülhetetlenségét minden oldalról megvilágító előadást hivatalos lapunk egészében közölni fogja.

Legutóbbi összejövetelünk óta egyházmegyénk életében nagyfontosságú esemény, esperesválasztás történt. Ennek jelentőségét méltatva, elnökünk a jelen levő *Ablonczy Pál* hanvai lelkészt, esperessé történt megválasztása alkalmából szívből jövő, közvetlen szavakkal üdvözölte, miért *Ablonczy Pál* esperes megható, őszinte szavakkal mondott köszönetet. Esperesünk talpig kálvinista, egyenes természetű, melegsívű ember, tettetés és gyűlölet nélkül, Isten adjon neki testi és lelki erőt! *Bácsy Gyula* beretkei lelkész, árvaházi igazgató, eltávozott körünkéből, *Munkácsra* költözött. Eltávazása felett nem térhettünk napirendre anélkül, hogy ki ne fejeztük volna, hogy a beretkei árvaház körül magának elévülhetetlen érdemeket szerzett. Isten áldása kísérje további működését.

Az egyházkerület által a lelkészegyesületekhez tárgyalásra leküldött ama szabályrendelet-tervezet fölött, amely az egyházmegyei belmissziói lelkészek szolgálati és jogviszonyait volna hivatott szabályozni, órákig tartó tanácskozás és vitatkozás

keletkezett. A tervezetnek némely része módosításra szorul. Hogy egyebet ne is említsünk, lehetlent kívánnánk, ha a belmissziói lelkészt arra köteleznék, hogy minden évben sorralátogassa az egyházmegye összes egyházait, filiáit, sőt szórványait is. A tervezet más része viszont határozott ellenzést váltott ki, amennyiben kívánalmi veszélyeztetik a jus paróchiálét és megnyirbálják az esperes hatáskörét. Általában, a tervezet úgy van fölépítve, hogy végrehajtása esetén a belmissziói lelkész valóságos hatalmassággá válnék a lelkészek fölött, messzemenő jogokkal nyulhatna bele az egyházak legbelsőbb életébe, rendelkeznek a presbitériumokkal, függetlenül tételnék az esperestől. Az egyházmegyében minden szerv alárendelt és nem mellérendelt viszonyban kell, hogy legyen az esperessel szemben, aki egyaránt felügyelője egyházmegyéjében úgy az anyagi, mint a valláserkölcsei élet minden mozzanatának. Nincs szükség két felügyelőre, egy adminisztrációs és egy belmissziós esperesre. Szerintünk tehát a tervezet, ezek miatt és ilyen formában, elfogadhatatlan. Miután az általunk szükségesnek tartott módosítások javaslatba hozatalára a rendelkezésre álló idő kevésnek bizonyult, a tervezetet egy bizottságra bízva, az egyházkerületnek adandó végleges választ a legközelebbi, (tavaszi) értekezlet idejére halasztottuk. Együttal kérjük a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést, hogy a gömöri lelkészegyesület választását bevárni kegyeskedjék.

Az egyházkerületi fegyelmi szabályrendelet végrehajtásának az előbbinél nem kisebb jelentőségű ügyét a szakaszértekezletekre biztuk, alapos megvitatás céljából.

(K. T. I.)

I R O D A L O M.

A nevelés könyve.

Egyetlen emberi ténykedés terén sincsen a mában olyan egyetemes zűrzavar, mint éppen a nevelésben. Az elkövetkező új világot új ember nevelésével kívánja kialakítani mindenki, aki nevel, vagy nevelést irányít. Sokféle egymásnak ellentmondó korunkban a nevelési törekvések iránya s ez csak azt igazolja, hogy a ma betegségei meg sokasodtak és segítség kell. Ilyen segítség az a két füzet, amely a budapesti Káldor könyvkiadó-vállalat „Szülői gondok” c. sorozata első két kiadványaként jelent meg pár hónapja. Az egyik: A kényeztetett gyermek, a másik: A rosszraahajló gyermek. Az első írója: M. Schiermeister, a második: Dr. O. Naegele. M. Schiermeister füzetét Dr. Máday István magántanár, a Magyar Szülők Szövetségének ügyvezető elnöke fordította s látta el záradék gyanánt függelékkal, amely általában a nevelésről szól. Naegele fordítója Szabó Lőrincz.

Mindkét három-három ives írásról azonnal

megállapítható, hogy nevelési tanácsadásban az individuálpszichológiát követi. Ebben leli magyarázatát, hogy Máday István így fejezi be a függelék-tanulmányát: „Az a legjobb nevelő, aki fokozatosan fölőselegessé teszi magát.” A nevelő számára ez a döntő elv, a nevelés pedig arra irányul, hogy a nevelt önálló és hasznos tagja legyen közösségének. Ezért kell a gyermek hatalmi vágyát a nevelésben letörni és átalakítani, a közösség iránti érzését, a jóindulatot és a felebaráti szeretetet viszont erősíteni s ápolni, — ahogy az individuálpszichológiai neveléstudomány kijelöli a tennivalót. De ezeknek a nevelési tanácsadó írásoknak iránya nem pusztán elméleti, hanem gyakorlati is, amennyiben mindegyik eseteket sorol fel történet alakjában s így jelöli ki a nevelő bánásmódot, ahogy a kényeztetett s rosszraahajló gyermeket nevelni lehet. Ezért ajánlatos, ha minden gyermekét igazán szerető szülő, öntudatos és felelősségét érző nevelő és tanító elolvassa ezeket a füzeteket, amelyek új szempontokat, elveket és gyakorlatot jelentenek. Bizonyos, hogy a haszon többet jelent az áldozatnál.

Husz füzetből álló sorozat többi, tervezett írása, az eddigi kettőn kívül is kiváló nevelőket és tudósokat szólaltat meg, közülük csak egykettőt jegyzek fel: A. Adler, Frtz. Künkel, O. Rühle, E. Wexberg és mások. Ezek a nevek kezességét jelentenek a feltétlen komolyság és hasznavehetőség mellett s a kiadó elismerést érdemel, hogy korszerű, sok anyagi áldozatba kerülő műveket jelent meg s ezzel igyekszik segíteni a mai szellemi tisztázódásban.

Narancsik Imre.

H I R E K:

— **Tóth József** bótrágyi (bereg-i egyházmegyei) lelkész, volt egyházmegyei tanácsbíró életének 64-ik évében az ő Urahoz költözött. Temetése aug. 19-én volt nagy részvét mellett. Sok lelkész, tanító, barát, ismerős s a falu apraja-nagyja vett részt a szorongásig megtelt templomban a gyászistentiszteleten, melyet Szűtor Jenő és Illyés István végeztek, hirdelve a vigasztalás ígét. Az elköltözött szelíd, csendes, de hivatott munkása volt az Úr szőlőjének 39-éven át, melyből 31 évet töltött a bótrágyi gyülekezetben mindenkor odaadó hűséggel fáradozva a rábizottakban. A hű munkás emléke legyen áldott! Lelkét az Úr ölelje magához, hátramaradott kedveseit pedig vigasztalja meg.

— **A beretkei ref. árvaházból.** *Növendékeink szeptember 1-én érkeznek vissza nyaralásukról. Kérjük azokat a lelkésztestvéreinket, akiknek egyházában árvák nyaralnak, hogy őket — úgy mint eddig — szerető gondnal és kellő időben indítsák utnak. Minden nyaraltató pontos indulási és talál-*

kozási tervet fog kapni, amelynek pontos betartását, zavar elkerülése és költségkímélés céljából, szeretettel kéri a beretkei ref. árvaház igazgatósága.

— **Rádióhir.** Dr. Nagy Lajos kisbégányi lelkész aug. 25-én d. u. 6 óra 15 perces kezdettel a budapesti rádió rövid hullámu leadó állomásának stúdiójában előadást fog tartani.

— A beregi konferencia résztvevőinek nagyon kedves meglepetésben volt részük. Az urasztalan és szószéken nagyon izléses színű s szép, finom kivitelű új terítőt láthattak s meg is csodáltak. Amint a vendéglátó gazda mondotta, a a terítők árában a leánykór tagjai egy nap alatt 1.100 koronát gyűjtöttek össze. Köztudomás szerint az izlés finomsága Bary Gyuláné nagy tisztelgetű asszonyt, a kivitel szépsége pedig Vígváry Vilmának, néh. Vígváry Ferenc volt beregi igazgató tanító árvájának ügyességét s hozzáértését dicséri.

— **Középiskolai hitoktatók figyelmébe!** A tanév kezdetének közeledtével azon közismert körülmény folytán, hogy ezideig nem voltak saját (szlovenszkói) kiadású hittani kézi könyveink a középiskolások számára s ilyeneket Magyarországból beszerezni sok nehézség, költség és nagy akadályokba (vám, cenzúra) került; bárha e helyzet a közeljövőben megváltozik, a mennyiben gondoskodás történt enemi szükségleteink itthon való előállításáról: mégis jónak látom hitoktató kártársaimat ezuton értesíteni, hogy kiváló szerzőktől származó, szép és könnyű nyelvezettel megírt, versenyen felülálló igen jó tankönyvekből van birtokomban bizonyos számú felesleges példány, amiket beszerzési árban átengedhetek a reflektálóknak.

E tankönyvek a következők:

1. **Farkas József** néh. budapesti theol. tanártól: A magyarországi protestáns egyház története. 127 oldal, füzve ára 20 Ké. Készlet 3 példány.

2. **Pruzsinszky Pál** budapesti volt theol. tanártól: A magyarországi protestáns egyház története. 99 oldal, füzve ára 20 Ké. Készlet 3 példány.

3. **Dr. Erdős József** debreceni egyetemi tanártól: Kesztyén hittan és erkölcstan. (Függelékül: Ref. szimbolikus könyveink és énekeskönyvünk ismertetése) 109 oldal. A hittani és erkölcstani rész kettéválasztva, erős vászonkötésben ára 20 — 20 Ké. Használható a VII-ik vagy VIII-ik osztályban, esetleg 2 éven keresztül folytatólag. Készlet 4 — 4 példány.

4. **Báthory Gábor** halasi főgimn. vallástanártól: A keresztyén egyház története. 213 oldal, az V. és VI. gimn. osztályok részére. (Bevezető részben 20 oldalon vallás történe!) Ára kötve 20 Ké. Készlet 4 példány. A könyveket postai utánvétellel a porto hozzáadásával küldöm meg kívánatra. Sedivy László ref. lelkész, Nyitra.

— **Az Ungi Segélyegylet** tagjait értesitem, hogy Tóth József testvérünk halálával egyeletünk a XVI. segély kifizetését teljesítette. Az esdékes XVII. részlet mielőbbi befizetését szeretettel kéri az Ügyvezető.

HIVATALOS RÉSZ.

A beretkei ref. árvaház igazgatóságától.

A beretkei ref. árvaház pártfogóihoz és jóbarátaihoz!

A beretkei ref. árvaház első igazgatója: Bácsy Gyula f. évi augusztus hó 15-ikével leköszönt az árvaház vezetéséről és elfogadva a kárpátaljai egyházkerület meghívását, Munkácsra költözött, az ott létesítendő szeretetház megszervezésére.

Bácsy Gyula eltávozása nagy veszteség az árvaházra, mert 7 éven át megnyilvánult ügybuzgalma és fáradságot nem ismerő tevékenysége kiváló mértékben hozzájárult a beretkei árvaház megalapításához és felvirágoztatásához. Az árvaházi bizottság ez uton is hálás köszönetét tolmácsolja Bácsy Gyulának a beretkei árvaházban végzett áldásos munkáért és további egyházépítő utakra Isten áldását és segítségét kéri.

Számoíva a változott helyzettel, minden tudásunkkal, energiáinkkal és befolyásunkkal azon leszünk, hogy a Bácsy Gyula megüresedett helye mielőbb betöltessék és pedig egy minden tekintetben megfelelő, pontos, tevékeny és lelkes fiatal emberrel. Kell, hogy az árvaházi igazgató jó pap legyen, de ezen felül fáradhatatlan misszionárius is, a ki lelki szükségből, szívesen vállalja az árvaházi szeretetmunkát és segítőtársaival együtt biztosíthatja az árvaház további egészséges fejlődését.

Ez a szeretetmunka azonban csakis akkor lesz eredményes és Istennek tetsző, ha jó barátaink és melegszívű pártfogóink ezután is szeretettel felkarolják a mi kis árvainkat és érdeklődésükkel, biztatásukkal, áldozatkészségükkel és kipróbált hűségükkel továbbra is támogatni fogják az árvaházi bizottság és igazgató munkáját. Mi továbbra is meleg otthont és jó ellátást akarunk adni a gondozásunkra bizott kis seregnek, így arra kérjük a mi kedves református testvéreinket, hogy ne feledkezzenek meg ezután sem a beretkei árvaházról és küldjék el szeretetadományait azután is jó szívvel, Istentől várván adakozásuk bőséges jutalmát.

Beretke, 1935. aug. hó.

Atyafiságos szeretettel:

A beretkei ref. árvaház igazgatósága.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

mint első pillanatra látható és felfogható. Benne igazi alárendeltség és felelősség jut kifejezésre. „Azért ahol a törvény az uralmi viszony kifejeződése, nemcsak az életet szabályozza ez, hanem adja és meg is könnyíti az életet; a léteztet viseli“ (u. ott, 18. old.). Az állam és a törvény más jelentésű, midőn az állam a nép akaratát, mint feltétlen hatalmat képviseli és ennyiben uralkodik polgárai élete felett. Az új nemzeti öntudat diadalmas dialektikája szólal meg: „Nemzetünkötől kapjuk egész existenciánkat: hozzátartozunk mindennel, ami vagyunk és amink van. Mert belőle származunk: belőle jövünk. Ezért adja és könnyíti meg a nép törvénye, amelyet az állam véd, számunkra életünket“ (u. ott).

A törvény igazi tartalmára a „törvény összessége“ utal, amely „Isten uralkodása, úrvolta, bennünket bűneinkben leálcázó Isten fensége“ (VII. 19. old.). Igazság, hogy egy az Isten, egy a törvénye, de ennek a törvénynek kettős ismerete van. Az egyik: amit Isten igei Kijelentésében ad számunkra, ez a döntő és keresztyén értelmű törvény. A másik meg: a földi, értelmi törvényismeret, amely előttünk az államban és a népben jelenik meg (L. : u. ott 11. s köv. old.). Így jutunk el a törvény reformátori értelmezéséhez és értékeléséhez, amely az „usus-politicus“ fogalmat fedi. Ebből persze még más is következik: csak a törvény után jön az Evangélium, vagyis: „Az Evangélium értelmét csak ott tudja kijelenteni, ahol az ember a legszigorubb törvény alá állítódott. Csak itt ismerheti meg az ember az uralmat, amely felette van. S ha erről az uralomról nem tudunk, nem tudhatunk az Evangéliumról“ (VI. 23/4. old.). Ezért a törvény az Evangélium utkészítője.

Még csak a népi „nomosz“-ról kell pár sort írnom. Ez a stapeli felfedezés Gogarten theológiájában is helyet kap. Ez a nomosz a nép külön, teremtésben adott és meghatározott életformája, erkölcsi törvény, amely a történelem folyamán irányítja a népet (VII. 24. old.). Meglételével számolni kell, mert meglétele ismerhető s vizsgálható.

IV.

Miután az állam és a törvény tartalmát, kereteit, célját ráutaló rövidséggel ismertetem, csak arra térek ki, hogy az egyetemes

államon belül mi a keresztyénség feladata. Az új államforma új kívánalmakkal jelenik meg. Az egyetemes államon belül az Egyház feladata, hogy az államtól teljesen igényelt ember számára hirdesse Krisztus miatt és mennyiben az élet fejedelme és hogy mit jelent uralma az ember felett (VI. 25. old.).

Miközben az egyház igehirdetésében tekintettel van a totális állam igényére, egyre jobban tudja ezen az államon belül azt az új és sokatjelentő ismeretet, hogy Isten parancsa a legfőbb parancs. Amennyiben azután olyan paranccsal találkozunk az életben bárhol, amely existenciánkat érinti teljessége szerint, Isten parancsát találjuk meg benne, amely a tulajdonképeni parancsjelleget adja. A nemzeti szociálista állam, ellentétben a múlt század államával, írja Gogarten, „Ismét igazi értelemben állam, mivel valóban igazi törvényt ismer“ (VII. 30/1. old.). A törvény ujjonani felismerő értékelése jellemzője a Harmadik Birodalomnak, akár az egyént, akár a közösséget tekintjük benne. Ugyanakkor azonban a nemzeti szociálista állam minden egyéni, vagy társadalmi életjelenségében döntő fontosságú szerepet juttat a törvénynek. Egyházi és hittudományi tekintetben pedig, ahogy Gogarten hittudományából meggyőződhetünk, a törvény és az állam fogalma reformációs értelmezésű. Állapítsuk meg: nem hittudományi utóigazolása az előbbi politikai eseményeknek, hanem reformációs elvek eseménybe történése az, amit élünk. A gogarteni államra és törvényre vonatkozó tan viszont a reformációs hittudomány fontos fejezetét nyitja meg, amelynek kész megállapításait mábaélőn mérlegelnünk, köteleesség.

V.

Az ismertetésben idézett művek rövidítése: I. Schöpfung, Staat u. Volkstum. d. Tat. VII. Jahrg. H. 1. 1915. April 23—28. old. — II. Staat u. Kirche. Zwischen d. Zeiten. 10. Jahrg. H. 5. 1932. 390—410. old. — III. D. Selbstverständlichkeiten unserer Zeit u. d. christliche Glaube. Berlin, 1932. — IV. Schöpfung u. Volkstum. Zwischen d. Zeiten. i. m. H. 6. 481—504. old. — V. Politische Ethik. Versuch einer Grundlegung. Jena, 1932. — VI. Einheit v. Evangelium u. Volkstum? II. Aufl. Hamburg, 1934. — VII. Ist Volksgesetz Got-

tesgesetz? E. Auseinandersetzung mit meinen Kritikern. Hamburg, 1934.

Narancsik Imre.

Jöjjön el a te országod!

Máté VI—10.

Irta és a kárpátjai egyházkerület nagybereg-i ifjusági konferenciájának megnyitó istenítiszteletén elmondta *Horvay Lajos* salánki református lelkész.

* * *

Istené legyen a dicsőség, hogy ime még vannak lelkek, amelyek vágvakoznak Isten országa után. Ha ez az őrjöngő világ a profit bálványá előtt támad is, vannak, örömmel látom, hogy vannak, akik lelki kincsek, Isten országának javaiért sóvárognak! Ha földi birodalmak határain dübörgő halálszekerek vonulnak is fel, hogy az emberi önzés, igazságtalanság és a hazug civilizáció céljainak szolgálatára, vér és acélfürdővel retentsék az Isten képére teremtett embert, örömmel látok vonulni egy kis sereget, földi fegyver nélkül, a szebb jövő boldog ígéretével szívében, új honfoglalásra, amely nem e világból való, szent meggyőződéssel, hogy „a mi hitünk meggyőzi e világot“! S ha a gyarló embert odapányvazzák is kaini érdekek szolgálatára, a hitelenség és erkölcs-telenség gazi és beléndeket termő földjére, hogy olyanná legyen, mint amilyen a tápláléka: örömmel látom, hogy — Istennek hála — vannak még sokan, akik más táplálékot éheznek, más forrásokat szomjuhoznak, az Igazságot. Nem földi, mulandót, hanem amaz isteni örök Igazságot, amelyről az Idvezítő így tett hitet: „Boldogok, akik éheznek és szomjuhozak az Igazságot, mert ők megelégtettek.“ S ha földi országok és hatalmak, a modern technika vívmányaival álig felvértezve, sápadt félelemmel és irigy féltékenységgel néznek is egymással szembe, reszketve birodalmuk határaiért, sorsáért és jövőjéért, örömmel látom e vigasztalan jelen sötét kapuján kivonulni azt a kis sereget, amelynek minden fegyvere a biblia és az énekeskönyv, municiója: Isten ígéje, szívében kaini irigység, önzés, félelem helyett, elhivatottságának győzelmi tudata, hogy benne, vele és általa valósul meg e földön Isten országa, amelyért száll imánk az ég felé: „Jöjjön el a te országod! Töltse be uralkodásod, oh mi Királyunk e földet, szaporítsad seregedet, drága Igédnek kész szállást, adj mindenütt szabad folyást“!

* * *

Dehát érdemes láthatatlan országért küzdeni s áldozni munkát, energiát, mikor ez a küzdelem annyi lemondást, türelmet igényel s eredménye annyira kétséges?... Nem inkább a való élet követelményeire kellene-e irányozni tekintetünket s uszni az árral, hogy el ne seperjen, amely elvégre is existenciát s életet jelent? Érdemes-e lelkesedni

egy fantomért s hullámtörőnek odaállani egy iszapos dagály elé?... Mikor ez az ország a világ szerint álom s álomképekkel operálni ma, amikor az ember büszkén hivatkozik arra, hogy a civilizáció már régen felkeltette hiszékeny álmából; hullámtörőnek odaállani a rohanó élet zugó vizei elé s erőnek erejével megváltoztatni akarni az élet medrét s más irányt akarni adni a rohanó fergegnek, nem hiu ábránd?... örültség?... Istenkísértés?! Nem!... Mondjon bármit a világ... Nem... és ezerszer is nem!... Igenis érdemes ez országért munkálni, harcolni, áldozni, élni, ha kell, halni! Érdemes, mert ez az ország Isten országa, hol az ember valóban ember, Isten kép-mása, tőle vett rendeltetésének igazi betöltője!

Dehát hol van és mi ez az ország?... Földi érzékelhető határokhoz van-e kötve, hol fény és arany, öröm és bánat egymást felváltva követik? Északon, délen, közel vagy távol kell keresned? Nem csudálom, ha felteszed önmagadnak is e kérdést, hiszen a tanítványok is ezt kérdezték az Idvezítőtől, mikor Ő Isten országáról beszélt nekik és Ő kérdésekre azt válaszolta: „Isten országa nem itt, vagy amott van, mert Isten országa libennetek nagyon!“! A legkisebb ország a föld minden birodalmi között, hiszen egy emberi szívből elfér s mégis a legnagyobb, mert nem határolja sem tér, sem idő, tagja lehet mindenki nélkül, hogy a nacionáléját kutatnák. Csak akarni kell és a szeretet, bűnbánat és alázatosság vizumával bármikor beléphetünk ez ország területére. Az Idvezítő is ezeket a feltételeket szabta a tanítványai elé, mikor nekik, örökszép példázataiban Isten országáról szólt és azok nem tudták őt megérteni egész haláláig! Talán előtted is érthetetlen atyámfia, ha azt mondod, Isten országa a megváltott lelkek országa, ahol a legfőbb ur maga az Isten, aki örök törvényei szerint igazgatja ez országot s csak az lehet valóban méltó tagja annak, aki e törvények szerint, tehát Istennek, Isten által él és a Krisztus számára minden mindenkiben! Akinék, Krisztussal való lelkiközössége, áldásai el sem férnek a szívében, hanem kiáradnak onnan, mint „sok vizeknek zugása“, vagy, mint az Isten koronás napjának fénye kiárad minden reggel a világra, meleget és tenyészetet árasztva azon! Kiáradnak, hogy lássa a szerencsétlen, Isten képét megcsufoló ember, hogy más élet is van, mint az ő nyomorult elsodort élete; lássa a gőgös, önerejére büszke ember, hogy nem a farizeusi felfuvalkodottság emel az egekbe, hanem az alázat; nem a tekintély, gazdagság, hatalom ad ott polgárjogot, hanem a publikánus mellverő, bűnbánó imája s nem a tékozló fiu léha kedvtelése, hanem a megtérő fiu bűnbánata nyitja meg az atyai hajlék ajtaját! S nem a szemforgató álkegyesség ez, amely szenvedést enyhít, hanem a megvetett szamaritanus segítő készsége tölt olajat és bort a jerikói utas sebébe! Mennyi áldás, hogy jobba legyen és megszentelődjék általok a világ! Kedves ifju testvéreim, mi azt szeretnők, ha ti mindnyájan hordozói és

terjesztői lennétek ezeknek az áldásoknak, hogy benetek, veletek és általatok megszépülne már végre e világ s válna valóban Isten országává! Terhes igának látszik, de a Krisztussal, Krisztusért hordozva könnyű és gyönyörűsége! S milyen felmagasztaltatás, Isten országa munkásának lenni, hogy te is hozzájárulhatsz, ha csak egy paránnal is, az elesett, erkölcstelenségbe és hitetlenségbe merült világ jobbátételéhez. Hogy Krisztus te általad is, szived dobogása révén, tiszta, egyenes, őszinte, szeplőtelen, szeretettel és alázattal teljes életed példája révén is szól e világhoz!

Mert meg kell értenünk, meg kell értenetek, hogy amikor naponta így imádkozunk: „Uram! Jöjjön el a te országod“, ennek nem szabad csupán jámbor óhajtásnak lenni, sokkal inkább egy életre szóló elkötelezés ez, amelyben sokszor meg fogsz fáradni, el fogsz lankadni, sok méltatlanságot és keserőséget szenvedni, sok türelmet gyakorolni, sok-sok áldozatot hozni. sőt önmagadat is, ha kell, feláldozni, de mindezt Ő reá tekintve örömmel, hiszen „Akik a Krisztust szeretik azoknak mindenek egyformán javokra szolgálnak“.

Milyen kiváltság számotokra kedves ifju testvéreim, példa lenni a hitben, hogy a ti hitetek, hitet ébresszen másokban is; a szeretetben, hogy ez önző világ megérezze annak a melegségét, mint azok az evangéliumi gyermekek megérezték a Krisztus kezének a simogatásából, hogy Ő szereti őket; a könyörületben, hogy az irgalom és felebaráti szeretet könyörülő cseppjei harmatozzanak más szivekből is; a türelemben, lemondásban és szenvedésben, hogy mások is érezzék: „türeklő és szenvedőké a mennyekben országa“; az önfeláldozásban, hogy mindének, akik előtt példaként állasz, hozzád hasonló bizonyosságot tehessenek: „Nekem mind életemben s mind halálomban nyereségem a Krisztus! Sohasem volt még nagyobb szükség e példaadásra, mint most, mikor ez az egész bűnbemertült világ javudik, tétovázik, hitetlenkedik, gyűlölködik, egymásra agyarkodik és nincs senki, aki kiutat mutasson, bátran odaálljon az önvésztebe rohanó áradat elé: Emberek, Isten képére teremtett emberek... hová mentek?? Ifju keresztyén testvéreim, szebb és jobb jövőnk reményei és zálogai! Oda tudtok-e, oda akartok-e állani, ha elsepréssel fenyegetne is e zugó fergeteg? Oda kell állanatok és ha tévedtünk, vagy hibáztunk mi a ti ápaiatok, nektek kell jóvátenni a hibát, mert csak veletek és általatok jöhet el végre a földre Isten országa! Nektek kell vetegetnetek az emberi lelkekbe a hit és szeretet mustármagvait, az evangéliumi élet és példaadás üdítő vizével öntözni a csirázó magvakat, ápolni a fejlődő csemetét, hogy árnyat adó lombkoronás fává fejlődjék láthatatlanul bár, de egyre jobban fejlődjék és növekedjék minden emberi szívben Isten országa, Krisztus királysága! — Nem magasztos hivatás-e kertésznek lenni Isten országában, nyesegetni a fattyuhajtásokat, irtani a gatz és dudvát, üdítő harmat, jótékony eső lenni kietlen lelki aszályban, mele-

gitő fény, hideg közönyös lelkekben, sátor és ortalom — zugó fergetegben! Elöttetek az örök követendő példánykép a mi Urunk, az Ur Jézus Krisztus! Ő a ti igazi élethivatástok! Minden más hiábavalóság és a léleknek gyötrelme!

Persze e világ azt fogja rátok mondani, hogy álcmlövegok vagytok, vagy fanatikus törtetőkl! Mondjon bármit, csak Isten országa növekedjék a lelkekben, csak az egyéni, családi, társadalmi élet mai sivárságát, romlottságát enyhítse, ha csak parányi részben is a ti Isten országáért végzett munkátok. Most van erre a legnagyobb szükség, amikor bár kétezer éve száll naponta millió ajkáról az ima az égbe: „Atyánk, jöjjön el a te országod!“ még mindig csak jámbor óhaj ez mindnyájunk számára és nem valóság! Miért? ... Azért, mert csak az ajkunk szól, de a szívünk nem érez és nem cselekszik s ahol nincs jelen a szív, nincs ott jelen az Isten sem, hogy meghallgassa a mi imádságunkat. Mert Isten országa nem kegyes szemlélődés, nem álmélkodó égbe nézés, hanem munka, küzdelem, áldozat; Krisztus imája nem csupán egy isteni lélek égifelé szárnyalása, hanem Istenhez emelő munkaprogramm, amelynek vérré, létté kell válni bennünk, minden idegrostunkon, szívünk minden dobbanásában, kezünk, agyunk minden munkájában, mert ez az létté vált ima és imává vált élet teremti meg e földön Isten országát, amiért naponta imádkozunk: Atyánk, jöjjön el a te országot! Ennek a szellemnek kell urrá lenni ezen a világon, templomban, iskolában, tudományban, művészetben, irodalomban, kulturában, közéletben, politikában, az élet minden lehető formájában és megnyilatkozásában, hogy a „héroszokat“ ne az uszó és futó „világrekorderekben“ bámulja ez a mai félrenevelt ifjúság, ne egy ökölvívó gladiator, vagy futballbajnok legyen az „ideálja“; hanem lássa meg, méltányolja és kövesse az itthon, vagy távol oceanok sötét szigetvilágában önfeláldozóan dolgozó Molnár Máriákat, akik egészségök s életök kockáztatásával lobogtatják az evangélium szövétnékét, terjesztik Isten országát, csak hogy örömmel végezhessek el futásukat, „melyet vettek az Ur Jézus Krisztustól“ Ne az olympiai láng mesterséges fénye legyen előttök a követendő fárosz, hanem a Krisztus evangéliumának ragyogó napja világítson lelke szentélyében mint egy örökmécs, ne a tulhajtott tesikultusz rekordjai és góljai legyenek mohón lesett, ugyszólván mindennapi „lelkitáplálékai“ már zsenge ifjúságának idején; hanem az irgalmas samaritanus nyomoruságot és fájdalmat enyhítő felebaráti szeretete s mindenekfelett Krisztus evangéliuma, mert minden földi fény, ragyogás, kihuny, elalszik, de az Ő evangéliuma „tiszta fénylő világosság“, amely akkor fogja diadalmasan bera-gyogni az egész világot, amikor minden emberi lélekben felgyul, mikor minden halandó ember megérti, hogy „Isten országa tibenetek vagyon“! Legyetek Isten országának fároszai!

Előtökbe vetettem a nagy problémát! Tudtok-e, akartok-e ez lenni? Ajkatokon hordozzátok-e

csupán ez imát; „Jöjjen el a te országod“! vagy a szívetekben? „Az Ur int felétek a habokról s szól külön-külön mindnyájatoknak: „Szeretsz-e engemet“? „Keljen ajkatokról a szent bizonyosság-tevés“: „Te tudod uram, hogy szeretlek tégedet“. Ha úgy szeretitek őt, mint ahogy Ő szeretett titeket, akkor ez a világot megváltó szeretet elhozza hozzánk, ami után óhajtva vágyunk: Isten országát, Krisztus kiralyságát, hogy életté, valósággá váljék az ima: „Atyánk, jöjjen el a te országod“! *Amen.*

A lelkészválasztás kérdéséhez.

(Folytatás.)

Az üzletben való vásárlás semmiképen sem hozható hasonlatba a lelkészválasztással. Isten szolgálja megválasztásának komoly értelemben egy legmélyebb lelki aktusként kellene megnyilatkoznia, ahol sokkal inkább a bensőn, semmint a külsőn kell a hangsúlynak lennie.

Garamvölgyi K. indítványa ez: eltörölni a meghívásos rendszert, a választást pedig korlátozni úgy, hogy a gyülekezet a pályázók közül választ-hatna hármat, akiket felterjesztene az esperesi hivatalhoz és itt egy szigorúan zárt értekezleten megállapítaná, hogy a három közül melyiket tartja alkalmasnak a gyülekezet lelkipásztorául és azt kinevezné. Nagy Lajos Garamvölgyi indítványát teljesen elvetve a régi választási osztályozás alapján indul el. A régi hármas alap ez volt: a lelkési díjlevél, a lelkész bizonyítványa és szolgálati ideje. Nagy Lajos, mint nem reális osztályozási alapot elveti a paróchia jövedelmét és a lelkész bizonyítványát. A paróchia jövedelme helyébe a gyülekezet lélekszámát teszi. A Nagy Lajos javaslata szerinti fundamentum divisionis tehát: a gyülekezet lélekszáma és a lelkész szolgálati ideje.

A lelkési bizonyítványnak, mint nem reális alapnak az elvetése egyaránt sérti az összes lelkészképző intézeteket, legyen az egyetemi fakultás, akadémia vagy éppen szeminárium. Eddig az innét kiadott bizonyítványok még minden időben reális alapot képeztek. Hogy a gyülekezet lélekszáma mennyiben reálisabb alap a díjlevélnél, előttem érthetetlen. Hiszen szinte egész seregét ismerjük azoknak a gyülekezeteknek, melyek sokkal nagyobb lélekszámmal, de annál gyengébb díjlevéllel rendelkeznek. A lelkész személyével kapcsolatban pedig egyetlen realitás a szolgálati idő? Sok esetben kétséges annak egyáltalán létező előnyössége. Vagy talán, ha valakinek már bizonyos számú szolgálati ideje van, az az előrehaladásnak és felemeltetésnek feltétlenül biztos bázisa?

A hivatalos lap f. é. 33 ik számában, Szücs Lajos hozzászólásában a lélekszámhoz még a javadalmat csatolja, valamint egy theóriát állít fel, amely ezresekkel hidálná át a még meg nem lévő szükséges szolgálati éveket. A javítás helyett,

attól tartok, inkább a pénzjáték szomorú győzelmét hozná magával a pénznek ennyire döntő szerepeltetése.

Meggyőződésem szerint e két utóbbi javaslat nem adná meg sem az igazágnak, sem a jognak azt az alapját, amelyért a lelkészválasztás megreformálásának kérdése felszínre hozatott. Az egyik cél, a korteskedés gyökerében való elvágása már a kiindulásnál megakad, ha a Nagy Lajos elveit figyelemmel kísérjük. A másik, megfelelő embereknek megfelelő helyekre való alkalmazása sem az ember, sem a hely szempontjából nem oldódik meg.

Mindkettő sikeres megoldása elsőrendű érdeke egyetemes egyházunknak, törvényünk tekintélye megvédésének és a jövő generáció eredményesebb munkájának. Az összes szempontokat figyelembe véve, a teljes szabadság és a korlátozás összeegyeztetésének a lehető legalkalmasabban kell megoldódnia. Vagyis megmaradjon a lehetőségek szerint a gyülekezetek választási joga az egyetemes érdekek legszigorubb összeegyeztetésével. Helyeslem ebből a szempontból Garamvölgyinek a gyülekezet jelölő-választását. Így megmarad a gyülekezet választási joga is egy bizonyos keretben. A gyülekezet jelöljön, hiszen bőséggel van hozzá anyag, úgy, hogy bizonyára találna 4, sőt 5 embert is, kik közül bármelyiket szívesen elfogadná lelkipásztorának, kik közül történik aztán a bizottság általi kijelölés. Az egyetemes érdekek erőteljesebb szemelött tartásával említem a 4, esetleg 5-ös számú jelölését a gyülekezetnek. Ezek között bizonyosan akadna egy legmegfelelőbb, a bizottság által való kijelölés számára. A meghívásos rendszer, mint legideálisabb, meghagyható a legalaposabb egyházhatósági felügyelet és a gyülekezet 100 százalékos megnyilatkozása mellett. A hatósági felügyelet a meghívás feltétlen tiszta előzményeiről és lefolyásáról gondoskodik és annak legkisebb zavaró momentumáról is jelentést tenni tartozik. A 100 százalékos megnyilatkozás a teljes gyülekezet egyhangú kívánságát, de egyszersmind annak szigorúságát biztosítja.

A következőképpen foglalom össze a javaslat lényegét:

1. Meghívás utján való betöltés: a gyülekezet 100 százalékos megnyilatkozása és az egyházhatóság legszigorubb felügyelete mellett. Ez mostan talán még hihetetlennek tűnnék föl, azonban annál inkább kevésbé a későbbi, már a reformok megtörténte utáni gyülekezetek számára.

2. Jelöléses választás által való betöltés: a gyülekezet jelöl 4—5, a maga számára legalkalmasabb lelkipásztort, kik közül az illetők tanulmányi előmenetel, addigi munka és az új munkára való képességek összeegyeztetése alapján (külső és benső követelményeket egyaránt figyelembe véve) a legalkalmasabbat nevezi ki a gyülekezet lelkipásztorául. A jelölő bizottság kerületenként változhatna és tagjai a következők: annak

a kerületnek, melybe az egyházközség tartozik püspöke és főgondnoka, az az esperes, kinek egyházmegyéjébe tartozik az egyházközség és az illető egyházmegye 2 tanácsbírája, érdeme szerint odaválasztva (egy lelkészi és egy világi). A gyülekezetek jelölésének megszigorítása úgy, hogy a még esetleg így is előfordulható rendellenességek a legszigorubb büntetésben részesülnek a gyülekezet részéről épenugy, mint bármely lelkipásztor részéről.

Batta Pál.

A IX. Keresztyén Szövetségi Világkonferencia.

Aug. 2—6. napjain zajlott le Budapesten. Bizonyos, hogy mindenki hallott és tudott róla a napilapokból is, a rádió útján is, mégis szükségesnek látszik, hogy erről a rendkívüli, csodálatos és nagyszerű eseményről, illetve inkább eseménysorozatról lapunkban adjunk megegyszer egy összefoglaló képet, hogy azzal is mélyebben bevésődjék a lelkekbe a konferencia emléke és az a gondolat, amely annak minden percét uralta: „Jöjjön el a Te országod!”

Az összefoglalást a „Református Élet” nyomán a következőkben adjuk:

Már a megnyitó gyűlés megmulatta, hogy megmozdult a „világ” a hívő szóra, de megmozdult a magyar evangéliumi tábor is. Százak maradtak kívül a több mint háromezer lélek befogadó képességű Városi Színházból. A konferenciát Nyáry Pál esperes, a Magyar C. E. Szövetség elnöke nyitotta meg. A magas kormányzó képviselésében Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter, a kormány nevében Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter, a főváros nevében Lamotte Károly alpolgármester, a ref. egyház nevében Balogh Jenő zsinati világi elnök, az ev. egyház nevében Raffay Sándor püspök, a szabad egyházak nevében Udvarnok Béla, az evangéliumi ifjúsági mozgalmak nevében Pógyor István KIE nemzeti titkár, a Vasárnapi Iskolai Szövetség nevében Bilkei Pap István ny. theol. tanár, a keresztyén leányok és asszonyok nevében Victor Erzsébet üdvözölte a konferenciát. Az üdvözlésekre Kelly James, az európai C. E. Unió elnöke és Poling Dániel, a C. E. Világunió elnöke válaszolt. Ravasz László püspök áldásával indult el munkájára az egész világ figyelmét felhívó, nagyjelentőségű Világkonferencia.

A három konferencia nap (aug. 3., 5., 6.) délelőttjein külön gyűlés volt a külföldiek számára a Zeneakadémián és külön a magyarok számára a Pesti Vigadóban. A nap közös témájú áhitattal kezdődött. „Az Isten országa” (br. Podmaniczky Pál és Svoboda Vilmos) — „Isten országa az egyéni életben” (Schürmann Gusztáv és Sauvin

Ernő) — „Isten országa a családi életben” (Jacob Á. János és Neumann Frigyes) — Ezek az áhitatokon keresztyén Isten Igéje hatott a személyes biznyságtételek útján. A külföldiek gyűlésén szombaton E. R. Squire a Keresztyén Szövetség alapelveiről, A. E. Cory a Keresztyén Szövetség és az egyház viszonyáról tartott előadást. Kedden hét csoportban beszéltek meg a Keresztyén Szövetség munkamódszereit, Szerdán úgy olvasták fel a betegsége miatt távol marad F. B. Smith előadását: „Jöjjön el a te országod a világba”. — A magyarok gyűlésén szombaton Benkő István: „Az Isten Igéje a világ bajairól” címen, Muraközy Gyula pedig: „Az ember arcképe az Isten Igéjében” címen tartott előadást. Hétfőn: „Isten Igéjének parancsa a pogány misszióra” címen Jakob A. János bennszülött indiai lelkész beszélt. Utána pedig Draskóczy László és br. Podmaniczky Pál feleltek meg beszámolóikban arra a kérdésre: „Mit teljesítünk a parancsból mi magyarok?” Kedden Gáncs Aladar: „Isten gyermekeinek ismertető jelei”-ről beszélt, Reinhold Frigyes pedig azt fejtette ki: „Hogyan lehetek Isten országának részese?”

Szombaton és kedden a délutáni gyűlések közösek voltak a Vigadóban. Szombaton beszámolóik hangzottak el „A jelenlegi vallási helyzetről”: Távol kelet: O. W. Abbey, az indiai C. E. Szövetség lelkész-főtájkára; Közel Kelet: Farid Audi názáreti lelkész; Nagybritannia: Th. Bullock, a brit C. E. Szövetség elnöke; Amerika: C. M. Wright, a C. E. Világunió pénzügyi tájkára; Európai kontinens: J. Kelly, európai elnök. Kedden két előadás hangzott el: Grant Sámuel: „A Keresztyén Szövetségi Mozgalom eredményei a múltban”; H. W. McKellen: „A Keresztyén Szövetségi Mozgalom programja a jövő évben” címen

Csodálatos szép volt szombat este a Városi Színházban a nemzetek bemutatkozása. Minden nemzet képviselői nemzeti zászlójuk alatt felvonultak és elmondták a maguk nyelvén rövid szöveget. Mindig szebb és szebb lett a színpad, ahogy vonultak fel sorba: Ausztrália, Ausztria, Kína, Csehszlovákia, Kanada, Anglia, Finnország, Németország, Magyarország, Olaszország, India, Írország, Lettország, Madagaszkár, Lengyelország, Fülöp-szigetek, Norvégia, Palesztina, Szíria, német és francia Svájc, Spanyolország, Délafrika, Örményország, Skócia, Egyesült Államok, Wales, Jugoszlávia kiküldöttei zászlójukkal. Poling elnök válaszolt a szövegekre. Megköszönte a zászlószemlélet.

Vasárnap délelőtt a Kálvin-téri templomban Poling Dániel, a fásorban Kelly James, a józsefvárosiban Sauvin Ernő prédikált. Gödöllőn pedig Bullock Tamás, itt az istentiszteleten a kormányzó is részt vett. Délután volt a nagy felvonulás a Hősök terére. Közél ötezer ember tett a felvonulással biznyságot Krisztushoz tartozása és evangéliumi hite felől. A Névtelen Katona emlékére Poling, Kelly, Jacob, Schürmann helyeztek koszorút, rövid beszéd kíséretében. A felvonult és odagyülekezett

nyolc-tizezernyi tömeg előtt Nyáry Pál esperes tett bizonyosságot arról, hogy az a győzelem, mely legyőzte a világot, a mi hitünk a megfeszített, de feltámadott Jézus Krisztusban. — Este a Zeneakadémián volt nagyszabású ünnepi hangverseny, melyet a Budapest II. rádió is közvetített. Elnöki megnyitót Gráf Elemér büntetőjársbíró mondott. L. Westinghaus Kyles néger püspök ünnepi beszédében tett bizonyosságot az evangélium erejéről. Énekeltek: Paavo Attila finn énekes, Blank Hilda, Rácz Tilda, Gyuricza Magda énekesnők, a német C. E. énekkar, az evangélikus és az egyesített baptista énekkarok. Az igen jól sikerült zenetűnnepélyt Adám Jenő zeneakadémiai professzor rendezte.

Hétfő délután a Kálvin-téri templomban úrvacsorával éltek a Világkonferencia résztvevői. Felségesen komoly volt ez a szent alkalom. Schürmann Gusztáv németül olvasott Bibliát és imádkozott, Poling Dániel angolul prédikált, Ravasz László magyarul ágendázott. Majd tizenkét lelkipásztor egy-egy diakónus kíséretében osztotta ki a szent jegyeket a helyükön ülve maradt híveknek. Husz perc múlva a zsufolásig megtelt templomban nem volt senki, aki ne részesült volna az úrvacsorában. Végül a szolgáló lelkipásztorok és diakónusok Ravasz László és Poling Dániel kezéből vették a szent jegyeket. Nemcsak a különböző nyelvek és népek, de tizennyolc féle egyház tagjai ettek együtt egy asztalról, megemlékezve az Ur haláláról. — Hétfőn este evangélizáló est volt a Városi Színházban, melyen Szabó Imre esperes elnöki megnyitót mondott, Victor János: „Krisztus a Királyunk“, L. W. Kyles pedig: „Krisztus királysága“ címen tartott előadást.

Kedden este a Városi Színházban tartott zárógyűléssel fejeződött be a magyar református egyházra nézve is oly nagyjelentőségű világkonferencia. Kelly James megköszönte a támogatást, a rendezést és a segítséget, Poling Dániel hatalmas záróbeszédében felszólította a konferenciát a Jézus mellett való döntésre. Felszólítására ezer és ezer ajak mondta el hangosan fogadástételeit: „Isten segítségével egész életemben mindenütt keresztyén leszek. Én mindenáron Krisztust választom“. Majd kezét kézbe téve bucsuzott a viszontlátásra egymástól a konferencia, mely magyar, angol, német, francia és arám (ezen a nyelven beszélt Jézus) nyelven elmondott apostoli áldással ért véget.

Az élményekben, bizonyágtételekben gazdag konferenciáról mindenki Jézus győzelmének hitével és Isten országá eljövételének élő reménységével távozott.

Az a könyörgés, amely nem Krisztus által van, nemcsak, hogy bünt nem töröl, hanem önön maga bűnné változik.

Augustinus.

H I R E K:

— **A pozsonyi ref. internátusba** a felvételt már megtörtént. Az 1935/36. iskolai év első felére felvételt összesen 30 növendék, 19 fiú és 11 leány. A *régiek* közül visszatért 12 személy. A felvettek közül: 13 tanítójelölt, 2 bölcsész, 3 orvostanhallgató, 7 alsóbb középiskolás, 2 felsőbb középiskolás, 2 kereskedelmista. Egyházmegyénként: a komáromiból: 15, (Komárom város egymaga: 4,) a gömöriből: 5, a barsiból: 5, az ungból: 2, a beregiből: 3. A szülők társadalmi állása szerint: lelkész: 3, tanító: 8, közhivatalnok: 3, földműves: 6, iparos és kereskedő: 2, alkalmazott: 3, egyéb pályán levők: 5. A növendékek közül: 3 díjmentes, 3 teljes fizetéses, a többi 25—50%-os kedvezményvel bír, mert rendkívüli nehéz vagyoni helyzetet igazoltak. Erre való tekintettel az internátus vezetősége ezúton is felkéri a református társadalmat, hogy az internátust nemes célja elérésében mind erkölcsileg, mind anyagilag hathatósan támogathatja szíveskedjék.

A hivatalos lapunkban és az „Evangélikus Lapokban“ a meghirdetett fiú- *internátus vezetői állásra* 2, a nőire 3 pályázat érkezett. Az elsőre egyetlen egy református pályázó sem akadt, a másodikra 2 református pályázó volt. A fiúinternátus vezetésével a presbyterium *Stelzer Lajos* középiskolai tanár, pozsonyi lakost, a női internátus vezetésével pedig *Richon Eleonóra* urnő, szentgyörgyi lakost bizta meg.

— **Róma vesztett csatái.** A sajtó alig adott hírt azokról az elkeseredett harcokról, melyeket a római egyház a fasiszta állammal folytatott. A pápai győzelemnek hirdetett konkordátum megkötése után az olasz Actio Catholica nem ismert határt látszólag lelki, valójában politikai tevékenységében. A nemzeti reakció el nem maradhatott s 1931-ben sok ékes egyházi épület ablakait zúzta be, sok utcára merészkedő papot inzultált a tömeg. A pápa élesen válaszolt. Hódoló gyermekek előtt mondta el híres üzenetét: „Beszéljétek el gyermekeim születeiknek, hogy a szentanya testiileg jól van, de lelkileg nagyon szenved ama jogtalanság alatt, melyet rajta elkövetnek“ s antifasiszta enciklikájában a világot hívta fel tanuul Olaszország ellen. A harc nagyrésze most végetért. A kormány bekebelezett minden kath. ifjúsági alakulatot, eltiltotta a pápai zászló viselését s a kath. ifjak működését a legszűkebb vallási térre szorította. Amikor Róma a politikailag erős és hatalmas Itáliával szemben elveszti a játszmát, a politikai ambíciókra mind hevesebben törő klerikalizmus nagyon jól tenné, ha saját érdekében megfontolná azt az újra dokumentált egyszerű, de ki nem játszható történelmi igazságot: Róma mindenütt csatát vesztett és csatát vesz, ahol a politikai hatalom jelvényét tüzi ki maga elé a golgotai kereszt helyett!

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szöke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KŐMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkeszi hi- vatal. Kéziratok, előfize- tések, hirdetések és eset- leges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	--

Megjelenik minden szombaton.

Hatalom vagy igazság...?!

Az emberi történet legősibb idejétől kezdve az erőnek, hatalomnak elkeseredett küzdelmét adja, melyet vivott és viv az igazsággal, mint a gyengék, elnyomottak védőjével és segítőjével. És ez a harc a valóságban végigkíséri az emberiség életét egészen napjainkig. A primitív korban egész természetes és általános volt az erő uralma minden vonatkozásban. Az erősebb nép leigázta a gyengébbet, rabszolgává tette és kénye-kedve szerint uralkodott felette. Elvette országát, vagyónát, szabadságát és mint a hatalom birtokosa döntött élete felett. Ugyanigy az egyéni életben. A vagyoniilag, vagy épen testileg erősebb lenézte, elnyomta a szegényt, a gyengét. Az igazság fogalma az ismeretlenség homályában rejtőzött. Az elnyomott gyengének bizonyult a homály eloszlatására, az erős pedig saját érdekében még inkább annak erősítésére igyekezett. Ez a szellem uralta az egész ősi világot.

A fejlődés folyamán azonban enyhülés és javulás mutatkozott az emberiség külső és belső életében egyaránt. A keresztyénség már hangoztatja az emberi lélek értékét, a szabadság és igazság dicső voltát, elítéli ezeknek erőszakos elnyomását, mellyel megadja a fejlődés további igazságos irányát. Az államok különböző szervei között ott van már az igazságot szolgáltatás. Törvények alapján határozzák meg az embereknek, társadalmi osztályoknak, vallásoknak és gyakran nem-

zeteknek egymáshoz való viszonyát. A törvénszegőt megbüntetik, megszüntetik az ököljog barbár diadalát, az erősebbnek a gyengébben való kegyetlen uralmát. A reformáció, mely a már beteg és erejét vesztett keresztyénséget új életerővel töltötte meg, újabb indításokat adott az igazságért való bátor küzdelemre.

Azóta már több, mint 400 esztendő telt el. És vajjon ez az idő elégnék bizonyult-e az igazság teljes győzelmének érvényesülésére? Vagy még mindig nagyon sok kívánni valónk van a mai élet igazságosságának szempontjából is?.. A felelet kétségtelen, csak talán nem oly világos, mint a primitív emberi életben. Meg kell vallanunk, hogy a keresztyénségnek kevés volt a háta mögött levő csaknem 2000 és ezen belül az erősebb protestantizmus számára is annak 400 esztendeje az igazság diadalának érvényesítése szempontjából. Sőt talán a világ modern fejlődése a maga gonosz eszközeivel, mintha méginkább erőteljesebben homályosítaná az igaz és becsületes emberi életet, mintha lépésről-lépésre erőteljesebb és erőteljesebb visszaesést tapasztalnánk az igazság hátrányára. Szomorú jelenség, mely azonban a mai keresztyénség gyengeségének egyik bizonyossága. A világháború befejezését követő közel 20 esztendő az emberi eszközök rohamos fejlődését jelenti. Fejlődött az emberi cinizmus, ravaszság is, ezerféle eszközök segítségül

hívásával próbálja életét, egzisztenciáját biztosítani az egyén, sokszor félredobva utjából erkölcsöt, becsületet, igazságot. Ezek az eszközök azonban már méltóak a mai kultúrához, furfangosak, de annál kegyetlenebbek és igaztalanabbak.

Az ős ember a maga igazságtalan életberendezkedésében legalább őszintén élt. Ma a legnagyobb igazságtalanságok is elsötétítésben, lepelburkok alatt folynak le és csak kevés esetben a nyilvánosság előtt. Bizonyára emlékszünk a kb. 3 esztendővel ezelőtt megindult ú. n. „szent jobb“ pörre. Mily világos példája ez, az erősebb és gyengébb mai harcának. A XX. század kulturája nemesebb értelemben, szellemi nivója, a mai ember lehető igazságosságának minden momentuma a gyengébb javára szolgáltatja az igazság pálmáját és mégis az erősebbnek kell győznie! És vajjon miért? Semmi másért, csupán az erősebb hatalmi jogáért! Soha el nem felejttem, amikor egy alkalommal Skóciában egy református testvérnek elbeszéltem ezt a szomorú esetet, így kiáltott fel: Ez a XX. század keresztyénségének valóban egyik legméltóbb megnyilatkozása!

A mai élet azonban ezer és ezer hasonló kérdés elé állítja az emberiséget. A most felszinen levő olasz-abesszin kérdés is a hatalom és igazság harcának győzelmén dől el jobbra vagy balra. Az eredmény még bizonytalan, de mindig félős lehet az igazság elhomályosítása vagy épen mellőzése.

A keresztyénségnek kötelessége igazságban, az igazságért élni és igazságot adni. Nem kibuvó mellékutakat keresni, de bátran szembezállni a gonoszságok tömegével, azokat szigorúan elbírálni és büntetni. Mindenek előtt azonban saját szeméből kell a gerendát eltávolítani! A mi egyházunknak az igazságot kereső és védő egyháznak kell lennie ma is, mint a múltban még akkor is, ha a támadások özöne érné következetes magatartásáért. Az egyház tagjainak kötelessége ehez képest ugyancsak az igazságnak feltétlen szolgálata a jelenben és a jövőben. Hűségesen teljesíteni ama magasabb világ soha el nem avuló élet parancsát: *„Keressétek először Istennek országát és az ő igazságát és ezek mind megadnak tinéktek.“* (Máté 6:33.)

Batta Pál.

A külmisszió.

(Írta és a nagyberegi konferencián előadta Simon Zsigmond asztélyi lelkész.)

Egyházi életünk megújulásának egyik kétségbevonhatatlan bizonyosága sok egyéb örvendős jelenség mellett a külmissziói gondolat felébredése és mind általánosabbá váló válása. Ma, amikor nemcsak a magyarországi, hanem a romániai magyar ref. egyház is olyan erőteljes külmissziói munkát igyekszik folytatni, mintha pótolni akarná a multak mulasztásait is, valósággal megszerényítő volna reánk, csehszlovákiai magyar reformátusokra nézve, ha mi nem vennénk tudomást a testvér magyar ref. egyházakban folyó nagyszerű munkákról. De a külmissziói ügye iránt nemcsak a magyarországi és romániai ref. egyház érdeklődik, hanem a mi egyházunkban is megtörténtek a kezdeményező lépések arra nézve, hogy maga a hivatalos egyház vegye kezébe a külmissziói munka irányítását. Kárpátaljai egyházkerületünk egyik közgyűlésén kimondotta, hogy a vasárnap délutáni perselypénz minden egyházból külmissziói célra fordíttassék. Azonban, ha valamire, úgy a missziói munkára épenséggel nem lehet kényszeríteni az egyéneket és egyházakat. Ehez a munkához lélek kell. Ezt a lelket, azért ébresztgetnünk kell.

Térjünk tehát a tárgyra és lássuk: mi a külmisszió? *Külmisszió alatt értjük a nem keresztyén*

népek között végzett evangélizáló munkát, vagy más szavakkal a ker. egyháznak azt a munkáját, melynek célja a nem ker. népek keresztyénné tétele. E meghatározásból világos, hogy a külmisszió az egyház feladata és kötelessége. Ezt a feladatot az egyház Jézusnak a Máté 28: 19—20. verseiben olvasható parancsa alapján köteles teljesíteni: *„Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket.“*

Külmissziói munka végzésére indítja az egyházat és tagjait, a Krisztus követőit az üdv tapasztalás kényszere, az a belső hív, mely az apostolok lelkét égette: „Mert nem tehetjük, hogy amiket láttunk és hallottunk, azokat ne szóljuk!“ (Csel. 4: 20). Aki megtapasztalta már az üdvösséget, aki megnyerte már a Krisztust, nem tarja meg magának, hanem igyekszik tovább adni, másokkal is megtapasztaltatni; mert ha csak magának akarná megtartani, ez azt mutatná, hogy nem is nyerte meg, vagy már elveszítette. „Aki meg akarja tartani az ő életét (t. i. a Krisztusban nyert új életét), elveszíti azt.“ (Máté 10: 39.). És nem kötelessége a missziói munka végzése a keresztyénségnek, amikor olvassuk (I. Tim. 2: 4.), hogy „Isten azt akarja, hogy minden ember idvezüljön és az igaz-

ság ismeretére eljusson? Istennek üdvre való felhívása tehát mindenkinek szól, nemcsak a már keresztyéneknek; és ez isteni felhívást kik volnának hivatta elsősorban közvetíteni, ha nem azok, akik már megértették azt? A missziói munka végzésére tehát minden keresztyén kötelezve van.

Sokak lelkében felvetődhet az a gondolat, hogy miért megyünk mi a külmisszió területére, miért akarjuk a pogányokat evangélicizálni, mikor itthon, a keresztyén világban is annyi evangélicizálásra szorult ember van, mikor volna a belmisszió területén is annyi teendők, hogy azoknak az elvégzésére sincsen elegendő erőnk. Melyik tehát az elsőbb s melyiket kell előbb végeznünk? A dologról laikusán és felületesen gondolkozók előtt természetesnek tűnik fel, hogy a belmisszió az első, mert szinte kézenfekvő az a gondolat, hogy először itthon legyünk rendben, a saját népünket vezessük el a Krisztushoz és csak azután vigyük az evangéliumot a pogányoknak.

Ez a felfogás azonban csak látszólag helyes, mert ezzel szemben a történeti igazság az, hogy a keresztyén egyházban előbb volt külmisszió, mint belmisszió. Hiszen a keresztyénség külmisszió útján terjedt el. Pál apostol volt a legnagyobb külmisszionárius, aki bejárta az akkor ismert egész pogány világot s mindenütt új, meg új gyülekezetet alapított.

Viszont belmisszióra csak akkor van szükség és a belmissziói munka csak akkor indul meg, amikor az egyház berendezkedett, szervezett életet él és ráeszmél arra, hogy tagjai között hatalmas tömeg pogányság van, akik csak külsőleg keresztyének, de lélekben messze eltávolodtak a Krisztustól. Csak akkor van szükség a belmisszióra. Eszerint a belmisszió századokkal később indul meg, mint a külmisszió.

Ezenkívül a külmissziói munka felkarolását ajánlja még a keresztyén egyházak történetéből levont ama tapasztalat, hogy minden egyház megújul és megerősödik az által, ha külmissziói munkát végez. „Minden egyház életében valósággal a Bethesda vizében való megfürdés a külmisszió.” (Ravasz). S vajjon a mi egyházunknak nem volna szüksége erre a gyógyulásra? Erre célozva mondja humorosan Ravasz L.: „A külmisszió sok mindenkinek használ, még a szegény pogányoknak is!”

És most vessünk egy rövid pillantást a külmisszió történetére és jelenlegi állására.

Nem célozom most az ó-szövetségben található missziói gondolat tárgyalása, csak épen futólag emlitem, hogy a zsidó népnek, illetve prófétáinak is volt missziói felelősségérzete a pogányokkal szemben. Ézsaiás próféta által mondja az Ur az ő választott népének: „Kevés az, hogy nekem szolgám légy... a népeknek is világossággul adtalak, hogy üdvöm a föld végéig terjedjen. (Ézs. 49: 6). Sőt a Jónás könyve a maga egészében a külmisszióról szól.

Az újszövetségben is van egy kiváltképpen külmissziói könyv: a Cselekedetek könyve. De

Jézus tanításai is át vannak szöve missziói gondolatokkal: „Ti vagytok a földnek savai.” „Ti vagytok a világ világossága.” „A szántóföld a világ.” „Más juhaim is vannak nekem, melyek nem ebből az akorból valók, azokat is elő kell hoznom és hallgatnak majd az én szómra és léssen egy nyáj és egy pásztor.” (Ján. 10: 16.).

Jézus feltámadása után adja ki tanítványainak a nagy missziói parancsot: „Elmenvén...”, menybemenetele előtt pedig, a bucsúzás pillanatában megmondotta nekik, hogy nemcsak Jeruzsálemben és Judeában, hanem Samáriában is és a „földnek mind végső határáig” hirdetniök kell az ő evangéliumát és bizonyoságot keil teniök ő róla. Tehát a tanítványok nem lehettek kétségben az iránt, hogy küldetésük az egész földre szól és nem korlátozódik egyik, vagy másik népre, vagy országra. Komolyan vették Mesterük parancsát és megkezdték a munkát. Az 53-ban tartott apostoli konvent beosztja a munkaterületet; az oszlopapostolok első sorban a zsidók között, Pál és társai főként a pogányok között hirdetik az evangéliumot. Kb. 3 századig tartott ez élénk missziói tevékenység. Ekkor terjeszkedett a keresztyénség a legrohamosabban.

Nagy fordulat áll be a keresztyén missziók történetében akkor, amikor az üldözött keresztyén egyházakból uralkodó államegyház lesz, aminek következménye a belső elernyedés. Mig az üldözések idején, a 3 első században az Ige és szeretet hatalmával hódította meg a keresztyénség a lelkeket, addig a középkorban már nem annyira lelki fegyverekkel, mint inkább erőszakkal, vérontó fegyverekkel igyekeztek a keresztyénséget elfogadtatni a pogány népekkel. Ez a misszió már felületes és erőszakos; csak külső mázzal vonja be a megkereszteltet, de nem von maga után lelki átalakulást. Ennek következménye aztán, hogy az egyház mindinkább elvilágiasodik, egyre jobban feledti a missziói parancsot és már a XV. században nem is próbálkozik külmisszióval.

A reformáció mindjárt kezdetben érdeklődési körébe vonja a külmissziót is és Kálvin köréből kerülnek ki az első protestáns misszionáriusok (Richer Péter, Chartier Vilmos), akik Braziliában munkálkodtak. Sajnos azonban a protestáns külmisszió erőteljesebb kibontakozását és megerősödését hosszú ideig megakadályozta az a körülmény, hogy a protestáns egyházaknak a legnagyobb erőfeszítéseket kellett tenniök, hogy az üldözö katolicizmussal szemben fennmaradásukat biztosíthassák. A vallásháborúk és üldözések, valamint az ezek ellen való védekezések kimerítették a protestáns egyházak erejét s a békésebb idők bekövetkezte után elernyedés vett erőt rajtuk, mint elernyednek a tagok a megfeszített munka után. De amikor az Isten lelke újra végigfuvalt a protestáns egyházakon, nagy ébredés támadt egész Európában és megindult ujult erővel a missziói munka.

(Folyt. köv.)

Egy hét a Mester lábainál.

Aug. 18—24-ig tartottuk meg harmadik ifjúsági konferenciánkat ezuttal Kiskoszmályon. Ez a konferencia ismét egy jelentős lépéssel vitte előre munkánkat. Mivel egy évi munkának a gyümölcse a konferencia áldása, szükségesnek tartom röviden megemlékezni a mult esztendő munkájáról.

1. Célkitűzések.

A mult évi aranyosi konferenciánk után elhatároztuk, hogy a következő nyári konferenciát a saját barakunkban fogjuk megtartani. A két konferencia tapasztalatai arról győztek meg, hogy ezt a megoldást keressük. Bár a vendéglátó gyülekezetek mindkét helyen a legnagyobb szíveséggel fogadtak, amiért hálásak is vagyunk, mégis ez a megoldás nem bizonyult megfelelőnek. Lelki kapcsolat, testvéri szeretet csak több napi együttélés után fejlődhetik ki. Az ilyen konferenciákat a gyülekezetre való tekintetből nem lehet csak 2—3 napig tartani és nem élnek együtt a résztvevők. Tehát nincs meg egyik feltétel sem. Ez volt a mi tapasztalatunk és masnak is figyelmébe ajánljuk.

Mivel ifjúsági munkánk egyesült a kiskoszmályi árvaház körül folyó ébredési mozgalommal, közelfekvő volt a megoldási lehetőség, hogy t. i. a barakot Kiskoszmályon, az árvaház telkén építsük fel. Így is határoztuk el. A barak költségeit kb. 3000 Ké-ra becsültük és azonnal megkezdtük a gyűjtést. Rendszeresen folyt adakozás az ifjúság között úgy, hogy minden hónapban bejött a diákoktól és inasoktól kb. 200 Ké. Ugy, hogy július elején együtt volt a 3000 korona. Meg is kezdtük az építést jul. 17-én. Aug. 15-re teljesen készen állott a barak. Hossza 22 m., szélessége 5 m., szalmaszakokon kényelmesen elfér benne 45—50 ember, de el lehet helyezni 80-at is. Ez egyelőre elég lesz nekünk. Az összes költség felment 5600 koronára, amiből ki van fizetve kereken 4000 kor. Isten velünk volt. Nem kértünk senkitől és nem is kaptunk nagyobb adományt. Az építésnél is csak egy ács dolgozott, a többi munkát a diákok végezték. Így egészen a miénk. Évközben Komáromban ifjúsági otthont is béreltünk a saját pénzünkön. Isten kegyelmét ezúton is megtapasztaltuk.

2. A konferencia.

Ilyen előzmények után tartottuk meg egyhetes konferenciánkat. Többé nem magában álló összetoborzása volt vadidegen fiuknak, hanem egy közös célért dolgozó, áldozó tábor találkozója és együttélése. Volt olyan diák, aki beállt dolgozni közművesek mellé, csak hogy részt vehessen a konferencián. A konferencia tehát az ifjúsági munkának egy láncszeme. Van előzménye és van folytatása. Itt most nincs hely a részletes beszámolásra, ezt a „Hajnalban“ közöljük. Csak az egésznek a sumáját tudom adni. A konferencia főtémája a Miatyánk megbeszélése volt. A végső következtetés az volt, hogy át kell magunkat adni egészen Istennek.

Mindegyik kérésnél ehhez érkeztünk el, Isten nevének megszentelése nem jelent egyebet, mint hogy mi szentek legyünk. Akaratunk csak akkor lehet egy az övével, ha mi is egyek vagyunk Övele. Csodálatosnál csodálatosabb mélységeit láttuk meg az Uri imádságnak ilyen módon. A Mester lábainál ültünk.

Aldottak voltak a reggeli bibliakörök is, ahol Isten hozzánk szóló aznapi üzenetét vettük és beszéltük meg. A délutáni énektanulás is lelki gazdagodást jelentett akár a Halleluja egy-egy szép énekét, akár ritmikus zsoltáreklést tanultunk. Az ifjúsági munka délutáni megbeszélésein sorba kerültek a legfontosabb kérdések. Feltárult a falusi és városi ifjúság rettenetes helyzete. Láttuk a vasárnapi iskola és serdülőmunka fontosságát, megbeszéltük a teendőinket. Jellemző volt azonban az egész konferencia lelki légkörére, hogy minden kérdés egy végső kérdésre mutatott: átadtad-e életed egészen Krisztusnak? Anélkül hiábavaló minden beszéd akár a Miatyánkról, akár a végzendő munkáról, mert úgy nem lesz Istennek kedves. Nem tudunk eléggé hálát adni Istennek, hogy ezt ilyen világosan megmutatta.

A konferencia hangulata és légköre egészen bensőséges volt. Abból magyarázható ez, hogy tulnyomó többségben olyanok voltak itt együtt, akik ott voltak az indulásnál, a sóki konferencián is és évek óta együtt dolgoznak. Így nem is tartottunk most sem előadásokat, hanem baráti beszélgetés formájában történt a kérdések megtárgyalása. Amint elérkeztünk a nehezebb problémákhoz, úgy mélyült a konferencia lelki légköre is. Az utolsó napokon elhangzott bizonyosságtételek arról győztek meg, hogy nem volt hiábavaló összegyülekezésünk. A konferencia tulajdonképpen nem ért veget, hanem folytatódik ott, ahová Isten állította a résztvevőket. Sajnos azonban azt is meg kell állapítanunk, hogy az u. n. ifjúsági vezéreket nem érdekelte a konferencia. Ha nem jó szemmel nézik is mozgalmunk, mégis jobban érdeklődhetnek volna ilyen dolog iránt. Hasonlóképpen távol maradt a környék ifjúsága is. Érdekes, hogy a legtöbb résztvevő 100—120 km-t utazott, hogy a konferencián részt vegyen, de a közeli környékből néhány km-t sem tudtak megtenni, hogy eljöttek volna. Hol az őrállók és hol az ifjúság?

3. Érdekeségek.

A résztvevők száma 41 volt. Ezek közül kb. 30 állandóan ott volt, a többi 3—4 napig. A barsi egyházmegyéből, amelynek területén a konferencia volt, egy fiú vett részt 2 napig, a többi a komáromi egyházmegyéből és még messzebből volt. Az együttélés nagyszerűen bevált. Reggel 6-kor volt felkelés, 7-kor reggeli, 8-kor bibliakör, 10-kor megbeszélés, 12-kor ebéd, 3-ig szabad, 3-kor énektanulás, 4-től megbeszélés, 6-tól nagy hívők életének ismertetése, 7-kor vacsora, 1/29-kor esti áhitat, 9-kor lefekvés. Eleinte volt egy-két zökkenő (pl. felkelésnél), de később minden szépen ment. A fiuknak tetszett a katonás rend és fegyelem. —

A konferenciának külön konyhája volt, ami szintén bevált. Két lelkes komáromi asszony eljött a saját költségén és végezte a főzést. Egyszerű, de jó kosztot ettünk. Konferenciánkon részt vett két cseh fiú is. Az egyik morvaországi teológus, a másik prágai gimnazista. Ők cserébe voltak nálunk a mi fiaink helyett, akik 2 hétig voltak az ő táborukban. A kapcsolatot állandósítani fogjuk. Volt két magyarországi vendégünk is. Egyik résztvevő elment hamarabb haza a konferenciáról és otthon olyan lelkesen szólt, hogy két legény azonnal biciklire ült és eljött a konferenciára. Azonban megkéstek. Éppen a bucsúösszejövetelt tartottuk pénteken este, mikor megérkeztek. Egy éjjel aludtak ott és másnap reggel indultak vissza. Kevés embert láttam úgy sajnálni valamit, amint ezek sajnálták a jó alkalmat. De megvigasztalódtak azzal, ami mindnyájunknak boldog reménységünk: ha az Ur éltet, jövőre találkozunk!

Tóth Kálmán.

A lelkészválasztás kérdéséhez.

Örömmel olvastam hivatalos lapunk hasábjain több lelkésztestvéremnek a fenti címhez fűzött megjegyzéseit, indítványait s vártam, hogy valaki közülünk majd csak megtalálja a lelkészválasztásoknál felmerült és felmerülhető tekintélycsorbitó okok forrását és körülményeit. Sajnos azonban, de ezt a hozzászólók vagy nem találták meg, vagy nem merték megmondani.

Mindannyian új külső formát kívánnak adni a lelkészválasztásnak, gondolván azt, hogy ezzel meglehet óvni annak tisztaságát s nem veszik észre, hogy a formát mindig úgy alakítják át az emberek, amint az céljaiknak legjobban megfelel s így csak a forma lenne új, de az emberek hibái, gyengeségei a kereten belül csakugy megmaradnának.

Minden intézmény, minden társadalom olyan, amilyen egyének alkotják, minden törvénynek, vagy paragrafusnak csak akkor marad meg a tisztasága, ha azt mindenkire egyenlőképpen magyarázzák és alkalmazzák, különben annak a gyakorlati életben való megvalósítása zavart és egyenetlenséget szül. A lelkészválasztáshoz nem új forma kell tehát, hanem új és megreformált lélek, nekünk, lelkészeknek kell jobbakká lennünk, hogy a lelkészválasztás tisztasága megóvassék. Nem a törvény a hibás, hanem a legtöbb esetben mi vagyunk azok, akik adas-vevés tárgyává tesszük sokszor lelkészi állásunkat és különbözőképen magyarázzuk esetenként a törvény paragrafusait!

Szeretettel kérdem, hogy miképen lehet pl. ugyanazon esetben, — lelkész halálózása után — az egyik helyen letiltani a már funkcióra kiküldött lelkészt, a másik helyre pedig ugyanakkor kiküldeni, holott mind a két helyen fennállhat az eset, hogy az illető pályázni fog? Hogyan lehet presbiteri gyűlést lelkészválasztás előtt a

törvény világos rendelkezése ellenére nem tartani? Ugy látszik, mintha kiválasztott egyének volnának arra, hogy valaki ne mehessen nagyobb gyűlekezetbe, míg a másik a törvény megkerülésével is egyenesen magasra emelkedhessék. Ugy látszik, mintha kasztrendszer szerint emelkedhének a lelkészek, vagy ismeretség és rokonság szerint.

És ha bizottságra biznánk is a közül a 4—5 jelölt közül a kérdéses lelkészi állásra a legmegfelelőbb kiválasztását, ki biztosítana arról, hogy akkor is nem játszana-e szerepet az ismeretség, rokonság vagy barátság érzelme?!

Emberek vagyunk, tehát esendők, de emberi mivoltunknál fogva kellene törekednünk, hogy kiemelkedjünk az anyagiság poros, bepiszkoló levegőjéből. Lelkészek vagyunk, akiknek feljebb kellene emelkedni a közönséges emberek sorából, nem törve egymás ellen, amikor hivatalunk változásáról van szó.

Nem új törvény, nem is új paragrafus, még csak nem is bizottság kell ide, hanem mindenkit egyenlőnek tekintő krisztusi szeretet, hozzá ujjaszületett és megreformált lélek, hogy ne legyen a lelkészi állás adas-vevés tárgya. Magunkat reformáljuk meg, mi szülessünk ujja és akkor új törvény és paragrafus nélkül is meg lesz védve a lelkészválasztás tisztasága, mert a fennálló törvény megtelik igazi új lélekkel.

Martonfala.

Szaniszló János.

H I R E K:

— **Lelkészi jubileum Szódón.** *Bacsa Lajos* a szódói és garammikolai református egyházak lelkésze ülte folyó hó 18-án őszinte, lelkes ünnepeltetés közben lelkészi működésének ötvenéves évfordulóját. Életének Isten kegyelméből elért szép és ritka fordulóján számosan keresték fel azok, kiket hozzá rokoni kötelékek, barátság, kollegiális szeretet, mély tisztelet, hála és ragaszkodás fűz. A gyülekezet kis templomában *Czeplédy Pál* esperes-lelkész tartotta az ünnepélyes isentiszteletet: Luk. 12: 42 — 44. alapján. Szólt a lelképásztori pályafutás Isten előtti nagy felelősségéről, a hü és bölcs pásztor életszolgálatáról, mely Isten dicsőségéért folyik közvetve es végcéljában, közvetlenül pedig feltő, nagy szeretettel, minden korlátot áttörő lendülettel népéért, gyülekezetéért, egyházáért, fajáért küzd. Hálaadó imájában dicsérte Istent azért, hogy adott hosszú, hűséges életű vezetőket, kik odaadással hirdetik azt az Igét, mely az Övé és örök. Igehirdetés után a barsi református egyházmegye részéről *Czeplédy Pál* esperes üdvözölte az ünnepeltet, mely alkalmával az egyházmegyei közgyűlés köszöntő jegyzőkönyvi kivonatát nyújtotta át. A lelkészegyesület részéről *Szabó S. Zsigmond* bajkai református lelkész tölmácsolta meleg, szívből jövő szeretetét. A szódói

gyülekezet nevében *Szabó István*, a garammikolai leányegyház nevében *Salga Dezső* református tanító köszönték meg és kérték továbbra is lelkesűk eredményes, áldott munkálkodását. A polgári község képviselőjében *Kostyál János* körjegyző, az iskolaszék részéről *Bellus István* nyugalmazott tanító, végül a hálás jókívánatokhoz csatlakozott a tanuló ifjuság kedves köszöntése, melyet csengő gyermekhangon mondott el *Szabó Erzsébet* elemi iskolai tanuló. Istentisztelet közben és után a szódói férfi és gyermekkar énekelt, szép eredményét adván annak a fáradozásnak, melyet a nagy munkaidőben úgy ők, mint vezetőjük: *Várady Károly* tanító örömmel és boldogan hoztak a maguk külön tiszteletének kifejezéséül. Áldott gyülekezet az mely hálásan tud emlékezni, áldott élet az, mely hálás emlékezést fakaszt!

— **A beretkei árvaházból.** Julius első napjaiban csendes lett az árvaház környéke. A madarak nagyobb bátorsággal jöttek az udvarra eleséget keresni. Más nap már néhány kíváncsi porcfü is kidugta fejcskáját a nagy csendesség okát tudakolni. Mi történt? Hova lettek az örökké vidám, zsvajgó gyerekek? De egyik sem tudott semmi biztosat. A nagy gesztenyefa tudta, de őt nem kérdezte senki. Uri büszkeségében nem akart kérdés nélkül szólni. Látva a porcfü, hogy nem tapossa le senki kuszó ágait, benépesítették az udvart, élték zavartalan fűéletüket egész nyáron át. Napirendre tértek az árvaházat elporító csendesség felett.

Szeptember elsején is a szokott nyugalommal hajtották fejüket álomra a porcfüvek. De ezen az éjszakán nem volt nyugodt álmuk. Még alig szenderedtek el, mikor nagy hangoskodással megjöttek a gyerekek, nagy hangon mondvá el mindenik a nyaralási élményét. De azért nem lehetett abból semmit sem érteni. Csak annyit értettek meg belőle a porcfüvek, hogy nagyon jó volt nekik a nyáron. És érezték, hogy nagyon boldogok.

Csingilingi, csingilingi, szólalt meg az eddig hallgatásra kárhoztatott kis harang is. A csengő hangra a gyerekek az ebédlőbe sorakoznak. Elhallgatnak. Boldogan, szememben könnyecpepekkel látom, hogy mind egészséges és örömtől sugárzó arcu. Egy pillanatra magam előtt látom a nyaralató kedves, Istentől áldott lelkeket és küldöm feléjük az ige szavát: „Aki közületek egynek a gondját felveszi, az én gondomat veszi fel.” A pillanatnyi csendben nagyon közel érezzük magunkhoz az Istent. Ének hangján csordul ki szivünkéből a boldogság:

„Száll az ének Istenhez
Dicsőiséget zengve,
Jóságáért hála ez,
Nagy az Ő kegyelme.
Minden árvát megvéd Ő
A jó Atya Teremtő.
Felséges jó Istenünk,
Mindig Te Légy velünk.”

Lehajtott fejjel imádkozunk egy lélekkel az árvák atyjához, áldja meg, ezerszer áldja meg azokat, akik

otthont adtak az árváknak, akik apjuk helyett apjuk, anyjuk helyett anyjuk voltak e nyáron. Mig imánk az égfele száll, imánk pereg. Az imánkba foglalunk minden kegyes Istentől áldott lelket, kik adományaikkal megmentik az elveszetteket. Kérjük az Istent folyton ébresztgesse a lelkeket újabb és újabb jó cselekedetek véghezvitelére, hogy az Isten dicsősége ez által is napról-napra növekedhessen, anyaszentegyházunk erősödjön, hogy betölthesse a földet a krisztusi szeretet, hogy ne le legyen köztük egy sem szükölködő és elhagyott, e föld a mennyország kapuja legyen.

— **Lelkész-továbbképzőtanfolyam Debrecenben.** Az 1935. év szept. hó 24—26. napjain a debreceni református egyházmegye rendezésében tartandó III. lelkeszi továbbképzőtanfolyam órarendje:

Szept. 24., d. e. 8—10-ig: *Dr. Erdős Károly* egyetemi ny. r. tanár: A Jelenések könyve, Félórás szünet. 1/211—12-ig: *Dr. Révész Imre* egyetemi ny. r. tanár: A német protestáns egyházi helyzet. 12—1-ig: *D. Dr. Kállay Kálmán* egyetemi ny. r. tanár: Mennyiben keresztyén könyv az Őszövetség? D. u. 4—7-ig: A délelőtti előadások megbeszélése. 7—8-ig: Áhitat és bibliai megbeszélés: Mulasztásaim a Biblia tanulmányozásában. Vezeti: D. Dr. Kállay Kálmán.

Szept. 25., d. e. 8—10-ig: *D. Dr. Kállay Kálmán*: Dániel könyve. — Félórás szünet. — 1/211—1-ig: *Dr. Vasady Béla* egyetemi tanár: Amerikai és európai keresztyénség. D. u. 4—7-ig: A délelőtti előadások megbeszélése. 7—8-ig: Áhitat és bibliai megbeszélés: Mulasztásaim a gyülekezetemben. Vezeti: Gönczy Béla lelkipásztor.

Szept. 26., d. e. 8—10-ig: *Dr. Varga Zsigmond* egyetemi ny. r. tanár: A hellenizmus hatása a keresztyénségre. — Félórás szünet. — 1/211—12-ig: *Dr. Révész Imre*: Méliusz harca a debreceni vallási forradalom ellen, 12—1-ig: *Dr. Soós Béla* lelkipásztor, egyetemi magántanár: A vallás-tanítás módszertanához. D. u. 4—7-ig: A délelőtti előadások megbeszélése. 7—8-ig: Áhitat és bibliai megbeszélés: Mulasztásaim személyes életemben. Vezeti: Dr. Révész Imre. Ezekon kívül közreműködését megígérte még *Dr. Zsiros József* theol. akad. tanár, egyetemi magántanár is.

Jelentkezési díj helybelieknek 2, másoknak 1-50 P. Jelentkezni kell Ördög Lajos lelkipásztor-nál Pocsaj, Bihar m. A Kollégiumban kedvezményes díjért lehet lakást és ellátást kapni. A szellemi ügyek vezetője Dr. Révész Imre egyet. professzor Debrecen, Magoss György-tér 14. sz. és Dr. Szász Imre lelkipásztor Monostorpályi, kik minden idevonatkozó kérdésre készséggel adnak felvilágosítást. Minden lelkipásztor-atyáit szeretettel hívnak és várnak a tanfolyamra

— **Káplánt keresek.** Fizetés: 150. kor. havonként, lakás, teljes ellátás, hitoktatói díj, stóla. Teendő: a lelkész levélbéli felvilágosítása szerint. *Velky-Slemenc, pp. Ruská. Okres: Velké-Kopušany. Sallay Gyula, ref. lelkész.*

— Az egyesült Államok lakossága Chirstian Herald című amerikai egyházi lap szerint 1926-ban csak 46,6%-ban tartozott valamely egyházi közösségbe, ma pedig 48%-ban

— A brit és külföldi bibliatársulat most adta ki Máté evangéliumát mór nyelven, amelyet Burmában kb. 14 000 ember beszél.

HIVATALOS RÉSZ.

PÁLYÁZATOK.

A pályini ref. iskolaszék (presbitérium) a megüresedett ideiglenes org. kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 1. Kétszobás, konyhás lakás, melléképületekkel és veteményes kerttel; 2. 156 kg. buza, 288 kg. rozs, 230 kg. kukorica; 3. 16 kbm. kemény tűzifa házhoz szállítva; 4. 12.884 kat. hold föld hasznélvezete; a földek adójának felet a tanító fizeti; 5. stóla, egyházkerületi szabályzat szerint; 6. Munkaváltság 150 Kč. vagy tényleges szolgálomány. 7. Fizetéspótló államsegély iránt az egyház kérvényt nyújt be. Kötelesség: osztatlan iskola I—VIII. osztályának vezetése. Orgonista kántori teendők végzése, gyülekezeti tagoknak szlovák és magyar egyházi énekekre való tanítása; a lelkésznek a belmissziói munkában való segédkezés és akadályoztatása esetén templomi istentisztelet végzése. Tanítási nyelv: szlovák. Az istentiszteleti nyelv szlovák és magyar. Pályázhatnak ref. vallásu kvalifikált tanérok (nök is). Kvalifikált erők hiányában nem kvalifikált-pályázók is. Kellően felszerelt kérvények 1935. szeptember 30-ig a pályini ref. lelkészi hivatalhoz adandók be. (Okres Vefká-Kapušany). Posta helyben. A megválasztott tanító állását azonnal köteles elfoglalni.

A nagybárii (Vefká Bara-i) ref. leány-egyház pályázatot hirdet a most ujonnan megszervezett II-ik tanítónői állására Javadalom: 1. Az egyház pénztárából évi 1200 Kč. 2. Az egyház pénztárából évi 336 Kč. lakbér. 3. Az egyház pénztárából 20 Kč. kertváltságdíj. 4. Államsegély, ami azonnal kérvényezve lesz. Oklevéllel rendelkező tanítónők pályázhatnak. A pályázatok beadásának határideje szeptember 25. A tanítási nyelv magyar. Az állás a választás után azonnal, de legkésőbb október 1-ig elfoglalandó. Pályázati kérvények ref. lelkészi hivatal Černochoy—Csarnahó p. p. Ladmovce címre küldendők.

A gömörmihályfalai ref. kántor-tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése: 1. Minden urvacsorával élő személy fizet 20 lit. buzát, ugyanannyi zabot.

Ha pedig ezen kulcs szerint a bejövendő buza-fizetés a 20 azaz husz köblöt meg nem ütné, azon esetben a hiányzó mennyiséget az egyház pótolja. 2. Szántóföld a Sáros dűlőben 2 hold ⁸⁸/₁₀₀ egy tagban. 3. A Morkó erdő mellett 1 hold ¹⁵/₁₀₀ szántóföld. 4. Legelő címen 3 hold, mely szántófölddé alakított. 5. 4 hold ²⁴/₁₀₀ rész rét. Mindezeket a tanító saját költségén munkáltatja. 6. Tűzifa 8 bécsi öl, melyből az iskola is futendő. 7. A lakás melletti gyümölcsös és a temető használata. 8. Stóla a szabályrendelet szerint. Földek adóját az egyház fizeti. Államsegély kérvényezve lesz, de azt sem egészében, sem részében az egyház nem garantálja és érte felelősséget nem vállal. Az iskola osztatlan, a tanítás nyelve magyar. Kötelesség még a kántori szolgálat végzése s kánonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén, annak helyettesítése. Pályázhatnak az előirt okmányokkal rendelkező ref. férfitanítók. Pályázati határidő 1935. szept. 13. Pályázati kérvények ref. lelkészi hivatal Vyšné Valice pp. Figa címre küldendők.

A kisdobronyi református egyház pályázatot hirdet a tavozas folyton megüresedett kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1. Lakás, melléképületek, kert. 2. 8 hold tagi szántóföld. 3. 11 hold erdei szántó-kaszáló. 4. 1 hold égéstői rét. 5. 10 köből buza, 10 köből gabona. 6. Stóla. 7. Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem garantálja. Kötelessége a részére kiosztott osztályok tanítása, az összes kántori teendők végzése, énekkar vezetése, a belmissziói munkákban való segédkezés s a lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. A tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak: állampolgársággal, oklevéllel bíró férfitanítók. Pályázati határidő 1935. szept. 20. Megjelenés előnyös, de a költségek nem térítetnek meg. Kellően felszerelt kérvények a „Református lelkészi hivatal. Malá Dobroň. p. p. Veliká-Dobroň. Okres: Užhorod.“ címre küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

A sajórecskei ref. leányegyház előkönyörgő kántortanítói állására nyugdíjba vonulás miatt pályázatot hirdet. Fizetése: Kétszobás jó lakás mellékhelyiségekkel 620⁰ öl belsőségen, 11 kat. hold l. a szántó és rét, 393 Kč munkaváltság, 640 lit. buza, 1152 lit. rozs, 640 lit. zab, 22 m³ fa, stóla, melyek felértékelése 3264 Kč., ezenfelül az államsegély, melyért az egyház nem kezeskedik. Kötelességei: I—VIII. évfolyam osztatlan iskola vezetése irodai teendőkkel, előkönyörgő kántori szolgálat a lelkészi szolgálaton kívül minden alkalommal, kórus vezetés és a belmissziói munkában hűséges segédkezés. Pályázhatnak képesített ref. vallásu férfitanítók a törvény előírása szerint szept. 21 határnappal, személyesen saját telefökre. Ref. lelkészi hivatal Štrkovec—Kövecses.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výtlačné povolené riaditeľstvom poš a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Fomunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	--

Megjelenik minden szombaton.

Az országos ref. közalap sorsa és jelentősége.

Nem lehet hallgatással elmenni amellett a cikk mellett, amelyet e lap f. évi 33. számában az egyetemes konvent pénztárnoka irt „18.100—4.141·80” címmel.

Megdöböntő komolysággal, a számok el nem okoskodható realitásával tárja fel az országos közalap helyzetét, amelyet a teljes tehetetlenség jellemez annyira, hogy ennek „a multból átvett s nagyrahitott intézménynek” haldoklásáról is jogosan beszélhet. S ha ő mondja, aki a számok világában él és a teljes számadatok birtokában van, akkor az bizonyosan úgy is van és mint ennek a multból átvett, nagyjelentőségű intézménynek is sáfára, kötelességszerűen, határozottan hívja fel a mentésre az őrállókat is, meg azokat is, akiknek a járulécai éltetik ez intézményt.

Mindez azonban nemcsak annak a jele, hogy a közalapi pénztár jelenleg fizetéképtelen, hanem megdöböntő és kétségbevonhatatlan jele annak is, hogy a mi egyházi testületeink határozatai milyen keveset érnek, vagy a határozatokat végrehajtani hivatott hatóságaink képtelenek megfelelni kötelességeiknek. Talán a feladat leküzdhetetlen nagyságánál fogva?!.. Mert azt feltételezni sem merjük, hogy a hozott határozatokat épen az azokat végrehajtani hivatott, vezetői állásokban ülő elhivottak negligálnák elsősorban.

Ennek igazolására csak az 1934. évi

konventi jegyzőkönyv 48. sz. határozatára mutatok rá a sok között, amelyben a közalapi végrehajtó bizottság 87.177·85 Kč. hátralékot mutat ki a kivetett és be nem fizetett járulékokból s tovább ezeket mondja: „Megállapítja a végrehajtó bizottság, hogy a nagy missziói és egyházfenntartói célra fundált országos közalap, ha a mostani közönyös magatartás az illetékesek részéről meg nem változik, belátható időn belül életképtelenné lesz. Az a szomorú tény, hogy a járulék követelések összege az évi járulék-kivetés 110 százalékát teszi. továbbá, hogy immár három éven át a közalapi pénztár a törvény szerinti kötelességét, a tőkeképzést nem foganatosíthatta, valamint a kihelyezett tőkék hasznélvezői kamatfizetési kötelezettségeiket nem teljesítik, a legerélyesebb beavatkozást teszik indokolttá. Ezért javasolja a bizottság az egyetemes konventnek, hogy rendelje el az egyházmegyék esperesi hivatalai útján a járulékok legszigorubb behajtását, e rendelkezés foganatosításában hanyagokkal szemben pedig a fegyelmi eljárás megindítását alkalmazza.”

A végrehajtó bizottságnak határozati javaslatait az egyetemes konvent határozati erőre emelte és ezek után az állapotok javulása helyett ime épen a legilletékesebb fórum állapítja meg és szögezi le nyíltan az állapotok katasztrófális romlását a teljes életképtelenségig, az agóniáig egy egész esztendő

után, amikor közben már az ez évi konvent is szigorú határozatokat hozott az intézmények működését teljesen megbénító hátralékok behajtására.

Tisztelettel kérdezzük ezek után az összes illetékeseket: történt-e hát valami e határozat, vagy határozatok végrehajtása érdekében?!... Ha történtek intézkedések: mi volt az oka annak, hogy majdnem másfél év után a teljes sikertelenség az eredmény?!... az agóniáig?!... Felemelték-e valahol a fegyelem vesszőjét a hivatottak a hanyagokra úgy, amint a méltán elkeseredett konventi pénztárnok is sürgeti — nagyon helyesen — a konventi határozat értelmében is?!... Mert azzal tisztában kell lennünk, hogy ha erélyes intézkedés nem jön hamarosan, a fegyelemnek olyan meglazulása következik be az eddig járt uton, amely nagyon könnyen egyházunk teljes széttörléséhez vezet az egész vonalon. Ha a fizetési kötelezettségre vonatkozó határozatok negligálhatók, ki akaszthatja meg, hogy figyelmen kívül hagyják az egyesek és testületek egyházalkotmányunknak egyéb fundamentális rendelkezéseit is?... Az inpedens, alkotó-elemekre bomlás, nemcsak a Geleji Katona István korában volt halálos veszedelem, hanem ma is az.

Nagyon komoly problémája egyházi életünknek ez az állapot, amelyet a közalap mutat, amennyiben többé-kevésbé ugyanez a sötét kép jelentkezik egyebütt is. Ugyancsak az 1934. évi konventi jegyzőkönyv 130. lapján a nyugdíjintézetű vagyoni kimutatásban a lelkészek hátralékaképpen 197.279.05 Kč, az egyházak hátralékában 57.228.60 Kč van feltüntetve, amely állapot a f. évi konvent idejében sem mutatott lényeges javulást, mert itt is erélyes határozat született a baj orvoslására. De aligha tudna az anyagi helyzetről megnyugtató képet adni a theol. szeminárium igazgatója is, amikor — tudomásunk szerint — egyik-másik előadó még a múlt évi kész kiadások fedezésére szolgáló díját sem kaphatta meg.

Sokfelől a nehéz gazdasági helyzetet emlegetik mentségül, amelyben van is igazság, de semmiesetre sem annyi, hogy az a fizetési kötelezettségnek olyan mértékű megtagadását tenné indokolttá, amilyenről az említett, nagy összegű hátralékok szólnak.

Ezt látszik igazolni az a körülmény is, hogy a kárpátaljai egyházkerület épen most nyitja meg a meglévő 2 árvaház mellé a harmadikat, egyetemes konventünk pedig épen e napokban indította el az élet útjára a ref. tanítóképző intézetet egyenesen a gyülekezetek többségének helyeslésére támaszkodva. És nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt sem, hogy a hátralékok abnormis nagysága csak úgy jöhetett létre, hogy annak egyrésze még a jobb gazdasági években keletkezett, amikor a nemfizetés a legnagyobb valószínűség szerint egyszerűen csak a könyelmű felületességéből eredt, órállók és közrendűek szunnyadásából, kötelességmulasztásából.

A közalap jelentőségéről még valamit.

Egyszerűen elég rámutatni annak hivatására és céljára úgy, amint az azt megteremtő 1881. évi debreceni zsinat meghatározta: önmaguk erején fennállani nem tudó egyházközösségek segítése, új egyházközösségek alakulásának előmozdítása, segélynyújtás templomok és iskolák építésére, kis javadalmu lelkészek segélyezése, szórványok lelkigondozásának lehetővé tétele, a lelkészi nyugdíjintézet segélyezése. Az évi bevétel negyedrésze az alap növelésére fordítandó, ami lehetőséget nyújtott volna arra, hogy valaha egyházunk anyagi függetlenségét megteremtse.

Olyan misszió tárul ki ezekben a közalap előtt, mely századok nagy mulasztásait van hivatva kipótolni. Oly nagy bajunkra volna ez gyógyító orvosság, amely a magyar porotestantizmust, annak református ágát is századokon át megakasztotta anyagi erejének kifejtésében, egységes célra irányításában, pusztuló véghelyeinek védelmezésében. Innen kiindulva lehetett volna egyik legnagyobb bajunkon segíteni, amely anyagi erőink szétforgácsolásában, tervnélküli elpazarlásában gyötör bennünket századokon át a jelen időkig. Testvéri viszony megteremtése a gazdag és koldusszegény, halódó egyházak között. Kiirtása a kaini gondolatnak: „A-vagy őrizdje vagyok-e én az én atyámfiaimnak?” Megvalósítása ama parancsolatnak: „Egymásnak terhet hordozzátok s úgy töltsétek be a Krisztus törvényét!”

A közalap megvalósulása óta teljesítgeti a hozzáfűzött reményeket. Sok könnynek

volt letörlője, sok veszni indult léleknek lett az elszörségben megmentője, sok haladkló gyülekezetnek talpraállítója, sok jó gondolat megvalósulásához adta meg az anyagi alapot és mindenekfelett az egyetememes egyházban állandó ébrentartója volt az egymásért való felelősség gondolatának, a gyülekezeteket egy közösségbe fűző, tetekben nyilvánuló testvériségnek.

A következmények mind e mai napig fényesen igazolták azoknak a nem felhőkbe néző, de az égető bajokon a gyakorlati életben segíteni akaró lelkes embereknek helyes érzékét, éleslátását, akik 4—5 évtizeddel ezelőtt sok gonddal, törődéssel, fáradhatatlan agitálással és áldozatkéséggel is megteremtették, kifejesztették ezt az áldásos intézményt, akár Br. Vay Miklóstra, Lónyay Menyhértre, Tisza Kálmánra gondoljunk, akár egy Jordán Istvánra, aki megértvén ennek a gondolatnak a jövőre is kiható jelentőségét, 1884-ben 100.000 frt. értékű vagyonát is erre a célra hagyta.

Egyetememes konventünk pénztárnokának említett cikkéből az is világosan kitűnik, hogy a mi közalapunk ma is teljesen az 1881. évi zsinat által meghatározott célok szolgálatában áll, amely célok nem avultak el, sőt a mai viszonyok között csak növekedtek súlyban, jelentőségben és aktuáliságuk vitathatatlan. A mai körülmények között kétségkívül ez az intézmény fejleszthető tovább legkönnyebben minden egyetememes cél szolgálatára, sőt fejleszthető odáig, hogy alapja lehessen egy, a maga erejéből fenálló, külső mankókra nem szoruló református egyháznak.

Ezért fontos követelmény az, hogy a Nelson admirális trafalgári napi parancsát anyaszentegyházunk hajójának kormányosai és közkatonái egyaránt és valamennyien a szívökre vegyék, amikor egy ilyen intézmény sorsáról van szó: a református egyház elvárja, hogy mindenki megtegye kötelességét!

Sz. I.

A gyülekezeti egyházfegyelem kérdése.

(Hozzászólás a tiszáninneni egyházkerület fegyelmi szabályrendeletének végrehajtásához.)

Hogy szükség van rá: minden illetékes tudja, érzi s megvalósulását őszintén óhajtja. Szinte nagyobb szükség van rá, mint az egyházi, illetve gyülekezeti életet megújítónak vélt belmisszióra is. Mert ez már a legtöbb helyen megvan s ahol megvan is: még mindég vannak bajok. Az egyházi életet csak úgy tudjuk átmenteni, ha igazi belmissziói munkához okos, de határozott gyülekezeti egyházfegyelem párosul.

Egyházi hatóságaink már tettek róla, hogy ilyen is legyen a kezünkben. Közelebbről a tiszáninneni egyházkerület 1932. évi közgyűlése s az 1933. évi egyetememes konvent hozott, illetve fogadott el szabályrendeletet erre vonatkozólag, melyeknek szövegei a hivatalos lapban meg is jelentek. (1932. IX. 11. és 1933. V. 7. sz.) Sajnos, egyik sem a „hivatalos rész”-ben s egyik sem a hivatalosabb formájú jegyzőkönyvben. A tiszáninneni egyházkerületnek tehát, jelenleg 2 szabályrendelete van: a kerületi és a konventi. (A kettő jogi viszonyának tisztázása az illetékesek feladata, az E. T. I. t. c. 7. és 67. §-ai alapján.) Egyikhez sincsen azonban kiadva *végrehajtási utasítás*, csupán az egyházkerületi szabályrendelet kihirdetése és végrehajtása rendeltetett el általánosságban.

Két fegyver áll tehát rendelkezésünkre, szükség esetén. Az egyiknek felvételére és használatára már parancs is adatott. De valljuk meg, úgy vagyunk vele, mint az ujonc, akinek először adnak

fegyvert a kezébe, vagy először állítják az ágyu mellé. Mind a kettőhöz szakszerű kiképzés, elméleti, gyakorlati oktatás, utmutatás szükséges, hogy a fegyver használata eredményes legyen s visszafelé ne süljön. Ezt a célt kell szolgálni a mindenre, legapróbb részletekig kiterjedő és körültekintő, közel-jövőben megjelenendő végrehajtási utasításnak. Szükség van erre már csak azért is, mert ettől függ az egész szabályrendelet egységes végrehajtása. E nélkül: ahány egyház, illetve gyülekezet, annyiféle eljárást, gyakorlatot követ; vagy egyáltalán semmiféle, mert nem mer hozzányulni, vagy nem tudja, hogy hol kell hozzányulni.

A végrehajtási utasításra vonatkozólag bizonyára minden egyházmegye felterjeszti a maga javaslatát, óhajait stb. A különböző nézetek, felfogások egységre, közös nevezőre hozása céljából, igen jó szolgálatot tehet a rendelkezésünkre álló egyházi sajtó, közelebbről hivatalos lapunk. Nagyon kevés gyakorló lelkipásztor van, akinek ne lenne ez életbevágóan fontos problémához hozzájárulása s e téren szerzett tapasztalata. Ennek a hosszú folyamatnak a megnyitását óhajtják szolgálni e szerény sorok, illetve alábbi észrevételek, miután érdemesebbek nem előzték meg.

I. A hivatalos lap: 1932. IX. 11. számában közölt szabályrendelet szövegén *módosítások* eszközlendők, mivel az, a közlés idején, csak egyházmegyei volt. Egyházmegyei vonatkozású kifejezések

sek helyett: egyházkerületek teendők. (L.: 1. és 4 §.)

II. Az 1. §. a) alatti *kárhoztatás* szabatosan, pontosan körülírandó: 1. kárunkra adott reverzális, 2. egyházi áldás nélkül élők, és 3. törvénytelenül együttélők (3. §.) eseteire külön-külön.

III. Az 1. §. d) alatti jogfosztás (templomi ülőhely megvonása) már benne foglaltatik a b) pontban s itt csak zavarólag hat. Esetleges külön értelme és jelentősége külön kiemelendő.

IV. Az 5. §. alkalmazásánál (idegen egyháztagok urvacsoráztatás) figyelembe veendő, hogy segédlelkészek és fiatal, kezdő lelkészek előtt a gyülekezetek egy része évekig ismeretlen (tehát: idegen), ami a legnagyobb zavart és bonyodalmat idézheti elő.

V. Az Urvacsora kiszolgáltatásának megtagadásánál (a templomban) okvetlen tekintettel kell lenni a Kálvin János példája mellett: Magyardécsé intő példájára is. (Makkai: „Aratás“ c. könyve.) Nem lehetetlen, hogy ha Kálvin János ma élne, másként járna el.

VI. Kívánatos lenne, hogy egységes szövegű, nyomtatott *tanusítvány* használtatnék, miként a nyugati, szavazatlapp, stb.

VII. A lelkész „kétségtelen tudomására“ épített eljárás, gyakorlat könnyen zavart keltő különbségtétellé, személyválogatássá válhat. (Egyszeri találkozás után mindenki a lelkész ismerettségére hivatkozik: hiszen ismer engem a T. ur. .) Leghelyesebb, ha minden idegen gyülekezeti tag tanusítványt visz magával.

VIII. A gyülekezeti fegyelmézést nagyon megneghezíti az a körülmény, miszerint beleette magát a közliudatba az a téves hit, hogy nálunk, ref. nál mindenki élhet Urvacsorával. Ezt a hitet és tudatot még egyházi tisztséget viselő egyének elszólásai is erősítették. Mindenekelőtt ezt kell gyökeresen kiirtani.

IX. A 6 §-ban kilátásba helyezett: hivatalból indítandó fegyelmi eljárás módosításra, illetve közelebbi magyarázásra szorul, mert sem a lelkész, sem senki más nem tehető felelőssé azért, hogy *előre* nem szerzett tudomást a köendő reverzálisról stb. A legelőbb reverzális akkor lesz nyilvánvaló, ha gyermek születik. . . . Előre legfeljebb csak sejteni lehet, ami nem biztos alap.

X. A 8 §-ban a *jóvátétel* fogalma pontosan, határozottan körvonalazandó, esetenként külön-külön.

XI. A végrehajtási utasításnak kell tartalmaznia, hogy a szabályrendeletnek van-e *visszamenő hatálya*, vagy nincsen? ! Ha esetleg nincsen illetve nem lesz, az rossz vért fog szülni és nagyon meg fogja nehezíteni a végrehajtást. Ugyanis, a mi népünk szeme mindig a más esetére (példájára) van tapadva s mindent annak alapján ítél. S ha pl. valaki 10 évvel ezelőtt adott kárunkra reverzalist, gyermekeit más vallásban nevelteti, stb. s mindezt háborítatlanul, büntetlenül tehette, illetve teheti, viszont a szomszédja csak büntetve teheti ugyanazt jelenleg — ebből olyan bonyodalom, hogy ne mondjam: botrány lesz, amit a legélesebb

logikával s a világ legékeesebb szólásával sem lehet tisztázni, vagyis a rendeletet megértetni. Végredményben nagyon is mindegy, hogy valaki most ad, vagy 1—10 évvel ezelőtt adott reverzalist. A róm. kath. egyház is, értesülésünk szerint: 10—20, sőt 30—40 évre visszamenőleg folytatja fegyelmező, stb. munkáját.

XII. Kívánatos, hogy a szabályrendelet módosított szövege és a végrehajtási utasítás *együtt*, könyv alakban jelenjen meg. M. Gy.

Egyházmegyei közgyűlés Gömörben.

A Gömöri egyházmegye f. év aug. 29-én tartotta őszi közgyűlését *Hanván*. A közgyűlés kinőtt a megszokott keretek közül s ünnepi közgyűléssé lett azáltal, hogy ezen történt meg az esperessé választott *Ablonczy Pál* hanvai lelkésznek hivatalába való beiktalása.

A közgyűlésnek Pelsőc és Feled felől vasuton érkező alkotó tagjait, a meghívottakat s a nagy számban megjelent vendégeket szép verőfényes nyárutó napon a sajlénártfalai vasuti állomáson Kapczy Tamás s. lelkész és Fejes István lélnártfalai tanító vezetése alatt fehér ruhába öltözött iskolás leánygyermek virágcsokrokkal kezökben fogadták és üdvözölték s onnét hosszú kocsisorban vonultak a hanvai paróchiára, hol már az egyházközség apraja-nagyja és előjárói ünneplőben várták az érkezőket.

Délelőtt 11 óraker megkondultak a hanvai ősrégi templom harangjai s a hívó szóra templomba seregelték a közgyűlés alkotó tagjai, a lelkészek papi ornátusban, valamint a közel és távolból nagyszámban összegyűlt nép a hanvai gyülekezet híveinek összeségével egyetemben, akik közül sokat nem is volt képes befogadni a különben tágas és diszes templom. Az elő, (75 dics. 1—2. v.) fennálló (29. dics. 4 vers) és a *Lenkey Lajos* runyai lelkész által irt alkalmi ének 2 versének clének-lése után *Zajdo László* tanácsbiró, serkei lelkész lépett a szöszökre és buzgó imádságban emelte föl a lelkeket az Ur trónusa elé. Ezután a hanvai ref. énekkar Haluska István tanító preciz vezetésével „Égi Atyánk, nagy Istenünk!“ karéneket énekelte szép előadással. A karének után *Dr. Zehery István* egyházmegyei gondnok emelkedett szólásra s méltatta a nagy nap jelentőségét, üdvözölte a közgyűlés alkotó tagjait és a nagy számban megjelent vendégeket, a közgyűlést megnyitotta s elnöklő társul *Zajdo László* tanácsbirót kérte fel. A közgyűlés határozatképességének megállapítása után egyházmegyei gondnok felhívására lelkészi főjegyző felolvassa a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvét, mely szerint *Ablonczy Pál* hanvai lelkész választatott meg nagy szótöbbséggel esperessé, minek örvendetes tudomásul vétele után közgyűlés küldöttséget választ és küld ki a megválasztott esperesért. Mig ez tisztében eljár, az énekkar „Óh nagy Isten dicsőséged“ karéneket

énekelte. Az új esperest meghívó küldöttség visszaérkezvén, a megválasztott esperes meghatottan állott meg az Úr asztala mellett, mire világi elnök közölvén vele esperessé való megválasztását, felhívta a hivatalos eskü letételére, ki a felhívásnak engedve, a fennálló templomi gyülekezet színe előtt — a főjegyző olvasása mellett — a hivatalos esküt ünnepélyesen letette. Eskütétel után *Dr. Zehery István* egyházmegyei gondnok meleg üdvözlő beszéd kíséretében hivatalába beiktatta, átadván neki hivatalának külső jelképeként az esperesi pecsétet. Majd *Lenkey Lajos* lelkesi főjegyző az egyházmegye nevében szívből jövő s szívhöz szóló szavakkal üdvözölte az új esperest, felsorakoztatván előtte mindazon akadályokat, amelyekkel magasztos, de nehéz hivatása teljesítésében a mai nehéz időkben meg kell küzdenie.

Ablonczy Pál esperes őszinte közvetlenséggel, igazi szeretettel köszöni meg a szíves üdvözlést s Istenben vetett erős hittel kötelezte el magát hitünk igazságainak és autonómiánknak minden körülmények közötti megvédésére.

A 75. dics. 6. versének eléneklése után az új esperes a szószékre lépett és a Máté V. 17. vers alapján megtartotta melyen szántó és gyönyörűen felépített székfoglaló beszédjét, mely mindenkit lenyűgözött és magával ragadott. Végül felajánlotta egész tudását és életét egyházmegyénk és anyaszentegyházunk hűséges szolgálatára Istenünk dicsőségére!

A nagy hatást kiváltó székfoglaló beszéd után az üdvözlő beszédek s az esperesnek azokra adott rövid, frappáns válaszai következtek. A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület szeretetteljes üdvözlését *Tornallyay Zoltán* egyházkerületi főgondnok tolmácsolta; a magyar gömöri egyházmegye testvéri, meleg szeretetét *Hubay Kálmán* esperes hozta; a magyar keleméri és gömörészőlősi egyházak nevében — hol esperesünk bölcsője ringott és 18 évig lelkészkedett — testvérőccse *Ablonczy László* keleméri lelkes könnyeket fakasztó szavakban üdvözölte; a beretkei árvaház nevében *Gérecz Lajos* ig. tanító, árvaházi h. igazgató és *Végh Mária* árvaleány köszöntötte, kinek beszéde közben még a legkeményebb szívű emberek szeméi sem maradtak szárazon; a gömöri tanítóegyesület részéről *Simon Gábor* tornaljai ig. tanító, a hanvai anyaegyház nevében *Asztalos Lajos* gondnok, a polgári község részéről pedig a községi bíró, a csizi leányegyház nevében *Dr. Szakall István* főgondnok, végül a losonci ref. theol. szeminárium nevében *Sörös Béla* theol. szemináriumi igazgató üdvözölték az új esperest. Ezek után a nagyszámban érkezett üdvözlő táviratokat és leveleket olvasta fel a főjegyző, minek végzetével egyházmegyei gondnok az ünnepélyes közgyűlést berekesztette.

Az ünnepi istentisztelet után mintegy 300 teritékes közebed volt, melyen ősi szokás szerint nagyon sok szép pohárköszöntő hangzott el.

Délután 5 órai kezdettel a templomban foly-

tatódott az egyházmegyei közgyűlés már az új esperes társelnöksége mellett s azon a tárgysorozatba felvett pontot mind letárgyaltattak, melyek közül kiemelkedik: *Ablonczy Pál* esperes nagy gondnal, körültekintéssel megírt esperesi jelentése, melynek határozatokat igénylő javaslatai határozati erőre emeltettek. *Ablonczy Pál* esperessé történt megválasztása folytán megüresedett papi tanácsbírói állásra a szavazás október hó 5-iki beadási határidővel elrendeltetett. Említést érdemelnek még: *Szóke István* egyházmegyei belmissziói előadó jelentése, mely egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetett, továbbá *Seress Zoltán* tanügyi bizottsági elnök jelentése, melynek javaslata alapján kimondta a közgyűlés, hogy mindaddig míg a *P. Czinke István*-féle vallástani kézikönyvek el nem fogynak, iskoláinkban más nem használható! A balogi iskolálatogatói szakaszba b. e. *Bornemissza Elemér* helyére világi látogatóul *Dr. Farkas Ábrahám* bodollói földbírókos, a rimaszécsi szakaszba hasonló minőségben *Bod Ádám* bankigazgató választattak meg. *Bán Géza*, a balogi iskolálatogatói szakasz körlátogató tanítója, ki 12 évig teljes hűséggel és igazi rátermettséggel végezte tiszteit, megbízatásáról lemondván, helyére *Farkas Márton* jánosii tanító választott meg.

A lelkesegyesület felterjesztett javaslatainak és több kisebb ügynek letárgyalása után, a közgyűlés este 1/29 órakor ért véget.

Baraxa Lajos lelkesi aljegyző.

I R O D A L O M.

Hittudományi levélváltás.

(Karl Barth u. Gerhard Kittel: *Ein theologischer Briefwechsel*. Stuttgart, 1934)

Mindössze nyolc levél, amelynek írási ideje tavaly június 9-e és július 7-e közé eső pár hét; tárgya ellenben az a hittudományi harc, amely a németországi protestánsizmus érdekes életfordulóját képezi. Ma már megtörtént ez a fordulat s annyival inkább érdemes az előző történések áttekintése, mert lassan-lassan az egész protestánsizmus olyan helyzetbe kerül, mint a németországi. Ez a döntés kapcsolódhat aztán a németországihoz, minia módjára, de lehet ettől független is. Az az egy bizonyos, hogy előbb utóbb kikerülhetetlen kényszerként meglesz.

Ebben a nyolc hittudományi levélben közelről, közvetlen, kicsinyben, de világosan tekinthetjük a német protestánsizmus lelki harcát. G. Kittel, a tübingeni egyetem tanára a Harmadik Birodalom hive és a német keresztyének közé tartozó. Leveleiben (1. 3. 5. és 7.) szint vall, nem akar semleges maradni a nagy napokban és ahogyan legtöbb társa teszi, nemzeti öntudattal fogadja el az életfordulás keresztyén elveit. A teljes életutulásban „történelmi pillanat“-ot fedeznek fel, amelyre vonat-

koztatják a tant, az igehirdetést és minden keresztyén külső és belső műveletet. Isten Jézus Krisztus Atyja, ebben az időben és eseményeiben a „történelem cselekvő Ura“-ként jelenik meg, akinek hálát ad, hogy nemzetét kiszabadította a tizennégyéves szegényből. G. Kittel hittudománya tehát tekintettel van, a német keresztyénekével együtt, a történelem tényezőire és adottságaira. K. Barth ellenben, írja Kittel, szétválasztja az első és harmadik hitételt, jóllehet mindkettő egybetartozó, s ezzel „doketikus ekkleziológiát képvisel.“

K. Barth a bonni egyetem volt tanára leveleiben (2. 4. 6. és 8.) felel minden egyes elvre, védekezésre és vádra. A német keresztyéneket eretnekséggel vádolja meg és „gnosztikus szektá“-nak nevezi őket, persze idesorolja Kittel kollégáját is. Ez a gnoszticizmus két tényben nyilvánul meg. Egyik: a német keresztyének „történelmi pillanat“-a második kijelentési tárgy és kijelentési forrás, amely, szerinte, az igei Kijelentés mellé, vagy fölé került. A másik: a német keresztyének istenképe ezért nem szentírási és igazi, benne ugyanis az élet, állam és történelem bölcselete ábrázolódik.

Ebben a hittudományi levélváltásban nem két ember, világnézet, hittudományi iskola, vagy embercsoport csap össze, hanem a mai reformáció emberei mérkőznek. Komoly és sorsdöntő irások ezek a levelek, amelyek ránk és minden reformációs lélekre egyforma felelősséggel vonatkoznak, mert a bennük érintett reformációs élet és igazság sohasem magánügy.

Narancsik Imre.

H I R E K:

— **Lelkészértekezlet Alsózemplénben.** Az alsózempléni egyházmegye lelkészi kara 1935. aug. 29-én tartotta évi rendes egyesületi gyűlését Királyhelmeceen. *Máté Miklós* egyesületi elnök megnyitójában kiemelte, hogy a lelkészi szolidaritás, valamint a lelkészi önképzés kimélyítése szempontjából milyen áldott hatásuak a havonkénti rendkívüli összejövetelek. Foglalkozott a jelenlegi egyházi közállapotokkal és rámutatott arra, hogy a szervezeti kiépítés után a súlyos anyagi kérdések mellett is legelső követelmény a lelki megújulás. Kiemelte az intenzív egyháztársadalmi munka fontosságát és sürgette a belmissziói munka egységes, tervszerű és általános bevezetését. Tárgyaltatott és kevés módosítással elfogadásra ajánlatott az egyházmegyei belmissziói előadók szolgálati és jogviszonyáról szóló szabályrendelet-tervezet. Az 1934. évi konventi jegyzőkönyv 51. pontja elénk vitát váltott ki. *Virágh Béla* lelkész megbízott, hogy az 1919—20-as elmaradt államsegély tárgyában dolgozza ki a minisztériumhoz beadandó saját kérvényét, amelynek nyomán a következő havi rendkívüli összejövetelen minden érdekelt kebelbeli lelkész elké-

sziti beadványát és egyidőben terjeszti az illetékes minisztérium elé. Az egyházmegyei pénztár nehéz helyzetének tárgyalása kapcsán a lelkészértekezlet állást foglalt a közigazgatási, theologiai, tanítóképzői stb. járulékok lélekszám szerinti kivételéből eredő igazságtalanság ellen. A lelkészértekezlet arra az álláspontra helyezkedett, hogy ez a kulcsa a közterherviselésnek nem erkölcsös, mert míg egyfelől a nyugati kerület gyülekezeteinek tehetősebb és a nemzetpusztító egykének való hódolás következtében kevés családtágu egyháztagjainak válláról leveszi a közterhet, addig a keleti és kárpátaljai egyházkerületek gyülekezeteinek szegényebb és népesebb családú szellertagjai az egyre emelkedő közterhek elviselésére képtelenek. Lelkészértekezlet megbízta *Keresztury László* lelkészt, hogy e kérdés iránt, a hivatalos lap hasábjain, statisztikai adatokkal alátámasztott dolgozatával hívja fel a közérdeklődést, hogy a közvélemény ítélte nyomán a közterherviselésnek igazságosabb és erkölcsösebb adókulcsa nyerjen elfogadást. Több közérdekű kérdés megvitatása után az egyesületi gyűlésen résztvevők gazdag áldások birtokában váltak el az újabb találkozóáig.

— **Gyászhir.** A beregi egyházmegye tanítótestületének egyik, kiválóan értékes tagja: *Szécsényi Endre*, bátyui organista-kántor, hitoktató, augusztus 30-án váratlanul elköltözött az élők sorából. Magas kora (71 év) mellett is nagy és fájdalmas megdöbbenést okozott e derék férfiu halála, ki több, mint 50 éven át törhetetlen hűséggel, a legnehezebb viszonyok közt is lankadatlan kitarással és általános megelégedést kiváltó eredménnyel szolgált anyaszentegyházunkat. A múlt század 80-as éveinek közepén került az akkor még ref. felekezeti jellegű bátyui iskolához, melynek államosítása után az államfordulatig viselt ig. tanítói tiszte mellett, majd fogadalomtételi és állampolgársági závarok folytán az állam által a szolgálatból nyugdíj nélkül elbocsátva, egyedül az egyháztól nyert szerény javadalmazás ellenében teljesítette szinte halála órájáig páratlan odaadással a rábizottakat. A templomban *Tárczy Gyula* szernyei lelkész végezte felette a gyászszertartást, méltó tisztességet adván az áldásos élettel tündöklött férfiuinak, majd az óriási résztvevő tömeg által temetőbe kísért és sirja szélére helyezett koporsónál *Bary Gyula* esperes, mint az elhunyt legrégebb tanítványainak egyike, tolmácsolta a tanítványok soha el nem muló háláját, *Demjén András* egyháztag pedig Bátyu község és a bátyui egyház összes tagjai nevében mondott érzékeny bucsút a távozonak... Nyugodjék békében! Virrasszon hamvainál áldó emlékezet!

— **Templomszentelési ünnepély Nagyszeretván.** A nagyszeretváni ref. egyház megújított templomának felszentelése szept. hó 22-én fog ünnepélyes keretek között megtörténni. Tekintettel az egyházközség és a vidék szlovák és magyar

nyelvű református hiveire, gondoskodás történt arról, hogy az Ige hirdetése és az urvacSORa kiszolgáltatása mind a két nyelven megtörténjen. Az egyház előjárósága a vidék szlovák és magyar református hiveit szeretettel meghívja az egyház örömnepére.

— A KIE debreceni konferenciája, a köz-zételt program szerint zajlott le aug. 16—19 között. A felsereglett ifjak száma jóval túlhaladta az ezret.

Minden reggel 7 órakor... csoportban széj-jeloszolva bibliatanulmányozást végeztek. Dél-élőt-töként eszmecsere formájában előadások, pénteken és vasárnap este evangéizációs előadások. Ezek az előadások a Kistemplomban peregek le. Pénteken és szombaton délután a DEAC sportpályáján sportversenyeket rendeztek az atlétika minden ágá-ból, ugyanakkor a Központi Egyetem diszudvarán az asztali tenisz-versenyt játszották le. Szombaton este fáklyás felvonulás volt az Ispotály templomtól a Kollégiumig; vasárnap délbén pedig nagy nép-gyűlés a Kollégium udvarán, melynek tárgya: „A KIE-mozgalom állásfoglalása a tiszta élet mellett.“ Dr. Merétey Sandor főorvos, Dr. Karácsonyi Sán-dor egyetemi magántanár és Dr. Incze Gabor theol. magántanár hatalmas erejű, bizonyágtévő felszó-lalása után elhangzott a deklaráció az egész ifju-sághoz és társadalomhoz: *haŕc a tiszta életért, testben és lélekben.* Vasárnap délután evangéizálás volt a vidéki tanyavilágban.

Ez történt külsőleg, azonban nem lehet fizi-kai mérlegen lemerni azt a lelki épülést, amely a résztvevők életében láthatatlanul végpement ezeken az alkalmakon. Örök, megdönthetetlen igazsággként áll meg Jézus kijelentése: „A szél fu, ahova akar és annak zugását hallod, de nem tudod, hogy honnan jó és hová megy, így van mindenki, aki Lélektől születik.“

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninenni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

662/1935. sz. Nagykapos, 1935. szept. 4.

Valamennyi kebelbeli Nagytiszteletű Esperes és Lelkészi hivatalnak!

A bratiszlavai iskola és nemzetmüvelődésügyi minisztérium referátusa 1935. augusztus 29-iki 72290/35—I/P sz. átiratában a népiskolákban való hospitálás ügyében a következő tartalmu I/60. sz. körlevelet intézte az itteni hivatalhoz: „Az iskola és nemzetmüvelődésügyi minisztérium jelentette ide az 1935. aug. 13-iki 84843/35—I/1 sz. végzé-sében, hogy az 1934. márc. 24-iki 28702/34—I/1

sz. határozatát, amely szerint az abiturientienseknek és más kérvényezőknek, akik magán tanítói érett-ségi vizsgát szándékoznak tenni, a népiskolákban való hospitálás engedélyezését az 1935/36. iskolai évre meghosszabbítja. Miniszter helyett: *Ballo s. k.*“ Ezen körlevelet tudomásul vétel és miheztar-tás céljából közlöm.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

PÁLYÁZATOK.

Az áji ref. egyház presbitériuma a tanítói állásra, a hivatalos lap 1935. év június 8-iki, 23-ik számában hirdetett pályázatot meghosszabbítja 1935. szept. 29-ig.

A beregi ref. egyház presbitériuma pályáza-tot hirdet a VI., fokozatos, magyar tanítási nyelvű tanító (női)-i állásra, mely ezuttal már a negyedik évre hagyatott meg s melynek véglegesítése folya-matban van. Javadalom: 1. Alapfizetés és lakásbér címén az állásfenntartó egyháztól évi 4908 Kč. kert-illetmény címén évi 20 Kč. 2. Államsegély. Köte-lesség: Egy, legfeljebb két vegyes osztály veze-tése. 2. Egyháztársadalmi munkában való segéd-kezés. (Utóbbiért némi külön díjazás is remél-hető). Nőtanító köteles a női kézimunka tanítá-sban is résztvenni. Kellően felszerelt (s a pályázó-nak eddigi egyházas viselkedéséről s működéséről az illetékes leikészi hivatal bizonyítványát sem nélkülvöző) pályázati kérvények 1935. évi október hó 6. napjáig „Ref. Lelkészi Hivatal“ Bereg (Berehy, Podk. Rus) címre küldendők.

A kiskövesdi (p. Král. Chlumec) ref. iskola-szék kisegítő kántor-tanítót keres az 1935/36. évre, ennek első felére választva meg, két osztá-lyu, magyar tannyelvű iskolájához. Javadalma a rendes kántortanítói fizetésnek az esperes által meghatározandó hányada s a kérendő államse-gély. Pályázati határidő okt. 1. Az állás nyom-ban elfoglandó.

Ref. školská stolica v Lastomíri (okr. Michašovce) vypisuje súbeh na druhú dočasnú postupnú triedu ľudovej školy s vyučovacou rečou slovenskou. Plat: 1200 Kč základného platu, 356 Kč bytné s vyímenou za záhradu a príslušna štátna zaloĥa. Hlásif sa môžu kvalifikované sily ref., alebo ev. a význania; po prípade i maturanti stredných škól, u ktorých však udržovateľ neručí za štátnu pädporu. Prednosť majú ženské sily so zreteľom na vyučovanie ženských ručných prác. Zákonite vystrojené žiadosti nech sú podané na ref. farský úrad v Lastomíri do 28. sept., kedy sa pravdeie voľba, po ktorej sa má miesto ihneď nástupif

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: *Szöke István.*

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkézi hivatal. Kéziratok, elfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	--

Megjelenik minden szombaton.

Theológiánk tiz éve.

Ennél az időpontnál ne menjünk el a megemlékezés írása nélkül.

Most, ezekben a napokban tiz éve, hogy a losonci református hittudományi szeminárium munkát kezdett. Tiz év olyan idő, amely munkát, elveket, tapasztalásokat, embereket fog körül s ez a decennium, lássuk be, mennyi munkás, küzdő, áldozatos napot zár magába. Tudom, hogy sokat magyaráz kettős faji és vallási kisebbségi helyzetünk, tudom, hogy életünk és intézményeink életének tragikus veretét ez adja. S ma ezzel a tudattal gondolok itteni kisebbségi magyarságunk egyetlen főiskolájára, amely református életerőnk jele.

Midőn tiz elmúlt évünket vizsgáljuk, theologiai szemináriumunk működésében az első, amely keresztyén létezésünk alapvető eredménye, hogy ebben a decenniumban az élő Isten különös kegyelmű hatalmát lássuk meg. Ez az intézmény ezt hirdette és hirdeti. Nehéz napok voltak, sok próbával, bajjal, betegséggel, de ezekben mutatkozott meg az élő Isten segítő keze, mint hatalom és mentség, amikor embernél már nincsen szabadulás. Ez az intézmény, amely Isten kegyelmét és hatalmát hirdeti mindég, megalakulásától kezdve ezekből él. S élő intézmény marad mindaddig, amíg erről a létalapról el nem feledkezik. Mit jelent ez közelebről? Emlékezem, egyszer megkérdezték az intézet igazgatóját, hogy miből

tartja fenn az intézetet. Akkor áldozatos alázattal, nem szemrehányásként az: mondta: „A keresztyén szívek imádságából.”

Ez a válasz a keresztyén főiskola keresztyén vezetőjének nemcsak felelete, hanem bizonyágtétele s ebben hitvallástétele. Nem, nem tiz évre, hanem egész emberéletre. Nem, nem egy intézmény, vagy gyülekezet, vagy nemzedék, hanem az egész egyetemes keresztyénségünk evangéliumi, tehát igaz életfordulatát jelezte ez a mondás. Mert a losonci theologiai szeminárium máig elmúlt tiz éve: igazolás az imádság érdekében.

Ismerem, mint tanulója és így írom: ez az intézet az Isten Igéjének szolgálatát vállalta és viselte ebben a tiz évben. Szent szolgálat, szép, áldozatos, ezen túl azonban a jellemző jelző, amely lényegi sajátosságát mutatja meg, — az, amikor keresztyén református voltát emeljük ki ennek az iskolának. Miért református? Mert ismeri, vallja, hiszi Isten Igéjének döntő szerepét a mában. Azért lehet ez az iskola anyagiakban szegényebb, szűkebb lehetőségű, mint más rokonintézmények, de Isten kegyelmében ugyanolyan gazdag, ugyanolyan áldott az Ige szolgálata által. Mivel Isten Igéjének megértése, magyarázása, élése megmarad az intézet főtörekvésének, nincsen egyetlen más intézményünk sem, amely ennyire fontos, életbevágó, mint a losonci theologiai

szeminárium. Ez a tíz év tanulása és a jövő bizakodása részünkre.

Emberi tekintetben ez a tíz év annyit hozott, hogy láttuk a tanítványi tanítót és tanulót a Mester szolgálatához állni, mindkét életkörben reformációs szakkifejezéssel, Isten teremtési rendjének valóraváltását szemléltük. Ebben az életben voltak és lesznek akadályok, mert akadályok az idők végezetéig vannak, mégis Isten előtti hívő hálával kell elismernünk, hogy szemináriumunkban a vezető nemzedék és a fiatal-ság munkája, amennyiben keresztyén szempontból számított: Krisztusé volt és hiszem, hogy Krisztusé lesz tovább is. Más viszont, ezen a tanítványi csatlakozáson kívül sosem kellett és ma sem szükséges.

A losonci református theologiai szeminárium tíz éve itteni egyházunk és magyarságunk életében öntudatosodásunk művét teszi teljessé. Szerepet szab, felelősséget hirdet nyelvünkkel, fajunkkal, földünkkel,

műveltségünkkel, mánkkal szemben, miközben az evangéliumra tanít és nevel. Gondolják meg azok, akik nyílt, vagy titkos ellenségei ennek az intézetnek, hogy mögötte nem egyes ember, vagy embercsoport áll, hanem Isten. Vele szemben állást foglalni pedig kockázatos dolog, akkor is, ha az Ige iskoláját támadják és bántják. Az első tíz év eltelt. Érette Istené legyen dicséret, dicsőség és hála, Ő adta a hitet, erőt, áldozat Lelkét, bátorságot és bizalmat. De meg kell emlékeznünk köszönettel az előadók munkájáról és hitéről, de különösképpen a vezetőnek, *Sörös Bélának* szellemi és anyagi áldozatáról, mert nála nélkül nem lehetne szemináriumunk ott, ahol most van. Ma azért Őbenne köszöntjük az Embert, a keresztyén áldozat, hit, harc, munka, öntudat emberét, aki Krisztusunké változatlanul. Ennek a megemlékezésnek ez a tartalma és tanulsága.

N. I.

A külmiszió.

(Írta és a nagyberegi konferencián előadta *Simon Zsigmond* asztélyi lelkész.)

(Folytatás)

Mindenféle külmisziói társaságok alakulnak. Először Francke Ágost Herman nyomán a dán-hallei miszió kezd munkába, majd Francke indítására felkarolja a misziót gróf Zinzendorf Miklós, aki megalapítja a hernhuti gyülekezetet, mely bámulatos erélyességgel végzi a külmisziót ma is. Megalakul a Londoni Misziói Társaság, majd német, angol, skót, holland, francia és amerikai külmisziói társaságok jönnek létre, amelyek egymással nemes versenyre kelve munkálkodnak azért, hogy a föld valamennyi népe meghódoljon a Krisztusnak.

Épen csak megemlítem, hogy a róm. kath. egyház is nagymérvű külmisziói munkát végez, melynek irányítása a „Congregatio de Propaganda Fidei” kezében van. A magyar róm. kath. egyházban három szövetség működik s évenként kb. 100.000 pengőt fordítanak külmiszióra és csaknem 100 emberük dolgozik a különböző misziói álmásokon.

Szándékosan hagytam utóljára a magyar református külmisziói munka ismertetését, hogy ezzel kissé részletesebben foglalkozzam.

A reformáció korában nálunk sem végezhetek külmisziót a prot. egyházak, mert erejüket az önvédelmi harcok teljesen lefoglalták. A mult században az erdélyi protestánsok a románok között végeztek misziói munkát, amikor román nyelven könyveket adtak ki, majd lefordították román nyelvre

a bibliát 1861-ben a magyar ref. egyház Czelder Márton lelkész küldötte ki a moldavai románok közé az evangélium hirdetésére, aki ott több román ref. gyülekezetet alapított.

1841-ben alapítják meg Budapesten skót miszionáriusok a skót misziót, mely még ma is működik és zsidómisziót végez s melynek elemi és poigári iskolája van. A skót miszióknak a magyar belmisziói mozgalmak is sokat köszönhetnek.

A tulajdonképeni misziói munka a magyar ref. egyházban csak 1903-ban indul meg, amikor megalakul a „Magyar Ev. Ker. Misziói Szövetség.” Önálló munkát azonban még ekkor a magyar ref. egyház nem végez, hanem csak más misziói társasággal karöltve. 1904-ben megy ki Khinába a Khina Belföldi Miszió szolgálatában *Kunst Irén* miszionáriusnő s ott munkálkodott kevés megszakítással 1934. nov. 9-én bekövetkezett haláláig. A magyarok fedezik az ugyancsak Khinában működő *Vasel Matild* német miszionáriusnő, továbbá *Kong Ella* bennszülött tanító és *Linné* bibliásasszony költségeit, valamint *Márta Erzsébet* vakleány neveltetési költségeit is. Ez utóbbit jórészt a magyar vasárnapi iskolás gyermekek adományából.

Egyiptomban rövid ideig *Pauer Irma* munkálkodott a Szudán Uttörömiszió szolgálatában, de a világháború kitörése után kénytelen volt munkáját félbeszakítani.

1927. óta a *Liebenzelli Misszió* keretében, de magyar pénzen *Mánusz és Pitilun* ausztráliai szigeteken a pápuák között *Molnár Mária* végez missziói munkát. 1931-ben épült *Pitilun* az első magyar missziói ház. *Molnár Mária* hét évi munka után jelenleg idehaza tartózkodik, főként az ausztráliai mocsárlás szigeteken megrongált egészségének helyreállítása végett. Szabadságát felhasználja arra, hogy munkájáról személyes bizonyágtelemek kapcsán számoljon be minél több helyen s ezáltal is ébresztgesse a felelősségérzetet a magyar reformátusok szívében. Valószínűleg hozzánk is el látogat s akkor közvetlenül fogjuk hallani tőle a külmiszió munkáját.

1930. óta Jáva szigetén dolgozik *Dr. Horváth Gabriella*, *Dr. Dietzl Lajosné* orvosmisszionáriusnő egy holland orvosi misszió kötelékében.

Ugyancsak 1930. óta végez missziói munkát *Döbrössy Lajos* lelkész a bulgáriai mohamedánok között; székhelye *Sumen*.

1932-ben ment ki a mohamedán misszió területére *Háry Dániel*, de rövid idő múlva visszajött és a *Missziói Szövetség* határozata szerint egy ideig még a K. I. E.-nél dolgozik. Legújabb értesülésem szerint K. I. E. buzgó gyűjtést folytat, hogy *Háry Dániel* költségeit mielőbb biztosítani tudja.

Babos Sándort 1933. aug. 24-én küldte ki az erdélyi ref. egyház *Mandzsuriába*, miután *Baselben* és *Edinburgban* missziói tanulmányokat folytatott. Egyelőre az erdélyi ref. egyház a skótokkal karöltve gondoskodik költségeiről, de az erdélyi egyház ezt a munkát önállósítani szándékszik.

Ezelőtt 25—30 esztendővel még nem hallgatták szívesen és nem fogadták el annak a vezető embernek az indítványát, aki magyar külmiszióról beszélt. Ma már, — bár azóta sokkal súlyosabbak a külső körülmények, — önálló „*Magyar Ref. Missziói Szövetség*” van, mely 1931-ben szervekedett önállóan, mikor kettévált az 1903-ban alakult „*Magyar Ev. Ker. Missziói Szövetség*.” A magyar ref. külmisziói szövetség ma már önkéntes adományokból 3 misszionáriust és több bennszülött munkást tart el. Van havonként megjelenő külmisziói lapja: a „*Hajnal*”; van hatalmas felendő irodalma. Külmisziói Évkönyvet és havonként sorozatosan megjelenő *Missziói* füzeteket ad ki és már a magyarországi egyetemes konvent hivatalos munkái között foglalkozik a külmiszió nagy kérdésével.

Erdélyben maga a hivatalos egyház vette kezébe a külmisziói munkát s függetlenül dolgozik. Van „*Egyház és Misszió*” c. lapjuk, külmisziói utazó titkáruk, misszionáriusuk (*Babos S.*).

Jugoszláviában az Országos Egyház nagyjelentőségű határozatokat hozott a külmiszió érdekében. *Molnár Máriát* támogatja; egy segédlelkészt kiképeztet a külmisziói munkára s azt a *Baseli Missziói Társulattal* közösen fogja fenntartani. 5—6 év múlva az illetőt hazahívja itthoni munkára és új munkást küld a helyére.

Csehszlovákiai ref. egyházunkban is folyik

külmisziói munka. Elöl már említettem a kárpátaljai egyházkerületnek a külmiszióra vonatkozó határozatát. *Nehézy Károly* kisujfalui lelkész „*Hajnal*” címen már 5-ik éve havonként megjelenő külmisziói lapot ad ki s a külmiszióra adományokat gyűjt. Szorosan együttműködik a Magyar Ref. Külmisziói Szövetséggel.

Örvendetesen elősegítette a külmisziói gondolat elterjedését, különösen a kárpátaljai kerületben az a gyűjtési akció, amelyet *Szabó Béla* egyházkerületi missziói lelkész indított a *Molnár Mária* hazautazási költségeinek előteremtésére s amelynek eredménye négyezeresen felülmulta a remélt összeget. Vajjon nincsen-e ebben az eredményben isteni ujjmutatás számunkra, hogy ne legyünk kicsinyhitűek a missziói munkával szemben, mert a misszió sohasem reménytelen, sohasem eredménytelen.

Még csak azt a kételyt szeretném eloszlatni, mely a külmisziói gondolat erősödésében a belmissziói munka hanyatlását hajlandó látni. Ennek cáfolatára a mi egyházi életünkben hozok fel két példát. *Csehszlovákiai* ref. egyházunkban *Nehézy Károly*, illetve lapja a „*Hajnal*” tesz legtöbbet a külmiszió érdekében és mégis a belmisszió területén is ő mutathatja fel a legszebb eredményt. A másik: *Szabó Béla* egyházkerületi missziói lelkész végez legtöbb belmissziói munkát s a külmiszió érdekében végzett eredményes munkájára az imént mutattam rá.

Tulajdonképpen tehát nincsen is kétféle misszió, hanem csak két irányú misszió, mely ugyanegy lélekből: a krisztusi lelkületből fakad.

Befejezésül még arra a kérdésre kell válaszolnom, hogy mit tehetünk mi a külmiszióért?.. Az bizonyos, hogy mindnyájan nem mehetünk a pogányok közé. De nem is szükséges, mert a külmiszióknak nemcsak misszionáriusokra, hanem imádkozó és adakozó közösségekre is szüksége van. Ebben a közösségekben pedig mindenki megtalálhatja a maga helyét, akinek a szívében felébredt a felelősségérzet emberestvéreivel szemben s aki Isten dicsőségét e téren is szolgálni akarja.

Missziói kimutatások.

A világ vallási számokban.

Protestáns 200 millió. Róm. kath. 305 millió. Egyéb keresztyén 158 millió. Konfucianus 270 millió. Mohamedán 240 millió. Hinduista 200 millió. Animista 158 millió. Buddhista 138 millió. Sintoista 24 millió. Zsidó 13 millió.

A külmisziói munka számadatokban.

Missziói társaság 380. Szervezett bennszülött egyház 36.426. A bennszülött egyházakban munkalkodó: lelkész 10.493, más 108.906, női munkás 30.191. Missziói állomás 4.596. Ezekben munkálkodó: lelkész 7.625, egyéb férfi munkás 3.619, egyéb női munkás 17.744.

Missziói szeretetintézmények.

Kórház 858. Rendelő 1.686. Belpoklos menhely 104. Belpoklos gyermekotthon 47. Vakgondozó

42. Árvaház 361. Orvos 1.337. Ápoló 1.007. Bennszülött orvos 513, orvosnő 99, ápoló 5.458.

Iskolák.

Ovoda 742. Elemi iskola 46 580. Közép iskola 1.512. Iparos iskola 295. Egyetem 101. Orvosképző intézet 19. Ápolóképző intézet 72. Theol. szeminárium 461. Tanítóképző intézet 297. Tanuló 2,437 250.

A bennszülött keresztyének száma 16 millió.

Legtöbbet költ misszióra Észak Amerika: 165,095.736 pengőt. Legkevesebbet a magyar ref. egyház 34 668 pengőt.

Nőszövetségi értekezlet Nagyszöllősen.

A kárpátaljai nőszövetségi mozgalom vezetői szept. 5-én Nagyszöllősen igen jól sikerült értekezletet tartottak, amelyen megjelent *Bertók Béláné* is, továbbá *Nagy-Iday Ferencné, Dr. Buday Istvánné, Hokky Károlyné, Lator Lászlóné, Szabó Sándorné*, a vidékről több lelkészné, *Isaák Imre* esperes és neje, *Bácsy Gyula* árvaházi igazgató és neje, *Szabó Béla* missziói lelkész és neje, valamint a nőszövetségi vezetők s tagok tekintélyes csoportja.

A Szabó Béla ígéhirdetése s imádkozása után az Isaák Imre esperes vezetése mellett élénk eszmecsere fejlődött ki a körül a téma körül, hogy mit tehetnek a leány- és asszonykörök a „Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesülete” s az általa felállítandó munkácsi és nagyszöllősi árvaházak érdekében.

Már az első percekben kiderült, hogy mindenki égi a szeretet és lelkesedés tüze, mindenkinek van terve, mondanivalója, sőt a legtöbbje még arra is szívesen vállalkozik, hogy a maga adománya s a gyülekezetben való gyűjtés mellett elmegy a saját költségén más egyházközségekbe is, hogy segítségére legyen az ottani lelkipásztoroknak a szervezés és gyűjtés munkájában.

Milyen felemelő érzés ilyen társaságban lenni, ahol a lelkesedés tüze átragad egyikről a másikra, ahol megérzi a lélek a Szentlélek jelentését s boldogan adja át magát az Ő vezetésének.

Ilyenkor érezzük és tapasztaljuk meg azt, hogy nem az anyagi nyomorúság a legnagyobb baj, hanem a lélek szegénysége, hitetlensége és csüggedése. Mert ahol elkezdik keresni az emberek az Isten országát, ahol fellángol a szeretet és megtelik a lélek buzgósággal, ottjátshi könnyedséggel oldódnak meg a legnehezebb kérdések is.

Bizony, csak Isten gyermekei, a Krisztus tanítványai fogják tudni megoldani a szociális kérdést is, ha egyszer összeállanak egy nagy közös szeretetmunkába!

Erről az összefogásról van éppen most is szó, mert egyenkint erőtlének vagyuk.

Az értekezlet megállapította, hogy meg kell szervezni minden egyházközségben, ahol még nem

volna, az asszony- és leánykört. Ahol már megvan szervezve, ott teljes erővel kell folytatni a munkát.

Az asszony- és leánykörökben *határozott bibliás munkát kell végezni*. Amíg a leányaink és asszonyaink nem adják át szívüket, életüket a Krisztusnak, amíg nem élnek lelki életet, addig nőszövetségi mozgalmunk a szeretetmunka terén sem fog tudni komolyabb eredményeket elérni.

Lépjen be minden tag a segítő egyesületbe s fizesse be mielőbb a tagsági díját.

Igyekezzen a környezetében másokat is megnyerni az egyesület tagjának.

Indítson és végezzen gyülekezetében rendszeres gyűjtést az árvaházak részére.

A gyűjtésre vonatkozólag az értekezlet elfogadta és minden asszony és leánytestvérünknek figyelmébe ajánlja a *Szabó Béláné* módszerét, mely szerint a háziasszony tartson odahaza egy ugynevezett árvakosarat, amelyben álljon néhány zacskó s amikor főz valamit, gondoljon arra, hogy a családtagjain kívül még egy gyereke van — az árvaházban s tegyen annak a részére is félre minden alkalommal egy parányit abból, amit főz. Ha tésztát gyur például, tegyen be az árvazacskóba egy evőkanál lisztet, ha megcsinálja reggel a kávé, kávéskanál cukrot jutasson az árvagyermeknek is — ennyit nyugodtan elvonhat magától mindenki — ha krumplit hámoz, abból is tegyen be a kosárba egyet. Minden nap tegyen félre valamit, örömmel, jó kedvvel cselekedje ezt meg s adjon hozzá egy fohászt, egy röpke imádságot is, hogy Isten áldása legyen adományban.

Gondoljuk csak el, ha minden református családban megtennénk ezt s beküldenénk minden hónapban az így összegyűlt adományokat, hány árva gyermeket tudnánk Szöllősen, Munkácson, Beretkén és Kiskoszmályon eltartani ebből. Magunk csodálkoznánk a legjobban, midőn kiderülne az összeredmény, hogy mi lett a kanál lisztekéből s a néhány gramm zsirokból, a marék lollakból.

Ezt igazán, minden tehetősebb család megteheti, csak az a kérdés, van-e a háziasszonyban elég hit, szeretet, áldozatkészség és kitartás, hogy vegye magának mindennap ezt a kis fáradságot. *Kinek-kinek a lelkületén mulik tehát elsősorban az, hogy mit tesz s nem a vagyoni helyzetén.*

Az értekezlet elhatározta, hogy a fentieket eljuttatja minden lelkésznéhez és tanítónéhoz s elsősorban őket kéri fel, hogy vegyék a kezükbe a dolgot. Elsősorban Ők vannak hivatva ugyanis arra, hogy segítségére legyenek férjüknak, a lelkipásztoroknak és tanítóknak a szeretetmunkában. Történelmi idöket élünk, amelyben a nőkre s különösen a papnékra s a tanítónékra rendkívüli hivatás vár. Ha ők most Isten Lelkének indítására férjeik oldalán gyülekezetenkint egy táborba hozzák a nőket, az édesanyákat s ha megvalósítják a gyűjtésnek ezt a módszerét, rövid idő múlva nem lesznek közöttünk rongyos, züllött, testi és lelki szennyben járó és pusztulásra ítélt árva gyermekek. Akkor majd erős lesz a református Anyaszentegy-

ház s a kívül állók ujjal fognak mutogatni ránk: „Nézzétek, hogy szeretik egymást!”

Reméljük, hogy e lapon keresztül eljut valóban ez az üzenet minden lelkészné és tanítóné testvérünkhöz s nem lesz senki, aki meg ne értené, aki lebecsülné és semmibe se venné Istenünknek ezt a parancsát, a mai nehéz idők követelményét, a mai felhívásunkat s a saját szíve sugallatát.

Egy napig se várjunk vele, kezdjük el a munkát még ma — saját magunkon!

Forduljunk felvilágosításért, tanácsért segítő utbaigazításért a munkácsi püspöki iroda útján *Bácsy Gyula* árvaházi igazgatóhoz, aki szívesen elmegy bárhová, ahol segíthet, dolgozhat az árvák érdekében.

Az értekezlet után szeretetvendégség, majd vallásos este volt, melyen *Szabó Béláné* és *Bácsy Gyula* tartottak előadásokat.

Mivel a szállósi árvaház csak szept. 25-én fog megnyitni, szükség volt arra, hogy a Beretkéről idehozott 5 árvát addig valaki magához fogadja. Két percen belül mind az öt helyet kapott. Ez volt a nagyszállósi asszonykór vallásos estélyének a legszebb pontja.

Nagyszállós hegyen épített város lett. Mi boldogan tekintünk fel rá. Sz. B.

A komáromi egyházmegye közgyűlése.

Szeptember 5-én tartotta a komáromi egyházmegye *Soós Károly* esperes és *Nagy Nándor* egyházmegyei gondnok együttes elnöklete mellett évi rendes közgyűlést Komáromban, a ref. egyház kollégiumának nagytermében. A közgyűlésen az egyházmegye tanácsbírói kara, lelkészi és tanító-kara, valamint az egyházak képviselői teljes számban vettek részt s a közgyűlés tárgyai iránt állandó nagy érdeklődést tanusítottak.

A közgyűlés előtt reggel 8 órakor a Jókai utcai ref. templomban istentisztelet volt, amelyen az egyházmegyei közgyűlés alkotó tagjai nagy számban megjelentek. *Parais Árpád* samorjai ref. lelkész mondott imát és olvasott bibliát a hívek előtt.

Istentisztelet után délelőtt 9 órakor a Kollégium nagytermében egybegyűlt közgyűlést *Soós Károly* esperes fohásza vezette be, mely után a törvényes igazolások és a határozatképesség megállapítása következtek.

Nagy Nándor egyházmegyei gondnok, világi elnök meleg szavakkal üdvözölte a közgyűlés tagjait, megállapította a határozatképességet és kérve a megjelenteket, hogy a közgyűlés tanácskozásán egymást megértő szeretettel és krisztusi szellemben vegyenek részt, a közgyűlést megnyitotta.

A közgyűlés tárgysorozatának kiemelkedő pontját *Soós Károly* esperesnek jelentése képezte, amelyet nagy figyelemmel hallgatott meg a közgyűlés. Az esperesi jelentés poetikus lendületű bevezetője kapcsán meleg szavakkal emlékezett meg

az újraéledt érsekújvári egyházzól, melynek lelkes, áldozatos hívei templomot építettek az Isten dicsőségére és nagy buzgósággal szolgálják az Urat. Meleg szavakkal emlékezett meg továbbá *Balogh Elemér* dunáninnyi püspök, konventi elnökről, aki ez évben töltötte be pozsonyi lelkészkedésének negyvenedik évét. Méltatta az áldásos munkát kifejtő szeretett főpásztor nagy érdemeit, amelyeket úgy mint a kerület püspöke és az egyetemes konvent elnöke, híveinek és az egyetemes egyháznak érdekében fáradhatatlan munkálkodásával szerzett s aki Pál apostol hitével és János apostol szívével dolgozik nehéz sorsban vergődő testvéreiért nemzeti és felekezeti különbség nélkül. A jóságos Isten kegyelmét kérte az esperes, hogy a szeretett egyházfőt még sokáig tartsa meg testvérei és hívei számára.

Elismerő szeretettel jelentette be Puskás Lajos martosi és Czike János nagytyani ref. lelkészeknek több mint félszázadon át teljesített lelkészi hűségét és szeretettel üdvözölte őket. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg a jelentés a múlt év halottairól (Szendi Pál, Szili János dr, Zsindely Ferencz, Vizváry Dezső)

Örömmel jelentette az esperes, hogy az egyetemes konvent május 23 án tartott ülésében elhatározta, hogy a *ref. tanítóképző-intézet Komáromban* szeptember 1-én megnyitja. A konvent által megválasztott igazgatótanács elvégezte az előzetes munkát és megtartotta a felvételi vizsgákat is, melyek eredménnyel végződtek. 40 növendéket vett fel a tanács, ebből a komáromi egyházmegyére 16 jutott. Másik áldásos intézmény a *pozsonyi ref. egyház* mellett szervezett *diákinternátus és diákmenza*, amelyet az egyházmegye támogatásába ajánlott az esperes.

Mindkét intézmény megnyitását nagy örömmel vette tudomásul az egyházmegye közgyűlése.

Majd beszámolt a jelentés a segédlelkészi és tanítói karban beállott változásokról, amit a közgyűlés az esperes intézkedésével együtt tudomásul vett.

Az egyházmegye az 1934. évben 7872 Kő adósegélyt kapott. Az egyes egyházakban a hívek nagy szeretettel adakoztak a különböző egyházi célokra, melyért hálás elismerését fejezte ki az esperes. Templom, iskola, lelkészlak építésére és temetőrendezésre az egyházak 290 000 Kő-t fordítottak az elmúlt évben. Az esperes a canonica visitatiót személyesen az egyházmegyei gondnokkal és egyes gyülekezetekben Csekes Béla főjegyző, Mokus Kálmán, Kur Géza tanácsbírók és Nagy Nándor alistái lelkész végezte. Az egyházaknál tett látogatás a legszebb eredménnyel végződött. Az egyházmegyébe tartozó hívek száma az 1934. évben 46.642 volt.

A közgyűlés az esperes jelentését egyhanguan tudomásul vette, tett intézkedéseit jóváhagyta és fáradhatatlan, lelkes munkálkodásáért hálás köszönetét fejezte ki.

Ifj. Mohácsy János dr. ügyész indítványára

a közgyűlés az 1932. évi 25/5. sz. határozatot hatályon kívül helyezte és elrendelte a Konvent által hozott fegyelmi szabályrendelet végrehajtását.

Vágó Ede egyházmegyei lelkészaljegyzőnek ezen tisztéről történt lemondását a közgyűlés nem fogadta el, hanem bizalmának egyhangu biztosításával felkérte tisztének további ellátására. Beható tárgyalás alá vette a közgyűlés a lelkészértekezlet javaslatát, melyek közül a belmisszió működését szabályozó javaslat nagyobb vitát keltett. A javaslatot *Rácz Elemér* sóki lelkész, egyházkerületi tanácsbíró szerkesztette és a közgyűlés Gyalóky László, *Rácz Elemér* felszólása után egy évi próbaidőre elfogadta a szabályzatot. A belmissziói bizottság tagjait pedig megválasztotta. A csallóközi lelkészi kör *Beke Kálmán*t választotta meg elnöknek, amit örömmel vett tudomásul a közgyűlés.

A lelkészértekezletnek az egyházmegyei tanács felállítására vonatkozó javaslata nagy vitát keltett. Az egyházmegye elnökségének rendelkezésére álló bizottságot óhajtott a lelkészi kar szervezni, amely szükség esetén bizonyos ügyekben véleményt adott volna az elnökségnek. A javaslat-hoz hozzászóltak *Salamon X. Ferenc dr.* pozsonyi főgondnok, *Parais Árpád*, *Fülöp Zsigmond*, *Gyalóky László*, *Boros Kálmán*, stb. és a közgyűlés kimondotta, hogy a külön tanácsot mellőzi s a tisztikar és tanácsbírói kar tagjait bizza meg az esetenként netalán szükségessé váló vélemény- és tanácsadással.

A közgyűlés három évre megválasztotta az egyházkerületi rendes képviselőket. Az özvegy- és árvagyámintézeti pénztár, az egyházmegyei főpénztár, a nyugdíjpénztár jelentéseit a közgyűlés tudomásul vette és a felmentvényt megadta. Majd több egyház felterjesztésével és határozatával foglalkozott az egyházmegye közgyűlése, mely délután 6 órakor ért véget.

H I R E K:

— **Halálozás.** *Csabay Pál* balogi lelkész szept. 15-én váratlanul, hirtelen távozott el az Ur szőlőjének munkásai közül, ahol 29 évig munkálkodott, viselven a napok terhét és hévségét. A megboldogult 54 évet élt, tehát még nem is érték be az estvének árnyai, amikor összeomlott a por-sátor a mai lelkészi sors csapásai, próbáltatásai alatt. Egy kidőlt harcos abból a sorból, amelyben a katonák az Ige fegyvereivel élet-halálharcot vívnak ma az Isten országa megmentéséért a sötétség hatalmai ellen nem erővel, nem hatalommal, hanem az Ur lelke által. Elesett a harcban, amelyben mindhalálig hűségesen megállott őrhelyén akkor is, amikor tornyosultak körülötte a habok s az árvizek keményen beleütözköztek. Meghalt, de haláláig megállott „a vártán.” Mint lelkész *Tornagörgön* és *Balogon* működött, hová édesatyjának, *id. Csabay Pálnak* esperessé választása és el-

távozása után hivatott meg 1915 tavaszán. Az irodalmi téren is működő ref. papok osztályába tartozott s cikkei hiv. lapunk hasábjain gyakran jelentek meg, egyházi életünk időszerű kérdéseit boncolgatva. A gömöri egyházmegyének több éven át főjegyzője, utóbb tanácsbírója volt. Temetése szept. 17-én volt a gömöri papság, volt hívei és barátai nagy részvéte mellett. A templomban *Kövérvé Árpád* tornaljai lelkész, tanácsbíró hirdette az Igét a szomorú alkalommal II. Tim. 4: 6 alapján, a sírnál *Lenkey Lajos* egyházmegyei főjegyző bucsuzott a pályatársak nevében. Az árván maradt családnak Isten vigasztalását kérjük.

— **Iskolaszenteelés Giczen.** Szept. 15-én örömnnepe volt e kis gömöri egyházközségnek, mert ekkor adta át a használatnak teljesen újs a mai követelményeknek mindenben megfelelő iskoláját. Egy örvendetes állomás volt ez is azon az uton, amelyen ez a kis gyülekezet bámulatos szorgalommal és áldozatkészséggel halad előre, a mai idők minden akadályá dacára is. Hat év leforgása alatt a 270 lélekből álló gyülekezet csak kézpénzben 125 000 K-át áldozott egyházi célokra, melyből 60 000 kor. esik templomuk renoválására, 23.000 kor. új orgona beszerzésére és 24.000 kor. az iskola felépítésére. Az a csodás áldozatkészség, mely a nyelvhatáron élő maroknyi magyar ref. népben megnyilvánult, a más vallású embereket is úgy megragadta, hogy az iskola építésénél már ők is önként beálltak az áldozatot hozók sorába és kivették részöket a terhek viseléséből.

Fénylő példa a kis giczei gyülekezet sok nagy, aluszékony, sivárlelkű gyülekezetnek arra, hogy mit tehet egy maroknyi nép is, ha lélek van benne és öntudatos élniakarás. Sok zugolódo, terhektől vonakodó, áldozathozataltól irtózó és iskoláját áruba bocsátani kész egyház vezetőit és népet oda kellene vinni Giczére, hogy lásson, tanuljon és halott tagjai teljesebben meg lélekkel. A kis gyülekezet örömnnepe *Baraxa Lajos* berzétei lelkész szolgált a templomban, az iskolában *Ab-lonczy Pál* esperes mondotta a felavató imádságot és áldotta meg a gyülekezetet. Az adakozók névsorát *Deésy Sándor* helybeli lelkész olvasta fel. Az ünnepély szépségét nagyban emelték a *Deésy István* tanító által betanított és vezetett gyermekkarok énekszámái.

— **Beiratás** a losonci református theologiai szemináriumban 1935. évi szeptember hó 27—28-án leend. Az I. évfolyamra jelentkezettek, ha még eddig okmányukat be nem terjesztették, vagy hiányosan küldték: 1., érettségi bizonyítványukat, 2., keresztlő levelüket, 3., lelkészi bizonyítványukat hozzák magukkal.

— **Theologiai alapvizsgák** október hó 10. és 11. napján lesznek a losonci ref. theol. szeminárium I. számú termében.

— **I. Lelkészképesítő vizsga** a theologiai absolutoriummal bírók részére október hó 17-ére tüzetett ki a konventi elnökség hozzájárulásától feltételezetten.

— **II. Lelkészképesítő vizsga** idejéül a konventi elnökség hozzájárulása esetén október hó 17—18. napjai jelöltetnek meg. E vizsga 17-én kezdődik szükség esetén folytatódik a második napon. A jelentkezők szolgálati bizonyítványaikban igazolni tartoznak, hogy belmissziói tevékenységet önállóan végeztek, továbbá, hogy összes szolgálati helyeikről ott létkül a theologiai szeminárium fenntartási járulékaí befizetést nyertek.

— **A beretkei árvaházból.** Megkészszerződik az öröm, ha másoknak is elmondhatjuk. Mi is meg akarjuk kétszerezni az örömet, de az árvaház minden barátjának örömet akarunk szerezni, midőn nyilvánosan hálás köszönetet mondunk a *Nagyszelmenczi Egyháznak* azért a kedves leveleért amelyben arra kér, hogy az árvaházi persely kulcsát küldjük azonnal, mert *annyi gyűlt össze a perselyben, hogy már több nem fér bele.* Csak sok ily kedves értesítés tenné örömteljessé az árvaház munkás napjait. Az Ur csodákat tehet. „A hit cselekedetekben nyilvánul.”

— **A beregmegyei Déda** község lakosága szept. 15-én impozáns ünnep keretében avalta fel a világháboruban elhalt dédai hősök emlékoszlopat. A felavató istenitiszteletet *Dr. Nagy Lajos* kisbégányi ref. lelkész és *Drohobeczky Gyula* homoki gör. kath. lelkész végezték.

— **Káplánt keresek,** ki mellékfoglalkozásként két kislányomat a gimn. első osztályába előkészítené s cseh és német nyelvre tanítaná. Teljes ellátás mellett fizetés egyezség szerint. Ajánlatokat lelkészi hivatal *Keresztur* (: pp. Vylok, Podkarpatska Rus) kérek.

— **Értesítés.** A szeptember 24—26. napjain Debrecenben tartani szándékoltt lelkészi továbbképző tanfolyam a kevés számú jelentkezésekre tekintettel elmarad.

— **A Skót misszió ünnepélye.** A budapesti Skót Misszió szept. 11-én bensőséges szeretetvendégség keretében ünnepelte meg egykori vezetője, *Dr. Webster J. Macdonald* Magyarországra menetele 40-ik évfordulóját, amely alkalomból a Misszió nagytermét Webster teremnek nevezték el és a terem falába márványtáblát helyeztek el az esemény megörökítésére. Webster csak a világháboru kitörésével távozott Budapestről, de a Skót Misszió a világháboru alatt sem szűnt meg, mert az angol reformátusok találtak arra módot, hogy az akkor ellenséges területen is megmaradjon az evangéliumi munka. Öszinte és igaz volt az ünneplés, amely *Dr. Webster* körülvette. Az ünnepélyen *Ravasz László* püspök imádsága után *Dr. Nagy Sándor* az igazgató-tanács ünnepi határozatát olvasta fel. Az egész magyar reformátuság képviselői egymásután álltak fel bizonyosságot tenni áldott munkája mellett. *Dr. Balogh Jenő* az egyetemes konvent, a dunántúli egyházkerület és a pápai főiskola nevében üdvözölte. „Minden

testület osztozik rajta most, — mondotta *Ravasz László dr.*, — szívét, kezét, agyának gondolatait mindenki magának igényli. De azé leginkább *Dr. Webster*, aki az ő eszményeiből, gondolataiból, amelyek mélyen az Evangéliumban gyökereznek, a legtöbbet megvalósítja.“ *Dr. Csikesz Sándor* a debreceni egyetem tiszteletbeli doktorát köszöntötte benne. „Ekkora eredmény és ilyen munkásságot nem lehetett másképpen elérni, mint imádkozva és dolgozva. A debreceni egyetem jelszavát valósította meg: *Orando et laborando.*“ Egymásután köszöntötték *Farkas István* tiszáninnemi püspök, *Dr. Boér Elek* a tiszántúli egyházkerület nevében, *Dr. Sebestyén Jenő* a budapesti, *Mátyas Ernő* a sárospataki theologia nevében, *Balogh Elemér* szlovenszki püspök, *B. Pap István* a régi skóciai diákok nevében. *Szabó Imre* esperes köszöntötte az evangéliumi kovászt, amit hozott, a missziói parancsot, amelyet hirdetett. *Knight György* a Skót Missziói fiatal skót lelkésze köszöntötte benne az örökké fiatal evangéliumi munkást. — *Dr. Webster* meleg szeretettel köszönte meg az üdvözléseket

HIVATALOS RÉSZ.

Belmissziói utmutató árának befizetése.

Alant megnevezett lelkészi hivatalok felhívtnak, hogy a Belmissziói Utmutató árát a megküldött csekkklapon az egyházkerületi pénztárba haladéktalanul befizessék, mert különben ellenök eljárás indul.

1. Bodrogszentes, 2. Királyhelmeç, 3. Kisgéres, 4. Nagykövesd, 5. Örös, 6. Szomótor, 7. Abara, 8. Alsómihályi, 9. Vasárhely, 10. Morva, 11. Bodzásujlak, 12. Garany, 13. Csarnahó, 14. Gál-szécs, 15. Gercsely, 16. Kisazar, 17. Nagybári, 18. Kolbasa, 19. Lasztomér, 20. Magyarizsép, 21. Imreg, 22. Málca, 23. Miglesz, 24. Nagyráska, 25. Borsi, 26. Zemplén, 27. Bező, 28. Zahar, 29. Mokcsakerész, 30. Ungmogyorós, 31. Nagyszeretva, 32. Palyin, 33. Csepely, 34. Botfalva, 35. Vaján, 36. Vajkócz, 37. Alsó-Felső Balog, 38. Alsókálósa, 39. Beje, 40. Felsővály, 41. Gicze, 42. Hanva, 43. Csiz, 44. Lénártfala, 45. Hubó, 46. Sajórecske, 47. Naprágy, 48. Páskaháza, 49. Pelsőcz, 50. Rimaszécs, 51. Jéne, 52. Zádorháza, 53. Baktipuszta, 54. Runva, 55. Sajókeszi, 56. Sajólenke, 57. Serke, 58. Zehérje, 59. Alsópokorágy.

Kövéz Árpád
egyházkerületi pénztáros.

— **PÁLYÁZAT.** A mihyskai-méhészi ref. leányegyház a „*Vestnik*“ f. évi 8-ik számában megjelent kíségítő előkönyörgő-kántortanítói állás pályázati hirdetésének határidejét szeptember 29-ig meghoszabbítja.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: *Szöke István.*

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	---

Megjelenik minden szombaton.

A pásztor árvasága.

Az árvákról és az árvaságról nagyon sok meghatót és szépet mondtak már poéták és próféták egyaránt. A keresztyén egyház szeretetmunkái között a legrégebb időtől kezdve megtalálhatjuk az anyátlan, apátlan árvák gondozását. Itteni református egyházunkban ez ideig két árvaház van már megszervezve, melyek ötven-hatvan árvának nyújtanak meleg otthont, testi és lelki értelemben egyaránt. Kárpátalján, mint hirlik, egyszerre négy hajlékot is nyitnak meg azok számára, kiket a sors az élet országútjának szélére sodort.

Református egyházunkban azonban van egy sokkal nagyobb és tragikusabb árvaság is: *a pásztor árvasága*. Történt-e már valami azért, hogy ezt az árvaságot a maga tragikus mélységeivel magunk között szóvátegyük? Van-e csak jóakarát is a hivatalos egyházban és a lelkészkarban arra, hogy ennek a rettenetes keresztnak a súlyát legalább az együttérzés melegségével, a testvéri szeretet támogatásával könnyítsük? Gondolunk-e arra, hogy a lelkipásztor is ember, aki talán még sokkal jobban van rászorulva a pásztorolásra, a lelkigondozásra, mint hiveink közül bárki?!

Megmondom nyíltan a hivatalos egyház hivatalos forumán, hogy amióta a theológiáról kikerültem, lelkipásztorkodásom legfájdalmasabb tapasztalata annak a látása, hogy egyházunkban a lelkipásztor teljesen magára van hagyatva. Amit most mondani fogok,

abban sok lelkésztestvérem a maga helyzetét fogja látni. A gyülekezet, illetve az egyháznak az a része, mely lelkileg semmiféle kapcsolatot sem tart fenn a ref. egyházzal, külső irányítástól, vagy belső lelki romlottságától vezetve nekimegy a lelkésznek. Napjait, éjszakaijt megkeseríti. Igaztalanul meghurcolják a hivatalos egyház cammogó torturáin, gyülekezetében munkáját lehetetlenné és gyümölcstelenné teszik, lelkök, illetve lelketlenségük minden szennyével a pásztorot mocskolják be és a pásztor, aki a legtöbbször teljesen ártatlan, szégyenkezésében, bánatában, megostoroztatásában hiába keres segítséget, vigasztalást és testvéri szívet. Mondjuk meg, hogy még ott is, ahol a hivatalos egyházban meglenne a segíteni akarás, ez olyan sokára jut a szorongatott pásztorhoz, hogy az akkor már fel is őrlődött. Nem marad utánna más, csak az árvák és özvegy szégyenteljes szegénysége, mert özvegyeink és árváink szomorú sorsa is a mi szegényünk!

Egyházi közigazgatásunk annyira nem ebbe a világba való, hogy lassúsága miatt a nemes szándék is kátyuba tullan. Nálunk az egyháztagnak lehet felelőtlenül meghurcolni, kigunyolni és világcsufjává tenni a lelkipásztort.

Egyházunk salakja féktelenségével, tisztességet megcsufoló fegyelmetlenségével ott végzi romboló munkáját, ahol lehet. Tudja, hogy a lelkész mögött nem áll senki, neki-

megy és olyan féktelenséget visz véghez, ami a papnak pokollá változtatja az életét. Lehet-e ilyen körülmények között nekünk lelkészeknek eredményesen működni? Lehet-e a református egyháztagságot olyan tág értelemben fenntartani, ahogyan az ma is megvan? Lehet-e szava, joga, sőt tovább megyek: teherviselése annak a református embernek, akit a gyülekezeti lelki közösséghez semmi nem fűzi! Egy közönséges sportegyesületnek joga van tagjai sorából kizárni azt, aki az egylet szabályzatát megsértette, de a református egyháznak nincs joga az egyházból teljesen kizárni azt, aki életével és működésével megcsufolta a református nevet.

Megrendítő példák vannak előttünk. Pásztorok élete a keserű ára ennek a tartahatatlannak állapotnak. Vigyázzunk, mert a példa veszedelmesen ragad! Előkelő, vezető pozíciót betöltő lelkipásztoroknak is megkeserítik az életét a református egyházban szabadon garázdálkodó libertinusok, a gonoszság lelkétől vezetettek. Közigazgatásunknak a lehető legnagyobb gyorsasággal át kell szerveződnie. A tiszáninneni egyházkerület püspöke székfoglalójában meg is jelölte az átszervezés módját. A hivatalos egyháznak teljes jogi és erkölcsi súlyával ott kell állania a lelkipásztor mögött, hogy mindenki érezze meg azt, hogy a református pap nem egy magános, árva lélek, hanem egy nagy lelki és erkölcsi közösség megbecsült, tisztelt és védett embere. Ha valaki igaztalanul támadja, akkor nem az egyes, magános embert, hanem az egész hivatalos egyházat támadás éri, amire az összes hivatalos fórumoknak azonnal reagálni kell!

De mindenkinek felett hozzátok szólok lelkipásztor testvéreim. Fájdalmas dolog, hogy közöttünk nem él a kollegiális szellem. Hol vagyunk mi a Krisztus tanítványaihoz méltó testvéri szeretettől, mely nem ismeri a kaini kérdést: Őrizője vagyok-e én az én atyámfiaimnak? —, de az életével meghatározó módon mutatja, hogy Krisztus törvényét egymás terhének hűséges és alázatos hordozásával töltjük be.

Nézhetünk-e mi bizakodó hittel a jövő felé, ha nem vesszük észre egymásban a támogatásunkra, hűséges szeretetünkre rászoruló testvért, ha csak legfeljebb az anyagi kérdések nyomorusága az összekötő kapocs

közöttünk, de nem a Krisztus lelkének szent szerelme.

A pásztor árvaságát meg lehet és meg kell szüntetni. A benne rejlő veszedelem olyan nagy, hogy minden más kérdés előtt ezt kell megoldanunk. A hivatalos egyház hivatalosainak mérlegelniük kell azt, hogy erre az árvaságra nemcsak az egyes lelkészek, azok családjának boldogsága, hajléka és kenyere, hanem a hivatalos egyház élete is rámegy.

A lelkészeknek pedig Isten szent színe előtti komolysággal és felelősségérzettel meg kell érteniük azt, hogy ha szomszédom háza ég, akkor az enyém is veszedelemben van. Még a gyökerét is ki kell irtani annak a felelőtlen, hozzánk, multunkhoz és jövőnkhez méltatlan felfogásnak, amely lelkésztestvéreink magános szenvedése, árvasága mellett elfordított fejjel, érzéketlen szívvel, vagy kárörvendő szájjal tud elmenni. Már ez is a kárhozatos ítélet mirajtunk.

Az egyházmegyei lelkészértekezleteknek pedig mindenütt a pásztorok minta-gyülekeztévé kell átalakulniuk. Leleki, testvéri közösséget kell teremteniük, amelyben kicsiny és nagy egyformán otthont, támaszt és védelmet talál. Nem lesz addig intenzív gyülekezeti élet egyházunkban, amíg mi pásztorok a hiveink előtt meg nem mutatjuk, hogy hogyan kell egymást szeretni, támogatni és lelkigondozásban részesíteni. Aki egyet az én lelkésztestvéreim közül megtámad: engem támad meg. A testvérem gyötrődése, keresztje és szenvedése az én szívemet és vállamat is nyomja. Azt a testvéri szeretetet, mit Krisztus hozott a földre, valósítjuk meg önmagunk között és addig is, míg megvalósítjuk, tartsunk komoly bűnbánatot mindazért, amit ezen a téren elmulasztottunk!

Boldogan hordozom a pásztori keresztet abban a gyülekezetben, mely szeret engem és amely szereti, tiszteli és nagyra becsüli a lelkipásztori szolgálatot, de akkor leszek igazán boldog, ha a református lelkészkar Krisztus minta-gyülekeztévé válik: a hiveknek hit- és szeretetközösségévé. *Varga Imre.*

„Ennek az eretneknek hatalma abban állott, hogy a pénznek nem volt rá hatása. Ha ilyen szolgálaim lennének, tengertől-tengerig menne birodalmam.”

A pápa Kálvin halálakor.

Egy történeti adat lelkészválasztási törvényünk reformjához.

Hivatalos lapunk mostani számaiban elmondja valaki közüünk a maga gondolatát a fenti kérdésben, jelélül annak, hogy lelkészválasztási törvényünket nem lehet úgy megcsinálni, hogy javítani való ne lenne rajta. Az alább következő történeti adat a lelkészválasztási törvénynek ahhoz a részéhez nyújt adalékot, amelyet a felszólalók eddig figyelembe nem vettek, t. i. az ott szolgáló segédlelkészek successiójának, következhetésének az esetére.

Érdekes lehet tehát látni s olvasni — legalább bő kivonatban — azt a munkálatot, melyet az abauji egyházmegye hernádszékárosi gyűlése 1826-ban adott a tiszáninneri superintendentia által az egyházmegyéknek feladott következő kérdésre: következőknek-e a káplánok abban az ekléziában, melyben szolgáltanak antecessoraiknak akár változása, akár halála esetében? Mit kellessen e végre közönséges regulául megállapítani?

„Ott, ahol szolgálnak, egyenesen és közbevetetlenül ne léphessenek be a rendes predikátori szolgálatba.“ Ez volt az egyöntetű felelete az atyáknak. „Mivel az ellenkező eset — indokolják tovább — sok, a jóban még meg nem erősödött ifjakat arra bírta, hogy ők, az öregség minden gyengeségeivel küzködő, már épen az élet estvéjén levő principalisaikat minden módon bosszantsák, sérteggessék és szomorítsák, hogy ezzel is életek végét és így minél hamarabb leendő succedálásukat siettesék. Vagy ha ezt nem tennék is, de annyit tesznek, hogy a nép előtt a vénség gyengeségeit unalmassá tegyék és azt arra bírják, hogy a szent-

szolgálat alatt ellankadt, megélemedett hiv szolgálót, kit ifjabb korában szerettek és tiszteltek, most már többé nem szenyvedhetvén, róla lemondjanak, siettetvén az élet estvéjén levő principálisnak mind fizikai, mind morális halálát.“

„Ne succedálhasson a káplán azért se, mert nem példa nélküli, hogy a káplánok a velök egyidejű eklézia tagjaival bensőbb barátságot kötven, gyakori együtt társalkodással, káryával, vadászással veszik meg azoknak sziveket és így készítenek magoknak pártfogókat a szükség esetére, ellenben ezen az uton nem példa nélkül való dolog az is, hogy a nem utolsó reménységű ifjat, eszem-iszomsággal veszik le lábáról az ily mulatságban gyönyörködő eklézia tagjai, hogy nálok maradjon, a kinek pedig szélesebb mezőt érdemlő talentumaiért szebb állást mért az isteni gondviselés.“

Megerősítették ez érvelés alapján s újra elfogadták az abauji atyák a régi, híres kánont: *Capellanus non succedit*, két esetet kivéve.

1. Mikor a káplán mellől edesatyja kihál s annak ott rendes predikátorra maradását az eklézia kéri;

2. Mikor a káplán több esztendőig csekély jutalomért viszi az egész terhet, erőtelenkedő principalisa mellett.

*

110 év alatt az idők s körülmények e tekintetben is megváltoztak. Ki tagadhatná azonban azt, hogy az új lelkészválasztási törvényjavaslókat e tekintetben is mérlegelni kell?

Hernádi

Egyházmegyei gyűlés a szlovenszkói ungi egyházmegyében.

Minden ember életében találkozhatunk olyan eseményekkel, olyan jelentőségteljes napokkal, amelyek mellett észrevétlenül elmennünk nem lehet; mert azok az események a maguk egyszerűségében is magunkba szállásra és gondolkodásra indítanak. Ha az egyes embereknek az életében is találhatók ilyen megemlékezésre méltó jelenségek, akkor a nagyobb erkölcsi testületek életében hogye volnának ilyenek!?

Nagy figyelemmel olvassuk mindenkor egyházi hivatalos lapunkban megjelenő, akár tudományos, akár külső, avagy egyházaink belső életére vonatkozó megnyilatkozásokat, de mindenkor azt hiszem a legnagyobb figyelemmel vesszük azokat a tudósításokat, amelyek egyes egyházmegyék, kerületeink élettörténetéből próbálnak elibénk állítani egy parányi mozaik darabot, mert ezekből a híradásokból a hullámzó és az élet háborgó vizein hanyatott egyházaink hajójáról halljuk a felénk küldött sziréna bugását, mely egyszer egy nagy veszteségünkről, könnyel és fájdalommal teljes eseményekről, máskor, de igen

ritkan, az örömnök megnyilatkozásairól adnak nekünk üzeneteket.

A szlovenszkói ungi ref. egyházmegye az elmúlt évben több ízben hallatta a fájdalmas veszteségeknek és a sorozatosan bennünket ért nagy csapásoknak híradásait, amelyek olyan embereinknek elvesztése által érték bennünket, kik nem csupán egyházmegyénknek, hanem az egész egyetemes ref. egyházunknak büszkeségei voltak. A gyászkeretes tudósítások, amelyek egy bernátfalvi *Bernáth Zoltán*, egy *Dr. Suttka István* elvesztését adták tudomásunkra méltán éreztették velünk Istenünk hatalmas kezének sujtoló ostorát, szavakban ki sem fejezhető nagy értékeinknek egymásután való elvesztését. Méltán elmondhattuk az Irás szavaival: nagyon meglátogattál bennünket Istenünk, mert elveszett a mi fejünknek koronája.

S miként a természet ölen a legszomorubb ószre és leghidegebb télre is előbb vagy utóbb beköszönt az új életet adó tavaszi kikelet, ugy Istenünk jóvoltából egyházmegyénk életének egé-

ről is tovább mentek a sötét fellegek. Bár kint a természet ölen lassu hervadással és komor fellegeknek tornyosulásával újból közelít a szomorú ősz, mégis mintha életünkben 1935. szept. 19-vel egy új tavasz köszöntött volna be a maga sokat ígérő és a legszebb reményekre jogosító eseményeivel.

A nagykaposi ref. templom harangjának hívó szavára közelről és távolról ide érkezett lelkészek, tanítók és világi férfiak szeretett püspökünknek Dr. Magda Sándornak vezetése alatt az Istenházába vonultak hálát adni, ünnepet szentelni. Lelkészek palástosan felvonulva, a világi férfiak ünnepélyes díszbe öltözve, már kívülről is olyan hatást váltottak ki, hogy mindenki érezte e napnak nagy jelentőségét.

Gyülekező, fennálló ének, majd a fenséges dallamu XC. Zsoltár 1. 2. verseinek eléneklése után *Szücs István* esperes szívből jövő imádsága, *Ujlaky Sándor* tanácsbíró, Lukács ev. 9: 59. verse alapján tartott magas szárnyalású beszédének elhangzása, *Pápay István* nagykaposi kántortanító szülő éneke után kezdetét vette *Nyomárkay Sándor egyházmegyei gondnok beiktatása*.

A legnagyobb figyelem és öröm közepette vette tudomásul egyházmegyei közgyűlésünk az egyhangu bizalommal és ragaszkodó szeretettel megejtett választást, amely e kitüntető bizalmi állásra az alig 2 évvel ezelőtt körünkben nyugalomba vonult, de mindennek dacára állandóan velünk együttlévő és ügyeinket figyelemmel kísérő egykori lelkésztársunkat *Nyomárkay Sándort* érte.

Maga az a tény, hogy 32 évig, mint lelkész szolgálta egyházmegyénket és most, amikor teljes nyugodt és zavartalan életet folytathatott volna, meghallotta hívó szavunkat és otthagya a nyugalmas életet, vállalkozott e munkát és törődést jelentő elhivatásra, az már maga is mindennél szebben és sokat mondólag azt bizonyítja, hogy mennyire szerette és szereti a mai világban oly sokszor megvetett és lenézett, tövisekkel és fájdalommal jutalmazott munkát az Istennek, a Krisztusnak való szent szolgálatot.

Ezen ügy minden kényelem és nyugalomnál reá nézve fontosabb és sokkal kedvesebb néki, mint még az élete is.

Aki hallotta a hivatalos eskütelétele után azokat a megszívelendő szavakat, amelyeket székfoglaló beszédében elmondott, amely beszéd hivatalos lapunk hasábjain is teljes terjedelmében olvasható lesz, az mindjárt beláthatta, hogy méltó a mi örömünk, helyén való a mi hálaimádságunk, hogy az Isten őt nekünk adta szívének és lelkének minden nemes érzésével és nagy tudásával.

Benne olyan férfiut nyertünk, aki a törvény betűjét és paragrafusait a szeretet törvényével összeegyeztetve azon fáradozott eddigi életében is, hogy mindenképpen és szép renddel folyjanak egyházi életünkben. Benne megvan a szeretet, megértés minden ügy és minden ember

iránt, kik Isten törvénye a szeretet, megértés és egymást segítés gondolatával nemcsak a maguk, hanem az egész emberiség életét boldoggá akarják tenni. Szívében első helyen áll fájának, válásának, ref. anyaszentegyházunknak szent ügye, de ott van a más valláson és hiten lévő, különféle nemzetiségekhez tartozók iránti megbecsülés is, amire bizonyosság az őt körülvevő barátok és tisztelők nagy száma, akikkel szemben ezen meggyőződésének mindenkor méltó megnyilatkozását is adta.

A gondnoki hivatal pecsétjének átvétele, a hivatalos eskü letétele és székfoglaló beszédének elhangzása után mindnyájunk szívéből buzgó imádság szállt az egek felé, hogy a gondviselő Isten számos éveken tartsa meg őt egyházmegyénk és egyetemes egyházunk ügyének vezetésére.

Ezek után a lelkészi és tanítói kar s az egész egyházmegye alkotó tagjainak nevében bibliából vett, költői szép hasonlatokban gazdag beszéddel *Kömives Sándor* egyházmegyei főjegyző köszöntötte a beiktatott gondnokot, ki meleg szavakkal köszönte meg a szívből jövő jókívánságokat. A fenséges ünnepség: „Áldd meg Ur Isten a Te népedet” énekünk eléneklésével ért véget.

Rövid szünet elteltével már újból együtt voltak egyházmegyénk alkotó tagjai s megkezdődött a tárgyaló asztalnál a közgyűlés továbbbiolytatása. A teljes számban jelenlévő alkotó tagok a megalakulás után újból a szavazatbontó bizottság jelentését hallgatták meg, miszerint a megüresedett világi tanácsbírói tisztségre is beérkeztek a szavazatok, amelyeknek alapján egyhangulag *Dr. Szekeres Albin* nagykaposi járásbíró lett világi tanácsbírónak megválasztva. Ezen egyhangu választással ismét egy nagy reményekre jogosító új személyvel gyarapodott egyházmegyénk kormányosainak a sora, mivel *Dr. Szekeres Albin* eddigi élete és a munkaköre, amelyet eddigelé betöltött, a legnagyobb garancia egyházmegyénk nézve, hogy személyében egy újabb értéket fedeztünk fel, aki a maga tudását egyházmegyénk és ezzel együtt egész egyetemes egyházunk életében gyümölcsötvetni fogja. *Szekeres Albin* dr. eskütelétele után a nagy gonddal és pontossággal összeállított esperesi jelentést maga a még mindig teljes testi és lelki frissességben lévő *Szücs István* esperes olvasta fel. Az esperesi jelentés reá mutat azokra a foygatozásokra, hibákra és panaszokra, amelyek gyors orvoslásra várnak, ugyancsak nem mulasztja el kiemelni azon gyűlekezeteket sem, amelyek az elmúlt évben nagyobb anyagi áldozatokat hoztak, Istenünk oltárára való áldozásban előljártak. Figyelemmel hallgatta végig közgyűlés a tanügyi és belmissziói előadók jelentéseit is. Aggodalomra ad okot a tanügyi bizottság elnökének azon megállapítása, hogy az iskolák fenntartása terén nagy nehézségeink vannak, különösen az iskoláink továbbfejlesztése terén mutatkozik hiány és nem-törődömség. *Kereszt* iskolája megszűnt, *Bésén* egyes felelőtlen egyének meggondolatlanul községi iskola

építésébe akarják bevinni a tisztán református vallású községet, *Mogyoróson* a község segélyezésével akarták az iskola fejlesztését keresztülvéztetni, a község minden anyagi támogatást kilátásba helyezett, de a felettes közigazgatási hatóságok az ezen ügyben hozott határozatokat megsemmisítették. Így az egyház kénytelen iskolafejlesztési jogáról lemondani. A szlovák ajku gyülekezetekből beérkezett jelentések és elintézésre váró ügyiratok pedig valósággal elszomorítanak, mivel ott egyenesen az egyházat és vallását semmibe sem vevő rendbontó elemeknek önkénykedését látjuk. Napirenden vannak a lelkeszi és tanítói díjlevelek megcsonkításai, egyházi épületekkel való nemtörődés, úgy, hogy a közgyűlés kénytelen volt a panaszolt egyházak gondnokai ellen a fegyelmi eljárást folyamatba tenni.

A belmissziói jelentésből is megállapíthatjuk, hogy még mindig nem dicsekedhetünk a minden irányban megindult munka eredményével, még mindig a kezdeti kezdetén és nehézségeinél vagyunk. Közgyűlésünk nem győzi hangsúlyozni, hogy a belmissziói munka fokozatosan a gyülekezet minden szerveiben beállítandó.

A segélyosztó bizottság, az ungi segélyegylet vezetőjének jelentése után az egyes egyházakból érkezett felterjesztések intéztettek el s mindnyájunk legnagyobb öröme egyetlen egy fegyelmi ügy sem adódott elő, így az általános, a mai élet küzdelmeit és gondjait éreztető egyes bajokon kívül, a legünnepelesebb hangulatban a késő déli órákban ért véget gyűlésünk. A zöld asztal mellől a fehér asztalhoz vonultunk, ahol mintegy 120 terítékes asztal mellett, szeretett gondnokunknak Nyomárkay Sándornak voltunk mindannyian szívesen látott vendégei. Oh bárcsak az az egyetértés és jórend, békesség, amely eddig egyházmegyénk életét jellemezte, továbbra is mellettünk maradna és minden ügyeinkben Istenünk országának építésére és felvirágoztatására vezethetne mindnyájunkat!

G. B. jegyző.

Lelkészegyesületi gyűlés Beregben.

A beregi egyházmegye lelkészegyesülete szept. 19-én tartotta gyűlését a tagok csaknem teljes száma, élénk érdeklődése mellett. Növelte a gyűlés jelentőségét, hogy azon főtiszt. *Bertók Béla* püspök ur is megjelent és iránytszabó hozzászólásával nagyban hozzájárult a szönyegre került kérdések tisztázásához.

A LXXXIX. zs. 1. versének éneklése után *Csonka Imre* borzsovai lelkész imádkozott s tartott Máté 21:28—32. alapján tartalmas bibliamagyarázatot, melyben arra mutatott rá, hogy a mi világnaknak nem a szavak, hanem a tettek kereszténységére van szüksége.

Ezután *Bary Gyula* esperes, lelkészegyesületi elnök szíves szavakkal köszönti a szép számmal megjelent tagokat; megemlékezik a legutóbb

elhalt kedves lelkésztársról, *Tóth József* bótrágyi lelkésztársról, akinek kidőlte érzékeny vesztesége lelkésztársainknak és egyházmegyénknek. A hű munkás érdemeit jegyzőkönyvünkben megörökítjük s emlékét hiven őrizzuk. E fájó megemlékezés után örömmel jelenti be, hogy *Bácsy Gyula* egyházközségünk szolgálatába állván, egyházmegyénkbe visszatért s Isten akarata szerint való munkáját első sorban itt fogja kifejtetni, melyre az egek Urától gazdag áldást és sikert kér.

Elnök javaslatára lelkészegyesületünk alapító tagként belép a Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesületébe.

Dr. Nagy Lajos Kálvin Intitutiójáról tartott nagy érdeklődéssel hallgatott előadást abból az alkalmából, hogy aug. 23-án volt 400 esztendeje az Intitutió I. kiadása befejezésének. Előadásához határozati javaslatot fűz, mely szerint keresse meg lelkészegyesületünk az egyetemes konventet az iránt, hogy a Kálvin János Intitutiója a losonci theol. szeminárium tantervébe, mint rendes tantárgy felvétessék és a hatodik félévben heti 2 órán át előadassék. Lelkészegyesületünk anélkül, hogy a theol. tanterv változtatása iránt lépéseket tenne, maga is kívánatosnak és szükségesnek tartja, hogy theol. szemináriumunkban a Kálvin Intitutiója behatóan tárgyalassék.

Ladányi Zsigmond személyes tapasztalatai alapján az amerikai egyházi munkákról beszélt. A nálunk szokatlan és ismeretlen munkamódszerek hallása többször derűtlenséget váltott ki a hallgatóságból. Az előadás tanulságosan mutatta be, hogy milyen küzdelmes, megfeszített munkát kell folytatni az amerikai magyar ref. egyházaknak, hogy fennmaradásukat biztosíthassák. Még *Dr. Nagy Lajos* emlékezett meg *Reikes Kóbertről*, a vasárnapi iskola megalapítójáról, aki 200 évvel ezelőtt, 1735. szept. 14-én született s akinek köszönhető, hogy a vasárnapi iskola, ez az Istenről gazdagon megáldott intézmény annyi áldást terjesztett Krisztus kicsinyei között. Ajánlja, hogy a vasárnapi iskolai munkát mi is mindnyájan egész lelkesedéssel karoljuk fel, mert annak áldása ki számíthatatlan.

Aktuális kérdések megbeszélése következett végül, melyeknek során lelkészegyesületünk erőteljes kifejezést adott azon kívánságának, hogy egységes és szabatos egyházfegyelmi szabályrendelet ne csak meghozassék, hanem végrehajtási utasítással együtt ki is hirdettessek és életbeléptetessék.

Kimondja egyesületünk, hogy lelkésztárs temetésén a lelkésztársak hivatalos öltözetben (palásttal és főveggel) testületileg jelenjenek meg; valamint azt is, hogy a jövőben az elhunyt lelkésztársokról egyesületünk közgyűlésén emlékbeszéd tartassék.

A Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesületének jelentőségét tárja fel főtiszt. püspök urunk s annak érdekében való áldozatos munkára kér.

A ritka érdeklődéssel és buzgó kitartással

kisért gyűlés jóval egy óra után ért véget s arról a jelenvoltak lélekben meggazdagodva távoztak el.

—nd.

Vasárnapi iskolai tanfolyam Léván.

Folyó hó 18-án és 19-én a barsi református egyházmegye rendezésében keresztyén építő eredményű vasárnapi iskolai kurzus volt a lévai református egyház tanácsstermében. A tanfolyam előadója *Id. Victor János* a vasárnapi iskolai munka egyik világszerte ismert vezetője és művészi mestere. A tanfolyam három félnapra terjedt (szerda és csütörtök délelőtt) s mindhárom részben énekkel, szentírásolvasással, imádsággal kezdődött és fejeződött be.

Id. Victor János, mint a tanfolyam előadója másfél napon át ismertette a vasárnapi iskola kialakítását, megalakítójának életét, tárgyát, törekvését, módszerét, jelenlegi helyzetét és befejezésül a gyermeklélektan szükséges alapelveiről beszélt. Megállapításai ennek a nehéz, de szép munkakörnek eszközeit, elveit, célját és módját világították meg minden jelenlevő épülésére. Felfedte, hogy a vasárnapi iskola egyházi tevékenység, amely „a gyermekeknek Jézus Krisztushoz való vezetése és beigazolása, hogy itt a földi életben is lehet úgy járni, mint illik Isten gyermekeihez.” Vasárnapi voltában az Ur napjának megszentelése s az erre való nevelés rejlik. A vasárnapi iskola nem ismeri a kényszerítést, büntetést, leckefelmondást, egyéni munka Isten Igéje szerint, öröm és ünnep alkalma a tanulók és a tanító számára egyformán. A csoportvezető kellei azért: nevelői tudás, élő hit, imádságos lélek, bibliaismeret, a gyermek szeretete, a közlés idején a gyermekekhez való lehajlás tudása, végül a rendes és pontos készülés minden egyes alkalomra. A vasárnapi iskolai tanításnál szem előtt kell tartani az Igét, amelyet tanítunk és a gyermekek fejlettségi fokát, akiknek előadjuk ezt. A tennivaló azért 1. Elolvassuk a kijelölt bibliai részt annyiszor, hogy szinte szóról-szóra tudjuk. 2. Kikeressük azokat a szavakat, részeket, amelyeket nem ért meg a gyermek. 3. A történet szerkezetét keressük meg. 4. Az Igével kapcsolatos rokonrészeket tanulmányozzuk át. 5. Megállapíthatjuk a tanulságot, előbb a főtanulságot, amely mindig keresztyén életigazság. 6. Végső: az alkalmazás, amelyben hálaadásra neveljük a gyermeket. A jó vasárnapi iskolai tanító élénkké teszi előadását, miközben színezi, kapcsolja meghatározottá (konkrétá) váltja az Ige általános jelentését. Elengedhetetlen azonban, hogy mindig megtartsa az igeszerűségét. Így lesz a vasárnapi iskolai tanítás jó, igaz és érdekes.

De a hetvenhatéves keresztyén „pesti nagykövet”, ahogy Balogh Elemér püspök, konventi lelkészelnök jelözte, nemcsak elméleti utbaigazítást adott a tanfolyam hallgatóinak, hanem gyakorlati módon bemutatta a vasárnapi iskola három fokát iskola-

köteles gyermekekkel. Az alapfokon az elveszett juh (Lukács 15: 4—6.) példázatát, középfokon Dávid és három hősenek eseményét (II. Sámuel 23: 14—17.) s felsőfokon a Jézus a „világ világossága” (János 8: 12.) evangéliumi tant fejtegette a kicsinyeknek. De mennyi, mennyi hit, keresztyén tudás, művészet, báj, tapasztalat, szeretet volt ezekben a mintatanításokban.

Az elméleti előadást és tanítást hozzászólás követte, amelyben résztvettek: *Balogh Elemér* püspök, *Czeplédy Pál* esperes, a lelkesi karból: Holló Géza, Konta Dezső, Kovács Károly, Pető Sándor, Soós G. Endre, Szabó S. Zsigmond és Tóth Imre, továbbá Holló Gézáné, Böszörményi Zoltán és Szabó Endre tanítók és Bakos Lajosné.

Ennek a jelentős és komoly munkát jelző tanfolyamnak a célját Czeplédy Pál, a barsi egyházmegye esperese jelölte ki megnyitó beszédében: „Református egyházunkban Urunk, Istenünk dicsőségét szolgáljuk” ez a közös és a szent cél, amely megmozgatja és tette indította a tanfolyamon megjelent 80—100 főnyi hallgatóságot, amelynek több, mint fele lelkesíti és tanítói jellegű egyén.

Hogyha mérlegeljük azt az eredményt, amelyet *Id. Victor János* előadása és tanítása váltott ki, csak elismeréssel emlékezhetünk meg az ősz, fáradságot nem kímélő keresztyén férfiről, aki nekünk az Evangélium gyermekek közti hirdetésének módját mutatta meg. Ez a tanfolyam az élet eseménye és követésre méltó, különösképpen ma és azok részére, akik érzik és vállalják a jövő iránti keresztyén felelősséget.

N. I.

I R O D A L O M.

Hegedüs Loránt: Uram, Jézus!
(Budapest, 1934.)

A mai magyar református egyház egyik legnagyobb személyisége szólal meg ebben a fenti című, huszonegy elmélkedést tartalmazó, száz oldalnyi könyvben. Ravasz László, aki előszót írt hozzá, azt mondja, hogy Hegedüs Loránt írása „bizonyágtétel.” Csakugyan: komoly és bátor bizonyágtétel, amely a személyes keresztyén élettel talált és tart közösséget. Komollyá, élővé, bátorrá pedig ezt a könyvet, mint bizonyágtételt, meg kell írnom, nem a tudás, nem a tapasztalat, nem a merészség avatja, hanem egysesyedül az író hite. A hit beszél ebben a boldog bizonyágtételben. Az a hit, amely Krisztusról tud és rá tekint tanítványi öntudattal és odaadással. A huszonegy elmélkedés minden gondolatában egy úr van: az Ur Jézus Krisztus. Ez az Ur az igazi és egyetlen mindenható a világban, a természetben, az életben és a halálban egyformán. A mindig egy, változatlanul szent, szeretet-osztó Krisztus az, akit hirdet Hegedüs Loránt írása.

Az elmékedésekben, ismétlem, a keresztyén hatalmas hit boldog izgalma és öröne, amely örök öröm, izzik. Ezért a keresztyén páthosz írása a könyv, ezért magyarázza esztétikai szempont szerint az Evangéliumot és az Evangélium Urát, Megváltónkat. Lehet, hogy hittani tekintetben egyet más kifogásolnak benne. De ebben az esetben ügyelni kell arra minden bírálónak, hogy a bizonyágtételnél nem a külsőre, a szavakra, hanem a belsőre, a tartalomra kell figyelni. Ha ezt tesszük, igazán jelentősnek látjuk s értékeljük ezt az írást, amelynek ihletője Krisztus az élet és az Egyház egyedüli feje.

Hozzá tartozik ehhez az ismertetéshez, hogy a könyv már német fordításban is megjelent. Ezzel egyetemesértékűségét jelzi s azt, hogy a magyar református egyház ébredésben van. Erre bizonyíték Hegedüs Loránt írása. A könyv különben azért is fontos hittudományi irodalmunkban, mert a mai magyar közélet egyik vezető helyén élő s munkálkodó személyisége Krisztushoz és az Evangéliumhoz való odaállását mutatja akkor, amikor sokan a sokkal kisebbek közül hallani sem akarnak sem egyikről, sem másiktól. Krisztus követői szeretettel és megértéssel veszik kezükbe ezt a világi írást, amelyet keresztyénné Hegedüs Loránt hite, mint bizonyágtétel tett. *Narancsik Imre.*

H I R E K:

— **A Presbiteri Világszövetség** kontinentális osztályának konferenciája szept. 4-től 9-ig folyt le Pödebradyban, amelyen megjelentek egyetemes egyházunk delegátusai is. Tizenhét állam reformátusainak küldöttei jöttek össze a konferenciára mintegy hatvanan s azonkívül számos érdeklődő. A konferencia befejezése után a delegátusokat Prágában Baxa polgármester, majd Krofta meghatalmazott miniszter fogadták és látták vendégül. A konferencia mintaszerű megrendezése a csehtestvér egyház vezetőségének érdeme. Az a szives vendégszeretet, figyelem, amelyben a delegátusoknak Pödebradyban részük volt, felejtethetlen lesz mindazoknál, akik a konferencián részt vettek. A konferencia lefolyásáról, jelentősebb mozzanatairól, fontosabb határozatairól később fogunk beszámolni.

— **Hitoktató segédlelkézt keresek állandó káplántartó helyre. Fizetése teljes ellátás és évi 11.000 Kč. Jelentkezések: Ref. Lelkészi Hivatal, Nagydobrony címre küldendők.**

— **A délamerikai kontinens első magyar református templomának felavatása** most ment végbe a braziliai Sao Paulo államban levő Árpádfalva nevű tulnyomóan magyar városkában. A templom felépülése nagyrészt Apostol János lelkész

fáradozásának köszönhető. A felszentelésre sokan több mint ezer km. távolságról érkeztek. Képviseletette magát az ünnepélyen a braziliai evangélikus német és a katolikus egyház, sőt a braziliai munkaügyi miniszter is. A templomszentelés után felolvasták Sao Paulo állam kormányzójának és igazságügyminiszterének, valamint a brazil protestánsizmus kiváló vezetőjének, M. Rizzo-nak üdvözlő leveleit.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület elnökségétől.
716/1935. sz.

M E G H I V Ó.

Egyházkerületünk ez évi rendes közgyűlését 1935. okt. hó 24 én (csütörtökön) d. e. 8 órai kezdettel, Kassán az u. n. Lőcsei házban fogja megtartani, melyre az esperes, egyházmegyei gondnok, egyházkerületi jegyző, tanítóképviseelő urakat tisztelettel meghívjuk.

A gyűlés főbb tárgyai: főgondnoki megnyitó, püspöki jelentés és előterjesztések, belnissziói, tanügyi, számvéveszéki, pénztári jelentés, árvaház, szlovák egyházmegye, függő ügyek, egyházmegyék felterjesztései, bírósági ügyek, stb.

Az egyházmegyei felterjesztések és bírósági ügyek a püspöki hivatalhoz legkésőbb okt. hó 5-ig feltétlenül betérjesztendők. Minden egyes határozat külön jegyzőkönyvi kivonat alakjában, a bírósági ügyek iratjegyzékkel ellátva küldendők be. A később érkező ügyek el nem fogadtatnak és e gyűlésen nem tárgyalatnak.

Szerdán okt. hó 23-án d. u. 3-kor a ref. egyház tanácsstermében bírósági ülés lesz, kérjük tehát a bíróság tagjait, hogy az ülésen kellő időben megjelenni sziveskedjenek. Ugyancsak szerdán délután tartja a tanügyi bizottság is ülését, a bizottság elnöke által kiltüzendő helyen és időben.

Egyben az Esperes urak utján meghívjuk az egyházmegyék küldötteit is, kiknek névsora a püspöki hivatalba betérjesztendő.

Elszállásolás iránti igény az érkezés idejének pontos megjelölésével okt. hó 15-ig a ref. lelkeszi hivatalnak Kassán jelentendő.

Nagykapos-Tornalja, 1935 szept. 24.

Egyházkerületi Elnökség.

P Á L Y Á Z A T.

Az örösi ref. egyház tanítói állására a Ref. Egyház és Iskola július 27-i számában hirdetett pályázat október 5-én lejáró határidővel megújittatik. Pályázhatnak nem kvalifikált tanterők is.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
 Egész évre . 70 korona
 Félévre . . 35 korona
Hirdetések díjszabás szerint.

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
 Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
 Főmunkatárs:
KÓMIVES SÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Rožňava, ref. lelkész-i hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Egyház és állam.

Dr. Makkai Sándor püspök előadása a Presbiteri Világszövetség Podebrady-i gyűlésein.

1. A keresztyénség isteni alapítójától, az Ur Jézus Krisztustól vette a parancsot: Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené. Pál apostol azt tanította, hogy az állam rendje és hatalma Istentől való s rendelte, hogy minden lélek engedelmeskedjék neki. Az egyház története bizonyítja, hogy a csendes, munkás életet folytató, a hitből fakadó szeretetet gyakorló keresztyénség az államhatalom rendjének, békéjének, a kultúra virágzásának mindig a legfőbb biztosítéka és tartóoszlopa volt. Az egyház, lényege szerint, sohasem volt és sohasem lehet államellenes. Valahányszor az állam keresztyénellenes volt, az egyház nem forradalmi tényekkel felelt erre, hanem türelmes szenvedés vértjét övezve fel, várta a jobb megértést, tudván, hogy az állam a keresztyénség üldözésével botor munkába fogott, mely saját maga csődjére vezetne.

2. Az egyháznak bármely jogrendben, államformában ugyanaz a szerepe van: képviseli és védi az emberi lélek örökkévaló érdekeit. Ezt a szerepét az állam magatartása szerint, vagy csöndes támogatással, vagy szenvedés által való állhatatos tiltakozással tölti be. Forradalmi, vagy egyáltalában politikai fegyverek alkalmazására se nem jogosított, se nem kötelezett, se nem alkalmas.

3. Az egyház az evangélium letéteményese. Az evangélium csakis az egyes emberi

személyiségek megszentelődésén át lesz valóságos életté a földön. Az Istenfiak, akik teljesen Isten kezében vannak és a világtól szabadok, hivatottak megteremteni a lelkek szeretetközösségét, az Isten Országát. Ez a közösség, mint szellemi valóság, csakis a Krisztusnak meghódolt egyéniségek hitbeli kapcsolódása útján haladhat előre a megvalósulás felé s ezért a keresztyénség önmagában nem alkot jogrendet, államformát, hanem az állam által civilizált, szervezett emberiség lelki életében lépésről-lépésre munkálkodik a végső cél felé, az összes lelkek áthatása folytán megvalósuló Istenország felé, melyben a jog, törvény, állami korlátozottság a szeretet hatalmának szabad törvénye által önmagától feleslegessé válik. Az egyház szempontjából tehát az államnak nincs öncélja, csupán ideigvaló eszközi jelentősége. Amennyiben igazi kulturállam, a törvény erejénél fogva és annak hatalma által nevelőmester a Krisztusra. Bármely államforma, vagy tényleges államhatalom keresztyéni megítélésének egyetlen mértéke az, hogy civilizáló, szervező, korlátozó és védelmező erejével mennyiben segíti elő és hogyan szolgálja az egyes lelkekben és a társadalomban az evangéliumi élet kivirágzását és gyümölcsözését? Az államnak így isteni jelentősége van abban, hogy a testtől született embert neki kell azok közé a feltételek közé szorítania,

amelyek közt az egyház a lelkeket átformáló munkát végzi nemzedékről-nemzedékre, az utolsó napig.

4. Az egyház a maga történelmi múltjánál fogva és saját belső szellemétől indítva mégis egy határozott államrendhez kapcsolódott hozzá. Ez az államrend az, amelyik a családot és tulajdont tekintti léte alapjának s e kettős alapérték védelmére építi fel szervezetét. Ez az államrend nemcsak az a keret, melyben az egyház a legerőteljesebben és a legnyugodtabban munkálkodhatik, hanem nagyrészen épen az egyház munkájának és hatásának gyümölcse is. Épenezért az u. n. polgári világrend és az egyház között a legmélyebbre ható összeszövődés áll fenn. Ez a helyzet magyarázza meg az egyházi keresztyénység jelenlegi súlyos válságát. Ugy a polgári világrenden belül, mint abból kifelé tekintve egyaránt megállapítható, hogy az *egyház eddigi történetének legmegrendítőbb napjait éli.*

5. Kifelé tekintve, az egyház a kommunizmussal áll szemben, mely az orosz bolsevizmus formájában Krisztusnak, evangéliumnak nyílt és halálos ellensége. Nem formák, szervezetek és tanok, hanem maga a Lélek az, amely ellen kiméretlen irtóháborút jelent. Ez a kollektive szervezett, nyíltan vallott és kegyetlenül érvényesített monstruozus materializmus azon a tételen alapszik, hogy jó, szeretet, lélek: nincs. A lélek egyéniségét, a családot és tulajdont eltipró ez a páratlan kísérlet igazában nem a polgári államformák, hanem bennük és mögöttük az őket éltető keresztyén szellem vesztére tör. Semmit se gyűlöl annyira, mint Krisztust és a keresztyéniséget. Az egyház és a kommunizmus rombolásától magát megőrizni akaró állam ezzel a veszedelemmel szemben szükségyszerűen találkoznak egymással. Az államnak legfőbb érdeke, hogy támogassa azt a keresztyén egyházat, amely viszont a legtöbb és leghatékonyabb támasza lehet az államnak ebben a harcban. A lélek egyéniségének örökkévaló értéke, a családnak mint a szeretetközösség ősi, isteni alaptípusának szentsége és az Istentől sáfárságra adott tulajdonnak az életet komoly erkölcsi tartalommal megtöltő mivolta azok az alapok, melyekhez az egyház a maga társadalmi munkáját köthette és ugyanezek az értékek képezik a kul-

turállam alapjait is, melyeknél fogva tiszteletet és engelmességet igényelhet. Ezen a fronton az egyháznak az állam konszolidációjáért való munkában a helye. Az államhatalom ezeknek az értékeknek a védelméért Isten rendelése és keresztyének ezért és csakis ezért hű, engedelmes és munkás polgárai az államnak.

6. Másfelől azonban nagyon határozottnan kell hangoztatnunk azt, hogy az egyház bármennyire is szolidáris az egyéniséget, családot és tulajdont képviselő állammal, azzal magát mégsem azonosíthatja. Az egyház létjoga, élete az evangéliumban van és magát csak az evangéliummal azonosíthatja. A társadalom megszentelésére hivatott, de szolgálja, ügyvédje, cinkostársa sohasem lehet.

A mi a polgári államrendben evangéliumellenes, azzal szemben az egyháznak igehirdetésével, fegyelmeivel és életével élő tiltakozásnak kell lennie. Sohasem egyezhetik bele, hogy az erkölcsi törvények a társadalmi élet pusztá formaságaivá legyenek, hogy a keresztyén elvek felszínre váljanak, mely alatt a hazugság és bestiálítás érvényesülnek, hogy az evangéliumi nagylelkűség helyébe a szűkkeblű kicsinyesség és a törpe megalkuvás lépjenek. Ha az egyház a világ szeretetéért hajlandó garantálni, hogy a világ „keresztyén“, ha meghajol az „arany állókép“ előtt és elnémul a kard fenyegetésével szemben, méltatlanná teszi magát isteni megbizásához és megérdemli, hogy az állam rabszolgája legyen. Észre kell vennünk, hogy a *világot szolgáló egyház hitele magában az állami és társadalmi rendben is lejáróban van, a laikus állam kezdi feleslegesnek és drágának tartani a lelki rendőrséget*, mely nem tudja kellően megfélemlíteni és kordában tartani a „felvilágosult“ tömegeket, viszont az uralkodó társadalmi rétegek is megkezdték a keresztyéniség takarékosági leépítését, mert frazeológiájukban a keresztyén jelszavak most már másodrendűvé váltak. Ebből a szegyenletes szolgaságból az egyháznak nemcsak önmaga méltóságáért, hanem magának a társadalomnak érdekében is ki kell tépnie magát, mert a prófétai igehirdetés és szeretetszolgálat szabad tevékenysége hijján az emberiség behal ostoba felfuvalkodottságába és szivtelen önzésébe.

(Folyt. köv.)

Egyházmegyei gondnoki székfoglaló beszéd.

Az ungi egyházmegyének Nagykaposon 1935. szept. 19-iki ülésén tartotta
Nyomárkay Sándor egyházmegyei gondnok.

A hála és köszönet szavai azok, melyek e komoly és ünnepélyes órában legelőször ajkamra tolulnak. Hála a jóságos Isten iránt, aki kezdetől fogva velem volt, megsegített, fölmagasztalt, aki — úgy érzem — most is kezemet fogja és így szól hozzám, mint hajdan Józsuéhoz: „Légy bátor és erős! Ne félj és ne rettegj, mert veled léssen az Ur a te Istened mindenben, amiben jársz!”

Köszönet a nt. Egyházmegye minden tagjának; lelkészi, világi és tanító testvéreimnek, hogy bizalmukkal megtiszteltek és megérezték azt a nagy szeretetet, amely lelkemben anyaszentegyházunk és irántuk mindenkor lángolt. Viszonzásul ígérem, hogy mint 32 évi hivataloskodásom ideje alatt — ezután is minden lelki, testi, anyagi erőmmel, sőt áldozataimmal azon leszek, hogy szeretelt anyaszentegyházunk boldogulását, virágzását szerény tehetségemmel elősegítsem.

Nem tagadom, örül a lelkem, amikor a gondnoki széket elfoglalom, de azt sem tagadom, hogy az öröm mellett bizonyos aggasztó érzelmek is helyet foglalnak abban. Úgy érzem magamat, mint az a fiú, akit atyja festőművésznek akart kiképeztetni s úgy fogott hozzá, hogy fia elébe helyezett egy Murilló képet, egy Raphaelt, egy Dolcitt és azt mondá neki: „No fiam te is ilyen légy! Fess hamar egy Raphaél-Madonnát, egy Dolci-Jézuskát!” Természetesen a fiú megdöbbsent, mert nem egyszerű rajzokat raktak elébe izelítől.

Visszatekintve egyházmegyénk multjába, látom, hogy annak történelme én előmbe sem egyszerű alakokat helyez azok személyében, akik előttem oly bölcsen vezérkedtek. Azért nem titkolhatom el meghatottságomat, ha visszagondolok nagynevű, dicsőséges közéleti pályákat megfutott gondnok elődeimre, akik előkelő családi tradíciókkal, széles társadalmi összeköttetésekkel, gazdag földi javakkal dicsekedhettek: Pálóczi Horváth György és Simon, Bernáth Zsigmond, Kovács Károly, akinek nemes alapítványát élveztem évekig, mint szegény pataki diák. Áldást kívánok e helyről is poraira! Komjáthy Béla s az előttem eltávozott Bernáth Zoltán, aki némi megszakításokkal több, mint 50 éven át kiváló hűséggel szolgálta egyházmegyénket, akinek emléke előtt e pillanatban is meghajtom a fejemet.

Szinte önkénytelenül föl kell tennem a kérdést magamnak: te gyöngye, erőtelen eszköze az Urnak, te kiérdemesült egyszerű kálvinista pap, nyomába léphetsz-e ezeknek a nagy férfiaknak? Képes leszel-e a reád váró nagy feladatok megoldására? Képes leszel-e válságos időben légiónyi kísértéssel, akadállyal, bajjal és nyomorúsággal küzdő anyaszentegyházunk egyik hajóját úgy kormányozni, hogy az Isten országának dicsőségére váljék?

Ti tudjátok testvéreim, hogy nem kerestem, sőt nem is reméltem e nagy kitiütetést!

De ha ti úgy láttátok jónak, hogy ezzel református anyaszentegyházunknak nagyobb hasznára lehetek, ám legyen meg a ti óhajotok és az Ur szent akarata, mely a ti szíveteket vezérelte!

Én mélyen érzem a reáin váró feladat szent sulyát s amennyire erőmtől telni fog — Isten segédelmével — azon leszek, hogy e megtisztelő bizalomra méltatlanná ne váljak.

Ámde bocsássatok meg, ha a felelősség érzetében mindenkor osztozkodni óhajtok veletek t. i., hogy valamint a ti bizalmatoknak egyhangu megnyilatkozása folytán emeltem e magas polcra, azonképen remélem ezután is megtiszteltek bizalmatokkal és segítségetekkel ott fogtok hátam mögött állani mindenkor, amikor egyházmegyénk előhaladása és Isten országa terjesztése ügyében kezemet az ekeszarván fogom tartani.

El vagyok reá készülve, hogy némi kifogás és gáncs érhet úgy engemet, mint egyházmegyénket azért a merész gesztusért, hogy engemet választott meg gondnokává, világi vezetőjévé.

De ezekben a válságos időkben nem is az a fontos, hogy mit szólnak a mindenáron gáncsoskodni akarók, hanem, hogy minden épkezláb, hívő egyháztagnak fokozott erővel ragadja meg anyaszentegyházunk süllyedő hajóját és segítse előre! . . . Életével, cselekedetével, áldozatával azon működjék, hogy ne legyen egyetlen holt tagja sem anyaszentegyházunknak, hanem bizonyágtévő lelkek ezrei álljanak elő és tünjenek el sorainkból a „majdnem keresztyének”, akik építés helyett méltelyező hatással vannak egyházi közéletünkre.

A hit hegyeket mozgató erő! Ez a protestantizmus alapvető principiuma. Ennek a hitnek mennyei tüzet kezdi oltogatni mindenfelé a világ lelke. Nekünk lelkészi és világi vezetőknek lehet-e magaszosabb, szentebb föladatunk, sőt egyenesen eskünkből folyó kötelességünk, mint a hit elleneségeivel szemben megoltalmazni a gondjainkra bizott lelkeket a hitetlenek és destruktív gondolkozásu egyének sátáni fondorkodásaitól.

Ámde, „ha a só megizetlenül, mivel sózzák meg?” — mondá Jézus (Máté V—13.).

Ne szégyeljük kimondani, hogy az a legnagyobb szerencsétlensége ref. vallásunknak, mert a vezetők közül sokan — tisztelet a kivételnek — nem tudnak, vagy nem akarnak fölemelkedni küldetésük isteni magaslatára.

Valljuk meg őszintén, hogy vannak lelkészek, akik vagy a régi ultraliberális nevelés, vagy a belső vokáció hiánya miatt farizeuskodásnak tartják azt, hogy hiveik előtt való mindenkori forgalódásaikban, beszédeikben, cselekedeteikben, sőt ruházódásukban, szóval egész viselkedésük-

ben Isten választott embereinek látszassanak. Pedig a mi egyházunk fölvilágosodott tagjai az ő lelkészükből náluknál hívőbb jegyént, Isten választott emberét óhajtik látni. Ezt aztán készséggel, boldogan követik is!

Csak az ilyen lelkész végezhet eredményes belmissziói munkát akkor, ha ezekkel az erényekkel párosul a lelkészi prudencia és a kálvini fegyelmű erő.

Hát egyházunk világi tisztviselői részen vannak-e mindenütt, ahol veszély fenyegeti vallásunkat? Tudásukkal, befolyásukkal, hitükkel, áldozataikkal bizonyosságot tesznek-e kellőleg a Krisztus evangéliuma mellett? Átérik-e hivatásuk fontosságát, tudják-e, hogy nincs gyönyörűsegebb, megtisztelőbb bizalmi állás e földön, mint az övék?

Mily fölemelő, boldogító, lelkeket hódító: anyagi jutalom nélkül, a lélek sugallatára tenni a jót, az istenit, példaadással szolgálni másoknak a hitben, jócselekedetben!..

Amde kötelességüknek tartják-e ezek az isteni munkára magukat esküvel is elkötelezett világi vezetők, hogy a népnek való példaadás okáért is Isten házáat szorgalmasan látogassák, urvacsorával éljenek „mindenkor, amikor arra alkalmuk van”? Akik még ezeket sem cselekszik meg, azok nem építik, hanem rombolják az anyaszentegyházat.

Helyesen írja valaki a hivatalos lap dec. 2-iki számában a „Problémáink” című rovatban, hogy „egyházunk új reformációját nem az ifjuságon, de a lelkipásztorokon kell elkezdni.” Amihez még én azt bátorkodom hozzátenni és a világi vezetőkön!

Ne a lelkészeket okoljuk csak folyvást az egyház bajaiért, hanem próbáljuk meg mi világiak is válvett buzgalommal segítségükre lenni, együtt érezni velük!

Orvos, gyógyítsd meg először magadat! Ez legyen tehát a jelszavunk! Nem csak megkeresztelt vezetőkre van anyaszentegyházunknak e nehéz időkben szüksége, hanem élő hittel rendelkező istentiakra!

Öngyógyítás pedig nincs önfegyelműzés nélkül! És mégis sok helyen épen a vezetők félnek legjobban a szigorú egyházfegyelemtől!

Azt hiszem, egyházmegyénk — mely legelőször alkotta meg fegyelmi szabályzatát — mindenkor gondosan őrködni fog affőlött, hogy az a legszigorubbán meg is tartassék.

Tudnunk kell továbbá, hogy a mai kor vihara elsőpör minden egyházi és világi alakulatot, mely szociális és karitatív szervek és intézmények nélkül akar élni! Én a mi egyházunkban szeretném megszervezni látni a diakonusi és a diakonissza intézményt. Diakonusokat képezhet minden lelkész a maga számára, a diakonisszaképző felállítását pedig elsőrangú közegyházi érdeknek tartom. Sok irányú munkáját csak ezek segítségével végezheti el áldásosan a lelkész.

(Folyt. köv.)

Templomszentelés Nagyszeretván.

1935. szeptember 22-én gyönyörű, verőfényes őszi vasárnap volt, mintha a ragyogó égbolt s az őszi napsugárban pompázó természet is ünnepelni akarna. A 700 éves megújított, ősi szeretvai templom s a hozzá teljesen újonnan épített torony ezen a napon az ünnepi öröm sugárözönében fürdik. Talán sohasem volt még olyan szép, mint most. Talán sohasem beszélt még ennyit megdöbbenő hallgatásával és komor tekintetével az elmúlt idők viszontagságáról vagy örömről, küzdelméről vagy győzelméről, mint ma. Talán sohasem volt olyan kiáltó bizonyosága az élő hit erejének, mint ma, amikor az ünneplés hatalmas hullámszásának középpontjában áll és hirdeti az élő Isten csodálatos hatalmát.

Már szombaton délután elötűnnek a Szeretva felé vezető országuton a tarka ruhás zarándok csoportok s a kertek mögötti árokpart megtelik a nagy ünnepre való készülődés halk zűmmögésével, miközben az ut porától tisztogatják ünnepi öltözetüket. S amint hanyatlani kezdenek a nap sugarai, megszólalnak a templom harangjai, hívogatván a híveket. Pillanatok alatt megtelik a templom, Nyitrai Dezső tusai lelkész hirdeti az Igét. Az istentisztelet befejezést nyer ugyan, de a zsoltár szava nem halik el a templomban istentisztelet után sem, hanem mindjobban erősödik, mert az érkező csoportja mindinkább emelkedik. A tájékra, a határra s a falura ráereszkedik az éjszaka döbbenetes csendessége, de a templomban az örök világosságot jelképező lámpák fényénél egész éjen át zugott a zsoltár szava. Az Isten hajléka most valóságosan testi hajlék is volt. „Boldogok, akik lakoznak a te házában és dicsérhetnek téged szüntelen. Jobb egy nap a te tornácidban, hogysem ezer másutt. Inkább akarnék az én Istenem házában küszöbén ülni, hogysem lakozni a gonoszok sátorában.” (Zsolt. 84: 5, 11.) A templom mindenkor kivilágításához szükséges lámpákkal: Szentimrey Dániel és Ubreszy Ferenc ajánlékozták meg az egyházat.

Vasárnap reggel a ragyogó napsütésben már 7 órától a szekerek és gyalogosok beláthatatlan sora vonult az országuton, szlovák és magyar kálvinisták egyaránt, hogy vegignézzék, mire képes egy 300 lelket számláló gyülekezet is, ha van benne oly hit, mely cselekedetekben nyilvánul meg s hogy résztvegyen a szeretvai ref. gyülekezet örömnépeben.

9 órakor daliás lovasok dübörgése kelti fel az érdeklődést. 30 tagu, szlovák nemzeti viseletű lovasbandérium, gyönyörű, hófehér paripával az élen, elindul Dr. Magda Sándor püspök elé. 11 órakor a templom harangjainak zugása jelzi a püspök megérkezését. A lovasbandérium végigvagtat a falun s az utána haladó autóból, a paróchia előtt kiszáll Dr. Magda Sándor püspök, Nyomárkay Sándor egyházmegyei gondnok és Ujaky Sándor lelkészgyesületi elnök kísére-

tében és felzug mintegy 7000 főnyi tömeg ajkáról a hatalmas: „Eljen I”. A lelkészakon a szeretvai gyülekezet nevében: *Nyitray Lajos* szerzetvai lelkész, a szlovák kálvinista szövetség nevében: *Balázs János* lasztoméri lelkész üdvözli a püspököt, *Dr. Magda Sándor* püspök az üdvözlő beszédekre válaszolva, a szlovák és magyar kálvinisták életközösségét s a Krisztusban való egységét hangsúlyozza. E gondolat jegyében folyik az egész ünnepség.

Dr. Magda Sándor püspök rövid beszéd kíséretében s az I. Mózes 28: 11—17. bibliai versek felolvasásával megnyitja a templomot. Kezdetét veszi az istentisztelet. Felszentelő imát mond: *Dr. Magda Sándor* püspök. Szlovák nyelven imádkozik s az Igét hirdeti: *Balázs János*, magyarul: *Koncsol János* deregnyői lelkész. Utóimát mond szlovákul és magyarul: *Haraszty Károly* pályini lelkész. Az építkezés történetét felolvassa a helybeli lelkész. Ebből tudjuk meg, hogy az állam az építkezéshez, mint műemlék megrenoválásához 32.000 koronával járult hozzá, a csehtestvér egyház 1000 koronát küldött, az Amerikában élő szlovák kálvinisták gyűjtése: 12.000 korona volt. Az építkezés 52 000 koronába került.

Az istentiszteleten szerepelt a nagykaposi ref. énekkar, mely *Pápay István* ref. tanító vezetésével 2 énekszámot adott elő. Egy gyermeket keresztelt: *Nyitray Béla* bátyúi lelkész. Istentisztelet után urvacsoaraosztás volt, melyen a lelkészi szolgálatot: *Haraszty Károly* és *Ujlaky Sándor* végezték. Miután a résztvevők negyedrésze sem fért be a templomba, kint a templom keleti és nyugati oldalán is végeztek istentiszteletek Magyarul végzett: *Csomár Zoltán* kiseri, *Gencsy Béla* szürtei lelkész, szlovákul: *Nyitray Dezső* tusa, *Király Péter* málcái lelkészek. A kántori teendőket: *Szekeres István* veskóci, *Nyitray József* zahari, *Könyves Zoltán* lasztoméri ref. tanítók látták el. Istentisztelet után közebed volt, melyen értékes pohárköszöntők hangzottak el. Kiemelkedett *Dr. Magda Sándor* püspök és *Stunda István* képviselő pohárköszöntője, kik a szlovák és magyar kálvinistáknak az Isten dicsősége szolgálatában való testvériségét s a kálvinizmus világmisszióját hangsúlyozták. A lélekemelő, magasztos ünnepség méltó befejezést nyert e sokat mondó számban, mely beszédes bizonyágtétel: a templomszentelési ünnepélyen befolyt adományok összege: 5.680 korona volt.

Nyitray Béla

„Isten keresésének legegyszerűbb útja, a legmegfelelőbb rendje az, ha nem iparkodunk vakmerő kíváncsisággal kikutatni lényegét, melyet inkább imádnunk kell, mint szörszálhasogató vizsgálat tárgyává tennünk, hanem munkáiban szemléljük Őt, melyek által közelállónak s szerető Atyánknak mutatkozik.”

Kálvin.

Törvények és rendeletek tára.

Előszóféle.

E címen a nem régen elhunyt *Csabay Pál* tisztársam és barátom hivatalos lapunk 1934. ápr. 22-iki számában vezércikk alakjában vetette papírra gondolatait, illetőleg tette szóva, hogy milyen nagy és sok kár származhatik abból a közre és egyesekre, hogy a változott viszonyok szülte csehszlovák törvényeket és rendeleteket nem ismeri sem a lelkész, sem a tanító kar, sőt talán még egyházi felsőbbségünk is csak hézagosan. Főoka az, hogy ezek a törvények és rendeletek magyar nyelven nem adnak ki.

Tagadhatatlan, hogy ezek ismerete nélkül igen sokszor csak tapogatózunk, mi miatt lábainkat gyakran megüthetjük.

Őszintén megvallom, hogy a gondolat engem már *Csabay Pál* barátom megjelent cikke előtt is foglalkoztatott.

Ezen a régen és sokak által érzett hiánynak óhajtok segíteni, amikor a *Dr. Pálesch Ervin* által szerkesztett s a kassai államnyomda által magyar nyelven kiadott Törvények és Rendeletek Tárahoz sok fáradság után hozzájutva, hivatalos lapunkban megkezdem azoknak sorozatos közlését.

Azt hiszem, hasznos szolgálatot teszek velem, mert hivatalos lapunk felelős szerkesztője is úgy nyilatkozott ez ügyben történt levélváltásunk során: „Már régen kellett volna.”

Természetes, hogy csak az egyházi és iskolai vonatkozású törvényeket fogom közölni és pedig kronologikus sorrendben.

Igaz, megtörténhetik, hogy valamely előbb közölt törvényt, vagy rendeletet egy későbbi hatálytalanná. Ilyen esetben a később közölttel, tehát a hatályban levővel fogom jegyzet alakjában, vagy zárjel közt jelezni, hogy melyik törvényt hatálytalanná tette.

Törvények, rendeletek sokszor nem világosak, mely okból sokszor több irányu magyarázatok keletkeznek. Ily vitás esetekben sokszor a legfelső bíróság dönt. Ez okból ezeknek a legfelső döntéseknek ismerete is feltétlenül szükséges. Épen ezért — ha hozzá tudok jutni — mintegy „függelék” alakjában ezeket is le fogom közölni, természetesen hivatkozva a magyarázott törvényre.

A legbecsületesebb igyekezettel és jóakarattal kezdek e munkához. Ha talán valahol valaki fogatkozást venne észre, a jóakaratu figyelmeztetést a legnagyobb köszönettel fogadom.

Isten segedelmével tehát közleményeim sorát megnyitom:

111. számú törvény.

A büntetőtörvény 303. §-ának kiegészítése. (Kelt. 1919. febr. 20-án. Kihirdetett 1919. márc. 6-án.)

A nemzetgyűlés határozata alapján elrendeltetik:

I. cikk.

Az 1852. máj. 27-iki 117. sz. bir. t. I. büntetőtörvény* 303. §-a így szóljon:

Aki az állam által törvényesen elismert egyház, vagy vallási társaság tanait, szokásait, vagy berendezéseit nyilvánosan, vagy több ember előtt, vagy pedig nyomtatás útján terjesztett képes ábrázolások, vagy iratok által kigunyolja, vagy gyalázni megkísérli, vagy pedig az ily vallást szolgáló egyént istentiszteleti szertartások végzése alkalmával megsérti, vagy nyilvánosan istentisztelet alatt mások bosszantására alkalmas módon illetlenül viselkedik vétséget követ el és egy hónaptól hat hónapig terjedő fogsággal büntetendő, amennyiben cselekedete nem képezi a vallásháborítás büntetettét.

Ugyanigy büntetendő vétség címén, amennyiben súlyosabban büntetendő cselekmény esete nem forog fenn, bármely hitfelekezet lelkésze, vagy hasonló működést kifejtő személy, aki valamely vallásos szertartás, különösen a szónoklás alkalmával, a vallásoktatásnál, vagy valamely vallásos gyakorlatnál, valamely körmenet, zarándokut, vagy hasonló összegyűlés alkalmával az állami, vagy politikai élet ügyeiről beszél, érvényben levő, vagy javasolt törvényeket, vagy kormányrendeleteket bírál, vagy pártokat ajánl, bizonyos politikai szervezetek, vagy pártok ellen agitál, bizonyos politikai irány sajtóját ajánlja, vagy visszautasítja, valamely jelölt, vagy párt választási küzdelmébe — akár annak előnyére, akár pedig ártalmára — beleavatkozik.

II. cikk.

Ezen törvény a kihirdetése utáni tizennegyedik napon lép hatályba.

III. cikk.

Ezen törvény végrehajtásával az igazság-, bel- és az iskolaügyi miniszterek bizatnak meg.

Közli: *Vajthó Lajos.*

*) Az osztrák büntetőtörvényről van szó.

H I R E K:

— **Cseregyermek.** Régi óhajta a beretkei árvaháznak, hogy nagyobb növendékei az államnyelvet tökéletesen elsajáthassák és ezzel könnyebben juthassanak munkaalkalmakhoz az életben. Eddig nem sikerült ezt a tervünket úgy megoldani, a mint elgondoltuk. Most azonban sikerült és pedig legideálisabb formában: *gyermekcsere* útján. A *lipótszentmiklósi evangélikus árvaházhoz* fordultunk a csereakció tervével, ahol igazi testvéri megértésre találtunk. *Madera Mihály* evangélikus lelkész és árvaházi igazgató ur késznek nyilatkozott a csereére és a mi kis Végh Marikánkat örömmel felvette intézetébe és helyébe egy tősgyökeres szép kis szlovák leánykát: a kis Mártát küldte le hozzánk Beretkére. Bizonyos, hogy 1 év leforgása alatt mind a két kis árva tökéletesen megtanulja

a másíknak a nyelvét. Szeretnők, ha ez a csereakción állandósulna és évről-évre kicserélhetnők az erre alkalmas növendékeinket.

Madera Mihály kiváló missziós munkát végez 6000 lelket számláló gyülekezetében. Van szépen berendezett árvaházuk 65 növendékkel, „Bethel” diakonisszaotthonuk 12 diakonisszával, van diakónusuk, 5 tanteremes elemi iskolájuk, emeletes szép parochiájuk és félmillió költséggel épült gyülekezeti házuk. A 10 szobás aggok menhelyét a közel jövőben nyitják meg. Árvaházunk kiküldöttét: Gérecz Lajos igazgató-tanítót a lelkész ur a legnagyobb előzékenységgel fogadta, kalauzolta és látta el. Mária nővér, árvaházi diakonissza — az árvaház igazi lelke — pedig az első perctől kezdve szeretetébe fogadta a mi kis Marinkát. De mi is az ő kis árvájukat. Szeretjük, dédelgetjük a kis Mártust. Lehetetlen, hogy a két intézetből kisugárzó melegség és vezetőinek megértő szíve termékenyítőleg ne hatna az árvaházakban kifejezésre jutó testvérieség gondolatára.

— **Lelkészeiktatás Somban.** A beregi egyházmegyébe kebelezett somi egyház lelkészi állásába, mely *Mizsák Péter* nyugalomba vonulásával még jan. 1-én üresedett meg, a tavasz folyamán hívta el a gyülekezet egyhangú bizalma *Rózsa Lajos* munkácsi s. lelkészt, akinek ünnepeyes beiktatása a szép multu és népes egyház lelkészi állásába szept. 29-én ment végbe. Nem volt semmi külső fény és pompa, lovasbandérium és görög-tűz, mint az napjainkban már a legkisebb faluban is divatos. Sokszor, ha ilyen ugynevezett nagyszabásu beiktatási ünnepegről olvasok, mindig arra kell gondolnom, hogy valaha egy püspököt sem fogadtak annyi pompával, mint ma a legkisebb falu új lelkészét, igaz, hogy sok helyütt minden fényt el is pazarolnak ezen az ünnepegen a gyülekezetek, amivel a lelkészüket — egy élet tartama helyett — egy rövid nap elkápráztatják. Itt mifelénk, Kárpátalján eddig még nem kapott lábra ez a szokás, így nem számolhat be a tudósító sem fáklyás menetéről, diadalkapukról, legfeljebb a gyülekezet tagjainak szemében megvillanó s azt hisszük, lelkében is felgyuló fényről, amelyet az Ige tüze lobbantott fel. A beiktatást *Györke István* főjegyző és *Dr. Keresztury Béla* vil. tanácsbíró elnökségi megbízottak végezték. Az új lelkész a 40. zoltár 8, 9, 11, 12. versei alapján bizonyágtérvő erővel szólt arról a belső kényszeréről, amellyel az Isten irgalmát és az emberi lelkek megtérését munkálni kész. A kedves ünnepe után barátságos ebéden látta vendégül a gyülekezetet a hivatalosakat, hol számos felköszöntő hangzott el.

— **Egyik lelkésztestvérünk „Isten iránti hálából”** 200 koronát küldött a beretkei árváknak. Szeretettel nyugtázzuk az Ur oltárára tett ajándékot és Istennek legyen hála érte.

— **Lelkészképesítő vizsgák.** A magyarországi *dunamelléki egyházkerületben* az I. és II. lelkészképesítő vizsgák szept. 11–13. napjain foly-

tak le Budapesten. A II. lelkészi vizsgán jelesen képesített: 7, jól 1, elégségesen 6. Az I. vizsgát sikerrel kiállott új s. lelkészek közül 2 külföldre megy, a többi a nagykovácsi lelkésztanítóképző tanfolyam hallgatója lesz a következő tanévben.

A *dunántúli kerület* szept. 10—13. napjain tartotta a lelkészképesítő vizsgákat Pápán. Az I. vizsgán jeles s. lelkészi oklevelet nyert 3, jót 3, elégségest 3. A javítóvizsgálatra jelentkezett 4 jelölt közül 1 újabb vizsgára utasított. A II. lelkészi vizsgát tevő s. lelkészek közül jeles oklevelet nyert 2, jót 4, elégségest 1.

A *tiszáninneni kerület* lelkészi vizsgái Sárospatakon folytak le szept. 16—18-án. Az I. vizsgán jeles eredményt ért el 6 (köztük 2 nő), jót 8, elégségest 5, javítóvizsgára utasított 3. A II. vizsgán jeles eredményt ért el 6, jót 3, elégségest 4, javító vizsgára utasított 2. A s. lelkészek exmittálása 18-án a nagytemplomban történt meg.

A *tiszántúli kerület* lelkészi vizsgái Debrecenben szept. 13—16. és következő napjain voltak. Az I. lelkészképesítő vizsgát sikerrel letette 33 végzett theologus. A II. lelkészképesítő vizsgán jeles eredménnyel vizsgázott *Hadházy Lajos* szlovénzkői illetőségű s. lelkész is, *Hadházy György* nyug. áll. isk. igazgatótanító fia, aki megelőzőleg másfél évig a baseli és zürichi egyetemeket látogatta.

A vizsgálatok minden kerületben az illetékes püspökök elnökleite alatt mentek végbe.

— **Segédlelkészt keresek.** Szíves jelentkezésre, bármely pillanatban elfogadható oldalammal melletti a s. lelkészi állás. Havonkénti fizetés, lakás és teljes ellátás. Levélben, vagy személyesen mindent elintézzünk. Szillicze. Nagy János lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

A beretkei ref. árvaház igazgatóságától.

457—35. sz.

Beretke, 1935. okt. 1.

K ö r l e v é l.

Valamennyi Nagytiszteletű Lelkészi Hivatalnak és Iskolának!

Az egyetemes református konvent lelkészi elnökének 342/1935. számú rendeletére közzéteszük, hogy a f. évi konventi gyűlés határozata alapján a *Pálóczy Zsinke-féle vallástani könyveket zentul egyedül és kizárólag a beretkei ref. árvaház küldi szét.*

Raktáron vannak a következő könyvek:

1. Ker. hit és ker. élet (VII. VIII. évf. részére) á Kč. 4.—; 2. Idvezítés története (III. IV. V. évf. részére) á Kč. 6.—; 3. Krisztus anyaszentegyháza (VI. évf. részére) á Kč. 3.—; 4. Imádságok, vallás-

tételek (I. évf. részére) á Kč. 3.—; 5. Konfirmációs káté á Kč. 2.—; 6. Vallástani tervezet á Kč. 5.—.

Ezentul tehát a megrendeléseket ne a konventi irodához, hanem egyenesen a *beretkei ref. árvaház igazgatóságához Beretke. p. p. Gemerskő Panita*, sziveskedjenek küldeni. A könyvek csakis utánvétellel és a postaköltség felszámításával szállíthatók.

Atyafiságos szeretettel:

a beretkei ref. árvaház igazgatósága.

P Á L Y Á Z A T O K.

A **szürtei ref. egyház presbiteriuma** az eltávozás folytán megüresedett II. tanítói (tanítónői) állására pályázatot hirdet. Javadalma: 1. Az egyházpénztárából évi 1200 kor. 2. Lakbér 336 kor. 3. Kertválság 20 kor. 4. Államsegély, ami azonnal kérvényezve lesz. Ref. vallású, oklevéllel és állampolgársággal rendelkező tanítónők pályázhatnak. Pályázati határidő 1935. okt. 14. Az állás ideiglenesen az iskolai év végéig lesz betöltve és a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfogalandó. Az előírások szerint felszerelt kérvények Ref. Lelkészi Hivatal *Surty—Szürte pri Čope* címre küldendők.

— A **borzovai ref. egyház presbiteriuma** a gömörri ref. egyházmegyében, a szept. hó utolsó napján eltávozott tanerő miatt pályázatot hirdet ideiglenes, kisegítő kántor-tanítói állásra. Javadalma: 1. Két szobás lakás, melléképületek, kert. 2. 25 köből ösziélet, ugyancsak 25 köből zab. 3. Szántó föld 7 kat. hold. Rét 6 kat. hold. 4. A templomkörüli kert gyümölcs használata. 5. Egy féltelek után járó legeltetési jog. 6. A hiványban jelölt munkálatok a Supis szerint. 7. Az adót az egyház fizeti. 8. Stóla az egyházkerület által megállapítva. Államsegély kérelmezhetik, de az egyház nem garantálja. Kötelessége: Az összes 1—8 osztály vezetése az előirt tanmód szerint. Az istentiszteletet hétköznapokon és minden vasárnap egyszer délelőtt, máskor délután végezni. Énekkart alakítani és vezetni. A belmissziói munkában való segédkezés. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak állampolgársággal, oklevéllel, vagy tanítói érettségi okmánnyal rendelkező férfitanítók. Pályázati határidő 1935. október hó 12-ik napja. Felszerelt kérvények *Szillicére*, posta helyben, a ref. lelkészi hivatal címére küldendők.

— A **kiskövesdi ref. iskolaszék a Ref. Egyház és Iskola 37. számában meghirdetett pályázat határidejét okt. 15-ig meghosszabbítja. Nem kántor, nem okleveles, nőtanító pályázata is figyelembe vétetik. Iskolaszék: Kiskövesd, p. Velky Kevezd.**

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szóke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona</p> <p>Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR.</p> <p>Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN.</p> <p>Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkeszi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	--	---

Megjelenik minden szombaton.

Egyház és állam.

Dr. Makkai Sándor püspök előadása a Presbíteri Világszövetség Pudebrady-i gyűlésén.
 (Folytatás)

7. Az egyház válságát egy harmadik szempontból is mérlegelnünk kell. Ma az államrendek erőteljesen a nemzeti állam formájában jelennek meg. Ezzel együtt nyomul előtérbe a *nemzeti egyház*, a *nemzeti keresztyénség* kérdése is. Alapjában véve e két tényezőnek: nemzetnek és keresztyénségnek egysége helyes és szükséges. A keresztyénségnek kétségtelenül az a legéleterősebb formája, mely a maga egész tisztaságában nemzeti eszménnyé tud válni és az a legerőteljesebb, legértékesebb nemzeti élet, amely a nemzet minden tulajdonságát tiszta keresztyén értékévé tudja tenni. De épen ezért és épen ma nagyon határozottan kell hirdetnünk azt az igazságot, hogy az egyház a nemzeti életet csak addig tarthatja a maga természetes és szükségszerű formájának, amíg a nemzeti állam maga öntudatosan a keresztyén eszmény hordozója akar és tud lenni. Végzetesnek kell tartanunk magára a nemzetre nézve a keresztyénség minden olyan politikai kényszerítését és elhajlítását, amelyben a sulypont nem az evangéliumra, nem az isteni akarat szolgálatára, hanem a politikára, illetve a fajok szétválasztására és egymás ellen ingerléstére helyeztetik és tolódik el. Ez, amint szomorú példák mutatják, az egyházból kiöli a lelket, azt a fajpolitika eszközévé silányítja s ezzel megöli. A nemzet viszont magasabb

lelki világosság nélkül maradván, egy sivár új pogányság utvesztőjébe téved, melyből nincs menekvés. Az egyház az örök nemesítő tőkét, az evangéliumot nyújtja a nemzetnek, melyből abba a megszentelő életnedvek áramlanak. Céljául ismeri, hogy a nemzeti lélek Krisztus lelki arcának tükré, a nemzeti élet a krisztusi élet csatornája és az ország Isten országának talaja legyen. De ezentul magát a nemzettel és a nemzeti állammal sem azonosíthatja, mert sohasem szabad elfelednie, hogy nincs zsidó és görög, hanem mindnyájan egyek vagyunk a Krisztusban.

8. Végre rá kell mutatnom az egyháznak, mint nemzeteket átölelő lelki anyának arra a sulyos felelősségére is, melyet az állammal kapcsolatban mindenütt hordoz, ahol az államok keretében uralkodó nemzetek és nemzeti kisebbségek együtt élnek. Az uralkodó nemzetek egyházai fel kell, hogy ismerjék ebben a kapcsolatban az Istentől adott gazdag alkalmat arra, hogy a kifejlődés nemesebb formáját megvalósítsák. Le kell küzdeniök azt az egyoldalúságot, amely a homogen nemzeti államok keresztyénségét fenyegeti és sokszor megfosztja őket sajátos energiájuk nagy részétől. Az államra való teljes rátámaszkodás, az állam céljainak válogatás nélkül való szolgálata, az egyháznak politikai tényezővé való átengedése ezeknek az egyhá-

zaknak nagy kísértése. Ehelyett az evangéliumi szeretet és megértés, a békéltetés és támogatás az a szerep, amelynek vállalása által betölthetik páratlan történelmi miszsiójukat, épen saját nemzetük életében. A kisebbségi egyházakra nézve pedig adatott arra, hogy a nemzet fogalmából a politikumot háttérbe szorítva, annak lelki-, szellemi-, kultur-jellegét fejlesszék ki. Azoknak az egyházaknak pedig, melyek e kapcsolatokon kívül állanak, szent kötelessége a lelkiismereti szabadságnak, a vallás szabad gyakorlatának, a sajátos szellemi kulturáknak féltő gonddal való vigyázása és az erre vonatkozó jogok érdekében való szüntelen szószólás a világ lelkiismeretének ítélőszéke előtt.

9. Az elmondottakból megállapíthatjuk, hogy az egyház, mint az evangélium letéteményese és hirdetője, különböző formák között, de végre is egyértelműleg válságos szituációba került az állammal szemben, mint

a hatalom totalitására igényt tartó alakulással szemben. A totalisztikus államcélok felétlenül beleütköznek a keresztyénségnek a lelki és szellemi élet terén igényelt azon életfeltételeibe, melyek nélkül keresztyénségről beszélni nem lehet. Nem tudhatjuk, mi lesz ennek a következménye a jövőben. De mindenekelőtt ezekre az államcélokra nézve nem tudhatjuk. A keresztyénségre nézve, amennyiben a tiszta evangéliumi életfelfogást tartjuk szem előtt, végre is bizonyosságban vagyunk. Ha az egyház minden körülmények között hü marad igazi önmagához, külső életformái változhatnak, de missziója, jelentősége, munkája ugyanaz marad örökre. Állhatatosan és következetesen kell hirdetnie az Isten Igéjét az emberiség lelkiismeretének és gyakorolnia a Szeretet imperiumát bármely imperiumban, ami a földön létezik. Ez az, ami meggyőzte és meggyőzi a világot.

(Vége.)

Egyházmegyei gondnoki székfoglaló beszéd.

Azungi egyházmegyének Nagykaposon 1935. szept. 19-én tartott gyűlésén elmondotta
Nyomárkay Sándor egyházmegyei gondnok.

(Folytatás)

Minden missziói és szociális szolgálatnak azonban természetesen az Ur Jézus legnagyobb parancsolata az alapja: „Szeresd a te felebarátodat, mint magadat“. Amely gyülekezetben nincs meg ez a szeretet, az a gyülekezet megfagyott gyülekezet és az a gyülekezet megfagyaszt, abból menekülnek az emberek, mert nem bírják ki azt a hideget. A természet hidegét ki lehet állni, de a lélek hidegségét nem állja az ember, éppen úgy, mint az „eleven szenet“ sem, a gonosznak jóval való visszafizetését.

Mily szép és áldást hozó dolog lenne, ha a presbiter, a világi tisztviselő nemcsak az egyház vagyoni ügyeinek intézésében működne közre, hanem igazi segítőtársa lenne a papnak a lelki élet mezején is! Ha nemcsak dirigálni akarna, hanem alázatosan szolgálni is. Hiszen az egyháznak nem azért van szüksége a világiak közreműködésére, hogy az uralomban osztozkodjanak, hanem a szolgálatban.

Szeretném Elnöktársam hozzájárulásával az egyházlátogatás mai — mondhatni csak formai — intézményét egyházunkra nézve áldást hozóba tenni aképen, hogy az elnökség időnként megláthatná azokat az egyházakat, ahol a veszélynek csirái kezdik fejüket felűtni, vagy ahol a behivatalnokok és gyülekezet közötti jó viszony bomlaldozik. Így lehetővé válnék az egyházak érdekét veszélyeztető, bomlasztó erőket idejében megfé-

kezni s a régi egyházlátogatással együttjáró fegyelmezést gyakorolni. Ez által elejét lehetne venni sok áldástalan fegyelmi ügynek, melyeknek az egyházmegye közgyűlési plénuma előtt való pertraktálása egy cseppet sem válik épületessé az ott megjelent gyülekezeti tagok lelkére. Különben is — meggyőződésem szerint — az volna a helyes és a bünsre nézve is javítóbb hatással, ha a kényesebb természetű fegyelmi ügyek tárgyalása zártkörűleg, vagy időszaki tanácsban történnék, ahol lehetővé válnék a nyilvánosság kizárása. Hiszen már egy 1598-ban megjelent cánonban ezt olvashatjuk: „A superintendens a tisztökhöz nem illő életet folytató prédikátorokat büntesse; de szeliden és emberségesen, hogy lelköket megnyerje, Krisztusnak azon tanítása szerint: „Ha pedig vétkezik ellened a te atyádfia, menj el és dorgáld meg őtet, csak négy szem között, te közötted és ő közötté. Hogyha szótad fogadja, megnyerted a te atyádfiát.“ (Máté 18:15). Ha már több, mint 300 évvel ezelőtt ily tapintatos és evangéliumi szellemen tudtak fegyelmezni, miért ne tudnánk mi a mai külsőségekre sokat adó, kulturált emberek!

Méltóztatnak emlékezni, hogy junius végén Prága a kereszt jegyében állott. A kath. nap példás összetartásban folyt le és ez az ország összes katolikusainak ügye volt, amely nemzetiségi különbség nélkül egybeforrasztotta a katolikuságot. Ez az összetartás az, mely előtt az állami tényezők

is meghajlítják fejüket és amelynek folyománya-ként a kath. egyház követeléseit az állam teljesítette. Ha visszagondolunk a prágai kath. napokra, önkéntelenül is eszünkbe jut, hogy bizony mi bennünk reformátusokban nem nagyon él ez az összetartás. Elég utalni e tekintetben arra a körülményre, hogy némelyek egyházmegyénktől erőszakosan szeretnék időnap előtt elszakítani velünk megelégedésben élő szlovák nyelvű testvéreinket.

Most mikor teljes egyetértésre volna szükség — mert életbevágó egyházi kérdések várnak elintézésre, — fölébe helyezik a tulzó nacionalizmust az egyháznak és az evangéliumnak, hamis jelszavakkal negligálni akarják féltékenyen őrzött autonómiánkat és fennálló egyházi törvényeinket. Elfelejtik ezek az urak, hogy szent egyházunk autonómiájának megcsorbitása végzetes következményekkel járhat reánk nézve. De hát legyen meg az elszakadás, azonban nem forradalmi, hanem törvényes uton és evangéliumi eszközökkel. Mussolini fasiszta zászlóira ezek a szavak vannak felírva: „Hit, fegyelem, harc.“ A református anyaszentegyház zászlóira is ezeket a szavakat írhatjuk fel kitörölhetetlen betűkkel. Mert hit és fegyelem nélkül megsemmisülünk önmagunktól, harc nélkül pedig összetípor bennünket a hitetlenség és egyéb kül-ellenségünk.

Ilyen gondolatokkal vállalkoztam arra a ma-

gasztos feladatra, amelyre elhivatok, Testvéreim. Akik még nem ismernétek, vagy rosszul ismertek, azok majd tapasztalni fogjátok, hogy szívem melegen dobog, hogy van egy jó tulajdonsága: mindég többet teszek, mint a mennyit ígérek.

Tapasztalhatjátok majd, hogy én is, — mint mindnyájan — gyarlóságokkal teljes ember vagyok. De hívő ember vagyok. Épen azért a magam számára semmit sem követelek, de az én Uram hűség-szolgálatából viszont semmit sem engedhetek s az ő szent ügyéért még szeretetteljes szigorúságra is képes vagyok.

Különbben Zakariás próféta tanítása szerint igyekszem sáfárkodni közöttetek: „Nem erővel, nem hatalommal, hanem az Urnak lelke által.“ (Zak. 4:6).

Nem fellebbvalótok akarok lenni, hanem testvéretek, segítőtársatok. A szeretetet nemcsak szájamon akarom hordozni és azt lépten-nyomon csak hangoztatni, hanem azt veletek éreztetni is és cselekedeteimben szemléltetni. Arra kérlek benneteket, hogy ti is szeressétek egymást.

A szent munkára ismételten kérem mindnyájatok szives segítségét és jóindulatát s ha ezekkel megajándékoztok, akkor hitteljes lélekkel mondhatom ki e bátor nyilatkozatot: programom ennyi lesz: *amire megesküdtem, azt meg is tartom. Isten engem úgy segítjen. Ámen.*

Templomszentelés Csapon.

Gyönyörű őszi vasárnapon, papi és világi előkelőségek, hatalmas ünneplő sereg és az érdeklődők tömege jelenlétében folyt le a megújított csapi ref. templom szentelési ünnepe.

Közadakozásból: 20 000 Ké a belső és külső javítási munkákhoz; természetbeni adományok nagy mennyisége és ezer fajtája jött be az 5 K-ás közebédhez s az ebből és a perselyezésből származó 3.200 Ké tiszta jövedelem: nagyjából ezek az adatok képezik keretét annak a fényes ünnepségnek, amely — hisszük — a lelki, belső ébredés külső megnyilatkozása volt.

A templomszentelést gombföltétel előzte meg. Bevezetőül az ünneplők ajkán felcsendül az ősi zsoltár: Te benned bízunk eleitől fogva. Gaál István csicséri lelkész erőteljes imádsága után magasba emelkedik az aranyozott gomb és Krisztushoz vezérlő hitünk jelképe, a csillag. *Badó Ignác* gondnok rövid beszéd kíséretében nyújtja át a templomkulcsot a szlovenszkói ungi egyházmegye ősz patriárhájának, *Szűcs István* esperesnek, aki az Atya, Fiu, Szentlélek Isten nevében nyitja meg a templomot, majd a gyülekezeti énekek elhangzása után buzgó, hálát adó és kegyelmet esdő szentelési imájával adja át a megújított hajlékot rendeltetésének: Isten dicsőítésére, a lelkek nemesítésére. Közvetlen, mély hatású beszédet tart *Benkő Lajos* tanácsbíró, Salamon szentelési imájából vett íge alapján. Isten házának

faji és vallási jelentőségét, testet, lelket védő miszsióját prédikálta meggyőződő erővel. Közben a csapi ifjusági egylet énekkara nagy készültséggel egyházi énekeket adott elő. Betanítása *Lengyel Ilonka* érdeme. A helybeli lelképásztor kislányának keresztelési szertartását id. *Horkay Barna* kistárkányi lelkész végzi nagyapai szívének őszinte szeretetével. Ezután *Gencsy Béla* szürtei, *Gecse Endre* gálóczi lelkészek alkalmi urvasorai ágendázása közben *Bornemissza Sámuel* szürtei tanító orgonajátéka és a kistárkányi leánykór énekquartettje kíséri a hiveket a kegyelem asztalához. Új kenyér az ujitott hajlékban. Legyen érte áldott a Gondviselő! A templomba nem fért nagyobb gyülekezet előtt az áldozatkésztség ígéit hirdette *Csomár Zoltán* ráti lelkész *Orémus Kálmán* énekvezetése mellett.

1642—1935-ig, anyaegyházzá alakulásától napjainkig eltelt rövid 300 év alatt a Tisza áradásai, partszakgatásai miatt 3 templomot s ugyanannyi paplakot épített, ujitott meg s tartott fenn a csapi ref. gyülekezet. És most megint templomrenoválásról volt szó. Az eső a tetőn és mennyezeten keresztül becsurgott, a festék és vakolat hullott. Ref. népe telve volt aggodalommal, kisbitűséggel. Honnan vegye a költségeket? Adósága van. Kb. 120.000 Ké. Adóhátrálékai nagyok. Ujabb terhek kivetésére nem gondolhatott. De segítségre jött a Lélek s megérezte, hogy templo-

mának renoválása előtt szívét kell megújítani, letisztítva felületéről az önzésnek, világi kívánságoknak és szertelen igényeknek szennyes vakolatát. Nehezen ment, de nem hagyta félben és önzése önzetlenségévé, vonakodása nemes készséggé, szegénysége a jószívűség gazdagságává változott. Látni kellett az arcok, szemek ragyogását, hallani az ajkak beszédét, midőn a kiküldöttek visszatértek a gyülekezetben végzett gyűjtési körutairól. Az eredményes misszióról hazatérő 70 tanítvány lelkesedése lángolt a szavukban. Elmondhatták: „Uram még az ördögök is engednek nekünk a te neved által!” Igen: a pénz ördöge, a Mammon is meghajolt és háttérbe szorult. Az Ur ügyéről volt szó! Hangzottak el ilyen kijelentések: ha az utolsó csirkémet adom is el, juttatok e célra; ha kevés lenne: adunk még! Csak szóljanak! Voltak áldott tévedések is. Valaki 200 K-ás ajánlatát 250 K-ásként hirdették ki. Az ajánlattevő nem tiltakozott. Vállalta. Egy másik eset. Ugyancsak 250 K-ás megajánlás téves személlyel kapcsolatban lett hirdetve. Az illető jelentkezett s szerényen mondta: ő ugyan még nem tett ajánlatot, de ha már kihirdették, a 250 K-t. fizetni fogja. A külső munkálatok befejezésekor a 15 főből álló egyháztanács úgy találja, hogy a belső festés kijavítása nem lesz kielégítő s fejenként 50 K-ás újabb adománynyal megveti alapját a teljes belső megújításnak. Ugyanekkor takarító leányaink, a leánykor tagjai, elhatározzák, hogy az ilj. egylettel karöltve, templomi égőink tányérjait csillárral és üveggömbökkel cserélik ki. (Elhatározásuk megvalósítása 450 K-ba került.) A belső berendezés két, az oldalfalakra helyezett diszes énekjelző táblákkal gazdagodik. Tervét és elkészítését ugyanazon egyháztag adta.

Ime: rövid bepillantás a lélek műhelyébe. Rövid felelet arra, hogyan és miből ujult meg Csapon az Istennek háza 1935. IX. 15-én.

Köszönet illesse a jószívű adakozókat, a közebeden felülfizetőket s mindazokat a lelkipásztorokat, egyházunkon belül és kívülállókat, kicsinyeket és nagyokat, akik időt, fáradságot, ebédet, pénzt vagy eszmét adtak, de mindenek fölött dicsőség Istennek, az Atyának, akinek ilyen gyermekei vannak. Áldása, kegyelme legyen továbbra is mindnyájunkkal!

„Ahol az Urnak lelke, ott a szabadság!” Ezt a bibliai örök igazságot tapasztalta meg 5000 ünnepre gyűlt ember, az eladósodás és szegénység bilincseivel küzdő, néhány kishitű tagja által veszendőnek hitt egyház templomszentelési ünnepén.

Legjobban és legszentebbül az él, aki magáért a legkevesebbet él és munkálkodik... viszont senki annál rosszabbul és büdősebben nem él, mint aki csak magáért él és munkálkodik s csak a maga hasznát keresi és csak arra gondol.

Kálvin.

Törvények és Rendeleték tára.

Közlő: *Vajthó Lajos.*

180. számú törvény.

(Kelt 1919. ápr. 1-én. Kihirdetett 1919. ápr. 9-én)

A nemzetgyűlés határozata alapján elrendeltetik:

1. §. A halotthamvasztás meg van engedve.

189. számú törvény.

A népiskolák, magán tan, és nevelőintézetek. (Kelt. 1919. ápr. 3-án. Kihirdetett 1919. ápr. 15-én)

(Ebben az egész törvényben a hitfelekezetekről szó sincs, a sorok közül az olvasható ki, hogy ez az egész törvény a magyar vidékeken u. n. kisebbségi iskoláknak a fundamentuma. Törvény lévén azonban, természetesen a hitfelekezetek is élihetnek a törvény adta joggal.

Főbb pontjait közlöm le csak, az érdektelen vonatkozású részeket mellőzöm).

A nemzetgyűlés határozata alapján elrendeltetik:

1. §. Nyilvános általános népiskola minden oly községben létesíthető, melyben három évi átlag szerint legalább 40 tanköteles gyermek van, ha az iskolaközségben nincs oly tannyelvű nyilvános iskola, mely ezen gyermekek anyanyelve.

Ily népiskola tannyelvének az illető gyermekek anyanyelvével azonosnak kell lennie.

2. §. Minden oly nyilvános általános népiskola mellett, amely valamely iskolaközségben az 1. §-ban megjelölt viszonyok alatt létesített és amelyet az iskolaközségből legalább 100 gyermek látogat, nyilvános polgári iskola létesíthető, még pedig a fiú- és leánytanulók részére külön-külön, vagy pedig mindkét neműek részére együtt.

Ha valamely vegyes polgári iskola három egymásutáni iskolai éven keresztül legalább 300 fiutanolót és leánytöve déket mutatna fel, akkor 2 önálló polgári iskolára, egy polgári fiú és egy leány iskolára osztandó.

3. §. Az iskolaépülettől több mint 4 km. távolságu helyekről való tanulóktól sem tagadható meg az elemi, vagy polgári iskolába való felvétel, ha és amennyire a tantermekben elegendő a hely és egy osztályban a tanulók száma 80-at meg nem halad. Az iskolaépülettől számított 4 km. sugarú körzetből az általános népiskolákból a tanulóknak a polgári iskolába való felvétele egyáltalán meg nem tagadható, ha ezek legalább is az első öt iskolai évre előírt népiskolai képzettséget igazolják. Ha egy osztály tanulóinak száma 80-at meghalad, akkor párhuzamos osztály létesítendő. A polgári iskola tannyelve a tanulók anyanyelvével azonos.

5. §. Fontos okokból az iskola- és népművelődésügyi minisztérium kivételesen elrendelheti, hogy ezen törvény 1. §-a szerinti nyilvános általános népiskolák és ezen törvény 2. §-a szerinti polgári iskolák az idézett §-okban meghatározottnál kisebb számú tanulók számára létesíthessenek és megnyitassanak stb.

7. §. 2-ik bekezdés. Államnak és országnak jogában áll, hogy kisajátítás által a leendő iskola számára építkezési telket szerezzen, vagy már kész épületet kisajátítson, hogy abban az iskolát és az iskolavezető lakását elhelyezze.

11. §. 3-ik bekezdés. Az iskola- és népművelődésügyi minisztérium, valamely magánintézet-től, ha ezt a közérdek, vagy más fontos okok kívánják, ezt a nyilvánossági jogot megvonhatja, vagy az iskolát teljesen bezárhatja stb. . .

197. számú törvény.

Cseh-szlovák evangélikus theologiai Husz fakultás létesítése Prágában.

(Kelt 1919. ápr. 8-án. Kihirdetett 1919. ápr. 15-én).

Tartalma a címben.

Az abaujtonai egyházmegye közgyűlése.

Az *abaujtonai egyházmegye* f. hó 3-ikán Kassán tartotta meg idei közgyűlését *Simon József* esperes és *Fekete Miklós* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Előzőleg *Forgon Pál* kassai s. lelkész tartott bibliamagyarazatot (Márk 2: 1—12.) Egyházmegyénk egy évi életének minden fontosabb részére kiterjedő esperesi jelentés, a tanügyi bizottsági elnök s a belmissziói előadó jelentése elfogadtatott. Esperesünk elnöklete alatt mozgalom indult meg a kassai középiskolai diákinternátus mielőbbi megvalósítása tárgyában. Bekebelezetett a garbócbogdányi lelkipásztori állásra *Séra László* volt szomatori lelkész. *Körössy Sámuel* lemondott egyházmegyei pénztárnok helyére *Meskó Dezső* nagyidai lelkész választatott meg. A miszsiói előadók jog és hatásköréről szóló szabályrendelet-tervezetet *Orémusz Endre* magyarbódi lelkész javaslata s a lelkészértekezlet határozata alapján kiindulási alapul elfogadtuk. *Tornaujfalu* Zsarnóval való évszázados közösségi jogviszonyát felbontani s Bódvavendéighez csatlakozni óhajt. Emiatt a most üresedésben lévő lelkészi állás betöltésére irányuló előkészítő munkálatok végzése alól kivonja magát, pedig a tornai fiókegyházban levő nagyon szomorú állapotok az új, tetterős lelkipásztor mielőbbi beállítását sürgőssé teszik. (A gondnok ref. feleségétől származó 19 éves leánya nem konfirmált, de a róm. kath. templomba áldozni jár, ezt az öreg lelkész nem tudta!) A *beszteri* iskolát kooperálni a községivel, a tavaszi egyházkerületi határozat értelmében nem engedte meg az egyházmegyei közgyűlés. *Beszterben* a fiókegyházzal, Olcsvárral való viszály a szlovák nyelvű istentisztelet behozásával már elült s ez a láthatatlan kezek által szított láng most *Petőszinyén* gyulladt fel, melynek kedvező módon való elintézésére bizottság küldetett ki. A kis *Áj* tornyot épít. *Abaujszina* és *Abaujnédasd* egyházi ingatlanát gyarapította földvéttel. *Tornagörgő* III. tantermet, Szepsi melléképületeket épít. *Eperjes*

40.000 K-ért emeletes bérház $\frac{1}{4}$ -ét vette meg a társtulajdonosoktól. Az eddigi jegyzői kar tanácsbírákká választatván meg, a jegyzői állásokra szavazás rendeltetett el.

A két bírósági ügy is letárgyaltván a késő este vetett véget az 59. pontból álló tárgysorozat közgyűlési letárgyalásának.

I R O D A L O M.

Az élet kérdezett.

Makkai Sándor összegyűjtött tanulmányai. I—II. k. Budapest, 1935.

Makkai Sándorra mai református lelkészi vezetőink közül nagy szerep háramlott. Ezt legjobban a tanulmánykötet címe mutatja, amennyiben azt foglalja magába, hogy a kisebbségi magyar közösség életkérdéseit *Makkai Sándor* ebben a két kötetes könyvében tárja fel és választja meg. Azért ezekben a tanulmányokban nemcsak a mai magyar élet égető, komoly kérdései sorakoznak fel, hanem a rájuk adott válasz is. Jellemzően: evangéliumi válasz, mint egyetlen igaz az élet kérdéseire. *Makkai* püspöknek tehát ez a szerep jutott. Tudjuk, hiszen tapasztalhatjuk, hogy nem hálás, nem könnyű, ellenben tragikus nagy és nehéz. Félreértést, gáncsol, támadást jelent. A világ és az Evangélium csap össze ilyenkor, tudjuk meg. De az Evangélium válasza a tolmács írásában változatlanul tiszta, egyuttal tisztító, határozott, egyuttal határtiszta, jelenbeillő, de jövőre is érvényes, a most és itt kérdéseire szól, de az örökkévalóság szempontjait képviseli. *Makkai Sándor* összegyűjtött tanulmányait ezek előrebocsátásával vegyük kézbe és keressük, mennyiben felelnek meg az előbb elmondottaknak. Két kötetben, több, mint ötszáz oldalon nyolc kisebb tanulmányos könyv. Keletkezési idejük szerint 1922 és 1933 közé esők. Sorrend szerint: I. k.: 1. Egyedül. Bethlen Gábor lelki arca. (1929.) 2. Harc a szobor ellen. (1933.) 3. Magyar fa sorsa. A vádlott Ady költészete. (1927.) 4. Magunk revíziója. (1931.) II. k.: 5. Erdélyi szemmel. (1922—1932.) 6. Az elátkozott óriások. (1928.) 7. Nem békeséget! (1932.) s 8. A váltáság tükre. (1933.)

Ezekben a tanulmányokban részint lelkirajzot ad, részint művelődési, kulturpolitikai tárgyakat tár fel, majd meg a keresztyénség korszerű feladatait mutatja meg. Mindenütt megalkuvás nélkül ír, bátran. Nem titkolja el a bajokat, bűnöket, elítéleteket, mert az Evangélium határozott igénye és tagadása van ebben az emberben és művében, jobban, mint mánkban bárkiben. Törekvése pedig, hogy az Evangélium érvényesüljön életünkben. Mert ez az erő és hatalom életmentő, reménység és szabadulás számunkra, bármilyen mélyen vagyunk is.

Igy ábrázolja a mai magyar elé Bethlen Gábort, mint az „építő és szolgáló lángelmé“-t, így Széchenyi Istvánt, mint „lelki független ember“-t, vagy saját maga szava szerint: „Őszinte és hű magyar“-t. De így jelenik meg írásában a magyar kálvinizmus örök büszkesége Ady Endre, akit még ma is olyan kevesen értenek és látnak igazán. Pedig „Széchenyi óta és mellett leginkább tőle lehet tanulni kritikai hazaszeretetet.“ Más arcok is sorakoznak utánuk: Bolyaiak, Kemény Zsigmond, Jókai, mindegyikben keresi és megmutatja az örökmagyart és a követnivalót.

A legtöbb gyanúsítást a „Magunk revíziója“ hozta Makkai püspökre. Pedig csak a megtérés parancsszava zug kérlelhetetlen következetességgel ezekben a sorokban, amikor a lelki magyarság szükséges voltát hangsúlyozza, mint első és döntő valóságot életujulásunk érdekében. Hogy ezt megvalósítsuk, vállalnunk kell a felelősséget a múltért, bűnbánati vezeklésen kell átmennünk, jogos és okos önvédelmünknek megfelelően számolnunk kell a tényekkel és le kell számolnunk a gyilkos eldöntésekkel. Mennyi, de mennyi magyar eldöntés van, amelyet ki kell közéletünkől ölni. Egészen: a lelki magyarság az Evangéliumhoz szabott önmagunk revízióját képviseli. Ennek alapján jöhet erkölcsi megújulás, társadalmi megszerveződésünk, „imperium lélekben és igazságban“ Makkai találó megfogalmazása szerint.

„Az elátkozott óriások“-ban a „szokássá vált“ keresztyénység ellen ír, amit hittudományi műkifejezéssel ma szekulárizmusnak hívunk. A feladatot így mondja meg: „Az evangéliumot kell visszaadnunk a keresztyénségnek, mert az veszett ki belőle.“ Harc a keresztyénység és munka az önimádat, az önzés, a nagyképűség, a felfuvalkodottság, a hazugság, az érdek, minden bűn ellen. Vissza kell térnünk az Evangéliumhoz a világtól. Miért? Mert ez a szabadulás egyetlen útja és módja. Az evangélium „valósággá tette a lelkiséget“, ez a lelkiség Isten szolgálata, amely bűnbánatban, engedelmisségben, szeretetben van. Ha ezt vállaljuk, a lélek áldott óriásai leszünk s vallásunk, a református vallás a „nagylelkűség“ vallása.“

Ehhez a tanulmányhoz szorosan csatlakozik a „Nem békességet!“, amely az Ecclesia Militans harcát sürgeti a világ ellen. Mert a XVIII. és XIX. század a keresztyéniséget a szabadelvűséggel, a bölcséleti kriticismussal és a műveltség különböző alakjába öltözött „humanum“-mal, másként a korszellemmel vegyítette. Így került válságba az egyházas keresztyéniség, amely két évszázados békét kötött a világgal és megalkudott az Evangélium kárára, annyira hogy „a keresztyéniség a vallás nevében megtagadta az Evangéliumot.“ A keresztyéniség azonban nem élhet békességben a világgal, mivel Jézus nem békességet hozott, hanem kardot. Imperiuma a szeretet, amely egyéni, lelki, krisztusi birodalom. Az egyházi keresztyéniség szerepe, ha egyszer Isten ítélete, mint

válság alól szabadulni akar: Krisztus hadseregévé kell válnia.

Makkai nagyobb tanulmányain kívül a kisebbekben a keresztyén esztétikus körében mozog és működik. Benne a „homo aestheticus“ egy a „homo moralis“-szal, keresztyénisége miatt. Ebből az életformából utasítja el Kosztolányi és Kästner írói álláspontját. Az elsőt azért, mivel az élettől lelkiismeret nélkül húzódik vissza elefántcsonttornyába és nem tiltakozik az állatiasság és a gépiesség ellen, a másikat mert véltérkölcse csak érzelem és szemlélet, embere pedig szenvedő, gyáva, közömbös a szeretetből eredő cselekvésre. Esztétikai alapelvét még 1927-ben szögezi le. „Az igazi szépirodalom nemcsak szórákoztatás, hanem öncélú ábrázolás s ezzel bár érdektelen, de hatalmas propagátora az igazságnak és a jónak a szép tükrében.“ Az értékek esztétikája így lesz keresztyén. Makkai tanulmányainak az eddig irt jellemzőihez még egyet kell fűznöm: a magyarságot vagy erdélyiséget, amely édesmindegy az előzővel. Ebben az emberben látjuk és látom a mai magyar vezető mintáját, akiben az erdélyi magyar lelkiség „egyetemessé, küzdővé, tevékenyvé, gyakorlativá, készségessé és összetartóvá“ lett, hogy tiz éve irt szavait idézzem.

Tulajdonképpen máris befejezhetem az ismertetést. Mert ez Makkai könyve s lelkisége benne. Szerepét lássuk tisztán: a figyelő, aki köztünk él, mégis magasból tekint alá. Innét, igen, innét tolmácsolja az Evangélium örök választ életünk kérdéseire. Az Evangélium választ, amely lelkiségén keresztül sajátítódott el, zárta könyvébe és küldi hozzánk, hogy igazságainak elfogadói és követői legyünk. Nem akar többet, de ez minden számára és számunkra.

Narancsik Imre.

H I R E K:

— **Lelkészértekezlet Gömörben.** A gömöri lelkésztestület Tornaúján szept. 26-án értekezletet tartott. Az értekezlet egyedüli tárgya, mely köré, mint központ köré sorakozott minden, előadás és felszólalás: a gyülekezeti ifjusági munka volt. Erre vezetett rá *Szöke István* elnöki megnyitója az egyházi életünk aktuális eseményeire való emlékezésen át, amely beszéd különben a hivatalos lapban közétetni rendeltetett. Ennek a nagyon fontos munkaágnak elvi alapjait és irányelveit tüntette fel a lelkésztestület meghívására megjelent *Lengyel József* egyházkerületi belmissziói előadó értékes felolvasásában. Ezután a jelenlevő lelkészek érdekes és értékes hozzászólásai következtek. Az ifjusági munkát végzők tapasztalataikról számoltak be, azok pedig, akik kezdők ezen a téren, kérdéseket vetettek fel, amelyekre megkapták az utbaigazító feleletet részint a kerületi belmissziói előadótól, részint a többet ta-

pasztalt lelkészekről. Igazi lelki gazdagodást jelentő, áldásos eszmecsere fejlődött ki és töltötte be a rendelkezésre álló időt. Az értekezletet *Lengyel Józsefnek* a próféta nyomán a lelkipásztor felelősségét hangsúlyozó adhortációja és imádsága zárta be.

— **„Utmutató“** címen egy gyakorlati folyóirat indult meg a ref. igehirdetés s a gyülekezeti munka szolgálatára Konkoly Th. István jánosi-i lelkész szerkesztésében. Folytatása akar lenni a néhány hónappal ezelőtt megszűnt Ref. Sionnak nagyban egészben hasonló, vagy teljesen azonos programmal. A szerkesztőt és munkatársait nem kevés bártorságot és elzántságot igénylő kezdeményezésük alkalmával szívesen köszöntjük és kívánjuk, hogy használni akarásuk ne legyen hiábavaló, hanem csakugyan erősödjék munkájuk nyomán a ref. Sion!

— **Választás a barsi egyházmegyében.** Az egyházmegyei közgyűlés rendelkezése folytán megtartott választás alkalmával *Szinay Sándor* nagybírói lelkész és *Dr. Guba János* lévai orvos tanácsbírákká választottak. A második világi tanácsbírói tisztségénél *Jakabfalvy Barna* és *Gaál Dániel* között pótválasztás rendeltetett el.

— **A magyarországi Kuria** okt. 2-án hozott ítéletet legfelső fokon a *Szabó István* ref. lelkész ellen folyó u. n. „Szent Jobb“ perben s a nevezett lelkészt egyhónapi fogházbüntetésre ítélte, de a büntetést 3 évi próbaidőre felfüggesztő táblai ítéletet helybenhagyta. Ez ügyet később bővebben fogjuk ismertetni.

— **A miskolci egyház** presbitériuma Dr. Enyedy Andor lelkész indítványára elhatározta, hogy az egyházunk kárára reverzálist adó vegyesházasokat nem újévkor együttesen, hanem esetenként és egyenként hirdetteti ki a szószékről a következő szöveggel: „Szomorú szívvel jelentjük, hogy egyháztag házasságkötés előtti megegyezésben születendő gyermekeit más vallásra engedte át. *Ezzel egyházunk ellen hűtlenséget követett el, amellyel önként kizárta magát gyülekezetünk lelki közösségéből mindaddig, míg hibáját valami módon jóvá nem teszi. Légy hű mindhalálig és neked adom az életnek koronáját!*“

Nem ártana ezt a metódust és formát gyakorolni adandó alkalommal mindenütt. A bibliai ősi egyházfegyelemnek erőteljes és méltóságteljes gyakorlati módja.

— **A református belmissziói előadók** október 1-én és 2-án országos értekezletre gyűltek össze a budapesti theológián. Svingor Jenő tiszán-ineni missziói előadó bibliai eszmecserét vezetett, majd az értekezlet irányelveit Enyedy Andor dr. körvonalazta. Az üdvözlések után Ferenczy Károly dr. nyíregyházi leánykálvineumi igazgató, majd Miklós Géza székesfehérvári lelkész vette át az elnöklést. Az exponált nagy gyülekezetek hely-

zetéről Bakó László szegedi, a kis gyülekezetekről Antal Zoltán balassagyarmati lelkész, a falusi lelkipásztor tennivalóiról Kövér Pál zilizi lelkész, „A missziói munka és én“ címmel Enyedy Andor dr., „A missziói munka és a családom“ címmel Muraközy Gyula, „A missziói munka és lelkész-társaim“ címmel Benkő István tartott előadást. Okt. 2-án Tasnádi Nagy András dr. kultuszállamtitkár „Egyházunk felelőssége fajtánkkal szemben“ címmel beszélt. Ugyanezen a napon hangzott el Ravasz László dr. püspök hozzászólása is.

— **Sajtó alatt van** és 1936 januárjára minden emberi bizonyossággal megjelenik a Debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem Református Hittudományi Kara professzorainak és doktorainak „Kálvin és a kálvinizmus“ című kötete, amelyet a kar az Institutio négyszázados jubileuma alkalmából bocsát közre. A kötet dolgozótársai: Csánki B., Varga Zs., Csikesz S., Kállay K., Erdős K., Révész I., Vasady B., Lang A., Payr S., Ferenczy K., Incze G., Marton J., Miklós Ö., Musnay L., Nagy G., Pongrácz J., Soós B., Szabó Z., Tóth E., Tóth L., Török I., Zsiros J. — Tartalmazni fog Kálvinról és a kálvinizmusról szóló, egyetemes és magyar vonatkozású tudományos értekezéseket, amelyek tárgyuknál és feldolgozásuknál fogva nemcsak a magyar, de a külföldi tudományos irodalomban is újdonságot jelentenek. Éppen ezért minden egyes dolgozat idegennyelvű kivonattal is ki lesz egészítve. A ritka értékes irodalmi jelenségre nyomatékosan felhívjuk az egyházak, iskolák, könyvtárak, a lelkipásztorok és minden érdeklődő művelt református egyháztag figyelmét. A mű lexikon (19x27 cm.) nagyságban, diszes, egész vászonkötésben fog megjelenni. A hatalmas kötet ára előre megrendelve 12 P. A mű ára megjelenése után kötetenkint 15 P.

— **Szlovákul is jóltudó káplánt keresek.** *Fizetés: teljes ellátáson kívül havonként 100 kor. s az állami iskolákban végzendő vallástanításért 1000—1200 kor. Az állás azonnal elfoglalható. Lučky, p. Malé Zalužice. Szakal István, lelkész.*

HIVATALOS RÉSZ.

PÁLYÁZATOK.

„A gömörmihályfalai ref. tanítói állásra, a Ref. Egyház és Iskola hiv. lap szept. 7-én megjelent 36. számában hirdett pályázat, szept. 20-án lejáró határidővel, megújítottik.

— **A mihyskai—méhési ref. leányegyház** a „Vestnik“ f. évi 8-ik számában megjelent kiegészítő előkönyörgő-kántortanítói állás pályázati hirdetésének határidejét október 25-ig megújította.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1936

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	---

Megjelenik minden szombaton.

A lelkipásztor mai helyzete és munkája.

Elnöki megnyitó a gömöri lelkésztestület 1935. szept. 26-án tartott értekezletén.

Értekezletünk mai tárgya a ma egyik legtöbbet emlegetett és legaktuálisabbnak mondható belmissziói munka problémájának van szentelve. Speciálisabban a belmissziói tevékenység egyik legfontosabb munkaágával akar foglalkozni: az ifjusági munkával, ami azonban nem zárja ki azt, hogy ennek a munkának egész mezejére ki ne terjesszük a szükséghez képest vizsgálódásunkat, hogy látó körünk ezzel a vizsgálódással minél jobban kiszélesedjék s a ma itt végzendő munka minél áldásteljesebb lehessen.

Arra már nem akarok sok szót vesztegetni, hogy a belmissziói munkára, azaz a lelkipásztori munkamező kiszélesítésére, eszközeinek szaporítására, munkamódszereinek az új idők követelte átalakulására ma égető szükség van. Ez a kérdés ma már eldöntöttnek vehető, legfeljebb arról lehet vita, hogy az egyházak munkásai, első sorban a lelkipásztorok elé meredő nagy-nagy feladatok megoldása — amelyekben pedig egyházaink jövő élete fordul meg — milyen módszerekkel oldható meg a siker nagyobb reményével, de az általános szükségérzete az u. n. belmissziói munkának el nem vitatható, le nem tagadható. Oly vaserővel kényszerít bennünkei az élet bizonyos feladatok megoldása felé, oly megdöbbentő jelekben mutatgatja lépten-nyomon, hogy egész egyházi életünk, annak minden tényezőjével sors-

döntő időket él, miszerint aki a szemét szándékosan be nem hunyja, ezeket le nem tagadhatja.

Már ott tartunk, hogy nemcsak egészen új rendszert teremtő átalakulást követelnek tőlünk a korviszonyok, egészen új igehirdetési módszert, új, még tisztán nem is látható lelkipásztori típust, de itt-ott már hitvallási alapjainkat is, a mozdíthatatlannak hitt, vallott és hirdetett legbelső szegletkőig, az evangéliumig, a Krisztusig „átértékelni” akarják az új idők bizonyos apostolai, új, soha nem hallott jelszavak és törekvések érdekében. Csakugy röpködnek már a levegőben a „totalis állam”, a bálványá emelt, tulhajtott nemzetiségiszolgáló jelszavai, amelyek az eddigi keresztyénségre, amint azt értelmeztük, sokkal veszedelmesebbek, mint a bolsevizmus már divatból kimenni készülő durva támadása, mert hiszen nem kiirtani akarja a keresztyénséget — amint mondja — csak átalakítani a mai idők követelményeihez és úgy, hogy egy-egy nemzet, vagy alakulat a legnagyobb hasznot huzhatja belőle lelkiségenek kialakításában. Ki tagadhatná, hogy ez a veszedelmesebb és a tömegeket könnyebben megtévesztő és magával ragadó?!..

Mindezek ostromával szemben az első vonalban nekünk, lelkészeknek kell felvenni és vivni a harcot halálos elszántsággal a vértanuságra is készen. Komoly jelek mutatják,

hogyan ez a vértanuság minden pillanatban ránszakadhat, vagy az egyik, vagy a másik formájában. Hiszen csak a németországi viszonyokra kell néznünk s azonnal látnunk kell, hogy a ház a szomszédban ég s egy szélfordulat kell csak, hogy a saját házunk is teljesen lángban álljon. A szélfordulatokban meg utóbbi éveink bővülködnek, napjaink meg egyenesen hallatlan feszültségben tartják lelkünket, hiszen a világtüze minden pillanatban kirobbanhat. S mi jön utána?!... Attól nem ok nélkül remeg a világ minden népe, még az olyan nemzet is, amelynek uralma egy félvilágot jelent.

Ilyen jelek láttára senki nem mondhatja józan ésszel, hogy meg ne fogjuk a munka eszközét ott, ahol kaphatjuk, hogy ne dolgozzunk erőnk teljes megfeszítésével, hogy ne kövessünk el, ne kíséreljünk meg mindent, ami a ránk bizott nyáját megtartja a Krisztushoz való hűségben, a védő és szeretettel pásztoroló anyaszentegyház régi, de megbízható falai között. Egyetlen, amit mi tehetünk e veszedelmes helyzetben: hogy hihiveinket megtartsuk az Isten anyaszentegyházának, hogy őket az ahoz való öntudatos ragaszkodás megőrizze attól, hogy a veszedelmes forgószelek elragadják. Ezért kell az egyházi élet mezején is a belterjesebb gazdálkodás, a több termést produkáló belmisszió.

Mert az is igaz, hogy hiveink a nagy világarámlatokkal szemben tehetetlenül, gyenge hittal, szervezetlenül állanak. Nagy tömegükben fogalmuk sincsen a világhelyzetről s még kevesebb arról, hogy hol van az ő helyük, milyen kötelességek várnak rájuk a hamarosan bekövetkező új helyzetben. Ha egyáltalán érdeklődnek az egyházi ügyek iránt, az legfeljebb a saját gyülekezetük szűk határáig terjed és annak apró-cseprő ügyeiig s pazarolják a drága kegyelmi időt jelentéktelen kanapéprocesszusokkal, de amelyek elmérgesedvén, gyakran tragikusan végződnek és eredménye egy-egy tönkrement gyülekezet és tönkrement, összetört lelkipásztori élet. Néha-néha annyi szomorú jel tárul elénk, hogy szinte kétségbeesünk egyházunk jövője felett és lehetetlennek tartjuk, hogy így, amint ma van, sokáig éljen; szinte az elemi életfeltételek hiányát látjuk itt-ott. Nem ezt hirdetik-e a lehetetlen székpercek, az adózásnak

minden fajtájától való huzódózás, az áldozatkészségnek csaknem teljes hiánya, egyetemes egyházi életünk szükségei iránt való érzék teljes hiánya, lelkészek, tanítók, egyháztalagok egymáshoz való viszonyának tulnyomóan nyomoruságos viszonya. Nyomoruságos, sőt elenséges viszonya, a legvadabb kirobbanásig és ezek tetejébe egy olyan egyházalkotmány, amely nem a mai idők emberei és viszonyai számára készült valaha. Ahol az egyetemes egyháznak, felsőbb egyházi hatóságnak jóformán semmi jog és hatalom nincs a kezében akkor sem, ha pl. a pásztor gyarlóságai következtében tönkremegy a gyülekezet, de akkor sem, ha a gyülekezet megvadult söpredéke gonoszságai következtében megáldoztatik egy jóra való lelkipásztori élet.

Ugy hiszem, hogy ennek a helyzetnek az átkát mindenütt érzik az emberek, lelkipásztorok és gyülekezetek, egyik helyen jobban, másik helyen kevésbé, de minékünk, gömörieknek a közelmúltban két olyan jel adatott ebben a tekintetben, amely csaknem példátlan az újabbkori egyháztörténelemben, amelyhez hasonló csak a papmarasztás rettenetes korában fordulhatott elő. Egyik a *Péter Mihály* tragikus sorsa, a másik a szintén szemek előtt a közelmúltban lejátszódott balogi eset, amely *Csabay Pál* lelkészársunk életét oltotta ki időnap előtt.

Péter Mihály püspöke is volt a tiszáninneri egyházkerületnek és mégsem volt mód megszabadítani abból a veszedelemből, amelyet a gyülekezetnek egy félrevezetett, fellázított és mindenre elszánt része zuditott reá. Mit tehetett egyebet?... Küzdött és meghalt. A mi viszonyaink között egy lelkipásztornak ilyen körülmények között csak e kettő között lehet választása.

Körülbelül ugyanez a *Csabay Pál* sorsa is. Konkolyhintők elvetették a konkonyt. Kikélt az elvetett dudva, megsokasodott. A lelkipásztor vitte élete keresztjét, amíg birta s egyszer összeroskadt alatta törvényeink, hatóságaink szemeláttára, majdnem hogy azt mondhatnám: asszisztálása mellett, mert hát nincs rá mód, hogy egy halódó embert egy ránézve halálos miazmákkal telt környezetből kiragadhassunk és levegőváltatással megmentjük az életnek. Amíg élt és vivta emésztő harcát, vele volt mindenkor részvé-

tünk, most, amikor elment közülünk és ott hagyta az élet harcmezéjét, utána száll imádságunk és áldásunk oda, ahol amaz igaz Bíró ítél felettünk és küldjük részvétnyilatkozatunkat azokhoz, övéihez, akiket legjobban szívenvágott elköltözése, azután megdőbbsenve sóhajtjuk: „Hodie mihi, cras tibi.”

Mi magunk egyen-egyen és ez a mi kis gyülekezetünk keveset tehetünk arra nézve, hogy a fentvázolt állapotok gyorsan megváltozzanak akár kint, akár bent, legfeljebb imádságainkban kérhetjük felülről a segédelmet és az indítást arra, hogy a vezetőink a bajok orvoslására nézve határozott és bátor lépéseket tegyenek, azonban sokat tehetünk arra nézve, hogy az egyes lelkek foglyul essenek a Krisztusnak és az egyes lelkeken át bekövetkezzék az a boldogító változás, amely a mai bajokat valaha megszünteti gyökeresen, azaz keressük először Istennek országát és annak igazságát, hogy mindenk megadassanak nekünk. A hálónak mélyre vetése, emberek halászása a feladatunk, amely ma is lehető. Hosszu, nehéz, sok türelmet igénylő munka és olyan, amely kifelé nem látszik azonnal, olyan, mint a magvetés, amelynek idő kell, amíg az aratás eljön, de a hü munka után elhozza valamikor az Isten. Cseppeként hordani össze a vizet, porszemekint az Isten országa épületét. Annyit, amennyi erőnkől kitelik, de ha a hűség megvan, meglesz az eredménye is. Cseppekből tevődik össze a végtelen tenger is, porszemekből a határtalan világ is. Ezt akarja az u. n. belmisszió is.

Azonban itt is annyiszor tapasztaljuk

erőnk elégtelenségét és bizonyos feladatokra való alkalmatlanságát, mert hiszen nem lehetünk ezermesterek, más-más talentumokkal ajándékozott meg Isten mindenikünket. Innen van az, hogy egyik munka mindig jobban megy mindenikünknek, mint a másik, egyéni képességeink és sajátosságaink szerint. De viszont itt van megint igen nagy szerepük a testvéri közösségeknek, ahol az egy hivatásra teremtett emberek egymással gondolatot cserélhetnek, egymásnak lelki ajándékokat adhatnak és az egyik ponton való erőtlenségünket kipótolhatja a másiknak ereje, nagyobb hite vagy tudása, tapasztalata.

Ma kiváltképen ez a célja értekezletünknek. Ezért hívtam meg *Lengyel József* egyházkerületi belmissziói előadó testvérünket, hogy mint tőlünk távolabbi gyülekezetben és más viszonyok között munkálkodó, mint a belmissziói munkamezőn hivatásából is sokat forgoló ember, mint olyan, aki egyházkerületünknek többi vidékeit is figyelemmel kíséri ezen munka szempontjából: adjon nekünk tapasztalatainak közlésével lelki kincset, hogy irányt vehessünk, gazdagodhassunk és lelkesedhessünk a másutt elért eredmények láttán és hallatán.

Hívásunkra készséggel megjelent értekezletünkön. Bárcsak ne lenne hiábavaló fáradozása! Bárcsak teremne gyümölcsöt munkája nálunk is s viszont a mi lelkesedésünk általa gyujtana lángokat másutt. Magvetés, plántálás, öntözés munkája ez nálunk is, másutt is s azzal az imádságos óhajtással nyitom meg mai értekezletünket, hogy ezt a munkát áldja meg a növekedést adó Isten!

Belmissziói jelentés

az ungi egyházmegye 1935. szeptember 19 én tartott gyűlésén.

Évek óta nagy súlyt fektet egyetemes egyházunk vezetősége arra, hogy a rendelkezésére álló eszközök alapján betekintést nyerhessen a gondozására és kormányzására bízott egyházaink bel- és küléletébe.

Évről-évre megismétlődő egyház- és iskolalátogatások hol kisebb, hol nagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel azon fáradoznak, hogy lehetőleg hű képet nyújtsanak az egyes egyházak életéről. Minden évben az erre kiküldött bizottság az egyházak és iskolák életét a helyszínen igyekezve megvizsgálni, a nyert tapasztalatok alapján beterjeszti a maga jelentését. S így a nagy gon-

dossággal összeállított esperesi és tanügyi bizottság elnökének jelentéseiből rövid bepillantást nyerhetnek az egyházaink életébe.

Ezzel szemben a belmissziói előadónak valamilyen nehezebb a helyzete. Az egyházmegyei közgyűlés ezen irányban hozott határozatai, továbbá az egyházkerület rendelkezései megadják ugyan az alkalmat és módot az egyes egyházmegyek belmissziói előadónak, hogy a helyszíni kiszállva szintén személyesen győződjenek meg az egyes gyülekezetek körében folyó, — ma már nem kell hangsúlyozni és elméletekkel alátámasztani — fenmaradásunk és lételünknek egyik leg-

fontosabb munkájáról a belmissziói munkáról. Erre a munkára azonban, bármennyire is szeretném, egy év alatt vállalkozni nem lehet. A legnagyobb akadálya ezen terv keresztülvételének az, hogy a missziói munkák a téli időszakban folynak, amikor az egyes gyülekezeteink az idő mostohasága folytán nehezen megközelíthetők, továbbá a rendelkezésünkre álló anyagi segítség is olyan minimális, hogy abból alig jut több 4—5 gyülekezetnek évenkénti meglátogatására.

A többi gyülekezet munkájáról csupán a belmissziói iverk kitöltéséből, az azokban feltüntetett adatokból tudok némi képet közgyűlésünk elé állítani.

A belmissziói kérdőívek úgy tűnnek fel előttem, mint egy nagyon sok retusáláson keresztülment fényképező lemezek, amelyek szakavatott kezekben az érzékeny lemezre felvett esetleges hibákat igyekeznek eltávolítani, minél szebbé és tökéletesebbé tenni. Bármennyire is akarjuk azonban, hogy a lemezekre felvett fényhatások szépek legyenek, azokról az esetleges alaki hibákat eltávolítani aligha tudhatjuk.

A misszió élet intenzívebbé tétele és megkönnyítése céljából mindnyájan nagyon jól tudjuk, hogy milyen nagy segítséget és utbaigazítást nyertünk azáltal, hogy ebben az évben már minden egyes egyházunk vezetőinek kezébe nagy anyagi áldozatokkal odaadta kerületünk az utmutatót, az ugynevezett Belmissziói Vezérkönyvet.

Sokan azt gondoltuk, mikor hallotunk azokról a számtalan panaszokról, amelyek ugyszólván minden összeövetelünkön megismétlődtek: tennék, csinálnék valamit, de bizony nem ismerem és nem tudom az utakat, amelyeken elinduljak — hogy ha a vezéreknek kezébe adjuk a legtökéletesebb és kipróbált utakon járó utmutatót, a bibliából összeállított vezérfonalat, akkor másképpen fog ez a munka is menni. Sajnos, a kívánt és remélt eredmény nem igen lett meg. Valóban úgy vagyunk vele, mint a legjobb fegyverekkel felszerelt hadsereg, amely nem tud semmire sem menni, mivel csak az első lépésig jutott el. Kezébe adták a híres gyárak általt alkotott fegyvereket, de annak használatára nem tanították meg. Vagy az a vadász, aki azt gondolja, hogy akkor is elejti a vadat, ha csak a fegyvertartási engedélyt mutatja fel annak megfélemlítésére, de a kezében lévő fegyvert használni nem meri és nem tudja.

A belmissziói iverkből kiolvasható és összehallitható jelentés arra enged következtetni, hogy vagy nem merjük, vagy nem tudjuk, vagy nem is akarjuk azokat használni, csak arra a sorsra van kárhóztatva az ilyen munkák is, mint paróchiális könyvtárunknak a legtöbb könyve, amelyek évek óta olyan szép sorban díszlegnek egyházi könyvtárunkban, úgy, hogy az egyházlátogató bizottság, csak annak számbavételét kérve, csak azt tudja megállapítani, hogy kisebb avagy nagyobb por lepte-e be az elmúlt évinél.

Egyházainkban a lelkimunka megindulása, haladása hátrózottan nagy nehézségekkel küzd. A nehézségek egyik nagy része abból a régi szellemből indul ki, mely még ma is sok helyen megvan, hogy ezeket a munkákat valami hivatalos, intézményes, parancsszóra elrendelhető és végezhető dolognak látják és tartják. Egyik ember végzi ambicióból, mások kényszerűségből, a harmadik hiúságból, pedig minden munka, melyet az Isten országában más okból, mint Isten-országára iránti szeretetből végeznek, nemcsak semmit sem használ, hanem egyenesenront. . . Ugyane szellemnek egyik mellékhatása az, hogy a lelkimunkát kezdik valami varázsszernek tekinteni és sokan vannak, akik azt remélik, hogy egy presbiteri konferencia, vagy egy akármilyen vasárnapi iskola már biztosítja mindazon bajok elmulását, melyek gyülekezeteinkben vannak, akkor is, ha magunk semmit sem csinálunk.

Azt hiszem, ma már idejét multa, hogy azon lovagoljunk, miszerint ilyen nevű, vagy amolyan nevű gyülekezeti szervünk van megszervezve, már nem az a fontos, hogy csupán csak a statisztikáknak dolgozva kérkedjünk vele. Én azt hiszem, a név, a keret nem fontos. A színes kóporsók, a kívülről tetszetős formák ma már idejüket multák. Nem a formát, hanem a belső tartalmat kell nézni.

(Folyt. köv.)

A felsőzempléni egyházmegye közgyűlése.

Szeptember 30-án a gálszécsi templom falai között tartotta meg évi rendes közgyűlését a felsőzempléni egyházmegye. Éneklés után a nagyimádkozó *Virág József* esperes emelte a lelkeket az ég felé a minden kegyelem örök forrásához.

A megbízó levelek felülvizsgálása után *Dr. Mertens Alfréd* gondnok mondta el klasszikus einöki megnyitóját, hangsúlyozván, hogyha beakarja tölteni a gondviselés által kijelölt helyét, az erős kéz politikáját kell érvényre juttatnia, mert a fegyelmezetlenség ördöge itt-ott már fel-fel dugja fejét s rabjává teszi a hívek fölrevezetett csoportját.

A mindent felölelő esperesi, remekbe készült jelentés szemünk elé vetítette egyházmegyénk egész arculatát. Esperesünk röngten szemével mindent meglát, minden hibát észrevesz és fedd, de a szerény és becsületes munkás és munka előtt kézséggel meghajlja az elismerés lobogóját. Hogy egyházmegyénk adminisztrációja simán és zajtalanul bonyolódik: ez az elnökség érdeme. *Virág József* esperes 76 évvel a vállán még most is vasember, *Dr. Mertens Alfréd* főgondnokkal teljesen kiegészítik, feltételezik, magyarázzák egymást! *Mertens Alfréd dr.* nemcsak oztokodni akar a hatalomban és nemcsak dirigálni akar,

hanem szolgálni is s ezen a ponton találkozik *Virág József* esperessel, akinél a kálvini puritánság szinte életforma s az abszolút egyszerűségben van belső gazdagsága.

Világi tanácsbíróvá *Papp Dezső* gálszécsi főkurátor, papi aljegyzővé *Jencsik János* gálszécsi lelkész választották meg. Mindkettő megválasztása nyereségünk Nemcsak hivatalos, de egyenesen hivatásos szolgálai úgy a Krisztus evangéliumának, mint a Krisztus Anyaszentegyházának.

Kalitza Dénest a nagyráskai gyülekezetbe, *Balla István* volt nagygéresi segédlelkészt, a csarnahói egyházközségbe erősítette be közgyűlésünk. *Csontos Zoltán* abarai s. lelkész egyházmegyénkbe kebelezetett be.

Böszörményi Sándor belmissziói előadó lemondása folytán közgyűlésünk egyhangulag a mély hittí, Krisztus vitéz katonáját, *Koncsol János* deregyői lelkészt választotta belmissziói előadóul. Reménységünk nem szégyenített meg: a nagy elődhöz méltó lesz az utód!

A csaknem 50 pontból álló tárgysorozatban egy charta-kérdés is szerepelt. A nagytoronyai hívek a lelkészi és tanítói díjlevél leszállítását, a közgazgatási járadékok eltörlését kérelmezték azzal, hogy az így eszközölt megtakarítással dűledező templomukat fogják majd idővel felépíteni. Eszembe jut ennél a kérésnél egy gyönyörűséges költemény egyik sora: „Az ördög is jogcímeiket idéz“. E közgyűlésünk a kérést erélyesen döntötte el.

5 közgazgatási és 2. fegyelmi bírósági ügy tárgyalatott le. Az egyik fegyelmi ügy bocsánatkérés folytán békés elintéztést nyert. Az abarai lelkész és gondnok, továbbá 8 presbiter ítéletileg vétkesnek mondtak ki az E. T. V. t. c. 34. §. 4. pontjába ütköző fegyelmi vétségben, amelyet az által követtek el, hogy az egyház 1935. évi költségvetési előirányzatába a tanítói igazgatói pótlékot felvenni megtagadták, annak dacára, hogy az esperesi hivatal az egyetemes konvent idevonatkozó határozatának közlése mellett ezen teherrel felvételét hivatalosan elrendelte.

Ennek a szép multu, számban egyik legnagyobb, a hívek anyagi viszonyait tekintve egyik leggazdagabb egyházközségünknek a jőzansága ma már a világ boltjába jár tanácsért is, meg igazságért is. A gyűlölség korántsem szűnt meg; a morajlás hallatszik, hogy mikor tör ki újra, nem lehet előre megővedőlni. A harag hullámai már a polgári bíróság asztalához is felcsaptak! Ide erős kéz kell, aki bárán az eke szarvara merje tenni a két kezét! Sajnos, a betegség kórokozója még most is megvan! 3 iskola kérvényét pártolólág terjesztette fel egyházmegyénk a kerülethez, hogy a nyomasztó anyagi viszonyokra való tekintettel a kooperálást a községi iskolákkal engedélyezni kegyeskedjék. Több ügyek elintézése után csak a késői estvelő órákban ért véget a közgyűlés.

Dobos Sándor
e. m. i. papi íjegyző.

A szöllősvégardói templomszentelés.

A szöllősvégardói maroknyi református híveknek régen, — 23 év óta — óhajtott vágya teljesült 1935. okt. 6-án, vasárnap. Az isteni gondviselés úgy rendelte, hogy délelőtt a Szöllőssön megnyílt „Szeretet-Árvaház“ adassék át rendeltetésének s délután pedig Szöllősvégardónak legyen feledhetetlen ünnepe: templomszentelése!

Bertók Béla püspök, *Isaák Imre* esperes s a környékbeli lelkészek és világiak kíséretében d. u. $\frac{1}{2}$ órakor érkezett Szöllősvégardóba, hova már előre kivonult a szöllősi hívek serege is.

Az Árpádok-korabeli templom előtt s a széles uccán állt és várt már az embertömegek áthatolhatatlan fala. Szeretett püspökünket a tisztelet hódolatával üdvözölték a helybeli ref. egyház, a politikai község, a kör. kath. testvérek ifju lelkésze és a tan-testület. Püspök ur meleg szavakkal válaszolt az üdvözlésekre s a krisztusi szeretet jegyében történő együttműködésre kérte a község lakosait felekezeti különbség nélkül.

Ezután a templomba vonult a közönség s azt percek alatt zsuffolásig megtöltötte. *Szabó Sándor* szöllősi ig. tanító harmóniumkísérete mellett megzendül az ének: a 75. d. és a LXXXIV. zs. Majd *Bertók Béla* püspök lép a szószékre s buzgó imádsággal emeli a sziveket a seregek Istenéhez, felajánlván e kézzel csinált templomot az Ő dicsőségére s kéri Őt, szentelje meg e helyet, hol népe színe előtt leborul. *Isaák Imre* esperes hirdette ezután az Igét. A hívek gondozó szeretetébe ajánlván az Ur békességének hajlékát. A templom történetét ismertette még *Horkay Barna* lelkész.

A szöllősi férfi énekkar tette még vonzóbbá az ünneplést. A nap leszállóban volt, mikor elhagytuk Szöllősvégardót egy felemelő nap boldog emlékével.

Tekeháza.

T. J.

Törvények és Rendeletek tára.

Közli: *Vajthó Lajos*.

205. számú törvény.

A birodalmi iskolatörvény 48. §-ának megváltoztatása.

(Kelt, 1919. ápr. 10-én. Kihirdettetett 1919. ápr. 18-án.)

1. §. A nyilvános iskoláknál való működés közhivatal, mely az összes állampolgárok számára egyformán és tekintet nélkül arra, vajjon valamilyen, vagy melyik hitfelekezethez tartoznak, hozzáférhető, ha az ezen hivatalhoz szükséges képesítést igazolják.

A tanítósból mindazok ki vannak zárva, kik valamely büntetőbírósági elítélés következtében a községi képviselőbe való megválaszthatóságból ki vannak zárva.

2. §. Ezen törvény végrehajtásával az iskola és népművelődésügyi miniszter bizatik meg.

274. számú törvény.

A nyilvános nép és polgári iskolák tanszemélyi szolgálati járandóságai és nyugdíjillelményei szabályozása.

(Kelt, 1919. máj. 23-án. Kihirdettetett 1919. jun. 5-én.)

A nemzetgyűlés határozata alapján elrendeltetik:

I. cikk. A míg a nép és polgári iskolák tanítószolgálati jogi viszonyainak végleges szabályozása a cseh-szlovák köztársaság összes országában keresztül nem vitetik, addig Csehországban, Morvaországban és Sziléziában érvényes a jelen törvény.

Külön rendelet által fog meghatározatni, hogy a jelen törvény határozmányai a cseh-szlovák állam többi részeiben is mikor lépnek hatályba.*

II. cikk. A tanszemélyeknek a jelen törvény keretében ugyanazon szolgálati járandóságok ítélhetnek meg, mint amelyek a hasonló nemű előképzetségi államhivatalnokokat a megfelelő rangosztályokban és csoportokban megilletik. Szolgálati járandóságok alatt itt az összes fizetési járandóságok és szolgálati illetmények, azonkívül ezeknek feljavításai és kedvezmények értetnek, melyek az államhivatalnokokat az azokat illető érvényes törvények és rendeletek szerint megilletik és ezen törvények és rendeletek a tanszemélyek viszonyaihoz alkalmazandók. Itt a kezdő szolgálatban alkalmazott tanszemélyeknek az államszolgálatban álló gyakornokok összes kedvezményei, azon tanítóknak azonban, kik a törvény szerint valamely rangosztály járandóságait, vagy annak részeit élvezik, az illető rangosztályú államhivatalnokok kedvezményei ítélendők meg.

Kezdőszolgálatos tanítóknak a jelen törvény értelmében azon irodalomtanítók értendők, kik az érettségi bizonyítvány alapján a legalacsonyabb rangosztályba való besorozás előtt nyilvános iskolákban ideiglenesen alkalmaztatnak. Kézimunkatanítónők és nem kötelező tárgyaknak mellékitanítói, női kézimunkatanítói vagy nem kötelező tanítására képesítő bizonyítvánnyal mindaddig kezdő szolgálatban vannak, míg az államhivatalnokok valamelyik rangosztálya alapján megszabott járandóságokat nem élveznek. (Lásd: 18, 19, 22 és 23 §-okat.)

Amennyiben a jelen törvény kifejezetten másként nem rendelkezik, mindaz, ami a tanítókra vonatkozólag megvan állapítva, mindig a tanítóknak is érvényes.

Az államhivatalnokok járandóságairól szóló 1914. jan. 25-i 15. sz. 6 ir. t. l. szolgálati pragmatika határozmányai a jelen törvény által a nyilvános nép- és polgári iskolák tanszemélyeire érvényt nyernek.

III. cikk. A birodalmi és országos törvényeknek a jelen törvényben ujonnan szabályozott vi-

szonyokról szóló összes határozmányai érvényüket veszítik, amennyiben a jelen törvény határozmányainak ellent mondanak.

Az ily iskolákban alkalmazottak, melyekre a jelen törvény határozmányai alkalmazást nem nyernek, az érvényes országos törvények szerint kapják a járandóságukat.

Mindenütt, ahol a jelen törvényben országos törvényekre történik utalás, Csehországban a tanszemélyek jogviszonyairól szóló törvényjavaslatnak az országos iskolatanács 1918. júl. 24-i II. A. 3622—51617. sz. rendelete által hatályba léptetett határozmányai értendők.

IV. cikk. Ha a jelen törvény hatályossága alatt az abban feltüntetett törvények és rendeletek módosítottatnának, vagy ha a szolgálati járandóságok vagy az ezekre való igények a nyugdíjállomány, vagy tényleges szolgálatban álló államhivatalnokok számára ujonnan szabályoztatnának, akkor minden módosítás alkalmazást nyer az egyenrangú szolgálati állásban, vagy a hivatalnoki rangosztályok csoportjában álló tanítókra (6—IV.—26—36 §-ok) valamint családtagjaikra.

V. cikk. A nyilvános nép- és polgári iskolák tanszemélyei számára való személyi kiadásokat az eddigi viszonyok végleges szabályozásáig a jelenlegi fenntartók viselik.

*) Hatályát az 1920. márc. 26-iki 181. 94. sz. kormányrendelet az itt foglalt módosításokkal Szlovákországra is kiterjesztette.

H I R E K:

— A máramaros-ugocsi ref. egyházmegye lelkész- és tanító egyesülete Királyházán tartotta meg okt. 7-én gyűlését. A szokatlanul meleg, verőfényes őszi nap ragyogva tekintett a csaknem teljes számmal összegyűlt lelkész- és tanító testvérekre, kiket a szeretet hoz máskor is össze, hogy egymást buzdítva erősödjének a hitben s lélekben gazdagodva térjenek meg munkásságuk helyére.

A gyűlés helye a paróchián lévő „Ott-hon” volt.

D e. 9 órakor megzendül a 87. d. 1. v.: „Mindenható, leborulva...” Isten dicsőségének magasztalása után *Isaák Imre* esperes-elnök szól az Ige szavával Ján. ev. 14: 27. v. alapján a Krisztustól nyert békeesség áldásáról, mely minden félelmet eloszlat, hogy valóban hordozói lehessünk az Ur békeességének. Alig száll el a fohászokodás utolsó szava, *Lajos Sándor* fancsikai lelkész kér napirend előtt szót s Isten iránti hálával emlékezik meg *Isaák Imre* elnökünk 25 éves lelképásztori működéséről. Az értekezlet meleg szeretetével ünnepli elnökét, aki meghatottan köszöni meg a felé áradó bizalmat s igéri, hogy ezután is a krisztusi szeretet lesz közte és lelkész-tanító testvérei között a szent kapocs.

A napi program bőséges és igen tartalmas volt úgy a szellemi, mint gyakorlati részét tekintve.

Dr. Sárkány Lajos királyházi lelkész a belmissziói munkáról szól. Tervezetet is mutatott be.

Szabó Béla huszti lelkész arról tartott előadást: „Miért nincsen és hogyan lehet lelkész-testvériség?”

Isaák Imre elnök a személyiség jelentőségét vetíti élénk színekkel elénk: „Ki küldött? — Kikhez küldött? — Miért küldött?”

Minden szava bizonyágtétel volt a Krisztusról! *Lajos Sándor* a nyugdíjintézetéről s az interkaláris javadalomról szól. A tanítók javadalma volt még szőnyegen.

A gyűlést *Tornyay János* tekeházai lelkész imádsága zárta be.

— **I. és II. lelkészképesítő vizsgák Lonsconcon.** A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes ref. egyház lelkészképesítő vizsgáló bizottsága okt. 17—18-án folytatta le az I. és II. lelkészképesítő vizsgára jelentkezett 3 végzett theológus és 9 s. lelkész vizsgáját. Az I. lelkészképesítő vizsgát sikerrel letette *Kuzma Barna* és *Molnár Loránd*, a II. lelkészképesítőn sikerrel vizsgázott 5. s. lelkész és pedig jó eredménnyel: *Vass József* és *Vizváry László*, elégséges eredménnyel: *Boros Kornél*, *Papp István* és *Asszonyi István*

HIVATALOS RÉSZ.

A Szlovenszkói Tiszáninneri Református Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

793/1935. sz. Nagykapos, 1935. okt. 10.

K ö r l e v é l.

Valamennyi esperesi és lelkési hivatalnak!

Az Egyetemes Konvent f. é. május hó 24-én tartott ülésén foglalkozott az állami ünnepeknek a ref. templomokban való megünneplésével és e tárgyban hozott határozatának a lelkési hivatalokkal való közlését az illetékes püspökökre bízta. Ebből kifolyólag, elakarván kerülni a közelgő állami ünnepen a nem kívánatos bonyodalmakat, a következő rendelkezést bocsátom ki egyházkerületünk esperesi és lelkési hivatalaihoz.

Október 28-án d. e. minden református templomban ünnepélyes istentisztelet tartandó, amellyen a liturgus egy alkalomszerű részletet olvasson föl a Szentírásból s azután imádságban kérje az Istent, hogy őrizze meg államunk békéjét s engedje meg annak nyugodt fejlődését. Óvja, védelmezze és tartsa meg a köztársaság Elnökének életét és az állam kormányosainak adja a bölcsesség és szeretet lelkét, hogy az állam összes népének javát munkálhassák. Az istentisztelet végén

az állami himnusz a szlovák gyülekezetekben szlovák, a magyar gyülekezetekben magyar szöveggel eléneklendő.

E rendelkezés végrehajtásáért a gyülekezetek lelkészei feyvelmi eljárás terhe alatt felelősek.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

A Szlovenszkói Tiszáninneri Református Egyházkerület Püspöki Hivatalától

794/1935. sz. Nagykapos, 1935. okt. 10.

K ö r l e v é l.

Valamennyi kebelbeli esperesi és lelkési hivatalnak!

200 évvel ezelőtt, 1735-ben választotta meg a tiszáninneri egyházkerület *első püspökéül Szentgyörgyi Sámuel* rimaszombati lelkészt s *első főgondnokául Döry Andrást*. Ezzel a lépéssel egységes egyházkerületté szervezkedtek az addig unióban élő egyházmegyék s így ettől az időponttól kell számítanunk annak az egyházkerületnek életét, amelynek a mi szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületünk leszakított darabja. Méltó dolog, hogy a 200 éves küzdelmes mult emlékét felelevenítsük református hiveink lelkében. Ezért elrendelem, hogy a közelgő reformációi emlékünnepen minden gyülekezetben megemlékezés történjen a nevezetes évfordulóról, akár az ünnepi íghirdetés keretében, akár e napon tartandó vallásos estélyen, illetve összejövetelen.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

P Á L Y Á Z A T O K.

A fertőszalmási református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet orgonista kántor-tanítói állásra. Tanítói javadalom: 1. 2000 Ké. készpénz. 2. 15 q buza 3. 16 m³ fa beszállítva, 4. 6 q szemes tengeri, mely javadalom 4908 koronára van értékelve. Külön kántori javadalom: 1. Lakás, 2 szoba konyha és melléképületek. 2. 6 magyar hold szántóföld, 3. Stóla. Pályázati határidő november hó 15-ig. Földek adóját az egyház fizeti. Államsegély kérvényezve lesz, az eddigi tanító is kapta. Pályázhatnak legújabb tanítói érettségivel állampolgársággal bíró orgonázni tudó ref. tanerők, szükség esetén az állás ilyenek hiányában, ág. ev. vallásu tanerővel, vagy oklevél nélküliekkel is betöltetik. Tanítási nyelv: magyar. Pályázatok a fertőszalmási ref. lelkési hivatalhoz küldendők. *Fertőszalmás pp Veliký Palád, okres Sevluš, Podk. Rus.*

A borzovai ref. tanítói állásra a pályázati határidő, mely hivatalos lapunk 40-ik számában jelent meg, nov. hó 2-ik napjáig hosszabbítottatik meg.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výtlačné povolené riaditeľstvom poš a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona</p> <p>Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR.</p> <p>Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN.</p> <p>Főmunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkész-i hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	--	---

Megjelenik minden szombaton.

Miért nincs és hogyan lehet lelkésztestvériség?

Hivatalos lapunk 39-ik számában *Varga Imre* lelkész társunk a lelkipásztor árvaságáról írva megállapítja, hogy református egyházunkban a lelkipásztor teljesen magára van hagyatva, nem áll a háta mögött senki, sem a hivatalos egyház, sem a hivei, sőt még a lelkipásztor társai sem. Egyházunk salakja aztán, mely ott végzi romboló munkáját, ahol lehet, nekimegy és olyan féktelenséget visz véghez, ami a papnak pokollá változtatja az életét. Ilyen körülmények között a lelkipásztor nem is működhetik eredményesen.

A cikkirő a szükséges kollegialitás kifejlesztése érdekében azzal az életrevaló javaslattal és tanáccsal áll elő, hogy a lelkészértekezletek alakuljanak át a pásztorok mintagyülekezetévé, hogy ebben a testvéri közösségben kicsiny és nagy egyformán otthon, támaszt, védelmet találhasson. „Nem lesz addig intenzív gyülekezeti élet egyházunkban — írja igen helyesen — míg mi, pásztorok a hiveink előtt meg nem mutatjuk, hogy hogyan kell egymást szeretni, támogatni és lelki-gondozásban részesíteni.”

Teljesen egyetértünk a cikkirővel abban, hogy a mai lelkipásztor nagyon sok esetben szomorú árvaságra van kárhóztatva, de abban is egyetértünk vele, hogy ebből az árvaságból a kivetendő ut a komoly bünbánatorni vezet keresztül, mert kimondhatatlanul sokat mulasztottunk ezen a téren.

Valljuk meg őszintén, hogy árvaságunknak a legtöbbszor mi magunk vagyunk a legfőbb okai. Magunk vagyunk az okai annak, ha a hivatalos egyház, a gyülekezet, a kollégák részéről tapasztalt fájdalmas közöny s az egyház salakjai által ellentünk intézett igaztalan támadások közepette árváknak, magunkra hagyatottaknak érezzük magunkat, holott nekünk is szól a krisztusi ígéret és biztatás: „Nem hagylak titeket árváknak — ime én

tiveletek vagyok — ahol ketten, vagy hárman egybegyűltek az én nevemben, én is ott leszek.” Árvaságunknak első nagy oka rendszerint az, *hogy nem fogjuk szaván a Krisztust*, nem élünk Vele lelkiközösségben, nem gyűlünk össze, ha csak ketten, vagy hárman is az Ő nevében s az Ő ügyének érdekében, hogy Ő is jelen lehessen közöttünk s intsen, tanítson, bátorítson, vigasztaljon és megmentsen bennünket, amikor egyházunk salakja felkel ellentünk, hogy pokollá tegye az életünket. Kérдем, pokollá teheti-e bárki is az életünket, ha velünk a Krisztus? Vagy nincs-e igaza, amikor azt mondja: „Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa. Boldogok vagytok, ha szidalmaznak és háborgatnak titeket és minden gonosz hazugságot mondanak ellenetek én érettem. Örüljete és örvendezetek, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben, mert így háborgatták a prófétákat is, akik előttek voltak.” Minden azon fordul meg tehát, hogy barátunk-e a Krisztus a szó igazi értelmében. Tartunk-e naponta csendes órát, azaz elmélyedünk-e az Írásba s imádkozunk e úgy, ahogy a Lélek indít és vezet, vagy csak másnak prédikáljuk és ajánlgatjuk azt? Eszembe jut, hogy amikor 10 évvel ezelőtt a dolhai konferencia alkalmával erről szóltam, akkor Szendrey István barátunk azt felelte erre, hogy ezt talán meg lehet csinálni Németországban, ahol én ezt láthattam, de lehetetlen betartani nálunk, ahol olyan sok gondja, baja van a lelkésznek. Egyszerűen nem jut rá idő. Óh ha tudta volna a mi megboldogult kedves barátunk, hogy a halál akkor már kinyújtotta felé csontos kezét s meg vannak számlálva esztendei, bizonyára ez lett volna a legfontosabb gondja és dolga s inkább mást hagyott volna el. Ugyanakkor Bácsy Gyula testvérünk arról tett bizonyosságot, hogy mindig megérzi, ha elhagyja a feleségével

tarlani szokott csendes óráit. Barátaim, higgyétek el, hogy mások is észreveszik és megérik azt rajtunk, hogy rendszeres bibliaolvasó és imádkozó életet élünk-e, hogy csak távoli ismeretségben, vagy jó barátságban élünk-e a Jézus Krisztussal. Megtetszik ez a beszédünkön, szokásainkon, egvéni, családi életünkön, gyülekezeti munkánkon. Csak egészen természetes, hogy ha önző módon önmagunkban önmagunknak élünk, az Isten se áll a hátunk mögött s könnyen győzelmet vesznek rajtunk egyházunk salakjai.

Árvaságunk másik fő oka logikusan következik az elsőből. Magunkra vagyunk hagyatva hiveink körében, akik közönyösen mennek el mellettünk, nem hallgatnak ránk s a döntő órákban ellenünk fordulnak, mert mi sem sokat törődünk velük. Elhanyagoljuk a cura pastoralist és a belmissziót, különösen az ifjuság lelkigondozását és nevelését, ami aztán előbb, vagy utóbb megboszoszulja magát. Egyébként nagyon jó papok lehetünk a mult század felfogása értelmében, elmegyünk addig, ameddig a törvény, a köteleesség kényszerít, elvégezzük lelkiismeretes pontossággal az istentiszteleteket, betöltjük legtöbbször már csak úgy-ahogy az ad nín sztrációval járó feladatainkat, de ennél többre alig vagyunk kaphatók. Felölünk nagyon helyes és jó dolog lehet az a vasárnapi iskola, nőszövetség, ifjusági kör, de ki kényszeríthetne erre bennünket, különösen, ha elfogadható mentséget is találtunk rá, hogy felmentsük magunkat a munka és a vádak alól. Hogy közben nem épül, sőt egyenesen szemmel láthatólag romlik, bomlik, sokszor teljesen lezüllik a gyülekezetünk, az már nem a mi gondunk. Aki hátul jön, tegye be az ajtót. Nem vádaskodni akarok, csak utalok arra a sok-sok belmissziói jelentésre, amelyekben a lelkésztestvéreink éveken keresztül következetes egyhangúsággal minden kérdésre csak egy tollvonással felelnek, vagy azzal az olyan keveset tartalmazó s mégis olyan sokat jelentő szóval hogy: „Nincsen.“ „Van-e vasárnapi iskola, van-e leány- és asszonykör, van-e ifjusági egyesület, van-e bibliakör, háziistentisztelet?“ Nincsen, nincsen, nincsen! Mit adott a gyülekezet az elmúlt évben az árvaháznak? Semmit! Mi a terve, javaslata a jövő évi missziói munkára vonatkozólag? Semmi! Ugyan mit várhat az ilyen munkás a gyülekezetétől, mit várhat a jövőtől? Lehet-e, van-e az ilyen gyülekezeti életben evangéliumi erő? Ugy-e hogy nincs! Arathat-e majd megbecsülést, hálát, szeretetet öreg korában az ilyen lelkész? Ugy-e, hogy nem arathat semmit! Bizony mi se vagyunk kivételek, ránk is áll az evangéliumi igazság és törvény: „Ne tévelyegjetelek, Isten nem csufoltatik meg, mert amit vet az ember, azt aratandja is. Mert aki vet az ő testének, a testből arat veszedelmet, aki pedig vet a léleknek, a lélekből arat örök életet“... „A maga idejében aratunk, ha el nem lankadunk.“

Nem az a szomorú, hogy a legjobb gyülekezetben a legjobb lelkipásztor ellen is támadnak

igatók, lázítók, hanem az aztán az igazán elszomorító jelenség, ha senki sincs a gyülekezetben, aki ilyenkor hathatósan a lelkész háta mögé állna és fedezné saját testével az ártatlanul megtámadott lelkészt. Ugy áll azonban a dolog, hogy ahol bizonyos időn keresztül komoly evangéliumi munka folyik, ott lassan előáll egy kicsiny, de egyre növekvő lelkész csapat, a munkatársak serege, amelynek közepette a hű pásztor sohasem érezheti árván, elhagyatva magát. A belmissziói munkában, a vele együtt dolgozók testvéri közösségében annyi lelki örömet és egyben oly nagymérvű anyagi támogatást találhat hivei részéről Isten országának buzgó munkása, hogy semmiképen se lehet oka a panaszra.

De nézzük meg végül azt is, hogy mi teszi sokszor olyan egyedül állóvá, kollegialitás, szolidaritás nélkül élővé a lelkipásztort pásztorársai körében is? Az talán, hogy rosszak, szeretetlenek, széthúzóak vagyunk? Nem gondolnám! Nem lehet azt mondani, hogy a lelkészek általánosságban akár rosszabbak, akár jobbák volnának az egyház többi tagjainál. Ugy ezek, mint azok között egyesek vannak jók is, rosszak is, hívők és hitetlenek egyaránt. Azért, hogy valaki a papi pályára lépett s mint ilyen keresi meg a kenyerét, még nem jelenti feltétlenül, hogy szentebb is lett, tehát nem is igényelhet nagyobb tiszteletet a kivülállóktól, több kollegialitást és testvériséget pályatársai részéről, ha csak külön rá nem szolgált erre. Amikor Jézusnak megmondják, hogy anyja és testvérei szólni akarnak vele, így felelt a hozzászólónak: „Kicsoda az én anyám és kik az én testvéreim? És kinyújtván kezét az ő tanyitványaira mondá: Ime az én anyám és az én testvéreim. Mert aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát, az nékem fitestvérem, nőtestvérem és anyám.“ Mit jelent ez mást a számunkra, mint azt, hogy a lelki testvériség felette áll a vérbeli közösségnek s annál inkább a közös pályán működők érdekközösségének. Kik az én testvéreim, kérdi a lelkipásztor is, végigtekintve kollegái során s felelhet rá a Krisztus szavával: aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát. Azzal szemben, aki nyilvánvalóan nem cselekszi a mennyei Atya akaratát, ellenkezőleg evangélium ellenes életével, munkátlanásával, szeretetlenségével egyenesen botránkozást szerez s így elárulja a Krisztus ügyét, rontja az anyaszentegyházat, felmentve érzi magát a kollegiális együttérzés és támogatás alól mindaddig, míg kartársa meg nem változik s pásztorhoz méltó életet nem él. Vagyis nekünk is mondja Jézus: „Aki jobban szereti apját, anyát, testvéreit mint engemet, nem méltó én hozzám.“ A lelkipásztorokat egyedül csak a Krisztus közös szeretete s Isten országa ügyének közös szolgálata kapcsolhatja össze igazi testvéri közösségbe. Nagyon találóan írja Dr. Viktor János a „Boldog rabság“ című könyvében, hogy „a szeretet értéke attól függ, hogy miért szeret az ember valakit, vagy más szóval, mit szeret benne? Azt-e, hogy valamiképen ő is a Krisztus ügyéhez tartozik? Vagy egészen mást?“ Nem a testvériséget

kell tehát hangoztatnunk és kikövetelnünk, mert ez már csak eredmény, amely természetszerűleg elő is fog állani, ha mi lelkipásztorok mindannyian be fogunk kapcsolódni az Istenországának munkájába, hanem ezt a munkát! Addig, míg ez nem fog megtörténni, a testvériség, a kölcsönös szeretet és az egymást támogatása, csak egy szép álm lesz legfeljebb, csak azok között fog valóban előállni, akik már most benne vannak a munkában. És ez a szűkebb körre szorítkozó testvériség már meg is van mindenütt, csak az volna a kívánatos, hogy ez a kör, nevezzük így: *baráti kör*, egyre nagyobb legyen s tagjai egyre öntudatosabban éljék a testvériséget, amely jutalmul, aldásul adatik nekik hűséges szolgálatukért.

Arról van szó most is, hogy ezek a baráti körök lépjenek működőshe egyházmegyénkben s ha már a lelkésztestületek a maguk teljes egészében nem tudják, mert nem is tudhatják megmutatni a hívek előtt, hogy hogyan kell egymást szeretni, támogatni és lelkigondozásban részesíteni, mutassa meg egyelőre legalább az a néhány lelkész, akiket valóban nem az érdekkövösség, hanem a Krisztus közös szeretete s Istenországa ügyének közös szolgálata tart össze. A gyülekezetet se lehet teljes egészében evangélizálni, nem lehet a lelkipásztori kart se. Nem mindenki alkalmas a szolgálatra és a testvériségre. Sokan vannak a hivatalosok, de kevesen a választottak. Áll a predestináció dogmája mireánk is!

Hadd fejezzem be előadásomat azzal a felhívással, hogy azok, akik közülünk máramarosugocsi egyházmegyénkben szeretnének többet és hivebben szolgálni Isten ügyének, a bel- és külmiszióban, akik a szeretetmunkát és az árvaházainkat még lelkesebben óhajtánák támogatni, azok gyűljünk össze minden hónapban egyszer Nagyszőlősiön mindazokkal az egyháztaggokkal egyetemben, akik szintén vágyakoznak a minden személyi különbség felett álló testvériségre, az Igének közös olvasására, közös imádkozásra és közös munkára. Jöjünk össze időnkint s engedjük, hogy a Szentlélek szabadon használhasson fel bennünket kicsiny, vagy nagy célok érdekében Isten dicsőségére, Anyaszentegyházunk javára. Mindenkit hívunk, mindenkit várunk, nem akarunk senkit kizárni a testvériségből, a közös munkából, de nem fogunk elcsüggedni és szándékunktól elállni, ha csak ketten, vagy hárman leszünk is, vagy ha rosszindulatu támadásoknak leszünk is esetleg kitéve. És nem adjuk fel soha a reményt, hogy később még azok is velünk lesznek — mindnyájan együtt fogunk dolgozni a belmiszió különböző munkaágában, a külmiszióban és a szeretetmunkában, akik ma még ridegen elzárkoznak ettől, mert „más a felfogásuk.“ S megfogjuk mutatni, hogy nemcsak lelkészárvaság van, de van lelkésztestvériség is a Jézus Krisztus által.

Sz. B.

(Előadás a máramaros-ugocsi lelkészértekezleten)

A német szellem mai helyzete.

I.

Ismert, hogy a németországi protestantizmust az 1933-as forduló a „Német Keresztyének“ névvel egységesített, közös hitmozgalommá hozta össze és hittudományi, valamint egyházpoltikai tekintetben eddig szokatlan, komoly kérdések elé állította. Erről a mozgalomról több ízben volt már szó lapunkban is. Feltették és sokan féltik a „Német Keresztyének“-tól a német egyetemes egyházi keresztyénséget, aztán a világ protestantizmusát, mert mindegyik összefügg ezekkel a változásokkal és előbb-utóbb hatása alá kerül, ha ugyan bennük ez a hatás már ma nem jelentkezik. Ezért korszerű és életbevágó, hogy időnként foglalkozzunk ezzel a mozgalommal.

Most Emanuel Hirsch göttingeni hittudós könyvét kívánom ismertetni, amelynek a címe: Die gegenwärtige geistige Lage im Spiegel phil. u. theol. Besinnung (Akademische Vorlesungen z. Verständnis d. deutschen Jahrs 1933 — A jelenlegi szellemi helyzet bölcséleti és hittudományi eszmélet tükrében. Főiskolai előadások az 1933-as német év megértéséhez. Göttingen, 1934). E. Hirsch a Német Keresztyének egyik vezetője és könyve a mozgalom irányát, tartalmát és törekvéseit tisztán tárja fel. Hozzátartozik a bevezetőhöz, hogy Hirsch földjét és fáját rajongásig szerető ujluthe-

ránus hittudós, aki hazaszeretét Fichtétől, Kleisttől és H. von Treitschkétől tanulta. Elveti az „ál-cás hamis individualizmus“-t s a „nép és haza képében Istennel“ találkozik. Így lát, ítél, akar és dolgozik. Írása, amelyre K. Barth mondja, hogy jól olvasható — főiskolásokhoz intézett, azonban szól a lelkészekhez is. Külömben ezek az alábbi gondolatok legalább részben megegyeznek azokkal az előadásokkal, amelyeket a szerző az upsalai és helsingforsi egyetemen tartott, mint vendégtanár. A következőkben közölt gondolatkörök, igazságok megállapítása rátermettséget, elmélyülést, felkészültséget és keresztyén küzdelemvágyat kíván. Hirsch műve előbbre visz bennünket az események belső erőinek megértése felé, ugyanakkor a mai történések összefüggéseit deríti fel. Ezért igazán hasznos írás.

II.

Műveltségünk, mondja Hirsch, egyik vezérszavaként az emberi értelem, másik meg a szabadság gondolata lett. Mindegyik nyugtalan, mozgó, szétbontó s eredményük reflexióműveltségünkön belül: a vita, az emancipáció, a válság, a forradalom. A tárgyi tudás egyre nőtt, hatalmas körré tágult, viszont napról-napra kevesbedett a belső, szilárd, egybefogó igazság-érv. A német szellemi válság szembekerült szétszakítottságban áll elénk,

mint a historizmus és metahisztória, vagy más irányban: Nietzsche bölcelete. A válság legszembetűnőbb azonban a marxizmusban, amely „a történelmi kor ítélete saját maga felett.“ A különböző, korunkban megindult szellemi mozgalmak ezen az úton igyekeztek a nép, jelen esetben a német-ség zárt, megőrzött „nomosz“-át (belső élettörvényét) széttörni.

1933-ig a német-ség, írja Hirsch, zsákmánya volt a különböző bontó törekvéseknek, amidőn ezek nem tisztelték az Istentől kijelölt faji, történelmi határt, széttörni igyekeztek a népiség megtartott életrendjét és tagadták a népi gondolkodás élő voltát. Így kerül közös támadásba, idegen kifejezéssel a népi horosz, nomosz és logosz. De az 1933-as ébredési eseményekben Isten, mint a történelem Ura, áll az ember elé. Eddig guny, becstelenség, halál, éhség, vereség, a győztes szőszegése, árulás, hűtlenség, önmarcangolás, meghasonlás sajátmagunkkal, céltalan veszteség volt, ebben a német évben pedig a vita s az egyén önkénye alól kikerül a nép és állam életének alapkérdése. Valóságos sorsforduló ez a szó teljes szellemi és anyagi értelme szerint.

Ez a változás 1933-mal bekövetkezett a hittudományban is. A hittudomány ugyanis a világháború előtt Kant és Schleiermacher hatása alatti, jellemzője a történelem szemszögéből való látás. Ez a historizmus azután a keresztyén erkölcs tan komolyságát és a vallásos belsőséget a korszellemmel vegyítette s így keletkezett a mai keresztyén-ségen belül a nagytömegű modern pogányság. A hittudomány érdeklődése a keresztyén-ség abszolutsága, történelmi tényei, Krisztus kérdése, majd a társadalmi bajok felé fordult. A romlás egyre tartott s a világháború és az utána jövő évek sem jelentenek semmiféle tisztulást, vagy reménységet a tisztulás felé. Theológiai tekintetben tárgyváltozás lesz ugyan, mert egyrészt az Ujtestamentum eszkatologikus értelmű felfogása, másrészt meg Luther és a reformáció tanulmányozása jelentkezik. A hittudomány ilyen munkálásában az Uj Szövetség és a törvény, a bűn és a hit, az élet és a halál, a hazugság és az igazság, az ember és Isten nyér eszkatologikus értelmezést és jelentőséget, másik részről viszont a dialektikus munka Lutherhez és a reformációhoz vezetett. Ennek nyomán új történelmi felfogás, új istenkép és krisztusfogalom alakul ki. Ez az ujlutheránizmus, amely Isten jellemzőjét a változatlan, kemény, feltétlen ur-akaratban látja és Krisztust meg, mint a szenvedés és megváltás urát tekinti. De más is történik ezekben az években. Az új reformációs irány harcot próbál a kulturprotestantizmus ellen.

Ehhez a támadáshoz tartozik, hogy az ujlutheránizmus tartalmi felszereltségét tekintetbe vesszük. Itt „az eszkatologikus szemlélet csak az erkölcs tan kötöttségén belül kapott helyet, amelyet az ember úgy fogott fel, mint a történelem Ura által adott órát. „Az új nemzeti irányú lutheránizmus kiszabadítja a kegyelem fogalmát s a

kijelentését az eddigi közelmúlt szűkítetttségéből és nyíltan hirdeti: „Isten történelme ismer előzetes kegyelmet és előzetes kijelentést“ — a krisztusin kívül.

Ezzel a feszültséggel indult harcba az új lutheránizmus, de támadása megtorpan! Pedig nem hiányzott az akarat, amely azonban elmélyült, széthullt és gyengült közvellen 1933 előtt. Biztos a vesztes, hogyha ebben a küzdelemben nem segít a nép és az állam. 1933-as német év jelentősége az, Hirsch írása szerint, hogy „az evangéliumi egyháziaság Isten Igéjének és az élő Krisztusnak a német népben élő hordozójává“ ujult. Ezért ismétli számos esetben, hogy „az evangéliumi hittudomány s egyház és a nép, valamint az állam mostani órája összetartozik.“ Mi ez az összetartozás? A Harmadik Birodalom és a Német Keresztyének közös egymásrautaló létele, amelyet az egyház felé így lát Hirsch: „Evangéliumi keresztyén-ségünkhez ma egyedül az a kérdés, vajjon a nemzetiszocialista mozgalom és világnézet az evangéliumi hitű és evangéliumi szellemű német ember számára a hordozó természeti-történelmi életalap és cselekvési kör-e. Ha igen, akkor ettől a mozgalomtól és világnézetől alakított népiségben és államiságban magátólérthető-dőképpen megvan a tér, amelyre a német evangéliumi egyháznak szüksége van, hogy igehirdetése, tanítása és lelkigondzása által az evangéliumi hit közösségével embereket fogjon egybe és az evangéliumi hitben neveje őket. Több, mint ilyen tér, azonban nem szükséges számára, többet nem kíván a német néppel és szellemmel közös hosszú történelmének jogai alapján.“ Az új lutheránizmus alakját magáraöltött reformatori irány dialraujítását látjuk ezért az 1933. évben, illetőleg ennek egyházi és hittudományi jelenségeiben, amelynek nyomán megújul a német bölcelet és hittudomány. A német bölcelet megújulása a lét-bölceletben nyilvánul meg, amely tulajdonképpen a sokratészi filozófia felujítása. Ebben mérvadó: „A bölcelő létezése a bölcelet történelmi létszerűségének mértéke“, vagyis a bölceletben az önmagát kijelentő szellemisség meghatározott népen és államon belől jelentkezik, mint „közvetlen a logosz mélysége“. A bölcelet ilyen körülírása szerint viszont arra mutat, amit lényege szerint már Sokratészban is szemlélhetünk, hogy benne küzdelem és döntés van a történelmi idő keretén belül. A bölcelet azért kapcsolódjon az emberi-történelmi lételhez, mint az anyagi és szellemi élet hordozójához. Keresse és világosítsa meg az egyén és a közösség kapcsolatát és igyekezzék megközelíteni Isten lételének titkát létezésünk határán belül.

A bölcelet megújulásával összefüg az iskolarendszer átépítése. Ennek első ténye az egyetem ujjászületése, amidőn a nemzetpolitikai nevelés szolgálatába szegődik a főiskola, tanáraiban és tanulóiban egyaránt. Csak így lehet ugyanis felfrissíteni a népi nomoszt és így lehet a fiatalsá-

got a német szellem szolgálatában a nomosz vezetése alá állítani. Ez az átalakulás gyakorlati külső következményekkel jár. „Az egyetem tanárainak és tanulóinak személy szerint az új népet és államot képviselő S. A. és SS alakulatok köteles tagjaivá kell lenniök. Ha az átmenet megtörtént, midőn mi, az ezt képviselő nemzedék félrevonultunk, tanárok és tanuló közösen mind ugyanazt a barnainget fogják viselni. Egyedül így tehetjük ismét az egyetemeket a nevelés, az egész ember képzésének helyévé: a tanulók többé nem üres térben állnak és a tanárok tovább nem élnek a tanulók számára hozzáférhetetlen szellemi világban egyedül. Egyedül így szerezhetjük megint meg a férfiaság és a becsület közös fogalmában a szellemi-erköcstani alaptartásunkat. Egyedül így nyerjük vissza népünkben és államunkban a szellemi vezetés jogát“ Ezek a kijelentések világosan beszélnek, felesleges a cél eshetőségéről, nagyságáról egyuttal veszélyeiről írnom.

A bölcsélet a fentiek szerint és eredményeként új forrást, célt és tartalmat nyer a Harmadik Birodalomban. Gyakorlattá lesz, történelmi eseményekből ered s „a felelősséget tudó német szellemiség kérésselhetetlen önmagabátérésének és szigorú számadásának helye.“ A bölcsélet gyakorlativá tétele az állam és a nép fogalomujjításába vezet s egyuttal fokozott felelősséget kelt az egyénben népevel és államával szemben. Tovább pedig a Harmadik Birodalom bölcselői és akik ezt a bölcséletet elfogadják, az állam eseményeit 1. vitanélküliséggel, 2. magátólérthetőséggel s végül 3. igenléssel szemlélik.

Nemcsak a bölcsélet nyer új tartalmat, forrást és szerepet a Harmadik Birodalomban, hanem, ahogy sejtethető, az előzők után, a hittudomány is. A német hittudomány ugyanis, Hirsch írása értelmében, a német népi logosz élő része, mert maga ez a nomosz keresztény-germán s a jelző egyik felét sem lehet a másiktól elválasztani a német nép romlása nélkül.

A német hittudomány feladata a népi nomosz és logosz felismerésében, a közösségek végső alaperőinek felfedezésében és az előttük történő döntésekben nyilvánul meg, amidőn szerepet nyer minden művelletben a protestantizmus önkritikája a világgal, az egyházzal, a néppel és az emberrel szemben. A hittudományi fakultás ezért fontos az új ember és nép kialakításában.

Tehát mi is a cél? Az egész németiségnek egységes átalakítása közös gondolkodásra, közös akaratra és szolgálatra, ez pedig csak a hittudományból kiindulva képzelhető el és valósítható meg, ha ugyan véghezvihető egészében. Ebben az emberalakításban a hittudomány az igehirdetést egyrészt „az élő népi-állami történet sodrába“, másrészt meg „a minden hagyományon és szokáson átütő isteni igazság alá közvetlenül“ állítja. Ebben a kettős követelményben kifejezésre kell hozni, hogy Isten Ur, aki szolgálatára szólít mindeneket, valamint szolgálatainkért számadásra von. Az ige-

hirdetésen, tanításon kívül a lelkigondozásban is, ki kell térni a mai hittudományi kérdésekre, amelyek így fogalmazhatók meg: 1. Isten Ur. 2. Mi bűnösök vagyunk. Végül: 3. Isten szolgálatára hív. Ha ezek a kérdések megoldódnak, az evangéliumi egyházas kereszténység feltétlen ujjaszületik és vele együtt újul meg a sorsa szerint hozzákötött német nép.

A Harmadik Birodalomban így jelentkező kereszténység egyházas és hitvalló. A hitvallás nem a múlt művelete, hanem a jelené. A hitvallás ezért „Isten dicsőségének hirdetése az általa igazzá tett emberi létel mélyeől“ Az egyház és hittudománya akkor teljesíti feladatát, ha minden életművelletével a teljes népi nomosz és logosz tekintetbevételével felelősségre nevel. Ez az életforma végül nem egyéb, mint a reformációs, Evangélium alatti hitből jövő engedelmség történelmi tényezővé való alakulása. Ez az egyház és kereszténye nem vonul félre a történelmi eseményektől, hanem cselekvőképpen, felelősséggel nyul hozzájuk.

III.

E. Hirsch így látja és itéli a mostani német szellemi helyzetet. Kereshetjük, hogy gondolatrendszerében nagyobb rész állambölcsélet, vagy történelembölcsélet körébe tartozik-e? Elutasíthatjuk, vagy elfogadhatjuk, mindkét esetben többé-kevésbé lehet ellenkezni. De mit változtat a történelmi tényeken mindez?

A tárgyi ismereten túl számomra állásfoglalásnál az a mérvadó, mennyire keresztényen ez a könyv? Amikor vallom, hogy mindenben nem lehet elfogadni állításait, annyi kétségtelen, hogy ragyogó dialektikával sok újat mond. Alapmeggyőződése a reformációs hitvallási megnyilatkozás: „Az Istenhez való kapcsolat teszi az embert emberré“, pedig igazság és rokonszenves.

Narancsik Imre.

Belmissziói jelentés

az ungi egyházmegye 1935. szept. 19-én tartott gyűlésén.

(Folytatás)

Én nem is abból a szempontból ítélem meg az egyes gyülekezeteknek a lelki munkáját, hogy milyen egyesületei vannak, hanem hogy történik a gyülekezetek minden egyes tagjára, kicsinyre és nagyra, szegényre és gazdagra, ifjakra és nőkre, kiterjedő építő belső lelkimunka. Feleszméltük-e már arra, hogy a templomokban tolytatott igehirdetés csak egyik része annak a megbízatásunknak, amelyre vállalkoztunk? Átgondoltuk-e, hogy mily fontos és felelősségteljes elhivatottságra vállalkoztunk?!..

Ha ebből a szempontból nézem a belmissziói jelentéseket, amelyeknek ugyan fontos statisztikai adatokat tartalmaz mind az 52 pontja, de ha a legfontosabbat, a 35. pontot és az arra adott fe-

leletet nézem, amely magában foglalja az egész munka képét: „Rövid beszámoló az elmúlt évben végzett belmissziói munkáról a lelkipásztori napló alapján“, bizony erre olyan vérszegény feleletek jöttek be, hogy azokból erre a pontra nézve azt állapíthatom meg, hogy az egész ténykedésünk abban áll, miszerint a legtöbb helyen minden vasárnap és egy pár kivételével, majdnem minden hétköznap megvan az Istenisztelet tartva igé hirdetés és bibliaolvasással, továbbá a legtöbb gyülekezetben megvan a vallásos estély, de ezzel már ki van merítve minden belmissziói munka. Ha hozzá veszem még azt, hogy ezeken a munkákon kívül van még a gyülekezetnek énekpara, már ezzel mindent el is mondtam a gyülekezetek belmissziói munkájáról.

Minden egyes gyülekezetnek, azok vezetőinek reá kell eszmélnie arra, hogy bármilyen formában — útmutatás vagy saját belátása, gyülekezete körülményeinek megfelelőleg, régi vagy új módszerrel —, de foglalkoznia kell a gyülekezet minden egyes tagjával. Nékiünk személyi kapcsolatot kell létesíteni s azon kell lenniük, hogy gyülekezetünk minden egyes tagja élő tag legyen, érezze az egyfűhöz, a Krisztushoz és azon keresztül az egyházhoz való tartozandóságának felelősségteljes tudatát.

Több lelkészársam a belmissziói munka folytatásának akadályait is megemlíti jelentésében. *Pályin* panaszkodik, hogy a nemzetiségi vizsoly akadályozza a munkában, hogy politikumot visznek abba. *Bező* és a többi szlovák gyülekezetek hiányát érzik a szlováknyelvű vallásos iratterjesztésnek. *Pinkóczon* konfirmáltak egyesülete részvét-hiánya miatt nem alakulhat meg, a háziisteniszteletet nem tartják szükségesnek, azt mondván, hogy arravaló a templom. *Csepely* az egyes szervezetek munkájáról azt jelenti, hogy már szó van róla. *Vaján* jelenti, hogy van ifjusági egyesület, de nincsen érdeklődés. *Csapról* kerülő uton tudom, hogy kevés a komoly munka. Az ifjuságot jobban érdekli a kártya, amelybe nyerészkedési vágyat is visznek be. Ref. körben katolikus ifjak is tagok, így sokszor olyan ügyekben, amelyek tisztán ref. jellegűek, ők is hallatják szavukat s így a kör nem folytathat komoly, öntudatot mélyítő munkát. *Szűrtén* a legények csak kistrészbzen tanusitanak érdeklődést az ifjuságikör után, szivesebben kultiválják a futbalt. *Csicserből* jelentik, hogy az összes gyülekezeti szervezetet át kell építeni, A legtöbb helyen az ifjusági munka szindarabok tanulásából áll, mert aziránt sokkal jobban érdeklődnek, mint a biblia iránt. Sok helyen a lelkésznek nincsen segítőtársa, magára van hagyva. A szlovák ajku hiveink között a vallásos estéken kívül semmi gyülekezeti munka nincsen beállítva. Ezek a jelentések mind olyanok amelyek ugyan elszomorítanak egyfelől, de másfelől azt mutatják, hogy a Bethesda tava már kezd megmozdulni, az angyal szárnya már megérintette a habokat, sőt háborgásba is hozta a vizeket, csak várni kell és hívni kell a Mestert, a Jézust, hogy jöjjön oda

közibénk és csendesítse a haborgó vizeket, csak parancsoljon, csak jöjjön és segítségünkre legyen.

Hangsúlyozom: aki akar komolyan elérni valamit és nyerni, az nyer is. Lehet, hogy ez még eleinte kevés, de mind több és több lesz abban az arányban, amilyenben többre vágyik. A nem-érdeklődés, a komoly-ág hiánya pedig csak egyféleképpen orvosolható: kitakarítani azokat az elemeket, akik nem veszik komolyan a munkát. Ez nemcsak jog, hanem kötelesség egyházunk minden szervében, mert a rendbontók, a gunyolódók rontják, mételyeznek és akadályozzák a többit. A politikum bevitelének, nemzetiségi, kérdés kiéleződésének pedig sehol és soha sem szabad előfordulnia, mivel az egyház a maga Istenországát építő szerveivel együtt felül áll országokon, politikumon és nemzetiségen. Ott mind egyek vagyunk személyválogatás nélkül, ami Urunkban, az Ur Jézus Krisztusban.

Minden kezdet nehéz, sok kedvetlenséggel, megnemértéssel vagy félremagyarázással jár, de hogy eredményes lehessen, nem szabad elcsüggedni és ha már az utra reá lépünk, nem szabad azon megállanunk.

A belmissziói ügyével kapcsolatosan tárgyalgattunk a külmissziói ügyéről is. Gyülekezeteink ugyszólván egy pár kivételével mindannyian segítségére voltak a magyarországi *Molnár Mária* külmisszionárius hazaszállítása nagy költségének előteremtésében, kilométerjegyeket vásároltak. Egyházmegyénk lelkész és tanító egyesülete készséggel és örömmel fogadta annak a tervnek a megvalósítását, hogy egyházmegyénk területén, Nagykaposon még ez évben egy külmissziói napot rendez, amelyre szeretettel meghívjuk *Molnár Máriát*.

A belmissziói munka megkönnyítését nagyban szolgálja és a lelkipásztoroknak továbbképzését elősegíti a Debrecenben szerkesztett és megjelenő „*Igazság és Élet*“ c. folyóirat, amelynek behozatala engedélyezve is van. Ugyancsak szép és értékes a „*Hajnal*“ c. külmissziói folyóirat is. Mindakettő ugyszólván nélkülözhetetlen segítő eszközök az intenzív gyülekezeti munka folytatásában. Tanácsos volna mindkét folyóiratnak az egyházak által való megrendelése, ahol erre alkalom és anyagi fedezet is van.

Nem hallgathatom el közgyűlésünk előtt azt sem, hogy egyházmegyénk ifju lelkészei megalakították az ifju lelkészek körét, akiknek tagjai a szűrtői, csapi, kistráti, gálóczi, palágyi, nyarádi, csicseri lelkészek és a püspöki titkár, akik mindannyian a legnagyobb készséggel vállalkoznak a belmissziói előadóval együtt az egyes gyülekezetekben a missziói munka előmozdítására, vallásos estélyek tartása és rendezésében a helybeli lelkészeknek segítségére lenni. Ezen lelkészek közreműködésével az elmúlt reformációi emlékünnepen 6 helyen tartottak nagyobb szabású vallásos es-

téket. A jövőben is elmennek szolgálatra saját költségükön mindazon gyülekezetbe, amelyek ez irányú kívánságukat a belmissziói előadónak bejelentik.

Ez az a kép, amely egy egyházmegyének egyévi belmissziói munkájáról nagyvonásokban megrajzolható volt. Jól látható az akadályok sokasága, amely lefékezi, sőt itt-ott teljesen lehetlenné teszi a munka lendületét, de ez természetes is. Idő kell ahhoz, hogy a talaj megműveltségé mindenütt az elvetendő nemes magvak befogadásához. Idő kell, amíg az elvetett magvak csirázásba indulnak, kikelnek, megérnek és aratást adnak. Az bizonyos, hogy a munka már folyik. Itt a talaj-előkészítés, ott már a magvetés, amott már a kikelt magvak gondozása munkája. És egészen bizonyos az, hogy a hűséggel, kitartással, odaadással, igaz lélekkel végzett munkára reá száll Isten áldása és az ilyen munkára előbb-utóbb elhozza az aratást is.

Gencsy Béla
egyházmegyei belmissziói előadó.

HIVATALOS RÉSZ.

Dunáninneni Református Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

614/1935. szám. Pozsony, 1935. X. 22-én.

K ö r l e v é l ! F o n t o s !

A Dunáninneni Református Keresztyén Egyházkerület Valamennyi kebelbeli esperesi, lelkészi és előkönyörgő tanítói hivatalának!

Elrendelem, hogy a Dunáninneni Református Keresztyén Egyházkerületben minden ref. templomban október 28-án alkalmi istentisztelet tartassék szentírásolvasással és könyörgéssel, hogy Isten a köztársaság elnökének életét tartsa meg s mind néki, mind a kormányzással megbízottaknak adjon bölcsességet az alattvalók javának előmozdítására nyelvi és felekezeti különbség nélkül. A könyörgés végeztével áldás után az állami himnuszok eléneklendők.

Szeretettel szolgáljuk:
Balogh Elemér püspök.

A Szlovenszkói Tiszáninneni Református Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

P Á L Y Á Z A T.

A gömöri egyházmegyébe kebeleztetett Beretke (Bretka) ref. egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázat hirdettetik. Javadalom:

1. A beretkei egyházközségben minden 12 évet meghaladott, földbirtokkal bíró egyháztag fizet $\frac{1}{4}$ véka életet, a zsellér családbeliek $\frac{1}{4}$ véka életet.
2. A csoltói egyházközségben a földbirtokkal

ellátott egyháztagek 1 véka életet, a zsellér családtagek $\frac{1}{2}$ véka életet.

3. A mellétei egyházban a gazdák és családtagok fejenként $\frac{3}{4}$ véka életet. A zsellérek $\frac{1}{3}$ vékát.

4. A tibai egyháztagek, ha földbirtokos, személyenként $\frac{3}{4}$ vékát, ha zsellér $\frac{1}{3}$ vékát.

5. A gömörpanyiti egyház tagjai, ha földesuri osztályhoz tartoznak, fejenként 1 vékát, ha gazdák, személyenként $\frac{3}{4}$ vékát, ha zsellér $\frac{1}{3}$ vékát.

Az ekként begyűlendő összegek $\frac{2}{3}$ részben lelkészi, $\frac{1}{3}$ részben tanítói illetmény.

6. A lekenyei társ-egyházközség 4 köből fixum gabonát fizet.

7. Beretkei Károly-féle 1.000 forint alapítvány évi takarékpénztári kamata.

8. Három kat. hold és 350 négyszögöl szántóföld és 2 kat. hold rét haszonélvezete. Ennek munkaváltsága évi 40 o. é. forint. Ennek egyharmad részét a csoltói, kétharmad részét a beretkei hívek fizetik. A lelkészi réten termelt széna és sarju feldogozását a beretkei és csoltói zsellérek végzik.

9. A községi erdőből a lelkészt egy egész ház hely után járó aránylagos jog illeti meg, ezt a beretkei zsellérek és csoltóiak vágják ki és a foggattal bíró gazdák szállítják be.

10. A mellétei faváltságnak, 130 K-nak évi kamata.

11. Egy ház hely után járó legeltetési jog.

12. Az adót az egyház fizeti.

13. Törvény szerinti stóla.

A lelkészi javadalom a II. lusztruma 2 562 K. 65 fillérre van értékelve.

Kötelessége:

Az anyaegyházban a lelkészi teendőket pontosan teljesíteni. Minden második vasárnap dél előtt Csoltón prédikálni, továbbá ujkenyeri alkalommal urvacsorát osztani. Lekenyén a sátoros ünnepek második napján és ujkenyeri alkalommal szintén urvacsorát osztani.

Istentisztelet nyelve magyar. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Az új lelkész az eltávozott lelkésztől a következő beruházásokat megválthatja: Fürdő berendezés 400 K. 5 drb. ablakfüggöny a. 20 K. összesen 100 K. Ablakhálók kerettel 40 K. 14 drb. gyümölcsfa 90 K. 13 drb. rózsafa 30 K. 3 tő szőlő 15 K. 1 sor ribizli 20 K. Málna 10 K. Galambház 25 K.

Pályázati határidő: a hirdetésnek hivatalos lapunkban való első megjelenésétől számított 3 hét.

Pályázhatnak: Állampolgársággal és törvényeink szerint kellő minősítvennyel bíró egyének.

A megválasztott lelkész a beretkei árvaház igazgatóságát is végezi s e viszonyt az árvaház vezetőségével kötendő külön szerződés szabályozza. A pályázati kérvények a gömöri ref. esperesi hivatalba küldendők Chanava—Hanva, p. Cíz, Csiz-fürdő.

Dr. Magda Sándor püspök.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Szőke István

Novinové výtlačné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KŐMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	---	---

Megjelenik minden szombaton.

Részletek egy püspöki jelentésből.

Elmondotta *Dr. Magda Sándor* püspök a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületnek 1935. okt. 24-én Kassán tartott közgyűlésén.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Eppen egy esztendő mult el legutóbbi egybegyülekezésünk óta. Azóta öregebbek lettünk egy esztendővel s gazdagabbak sok-sok fájdalmas tapasztalattal. Különösen magamról mondhatom ezt el. Milyen boldog voltam szolgálalomnak abban az időszakában, amikor csak egy egyházközségre, a magam gyülekezetére kellett gondot viselnem, amelyben könnyen urrá tudtam lenni a nehéz helyzeteken is. S milyen más az életem most, amikor több mint 200 gyülekezet szívverését kell hallgatnom s amikor minden rendellenes dobbanás engem üt szíven. De nem akarok panaszkodni Főtiszt. és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés. Mult évi jelentésemben azt mondtam, hogy nekünk — ha százszor földre sujt is az élet — százegek-szer is talpra kell állanunk s mennünk kell előre panasz és zokszó nélkül; magam akarok e tekintetben jó példával előljárni. Rövid püspöki szolgálalom tapasztalatai meggyőztek arról, hogy a mi itteni viszonyaink között az egyházkormányzáshoz nem annyira nagy bölcsességre, mint inkább jó idegekre van szükség, hogy el ne veszítsük higgadságunkat s lélekjelenlétünket a sokszor egészen váratlanul jövő koncentrált támadások között s az azok folytán előálló szorongatott helyzetekben. Egészen bizonyos, hogy ha idegeink fel nem mondják a szolgálatot e nehéz idők megpróbáltatásaiban, akkor sikerülni fog anyaszentegyházunkat átmenteni egy boldogabb jövő számára. S ezt a feladatot el kell végeznünk a legnehezebb küzdelmek árán is, mert erre nemcsak a jövő biztosítása, hanem a mult emlékei is köteleznek bennünket. . . .

Igen a mult emlékei is, amelyek a rohanó élet forgatagában legalább egy rövid visszpillantásra kényszerítenek bennünket ebben az esztendőben. 1735-ben, 200 esztendővel ezelőtt választotta meg a tiszáninneri egyházkerület első püspökéül *Szentgyörgyi Sámuel* rimaszombati lelkészt s első főgondnokául *Döry Andrást*. Ezzel a lépéssel egységes egyházkerületté szervezkedtek az addig unióban élő egyházmegyék s így ettől az időponttól kell számitanunk annak az egyházkerületnek életét, amelynek a mi szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületünk leszakított darabja. Lehetetlen, hogy a küzdelmes 200 éves multa visszatekintve mostani közgyűlésünk alkalmával meg ne emlékezzünk hálaadással a mi Istenünk kegyelmes gondviseléséről, aki a nehéz időkben vezette népét, hogyha megfogyva is, de meg nem törve, megmaradjon mostanáig. A magyarországi tiszáninneri egyházkerület ez év augusztus 22-én Sárospatakon hálaadó disz-közgyűlést tartott a 200 éves forduló alkalmából. Intézkedtem, hogy azon a mi egyházkerületünk is hivatalosan képviselve legyen *Szücs István* ungi esperes és *Dr. Kiss Bálint* egyházkerületi világi főjegyző által. A nevezetes évfordulóról megemlékezünk külön jelen közgyűlésünkben is s arról is gondoskodtam, hogy minden gyülekezetben történjen megemlékezés a reformációi ünnepéllal kapcsolatban.

De a multnak egy másik, egy fájdalmas emléke is feljül lelkünkben. Ez év apr. hó 8-án mult ugyancsak 200 esztendeje annak, hogy a magyar nemzet nagy fia, *II. Rákóczi Ferencz* a bujdosás szomorú éveit után örök álmra hunyta le szemét a messze idegenben. A kegyelet és hála szent tüzének kell felgyulnia lelkünkben, amikor 200

év távlatán át a szabadság önzetlen hőséneke és martirjának földi elmúlására gondolunk. E föld minden nemzetiségű fiai kegyelettel adóztak ez évben a Nagyságos Fejedelem emlékének; zarándokoljunk el mi is egy pillanatra lélekben ahhoz a koporsóhoz, amely itt a közelben a nemzet nagy fiának porait takarja.

Azonban a mult idők emlékeinél nem időzhetünk sokáig, hogy azokon elmerengjünk, mert a jelen sok gondja-baja sürget bennünket, hogy azokra a problémákra vessük tekintetünket, amelyeknek kielégítő megoldása biztosítja a jelent s reménységét ad a jövőre.

Ugy gondolom, hogy egyházkerületünk életének mult évi képe szemünk elé vetíti a jelent a maga problémáival s egyben kijelöli feladatainkat a jövőre nézve. E cél szolgálatában terjesztem jelentésemet a Főtiszt. és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés elé a következőkben:

I. Egyházunk viszonya az államhoz.

Az egyház és állam viszonyának a kérdés az egyházra nézve sokkal fontosabb és életbevágóbb, semmint azt egyesek gondolják. Ez a kérdés beható vita tárgyát képezte a mult hónapban Pódebradyban tartott Presbiteri Világszövetség konferenciáján is, ahol ez a probléma „az egyház és a modern állam” címen került tárgyalás alá. E. J. Hagan (Edinburgh), Dr. Makkai (Kolozsvár) és Dr. Hromádka (Prága) előterjesztései s az ezeket követő hozzászólások után Dr. Curtis elnök resultatumként leszögezte, hogy az egyház és az állam viszonya hermetikus elkülönítésben el sem képzelhető, mert az egyiknek a másikat segítve kell betöltenie feladatait.

Ami közelebről egyházunknak a Csehszlovák államhoz való viszonyát illeti, szomorúan kell megállapítanom, hogy e tekintetben az elmúlt esztendő nem hozott lényegesebb javulást. Maga az a körülmény, hogy egyházalkotmányunk másfél évtized multán sem nyerte meg az államkormány részéről a szükséges jóváhagyást, azt hiszem eléggé kharakterizálja a helyzetet. Akadnak egyházi vezetők között olyanok is, akik azt állítják, hogy nincs is szükségünk új alkotmányra, hiszen a legfelsőbb közigazgatási bíróság döntése érvényeseknek ismerte el régi (1904—7) egyházi törvényeinket s azoknak alapján nyugodtan folyhat tovább az egyház élete a Csehszlovák államban is. Akik így gondolkoznak, azoknak természetesen fogalmuk sincs arról, hogy milyen nehéz feladatok elé állítja a mindennapi élet az egyházkormányzókat, amikor intézkedniük kell felelősség mellett olyan esetekben, ahol az egyházi és állami törvények rendelkezései ellentétben állanak egymással. Az állami törvényekkel összhangzatban álló egyházi törvények nélkül, különösen iskolai ügyekben, az egyházkormányzó élete folytonos lavírozás, amelyek között a legeminensebb egyházi érdekek szenvednek helyre nem hozható károkat. De a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyű-

lés tagjai joggal kérdezhetik; mi van már a törvényekkel s miért késik a jóváhagyás közel 10 esztendő óta a második zsinattól számítva? Micsoda körülmény akadályozhatja jóváhagyását a pozsonyi zsinaton jelen levő kormányképviselő ígérete, az állami referensekkel folytatott hosszas és a legkisebb részletekre kiterjedő tárgyalások, illetve megállapodások s az ismételt helyesbített fordítások után??? Azt hiszem, nincsen egyetlen felelős, vagy felelőtlen egyén egyetemes egyházunkban, aki erre a kérdésre megbízható feleletet tudna adni. A konventi elnökség legutóbbi hivatalos jelentéséből, amely a folyó év májusában tartott konventi ülésen hangzott el, annyit tudunk meg, hogy Kánonaink a mult év augusztusában a minisztériumba, Prágába felküldettek, onnan a pozsonyi referátushoz tétettek le s azóta ott nyugosznak. A konventi elnökség felada volna sürgetni a Referátust, hogy véleményével a törvények mielőbb visszakerüljenek a minisztériumba; hogy tétettek-e lépések ez irányban; arra nézve csak a konventi elnökség adhatja feleletet.

Az egyház és az állam viszonyának kérdésével kapcsolatban püspöki székhelyi beszédemben feladatomból tűztem ki elosztatni azt a bizalmatlanságot, mely minduntalan megnyilvánul velünk szemben az állami funkcionáriusok részéről. Azt hittem, hogy e feladat teljesítése igen könnyű dolog lesz. Azt hittem, hogy semmi egyéb nem szükséges hozzá, mint hogy az egyház vezetői becsületesen és lojálisan viselkedjenek az állammal szemben s tartózkodjanak minden olyan cselekedettől, amely az államalapító nemzetek érzékenységét bánthatná. Kiderült azonban, hogy a probléma megoldása nem olyan egyszerű, amint azt gondoltam. Nem egészen a mi viselkedésünkön fordul meg, hogy a bizalmat megnyerjük, mert egy harmadik faktor is beleszól a dologba. A háttérben ugyanis szorgalmasan dolgoznak az intrikusok, akik — természetesen saját politikai céljaik, vagy egyéni boldogulásuk érdekében — a legképtelenebb vádakkal illetik a református egyházat, amelyek végén mindig megismétlődik a refrain: „És egy ilyen egyház még állami támogatásban részesül?” Nemcsak magának az egyház egyetemének, de az egyházi vezetőknek is részük van az efféle alaptalan és méltatlan támadásokban. Rólam is megírták egyes lapok, hogy a templomban az állami himnusz éneklése alkalmával nem akartam felállani s ezt csak akkor tettem meg, amikor káplánom meglökött, továbbá, hogy 7 nyelvet beszéltek, csak az állam nyelvét nem akarom megtanulni s ehhez hasonló egyéb valótlanosságokat. Hát valóban drótkötél idegekre van szükség ahhoz, hogy az ember az ilyen vádakat lenyelje. Pedig minden elégtétel nélkül le kellett nyelnem, mert a lap, amelyben megtámadtak, helyreigazító nyilatkozatomat egyszerűen nem közölte.

Mindezek dacára mégsem adom fel a reményt, hogy sikerülni fog kedvezőbb atmoszférát teremteni egyházunk és az állam hivatalosai között.

Ebben az irányban céltudatosan dolgozom tovább. Amint annak már többször kifejezést adtam, a cél elérésére legmegfelelőbb eszköznek tartom a személyes érintkezést. E meggyőződéstől vezetve ez év folyamán látogatást tettem Prágában az iskolaügyi minisztériumban, ahol *Dr. Svoboda* tanácsos urral tárgyaltam közigazgatási államsegélyünk ügyében. Ismételten felkerestem Pozsonyban az országos Elnök urat s a Referátus vezetőjét, *Ballo Gyula* urat. Mindnyájuknál megértést és jóakaratot tapasztaltam s a kedvező elintézésre ígéretet kap-

tam azokban az ügyekben, amelyek érdekében interveniáltam. Az az impresszióm Főtiszt. és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés, hogyha egyházunk ellenségei, a háttérben dolgozó intrikusok nem mérgesitenék állandóan a helyzetet: az állam és egyházunk közötti viszony fokozatosan megjavulna s a kölcsönös megértés és jóindulat jegyében folyhatna az építőmunka, amelynek végeredményében az állam látná legnagyobb hasznát.

(Folyt. köv.)

A vezető Istenhez való viszonya.

Előadás lelkeszi kurzuson.

Első tekintetre paradoxonnak látszik, hogy a demokratikus alapokon épült, egyetemes papság elvét hirdető, Isten és ember előtti egyenlőséget prédikáló ref. egyház körében szó lehet vezetőről és mint ilyenek, Istenhez és embertársaihoz való viszonyáról. Azonban egyetlen mélyrepillantás rávezet arra, hogy itt a vezető lényegét nem a parancsolás és uralkodás fogalma tölti ki, hanem a munka. A szolgálat. A vezetés tiszte itt nem privilégium abban az értelemben, mintha rendelkező hatalom volna s ebben merülne ki tevékenysége. A vezető dolgozik, mégpedig nem könnyű, hanem felelősségteljes munkát végez, amikor vezet. De mégis előjogot élvez: Isten ügyét viszi előbbre!

Ki tehát a vezető? Az emberi élet kezdettől való történetében két beláthatatlan tengerrel állunk szemben. Egyfelől a kegyelem véghetetlen óceánjával, másfelől az emberi gyarlóság sötét vizeivel. Az egyikben Sionná tornyosult az idők folyamán Isten kifogyhatatlan adományainak hullámváza. A másikban az ember sok-sok hibája Csimborasszót emelt. Két ellentétes világ ez: az ég és föld különbségével s mégis viszonyban van egymással: az ég és föld viszonyában. Mert *összekötő csatorna* van a két tenger között. *Híd*, a két hullámhegy áthidalására. Ez a szerep a vezetőé, akinek „igája gyönyörűsége”; aki két fontos funkciót végez: egyfelől *engedelmeskedik*, másfelől *szolgál*. Engedelmeskedik Istennek és szolgál embertársainak. Ebből a kettős tevékenységből adódik; Istenhez és az emberekhez való viszonya. Feladatom: Istenhez való viszonyát, *engedelmességét* tárgyalni. Luther szerint ugyan a *hit* az Istenhez való viszonyunk alapja, melyet bizonyára Pál apostol szavaira épít: „Hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni”, de a hit, Kálvin ugyancsak biblia felfogása szerint az Isten ígéje iránt való engedelmesség. „Hit által engedelmeskedett Ábrahám Istennek.” Annak meggondolása továbbá, hogy Istenben a teremtő atyát szemléljük, világossá teszi, hogy vele viszonyba csakis engedelmesség által juthatunk. Mivel pedig Isten legtökéletesebb képviselője a földön az Ige, az Igével szemben tanusított magatartásunk Istenünkhöz való viszonyunk lényege. Ebben a magatartásban három fokozatot külön-

böztetünk meg, amelyet a vallástörténet fejlődése önként nyújt, nevezetesen: 1. az akarat meghajlását, 2. az értelem belátását, 3. a szív odaadását. Az akaratot Isten Igeje mint Törvény, az értelmet mint Igéret, a szívet pedig a testté lett Ige: Krisztus hódítja meg.

Ha tehát a vezetőnek Istenhez való viszonya engedelmességén fordul, egy kis történeti visszapillantással nézem: miként engedelemeskednek elhívásuk kezdetén pl. Mózes, Jeremiás, Ámós vagy Jónás, midőn a híd, — a vezető szerepére hívta el őket az Ur! Engedelmességük ekkor még csak kényszerű meghajlás a vasvesszővel uralkodó, a bűnt harmad, negyediziglen büntető isteni akarat előtt: „Kicsoda vagyok én, hogy elmenjek a Fáraóhoz?” — titalkozik Mózes: „Nem tudok én beszélni, ifjú vagyok én”, — próbál ellentállni Jeremiás. Jónás is menekülni igyekszik a megbiztatás elől, Ámós így kiált fel: „Ordít az oroszlán, ki ne rettegne, az én Uram szól, ki ne prófétálna?” Isten kategorikus parancsa szereli le ellenállásukat s így engedelmességük még csak az *akarat engedelmessége* volt, az értelem teljes belátása, a szív teljes odaadása nélkül.

Rossz vezetőnek bizonyultak volna, ha továbbra is az emberit nézik, lefelé irányozzák tekintetüket s az Isten iránt való engedelmességükben tartózkodó félelmüket el nem oszlatja az atyai szó: „Ne félj, mert én veled vagyok”; „az én ígémet adom a te szádba”. „Órállóul adatak téged, hogy ints az én nevemben”. Ennyi biztatásra szolgálai félelmük gyermeki alázatossággá szelidült s mint csatornán ömlött, áradt rajtuk keresztül az Ige, Aki tanít, tanul, Aki vezet, az maga is halad. *Akaratuk kényszerű engedelmessége az értelem helyeslésével találkozott* és az értelem engedelmességévé is változott.

A legtökéletesebb mintakép: Jézus személye körül már egész vezető-iskola támadt elhívott tanítványokból. Eleinte ezek is félénkek, vonakodók. Van, aki előbb bucsuzni akar családjától. Előbb elakarja temetni hozzátartozóját . . . — „Aki az ekeszarvára teszi kezét és hátratekint, — nem alkalmas . . .” „Senki sem szolgálhat két urnak . . .” „Ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek . . .”

„A ti igazságotok több legyen a farizeusok igazságánál!” Ilyen és ehhez hasonló tanítások nyomán olyan vezető-gárda támad, mely alkalmas az apostolságra. Tagjainál az akarat és értelem helyesléséhez, engedelmességéhez *a szív és lélek lángoló lelkesedése, készsége járul.* Nemcsak hallgatói, befogadói, hanem megtartói, cselekvői az Igének. Habozás nélkül vetik be a hálót, mert tudják, hogy „a teremtett világ sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését.” Évéggett lemondást, türeést, könnyet, verejtéket, vért, életet áldoznak, vértanuhalált halnak. Egyikük így nyilatkozik: „nagy örömet esem áldozatul a ti lelketekért, még ha ti, — kiket én igen szeretek — kevésbé szerettek is engem” (II. Kor. 12. 15.) „mert élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus!” „aki nem azért jött, hogy neki szolgáljanak,” „aki engedelmes volt mindhalálig,” az juttatta el őket Istenhez való viszonyuk eme tökéletes formájára, a testté lett Ige iránt való feltétlen engedelmességük folytán. Itt említem Luther vallomását: „másként nem tehetek!” Kálvin jelmondatát: Cor meum... Ezen a fokon a vezető szemmé válik, hogy mások azzal lássanak; füllé, hogy halljanak; nyelvvé, hogy szóljanak; szívvé, hogy ismerjenek. Isten igéjét adja a szájukba, mintha Ő maga szólna általuk. Nem lesznek többé zárva a látóknak szemei, hallók fülei figyelmeznek, szívük ismerni tanul, nyelvük világosan szól, jövendölte meg Ézsaiás (32. 3:4).

Ezzel szemben a farizeusok és irástudók, később a hierarchikus egyház fejei a vezetői tisztet hatalomnak tekintették. Nem is jutottak és juttattak tovább senkit önkényes törvénytárgyainál, rendelkezéseiknél, sőt azoknak szövevényeibe veszttek. Mintha az a symbolikus rajz jellemezné őket, melyen §§-ok tömkelegében bukdácsol s roskad össze az eltévedt ember.

Nálunk mi a helyzet? Tagadhatatlan, hogy viszonyban vagyunk Istenünkkel: az engedelmesség útját járjuk. De ha jól kiépített adminisztrációnk mellett erőtelen missziói tevékenységünket nézzük, meg kell állapítanunk, hogy az engedelmesség alsóbb fokán vagyunk. Isten többet kíván! Mi még próbálgatjuk kivonni magunkat a lelki munkák katedrán kívüli végzésének megbízatása alól. Elhárító szavaink hallatszanak. Hivatkozunk e téren való tapasztalatlanságunkra; korunkra: ifjúságunkra vagy öregségünkre. Emlegetjük a közönyt, mely körülvesz; anyagi gondjainkat, családi körülményeinket, melyek lefoglalnak. Hátra tekintünk, ahelyet, hogy amik hátunk mögött vannak, azokat elfelejtjvén s az előttünk levőknek nekidölvén, célegetyest igyekeznénk előre s akaratunk feltétlen engedelmességét, értelmünk belátását, szívünk odaadását, lelkünk készségét adnók a munkába.

Bárcsak ez a mi — emberi szempontból érthető — vonakodásunk a próféták és tanítványok első megilletődése volna, melynek elmúltával az Atyához való személyes viszonyunk öntudatossága

vezetne diadalra minket. Mi is elmondhatjuk: „Az én Uram, az Ur szólt: az én ígémet adom a te szádba!” Legyen ez a lelkészi kurzus — erre az isteni, áldott biztatásra — minden gondolatával, végzett munkájával egyetlen felelet: Ki ne prófétálna i?

Chesterton (angol író) írja: száz ember közül 99, ha elibük tesszük a mikroszkópot, mely a maga nagyítólelencséjével, az ázalagok parányi világát világítja meg és mellé tesszük a teleszkópot, mely a végtelen világúr messze távlatába enged bepillantást, 100 ember közül 99 a teleszkóphoz nyul, amelyből nagy távlatokat nyerhet.

Mi talán eddig az ázalagok világát láttuk és láttattuk. Isten az ő Igéjével elénk adja a jövőbe látás műszerét, melyet ha megragadunk és el nem bocsátunk: lesz új ég és új föld s lesz újra sulyt jelentő, missziót teljesítő magyar ref. egyház.

Király Zoltán.

Problémáink.

Puskaporos problémáink.

Vannak problémáink, amelyek körül robbanásig feszült a légkör, ezekre ma már úgy tekint egyházi közvéleményünk, mint az izzó zsarátnok mellé tett puskaporos hordóra. Ezekhez sorozhatók többek között: a közalap ügye, a nyugdíjintézet ügye, az új egyházi törvények ügye és a régi tőkekamat-segélyek ügye is. Ha ezekről esik szó, a hang izzóvá válik, a szavak tüzes szikraként pattognak, ami azt mutatja, hogy ezen a téren *cselekedni, cselekedni és cselekedni* kell az illetékeseknek, mégpedig *haladéktalanul*. A közelmúltban megjelent több cikk is azt bizonyítja, hogy *csak a cselekvés* hozhat megnyugvást, a további sok beszéd és végre nem hajtott határozat pedig csak robbanást eredményezhet, amelynek ereje széjjelzuzhatja a kérdéses intézményeket, illetve kiölheti a reményt a nevezett problémák megoldása iránt.

Az egyetemes konvent pénztárnokának lapunk 33-ik számában megjelent cikke velőtrázó vészkiáltás, Sz. I.-nek a 37-ik számban megjelent cikke pedig olyan már, mint a riadó harsogása!!

Van-e kedve, bátorsága valakinek még mindig csak beszélni, vagy pedig agyonhallgatni ezt a kétségbeesett riadót???

Mit szándékozik *cselekedni* az illetékes vezérkar???

De vegyük csak sorra nagyon röviden ezeket a halálosan sebesült problémákat!

1. A konventi pénztárnok és Sz. I. cikkeiből kitűnik, hogy a közalap nemcsak koldus, hanem szálnalmas nyomorék is, akinek tarisznyáját kifosztotta, őt magát pedig félholtra verte az indolencia.

2. A nyugdíjintézet is hasonló helyzetben van. De itt ezenkívül még egy botránnyos és ért-

hetetlen anomáliáról is van szó. Köztudomásuk, hogy a nyugdíjas lelkészek állami nyugdíjából az Orsz. Hivatal levonja azt az összeget, amit az egyházi nyugdíjintézetől kapnak. Ezen a ponton is növekedőben van a hallgatás, ami természetesen csak annál jobban felkelti a kíváncsiságot. Önkéntelenül is, keresi az okokat mindenki. Miért van ez így? Az pedig érthető és logikus — amit sokan hangoztatnak — hogyha nem lehet változtatni ezen a furcsa helyzeten, akkor nincs értelme a nyugdíjintézet fenntartásának, mert az állami nyugdíjintézeti járulék fizetésével is elérhetjük azt, amit ezidőszerint dupla fizetéssel érhetünk el. Ha pedig valaki azt mondja, hogy nyugdíjintézetünket fenn kell tartani, akkor meg kell szüntetni a mostani nyakatekert helyzetet, mert csak ez lehet az ésszerű eljárás.

Tisztelettel kérdzem illetékes fórumainkat, hogy történt-e ezen kérdés rendezése ügyében érdemleges lépés? Ha történt milyen eredményel? Ha negatív volt az eredmény; mi az a megoldási mód, ami az illetékeseket foglalkoztatja? Mert napirendre nem térhetünk e kérdés felett!! Halogatásnak semmi értelme, Ha az állam nem hajlandó kedvező megoldásra, akkor oldjuk meg mi, úgy, ahogy tudjuk!! Mert meg tudjuk oldani magunk is, ha akarjuk.

3. A zsidbadásig kétségbeejtő az egyházi törvények ügye is. Csendes morajlással még ugyan, de mindig hangosabban tárgyalja a közvélemény ezt a kérdést. Végre is évtizedekig nem lehet rágódni egy törvény felett, hogy jóváhagyható-e, vagy nem! Szükség van arra, hogy a közvélemény konkrét adatokkal tájékoztatva legyen a törvények ügyéről, mégpedig úgy, hogy utánna semmi kétség fenn ne maradjon. Mert a mostani bizonytalanságnak — nagyon is érthetően — különböző találgatások a következményei. De ezen nem is lehet csodálkozni, mert már hosszabb idő óta ezt a kérdést homály fedi. Ha pedig egyházi közvéleményünk, tudni akar valamit, az a legtermészetesebb, mert sorsáról van szó, mert illik tudni, hogy sorsa merre fordul.

3. Nagyon égető kérdés a régi tőkekamatsegélyek ügye is. Annyira fontos, hogy sok egyházunknak existenciája függ attól, hogy kedvezően

lesz-e elintézve ez a kérdés, vagy nem!? Ugy tudjuk, hogy már évekkel ezelőtt megkezdődtek a tárgyalások ebben az ügyben konventünknek egy bizottsága részéről az illetékes helyeken, de semmit nem lehet tudni arról, hogy mi volt e tárgyalások eredménye??

Vagy legalább annyit, hogy folynak-e még egyáltalán a tárgyalások? Ha nem folynak; mi az oka? Mert ennyit legalább mégis kötelessége tudni azon egyházközségek vezetőinek, amelyeket érint ez az ügy!? De honnan tudja, ha nem kap tájékoztatást?? Az én vezetésem alatt álló egyháznak is van régi tőkekamat-segélye, a hiveim nagyon gyakran érdeklődnek felőle, de nem tudok kielégítő választ adni, mert *érdeklődésemre választ nem kapok senkitől!!!*

5. Még egy kérdés van, ami ujabban ismét előtérbe került. Ez pedig az igazgató-tanítói kinevezés és díjazás ügye. Azért lett ujabban aktuális, mert több konkrét esetben az erre vonatkozó igényt a legfelsőbb közigazgatási bíróság elutasította. Egyházi fórumaink pedig már évekkel ezelőtt elismerték ezt az igényt. Nagyon sok kis egyházunk nem tudja megfizetni, mégha akarja sem. Azonban kényszerítve van a fizetésre, mégpedig egyházi hatóságaink részéről. Elgondolhatja mindenki, hogy milyen elkeseredést robbant ki ilyen helyeken ez az ügy, ami teljes mértékben indokolt is, hiszen egyeseket anyagi romlásba döntöthet. Ma már megállapíthatjuk, hogy egyházi testületeink ilyen állásfoglalása kissé korai volt, be kellett volna várni a legfelsőbb közigazgatási bíróság döntését. Ki vállalja majd ezek után a felelősséget azért, ha a szegény egyházközségek egész sora az anyagi tönk szélére jut s ha bennük a béke felborul???

Ezt a kérdést egyetemes konventünknek revíziói alá kell venni és harmoniába kell hozni a legfelsőbb bíróság idevonatkozó döntéseivel Igaz, hogy ez nem kényelmes ügy, de ne felejtsük el, hogy még a békeség kedvéért sem szabad egyházaink egész sorát felüldözni.

Ime néhány azon kérdésekből, amelyek *nem tárgyalásokra, hanem tettekre* várnak.

„Cito, cito citissime!!!“ Szűcs Lajos

A tiszáninneri egyházkerület közgyűlése.

Okt. 24-én folyt le a tiszáninneri egyházkerület rendes évi közgyűlése a megszokott és erre a célra legalkalmasabb helyen, a történelmi levegőjű és történelmi emlékekben gazdag Kassán a „Lőcsei-ház“ emeleti termében. A gyűlés alkotó tagjai teljes számban felvonultak mind az öt egyházmegyéből, hogy résztvegyenek a kerület közgyűlésének a válságos időkben fokozottabb jelentőségű és felelősséggel járó munkájában. A válságos időkre mutatott már maga a tárgysorozaton 105 pontban felsorolt munka nagysága is, valamint az idők jelének tulajdonítható a fellebbezett bi-

rósági ügyek szokatlan nagy száma, amennyiben a közgyűlést megelőző napon d. u. 3 órától kezdve éjfélutáni 1 óráig tartó szakadatlan munkával 17 ügyben kellett a bíróságnak döntenie. A közgyűlési anyag nagysága és a bírósági ügyek sokasága azonban nemcsak a nehéz viszonyokat jelzi, hanem azt is, hogy a kerület vezetősége alapos munkát végez és tiszta helyzet teremtésére törekszik az egész vonalon és nem enged eltussolást sehol, hanem elintézni igyekszik alaposan mindent, mert a bajok takargatása, elkendőzése, halasztgatása soha meg nem gyógyítja azokat, hanem csak nő-

veli és súlyosbítja, amig gyakran katasztrofális erővel robbanak ki. Az annyira kívánatos jörendnek az ügyek alapos elintézése az egyik főtenyezője és alapja.

Annyi munka láttán, amennyi a gyűlés tagjai szeméi elé tárult a tárgysorozatból, méltán szállhatott a segedelemkérő imádság a gyűlés kezdetén a *Dr. Magda Sándor* püspök ajakáról a segedelmet és áldást adó Istenhez, hogy adjon a munkához kitartást, az életbevágó ügyek elintézéséhez bölcsességet, mert csak az égi segedelem teheti meg, hogy jól és jól végezzen az ember Isten országa előmenetelére és építésére. *Tornallyay Zoltán* főgondnok megnyitója — amely a nála megszokott magas színvonalon mozog és ékes keretben kerül elénk — már bevezet egyházunk aktuális problémáiba és az elmúlt esztendő nevezetesebb eseményeit felsorakoztatva, méltatja azokat, bucsuzik a kidőlt harcosoktól, üdvözliz az új munkásokat a szent munkamezőn s ezzel felhívja a közgyűlést munkája megkezdésére.

A közgyűlési munkát bevezető „előhang” a *Szöke István* lelkészi főjegyző előadása, amelyben a tiszáninneri egyházkerület történelmének azon nevezetes mozzanatáról emlékezik meg annak kétszázados fordulóján, amikor a tiszáninneri egyházkerületet alkotó „esperességek szövetsége” az 1734-iki II. Karolina rezolúció és az azt követő bodrogkereszturi konvent folyományaképpen a többi ref. egyházkerületekhez hasonló keretben szervezkedik és ennek betelöltéseként megválasztja 1735-ben első püspökét, Szentgyörgyi Sámuel rimaszombati lelkészt, az akkori borsod-gömöri traktus esperesét. Rámutat előadásában arra, hogy a kerületté alakulás előtti idők sok keserves szenvedésének tapasztalatai bírják rá az egyházkerületet a szervezkedésre, az erők koncentrálására, mert világosan látszott, hogy a zárt sorokban támadó ellenfél nagy sikereinek egyik oka éppen a ref. és általában a prot. egyházak szervezetének lazasága volt, amely miatt erőket tömöríteni és a veszedelmes helyekre vetni képtelen volt s csak így sikerült az ellenfélnek olyan sebeket ütni a magyar protestantizmus testén, amelyeken csaknem elvérzett, sok tekintetben nyomorékká zsugorodott s amelynek következményei ma is szinte kibíratatlan súllyal nyomnak bennünket. Figyelmébe ajánlja a közgyűlés tagjainak a történelem ujjmutatásaként az életviszonyok által megteremtett és alakított, jól bevált, meglevő szervezeti kereteinek erősítését, olyan irányban való továbbépítését, amely meglevő erőinket minél jobban megtartani, értékesíteni és tömöríteni tudja, mert komoly jelek mutatják, hogy az idők gonoszak és a régi küzdelem megindulóban van s amely nemzedék nem látja, nem bírja kiolvasni a múlt eseményeiből Isten üzenetét, elvesz a rábizott értékekkel együtt. Az előadás jegyzőkönyvbe venni rendeltetett és az elnökségre bízott annak külön lenyomatban való megjelenítése és terjesztéséről való gondoskodás.

A püspöki jelentés, mint mindig, most is a

súlypontot képezi a gyűlés tárgysorozatában és a nagy alapossággal, avatott tollal megírt jelentésből — amelyből bő szemelvényeket hoz hivatalos lapunk is — tisztán áll a hallgatóság előtt egyházkerületünk élete a mai viszonyok között, problémáival, küzdelmeivel, bajaival, örvendetes, kimagasló adataival, vagy lehangoló veszteségeivel. Képet ad egyházunknak az államhoz való, még mindig rendezetlen viszonyáról a törvények megerősítésének hiánya miatt; megemlékezik a szlovák kálvinistakérdés megoldatlanságából eredő nyugtalanságról, amelynek hullámai első sorban a püspököt csapkodják hamis és helyt nem álló kifogásokat zúdítva feléje a sajtóban anélkül, hogy védekezni tudna ellene. Rámutat a különféle keresztény felekezetek összefogásának szükséges voltára a közös ellenségek ellen, amely gondolattal azonban a kath. egyház a legteljesebb elutasítás álláspontján állván, csak az ev. testvéregyházzal lehet szó összefogásról, amelynek sikerére alapos reményt nyújt a Pódebrady-i konferencián a cseh-testvér egyház részéről tapasztalt előzékenység és szeretet sok megnyilvánulása. Elmondja a jelentés a külföldi kapcsolatok fenntartására tett intézkedéseket, röviden érinti a belmissziói eseményeket is — amennyiben erről külön belmissziói jelentés számol be —, továbbá az egyházkormányzás dolgait és akadályait is, az egyházfegyelem helyreállítására tett intézkedést, az iskolaügy néhány feltűnőbb problémáját, amelyről szintén külön jelentés számol be. Örömmel emlékezik meg arról, hogy a losonci theol. szeminárium az első tízéves ciklust sikerrel futotta meg s ezzel kapcsolatban elismeréssel adózik *Sörös Béla* szemináriumi igazgatónak. Örömmel ad jelentést a komáromi ref. tanítóképző megszületéséről, amelynek munkája szintén elhatározó jelentőségű iskolafenntartó egyházunk jövő sorsára.

(Folyt. köv.)

A kárpátaljai-ungi egyházmegye közgyűlése.

A kárpátaljai-ungi egyházmegye okt. 24-én *Ungváron* az „Otthon” nagytermében tartotta meg közgyűlését *Komjáthy Gábor* esperes és *Egry Ferenc* egyházmegyei gondnok együttes elnöklése alatt. A közgyűlés alkotó tagjai teljes számban megjelentek s a gyűlés menetét mindvégig nagy érdeklődéssel kísérték. *Komjáthy Gábor* esperes a tőle megszokott bensőséges áhitattal elmondott, magas szárnyalású imája után a tagok számbavétele és a határozatképesség megállapítása következett.

Egry Ferenc egyházmegyei gondnok, — aki, ha körünkben megjelenik, úgy érezzük magunkat, mintha az édesapánk volna jelen, aki nemcsak szóval, de tettekben is megmutatta egyháza iránti zseretetét, aki időt és fáradságot nem kímélve min-

denült ott van, ahol az ellentéteket elsimítani, a bajokat orvosolni kell — az atyai szív szeretetével üdvözölte a közgyűlés tagjait. Minden szavából kiértelt az egyházáért égő meleg szeretet. Köszöntötte e helyről is a testvéregyházmegye új gondnokát, *Nyomárkay Sándort*, életére s munkájára Isten áldását s kegyelmét kérve. A gyűlés alkotó tagjai egyetértésre buzdítva, a határozatképesség megállapítása után a közgyűlést megnyitotta.

A tárgysorozat kiemelkedő pontja a mély bölcösségről tanuskodó esperesi jelentés volt. „Tempora mutantur et nos mutamur in illis” kezdte jelentését ősz esperesünk. „Változnak az idők...” Nagyon megváltozott körülöttünk minden, megváltozott, átalakult hűveink lelki világa is. Fájó szívvel, kegyeletes érzések között, el-el csukló hangon emlékezik meg egyházmegyénk halottairól: múlt év okt. 27 én váratlanul elhunyt fiáról *Komjáthy István* nagygejőci, még ennek koporsóját kísérő, de néhány nap múlva jobb létre szenderült *Szabó István* eszenyi s nem sok idő múlva utánuk költözött *Dr. Móczárt József* korlathelmeci lelkész-tesztvérekről. Fián kívül ugyancsak a múlt év végén elveszítette hű hitvesét is s így e megemlékezés kettős fájdalmat zúdított ismét gyászoló keblére, csalt könnyet a szemébe. „Tempora mutantur...!” Az idők változnak...! A régiék helyére újak jönnek. Nagygejőcbe meghívás utján *Pataky Menyhért* volt ungvári s. lelkész, Eszenybe *Balogh Sándor* volt minaji lelkész választatik meg, kiknek megválasztását e közgyűlés megerősítette. Majd beszámol a jelentés az egyházak állapotáról s a tett esperesi intézkedésekről. Közgyűlés az esperesi jelentést helyeslőleg tudomásul vette, tett intézkedéseit jóvá hagyta, odaadó, lelkes munkájáért elismerését s hálaát nyilvánítva, az esperesi jelentést, ugyszintén a gondnoki megnyitó beszédet is egész terjedelmében jegyzőkönyvbe felvenni határozta.

A szavazatbontó bizottság jelentése szerint *Kása Ferdinánd* csongori és *Balogh Sándor* eszenyi lelkészeket a presbitériumok egyhangulag egyházmegyei lelkési tanácsbírákka választották, a megválasztottak az esküt letették. E megválasztás folytán *Kása Ferdinánd* lelkési aljegyzői állásáról lemondott, az aljegyzői állás betöltésére közgyűlés a határidős szavazatadást elrendeli. Ezután közgyűlés az üresedésben levő egyházmegyei számvevői állásra: *Kása Ferdinánd* csongori, egyházmegyei pénztárnoknak; *Ruszka Elek* szalókai lelkészeket megválasztotta. *Böd István* ungvári s. lelkész egyházmegyénkbe bekebelezte, a számvevői, pénztárnoki, tanügyi jelentést tudomásul vette, a nagydobronyi egyháznak a lélekszám után őt megillető 2 szavazati jogot megadta.

A 32 pontból álló tárgysorozat többi pontjainak s egy közigazgatási bírósági ügynek letárgyalása után a „Otthon” nagytermében terített asztalok mellé telepedve, szeretett esperesünk szívesen látott vendégei voltunk, ahol számos felköszöntő beszéd hangzott el. Délután még két

fejelemmi ügyet intézett el a bíróság.

Visszatértünk örülő helyünkre, elhagytuk a gyűlés termét azzal az óhajjal, hogy ha változnak az idők, a változó időben bárcsak jobbra fordulna gyülekezeteink anyagi és valláserkölcsi állapota is, hogy amikor ismét fordul az idő keze s ismét a gyűlés asztalához ülünk, ott már a gyülekezetek békehírnökei köszönthetnék egymást.

K. F.

A feledi lelkészlak felavatása.

Felejthetetlenül szép ünnepe volt a feledi református egyháznak október hó 20-án. Ekkor adták át hivatalos formák között a felépült lelkészlakot rendeltetésének.

Feled Gortvakisfalud társegyháza volt 1678. óta, amikor a gyászévtized idején osztrák zsoldosok a feledi lelképásztort házából kikergették s az üldözött ember a szomszédos Gortvakisfaludon talált oltalmat. A feledi reformátusok évszázados vágya volt az, hogy a lelkész újra Feleden találjon otthon. Ez a terv azonban részint az anyagi körülményeken, részint pedig a gortvakisfaludiaknak a paróchiához való makacs ragaszkodásán megakadt. Pár évvel ezelőtt azonban, amikor a gortvakisfaludi egyház abba a helyzetbe került, hogy felekezeti iskoláját elveszíti, ha az iskola részére megfelelő épületet biztosítani nem tud, — egyetlen megfelelő megoldásnak az kívánczott, hogy az iskola költözzön be a lelkészlakba s a lelkési állomás több mint 250 éves távollét után kerüljön vissza újra Feledre. E mellett szölt még az a tény is, hogy Feled sokkal nagyobb lélekszámú gyülekezet, járási székhely, amelyek mind arra ösztönözték az illetékeseket, hogy a lelkési állomás kerüljön vissza Feledre.

Ennek a gondolatnak gyakorlati megvalósulása akkor vette kezdetét, amikor az ügyet *Boross Zoltán* egyházmegyei világi tanácsbíró vette a kezébe, aki bámulatos kitartással, nagy áldozatokkal és szép példaadásával kiadta Feleden a jelszót, hogy a feledi reformátusok a maguk erejéből építsék fel a nem kis költséget jelentő lelkészlakot. Hogy mit jelent ez a munka, azt csak akkor tudjuk megfelelő módon értékelni, ha elgondoljuk azt is, hogy a feledi református gazdák között ugyan ebben a nehéz időben akadtak olyanok, akik kerületi és konventi határozatokkal ellentétben ragaszkodtak a régi székhelyekhez s a presbitériumban a székhelyekkel kapcsolatos képviselethez. sőt amikor a felettes egyházi hatóság ezen érthetetlen kívánságukat nem teljesítette, akkor pár család ott hagyta a református egyházat, éppen akkor, amikor a lelkészlak építése megkezdődött s amikor minden feledi református ember összefogására nagy szükség volt. Az egyház hűvei azonban nem estek kétségbe. Fialat, agilis lelképásztoruk és *Boross Zoltán* egyházmegyei tanácsbíró lelkes sáfárkodása s *Varga Lajos* gondnok buzgólkodása csakhamar

átragadt az egész gyülekezetre s nemes versenyben vetélkedtek a paróchia felépítésében.

Október hó 20-án volt a hivatalos átadás. A délelőtti istentiszteleten *Varga Imre* rimaszombati lelkész hirdette az Igét Jozsué 24:15 alapján, megmutatva, hogy milyen nagy jelentősége van annak, ha a családi élet az Isten szolgálatában áll. A református lelkészlak az Istenbe vetett hitnek, az egyszerűségnek, a hűségnek, a családi békeségnek és boldogságnak a minta-háza. A hiveknek sokat kell várni tőle, mert csak így érhetjük el a lelki gyarapodást.

Istentisztelet végeztével diszközgyűlés volt, melynek kezdetén a férfikar énekelt a lelkész vezetésével, majd *Belágh Barna* lelkész ismertette a lelkészlak építésének történetét. Javaslatára a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel főgondnoknak választotta meg *Boross Zoltánt*, aki a lelkészlak építése körül elévülhetetlen érdemeket szerzett, mert hiszen az ő buzgolkodása nélkül nem valósulhatott meg az a szép terv, amire a felediek 250 évig vártak. *Boross Zoltán* a bizalmat hálásan megköszönte s felszólalásában bizonyosságot tett arról, hogy nem az emberi munka volt itt a fontos, hanem a Mindenható segedelve, aki nem hagyta magára a bajokkal küzdő egyházat. Igéretet tett arra, hogy mint főgondnok is mindig és mindegyekben egyedül az anyaszentegyház boldogulásáért fog munkálkodni. *Ablonczy Pál* esperes és *Dr. Zehery István* egyházmegyei gondnok boldog örömmel köszöntik úgy a megválasztott főgondnokot, mint az ünneplő gyülekezetet.

Közgyűlés után a lelkészlak felavatása következett, mit *Ablonczy Pál* esperes végzett gazdag lelki áldással. Ezután *Kovács Bertalan* simonyi lelkész és *Báthory Andor* egyházmegyei tanácsbíró az egyházmegye képviselőtében hivatalosan is átvették a nagyszerűen megépített és ügyesen beosztott lelkészlakot. A megjelenteket a presbitérium látta vendégül, ahol is újra kifejezésre jutott az a reménység, hogy duzzogásból egyházunknak háttáfordított pár család is hamarosan visszatér az őket mindig szeretettel visszaváró és fogadó gyülekezet körébe.

Azzal az áldott benyomással távoztunk el, hogy a feledi református egyház hajója ezekben az időkben biztos kezű és hűséges lelkű kormányosok kezében van. A feledi reformátusok az egyház iránti hűségnek és áldozatkészségnek olyan meghatározó és felemelő példáját adták, hogy megérdemlik nemcsak a szűkebb környéknek, hanem egész egyetemes egyházunknak a dicséretét, támogatását és köszönetét.

Varga Imre

A reformációt még ezután kell megcsinálni és mindig újra kell csinálni. Luther és Kálvin ehhez csak egységesebb és tágabb kaput készítettek.

Vinet.

Törvények és Rendeletek tára.

Közli: *Vajthó Lajos.*

274. sz. törvény

Folytatás

VI. cikk. A jelen törvény a kihirdetése napjával 1918. nov. 1-től visszamenő hatállyal lép érvénybe. Az 1918 és 1919. évekre eme naptól kezdve már kifizetett járandóságok levonandók.

VII. cikk. Az iskola és népművelődésügyi miniszter a jelen törvénynek az érdekelt miniszterekkel egyetértésben való végrehajtásával megbíztatik.

Első fejezet.

Általános határozmányok.

1. §.

A tanítóknak és tanítónőknek a teljes összegben, vagy rangosztályok alapján százalékosan megszabott járandóságokba való sorozásához szükséges kezdőszolgálati határidők a megfelelő csoportbeli állami gyakornokok kezdő szolgálati határideivel megegyeznek.

Az iskolaszolgálatban alkalmazott tanítónők igényelnek a jelen törvény szerint a rangosztályszerű állásuknak és az előírt időelőlépésnek megfelelő járandóságunkra. (Fizetés és helyi ténylegességi pótlék.)

2 §.

A jelen törvény értelmében a szolgálati idő hivatalban való új, vagy újbóli alkalmazásnál a tényleges szolgálatbalépés napjával, valamely más szolgálati viszonyból való átlépésnél az ezen viszonyból való felmentés napjával kezdődik.

Valamely ideiglenes, vagy kisegítő szolgálatba lépés napja a szolgálati idő a nyugdíjjárandóságok kiszabásánál beszámítható.

A tanító a járandóságok élvezetébe, amennyiben a dekrétum mást nem tartalmaz, a hivatalban való új, vagy újbóli alkalmazás esetén a szolgálati idő megkezdését, egyébként a kinevezést, előléptetés vagy előhaladást követő hónap elsejével lép. A szolgálati hely változásánál a tanítót az ily szolgálati helyen a helyi (ténylegességi) pótlék azon hónap elsejétől kezdve illeti, mely az eddigi szolgálatból való felmentése után következik.

Elhalálozás esetén a járandóságok az elhalálozási hónap utolsó napjával, a szolgálati viszony más felbontása esetén azon hónap utolsó napjával szüntettetnek meg, melyben a tanító ezen viszonyból tényleg kivált és dekrétummal felmentett.

Ha a járandóságok nagyságában változás áll be, akkor az előbbi járandóságok azon hónap utolsó napjával szüntettetnek be, mely után a tanítónak az új járandóságot kell kapnia.

3. §.

A járandóságok havi részletekben járnak, melyek minden hó elsején előlegesen válnak esedékessé.

Az első bekezdés határozmányainak sérelme nélkül a tanítónak saját kérelmére a helyi pótlé-

kok negyedévi részletekben előlegesen folyósítanak. Ha az illető negyedév alatt a helyi pótlék nem elinalózás, de valamely más okból beszüntették, akkor az esedékesség beálta előtt kifizetett havi részletek a tanító által visszafizetendőek. Ezen visszafizetésről külön szabályokat fognak kibocsátatni.

4. §.

Az ugyanazon rangosztály magasabb fizetési fokozatába való előlépés bekövetkezik, mihelyt a tanító abban a közvetlenül megelőző fizetési fokozat járandóságaival a törvényes határidőt betöltötte, amennyiben külön törvényes határozmányoknál fogva ama fizetési fokozatba való előlépésből kizárva nincs.

A törvényes határidő a XI. X. és IX. rangosztályokban három év, a többi rangosztályokban négy év.

A jelen törvény alá tartozó, valamely szolgálati viszonyban való új, vagy újbóli alkalmazásnál az országos iskolatanács különös körülmények esetén bizonyos időköznek, valamely magasabb fizetési fokozatba való besorozáshoz, vagy előlépéshez való beszámítását megengedheti.

Valamely népiskolából polgári iskolához, vagy fordítva átvett tanítóknak a rangosztályokba való besorozáshoz és a fizetési fok megítéléséhez az egész beszámítható szolgálati idő úgy számíthatik be, mintha azt kezdettől fogva ugyanolyan nemű iskolánál töltötték volna el. Ugyanez áll azon tanítókra, kik remuneráció fejében alkalmaztattak.

Az országos iskolaügyi tanács méltánylást érdemlő esetekben a más országokban levő iskoláknál eltöltött szolgálati időt beszámíthatja.

Ha valamely tanszemély szolgálati ideje megszakított, az országos iskolaügyitanács a már betöltött szolgálati időt beszámíthatja.

I R O D A L O M.

Új református apologetika.

(Lic. Rácz Kálmán: A Református Keresztyénség apológiája. Pápa 1934.)

A magyar református hittudomány tavalyi eredményéből ez a könyv befejezett értékes, sőt nem nagyitok, ha azt írom róla: legértékesebb mű. A szokott, pár bekezdésbe szorított ismertetésen kívül ezért nagyobb helyet érdemel s méltányosság miatt hosszabban illik vele foglalkoznunk. Lic Rácz Kálmán műve századunk magyar nyelvű református hitvédelmi műveihez méltóképpen csatlakozik s magába foglalja valamennyi jótulajdonosságát Erős Lajos könyvének (Apologetika. Debrecen, 1905.) Dr. Szóts Farkasának (A vallás élete. Bpest, 1914.) Makkai Sándorének (Kegyelemből hit által. A református keresztyén vallás alapvonalai, tartalma és védelme. II. kiadás. Kolozsvár, 1935.), továbbá Szele Miklósének (Apologetika. A református keresztyén világnézet védelme. A közép-

iskolák VIII. osztálya számára. Debrecen, 1928.). Különbözik pedig a szerző 1917-ben megjelent műve (Miért is vagyok én keresztyén? Pápa) előkészítője s mindegy magyarzója ennek az apológiának, amelyről írok.

Ez a nagy terjedelmi mű huszonegy iven, a bevezetésen kívül, négy szakaszra oszlik. Az első a vallási igazság természetével foglalkozik, (a keresztyén igazság jellemzője, ismeret a vallásban, hit és tudás, stb.) a második az érzékelhetők világa szakasz címe alatt a Szentírást, a világot és az embert ismerteti. A harmadik szakasz az érzékelhetetlenek világa keretén belül beszél a csodáról, Isten gondviseléséről, az erkölcsi autonómiáról, a bűnről, váltságról s az eleveelrendelésről. A végső, negyedik szakasz tartalma az Evangélium és a XX. század. Ebben tárgyalja a társadalmi és nemzeti kérdést, háborút és pacifizmust, a kulturkeresztyénséget, záróul az Egyház az Evangélium tükrében címmel a fennmaradt célproblémát vitatja meg. A szakaszok tehát, ahogy ez a vázlatos feljegyzés mutatja, a mai keresztyén hitvédelem egész körét kitélik és adják.

A keresztyén apologia köre, természete szerint, először a keresztyén hité. Ennek szempontjából veti fel a kérdéseket, keresi meg s adja a feleleteket, tüzi ki s támasztja alá tételeit. De ugyanakkor a hitvédelem köre a keresztyén tudásé, amely nélkül nem lehet igazi apológiát elképzelni. Lic. Rácz a keresztyén hit öntudatos képviselője és munkása, aki az Egyház harcosa egyuttal, — jelenti ki könyve kezdetén, amikor munkakörét és célját határolja el: „Védem az evangéliumot és vádolólok a kort.” Benne van a munkaterv és az apológiában megadott harc célja. Mert minden apologia, amennyiben keresztyén, vád és védelem, amelyben a keresztyén hit és tudás emeli fel szavát. Emberi az örökkévalóság érdekében, nem azért, mintha szüksége lenne milderre Istennek, hanem azért, mert mindez szüksége az embernek.

Ebben az apológiában a keresztyén bölcsélet beszél, a ma nyelvén, a ma gyermekéhez. Ismeri, nagyon jól ismeri bajainkat, betegségeinket, nyugtalanságunkat, nincstelenségünket, kételkedésünket s tagadásunkat és erre felel az Evangélium gyógyító erejével s örömhírével. Akarjuk, szeretjük, örülnünk neki? Mindegy. Ez a válasz, vád, védelem, megoldás mind-mind keresztyén, írom a jellemzőjét közelebbről: református keresztyén. Lic. Rácz apológiájának köre a keresztyén hité s tudásé, református kijelölésben. Életünk kérdése, kételye, tagadása, keressük csak, bennevan: válasza utbagyozító és meggyőző, keresztyén vigasztalás mindég.

A keresztyén hittudomány eredményekhez jutása csak helyes módszer útján érhető el és érhető meg. Ennek az apológiának módszere: dialektikus, az új reformációs hittudomány mai helyzeteredményeként. Csak az a további kérdés, hogy lehetséges-e a dialektikus apologia a reformációs hittudomány alapkövetelményeinek tekintetbevételével? A dialektikus hittudomány ugyan a hit

alaptermészetében nem a védekezést, hanem a támadást látja, mégis megengedhető és természetes, hogy dialektikus apologiát műveljünk és írjunk — csak ez a hitvédelem támadó jellegű legyen mindvégig a hit élete és tartalma szerint.

A módszerrel párhuzamos kérdés a rendszeré. Nem olyan fontos, mint a módszeré, de mégis jelenti az igazságok olyan csoportosítását, amely a megértés, valamint az elismerés művelését segíti elő. S nem lehet annál fontosabb törekvése egyetlen apologetikai műnek sem, mint hogy a keresztyén igazságot rendszeres formában állítsa a kereső ember elé.

Lic Rácz a keresztyénység abszolutságát ismeri és vallja apologiájában. Részint a tárgyas Kijelentésben, részint a Szentháromság hitelvében jelentkezik ez az abszolutság, amely a keresztyéniséget egyetlen igazi vallássá teszi. Annyan csak a keresztyéniségnek van tulajdonképpen apologiája, amennyiben független vallásos igazsággal rendelkezik a fentiek szerint. Ez az apologia, amely református egyházas irányu, építő jellegű, mert meggyőződése a keresztyén hit igazságtartalma és a keresztyéniség abszolutsága.

Igy ezzel az írás célját is meghatároztam. Célja: Isten igazságának, amely feltétlenül-független igazság, felmutatása, mint örökkévalónak az emberivel szemben. Magasztos ez a cél, amely minden hittudós és hittudomány igazi törekvése és nagy feladata, ha kifejezési módban és irányban némi különbözőség van is. A mű meghatározása ezért Lic. Rácz megfogalmazásában így hangzik: „Isten bölcsességének akar gyöngeszavú bár, de hűséges szószólója lenni.“ Ezt a munkacélt csakugyan sikerült elérnie, mert ragaszkodik mindenben Isten Kijelentésében közölt igazságához. Ez a ragaszkodás teszi theologussá a szerzőt és hittudományi művé írását. De tovább ez adja a könyv meggyőző erejét, mely a szerző személyes hitéből ered.

A könyv forrásairól is meg kell emlékeznünk. A főforrás, az előbbemlitettek nyomán már megjelölt: Isten Kijelentése, mint tárgyas forrás és a hit, mint személyes ismeretközli. A nagy és kiváló könyv mögött gazdag tapasztalatu élet van, a református hittudós élete, amelynek kormányzója keresztyén hite volt és marad mindvégig. De lehetne-e másként? A közvetlenül szerzett ismereteken kívül a közvetett ismeretek is helyet foglalnak az apologiában. Tájékozott az apologetika mai eredményein kívül az egész hittudomány és a mai tudományok minden hitvédelemben szóbakerülhető kérdése felől. Ismeri a magyar szakirodalmat (Kovács J. I., Makkai S., Prohászka O., Tavasz S. műveit idézi), de a külföldi irodalom nagy nevei is sűrűn szerepelnek ebben a könyvben: (K. Barth, Bergson, A. Berthoud, E. Boutroux, E. Eucken, E. Gounelle, Frz. Overbeck, Pascal, A. Philip, A. Sabatier, J. de Saussure, A. Titius és mások).

Szóba kell hoznom a könyv nyelvét még. Lic. Rácz Kálmán eltalálta a hangot, amelyet ma

használni kell. Nem a kevés szaktudós számára ir pusztán, hanem inkább a művelt világiak részére. Azért nem szabad azt vélni, hogy ez a könyv tudományosságának, vagy komolyságának rovására menne. Ellenkezőleg. A könyv megérthető mindenki számára, aki értelmiségünkhöz tartozik, ugyanakkor a népszerűsítés miatt nem válik sekélyessé s a szaktudós is élvezettel s ismeretnyerő haszonnal forgathatja. A nyelv közvetlensége és oktató, rábeszélő formája, helyes, kellő és sikertjelző.

Összegezõ értékelés? Lic. Rácz Kálmán a magyar református hittudománynak majdnem fél évszázada hű munkása. Sokat megértet ez a tény. Ennek a félszázadnak nagy kérdései voltak és bizony a kérdések mában is felelet nélkül maradtak, amíg Isten Igéjében nem keressük rá az igazi s valós választ. Isten válaszát az ember kérdésére. De Isten jóságát, szeretetét semmi sem igazolja annyira, mint az a tény, hogy Isten beszél hozzánk, — amennyiben Igéje az örök-jelenben szól, — s ennek a válaszadásnak apologiai irányu egybefoglalása Lic. Rácz írása. Bevallom, elérte célját: református keresztyén apologia. Együttal: egyházas könyv, amely mindent és mindenkit Isten Igéjéhez utal. Más utat nem keres, de nem is akart keresni. Feltétlen igeszertű írás, amely értelmet, értéket, súlyt ad, manapság jobban, mint bármikor. Miben találom még különös nagy értékét?

Abban, hogy az előttem járó hittudományi generáció tagja így ír: „Fel kell bontanunk azt a szövetséget, amelyet az ugynevezett kulturkeresztyéniség formájában kötött az egyház a világgal, de ne hagyjuk el az embert, amikor hamis uton járva“ megbékélt a benne lakó állattal és feladta a lelkét. „Szabadítsa fel az egyház az emberi lelket az anyagi kultúra rabságából és tegye annak urává, de vigye odá a megszabadított lelket Krisztus király trónjához és tegye az Ő szolgájává.“ Ezért ajánlom ezt a könyvet bátran minden lelkészre és világi jellegű református olvasónak; a sok írás idején igaz és jó írás.

Narancsik Imre

H I R E K:

— Barth Károly — Magyarul! *Előfizetési felhívás!* Ez év decemberére megjelenik magyar nyelven Barth Károlynak, a világhírű teológiai professzornak legújabb, „Hiszek...“ című könyve, amely az apostoli hitvallás egyes tételeit tárgyalja tizenhat előadásban, klasszikus tömörséggel, reformátori tisztánlátással, a mai kor emberének szellemi és lelki igényeihez alkalmazkodva. Igehirdetőknek, a keresztyén nevelés munkáját végzőknek, de általában a református hit mélységei és szépségei iránt érdeklődőknek nagy szolgálatot tesz majd ez a könyv, mely a keresztyén nyugaton nagy sikert aratva, rövid néhány hónapon belül, több nyelven és több kiadásban jelent meg. A könyvet magyarra Dr. Vasady Béla

debreceni egyetemi professzor fordította, aki egyttal a bevezető sorokkal és néhány szükséges magyarázati jegyzettel is ellátta. Körülbelül 7—8 ivnyi terjedelemben, izléses kiállításban jelenik meg Barth ez első magyar könyve a karácsonyi könyvpiacra. *Előjegyzési ára 18 korona*, amelyben már a portóköltség is benne foglaltatik. Bolti ára jóval magasabb lesz. *Előjegyzése a „Református Egyház és Iskola” kiadóhivatala címére eszközölhető.*

— **Református Keresztyén Leszakitós Naptár.** Ez évben már negyedszer jelenik meg a leszakitós naptár, hogy elvigye naponta Isten Igéjét sok-sok családi hajlékba. Sok áldás forrásává lett az elmúlt három év alatt is, de hiszük, hogy még nagyobb missziója van a jövőben. Ezért azok számára, akik még nem ismernék, megismertetjük röviden, azok számára pedig, akik már ismerik, legyenek ezek a sorok figyelmeztetésül, hogy ez évben még nagyobb buzgósággal terjesszék és olvassák.

A leszakitós naptárban minden napra van egy lap és ennek egyik oldalán egy Ige rövid magyarázattal és a lap másik oldalán valamilyen építő történet, amely a magyarázatot még világosabbá teszi. Egy lapon van az egész ugy, hogy le is lehet szakítani, innen van a naptár neve. Különsen ott bizonyul ez a naptár áldásos eszköznek, ahol a családban együtt olvassák naponként valamelyik étkezésnél. A Biblia olvasására nézve is pontos útmutatás ad, minden napra kijelölve azon részeket, amelyeket aznap olvasni kell.

Ez évben jelentős állomáshoz érkezett el ezen áldásos kezdeményezés. Most is a lévai Nyitrai-cég adja ki, de diszes, több színnyomtató hátlappal. A barsi ref. egyházmegye illetékes szerve által felülvizsgáltatta a naptár anyagát úgy, hogy ebből a szempontból sem lehet aggálya senkinek. Nem akar ez a naptár más naptáraknak konkurrenciát csinálni, mert itt Csehszlovákiában egyedülálló. Csak azt akarja nyújtani, ami még itt hiányzik: a naponkénti lelki táplálékot. Éppen ezért a lelkipásztor jó segítőársat lel benne és munkájában nagyon elősegíti. Azért közöljük tehát most ezen rövid ismertetést, hogy gondoljanak rá lelkészeink és készítsék elő a hiveket is. A teljes anyag már hetek óta a nyomdában van és nemsokára meg fog jelenni. **Ára csak 4 korona lesz!**

Az előzetes megrendelés és minden ide vonatkozó érdeklődés a kiadó címére küldendő: *Nyitrai és társa Levice.*

— **A beretkei árvaházból.** Jön a tél. Gondoltál-e már arra, mit fognak enni a beretkei árvaház árvái a télen? Teljesítsd kötelességedet, amit Isten reád bízott.

— **Bátka és Rakottvás egyházközségek lelkésze,** első az egyházmegyénkből, ki egyházában a gyűjtést megrendezte és arról értesít, hogy az összes

gyűjtött adományt alkalommal elhozzák. Szíves szeretettel várjuk őket. Előre is hálásan köszönjük kedvességüket.

— **Kéte és Boldogfa egyházközségek** nagy távolságban vannak a beretkei árvaháztól, mégis a leghamarabb elérkezett szeretetteljes adományuk. Köszönjük a gyülekezetnek és a gyűjtést megrendező **Galambos László** házaspárnak. Isten áldását kérjük reájuk.

— **Református ifjak** a nyár folyamán egy utszakaszt építettek Sárospatak és Sátoraljaújhely között. Ezek az utépítő ifjak valamennyien a sárospataki református theologia növendékei. Tettük-ről a rádióban is hallottunk előadást. Ugy beszélnek arról mindenütt, mint példaképpül szolgáló cselekedetről.

A Romániában élő magyar református ifjak elindultak az uton, melyet a sárospataki theológusok mutattak meg. Olvassuk, hogy tizenhat református főiskolás ifju a Mezőség egy 60 lelket számláló szórványában felépítette a romba dőlt református paplakot. Kemény testi munkát végeztek egy derék ref. kőműves-mester irányítása mellett. Munkájukat, kitartásukat siker koronázta. A kis szórványgyülekezet református lelkészének a romokból meleg otthont építettek.

Ez a mezősegi paplak már évek óta romokban hevert. Pénz nem volt. A maronyi magyar reformátusság ereje nem tudott megbirkózni a feladattal. Segítség sehonnan nem érkezett. A szórványra a könyörtelen pusztulás várt, mint sok annyi más társára. Ekkor jöttek az ifjak. Elhagyva otthonukat, kényelmesebb környezetüket, lemondva szabadságukról, pihenőjükéről, szokatlan testi munkába álltak; a távolból jött, érdektelen emberek minden anyagi haszon és egyéb jutalom nélkül magukra vállaltak önként egy csomó kényelmetlenséget, fáradságot.

Tizenhat ifju, tanult főiskolai hallgató hordta a téglát, keverte a maltert a kis községi paplakhoz.

Példájukkal megmutatták a romániai magyarságnak, hogy mire képes az öntudatos református ember, telve nemzeti érzéssel, áldozatos hittel!

A tizenhat paplakot-építő református ifju ténye történelmi jelentőségű, épen úgy, mint az utépítő sárospataki református theológusoké.

Istené legyen a dicsőség!

— **Grosheide Frigyes Vilmos** az amsterdami egyetem professzora, akit a sárospataki theol. akadémia a 400 éves jubileumi ünnepek alkalomával tiszteletbeli tanárrá választott, a f. évben megjelent *Algemeene Canoniek van het Nieuwe Testament c.* az újtestamentomi kánon elméletével és történetével foglalkozó nagyobb, értékes és szép kiállítású munkáját a sárospataki theológiának ajánlotta a megtiszteltetés hálás viszonzásául.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: *Szöke István*

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom poš a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . . 70 korona Félévre . . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	--

Megjelenik minden szombaton.

Részletek egy püspöki jelentésből.

Elmondotta *Dr. Magda Sándor* püspök a szlovenszkói tiszánineni egyházkerületnek 1935. okt. 24-én Kassán tartott közgyűlésén.

(Folytatás-)

II. Egyházunk viszonya a többi keresztyén felekezetekhez.

A történelem folyamán talán sohasem volt nagyobb szükség arra, hogy a keresztyén felekezetek szorosabb együttműködésre összefogjanak, mint napjainkban. Terjed a bűn, a hitetlenség, továbbá a mérhetetlen önzés, amely egyaránt veszélyezteteti úgy a társadalom, mint a világ békéjét. Az általános világhelyzet, az emberiséget ismét fenyegető nagy veszedelmek fel kellene, hogy ébresszék a keresztyén világ lelkiismeretét s a keresztyén egyházaknak egy közös fronton tömörülve kellene felvenniök a harcot a világot pusztulásba vezető hatalmak ellen. S ime, mintha az evangéliumi kovász teljesen elvesztette volna erjesztő erejét, a keresztyén egyházak még egy állam keretén belül sem képesek összefogni a kooperációra, sőt sokszor ellenséges indulattal neznek farkasszemet egymással. Az a magatartás pl. amelyet a katolikus egyház tanusít az evangéliumi egyházakkal szemben, egészen kétségbeejtő. A Presbiteri Világszövetség múlt hónapi ülésén volt alkalmunk hallani a közeli és távoli országok delegátusainak jelentéseiből, hogy az *actio catholica* mindenütt bevezette a kiméletlen harcot az evangéliumi egyházak ellen. Az az eljárás, amit ez az *actio* mivel a többek közt a vegyes házasságok terén, brutális arculcsapása a keresztyén testvériségnek és szeretetnek, a krisztusi türelemnek s a humánitás érzésének. A pápai rendelkezések folytán a plébánusok kegyetlen kézzel kavargják fel a 15—20 éves vegyes házasságok békéjét, lehetetlen helyzetbe hozva a házastársakat és gyermekeket. S ami legfájóbb, eljárásukkal belekényszerítik az

evangéliumi egyházakat is, hogy pusztá önvédelemből szintén letérjenek az evangéliumi szabadság és krisztusi szeretet útjáról. S a becsületes érzésű katolikus népben s a katolikus intelligenciában pedig — sajnos — nincs annyi bátorság, hogy fel-emelje szavát ezek ellen a társadalmi békés együttélést is veszélyeztető tulkapások ellen.

Minthogy a katolikus egyház magatartása egyházunkkal szemben határozottan elutasító, önként következik, hogy így szó sem lehet a közös ellenségekkel szemben való egységes összefogásról, illetve együttműködésről.

Sajnos, eddig még nem létesült szorosabb kapcsolat államunk keretén belül az evangéliumi egyházak között sem. Többször felvetődött már a közös protestáns bizottság megalakításának óhaja, de még egyházunk és a magyar nyelvű evangélikusok között sem sikerült közelebbi kapcsolatot teremteni. Ebben a sivár helyzetben valóságos felüdülés volt számomra az a néhány nap, amelyet a cseh-testvér egyház vezetőivel együtt tölthettem a múlt hónapban Podehrady-han és Prágában. Szíves vendégszeretetük és meleg érdeklődésük egyházunk iránt a legszebb reményekre jogosít e tekintetben, hogy a cseh-testvérek evangélikus egyházával szorosabb viszonyba léphetünk. A cseh-testvér gyülekezetek 90%-a kálvini irányú; dogmatikai, liturgiai, egyházszerkezeti tekintetben alig van köztünk különbség: éppen félre téve a politikai tekinteteket, közelebből megismerjük egymást s közös frontot építünk ki a Köztársaságban a közös ellenségek ellen való eredményesebb védekezésre. A magam részéről minden lehető alkalmat meg fogok ragadni a cseh-testvér egyházzal való közelebbi

viszony ápolására és elmélyítésére s e tekintetben már megvannak a terveim.

III. Külföldi kapcsolataink.

Mult évi jelentésemben már szólottam arról a szorosabb kapcsolatról, amely bennünket a skót református egyházakkal összefűz. Ez az összeköttetés az elmúlt év folyamán még erősödött. A nagy skót református egyház (Church of Scotland) tengerentuli bizottsága ez év elején is tudósítást kért egyházunk életéről és munkáiról. A kért jelentést megküldtem Dr. Webster főtitkárnak, aki annak alapján informálta a nagy gyűlést egyházunk helyzetéről. A nagy skót református egyház irántunk való jóindulatának bizonyosságul ez évben is juttatott ösztöndíjat egyik végzett theológusunknak, hogy tanulmányait bővíthesse az aberdeni egyetem theol. fakultásán s kilátásunk van arra, hogy évről-évre kiküldhetünk Skóciába egy-két arra érdemes ifjút, hogy ott szerzett értékes tapasztalataikat aztán itthon gyümölcsöztesék anyaszentegyházunk javára.

A skót református egyházzal való testvéri összeköttetésünk ápolására igen jó alkalom volt a szept. 4—9-ig Podebradyban tartott Presbiteri Világszövetségi konferencia, ahol egyetemes egyházunk 4 delegátussal volt képviselve. Alkalmunk nyílt ott felújítani a régi ismeretségeket skót barátainkkal, de ugyanott ismeretséget kötöttünk a kontinens református egyházainak több kiváló reprezentánsával s így végre most már belekapcsolódhatunk személyes összeköttetés folytán abba a 100 milliós nagy testvéri közösségbe, amelyet a világ előtt a Presbyterian Alliance képvisel.

IV. A szlovák misszió.

Egyik szlovák egyházközség lelkésze úgy nyilatkozott előttem, hogy egyházkerületünk szlovák gyülekezeteit úgy tekinti, mint a magyar református egyház missziói területét. A magam részéről szívesen akceptálom ezt az álláspontot, annál is inkább, mert történelmi alapja el nem vitatható. A magyar református egyház szegényes viszonyaihoz képest a multban is mindig igyekezett gondoskodni a kisebb testvér-vallásos szükségleteinek kielégítéséről. Egyházkerületünk vezetőségének a jelenben is leghőbb óhaja, hogy szlovák gyülekezeteink s azoknak felekezeti iskolái el legyenek látva a hitélet erősítéséhez s a vallásos neveléshez szükséges eszközökkel. Jelen közgyűlésünk tárgysorozata is ott szerepel a Heidelbergi Káté szlovák fordításának, továbbá a szlovák vallástani kézikönyvek kinyomtatásának ügye. A külön szlovák egyházmegye azonnali felállítását, — melyben a szlovák gyülekezeti lelkészek meggyőződése szerint eredményesebb lesz majd a missziói munka — egyházkerületünk mult évi márciusi gyűlésében elhatározta. Nem rajtunk mult, hogy e határozat nem volt azonnal realizálható; megvalósítása sokáig azonban nem késhet. Azokban az egyházakban, ahol a szlovák gyülekezeti tagok a szlovák

nyelvű istentiszteletek bevezetését ujabban kívánták, e kívánság teljesített, (Olcsvár, Petőszinye). Nagykaposon a 3 és 1/2% telepes szlovák kisebbségnek 25% szlovák nyelvű templomi szolgálatot helyezett kilátásba a presbitérium, természetesen azzal a feltétellel, ha az egyházi terhekhez birtokuk arányában hozzájárulnak s nem támasztanak az egyházi törvényekbe ütköző egyéb követeléseket. Tisztán rajtuk fordul meg tehát, hogy óhajuk teljesüljön.

Annak a jóakaratra és szeretetnek, amely kerületünk vezetősége és funkcionáriusai részéről a szlovák testvérekkel szemben megnyilvánul, a kölcsönös bizalmat és megértést kellene eredményeznie. Ezt a bizalmat és megértést nem is nélkülözzük a szlovák református nép részéről: ezt tapasztalatom alapján jó lélekkel állíthatom. Lelkészi és világi vezetők közül azonban egyesek, akik nagy előszeretettel szoktak az egész szlovák kálvinista nép nevében írni és beszélni, csak a gyűlölet hangját tudják alkalmazni egyházunkkal és annak vezetőivel szemben. A Szlovák Kálvinista Szövetség lapjában sokszor olyan gyalázkodó cikkek jelennek meg egyházi testületeink s egyházi vezetőink ellen, hogy ezeket igazán csak a krisztusi szeretet és türelem hagyhatja megtorlatlanul s talán az a megdölgés, hogy nem szabad ennek a lapnak minden közleményét komolyan venni. Az elmúlt évben egy kvalifikálhatatlan hangú cikk jelent meg benne az Egyetemes Konvent ellen. Amikor a lap egyik szerkesztő-bizottsági tagját megkérdeztem, hogy ki írta ezt a cikket: azt felelte, hogy egy VIII-ik gimnazista. Mindenesetre szomorú és helyzetünkre nagyon jellemző dolog, hogy egy gimnazista diák bátorságot mer venni magának komoly és tiszteletreméltó egyházi testületek és egyének gyalázására, azonban még szomorubb, hogy a szerkesztő fésületlenül leközi még meg nem ért gimnazisták gyalázkodásait egy református egyházi laphan. Ezek a szomorú jelenségek egyáltalán nem nyújtanak biztató perspektívát a jövőre nézve. Én a magam részéről feltétlen hiva vagyok a szlovák egyházmegye felállításának. Ennek azt hiszem elég bizonyosságait adtam a pozsonyi zsinaton, az ungi egyházmegye, a tiszáninneri egyházkerület s az egyetemes konvent ülésain; azonban nem titkolhatom el aggodalmamat, hogy mi lesz akkor, ha a Szlovák Kálvinista Szövetség lapjának hangját fogják majd egyesek megütni magasabb egyházi testületeink tanácskozásain ???

A szlovák misszióval kapcsolatban fel kell emelnem tiltakozó szavam egy súlyos vád ellen, amely ujabban egyre gyakrabban felhangzik ellenünk. Egyes sajtóorgánumok állandóan ismétlik azt a vádat, hogy református egyházunk elnyomja a szlovák kisebbséget. Ennek a vádnak s az ellenünk indított hajszának tendenciája nagyon is átlátszó, mikor például egy katolikus pap és politikai szedi le rólunk, mint elnyomókról a keresztvizet, persze véletlenül sem hagyva említés nélkül a kongrua-elvontást és egyéb retorziókat!

Főtiszt. és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Gondolatnak is idéten, hogy a magyarok — még ha meg volna is bennük az arra való hajlandóság — bármilyen téren elnyomhassák a szlovákokat a Csehszlovák köztársaságban. És vajjon a szlovák reformátusok hajlandók volnának-e önként igában tartani nyakukat, amikor erre őket senki sem kényszerítheti? Vajjon nem régen oldalba rugták volna-e már az elnyomókat, ha elnyomást éreznének??? Mivel az elnyomás vádjának éle egyenesen a mi tiszáninzeni egyházkerületünk ellen irányul: ezt a vádat e helyről a leghatározottabban visszautasítom s felhívom a vádaskodókat, menjenek ki a szlovák gyülekezetekbe s kérdezzék meg a szlovák református népet, elnyomottnak érzi-e magát a református egyház keretein belül? De emellett hajlandó vagyok hármely elfogulatlan,

egyházi törvényeinket ismerő, politikamentes fórum vizsgálata alá bocsátani ezt az ügyet s nyugodtan és felemelt fővel várom be a vizsgálat eredményét! Egyben hangsúlyoznom kell, hogy a szlovák kálvinista kérdés belső egyházi és nem politikai kérdés, tehát tiltakoznom kell az ellen, hogy ebből pláne más felekezethez tartozó illetéktelenek politikai tökézt kovácsoljanak maguknak s az izgatás anyagául használják fel református egyházunk ellen. A szlovák református gyülekezeteket nem a magyar elnyomás, hanem a szekták részéről fenyegeti az igazi veszély s azért mindazoknak, akik csak valamennyire is szívükön viselik a szlovák reformátusok ügyét, arra kell igyekezniök, hogy ezt a veszélyt egyesült erővel leküzdhessük.

(Folyt. köv.)

Belmissziói jelentés az alsózempléni egyházmegyéből az 1934—35. évről.

Összeállította: Keresztury László egyházmegyei belmissziói előadó.

Az elmúlt egyházi év tölem is jelentést kér egyházmegyénk gyülekezeteiben végzett belmissziói munkásságról. Erőteltjes munka után az évi jelentéseknek a célfelé törf fejlődés fokait kell mutatni. Nemcsupán a belmissziói munkaágak több módszerű munkábaállítására tekintetében, mert a belmisszió nem öncélu. Hanem azt, hogy egyházmegyénk gyülekezeteinek épen úgy, mint az egyetemes magyar ref. egyháznak és a világ protestáns keresztyénségének a benne levő vitálitás hajtóereje folytán fordult egyet a kereké az eléje adatott isteni cél betöltése felé az Igében kinyilatkoztatott tt programm szerint. És ebben az előbbrejutásban a belmisszió is az alázatos szolga szerepét töltötte be. A helyes mérleg kedvéért egy futó pillantást a világprotestantizmus jelentegi helyzetére is vetnem kell, hogy az előttünk levő célok és rendeltetészerű feladatok felé az utat átfogóbb tanulságok hatása alatt választhassuk meg.

Nehéz itélni a jelen felett. Ha a történelmi kálvinizmus létérdeke szempontjából nézém a jelent: a feltörő és egyre erősödő általános lelki sóvárgások és vallásos megmozdulások dacára krízis előtt állani látom a történelmi kálvinizmust. Márpedig nekem, akinek a történelmi ref. anyaszentegyház mindennél drágább, mert csak a történelmi kálvinizmus átmentésével és diadalmas előretörésével hiszem Isten ügyét maradéktalanul megmenteni: nékem csak a kálvinizmus életérdekeit kell és lehet figyelembe vehetni. Már közelről belmissziói kérdés az a meglátásom, hogy az általános vallásos ujjáébredés nem építi és nem erősíti az ébredés méreteivel arányban a történelmi ref. egyházak falait. Helyesebben az elindulásában az egyház által is helyeselt megmozdulások fenyegető hatalommá váltak az egyház ama tehetetlensége következtében, hogy nem tudta ezeket hitvallásos és

alkotmányos keretei közé szorítva szabályozni és értékesíteni. Most látszik már, hogy milyen mély álomból riadt fel a történelmi egyház és hogy e felriadáskor mennyire tehetetlennek érezte önmagát. Lekicsinyelte megmaradt értékeit is, amikor nem tömpitotta le, sőt, mintha maga is igazolta volna azt a közhellyé duzzasztott vádat, hogy a történelmi egyházak öngyilkossáig belemerevedtek a hitvallások és alkotmányos formák élettellenességébe s ezzel betömték a lelki élet forrásait. Pedig ha hitvallásának és szeretetének súlyával ránehezedik a feltörő megmozdulások és széthuzó próbálkozások dzsungeljére, ha azt a sok sóvárgást, vágyakozást és erőtt, mely a Szentlélek angyalának szárnya által felkavart állóvizetből felszabadult: a hivatalos egyház kiépített csatornáit által felfogja, akkor ma nem krízisről, de reneszanszról beszélhetnénk.

Mennyivel határozottabban uralta a lelkeket és feladatokat a katolikus egyház, mely a maga tekintélyápolásával szervezetének vasbeton káderei között képes szerencsésen uniformizálni és történelmi céljainak szolgálatába állítani a legdivergensebb elindulásokat is. Igen, mert van katolikus missziója, tehát nem általános emberi, vagy jobb esetben általános keresztyén, mint nagyobb rész a miénk!

Ezzel szemben a mi ébredésünk még mindig bizonytalan, a mi munkánk szintelen és az egyéni vállalkozások, vagy klikkalakulások következtében, a kálvini egyházestek szétesők. Amerikában egy-egy lelkész kivállósága és ügyeskedése felette áll a hitvallásos egyház összetartó erejének, ezért oly termékeny és központi talaj a szekták számára s így jutottak vezetéshez a fiatalabb formációk: methodizmus, millenizmus, baptizmus stb. A franciaországi kálvinizmusról a csökkent egyháziasság következményeként csőd-hireket hallunk,

A hollandiai darabokra hullva s egymást vágva halad a tehetetlenség állapota felé. A németországi maroknyi kálvinizmus vezérei még protestálnak a hitlerizmus támadásai ellen, de a csatát máris elvesztette, mert elvesztette az ifjúságot, mely paganista; ez pedig nyilvánvaló jele a tehetetlenségnek és feleslegessé váltságnak. A németországi kálvinizmus helyzete már jelzi a barthi teológiának s ezzel kapcsolatban a vezéreiben meghasonlott svájci kálvinizmusnak a jövőjét is. És épen a dialektika-theológiával kapcsolatban beszélnek már nemcsak a kálvinizmus feltámadásáról, de még többször csödjéről.

Szigetországon az egyensúlyozottabb gazdasági helyzet következtében stabilabb a kálvinizmus, de épen ott kelt szárnyra az a járvány, mely oxfordi csoportmozgalom néven ismeretes s amelyben én annyit magasztalójával szemben a történelmi egyház legveszedelmesebb házibarátját látom. Ugy beszélnek erről a mozgalomról, mint az egyházhoz intézett kérdésről, mely az egyház mulasztásait pótolni akarván, az egyetemes papság elvére támaszkodva, szükségből az általános missziói jog és kötelesség útjára tér és közösség ápolásával: a nyilvános élményelbeszélésekkel és a nyilvános bűnvallással segíti elő a keresztyénység életmegújulását. Nem akarok e mozgalommal bővebben foglalkozni, csak annyit jegyzek meg meg, hogy a történelmi egyházak teljesítményével elégedetlen és a hitvallásos kereteket el nem bíró élménykeresztyének népes és hólabdaként hizó összejövetelein már is temetgetik a történelmi egyházakat, pedig ma még csak a jóakaratu figyelmeztetések hurjait pengetik az alkudozó egyházak füleibe.

Ami a magyar ref. egyház kérdéseit illeti: nyugodtabb a helyzetünk és biztatóbb a jövőnk. Minket eddig az jellemzett, hogy a nyugati jelentősebb megmozdulások csak később és lehiggadt hullámaiban értek el hozzánk. Ebből a helyzeti hátramaradásból azt a helyzeti előnyt nyertük, hogy mi már kicsiszoltabb és megtisztultabb formában kaptuk kézhez és a mi egyházi életünket nem hozták oly erős hullámvásba és nem ragadták oly szélsőségekbe, mint nyugatot. És ez a higgadság ma is jellemzője a magyarországi kálvinizmusnak, jóllehet ma már mindenben lépést tart nyugattal. Egy szerencsés konzervativizmus örökdió a magyar kálvinizmus egysége felett s ez a konzervativizmus a történelmi egyház irányítása alatt tartja, egyre fokozottabb intenzitással munkába állítja a lelkigondozást és szociális tevékenységet. Előfordulnak perifériális bántó esetek, a történelmi egyházba vetett bizalom meggyengülésére valló kilengések, felkapott külföldi nagyságok és divatos idegen áramlatok felé való kacsintgatások, de bizunk a történelmi magyar kálvinizmus konzerváló erejében és az egyház lelkiségének kielégítően tápláló emlíben.

A csehszlovákiai kálvinizmus függvénye a magyarországinak, lelki életünk még szintelenebb, mert önállóságunk 16 esztendeje alatt erőnk

java részét lefoglalta az új adottságokba való beilleszkedés, az újjaszervezkedés és a legszükségesebb intézmények kiépítése. Nagyon egészséges és helyes sorrendben most indulhatott meg a belső munka, az igazi munka: a lelkigondozói és szociális tevékenység. Most már az eke szarvára kell vetnünk kezünket és szólni és cselekedni az Igét alkalmas és alkalmatlan időben. Új feladatok előtt állunk; már zug felettünk a Lélek sz'e, mely vagy megtermékenyít, vagy elseper. Ebben a küzdelemben, mely mindnyájunkat, hivatalost és nem hivatalost egyaránt, munkába szólít, az Ige hirdetésének és cselekvésének legalkalmasabb eszközeivel kell harcolnunk. Nevezzük el ezeket a belmisszió eszközeinek, a célt pedig a történelmi kálvinizmus diadalra juttatásának. Sokat még nem veszítettünk. Ellenkezőleg, a nyugati és magyarországi kálvinizmus harcából már tanulságokat, eszközöket, módszereket és intelmeket tanulhatunk a kísérletezés veszedelme nélkül és a tévelygés kevesebb eshetőségével. Mi már olyan eszközöket vehetünk munkába, melyeket a magyar ref. egyház már kipróbált és approbált. Mert nem a lelkek ébresztgetése a cél, hanem a lelkek foglyul ejtése a ref. anyaszentegyház dicsőséges multja és tiszta igazságai által. A színtelen, szétfolyó, bomlasztó általános keresztyén megmozdulások veszedelmes szomszédaink. A belmisszió eszközei csak azok lehetnek, amelyekeken rajta van a történelmi kálvinizmus karaktere s amelyeknek célja is kifejezetten egyházépítő.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Örvendetes látni, hogy minket is megmozdított a Lélek! S még örvendetesebb, hogy a fellendült egyháztársadalmi munka kezdeményezői és irányítói a gondviselés által őrállókul rendelt hivatalosak, kiknek kipróbált hűsége garantálja az egyházépítő sikert. Az egyetemes egyház, különösen egyházkerületünk évről-évre nagyobb felelősséggel sürgeti, irányítja és fejleszti a lelkigondozás és szociális tevékenység munkáját. A mi kicsiny egyházmegyénk élete is egyre nivósabb. Drága gyűmölcsét látom ennek a munkának a most renovált és újonnan épült 3 magyar református templomban. Gyülekezeteinkben a belmisszió még csak indulóban, de szép indulóban van. Id. *Viktor Jánosnak* 1934. júniusában közöttünk végzett áldott munkája nyomán 5 gyülekezetben létesült vasárnapi iskola cca 277 taggal. Leánykör 8 anyaegyházban van 236 taggal; ifjúságikör 2 anyaegyházban 41 taggal. Van 8 térfikar 199 taggal, 2 leánykar 55 taggal és 2 vegyeskar 55 taggal. Nőszövetség 8 helyen van 30 taggal. Fűthető gyülekezeti otthon van egy helyen; 8 helyen pedig a templom alkalmassá tett missziói munkára világítással. 4 helyen tartanak háziistentiszteletek. Adakozás történt: teológiára 1732 Kč., árvaházra 1484'25 Kč., egybekre 630'45 Kč., külmisszióra 10 Kč., Iratterjesztés útján eladatott 177 drb. biblia, 141 naptár és 22 példány „Szeretet“. Külön említést érdemel egyházmegyénk lelki statisztikájából az, hogy kü-

lönös gonddal és lelkiismerettel teljesítettik mindenütt a templomi szolgálat. Gyülekezeteink élő, dobogó szive mindenütt a templom. És ez így is van jól. A mi népünk szereti a templomot és látogatja a templomot. Ezt a ragaszkodó szeretetet őrizzük és ápoljuk. Vigyázzunk arra, hogy belmissziói tevékenységünk közben a templomi szolgálat méltóságát meg ne sértsük. A szószék legyen továbbra is minden gyülekezeti munkánk szive, az egyháztársadalmi munkák pedig csak kinyújtott karjai a templomnak. Egyházmegyénk minden anyaegyházában minden nap van istentisztelet. Két leányegyházban 3, egy leányegyházban 2 hétköznap reggel és csak 2 leányegyházban nincs hétköznap istentisztelet. Bűnbánati héten délután 8 anya- és 1 leányegyházban van, 3 anya- és 1 leányegyházban csak egy délután van istentisztelet, 3 leányegyházban pedig nincs. A hétköznap esteli istentiszteleteket adventől husvétig terjedő idő alatt hosszabb, vagy rövidebb ideig 6 anya- és 1 leányegyházban gyakorolják.

Belmissziói szempontból az elmúlt egyházi év kimagaslóbb eseménye volt *Id. Viktor János és Lengyel József* kerületi előadó látogatása és az általuk vezetett vasárnapi iskolai kurzus. Köszönetünket és hálánkat határozati javaslatok között fogom elmondani. Ugyancsak *Lengyel József* kerületi előadónak az egyházlátogatás alkalmával 4

gyülekezetben tett látogatása és áldásos szolgálata. Megemlítem még azt is, hogy az egyházlátogatóság, melynek egyik tagja az egyházmegyei pénztárnok és 3-ik tagja csekélységem volt: különös gonddal figyelte meg a gyülekezetekben folyó belmissziói munkákat, adott utbaigazítást és tartott mindenütt vallásos estély keretében missziói napot. Az elmúlt egyházi év folyamára tervbe vettünk és elő is készítettünk egy presbiteri konferenciát Nagygéresbe, de ez a közbejött sarlachjárvány miatt elmaradt. Ugyancsak elmaradt az ifjusági vezetők részére tervezett kurzus. Belmissziói szempontból megérdemlik a felemlítést a havonkénti lelkésztestületi összejövetelek, amelyeken a kari érzés ápolása, a baráti segítség és egymás erősítése mellett a lelkészértekezleti elnök nemcsak lehetővé teszi, de maga is szorgalmazza a missziói kérdések minél többoldalú megtárgyalását.

(Ezek után az egyházmegye elé terjesztendő határozati javaslatok következnek az egyházmegye belmissziói munkájában közreműködött és kitűnt egyéneknek mondandó köszönetről, a még hiányzó munkaágak kötelező bevezetéséről, az elmaradt kurzusok és konferenciák megrendezéséről, egy 3 tagu bizottság szervezéséről, amelynek teendője lenne az árvaház propagálása és az árvanapok rendezése. Szerk.)

A beregi egyházmegye közgyűlése.

Mikor a beregi egyházmegye okt. 24-én Beregszászban tartott őszi közgyűléséről röviden beszámolni kívánok, lehetetlenség nem emlékezmem hivatalos lapunk jelenlegi főszerkesztőjének felelős szerkesztői minőségben a múlt években közzétett egyik cikkére, melyben joggal emelt panaszt az ellen a rossz szokás ellen, hogy elsősorban az egyházi nyilvánosság elé tartozó, kizárólag egyházi vonatkozású ügyekről is a politikai lapokból nyer tájékoztatást az egyházi közvélemény, mert sokszor csak azokban jelennek meg egyházi életünkre vonatkozó hírek, cikkek és beszámolók. És amikor erre gondolok, félve várom a hivatalos lap legközelebbi számát. Joggal félhetek attól, hogy újabb cikk, vagy megrovás fog abban napvilágot látni pont a beregi egyházmegye közgyűléséről a Prágai Magyar Hírlap okt. 27. számában közzétett hiráddal kapcsolatban.

Sietek kijelenteni, hogy ez esettel kapcsolatos minden megróvás és felháborodás méltatlanul érné azokat, akik tiszták s hivatásuk szerint elsősorban felelősek az ilyen természetű kisiklásokért s botlásokért. Itt végzett nyomozásaink s értesülésünk szerint a beszámolót helyettesíteni akaró hiráddat nem egyházi, illetve nem felelős oldalról követték el, ahhoz az egyházi élet felelős tényezőinek semmi köze sincs, valamely fékevesztett s rosszul értesült újságírói tollnak a rovására irandó annak minden sora, minden tévedése.

Szinte elképzelhetetlen, hogy a gyűlések napján munkával agyonterhelt s a jelen esetben is a késő éjszakába benyúló, majdnem 9 óráig tartott bírósági ülésen is elfoglalt jegyzői kar azon fáradtan nekiüljön politikai lapokat informálni. Ha pedig ezt tenné, úgy természetesen az igazság és való tények által megköttözöttlen a történetekhez híven cselekedné azt. Talán helyénvaló volna valamilyen megfelelő és célra vezető formában a politikai lapok szerkesztőségeinek figyelmét arra felhívni, hogy *egyházi életünkről szóló megnyilatkozásokat s híreket csak egyházi életünkben aktíve működő tudósítóktól fogadjanak el s közöljenek.* Így elkerülhető volna az a felháborító helyzet, hogy a történetekkel pont ellenkező értelmű híradások feleslegesen izgassák az egyházi közvéleményt s felforrallják ok nélkül a szenvedélyeket.

Azért kellett ezt a kitérést, melyért elnézést kérek, megtenni, mert az érintett napilap tudósítása azt a tényt állapította meg a közgyűlésen történetekből legfontosabbnak s a cikk fejében is vastag betűkkel azt rögzítette le, hogy: *a beregi egyházmegyei közgyűlés Kárpátalja részére külön ref. tanítóképző intézetet sürget s azt Beregszászon kívánja felállíttatni.* Pedig ez, vagy ehez csak némileg hasonló kérdés még csak szóba sem került a közgyűlésen, de nem is kerülhetett, mikor épen a beregi egyházmegye volt az, amelyik a legutóbbi tavaszi közgyűlésen is a komáromi ref. tanítóképző intézet

megnyitásának elhalasztását kérte anyagi okokból az Egyetemes Konventtől. Ép ellenkezőleg az történt, hogy a közgyűlés előbbi álláspontját érvényesíteni nem tudván, most már a befejezett tények előtt lojálisan meghajolt. Mivel a közgyűlés tárgyalásainak a tanítóképző ügyére vonatkozó részét, az esperes gondos és alapos, sok tekintetben irányt szabó jelentését a kapcsolatos határozatokkal együtt kivonatolva hivatalos lapunk is közölni fogja, beszámolómban erről többet szólni nem szükséges, mert az igazságról mindenkinek módjában lesz meggyőződést szerezni.

Közgyűléstünk fájdalommal bucsuzik el *Tóth József* bótrágyi lelkész, volt egyházmegyei tanácsbírótól, *Dr. Szűk Aladár* egyházmegyei ügyésztől s *Szécsényi Endre* bátyui volt ig. tanító kántortól, kik a közelmúltban jobb hazába költöztek át. Egyházmegyei ügyésszé egyhangulag *Dr. Vass Kálmán* beregszászi ügyvédet választja meg, ki a választást elfogadva, az esküt leteszi. *Rózsa Lajos* somi lelkészt állásába véglegesen beerősíti. Örömmel mond köszönetet *Sass Tamás* és neje kigyósi lakosoknak, kik a kigyósi kicsiny templom belső renoválását a saját költségükön eszközölték s *Hires András* dédai presbitert, ki 28 év óta tölti be tisztét, elismerő oklevéllel tüntette ki. *Füsti M. Béni* egyházmegyei tanítóképviseletől, ki a beregújfalui egyház iskolájában 40 éven át fáradhatatlanul szolgálta anyaszentegyházunkat, áldáskívánással bocsájta a jól megérdemelt nyugodalomba.

Káposztás László, Kovács József munkácsi és *Horkay István* dédai s. lelkészeket egyházmegyéinkbe bekebelezi s jó reménységgel és örömmel köszönti *Bácsy Gyulát* a Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesülete kevés külső diszt és méltóságot, annál nagyobb horderejű munkát jelentő állásában. Állást foglal a gyülekezeti egyházfegyelem felújítása s gyakorlatba átvitele kérdésében s a barsi egyházmegye erről szóló határozatát az egyházmegyei lelkészegyesülethez megtárgyalás és előkészítés céljából átteszi.

Lelkészi főjegyző terjeszti elő az ugynevezett egyházmegyei rajzot, melyből megtudja a közgyűlés, hogy a hitélet mélyítését célzó missziói munka, ha lassan is, de tervszerűen s fokozatosan fejlődik s egyháztagjaink a mai nagy nyomorúságban is, egyre emelkedő mértékben és mind nagyobb buzgósággal adakoznak különböző célokra és intézményekre, részben bizonyára a missziói munka hatásaként.

Simon Zsigmond lelkészi jegyző, missziói előadó ismerteti a missziói bizottság jelentését s abban az egyes egyházközségek missziói munkaterveit.

Egyházi iskoláink állapotáról a tanügyi bizottság jelentését *Vacszy István* tanügyi előadó ismerteti. Elszomorító s leverő tudni azt, hogy ma a beregi egyházmegye 42 anyaegyházából mindössze 16 tart még fenn felekezeti iskolát összesen 22 tanítói állással, míg 10 egyházban 17 rendszerített tanítói állás szűnt meg végleg, vagy szű-

netel ideiglenesen: az államfordulat óta. Ez a pusztulási folyamat még mindig nem szűnt meg, most ujabban is két megüresedett állás maradt betöltetlenül és nem is szűnik meg addig, míg a 4 908 korona alapfizetést, a kárpátaljai felekezeti oktatás eme rákfenéjét, az állami meg nem szünteti, illetve a szlovenszkói mintára 1.200 koronára le nem szállítja.

Számvevőszéki jelentés foglalkozik *Husztí Béla* számvevő előterjesztésében az egyházak vagyoni helyzetével, leverő képet tárva a közgyűlés elé. Adósságok és tartozások lavinája alatt pusztulnak egyházaink anyagi értékei.

Kisebb jelentőségű, egves egyházakat érintő ügyek elintézése után 2 órakor a közgyűlést elnöklő *Bary Gyula* esperes és *Dr. Keresztúry Béla* világi tanácsbíró, gondnok-helyettes berekesztette. Délután 3 órai kezdettel bírósági ülés tartatott, melyen 4 közigazgatási és 2 fegyelmi bírósági ügy nyert elintéztést. —ke.

H I R E K:

— **Barth Károly — Magyarul! Előfizetési felhívás!** Ez év decemberére megjelenik magyar nyelven Barth Károlynak, a világhírű teológiai professzornak legújabb, „Hiszek...” című könyve, amely az apostoli hitvallás egyes tételeit tárgyalja tizenhat előadásban, klasszikus tömörséggel, reformátori tisztánlátással, a mai kor emberének szellemi és lelki igényeire alkalmazkodva. Igehirdetőknél, a keresztyén nevelés munkáját végzőknél, de általában a református hit mélységei és szépségei iránt érdeklődőknek nagy szolgálatot tesz majd ez a könyv, mely a keresztyén nyugaton nagy sikert aratva, rövid néhány hónapon belül, több nyelven és több kiadásban jelent meg. A könyvet magyarra Dr. Vasady Béla debreceni egyetemi professzor fordította, ki egyúttal a bevezető sorokkal és néhány szükséges magyarázati jegyzettel is ellátta. Kőrülből 7—8 ivnyi terjedelemben, izléses kiállításban jelenik meg Barth ez első magyar könyve a karácsonyi könyvpiacon. *Előjegyzési ára 18 korona*, amelyben már a portóköltés is benne foglaltatik. Bolti ára jóval magasabb lesz. *Előjegyzése a „Református Egyház és Iskola” kiadóhivatala címére eszközölhető.*

— **Reformációi emlékünnepe Prágában.** A prágai magyar prot. főiskolások ritka szép ünneppel adóztak a reformáció emlékének október 31-én este. Mintegy 50 főnyi, nagyrészt főiskolás közönség gyűlt össze a német evangélikus egyház gyülekezeti termében. A XC. zsolt. eléneklése után *Csontó Géza* ref. s. lelkész imádkozott, majd *Székelly Dezső* konventi titkár hirdette az Igét s utána *Ónody Zoltán*: „Magunkról-magunknak” címmel tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást. „Struccpolitika lenne — mondotta az előadó — ha nem akarnók észrevenni, hogy a vallás ujjaéledt, ismét

európai probléma lett s nem csupán a kétségbeesett emberek menekülése egy kétségbeesett kor utolsó menedékéhez, hanem sokkal inkább Krisztus igazságainak tökéletessége, megdönthetlensége az, amely korunk válságos helyzetével alátámasztva és illusztrálva új jelentőséget és korszakalkotó lendületet ad a vallásnak. A vallás ujjaéledt! Elmondhatjuk-e mi is, a mi protestáns vallásunkról, egyházainkról? Ifjúsági mozgalmaink egyik a másik után szűnik meg, megindult lapjainknak csak első pár száma lát napvilágot... Főiskolás testvéreim! Ha az előttünk járókat mulasztás is terheli, ne dobjunk rájuk köveket, rázzuk fel ehelyett saját lelkiismeretünket, tudatosítsuk magunkban a kötelességeket, amikkel tartozunk vallásunknak, amikkel adósai vagyunk sok helyen zátonyra futott egyházainknak. Legyen célunk a vallási elmélyülés, az otthonról hozott hit, Krisztusi önzellenség megőrzése, a szeretet megtartása, hogy még idegenben se váljon az gyűlöletté. Egyházainkban való korszerű munkára, szolgálatra kell előkészíteni magunkat."

Kifejtette azután az előadó, hogy a világi mai helyzete ismét a keresztyén szellemet hívja segítségül, mint útmutatót, ezért s az egyház feladata éppen abban van, hogy visszaadja a nyugtalan emberiségnek a bizalmat, az erkölcsi bátorságot.

Szép jele volt ez az est prof. ifjúságunk magáraeszmélésének s hisszük, hogy az okt. elejétől tartott vasárnapi istentiszteletek hozzájárulnak ehhez az ujjaéledéshez, egyházunk és főiskolás ifjúságunk biztató összekapcsolódásához.

— **Reformációi emlékűnnepélyt** rendezett a *kisbégányi* egyház szavalatokkal, karénekekkel változatossá tett programmal. Az alkalmi beszédet *Dr. Nagy Lajos* lelkész tartotta, míg az énekesek, szavalók az ifjúság köréből kerültek ki. Ez utóbbi tény hirdeti, hogy a gyülekezetben az ifjúsági munkák megindultak és folyamatban vannak.

Ugyanezt jelentik *Benkepatonyból* is. Itt az ünnepély rendezése és lebonyolítása a nemrég alakult Kálvinszövetség munkája volt, amely a szép sikerű ünnepély megrendezésével is bizonyította életképességét. Itt az ünnepély központja *Antal Sándor* rektor beszéde volt, aki különben lelke, vezetője és mozgatója az egész szövetségi alakulatnak. Önzetlen munkáját értékeli is a szövetség tagjai, minek jeléül születése napján egy bőrkötéses bibliával ajándékozták meg, amelynek átnyújtásakor a többek között e szavakat mondotta *Sidó Károly* kálvinszövetségi elnök: „A virágcsokor szeretetünk jele, a biblia pedig legyen a kiapadhatatlan forrás a szövetségi munkában.” Példamutató vezető és gyülekezet a szent munkában.

— **Szarka Tamás**, a muzsalyi egyház 37. éven át volt lelkésze 76 éves korában, 53 évi lelkészi és segédlelkészi szolgálat után október 28-

án, hosszas szenvedés után Muzsalyban meghalt. Temetése a gyülekezet, ismerősei és tisztársai nagy részvétele mellett 30-án délután ment végbe. Koporsója felett *Toldy György* benei lelkész, sirjánál *Csonka Imre* borzsovai lelkész hirdették Isten vigasztaló szent igéjét.

— **Tájékoztató!** *Az egyetemes konventi és országos ref. közalapi pénztárak kezelését ideiglenesen Rácz Elemér sóki lelkész vette át. Címe: Sók (okres: Šala). Mivel azonban a pénztárak átadása befejezve még nincs és a pénztár kezelésében is tájékozódásra van szükség, az érdekelt ügyfelek ügyeik elintézésére türelemmel várakozzanak.*

— **Az 1936. évi Szeretet-naptár rövidesen megjelenik. Felkéretnek a lelkészek, hogy a gyülekezeteikben elhelyezhető naptárak számáról azonnal értesítsék a Szeretet néplap szerkesztőségét. (Mukačovo, Ref. püspöki hivatal). Ára darabonként 3 korona.**

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

835/1935. sz.

Nagykapos, 1935. nov. 6.

Valamennyi kebelbeli Nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi hivatalnak!

A bratislavai Iskola és Nemzetművelődésügyi Min. referátusa 1935. okt. 16-án kelt 85836/35—1/3 sz. átiratában a következő tartalmu körlevelet intézte az itteni hivatalhoz: „Az Iskola és Nemzetművelődésügyi Minisztérium 1935. okt. 9-én kelt 119650/35—1/2 sz. határozatával, tekintettel a beadott kérvényekre és a referátus javaslatára, — engedélyezi, hogy az 1935/36-iki iskolai évben kivételesen felvétessenek kiegészítő tanítókul olyan személyek is, akiknek nincsen tanítói érettségük, ellenben gimnáziumi érettségi bizonyítvánnyal rendelkeznek, vagy több évi tanítói praxisuk van.

A nem kvalifikált tanítók államsegély iránti kérvényei az Iskola és Nemzetművelődésügyi Minisztériumhoz terjesztetnek be.

Ezen kérvényhez melléklendő egy bizonylat arról, hogy a megüresedett állásra nem jelentkezett kvalifikált tanerő s így az iskolaszék kénytelen volt nem kvalifikált tanerővel betölteni a megüresedett tanítói állást.

Természetesen az iskolaszéknek kötelessége gondoskodni arról, hogy a megüresedett tanítói állások mindenekelőtt kvalifikált tanítókkal töltesenek be.

Miniszter helyett: Ballo s. k."

A fenti körlevelet tudomásulvétel és mihez-tartás végett közlöm

atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkési hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	---

Megjelenik minden szombaton.

Részletek egy püspöki jelentésből.

Elmondotta *Dr. Magda Sándor* püspök a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületnek 1935. okt. 24-én Kassán tartott közgyűlésén.

V. Belmisszió.

A belmissziói munka — amellyel áll, vagy esik egyházunk — még mostanáig sem indult meg minden gyülekezetben; ezt egyházlátogatási utamon volt alkalmam tapasztalni. Egyházkerületi belmissziói előadónk nagy buzgalma és odaadása sem képes sok helyen az alvó vizeket s az álmos embereket megmozgatni. Pedig az elmúlt évben már gondoskodás történt a munkások irányításáról s az 1935/36. évre szóló Belmissziói Vezérkönyv is megjelent, hogy segítségére legyen az egyes gyülekezeti szervek vezetőinek.

Az egyházkerületi belmissziói előadó jelentésében bizonyára rá fog mutatni azokra az okokra, amelyek ennek a munkának minden gyülekezetbe való bevezetését s nagyobb lendülettel való folytatását akadályozzák, azért én e kérdéssel bővebben nem foglalkozom. Különbösen is fájdalmas nekem e kérdéssel való foglalkozás, mert mindig szemrehányást kell tennem magamnak, hogy a belmissziói munkákból nem veszem ki a részem gyülekezetemen kívül olyan mértékben, amint azt a szükség kívánna s külföldön szerzett sok tapasztalatomat nem értékesíthetem szélesebb körben, az egész egyházkerületben. De sajnos, amíg az iroda rabjaként kell élnem, nem is gondolhatok arra, hogy mulasztásomat e téren pótoljam.

Ez évben mindössze a kassai középiskolás diákkonferencián tudtam részt venni, ahol „A legnagyobb hatalom” címen tartottam előadást. Az egyházkerületi belmissziói előadó azonban készséggel állott rendelkezésére az egyes gyülekezeteknek, ahol szolgálatait igénybe venni óhajtották. Szomorú, hogy ez az óhajlás kevés gyülekezet részéről nyilvánult meg.

Természetesen vannak gyülekezetek, ahol szép munka folyik a lelkész és munkatársai buzgólkodása folytán s több helyt tartattak körzeti konferenciák is, amelyekről a belmissziói jelentés fog beszámolni.

Ismét rá kell mutatnom arra, amint már tettem, hogy a belmissziói munkákat illetőleg egységes, részleteiben is kidolgozott munkatervre és központi irányításra volna szükség. Arról nem is álmodhatunk, hogy az Egyetemes Konventől várjuk ezeket, azért az legyen a főörekvésünk, hogy legalább egyházkerületünkben igyekezzünk szítematizálni a munkát s egységes irányítással utját vágni az ötletszerű kísérletezéseknek. Persze ehez a munkához lélek és missziói hevület kell, anélkül nincs semmi értelme és maradandó eredménye.

VI. Egyházkormányzás és egyházi közigazgatás.

Mult évi jelentésemben rámutattam már arra a körülményes lassúságra, mely egyházi közigazgatásunkat jellemzi s amely az egyházkormányzás munkáját is hátrányosan befolyásolja. Sajnos ezen a bajon — az egyházmegyei és egyházkerületi tanácsok felállítása útján — csak a legközelebb összeülő zsinat segíthet törvényhozási úton. Addig tehát türelmesen várunk kell Nagyban nehezíti az egyházkormányzás munkáját az a körülmény is, hogy az egyetemes konvent határozataihoz nem tudunk idejében hozzájutni s így természetesen szó sem lehet a határozatoknak rendes időben való végrehajtásáról. Hiába rendelte el az ez évi konventi ülés, hogy a jegyzőkönyvnek legkésőbb két hónap alatt nyomtatásban meg kell jelenni, az ülés óta már öt hónap telt el s még mindezeideig az érde-

keltek sem kaptak jegyzőkönyvi kivonatokat az őket illető határozatokról. A Konvent ügyvitelének nagy fogyatkozásai aztán bénítólag hatnak az alsóbb foku közigazgatási szervekre is. Itteni sajátos helyzetünk azt kíváná, hogy az egyházkormányzat irányvonala a centralizáció felé haladjon, a konvent ügyvitelében mutatkozó nagy hiányok és kihagyások azonban a teljes decentralizációra kényszerítik egyházi közigazgatásunkat.

Ami közelebről kerületünk közigazgatását illeti, az elmúlt évben minden kihagyás nélkül működött az ügyek intézésében. Ez természetesen csak úgy volt elérhető, hogy egész éven át, pihenő nélkül naponta 4—6 órát töltöttem a püspöki irodában. Ezt az iramot azonban hosszú ideig nem lehet bírni s aztán a püspök feladata nem is az lenne, hogy állandóan aktákat intézzen. Egyházkerületünkben, ahol kétszázon felül van a gyülekezetek száma, feltétlenül szükség van egy kerületi közigazgatási lelkészre, annál sürgetőbben, mert a tűzbiztosítás adminisztrációjának is egy jelentős része a püspöki hivatalok ügykörébe került. Az Országos Hivatalban ígéretet kaptam kerületi közigazgatási lelkészi állás rendszeresítésére vonatkozólag s jó reménységgel várom annak teljesülését.

Egyházkormányzati intézkedéseimet nem szük-

séges itt részleteznem, mert az ez irányban kiadott körleveleim tudomásvétel céljából a jelen ülés tárgysorozatán szerepelnek. Nem hagyhatom azonban megemlítés nélkül, hogy a főgondnok ural egyetértőleg kinyomattam az 1920 és 1921. évi kerületi gyűlések jegyzőkönyveit, részint a teljesség kedvéért, de azért is, mert e jegyzőkönyvek a történetíró számára értékes dokumentumok lesznek majd azokra a küzdelmes időkre vonatkozólag, amelyeket az államváltozás után közvetlen élt át református egyházunk a Csehszlovák államban. Azt hiszem anyagi eszközeink fogyatékosága dacára sem műveltünk haszontalan dolgot, amikor ezeket a jegyzőkönyveket kinyomtatva publikáltuk.

A kerületi közigazgatás kérdésével kapcsolatban meg kell emlékeznem még a püspöki iroda egy nagy hiányáról, amelyet feltétlenül pótolnunk kell. A püspöki hivatalnál ugyanis nincs felfektetve egy törzskönyv a működő lelkészekről s így természetesen a hivatal a legnagyobb bizonytalanságban van a lelkészek személyi és szolgálati adatait illetően s ezekről a hozzáférhető állami közegeknek és hivataloknak sem tud felvilágosítást nyújtani. Ennek a törzskönyvnek felfektetésére az elnöki előterjesztések során felhatalmazást kérek az egyházkerületi közgyűléstől.

(Folyt. köv.)

Részletek

BARY GYULA beregi esperes jelentéséből. Előadta 1935. okt. 24-én a beregi egyházmegye közgyűlésén.

Az az öt hónapra terjedő időszak, mely legutóbbi közgyűlésünk óta a mulandóság mély tengerébe elmerült, — mint általában földi életünk napjai és esztendei — az örök hullámvásznak és változásnak, a bánatnak és az örömeinek, a rossznak és a jónak, a lesújtó és felemelő észleleteknek képét viseli magán. Mig egyfelől a már évek óta többször bus resignációval emlegetett s a mély pontján talán még mindig innen levő gazdasági válság fojtogató karjai bénítgatták az egyházi életünk külső építésére irányuló törekvéseket s okoztak és okoznak kevés kivétellel majdnem minden gyülekezetünkben nehezen megoldható problémákat s szinte az elkeseredés határán járó kedvetlenségeket, — addig más oldalról a lelki élet felemelő jelenségei, a magasabb, szentebb érdekek istápolására irányuló törekvések s nemes erőfeszítések batorították csüggedező lelkünket s öntenek némi reményt a már-már elfásult szivekbe. Mig egyrészt az elmulás, az emberi erők, képességek véges voltát érzékeltető esetek borítanak reánk gyászunk fellegét, másrésztől a megújulás, az ígéretes tehetségek munkába állása nyit megnyugtató perspektívát egyházunk szebb, boldogabb jövőjéé óhajtó lelkeink előtt. E sok változatot, ellentétet mutató jelenségeknek igyekszem hű tolmácsolója lenni az alábbiakban.

Egyetemes egyházi vonatkozása, de a nagy

egész minden részének komoly figyelmére érdemes tényeket említek először. Losoncon működő theologiai szemináriumunk ez évben érte meg fennállásának decenniumát, tanítóképző intézetünk pedig Komáromban ez év szeptemberében nyitotta meg kapuit az egyház veteményes kertjeinek művelésére készülő ifjak és leányok előtt. Ha a theol. főiskola eddigi vezetésének módszereivel, — kisebb jelentőségű kérdésekben — egyházmegyénk közvéleménye talán nem is értett mindig teljesen egyet s ha a tanítóképző intézet fenntartásával s nyilvannossági jogának elismerésével kapcsolatban súlyos aggodalmak nehezültek is lelkeinkre: a tíz éves fennállás, illetve a megindulás örvendetes tényei mégis osztatlan meglepedést kell, hogy kiváltssanak körünkben; kell, hogy örömteli lelkesedéssel köszöntsük s üdvözöljük azt a semmitől vissza nem riadó, elszánt akaratot s tántoríthatatlan törekvést, mely a felemelő események megérését kiharcolta; kell, hogy hálaadással boruljunk le a sorsunkat intéző Gondviselés előtt, mely egyházunk fennmaradásának útjait ekként egyengeti; mindenek felett pedig kell, hogy erőink, képességeink teljes latbavetéséve minden lehető kísérletünk meg és kövessünk el, hogy e nélkülözhetetlen intézményeink fennállásának és megerősödésének anyagi feltételei biztosíttassanak.

„Isten előtti megalázkodással és hálával, egy-

házi intézményeink életre hívói iránt érzett tisztelettel és teljes elismeréssel köszönti közgyűlés losonci lelkészképző intézetünket 10 éves fennállása és komáromi tanítóképző intézetünket kapuinak megnyitása alkalmából. A minden akadályon győzedelmeskedő hősiességnek, az öntudatos református gondolatnak és élni akarásnak e két hordozóját s közéletünkbe is kisugározatóját nemcsak szavakból font koszorúval, hanem tevékeny áldozatokkal is köszönteni kívánja. Félre téve azért minden ellenkező vélekedést, elhagyva minden gáncsot, legyőzve minden kishitűséget: egy emberként áll oda a beregi egyházmegye közgyűlése is azok sorába, akik jobb jövőben bizva eddig is hordozták e szent és építő intézményeink terheit. Ismételtelen, előbb hozott határozataihoz hiven újból kimondja közgyűlésünk minden kebelbeli gyülekezetre kötelező hatállyal, hogy a jövő 1936. évtől kezdődőleg az egyházközségek költségvetésébe mindenütt felveendő és rendszeres fedezettel biztosítandó évről-évre ugy a lelkészképző, mint a tanítóképző intézet fenntartói járuléka és pedig a jövő évi költségvetésbe minden egyház hátralékos járuléka is, mert most már becsületbeli dolog minden öntudatos református embernek és egyháznak e két, önerőnkől életre hívott iskolánk, e két jogos büszkeségünk támogatása.

E végre utasítja közgyűlés az egyházmegyei számvevőszéket, hogy a jövőben csak olyan költségvetést lásson el jóvahagyási záradékkal, amelyben a járulékok kielégítő fedezetet nyerne s ugy a számvevőszék, mint esperesi hivatal figyelmét felhívja, hogy a járulékok pontos kifizetését ellenőrizze.

Nagy jelentőségű s messze jövőre kiható mozgalom indult meg ez évben egyházkerületünkben is, prófétai lelkű püspökünk kezdeményezésére a Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesületének megalakulásával. A mozgalom szervezete, feladata, célja, munkaeszközei stb. ugy a Munkácson jun. 17-én lezajlott alakuló közgyűlésen, mint az egyházkerület missziói bizottságának, — kívülálló bevonásával is — július 5 és 6. napjain *Zánykán* tartott ülésében, majd aug. 15—16. napjain *Beregen* rendezett missziói konferencián, továbbá a minden gyülekezethez kihirdetés végett megküldött püspöki körlevelekben oly részletesen s széleskörűen megfárgyaltattak már, hogy ezekre itt nem szükséges kiterjeszkednem. Annak megemlítése mellett, hogy az egyesület kitűzött céljai egyikének, a charitatív munka végzésének terén már működését meg is kezdette s ugy Munkácson, mint Szőlőssön, — utóbbi helyen hathatós támogatást kapván özv. *Atzelné, Perényi Lujza* bárónő nagylelkű adományában, — jelentős számú árva gyermek gondozását s egyházunk és magyar fajunk részére való megmentését Isten dicsőségére már folytatja, — arra hívom fel közgyűlésünket s egyházmegyénk egész közönségét, hogy a kitűzött nagy célok megvalósítása érdekében teljes odaadással tegye magáévá az eszmét s ugy testületileg, mint egyénenként vállalandó kötelezettséggel segítsen a diadalra jutni.

„Egyházmegyei közgyűlés alapító tagként belép a Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesületébe s egyben felhívja a kebelbeli egyházakat, azok lelkészeit, tanítóit, presbitériumait s minden egyházunk jobb jövőjét szíven hordozó egyháztagot, hogy az egyesületbe belépni, azt támogatni szíves örömmel és készséggel igyekezzenek s el is várja tevékeny támogatásukat. Felhívja a lelkészek figyelmét arra, hogy a most beálló missziói munkaidényben a legmegfelelőbb módon és időben emlékezzenek meg vallásos ünnepély, vagy missziói nap keretében az új egyesület indulásáról s célkitűzéseiről s ne elégedjenek meg csupán a buzdító szavak elmondásával, hanem ha kell, személyenként is keressék meg azokat az egyháztagokat, akiktől joggal elvárja egyházunk minden intézménye és szociális szükséglete az áldozatos buzgóságot és adakozást. Közgyűlésünk külön is kötelességé teszi a gyülekezetek lelkipásztorainak, hogy ez irányu munkájukról, annak kezdéséről s eredményeiről az esperesi hivatalnak számoljanak be. Nagy idők példáit szem előtt tartva, egyező lélekkel kell ma mindnyájunknak szólni: amit anyaszentegyházunk kér és vár tőlünk, mindazt megadjuk.”

Esperesi jelentés további részeiben elparentálja halottainkat, kiemeli a fontosabb eseményeket, elmondja az esperesi hatáskörben végzett ténykedéseket, majd szól iskolaügyünk állásáról a következőképen:

Iskolaügyekről szóló mostani jelentésem csak az 1935/36. iskolai év elején fennforgó általános vonatkozású kérdésekre s az ugyanakkor bekövetkezett személyi változásokra terjed ki. Sajnálattal, sőt mély fájdalommal kell megállapítanom, hogy a saját felekezeti iskoláinkban alkalmazott tanerőink száma időről-időre kevesebb. Jelenleg 16 iskolánál összesen 22. Tehát az államfordulatkor birt állományból 9 egyháznál 15 állás van ez idő szerint saját tanító nélkül. E 15 közül egy, — a gáti egyház egyik állása, melynek fenntartásáról jogerősen lemondott, — egészen elveszettnek tekinthető, 14-et pedig a közfelfogás egyelőre csak betöltetlennek, de fel nem adottnak minősít, támaszkodván e vélemény táplálásánál arra, hogy ezen állások után az állami hatóság az országos tanítói nyugdíjjárulékot — állásonként évi 240 koronát — az iskolafentartóként tekintett egyházközségekre évről-évre kivetíti és beszedi. Ám alig hihető, hogy ezen évi 240 korona fizetésével az idők végezetéig biztosítva lesz az egyházközségeknek a tanítói állások betöltésére, illetve a fizetés kiegészítő államsegélyek újból igénybevételére formálendő joga. Többször hallani napjainban olyan véleményt, hogy a tanítói állásnak több, mint három éven át való szüneteltetése esetén, ha az újból betöltés joga talán nem is, de az államsegély igénylési jog illuzoriussá válik, illetve korántsem leendő könnyű annak újból megnyerése. Óva intem azért az érdekelt egyházközségeket, ne hanyagolják el iskoláik lehetőség szerint való meg-

mentésének ügyét s főként ahol a helyi alapfizetés biztosítva van, ismételt pályázat kiírással igyekezzenek az állást betölteni, ha másképen nem, időnként legalább egy-egy évre alkalmazott kiegészítő tanítók által. A folyó iskolai év elején két egyházközségből vettem olyan jelentést, mely a megüresedett tanítói állásnak egyelőre továbbra is üresen hagyásáról számol be. *Hetyeni* egyházunk az egyik, mely eddigi tanítójának állami szolgálatba történt átlépésével, — bár kész lett volna eddig fenntartott egy állását továbbra is betölteni, de mert az állami tanügyi hatóság sem a váltakozó tanítás engedélyezését, sem az eddig adni szokott kiegészítő tanító kiküldését nem helyezte kilátásba, sőt az egyházat az iskola fejlesztésére s II. tanterem építésére utasította, — kénytelen volt határozatlanlag kimondani egyrészt erre az iskolai évre az állam által adandó két kiegészítő tanító alkalmazásának tudomásul vételét, másrészt pedig, hogy a jövő évben új épületet emel, melynek költségeire az ez iskolai évben megtakarítandó kántortanítói állás jövedelmeinek egy részét fordítja. Másik egyház, melyben egy állás ez évben üresen maradt, az *ujfalui*. Itt a nyugalomba vonult tanító fizetéshátalékának kielégítésére szándékozik az egyház az ez évi jövedelmet fordítani, mivel nagy mértékben leromlott anyagi állapota más megoldásra nem nyújt lehetőséget. Mint iskolai vonatkozású dolgot megemlítem még e helyen, hogy figyelmemetesem folytán iskolai épületek javítása céljából kérvényt benyújtott nyolc egyházközségünket a beregszászi

járás választmánya 1000—1000 korona segélyben részesítette.

Ezután a személyi változásokat, az egyes egyházak életében előfordult nevezetesebb eseményeket említi meg. Csak két, egymás mellé helyezett mozaik álljon itt e részből:

1. Az egyház külső építésére irányuló szent törekvésnek az elmúlt évben is megnyilvánult sok, kisebb-nagyobb jele közül külön megemlítést érdemel a *kigyósi* egyház egyik tagjának: *Sass Tamásnak és feleségének* áldozatos cselekedete, mely a kigyósi templom belső berendezéseit megújította...

2. Egészen szokatlan s a maga nemében páratlan esetről szerzett értesülést az egyházlátogató küldöttség a *badalói* egyházban, hol *Nemes Tibor* állami tanító, kit több éven át eredménytelennek bizonyult munkája miatt már előző évi közgyűlésünk eltiltott a hitoktatástól, ennek dacára a múlt iskolai évben is hittanórákra járatta a református növendékeket, nagy mértékben illuzóriussá s hatálytalanná tévén ez által az állampolgárság hiánya miatt az állami iskolát igénybe nem vehető s hitoktatást csak hivatalos helyiségében, illetve a templomban végző lelkész munkáját...

A közgyűlés állást is foglalt ezzel a kirívó esettel szemben, valamint az esperesi jelentés több pontját illetőleg is, de mert ezek a határozatok talán nem mindenben közérdekűek, inkább csak helyi jelentőségűek, ne foglalják el a szűk teret egyetlen lapunk hasábjain közérdekű cikkek elől. *ke.*

A tiszáninneri egyházkerület közgyűlése.

(Folytatás.)

Bemutatja a jelentés az egyes egyházmegyék képét az esperesi jelentések tükrében és pedig különös részletességgel az alsózempléni egyházmegyét, amelyre nézve a múlt évi közgyűlés kívánatosnak mondotta, hogy a kerület elnöksége látogassa meg a sok bajjal küzdő egyházközségeket, hogy a saját közvetlen tapasztalata alapján tehessen jelentést a közgyűlésnek. Most a jelentés röviden jellemzi mindenik egyházközség életét az alsózempléni egyházmegyében s végeredményképen megállapítja, hogy ha súlyos is a helyzet itt-ott, de helyrehozhatatlan bajok nincsenek.

A püspöki jelentés és a több oldalról való hozzászólások kapcsán határozatba ment, hogy a konventi elnökség felkérte a törvények ügyében való sürgető közbenjárásra, valamint arra, hogy iskoláink ne köteleztessenek megülni a katolikus vízkereszt és urnapja ünnepeket, mivel a ma is érvényben levő 1895. évi XLIII. t. c. szerint egyik felekezet sem kényszeríthető a másik ünnepének megtartására. Felkérte a konventi elnökség, hogy a konventi határozatok a jegyzőkönyvnek az ülés utáni 2 hónappal való közzététele útján és kivonatok útján is közöltesse az érdekeltekkel, mert

tűrhetetlen az a zavar, amely az e téren való késedelmeskedésből is származik. Az egyházkerületi fegyelmi szabályrendelet végrehajtását megkönnyítő végrehajtási utasítás szerkesztésére bizottság küldött ki s elrendeltetteit az is, hogy a püspöki hivatalban az összes kebelbeli lelkészek személyi adatait tartalmazó törzskönyv szerkesztessék.

Majd sorra kerültek az egyházkerületi pénztárnok, tanügyi bizottsági elnök és előadó, a belmissziói előadó jelentései a pénztár, az elemi és középiskolák és a belmissziói munkák állapotáról, amely jelentések mindenike igen alapos munka eredménye s az egész közgyűlés osztatlan figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta azokat határozott lelki nyereséggel. Rászolgáltak a közgyűlés elismerésére a jelentéseket készítő és betérjesztő *Kövér Árpád*, *Kömives Sándor* és *Lengyel József*. (A jelentésekből a közérdekű részüket lapunk közölni fogja.)

Különösen a tanügyi jelentés egyik-másik pontja és indítványa váltott ki élénkebb eszmecsere annak kétségtelen jeléül, hogy ezen a téren van legtöbb bizonytalanság s itt nyomja momentán egyházainkat a legnagyobb teher és szakadatlanul az iskola elvesztésének rémével kell küzdeniök

a gyülekezeteknek és órállóiknak. Ez a helyzet a magyarázója annak is, hogy nehéz, sőt szinte lehetetlen az iskolaügyekben olyan rendeletet adni általánosságban, amely minden iskolára minden helyzetben egyformán találna. Így volt kénytelen a közgyűlés a különböző iskolák közötti ugyanevezett kooperálást eltiltó múlt évi határozata alól sok iskolát felmenteni, mert létök csak így biztosítható, (Nagygyéres, Kisgyéres, Kistárkány, Bodrog-szentés, Szőlőske stb.), amely helyeken különben is semmi, vagy legalább is minimális veszedelemmel jár ez a kényszerű aktus, miután a községi iskolákban is ref. tanerők tanítanak. Az igazgatói díjak ügye még mindig kísért itt-ott, noha kerületünk múlt évi idevonatkozó határozata nagy mértékben csendet teremtett ebben a kérdésben s felvetődött az a gondolat is, hogy az igazgatói teendőket végezzék a lelkészek díjmentesen s akkor a kérdés véglegesen el volna intézve, azonban alaposabban belenézve e gondolat következményeibe, nem lehetett valósággá, mint határozat, főként amiatt, hogy sok helyen kivétel lenne, mint például a több filiális egyházban levő iskolák esetében.

Letárgyalta a közgyűlés az egyes egyházmegyéből felterjesztett ügyeket, az egyházak segélykérvényeit, adásvételi szerződéseit, lelkészi és tanítói díjleveleket. Kimondotta a beretkei árvaház ügyének fokozottabb támogatását, amely célból minden év november 1—15 között minden gyülekezetben árvanap tartását rendelte el, főként természetbeni gyűjtéssel kapcsolatban s az árvaház vezetőségét és a gyülekezeteket utasította az intézet és gyülekezetek közötti szeretetteljes, benső összeköttetés kiépítésére és állandó fenntartására, amely összeköttetés mindkét irányban bizonyosan áldások forrásává válik.

Beiktatja állásukba a közgyűlés a törvényes eskütétellel a lelkészi aljegyzővé választott *Körmives Sándor* vajáni lelkész és a kerületi világi tanácsbíróvá választott *Dr. Batta Pált*, akik mindketten lelkesen ajánlották magukat ebbeli minőségben is az anyaszentegyház és az őket bizalommal elhívó egyházkerület szolgálatára Szavazást rendelt el a közgyűlést 1 kerületi világi tanácsbírói állásra, 2 zsinati világi rendes és 1 zsinati világi pótképviselői állásra s végül 1 zsinati lelkészi képviselői tisztségre.

Betöltötte a közgyűlés az ő választása alá eső megürült tisztségeket, így konventi világi rendes taggá választja az elhunyt Bernáth Zoltán helyére *Dr. Király Kálmánt* s az ő helyére konventi világi póttaggá választja *Dr. Batta Pál* világi tanácsbíróát. A tanügyi bizottsági elnöki tisztségre lemondott *Körmives Sándor* helyére megválasztja *Böszörményi Sándor* egyházkerületi lelkészi tanácsbíróát.

Este 8 óra volt, amikor a reggel 8 órakor megkezdett munka befejeződött s a püspökünk lelkéből fakadt áldáskívánás után főgondnokunk a közgyűlést bezárta. Vajha teremne annyi áldás a munka után anyaszentegyházunkra, amilyen buzgósággal fáradoztak annak végzésében a közgyűlés vezetői és közönséges tagjai!...

Problémáink.

Hivatalos lapunk 47. számában Szűcs Lajos olyan problémákat vet fel „Puskaporos problémáink” címen, amelyek mindnyájunkat állandóan foglalkoztatnak, mert mélyen belevágnak egyházunk életfolyamatába.

Igaza van teljesen. Ezeket a nyugtalanító problémákat nem szabad agyonhallgatni. Mindent meg kell kísérelni arra, hogy gyökeresen elintéztessenek, vagy ha el nem intézhető, az illetékesek által világosság derítettessék rajuk úgy, hogy ne legyenek ezek alapjai a félremagyarázásoknak, találgatásoknak, gyanúsításoknak és nyugtalanságnak, amelynek egyszer igen kellemetlen következménye lehet.

Abban is teljesen igaza van, hogy az égető sebek dacára is a teljes tétlenség, hallgatás látása fokozza az ingerültséget mindenfelé és pedig legelső sorban az anyaszentegyház sorsát leginkább szívéükön hordozó egyéneknél.

A tájékozatlanság meg egyenesen szegényletes egyik-másik ügyben, aminek megint csak az egy célra irányuló, öntudatos munka és fegyelem vállalja nagy kárát. Ha nem tudjuk, hogy mely irányban haladjunk, mely irányban informáljuk az egyháztagokat, természetes, hogy helyes irányba terelt közvélemény kialakulása nem is lehetséges.

Hogy milyen károkat okozhat a tájékozatlanság egyik-másik fontos ügyre nézve, ezt legvilágosabban mutatja Szűcs Lajosnak a nyugdíjintézzel kapcsolatban közölt azon téves állítása, hogy „a nyugdíjas lelkészek állami nyugdíjából az Orsz. Hivatal levonja azt az összeget, amit az egyházi nyugdíjintézettől kapnak” s ebből kifolyólag arra a következtetésre jut, hogy a nyugdíjintézet fenntartásának semmi értelme nincs, mert a mi részünkre ez csak kettős megterhelést jelent, amennyiben fizetnünk kell az állami nyugdíjárulékot is, meg az egyházit is, anélkül, hogy ezen kettős befizetésnek valaha is látnánk valami hasznát.

Amint én boldogult Idrányi Barna nyugdíjintézeti igazgatótól tudom, nem így áll a dolog.

Ugyanis a kongruatörvény alá eső (1926. jan. 1. utáni) lelkészek és özvegyek nyugdíjat az egyházi nyugdíjintézettől nem kapnak. Ők teljesen az államtól kapják járulékaikat. Az egyházi nyugdíjintézettől csak azok kapnak járulékot, akik még nem esnek a kongruatörvény alá. (Az 1926. jan. 1. előtti nyugdíjas lelkészek és özvegyek.)

A kongruatörvény megszületése után pár évvel azonban ez utóbbiakat is felvették az állami járulékot élvezők közé, de csak úgy, hogy az egyháztól élvezett nyugdíjárulékot egészítette ki nekik a vonatkozó miniszteri intézkedés bizonyos összegre olyanformán, mint ahogy kiegészítődik az aktív lelkészek helyi javadalma a kongruával a törvény által megállapított összegre.

Hogy valaki az öreg nyugdíjasok közül állami nyugdíjkiegészítést kapjon, annak szükséges feltétele az egyházi nyugdíj épügy, mint a kongruá-

nak a helyi egyházi javadalom, illetve lelkészi állomás. Az országos egyházi nyugdíjintézet kénytelen fizetni a régi nyugdíjasoknak a járulékot már azért is, hogy az illetők állami kiegészítést kaphassanak, amellett, hogy isteni és emberi törvények is köteleznek bennünket, hogy ezek az elaggott testvéreink és özvegyeik nyomorultul el ne pusztuljanak, mindnyájunk szegényére.

Az egyházi nyugdíjintézetől járulékot húzó nyugdíjasok egyik része meg olyan, akik állampolgárságuk rendezetlensége folytán nem juthatnak állami nyugdíjhoz, akiket szintén nem lehet koldushottal utnak bocsátani, amíg megvan bennünk a hajlam arra, hogy ne csak hallgatói, hanem cselekvői is legyünk a szeretet ígéjének, amit egy életen át hirdelünk.

Szücs Lajos okfejtésében tehát a sorrend van megfordítva, amikor úgy konstruál, hogy előbb az állami a nyugdíj és azután a nyugdíjintézet járuléka, mert a tényleges helyzet az, hogy előbb az egyházi nyugdíjintézeti járulék és csak azután és csak azon esetben az állami nyugdíjkiegészítés. Mindez azonban csak az 1926. jan. 1. előtti, a kongruatörvény alá nem eső régi nyugdíjas lelkészekre és özvegyekre vonatkozóan érvényes.

Ime ilyen ügyek tisztázhatók, ha akad bátor és jószándéku ember, aki fel mer szólalni a zavart-keltő homály eloszlatása céljából, amely némely dolgot annyira körülburkol, hogy a be nem avatott távolállók csak a tapogatózásokra vannak utalva, ami semmiképen nem válik egy-egy ügy előnyére, sőt egyenesen veszedelmet jelent.

Mindezeket jónak láttam sürgősen elmondani a nyilvánosság előtt, nehogy a dolgok téves beállítása még jobban rontsa, vagy teljesen is lerontsa az országos lelkészi nyugdíjintézet viszonyait és életképességét.

Egyébként szívesen és érdeklődéssel várjuk a nyugdíjintézet igazgatójának felvilágosítását, mert az általános tájékoztatásban az sem lehetetlen, hogy e sorok írója is tévedhetett. *N.*

Törvények és Rendeletek tára.

Közli: *Vajthó Lajos.*

274. számú törvény.

Folytatás.

5. §.

Az időelölépés alatt értendő a mindenkori következő magasabb rangosztály járandóságaiba (fizetés és helyi pótlék) való előlépés és ezen rangosztály további fizetési fokozataiba való előlépés.

A mindenkori következő magasabb rangosztály járandóságaiba való előlépés a 6. §. táblázata szerint akkor következik be, mihelyt a tanító ugyan-ezen szolgálati ágon belől az ezen táblázatban meghatározott szolgálati időt (időelölépési határidőt) az előző rangosztálybeli illetményekkel betöltötte.

A tanítónak valamely rangosztályba való be-

sorozása és időelölépése csak az országos iskola-törvény azon határozmányai alapján gátolható meg, melyek a fizetésemelés megtagadását megengedik. (Az országos iskolaügyi tanács 1918. jul. 24-iki II. A. 3622—51614. sz. rendelete által Csehországban hatályba helyezett törvényjavaslat 32. §., az 1914. jul. 15-iki 48. sz. t. t. l. morvaországi törvény 5. §-a, az 1914. apr. 8-iki 16. sz. t. t. l. sziléziai törvény 27. § a.).

Azon tanítók, kik a 60 életévet és a 35 szolgálati évet túlépték, az időelölépésből ki vannak zárva.

A jelen törvénynek alávetett hivatalban való új, vagy újboli alkalmazásnál, valamint valamely más szolgálati ágba való átvétel esetén az országos iskolaügyi tanács különös körülmények alatt bizonyos időköznek az időelölépésbe való beszámítását a jelen törvény határozmányain tulmenőleg is megengedheti.

6. §.

A magasabb rangosztály illetményeibe való előlépésnél két csoport különböztetendő meg azon előképzettség szerint, mely az illető csoportok számára és pedig az államhivatalnokok ugyanily C) és D) csoportjaihoz hasonlóan elvileg meg van állapítva és pedig:

C) valamely tanítóképző intézet, vagy középiskola elvégzése és a népiskolai oktatási képesítésről szóló bizonyítvány,

D) valamely teljes polgári iskola, vagy valamely középiskola alsó négyosztályának elvégzése és a női kézimunka oktatási képesítéséről szóló bizonyítvány.

Az egyes tanítók időelölépése kizárólag azon előlépési határidők szerint történik, mely az illető tanító csoportjára meg van állapítva, minél a csoportokba való besorozás a szolgálati állásra és rangra való tekintet nélkül a jelen törvény 16, 17, 19, 20, 21, és 23. §-ai szerint igazodik.

MEGHIVÓ.

A Helvetia Jóléti Egyesület f. évi november hó 29-én (pénteken) d. e. 10 órakor a pozsonyi református lelkészi hivatal tanácstermében megtartandó első

rendes közgyűlésére.

Tárgy:

1. A Phoenix Életbiztosító Társasággal kötendő szerződés jóváhagyása.
2. A már meghozott alapszabályoknak a szükséghez képest való kiegészítése, vagy módosítása.
3. Mindazon intézkedések megtétele, melyek az egyesület munkájának megkezdéséhez szükségesek.

Bratislava, 1935. november 11-én.

A HELVETIA JÓLÉTI EGYESÜLET
alapítói.

H I R E K:

— **Barth Károly** — **Magyarul! Előfizetési felhívás!** Ez év decemberére megjelenik magyar nyelven Barth Károlynak, a világhírű teológiai professzornak legújabb, „Hiszek...” című könyve, amely az apostoli hitvallás egyes tételeit tárgyalja tizenhat előadásban, klasszikus tömörséggel, reformátori tisztánlátással, a mai kor emberének szellemi és lelki igényeihez alkalmazkodva. Igehirdetőknek, a keresztyén nevelés munkáját végzőknek, de általában a református hit mélységei és szépségei iránt érdeklődőknek nagy szolgálatot tesz majd ez a könyv, mely a keresztyén nyugaton nagy sikert aratva, rövid néhány hónapon belül, több nyelven és több kiadásban jelent meg. A könyvet magyarra Dr. Vasady Béla debreceni egyetemi professzor fordította, ki egyúttal a bevezető sorokkal és néhány szükséges magyarázati jegyzettel is ellátta. Körülbelül 7—8 ivnyi terjedelemben, izléses kiállításban jelenik meg Barth ez első magyar könyve a karácsonyi könyvpiacra. *Előjegyzési ára 18 korona*, amelyben már a portóköltség is benne foglaltatik. Bolti ára jóval magasabb lesz. *Előjegyzése a „Református Egyház és Iskola” kiadóhivatala címére eszközölhető.*

— **Helyreigazítás.** Hivatalos lapunk 43. számában folytatólag közölt „Belmissziói jelentés” egy helyen a következőket mondja: „Csapról kerülő uton tudom, hogy kevés a komoly munka. Az ifjúságot jobban érdekli a kártya, amelybe nyereszkedési vágyat is visznek be. Ref. körben kath. ifjak is tagok s így a kör nem folytathat komoly, öntudator mélyítő munkát.”

Szabad legyen e helyen kijelentemem 1.), hogy Csapon különbséget kell tenni az 1908. óta, minisztérium által jóváhagyott alapszabállyal bíró, vallásilag vegyes, kártyás ifjúság és a hetenként kétszer komoly lelki munkára gyülekező, minden jónban résztvevő „szervezetlen” ifjúság között. Az előbbiek átforgalmazása — eddig — missziós lelkészeink látogatása útján sem sikerült. A remény azonban nem adtuk fel. Hisszük: a Lélek segítségünkre jön!

2.) A jelentéshez ilyen értelmű információt közvetlenül én adtam. *Király Zoltán* csapi ref. lelkész.

— **Farkas Gyula** a losonci theol. szeminárium I. éves hallgatója a kassai kórházban november 11-én reggel súlyos szenvedés után meghalt, mindazoknak, akik egyszerű, csendes megnyerő lényét ismerték, őszinte fájalmára. Érettségje után egy évi kényszerszünete alatt boldogan, tudatosan készülődött a KIE munka tanulmányozása s gyakorlati alkalmazása által is, hogy szolgálatot tehessen majd e téren is egyházában. Nem volt nála boldogabb ifju, mikor Losoncra mehetett. Az Ur kitudakolhatatlan végzése, részére „valami jobbról gondoskodott.”

Ő adta, Ő vette el — legyen áldott szent neve érette!

— **A beregújfalui egyháznak 1888—1923-ig, 35 éven át volt papnéja s 1900—1923-ig, 23 éven át volt tanítónője Bereczky Józsefné, Kádár Mária** 71 éves korában, 50 évi házasság után október 28-án Szatmáron elhunyt s 29 én eltemetett. Az államfordulat után Szatmáron levő családi birtokuknak kezelése s megőrzése végett nyugdíj nélkül költözött el férjével együtt szolgálati helyéről. Temetésén volt gyülekezetét Györke István lelkész és Füst M. Béni ny. ig. tanító képviselte. Elhunytát férje s két gyarmeke: ifj. Bereczky József tasnádi lelkész s Mária, férj. vitéz Békássy Lajosné, továbbá kiterjedt rokonság gyászolja. Áldott emlékezete élni fog családi körén túl a beregújfalui gyülekezetben is.

— **314.838 pengő** az az összeg, amelyet a magyarországi ref. egyház kebelében alig két éve működő O. R. J. Ó. temetési segélyegylet összegyűjtött és kitűzött jótékony céljaira fordított. Ez a hatalmas eredményű megmozdulás is utat mutat és pedig határozottan olyan irányu utat, amely kifelé vezet az azon elindulókat az anyagi válságokkal küzdő helyzetből, amely a lélek szárnyalását is nagy mértékben akadályozza. Hol keressük a segítséget?... Isten segítségével elsősorban önmagunkban: azt mondja az O. R. J. Ó. csodálatos eredményű jelentése. A meglevő anyagi erők céltudatos felhasználása és csoportosítása még a mai nehéz helyzetben is olyan eredményeket hozna elő, amelyeken mi magunk is elcsodálkozunk. Ma is valóságként láthatnánk a csodatetelt, amikor 5 kenyér 5000 embert táplál s a maradék még mindig segítséi lehetőséget nyújt. Ilyen áldások forrása az erők összetevése és jó irányban vezetése!

HIVATALOS RÉSZ.

PÁLYÁZAT.

A *patasi* ref. egyház iskolaszéke pályázatot hirdet eltávozás folytán megüresedett ideiglenes kiegészítő II. od. tanítói állásra. Az állás ideiglenesen 1936. június végéig lesz betöltve. Javadalom: az egyház pénztárából évi 1200 K, 400 K. lakber, 20 K. kertpótlék. Államsegély kérvényeztetik. Kötelesség: az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, belmissziói munkában segédkezés, lelkész, vagy kántortanító akadályoztatása esetén azok helyettesítése, az I—VIII évfolyamokon a női kézimunka tanítása. (Lehetőleg tanítónők pályázzanak.) Tanítási nyelv magyar. Az előírás szerint felszerelt pályázati kérvények 1935. november 30-ig a ref. lelkészi hivatalhoz *Patás (p. Baló)* küldendők. A választás jogerőre emelkedése után az állás azonnal elfoglalandó.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výtplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	---	--

Megjelenik minden szombaton.

Részletek egy püspöki jelentésből.

Elmondotta *Dr. Magda Sándor* püspök a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerületnek 1935. okt. 24-én Kassán tartott közgyűlésén.

VII. Egyházfegyelem.

Mind hangosabbá kezd válni a sürgetés a gyülekezetek részéről a szigorú egyházfegyelem bevezetésére. Nincs senki, aki ezt szükségesnek ne tartaná, azonban egészen bizonyos, hogy a fegyelmezés csak úgy lehet eredményes a gyülekezeti tagoknál, ha jó példát látnak a gyülekezetek vezetőitől. De ha a gyülekezeti vezető, a lelkész maga sem fegyelmezi magát, ha maga is áthágja a törvényt s nem mutat pontosságot és erélyt a felettes hatóságok rendelkezéseinek végrehajtásánál: akkor mit vár a nyájától? Sajnos még mindig vannak lelkészek, akik a libertinizmus valami atavisztikus beidegzése folytán az egyházi hatóságoknak csak azokat a rendelkezéseit hajtják végre, amelyeket jónak látnak, illetve, amikor jónak látják. Volt alkalmam erről személyesen meggyőződni egyházlátogatói körutamon. A 175/1935. sz., március 6-án kelt körlevelemben elrendeltem, hogy az egyházkerület 88/1932. sz. határozatával elfogadott Szabályrendelet, amely a gyülekezeti tagok egyháziatlan és a hithűségne ütköző cselekedeteit kárhoztatja, haladéktalanul a szószékből kihirdetendő. S a májusban teljesített egyházlátogatásom alkalmával még akad olyan egyház, ahol a Szabályrendelet nem volt kihirdetve. Sőt bizonyára vannak olyan egyházak, ahol most sincs kihirdetve, mert a lelkész más véleményen van, mint az egyházkerület, illetve a püspöki hivatal.

Főtiszt. és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Harminc évi szolgálatom alatt a magam dolgait s azoknak a gyülekezeteknek dolgait is, amelyekben szolgáltam, igyekeztem rendben tartani. Mindig engedelmeskedtem hatóságaim utasításainak, mert erős a meggyőződésem, hogy a rend az

élet nélkülözhetetlen feltétele. Most felelős állomásonban teljes szigorral igyekszem a rendet és fegyelmet fenntartani egyházkerületünkben minden vonatkozásban. Ha ez a jóakaratu törekvésem lelkésztársaim ellenállásán megtörne: azonnal le fogom vonni a konzekvenciát.

Ami közelebből az említett Szabályrendelet illeti, arról lehetnek különbözők a vélemények, alkalmazását azonban az egész vonalon a legszigorubban megkövetelem, egyrészt mert esküt tettem arra, hogy az egyházkerület határozatait végrehajtom, másrészt mert alkalmas eszköznek tartom arra, hogy általa csökkentsük a katolikus invázió veszélyeit és védekezzünk az ezer fortélyal üzött lélekaláztatás ellen. Különböznék több lelkésztársam jelentette már, hogy a Szabályrendelet kihirdetése gyülekezetekben a reverzálisokat illetőleg lényegesen javította a helyzetet. A gyakorlati élet igazolja tehát az egyházkerület határozatának s a püspöki hivatal intézkedésének helyességét.

VIII. Iskolaügyünk.

Az iskolaügyet nagy általánosságban tekintve, a perspektíva semmivel sem biztatóbb, mint az elmúlt évben volt. Ezen a téren általánosan ismeretek a nehézségek és sérelmek, amelyeken segíteni alig áll módunkban. Mindannyian tudjuk, hogy a kormányzat célja az iskolák államosítása, illetve községestése, a tanfelügyelők ebben az irányban működnek s így nem egy helyen késhégyig menő harcot kell folytatni egy-egy iskolánk megmentéséért. A tanügyi előadó részletes jelentést fog tenni, amelynek alapján módjában lesz a közgyűlésnek közelebből látni a fájó sebeket s keresni a gyógyítás eszközeit; magam csak röviden mutatok rá néhány fontosabb jelenségre.

Losonci theologia szemináriumunk az elmúlt iskolai évben 10-ik raját engedte ki az ifju Timotheusoknak az Ige szolgálatára. Isten iránt való hálával kell megállanunk a tíz éves fordulónál s áldani az Ő nagy kegyelmét, hogy atyai gondoskodása folytán gyülekezeteink nem maradtak árván, hanem évenként új erők állhatnak a kifáradt, vagy elköltözött pásztorok helyére. *Sörös Béla* losonci lelkésznek az érdeme, hogy az intézet zavartalan működésben van, aki nagy rátermettséggel és buzgalommal fáradozik a tanításban, nevelésben s az intézet vezetésében. Illesse egyben elismerés mindazokat, akik segítő társai a nehéz munkában. Szomorú dolog, hogy az intézet helyzete még 10 év után is teljesen bizonytalan, sem állami elismerést nem nyert, az állami támogatásban nem részesül, amit pedig a felekezeti jogegyenlőség alapján méltán elvárhatnánk. Bár, ami az államsegély igénybevételét illeti, lehetetlen, hogy ide ne iktassak egy passzust Dr. Webster leveléből, akivel a téma felett diskusziót folytattam. A többek közt ezeket írta: „Ne nagyon vágyakozzanak önök az államsegély után a theologia részére. Nekünk van egy régi közmondásunk, hogy aki fizeti a muzsikust, az rendeli a nótát. Ha önök az államtól pénzt fogadnak el, akkor az állam fog diktálni. Mi skótok nem kívánjuk, hogy egyházi ügyeinkben az állam diktáljon, jóllehet drágán kell megfizetni a szabadságunkat. Az összes bajok a multban — 1500 esztendőre visszatekintve — abból származtak, hogy az egyház függő helyzetben volt az állammal szemben.“ Arany igazság ez az utolsó szóig, csak egy bibije van a dolognak: az t. i., hogy a róm. kath. és evangélikus egyházak százezreket kapnak évente az államtól a lelkészképzésre s így felekezeti jogegyenlőség alapján bennünket is megilletne valami.

Örömmel tehetek jelentést arról, hogy hosszú vajadás után a mult hónapban megnyílt a referátus tanítóképző intézet Komáromban. Az a tény, hogy ez az intézmény minden állami segítség nélkül megkezdhetette működését: mindenesetre egy-

házunk élet és akcióképességének a jele. Adná az Isten, hogy a növekvő érdeklődés és áldozatkészség biztosítani tudná jövőjét. Tudjuk, hogy az intézet felállításának tekintélyes ellenzéke volt a Konvent ülésén; az én álláspontom e kérdésben változatlanul az, hogy, vagy adjuk fel felekezeti iskoláinkat, vagy gondoskodjunk magunk a tanítóképzésről, mert az állami intézetekből olyan tanítókat kapunk — tisztelet a kevés kivételnek — akik egész életükön keresztül sem tudnak belső lelki kapcsolatba jutni az egyházzal és értelmetlenül, sőt ellenséges indulattal állanak annak ideális céljaival szemben.

Tanítóképzőnk tehát volna már, csak az a kérdés: mi lesz iskoláinkkal? Meg tudjuk e azokat tartani, amikor a rohamosan növekvő terhek miatt igen sok gyülekezet szabadulni szeretne tőlük, az állami tanügyi hatóságok pedig örömmel támogatják a feladásra irányuló törekvéseket. E tanév kezdetén a Referátus a *felsővályi és mihályfalvai* iskoláinkat rendeleti uton átszervezte községi iskolákká, anélkül, hogy az egyházi hatóságokat értesítette volna szándékáról. Sok helyt az igazgatói pótlék miatt folyik a civódás az egyházi előjáróság és a tanító között; becsületsértési, rágalmazási perek indulnak meg és folynak a kivülálló ellenségek nagy gaudiumára. Attól félek Főtiszt. és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés, hogy ha ez így megy tovább, akkor alig lesz szükségünk tanítóképzésre. Nem szabad azonban feladnunk a reményt, hogy Istenünk kegyelme átsegít bennünket ezeken a nehézségeken.

Nem mulaszthatom el az iskolaüggyel kapcsolatban megemlékezni egyetlen szeretetintézményünkről a beretkei árvaházról. Az intézet igazgató tanácsát, de magát az árvaházát is nehéz helyzet elé állította nagy buzgóságu igazgatójának, *Bácsy Gyulának* eltávozása. Lehetetlen, hogy egyházkerületünk őszinte köszönetét ki ne fejezzem e helyről is Bácsy Gyulának hűséges munkásságáért. Az Isten áldása kísérje további útjain!

Részletek a tisztáninneri egyházkerület tanügyi jelentéséből.

Összeállította és előterjesztette *Körmives Sándor* tanügyi előadó.

Főtiszt. és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Népiskolánk elmúlt évi története megint nagy tanúságot tár fel előttünk, amelyet a megelőző évek szorongatások szülte sok panasza és sóhajtozásai között nem voltunk képesek még észrevenni. Ez a tanúság a II. Kor. 4:8—9. vcrseinek nagy igazsága: „Nyomorgattatunk, de meg nem szoritattunk, kétségkedünk, de nem esünk kétségbe, üldöztetünk, de el nem hagyatunk, tiportatunk, de el nem veszünk!“

Nagy megnyugvással és örömmel állapíthatjuk meg az egyházmegyéből beérkezett iskolai

jelentések alapján, hogy a legközelebb mult években felekezeti népiskoláink megsemmisítése céljából ellenünk külső és belső frontokon megindított támadások pergőtüze végre is lényegesen meggyengült és ha szétnézünk az ostromlott sáncokon, azt is megállapíthatjuk, hogy eddigi veszteségeink nem helyrehozhatatlanul nagyok és ami veszteséget elszenvedtünk is az ostrom alatt iskolai autonómiánk integritása terén, annak nem egyedül és kizárólag a külső és belső támadások átütő ereje volt az oka, hanem — nem a legutolsó sorban és nem kevés részben — előidézője volt a magunk felkészületlensége, kishitúsége, fejtelten kapkodása, sőt

gyakran és sokak részéről a nemtörődömség és kényelemszeretet is.

Mindenek előtt meg kell állapítanunk, hogy iskoláink életében minden téren sorban bebizonyosodott a Deák Ferenc híres mondásának érvénye: jogállamban alkotmányos testület csak azt a jogát veszítheti el, amiről önmaga mond le. Ha megpróbálnánk összeállítani az iskolai téren eddig szenvedett sérelmeink és veszteségeink lajstromát, azon a véleményen vagyok, hogy azoknak hatás-mutatója nemcsak kifelé, hanem talán még több esetben befelé, önmagunkra is mutatna.

Nem akarok itt bővebben foglalkozni azzal a körülménnyel, hogy iskolalátogatóink kényelemszeretete. (hogy ne mondjam: felületessége) a legtöbbször nem ad feleletet arra a kérdésre, hogy történt-e valami sérelem az állami iskolai hatóságok részéről iskolai autonómiánk terén? Vagy ha ad is, beéri a nagy általánosságban mozgó, tehát semmit nem mondó sablonos válasszal, amely így hangzik: „Az általánosan ismertek.“ Sérelmek orvoslását nem lehet megnyerni ilyen általánossággal megjelölt panaszok alapján. Panaszainkban mindenkor konkrét esetekre kell hivatkoznunk, ha azokat nem csak felemlgetni, hanem tényleg kiküszöbölni is akarjuk.

A tisztánlátás céljából próbáljunk meg magunk elébe idézni egynehányat a leggyakrabban hallott és hangoztatott panaszok közül:

1. *Iskoláink igazgatóságával az állami iskolai hatóságok még magyar járásokban is csak államnyelven leveleznek.* Ez igaz, de viszont igaz az is, hogy a tanítószolgálatunk kötelezve volt az államnyelvről vizsga letételére és így a velük szemben felállított fenti követelmény nem sérelem.

Az azután megint más lapra tartozik, hogy egyházi iskolai törvényeink és érvényes szabályrendeleteink egytanerős iskolánál általánosságban, két vagy többtanerős iskolánál pedig azon esetben, ha a presbitérium külön igazgató tanítót nem választ: az iskola igazgatását „a felsőbb hatóságok megkereséseinek s rendeleteinek elintézését és végrehajtását“ nem a tanító, hanem az iskolaszék, respektíve annak elnöke, a lelkész köteles végezni.

Ha mostmár erről az oldalról vizsgáljuk meg a kérdést, úgy gondolom, hogy eljuthatunk a mi egyik legfajóbb és szinte orvosolhatatlannak látszó bajunkban a probléma megoldásának és így a betegség gyökeres gyógyításának a lehetőségéhez is.

Mert az a dolog történt, hogy az egyházi iskolaszékek hallgatólágon tudomásul vették, hogy az egyházi törvények és szabályrendeletek értelmében előírt és biztosított jog és hatáskörük megsemmisíttessék és magától értetődőnek tartották, hogy amikor az állami iskolai törvény minden felekezeti iskolához is „igazgató“ kinevezését, illetve megválasztását rendelte el, akinek kötelességévé és feladatává az iskolaszék eddigi munkája tétellett, ez az igazgató nem lehet más, mint az iskolánál működő tanító. De ha akad olyan isko-

laszék, amelyik ragaszkodni kíván a maga jogaihoz, teljesíteni akarja a maga kötelességét és amikor a törvény értelmében iskolaigazgatót kell választania, azt nem a tanító, hanem az egyházi törvények értelmében az iskolaszéki elnök személyében nevezi meg: akkor fog majd eldőlni az a kérdés, hogy hajlandó-e az állami iskolai hatóság a mi iskolai törvényeink rendelkezéseit törvény erejűeknek elismerni, vagy nem?

Ha nem akarná, tényleg jogsérelem lenne, mert az egyházi törvények kimondottan így rendelkeznek és mert az ide vonatkozó intézkedéseket magában foglaló 104. sz. állami törvény kimondottan sehoh sem rendeli el, hogy az iskola igazgatója — akár egy, akár több tanerős iskolában, — csakis az iskolánál tényleg működő tanító lehet.

Ha pedig lehetséges ez a megoldás, abból azután az is következne, hogy az iskolaszék (ami nem „hivatal“) és annak elnöke is, megkérheti, hogy az állami iskolai hatóságok átirataikat és rendeleteiket vele a saját hivatalos hatóságainak közbejöttével, *azokon keresztül és magyar nyelven is* közöljék és tiltakozhatik az ellen, hogy pl. az állami tanfelügyelőség minden egyházi hatóság megkerülésével közvetlenül a tanítókkal közölje a felekezeti iskolákra is vonatkozó rendeleteit. Ezen a téren azonban mindeztideig még semmi lépés nem történt, vagy ha történt is, nem tétellett panasz és eljárás tárgyává konkrét eset kapcsán, hanem az egész benne rejlő jogsérelmet mindannyian panasz nélkül tűrtük. Pedig: *volentibus non fit iniuria!*

Ugyancsak a fentebb említett eljárás eredménye lehetne azután az is, hogy ha az iskolaigazgatás hivatalos tisztét és teendőit az egyházi törvények és rendeletek értelmében megint és továbbra is az iskolaszék és annak elnöke végzi, az igazgatói teendőkkel nem terhelt tanítónak *az igazgatói díjra* sem lehetne jogos igénye. És ezzel meg lenne oldva ez a nehéz kérdés legelső sorban épen azokban az egytanerős iskolát fenntartó legszegényebb gyülekezetekben, amelyek az igazgatói fizetés előteremtésére sem a saját erejükből, sem idegen forrásokból nem képesek. Ezzel a megoldással azután az egyházkerületünk 1934. évi 62. sz. közgyűlési határozatában foglalt intézkedés mellett a tanítószolgálatunk is teljes mértékben meg lehetne elégedve.

2. Sokat hangoztatott panasz *az egyházi iskolai hatóságunk teljes negligálása az állami iskolai hatóság részéről.* Ez is sérelem, de ha jól keressük, ebben is magunk vagyunk elsősorban a hibások. Mert ugyan melyik egyházi iskolánk „igazgatósága“ fordult valaha *egyházi* iskolai felsőbb hatósághoz, például az *egyházmegyei tanügyi bizottság elnökéhez* (egyházmegyei tanfelügyelő) csak egy esetben is azért, hogy tőle akármelyik állami tanfelügyelői rendelkezésnek egyöntetű bejelentéséhez csak felvilágosítást, vagy irányítást is kérjen? Hiszen ha őszinték akarunk lenni, bevallhatjuk, hogy ma már ott állunk, hogy az egyházmegyei

tanügyi bizottságok esztendő óta még csak az évi gyűléseket sem tartják meg és az összes tenni-valójuk abban merül ki, hogy a nagyon sok esetben nagy kedvetlenül elvégzett iskolalátogatások eredményeiről felvett jegyzőkönyveiket és megbízhatatlan statisztikai adataikat beterjesztik a tanügyi bizottsági elnökhöz és azok alapján a bizottság elnöke (aki maga talán egyáltalában nem is végez iskolalátogatást) jelentést tár az egyházmegyei közgyűlés elé, amely — mint a felsőzempléni jelentés panaszolja — „egynehány esztendő óta a köteles figyelem legkisebb jelében, az egyszerű *meghallgatásban sem részesül*. Ez még nem jelentene semmit — folytatja a jelentés — de a gyűlésen nem hallgatja meg senki, a jegyzőkönyvekből, mostmár,

hogy nyomtatásban sem jelenik meg, nem olvassa el senki, a gyakorlatban persze tanácsait, intéseit nem fogadja meg senki.”

Ennek a panasznak a súlyát és jelentőségét igazán nem kell magyarázni. Csak gondolkozzunk el egykissé felette és akkor már azt sem kell megkérdeznünk, hogy miért nincsen a mi iskolai hatóságaink véleményének tekintélye az állami iskolai hatóság képviselői előtt. Mit tehet, kit védhet meg, kit és mit javíthat, vagy mire gyakorolhat befolyást az az intézményünk, amelynek legértékesebb munkása az elkeseredett próféta panaszára fakad: Kinek beszéljek, senki sem hallgat rám?!

(Folyt. köv.)

A viski körzeti konferencia.

A máramaros-ugocsai egyházmegye eme népes gyülekezete nem mindennapi ünnepség színhelye volt november 10-én. Testvéri találkozóra gyűlt itt össze Nagyszőlős, Tekeháza, Királyháza, Huszt és Técső asszony-, leány- és ifjusági köre. Gyönyörű, őszi reggel virradt reánk. Mikor vonatunk berobogott a viski állomásra, már ott várta szeretett püspökünket autóval *Isaák Imre* esperes, az érkező sokaságot pedig a viski atyánkfiaiak nagy számu fogata. A reggeli napfényben lassan bontakozott ki előttünk a kanyargó Tisza partján Visk városa, hátterét megkapó alaku hegyek koszoruja teszi igen vonzóvá.

A város talpon van. Csoportokba verődött, ünneplő ruhás tömegek lépik el az utakat. Ma minden ház vendéget vár. És még valakit, akit hire megelőzött: a pápuák hős misszionáriusát: *Molnár Mária* testvért!

De már kondulnak is a harangok... Percenk alatt ezernyi szív dobog s ugyanannyi lélek bontogatja szárnyát az ősi templom falai között. Ének zendül a hivek ajakán: Im bėjöttünk nagy örömmel! Majd: Jövel Szent Lélek Ur Isten! Az ember, ez a földi por már ott van alázatos leborulással az örökké Szentnek új világa előtt s önként fakadt a buzgó imádság *Tornyay János* tekeházai lelkész szívéből, hogy az Ur kegyelme szeretettel gazdagítsa meg a lelkeket s tegye alkalmasakká szent igéjének befogadására. *Isaák Imre* esperes Márk 16: 15. v. alapján nagy hatással szólott az Ur missziói parancsáról s a parancs hűséges teljesítéséről s teljesítőiről. *Tusa Menyhért* helybeli lelkész üdvözölte ezután a konferencián megjelenteket, elsöben is *Bertók Béla* püspököt, *Isaák Imre* esperest, a missziói lelkészeket s a közöttünk nagy szeretettel várt *Molnár Mária* misszionárius testvért s felkérte őt előadásának megtartására.

Molnár Mária testvér ajkán csüngött az ezernyi hallgatóság feszült figyelemmel, amikor a 23-dik szoltár nyomán szól hozzánk Istennek szentelt lelke mélységes hitéről s bizodalmaról, úgy

érezzük, hogy egyre nagyobbá lesz előttünk az a törékenynek látszó test s amint nő mind magasabbra szemünk előtt, mi úgy zsugorodunk össze s szégyenkezve döbbenünk a magunk parányiságára! Nem lehet azt szavakban kifejezni, mikor arról tett vallást: Még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek a gonosztól! Menynyi bizalom csendült ki szavából az erőladó felé: mert te velem vagy!! Meg kellett éreznünk, hogy ingadozás nélkül jár ama biztos kéz vezetése mellett, amely kéznek ura az Ur Jézus Krisztus s ő Néki alázatos, engedelmes szolgáló leánya. Sok áldást jelentett nekünk Molnár Mária közöttünk járása. Legyen érte Istennek hála, hogy kerületünkben hallhatta Munkács, Beregszász, Asztély, Beregújfalú, Tiszaujlak, Szőlős, Tekeháza, Királyháza, Huszt, Técső, és Visk s a nevezett helyekre beözönlő tömegek egész serege. Ugy gondolom, hogy akik nem hallhatták, vagy nem fogadták Molnár Mária-t, egy nagy veszteséggel többet könyvelhetnek el, mely őket ez életben érte.

Bertók Béla püspökünk szólott a szeretet szavával a gyülekezethez és Molnár Mária-hoz. Az utóbbinak köszönetet mondott, hogy eljött hozzánk s áldást, erőt és segedelmet kért Istentől további munkájára s a viszontlátás reményében intézi hozzá bucsuszavait. A gyülekezethez fordulva buzditóleg kéri a hiveket a konferencia áldásai befogadására.

A viski férfi énekkar *Csik István* org.-kántor precíz betanítása és vezetése mellett nagyban emelte a délelőtti istentisztelet bensőségét.

A délutáni konferenciát a templomban kezdődő istentisztelet nyitotta meg, mikor is *Dr. Sárkány Lajos* egyházmegyei missziói lelkész végezte a szent szolgálatot I. Kir. 20: 13—14. versei alapján mélyen járó, gazdag tartalmu fejtegetésben mutatva rá az ifjak egyházépítő szolgálatára. A lelki hősiesség fiaira van ma szükség. Jeritek ifjak — mond a — a szent munkára! A tanítványok nagy-pénteken elhagyták a Jézust s mégis rajtuk keresztül indul meg a világ leghősiesebb serege!

Ti is a kárbaveszendő erőket használjátok fel a Jézus oldala mellett!

Két huszti ifju Csik István orgona kísérete mellett hatásosan adta elő: „*En zörgetek*“ című vallásos éneket.

Fél négy órakor nyitotta meg *Dr. Sárkány Lajos* az ifjusági konferenciát szivből üdvözölve annak tagjait s felkérte *Szabó Béla* egyházkerületi missziói lelkészt előadásának megtartására.

Szabó Béla előadása során azt teszi kérdésbe, hogy van-e szükség az ifjusági munkára? Látjuk, mennyi ifju erő pusztul el a gonosz hatalmában. A mentésnek késni nem szabad. Vétkes könnyelműség fel nem ismerni a bajt s halogatni a munka megkezdését. Ez a munka legyen mindenekfelett és előtt bibliai!

Sajnos, hogy az idő előhaladottsága nem adott alkalmat a beszámolóok elhangzására, pedig ezeket jó lett volna meghallgatnunk. Sokat tanulhattunk volna azokból.

A templomban folyó megbeszélésekkel egy időben az asszonyok az iskolában gyülekeztek. Az előadásokat azonban az udvaron kellett megtartani, mert a terem kicsinynek bizonyult az óriási érdeklődés miatt. Itt *Dr. Buday Istvánné* üdvözölte az asszonytestvéreket s hívta fel a figyelmet arra a nemes munkára, melyet Isten a női sziveken át akar megvalósítani. *Szabó Béláné* bibliai képek bekapcsolásával a lelki megmozdulás szükségességét domborítja ki beszédében. *Szabó Sandorné* az asszonyokra váró szeretetmunkáról szólott.

Az elhangzott beszédek hatása alatt a viski nők megkérték *Dr. Buday Istvánnét*, hogy másnap a gyűjtést kezdje meg árvaházunk részére. Ugy halljuk, hogy a gyűjtés eredménye a viski hívek szívének áldozatos szeretetét mindenképen kifejezésre juttatta. Legyen dicsőség érte Istennek!

A kulturházban 5 órai kezdettel vallásos ünnepély volt. A hatalmas terem kicsinynek bizonyult az érdeklődők befogadására. Sokan maradtak kívül.

Te benned biztunk eleitől fogva! — kap szárnyra a zsolttár. Majd *Horkay Barna* szállósi lelkész tart bibliamagyarázatot Luk. 13: 6—9. v. alapján. Tömör, világos előadása megtalálta az utat a szívekhez. A fügefá volt a rossz és nem a gazda, vagy a vincellér. Hány ilyen fügefá van az egyházban, egyházmegyében és kerületben, melyek nem teremnek!? Itélet alatt állunk, mint Keresztelő János idejében. Engedjünk az Urnak, míg nem késő. Az utolsó kísérlet ha nem sikerül: kivágattatunk. Ismerd meg az időt — szól figyelmeztetően — és vedd meg áron is az alkalmat, hogy tűzre ne vettess!

A viski gyermekkar két számot adott elő kedvesen, fegyelmезetten. A betanítás és előadás Csik István érdeme. A két énekszám között *Kékesi Erzsébet* szavalt komoly alakítással s átérzéssel „Az Ur itél“ című költeményt.

Ezek után *Bertók Béla* püspök tiszteletre-

méltó alakja emelkedik fel előttünk. Mindenki a legnagyobb figyelemmel tekint reá s úgy várja szavait. Szíves köszönetessel kezdi. Szól mindenkire, de különösen a viskiekhez. A mai este nek célja van. E cél legszebben Máté ev. 7: 7—11. v.-ben van kifejezve: kérés, keresés és zörgetés formájában. Kegyetlen és hazug állítás, mikor valaki azt mondja, hogy nem segíthet, mert ez nem keresztyén beszéd! Annak a kis pápua gyerekeknek sem volt semmije sem, aki társaival játszadozott s megehezve bement kérni valamit édes anyjától. Az egy kosarban levő halakból adott gyermekének egy marékka. A gyermek a kapott halakat nem ette meg maga, hanem mindenki társának adott kettőt-kettőt s a neki maradt egyet fogyasztotta el. És megelekedett. Gondoljunk az özvegy lisztjére, mely sohasem fogyott el. Isten titkos hatalma csodasan működik! Gondoljunk annak a szegény asszonynak két fillérjére, mire az Ur a figyelmet felhívta. Sok segíteni és javítani való van a világon. A nyomorúságokért mi vagyunk a felelősek. Ha csak egyen is segítsz, munkád nem hiabavaló, de egymagad nem vagy elég. Állj össze többed magaddal és akkor sokat tudsz segíteni. Nem út szíven a kérdés: hol van a te atyafia? Azt feleled: szegény vagy!? Értsd meg, hogy nincs szegény, csak az ördög!

Ismerteti ezek után püspök urunk *KARSE* célját. Ebbe az egyesületbe kell bekapcsolni a lelkeket, hogy élet-lehetőségeket tudjunk adni sokaknak.

A mély hatású beszéd után a técsői énekkar szerepelt két számmal *Vass József* s. lelkész vezetésével. Szavaltak: *Kerekes Ilonka* (Királyháza), *Stark Rózsi* (Viski) *Hüvelly István* (Királyháza). A viski együttes énekkar előadásában gyönyörködtünk még, melynek szereplése után *Isaák Imre* esperes mondott bezáró beszédet. Kedves visszaemlékezésképpen említette, hogy gyermek korában belekiáltott a harangba s várta, hogy mit zeng az vissza? Most is kíváncsian várja, hogy mit zeng vissza ez a sok kálvinista lélek, melyekbe ma a buzdításnak igéi belezendültek.

Egy lelkiekben gazdag áldásokat jelentő nap a 118. dics. 7. Istent magasztaló sorainak elénekülésével ért véget.

Nem zárhatjuk le tudósításunkat addig, mielőtt meg nem köszönjük mi, a vendégek, kedves viski atyankfiainak a meleg fogadtatást, a magyaros, őszinte vendéglátást. Isten áldja meg Visket nagyjaiban, kicsinyeiben, pásztorában, tanítóiban, előjáróiban, szegényeiben, gazdagjaiban, hogy sokat munkálkodhassanak az örökkévaló Isten dicsőségére!

Tornyay János.

Amint az égen levő fényes nap sötétséget nem adhat, úgy az Isten az ember bűnének csinálója, avagy munkálója nem lehet.

Szendrei Ferenc:

Kellemetes elmékedések (1673).

A máramarosugocsi egyházmege közgyűlése.

A máramarosugocsi egyházmege őszi rendes közgyűlését 1935. november 5-én tartotta Tiszaujlakon, felelevenítvén a vándorgyűlések régi rendszerét.

Gyűlés előtt *Szabó Elemér* csepei lelkész végzett prédikációs istenitiszteletet a gyülekezet nagy áhitatára.

Istenitisztelet után a gyűlés a XC. zsoltár 1. verse eléneklésével, az esperes bibliaolvasásával és szivekbe markoló imádságával kezdődött az *Isaák Imre* esperes és *Nagy Iday Ferenc* gondnok elnöklésével.

A gondnok megnyitójában emelkedett érzések között emlékezett meg arról, hogy *Isaák Imre* esperes most érte el palástos szolgálata 25. évfordulóját. Meghatódva, a közgyűlés lelkes helyeslése mellett méltatja az esperes lelkészi és kormányzói működését s a közgyűlés nevében őt szeretetéről, bizalmáról és támogatásáról biztosítja, működésére Isten megáldó kegyelmét kérve. Az üdvözlésre az esperes megindultan felel s magát Isten oltalmába s a közgyűlés szeretetébe ajánlva a további erélyes, de szeretetteljes munkára tesz fogadalmat.

A tagok számbavételénél esperes javaslatára közgyűlés az egyházközségi világi kiküldöttek elmaradása esetén is rendbírásig alkalmazását vezeti be. Így kívánja a világiakat intenzíven odakacsolni az egyházi munkához és a felelősség hordozásához.

Az esperes „*Időszaki jelentése*“ során beszámolt azokról az adminisztrációs intézkedésekről, amelyek az esperesi iroda ügykezelését tárják fel. Május óta 8 körlevél, 340 ügyirat elintézése, ideiglenes tanítók beerősítése, költségvetések jóváhagyása, fegyelmi és közigazgatási ügyek megnyugvásra elintézése stb. a jelentősebb tételek. Esperes javaslatára azok az egyházközségek, amelyekben a kooperáció eltiltása az iskola anyagi létalapiját veszélyeztetné, indokolt esetben *kérhetik a kooperáció engedélyezését*. A tivadari lelkészi állásba *Nyitrai Lajos* volt nagyszeretvai lelkészt beröszllette a közgyűlés. Az egyházközségi számadásokat egyházmege jóváhagyta.

Az *esperes rendes évi jelentése* következik ezután, melyet a személyes kanonika vizitáció alapján készített el a gondos vezér s amelyet a közgyűlés igen nagy érdeklődéssel hallgat végig. Örömmel állapítja meg az esperesi jelentés, hogy az egyházmege mindjobban átérzi hivatását s ennek folytán a lelkimunkákat is egyre szélesebb alapokra igyekszik fektetni. A lendületes, szép és hű képet nyújtó jelentésnek a hivatalos lapban lelendő közlése rendeltetvén el, *itt csak azt jegyzi meg a tudósító, hogy az egész egyházmege osztatlanul elismeréssel tömörül a jelentésben foglalt irányelvek köré s ez a lelkiegység szebb jövő hajnalát jelenti az egyházmegejére.* (Az esperesi jelentési lapunkban közölni fogjuk a közérdekű határozatokkal együtt, Szerk.)

Sárkány Lajos dr. tanügyi bizottsági elnök-elfőadó tesz ezután jelentést az iskolaügyekről. Az iskolák mindentűt hiven teljesítik feladatukat különösen a técsői, viski és nagypaládi tantestület érdemel dicséretet kiváló eredményével. A gondosan előkészített jelentés kiemeli, hogy az esperes minden iskolát személyesen is megvizsgált immár második évben s ez buzdítólag hat a tanítókra és presbitériumokra is. A református iskolák és tanítók nívója általában igen jónak mondható, de csak így lehet kézzelfoghatólag bizonyítani hveink előtt a saját iskoláink fenntartása szükségét, ha t. i. látja maga a ref. közönség, hogy tanítók, lelkészek és egyházi hatóságok vállalva dolgoznak a hit és tudás fegyvereivel a közművelődés színvonalának állandó fejlesztésén. *Csak az állam marad szűkeblű Podkarpatská Rusban* a felekezeti iskolakkal szemben, amikor azok kívánatos bővítését és többtanerőssé tételét a 4908 koronás helyi javadalom követelésével lehetetlenné teszi. Ha ez a rendelkezés eltűnnék, egyszerre 20 tanerővel szaporodnék a ref. iskolák tanítói gárdája az egyházmegejében s hogy ez mit jelentene a közművelődés számára, az hirtelenül fel sem becsülhető. *Zörgetni kell tovább e téren a kormánynál*, mert állami érdek is, hogy több tanerő kevesebb számú gyermekkel foglalkozva terjessze a világosságot!

Ladányi Károly kiérdemült tanácsbíró érdemeit közgyűlés jegyzőkönyvbe foglalván, helyének betöltését elrendelte.

Lelkésztestület indítványát a lelkészi orsz. nyugdíjintézet megszüntetése s helyébe a közalap megerősítése tárgyában egyházmege magáévá tette. Ugyancsak elfogadta a lelkészi időközi javadalom tárgyában felterjesztett lelkészegyesületi javaslatot is, amelyet mint szadályrendeletet életbe is léptetett. Egyházkerületi képviselőkké lelkészi részről *dr. Siménfalvy Árpád* és *Kalós Bertalan*, póttagokul *Zsurky József*, *Tornyay János*, illetve *Dobos Jenő* és *Tóth Endre* választottak meg.

Esperes javaslatára Szlatinán is gondoskodik az egyházmege a ref. növendékek hitoktatásáról s ezzel az ottani csekély számú, de hűségű hvevek régi vágya is teljesülésbe megy, mert a hitoktató egyuttal a konfirmációra is előkészíti a növendékeket, akik közül egy-két szegényebb sorsu az ezelőtti években *30 km. gyaloglással* Tecsőre járt le konfirmációi órákra, bámulatraméltó hithűségéről téve ezzel bizonyágot.

A *királyházi* egyháznak a *Komjáthy Benedek*-alapból segélyt ad egyházmege a temploma falában elhelyezendő „*Komjáthy Benedek bibliafordító*“ emléktábla költségeire, aki a királyházi Nyaláb várban végezte a fordítást.

Gyűlés után az alkotótagok közebéden vettek részt, ahol a dikciók az esperest éltették jubileuma alkalmából. Az ebéd alatt érkezett közénk *Molnár Mária* misszionárius, akit meleg ovációban részesítettünk s akit a délutáni vallásos összejövetelen sokan hallgattak meg.

Ebéd után az egyházmegyei bíróság tartott ülést s bár az esperes tapintatának itt is sikerült néhány ügyet békésen intézni el, mégis volt dolga a bíróságnak. Igaz, hogy nagyjából a nagyszőlősi vagyonkezelési ügy tisztázása és a beadott adófellebbezések képezték a tárgyat. A nagyszőlősi ügy még sok gondot okoz a bíróságnak s a gondnok felfüggesztése hozzájárul az ottani felzavart vizek tisztulásához, de Isten itt is bizonyára megmutatja a maga kegyelmét s a szőlősi egyház újra méltó lesz régi jóhíréhez.

Az egyházmegyei gyűlésről azzal az érzéssel távoztunk, hogy két kiváló kormányosunk, az esperes és gondnok vezetése alatt nyugodtan és biztos fenséggel halad a hajónk Isten országa boldog révpartja felé. — *Jegyző.* —

Helyreigazított meghívó.

A Helvetia Jóléti Egyesület az első rendes közgyűlésére,

mely 1935. évi november hó 28-án

(csütörtökön) és nem november 29-én (pénteken) fog d. e. 10 órai kezdettel a pozsonyi református lelkészi hivatal tanácsstermében megtartatni.

Tárgy:

1. A Phoenix Életbiztosító Társasággal kötendő szerződés jóváhagyása.
2. A már meghozott alapszabályoknak a szükséghez képest való kiegészítése, vagy módosítása.
3. Mindazon intézkedések megtétele, melyek az egyesület munkájának megkezdéséhez szükségesek.

Bratislava, 1935. november 14-én.

A HELVETIA JÓLÉTI EGYESÜSET
alapítói.

H I R E K:

— **Gyászhir.** A barsi ref. egyházmegye közéletének nagy gyásza van. Kidőlt egyik oszlopos, kiváló vezérférfia. *Akúcs Lajos* nyug. nagypeszeki lelkész f. hó 11-én, életének 66-ik évében Léván elhunyt. A megboldogult puritán, egyenes, lelkes magyar jelleméért messze környéken általános szeretetnek és megbecsülésnek örvendett. Kiváló tehetsége, rendkívüli szorgalma és céltudatos akarata már fiatal korában megnyilatkozott, ami csakhamar egyházának vezető emberei közé emelte őt. A barsi egyházmegye aljegyzővé, majd tanácsbírává, végül főjegyzővé, a dunáninnyi egyházkerület pedig tanácsbírájává és számvevőjévé választotta meg. Három évtizeden keresztül mint nagypeszeki lelkész, példaképe volt a hiveiért dolgozó és építő prédikátornak.

Minden tehetségével és szorgalmával egyházainak felvirágoztatásán fáradozott. Lelkészsége alatt egyházközségei templomokat és iskolákat építettek. Temetése nagy részvét mellett f. hó 13-án ment végbe nagyszámú tisztelője, az egyházmegye lelkészi és tanítói karának részvéte mellett. A gyászháznál *Czeplédy Pál* esperes mondott beszédet és méltatta az elköltözött emberi és papi érdemeit; a temetőben *Antal Gyula* lévai lelkész tartott búcsúbeszédet. — Legyen áldott a hű munkás pihenése!

— **A beretkei árvaházból.** Ahogy hidegedik az idő, úgy melegegnek fel az emberi szívek az árvák sorsa iránt. Az emberi szívek szeretet-adományai egymásután érkeznek az árvaházba. Így Garamszentgyörgyről, ahol árvaházunk kipróbált hű pártfogója: *Magyar István* rendezett gyűjtést, Losoncra, Ungnyarádról, Martonfaláról, Radnót-ról, Alsószőlősről, Horkáról, amely helyeken mindenütt buzgó lelkesztetvéreink vezetése mellett adták össze a hivek kedves adományait. Az árvaházi bizottság Tornalján lakó két tagja összes árvainkat felruházta komplett meleg alsó ruhákkal és jó harisnyákkal. A beregrákosi iskola tanulói is szeretettel gondoltak árvainkra. Minden egyes adakozó nevét helyszűke miatt nem sorolhatjuk fel, de aranykönyvünkben ott ragyog az ő nevük mindörökké.

A runyai gyülekezet két árvaházi növendéket kér a rendezendő árvaestjükre, hogy láthassák az árvákat. Örömmel elküldjük őket.

Szeretettel értesítjük az árvaházi gyűjtések vezetőit, hogy az árvaház mindenféle élelmiszert — tehát nemcsak szemes terményt — hálas köszönettel elfogad, mert a legkisebb adomány is aranyat ér nekünk.

„A jókedvű adakozót szereti az Isten.“ De szeretjük őket mi is!

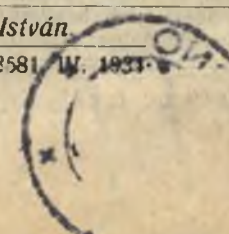
HIVATALOS RÉSZ.

P Á L Y Á Z A T

A *gát-i* lelkészi állásra. Javadalma: lakás és belsőség, valamint 32 kat. hold föld (szántó és rét) haszonélvezete. Késspenz évenkénti 4029.40 Ké, melyet az egyházközség megfelelő értékű terményekben is fizethet. Stóla egyházkerületi szabályrendelet szerint. 32 drb urberi és legeltetési jog (bevallási kötelezettség alá nem eső tétel) Földek adóját az egyház fizeti (II. lustrumra megállapított állami kongrua 9000.-Ké-ig 3600.-Ké). Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények a beregi egyházmegye esperesi hivatalához (*Berehy-Bereg, Podk. kus*) 1935. évi december hó 15. napjáig adandók be.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581 IV. 1935

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak:
Egész évre . 70 korona
Félévre . . 35 korona
**Hirdetések díjszabás
szerint.**

Főszerkesztő:
Dr. MAGDA SÁNDOR.
Felelős szerkesztő:
SZŐKE ISTVÁN.
Főmunkatárs:
KÖMIVES SÁNDOR.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**
Rožňava, ref. lelkeszl htvatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Javaslat

a theologia és tanítóképző intézet épületeinek felállítása tárgyában.
Az egyetemes konvent elé terjesztve.

Egyetemes konventünk már a tanítóképző intézet létesítése és megnyitása iránti határozat meghozatala alkalmával megvált győzödvé arról, hogy az intézettel kapcsolatos összes helyiségek építése elengedhetetlen és mennél előbb megvalósítandó nagy feladat s hasonlóképen a theologia megfelelő elhelyezése is elsőrendű kötelesség. Amidőn hálás köszönettel ismeri el a komáromi és losonci gyülekezeteknek mindkét intézményünk részére felajánlott és átengedett épületek ideiglenes használhatása iránti nagylelkű határozatát, kötelessége és hivatása érzésének tudatában elhatározza és kimondja, hogy 5 éven belül, vagyis az 1940-ik évre legkésőbb, elsősorban — mert az állami ellenőrzés kívánja az elsőbbséget — tanítóképző intézetet emel Komáromban, melyben az összes szükséges intézmények, tantermek, gyakorló iskola, szertárak, konviktus, esetleg internátus is elhelyezhetők legyenek, másodsorban pedig teljesen megfelelő és a szükséges intézményeket magában foglaló theológiát emeltet Losoncon. Gondoskodni kíván egyúttal mindkét intézményünk felépítéséhez szükséges, mintegy 1 millió korona összeg előteremtéséről is, mégpedig olyképen, hogy a különben is eléggé megterhelt gyülekezetek teljesen megkíméltesse. Fizessen azonban minden lelkesz, tanító és közegyházi funkcionárius 5 éven át évi 200 K-át, mely évenként — 200 fizető lelkészt, 400 fizető tanítót és 60 fizető egyházi tisztviselőt véve számításba — 130 ezer, 5 éven át pedig 650 ezer K-át tenne ki. Ehez hozzászámítva a komáromi egyházmegye megajánlott, sőt részben már be is fizetett 100 ezer korona építkezési segélyét és a losonci theologiai internátusra megajánlott és nagyrészt be is folyt 100 ezer korona adakozást, összesen 850 ezer korona állana 5 év alatt rendelkezésre,

a hiányzó szükségletet pedig az egyetemes konvent a maga alapjaiból, első sorban a zsol-tárok jövedelméből s az ebből előállott tőkéből fedezné. A jogfolytonosság és igazságosság elvétől vezéreltetve, méltányosnak véli egyetemes konventünk, hogy a később hivatalba lépő egyházi alkalmazottak, hivatalba lépésük után 5 évvel, amikor már a kezdet nehézségein átestek, ugyancsak 5 éven át évi 200 K-át fizessenek, mely azután a két intézmény fenntartására szolgálhasson.

Egyetemes konventünk úgy érzi, hogy ezen megterhelés nem elviselhetetlen s akiben akarat és a köznek szeretete él s aki tudatában van annak, hogy a rendkívüli idők és eszményi célok áldozatokat kívánnak tőlünk — pedig ennek mindnyájan tudatában vagyunk — az örömmel ragadja meg a kínálkozó alkalmat, hogy egyháza, vallása, magyarsága iránti szeretetének áldozatos bizonyágát is adhatja s talán a gazdasági helyzet is megkönnyíti e teher viselését, nem is számítva annak erkölcsi előnyére és hatására, amellyel ezek a létesítendő intézmények örök időkre szülőán hirdetni fogják, hogy a mi nagy áldozatokra kész hűveink s lelki vezérei méltó utódai a hitvalló ősöknek s méltó vezérei a gondjaikra bizott gyülekezeteknek.

Teljes bizalommal teszi le egyetemes konventünk e javaslatot s határozatot az egyes egyházmegyékhez tudomásulvétel és végrehajtása végett azzal, hogy amennyiben más források állának rendelkezésükre, azt szabadságukban áll felhasználni s a reájuk eső kontingenst ezuton előállítani, ugyszintén a köztudottan szegényeket a járulékok fizetése alól felmenteni. A járulékok beszédésének legcélszerűbb módja azoknak a gyülekezet pénztára utján való elszámolása s az egyházmegyei járulékokkal minden év végéig az egyetemes kon-

venthez, vagy annak delegált szervéhez beküldése. Az első befizetés az 1936-ik évben kezdődik.

E javaslat Patay Károly, az igazgatótanács elnöke által beterjesztve elfogadott a plenáris igazgatótanácsnak Losoncon f. évi okt. 16-án tartott ülésében, amikor is az ott felvett jegyzőkönyv 1. pontja alatt tudomásul vétetett és jóváhagyott az időszaki igazgatótanácsnak összes eddigi intézkedése.

A 2-ik pont alatt beható mérlegelés alá vétetett a tanítóképző intézet jogi helyzete s egyhangulag megállapított, hogy intézetünk nyilvánosági joga az érvényben levő 1868. évi XXXVIII. t. c. és az 1904. évi egyházi törvény alapján biztosítva van és kétség nem lehet az iránt, hogy ily nagyfontosságú kulturális intézmény az állam céljait is szolgáló, terheit könnyítő, nélkülözhetetlen

alkotás, az állam részéről kellő méltatásban és erkölcsi támogatásban ne részesítenék, annyival is inkább, mert egyetemes egyházunk részéről a törvényben megkívánt előfeltételek teljesítettek.

Egyébként maga az építkezésre vonatkozó s itt tájékoztatás végett leközlött javaslat is igazolja, hogy egyetemes egyházunk legfőbb vezetősége semmi kételyt, aggodalmat nem érez a kérdés kedvező elintézése felett s tudatában van annak, hogy törvényes, kulturális alapon állunk s az államhatalom, mint a törvény és a kulturális intézmények legfőbb öre, csakis ezek alapján fogja gyakorolni e nemes intézményünk felett legfőbb felügyeleti jogát.

Alsószecse, 1935. nov. 14.

Patay Károly
az igazgatótanács elnöke.

Esperesi jelentés

a máramarosugoccai ref. egyházmegye 1935. évi őszi gyűlésére. Irta és előterjesztette Isaák Imre esperes.

Nagytisztelű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

„Örhelyemre állok és megállok a bástyán és vigyázok, hogy lássam, mit szól hozzám és mit felelek én panaszom dolgában.“ (Habakuk 2: 1.) Ez a prófétai Ige a vezérlő gondolata annak a jelentésnek, amelyet mint esperes, előterjeszték a közgyűlés előtt. A prófétai látomás szerint „az igaz az ő hite által él.“ (Habakuk 2: 4 b.)

„Az ör helyen állva az én látásom is az, hogy református anyaszentegyházunk akkor lesz igaz, ha hite megmarad s a hite által élhet csak isteni rendeltetésének további évszázadokon át.“

„Ezt a hitet védeni, tisztán megtartani és diadalra juttatni: ez az ör álló feladata, magasztos hivatása. Abban a hitben, hogy lelkipásztortársaim különösen is velem éreznek ebben a felfogásomban és abban a reményben, hogy egyházmegyénk minden alkotó tagja s az egyházmegyénk területén élő minden hittestvérem is meg van győződve arról, hogy református magyar népünknek ez a történelmi hivatása ezen a földön: *védeni, tisztán megtartani és diadalra juttatni református hitünket s e hitből fakadó világszemléletünket*, hadd mondjam el röviden, *mit szolt hozzám ör helyemen és mit felelek én az Urnak*, az én Istenemnek ebben a fejünk felett elszállott egyházmegyei esztendőben.“

„Az Ur szava ez volt hozzám: védted-é és védetted-é atyáid hitét? Megtartottad-é és megtartattad-é evangéliumi tisztaságában ezt a hitet? Segítettél-é ezen felül diadalra is juttatni evangéliumi hitedet? Úgy döngenek és zúgnak ezek az örök, isteni kérdések a szívünkön, mint titáni pörölycsapások a zengő sziklán. Mekkora felelősséget hordoz ez a mi szenvedések, türések között is fáklahordozásra és világnézeti győzelemre elhívott és kiválasztott református anyaszentegy-

házunk“. „Óh ha ezt a felelősséget legalább annyira éreznék, mint én érzem, kedves munkatársaim! Mennyivel könnyebb lenne az Ur szavára felelni.“

„Az Ur szavára pedig ez a feleletem: Te látod Uram, hogy a Te végtelen és örök birodalmad e parányi része, a máramarosugoccai ref. egyházmegye, a lelkipásztoraiban és világi vezetőiben Tőled nyert talentumok mértéke szerint védte a Krisztusban nyert hitét külső és belső ellenségek ellen, hadakozik érte lelki fegyverekkel s igyekszik az evangéliumi hit tisztaságát megtartani a különböző felekezeti és szellemi áramlatok között és a diadalért, a mennyei palma elnyeréséért nem szűnik meg verejtékezni, vérezni s a vallások nemes versenyében résztvesz tiszta, mosoktalan jellemmel és eszközökkel.“

„Mélyen tisztelt Közgyűlés! Isten előtti felelősséggel állítom, hogy ebben a feleletben az egyházmegye lelki és anyagi híralatát adtam meg nagy általánosságban Isten és emberek előtt. Kétszeri egyházlátogató utamon és az állandó egyházkormányzó munkában az a meggyőződésem alakult ki, hogy egyházmegyénk megteszi a kötelességét a lelki, a kulturális és a szociális munkamezőkön s ha itt-ott sok kívánivaló áll még fenn lelkipásztorokkal, tanítókkal, presbitériumokkal és gyülekezetekkel szemben, a szivós és most már egyre szélesebben alapozott és rendszerezett *lelki-munka* többé meg nem állítható diadalmas előretörésében, aminek áldott eredményei lassanként kiábrázolják Krisztus orcáját gyülekezeteinken s egész egyházmegyénken. Úgy érzem, hogy ez az optimizmusom egyre jugosultabb s ha a kirsztusi fegyelem szent hevülete azokban a gyülekezetekben is rendet teremt, amelyekben Krisztus helyett emberek és klikkek akarnak uralkodni terrorral és nagyképűséggel a lelkek felett, akkor a felfelé

lendülés boldog egyházmegyéjévé válik a mi Máramarosugocsánk.

„Nagy és bizakodó küzdelmünkben jól esik egyetemes egyházunk élén ott látni a 40 éves lelkipásztorságát ez évben betöltött *Balogh Elemér* dunamelléki püspök atyánkfíát, konventi lelkészelnökünket, aki maga is optimista lélekkel jár előttünk, védi igazainkat, zörget érdekeinkért s aki felé az elismerés és a tisztességadás zászlaját e nevezetes évforduló alkalmából a legkeletibb egyházmegye is szeretettel hajtja meg.”

„Optimizmusunkat csak növeli az a tény, hogy református *tanítóképzőnk* hosszas, de — reméljük — alapos előkészítés után megnyílt s a mi jövőnk részére is neveli a lelkes és hívő tanítógenerációt. Egyházközségeinket szigorúan hívom a tanítóképzéssel kapcsolatos, önként vállalt kötelezettségeik teljesítésére, aminek nyomatékául az egyházmegyei közgyűlés határozatát is kérem a mérlegre vetni.”

„Örömmel jelentem, hogy Bertók Béla püspök urunkat 1935. okt. 6-án körünkben tisztelttük az *„Atzél-Perényi Református Szeretet Árvaház”* felavatása alkalmával. Mindig jólesően könyveljük el, ha püspökünk közöttünk jár, de most keltős az örömünk, mert a „Kárpátaljai Reformátusok Segítő Egyesülete” két árvaháza közül az egyiket, a hagyományozó nagyasszony, özv. Atzél Lászlóné (baró) Perényi Lujza akarata szerint, a mi egyházmegyénkben, Nagyszőlősen állították fel s erre hívtuk meg felavatni püspök urunkat.”

„Felszentelte egyuttal ugyanaznap délután a szőlősvégardói, még a háború előtt renovált, de felszentelést még nem nyert, szép Árpádházkorabeli templomot is.”

„Ugyancsak eljött hozzánk korábban a mátyfalvai testvérek örömnepére is, amikor az ott renovált templomot és ujonnan épített tornyot szentelte fel a hívek és a más egyházközségekből egybesereglett vendégek örvendező sokasága előtt.”

„Mindhárom alkalommal püspököt megillető tiszteletadással fogadtuk őts ebben a tiszteletadásban résztvettek az országos hivatal, járási hivatal, politikai és más vallásu egyházközségek küldöttei is. Boldog vagyok, hogy együtt szolgálhattam szeretett püspök atyánkkal, mindhárom helyen hirdetvén az Igét.”

„Ezzel a bejelentéssel kapcsolatban legyen szabad kérnem a közgyűlést, az árvaház alapítását és felavatását méltóztassék feljegyezni jegyzőkönyvében s így megörökíteni ezt a nagyjelentőségű tényét, de kérem mondja ki a közgyűlés azt is, hogy az árvaház gondját felveszi, a részére való gyűjtő akciókat hathatósan támogatja s árvaházunkat minden egyházközségünk messzemenő pártfogásába ajánlja.”

„Jóleső örömmel tölt el az a tény is, hogy *losonci lelkészképző intézetünk*, hősies erőfeszítések között gondoskodva léte anyagi feltételeiről, immár *tíz éve* teljesíti a lelkésznevelés munkáját.

Sörös Béla, a kiváló igazgató, igyekszik nivón tartani szellemi és lelki tekintetben egyaránt ezt az intézményt, amely megadja új lelkésznevelésünknek az oly igen szükséges lelki arcot. Jobb volna ugyan, ha az itt érettségizett, idevaló állampolgár ifjak a külföldi magyar (magyarországi, romániai) theologiai fakultásokon és akadémiákon végezhetnék a theologiai tanfolyamokat, ott tenének alap és I. lelkészképesítő vizsgát s itthoni segédlelkészkedés után itthoni egyházkerületi lelkészképesítő-bizottságok előtt már csak a II. lelkészi vizsgára állának elő s ennek az elgondolásnak a módozatait meg is lehetne találni mindkét oldalon, azonban míg ez kiforr, a lelkészképző pótolhatatlan intézményünk, amelyet anyagilag alátámasztani eminens közegyházi érdek s fel is hívom az egyházközségeket járulékaik sürgős befizetésére s ennek nyomatékául egyházmegyei határozat kimondását is javaslom.”

„A jövő esztendő egy örvendetes jubilálás esztendeje lesz. A Kálvin Institutiojának négyszázéves megjelenési évfordulójáért kívánunk hálát adni Istennek.”

„A menekülő Kálvin Bázelen állapodik meg, itt él ismeretlenül, csak néhány barátjával tartva fenn érintkezést. Itt kapja a híreket a francia földön egyre gyakrabban ismétlődő brutalitásokról, halálrakinzásokról és megrémítésekéről, melyeket az evangélium barátai ellen elkövettek. A legtöbb elítéltet, köztük a Kálvin párisi szállásadóját, De la Forge-ot is, úgy végzik ki, hogy máglya fölé függesztik, lassan piritják, lelebecsájtják a tűzbe, meg ismét fel-felhúzzák s ezeket az „auto da fé“-ket maga a király is kedveléssel nézi végig. Ezekre a véres üldözésekre felelni kell s a felelet: megmutatni az evangéliumi vallás rendszerét és megvédeni azt. Kálvin lázasan munkához lát s megszületik az Institutio első kiadása, amelynek első címe: „Keresztyén vallási oktatás.” A mű 1536 március első felében kész s az I. Ferenc francia királyhoz írott ajánló szöveget, amely magában is páratlan értékű, öntudatos írásmű, 1536. augusztus 1-jéről keltezi Kálvin. A mű 6 fejezetben, 523 kisnegyedréten lapon, tárgyalja: I. a törvényt, mely a tizparancsolat magyarázata. II. a hitet, mely az apostoli hitformát magyarázza, III. a könyörgést, melyben az Úri imádságot fejtegeti, IV. a sákramentumokat, a keresztséget és urvacsorát, V. az egyház által szerzett öt szentséget, amelyeket kárhoztat, VI. a keresztyén ember szabadságát, az egyházi hatalmat és polgári kormányzatot. A művet 1559-ig nagyon sok kiadásban kellett kiadnia s bár az alapvető elvi kérdésekben a 26 éves Kálvin felfogása idősebb korában sem változik, a mű nagyot bővül, az anyag rendezése változik s az utolsó kiadás négy könyvben adja a „Keresztyén vallás rendszerét.” Mi az 1559. évi kiadást kaptuk a parókhiális könyvtárban. A mű Szcenzi Molnár Albert fordításában 1624-ben Hanauban jelent meg első ízben magyar nyelven. Cseh nyelvre is lefordították megjelenése után hamarosan.”

„Ennél csodálatosabb, gazdagabb és hatalmasabb teológiai műve keresztyén elmének nincs. Elmondhatjuk, hogy a világ teológiai irodalmának egyik örökértékű remekműve ez, melyben írójának hitbéli szilárdsága, tudásbeli mélysége és rendkívüli tehetsége ragad meg és segít közelebb jutni Isten megismeréséhez és imádatához.”

„Tavaszi gyűlésünkön már említést tettem arról, hogy jó lenne a jubileum alkalmából elővenni ezt a művet, áttanulmányozni alaposan, megbarátkozni vele s továbbadni annak kincseit a hívők számára bő mértékben a vallásos estéken és az évforduló alkalmából rendezendő külön ünnepélyeken. Javaslom, hogy a gyülekezetekben rendeztessék a tél folyamán s maga az egyházmege is rendezzen 1936. augusztus 1-én Institio jubileumot. Így lobogtassuk fel Kálvin drága és eddig is nagyon megbecsült emlékének tűzét református magyar népünk szívbéli oltárán.”

„*Ladányi Károly* világi tanácsbíránk előszóval bejelentette nálam, hogy egészségi állapotának és magas életkorának parancsa előtt kénytelen lévén meghajolni, viselt tisztéről, megköszönve az egyházmege kitüntető bizalmát, lemond. A csendes, kontemplatív lelkű, de izzó hűségű világi munkatársunkat bocsássuk el azzal a kívánsággal, tartsa meg és áldja meg őt a jószágos Isten szeretetei körében sokáig tartó boldogságban! Üresen maradó helyének betöltése iránt a tárgysorozatban történik intézkedés.”

„A szeretet érzésével szívemben hajtom meg egyházmege zászóját három lelkész társam és pedig *Tusa Menyhért* tanácsbíró, viski, *Horkay Lajos* salánki és *Széchényi István* dolhai lelkészek előtt, akik lelkési szolgálatukat negyedszázad óta végzik a nekik adatott talentumok helyes forgatásával hűséggel és odaadással, Isten dicsőségére. Azzal a jókívánattal fordulok feléjük, hogy a fél-század is ör helyükön találja őket, amint hűséggel és éberséggel őrködnek a rájuk bízott drága kincsek, az emberi lelkek felett. Érték meg sáárkodásuk földi és mennyei jutalmát az Uról, aki

látja és mérlegre veti munkánkat s családjukkal együtt legyenek áldottak ad multos annos!”

„Szükségét látnám olyértelmű határozat kimondásának, hogy a lelkészek legyenek kötelesek egy vastagabb füzetbe bejegyezni a vallásos esték, leány és ifjusági köri, asszonyszövetség, vasárnapi iskolai összejövetelek elvégezett anyagát, programját, amely szerint lefolytak azok, a résztvevők számát, az adakozásokat stb., hogy a kanonika vizitációnak így módja legyen belepillantani a lelkész műhelytitkaiba is. Ez lenne a lelkész és gyülekezet lelkiségének hű tüköre, természetesen a valóságnak megfelelően vezetve. Indokolást ehhez hozzáfűzni nem szükséges.”

Az egyházmege amikor tudomásul veszi az értékes, gondolatokat és irányelveket adó s az egyházmege életének minden mozzanatára kiterjedő esperesi jelentést, határozati erőre emeli összes indítványait. Meleg szeretettel üdvözlö a jubileumi évét élő Balogh Elemér konvinti püspök elnököt, az 10 éves fordulón áthaladt losonci teologia igazgatóját: Sörös Bélát, üdvözlö az „Atzél Perényi Ref. Szeretet-Árvaház” megalapítóját: özv. Atzél Lászlóné, Perényi Lujza urnót. Köszönti a szolgálatban negyedszázadot eltöltött lelkészeket.

Elrendeli a közgyűlés az esperesi jelentés indítványa kapcsán a teológiai es tanítóképző intézeti járulékok befizetését, elkötelezi a lelkészeket és más belmissziói munkásokat a végzett munkáról való napló vezetésére, amelyet az egyházlátogatóságnak lesz kötelessége felülvizsgálni. Kimondja az 1 évre kiterjedő konfirmációi oktatást és pedig a most megjelent Szabó Béla-féle káté alapján.

Kimondja a közgyűlés azt is, hogy a Kálvin Institioja negyedszázados fordulóját fel kell használni a lelkek építésére azzal, hogy a tél folyamán minden gyülekezetben felolvasások tartassanak e nevezetes műről. Az egyházmege maga is megünnepli a nevezetes dátumot nagyobb-szabásu ünnepélyvel és esperest, Lajos Sándor, Dr. Sarkány Lajos, Szabó Béla lelkészeket bizza meg az ünnep előkészítésével és megrendezésével.

Részletek a tiszáninneri egyházkerület tanügyi jelentéséből.

Osszeállította és előterjesztette *Römivés Sándor* tanügyi előadó.

(Folytatás.)

Nagyon hosszúra nyulna a jelentésem, ha a sérelmek felsorolásának ennél a pontjánál egészen az apró részletekig akarnék menni. Szólanom kellene arról a nagy különbségről, amely az állami tanfelügyelőnek és a mi iskolálatogatóinknak véleménye közt az egyes iskoláink *előmenetelének érdemfokozatára* nézve fennáll. Ezt már megtettem egy alkalommal és akkor válaszképen az egyik egyházmege tanítótestülete megsértett becsületének reparálását követelte tőlem. Pedig én csak arra az igazságra akartam rámutatni, hogy ha ugyanegy

dologról két értékitélet különböző mérték alapján jön létre, az egyik vélemény okvetlenül teljesen értéktelenné válik. Viszont ha mindakét bíráló ugyanolyan mérték szerint és egyforma szigorúsággal jár el, szükség esetén az egyik ítélet elégtétel forrásául szolgálhat a netalán elfogultsággal itélkező másik bíráló által igazságtalanul megsértett félnek. Így a jelen esetben akkor lenne joga tőlem elégtételel kérni az említett tanítótestületnek, ha iskoláik értékét az állami tanfelügyelő is ugyanolyan magas fokra becsülte volna, mint az egy-

Házi iskolalátogató bizottságok becsülték. Azt pedig a tanítótestület a helyreigazítást követelő határozatával sem igazolta be és így kifogásomat a bírálat kellő szigorúságának hiánya ellen a tanítói kar munkája iránt érzett minden elismerésem és őszinte nagyrabecsülésem mellett is még most sem vonhatom vissza, sőt éppen a tanítói kar reputációjának jól felfogott érdekében kénytelen vagyok fenntartani ezen a téren továbbra is a már régebben hangoztatott véleményemet, mert szerintem éppen ez a körülmény, a tanítás eredményének önmagunk által tulságos nagyra értékelése is egyik oka annak, hogy az állami iskolai hatóság a mi egyházi iskolai hatóságaink véleményét semmibe sem veszi.

3. További sérelemként emlegették sokan, hogy az állam a mi régi, *református felekezeti szellemű népiskolai tankönyveink, tantervünk, tanítási anyagbeosztásunk és tanrendünk használatát nem engedélyezte*. Aztán pedig rájöttünk arra, hogy úgy hit-tankönyveink, mint egyéb, a mindennapi iskola használatára szánt tankönyvünk megkaphatja az állami engedélyeztetést, csak meg kell azokat a tankönyveket írni és jó tankönyveket kell írni, hogy használhatók is legyenek azok. Ma már, a hittankönyvek és a Szeretet olvasókönyvek approbációja után meg van nyitva az út minden szükséges és jó kálvinista szellemű népiskolai tankönyv számára. Sajnos, hogy még arról nincsen tudomásom, vajjon készült-e már, vagy van-e most készülöben tanügyi embereink buzgólkodása folytán református felekezeti szellemű tanterv, tananyagbeosztás és tanrend is. Kívánom, hogy bár már ott tartanánk, hogy ezen a téren is kérdés tárgyát képezhetné, vajjon annak engedélyezése körül érne-e sérelem az állami iskolai hatóságok részéről bennünket?

4. A sérelemeknek még egy fajtájáról kívánok szólni: *iskolafenntartó jogunkról*. Szükségesnek tartom itt hangoztatni, hogy bár a most megnyílt komáromi tanítóképezdénk példája általánosításra csabít, mégis itt kizárólag csak a népiskoláinkról beszélek. Allítom, hogy ezen a téren csaknem minden kárunk, bajunk és sérelmünk, veszteségünk, amelyet el kellett szenvednünk, legalább is az általánosan ismert sérelmek legnagyobb részénél onnan származott, mert „elhagytuk a régi kuféjeket“, a könnyebb végét kerestük a dolognak, vagy eredményeket akartunk felmutatni áldozathozatalra való akarat és képesség nélkül. Állítom, hogy népiskolát alig vesztettünk el és amit elvesztettünk is, amiatt történt, hogy az iskolafenntartására hivatottak huzódottak az azzal együtt járó terhek viselésétől, elmulasztották az iskola megtartásáról való gondoskodást, vagy pedig — akár félelemből, akár gondatlanságból — nem igyekeztek az elvesztő iskola visszaszerzésére és megmaradásának biztosítására addig, amíg annak ideje lett volna. Ezen a téren például szolgálnak nékem az ungi egyházmegyében az utolsó két évtized alatt elvesztett pinkóci, nagyszeretvai és felsőrőcsei iskolák. Mindenik esetében nyilván kimutatható az iskola-

fenntartók áldozatoktól irtózó bűnös gondatlansága és könnyelműsége, aminek következtében ezek az elvesztett egyházi nagy értékek többé soha vissza nem szerezhetők.

Viszont áll ezzel szemben az is, hogy az idejében megtett törvényes intézkedéseket csaknem minden esetben örvendetes siker koronázta. A gömöri egyházmegye — amint tanügyi előadójának jelentéséből kitűnik, — úgy látszik, vezet ezen a téren. Adja Isten, hogy úgy legyen és ezen a téren nyerje meg az egyházmegye iskolai hatósága és tanítótestülete a munkássága eredményének azt a fenntartás nélkül való elismerését és méltányolását, amelyet csekélységemtől a fentiek szerint elvi jelentőségű „elfogulságom“ következtében hasztalan várnak!

A népiskolák elvesztése, új szóval szólva „leépítése“ mellett az új iskolák létesítéséről is kell szólnunk, ez alkalommal — sajnos — szintén a sérelmek során. Már előző évi jelentésemben is rámutattam arra, hogy milyen bajok származtak itt is reánk nézve a meggondolatlanul és elhamarkodottan megtett intézkedések következtében. A támadás pergőtüzének idevonatkozó része abból állott, hogy az új iskolai törvény rendelkezése értelmében az egytanerős iskolába beiskolázható növendékek létszáma 50—60, sőt 40 gyermekre lett korlátozva és ennek következtében nagyon sok gyülekezetünkben — az új terminus technikussal élve — az iskola fejlesztésének, vagy bővítésének szüksége állott elő. Ami köztudomas szerint azt jelenti, hogy ahol eddig egytanerős iskolánk működött, ott ezután 2, sőt 3 tanerős iskola felállításáról és felszereléséről kellett és kell gondoskodnunk. Miután pedig kétszeres, sőt háromszoros iskolai teher viselésére az arra anyagilag képtelen egyházközségeket még az állami törvény sem kényszerítheti, módot kellett nyújtania a törvénynek — és nyújt is — arra nézve, hogy ha az egyház, mint eddigi iskolafenntartó a szükséges új iskolák létesítésére nem képes, ez a kötelezettség a politikai község vállaira ruháztassék át.

Minthogy pedig az ilyen módon a község által megszervezett iskolák a világi iskolai hatóságok sovén nemzeti politikájának érvényesülése folytán még a szinmagyar vidékeken is csaknem kizárólag szlovák tanítási nyelvű iskolák lettek, másrészt pedig maguk a politikai községek is szabadulni igyekeztek az új iskolák felállításának és fenntartásának a súlyos gazdasági helyzet következtében mind elviselhetetlenebbé váló terhétől, amikor átmenetileg lehetségessé vált a kérdés olyan megoldása is, hogy a meglévő régi iskolában egy tanteremben két tanerő „váltakozva“ tanítson felnaponként az új rendszer szerint „megosztott“ két iskolát, sok egyházi előljáróság kapva kapott az alkalmon, amellyel ha nem is elkerülhette, de legalább elodázhatta a törvény által reárált súlyos tehernek, a II., vagy III. iskola létesítésének nehéz kötelességét.

Ez a megoldás azonban nem segített a bajon,

mert az iskolai terhek szaporodtak ugyan ezáltal a több tanerős iskola felszerelése és a II. tanerős helyi javadalmának biztosítása tekintetében, de a növendékek valójában mégis csak félnapokon voltak beiskolázva és a felére redukált tanítási idő alatt a tanítás eredménye is majdnem egyenlő volt a semmivel.

Ebből származott azután a baj. Mert a tanítás eredménytelenségét látva, az iskolafenntartók teherviselési kedve is megfogyafozott és sok gyülekezetben az így „megőszított” iskolának már nemcsak az új osztályát, de — különösen, ha az egyházi közterhek viselésétől való huzódás is közbejátszik — már a régi egytanerős osztályt sem akarják tovább fenntartani. Ebből származik sok helyen — érdekes, hogy Ungban különösen a szlovák ajku gyülekezetek körében — az iskolai terhek miatt állandóan zugolódo elégedetlenség.

Egyházkerületi hatóságunk ezen a bajon úgy kívánt segíteni, hogy már az előző évben megtiltotta az iskolákban a „váltakozó tanítást” és új iskola megszervezését általában csak olyan feltétellel engedélyezte, ha az egyházköztség, mint iskolafenntartó az új iskola felépítésének és berendezésének terhét nemcsak elvállalja, hanem teljesíti is. Sőt már e öre biztosítja az új iskola felállításával előálló építkezési és iskolafenntartási tehertöbbletnek a költségvetéssel biztosított fedezetét is. Sajnos, hogy ez a kerületi rendelet csak rendelet maradt és keresztülvitele még csak a jövődő reménysége. Legalább ezt látszik bizonyítani az a körülmény, hogy a betérjesztett egyházmegyei tanügyi jelentések szerint: az abauji 22 tanteremben 28 osztályban 28 tanerős, a felsőzempléni 30 tanteremben 31 osztályban 30 tanerős, a gömöri 69 tanteremben 73 osztályban 73 tanerős, az ungi 22 tanteremben 27 osztályban 27 tanerős tanítja a mindennapi iskolaköteleseket. Kivételt csak Alsózemplén képez, ahol a jelentés szerint sehol sem folyik váltakozó tanítás.

Baj azonban ott is van, sőt ott és még különösen Felsőzemplénben van igazi nagy baj, felekezeti iskoláinknak a más jellegű, sőt idegen felekezeti iskolákkal való együttműködése, az ugynevezett „kooperáció” miatt, amely — az előző évi jelentésben minden irányban eléggé megvilágított — veszedelmes „találmánya” a háboru utáni időeknek minden konventi, kerületi rendelkezés és püspöki körlevél dacára is „átmenetileg” még mindig életben van. Nem tudom ezután, hogy ez az „átmenet” nem lesz-e majd egyes helyeken a *hitvallásos szellemű felekezeti iskolai oktatásnak* is egy „néhai” világba való menthetetlen és végleges „átmenetele”!

Ilyen formában látom én azoknak a veszedelmeknek az általános képét, amelyek felekezeti iskoláink fennmaradását és életét ez idő szerint a legközelebről, mert hiszen jó részben a magunk részéről fenyegetik. Előterjesztésemben egyedül anyaszentegyházunk és iskoláink érdekének és jogainak féltő szeretete vezetett most is. És ha való

helyzet felmutatására irányuló törekvés során a sajtó sebeknek feltárásával és megérintésével valahol talán fájdalmat okoztam is, sőt ha emberi gyöngeségből talán még az igazságot sem sikerült volna helyesen felismernem és ismertetnem, méltóztassanak ezekért a tévedésekért is megbocsájtani az embernek, azért a ragaszkodásért, amely iskoláink megmaradása és felekezeti népoktatásunk jövőjének biztosítása érdekében a szívemben él és gondolkodásomat vezeti.

H I R E K:

— **Sajókeszi-sajólenkei** ref. társcegyházak lelkeszi állására egyhangu meghívás útján megválasztott *Kelemen Kálmán* volt komáromi s. lelkesz ünnepélyes beiktatása f. hó 3-án ment végbe. Gyönyörű verőfényes őszi nap pompája kísérte az ünnepre összesereglett közönséget az Isten dicsőségét méltóan szolgáló templomban. A beiktatást *Ablonczy Pál* esperes, hanvai lelkesz végzte apostoli lélekkel, atyai meghatódottsággal iktatva be állásába volt nagyonszeretett káplánját s nyújtotta át megbízatásának szimbolumaképen a teljes Szentírást. Alkalmi ének elhangzása alatt lépett a szószékre az ifju lelkipásztor s mondotta el Jel. 2: 8—11. versei alapján beköszönő beszédét. „Nem egyedül jöttem — ugymond — velem jött az én Istenem, a ti Istenetek”. Akinek kezét erősen szorítva, hittel hiszi, hogy az a jégkéreg, mely gyülekezet egyik szárnyát megdermesztette, az evangélium melegségét lehelő erejétől mielőbb felolvad s a két szárny egyetértéssel fogja szolgálni az Istenország szentügyét. *Filepné Bodor Johanna* tanítónő vezetése mellett a vegyeskar szép éneke megerősítette ebbeli reményében a gyülekezetet. Majd az Uriszentvacsorában a legszebb reménységgel ölekezett össze az új pásztor és a pásztorára talált nyáj. Betetőzte az ünnepi örömet az az elismerő megbecsülés, melyet a komáromi nagy gyülekezet buzgó lelkipásztora: *Galambos Zoltán* személyesen fejezett ki, amikor Gömörbe költözött, hűséges szolgálatot végzett kedves káplánját, önálló munkássága terén megáldotta.

Az érsekújvári ref. fiókegyház által templom építésre és harangbeszerzésre kibocsájtott gyűjtőívekre 1935 október 14-ig a következő adományok folytak be: Diósförgepatony 10 Kč, Réthe 32 90 Kč, Vágfarkasd 271 50 Kč, Benkepatony 71 90 Kč, Deáki 30 65 Kč, Kolozs néma 50 — Kč, Kis Kálna 25 — Kč, Nagy Kálna 50 — Kč, Bese 20 — Kč, Szádelő 21 25 Kč, Migléc 173 — Kč, Bereg 50 — Kč, Rakottyás 15 — Kč, Bátka 20 — Kč, Feled 68 50 Kč, Pinkóc 30 — Kč, Felsőlác 91 60 Kč, Técső 80 70 Kč, Kis Bégány 10 — Kč, Mezőgecse 10 — Kč, Tallós 20 — Kč, Moravany 100 — Kč.

Hálás köszönetet mond az egyház presby-

teriuma az adományokért azoknak, akik megérezték, hogy segítségére kell sietni a poraiból megéledni készülő Phönixnek. Érsekujvárbán valami kor két ref. lelkész hirdette Isten ígését. A város házán még ott van a református szimbólum, a csillag, hirdetvén egy ref. kollégium multját. Ez az egyház, bár kevesen tudnak róla, ma történelmi időket él.

A gyűjtőívek sok kis gyülekezet megértését, támogatását hozták. Nagyon hiányoznak azonban a nagyobb gyülekezetek segítségei. Kérjük a fel nem használt gyűjtőívek visszaküldését, hogy azokat felhasználhassuk.

— **Építsük fel a református szeretetotthon!** Ez volt a jelmondata a rimaszombati ref. egyház Kálvinköre által 1935. nov. 24-én d. u. 5 órai kezdettel a következő gazdag programmal megrendezett szeretetvendégségnek. 1. Gyülekezeti ének XXV. zsoltár első verse. 2. Imádkozott Samu István segédlelkész. 3. Megnyitó beszédet mondott Báthory Andor, a Kálvinkör elnöke. 4. Gusztáv svéd herceg: „Üdvözítöm szeretlek hőn.“ Énekelte Tomcsányi Piroska, harmonium kísérette Szűcs György kántor. 5. Meggyaszai Vince: A kosaras fiu. Szavalta Koskó Sárka. 6. Chopin: Gisz moll. Zongorán játszotta Báthory Lilly. 7. Rövid felszólalások: Dr. Eszenyi Gyula főgondnok: Mire kell törekednünk? — Szöllősy István a Kálvinkör titkára: Mit akar a Kálvinkör? — Dr. Ragályi Antal: Mivé lehet a ref. ifjúság? — 8. Kovácsné Huszár Jolán: Boldog ház. Szavalta: Szöllősy Bözsike. 9. Berekesztő beszédet mondott és imádkozott Varga Imre lelkész. 10. Gyülekezeti ének: LXXXIX. zsoltár első verse. E program után következett a tea felszolgálása. Az ipartársulati székház nagytermében nagyon szépen folyt le ez az egész program s az ajtónál kitétt perselybe (beléptidij nem volt!) 900 korona gyűlt össze. A gyülekezeti szervek ez évben vallásos esték és ünnepélyek rendezése által a Szeretetotthon céljára 5000 koronát gyűjtöttek már össze a perselyekben.

— **Lelkészválasztások.** Tóth Kálmán komáromi s. lelkész egyhangú meghívás után a *feketeerdői* gyülekezet (máramarosugocsai egyházmegye), Vass József técsői s. lelkész pedig ugyancsak egyhangú meghívással a *csetfalvai* gyülekezet (bereg-i egyházmegye) választotta meg rendes lelkészül.

— **Tanítóválasztások.** A kiskoszmályi ref. leányegyház *Szúnyogh Jánost*; a vámosladányi *Nagy Jolánt*; a honfűzesgyarmati *Farkas Etelkát* választotta meg tanítójává, illetve tanítónőjévé, kik már meg is kezdték működésüket.

— **Dr. Ravasz László** püspök, nov. 22-én ifj. Biberauer Richard lelkész társaságában Svájcba utazott, ahol az egyes egyházakban előadásokat tart. Az első nyilvános előadása vasárnap, nov.

24-én volt Zürichben, ahol a ref. kanton zsinatán ünnepélyesen fogadták a svájci reformátusok. Zürich után Bern, Bazel a következő állomásai. Előadásainak címe: „A ref. gondolat és a keresztyén ökumenitás“, „A magyar protestantizmus multja és kilátásai.“ Ravasz László püspök ezen előadói körútja valószínűleg hosszabb időt fog igénybevenni úgy, hogy csak dec. közepén tér vissza Magyarországra.

„**Én hiszem és vallom**“ címmel megjelent a *Szabó Béla* huszti ref. lelkész által a Heidelbergi Káté nyomán írt konfirmációi kátéja. Ára darabonként 5 kor. Kapható Munkácson a ref. püspöki hivatalban.

Ugyanott kapható ugyanazon szerző által írt „*Két karácsony*“ című 3 felvonásos ifjúsági karácsonyi szindarab.

Mindkettő melegen ajánlható!

— **A 150 éves Szikszai.** A Biblia és a Zsoltár után legelterjedtebb könyv népünk körében Szikszai György Keresztyéni tanítások és imádságok könyve, röviden az *öreg Szikszai*. Sok imakönyvel írtak azóta magyar nyelven, de hozzá fogható egyet sem, 1785-ben jelent meg az első kiadás. Most újból kiadta a Sylvester nyomda szép nyomással, jó papíron, csinos bőrkötésben. Ha valaki imádságos könyvet akar szerezni, ma sem tudunk neki jobbat ajánlani, minthogy vegye meg az *öreg Szikszait*.

A 150 éves évforduló emlékére ide iktatjuk az első kiadás előszavának gyönyörű bevezető sorait:

„Előljáró beszéd a keresztyén olvasóhoz.

Két kiváltképen való nemes célja van a mi életünknek: egyik, hogy az Isten dicsőítségéért mi általunk; a másik, hogy mi embertársainknak használjunk. Mit ér ez az élet, ha nem ezeknek a céloknak a szolgálatára fordítjuk? Bizonyos kevés számu esztendő, egynéhány jó és gonosz nap után elmulik, mintha soha nem lett volna. Micsoda haszna van akkor a embernek minden ő munkájából, mellyel munkálkodik a nap alatt? Préd. 1:3. Ha kincset gyűjt, ha becsületet szerez, ha boldogságra, gyönyörűségre szert tesz: mit ér, mikor az élet maholnap semmivé lesz? Bizonyára csak az a mi életünkben valami, amit az Isten dicsőítésére, embertársaink hasznára és azzal együtt üdvösségünk munkálására fordítunk, a többi mind hiábavalóság: csak hiába él, aki ezekre nem fordítja az ő életét.“

— **Az ukrainai ref. egyház,** amely ez év szept. 15-én ünnepelte fennállásának 10-ik évfordulóját, a varsói zsinaton a Heidelbergi Kátét fogadta el hitvallásául. Ezen a zsinaton iktatták be állásába az ukrainai reformátusok első püspökét *Kubán Bazil* Amerikából meghívott ret. lelképásztort.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výtlačné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
--	--	--

M e g j e l e n i k m i n d e n s z o m b a t o n .

Megnyitó beszéd.

A dunáninneni egyházkerület közgyűlésén elmondotta: *Dr. Szilassy Béla* főgondnok.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Amint a napilapok is közölték mostanában, egyházi törvényeink jóváhagyásának ügye még mindig elintézetlen s azt már a cseh törvényhozók is sürgették a kulturtárca költségvetési vitájának alkalmával. Értesülésem szerint az illetékes referens ismét elővenni óhajtja az ügyet, amely a pozsonyi referensnél hever s így reménykedhetünk abban, hogy ez a régen vajudó és sok nyugtalanságot okozott ügy végre megoldást talál.

Államsegélyeink a most tárgyalás alatt álló költségvetésben a tavalyi mértékben szerepelnek: így a következő évben is szűk anyagi keretekhez kell magunkat tartanunk.

Főtiszteletű Közgyűlés! Egy újabb világháború szele surolja ismét Európát. A mai tulfűtött feszültségű légkörben alig lehet előre megmondani, hogy belesodródunk-e egy újabb világégésbe, avagy elkerülhetjük-e azt. Aggódva kérdezzük, vajjon a keresztyén Európában a keresztyénség tanai az államok sorának intézésében érvényesülnek-e akkor, amidőn népmilliók életéről van szó, vagy pusztában kiáltó szóként maradnak-e az államérdeknek nevezett „sacro egoismo” mellett.

Ne áltassuk magunkat Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Egy újabb európai konflagráción a keresztyén egyházak bukását hordozhatja méhében. A római egyház bölcs

előrelátással már évekkel ezelőtt megtette a maga intézkedéseit arra, hogy gyökereit a hivei lelkében minél mélyebben eressze. Az „actio catholica” célja a hívők seregeit minél erősebb szálakkal az egyházhoz kapcsolni. Fáradhatatlan munkássággal immár nagy eredményeket ért el a társadalom minden rétegében, férfiak és nők között egyaránt. Eszközzeinek megválogatásában a nemzeti érzést sem hagyta számításán kívül, azt is ápolja és így a nemzeti eszmének is szolgál: de mindenek felé a katolikus érdeket helyezi, a nemzetfeletti „Egyház” szolgálatát.

Református egyházunkban is látunk örvendetes megmozdulásokat, eredményes szép munkákat úgy a lelki élet terén, mint intézményeink kiépítésében. A lelki ébredés és szomjuság jelei mindenfelé előtörnek, a lelki élet iránti vágyakozás a mi hiveinkben is mindinkább megmutatkozik. Nézetem szerint itt az ideje annak, hogy mi is megindítsunk egy egységes vezetés alatt álló öntudatos, átgondolt munkát: egy református akciót, amelyik központi irányítással rendszeres, lankadatlan és kitartó munkássággal és munkásokkal végezné népünk között a keresztyén és nemzeti szolgálatot.

Tisztában vagyok azon nehézségekkel, amelyek egyházi szervezetünkből fakadnak egy ilyen központi irányítású munkával szemben. Egyházunk csak közgazgatásilag van

egységesen megszervezve, a lelki munka terén minden parochus lelkész teljes szabadságot élvez. Mégis — azt hiszem — mindent el kell követnünk, hogy egy ilyen munka megindulhasson; ha másképen nem lehet, adminisztrációnk kiegészítése gyanánt, egyháztársadalmi keretek közt. Meg kell találnunk az elhivatott munkásokat és a szükséges anyagi eszközöket.

Presbiteri alapon megszervezett egyházunkban a fiatalabb, felnövekvő és az életben elhelyezkedő generáció nem tudja érvényesíteni munkaképességét. A legtisztább jóindulatból fakadó ragaszkodás és szolgálatkészség is lassan ellanyhul és közömbössé válik, mert egyházunk nem foglalkoztatja fiatalságunkat. Hála Istennek, ifjuságunk a nemzeti munka

szolgálatában mindinkább részt kíván venni; tőlünk függ, hogy az egyház irányítása mellett-e, vagy nélküle.

Tavaly hívtam fel a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés figyelmét e helyről arra, hogy milyen nagy hordereje van annak, ha az egyház az új nemzeti eszmény kialakításában tevékeny részt vesz. A nemzeti munkát vállaló fiatalság az ilyen egyházban bizik, ezért lelkét készségesen átengedi neki s így hívő életüvé válik, lelkes munkása lesz egyházunknak, mert érdeklődése felénk fordul és egyházi téren is munkát kíván végezni. A központilag szervezett egyetemes munka-programm úgy egyházunknak, mint nemzetünknek hasznos munkásokat nevelhet ki belőlük.

A konfirmációról.

Napjainkban egyre több szó esik a konfirmációi előkészítés reformjának szükségességéről. Igen, mert mindnyájan érezzük, hogy fundamentális munka ez, mely részben befejezése az iskolai vallástanításnak, részben pedig alapja és kiinduláspontja az ifjusági munkánknak. Nem elválasztja, hanem összeköti a kettőt s az átmenetet képezi közöttük. A konfirmációi előkészítés a legjobb és legtermészetesebb alkalom a lelkipásztornak arra, hogy megismerje gyülekezetének rendre feltörő ifjuságát, legujabb sarjadékát, a jövő ígérését és reménységét s a csontjaiba rekesztett tűz hevéből hajtva semmi fáradságot s időt nem kímélve, nem sajnálva igyekezzék a halász és az arató munkáját lelkiismeretesen elvégezni közöttük és bennük. Igyekezzék tanításaival, bizonyágtevéseivel s különösen élete példájával a Krisztushoz vezetni s az Ur tanítványává avatni őket. Ha valahol, hát itt érezzük, hogy milyen nagy, nehéz és felelősségteljes munka az igehirdetés munkája, amely semmiképen sem állhat a káténak, bizonyos vallásos hitigazságoknak és imádságoknak a pusztá betanításából. A tudás, az ismeret magában véve még nem elegendő. Azért nem a konfirmációi vizsga mutatja meg az előkészítés minéműségét, kitűnő, vagy elégtelen eredményét, hanem maga az élet. Ha a megkonfirmált ifjuságunk nem lesz templomsabb, mint volt azelőtt, ha nem jár hűségesebben az urasztalához, mint esetleg a szülei s akik előtte konfirmáltak a multban, ha nem lesz egyházasabb, adakozóbb s a mindennapi életben is erkölcsösebb, akkor az előkészítést végző lelkipásztor minden esetleges külső, látszólagos sikere esetén is elégtelent kapott a mennyei censortól.

Már pedig milyen fontos, hogy az újabb s az ezután következő nemzedékek jobbak legye-

nek a mainál s a tegnapiaknál. Különböznék nekünk és református Anyaszentegyházunknak! Ezért kell ma nagyon lelkiismeretes, gyökeres konfirmációi oktatást, előkészítést végeznünk. A világot se szabad csak kötelességet és kötelességteljesítést látnunk benne, amelynek természetszerűleg határai vannak, hanem tudni kell mennünk a „kell“, a „lehet“ vonalán s a prótéták és apostolok szenvedélyével és leleményességével kell keresnünk és megtalálnunk a módokat és lehetőségeket, hogy minden nehézség és akadály dacára is kielégítő munkát végezhessünk. Ne csapjuk be sárral a repedéseket és ne fessük le, hogy mutasson is valamit, hanem építsünk, javítsunk, díszítsünk úgy, hogy kősziklara épített ház legyen minden konfirmándusunk lelke, hite, vallástétele. Milyen nagy bűn úgy konfirmálni valakit, hogy az illető vallást tesz ugyan a hitéről, de nincs hite; fogadást tesz ugyan, de nem tudja mire vállalkozott, mert felületes, lelkiismeretlen volt az előkészítés munkája, holott lett volna idő és alkalom kitűnő munkára is.

Hadd hozzak itt fel néhány praktikus tanácsot. Irjuk össze mielőbb a konfirmándusainkat. Aki még nem töltötte be a 14-ik életévet, de szeretne járni, vagy már 14 éves, de még gyengének mutatkozik, az — amennyiben erre lehetőség van — inkább 2 évig járjon az előkészítő órákra.

Gondoskodjunk arról, hogy minden konfirmándusnak meglegyen a konfirmációi kátéja. Ne várjuk be, amíg ők valamiképen hozzájuthatnak, hanem vegyük ezt az ügyet is mi a kezünkbe és hozassuk meg azt egyszerre, hiszen nekünk kell ismernünk legjobban ennek beszerzési forrását is. (Ref. püspöki hivatal, Munkács. Ára 5 kor.)

Meg kell ismerkednünk a bibliával, a zsolnárral (összefoglalni, felújítani s kiegészíteni az

ezekre vonatkozó ismereteket). Minden növendék minden kátéórára hozza magával e két könyvet. Ahol szokásban van Újtestamentomot ajándékozni a növendékeknek, ott ne a konfirmáció alkalmával, de az előkészítés kezdetén adják azt oda nekik, hogy közben használhassák azt. Meg kell tanítani forgatni, kezelni a bibliát. Az egyes könyveket, leveleket gyorsan kikeresni tudni. A jelzések értelmét stb.

A tanításnak a „templomból“ (és annak be rendezéséből) kell kiindulni. Ez a legláthatóbb, legismeretesebb fogalom a vallás világában. Aztán jönnek az istentiszteletek, a gyülekezet fogalma, az egyháztalpok, a vezetők, a nagyok, a kicsik, az urvacsora, a keresztesítés s végül a konfirmáció. Csak akkor vesszük elő a kátét. (Mintha csak kockából raknánk ki a gyermek szemé előtt az „Egyházat“.)

Minden kátéóra énekléssel, imádkozással kezdődjön. Az oktató imádkozzék. És imádkozzék állandóan odahaza is növendékeiért s munkája sikeréért. Tanítsuk és szoktassuk meg növendékeinket is rendszeresen imádkozni*.

Legyen a kátéóra biblióra. Keressük ki mindig és olvassuk el, vagy odahaza olvassuk el velük az egyes kérdések és feleletek alján kijelölt bibliai helyeket (esetleg másokat is). Szoktassuk rá növendékeinket ettől függetlenül is a rendszeres bibliaolvasásra. Legyen valóban hitünk és életünk alapja és zsinórmértéke a biblia. A vonatkozó locusokat huzzassuk alá s az ismétlések alkalmával is keressük ki velük. A szebb mondásokat tanulassuk meg jobb növendékeinkkel. Bibliássá kell ternünk jövődó egyháztalpjainkat, mert ez az igazi reformátusság egyik legtöbb kritériuma.

A kátében nagyon sok fontos gyakorlati dolog csak épenhogy érintve van. Ezeket fejtsük ki hőven, beszéljünk meg alaposan konfirmándusainkkal. Így elsősorban meg kell ismertetnünk velük egyházközségünk életét, multját, speciális helyzetét, munkáját, klenódiáit, a reájuk a gyülekezeti életben váró feladatokat. Az egyházfegyverem, a reverzális, az esetleg ott működő szekták, a helmisszió, a külmisszió, a világprotestantizmus, a szeretetintézményeink, a háziistentisztelet, a csendes óra, az egyházi lapok, naptár, konferencia, közalap, theologia, képző, nyugdíjintézet stb. stb., mind olyan dolgok, olyan kérdések, amelyek részletes megbeszélésre, megvilágításra szorulnak. Nem lehet ezeknek ismertetése és megismerése nélkül kibocsátani növendékeinket s a felnőttagok sorába felvenni őket.

Ne felejtsük el továbbá azt sem, hogy a „konfirmáció“ igazi ősi kálvinista neve tulajdonképpen az „ágendázás“ volt. Az „agenda“ pedig tennivalókat jelent. Tette, szolgálata, áldozathozatalra kell tehát növendékeinket nevelnünk. Figyeljünk arra, hogy rendszeresen járjanak a templomba, esetleg

*) Ne elégedjünk meg annyival, hogy megtanulják az imádkozásról szóló kérdéseket és feleleteket s el tudnak mondani néhány betanult imádságot.

a vasárnapi iskolába s ahol csak lehet, vegyük igénybe a szolgálatukat például lapok széthordásánál, gyűjtésnél, adakozásnál stb. Meg kell érteniök, hogy a keresztyénség lényege a szolgáló szeretet.

Nagyon praktikusnak tartom, ha az ünnepléses konfirmáció előtt a növendékek előbb a presbitérium színe előtt tesznek vizsgát s a presbitérium állapítja meg a lelkes előterjesztésére, hogy kik méltók a vallástételre s az urvacsóra s kik utasítanak ismétlésre. Erre a szigorú elvárástásra feltétlenül szükség van, ha nem akarjuk a rendetlenül járókat, a nyilvánvalóan hitelleneket és engedelleneket is megkonfirmálni, csak azért, mert ők már 14 évesek. Itt kell elkezdenünk az egyházfegyvermet. Ennek a módszernek én már nagy hasznát vettem. Aztán nem árt az, ha a presbiterek is jelen vannak egy ilyen zártkörű vizsgán, ahol inkább van alkalmunk arra, mint a templomban, hogy a gyermekeken keresztül presbiter és kurátor atvankfiat is megleckéztessük, kioktassuk, buzdítsuk.

És most leírom az első kátéóráknak a tanmenetét, úgy, ahogy azt én valóban megtartottam a konfirmándusaimmal.

A templom. Latin — görög szó. Temno = metsz, vág, kijelöl, elkülönít, szentté avat. Miért van szükség rá? A gyülekezeti istentisztelet különleges áldása. A mi templomunk a tatárjárás után épült, a huszti várhoz tartozott. Állítólag 1524-ben Huszti Lovász Tamás plébános reformálta a gyülekezete. Az ő emlékeztére helyezték el a templomajtó felett a márványtáblát 1924-ben. A torony. A harang. A mi harangunkat I. Rákóczi György öntette ágyuhól. Ézért nem vitték el a háboruba. Ki volt I. Rákóczi György és felesége? A templom boltozatán egy bárány látható köből kifaragva. Mit jelképez? Jézus az Isten báránya! Keressük ki a bibliánkból, huzzuk alá s aranymondásként tanuljuk meg a János ev. 1:29. versét.

Az orgonánk 75 éves. A hívek adományaiból építették. Az aranykönyvünkben fel van jegyezve az adakozók névsora. Megmutattam. Nemsokára új orgonát kell vennünk. Ti is részt vehettek majd az adakozás munkájában. De nem az a fontos, hogy az aranykönyvben, hanem, hogy a mennyben legyen felírva a nevetek. Általában nem helyes, ha a templom emberek neveivel van tele... A katedra. Az urasztala. Megnéztük sorra a terítőket. Őseink buzgósága. Az egyik kelyhtünk, melyet szintén bemutatottam, ott volt a milleneumi kiállításán. A másik csaknem 400 éves iktári Bethlen István várkapitány ajándéka. Előhoztam a perselyeket. Az egyik a szegények részére van kitéve. A másik az árváké. Vasárnap délután a külmissziói persely kerül sorra. Az agenciális persely. Az adakozás fontossága. Nélküle nincs istentisztelet. A cintermünk temető volt. Mi is találtunk ott csontokat, mikor a virágos ágyakat csináltuk. A temető gondozása. Az iskola. A lelkeszlak 1868-ban épült. Még Ferenc József király is adott 500 forintot. A dolhai gróf Teleki család adománya. Az egyház

vagyoni helyzete. Híveinek száma. Előjáróink neve. Istentiszteleteink. Az urvacsorázás. Ki urvacsorázhat? Mire készülünk mi is? Legközelebb mikor lesz óránk? Mindenki hozzon 5 koronát a kátéra. Ének, imádság.

Milyen nagy öröm aztán látni, tapasztalni, hogy növendékeink legnagyobb része figyel, érdek-

lődik, később is vágyakozik a kátéórára, nem szívesen marad el arról, szívügyévé vált a konfirmációra való készülés, mert megérezte, hogy lelkipásztornának is szívügye az.

És valljuk meg, hogy csakis így ér valamit ez a munka.

Sz. B.

A Presbiteri Világszövetség konferenciája Podebradyban.

Kissé megkésve tudunk beszámolót adni a Presbiteri Világszövetség 8-ik kontinentális konferenciájáról, amely szept. 4—9 ig folyt le *Podebradyban*, *Dr. Curtis* edinburghi egyetemi tanár elnöklete alatt. Dacára az elmúlt pár hónapnak, ez a világ presbiteri egyházainak életében annyira nevezetes esemény korántsem vesztette el még aktualitását s különösen, akik azon részt vettünk, hosszú ideig fogunk visszagondolni az ott töltött szép napokra.

A csehtestvér egyház vezetősége kiváló ér-zékkel választotta meg a konferencia helyét. *Podebrady*, ez a kedves kis városka sokkal közvetlenebb és kellemesebb hely volt erre az összegyülekezésre, mint Prága lett volna. A hely lehető legjobb megválasztása mellett a rendező bizottság mindent megtett, hogy a világ különböző tájairól összegyűjtött delegátusok igazán jól érezzék magukat.

Mintegy 70 delegátus és érdeklődő vett részt a konferencián 17 államból. A szlovenszkói és kárpátaljai református egyházat *Balogh Elemér*, *Bertók Béla*, *Dr. Magda Sándor* püspökök és *Sörös Béla* theol. szemináriumi igazgató képviselték. Nemcsak mi magyarok, hanem az egész konferencia a legnagyobb sajnálattal nélkülözte *Ravasz* és *Makkai* püspökök elmaradását, akiket másirányú elfoglaltságuk gátolt a megjelenésben.

Lapunk terjedelme nem engedi meg, hogy egy ötnapos konferenciáról részletes beszámolót adjunk s tartalmilag is ismertessük az ott elhangzott jelentéseket és előadásokat, azért csak arra szorítkozunk, hogy a konferencia lefolyásáról s nevezetesebb mozzanatairól tájékoztassuk olvasóinkat.

A konferencia megnyitása ünnepélyes keretek közt történt meg szept. 4 én este a *Podebrady*-i csehtestvér templomban, amely ez alkalommal zsufozásig megtelt a delegátusokkal s a helybeli gyülekezet tagjaival. *Curtis* elnök megnyitó beszéde után *Dr. Bednár* prágai theol. professzor tartott előadást: „A protestantizmus jelene és multja Csehszlovákiában” címen. Az előadásban drámai színekkel ecsetelte a csehországi protestantizmus nagy szenvedéseit, melyeket a türelmi rendelet kiadásáig át kellett élnie. Hálásan emlékezett meg arról a segítségről, melyben a magyarországi református egyház részesítette a csaknem teljesen legázolt cseh evangéliumi egyházat, amikor lelkészeket küldött hozzájuk az ige hirde-

tésére. Hangsúlyozta az előadó, hogy a magyar testvéreknek ezt a segítségét sohasem fogják elfelejteni.

Másnap, 5-én reggel 9 órakor gyűltek össze a delegátusok s az érdeklődők a városháza ülés-teremben s rövid áhítat után kezdetét vette a konferencia tulajdonképeni munkája. Előbb a szláv államok presbiteri egyházairól szóló jelentéseket hallgatta meg a konferencia. *Dr. Keller Adolf* az oroszországi, *Royer* superintendens a lengyelországi, *Dr. Kusiw* az ukrainai, *Jakubénás* a lithvániai egyház helyzetét ismertette. Különös figyelmet szentelt a konferencia az ukrainai és lengyelországi protestánsok helyzetének s megtárgyalta az anyagi és erkölcsi megsegítés módjait. Ezután a magyar egyházak kerültek sorra. A magyarországi református egyház helyzetéről *Dr. Boér Elek*, a jugoszláviaiáról *Ágoston Sándor* püspök referált. Majd *Darkó Ákos* erdélyi delegátus olvasta fel *Makkai* püspök jelentését a romániai magyar református egyház állapotáról. A szlovenszkói és kárpátaljai református egyház mai helyzetét *Bertók Béla* kárpátaljai püspök ismertette. A jelentések után alapos megvitatásban részesültek.

Délután a fürdő vezetősége fogadta a delegátusokat s így alkalom nyílt a forrás és a fürdő megtekintésére.

Este 1/28-kor ismét a városháza ülés-teremben jött össze a konferencia, amikor a presbiteri egyházaknak más egyházakhoz való viszonya került megvitatás alá. *Dr. Paul* belfasti theol. igazgató és *Dr. Curtis* elnök a szigetország presbiteri egyházainak az anglikán egyházhoz való viszonyáról tartottak előadást, a lutheri egyházakhoz való viszonyukat pedig *Dr. Keller* (Bazel) és *Dr. Hesse* (Elberfeld) ismertették.

Szept. 6-án reggel 9 órakor a nyugati államok presbiteri egyházairól szóló jelentéseket hallgatta meg a konferencia. A németországi helyzetéről *Dr. Hesse* referált, a svájciról *Dr. Stickerberger*, a hollandiai viszonyokat *Dr. Grosheide* ismertette. Ausztriából nem jelent meg delegátus, így az ottani helyzetről *Dr. Žilka*, a prágai Huszfiakultás tanára tájékoztatta a konferenciát. Az angol presbiteri egyházról *W. T. Elmslie* adott jelentést. Nagy érdeklődéssel hallgatta meg a konferencia a két színes delegátus előterjesztését. *J. A. Jacob* a Dél-Indiában, *Ralla Ram* az Észak-

Índiában folyó munkáról beszélt s jól esett hallani tiszta evangéliumi egyházunk térhódításáról a nagy pogány környezetben. A jelentéseket vita követte több értékes felszólalással.

E nap délutánján egy kellemes és tanulságos kiránduláson vettek részt a konferencia tagjai. Autóbuszokon Mladá Boleslavába mentünk ki megtekinteni a történelmi nevezetességű várost s abban a csehtestvéreknek egy régi híres templomát, amely korai reneszánsz stílusban épült. Az épületben ma muzeum van elhelyezve, de az egyháznak megadatott a lehetőség, hogy istentiszteleti célra visszavásárolja. Ugyane városban van a csehtestvér egyháznak egyik árvaháza, melyet szintén meglátogattak a konferencia tagjai.

Este programm szerint a kálvinizmus újra-ébredéséről tartott igen érdekes előadást *Dr. Machean*, amelyet élénk vita követett.

Szept. 7-én délelőtt a programm szerint a francia, olasz, spanyol, belga és görög presbiteri rendszerű egyházakról szóló jelentések meghallgatása került sorra; azonban az olaszországi waldens egyház csak üdvözlő iratot küldött, Spanyolországból és Belgiumból sem érkezett delegátus. A spanyolországi evangéliumi egyház küzdelmeiről *Dr. Paul* alelnök tájékoztatta a konferenciát, a francia református egyházzal pedig *Dr. Marc Boegner* (Paris) adott jelentést. Különös figyelmet szentelt a konferencia *Longinides* athéni lelkész előadásának, aki a görögországi presbiteri egyházzal adott tájékoztatást. Előadásából megtudtuk, hogy egész Görögország területén mintegy 4000 protestáns él. Sok bajjal és a nagy szegénységgel küzdenek, de a hitben meg nem lankadnak. Lelkészképző intézetük nincs, lelkészeik többnyire Skóciában nyernek kiképzését.

Ugyancsak ezen a délelőttön még két előadás hangzott el a „Presbiterianizmus és a Hit és Rend mozgalma” címen. *Dr. Kováts J.* budapesti theol. professzor és *John Maclean* (Dundee) voltak az előadók, akik alapos munkát végeztek a kérdés megvilágítása körül. Meg kell még említenünk, hogy ez alkalommal üdvözölte a konferenciát *Fedor Ruppelt*, a szlovákiai lutheránus egyház nevében. E nap estéjén egy igen fontos kérdés tételét megvitatás tárgyává. Az „egyház és a modern állam” viszonyáról három előadás hangzott el (*E. J. Hagan*, *Makkai* és *Hromádka*), melyekhez több delegátus szólott hozzá, minden oldalról megvilágítva a problémát.

A konferencia vasárnapja új, feledhetetlen élményt hozott a résztvevők számára. A delegátusok csoportokba osztva mentek ki az egyes csehtestvér gyülekezetekbe az ígét hirdetni, illetve előadást tartani. A Podebrady-i gyülekezetben, a zsufozásig megtelt templomban *Hamilton* főtitkár, *Dr. Kusiv* ukrán delegátus, *Bertók Béla* püspök és e sorok írója szolgáltak.

Vasárnap este a templomban közös ülés keretében történt meg a konferencia berekesztése. Ez alkalommal *Dr. Křenek* prágai csehtestvér lel-

kész és *R. Smith*, a prágai skótmisszió lelkésze beszéltek egy olyan témáról, amely nemcsak a konferencia tagjait, hanem az egész nagy gyülekezetet is legközelebről érdekelte. „A biblia a ma világában”-ez volt a két előadás témája s egyben méltó befejezése is ennek a lelki áldásokban gazdag konferenciának. Meg kell itt említenem, hogy ez alkalommal felszólalt *Bclogh Elemér* püspök is, kérve a csehtestvér egyház jóindulatát és segítségét a csehszlovákiai magyar református egyház számára.

Szept. 9 én reggel aztán Prágába utaztak a konferencia tagjai, ahol délelőtt megtekintették a régi városháza történelmi nevezetességeit *Baxa* polgármester kalauzolása mellett, aki aztán mint a város vendégeit, ebédre hívta meg őket. Déután a Společenský Klub-ban a külügyminisztérium részéről a Genfben időző *Benes* képviselőletében *Krofta* meghatalmazott miniszter fogadta a delegátusokat, este pedig a városi könyvtár nagytermében, diszes közönség jelenlétében *Marc Boegner* párisi és *Žilka* prágai professzorok tartottak előadást e témáról: „A református egyház, mint a modern demokrácia gyökere.”

Amint említettem, e rövid beszámolóban csupán a konferencia lefolyásának külső körülményeit ismertethettem, az előadások és jelentések mindenike megérdemelné pedig, hogy a magyar nyelvű reformátusok is hozzáférhetnének. Nem kis mértékben nevelné egyházunkban a református öntudatot, ha jobban ismernék a világ különböző tájain élő református testvéreink életét, munkáit és küzdelmeit. Megerősítené önbizalmunkat az a tudat, hogy a mai nehéz viszonyok között sem vagyunk magunkra hagyatva, mert beletartozunk egy nagy közösségbe, amelynek testvéri támogatására mindig számíthatunk.

Befejezésül nem mulaszthatom el megjegyezni, hogy a konferencia megrendezése mintaszerű volt. A csehtestvér egyház vendégszeretete, a rendezőség szívesége és figyelme felülmúlt minden várakozást; általános volt a vélemény, hogy az Alliance-nek alig volt még ilyen gondosan megrendezett konferenciája. Illesse ezért elismerés első sorban az ifjabb *Součeket*, a helyi rendezőbizottság titkárát, továbbá *Jeschke* Podebrady-i lelkészt, akik valóban bámulatraméltó munkát végeztek. (Ms.)

I R O D A L O M.

Sallai István:

„A nyilvánvaló igazság.”

(8-ad rétet 100 lap. Szerző kiadása.) Budapest, 1935.

Ez a kötet 20 egyházi beszédet tartalmaz. Minden beszéden a szerző alázatos, hívő bizonyágtétele vonul végig, mely oly megkapóvá, elevenné teszi a beszédeket, hogy szinte az élet árad belőlük. Minden beszéd mozaikszerű, de a végén

mégis harmonikus egységbe olvad össze. Összekötő kapocs az egyes részek között a szerző egyénien mély meggyőződése. Olvasása közben úgy érzi az ember, mintha távolról egy meleg, baráti hang csendülne a fülébe. Szerző bármilyen textus-hoz nyúljon is, a figyelmet az utolsó szöveg le tudja kötni, mert a lélekhez szól. A beszédek falusi gyülekezetekben is előnyösen használhatók.

Mikos Lajos:

„Csak Jézust egyedül.”

(8-ad ré, 111 lap. Szerző kiadása) Dad, 1937.

Szerző az ifjabb lelkészemzedékhez tartozik és annak egyik mélyhitű, munkás tagja. Ebben a kötetben mint prédikátor mutatkozik be. Mint előszavában mondja: Jézusnak óhajt szolgálni e kötetten. Beszédei világosak, logikusak és ami fő: biblikusak. Minden egyes beszéd Krisztocentrikus anélkül, hogy unalmassá válna. Az egész kötetten keresztül tapasztaljuk szerző mély hitét és a biblia alapos ismeretét. A maga helyén frappáns idézetekkel támasztja alá mondanivalóját. Midőn az egész kötetet átolvassuk, úgy érezzük, hogy a predikációkon keresztül Krisztusnak szelid arca mosolyog reánk.

Vásárhelyi János:

„A mi hitünk.”

(8-ad ré, 198 lap. Minerva kiadása) 1935.

21 egyházi beszéd keretében a Heidelbergi Kátét dolgozza fel. Nagy szükség volt erre a kötetre nemcsak Erdélyben, de nálunk is. „Évtizedeken át sok megkapó szónoklatot hallottak hiveink az ébredő tavasz szépségeiről, a hervadó természet bánatáról, de nagyon ritkán hallottak tanítást hitünk alapvető igazságairól. Ezért fogyatkoztunk meg hitünkben, ezért halványodott el egyházi öntudatunk és kezdett megizetlenült sóvá válni keresztyénységünk.” Ezen a bajon van hivatva segíteni ez a könyv. Benne világosan van lefektetve mindaz, amit egy református keresztyén embernek a Heidelbergi Káté alapján állva hinni és vallani kell. Nem cikornyás szövegek gyűjteménye, de nem is „csontokat és velőket szárító” dogmatizmus hatja át a művet, hanem benne egy öntudatos, konzervatív hívő lekipásztor szól oktató hangon testvéreikhez. Néhol hosszadalmassá válik, de a mű, mint minden hasonló, inkább gondolatok ébresztésére, semmint szószerinti elmondásra készült. A belmissziós munkában is megbecsülhetetlen szolgálatokat jelent, különösen az ifjúsági munka terén.

Garamvölgyi Károly.

Ki a lelki szegény? Aki a lelkiekben éhezik és szomjazik, a lelkiekben meztelen és hajléktalan, aki az erkölcs szabályában beteg s a bűn rabbi-lincseiben fogoly. Aki a lelki szegénységet érzi, éhezi és szomjuhozza az igazságot.

Szász Károly, püspök.

H I R E K:

— **Templomszentelés és hősök emlékjelének felavatása.** A gömöri egyházmegyében a határszéli hubói kis ref. gyülekezetnek kedves és megható ünnepélye volt nov. 17-ikén,

Ósi, több mint 150 éves templomát, amit a villámcsapás megrongált, kívül-belül kijavíttatta, új ablakokat és kerítést készíttetett. A ref. énekkar nemes kezdeményezésére a gyülekezet, a világháború hősi halottainak nevét fekete márvány emléktáblán örökítette meg és helyezte be a templom falába. Így kettős ünnepélyre gyülekeztek Hubón a novemberi fagyos reggelen a kis gyülekezetből és a környékből a hivek és zsuffolásig megtöltötték a megújított szent hajlékot.

A sok viszontagságot látott kis egyház ezen örömnapján az egyházmegyénk szeretett esperese Ablonczy Pál és Lenkey Lajos főjegyző keresték fel a gyülekezetet a szent szolgálat elvégzésére.

Az ósi zsoltár elhangzása után *Ablonczy Pál* esperes szívből jövő, fenséges imádságban ragadta magával a lelkeket az Örökkévaló felé és ajánlotta az Ur gondviselő kegyelmébe a megújított templomot és könyörgött áldást a megerősödő gyülekezet minden tagjára és vezetőjére. *Lenkey Lajos* egyházmegyei főjegyző Aggeus próféta 2: 9. verse alapján hirdette az Igét és avatta fel az emléktáblát. Tanubizonyságot téve az élő Isten lélekének csodálatos erejéről, amely a megaláztatás és csüggeledés sötét éjjeléből is előhozza az Ő dicsőségének napját; a lelkek megújítását s élniakarását, az áldozatos szeretet megnyilvánulását. A korszorokkal elhalmozott emléktábla előtt egy hősi halott legényfia, *Hubay Sándor* szavallta el Soós Károly: „Hol nyugszik az apám...?” című versét, melynek utolsó sorai a meghatott gyülekezet zokogásában hangzottak el. Közben, a kántortanító vezetése mellett az egyházi énekkar szépen előadott alkalmi énekei tették ünnepélyesebbé az istentiszteletet.

Ezután a diszes új terítővel megerített urasztala várta a hiveket, hogy mellő befelyezést nyerjen a kálvinista ünnep. Itt *Seress Zoltán* kövecsesi lelkész végezte a szertartást és osztotta ki az urvacsorát *Nagy János* helybeli lelkész segítségével.

Boldog, bizakodó lélekkel távoztunk a felszentelt istenházából, abban a megbizonyosodott hitben, hogy erős és hatalmas az Ur, aki nem hagyja elveszni az ő népét, de visszafogadja a tékozló fiaikat, megvigasztalja és megerősíti őket és alkalmassá teszi az Ő országának építésére.

— **A beretkei árvaházba** naponként érkeznek a szeretetadományok, mutatva, hogy az adventi időben készülődnek a szívek a szeretet nagy ünnepéhez, szeretetet árasztva minden arra szorulóra. *Csécs-Pány, Szeszta, Harmacz, Uzapanyit, Csiz, Gicze, Feled, Balogványi, Naprágy, Szalócz,*

Jánosi, Beje, Kassa és Lénartfalva kegyes hiveinek adományairól kapott értesítést az árvaház igazgatósága, vagy küldték el az árvaház címére. Hálás köszönetét küldi az igazgatóság a buzgó gyűjtőknek és a kedves adakozóknak. Külön köszönet illeti meg azokat az áldozatkész lelkészeket, gondnokokat, presbitereket, akik saját fogatukon nagy távolságról teljesen ingyen szállítják az árvaházba a begyűlt adományokat. Boldog advent ez, melyben a beteljesedést látjuk.

— **Nyilvános nyugtázás és köszönet.** Újabb adakozás a borsói templom renoválására: Győrke: 15 K., Ladamócz 45 K., Gálócs 10 K., Rafajnaufalu 28 90 K., Ungvár 12 K., Harmacz 36 K., Kisbégány 25 K., Visk 50 K., Kisgejőcz 70 K., Csécs 20 K., Pány 10 K., Nagyszaláncz 25 K., Jánosi 20 K., Vágfarkasd (másodizben) 35 K., Feketeardó 14 40 K., Sallav Gyula nagyszelmenci lelkész 20 K., Kamocsa 30 K., Bori 40 K., Csilizpatas 25 K., Imreg 23 10 K., Magyarsas 10 K., Balogiványi 10 K., Czakó 3 50 K., Garbócbogdány 150 K., Szepsi 50 K. Az eddigi kegyes adakozások teljes összege: 5476 20 K.

Az áldások Istene sokasítsa meg kegyelmét a nemes szívű adakozókon!

— **A skót református egyház** állandó lelkészi szolgálatra küldte ki Prágába *Smith Robert* lelkészt, aki minden vasárnap d. e. 11 órakor a Hus-házban tartja az istentiszteletet. Hivatalába a nálunk is ismert *Dr. J. Macdonald Webster*, a skót ref. egyház kontinentális bizottságának főtitkára iktatta be, míg a csehtestvér egyház részéről ugyanakkor *Dr. Souček* senior és *Dr. Hromádka* professzor üdvözölték a beiktatott lelkészt.

— **A csehtestvér egyház** első pogány misszionáriusa *Mikolášek* francia nemzetiségű feleségével, ki szintén misszionárius. Afrikában a francia pogánymisszióba való bekapcsolódással megkezdte munkáját.

— **Az 1575-ben megjelent „Cseh hitvallás“** (České vyznaní), melyet a csehtestvér egyház 1918 ban újra hitvallásának fogadott el s mely legutoljára 1903-ban hagyta el a sajtót, most a csehtestvér egyház zsinati bizottságának a kiadásában újra megjelent. A hitvallás elé *Dr. Hrejsa Ferdinánd*, a Hus-fakultás neves historikusa irt igen értékes bevezetőt. A cseh protestánsok másik híres hitvallása az 1662-ben megjelent „*Csehmorva atyafiak hitvallása*“ (Vyznaní bratrská.)

— **A csehtestvér egyház** hivatalos lapjában a Český Bratr-ben állandó állásközvetítői rovatot hoz.

— **Az erdélyi református egyházkerület** november 23-án kezdte meg ünnepélyes keretek között nagygyűlését. Az utolsó gyűlést 1933. őszén tartották. Az elnöklő *Makkai Sándor* püspök rész-

letesen beszámolt a református egyházkerület életéről. Mély sajnálkozással jelentette be *Ugron István* rendkívüli követ lemondását a főgondnoki tisztségről. Azután beszámolt arról, hogy jelenleg Erdélyben 525 000 református ember él. Két év allati szaporulat 6112, míg ugyanez idő alatt 1123 ember tért át más vallásra. Az egyházkerületnek jelenleg 13 középiskolája van, 192 tanárral és 2516 tanulóval. Az egyházkerület 358 elemi iskolát tart fenn, 538 tanerővel és 24.654 tanulóval. 1918-ban az egyházkerületnek kereken 61.000 hold birtoka volt, ebből parókiákat is beleszámítva 37 000 hold maradt. Az egyházkerület évi 22 millió lelt fordít egyházi célokra. Két év alatt 46 templomot, 74 iskolát, 12 lelkészlakot, 7 kulturházat és 10 egyéb egyházi célokot szolgáló épületet építettek. Makkai püspök meleg hálával emlékezett meg *Mary* angol királyné kétszázfontos adományáról, amelyet az erdőszentgyörgyi református templom renoválásának céljaira adományozott az erdélyi református egyháznak. Mint ismeretes, Erdőszentgyörgy a Rhédey grófok ősi fészke, akik rokonságban állanak az angol királyi családdal. A nemeslelkű királyné adományát a közgyűlés mély hálával köszönte meg. A püspöki jelentést egyhangulag elfogadták.

Ezután gróf *Bánffy Miklós* mutatott rá arra, hogy a püspök új módszerekkel vezeti egyházát, amelyek az életben kitűnően beváltak. Épen ezért az egyház és az erdélyi reformátusság nevében mély háláját fejezi ki *Makkai Sándor* előtt.

Bánffy beszéde után a tisztujtást tartották meg, majd 24-én, vasárnap 79 új református lelkész felszentelését foganatosították ünnepélyes keretek között.

— **A Magyarországi tiszántuli egyházkerület** nov. 20—21-én tartott közgyűlése határozatot hozott a Kollégium 400 éves jubileumának előkészítéséről, az Intitució és Méliusz születésének 400 éves, Szikszay: „Keresztyén tanítások“ 150 éves fordulójának megünnepléséről, a kollégiumi nagy könyvtár muzeális kiállításáról, a hitvallásos könyvek árának csökkentéséről is és középiskolai felügyelővé választotta *Dr. Papp Ferenczet*.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázati hirdetés.

A *szalóki* ref. filiális egyház keres egy magyarul és szlovákul tudó nyugdíjas tanítót, aki a templomi szolgálatot és az iskolás gyermekek valóságos tanítását elvégezné. Fizetése lenne: 7 kat. hold szántóföld, 2 drb. legettetési jog, tisztességes lakás és tüzelőfáját a hivek a legközelebbi erdőből szállítják. Pályázatok Ref. Lelkészi Hivatal *Drahňov okres Michalovce* küldendő.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szőke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Törvények és Rendeletek tára.

Közli: Vajthó Lajos.

274. számú törvény.

6. §.

Folytatás.

Az időelölépési határidők a következők:

A szolgálati idő tartama a XI. rangosztályú államhivatalnokok illetményeivel a C) csoportban 6 év, a D) csoportban 6 év. A X. rangosztályú államhivatalnokok illetményeivel a C) csoportban 6 év, a D) csoportban 7 év. A IX. rangosztályú államhivatalnokok illetményeivel a C) csoportban 7 év, a D) csoportban 9 év.

Az államhivatalnokok egyes csoportja, vagy megfelelő rangosztályai számára előírt évek betöltése után a szolgálati évek hátralevő részében a következő magasabb rangosztály járandóságába lép elő, minél magasabb fizetési fokozatba való előlépéshez szükséges határidők a 4. §. 2. bekezdése és az 5. §. 1. bekezdése, valamint az államhivatalnokok ezen csoportjaira érvényes szabályok szerint betartandók.

Azon tanítók, kik a népiskolai tanítói képesítő vizsgán kívül a polgári iskolai tanítói szakképesítő vizsgát is igazolják és ilyen iskolában tanítanak, a X. rangosztálybeli illetményeket három évvel és a IX. rangosztálybelieket egy évvel előbb kapják, mint népiskolák tanítói, a VIII. rangosztályban töltött 10 éves szolgálat után a VII. rangosztály járandóságába és fizetési fokozataiba lépnek elő.

Ha a tanítóktól megkivánt képesítés a nevezett csoportokban oly mérvre emelkedik, mely államhivatalnokoknál magasabb járandósági csoportba való besorozást eredményez, a jelen törvényben feltüntetett csoportok tanítói is automatikusan besorozottnak az illető csoportokba.

7. §.

Ha valamely tanítónál, ki az időelölépésre igényt szerzett, oly körülmények következtek be, melyek kérdésessé teszik, vajjon az illető az előlépésben megakasztható-e, akkor az időelölépésről való döntés a tény megállapításáig elhalasztatik. Ezen elhalasztásnak azonban ezen, vagy valamely későbbi előlépés esedékességi napjára befolyással bírnia nem szabad.

8. §.

A magasabb járandóságokba való előlépés a tanító bejelentésére az előlépési határidő leteltét követő napig (esedékességi napig) való visszamenő hatállyal hajtatik végre.

9. §.

Azon tanszemélyek, kik iskolát vezetnek (iskolavezetők, főtanítók, polgári iskolai igazgatók), igénnyel bírnak működési pótlékokra és lakásra, vagy az egyes országokban érvényes szabályok szerinti lakbérre. A helyi (ténylegességi) pótlékokból 75%-ot kapnak.

10. §.

Bizonyos alkalmazás tartamára a tanítókat hivatalos, vagy természetbeni lakásra és ennek hiányában lakbérátalányra (lakpénz pótlékra) és egyéb pénzbeli, vagy természetbeni járandóságokra való igények ugyanazon feltételek mellett és ugyanoly mérvben illetik meg, mint az ugyanoly szolgálati rangban és osztályban álló államhivatalnokokat.

A rendes napidijakra, a saját szolgálati helyeiken kívüli szolgálatteljesítésnél az utazási és fenntartási illetményekre, valamint az átköltözési költségek megtérítésére való igény az államhivatalnokok számára e tárgyban kibocsátott szabályok szerint igazodik.

A kezdőszolgálatban álló tanítók az állami gyakornokokkal egyenlőek.

Ha valamely tanító az eddig érvényes országos törvények szerint magasabb igénnyel bírna, mint a jelen szakasz három első bekezdése szerint, számára a járandóságok az illető országos törvény szerint szabottnak ki.

11. §.

Azon rangosztályba sorozott tanítónak, ki betegség, vagy szerencsétlenségek által hibáján kívül szükséghelyzetbe jut, kérelmére országos anyagi eszközökből legfeljebb háromhavi fizetését kitevő összegű, legkésőbb két év alatt visszafizetendő kamatmentes előleg nyújtatik, amennyiben a járandóságai a megengedett legmagasabb összegben felül már megterhelve nincsenek.

A fizetési előlegek engedélyezésénél teendő továbbmenő kedvezmény az országos iskolaügyi hatóság belátására bízatik, mely ezen esetben a visszafizetési módozatokat, valamint az esetleg megtehető biztosítási intézkedéseket is megállapítja.

12. §.

A lakáspótlék, melyet Morvaországban és Sziléziában azon tanítók kapnak, kik iskolát nem vezetnek, helyi (ténylegességi) pótléknak tekintendő. Ezen pótlék az ugyanily állású állami hivatalnokokra (6. §) érvényes szabályok szerint szabályozandó.

Azon országokban, melyekben a községek a tanítóknak lakásokat nyújtani kötelesek, a község kívánhatja, hogy számára ezen helyi pótlékból az országos törvények által ezen esetre meghatározott összegben, vagy azon lakáspótlék összegében, melyet a községek a jelen törvény szerint ily lakás helyett nyújtani kötelesek, megtérítés fizetessék.

13. §.

Ha valamely tanító az eddig érvényes országos törvények szerint ugyanazon jogalapon magasabb igénnyel bírna, mint a jelen törvény valamelyik határozománya szerint, akkor a járandóságai az illető országos törvények szerint szabandó meg, amennyiben a jelen törvény által kifejezetten meg-

szüntetve nincsenek, (12. §. 1. bek., 17. §. és 25. §. 3. bek.)

Országos törvények által tényleges szolgálatban, vagy nyugdíjállományban álló tanítóknak és családtagjaiknak biztosított külön járandóságuk az első bekezdésben feltüntetett korlátozásokkal, mint magasabb igények érvényben maradnak.

14. §.

Valamely sorkatonai szolgálat alatt a tanítónak a rangosztály szerinti állása fenntartatik. Valamely sorkatonai szolgálat (katonai kiképzés) alatt 10 heti időtartamig, valamint valamely időszak fegyvergyakorlat alatt a járandóságai élvezetében marad; ezen esetben ezen idő a magasabb járandóságokba valamely előlépéshez is beszámítandó. Tartalékosoknak és póttartalékosoknak békében való tényleges szolgálatra való behívása esetén az országos iskolaügyi hatóság ugyanezen kedvezményt hosszabb időtartamra is biztosíthatja.

Az egy évig, vagy tovább tartó sorkatonai szolgálatra behívott tanítók járandóságai beszüntetendők.

Hogy mozgósítás, hadiállományra való kiegészítés, vagy a népfelkelés behívása esetén a tényleges katonai szolgálat alatt mennyiben maradnak meg járandóságaik élvezetében, ez az egyenjogú állami hivatalnokokra érvényes szabályok szerint igazodik. Az ily szolgálat ideje a magasabb járandóságokba való előlépéshez beszámítatik.

Ha valamely tanító mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén kívül törvényes köteleesség nélkül katonai szolgálatra önként be akar vonulni, vagy átmenetileg benn akar maradni, akkor ehez szabadságra van szüksége, mely az államhivatalnokokra érvényes szabályok szerint adatik meg.

Mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén az ily katonai szolgálat teljesítéséhez az illetőnek az országos iskolaügyi tanács jóváhagyása szükséges, melyet csak szolgálati nélkülözhetetlenség miatt szabad megtagadni.

Ha az országos törvények határozmányai az illető tanítókra kedvezőbbek, mint ezen határozmányok, akkor az országos törvények érvényesek.

Második fejezet.

A tanszemélyek rendes szolgálati járandóságai a tényleges szolgálatban.

Irodalomtanítók.

15. §.

A népiskolai érettségi bizonyítvánnyal bíró tanítóknak a kezdőszolgálatban a 13. §. határozmányja fenntartásával a C) hivatalnoki csoportbeli állami gyakornokok járandóságai járnak.

16. §.

A 15. §-ban említett tanítók, kik három éven át a csehszlovák köztársaság országaiban nyilvános, vagy magán népiskolákban működtek és a népiskolai oktatásra képesítő vizsgát letették, a C)

csoportba soroztatnak be. Azon tanítókra, kik valamely polgári iskolába lépnek elő, a 6. §. utolsó előtti bekezdésének határozmányai mérvadók.

Azon tanítóknak, kiknek az oktatásra képesítő vizsgánál az érettségi bizonyítvány bemutatása elegendő, az oktatásra képesítő vizsga előtt valamely nyilvános iskolán töltött két évi megszakítás nélküli működés ideje a kezdő szolgálatba beszámítatik.

A külön vallástanítók.

17. §.

A külön vallástanítók, kik több mint 15 órát tanítanak hetenként, a kezdőszolgálatban ugyanazon járandóságokkal bírnak, mint a 15. §-ban említett irodalomtanítók. A kezdőszolgálatba beszámítatik azon idő, de legfeljebb csak három év, mely alatt, mint lekipásztörök, nyilvános iskolában vallástant tanítottak.

Azon külön vallástanítók, kik hetenkint legalább 16 órán át tanítanak, ugyanazon járandóságokkal bírnak, mint ama iskolák irodalomtanítói, melyen alkalmazva vannak. Ha ezen iskolák irodalomtanítói az országos törvények szerint magasabb járandóságokra bírnak igénnyel, mint a milyenek a jelen törvényben megvannak állapítva, a vallástanítókat hasonlóképen ilyen járandóságok illetik.

A külön vallástanítók, kik heti 16 óránál kevesebbet tanítanak, renumerációt kapnak, mely heti 6 óráig terjedő oktatási kötelezettség mellett az ugyanolyan állású irodalomtanítók járandóságai 25%-át, 6—10 heti óránál 50%-át, 11—15 heti óránál 75%-át teszik ki. A rangosztály szerinti járandóságokba való besorozásnál ezen szolgálat után is a három évet meghaladó idő az előlépéshez beszámítatik.

A női kézimunkatanítónők.

18. §.

Az oktatásra képesítő bizonyítvánnyal bíró női kézimunkatanítónőknek, kik hetenkint legalább 13 órát tanítanak, a népiskolai kezdőszolgálatban a D. csoportbeli állami gyakornokok járandóságai, a polgári iskolákon tanító női kézimunkatanítónőknek a C. csoportbeli állami gyakornokok járandóságai járnak, ha az országos törvények szerint magasabb járandóságokra igénnyel nem bírnak.

Azon tanítónőknek, kik nincsenek véglegesen alkalmazva és heti 13 óránál kevesebbet tanítanak, a kezdőszolgálatban renumeráció jár, mely heti 6 óráig terjedő tanítási kötelezettségnél az illető csoportbeli állami gyakornokoknak járó díjazás 25%-át, 6—10 heti óránál 50%-át és 10 órán felül 75%-át teszi ki, amennyiben ezek is az országos törvények szerint magasabb díjazásra igénnyel nem bírnak.

(Folyt. köv.)

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Félévre . . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZŐKE ISTVÁN. Főmunkatárs: KÓMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkész-i hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	---	--

Megjelenik minden szombaton.

Uj hangok a prágai parlamentben.

Aki a parlamenti kulturális bizottság legutóbbi üléseiről kiadott részletes tudósításokat olvashatta, annak biztosan feltűnhetett, hogy református egyházunk még mindég megoldatlan kérdésének ügyét olyan tényezők, illetve törvényhozók tették szóvá, akik személyileg református egyházunkkal sem valósi, sem pedig nemzeti értelemben vonatkozásba nem hozhatók. Nem hisszük, hogy a két törvényhozó, nevezetesen Dr. Kozák (nemzeti szocialista) és Devečka (cseh-szlovák agrárpárti), akik közül az első az iskolaügyi miniszter, a másik pedig a kormányelnök politikai pártjához tartozik, egészen véletlenül, vagy politikai kortesfogásból tették volna szóvá egyházunknak még mindig rendezetlen helyzetét. Ha a politikai helyzetképet tárgyilagosan mérlegeljük, akkor komolyan kell hinnünk azt, hogy a kormány most már hozzá fog a református egyház ügyeinek rendezéséhez és a valóságnak megfelelőnek azt a napilapokban is megjelent hirt, mely szerint az illetékes iskolaügyi miniszternek is az a terve, hogy a ref. egyház 10 évvel ez előtt hozott törvényei a kormány által letárgyaltatva, megnyerjék az állami jóváhagyást. Nem véletlennek kell tehát vennünk azt, hogy a kormányelnök és az iskolaügyi miniszter pártjaihoz tartozó törvényhozók most már nem az egyházi, hanem az állami érdek kihangsúlyozásával sürgetik a vitás ügyek gyors likvidálását. A két törvényhozó lépése azt

mutatja tehát, hogy a kormánytényezők komolyan fognak hozzá ezeknek az ügyeknek az elintézéséhez.

Református egyházunk az állammal való viszonya rendezése ügyében ezideig megtett mindent, ami tőle telhetett. Az állam iránti lojalitásának számtalan jelét adta még akkor is, ha az állam részéről olyan kívánság merült fel, hogy egyházunk a református egyházalkotmány, az autonómia és az evangéliumi értelemben vett demokratikus elveket is adja fel. Ez történt például a pozsonyi zsinat IX. törvénycikkének megalkotásánál, amikor zsinatunk a gyülekezet önrendelkezési jogának félretételével maga tett intézkedéseket olyan dolgokban, ami az egyes gyülekezeteknek az emberi, egyházi és isteni törvényekből folyó szent joga.

Devečka képviselő azt az indokot hozza fel a késedelem okául, hogy egyházunk még mindig nem rendezte a nyelvi kérdést, holott ez a kérdés, amint azt a tiszáninneri kerület püspöke e lap hasábjain is közölt jelentésében világosan kifejtette, egészen egyszerű s ha megtisztítjuk mindattól, amit e kérdés köré a politikai törtétek vontak, akkor a megoldása a lehető legkönnyebb. A nyelvi kérdésben, azok megoldásában csak a gyülekezeti önrendelkezési jog alapjára helyezkedhet anyaszentegyházunk. Ebből az elvből egyetemes egyházunk többet nem engedhet, mint amennyit a pozsonyi zsinaton en-

gedett, mert egyetlen egy egyházi testületnek, még a zsinatnak sincsen joga arra, hogy a református gyülekezet istentiszteleti nyelvét felső paranccsal megváltoztassa. Református egyházunk egész multját és azt a bibliai, evangéliumi demokráciát csufolná meg vele, aminek a fennmaradását köszönheti s ha az állammal való rendezésnek az az ára, hogy tagadjuk meg ezt az ősi, evangéliumi demokratikus elvet, akkor inkább szenvedjük továbbra is a rendezetlen állapot minden megpróbáltatását és keserűségét, de önmagunk soha sem mondjunk le arról, amiről csak hitünk és lelkiismereti meggyőződésünk megtagadásával mondhatnánk le.

Magamnak személyes kapcsolatok révén többször volt már alkalmam megismerni a cseh protestáns vezető egyéniségeknek ebben a kérdésben elfoglalt álláspontját. Ismerem azokét is, akiknek a kormánynál ezekben döntő szavuk van. Jól mondja a tiszáninnyi egyházkerület püspöke, hogy a református egyháznak nem a kormánytényezők okozzák a legtöbb keserűséget, hanem az az önmagát nagy és jelentékeny tényezőnek felfújt csoport, amely az egyház és állam viszonyának a rendezésénél magának a mindenható és mindentudó közvetítő titulusát s jogait vindikálja.

Csak helyeselnünk kell azért püspökeinknek s a theologia igazgatójának azt a legutóbb megvalósított, illetve megkezdett akcióját, hogy ezeknek a kérdéseknek a megoldásánál a közvetítés nehéz és nagy munkáját a csehtestvér egyház vezető emberei végezzék azon szent történeti juss alapján, hogy egyházukat a magyar református egyház miszsiói lelke, testvéri áldozatkészsége és fiainak odaáldozása emelte új életre. Hangsúlyozom ismét, amit sokan talán kivihetetlennek tartanak, hogy nekünk a csehtestvér egyházzal sokkal mélyebb, elevenebb és rendszeresebb kapcsolatot kellene létesíteni, mint amilyen eddig van. A cseh református otthoni közvélemény, különösen a gyülekezetek, ma is átvannak hatva attól a felmérhetetlen nagy szolgálattól, amit református lelkészeink a türelmi rendelet után a csehtestvér gyülekezetek megszervezésével nekik nyújtottak. Viszont emberileg érthető az, hogy ezek az áldott lelkikapcsolatok megszakadnak ott, ahol nem ápolják őket.

Dr. Kozák nemzeti szocialista képviselő veszedelmet lát abban, hogy theologusaink a Goebbels hatása alatt álló német theológiákon szerzik meg a theologiai továbbképzést. Ez a félelem a református egyházzal kapcsolatosan indokolatlan, mivel ha mennek is ki theologusaink Németországba, ezek rendszeresen azokra a helyekre mennek, ahol a hitvallásos református egyház a hitleri totális állameszmével szemben megható, becsületes és nyílt harcát vivja.

Örömmel üdvözöljük a képviselő azon indítványát, hogy a református ügyek helyesebb intézése céljából állíttassék fel a minisztériumban egy református ügyosztály, üdvözöljük ezt különösen abban az esetben, ha az egyetemes egyháznak erre vonatkozó előterjesztései — a református közvélemény megnyugtatóra is — meghallgatásra találnak.

Azonban aggodalommal olvassuk azokat a szavait, amelyekben a theologiai vizsgákra s egyáltalán a lelkészképzésre vonatkozólag az állami hatalom fokozottabb beavatkozását sürgeti. Tudjuk, hogy a ref. lelkészképzésre vonatkozólag kormánykörökben gyakran hangzottatott elgondolás, hogy a pozsonyi ev. theol. fakultással karöltve oldassék meg a mi lelkészképzésünk is, mivel csak két református jellegű tanszék felállítására lenne újabb szükség. Az evangélikus egyház öntudatos közvéleménye azonban sokkal hamarabb fejezte ki ellenszenvét ezzel a tervvel szemben, mint az hozzánk eljutott.

Ha vannak akár az önként felkinálkozott közvetítők, akár a kormánytényezők között olyanok, hogy az újabb református generáció ebben a kérdésben másként vélekedik, mint atyáink, akkor ki kell jelentenünk, hogy az új nemzedék még nagyobb meggyőződéssel vallja azt, hogy a lelkészképzés református egyházunk legelsőbb és legszentebb belső ügye. Ha az állami hatalom azt akarja, hogy a református egyház belső értékeivel a demokrácia egyik fontos tényezője legyen, akkor a lelkészképzésben csak azok a történeti, szellemi és erkölcsi értékek érvényesülhetnek, amelyek a református keresztyénység lényegét alkotják. Református egyházunk négyszáz esztendő multjából számtalan példában figyelmeztetést lát arra, hogy ebben a kérdésben még a szegénység és megnemér-

tettség árán is azon az uton járjon, amire a multja elkötelezi. Ez pedig, hogy konkrét példában érzékeltessem, azt tanítja, hogy a magyar református egyház egyetlenegy misszió-náriust sem tudott volna adni a csehtestvér gyülekezeteknek a XVIII. század végén és a

XIX. század elején, ha az állami tényezők „fokozottabb mértékben avatkoztak volna bele a lelkipásztori képzésbe.“

Ezeknek őszinte és nyílt elmondásakor az új hangokból táplált bizakodás várja a tetteket.

Varga Imre.

Tarlózás az egyházi ugaron.

Egész nyugodtan parlagnak is nevezhetném, hiszen olyan elhanyagolt terület a falusi ifjuságunk. Sokszor elgondolkodom rajta, hogy mit érezhet, mit gondolhat az a falusi földmives ifju, ha az egyházára gondol? Semmiesetre sem gondolhat úgy rá, mint édesanyára, mert még mostohának sem lenne szabad úgy bánni a gondjaira bizott gyermekekkel, mint az egyház bánik ezekkel a falusi ifjakkal. Eddig az egyházainkban semmiféle megmozdulás sem történt, hogy ifjainkat belevonjuk az egyházi munkába. Az a helyzet, hogy az az ifju leágendázik, azután kikerül az élet forgatagába, hol különféle eszmeáramlatok ágensei veszik körül és csábítják. Neki magának kell megvívnia a kísértések ezer nemével és nem éri a hátamegett, nem éri a mindennapi harcok idején a biztos háttvédet: az anyaszentegyházat. Sokszor 10—20 év mulva találkozik az egyház az életbe kibocsájtott gyermekével az esküvője alkalmával, aztán újabb husz év mulva talán egy presbiter, vagy gondnokválasztás alkalmával. De milyen sivár, milyen szomorú ez a találkozás! Akkorra az élet lekoppasztott róla minden értéket és a kifacsart citromnak csak a háját dobja vissza a Sátán nagy röhögés közepette... Így tűnik fel a helyzet annak, aki kívülről nézi a dolgokat. De aki belülről nézi, annak még szomorubbnak. Az tudja nagyon jól, hogy ifjuságunk élete felett nem Krisztus az ur, hanem ifjuj erőt a paráznaság szolgálatába állította! Aki ezt kétségbevonja, hallgasson ki egyszer egy kukoricafosztót, vagy legényeink beszélgetését egy-egy táncmulatságon, vagy azokat a beszélgetéseket, melyek a kiskapuba folynak le esténként és meggyőződhet állításunk igazvoltáról.

Szabad ennek így menni tovább is? Hát az az egyház nem felelős minden gondjaira bizott lélekért? Hát csak a felnőttek, az adófizetők az egyháznak a kedves gyermekei? Hát a jövő gyülekezete nem ezekből az ifjakkól tevődik? Akármerre fordulunk is a háboru utáni években, mindenhol az ifjuság előretörését, élni akarását látjuk. Azt látjuk, hogy részt kér és részt akar kapni az események formálásában. A bolsevik Oroszország a maga véres forradalmát csak fanatizált ifjusággal tudta keresztül vinni. Mussolini nem kis mértékben annak köszönheti elért sikereit, hogy hátamegett egy megszervezett ifjuság állott. Hitler az ifjuság nélkül sohasem tudott volna hatalomra

kerülni. Ez a század az ifjuság százada. És ha az az ifjuság jó arra, hogy a vérét áldozza a küzdelmek idején, ha az az ifjuság megállja a helyét magas és felelősségteljes pozíciókban, miért nem kaphat az az ifjuság részt az egyházi munkában? Vagy nekünk csak akkor kell valaki az egyházi konstruktív munkában, ha már mások az egyház ellenségévé tették, ha már az Isten képét a Sátán letörölte róla?

Valljuk meg őszintén, hogy eddig vajmi keveset tettünk az ifjuságunk megtartása, vallásos nevelése érdekében. Ha valahol történtek is kísérletek, többnyire városi gyülekezetekben, iparos ifjak között. Tartottunk minden néven nevezendő konferenciát, de a falusi ifjuságunk számára egy sem jutott. Ahol volt is kezdeményezés, a kezdő kísérleteknél tovább nem jutottunk, sőt sok helyen az „Ifjusági egyesület“ valami színész-sport-rezesbanda klubba alakult át, hol a bibliáról szó sem esett. Pedig ifjuságunk élni akar és jogosan megköveteli az egyháztól, hogy reá is gondoljon. Ez létérdeke is. Mozduljanak meg az egyházmegyék belmissziói bizottságai és dolgozzanak ki állandó programot, fejtsenek ki propagandát és vigyék keresztül, hogy minden gyülekezetben minél előbb megalakuljon a KIE. Az egyetemes konvent pedig gondoskodjon egy állandó utazó titkár beállításáról. Addig is, míg ez megtörténne, az egyházmegyei lelkészek bizzanak meg maguk közül egy arra alkalmas egvént, hogy az sorra járván a gyülekezeteket, mindenhol alakítsa meg a helyi KIE-t.

Azok számára, akik szívesen végzik ezt a munkát, ajánlom a magyarországi belmissziói utmutatót, melyet Dr. Enyedy Andor szerkesztett a konvent megbízásából. Megrendelhető a Bethlen nyomdában, Budapest, Kálvintér 7. Ára 2.50 P. Ebben egy egész évi anyag van feldolgozva Dobos Károly által és minden lelkész nagy hasznát veheti nemcsak az ifjusági, de más munkánál is.

Garamvölgyi Károly.

„Juttasd eszembe a keserűségemben, hogy akik könnyhullatással vetnek, örömmel aratnak; a bú s bánat közt, hogy ami a testnek keserű, a léleknek nádméz; a nyomorúságok háborúiban, hogy a szélvész után szép verőfény támad; a bosszúság-szenvedésben, hogy té igaz Bíró vagy; a halál félelmében, hogy az énnekem nyereségem.“

Ráday Pál: Lelki hódolás.

Fundamentom és Épület.

A theologia és tanítóképző-intézet épületeinek felállítása tárgyában az egyetemes konvent elé terjesztett „Javaslat” indított arra, hogy a fent említett épületek fundamentomának szilárdságáról és a ráépítendő intézetek lehetőségéről szóljak néhány szót.

Azt tudom, — mint laikus is, — hogy minél nagyobb egy épület, annál szilárdabbnak, ellenállóképesebbnek kell lenni annak az alapnak, melyre az épületet ráépítik. Ha laza a föld, azt megerősítik úgy, hogy megállhat rajta az az épület minden baj nélkül. A szóban forgó két intézmény épületének a „Javaslat” szerint mi vagyunk a fundamentomai és félős, hogy ha maga az épület nem is, de némelyik fundamentomkő elsüllyed abba az anyagba, amely alatta nagyon laza, mert nemcsak az egyes gyülekezetek vannak túlterhelve, hanem az egyházi hivatalnokok is, különösen mi, kis egyházban kongrua nélkül, vagy kevés kongruával nyomorgó elkészek. Nem kell egyebet tekintetbe venni, csak az egyetemes egyház különböző pénztárnokainak felszólalásait a hátralékok miatt és be kell látnunk, hogy itt anyagilag oly gyenge az alap, hogy először annak a megerősítéséről kell gondoskodni, hogy az épület ráépíthető legyen.

Példának csak magamat hozhatom ugyan fel, de lehetnek mások is, akiknél „a lélek kész ugyan, de a test erőtelen.” Azt értem ugyanis ez alatt, hogy míg rendszeresen kaplam a kongrua előleget, havi 340 koronát, addig mindig kifizettem járulékaimat, de amióta kongruámat — inegszakításal — 3 és 1/2 évig nem kaptam, a helyi 23 mázsa buza fizetéséből képtelen vagyok azt fedezni, nemhogy még újabb terhet bírnék magamra vállalni.

Az intézmények felállítása és fenntartása, amely nagy gondot okoz egyházi felsőbbsegeinknek és határozatokban, javaslatokban is kifejezésre jut, nagyon tiszteltreméltó törekvés és gondolat, azonban ne méltóztassanak figyelmen kívül hagyni, azok igazi alapjának, az egyházi funkcionáriusoknak, de különösen a elkészek anyagi helyzetének a megjavítását sem. Hiszen anyagi ügyeink, de különösen államisegélyünk keresésében társtanul bolyongunk, mert nincs senki, aki mellénk állna és nem engedne annak utvesztőiben eltévedni, vagy a különböző fórumokon elutasítani.

Hogy a „Javaslat” az előadó Nagyt. Urnak és az azt elfogadó plenáris igazgatótanácsnak nem elviselhetetlen, az lehetséges, de mindenki maga ismeri nálunk a maga nyomoruságát és teherbíró képességét is.

Hogy az egyházmegye állapítsa meg, hogy ki a szegény, aki nem fizethet?... Az igen nehéz feladat. Ma én, holnap a másik, holnapután megtörténhet, hogy mindannyian. Köztudomás szerint senki sem szegény s ha valaki hangoztatná, akkor sem hinnék el.

Főtiszteltetű Konvent! Nagytiszteltetű Előadó Ur! Ne építsünk addig, amíg az alapot meg nem

erősítettük. Ne határozzunk addig, amíg meg nem győződünk annak az alapnak teherbíró képességéről. Alulról kezdjük az építést, nehogy az összehordott, de még nem elegendő anyagot megemészsze az idő vasfoga.

Fundamentomot először és aztán rá az épületet! Hogy amikor eljő közénk nemsokára a Szeretet és Igazság fejedelme, minket is hasonlíthasson ahhoz a bölcs emberhez, aki nem homokra, hanem kősziklára építette az ő házat.

Martonfala.

Szaniszló János.

A dunáninnyi ref. egyházkerület közgyűlése.

A dunáninnyi református egyházkerület nov. 27-én tartotta Pozsonyban rendes évi közgyűlését *Balogh Elemér* püspök és *Dr. Szilassy Béla* egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt, melyen a kerületi közgyűlés alkotó tagjai csaknem teljes számban megjelentek.

Püspök ur szívből fakadó imádságban emelte a lelkeket Istenhez, erőt kérve tanácskozásunkra, áldást anyaszentegyházunkra.

Főgondnok ur megnyitó beszédében megérez-tük fajaért és anyaszentegyházáért lángoló szíve melegét. Rámutatott arra, hogy a református öntudat mélyítése, erősítése a református egyház elsőrendű feladata. Szólt a nemzeti gondolat kiépítéséről a református egyház által. Javasolta a református akció megindítását s ennek feladatköre, programjának kidolgozására a kerület bizottságot választott *Sörös Béla*, *Galambos Zoltán*, *Nagy Nándor* és *Dr. Kennessey Kálmán* személyében azzal, hogy jövő évi áprilisban tartandó konventi ülés elé a bizottság a megindítandó munka mikéntjére nézve konkrét javaslatot, illetve előterjesztést tegyen.

Püspöki jelentés kapcsán felterjesztéssel él a kerület a konvent utján az államkormányhoz, hogy a segédlelkészek katonai szolgálatra való behívása ezenül július 1-én eszközöltessék, hogy ezáltal a hitoktatás ellátása körüli nehézségek két hónappal megrövidíthessenek. Ugyancsak a püspöki jelentés kapcsán állást foglalt a kerület az egyetemes egyház követeléseinek (theol. járulékok, tanítóképző intézeti járulékok, közalap-, nyugdíj járulékok, új zsolnárok árhátralékai) behajtása mellett.

Pénzügyi bizottság jelentése kapcsán szükségét látta a kerület annak, hogy felvegye az érintkezést a másik két kerülettel, hogy a kerületek háztartásaiban egyöntetűség jöjjön létre. Ezen érintkezés felvételével megbizsa a kerület a pénzügyi bizottságot azzal, hogy az evangélikus egyház pénzügyi szerveivel is vegye fel az érintkezést.

Elfogadja a kerület a tanügyi bizottság jelentését s meleg ünneplésben részesíti annak előadóját: *Kovács Alajost*, ki hosszú ideig töltötte be ezt a fontos tiszter s ki most, miután az aktív tanítói

szolgálattól megvált s nyugdíjba ment, lemond ugy a tanügyi bizottsági előadói, mint az egyházkerület tanítóképviselői és zsinati képviselői tisztségéről. Jól esett hallanunk ennek az egyházáért mindig önzetlenül dolgozó, az Ur szőlője munkásának, a rábizottak hű sáfárának ajakáról, midőn eddigi megbízatásait ugy a kérdletnek, mint a református népnek megköszönte, azt a férfias kijelentést, hogy ezután is ugy fogja szeretni egyházát, mint eddig szerette s dolgozni fog érte mindaddig, amig ereje megengedi. Adja Isten neki sokáig ezt az erőt, hogy az egyházi közélet mezején inég sokszor találkozhassunk vele.

A belmissziói bizottság jelentése kapcsán ki mondja a kerület, hogy egyházmegyénként 6000—6000 Ké-t fordít belmissziói célra s mindkét egyházmegyében iratirjesztési központot állít fel.

A pozsonyi diákmenza és internátus vezetőségével szemben a kerület elismerését fejezi ki s az egyházmegyéket felhívja eme nagy diákjóléti intézmény fokozottabb támogatására.

A közgyűlés főbbi pontjait az egyházmegyék felterjesztései, adásvételi szerződések, alapítványlevelek jóváhagyása, lelkészek és egyházak segélykérvényei képezték, melyek főjegyző gondos előterjesztésében nagyobbára ellogadtattak, ugy, hogy a 41 pontból álló tárgysorozat délután 1 órára letárgyalatott.

Délután a bíróság ülésezett s az időszaki tanács megválasztása után egy fegyelmi és egy közgazgatási fellebbezett ügyet intézett el.

Dr. Agyagási Sándor.

Templomszentelés Dercenben.

Nagy napja s hálaadó örömnépe volt a derceni egyházközségnek november 17-e, ez a napfényben fürdő, ragyogó őszevi vasárnap. Fényt szórt alá ez a kedves nap az egész községre és fénybe mártott esettel simította végig kiváltképen a 100 éve fennálló s százados ruháját új, diszes külsővel felcserélt szép templomot. E napon szentelte fel ugyanis *Bertók Béla* kárpát-aljai püspök urunk az Istennek szentelt hajlékát.

Püspök ur *Bary Gyula* beregi esperes társaságában érkezett a községbe, ahol is a templom előtt *Vacsy István* helybeli lelkész fogadta a presbitérium élén s üdvözölte szívből jövő szóval. Püspök ur megtekintette az egyház megújított templomát s az utóbbi 5 év alatt teljesen újja épített egyházi épületeket. Volt mivel dicsekedni az egyház vezetőségének és áldozatos tagjainak, mert mindenen ékesen, megszépülve várták ezt a napot. Igaz, hogy öt év alatt csupán egyházi építkezésekre 130.000 koronát adtak össze a gyülekezet tagjai és épen a gazdasági leromlás mélypontján, amikor még élni, megmaradni is elég kegyelem volt. Ebből a hatalmas összegből orgonát építettek 31.000 koronáért, vasoszlopokon

nyugvó s vashól készült körbefutó karzatot állítottak fel, mintegy 400 ember befogadására 32 000 koronáért, több mint 20 000 koronát költöttek a templom külső-belső megújítására s megszépítésére, lelkészi és tanítói lakásokat renováltak, új kerítéseket és melléképületeket építettek, szóval bátran elmondhatom, hogy a templommal együtt e napon az egyház összes többi épületeit is felszentelhetette volna püspök urunk. Méltán ült ott a jól végzett munka, a hű sáfárkodás megelégedést nyújtó tudata az egyháznak szinte minden tagja orcáin, mert hiszen a fentebb kített összegben felül még ingyen munkával is bőségesen hozzájárult az egyház közönsége az épületek megújításához. Igaz, hogy itt is akadt zavargó emberek, akik gáncsoskodtak, zugolódtak, de mintha ennek a napnak fénye, melege elsodorja volna ezek szívéből is az ellenségeskedés indulatait. Bár meghozná ez a nap a lelkek teljes kibékülésének olajágát is az egész derceni gyülekezetnek.

A templomszentelési ünnepséget a helybeli népes gyülekezet s a környékbeli falvakból örömmükben osztozni jött testvérek hatalmas serege által zsufolásig megtöltött templomban a 71. dics. 1. versének, majd a 182. dics. 1—2. verseinek éneklése vezette be, utána a helybeli híres-neves énekkar adott elő precizen énekszámot. Püspök ur lépett a szószékre és áhítatos imádságban egybeforrt szívünk buzgón esedezett főpásztorunk könyörgő szavával, kérve Istennek áldását a megújított templomra s annak látogatóira, a gyülekezet minden tagjára. Énekkar újabb éneke után *Bary Gyula* esperes mondott hatalmas egyházi beszédet, mellyel hallgatóságának szívét-lelkét megfogta és magával ragadta. Szólt beszédében templomaink nagy történelmi jelentőségéről nemzeti és egyházi életünk multjában s Isten népét a szent helynek további buzgó látogatására buzdította. Urvacsorai ágendát vezetett *Györke István* egyházmegyei főjegyző, majd *Husztí Béla* kigyósi, *Simon Zsigmond* asztélyi és *Gáthy Lajos* izsnyétei lelkészek közreműködésével kiosztotta a szent jegyeket, míg urvacsoraosztás után Husztí Béla véggezte a szertartást. Amíg az istentisztelet tartott a templomban, a kívül rekedt hívek gyülekezetében *Gáthy Lajos* hirdette az igét.

Bizony késő délutánra járt az idő, amikor a hatalmas gyülekezet lelki éhségét és szomjúságát megelégitette az Ur kegyelme. Szíves szeretettel a derceni egyház és lelkésze fogadta s látta el vendégszerető asztalánál a megjelent előkelőségeket és vendégeket Este a helybeli és munkácsi dalárdák szép magyar nótákat adtak elő a ref. iskolában, ugyanitt mutatta be *Füsti László* vezetésével a község ifjusága a derceni gyöngyös bokrétát. Ugy a dalosok, mint a gyöngyös bokréta szereplői szép sikert aráltak.

Azzal az érzéssel távoztunk el a derceni testvérek örömnapijáról, hogy az ottani testvéreink szívében nem hidegedett még meg az áldozatos adakozás tüze, nem fagyott még le az Isten sze-

retetének s az egyházhöz ragaszkodásnak nyíló virága. Ne embereké, de a könyörülő Istené legyen érte minden dicséret és dicsősség. —ke.

M E G H I V Ó

a Helvetia Jóléti Egyesület folyó évi december hó 21-én (szombaton) délután 3 órakor a pozsonyi református lelkesi hivatal tanácstermében megtartandó

rendkívüli közgyűlésére.

Tárgy:

1. Szerződés-kötés a Phoenix Életbiztosító Társasággal.
2. Esetleges indítványok.

Bratislava, 1935. december 7-én.

Az igazgatóság.

H I R E K:

— A Kálvin-nyomda Beregszászról Munkácsra költözött. Címe: *Kálvin-nyomda Mukačevo, Jasina u. 16.*

— Az 1936. évi Szeretet-naptár megjelent s mindazoknak, akik erre igényt jelentettek be, a kívánt példányszámban szétküldetett. Akik még rendelni akarnak belőle, jelentsék ezt mielőbb a *ref. püspöki hivatalhoz, Mukačevo Duchnovics u. 11.* Ára darabonként 3 korona.

— A királyhágómelléki református egyházkerület közgyűlése november hó 19-én nyílt meg. A XC. zsoltár éneklése után Sulyok István püspök imádsága fogta össze a közgyűlés alkotó tagjainak lelkét egy szent közösségbe és úgy borultak le Isten előtt, esedezve az Ő kegyelméért. Majd Dr. Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok mondotta el megnyitó beszédét, megemlékezvén a mult gyűlés óta elköltözött halottakról és arról a veszteségről, amely a református egyházat érte Ugron István erdélyi főgondnok lemondásával, aki előrehaladott korára hivatkozva vonult vissza.

Megalakította a közgyűlés a zsinat által elfogadott új egyházi törvényben előirt egyházkerületi igazgatótanácsot, amely egyik közgyűléstől a másik közgyűlésig teljes felelősséggel intézi a kormányzati és közigazgatási ügyeket, mint az egyházkerület főhatósága. Az igazgatótanács jog- és hatáskörét, valamint szervezetét és ügyrendjét szabályrendelet állapítja meg. Határozatot hozott a közgyűlés az egyházfegyelmi szabályrendelet tárgyában.

A lelkészképzés kiegészítésére vonatkozólag a közgyűlés magáévá tette Dr. Makkai Sándor erdélyi püspök javaslatát, hogy a lelkészképzés négy esztendőről ötre emeltesse és az ötödik esztendőt a leendő lelképásztörök a Bethlen-kollégium-

ban töltsék, ahol gyakorlati kiképzésben részesüljenek.

Iskola-ügyekkel is foglalkozott a közgyűlés. Amily lesújtóan hatott a közgyűlés tagjaira az a szomorú helyzet, amelyben az iskoláik vergődnek, olyan örömmel vették tudomásul, hogy az irattervezés olcsó kiadásban megjelentette a Dr. Erdős József professzor által eredetiből fordított, újlag átnézett és sajtó alá rendezett, jelenleg Nagyváradon nyomtatott Heidelbergi Kátét (8 Lei), amelyet most már a királyhágómelléki református egyházkerületben az egyház tagjai, iskolásgyermekiek és felnőttek megszerezhetnek, hogy belőle hitők igazságait megismervén, református öntudatukat erősítsék.

— A királyhágómelléki református egyházkerület egyházfegyelmi szabályrendeletet alkotott. A szabályrendeletben foglalt fegyelmezési fokozatok a következők: a) figyelmeztetés négyszemközt a lelkes által; b) megintés a lelkes által a presbitérium két-három tagja előtt; c) dorgálás a presbitérium színe előtt, illetve meg nem jelenés esetén a presbitérium gyűlésben hozott és írásban kézbesített határozata után; d) eltiltás az urvacsorától és az egyháztársadalmi alakulatokból kirekesztés, melyek a szószékről a gyűlekezethez ki-hirdetendők. Az urvacsorától eltiltott csak a leg-egyszerűbb szertartással, harangozás nélkül temethető el; e) kirekesztés az egyházból.

— A francia reformátusok egysége. A Franciaországban élő reformátusok, a hugenották késői unokái között végre helyreáll az egység. Ed-dig ugyanis két nagyobb, önállóan szervezkedett csoportjuk volt. Az egyik a történelmi református hitvalláshoz ragaszkodott, a másik inkább liberális elveket vallott. A két csoport szétválása lényegileg már több, mint százestendő, de intézményessé csak az 1905—1906-i szeparáció után vált. Néhány év óta azonban erősen jelentkezett köztük az ősi egység helyreállításának vágya. Gazdasági és lelki kérdések egyaránt közrejátszottak ebben. A két eddig szembenálló csoport uniós bizottsága már elkészítette az egyesítő hitnyilatkozat tervét s remélhetőleg rövidesen sor kerül annak érvénybe-lépésére is.

— A történelmi „átértékelés“ divata és hóbortja már a legvakmerőbb várakozásokat is kezdi felülmulni az egyszerű és világos igazságok és tények szemérmetlen félrecsavarásában. Rikítóan jelentkezik ez a körülmény a „Magyar Kultúra“ című, jezsuita kirohanásokról hirtett folyóiratnak abban a cikkében, amely a római pápák egyik legsötétebb emlékü alakja, VI. Sándor és Luther között von párhuzamot, hogy nyakatekert okoskodás után Luthernek adja az elsőséget... az erkölcsstelenységben. Elismeri a cikk, hogy VI. Sándor erkölcsstelen volt, törvénytelen gyermekei is voltak, de Luther még erkölcsstelenebb volt, mert megszegte szerzetesi fogadalmát, amikor feleségül vette Bóra Katalint. VI. Sándor pápa büne emberi bűn, de a „Luther büne sántáni.“ Luther erkölcsstelenebb

volt, mint a világ egyik legerkölcstelenebb, méregkeverő pápája azért, mert Bóra Katalinnal hosszú esztendőkön keresztül békés és tiszta házas életet élt, amit a róm. kath. egyház nem áldott meg. Ilyen módszerrel bizony könnyen lehetne forgatni a történelem nagyjait le és fel, az effajta „írók“ pártállása és a mögöttük állók óhajta szerint. Milyen jó, hogy az efféle hangok nem hallatszanak messzire és magasra!

— Ausztriában 1910 óta 360.467 lélekkel szaporodtak a nem római katolikusok, ami több mint egész Tirol lakossága. A római katolikusok száma Bécsben 1910 óta 289.000-rel csökkent.

— A budafoki gyülekezet egyik buzgó tagjának 2000 pengős adományából Balaton Zamárdiban 549 négyszögöles telket vásárolt, amelyen kegyes adományokból felépítette és berendezte a Balaton partján az első református gyülekezeti üdülőt.

HIVATALOS RÉSZ.

A szlovenszkói tiszáninenni
ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

960/1935. sz. Nagykapos, 1935. december 9.

*Valamennyi kebelbeli
nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!*

A f. év okt. 24-én tartott egyházkerületi közgyűlés határozatot hozott a pozsonyi református diákinternátus és menza támogatása ügyében. E határozat folyamánként a következőkre hívom fel az egyházmegyék és egyházközségek előljáróságait:

1. Ahol arra lehetőség van, az egyes egyházmegyék saját pénztáruk terhére szavazzanak meg bizonyos összeget az intézmény támogatására.

2. A lelkészek az egyes gyülekezetekben a karácsonyi ünnepek alkalmával indítsanak gyűjtést a nemes cél támogatására.

3. A lelkészek azon fizetéképes egyháztagsajkákat, akiknek gyermekeik Pozsonyban tanulnak, buzdítsák arra, hogy azokat teljes fizetéssel az internátusban helyezték el s így ezáltal tegyék lehetővé minden különösebb anyagi megerőltetés nélkül egymás terhének hordozását és a tehetséges szegényebb diákok támogatását.

A gyűjtés által befolyt összegek az internátus vezetősége címére, Pozsonyba küldendők.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

A szlovenszkói tiszáninenni
ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

939/1935. sz. Nagykapos, 1935. december 9.

*Valamennyi kebelbeli
nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!*

Az 1935/36. évre szóló Belmissziói Vezérkönyv egyházkerületünk kiadásában megjelent s az összes anya- társ- és leányegyházak részére postán megküldetett. Felhívom a lelkészeket, hogy a könyv áraban példányonként 20 Kc-t postautalványon haladéktalanul küldjenek be az egyházkerületi pénztárba, Tornaljára. A Belmissziói Vezérkönyv árának 10 napon belül való befizetéséért a lelkészek feyvelmi eljárás terhe alatt felelősek.

Atyafiui szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

PÁLYÁZATOK.

Az ungi ref. egyházmegyébe kebelezett *stretava-nagyszeretvai* egyházközség távozas folytan megüresedett lelkészi állására pályázat hirdettetik. Javadalom az 1921-ben kelt díjlevél szerint a következő: 1. A nagyszeretvai határban az urbéres gazdák mezején 17 kat. hold 1400 öl szántóföld és 6 kat. hold 436[□] öl rét haszonélvezete, melyeknek adóját az egyház fizeti. 2. A kistráskai határban 11 kat. hold 68[□] öl szántóföld, mely után az adót a lelkész fizeti. 3. 24 véka buza és 57 véka gabona, amit a telkesek es zsellérek fizetnek. 4. Szilágyi Ferenc párbérváltsága 500[—] K., amelynek kamatja a lelkészt illeti. 5. Öt öl kemény tűzifa. 6. Jelenben 18 cugos napszam. 7. A zsellérek, vagy cuggal nem bírók egy gyalog napszámot dolgoznak, ilyen van 19. 8. minden igavonó marhával bíró egyháztagn köteles a lelkész udvaráról 2 szekér trágyát kivinni. 9. Az egyháztagnok egy negyednapot tartoznak kaszálni. 10. Két drb. marha legeltetési jog a közlegelön. 11. Stóla az egyházkerületi megállapítás szerint. 12. A helyi jövedelem a II. lustrumnál 3806.75 Kc ban számított fel.

Az istentisztelet nyelve szlovák és magyar. Pályázati határidő a hirdetésnek hivatalos lapunkban való első megjelenésétől számított 3 hét. A pályázati kérvények a törvény szerint felszerelve az ungi ref. egyházmegye esperesi hivatalába: *Šalamunová-Salamon p. Cop* küldendők.

A pályáini ref. organista-kántor-tanítói állásra a Református Egyház és Iskola szept. 7-iki számában meghirdetett pályázat 1936. jan. 30-val lejáró határidővel megújították, azzal a különbséggel, hogy most a pályázat *rendes (véglegesített) organista-kántor-tanítói állásra* szól, mely távozas folytan megüresedett. Nem kvalifikált egyének is (nők is) pályázhatnak. Más vallásuak is. Az állás azonnal elfoglalható. *Palin (okres Velké Kapušany)*

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: *Szöke István.*

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošt a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

<p>Előfizetési díjak: Egész évre . 70 korona Felévre . . . 35 korona Hirdetések díjszabás szerint.</p>	<p>Főszerkesztő: Dr. MAGDA SÁNDOR. Felelős szerkesztő: SZÓKE ISTVÁN. Fomunkatárs: KÖMIVES SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rožňava, ref. lelkészi hivatal. Kéziratok, előfizetések, hirdetések és esetleges reklamációk ide küldendők.</p>
---	--	---

Megjelenik minden szombaton.

Karácsony szociális jelentősége

Emberi életünk legnagyobb, döntő fontosságú kérdése, hogy kicsoda az Isten? Évezredek óta az ember életét és társadalmi berendezkedését ez határozta meg, hogyan és mit felelt erre a kérdésre. Azt hamar megállapította, hogy élő valóság, mert hiszen minden róla beszélt s tőle vette eredetét. Szétnézett maga körül s leolvasta a világról, hogy Isten mindenható, örök, mindenütt jelenvaló. De amíg csak ennyit tudott róla, csak félni tudott tőle, a maga törpeségében összetörött az Ő nagysága előtt, nem tudta, hogyan közelítsen hozzá, nem mert bizalommal lenni vele szemben. Karácsony jelentősége ott van az emberiség életében, hogy ekkor mutatja meg magát Isten egészen, ekkor tárja föl a szívét. Karácsony tényében ismerte meg az ember igazán az Istent. Megtörtént a világtörténelem legfönségesebb csodája, ami emberi értelemmel felfoghatatlan és érthetetlen, hogy Fiában Ő maga jött hozzánk, emberi formát vett fel, emberré lett. Karácsony óta tud az ember felelni erre a nagy kérdésre: kicsoda az Isten? Krisztusra tekintve az arcáról leolvassa, Isten nem más, mint: a szeretet.

Karácsony ezért jelent fordulópontot az emberiség életében, azóta mer bizni Istenben, mer reménységgel közelíteni feléje. Krisztusban üzeni meg Isten az embernek, hogy az Ő szíve, atyai szív. Tele van mérhetetlen nagy, lehajoló szeretettel. Azóta vallja boldogan az

emberi lélek: Isten ismer engem, törődik velem, aggódik értem, noha én hamu és por vagyok, nem néz le, nem utasít el, hanem lehajol hozzám, utánam jön, megkeres és fölemel. Elhagyatott voltam, árva voltam és most mennyei Atyám van. Ő a bűnöket megbocsájtó, gyermekeit hazaváró, a megtérteteket kegyelmébe fogadó örök szeretet.

De karácsony nemcsak az emberi életet formálja újjá, hanem a társadalom életére is átalakító hatással van. Karácsonyban lett nyilvánvalóvá, hogy Isten a szeretet. Ez a szeretet kötelez. Aki Isten szeretetét megérezte, az nem tud mást tenni, mint ennek a szeretetnek bizonyoságtévője lesz az emberek előtt. Hogyha Istenben mennyei Atyjára ismer a lélek, megtanul máshogyan tekinteni az embertársaira is: egy közös atyának gyermekei vagyunk, tehát egymás között testvérek. Krisztus mindenkiért és mindenkihez jött. Nem személyválogató, nem a külsőt nézi, hanem mindenkiiben a lelket. Minden ember tehát önmagában érték, mert hallhatatlan lelke van.

Hogyha Isten a szeretet és ez a szeretet a Krisztusban testet öltött, ennek célja az, hogy az emberi lelkeket és életeket mássá tegye. Isten üdvözítő akaratának, Krisztus lelkeket mentő, váltságmunkájának ebben a világban kell megvalósulnia. Nem mindegy tehát, milyen a világ élete, milyen a társadalom berendezkedése. A társadalom és világ életének olyannak kell lenni, hogy abban

Isten akarata érvényesülhessen, Isten országa akadály nélkül terjedhessen és az ember örök rendeltetésének megfelelhessen. Hogyha az emberi lélek örökkévaló érték, akkor minden embernek joga van ahoz, hogy emberhez méltó életet élhessen. Isten nem akarja a nyomort és a bünt, mert Ő a szeretet. Ez a szeretet kötelez, hogy életünket odaállítsuk embertársaink szolgálatába, akik testvéreink, akikért szintén jött a Krisztus. Isten szeretetének ez a megtapasztalása arra indít minden lelket, hogy ne nyugodjék bele, hogy tömegnyomor van, a bűn emberek sokaságát teszi tönkre, kenyértelenség és munkanélküliség van, lelkek mennek tönkre a világ szolgaságában s megfedkeznek magasabb rendeltetésükről: Isten minket küld hozzájuk, hogy könnyeiket letöröljük, keresztjeiket

könnyebbé tegyük és életünkkel tegyünk előttük bizonyosságot arról, hogy lehet ebben a világban egy jobb s magasabb életet élni, amely a Jézusban jelent meg.

Istennek ezt a csodálatos szeretetét érzik meg a lelkek karácsony táján és igyekeznek enyhíteni a tömegnyomort, hogy szenvedő és nélkülöző emberek legalább néhány napra tapasztalják meg a szeretet és jószág hatalmát. Karácsony üzenete hozzánk, hogy a Szeretet testté lett, lakozást akar venni a szívünkben, olyanná kell tenni a társadalom életét, hogy a szeretet Királyának törvényei az élet minden vonalán, mindenki számára érvényesülhessenek.

Krisztus hirt hozott néked is Istennek irántad való szeretetéről, gondolsz-e reá, mire kötelez ez téged?!
Zsemlye Lajos.

Belmissziói előadói jelentés a tiszánineni egyházkerületből.

Összeállította Lengyel József belmissziói előadó.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Van szerencsém a negyedik évi belmissziói jelentésem az alábbiakban előterjeszteni tiszánineni egyházkerületünkben:

A 321 óralló helyről 176 kitöltött kérdőív futott be, tehát nem egészen 55%. Ha hiányos lesz azért az ezekről megrajzolt képe egyházkerületünk lefolyt évi (1934—35) belmissziói életének, ne egészen az elavult kérdőíveknek, de részben ennek a minket még most is szomorúan jellemző felelőtlenségnek méltóztassanak betudni. Én felelősségem tudatában a régi kérdőíveket kénytelen voltam kibocsátani, mivel az 1934. évi jun. 27-iki konvent 38. sz. jkvi pontja teljesedését, mely alkalmas, új kérdőív előállítását s azoknak a kerületeknek rendelkezésére bocsájtását magára vállalta — hiába vártam.

A beérkezett kérdőívekből előadó testvéreim voltak szivesek előzőleg egyházmegegyenként statisztikai kimutatást készíteni, melyeknek összefoglalása a következő:

A hét mindennapján van istentisztelet gyülekezeteink 15%-ában, ami 2% emelkedést jelent a tavalyi állapothoz képest. 38 gyülekezetben még most is csak könyörgéssel. A hétköznapi istentiszteletek látogatóinak

átlagát 3000-re értékelik a lekipásztorok. Böjti, adventi, hétköznapi esti istentiszteletek 38, bűnbánati héten délutáni istentiszteletek 54 helyen vannak, ezek a számok is haladást jelentenek. Fiókegyházban, szórványokban 120 esetben tartattak istentiszteletek, melyeknek nagyrészt a homonnai missziói körzet szolgáltatja, utána mindjárt Abaujtorna missziói szolgálata következik. Ezeket a helyeken a hit és az énekoktatás nagyrésztben alkalmilag van megoldva. Itt illesse elismerés és köszönet a missziói lelkészek munkatársait, a Filemonokat és Appiákat, akiket felettes egyházi hatóságaik sokszor észre sem vesznek — de kellőképen semmiesetre se méltatnak, akik „az ő házaiknál való gyülekezethez” (Fil. I. 1—2.) képmutatás nélküli hitökkel, világosságul tudtak, mertek, akartak lenni a hitben gyengébb testvéreik számára a lefolyt évben is. Ha mi nem irhatjuk is fel nevöket, fel van az irva a mennyben.

A VII—VIII. osztály vallástani tankönyveül Abaujtorna már csaknem mindenütt, Ung 20%-ban a Heidelbergi Kátét, a többiek a Czinke- és Soós-féle tankönyveket. Rozsnyó az erdélyi egyházkerület által kiadottakat tartja legalkalmasabbaknak. Ideje lenne e tekintetben is egységes elhatározásra jutnunk. A konfir-

mált ifjuság összetartására szolgálnak, mint gyülekezeti szervek: a leánykörök és ifjusági egyesületek. Előbbiekből 50 van 1056, Keresztyén Ifjusági Egyesületből 37, 782 taggal, legtöbb helyen a lelkész, néhol a lelkészné, vagy leánya, néhol a tanítónő, vagy más egyén vezetésével. Gömör több helyen az énekkarok működése keretében véli az ifjuság nevelésének kérdését megoldani.

A vasárnapi bentmarasztás még leginkább Abaujtonánban van meg (16), más egyházmegyében elvétve (3—3). Nyílt kérdés marad ezután, hogy mint folyik ebben a 87 ifjusági egyesületben a vallásos nevelés munkája? Felhasználhatnák-e azok a valláspedagógiai elvek, módszerek az Isten lelkének segítő kegyelme mellett, amelyeket előnyösen alkalmazhatunk már, mint kipróbált és sikert biztosító eszközöket, ifjuságunk öntudatos reformátussá való nevelésénél, mert ezekre nem adtak feleletet a beszámolók benyújtásával. Ha ezekben megtették volna észrevételeiket, elmondták volna tapasztalataikat, kifogásaikat, továbbá, hogy a belmissziói vezérkönyv mennyiben tudott segítségünkre lenni, mi hiányzik belőle: igyekeztünk volna ezek által használhatóbbá tenni a II. füzetet. Két ungi lelkésztestvérem tért ki csupán erre.

Itt kell megemlítenem, hogy első feladatként vár reánk a gyülekezeti munka egyes vezetőinek, a lelkipásztorok munkatársainak ki- és továbbképzésére szolgáló, legalább pár napos tanfolyamok rendezése még e tél folyamán. Hálás anyagként minden gyülekezetből kikerülne egy-két szelid, vallásos lelkü ifju és leány. E tekintetben az egyházi közigazgatás nagyobb mérvű segítségére volna szükségünk, no meg, lelkipásztoraink nagyobb érdeklődésére, hiszen ez az ő könnyebbségüket s pásztori munkájuk nagyobb sikerét óhajtja szolgálni.

A betegek gondozása, azok kórházi látogatása Rozsnyón—Kassán kezd intézménnyé válni. A nőszövetségek hatalmas s elfogyhatatlan missziói munkateréről kívánkozik ez. A szegények gondozása is kezd már a falusi gyülekezetekben is az érdeklődés tárgyává lenni. Eperjesen, Kassán, Rozsnyón, Nagymihályban több ezer Kő-ára menő adományokat tud összegyűjteni és kiosztani a leány- és asszonykör karácsony előtt. A val-

lások iratterjesztés növekedéséről ezek a számok beszélnek: Szent Biblia eladatott 1053 (tavaly 539), Szeretet-naptár 2130 (1254), Szeretet néplap jár 410 (512) példányban. Ezenkívül a Hajnal, Kis Tükör, Ref. Család, Kiáltó szó, Ifju Erdély, Ref. ifjuság, Örömhír, Fecske egy pár példányban. A gyülekezeti könyvtárak száma nem emelkedik, pedig ennek jelentősége magyar nyelvű gyülekezeteinkben fokozódik. A vasárnap megszentelése ellen panasz leginkább csak Gömörben van, az egyházfegyelemnek erre a fogatkozásra is ki kellene terjeszkedni, ha merne. A javunkra adott reverzálisok és áttérések száma felülhaladja veszteségeinket a mi számontartásunk szerint. A gyülekezeti otthonok, az eklézsiák régi takarékmagtáraiból, lelkészi szin és nyári konyhákból leleményes módon, kevés költséggel, rendszerint az ifjuság kezemunkája által, ha lassan is, de szaporodnak, csupán a legnagyobb lélekszámú gyülekezetekkel bíró Alsózemplénben nincs, csak egy helyen: Perbenyiken. Pedig az iskola, felujuló kellemetlen emlékeivel e célra nem alkalmas köztapasztalat szerint. Hiába, számolni kell az ifjuság mentalitásával itt is. Becsesebb előtűk, bármily szerény épület is az, melyet az ifjak a magukénak mondhatnak, a leányok kézimunkáikkal feldiszithetnek — az iskolánál. E tekintetben is még nagyon sok a teendők, jóformán csak épen elindultunk azzal a 27 helyiséggel, amit feltüntetnek a kérdőívek. Kis gyülekezeteinkben egy-egy magánház eleinte pótolja, de tartósan nem nélkülözhető a belmisszió végzésénél. Ha valakinek nem tetszenék, ellenszenves — mondjuk — ez a szó: Bibliakör, próbálja meg a házi is-tentiszteletek tartását az őszi és téli esték folyamán. A lelkipásztor a szószékről kihirdeti, hogy a téli esték valamelyikén hajlandó meghívásra egy-egy hive házához elmenni; nem tudok elképzelni olyan elvadult egyházi közállapotokat, hogy jelentkező ne akadna, aki házat, szívet ki ne nyitná, szomszédait, rokonait e jeles alkalomra meg ne hívná, hogy ott éneklésükkel, a lelkipásztor egyszerű imádságával, közvetlen igehirdetésével az egyszerű hajlékot Isten templomává emelje, ha csak egy kevés időre is. A többi Isten után már a lelkipásztor dolga, hogy egy-egy szép költemény, vallásos elbeszélés felolvasása ál-

tal a sziveket jóirányba hajtani kezdje. Ime a sokak által kifogásolt, ecclésiolák teremtésével vádolt, egészségesen gyakorolt „bibliakör“! Beszámolót egész évi munkájáról csupán 6 lelkipásztor csatolt. Bármilyen szűkszavúak, elnagyoltak is legyenek azok, sok tanulsággal szolgálnának elsősorban nekünk, akik ezidőszerint e munkát vezetni lennének hivatottak. Meg is köszönöm ebbeli fáradozásukat, a többieket pedig hadd figyelmeztessem arra a körülményre, miszerint ma már a legkisebb existenciát (a földművest, iparost) is kényszeríti a nehéz élet számadása megkésztetésére, a mérleg felállítására, nem sokáig lehetünk el már munkanapló vezetése nélkül mi sem, lelkipásztorok.

Gyülekezeteink adakoztak a theológiára 14215 Kč-át, árvaházra 9419 K, külmiszióra 481 K, egyebekre 67185 K-át. Nehéz viszonyaink között tekintélyes számok! Az új énekeskönyv elvégezte hódító munkáját, mert elvélve akad csak gyülekezet, amely még a régít használja. Az énekkarok száma: 84, közel 2000 taggal; vezetésében nemcsak tanítóink, ifjabb lelkészeink, de állami és községi tanítók is buzgólkodnak (Perbenyik, Nagygéres stb.). Liturgiánk nem egységes; ideje lenne már e nem lényegtelen ügyben az egyetemes konventnek minden gyülekezetet kötelező határozatot hozni, a temetési szokások tekintetében is. A presbiteri gyűlések még mindig kevés helyen foglalkoznak a belmisszió kérdéseivel, ami már csakugyan nem a presbiterok hibája. Ennek orvoslására az abaujournai előadó testvérem azt indítványozza, hogy a belmissziói kérdőívek kitöltését az egyházlátogatás végezze.

Ósi szép szokásaink: egyházi adó pontos, egynaponi befizetése, úrasztala ellátása, a templomba lépő lelkipásztornak felállással való üdvözlése stb. még szép számmal vannak, de vannak hitelveinkkel ellenkezők is, melyeknek irtogatásánál a pásztori prudenciának is szerepe van. Ha még megemlítem, mit fontosságánál fogva nem utoljára, de legelől kellett volna, hogy vasárnapi iskola 41 gyülekezetünkben van több mint 50 vezetővel és 1300 növendékkel, amelyet id. Viktor János tavalyi itteni áldásos munkája következményének lehet és kell tulajdonítani: ezzel a feltett kérdésekre beérke-

zett feleletek legnagyobb részét feldolgoztam. Furcsának látszik első tekintetre, de úgy van, hogy beszélnek a be nem érkezett kérdőívek is, mert évről-évre kezd határozottabb körvonalakat ölteni azon lelkipásztorok névsora, akik következetesen nem adnak feleletet. Két megjegyzésre kell még észrevételemet megtennem.

Egyik lelkésztestvérem azt kéri, hogy ne kívánjuk, miszerint a kis gyülekezetben minden ága meglegyen a missziói munkának; a másik meg felmentve érzi magát az ifjúsági munka végzése alól azért, mert gyülekezetében 2—3 ifju van csupán, ezekkel pedig — ugymond — nem lehet rendszeres ifjúsági munkát végezni. Feleletem: a gyülekezet csekély lélekszáma nem menti fel a lelkipásztort az ennemü munka végzése alól, sőt éppen itt lehet intenzív egyéni pásztorációt végezni, mert előnyben van azon lelkésztestvéremmel szemben, akinek 20—30 ifjuval, esetleg ugyanannyi leánnyal kell foglalkoznia. Csak az esetben lenne igaza, ha ifjúsági egyesületeinknek nem lenne egyéb s több célja, mint tagjai sorából elnököt, pénz-, könyvtárnokot stb. választani. Hadd feleljek meg e kifogásokra a Püspök ur kérdőívén olvasható indítvánnyal a belmissziói munka fellendítésére vonatkozólag: *minél rövidebb idő alatt kiépíteni összes gyülekezeteinkben az összes gyülekezeti szerveket.* Ha élni akarunk, alkunak helye nincs!

Mult évi munkámról nem sokat jelenthetek. Nem a saját mulasztásomból, mert a hová hívtak, mentem s szolgáltam a nekem adott talentum szerint. A felsőzempléni előadó testvérem buzgólkodása folytán az ottani lelkész és tanító testvéreimnek Alsómihályiban, a gömöri előadó testvérem meghívása folytán Tornalján a gömöri lelkésztestvéremmel tarthattam megbeszélést a K. I. É. munka alapelveiről és módszeréről. Előbbi helyen ennek gyakorlati bemutatására is adtak alkalmat a gyülekezet ifjaival. Alsőzemplében 4 gyülekezetben hívhattam fel a presbiterok figyelmét e nevelő-munkák szükségyszerü bevezetésére az egyházlátogatás alkalmával s a vallásos estéken előadásokat tartottam, az ifjúsági munkát gyakorlatilag bemutattam. Ugy a gyülekezetek ifjúsága, mint az építő-munka természetes vezetői —

a lelkipásztorok — a legnagyobb érdeklődést tanusították, jelül annak, hogy e gyülekezeti nevelő-munka népszerűsítésének megvan a lehetősége. A már rendszeressé vált június 29-iki kassai középiskolások konferenciáját abaujtorjai előadótársam s Lengyel András hitoktatójuk segítségével ez éven is megrendeztük, melynek lelkihatásait Püspök ur jelenléte is, előadása, továbbá a már elmaradhatatlan és fáradhatatlan előadónk: Szöke István egyházkerületi főjegyzőnk és Böszörményi Sándor egyházkerületi tanácsbíránk előadásai voltak hivatva ifjaink lelkében maradandóvá tenni. Sokat leveleztem, fáradoztam egyes előadótestvéreimmel az éppen most egyházkerületünkben időző, az őt szívesen váró és látó eklézsiákat meglátogató Molnár Mária misszionáriusnő útja elrendezése ügyében. Egy-két helyre én is elkisérhettem.

Hiszem, hogy ahol megfordult, előadásai nagymértékben fognak hozzájárulni ahhoz, hogy a külmisszió nagy, szent parancsolatának a teljesítése a gyülekezeti tagok szívében is foganatosná legyen.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! A magyarországi ref. egyház új törvénykönyve szerint a missziói munka 3 részből áll: 1) saját tagjainak építése, 2) a ker. társadalom bajainak gyógyítása (belmisszió) és 3) a nem keresztyén népek Krisztushoz vezetéséből. Ebből a tükörből, ha megnézzük egyházkerületünk misszió munkájának a képét, azt látjuk, hogyha már nem is mondhatjuk el Péterrel: Egész éjjel fáradtunk és semmit se fogtunk, de azt igen, hogy e misszió-munka még nem a Simon áldott halászata volt. Csak horoggal és nem nagy hálóval halászunk még!

A reverzális fontról.

1925. május 5-én, tehát 10 évvel ezelőtt a máramaros-ugocsa egyházmegye Tiszaújlakon tartott közgyűlésén fegyelmi szabályrendeletet fogadott el, amelynek értelmében jogosultaknak tartja a presbitériumokat, mint egyházközségi bíróságokat, hogy a reverzalist adó, egyházunk iránt hűtlen egyéneket az egyháztagok sorából zárják ki. Kimondta az egyházmegye, hogy ez a szabályrendelet három egymásután következő vasárnapon a lelkészek által a szószékből hirdettessék ki, továbbá, hogy terjesztessék fel a kerület útján a konventre, vagy a zsinat elé egyetemes szabályrendelet, vagy törvény szerkesztése céljából.

Énnek — ismétlem — már éppen tíz éve. Határozatunk tehát most tartja jubileumi ünnepét. A közheeső 10 év alatt szinte állandóan beszélünk, irtunk, tárgyaltunk a reverzáliskérdésről, egyházi életünknek e nagy problémájáról, de a probléma megoldása még mindig késik. Most egyrészt még mindig nincs egyetemes szabályrendeletünk a reverzalist adó hűtlen egyháztagokkal szemben való eljárásra, másrészt a meglevő egyházmegyei szabályrendeletet se tartjuk be. Valahogy nincs gazdája a dolognak. *Nincs, aki a hivatalos egyház hivatalos álláspontját írásban közölné a presbitériumokkal.* Hiába fordultunk eszpereseinkhez, püspökeinkhez, hiába vetjük fel a kérdést, hivatalos lapunk hasábjain. Hogy milyen nagy a bizonytalanság és a zűrzavar a lelkészek között e téren, azt szomorúan mutatta meg a kárpátaljai kerület egyik lelkészértekezlete, ahol a legellentétebb felfogások szálltak igen szenvedélyesen szembe egymással. Kiderült, hogy mindenkinek megvan a maga külön felfogása és gyakorlata e kérdésben. Még azt se tudtuk eldönteni, hogy mit

kell reverzálisnak tekinteni s ha már csakugyan ki akarnánk zárni valakit a gyülekezetből emiatt, mikor kell azt megtenni, a katolikus templomban történt esküvő után, vagy csak akkor, ha a gyermek átadása de facto megtörténik.

Tény az, hogy a legtöbb gyülekezetben még ma se tesznek semmit a reverzális veszélyével szemben, holott ma már adatokkal tudjuk igazolni azt, hogy valóban egy olyan vértelen ellenreformációról van itt szó, mely könnyen halált okozhat számunkra. És tényekkel tudjuk bizonyítani azt is, hogy ahol erélyesen szembeszállt a presbitérium e járványnak induló betegséggel, ott a vész alábbhagyott. Nyilvánvaló, hogy ez az ádáz harc, melyet a pápa rázúdított erre a sok seblől vérző, hitében meggyengült, a pogányságtól erősen kikezdett keresztyén anyaszentegyházra, csak addig fog tartani, míg kiderül, hogy megtud-e a lábán állani a tulságosan elliberálisodott protestantizmus. Csak egy próba ez, amely azonnal véget fog érni, maguknak a katolikusoknak a felszólalására, ha a katolikus papok reverzális-hajszája nem fog tudni eredményt felmutatni s tanácsosabb lesz felhagyni vele, amint az már a múltban is történt.

Minden attól függ tehát, hogy tudunk-e az egységes, határozott támadással szemben hasonló módon védekezni. Sajnos, ez eddig nem sikerült, aminek egyik oka az, hogy hivatásos vezetőink nem tudnak parancsolni, mi közkatónak pedig nem tudunk engedelmessé válni. Ez az oka aztán annak, hogy a reverzális fronton nemcsak hogy defenzívában vagyunk, de egyenesen állandóan vissza is vonulunk.

Ezt igazolja a „Református Élet“ legújabb

számának is a közleménye, mely „Élet és halál számai“ címmel kimutatást közöl a legújabb Statisztikai Évkönyv alapján a magyarországi reverzális adásokról s megállapítja a következőket:

1927-ben reverzális által nyert a róm. kath. felekezet 148 tagot, a református nyert 1045 tagot, az evangélikus veszített 135 tagot. A következő években a helyzet így alakult.

1928	rkath.	+	282	ref.	+	245	ev.	—	158
1929	„	+	256	„	—	47	„	—	106
1930	„	+	360	„	—	44	„	—	164
1931	„	+	342	„	—	88	„	—	178
1932	„	+	368.5	„	—	88.5	„	—	175.5
1933	„	+	398	„	—	49	„	—	174.5

A róm. kath. egyház nyeresége ezen esztendőkhöz 836 család.

A református egyház vesztesége 28.5. Az evangélikusok vesztesége 1980.

„Nyilvánvaló — írja tovább a lap — hogy nagyon sürgős intézkedésekre van szüksége elsősorban az ev. egyháznak. Komoly egyházfegyelmi fegyvereket kell alkalmaznia. Ahol a református presbitériumok a reverzalistákkal szemben min-

den megalkuvás nélkül fegyelmező erővel jártak el, ott a reverzálisok száma csökkent. Ebben a kérdésben semmiféle langymeleg, semmiféle habozó álláspont el nem fogadható, mert elalkudja a jövőt. Jó, hogyha az evangéliumi keresztyének meghallgatják a számok beszédét és levonják azokat a parancsokat belőlük, amelyet azok nekik mondanak.“

Hát mi vajjon levonjuk-e, csehszlovákiai reformátusok, akik ugyan hoztunk már határozatokat, de nem tudjuk, vagy talán nem is akarjuk betartani azokat.

Milyen jó volna, ha egyetemes konventünk legközelebb egy olyan egyetemes reverzális szabályrendelettel lepne meg bennünket, mely kényszerítene minket az egységes állásfoglalásra és eljárásra, hogy ennek következtében aztán elnémulna minden vita és egyéni felfogás hangoztatása! S milyen jó volna, ha espereseink gondosan örködnének is ennek pontos és szigorú betartása felett, ami bizonyára megkönnyítené helyzetünket, megerősítené hűveinket s végül is győzelemre vinné harcunkat!

Még nem késő. De majd késő lehet.

Videant Consules!

Sz. B

Vezető tanítók „igazgató“ címének megszüntetése.

A „Prágai Magyar Hírlap“ nov. 16-iki számában olvashattuk, hogy Dr. Krčmář iskolaügyi miniszternek a képviselőház kulturális bizottságában mondott exposéjában ez is foglaltatott: „A tanerők hivataios címeiről kiadott rendelet, amely a múlt napokban látott napvilágot, számos panaszra adott alkalmat. Hogy az „igazgató“ címet nem terjesztették ki az elemi iskolák vezető tanítóira, ennek oka éppen a megkülönböztetés szándéka. A polgári iskolai igazgató-tanító rendszeren nem vezet osztályt, csak néhány órát tanít, az elemi iskolai vezető tanítónak saját osztálya is van.“

A mi szempontunkból itt nem a cím megvonásának a megokolása fontos, hanem maga az a tény, hogy az igazgató-tanítói cím töröltetett. Az iskolaügyi hatóságnak ez az intézkedése mit jelent? Jelenti egyelőre azt, hogy vezető tanítóink egy olyan címtől fosztatnak meg, amely címnek birtokába éppen fenti hatóság egy régi rendelete folytán juthattak. Panaszra ad okot ez az új intézkedés, mert hiszen az emberi természetben rejlik, hogy bármi jót, amit birtunk, még ha csak cím és rang is az, elveszíteni — legalább kissé — fájdalmas dolog. Még az egytanerős iskolák tanítói könnyebben fogadják ez új rendeletet, hisz náluk eddig sem volt nagyon megokolt az igazgató cím viselése. Épenugy, mint ahogy nem volna megokolt, sőt észszerű, ha a gyülekezet lelkésze igazgatólelkésznek titulálná, vagy tituláltatná önmagát. Az az egy tanító is csak úgy igazgatja az iskolát, mint az az egy lelkész a gyülekezetet, az egyházat. Mindkettő egyformán azt a munkát végzi el, ame-

lyet hivatása terén minden külön lehatalmazás, megbízás és cím nélkül a hivatás természete szerint el kell végeznie. A többtanerős iskolák vezető tanítója „igazgató“ címében már van ráció. Ők a többi tanítóknál több munkát végeznek. Kollegáikkal közlik a rendeleteket, számon veszik tőlük a munkát; kimutatásaikat, jelentéseiket átveszik, továbbítják stb. stb. Náluk tehát panaszosabb lehet az új intézkedés. Panaszosabb annyival is inkább, mert hátha nemcsak cím elkobzásról van, vagy lesz itt szó, hanem többről: az igazgatói díj megszüntetéséről is! A cím elvonásával együtt kell járnia a következménynek is. Ha nincs igazgatói cím, nem lehet e címmel kapcsolatos igazgatói fizetés sem. Legalább az gyanítható, hogy az iskolaügyi főhatóságot ez az elgondolás és szándék vezethette a cím elvonásánál. Az állam is pénzügyi nehézségekkel küzd s az igazgatói díjak megszüntetésével tekintélyes összeg kifizetési terhétől szabadulna. Lehet, hogy ilyen terv foglalkoztatja az iskolaügyi miniszteriumot. S ha igen, akkor a terv megvalósításánál distinguálnia kellene. Legalább a több tanerős iskolák vezető tanítóit a külön munkáért bizonyos honoráriumban kell részesítenie. Az állami pénzügyek mai állása mellett is ez nem ütközik nagy akadályba. Sokkal nagyobb nehézséget okoz az igazgatói díjak fizetése a sok anyagi nehézséggel küzdő egyházaknak. Akárhány egyházunk van, mely nem képes e díjat fizetni, vagy amelyeket e díj fizetése anyagi romlással fenyeget. Nagyon sok, talán szegénynek a szó szoros értelemben nem is mondható egyhá-

zunk is csak a községi iskolai segélyek folyósítása mellett tudja az igazgatói díjat fizetni. De már a községi segélyeknél is bajok vannak. Itt-ott a jegyzők akadékoskodnak a régebben simán kifizetett iskolai segélyek kiutalásánál. Sőt az országos hivatal is megtiltja e segélyeknek a községi költségvetésbe beállítását ujabban akárhány helyen, illetve törli a beállítást.

Hány lelkésznek kell évről-évre harcot vívnia a községi iskolai segélyért! Mekkora lekööttség! S mennyi keserűség, izgalom forrása ez. Mert akárhány egyház költségvetése több ezres deficitel zárulna a község iskolai segélye nélkül. S mi lesz, ha a község egyszer mégis csak megtagadja e nagyszögű segélyek fizetését? Mert 3—5 ezer koronáról van itt szó! Ijesztően megnövekedtek az iskolai terhek! Főképpen a régen ismeretlen nőikézimunka oktatási díj és igazgatói díj folytán. Sok egyházra a fojtogató nyomás aluli szabadolást jelentené, ha megszabadítottainának az igazgatói díjak fizetési kötelezettségétől, vagy legalább e díjak mérséklődésének ideje következne el! A fizetések redukáltattak. A pótfizetésnek (igaz-

gatói díjnak) is redukálnia kellene! Bármennyire szeretjük, becsüljük is jó tanítóinkat s bármennyire értékeljük is nehéz munkájukat, de az igazgatói díj nagyon nehéz teher egyházainkon. Vannak még mindig állampolgárság- és kongrua nélkül, vagy csak 50%-os kongruával s minden nyugdíjjogosultság nélkül küzködő, sőt szegénykedő, nyomorgó lelkészek, kikkel senki sem törődik, kiknek az egyházak egy fillér fizetésjavítást sem adnak. Legalább a békebeli, jelentős értéket képviselt készpénzfizetéseket adnák valorizált értékben! Erre is gondoljanak eléggé jól dotált tanítóink, kiknek igazgatói díja fájó seb egyházaink testén s kiknek ezen, ujdők szülte díját, ha nem is teljesen törölni, de mérsékelni kellene. S ha az „igazgató” cím megszüntetésének ez a természetes konzekvenciája nem is következne be, egyházi főhatóságainknak ismételten minden lehetőt el kellene követniök annak keresztülvitelére, hogy az igazgató-tanítói díjak fizetését az iskolaügyi kormányzat magára vállalja, vagy pedig a községek kényszerítessenek határozott, tiszta és világos kormányrendelettel az iskolai segélyek fizetésére.

Justitia.

Legfelsőbb közigazgatási bírósági ítélet az igazgatói pótlék ügyében.

Egyetemes egyházunk és az egyes iskolafen tartó egyházközségek vezetőinek figyelmébe ajánlom az alábbi nagyfontosságú legfelsőbb közigazgatási bírósági ítéletet, melyet — a tulhosszu indokolási rész I. pontjának kihagyásával — az alábbiakban közlök:

„19315/35. szám. A csehszlovák köztársaság nevében! A legfelsőbb közigazgatási bíróság az alsóváradí ref. egyház által a bratislavai országos hivatal 122475/932. odd. 6. sz. 1932. évi július hó 15-én kelt és ref. elemi iskolai tanítójának igazgatói pótlékára vonatkozó határozata ellen benyújtott panasz ügyében az 1935. évi november 9-én megtartott nyilvános szóbeli tárgyalás alapján, meghallgatván az előadó jelentését és dr. Mautner Ödön prágai ügyvéd, mint az ügyben résztvevő R. L. képviselőjének előterjesztését, a következőkép határozott: *A megtámadott határozatot, mint törvénybe ütközőt, megsemmisíti.*

Indokolás. II. Panaszos egyházközség panaszoja, hogy volt tanítójának alaptalanul ismertetett el az igazgatói pótlékra való jogosultsága mert panaszos egyházközség ezen tanítóját az iskola igazgatójának meg nem választotta.

Panaszos egyházközség ezen — a fellebbezési eljárás során is kifejtett — kifogásával szemben a panaszlott országos hivatal megtámadott határozatában már kifejtette azon jogi álláspontját, hogy az igazgatói pótlék megszerzéséhez szükséges jogigényhez nem szükséges, miszerint az illető tanító egyidejűleg igazgatóul megválasztassék, hanem elegendő az a tény, hogy tanító az igazgatói állással összefüggő munkát végezzen.

A panaszlott országos hivatal ezen jogi né-

zete azonban — mint azt a panasz is joggal kifogásolja — téves.

A 104/1926. gyűjteményszámú törvény 15. §-a kimondja, hogy az iskolák igazgatóinak (iskola igazgatók, igazgatótanítók és polgári iskolák igazgatói) joguk van nyugdíjukba beszámítható igazgatói pótlékre. Amint ezt a legfelsőbb közigazgatási bíróság már az 1931. évi november 7-én kelt 16109. Boh. A. 9467. sz. határozatában kimondta, — amelynek indokolására az ügyviteli szabályok 44. §-a alapján e helyütt is utal, hogy az „iskola-igazgató” megjelölés az idézett törvényben nyilván személyes attributumként gondoltatik és a törvény ezen pótléket csak azon tanítóknak kívánja nyújtani, akik jogosan tényleges igazgatók, iskola-igazgatók stb. Ezen törvényes kívánalmat azonban nem helyettesítheti azon pusztá tény, hogy az illető tanító csupán elvégzi az igazgatóssággal járó ténykedéseket, mert ezen tevékenységével még nem lett jogszerűen tényleges igazgatója azon iskolának, melynek joga van igazgatói pótlékre.

A fent előadottak téves jogi nézete miatt szükséges volt a panaszlott országos hivatal panaszlott határozatát a közigazgatási bíróságról szóló törvény 7. §-a értelmében megsemmisíteni.

Kelt Prága stb. Aláírások.”

Ezek szerint állami törvénnyel nem kényszeríthetők az iskolafen tartó egyházközségek igazgatói pótlék fizetésére, már pedig eddig is sulyok ezreket fizettek ki az egyes egyházközségek igazgatói pótlékokra. A további teendőkre nézve nagyon jó lenne megismerni az illetékesek véleményét.

V. L.

Adolf Stoecker.

Ezekben a napokban a mai Németország politikai és hittudományi közületei együtt emlékeznek *Adolf Stoeckerre*. Személyisége, munkássága, lángoló lelkisége nemzete s egyházi keresztyénsége szolgálatában sokat tett s a mostani emlékezés annak a férfinek szól, aki egyszerre tudta egyházát s nemzetét szeretettel, áldozattal, reménységgel szolgálni.

Adolf Stoecker 1835. december 11-én született Halberstadtban. A theológiát Halle a. d. Saaleben s Berlinben végezte. Lelkészi szolgálatait 1863-ban kezdi, majd tizenegy év múlva Metzben katonai lelkész. Negyven éves, amikor Berlinbe hívják udvari lelkésznek. Október 18-án foglalja el állását és azonnal felfedezi, hogy az élet fejlődése először egyházellenes, majd keresztyénségellenes, végül az erkölcs ellen irányuló. Stoecker munkát és harcot kezd az élet modern formája ellen. Nyilvánossá válik ez, amikor három év elteltével átveszi a Városi Misszió vezetését, amely a birodalmi főváros tömeggyűlekezetében a világiaknak a lelkigondozásba való rendszeres kapcsolódását jelenti. Vasárnapról vasárnapra szószéken van és hirdeti az Evangéliumot, hogy ennek jegyében nyerje meg a közéletet az egyház számára. Az ugynevezett „filléres prédikációi” százezres példányszámban terjednek, összejöveteleken szerepel, igehirdetői utakra kel s munkásságát „Wichern élő kommentárja”-nak nevezik.

1878. január 3-án megalkotja a német munkásság megmentése céljából a keresztyénszocialista munkáspártot, amellyel a mammonizmus és a marxizmus hódításait igyekszik lerontani. A népi keresztyén élet örök értékeit védi, keresi, hirdeti, midőn az igazi társadalomujulást mutatja meg: „A tőke munkáért van, nem a munka a tőkéért; az ember nem az iparért van, hanem az ipar az emberért.” 1879-től haláláig tagja a birodalmi gyűlésnek. Még egy időpontot jegyzek fel: 1890-ben, ahogy császárnak nem tetszik, hogy az udvari lelképásztor politikai kérdésekkel így foglalkozik, — megváltik állásától és ettől kezdve a Városi Misszió templomában prédikál, amelyet barátai építtetnek számára. Nemcsak a császár és a kancellár fordulnak el tőle, hanem azok is, akik elveiket osztják és magára, meg kis baráti körére hagyottan Stoecker 1909-ben hal meg. Ez a rövid élettörténete.

Ez az ember nemes, evangéliumi pátozásával,

akarataival az új Németország egyik előmunkása. De nemcsak ez. Hanem nemzeti munkáján kívül komoly keresztyén harcos és építő személyiség, akinek neve törekvésének tisztaságában megmarad. Mit akar? Keresztyén célja a népegyház, amely a nép egészét fogja egybe s az egész néppel szemben gyakorolja kötelességét, mint nevelő és irányító szellemi hatalmasság. Így beszél róla: „Az egyház szabadsága történelmének alapja. A megfeszített és feltámadott Krisztushoz való töretlen hitvallás Isten ígéje hirdetésének ereje. Világiak, akik férfias bizonyágítéttel küzdik meg a hit harcát, kezesek az Evangélium nyilvános érvényesüléséért. Nép és egyház egybetartozók és Németország jövőjét a keresztyén hit és keresztyén erkölcs tan alapján kell felépíteni.”

Ez az egyház a népé, ahogy a német nép így lesz egyházáé. Az egyház célja szent, magas, örök, mentő mindég. „Az egyház nagy és szent feladata, hogy a közéletet saját maga számára megint visszahódítsa. A nép számára így lesz újra az igazság vára, az igazságosság menhelye és a megszentelt élet forrása.”

A mai német állam és egyház sokat köszönhet ennek az embernek, mert rámutatott a nép és a keresztyén igazi feladatára s az élet hódító hatalmára, amely az Evangélium és aki az Evangélium egyetlen Ura: Jézus Krisztus. Erre gondol tanítványa és munkatársa: Paul Le Seur, amikor a „Harmadik Birodalom prófétájá”-nak címezi őt születésének századik évfordulója alkalmából. Mi, akik messziről gondolunk rá, az ünneplés idején lássuk meg benne a nemzeti gondolat keresztyénét és a keresztyén élet nemzeties munkását. Adolf Stoecker ez és ennyi volt ugyanis. De nem volt, hanem örökké Krisztusé és mindég fajaé lesz.

N. I.

Néhány nap múlva az esztendő végéhez érkezünk. A számvetés ideje ez arról is, hogy teljesítettük-e kötelességeinket. Az a körülmény, hogy a hivatalos lap f. évi előfizetési díjaiból még 5000 korona van kint az egyes egyházaknál a magánelőfizetők tartozásán felül: lehangelő jele egyházi életünkben a kötelességteljesítés hiányos voltának. Az évvégi számadást zárjuk le jobb eredménnyel: teljesítse mindenki e ponton is kötelességét!

Törvények és Rendeletek tára

Közli: Vajthó Lajos.

(Folytatás)

19. §. Azon véglegesen, valamint remun-
ráció fejében alkalmazott női kézimunkatanítónők,
kik női kézimunkatanítással képesítő bizonyítvány-
nyal és négyévi gyakorlattal bírnak és népiskola-
kban hetenkint legalább 13 órát tanítanak, a D.
csoportba soroztatnak be.

Ha népiskolákon és egyszersmind polgári
iskolákon, vagy csak polgári iskolákon hetenkint
legalább 13 órát tanítanak és polgári iskolákban
női kézimunkatanításra képesítő bizonyítvánnyal,
valamint három évi gyakorlattal bírnak, a C. cso-
portba soroztatnak be.

Kezdőszolgálat után a népiskolákban a 18. §.
második bekezdésében említett tanítónőknek ugyan-
azon feltételek alatt a D. csoportbeli, a polgári
iskolákban alkalmazott tanítónőknek a C. csoportbeli
női kézimunkatanítónők szolgálati járandóságainak
25, 50 és 75%-át kitevő százalékos remun-
eráció jár.

20. §. A tanítási órák számába a kézimun-
katanítónőknek azon órák is beszámítandók, me-
lyekben külön csoportokban oly leányokat tanítan-
ak, kik fiúiskolákba járnak.

21. §. Ha a kézimunkatanítónők a D. cso-
portba soroztatnak be, akkor a négyévet, a C.
csoportba sorozás esetén a három évet meghaladó
kezdőszolgálati idő az előlépéshez nekik beszám-
mítatik és pedig akkor is, ha a fizetésük előbb
az állami alkalmazottak fizetése szerint százaléko-
san volt megállapítva.

Hivatásos melléktanítók.

22. §. Nem kötelező tantárgyak tanítására
képesítő bizonyítvánnyal bíró hivatásos melléktan-
títóknak, kik legalább heti 16 órán át tanítanak,
a kezdőszolgálatban a kezdőszolgálatos irodalmi
tanítók járandóságai járnak.

A 18. §. 2. bekezdésének határozmányai oly
melléktanítókra is vonatkoznak, kik heti 16 óránál
kevesebbet tanítanak.

23. §. Ha hivatásos melléktanítók hetenkint
legalább 16 órán át tanítanak, a kezdőszolgálat-
ban töltött három éves működés után a C. cso-
portba soroztatnak be és azon iskolafaj irodalom-
tanítójának járandóságait kapják, melyen tanítan-
ak. A kezdőszolgálatban töltött három évet meg-
haladó idő az előlépésbe beszámítatik.

A 19. §. 3. bekezdésének határozmányja oly hi-
vatásos melléktanítókra is vonatkozik, a csoport
megváltoztatása mellett, kik heti 16 óránál keveseb-
bet tanítanak, ami a 21. §. határozmányára is áll.

A tanszemélyek rendkívüli járandóságai a tényleges szolgálatban.

24. §. A remun-
eráció a nemköteles tárgyak
tanításáért, mely oly tanítóknak nyújtatik, kik ezen
tanítással hivatásszerűleg nem foglalkoznak (lásd
a 22. és 23. §-okat), a népiskolákban 100 koronát
és a polgári iskolákban 120 koronát tesz ki évente
minden heti tanóra után.

25. §. Ha a tanítási idő az országos törvé-
nyekben előírt kötelezettséget vagy az ott előírt
mértvet meghaladja, a 15—23. §-okban hivatkozott
tanítók az ezen kötelezettségen felüli minden órá-
ért ugyanoly remun-
erációt kapnak, mint a megfe-
lelő rangosztálybeli államhivatalnokok, de legalább
100 koronát minden heti tanóráért.

A 23. §-ban feltüntetett hivatásos mellékta-
nítók ezen remun-
erációra akkor bírnak igény-
nyel, ha a tanítási kötelezettség az irodalomtanítók szá-
mára megállapított mértvet túllépi.

A női kézimunkatanításért való külön remun-
eráció, melyet az országos iskolai törvények a
20 tanóra mérvén aluli órákért megállapítanak,
megszüntettetnek, ha a kézimunkatanító csak
egyetlen iskolaköztségben tanít; ha több iskola-
köztségben működik, akkor ezen mérv heti 18
órában állapítatik meg.

A tanszemélyek és tanítócsaládok rendkívüli be-
vételeihez tartoznak a II. cikkben megjelent rend-
kívüli feljavítások és kedvezmények is.

Harmadik fejezet.

A nyugdíj és ellátmányi illetmények.

26. §. Az arról szóló szabályok, hogy a ta-
nítók nyugállományba miként helyezendők és a
hátramaradottaik miként látandók el, valamint,
hogy a tanítóknak és hátramaradottaiknak mikor
nyújtandó végkielégítés, az ezen törvényből folyó
módosításokkal az egyes országokban érvényes, tör-
vényes előírások szerint igazodnak.

27. §. Általában a tanítók számára a 35
éves szolgálati idő állapítatik meg.

A 60 életév betöltése után a tanítók joga-
sultak az iskolai szolgálatra való képtelenség iga-
zolásával a nyugdíjállományba való helyezésük-
ket kérni. Ezen jog az életkorra való tekintet
nélkül a 40 szolgálati évet betöltött tanszemélye-
ket is megilleti.

A jelen törvény értelmében a nyugállományba
helyezésre, a tanító nyugdíjilletményeire (végki-
elégítésre) és a hátramaradottak ellátmányi illet-
ményeire való igény megállapításához beszámít-
ható szolgálati időbe az egész szolgálati idő
is beszámítandó, melyet a hivatalnoki csoport
rangosztályszerű járandóságaiba való besorozása
előtt nyilvános iskolákon kezdőszolgálatban töl-
tött (15—23. §-ok).

28. §. A nyugdíjilletmény (végkielégítés) a
számára beszámítható járandóságok alapján álla-
pítatik meg.

Betöltött 35 éves szolgálati idő után a tani-
tók a teljes beszámítható nyugdíjilletményre (vég-
kielégítésre) bírnak igény-
nyel, mely betöltött 10
éves beszámítható szolgálati idő után a nyugdíj-
illetmény (végkielégítés) számára beszámítható
járandóságok 40%-át és minden további évről
ezek 2-4%-át teszi ki.

A nyugdíjilletmény (végkielégítés) megállapításánál ugyanazon járandóságok számítandók fel, mint az államhivatalnokoknál. A megállapítás azon járandóságok szerint történik, melyekre a tanító a jelen törvény 15—23. §-ai szerint a nyugállományba való helyezés idején igényt birt. A nyugdíjilletmény (végkielégítés) számára az iskolavezető tanítók működési pótléka, valamint azon személyi pótlék is beszámíthatik, mely az országos törvények szerint a nyugdíjilletmény számára beszámítható.

29. §. Ha valamely tanító megvakulás, vagy elmezavarodottság következtében saját hibáján kívül a további szolgálattételre és minden más kenyérkeresetre képtelenné válik, akkor a beszámítható szolgálati idejéhez a nyugdíjjárandóságok megállapítása számára még 10 év beszámíthatik.

Ha valamely baleset következtében önhibáján kívül szolgálatképtelenné válik, akkor neki ugyanazon idő számíthatik hozzá a következő feltételek alatt:

1. A balesetnek bizonyos szolgálattételnél vagy ezzel való közvetlen összefüggésben kellett bekövetkeznie;

2. Hivatalból bevezetett orvosi vizsgálat által igazoltnak kell lenni, hogy a további szolgálattételre való képtelenség kizárólag a balesetre vezetendő vissza;

3. A további szolgálatra való képtelenségnek a baleset után legalább egy éven belül kell bekövetkeznie és a tanító által az igény a felettes iskolaügyi hatóságnál ugyanezen határidő alatt jelentendő be.

Különösen súlyosan latbaeső körülmények mellett a második bekezdés eseteiben a nyugdíjilletményt az országos iskolaügyi tanács magasabb mérvben is, sőt a nyugdíjilletmények számára beszámítható járandóságok teljes összegében is megítélheti.

Hasonlóképpen az országos iskolaügyi tanács valamely tanító beszámítható szolgálati idejéhez 10 évig terjedhető tartamot hozzászámíthat a nyugdíjilletmények megállapítása számára, ha ezen tanító nem az 1. bekezdésben megjelölt, de valamely más súlyos gyógyíthatatlan betegség következtében önhibáján kívül szolgálatképtelenné vált.

Ha a tanító a balesetbiztosítási kötelezettség alá esik, akkor az így felemelt nyugdíjilletmény a baleseti járadéka összegével csökkentendő.

A kezdőszolgálatban álló tanítókra, kik rangosztályszerű járandóságokba még be nem soroztattak, vagy akik valamely hivatalnoki csoport járandóságainak bizonyos százalékát kapják, a fenti határozmányok azon módosítással nyernek alkalmazást, hogy az ott feltüntetett kedvezmény helyett a mérvadó időpontban élvezett járandóságok összegében állapítatik meg számukra a nyugdíjilletmény.

30. §. A 15—23. és 27—29. §-okban feltüntetett tanszemélyek hátramaradottainak ellátmányi illetményei az államhivatalnokok hátramaradottai-

nak nyugdíjilletményeiről szóló szabályok szerint és azon rangosztálybeli járandóságok szerint állapítatnak meg, melyeket az elhunyt élvezett. (28. §.) Ha azonban a tanító a rangosztály legmagasabb fizetési fokozatának járandóságaira már igényt szerzett, akkor a hátramaradottak ellátmányi illetményei a következő magasabb rangosztály szerint állapítandók meg, kivéve, ha a tanszemély az 5. §. 3. bekezdése értelmében a magasabb rangosztály járandóságaiha való időelőlépésből ki volt zárva.

Azon esetekben, melyekben a tanítók hátramaradottjait az érvényes országos törvények szerint magasabb ellátmányi illetmények illetnék meg, mint a milyenek az előző bekezdésben és a 22—29. §-okban fel vannak tüntetve, akkor ezen járandóságok az országos törvény kedvezőbb határozmányai szerint állapítatnak meg.

31. §. Ha egy tanító valamely önhibáján kívüli baleset következtében elhunyt és nyugdíjilletményre igényt még nem szerzett, akkor a hátramaradottak a 29. §-ban foglalt feltételek értelemszerű alkalmazása alatt rendes ellátmányi illetményeket kapják.

Ha egy tanító a jelen törvény szerint nyugdíjilletményre már igényt birt, akkor az országos iskolaügyi tanács különösen méltánylást érdemlő esetekben a rendes ellátmányi illetményeknél magasabbakat engedélyezhet és pedig a XI., X., vagy IX. rangosztályu járandóságokkal birt tanító hátramaradottainak a következő második magasabb rangosztály ellátmányi illetményei mérvéig, egyéb tanítók hátramaradottainak a következő magasabb rangosztály illetményei mérvéig.

32. §. A tanító özvegyének elhalálozási negyed jár, melyet az államhivatalnokok számára érvényes szabályok szerint az országos iskolaügyi tanács állapít meg.

Ha a házastársak a házassági közösséget elhagyták — kivéve, ha csak egészségügyi tekintetektől, a gyermek nevelése miatt a gazdasági vagy hasonló, nem a személyi vonatkozásaikban gyökerező okoktól elkülönítve éltek, — akkor az özvegy az elhalálozási negyedig igényt nem birt.

Ha a tanító igényjogosult özvegyet nem hagyott hátra, akkor az elhalálozási negyed közösen és egyetemlegesen elsősorban az elhunyt tanító gondozásában állott — házasságból származott — utódokat és ilyenek hiányában azon házasságból származott utódot illeti, ki a társadalmi állás szerinti temetés költségeit saját anyagi eszközeiből fedezte, vagy ha a temetésről másként történt gondoskodás, az elhunytat a halála előtt az utolsó betegségében ápolta.

A harmadik bekezdés szabályai a nőtlen vagy özvegy gyermektelen tanszemély törvényes örökösei javára értelemszerűleg alkalmazandók.

Minden más esetben az elhalálozási negyed, egészben vagy részben azon személyeknek adható meg, kik a temetési költségeket bebizonyíthatólag a sajátjukból fedezték és az elhunytat az utolsó betegségében a halála előtt ápolták.

(Folyt. köv.)

H I R E K:

— **A losonci ref. theologiai szeminárium-ban** az 1935. évi karácsony ünnepére a theologusok részéről a következő legációk választottak el:

1. Csomár Géza Farkasd, Negyed. 2. Szoboszlay Miklós Rimaszombat. 3. Zsudel István Beregszász. 4. Dr. Takács Béla Bátyu, Bótrágy. 5. Kiss Ernő Nagvgéres. 6. Mikula László Csap, Salamon. 7. Kiss Károly Nagyszőlős. 8. Selmeczy Árpád Léva. 9. Szabó Antal Pelsőcz. 10. Mitró István Munkács. 11. Mikes László Nagymegyér. 12. Barra Zoltán Kassa. 13. Fekets Emil Kamocsa. 14. Gönczy Miklós Nagyberég. 15. Lenkey Lajos Jánosi, Pálfala. 16. Brányik Sándor Réte, Jóka, Somorja. 17. Keményik József Királyhelmezc. 18. Nagy Jenő Kismánya. 19. Nagy Sándor Nagydobrony. 20. Abary István Nagyida, Szeszta. 21. Bán Zoltán Muzsaly, Borzsova. 22. Dévay József Mezőkaszony. 23. Héderváry Dezső Nagygejőcz. 24. Bajusz Gyula Beregsom. 25. Hajdu Dezső Abara, Ráska. 26. Urbán Károly Tornalja, Beje. 27. Tömösközy László Nagysalló. 28. Ábrahám Kornél Sók, Zsigárd, Deáki. 29. Eröss Pál Alsólánc. 30. Horváth Zsigmond Zseliz. 31. Molnár Dániel Serke, Simonyi. 32. Böszörményi László Nagykapos. 33. Narancsik Elek Alsószecse, Felsőszecse. 34. Virágh Vince Namesócsa. 35. Nagy István Puzba, Mohi, Lök. 36. Nagy Zoltán Ogyalla. 37. Sedivy Zoltan Visk. 38. Szaniszló Endre Dercen. 39. Dobó Dezső Rimaszécs. 40. Kiss Lajos Nagybéány, Kisbéány. 41. Rác László Ipolypásztó. 42. Tarjányi Dénes Feled. 43. Tóth Mihály Nemesbodos. 44. Csanda Lajos Búcs. 45. Kovács Lehel Perbete, Csuz, Madar. 46. Miskolczy Béla Hanva, Runya, Csiz. 47. Virágh István Ungvár. 48. Szakál István Barkaszó. 49. Pályi János Felsővály, Kálosa. 50. Molnár Mihály Eszeny, Szalóka. 51. Hamar István Szentgyörgy. 52. Kovács Lajos Tornagörgő, Szádellő. 53. Menyhért László Balog. 54. Csörgő Bertalan Nagyszalmecz. 55. Simon Bálint Berzéte. 56. Apay Béla Beregdéda. 57. Lehotay János Zeherje, Pokorágy. 58. László Béla Szepsi. 59. Jamniczky József Nemesradnót. 60. Stefán Miklós Iske, Csicsér, Vaján, Bés. 61. Martsa Dániel Alistál. 62. Szabó Géza Beregrákos. 63. Bartha István Hetyen, Harangláb. 64. Kormos Andor Szúrte, Rát. 65. Vass Béla Gát. 66. Vörös Béla Hetény, Szentpéter. 67. Kalmár Kálmán Csicsó, Néma.

— **A técsői ref. tantestület** a segédlelkessel karöltve, úgy anyagilag, mint erkölcsileg kitűnően sikerült vallásosestét rendezelt a „Korona szálló” nagytermében folyó év december 14-én. A gyülekezet éneke után *Vass József* s. lelkész imádkozott és bibliamagyarázatot tartott. Ezután az ifjúsági egyesület, a leánykör, az iskolás és vásár-

napi iskolás gyermekek szindarabokat, énekszámokat és szavakat adtak elő. A betanítás *Vass József* s. lelkész, *Fóris Béla* ig. tan., *Patay István* ref. tanító, *Fóris Béláné* és *Isaák Imréné* tanítónők érdeme. A záróbeszédet *Fóris Béla* ig. tanító tartotta.

— **Kérelem a Nagytiszteletű Lelkész urakhoz.** *Több lelkészársain jóindulatu értesítése szerint valami szélhámos azon a címen, hogy a borsii templom újjáépítésére gyűjt könyöradományt, sorra járja a gyülekezeteket. Miután a borsii egyház előljárósága 1931. november óta ilyen megbízást senkinek sem adott, tisztelettel kérem a könyörülő szívek áldozatkészségével szélhámoskodót a legközelebbi csendőrségnek átadni. Szőlőske, 1935. dec. 16. S a l l a y Béla ref. lelkész.*

HIVATALOS RÉSZ.

A ref. tanítóképző Igazgató-tanácsának elnökségétől.

323/1935.

Komárom, 1935. dec. 10.

Valamennyi ref. lelkészi hivatalnak és egyházi előljáróságnak!

A f. évi tanítóképzői járulékok befizetésének határideje dec. 31-vel lejár. Kötelességemnek tartom figyelmeztetni mindazon egyházakat, amelyek ezideig fizetési kötelezettségüknek eleget nem tettek, hogy a kivetett járulékokat legkésőbb dec. 31-ig feltétlenül fizessék be. Az Igazgató-tanács f. évi okt. 16-i gyűlésének határozata alapján ugyanis mindazon gyülekezetek ellen, amelyek fizetési kötelezettségüknek december 31-ig eleget nem tesznek, a konventi ügyész által behajtási eljárás tételik folyamatba és a követelés kamatai, valamint az eljárás költségei mind a késedelmeskedő gyülekezeteket fogja sújtani. Kérem azért az illető egyházak vezetőit, hogy a befizetések teljesítése által iparkodjanak megkímélni gyülekezetüket a felesleges kiadásoktól és kellemetlenségektől.

Atyafiságos szeretettel:

Patay Károly
az Igazgató-tanács elnöke.

A Szlovenszkoí Tiszáninni Református Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

985/1935. sz. Nagykapos, 1935. december 13.

A theol. és középiskolai internátusra legutóbbi nyugtázásunk óta a következő befizetések történtek: 1. Ref. egyház presbiterei *Nagyberég 115—K.*, 2. *Sedivy László* Nyitra 300—K., 3. 1935 első félévi kamat 1906—K. Visszafizetve az ásványi egyháznak, mint tévedésből beküldött összeg 100—K. Egyenleg: 1935. XII. 10-én: 102. 245—K.

Magda Sándor püspök.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Szöke István*.

Novinové výplatné povolené riaditeľstvom pošty a telegrafov v Košiciach č. 73581. IV. 1934.

Református Egyház és Iskola

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Főszerkesztő:

Dr. MAGDA SÁNDOR

Felelős szerkesztő:

SZÖKE ISTVÁN

Főmunkatárs:

KÖMIVES SÁNDOR

□ 1935 .XV. Évfolyam. □

Tartalomjegyzék.

I. Vezetőcikkek.		szám.		szám.
<i>Atkárnyé Osztényi Mária</i> : Az iskola és az élet.	21		<i>Szöke István</i> : A lelkipásztor mai helyzete és munkája.	42.
<i>Bacsó Gyula</i> : A protestantizmus előnyomulása.	6.	" "	Beköszöntő és célkitűzés.	1.
<i>Batta Pál</i> : Hatalom vagy igazság?	36.	" "	Százados fordulók tanuságai.	2.
" " Vallás és nemzetiség.	7.	<i>Sz. I.</i> : Az egyetemes egyházi névtár sürgős szükségessége.		29.
<i>Brunner Emil</i> : A ref. theologia feladata a jelenkorban.	17. 18. 19.	" "	Az országos ref. közalap sorsa és jelentősége.	37.
<i>Haraszty Károly</i> : Quo usque ?!	30.	" "	Egyházunk és a világiak.	4.
<i>Keresztury László</i> : Kérelem a theologiai szeminárium előadóihoz.	9.	" "	Egyházunk és közintézményei.	31.
<i>Koncsol János</i> : A konfirmációi oktatás.	10.	<i>Sz.</i> : Az egyházfegyelem kiépítése felé.		26.
<i>Kövy Árpád</i> : Utban a Golgotha felé.	15.	<i>Sz.</i> : A jegyzőkönyvek missziója.		25.
<i>Dr. Makkai Sándor</i> : Egyház és állam.	40. 41.	<i>Varga Imre</i> : A pásztor árvasága.		39.
<i>N.</i> : Jelek a multból.	14.	" "	A reformátusság a népek jövője szolgálatában.	5.
<i>Narancsik Imre</i> : Az állam és a törvény Gogartennél.	34. 35.	<i>Varga Imre</i> : Evangélikus egyházpolitika.		20.
" " Az Egyház ujjászületése.	27. 28.	" "	Uj hangok a prágai parlamentben.	50.
" " Balogh Elemér.	22.	<i>Vágó Ede</i> : 18.100 — — 4.141-80		33.
" " Ifjuságunk és az internátus.	3.	<i>Zsemlye Lajos</i> : A győzelmes Király.		16.
<i>N. I.</i> : Theológiánk tiz éve.	38.	" "	Karácsony szociális jelentősége.	51. 52.
<i>Patay Károly</i> : A ref. tanítóképzői járulékok befizetése.	8.	" "	Pünkösöd és a mai kor embere.	23.
" " Javaslat.	48.	<i>V. N.</i> : A református tanítóképző.		24.
<i>Patay—Nagy</i> : Kérdő szó a ref. tanítóképző kapunyitása alkalmával.	32.	—: A külmisszió missziója itthon.		12.
<i>Sedivy László</i> : Az adócsökkentési segélyek revíziója.	13.	—: Részletek Dr. Magda Sándor püspöki jelentéséből.		44. 45. 46. 47.
<i>Sörös Béla</i> : Provokáció és felvilágosítás.	11.	II. Cikk.		
<i>Sz. B.</i> : Miért nincs és hogyan lehet lelkesztettség?	43.	<i>Dr. Agyagási Sándor</i> : A dunáninnyi ref. egyházkerület közgyűlése.		3. 50.
<i>Dr. Szilassy Béla</i> : Megnyitó beszéd a dunáninnyi egyházkerület közgyűlésén.	49.	<i>Bacsó Gyula</i> : A négyszázéves Institutio.		15.
		<i>Bácsy Gyula</i> : A beretkei árvaházról.		1.
		<i>Baraxa Lajos</i> : Egyházmegyei közgyűlés Gömörben.		26. 37.

	Szám.		Szám.
<i>Batta Pál</i> : A király uralkodik.	20.	<i>Justitia</i> : Vezető tanítók' „igazgató“ címének megszüntetése.	51—52.
„ „ A lelkészválasztás kérdéséhez.	34. 35.	— <i>ke.</i> : A beregi egyházmegye közgyűlése.	45.
„ „ A skót ref. egyház és a mi helyzetünk.	14.	— <i>ke.</i> : A beregi missziói konferencia.	34.
„ „ Néhány kép az európai protestantizmus mai helyzetéről.	23.	— <i>ke.</i> : Templomszentelés Dercenben.	50.
<i>Brunner Emil</i> : A ref. theologia feladata a jelenkorban. I.	16.	— <i>ke.</i> : Részletek Bary Gyula esperesi jelentéséből.	46.
<i>Csontos László</i> : Egy fontos rendelet az egyházi házasságkötés ügyében.	12.	<i>Keresztury László</i> : Belnissziói jelentés az alsözempléni egyházmegyéből.	45.
<i>Dobos Sándor</i> : A felsözempléni egyházmegye közgyűlése.	42.	„ „ Lelkipásztorok továbbképzése.	6—7.
<i>Galambos Zoltán</i> : Protestánsok Velencében.	30. 31. 32.	<i>K. F.</i> : A kárpátaljai ungi egyházmegye közgyűlése.	44.
<i>Garamvölgyi Károly</i> : Tarlózás az egyházi ugaron.	50.	<i>Király Zoltán</i> : A vezető Istenhez való viszonya	44.
<i>Gencsy Béla</i> : Belmissziói jelentés.	42. 43.	<i>K. K.</i> : Egy közgyűlési határozat visszhangja.	34.
<i>Gönczy Pál</i> : Lelkészerőtekezlet a kárpátaljai ungi egyházmegyében.	5.	<i>k—l.</i> : Baráti összejövétel Felsőzemplénben.	24.
<i>Görömbel Péter</i> : A róm. kath. egyház helyzete a latinnyelvű államokban.	16.	<i>(K. T. I.)</i> : Lelkészerőtekezlet Gömörben.	4. 34.
<i>G. B.</i> : Egyházmegyei gyűlés a szlovenszkói ungi egyházmegyében.	39.	<i>Lengyel József</i> : Belmissziói jelentés a tiszáninnyi egyházkerületből.	51 52.
<i>Győrffy Lajos</i> : A templomi éneklés.	24. 25.	<i>l. f.</i> : A kassai diákkonferencia.	26.
<i>Györke István</i> : A beregi ref. egyházmegye közgyűlése.	22.	<i>l. f.</i> : Téli táborozás.	8.
<i>Egy idősebb papné</i> : Néhány megjegyzés: „A tiszteletes asszony“ c. cikkre.	27.	<i>(M. D.)</i> : Javaslat egy új névtár készítéséhez.	29.
<i>Egy kis visitátor</i> : Felvilágosítás egy régi visitátor cikkéhez.	7.	<i>m. d.</i> : Hozzászólás a diákjóléti egyesület kérdéséhez.	23.
<i>Egy pozsonyi református</i> : A pozsonyi ref. inátság és menza kérdése.	24.	<i>m. d.</i> : Szerény hozzászólás az egyházlátogatás kérdéséhez.	8.
<i>Egy régi visitátor</i> : Egy pár gondolat az egyházlátogatásról.	5.	<i>M. Gy.</i> : Az egyházlátogatás kérdése.	6.
<i>Hadházy Lajos</i> : Oxford vagy Gruppenbewegung Norvégiában.	10.	„ „ A gyülekezeti egyházfegyelem kérdése	37.
<i>Haraszty Károly</i> : A pálóczi Horváth család multjából.	3—4.	„ „ A lelkeszi továbbképzés kérdéséhez.	10.
„ „ A „rebellis“ Stancsics Horváthok.	15. 16. 17.	<i>(Ms)</i> : 'A Presbiteri Világszövetség 8. kontinentális konferenciája.	20.
„ „ Felsőzemplén ref. egyházközségei a XVI. XVII., XVIII. században.	2.	„ „ A Presbiteri Világszövetség konferenciája Pódebradyban.	49.
<i>H. K.</i> : „Darotius Heros Georgius“ nyomában.	13.	„ „ A protestantizmus Középeurópában	33.
<i>Hernádi</i> : Egy történeti adat lelkészválasztási törvényünk reformjához.	39.	<i>Dr. Nagy Lajos</i> : A lelkészválasztásról.	31.
<i>Horkay Lajos</i> : Jöjjön el a te országod.	35.	„ „ „ A tiszteletes asszony.	21.
<i>Isaák Imre</i> : Esperesi jelentés.	48.	<i>Narancsik Imre</i> : A dialektikus theologia vitája.	18. 19.
— <i>Jegyző</i> —: A máramarosugocsi egyházmegye közgyűlése.	47.	„ „ A német szellem mai helyzete	43.
<i>J. I.</i> : A szlovenszkói ungi ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése.	34.	„ „ A természeti theologia felujtása.	13—14.
		<i>N. I.</i> : Adolf Stoecker.	51—52.
		„ „ Balogh Elemér ünneplése.	23.
		„ „ Vasárnapi iskolai tanfolyam Léván.	39.
		— <i>nd.</i> : Lelkészegyesületi gyűlés Beregben.	39.
		<i>Nyomárkay Sándor</i> : Egyházmegyei gondnok székfoglaló beszéd.	40—41.
		<i>Dr. Salamon X. F.</i> : Az egyházi alkalmazottak feljelentése a világi bíróságok előtt egyháziak által.	11.
		„ „ „ Ref. diákjóléti egyesület szervezése.	17.

	Szám.		Szám.
<i>Dr. Salamon X. F.</i> : Válasz a ref. internátus ügyében „egy pozsonyi reformátusnak.”	26.	— Részletek <i>Isaák Imre</i> esperesi jelentéséből és az azzal kapcsolatban hozott határozatokból.	20.
<i>Dr. Sárkány Lajos</i> : A kárpátaljai ref. egyházkerület közgyűlése.	1.	— Templomszentelés Csapon.	41.
<i>Sedivy László</i> : Zeneszertári felszerelést a tanítóképzőnek.	12.	III. Irodalom.	
<i>Simon Zsigmond</i> : A külmisszió.	36. 37. 38.	<i>Garamvölgyi Károly</i> :	
<i>Soós Endre</i> : Belmissziói munkánk egységesítése.	28. 29.	1. Sallay István: A nyilvánvaló igazság;	
<i>Szabó Béla</i> : Belmissziói jelentés II.	9.	2. Mikos Lajos: Csak Jézust egyedül;	
„ „ Jelentés a Molnár Mária kilométer jegyakciónk jelenlegi helyzetéről.	4.	3. Vásárhelyi János: A mi hitünk.	49.
<i>Sz. B.</i> : A konfirmációról.	49.	<i>Lengyel József</i> : Igazság és élet.	3.
„ „ A reverzális frontról.	51—52.	<i>Dr. Módits László</i> : Lic. Wilhelm Mödler: Einleitung in das Alte Testament.	14.
„ „ Nőszövetségi értekezlet Nagyszőlősen.	38.	<i>Narancsik Imre</i> : A nevelés könyve.	34.
<i>Szanaszló János</i> : A lelkészválasztás kérdéséhez.	36.	„ „ A theologia korfordulója.	11.
„ „ Fundamentum és Épület.	50.	„ „ Az erdélyi ref. egyház.	32.
<i>Dr. Szilassy Béla</i> : Megnyitó a dunáninneni egyházkerület közgyűlésén.	1.	„ „ Charles Dickens: Urunk élete.	15.
<i>Szövérfy Ferenc</i> : Az abaujtonnai egyházmegye anyagi viszonyai.	32.	„ „ E. Réső Zoltán: Csapkebokor.	7.
<i>Szücs Lajos</i> : A lelkészválasztás kérdése.	33.	„ „ Hegedüs Loránt: Uram, Jézus!	39.
„ „ Amit akarunk és amit tehetünk.	19.	„ „ Hittudományi levélváltás.	37.
<i>Tárnok Gyula</i> : A gyomor.	33.	„ „ Makkai Sándor: Az élet kérdészet.	
<i>T. J.</i> : A szőlősvégardói templomszentelés.	42.	„ „ lic. Rácz Kálmán: A ref. keresztényiség apológiája.	44.
<i>Tóth Kálmán</i> : Egy hét a Mester lábainál.	36.	„ „ Dr. Vértesi Frigyes: A főbb misztikus rendszerek lélektana.	27.
<i>Tóthkárolyi Lajos</i> : Üdvözlő beszéd.	23.	<i>Szabó Sándor</i> : Tankönyvismertetés.	33.
<i>Tornay János</i> : A viski körzeti konferencia.	47.	<i>Varga Imre</i> : Denis Saurat: A vallások története.	17.
<i>Vajthó Lajos</i> : Törvények és rendeletek tára.	40. 41. 42. 44. 46. 49. 51—52.	„ „ Féja Géza: Élet és álom.	7.
<i>Varga Imre</i> : A feledi lelkészlak felavatása.	44.	„ „ Hegedüs Loránt: Kossuth Lajos, legendák hőse.	15.
<i>V. B.</i> : Az alsózempléni ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése.	8.	„ „ Dr. Jancsó Béla: Egészségügyi tanácsadó az erdélyi magyar nép részére.	17.
<i>V. L.</i> : Legfelsőbb közigazgatási bírósági ítélet az igazgatói pótlék ügyében.	51—52.	„ „ Karner Károly: Az Újtestamentum szent iratai. I. Máté evangéliuma.	12.
— A barsi egyházmegye közgyűlése.	29. 30.	„ „ Makkai Sándor: Sárga vihar.	3.
— A Ker. Szövetségi Világmozgalom 9. világkonferenciája Budapesten.	9.	„ „ Móricz Zsigmond: Erdély.	6.
— A IX. Ker. Szövetségi Világkonferencia.	35.	„ „ Nagy József: Kálvin és a művészetek.	16.
— A komáromi egyházmegye közgyűlése.	38.	<i>Zsemlye Lajos</i> : Muraközy Gyula: A diadalmas élet.	6.
— A tiszáninneni egyházkerület közgyűlése.	44. 46.	— A Heidelbergi Káté.	16.
— A vágvidéki lelkészi kör értekezlete.	28.	— <i>Dr. Varga Zsigmond</i> : A debreceni ref. főiskola nagykönyvtára irásban és képen.	15.
— Az abaujtonnai egyházmegye közgyűlése.	41.		
— Az Egyetemes Konvent gyűlése.	22. 23.	IV. Problémák.	
— Brunner Emil.	13.	<i>Egy világi</i> : Nyílt levél a szerkesztőhöz.	18.
— Egy nagy jelentőségű végzés az iskolai igazgatói díjak ügyében.	27.	<i>Garamvölgyi Károly</i> : Lelkészválasztás reformja.	27.
— Lelkészerterkezlet a barsi egyházmegyében.	26.		
— Részletek a tiszáninneni egyházkerület tanügyi jelentéséből. (Kömives Sándor).	47. 48.		

	Szám.		Szám
<i>Garamvölgyi Károly</i> : Az egyház és a választások.	13.	<i>Dr. Magda Sándor</i> : A tiszáninzeni egyházkerület 200 éves multjára való emlékezés.	42.
<i>M. Gy.</i> : Közönyösség vagy kényelemszeretet?!	25.	„ „ A Vöröskereszt békenapja.	12.
„ „ Közteherviselés.	9.	„ „ Egyházfegyelmi szabályrendelet.	10.
<i>N.</i> : Problémáink.	46.	„ „ Balesetek elleni védekezés az elemi iskolákban.	21.
— <i>r.—a.</i> : Belmisszió problémája.	2.	„ „ Belmissziói vezérkönyv.	50.
<i>S. L.</i> : A Ref. Sion beszűntetése.	9.	„ „ Biró Gyula elveszett II. lelkeszképesítő (bizonyítványának érvénytelensége.	21.
„ „ Nyugdíjazás és nyugdíj.	9.	„ „ Hospitálás engedélyezése.	37.
<i>Sz. B.</i> : Ami legjobban hiányzik lapjainkból.	16.	„ „ Nyugtázás a theol. és középiskolai internátusra való befizetésekről.	51—52.
<i>Szöke István</i> : Válasz „egy világi“ nyílt levelére.	18.	„ „ Okt. 28-ának megünneplése.	42.
<i>Ssücs Lajos</i> : Puskaporos problémáink.	44.	„ „ Tanítói érettségi nélküli kiegészítő tanítók.	45.
<i>X.</i> : A belmissziói problémája.	2.	„ „ Tanuló ifjuság és a politikai élet.	24.
V. Hivatalos közlemények.			
<i>Bácsy Gyula</i> : A Czinke-féle vallástankönyveket a beretkei árvaház küldi szét.	31.	<i>Patay Károly</i> : A tanítóképzői járulékok f. év végéig befizetendők.	51—52.
<i>Beretkei árvaház igazgatósa</i> : Bácsy Gyula távozása.	34.	„ „ Az egyetemes konvent tanügyi határozatai.	33.
„ „ „ Czinke-féle vallástankönyvet egyedül az árvaház küldi szét.	40.	<i>Soós Sároly</i> : Kivonat a konventi jegyzőkönyvből: a hivatalos lap új szerkesztője.	1.
<i>Balogh Elemér</i> : A műemlékek javítása.	12.	<i>Vágó Ede</i> : Államsegély elszámolása ügyében a nyugták beküldése.	24. 25.
„ „ Az államsegély sekk-szelvényeinek megőrzése,	3.	„ „ Az országos közalap segélyezése	28.
„ „ Balesetek elleni védekezés az elemi iskolákban.	22.	„ „ Irányelvek az államsegély elszámolással kapcsolatos nyugták kiállítására.	10.
„ „ Doktori címek.	13.	<i>Egyházkerületi Elnökség</i> : Meghívó a tiszáninzeni egyházkerület közgyűlésére.	39.
„ „ Kik jegyezhetők be keresztszülőknek?	18.	<i>R. I. M. elnöksége</i> : Pályázat internátus vezetői állásokra.	28.
„ „ Okt. 28-ának megünneplése.	43.		
„ „ Segédlelkészeknek rendszeresített helyre való kihelyezése.	12.		
„ „ Tanuló ifjuság és a politikai élet.	25.		
<i>Dr. Magda Sándor</i> : Adóídkönyvi ívek.	31.		
„ „ A műemlékek javítása.	13.		
„ „ A ref. diákinternátus és menza támogatása.	50.		

VI. Hírek, pályázatok, hirdetések csaknem minden számban.